

มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
NORTH BANGKOK UNIVERSITY

การประชุมวิชาการระดับชาติ
การวิจัยประยุกต์มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ ครั้งที่ 6 ประจำปี 2567
National Conference in Applied Research

NCAR NBU

การจัดการศึกษาเพื่อ การพัฒนาทุนมนุษย์ ในยุคดิจิทัล

Educational Management for
Human Capital Development
in Digital Era

จัดโดย...
สมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย (สสอ.) ร่วมกับ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

วันศุกร์ที่ 29 มีนาคม 2567

ณ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ วิทยาเขตรังสิต

ด้านศึกษาศาสตร์ ฉบับที่ 1/2

การประชุมวิชาการระดับชาติการวิจัยประยุกต์มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
“การจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาทุนมนุษย์ในยุคดิจิทัล” ประจำปี 2567

จัดทำโดย สำนักวิจัย และบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

ที่ปรึกษา

ผศ.ดร.สิทธิพร ประวัติรุ่งเรือง

อธิการบดี

ผศ.ดร.ปัทมา รูปสุวรรณกุล

รองอธิการบดีอาวุโส

ดร.นันทนา ขวศิริกุลชล

รองอธิการบดีฝ่ายบริหารและกิจการนักศึกษา

กองบรรณาธิการ

ศ.ดร.สายหยุด จำปาทอง

รศ.ดร.อัศรา ประเสริฐสิน

ศ.ดร.จรรยา สุวรรณทัต

ผศ.ดร.ดร.จิตติรัตน์ มีมาก

ศ.ดร.มนต์ชัย เทียนทอง

ผศ.ดร.ทรงยศ แก้วมงคล

รศ.ดร.เสาวณีย์ สิกขาบัณฑิต

ผศ.ดร.ตระกูล จิตวัฒนากร

รศ.ดร.ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ

ผศ.ดร.อนันต์ ธรรมชาลัย

รศ.ดร.วิชัย แหวนเพชร

ผศ.ดร.सानิต ศิริวิศิษฐ์กุล

รศ.ดร.ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์

ดร.นัทธีรา พุ่มมาพันธุ์

รศ.ดร.มารุต พัฒนาผล

ดร.นิษรา พรสุริวงษ์

ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกมหาวิทยาลัย

ด้านสังคมศาสตร์และสหวิทยาการ

รศ.ดร.ธัชพงศ์ เศรษฐบุต

ผศ.ดร.ภาณุวัฒน์ ศิริบุบผะ

รศ.ดร.นิธิเดช คูหาทองสัมฤทธิ์

ผศ.ดร.วรัญญา แก้วเชื้อหนัง

รศ.ดร.วันชัย ปานจันทร์

ผศ.ดร.สรวงอัยย์ อนันตวิจักขณ์

ผศ.ดร.เชษฐิดา กุศลไสยานนท์

ผศ.ดร.สิทธิชัย ธรรมเสนห์

ผศ.ดร.เถกิง วงศ์ศิริโชติ

ผศ.ดร.สุจิตรา สามัคคีธรรม

ผศ.ดร.ธิดา ตรีศิริโชติ

ดร.ปริญญ์ ภูมิสุขประดิษฐ์

ผศ.ดร.ไพโรจน์ พิภพเอกสิทธิ์

ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกมหาวิทยาลัย

ด้านศึกษาศาสตร์

รศ.ดร.ขวัญหญิง ศรีประเสริฐภาพ

ผศ.ดร.พัชรา เดชโหม

รศ.ดร.พิวัตร มณีโชติ

ผศ.ดร.ภูมิภควัธจ์ (อังคณาวิณ) ภูมิพงศ์คชศร

รศ.ดร.ธาวุฒิ ปลื้มสำราญ

ผศ.ดร.มนตา ตูลย์เมธการ

รศ.ดร.สิริวรรณ นันทจันทุล

ผศ.ดร.ศิริพันธ์ ศรีวันยงค์

รศ.ดร.สุปราณี ขวัญบุญจันทร์

ผศ.ดร.สรียา โชติธรรม

รศ.ดร.อรุณี หงษ์ศิริวัฒน์

ดร.เกียรติศักดิ์ จันทน์แก้ว

ผศ.ดร.ธนนันท์ ธนารัตตะภูมิ

ดร.จุฬาลักษณ์ ทรัพย์สุทธิ

ผศ.ดร.ธปัทย์ โสติดาวรรณ

ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ผศ.ดร.อุษณีย์ ภักดีตระกูลวงศ์

ดร.ปริพัทธ์ ศรีสมบูรณ์

ผศ.ดร.เอกรัฐ รัชฎาญจน์

ผู้ทรงคุณวุฒิภายในมหาวิทยาลัย

ด้านสังคมศาสตร์

รศ.ดร.พิศมัย จารุจิตติพันธ์

ผศ.พรณรงค์ สิงห์สำราญ

รศ.ดร.ภัทริรา ผลงาม

ดร.จรัมจิต เกิดบ้านชั้น

ผศ.ดร.ตระกูล จิตวัฒนากร

ดร.ชัชวาล วงศ์สารี

ผศ.ดร.บุษกร วัฒนบุตร

ดร.ธีรเดช สมองทวีพร

ผศ.ดร.พงษ์ศักดิ์ เพชรสถิต

ดร.ปัญญาวัฒน์ จุฑามาศ

ผศ.ดร.สมยศ อวเกียรติ

ดร.วิจิตรา บุญแล

ผศ.ดร.सानิต ศิริวิศิษฐ์กุล

ดร.วิยะดา วรานนท์วนิช

ผศ.ดร.อนันต์ ธรรมชาลย์

ดร.สุภารักษ์ จูตระกูล

ผู้ทรงคุณวุฒิภายในมหาวิทยาลัย

ด้านศึกษาศาสตร์

รศ.ดร.ภารดี อนันต์นาวิ

ผศ.ดร.วิโรจน์ หมีนเทพ

รศ.ดร.เสาวณีย์ สิกขาบัณฑิต

ผศ.ดร.สุนันท์ ศลโกสม

รศ.ดร.อัศรา ประเสริฐสิน

ผศ.ดร.อุทัยวรรณ สายพัฒนา

ผศ.ดร.กุลจิรา รักชนคร

ดร.นพรัตน์ น้อยเจริญ

ผศ.ดร.เบญจรัตน์ ราชฉวาง

ดร.นิษฐา พรสุริวงษ์

ผศ.ดร.เพชรวัลย์ ธีระวณัฐพงศ์

ดร.สมนึก การิเวท

ผศ.ดร.ทรงยศ แก้วมงคล

ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ผศ.พุทธินันท์ นาคสุข

ผศ.สุรเดช บุญลือ

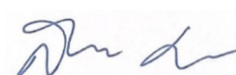
สารอธิการบดี

เรียน ผู้บริหาร คณาจารย์นักวิจัย ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาบทความ

และผู้เข้าร่วมงานประชุมวิชาการระดับชาติทุกท่าน

ปัจจุบัน ความก้าวหน้าด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและรุนแรง ทำให้พฤติกรรมและวิถีของการดำเนินชีวิตทุกด้านของคนในยุคที่เรียกว่า ยุคดิจิทัล ได้รับผลกระทบโดยตรงอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ จึงจำเป็นที่จะต้องมีการปรับและเปลี่ยนแปลงกระบวนการในการพัฒนาและการจัดการการเรียนรู้ให้เท่าทัน เพื่อให้ “คน” เกิดการเรียนรู้ในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลได้เร็วขึ้น ทั้งการเข้าถึงข้อมูลและการแสวงหาความรู้ การเรียนรู้ในยุคดิจิทัลจึงไม่ใช่การเรียนรู้เพื่อการท่องจำเหมือนในอดีต แต่เป็นการเรียนรู้เพื่อรู้ และรู้เพื่อนำไปใช้ได้ สิ่งเหล่านี้ล้วนต้องได้รับการส่งเสริมและพัฒนาเพื่อยกระดับความรู้และทักษะที่มีอยู่ให้ดีกว่าเดิม หรือการสร้างทักษะขึ้นมาใหม่ที่เป็นต่อการทำงาน และต้องสามารถแสวงหาแหล่งเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต ดังนั้น การบริหารการศึกษาในยุคดิจิทัลจึงเป็นความท้าทายท่ามกลางกระแสของการเปลี่ยนแปลง และความเป็นพลวัตของโลกที่ไม่หยุดยั้ง การบริหารและการจัดการการศึกษาในยุคดิจิทัลจึงเป็นเสมือนการสร้างวัฒนธรรมของสถานศึกษาที่ต้องเอื้อต่อการเปลี่ยนแปลง และการทำงานเป็นเครือข่ายมากกว่าในอดีต รวมถึงการยอมรับในเทคโนโลยีและนวัตกรรมสมัยใหม่ ด้วยเหตุนี้ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู อาจารย์ และนักวิชาการจึงจำเป็นต้องมีวิสัยทัศน์และภาวะผู้นำในการบริหารและการจัดการการศึกษาเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีศักยภาพ คุณภาพ และจริยธรรมที่สูงขึ้น สามารถจัดการงานในทุกๆ ด้านได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากการเปลี่ยนแปลงและความก้าวหน้าดังกล่าว ส่งผลให้สถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งรวมทั้งมหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ ต้องปรับเปลี่ยนกระบวนการจัดการเรียนรู้และการวิจัย ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่เป็นอยู่ โดยเฉพาะด้านการวิจัย ด้วยการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการกำหนดแนวคิดการวิจัยใน “การจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาทุนมนุษย์ในยุคดิจิทัล” รวมทั้งการเผยแพร่สู่ผู้ใช้ประโยชน์อย่างจริงจัง ซึ่งการจัดการประชุมทางวิชาการเป็นพันธกิจหนึ่งในการเผยแพร่ผลการวิจัยที่มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ ได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง โดยการจัดการประชุมทางวิชาการจัดงานครั้งนี้เป็นครั้งที่ 6 ในนามของมหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ ขอขอบคุณสมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย ในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (สสอท.) ที่ให้การสนับสนุนกิจกรรมทางวิชาการในครั้งนี้ ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิที่ร่วมประเมินผลงานวิชาการและให้ข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์ และขอบคุณผู้เข้าร่วมการประชุมทางวิชาการทุกท่าน ตลอดจนคณะกรรมการดำเนินโครงการที่มีส่วนร่วมในการจัดการประชุมวิชาการที่ทำให้การประชุมวิชาการระดับชาติการวิจัยประยุกต์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ ครั้งนี้ สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ทุกประการ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าความรู้ที่ทุกท่านได้รับจากการนำเสนอผลงานทางวิชาการจะสามารถนำไปสู่การสร้างประโยชน์ต่อองค์กร ชุมชน สังคม และประเทศชาติต่อไป

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิทธิพร ประวิตรุ่งเรือง)

อธิการบดีมหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

กำหนดการประชุมวิชาการระดับชาติ

การวิจัยประยุกต์มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ (NBU:NCAR) ครั้งที่ 6 ประจำปี 2567

“การจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาทุนมนุษย์ในยุคดิจิทัล”

(Educational Management for Human Capital Development in Digital Era)

โดย สมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย

ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (สสอท)

ร่วมกับ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

วันศุกร์ที่ 29 มีนาคม พ.ศ. 2567

ณ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ วิทยาเขตรังสิต

*****

08:00-08:45 น.	ลงทะเบียน
08:45-09:00 น.	เข้าร่วมพิธีเปิด และชมวิดีโอทัศน์แนะนำมหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
09:00-09:15 น.	พิธีเปิด โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปัทมา รูปสุวรรณกุล รองอธิการบดีอาวุโส มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ กล่าวรายงาน โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทรงยศ แก้วมงคล ผู้อำนวยการสำนักวิจัย มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
09:15-10:30 น.	ปาฐกถาพิเศษ เรื่อง “การจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาทุนมนุษย์ในยุคดิจิทัล” โดย รองศาสตราจารย์ ดร.บัณฑิต ทิพากร
10:30-12:00 น.	การนำเสนอผลงานวิชาการ ภาคบรรยาย (ช่วงที่ 1) การนำเสนอผลงานวิชาการ ภาคโปสเตอร์ (อาคาร 1 ชั้น 3)
12:00-13:00 น.	รับประทานอาหารกลางวัน
13:00-16:00 น.	การนำเสนอผลงานวิชาการ ภาคบรรยาย (ช่วงที่ 2)
16:00 น.	ปิดการประชุมวิชาการฯ

หมายเหตุ: เวลา 08.30-10.30 น. ชมการถ่ายทอดสดผ่าน Facebook Live
(กำหนดการอาจมีการเปลี่ยนแปลงตามความเหมาะสม)

สารบัญ

	หน้า
E001P ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานบุคคลกับประสิทธิภาพ ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสระบุรี เขต 2	12
E001S ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพ ของการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนัก การศึกษา กรุงเทพมหานคร เขตบางแค	25
E002P ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงวิชาการกับการ บริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนอำเภอกงคอด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2	41
E003L การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1	55
E003S ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอ หนองเสือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ปทุมธานี เขต 2	75
E004L การทำงานเป็นทีมในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพ-มหานคร เขต 1	88
E004S การเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด	106
E005L ความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานเป็นทีมของครูกับ ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพัฒนา กรุงเทพมหานคร	121
E005S ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำที่ยั่งยืนกับประสิทธิภาพการ บริหารงานวิชาการโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2	132

สารบัญ

		หน้า
E006L	ภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครู ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร	147
E006S	การบริหารงานบุคคลของโรงเรียนในเครือข่ายอริยมงคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2	164
E007L	ภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพ บริหารงานโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร	177
E008L	การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1	191
E008S	การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด	208
E009L	การพัฒนาทักษะวิธีการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 3 เรื่อง แรงและการเปลี่ยนแปลงการเคลื่อนที่ ของวัตถุด้วยรูปแบบการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ เทคนิค แอล.ที. ของวัตดูด้วยรูปแบบการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ เทคนิค แอล.ที.	221
E009S	ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผล ต่อการนิเทศภายในสถานศึกษา อำเภอท่าใหม่ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1	228
E010L	การพัฒนารูปแบบสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เสมือนแบบ 3 มิติร่วมกับการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ตามแนวคิดสะ เต็มศึกษาเพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณของ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย	243

สารบัญ

		หน้า
E010S	การศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา เครือข่ายสินปุนตาปี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3	จิตตรา แก้วสกุลทอง กุลจิรา รักษนคร สมนึก การิเวท
E011L	การพัฒนารูปแบบห้องปฏิบัติการเสมือนบนคลาวด์ร่วมกับ การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อ พัฒนาการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับชั้น มัธยมศึกษาตอนปลาย	ธัญพร เนียมจันทร์ พรสุข ตันตระกูลโรจน์ จินตวิทย์ คล้ายสังข์
E011S	ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลกระทบต่อองค์กร แห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี	นิติชนันต์ พูนเกตุ นิษฐา พรสุวิงษ์ อมรรัตน์ ประวัติรุ่งเรือง
E012L	ปัจจัยที่กำหนดความพึงพอใจในการเรียนออนไลน์: กรณีศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษาในประเทศไทย	อิสริยา วรพัฒน์ ทรงยศ แก้วมงคล
E012S	การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงาน ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตราด	ปรีชา ขาวสะอาด นิษฐา พรสุวิงษ์ อมรรัตน์ ประวัติรุ่งเรือง
E013L	การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่มโรงเรียนที่ 5	ชุติมา ลีลาชนะชัยพงษ์ เบญจรัตน์ ราชขวาง สมศักดิ์ คงเที่ยง
E013S	การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน ศูนย์เครือข่ายปทุมหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาตราด	ณัชชาภรณ์ สิงห์จันทร์ กุลจิรา รักษนคร
E014L	ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อ ประกันชีวิตของบริษัท เอ ไอ เอ ของผู้ถือกรมธรรม์ในพื้นที่ จังหวัดชุมพร	ทรงยศ นครพัฒน์ พีรณัฐ ดุริยะประพันธ์ กิตติศักดิ์ ศรีไพโรจน์

สารบัญ

		หน้า
E015L	การพัฒนาทักษะกระบวนการแก้ปัญหาและทักษะการ กำกับตนเองในการเรียนรู้ วิชาการงานอาชีพ เรื่องการ ประกอบบ้านกระดาษ ด้วยสื่อโมเดลจำลอง สำหรับ นักเรียนออกทัศนศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนกาฬสินธุ์ ปัญญานุกูล จังหวัดกาฬสินธุ์	379
E016S	การบริหารงานในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2	391
E017S	ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด	405
E018S	ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อ ประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1	421
E019S	ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1	436
E020L	ภาพสะท้อนวิถีชีวิตชาวไทยถิ่นใต้ผ่านบทเพลงเพื่อชีวิต	457
	Xianping Qin	
	Shi Kai Liang	
	ปาณิสรา ธรรมชาติ	
	วิทยา ทาต้อง	
E020S	การบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1	467
E021S	ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการสร้าง องค์กรแห่งความสุขของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี	481

สารบัญ

		หน้า
E023L	การสื่อความหมายของตัวละครหญิงผ่านบทเพลงไทย สากลในบริบททางสังคมที่เปลี่ยนแปลงด้านพฤติกรรมตัว ละคร	ศิริฉัตร ประเสริฐ Wenqixie ภัทราภรณ์ เผือกพัก Ruibiaodeng ปิยะพันธ์ วัชรนุกูล กัณฐรัตน์ หัสจำนงค์ 495
E023S	บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการเสริมสร้างทักษะ ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 กลุ่มโรงเรียนเมืองฉะเชิงเทรา 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1	นัจนันท์ ไชยธวัช ภารดี อนันต์นาวิ พรพิมล ประวัติรุ่งเรือง 510
E024L	การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียน ในสหวิทยาเขตนวสรีนครินทร์ สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2	วิษณุพงศ์ โลภิม 527
E024S	ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จันทบุรี ตราด	สรารัตน์ วิริญโท กุลจิรา รักษนคร 541
E025L	ผลของการจัดกิจกรรมเล่นิทานประกอบหุ่นมือ ที่มีต่อความสามารถในการจับใจความของเด็กปฐมวัย	อรชุดา กอสลี 554
E025S	ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของครูกับการบริหาร วิชาการของโรงเรียน ในกลุ่มอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ฉะเชิงเทรา เขต 1	พัทภา สารมะโน ภารดี อนันต์นาวิ พรพิมล ประวัติรุ่งเรือง 565
E026L	ผลการจัดประสบการณ์แบบโครงการที่มีต่อทักษะการสร้าง ความรู้ของเด็กปฐมวัย	นนทชนนปภพ ปาลินทร รุจิรา ศรียันต์ 578
E027S	แรงจูงใจในการทำงานของครูโรงเรียนในอำเภอบ้านหมี่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี	ชฎานิชฐ์ ทองมีศรี เพชรพลัย ถิระวัฒนัฐพงศ์ วิโรจน์ หมื่นเทพ 588

สารบัญ

	หน้า
E028S ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา เบญจรมย์ ไชยยังคำ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 ทรงยศ แก้วมงคล สมศักดิ์ คงเที่ยง	601
E030S การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ดนุพล นาราช ในอำเภอหนองเสือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กุลจิรา รักษนคร ประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2	617
E031S องค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ ลีโอวัฒน์ คินท์พิรัช การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 สมนึก การีเวท สมศักดิ์ คงเที่ยง	633
E032S ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ส.สยามภู จัยทอง ในสหวิทยาเขตนครสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา อัจฉรา ประเสริฐสิน มัธยมศึกษาสุพรรณบุรี อมรรัตน์ ประวัติรุ่งเรือง	651
E033S การศึกษาความคิดเห็นของครูและผู้บริหารในการ โยธิน ฉายแสง บริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอธัญบุรี สมนึก การีเวท สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2	666
E034S ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครู ญารินดา พิทักษ์หงษ์สา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ประดิ อนันต์นาวิ กาญจนบุรี เขต 3 พรพิมล ประวัติรุ่งเรือง	680
E035S การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความ พรพนา ชมภูษา ต้องการพิเศษในโรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขต การดิ อนันต์นาวิ พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 พรพิมล ประวัติรุ่งเรือง	696
E036S การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือของผู้บริหารโรงเรียน พายุ พวงตระกูล ขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอเขาสมิง สังกัดสำนักงาน กุลจิรา รักษนคร เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด	710
E040S ภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหาร นุสรรา โหมดคำ สถานศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตปทุมมิตร สังกัดสำนักงานเขต อุทัยวรรณ สายพัฒนา พื้นที่ศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ปราศรัย ประวัติรุ่งเรือง	724

E001P: ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานบุคคลกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2

RELATIONSHIP BETWEEN PERSONNEL MANAGEMENT AND SCHOOL EFFECTIVENESS
THE JURISDICTION OF THE SARABURI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA
OFFICE 2

สุวีรัตน์ จิมจารย์¹ ทรงยศ แก้วมงคล²

¹ นักศึกษานักศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

² อาจารย์ประจำหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารงานบุคคล ศึกษาประสิทธิผลของสถานศึกษา และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานบุคคลกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 100 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางการหาขนาดโดยใช้ตารางของ เครจซี และ มอร์แกน สุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ โดยใช้ขนาดสถานศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า

1. การบริหารงานบุคคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก
2. ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก
3. การบริหารงานบุคคลมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 อยู่ในระดับต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติอยู่ที่ระดับ .01

คำสำคัญ: การบริหารงานบุคคล, ประสิทธิภาพของสถานศึกษา

Abstract

This research aimed to study personnel management, the school effectiveness and study the relationship between personnel management and the school effectiveness under the jurisdiction of the Saraburi Primary Educational Service Area Office, Area 2, the sample groups are: There were 100 administrators. The sample size was determined using a size finding table using Crazy and Morgan's table, stratified random sampling by the size of the school. The instrumentl used to collect data is a 5-

level rating scale questionnaire. The statistics for data analysis, including percentage, mean, and standard deviation. and analysis of the Pearson correlation coefficient

Research results found that

1. Personnel management Under the jurisdiction of the Saraburi Primary Educational Service Area Office, Area 2, overall and each aspect is at a high level.

2. Effectiveness of educational institutions Under the jurisdiction of the Saraburi Primary Educational Service Area Office, Area 2, overall and each aspect is at a high level.

3. Personnel management has a positive relationship with the effectiveness of educational institutions. Under the jurisdiction of the Saraburi Primary Educational Service Area Office, Area 2, the level is low. Statistically significant at the .01 level.

Keywords: Personnel Management, School Effectiveness.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในสภาพของสังคมในปัจจุบันที่มีความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว สังคมประเทศไทยเป็นยุคที่มีความก้าวหน้าของเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ๆ ที่ทันสมัยเข้ามามีบทบาทพร้อมกับวัฒนธรรมของชาติตะวันตก ซึ่งก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ซึ่งการศึกษาถือเป็นรากฐานสำคัญที่สุดในการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าและเป็นการขับเคลื่อนให้เกิดการพัฒนาในทุก ๆ ด้าน ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี มีจุดมุ่งหมาย เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศให้สามารถบรรลุตามเป้าหมายการพัฒนาระยะยาวที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ เป็นกลไกในการขับเคลื่อนที่มีลำดับความสำคัญสูงต่อการพัฒนาประเทศในระยะ 5 ปี และผลักดันให้ประเทศสามารถก้าวข้ามความท้าทายต่าง ๆ เพื่อขับเคลื่อนสู่ความเจริญก้าวหน้าในทุกภาคส่วนได้รับประโยชน์อย่างเท่าเทียมกัน ภายใต้เป้าหมายหลักและตัวชี้วัดที่สำคัญ 5 ประการ ได้แก่ การปรับโครงสร้างภาคการผลิตและบริการสู่เศรษฐกิจฐานนวัตกรรม การพัฒนาคนสำหรับโลกยุคใหม่ การมุ่งสู่สังคมแห่งโอกาสและความเป็นธรรม การเปลี่ยนผ่านไปสู่ความยั่งยืนและการเสริมสร้างความสามารถของประเทศในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงและความเสี่ยงภายใต้บริบทโลกใหม่ ตอบโจทย์การพัฒนาแห่งอนาคต มุ่งตอบสนองเป้าหมายหลักของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 จำนวน 2 เป้าหมาย ได้แก่ เป้าหมายที่ 2 การพัฒนาคนสำหรับโลกยุคใหม่โดยคนทุกช่วงวัยได้รับการพัฒนาในทุกมิติ การพัฒนากำลังคนสมรรถนะสูงสอดคล้องกับความต้องการของภาคการผลิตและบริการ สามารถสร้างงานอนาคต และสร้างผู้ประกอบการอัจฉริยะที่มีความสามารถในการสร้างและใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม รวมทั้ง เป้าหมายที่ 3 การมุ่งสู่สังคมแห่งโอกาสและความเป็นธรรมด้วยการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทั้งการพัฒนาระบบนิเวศ เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตและพัฒนาทางเลือกในการเข้าถ้าการเรียนรู้สำหรับผู้ที่ไม่สามารถเรียนในระบบการศึกษาปกติ นอกจากนี้ยังมีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติใน 3 ด้าน ได้แก่ ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขันในประเด็นเป้าหมาย ประเทศไทยมีขีดความสามารถในการแข่งขันสูงขึ้น ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ในประเด็นเป้าหมาย คนไทยเป็นคนดี คนเก่งมีคุณภาพ พร้อมสำหรับวิถีชีวิตในศตวรรษที่ 21 และสังคมไทยมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อและสนับสนุนต่อการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต

และยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ในประเด็นเป้าหมาย การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในทุกมิติ และการกระจายศูนย์กลางความเจริญทางเศรษฐกิจ และสังคมเพิ่มโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามาเป็นกำลังของการพัฒนาประเทศในทุกระดับ (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13, 2566: 12)

ปัญหาของระบบการศึกษาของไทยมีความซับซ้อนสูง คุณภาพของการศึกษาดำ ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาสูง ปัญหาของระบบการศึกษาเป็นอุปสรรคอย่างยิ่งต่อการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ การใช้ทรัพยากรทางการศึกษา ยังไม่มีประสิทธิภาพ การกำกับดูแลและการบริหารจัดการระบบการศึกษาของภาครัฐ ในด้านธรรมาภิบาลเป็นอุปสรรคสำคัญที่บั่นทอนประสิทธิผลของการนำประเด็นการปฏิรูปการศึกษาสู่การปฏิบัติ รวมถึงบริบทของประเทศและของโลกกำลังเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของภาคการศึกษาที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียน แผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษาที่คณะรัฐมนตรี มีมติเมื่อวันที่ 7 พฤษภาคม 2562 ซึ่งหน่วยงานที่รับผิดชอบได้ขับเคลื่อนการดำเนินการบางกิจกรรมไปแล้ว โดยในแผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษาระดับเดิมที่กำหนดเรื่องและประเด็นปฏิรูปไว้ 7 เรื่อง ซึ่งมีสถานะบรรลุเป้าหมายประจำปี 2563 ในระดับใกล้เคียงในการบรรลุเป้าหมาย 3 เรื่อง และอยู่ในระดับที่มีความเสี่ยงในการบรรลุเป้าหมาย 4 เรื่อง นั้น ได้นำมาดำเนินการต่อเนื่องในแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง) ผ่านกิจกรรม Big Rock จำนวน 6 เรื่อง และประเด็นปฏิรูป และอีก 1 เรื่อง และประเด็นปฏิรูป เป็นกิจกรรมที่มีส่วนร่วมสนับสนุนการขับเคลื่อนกิจกรรม Big Rock ให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ได้ตามเป้าประสงค์ที่กำหนดไว้ กิจกรรมปฏิรูป กิจกรรมที่กำหนดใหม่และแผนงานเดิมยังมุ่งเน้นการยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษา ลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา และมุ่งสู่ความเป็นเลิศและสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันประเทศ ประกอบด้วย 1) การสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาตั้งแต่ระดับปฐมวัย 2) การพัฒนาการจัดการเรียนการสอนสู่การเรียนรู้ฐานสมรรถนะ เพื่อตอบสนองการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 3) การปฏิรูปกลไกและระบบการผลิตและพัฒนาคู่มือและบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพมาตรฐาน 4) การจัดทำชีวิตศึกษาระบบทวิภาคีและระบบอื่น ๆ ที่เน้นการฝึกปฏิบัติอย่างเต็มรูปแบบนำไปสู่การจ้างงานและการสร้างงาน 5) การปฏิรูปบทบาทการวิจัยและระบบธรรมาภิบาลของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อสนับสนุนการพัฒนาประเทศไทย นอกจากกับรายได้ปานกลางอย่างยั่งยืน (แผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา, 2562: 297)

สำหรับโรงเรียนที่อยู่ในการดูแลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 เป็นหน่วยงานที่อยู่ภายใต้ การกำกับ ดูแล ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีการบริหารจัดการ การศึกษาขั้นพื้นฐานของพื้นที่ทั้ง 5 อำเภอ ในจังหวัดสระบุรี ประกอบด้วย อำเภอแก่งคอย อำเภอหนองแค อำเภอวิหารแดง อำเภอมวกเหล็ก และอำเภอมวกมั่ง ซึ่งโรงเรียนในความรับผิดชอบของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 มีจำนวน 135 โรงเรียน ในการบริหารสถานศึกษามุ่งส่งเสริมให้นักเรียนได้รับโอกาสในการศึกษาขั้นพื้นฐาน 15 ปี อย่างทั่วถึงและได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ พัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ สามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง และแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต เป็นบุคคลที่มีความรู้คู่คุณธรรม มีการพัฒนาและส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้กับนักเรียนทุกคนให้ได้รับการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลที่มีความรู้คู่คุณธรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และมีความสามารถตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น ปัจจุบันสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ได้ดำเนินการเร่งรัดปฏิรูปการศึกษาโดยการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงกำหนดทิศทาง

ขับเคลื่อนการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและจัดระบบนิเทศ กำกับติดตาม ดูแลภารกิจหลักของโรงเรียน 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป ด้วยการกำกับ ติดตาม การปฏิบัติงานขาดความต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ส่งผลให้ภารกิจบางส่วนไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์ ซึ่งประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ต้องได้รับการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงและพัฒนา โดยปัญหาที่เกิดขึ้นมาจากสาเหตุหลายประการ เหตุสำคัญประการหนึ่งคือ บุคลากรส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่นอกเขตจังหวัดสระบุรี เมื่อครบกำหนดระยะเวลา จึงย้ายกลับถิ่นฐาน ส่งผลให้สถานศึกษาในสังกัดขาดแคลนครูและบุคลากรที่มีความรู้ ความชำนาญเฉพาะด้าน บางส่วนขาดทักษะในการจัดการเรียนการสอน การบริหารจัดการชั้นเรียนและขาดปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อนักเรียน ผู้ปกครอง และเพื่อนร่วมงาน ผลกระทบจากการปรับโครงสร้าง ส่งผลให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 มีกรอบอัตรากำลังในการปฏิบัติงานลดน้อยลง แต่มีภาระงานเพิ่มขึ้นโดยงานบางอย่างมีความซ้ำซ้อนกันผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยทางการเรียนในสาขาวิชาหลักน้อยกว่า ร้อยละ 50 การกำกับ ติดตาม การปฏิบัติงานขาดความต่อเนื่องและสม่ำเสมอ จึงทำให้ไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์ (แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2. 2566: 33)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานบุคคลกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ซึ่งนับเป็นประโยชน์และน่าสนใจเพราะข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิจัย สามารถนำมาประยุกต์ในการเสริมแรงการทำงานของบุคลากรทางการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลมากที่สุด สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริหารและครูผู้สอนเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายและประสบความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์

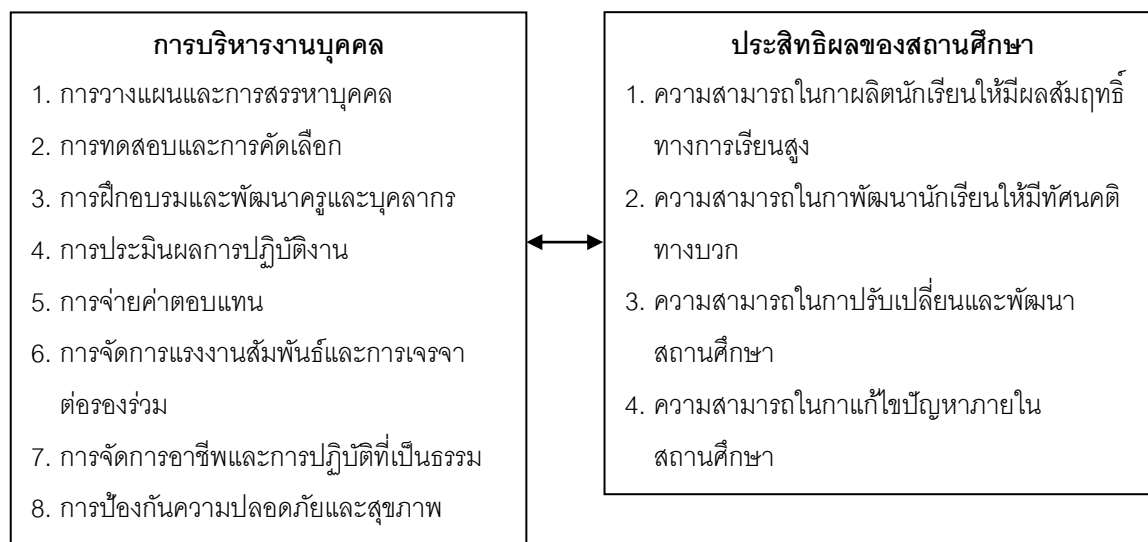
1. เพื่อศึกษาการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2
2. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานบุคคลกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำแนวทางในการบริหารงานบุคคลไปใช้ในการบริหารในสถานศึกษา เพื่อมุ่งพัฒนาสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ทำให้ส่งผลต่อการบริหารงานของสถานศึกษาที่ได้มาตรฐานและมีคุณภาพอย่างยั่งยืน
2. ผู้ที่สนใจสามารถนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยไปศึกษาเพิ่มเติมและพัฒนาในด้านต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น
3. เป็นสารสนเทศสำหรับผู้บริหาร โดยนำข้อค้นพบไปใช้ในการวางแผนการบริหารจัดการศึกษาหาแนวทางปฏิบัติ เพื่อพัฒนาการบริหารของสถานศึกษาตามนโยบายการพัฒนาต่อไป

กรอบแนวคิด

การวิจัย เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานบุคคลกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ประกอบด้วย การบริหารงานบุคคลตามแนวคิดของ แกลี เดสเลอร์ (Gary Dessler. 2551: 267-282) ที่กำหนดเนื้อหาไว้ 8 ด้าน และประสิทธิผลของสถานศึกษา ตามแนวคิดของ มอท์ (Mott. 1991: 389) มีองค์ประกอบ 4 ด้าน

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐาน

การบริหารงานบุคคลมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 135 คน จาก 135 โรงเรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2. 2566)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ที่ปฏิบัติงานในปีการศึกษา 2566 ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรตารางคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของ เครจซี และ มอร์แกน (Krejcie; & Morgan. 1970: 608) และเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมและกระจาย จึงใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยใช้ขนาดโรงเรียนเป็นชั้น และนำไปเทียบสัดส่วน ได้กลุ่มตัวอย่างจากโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 46 คน โรงเรียนขนาดกลาง 50 คน และโรงเรียนขนาดใหญ่ 4 คน กำหนดความคลาดเคลื่อนที่ .01 ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน

ผลการวิจัย

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับบริหารงานบุคคลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ดังนี้

(n = 100)

การบริหารงานบุคคล	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น	ลำดับที่
1. การวางแผนและการสรรหาบุคคล (X_1)	4.02	.687	มาก	2
2. การทดสอบและการคัดเลือกพนักงาน (X_2)	4.50	.601	มาก	1
3. การฝึกอบรมและพัฒนาพนักงาน (X_3)	3.97	.613	มาก	3
4. การประเมินผลการปฏิบัติงาน (X_4)	3.87	.713	มาก	8
5. การจ่ายค่าตอบแทนให้กับพนักงาน (X_5)	3.88	.765	มาก	7
6. การจัดการแรงงานสัมพันธ์และการเจรจาต่อรองร่วม (X_6)	3.88	.800	มาก	6
7. การจัดการอาชีพและการปฏิบัติที่เป็นธรรม (X_7)	3.94	.587	มาก	4
8. การป้องกันความปลอดภัยและสุขภาพ (X_8)	3.90	.693	มาก	5
รวม	3.94	.528	มาก	

จากตาราง 1 พบว่า ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นของเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = 0.528) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การทดสอบและการคัดเลือกพนักงาน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.601) รองลงมา คือ การวางแผนและการสรรหาบุคคล มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$, S.D. = 0.687) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การประเมินผลการปฏิบัติงาน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.87$, S.D. = 0.713) ตามลำดับ

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2

(n = 100)

ประสิทธิผลของสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น	ลำดับที่
1. ความสามารถในการผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง (Y_1)	3.86	.631	มาก	3
2. ความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้ทัศนคติทางบวก (Y_2)	3.87	.601	มาก	2
3. ความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียน (Y_3)	3.88	.569	มาก	1

ตาราง 2 (ต่อ)

ประสิทธิผลของสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น	ลำดับที่
4. ความสามารถในการแก้ปัญหาภายในโรงเรียน (Y_4)	3.77	.705	มาก	4
รวม	3.83	.546	มาก	

จากตาราง 2 พบว่า ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นของเกี่ยวกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.85$, S.D. = .546) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = 0.569) รองลงมา คือ ความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้ทัศนคติทางบวก มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$, S.D. = 0.601) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ความสามารถในการแก้ปัญหาภายในโรงเรียน ($\bar{X} = 3.87$, S.D. = 0.705) ตามลำดับ

ตาราง 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานบุคคลกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2

(n = 100)

	X_1	X_2	X_3	X_4	X_5	X_6	X_7	X_8	Y_1	Y_2	Y_3	Y_4	x	y
X_1	1.00													
X_2	0.62**	1.00												
X_3	0.54**	0.70**	1.00											
X_4	0.51**	0.57**	0.76**	1.00										
X_5	0.24**	0.21**	0.24**	0.27**	1.00									
X_6	0.27**	0.20**	0.21**	0.23**	0.91**	1.00								
X_7	0.27**	0.26**	0.26**	0.29**	0.53**	0.52**	1.00							
X_8	0.24**	0.23**	0.27**	0.24**	0.23**	0.26**	0.46**	1.00						
Y_1	0.63**	0.34**	0.35**	0.34**	0.21**	0.24**	0.41**	0.73**	1.00					
Y_2	0.26**	0.23**	0.20**	0.29**	0.24**	0.20**	0.22**	0.21**	0.21**	1.00				
Y_3	0.28**	0.27**	0.29**	0.27**	0.28**	0.20**	0.25**	0.34**	0.28**	0.49**	1.00			
Y_4	0.22**	0.31**	0.21**	0.21**	0.28**	0.23**	0.22**	0.27**	0.37**	0.24**	0.45**	1.00		
X	0.23**	0.29**	0.22**	0.27**	0.23**	0.25**	0.20**	0.26**	0.22**	0.24**	0.21**	0.21**	1.00	
Y	0.27**	0.24**	0.24**	0.21**	0.23**	0.22**	0.25**	0.28**	0.21**	0.70**	0.22**	0.21**	0.48**	1.00

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ความสัมพันธ์สหสัมพันธ์ของตัวชี้วัดของการบริหารงานบุคคล จำนวน 8 ตัวชี้วัด มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เรียงลำดับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์จากมากไปหาน้อย ดังนี้ การทดสอบและการคัดเลือก การประเมินผลการปฏิบัติงาน การป้องกันความปลอดภัยและสุขภาพ การจัดการแรงงานสัมพันธ์และการเจรจาต่อรองร่วม การจ่ายค่าตอบแทน การวางแผนและการสรรหาบุคคล การฝึกอบรมและพัฒนาครูและบุคลากร และการจัดการอาชีพและการปฏิบัติที่เป็นธรรม มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.29, 0.27, 0.26, 0.25, 0.23, 0.23, 0.22 และ 0.20 ตามลำดับ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวชี้วัดของประสิทธิผลของสถานศึกษา จำนวน 4 ตัวชี้วัด มีความสัมพันธ์กับการบริหารงานวิชาการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เรียงลำดับค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์จากมากไปหาน้อย ดังนี้ ความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก ความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษา ความสามารถในการแก้ไขปัญหาภายในสถานศึกษามีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.24, 0.22, 0.21 และ 0.21 ตามลำดับ

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานบุคคลกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติอยู่ที่ระดับ .01 และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ 0.48 การบริหารงานบุคคล มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 อยู่ในระดับปานกลาง

สรุปผลการวิจัย

1. การบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก
2. ประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก
3. ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานบุคคลกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 มีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติอยู่ที่ระดับ .01 อยู่ในระดับปานกลาง

อภิปรายผล

1. การบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจทดสอบและการคัดเลือก ดำเนินการตามนโยบายและแผนงานในการคัดเลือกบุคลากร มีขั้นตอนการทดลองการปฏิบัติงานของครูบรรจุใหม่ โดยใช้ระบบครูพี่เลี้ยงคอยให้คำปรึกษาควบคุมกระบวนการสรรหาให้เป็นไปตามนโยบายและแผนงานโดยความถูกต้องและเป็นธรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิภาดา สารมัย (2562) ทำการศึกษาการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี พบว่าการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ นวพัชญ์ ฉิดจันทร์ (2564) ทำการศึกษาการบริหารงานบุคคลกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 พบว่าการบริหารงานบุคคล

ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 อยู่ในระดับมาก และ ตริยณภรต์ เสาวรา (2565) ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักสัจคหวัด 4 กับประสิทธิภาพการบริหารงานบุคคลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น พบว่าการบริหารงานบุคคลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น อยู่ในระดับมาก

2. ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 โดย ภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ รังสิวุฒิ ปาโสม (2556) การบริหารความขัดแย้งกับประสิทธิผลของสถานศึกษาในอำเภอองครักษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก พบว่าประสิทธิผลของสถานศึกษาในอำเภอองครักษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ จูติณภรณ์ ภมรสูตร ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารทรัพยากรมนุษย์กับประสิทธิผลของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 พบว่าประสิทธิผลของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ ยุทธนา วาโยหะ ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 พบว่าประสิทธิผลของสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 อยู่ในระดับมาก

3. ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานบุคคลกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรีเขต 2 ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติอยู่ที่ระดับ .01 ตรงตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ดังนี้ การบริหารงานบุคคลมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ นโยบายและการปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับบุคคลในการทำงานที่ผู้จัดการจะต้องดำเนินการให้บรรลุสู่ความสำเร็จโดยเฉพาะในเรื่อง การวางแผนและการสรรหาบุคคล การฝึกอบรม การประเมินผลการปฏิบัติงาน รางวัล ความปลอดภัยจริยธรรมและสภาพแวดล้อม ที่มีความเป็นธรรมต่อพนักงานบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา ส่งผลให้การบรรลุความสำเร็จในการบริหารจัดการ สถานศึกษา ตามวัตถุประสงค์และจุดหมายซึ่งได้มีการกำหนดไว้อย่างชัดเจน มีการบริหารร่วมกัน ทั้งผู้บริหาร ครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้ปกครอง เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน สอดคล้องกับ อนงค์ อาจางทอง (2559) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารทรัพยากรมนุษย์กับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 พบว่า บริหารทรัพยากรมนุษย์มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2 พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับ จูติณภรณ์ ภมรสูตร (2564) ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารทรัพยากรมนุษย์กับประสิทธิผลของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 พบว่าการบริหารทรัพยากรมนุษย์กับประสิทธิผลของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 อยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับ นพวรรณ เทศกุล (2559) ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างกรณีศึกษาในกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 พบว่าการกรณีศึกษาในกับประสิทธิผลของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 1 อยู่ในระดับปานกลาง

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษา ดังนี้

1. ผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ตัวแปรค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นของการบริหารงานบุคคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 การประเมินผลการปฏิบัติงาน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เป็นลำดับสุดท้าย ดังนั้นผู้บริหารควรกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการประเมินผลการปฏิบัติงานที่ชัดเจนและเป็นมาตรฐานเดียวกัน โดยผู้นำจะต้องมีศักยภาพมากกว่า มีการแก้ปัญหาของผู้บริหารและครูผู้สอนมีความถูกต้องและยุติธรรม ลดความขัดแย้ง และสร้างความสามัคคีให้ห้องศกการบรรลุเป้าหมาย
2. ผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า ตัวแปรค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในอันดับมาก เป็นลำดับสุดท้าย ได้แก่ ความสามารถในการแก้ปัญหาภายในโรงเรียน ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ผู้บริหารมีความกระตือรือร้นในการแก้ปัญหาความขัดแย้งหรือการขาดความสามัคคีภายในโรงเรียน ผู้บริหารและครูผู้สอนแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของโรงเรียน เพื่อให้งานดำเนินไปอย่างราบรื่น
3. จากการศึกษาพบว่า การบริหารงานบุคคลกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 มีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษา ควรร่วมมือกันในการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาให้มีความผูกพันต่อสถานศึกษาและรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของสถานศึกษา เพราะจะทำให้ครูเต็มใจที่ทุ่มเทพลังในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งจะส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา ระดับประถมศึกษาในระดับที่สูงขึ้น
4. จากการศึกษาพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครู ควรวิเคราะห์หาสภาพปัญหาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาระดับประถมศึกษา ด้านความสามารถผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และร่วมกันแสวงหาวิธีการจัดการเรียนการสอนให้มีความเหมาะสมกับนักเรียน ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ครู และบุคคลทั่วไป มีวิธีการกระตุ้นให้ครูแต่ละคนเห็นความสำคัญของการทำงานเพื่อส่วนรวมให้ความสำคัญและเอาใจใส่ครูเป็นรายบุคคลอย่างเท่าเทียมกัน มีความเชื่อมั่นในตัวครูแต่ละคนว่าจะสามารถทำงานที่มอบหมายได้สำเร็จ และมีวิธีการส่งเสริมให้ครูร่วมแรงร่วมใจกันทำงานให้บรรลุวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้เพื่อประโยชน์สูงสุดของสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- ฐิติณาภรณ์ ภมรสูตร. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารทรัพยากรมนุษย์กับประสิทธิผลของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ตรัยณกรัท เสาวรา. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสัจคหวัด 4 กับประสิทธิภาพการบริหารงานบุคคลขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น. วารสารส่งเสริมและพัฒนาวิชาการสมัยใหม่, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- ทรงยศ แก้วมงคล. (2555). **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นพวรรณ เทตกุล. (2559). **ความสัมพันธ์ระหว่างการนิเทศภายในกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- นพพัชญ์ ฉีดจันทร์. (2564). **การบริหารงานบุคคลกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8**. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- นิภาดา พรหมเมือง. (2560). **สภาพปัญหาและแนวทางพัฒนาการบริหารงานบุคคลในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ปิยะวรรณ คัดโสดา. (2561). **ภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียน สำนักงานศึกษาธิการภาค 11**. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- พรชัย เจดามาน นิตยาพร กิณบุญ และ ไพฑูรย์ พิมพ์ดี. (2560). **ทรัพยากรมนุษย์: มิติการบริหารจัดการศตวรรษที่ 21 อย่างยั่งยืน**. กรุงเทพฯ: สุทรไพศาลบิวเดอร์.
- พระปลัดสมเกียรติ สุทธิ และคณะ. (2564). **การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาท่ามกลางสังคมแห่งการเปลี่ยนแปลง**. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาชัยวัฒน์ จตุตมโล (พรหมสนธิ). (2560). **รูปแบบการบริหารงานบุคคลตามหลักพุทธบริหารการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม**. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ยุทนา วาโยหะ. (2563). **ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1**. มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- รังสิวุฒิ ปาโสม. (2556). **การบริหารความขัดแย้งกับประสิทธิผลของสถานศึกษาในอำเภอองครักษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก**. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- วัชร ณะทรง. (2565). **การบริหารงานบุคคลตามหลักพรหมวิหารธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2**. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- วิภาดา สารมัย. (2562). **การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี**. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- สงกรานต์ ตะโคตม. (2563). **ประสิทธิผลการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสกลนคร**. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2. (2565). **แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2560-2565).** สระบุรี: สำนักงานฯ.
- _____. (2566). **แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2566 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2.** สระบุรี: สำนักงานฯ.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาและสํงคมแห่งชาติ สํานักนายกรัฐมนตรี. **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสํงคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 พ.ศ. 2556-2570.** Edited by 2565. กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ. น.11.
- _____. **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสํงคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 พ.ศ. 2556-2570.** 2565. กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ. น.12.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). **การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์.**
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553 มาตรา 39.** (สํานักนายกรัฐมนตรี. 2555), 24.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. (2563). **คู่มือการบริหารงานบุคคลสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ของ กศจ. ฉบับปรับปรุง ครั้งที่ 4. ม.ป.พ.**
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579.** กรุงเทพฯ: สํานักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สืบสกุล นรินทรางกูร ณ อยุธยา. (2564). **การบริหารทรัพยากรมนุษย์ทางการศึกษาแนวใหม่.** กรุงเทพฯ: สํานักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุภาวดี ขุนทองจันทร์. (2559). **การบริหารทรัพยากรมนุษย์อย่างบูรณาการ.** กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- อนงค์ อาจจทอง. (2559). **ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารทรัพยากรมนุษย์กับประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.** 10(1): 38-48.
- อัญพัชญ์ จิระพงษ์พี และ กรมพร กัลป์ญาณมิตร. (2564). **การบริหารงานบุคคลของสำนักงานศาลยุติธรรม. วารสารเครือข่ายส่งเสริมการวิจัยทางมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์.** 4(1): 79-91.
- Gary Dessle. (2009). **A framework for Human Resource Management.** 5th ed., Pearson Education, Inc.
- _____. (2013). **Human Resource Management.** 13th ed., New Jersey: Prentice-Hall.
- Hoy, Wayne K.; & Cecil G, Miskel. (2001). **Educational Administration: Theory, Research and Practice.** 6th ed., McGraw-Hill.
- Lunenburg, F. C.; & Allan C. O. (2000). **Educational Administration: Concepts and Practice.** 3rd ed., Belmont: Wadsworth.
- McCormick, E. J.; & Ilgen, D. R. (1985). **Industrial and Organization Psychology.** New York Englewood Prentice-Hall.
- Mondy, W. R.; & Noe, R. M. (2002). **Human Resource Management.** New Jersey: Prentice-Hall.
- Mott, P. E. (1972). **The Characteristic of Effective Organization.** New York: Harper and Row.
- _____. (1990). **The Competitive Advantage of Nations: With a New Introduction.** Free Press.

Nida; & Tuntirattanasoontorn. (2005). Literature Review of Service Quality Improvement in the Hotel Industry. D. B. A. Thesis. International Hotel and Tourism Management, University of South Australia.

E001S: ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการ
ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร เขตบางแค

THE SCHOOL LEADERSHIP AFFECTING ON ACADEMIC ADMINISTRATION EFFECTIVENESS
UNDER THE DEPARTMENT OF EDUCATION BANGKOK METROPOLITAN ADMINISTRATION,
BANGKHAE DISTRICT

ศศิประภา รินแก้ว¹ กุลจิรา รักชนคร²

¹ นักศึกษานักศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

² อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับสภาพของแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา 2) เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน 3) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร เขตบางแค ได้จากการกำหนดตาราง เครจซี่ และ มอร์แกน (Krejcie; & Morgan. 1970) จำนวน 205 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.60-1 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.995 สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล เป็นค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation) และสมการถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย พบว่า

1. ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร เขตบางแค โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงจากมากไปหาน้อย พบว่า ภาวะผู้นำแบบสั่งการมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาภาวะผู้นำแบบมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ ภาวะผู้นำแบบให้การสนับสนุน และภาวะผู้นำแบบให้มีส่วนร่วม

2. ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร เขตบางแค โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.41$)

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาและประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร เขตบางแค มีความสัมพันธ์ในระดับมาก

4. ภาวะผู้นำแบบให้มีส่วนร่วม, ภาวะผู้นำแบบสนับสนุน และภาวะผู้นำแบบสั่งการ สามารถพยากรณ์ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร เขตบางแค ได้ร้อยละ 72.70 และเขียนสมการได้ดังนี้ สมการคะแนนดิบ $\hat{Y} = .943 + .325X_4 + .162X_2 + .146X_1$ และสมการคะแนนมาตรฐาน $\hat{Z} = .380X_4 + .173X_1 + .166X_2$

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา, ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ

Abstract

This research objectives were 1) To study the level of school leadership effectiveness. 2) To study academic administration. 3) To study the relationship between the leadership style of school administrators and academic administration effectiveness. 4) To study the leadership styles of school administrator affecting on academic administration under the department of education Bangkok Metropolitan Administration, Bangkok District. The samples were obtained from Krejcie and Morgan (1974) used in this research were 205 teachers. Research instruments were five rating scale Preservation index value between 0.6-1 has a reliability value of 0.995. The data were analyzed by frequency, percentage, mean, standard deviation, Pearson's Product Moment Correlation, and Enter Multiple Regression Analysis.

The results revealed that:

1. Leadership of educational institution administrators in schools Under the Office of Education Bangkok, Bang Khae District, overall is at a high level. When considering each aspect at a high level in every aspect, arranged from highest to lowest, it was found that directive leadership had the highest average. followed by results-oriented leadership Supportive Leadership and participatory leadership.

2. Effectiveness of the school's academic administration Under the Office of Education Bangkok, Bang Khae District, overall, at a high level ($\bar{X} = 4.41$)

3. The relationship between the leadership of school administrators and the effectiveness of academic administration in schools Under the Office of Education Bangkok and Bang Khae District have a high level of relationship.

4. Participatory leadership, Supportive Leadership and Directive Leadership Able to predict the effectiveness of academic administration in schools. Under the Office of Education Bangkok, Bang Khae District, got 72.70 percent with the analytical equations as follows, Raw score equation $\hat{Y} = .943 + .325X_4 + .162X_2 + .146X_1$ and Standard score equation $\hat{Z} = .380X_4 + .173X_1 + .166X_2$

Keywords: School Leadership, Academic Administration, Effectiveness

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกอย่างพลิกผัน (Disruptive World) ตลอดจนความเปลี่ยนแปลงของเงื่อนไขต่าง ๆ ของการพัฒนาประเทศไทย ส่งผลให้การพัฒนาประเทศจำเป็นต้องทบทวนบริบทและปัจจัยต่าง ๆ อันจะนำมาซึ่งการพัฒนาประเทศไทยอย่างยั่งยืน รวมทั้งการพัฒนาประเทศตามบริบทของยุทธศาสตร์ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ที่มีเป้าหมายสำคัญในการยกระดับประเทศไทยสู่ประเทศที่มีความพร้อมทางการแข่งขันในระบบเศรษฐกิจของโลก อันเป็นเป้าหมายของการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) อันเป็นทิศทางของการพัฒนาประเทศต่าง ๆ ในระดับสากล ซึ่งมีเป้าหมายสำคัญในการขจัดความยากจน และการขจัดความหิวโหย เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหารและการกิจอยู่ดีอยู่อย่างยั่งยืน ภายใต้ประเด็นเป้าหมายในการกำหนดทิศทางการพัฒนา

17 ข้อ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป้าหมายในการพัฒนาด้านคุณภาพการศึกษา (Quality Education) ที่มุ่งรับรองการศึกษาที่เท่าเทียมและทั่วถึง รวมทั้งการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตแก่ประชากรในสังคม อันเป็นหนึ่งในแนวคิดสำคัญ เพื่อพัฒนาประเทศให้เกิดความยั่งยืนในการพัฒนา ระบบการศึกษาของประเทศไทย ถือเป็นกลไกสำคัญที่มีผลต่อการพัฒนาความรู้ ทักษะความสามารถและสมรรถนะของประชากรในชาติ ซึ่งเป็นกลไกและต้นทุนสำคัญต่อการพัฒนาประเทศให้เท่าทันกับการแข่งขันในยุคของความเปลี่ยนแปลงในสังคมบริบทโลก โดยเป็นเงื่อนไขสำคัญที่นำไปสู่การแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของประเทศ อาทิ ปัญหาความยากจน ปัญหาเศรษฐกิจ และปัญหาทางสังคมอื่น ๆ ซึ่งทรัพยากรมนุษย์ของประเทศจำเป็นต้องได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพและตอบสนองต่อความต้องการในการพัฒนาประเทศไทย อันกำหนดเป้าหมายของการพัฒนาประเทศในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) (สำนักการศึกษา. 2563)

การจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานคร ยังมีข้อจำกัดและเงื่อนไขต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของกรุงเทพมหานคร อาทิ ปัญหาคะแนนการประเมินสมรรถนะนักเรียนมาตรฐานสากล (PISA) ของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครที่มีระดับต่ำของการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปัญหานักเรียนออกกลางคัน ปัญหาความเท่าเทียมและความเหลื่อมล้ำของการเข้าถึงระบบการศึกษา และโดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาผลการทดสอบการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ที่มีภาพรวมอยู่ในระดับต่ำ รวมทั้งสภาพแวดล้อมอื่น ๆ ในการจัดการศึกษา เช่น สมรรถนะและคุณภาพครู คุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา ความต่อเนื่องในการพัฒนาและนโยบายตลอดจนความเหมาะสมของระบบการประเมินคุณภาพการศึกษาที่ยกระดับคุณภาพการศึกษาไปสู่สากล แสดงให้เห็นถึงปัญหาสำคัญจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องเร่งยกระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ซึ่งเป็นปัญหาจากการบริหารงานวิชาการ อาทิเช่น การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การวัดและการประเมินผลการศึกษา สื่อการเรียนการสอนไม่เพียงพอ บุคลากรไม่ตรงกับสายงาน ปัญหาการขาดแคลนบุคลากรเนื่องจากย้ายกลับภูมิลำเนา ปัญหาความต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชน เป็นต้น ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในการบริหารงานวิชาการ เป็นผู้รับผิดชอบนำพาสถานศึกษาไปสู่ความก้าวหน้า สอดส่องดูแลพฤติกรรมกรรมการสอนของครู จัดให้มีทรัพยากรต่าง ๆ ที่ช่วยส่งเสริมการเรียนการสอน ดูแลติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน เพื่อให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น (สำนักการศึกษา. 2563)

ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา โดย House; & Mitchell (1974) ได้กล่าวถึงพฤติกรรมของผู้นำตามทฤษฎีวิถีทาง-เป้าหมายว่าเป็นพฤติกรรมที่ผู้นำจะสร้างแรงจูงใจให้แก่ครูในการทำงาน โดยการสนับสนุน ส่งเสริม ช่วยเสริมแรงให้รางวัล และช่วยลดอุปสรรคในการทำงาน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการทำงาน โดยแบ่งรูปแบบของพฤติกรรมผู้นำได้เป็น 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านสนับสนุน ด้านสั่งการ ด้านมุ่งความสำเร็จ และด้านมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นพฤติกรรมผู้นำตามสถานการณ์ที่ผู้บริหารสามารถปฏิบัติได้ผลดีในบริบทที่แตกต่างกัน เหมาะกับการทำงานในบริบทโรงเรียนที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องประสานการทำงานกับผู้ร่วมงานและสถานการณ์ในการทำงานที่หลากหลาย ในการบริหารงานวิชาการตามสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป จากแนวคิดของทฤษฎีวิถีทาง-เป้าหมาย (Path-Goal Theory) พบว่าภาวะผู้นำที่มีประสิทธิภาพ จะต้องช่วยเหลือให้ผู้ใต้บังคับบัญชาบรรลุเป้าหมายของงาน และเป้าหมายส่วนตัว ด้วยการนำทางสู่เป้าหมายให้ชัดเจน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป้าหมายในการได้รับผลตอบแทนจากการปฏิบัติงาน ซึ่งมีรูปแบบพฤติกรรมที่หลากหลาย เหมาะกับผู้บริหารที่สามารถปรับให้สอดคล้องกับการบริหารงานวิชาการในบริบทการทำงานของตนได้ ซึ่งภาวะผู้นำในการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วย

ขับเคลื่อนกระบวนการพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ประสบความสำเร็จได้ ในบทบาทของผู้บังคับบัญชาของครูในสถานศึกษา และปัญหาดังกล่าวชี้ให้เห็นถึงคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านผลที่เกิดกับนักเรียนว่าตัวบ่งชี้บางตัวมีผลการประเมินยังไม่เป็นที่น่าพอใจ และยังสะท้อนให้เห็นถึงการบริหารงานในด้านต่าง ๆ ของโรงเรียน โดยเฉพาะการบริหารงานด้านวิชาการ ที่ส่งผลให้คุณภาพนักเรียนอันเป็นผลผลิตในการบริหารจัดการศึกษามีระดับคุณภาพมาตรฐานน้อยกว่ามาตรฐานอื่น

ผู้วิจัยเห็นถึงคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ด้านผลที่เกิดกับนักเรียนว่าตัวบ่งชี้บางตัวมีผลการประเมินยังไม่เป็นที่น่าพอใจ และยังสะท้อนให้เห็นถึงการบริหารงานในด้านต่าง ๆ ของโรงเรียน โดยเฉพาะการบริหารงานด้านวิชาการ ที่ส่งผลให้คุณภาพนักเรียนอันเป็นผลผลิตในการบริหารจัดการศึกษามีระดับคุณภาพมาตรฐานน้อยกว่ามาตรฐานอื่น จึงสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการบริหารวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร เขตบางแค

วัตถุประสงค์

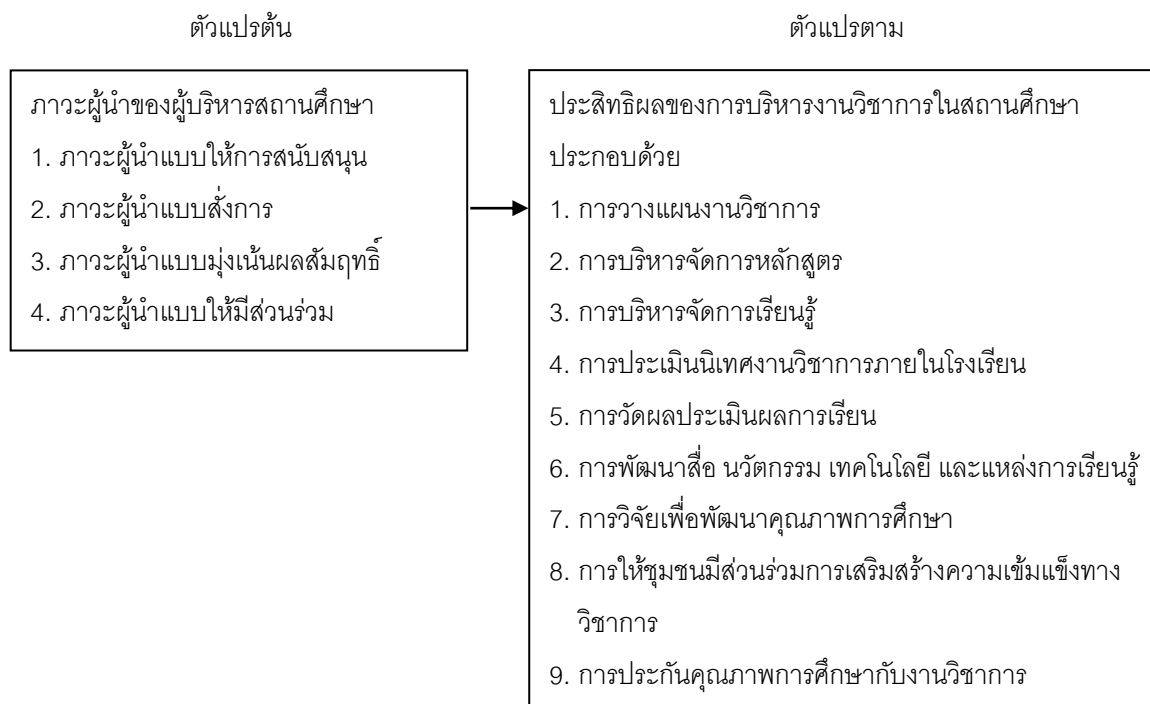
1. เพื่อศึกษาระดับสภาพของแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร เขตบางแค
2. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร เขตบางแค
3. เพื่อศึกษาแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร เขตบางแค

ประโยชน์ที่จะได้รับ

1. ได้ทราบประสิทธิผลของการของการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร เขตบางแค
2. ได้ค้นพบสภาพของแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร เขตบางแค
3. ได้ค้นพบแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร เขตบางแค

กรอบแนวคิด

กรอบแนวคิดเกี่ยวกับแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้วิจัยได้จากแนวคิด ทฤษฎีวิถีทาง-เป้าหมาย (Path - Goal theory) ของ House; & Mitchell (1974) ส่วนประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ผู้วิจัยได้จากสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร (2554: 33) ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐาน

ภาวะผู้นำแบบให้การสนับสนุน ภาวะผู้นำแบบชี้แนะ ภาวะผู้นำแบบมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ และภาวะผู้นำแบบให้มีส่วนร่วม มีแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารอย่างน้อย 1 แบบ ส่งผลต่อประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ครูผู้สอนที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร เขตบางแค ซึ่งมีทั้งหมด 12 โรงเรียน จำนวน 431 คน ในปีการศึกษา 2566

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอนที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร เขตบางแค ได้จากการกำหนดตาราง เครจซี่ และ มอร์แกน (Krejcie; & Morgan. 1970) ระดับความคลาดเคลื่อน $\pm 5\%$ และระดับความเชื่อมั่น 95% โดยใช้วิธีการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) ได้จำนวนทั้งสิ้น 205 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม โดยผู้วิจัยได้กำหนดโครงสร้างของแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ (Check list) จำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษา กรุงเทพมหานคร เขตบางแค แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ สอบถามเกี่ยวกับแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา โดยแบ่งแบบภาวะผู้นำออกเป็น 4 แบบ ได้แก่ 1) ภาวะผู้นำแบบสนับสนุน 2) ภาวะผู้นำแบบสั่งการ 3) ภาวะผู้นำแบบมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ และ 4) ภาวะผู้นำแบบให้มีส่วนร่วม

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานศึกษา กรุงเทพมหานคร เขตบางแค แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 9 ด้าน ได้แก่ 1) การวางแผนงานวิชาการ 2) การบริหารจัดการหลักสูตร 3) การบริหารจัดการเรียนรู้ 4) การนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน 5) การวัดผลประเมินผลการเรียน 6) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี และแหล่งการเรียนรู้ 7) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 8) การให้ชุมชนมีส่วนร่วมการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการ และ 9) การประกันคุณภาพการศึกษากับงานวิชาการ

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

1. การสร้างเครื่องมือแบบสอบถามสำหรับครู มีรายละเอียดดังนี้

1.1 ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบภาวะผู้นำและการบริหารงานวิชาการ การกำหนดนิยามปฏิบัติการของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยทุกชุดโดยอาศัยทฤษฎีและงานวิจัยบทที่ 2 ให้ครอบคลุมเนื้อหาและกรอบแนวคิดของการวิจัยเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

1.2 สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับภาวะผู้นำและการบริหารงานวิชาการให้เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

1.3 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของภาษา ความตรงของเนื้อหา และการสื่อความหมาย เพื่อให้เกิดความชัดเจนและความสมบูรณ์ตรงกับเรื่องที่ต้องการศึกษา แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

1.4 การหาความเที่ยงตรง (Validity) นำร่างแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) จากนั้นนำผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์ (Index of item-object Congruence: IOC) แล้วปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ และจากการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์พบว่าข้อคำถามทุกข้อมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 0.6-1 โดยใช้สูตรวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องดังนี้ (พรณี ลีกิจวัฒน์. 2554: 195)

2. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้ (Tryout) กับครูผู้สอนที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานศึกษา กรุงเทพมหานคร เขตบางแค ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำไปวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (α -Coefficient) ของ Cronbach ที่ได้เท่ากับ 0.995 (พรณี ลีกิจวัฒน์. 2554: 203)

3. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบและความสมบูรณ์ไปใช้ในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. สถิติพื้นฐาน
  - 1.1 ค่าความถี่ (Frequency)
  - 1.2 ค่าร้อยละ (Percentage)
  - 1.3 ค่าเฉลี่ย (Mean)
  - 1.4 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
2. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ
  - 2.1 การหาความเที่ยงตรง โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ (Index of item-object Congruence: IOC)
  - 2.2 การหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (α -Coefficient) ของ Cronbach
3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน
  - 3.1 สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation)
  - 3.2 สมการถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร เขตบางแค โดยวิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังตาราง

ภาวะผู้นำ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1. ภาวะผู้นำแบบให้การสนับสนุน (X_1)	4.26	0.769	มาก	3
2. ภาวะผู้นำแบบสั่งการ (X_2)	4.39	0.661	มาก	1
3. ภาวะผู้นำแบบมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ (X_3)	4.33	0.701	มาก	2
4. ภาวะผู้นำแบบให้มีส่วนร่วม (X_4)	4.25	0.759	มาก	4
รวม	4.31	0.678	มาก	-

จากตาราง ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร เขตบางแค โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = 0.678) เมื่อพิจารณารายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงจากมากไปหาน้อย พบว่า ภาวะผู้นำแบบสั่งการมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.661) รองลงมาคือ ภาวะผู้นำแบบมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.701) ภาวะผู้นำแบบให้การสนับสนุน ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.769) และค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ภาวะผู้นำแบบให้มีส่วนร่วม ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.759)

2. ผลการศึกษาประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร เขตบางแค โดยวิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังตาราง

ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1. การวางแผนงานวิชาการ	4.38	0.749	มาก	7
2. การบริหารจัดการหลักสูตร	4.39	0.677	มาก	5
3. การบริหารจัดการเรียนรู้	4.47	0.693	มาก	2
4. การประเมินนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน	4.38	0.657	มาก	6
5. การวัดผลประเมินผลการเรียน	4.42	0.698	มาก	4
6. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี และแหล่งการเรียนรู้	4.36	0.691	มาก	9
7. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา	4.37	0.719	มาก	8
8. การให้ชุมชนมีส่วนร่วมการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการ	4.52	0.614	มากที่สุด	1
9. การประกันคุณภาพการศึกษากับงานวิชาการ	4.44	0.722	มาก	3
รวม	4.41	0.666	มาก	-

จากตาราง ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร เขตบางแค โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.666) เมื่อพิจารณารายด้าน เรียงจากมากไปหาน้อย พบว่า การให้ชุมชนมีส่วนร่วมการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.614) รองลงมาคือ การบริหารจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.693) การประกันคุณภาพการศึกษากับงานวิชาการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.722) การวัดผลประเมินผลการเรียน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.698) การบริหารจัดการหลักสูตร อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.677) การประเมินนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.657) การวางแผนงานวิชาการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.749) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.719) และการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี และแหล่งการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.691)

3. ผลการศึกษาค่าความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาและประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน โดยวิเคราะห์ด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Correlation Coefficient) ระหว่างภาวะผู้นำ 4 แบบ กับประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร เขตบางแค ดังตาราง

ตัวแปรที่ศึกษา	X_1	X_2	X_3	X_4	X	Y
1. ภาวะผู้นำแบบให้การสนับสนุน (X_1)	1.00					
2. ภาวะผู้นำแบบสั่งการ (X_2)	.817**	1.00				
3. ภาวะผู้นำแบบมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ (X_3)	.837**	.872**	1.00			
4. ภาวะผู้นำแบบให้มีส่วนร่วม (X_4)	.822**	.806**	.894**	1.00		
X	.929**	.926**	.958**	.940**	1.00	
Y	.779**	.778**	.818**	.825**	.853**	1.00

** มีนัยสำคัญทางสถิติ .01

จากตาราง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาและประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร เขตบางแค ภาวะผู้นำทั้ง 4 แบบ ประกอบด้วย 1) ภาวะผู้นำแบบให้การสนับสนุน 2) ภาวะผู้นำแบบสั่งการ 3) ภาวะผู้นำแบบมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ และ 4) ภาวะผู้นำแบบให้มีส่วนร่วม ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความสัมพันธ์ต่อกันและมีความสัมพันธ์ในระดับมาก (.806 - .894) ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ของตัวแปรต้นที่เหมาะสมกับการวิเคราะห์การถดถอย ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาและประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน มีความสัมพันธ์ในระดับมาก (.778 - .853) ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นกับตัวแปรตามที่เหมาะสมในการที่ตัวแปรต้นจะพยากรณ์ค่าตัวแปรตามได้ดี

4. ผลการศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน โดยวิเคราะห์แบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร เขตบางแค ด้วยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ตัวแปร	ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน				
	B	SE	Beta	t	Sig.
ค่าคงที่	.943	.161		5.870	.000
1. ภาวะผู้นำแบบให้การสนับสนุน (X_1)	.146	.062	.173	2.351	.020*
2. ภาวะผู้นำแบบสั่งการ (X_2)	.162	.078	.166	2.092	.038*
3. ภาวะผู้นำแบบมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ (X_3)	.175	.094	.189	1.863	.064
4. ภาวะผู้นำแบบให้มีส่วนร่วม (X_4)	.325	.073	.380	4.439	.000**
R = .855, R ² = .732, Adjusted R ² = .727, SE _{est} = .33917, F = 136.481, Sig = .000					

* มีนัยสำคัญทางสถิติ .05

จากตาราง ผลวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ด้วยวิธี Enter ของภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร เขตบางแค พบว่า ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม (X_4) มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน ภาวะผู้นำแบบสนับสนุน (X_1) และภาวะผู้นำแบบสั่งการ (X_2) มีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ .855 แสดงว่าภาวะผู้นำทั้ง 3 แบบ ร่วมกันพยากรณ์ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนได้ร้อยละ 72.70 และมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์เท่ากับ .33917

ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน เป็นภาวะผู้นำที่ดี ทั้ง 3 แบบ เรียงตามลำดับค่าอิทธิพลการถดถอย จากมากไปน้อยดังนี้ ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม (X_4 , $\beta = .380$) ภาวะผู้นำแบบสนับสนุน (X_1 , $\beta = .173$) และภาวะผู้นำแบบสั่งการ (X_2 , $\beta = .166$) ดังนั้น จึงสามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน ในรูปคะแนนดิบและรูปคะแนนมาตรฐาน ดังนี้

สามารถเขียนสมการพยากรณ์ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร เขตบางแค ในรูปคะแนนดิบได้ ดังนี้

$$\hat{Y} = .943 + .325X_4 + .162X_2 + .146X_1$$

สามารถเขียนสมการพยากรณ์ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร เขตบางแค ในรูปคะแนนมาตรฐานได้ดังนี้

$$\hat{Z} = .380X_4 + .173X_1 + .166X_2$$

สรุปผลการวิจัย

1. ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร เขตบางแค โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงจากมากไปหาน้อย พบว่า ภาวะผู้นำแบบสั่งการมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ภาวะผู้นำแบบมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ ภาวะผู้นำแบบให้การสนับสนุน และภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม ตามลำดับ โดยสามารถจำแนกรายด้านเป็นรายชื่อ ได้ดังนี้

1.1 ภาวะผู้นำแบบการสั่งการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ อยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 2 ลำดับแรก คือ ผู้บริหารสั่งการตามระเบียบ กฎหมายอย่างเคร่งครัด อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ผู้บริหารเป็นผู้กำหนดนโยบายและขั้นตอนในการบริหารงาน อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

1.2 ภาวะผู้นำแบบมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ อยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 2 ลำดับแรก คือ ผู้บริหารกำหนดเป้าที่ท้าทายให้ครูและบุคลากรทุกคน ในโรงเรียนเข้าใจอย่างชัดเจน อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ผู้บริหารกำหนดวิสัยทัศน์ของหน่วยงานอย่างชัดเจน มีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

1.3 ภาวะผู้นำแบบให้การสนับสนุน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ อยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 2 ลำดับแรก คือ ผู้บริหารสนับสนุนให้ครูได้ปฏิบัติการสอนอย่างเต็มศักยภาพ

อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ผู้บริหารเป็นผู้ให้กำลังใจและสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน อยู่ในระดับมากตามลำดับ

1.4 ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ อยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 2 ลำดับแรก คือ ผู้บริหารลงมือปฏิบัติงานและกิจกรรมของโรงเรียนร่วมกับครู อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ผู้บริหารให้ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย ขั้นตอนการปฏิบัติงานของโรงเรียน อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

2. ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร เขตบางแค โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย พบว่า การให้ชุมชนมีส่วนร่วม การเสริมสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ การบริหารจัดการเรียนรู้ การประกันคุณภาพ การศึกษากับงานวิชาการ การวัดผลประเมินผลการเรียน อยู่ในระดับมาก การบริหารจัดการหลักสูตร การประเมินนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน การวางแผนงานวิชาการ การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา และการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี และแหล่งการเรียนรู้ โดยสามารถจำแนกรายด้านเป็นรายข้อได้ดังนี้

2.1 การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 2 ลำดับแรก คือ สถานศึกษามีการจัดการคัดเลือกคณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครอง อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ สถานศึกษามีการจัดการคัดเลือกคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ

2.2 การบริหารจัดการเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 2 ลำดับแรก คือ ผู้บริหารมีนโยบายให้ครูส่งเสริมให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเองตามความถนัดโดยการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูมีการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง โดยมีการนำผลการประเมินที่ได้ไปพัฒนาผู้เรียน อยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ

2.3 การประกันคุณภาพทางการศึกษางานวิชาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ อยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 2 ลำดับแรก คือ สถานศึกษามีระบบการประกันคุณภาพตรงตามหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินคุณภาพภายในและภายนอก อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ผู้บริหารสนับสนุนให้มีโครงการการประเมินคุณภาพทางการศึกษาตามกรอบการประเมินภายในและประเมินภายนอก อยู่ในระดับมากตามลำดับ

2.4 การวัดประเมินผลการเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 2 ลำดับแรก คือ สถานศึกษามีการจัดทำแนวปฏิบัติเกี่ยวกับเกณฑ์การประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูมีการตรวจสอบความก้าวหน้าของผู้เรียน ทั้งด้านความรู้ ทักษะ และกระบวนการ อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

2.5 ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 2 ลำดับแรก คือ ผู้บริหารส่งเสริมให้มีการพัฒนาการวัดและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตร อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ผู้บริหารส่งเสริม และสนับสนุนการจัดกิจกรรมทางวิชาการ อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

2.6 การนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 2 ลำดับแรก คือ ผู้บริหารจัดให้มีการนิเทศการเรียนการสอนในรูปแบบที่หลากหลายและเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ผู้บริหารส่งเสริมให้มีการจัดทำโครงการแผนงานที่เกี่ยวกับการนิเทศภายใน อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

2.7 การวางแผนงานวิชาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ อยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 2 ลำดับแรก คือ สถานศึกษามีการจัดทำข้อมูลสารสนเทศของครู นักเรียน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อย่างเป็นระบบ อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ สถานศึกษามีการจัดทำแผนงาน/โครงการจัดทำข้อมูลสารสนเทศ อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

2.8 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 2 ลำดับแรก คือ ผู้บริหารสร้างความตระหนักให้ครูเห็นถึงความสำคัญและประโยชน์ของการทำวิจัยในชั้นเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือครูนำผลการวิจัยในชั้นเรียนไปแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียนอย่างเป็นระบบ อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

2.9 การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ อยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย 2 ลำดับแรก คือ ผู้บริหาร มีนโยบายให้ครูมีการผลิตพัฒนา และใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีที่สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูเข้าใจถึงความจำเป็นในการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียน อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาและประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร เขตบางแค ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีอิทธิพลต่อกันและมีความสัมพันธ์ในระดับมาก ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ของตัวแปรต้นที่เหมาะสมกับการวิเคราะห์การถดถอย ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาและประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน มีความสัมพันธ์ในระดับมาก ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นกับตัวแปรตามที่เหมาะสมในการที่ตัวแปรต้นจะพยากรณ์ค่าตัวแปรตามได้ดี

4. ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร เขตบางแค ได้แก่ ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน ภาวะผู้นำแบบสนับสนุน และภาวะผู้นำแบบสั่งการ มีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยตัวแปรภาวะผู้นำ ทั้ง 3 รูปแบบสามารถพยากรณ์ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการได้ร้อยละ 72.70 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยเขียนเป็นสมการได้ดังนี้

$$\text{สมการคะแนนดิบได้} \quad \hat{Y} = .943 + .325X_4 + .162X_2 + .146X_1$$

$$\text{สมการคะแนนมาตรฐาน} \quad \hat{Z} = .380X_4 + .173X_1 + .166X_2$$

อภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร เขตบางแค ผู้วิจัยมีประเด็นที่จะนำมาอภิปราย ดังนี้

1. สภาพของแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร เขตบางแค โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งนี้เพราะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญในการขับเคลื่อนให้การศึกษาเกิดผลสัมฤทธิ์กับผู้เรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภาวิตา ฮั่นสกุล และคณะ (2561) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำตามทฤษฎีวิถีทาง-เป้าหมาย กับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดนนทบุรี พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามทฤษฎีวิถีทาง-เป้าหมายตามความคิดเห็นของครูโดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ยุพิน คงเพชรศักดิ์ (2558) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3 พบว่าผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน

2. ประสิทธิภาพของการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร เขตบางแค ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะผู้บริหารโรงเรียนมีการกระจายอำนาจในการบริหารงานวิชาการอย่างชัดเจน มีความเป็นผู้นำทางวิชาการ โดยมุ่งประโยชน์เพื่อให้นักเรียนให้มีความรู้และทักษะตามศักยภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทงยศ แก้วมงคล (2555) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ระดับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก น่าจะเป็นผลมาจากการจัดการศึกษาของโรงเรียน ซึ่งจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริพร อินนะรา และคณะ (2558) ศึกษาแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร เขตลาดกระบัง พบว่า ประสิทธิภาพของการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร เขตลาดกระบัง โดยรวมอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาและประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร เขตบางแค พบว่า ภาวะผู้นำทั้ง 4 แบบ มีความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีอิทธิพลต่อกัน มีความสัมพันธ์ในระดับมาก ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ของตัวแปรต้นที่เหมาะสมกับการวิเคราะห์การถดถอย ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาและประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน มีความสัมพันธ์ในระดับมาก ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นกับตัวแปรตามที่เหมาะสมในการที่ตัวแปรต้นจะพยากรณ์ค่าตัวแปรตามได้ดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ กุลนิษฐ์ รัญญู (2556) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 พบว่าภาวะผู้นำมีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิผลการบริหารวิชาการของสถานศึกษาทุกด้าน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ จีรวรรณ อังศุขาลวงค์ (2557) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลเมืองทุ่งสง พบว่า ภาวะผู้นำมีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิผลการบริหารวิชาการของสถานศึกษาทุกด้าน เช่นเดียวกัน

4. ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานศึกษา กรุงเทพมหานคร เขตบางแค พบว่า ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนภาวะผู้นำแบบสนับสนุน และภาวะผู้นำแบบสั่งการ มีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ไชยา หานุกาพ (2564) ที่ศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่นำมาวิเคราะห์สามารถพยากรณ์ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัย ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานศึกษา กรุงเทพมหานคร เขตบางแค ผู้วิจัยนำมาเป็นข้อเสนอแนะในแต่ละประเด็นเพื่อเป็นแนวทางให้กับผู้บริหารโรงเรียนนำมาปรับปรุงระบบการทำงานและการปฏิบัติงานในองค์กรให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ดังนี้

1. ภาวะผู้นำแบบสั่งการมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดนโยบายและขั้นตอนในการบริหารงาน สั่งการตามระเบียบ กฎหมายอย่างเคร่งครัด มีการควบคุม กำกับ ติดตามการปฏิบัติงาน และประเมินผลของครูตามกฎระเบียบอย่างเคร่งครัด และชี้แนะหรือกำหนดทิศทางการปฏิบัติงาน รวมถึงแจ้งให้ครูทราบถึงความคาดหวังในการบริหารงาน

2. การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ดังนั้นสถานศึกษาควรมีการจัดการคัดเลือกคณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และร่วมกันแสดงความคิดเห็นในการพัฒนาโรงเรียน โดยมีการสำรวจความคิดเห็นของผู้ปกครอง ชุมชน เกี่ยวกับการพัฒนางานวิชาการ รวมถึงจัดทำสาระหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน และส่งเสริมให้มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาสนับสนุนการเรียนรู้และด้านการจัดการศึกษาของโรงเรียน

3. ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย และให้ครูร่วมตัดสินใจและประเมินผลการปฏิบัติงาน โดยใช้ความคิดเห็นของกลุ่มครูมากกว่าความคิดเห็นของผู้บริหารเอง รวมถึงให้ครูมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและแก้ไขปัญหาการปฏิบัติงาน ของโรงเรียน และผู้บริหารควรลงมือปฏิบัติงานและกิจกรรมของโรงเรียนร่วมกับครู

4. ภาวะผู้นำแบบมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ไม่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารควรกำหนดวิสัยทัศน์ของหน่วยงานอย่างชัดเจน กำหนดเป้าหมายที่ท้าทายให้ครูและบุคลากรทุกคนในโรงเรียนเข้าใจอย่างชัดเจน และกระตุ้นความสนใจให้ครูปฏิบัติงานจนประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย รวมถึงกระตุ้นให้ครูเชื่อมั่นว่าครูมีศักยภาพที่จะปฏิบัติงานได้มาตรฐานสูง

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาตัวแปรอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา เพื่อค้นหาตัวพหุการณียุติสำหรับการสร้างประสิทธิผลในการบริหารงานวิชาการให้เกิดขึ้นต่อสถานศึกษา
2. ควรมีการศึกษาแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาด้านอื่น ๆ
3. ควรมีการศึกษาแนวทางการส่งเสริมและพัฒนางานบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร เขตบางแค

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา ภูประภาชาติ มิตรภาณี พุ่มกล่อม และ พงษ์ศักดิ์ รวมชมรัตน์. (2565). คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ ตามความคิดเห็นของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาภาณูจนบุรี. วารสารสหวิทยาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. 5(4): 1392.
- กุลนิษฐ์ ฐันญ. (2556). ความสัมพันธ์ระหว่างแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- จิรวรรณ อังศุขาลวงศ์. (2557). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลเมืองทุ่งสง. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.
- ไชยา หานุภาพ. (2564). การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ทรงยศ แก้วมงคล. (2555). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พรรณี ลีกิจวัฒน์. (2549). วิธีการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- ภาวิตา อ้นสกุล สงบ อินทรมณี และ วีระดา ภิญโญ. (2561). ความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำตามทฤษฎีวิถีทางเป้าหมาย กับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดนนทบุรี. สุทธิปริทัศน์. 32(103): 51.
- ยุพิน คงเพชรศักดิ์. (2558). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ศิริพร อินนะรา. (2558). แบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการบริหารวิชาการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาบัณฑิต. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.

- สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร. (2563). แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานกรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2564-2569). พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: ส่วนนโยบายและแผนการศึกษา สำนักยุทธศาสตร์การศึกษา สำนักงานการศึกษา.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). การพัฒนาเทคโนโลยีสู่เศรษฐกิจให้ทันต่อการเติบโตของเศรษฐกิจยุคใหม่. จาก <https://www.nesdc.go.th>.
- หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร. (2554). แนวทางการบริหารจัดการคุณภาพโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร การบริหารงานวิชาการ. สำนักงานการศึกษา.
- อำนาจ ตามงาม และ จุฬารัตนภรณ์ ธนะแพทย์. (2565, กันยายน-ธันวาคม). ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค COVID 19. วารสาร มจร. อุบลปริทรรศน์. 7(3): 105.
- House, R. J.; & Mitchell, T. R. (1974, Autumn). Path-Goal Theory of Leadership. *Journal of Contemporary Business*. 81-97.
- Krejcie, R. V.; & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*. 30(3): 607-610.

E002P: ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงวิชาการกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร
โรงเรียนอำเภอแก่งคอย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2

THE RELATIONSHIP BETWEEN ACADEMIC LEADERSHIP AND ACADEMIC ADMINISTRATION
OF SCHOOL ADMINISTRATORS KAENGKHOI DISTRICT, UNDER THE SARABURI PRIMARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2

อัมพรพันธุ์ ชนะชัย¹ ทรงยศ แก้วมงคล²

¹ นักศึกษานักศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

² อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

บทคัดย่อ

การวิจัย มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงวิชาการกับการบริหารงานวิชาการ
ศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ศึกษาระดับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน และศึกษา
ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงวิชาการกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน อำเภอแก่งคอย สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ในปีการศึกษา 2566 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ
ผู้บริหารโรงเรียนและครูอำเภอแก่งคอยสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ปีการศึกษา
2565 การกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ เครซี่ และ มอร์แกน และเทียบสัดส่วนแบบแบ่งชั้นภูมิโดย ได้ขนาด
ของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเท่ากับ 194 คน โดยใช้ขนาดโรงเรียนเป็นชั้นภูมิและสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ใน
การวิจัย คือ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์หาความสัมพันธ์
ระหว่างตัวแปรพยากรณ์ใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product-moment Correlation
Coefficient) ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

ผลการวิจัยพบว่า

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน อำเภอแก่งคอย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถม-
ศึกษาสระบุรี เขต 2 โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาารายด้าน พบว่า ด้านการสนับสนุนการ
วัดผลและประเมินผลการเรียนของนักเรียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนในด้านอื่นมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก
2. การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนอำเภอแก่งคอย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถม-
ศึกษาสระบุรี เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก
3. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา มีความสัมพันธ์กับการบริหารงานวิชาการของ
ผู้บริหารโรงเรียนอำเภอแก่งคอย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 โดยภาพรวมมีความ
สัมพันธ์เชิงบวก อยู่ในระดับปานกลาง ($r_{xy} = .48$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำเชิงวิชาการ, การบริหารงานวิชาการ

Abstract

Research has objectives to study the relationship between academic leadership and academic administration. Study the academic leadership level of school administrators. Study the level of academic administration of schools. and study the relationship between academic leadership and academic administration of school administrators in Kaeng Khoi District, under the Saraburi Primary Educational Service Area Office, Area 2, in the academic year 2023. The sample group used in the research was school administrators and teachers in Kaeng Khoi District under the Saraburi Primary Educational Service Area Office, Area 2, academic year 2022. The sample group was determined using Krejcie and Morgan's table. and compare proportions stratified by The sample size used in the research was 194 people, using school size as a stratum and simple random sampling. The research instrument was a 5-level rating scale questionnaire. The data were analyzed using a ready-made computer program. Statistics used in data analysis include frequency, percentage, mean, and standard deviation. Analyze relationships between predictor variables. Pearson's correlation coefficient (Pearson Product-moment Correlation Coefficient) was used.

The findings revealed that;

1. Academic leadership of school administrators in Kaeng Khoi District, under the Saraburi Primary Educational Service Area Office, Area 2. Overall, opinions were at a high level. When considering each aspect, it was found that the support for measuring and evaluating student learning outcomes was The average is at the highest level. In other areas, the average was at a high level.
2. Academic administration of school administrators in Kaeng Khoi District Under the jurisdiction of the Saraburi Primary Educational Service Area Office, Area 2, overall and each aspect is at a high level.
3. Academic leadership has a positive relationship with academic administration at a statistical significance of .01 with a correlation coefficient of 0.48

Keywords: Academic leadership, Academic administration

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มุ่งเน้นพัฒนาประชากรวัยเรียนทุกคนและทุกกลุ่มเป้าหมาย มีความเป็นเลิศทางวิชาการ มีทักษะวิชาชีพ และมีทักษะชีวิตที่เหมาะสมสอดคล้องกับสังคมปัจจุบัน โดยนโยบายด้านการจัดการเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ได้มุ่งพัฒนากลุ่มสาระการเรียนรู้เพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการ ทั้ง 5 กลุ่มสาระการเรียนรู้เป็นกลุ่มสาระฯ ที่มุ่งความเป็นเลิศทางวิชาการ ส่งเสริม การแข่งขันและยกระดับผลสัมฤทธิ์กลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 3 กลุ่มสาระฯ ได้แก่ ศิลปะ สุขศึกษา พลศึกษา และการงานพื้นฐานอาชีพและเทคโนโลยี เป็นกลุ่มสาระฯ ที่ช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

มีจินตนาการ ชื่นชมความงาม มีสุนทรียภาพ ซึ่งมีผลต่อคุณภาพชีวิตมนุษย์ ช่วยพัฒนาผู้เรียนด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม มีความเชื่อมั่นในตนเอง อันเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพได้ เพื่อยกระดับ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งเป็นภารกิจที่สำคัญที่สุดของสถานศึกษาที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มีบทบาทหลักในการสนับสนุน ส่งเสริม อำนวยความสะดวก ให้โรงเรียนได้ดำเนินการเพื่อพัฒนานักเรียนทุกคนจบการศึกษา อย่างมีคุณภาพ และคุณภาพสูงตามเกณฑ์ เป้าหมาย และมาตรฐานของหลักสูตรให้นักเรียนได้พัฒนาเต็มศักยภาพ เพื่อให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนดีขึ้นและหน่วยงานต้นสังกัดจำเป็นต้องส่งเสริมการพัฒนาระบบประกัน คุณภาพการศึกษาเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจนในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและประสิทธิภาพการบริหาร จัดการอย่างต่อเนื่องและยั่งยืนเป็นที่ยอมรับของสาธารณชน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2563: 25)

จากการวิเคราะห์และประเมินสภาพแวดล้อมภายนอกและภายใน ทั้งปัจจัยสนับสนุนและปัจจัยที่เป็น อุปสรรคขัดขวาง พบว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 มีปัจจัยภายนอกที่เป็นโอกาสได้รับการ สนับสนุนและมีปัจจัยภายในหน่วยงานที่มีประสิทธิภาพ มีการร่วมมือร่วมใจในการทำงานส่งผลให้หน่วยงาน ประสบผลสำเร็จ มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป จึงสรุปได้ว่า มีสถานการณ์แบบผู้แสวงหา (Prospector) หรือ แบบดาวรุ่ง (Star) เหมาะสำหรับการพัฒนาเชิงรุก โดยใช้กลยุทธ์สร้างความเจริญเติบโต รักษาสถานการณ์ไว้อย่าให้ ตกต่ำ พลิกวิกฤตให้เป็นโอกาสและกำจัด/ลดจุดอ่อนที่มีอยู่ให้หมดไป เพื่อจะได้เป็นองค์กรที่มีศักยภาพเป็นเลิศได้ มาตรฐาน และมีสมรรถนะสูง (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2. 2566: 27)

จะเห็นได้ว่าการบริหารงานวิชาการถือเป็นงานหลักของสถานศึกษาที่บอกถึงมาตรฐานและคุณภาพ การศึกษา เป็นเครื่องบ่งชี้ความเจริญก้าวหน้าของสถานศึกษา ซึ่งเป็นปัญหาสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาและ บุคลากรทุกฝ่ายทุกระดับต้องร่วมมือกันดำเนินการ และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง การที่จะทำให้นักเรียนมีประสิทธิภาพ ผล ตามที่ต้องการ เกิดขึ้นได้จากการวางแผนงานของผู้บริหารสถานศึกษาและฝ่ายบริหารงานวิชาการทั้งสิ้น ปัญหา ดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความสำคัญ และความสามารถของการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา ซึ่งมีปัญหาต้อง พัฒนา ปรับปรุง และหาแนวทางในการพัฒนาเพื่อให้ได้บริหารงานวิชาการของโรงเรียนมีประสิทธิภาพมากขึ้น อันจะ ทำให้ช่วยส่งผลให้ผู้เรียนมีคุณภาพสูงขึ้น ซึ่งกระบวนการบริหารงานวิชาการเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะช่วยในการยกระดับ คุณภาพการศึกษาจากความสำคัญของปัญหาในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาและเพิ่ม ศักยภาพผู้เรียนให้มีทักษะการเรียนรู้

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ขอบข่ายการดำเนินงานบริหารวิชาการ ซึ่งประกอบด้วย 5 ด้าน ที่สำคัญ ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้สู่อาชีพ การพัฒนาระบบประกัน คุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การนิเทศการศึกษา เพื่อให้ ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ ดังกล่าวและถือเป็นภารกิจสำคัญของผู้บริหารที่ ต้องบริหารงานวิชาการเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ตามช่วงวัยอย่างเหมาะสม

ด้วยเหตุดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงวิชาการกับการบริหาร งานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน อำเภอแก่งคอย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 เพื่อ นำข้อมูลการวิจัยไปใช้เป็นสารสนเทศพื้นฐานในการวางแผนการปฏิบัติงานการบริหารงานวิชาการ ซึ่งจะเป็นส่วนที่

ทำให้การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในแก่งคอย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ประสบผลสำเร็จและมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน อำเภอแก่งคอย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2
2. เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน อำเภอแก่งคอย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงวิชาการกับการบริหารวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน อำเภอแก่งคอย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2

สมมติฐานในการวิจัย

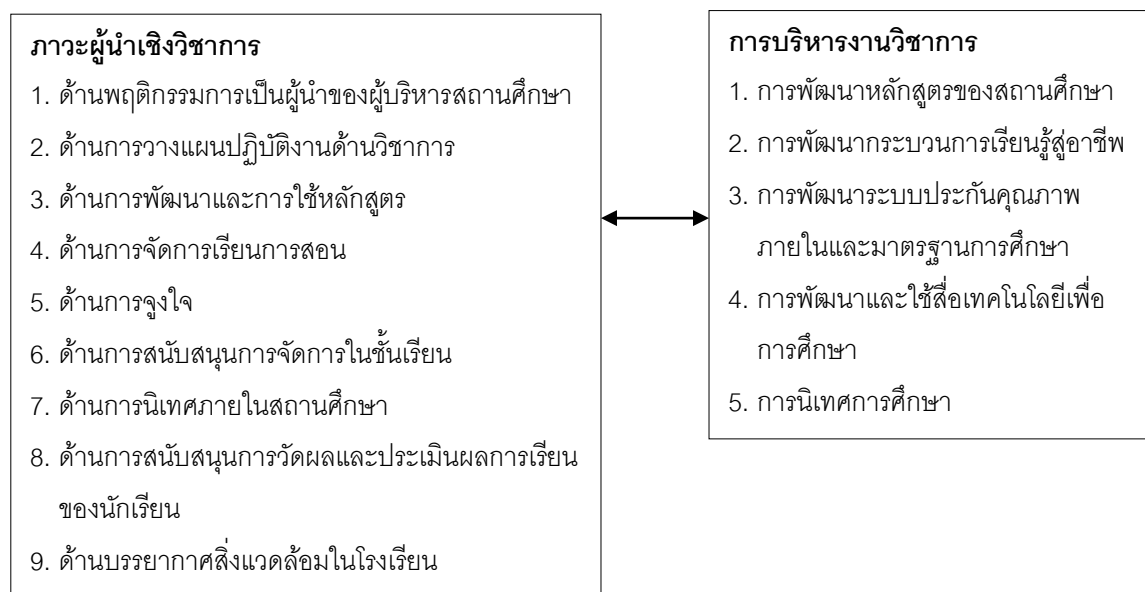
ภาวะผู้นำเชิงวิชาการของผู้บริหารมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการบริหารวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน อำเภอแก่งคอย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. สำนักงานศึกษานำผลการวิจัยไปใช้ในการจัดทำแผน นโยบาย เพื่อพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 2
2. เพื่อเป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในการเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรของสถานศึกษาให้เข้มแข็ง และยกระดับสถานศึกษาด้านวิชาการที่ยั่งยืนต่อไป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดภาวะผู้นำเชิงวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามแนวคิดของ แคมเบลล์ บริดจ์ และ เนสเทรอน (Campbell; Bridge; & Nustrand. 1977: 225) 9 ด้าน และได้สังเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ การบริหารงาน วิชาการ ตามแนวคิดของ สฟฐ. (2550: 23); รัชดาพร วรณจันทร์ (2557: 11); สาลิตา เรียนทัพ (2560: 50); เพลินพิศ โลหากาศ (2556: 59); สกาวเดือน ศิริรัตน์ (2561: 7); อรัญ มุลบุญ (2558: 57) 5 ด้าน ตามตารางสังเคราะห์ข้อมูล ดังแสดงในภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ขอบเขตการศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นผู้บริหารโรงเรียนและครู อำเภอแก่งคอย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 จำนวน 385 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนและครูอำเภอแก่งคอย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ทั้งหมดเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 194 คน โดยการกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ เครจซี และ มอร์แกน และเทียบสัดส่วนแบบแบ่งชั้นภูมิโดยใช้ขนาดโรงเรียนเป็นชั้นภูมิและสุ่มอย่างง่าย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม สร้างขึ้นจากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยได้ออกแบบสอบถามให้สอดคล้องกับการวิจัย โดยมีการสร้างแบบสอบถามดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร ทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู และศึกษาหลักการ เครื่องมือในการศึกษาค้นคว้าทางวิจัย

2. เสนอแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) เป็นการหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยนำร่างแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา ได้ตรวจสอบ เสนอแนะและนำมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อความถูกต้อง

3. นำแบบสอบถามที่ผ่านการแก้ไขปรับปรุงแล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญ พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรง และความถูกต้องของเนื้อหา ตลอดจนความชัดเจนและความเหมาะสมในการใช้ภาษาโดยการหาคุณภาพของเครื่องมือเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ค่า IOC = .75

4. นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไข ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญแล้วนำต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อปรับปรุงแก้ไข แล้วนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว นำไปทดลองใช้ (Try out) กับครูในอำเภอแก่งคอย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 30 คน

5. นำแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) และความสอดคล้องภายในของแบบสอบถามโดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient alpha) ของ ครอนบาค (Cronbach, 1990: 202-204) พบว่าค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับมีค่า เท่ากับ 0.862

6. นำแบบสอบถามผ่านการหาคุณภาพแล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจพิจารณาเป็นขั้นตอนสุดท้าย เพื่อจัดทำแบบสมบูรณเพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

แบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้บริหารและครู ประกอบด้วย เพศ อายุ ขนาดของโรงเรียน ประสบการณ์ในการทำงาน และจังหวัดที่โรงเรียนตั้งอยู่ ของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแนวตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนอำเภอแก่งคอย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ประกอบด้วย ภาวะผู้นำเชิงวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา 9 ด้าน

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนอำเภอแก่งคอย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ซึ่งประกอบขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ 5 ด้าน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ยื่นหนังสือถึงคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ ถึงผู้บริหารโรงเรียนอำเภอแก่งคอย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลในการวิจัย
2. ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยส่งแบบสอบถามให้ผู้บริหารโรงเรียนอำเภอแก่งคอย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 จำนวน 194 คน ตามสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้
3. ดำเนินการส่งแบบสอบถามด้วยตนเองให้กลุ่มตัวอย่าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 จำนวน 194 คน
4. รวบรวมแบบสอบถามที่กรอกข้อมูลเรียบร้อยแล้วแต่ละชุดนำไปลงรหัส
5. การประมวลผลการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
2. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ การทดสอบค่าความสัมพันธ์ของตัวแปรใช้การวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's product moment coefficient of correlation)

ผลการศึกษา

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน
 อำเภอแก่งคอย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ดังนี้

(n = 194)

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น	ลำดับที่
1. ด้านพฤติกรรมการเป็นผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา (X_1)	4.01	.587	มาก	2
2. ด้านการวางแผนปฏิบัติงานด้านวิชาการ (X_2)	3.95	.613	มาก	5
3. ด้านการพัฒนาและการใช้หลักสูตร (X_3)	3.97	.528	มาก	3
4. ด้านการจัดการเรียนการสอน (X_4)	3.88	.610	มาก	8
5. ด้านการจูงใจ (X_5)	3.88	.542	มาก	9
6. ด้านการสนับสนุนการจัดการในชั้นเรียน (X_6)	3.95	.502	มาก	6
7. ด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา (X_7)	3.90	.542	มาก	7
8. ด้านการสนับสนุนการวัดผลและประเมินผลการเรียนของ นักเรียน (X_8)	4.51	.352	มากที่สุด	1
9. ด้านบรรยากาศสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน (X_9)	3.96	.571	มาก	4
รวม	4.01	.587	มาก	

จากตาราง 1 พบว่า ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน อำเภอแก่งคอย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$, S.D. = .587) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการสนับสนุนการวัดผลและประเมินผลการเรียนของนักเรียน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = .352) รองลงมา คือ ด้านพฤติกรรมการเป็นผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.01$, S.D. = .587) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการจูงใจ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = .542) ตามลำดับ

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร
 โรงเรียนอำเภอแก่งคอย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ดังนี้

(n = 194)

การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น	ลำดับที่
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา (Y_1)	3.96	.493	มาก	3
2. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้สู่อาชีพ (Y_2)	3.94	.534	มาก	4

ตาราง 2 (ต่อ)

การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น	ลำดับที่
3. ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐาน				
การศึกษา (Y_3)	3.97	.528	มาก	2
4. ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา (Y_4)	3.99	.510	มาก	1
5. ด้านการนิเทศการศึกษา (Y_5)	3.93	.501	มาก	5
รวม	3.93	.486	มาก	

จากตาราง 2 พบว่า ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนอำเภอแก่งคอย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.93$, S.D. = .486) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = .510) รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.97$, S.D. = .528) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการนิเทศการศึกษา มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.93$, S.D. = .501) ตามลำดับ

ตาราง 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงวิชาการกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนอำเภอแก่งคอย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2

(n = 194)

	X_1	X_2	X_3	X_4	X_5	X_6	X_7	X_8	X_9	x	y
X_1	1.00										
X_2	0.50*	1.00									
X_3	0.22*	0.30*	1.00								
X_4	0.20*	0.25*	0.60*	1.00							
X_5	0.29*	0.24*	0.32*	0.48*	1.00						
X_6	0.23*	0.29*	0.26*	0.23*	0.36*	1.00					
X_7	0.24*	0.22*	0.27*	0.23*	0.26*	0.21*	1.00				
X_8	0.28*	0.28*	0.26*	0.21*	0.27*	0.29*	0.38*	1.00			
X_9	0.23*	0.25*	0.22*	0.25*	0.29*	0.22*	0.26*	0.27*	1.00		
x	0.54*	0.21*	0.14*	0.14*	0.23*	0.22*	0.27*	0.16*	0.64*	1.00	
y	0.13*	0.26*	0.21*	0.23*	0.21*	0.25*	0.23*	0.26*	0.21*	0.48*	1.00

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 3 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงวิชาการมีความสัมพันธ์กับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนอำเภอแก่งคอย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวก อยู่ในระดับปานกลาง ($r_{xy} = .48$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีรายละเอียดดังนี้

1. ด้านพฤติกรรมการเป็นผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา (X_1) มีความสัมพันธ์กับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนอำเภอแก่งคอย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 อยู่ในระดับต่ำมาก ($r_{x1y} = .13$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ด้านการวางแผนปฏิบัติงานด้านวิชาการ (X_2) มีความสัมพันธ์กับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนอำเภอแก่งคอย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 อยู่ในระดับต่ำ ($r_{x2y} = .26$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ด้านการพัฒนาและการใช้หลักสูตร (X_3) มีความสัมพันธ์กับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนอำเภอแก่งคอย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 อยู่ในระดับต่ำ ($r_{x3y} = .21$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ด้านการจัดการเรียนการสอน (X_4) มีความสัมพันธ์กับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนอำเภอแก่งคอย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 อยู่ในระดับต่ำ ($r_{x4y} = .23$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

5. ด้านการจูงใจ (X_5) มีความสัมพันธ์กับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนอำเภอแก่งคอย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 อยู่ในระดับต่ำ ($r_{x5y} = .21$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

6. ด้านการสนับสนุนการจัดการในชั้นเรียน (X_6) มีความสัมพันธ์กับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนอำเภอแก่งคอย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 อยู่ในระดับต่ำ ($r_{x6y} = .25$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

7. ด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา (X_7) มีความสัมพันธ์กับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนอำเภอแก่งคอย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 อยู่ในระดับต่ำ ($r_{x7y} = .23$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

8. ด้านการสนับสนุนการวัดผลและประเมินผลการเรียนของนักเรียน (X_8) มีความสัมพันธ์กับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนอำเภอแก่งคอย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 อยู่ในระดับต่ำ ($r_{x8y} = .26$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

9. ด้านบรรยากาศสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน (X_9) มีความสัมพันธ์กับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนอำเภอแก่งคอย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 อยู่ในระดับต่ำ ($r_{x9y} = .21$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สรุปผลการศึกษา

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน อำเภอแก่งคอย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการสนับสนุนการวัดผลและประเมินผลการเรียนของนักเรียน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนในด้านอื่นมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก
2. การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนอำเภอแก่งคอย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

อภิปรายผล

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงวิชาการกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนอำเภอแก่งคอย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ดังนี้

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน อำเภอแก่งคอย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ มานพ ศรีโกตะเพชร (2559) ได้ศึกษาวิจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนขนาดเล็กโดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ สมควร ชุมชอบ (2560: 111-114) ศึกษาวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับประสิทธิผลในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร กับประสิทธิผลในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชน โดยรวมมีความสัมพันธ์กันในทางบวก ในระดับปานกลาง ($r = .536^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับ ธนิต รัตนศักดิ์ดา (2565: 73-74) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2 ผลวิจัยพบว่า 1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2 พบว่า ค่าเฉลี่ยโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ ปวีณา บุทธิจักร (2564: 228-233) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 พบว่า 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาและประสิทธิผล การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนอยู่ในระดับมาก 2) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ทั้งนี้อาจเนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นแบบอย่างที่ดีสำหรับครูผู้สอน เป็นที่นำเคารพนับถือ มีการดำเนินงานด้านวิชาการอย่างมีแบบแผน มีความรู้ความเข้าใจในการการพัฒนาและการใช้หลักสูตร สามารถนำความรู้ถ่ายทอดให้ครูผู้สอนได้เป็นอย่างดี ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูผู้สอนจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรสถานศึกษา สนับสนุนการจัดทำสื่อและเทคโนโลยีที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนและปรับปรุงชั้นเรียนให้เหมาะสมกับการเรียนรู้ อำนวยความสะดวกให้ครูผู้สอนได้จัดทำสื่ออย่างมีประสิทธิภาพ ให้ความรู้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะและในกระบวนการจัดการเรียนการสอนและสะท้อนผลการจัดการเรียนการสอนให้ครูผู้สอนได้นำไปปรับใช้ในการจัดการเรียนการสอน เสริมสร้างกำลังใจและสร้างบรรยากาศภายในโรงเรียนให้มีความปลอดภัย

อยู่เสมอ สอดคล้องกับ เพ็ญญา พลับฉิม (2559: 14) กล่าวถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการ เป็นคุณลักษณะที่สำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาในการเน้นกิจกรรมการเรียนการสอน แกะไขการจัดการเรียนการสอนเป็นความสามารถโน้มน้าวใจหรือชี้นำบุคคลในสถานศึกษา และผู้เกี่ยวข้องให้เข้าใจและตระหนักในจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษา ส่งเสริมและสนับสนุนกลุ่มเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมาย นำความรู้ทักษะต่าง ๆ มาใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ กำกับติดตามให้บุคคลทำงานเป็นระบบ เน้นแนวประสานงานให้ความสะดวก สร้างความเชื่อมั่น ความนับถือ กำลังใจ และความอบอุ่นในการร่วมงาน ดูแลให้ความช่วยเหลือให้ผู้ร่วมงานสามารถปฏิบัติงานได้บรรลุตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ปรียาภรณ์ เรืองเจริญ (2560: 24) กล่าวถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อคุณภาพการสอนของครูและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่จะต้องมีความเป็นผู้นำทางวิชาการ ใช้โอกาสใช้ความเป็นผู้นำอย่างเต็มศักยภาพและหันมาทุ่มเทให้กับงานบริหารเป็นหลัก ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำจะสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อบรรยากาศขององค์กร เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร

2. การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนอำเภอแก่งคอย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิมพีใจ พุ่มจัตุรัส (2562: 180-181) ศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 1 พบว่า ผลการวิเคราะห์การบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ เบญจวรรณ กลีผล (2565: 108) ศึกษาการบริหารงานวิชาการของผู้อำนวยการโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง ผลการศึกษารูปได้ว่าการบริหารงานวิชาการของผู้อำนวยการโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ ณพรษรณณ์ ชัยพรม (2565: 102-103) ศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมวัดเบญจมบพิตร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ พลิชัฐ อธิษฐ์ธรรมธัช (2565: 215) ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะครูผู้สอนของกลุ่มโรงเรียน เฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง พบว่า ทั้งในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา มีการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และพันธกิจของสถานศึกษาโรงเรียนมีการตรวจสอบ และประเมินการพัฒนาหลักสูตร มีการวิเคราะห์หลักสูตร โรงเรียนขึ้นพื้นฐานตามหลักสูตรแกนกลาง พ.ศ. 2551 พัฒนาส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูจัดทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน และคุณภาพของผู้เรียน ส่งเสริมให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้โดยจัดเนื้อหาสาระให้สอดคล้องกับความสนใจความถนัดของนักเรียน มีแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อกำหนดแนวทางในการดำเนินโครงการ กิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษา มีแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อกำหนดแนวทางในการดำเนินโครงการ กิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษา กระตุ้นให้ครูเห็นความสำคัญของระบบประกันคุณภาพการศึกษา ส่งเสริมให้ครูผลิต พัฒนาสื่อ จัดหาและพัฒนาการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนการสอน รวมถึงมีการติดตาม ประสานงานกับเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อพัฒนาระบบและกระบวนการนิเทศงานวิชาการ และการเรียนการสอนของสถานศึกษา มีการส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และประสบการณ์จัดระบบนิเทศการศึกษาภายในสถานศึกษา สอดคล้องกับ สายใจ สีแจ้ (2558: 33) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การปฏิบัติเกี่ยวกับการปรับปรุงและพัฒนาประสิทธิภาพกระบวนการจัดการเรียนรู้ ให้เกิดผลตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

เพื่อให้เกิดประโยชน์กับนักเรียนให้มากที่สุด จรุงณี แก้วเอี่ยม (2557: 4-5) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับจัดกิจกรรมการเรียนรู้ รวมถึงบริหาร สิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ดำเนินไปอย่างราบรื่นและ เกิดประโยชน์สูงสุดกับนักเรียน และสอดคล้องกับ เพลินพิศ โลหาคาศ (2556: 32) กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ของผู้บริหารสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการวางแผน ควบคุม กำกับ ติดตาม นิเทศ การจัดหา การผลิตและการส่งเสริม เพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้ครูในสถานศึกษาสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอน พร้อมทั้งสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมที่พึงามให้กับนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารต้องให้คำปรึกษา แนะนำ และประสานให้ครูทุกคนทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพสูงสุดแก่นักเรียน และเป็นคนดีของสังคม

3. ภาวะผู้นำทางวิชาการมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการบริหารงานวิชาการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.48 มีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ในด้านการวางแผนปฏิบัติงานด้านวิชาการ มีภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยผู้บริหารโรงเรียนสามารถกำหนดวิสัยทัศน์ และพันธกิจของขอบข่ายงานวิชาการที่สอดคล้องกับบริบทและหลักสูตรของสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก และสามารถ วางแผนและดำเนินงานโครงการทางด้านวิชาการได้ตามแผนงานที่ตั้งไว้ อยู่ในระดับมาก อีกทั้งในด้านการสนับสนุน การวัดผลและประเมินผลการเรียนของนักเรียน มีภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยผู้บริหารได้มีการส่งเสริมให้ครู ตัดสินผลการเรียนโดยการสังเกต สัมภาษณ์ หรือทดสอบ อยู่ในระดับมาก และมุ่งเน้นให้ประเมินผลนักเรียนตาม สภาพจริง อยู่ในระดับมาก นอกจากนี้ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูนำผลการวัดและประเมินผลมาใช้ในการแก้ปัญหา นักเรียน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ รัชดาพร วรรณจันทร์ (2557: 218-219) ศึกษาวิจัยความสัมพันธ์ ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของ ผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการ บริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กันทางบวก โดย มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.58 สอดคล้องกับ สมควร ชุมชอบ (2560: 111-114) ศึกษาวิจัยความสัมพันธ์ระหว่าง ภาวะผู้นำทาง วิชาการของผู้บริหารกับประสิทธิผลในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร โดยภาพรวมและ รายด้านอยู่ในระดับมาก และความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร กับประสิทธิผลในการบริหาร งานวิชาการของโรงเรียนเอกชน โดยรวมมีความสัมพันธ์กันในทางบวก ในระดับปานกลาง ($r = .536^{**}$) อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับ ปวีณา บุญธิจักร (2564: 228-233) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาและประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการมีความสัมพันธ์ กันในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ**ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย**

ผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษา ดังนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรวางแผนการทำงานให้สามารถทำงานได้เสร็จสิ้นและประสบความสำเร็จอย่างดี มีความสามารถในการแก้ปัญหาต่าง ๆ และรู้จักป้องกันปัญหาที่เกิดขึ้น ครั้นผลงานสำเร็จจึงเกิดความรู้สึกพอใจและปลื้มใจในผลงานอย่างยิ่ง ควรมีแนวทางในดำเนินงานของผู้บริหารที่จะสามารถทำให้การปฏิบัติงานนั้นนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมาย และมีการเปิดโอกาสให้ผู้ได้บังคับบัญชามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการบริหารงานเพื่อให้งานดำเนินไปอย่าง
2. ผู้บริหารโรงเรียนอำเภอแก่งคอย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ควรมีการดำเนินงานระบบนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอนในสถานศึกษา มีการพัฒนารูปแบบการนิเทศให้มีหลากหลาย สามารถสะท้อนผลให้ครูผู้สอนได้นำไปปรับปรุงและพัฒนาต่อไป
3. ผู้บริหารสถานศึกษาควรคำนึง ใส่ใจถึงความต้องการและความแตกต่างของแต่ละบุคคล ศึกษาความต้องการของแต่ละบุคคล ให้โอกาสผู้ตามได้ในการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆอย่างเหมาะสมกับศักยภาพ ให้คำแนะนำในการดำเนินงาน สะท้อนผลการปฏิบัติงาน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษา สร้างบรรยากาศที่ดีในการสนับสนุนหาแนวทางส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของผู้ตามให้สูงขึ้นด้วยการใส่ใจ เป็นพี่เลี้ยงคอยให้คำแนะนำและส่งเสริมพัฒนาผู้ร่วมงานให้พัฒนาตนเองโดยเน้นการจัดการแบบมีส่วนร่วม และให้ความสนใจกับการหาทางตอบสนองความต้องการความก้าวหน้าและการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจที่มีผลต่อการทำงาน และอาชีพของครู

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2
2. ควรศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการบริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2

เอกสารอ้างอิง

- ณพวรรณ ชัยพร. (2565). การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมวัดเบญจมบพิตร. การค้นคว้าอิสระปริญญาโท. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ธนิธ รัตนศักดิ์ดา. (2565). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยเกริก.
- เบญจวรรณ กลิม. (2565). การบริหารงานวิชาการของผู้อำนวยการโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอวิเศษชัยชาญ จังหวัดอ่างทอง. บัณฑิต. การค้นคว้าอิสระปริญญาโท. มหาวิทยาลัยเกริก.

- ปวีณา บุทธิจักร. (2564). **ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21.** วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- พลิชฐ์ อธิษฐ์ธรรมธัช. (2565). **การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะครูผู้สอนของกลุ่มโรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง. มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์. 8(1): 215.**
- พิมพาใจ พุฒิจตุรัส. (2562). **การบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 1.** วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- มานพ ศรีโกตะเพชร. (2559). **ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1.** วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- สมควร ชุมชอบ. (2560). **ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับประสิทธิภาพในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1. บพิตร. การค้นคว้าอิสระปริญญาโทบริหารศึกษิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.**
- สายใจ สีแจ้. (2558). **สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษิต. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.**
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2. (2566). **แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2566-2570 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2. สระบุรี: สำนักงานฯ.**
- Campbell, R. F. (1997). **Sociology.** New York: Hamper and Row.
- Cronbach, L. J. (1951). Coefficient Alpha and the Internal Structure of Tests. **Psychometrika.** 16: 297-334.
- Krejcie, R. V.; & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. **Educational and Psychological Measurement.** 30(3): 607-610

E003L: การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนที่ 5 สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

PARTICIPATORY SCHOOL MANAGEMENT PRINCIPAL SCHOOL GROUP 5 AT THE
SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE BANGKOK 1

พรสุดา ภู่งษา¹ กุลจิรา รักชนกร²

¹ หลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

² อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา 2) เพื่อเปรียบเทียบการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยจำแนกตามสถานภาพของครู และ 3) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูในสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวนทั้งหมด 281 คน กำหนดตารางสำเร็จรูปของ เครจซี และ มอร์แกน (Krejcie; & Morgan. 1970: 608) เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถาม โดยความเที่ยงตรงตามเนื้อหา มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.60-1 และมีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.901 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบที (t-test) สถิติทดสอบเอฟ (F-test) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า

1. การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ รองลงมา ด้านการมีส่วนร่วมในการรับ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

2. การเปรียบเทียบการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก จำแนกตามเพศ และขนาดโรงเรียน พบว่า ไม่แตกต่างกัน และจำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงานโดยภาพรวมแตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. แนวทางการพัฒนาการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา ดังนี้ 1) ผู้บริหารควรรับฟัง และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับครู 2) ผู้บริหารและครูร่วมกันสร้างนักเรียนและโรงเรียนที่มีคุณภาพ และควรสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในสถานศึกษา 3) ผู้บริหารควรมีนโยบายลดภาระงานเพื่อเพิ่มเวลาในการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ 4) ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ครูได้มีส่วนร่วมประเมินผลในงานต่าง ๆ ของสถานศึกษา

คำสำคัญ: การบริหารงานแบบมีส่วนร่วม, แนวทางการพัฒนาการบริหารงาน

Abstract

The research of 1) Study the participatory management of educational institution administrators. 2) to contrast administrators of educational institutions' participatory administration. categorized based on the status of the teacher and 3) To study best practices for encouraging school administrators to use participatory management. Research from the representative sample. The total number of 281 teachers in School Group 5 under the Bangkok Secondary Educational Service Area Office, Area 1, academic year 2023, was ascertained by utilizing the stratified random selection method and Krejcie and Morgan's ready-made chart. (Stratified Random Sampling). The questionnaire with a consistency index between 0.60-1 and reliability rate is 0.901. Analyzing data, mean, percentage, standard deviation, t-test, F-test and Content analysis.

The results of the investigation showed that:

1. Administrators of educational institutions should engage in participatory management When all factors are taken into account, School Group 5 under the Bangkok Secondary Educational Service Area Office, Area 1, is rated highly overall ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.459). The element of receiving was found to have the lowest average, whereas the aspect of participating in operations had the greatest average. Taking part in the assessment The factor with the lowest average was involvement in the decision-making process.

2. Comparison of participatory management techniques used by school administrators in School Group 5 under the Bangkok Secondary Educational Service Area Office, Area 1. Overall Classified by gender and school size, it was found that there was no difference. and classified according to their overall experience in working differently. And when considering each aspect, participation in receiving benefits There is a statistical significant difference at the .05 level. participation in decision making and participation in operations There is a statistical significant difference at the 0.01 level.

3. Guidelines for developing participatory management of educational institution administrators
1) Administrators should listen and exchange opinions with teachers. 2) Administrators and teachers work together to create quality students and schools. and should build good relationships in the educational institution. 3) Administrators should have a policy to reduce workload to increase time for organizing quality learning. 4) Administrators should provide opportunities for teachers to participate in the evaluation of various tasks.

Keywords: Participatory administration, Management development guidelines

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้ให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการและการจัดการเรียนการสอน โดยกำหนดไว้ว่า สถานศึกษาจะเข้มแข็งได้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพนั้น ต้องอาศัยการบริหารสถานศึกษาที่ทุกฝ่ายมีบทบาทในการวางแผน ประสานงาน การระดมทรัพยากร ติดตามผลการปฏิบัติงาน ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา ดังนั้นเพื่อจะดำเนินการพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาจึงเป็นความจำเป็นอย่างเร่งด่วน ทำให้เกิดเป็นรูปธรรม จึงต้องส่งเสริมให้ผู้ปฏิบัติงานได้รับความรู้ ความเข้าใจ อันส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาระบบการศึกษาไทยมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2562)

การบริหารแบบมีส่วนร่วมให้บรรลุตามเป้าหมายเพื่อพัฒนาการศึกษานั้น จำเป็นต้องกระจายอำนาจและเปิดโอกาสให้ทุกฝ่าย เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายได้มีส่วนร่วมในการวางแผน กำหนดขั้นตอน การดำเนินการ และเปิดโอกาสให้สามารถตรวจสอบการปฏิบัติงานของโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งการบริหารสถานศึกษาตามสภาพความเป็นจริงนั้น ในปัจจุบันโดยรวมเป็นบรรยากาศของความเป็นประชาธิปไตย (พันศักดิ์ สติระ. 2538: 2-3) ผู้บริหารจึงเป็นบุคคลที่มีบทบาทโดยตรงในการนำวิถีประชาธิปไตยมาสู่การปฏิบัติงาน โดยใช้หลักการการบริหารแบบมีส่วนร่วม เปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีส่วนร่วม ตั้งแต่ร่วมคิด ร่วมวางแผนงาน ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติงาน ร่วมรับผิดชอบ จนถึงร่วมประเมินผล เพื่อการพัฒนาผลการปฏิบัติงานให้มีคุณภาพสูงสุด และการพัฒนาสถานศึกษาอย่างสูงสุด การบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วม เป็นการสร้างความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน รวมถึงการสร้างขวัญและกำลังใจที่ดีที่จะส่งผลให้มีความร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติงานร่วมกันจัดการศึกษาให้มีความเจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นไป (นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ. 2560: 17) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเปิดโอกาสให้บุคลากรในสถานศึกษาทุกคน มีส่วนร่วมในการบริหาร หากทำสำเร็จได้ สถานศึกษานั้น ๆ จะได้แนวการทำงาน แนวความคิดที่ดีอีกมากมาย (วิทยา ด่านธำรงกุล. 2546) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 มีภารกิจในการส่งเสริม สนับสนุนการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัด จากมาตรการข้างต้นทำให้ผู้บริหารต้องตระหนักถึงการพัฒนาการบริหารงานสถานศึกษา ด้วยการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมที่เปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรทางการศึกษา ในสถานศึกษาเข้ามามีบทบาท มีส่วนร่วมวางแผนและตัดสินใจในการบริหารงานสถานศึกษามากยิ่งขึ้น เพื่อการขับเคลื่อนการบริหารจัดการสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ (สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1. 2566)

ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นครูในสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 จึงมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมที่เปิดโอกาสให้ครูเข้ามามีบทบาทมีส่วนร่วมในการบริหารงานและพัฒนาสถานศึกษาร่วมกันกับผู้บริหาร ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผลของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 เพื่อใช้เป็นแนวทางการพัฒนาการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา อันจะส่งผลต่อการจัดการศึกษาและพัฒนาสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์

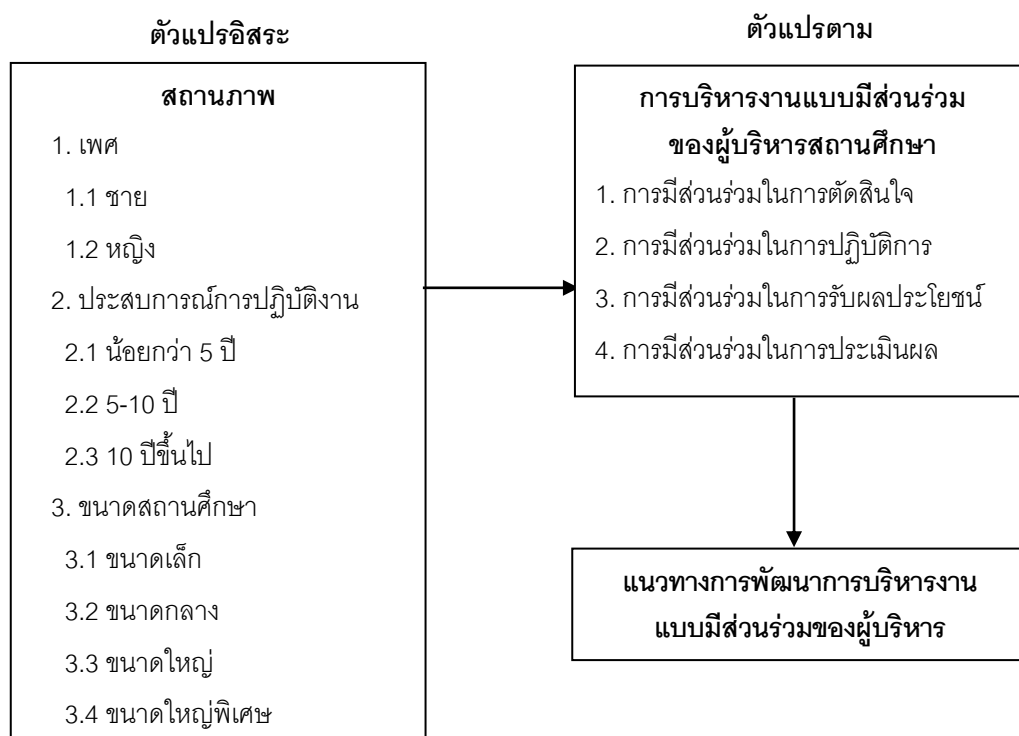
1. เพื่อศึกษาการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยจำแนกตามสถานภาพของครู
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

ประโยชน์ที่จะได้รับ

1. ผู้ที่สนใจเกี่ยวกับการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมนำไปเป็นสารสนเทศให้ผู้บริหารสถานศึกษาหรือผู้ที่เกี่ยวข้องใช้ในการพัฒนาคุณภาพการบริหารทั้ง 4 ด้านการบริหารของสถานศึกษาให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพมากขึ้น
2. ผู้ที่สนใจเกี่ยวกับการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สามารถนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมต่อไป

กรอบแนวคิด

จากการศึกษาค้นคว้าแนวคิดทฤษฎี หลักการ และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้สังเคราะห์แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาของ ฐร สุนธวายุทธ (2551), อรทัย ก๊กผล (2552), จรัส อติวิทยากรณ์ (2553), ประสาร พรหมณา (2553), กนกวรรณ บุราณสาร (2560), ชัยอานนท์ แก้วเงิน (2563), พรเทพ เหมรณนทร์ (2564) และ วัชรกร ชวดกลางลา (2565) Cohen; & Uphoff (1981), Alastair (1982) และ Hirsch (1990) ตามแนวคิดของ โคเฮน และ อัฟฮอฟฟ์ (Cohen; & Uphoff. 1981) มาใช้เป็นแนวทางเพื่อกำหนด กรอบแนวคิดในการวิจัยดังแสดงในภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐาน

1. ครูในสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 จำแนกตามสถานภาพ เพศ ประสบการณ์การปฏิบัติงาน และขนาดสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ได้แก่ ครูในสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวนทั้งหมด 1,044 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูในสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กำหนดตารางสำเร็จรูปของ เครจซี่ และ มอร์แกน (Krejcie; & Morgan. 1970:608) ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) จากนั้นนำไปสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 281 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือในการวิจัย แบ่งเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของครู เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ ประสบการณ์การปฏิบัติงาน และขนาดสถานศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 แบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ 1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2. ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ 3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และ 4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) กำหนดเกณฑ์ในการแปลค่าของคะแนน (บุญชม ศรีสะอาด. 2560) ดังนี้

- 4.50-5.00 หมายถึง ระดับการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมมากที่สุด
- 3.50-4.49 หมายถึง ระดับการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมมาก
- 2.50-3.49 หมายถึง ระดับการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมปานกลาง
- 1.50-2.49 หมายถึง ระดับการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมน้อย
- 1.00-1.49 หมายถึง ระดับการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 คำถามปลายเปิดเพื่อสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบเพื่อหาความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Validity) มีค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (IOC) อยู่ระหว่าง 0.6-1 และมีค่าความเชื่อมั่น 0.901

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าเฉลี่ย (Mean)
2. ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

1. สถิติทดสอบที (T-test)
2. สถิติทดสอบเอฟ (F-test) โดยกำหนดเกณฑ์การสอบทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05 เมื่อพบว่าแตกต่างกันเปรียบเทียบรายคู่โดยใช้วิธีการของเชฟเฟ (Scheff's method)
3. การวิเคราะห์คำถามปลายเปิดเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา รูปแบบเชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 พบรายละเอียดดังนี้

การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา	n = 281			
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	3.99	.583	มาก	5
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ	4.48	.443	มาก	1
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	4.31	.594	มาก	2
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	4.29	.566	มาก	3
รวม	4.27	.459	มาก	-

ผลการศึกษา พบว่า การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.459) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.443) รองลงมา ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = 0.594) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.566) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = 0.583)

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยจำแนกตามสถานภาพของครู

2.1 ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 จำแนกตามเพศ

การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา	ชาย		หญิง		t	Sig.
	n = 75		n = 206			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	3.97	.653	4.00	.557	-0.32	.747
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ	4.43	.461	4.50	.437	-1.23	.219
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	4.21	.679	4.35	.558	-1.84	.067
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	4.22	.651	4.31	.532	-1.08	.282
รวม	4.21	.500	4.29	.443	2.71	.172

ผลการเปรียบเทียบพบว่า การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 จำแนกตามเพศ โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกัน

2.2 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของค่าเฉลี่ยการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ ในการปฏิบัติงาน

การบริหารงานแบบมีส่วนร่วม ของผู้บริหารสถานศึกษา	แหล่งความ แปรปรวน	SS.	df.	MS.	F	Sig.
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการ ตัดสินใจ	ระหว่างกลุ่ม	6.388	2	3.194	9.996	.000**
	ภายในกลุ่ม	88.828	278	.320		
	รวม	95.216	280			
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการ ปฏิบัติการ	ระหว่างกลุ่ม	2.998	2	1.499	7.992	.000**
	ภายในกลุ่ม	52.134	278	.188		
	รวม	55.131	280			
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับ ผลประโยชน์	ระหว่างกลุ่ม	2.228	2	1.114	3.201	.042*
	ภายในกลุ่ม	96.773	278	.348		
	รวม	99.001	280			
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการ ประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	1.202	2	.601	1.887	.153
	ภายในกลุ่ม	88.542	278	.318		
	รวม	89.744	280			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	2.435	2	1.218	5.976	.003*
	ภายในกลุ่ม	56.642	278	.204		
	รวม	59.077	280			

* มีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05, ** มีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนพบว่า ครูที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารงาน แบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยภาพรวมแตกต่างกัน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณา เป็นรายด้าน ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่อการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ จำแนกตามประสบการณ์การปฏิบัติงาน

ประสบการณ์การปฏิบัติงาน		น้อยกว่า 5 ปี	5-10 ปี	10 ปี ขึ้นไป
	$\bar{X}$	3.86	3.93	4.22
น้อยกว่า 5 ปี	3.86	-	-0.071	-0.358**
5-10 ปี	3.93	-	-	-0.287*
10 ปี ขึ้นไป	4.22	-	-	-

* มีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05, ** มีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่อตาราง 13 พบว่า ครูที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงาน 10 ปี ขึ้นไป มีส่วนร่วมในการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มากกว่าครูที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงาน น้อยกว่า 5 ปี อย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมากกว่าครูที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงาน 5-10 ปี อย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่อการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ จำแนกตามประสบการณ์การปฏิบัติงาน

ประสบการณ์การปฏิบัติงาน		น้อยกว่า 5 ปี	5-10 ปี	10 ปี ขึ้นไป
	$\bar{X}$	4.37	4.50	4.62
น้อยกว่า 5 ปี	4.37	-	-0.135	-0.249**
5-10 ปี	4.50	-	-	-0.114
10 ปี ขึ้นไป	4.62	-	-	-

** มีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบ พบว่า ครูที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงาน 10 ปี ขึ้นไป มีส่วนร่วมในการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ มากกว่าครูที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงาน 5-10 ปี อย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่อการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ จำแนกตามประสบการณ์การปฏิบัติงาน

ประสบการณ์การปฏิบัติงาน	$\bar{X}$	น้อยกว่า 5 ปี	5-10 ปี	10 ปี ขึ้นไป
		4.21	4.34	4.42
น้อยกว่า 5 ปี	4.21	-	-0.138	-0.209
5-10 ปี	4.34	-	-	-0.070
10 ปี ขึ้นไป	4.42	-	-	-

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบ พบว่า ครูที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ไม่แตกต่างกัน

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่อการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยภาพรวม จำแนกตามประสบการณ์การปฏิบัติงาน

ประสบการณ์การปฏิบัติงาน	$\bar{X}$	น้อยกว่า 5 ปี	5-10 ปี	10 ปี ขึ้นไป
		4.16	4.29	4.39
น้อยกว่า 5 ปี	4.16	-	-0.125	-0.224**
5-10 ปี	4.29	-	-	-0.099
10 ปี ขึ้นไป	4.39	-	-	-

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ตาราง 15 พบว่า ครูที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงาน 10 ปีขึ้นไป มีส่วนร่วมในการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา มากกว่าครูที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงาน น้อยกว่า 5-10 ปี อย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.3 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของค่าเฉลี่ยการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยภาพรวมและรายด้าน

การบริหารงานแบบมีส่วนร่วม ของผู้บริหารสถานศึกษา	แหล่งความ แปรปรวน	SS.	df.	MS.	F	Sig.
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการ ตัดสินใจ	ระหว่างกลุ่ม	1.100	3	.367	1.079	.358
	ภายในกลุ่ม	94.116	277	.340		
	รวม	95.216	280			
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการ ปฏิบัติการ	ระหว่างกลุ่ม	.055	3	.018	.092	.964
	ภายในกลุ่ม	55.077	277	.199		
	รวม	55.131	280			
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับ ผลประโยชน์	ระหว่างกลุ่ม	1.424	3	.475	1.347	.259
	ภายในกลุ่ม	97.578	277	.352		
	รวม	99.001	280			
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการ ประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	.602	3	.201	.624	.600
	ภายในกลุ่ม	89.142	277	.322		
	รวม	89.744	280			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	.337	3	.112	.529	.663
	ภายในกลุ่ม	58.740	277	.212		
	รวม	59.077	280			

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของค่าเฉลี่ย พบว่า ครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดโรงเรียนต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 จำแนกตามขนาดโรงเรียน ขนาดใหญ่พิเศษ ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกัน

3. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของครูด้วยคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 สรุปได้ว่า แนวทางการพัฒนาการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ดังนี้

3.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ผู้บริหารควรรับฟังและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับครู ครูทุกคนในสถานศึกษาได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และร่วมกันตั้งเป้าหมาย

3.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ครูได้มีอิสระในการทำงาน เพื่อผู้บริหารและครูร่วมกันสร้างนักเรียนและโรงเรียนที่มีคุณภาพ และควรสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในสถานศึกษา ปรับทัศนคติและการปฏิบัติงานให้อยู่ในระเบียบ

3.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ผู้บริหารควรมีนโยบายในการพัฒนาการปฏิบัติงานทักษะความรู้ของครูอยู่เสมอ และส่งเสริมให้ครูศึกษาต่อทั้งในประเทศและต่างประเทศ

3.4 ผู้บริหารควรมีนโยบายลดภาระงานครูให้ครูมีเวลาในการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ ลดการประเมินครู ลดงานเอกสาร และควรให้กำลังใจครู

3.5 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ครูได้มีส่วนร่วมประเมินผลในงานต่าง ๆ ของสถานศึกษา จะเกิดความสัมพันธ์ทางบวกให้เกิดการรักษาวินัยขององค์กร เกิดความภาคภูมิใจในผลงานการปฏิบัติตามกฎระเบียบที่เห็นชอบร่วมกัน

สรุปผลการศึกษา

1. การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.46) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกรมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.44) รองลงมา ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = 0.59) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.57) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = 0.58) ดังต่อไปนี้

1.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = 0.58) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ อยู่ในระดับมากทุกข้อ พบว่า ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการดำเนินงานตั้งแต่ดำเนินงานวางแผน ปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการและดำเนินงานตามโครงการของสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.74) รองลงมา ครูมีส่วนร่วมในการเสนอแนวคิด และกำหนดแนวทางการดำเนินงานเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาให้สถานศึกษามีเทคโนโลยีที่ทันสมัย ($\bar{X} = 4.11$, S.D. = 0.80) ครูมีส่วนร่วมเสนอแนวคิดและตัดสินใจในการจัดทำพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.90$, S.D. = 0.79) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ครูมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นต่อการวางแผนจัดสรรอัตรากำลังของครูในสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = 0.89)

1.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.44) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 2 ข้อ คือ ครูมีส่วนร่วมส่งเสริมสถานศึกษาให้จัดกระบวนการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนมีความสำคัญสูงสุดมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.76$, S.D. = 0.44) รองลงมา ครูมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามระเบียบวินัยมาตรฐานและจรรยาบรรณของวิชาชีพครู ($\bar{X} = 4.73$, S.D. = 0.47) อยู่ในระดับมาก 3 ข้อ คือ ครูมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ข่าวสารกิจกรรมของสถานศึกษาและขอความร่วมมือจากผู้ปกครองเพื่อพัฒนาสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.61) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ครูมีส่วนร่วมในการประสานงานระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.76)

1.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ โดยภาพรวมและรายข้อ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = 0.59) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ อยู่ในระดับมากทุกข้อ พบว่า ครูได้รับความสะดวกสบายในการใช้ห้องเรียน อาคาร วัสดุอุปกรณ์ สื่อการสอนเทคโนโลยีในสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.73) รองลงมา ผู้บริหารและครูมีส่วนร่วมรับผิดชอบ จุดที่ควรพัฒนาและพร้อมช่วยกันแก้ไขปัญหาจากการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.78) ครูมีส่วนร่วมภาคภูมิใจในความสำเร็จอันเกิดจากคุณภาพของผู้เรียน ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.71) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ผู้บริหารให้การส่งเสริม สนับสนุนให้ครูพัฒนาตนเอง โดยการศึกษาต่อ ศึกษาดูงานภายนอกสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.13$, S.D. = 0.93)

1.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยภาพรวมและรายข้อ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.57) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ อยู่ในระดับมากทุกข้อ พบว่า ผู้บริหารและครูมีส่วนร่วมในการนำผลการประเมินจุดเด่น จุดที่ควรพัฒนาไปปรับปรุงแก้ไข พัฒนสถานศึกษาร่วมกัน และพัฒนาการดำเนินงานในครั้งต่อไป มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.73) รองลงมา ครูมีส่วนร่วมในการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.71) ครูมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = 0.67) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ครูมีส่วนร่วมในการประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.78)

2. ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 จำแนกตามเพศ ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานและขนาดโรงเรียน โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก

2.1 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 จำแนกตามเพศ โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน

2.2 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 จำแนกตามประสิทธิภาพการปฏิบัติงานโดยภาพรวมแตกต่างกัน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังนี้

2.2.1 ครูที่มีประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน 10 ปีขึ้นไป มีส่วนร่วมในการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มากกว่าครูที่มีประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน น้อยกว่า 5 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมากกว่าครูที่มีประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน 5-10 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2.2 ครูที่มีประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน 10 ปีขึ้นไป มีส่วนร่วมในการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ มากกว่าครูที่มีประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน 5-10 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.2.3 ครูที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ไม่แตกต่างกัน

2.3 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 จำแนกตามขนาดโรงเรียน ขนาดใหญ่พิเศษ ขนาดใหญ่ ขนาดกลางและขนาดเล็ก โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกัน

3. ผลการวิเคราะห์คำถามปลายเปิดเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารควรรับฟังและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับครู และร่วมกันตั้งเป้าหมายของสถานศึกษา เปิดโอกาสให้ครูได้มีอิสระในการทำงาน มีนโยบายเพื่อพัฒนาการปฏิบัติงานทักษะความรู้ของครูอยู่เสมอ และควรให้ครูได้มีส่วนร่วมประเมินผลกิจกรรมของสถานศึกษา

อภิปรายผล

1. จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน ซึ่งสอดคล้องกับ พรเทพ เหมรณนที (2564) การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 และเขต 2 จากการศึกษาค้นคว้าพบว่า ผลการวิจัยพบว่า ครูและบุคลากรทางการศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัยอนันท์ แก้วเงิน (2563) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จากการศึกษาค้นคว้าพบว่า 1. การบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมากเช่นกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมาก ทั้ง 4 ด้าน สามารถอภิปรายผลตามลำดับ ดังต่อไปนี้

1.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ มีค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมส่งเสริมสถานศึกษาให้จัดกระบวนการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนมีความสำคัญสูงสุด ให้ครูได้ดำเนินกิจกรรมตามแผนปฏิบัติการของสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการประสานงานระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาประชาสัมพันธ์ข่าวสารกิจกรรมของสถานศึกษาและขอความร่วมมือจากผู้ปกครองเพื่อพัฒนาสถานศึกษา และข้อปฏิบัติที่ข้าราชการครูต้องพึงปฏิบัติคือ การปฏิบัติตามระเบียบวินัยมาตรฐานและจรรยาบรรณของวิชาชีพครู ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มาฮาสนห์ (Mahasneh, 2021) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การใช้การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมและวิธีปฏิบัติในโรงเรียน จากการศึกษาค้นคว้า ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ครูและนักเรียนร่วมกันรักษาความสะอาด ร่วมมือร่วมแรงร่วมใจกัน เป็นด้านที่สำคัญที่สุด ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ โดยภาพรวมและรายข้อ อยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ มีค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ อยู่ในระดับมากทุกข้อ ทั้งนี้เนื่องมาจาก ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูได้รับความสะดวกสบายในการใช้ห้องเรียน อาคาร วัสดุอุปกรณ์ สื่อการสอนเทคโนโลยีในสถานศึกษา ผู้บริหารให้กำลังใจ แสดงความยินดี ยกย่องชื่นชมจากการปฏิบัติงานของครู ส่งเสริม สนับสนุนให้ครูพัฒนาตนเองโดยการศึกษาต่อ ศึกษาดู

งานภายนอกสถานศึกษาและมีส่วนร่วมรับผิดชอบ จุดที่ควรพัฒนาและพร้อมช่วยกันแก้ไขปัญหาจากการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดาบชัย ช่วงทิพย์ (2555) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 16 อำเภอกุดบาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 จากการศึกษพบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 16 อำเภอกุดบาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล มีค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยภาพรวมและรายข้อ โดยรวมและรายข้อ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหารและครูมีส่วนร่วมในการนำผลการประเมินจุดเด่น จุดที่ควรพัฒนาไปปรับปรุงแก้ไข พัฒนสถานศึกษาร่วมกัน และพัฒนาการดำเนินงานในครั้งต่อไปมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด เปิดโอกาสมีส่วนร่วมในการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา และครูมีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ครูมีส่วนร่วมในการประเมินผล การใช้หลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ มนูญญา บัดถาวร (2562) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาบทบาทการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี จากการศึกษพบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยภาพรวมและรายข้อ อยู่ในระดับมาก

1.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยภาพรวมและรายข้อ โดยรวมและรายข้อ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการดำเนินงานตั้งแต่ดำเนินงานแผน ปฏิบัติตามแผนปฏิบัติการและดำเนินงานตามโครงการของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของ อมรศักดิ์ ปิ่นกำลัง (2562) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเรียนรวมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม การตั้งเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ตัดสินใจร่วมกัน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก

2. เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 จำแนกตามสถานภาพของครู ผลวิจัยพบว่า

2.1 การเปรียบเทียบการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 จำแนกตามเพศ โดยภาพรวมไม่มีความแตกต่างกัน จึงไม่สอดคล้องกับสมมุติฐาน ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ได้เล็งเห็นความสำคัญในการบริหารสถานศึกษาแบบมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นการปรับเปลี่ยนทัศนคติ วิสัยทัศน์ในการบริหารที่เน้นการเปิดโอกาสให้ครูทุกคนมีส่วนร่วมในการบริหารโดยไม่แบ่งแยกเพศ ก่อให้เกิดการพัฒนาสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ วชิระ มะรังศรี (2558) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครู

ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก จำแนกตามเพศ พบว่า ทั้งโดยรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน

2.2 การเปรียบเทียบการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์การปฏิบัติงาน โดยภาพรวมแตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ มีความแตกต่างกัน จึงสอดคล้องกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงาน 10 ปี ขึ้นไป มีประสบการณ์ในบทบาทหน้าที่ของตนเองเป็นอย่างดี ซึ่งมากกว่าครูที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงานน้อยกว่า 5 ปี และครูที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงาน 5-10 ปี จึงได้รับความเชื่อใจและไว้วางใจจากผู้บริหาร และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ครูที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงาน 10 ปี ขึ้นไป มีส่วนร่วมในการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มากกว่าครูที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงาน น้อยกว่า 5 ปี อย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมากกว่าครูที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงาน 5-10 ปี อย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อีกทั้งครูที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงาน 10 ปี ขึ้นไป มีส่วนร่วมในการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ มากกว่าครูที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงาน 5-10 ปี อย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กรรณิศรี (2556) การบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนเอกชนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 จากการศึกษาค้นคว้า พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารและครู จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า มีความแตกต่างกัน โดยผู้บริหารและครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่ำกว่า 5 ปี มีความคิดเห็นต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมน้อยกว่าผู้บริหารและครูที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 10 ปี ขึ้นไป และสอดคล้องกับ โฮกแลนด์ (Hoagland. 2010) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูอาจารย์สถานศึกษามัธยมศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจสั่งการของผู้บริหารสถานศึกษาโดยมุ่งกลุ่มเปรียบเทียบทัศนคติของครู อาจารย์และผู้บริหารในเรื่องการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และความพึงพอใจในบทบาทโดยศึกษาจากผู้บริหารและครูในสถานศึกษามัธยมศึกษาในรัฐอิลลินอยส์ ผลการวิจัยพบว่าผู้บริหาร ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงาน แตกต่างกัน มีทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจสั่งการต่างกัน

2.3 การเปรียบเทียบการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 จำแนกตามขนาดโรงเรียน ขนาดใหญ่พิเศษ ขนาดใหญ่ ขนาดกลางและขนาดเล็ก โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกัน จึงไม่สอดคล้องกับสมมุติฐาน ซึ่งสอดคล้องกับ วรระ มะรังศรี (2558) ได้ศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนคติของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จากการศึกษาค้นคว้า พบว่า การเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของ ผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนคติของครูในโรงเรียน สังกัดงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 1 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า ทั้งโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

3. แนวทางการพัฒนาการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มโรงเรียนที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ผู้บริหารควรรับฟังและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับครู และร่วมกันตั้งเป้าหมายของสถานศึกษา 2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ครูได้มีอิสระในการทำงาน ปรับทัศนคติและการปฏิบัติงานให้อยู่ในระเบียบ 3) การมีส่วนร่วม

ในการรับผลประโยชน์ ผู้บริหารควรมีนโยบายในการพัฒนาการปฏิบัติงานทักษะความรู้ของครูอยู่เสมอ และส่งเสริมให้ครูศึกษาต่อทั้งในประเทศและต่างประเทศ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ครูได้มีส่วนร่วมประเมินผลกิจกรรมของสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับนำผลวิจัยไปใช้

1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมสนับสนุนให้ครูได้แสดงความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์ ระดมความคิด อภิปรายวิธีการดำเนินโครงการ งานและกิจกรรมของสถานศึกษา เปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมเสนอแนวคิดและตัดสินใจในการจัดทำพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่เป็นหัวใจสำคัญของสถานศึกษา
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ ควรพัฒนาศักยภาพของครูบรรจุข้าราชการใหม่ เพื่อสืบทอดตำแหน่งการบริหารงานจากครูรุ่นเก่า และยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต เพื่อสร้างวัฒนธรรมการทำงานในสถานศึกษาให้แข็งแกร่งและเข้มแข็งมากยิ่งขึ้น ดังนั้นผู้บริหารควรให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมแก่ครูเพิ่มมากขึ้น
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ในสถานะที่การแข่งขันสูงขึ้น และเทคโนโลยีเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับนโยบายในการพัฒนาการปฏิบัติงานทักษะความรู้ของครูอยู่เสมอทั้งในประเทศและต่างประเทศ
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการนำผลการประเมินจุดเด่น จุดที่ควรพัฒนาไปปรับปรุงแก้ไข พัฒนาสถานศึกษาร่วมกัน และพัฒนาการดำเนินงานในครั้งต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1
2. ควรมีการศึกษาปัจจัยใดของผู้บริหารที่มีผลต่อการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

เอกสารอ้างอิง

- กนกวรรณ นุราณสาร. (2560). แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- กรรณิกา เพชรศรี. (2556). การบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ตามกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการ
กระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กิตติเกียรติ นิลดำ. (2560). ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเตรียมอุดม-
ศึกษาน้อมเกล้า สมุทรปราการ. สารนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยนอร์ท-
กรุงเทพ.
- ขวัญพิชชา มีแก้ว. (2562). การบริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยรำไพ-
พรรณี.
- จรัส อติวิทยาภรณ์. (2553). หลักการและทฤษฎีทางการบริหาร. มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- ชัยอนันท์ แก้วเงิน. (2563). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต.
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ฯ.
- ดาบชัย ช่างทิพย์. (2555). การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายการศึกษาที่ 16
อำเภออุดบาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1. สารนิพนธ์ปริญญา
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- ติน ปรัชญาพฤทธิ. (2531). ภาวะผู้นำและการมีส่วนร่วม. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต.
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ทับทิม แสงอินทร์. (2559). การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย จังหวัดสุพรรณบุรี.
วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ธรร สุนทราวุธ. (2551). การบริหารจัดการเชิงปฏิรูป: ทฤษฎี วิจัยและปฏิบัติทางการศึกษา. สาขาวิชาการ
บริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ธีระ รุญเจริญ. (2551). การบริหารเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ข้าวฟ่าง.
- นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ และ อินตา ศิริวรรณ. (2560). การบริหารแบบมีส่วนร่วม. วารสารมหาจุฬาลงกรณ. 4(1):
176-187.
- ปริมาศ กัลยา. (2556). การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
เชียงราย เขต 4. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยพะเยา.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ประชา แก้วสวัสดิ์. (2558). ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียนกับการบริหารแบบมี
ส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนในจังหวัดเพชรบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
เขต 10. ปริญญานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ประสาร พรหมณา. (2553). การบริหารแบบมีส่วนร่วม. วารสารธุรกิจปริทัศน์. 7(2): 25.

- พรเทพ เหมรณนที. (2564). การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 และ เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยรำไพพรรณี.
- พรรณี มนพัทธ์ปริพัตร. (2560). ปัจจัยการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยรำไพพรรณี.
- พันศักดิ์ สติระ. (2538). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำของผู้จัดการกับความพึงพอใจในการทำงานของพนักงานธนาคารกสิกรไทยในภาคตะวันออก. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ไพโรจิตร์ อักษร. (2560). แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27. วิทยานิพนธ์ปริญญาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- มนัญญา บัดถาวร. (2562). การศึกษาบทบาทการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยรำไพพรรณี.
- วัชร มะรังศรี. (2558). การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- วิทยา ด่านธำรงค์. (2546). การบริหาร. กรุงเทพฯ: บริษัท เวิร์ดเวฟ เอ็ดดูเคชั่น จำกัด.
- ศรัณย์ เจียรโน. (2558). รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมในสถาบันอุดมศึกษา. วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 16(2): 44-54.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1. (2566). แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน สพม.กท.1 พ.ศ. 2566-2570. กรุงเทพฯ: กลุ่มนโยบายและแผน สำนักงานฯ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2562). การเปิดโอกาสให้เกิดการมีส่วนร่วม. กรุงเทพฯ: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1.
- สิทธิชัย อุตทาส. (2563). การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- สุทธิวัฒน์ พิมพ์จันทร์. (2564). การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา กลุ่มเครือข่าย หนองดินทรจินดา จังหวัดปราจีนบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7. สารนิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- อมรภาค ปิ่นกำลัง. (2562). การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อรทัย กักผล. (2552). คู่มือคู่มือการมีส่วนร่วมของประชาชน สำหรับนักบริหารท้องถิ่น. จรัสสินทวงศ์การพิมพ์.

- อามรรัตน์ บุตรพรม. (2561). การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารสถานศึกษา
ในสำนักงานเขตพระนคร สังกัดกรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต.
มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- Austin, A. E.; & Baldwin, G. B. (1991). *Faculty collaboration: Enhancing the Quality of Scholarship and Teaching*. Washington: School of Education and Human Development.
- Cohen; & Uphoff. (1981). *Rural Development Participation Concept Measures for Project Design, Implementation, and Evaluation*. New York: The Rural Development Committee Center for International Studies: Comal University.
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of Psychological Testing*. 5th ed., New York: Harper Collins.
- Hoagland, Jame Lee. (2010). Principal and Teacher Perception of Teacher Participation in The Decision-making Process in Public Secondary School with and Without A Collective Bargaining Contract. *Dissertation Abstracts International*. 44(5): 3550.
- Krejcie, R. V.; & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Education and Psychological Measurement*. 30(3): 607-610.
- Likert. (1991). *New Pattern of Management*. New York: McGraw-Hill.
- Mahasneh O. (2021). Using Participatory Action Research and Methods in School. *Journal of Education and Practice*. 6(18): 32-40.

E003S: ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอหนองเสือ สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2

CONDITION OF ACADEMIC LEADERSHIP OF EDUCATIONAL INSTITUTION ADMINISTRATORS
IN NONG SUER DISTRICT UNDER PATHUM THANI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE
AREA OFFICE 2

ชนิสรา คงเสนา¹ กุลจิรา รักษนคร²

¹ นักศึกษานักศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

² อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา 2) เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา และ 3) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอหนองเสือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 กลุ่มตัวอย่างกำหนดจากตาราง เครจซี่ และ มอร์แกน (Krejcie; & Morgan. 1970) ผู้บริหารสถานศึกษาและครู ในอำเภอหนองเสือ ประชากรจำนวนทั้งหมด 340 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้จำนวนทั้งสิ้น 181 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม ลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่า IOC อยู่ระหว่าง .60-1 และมีความเชื่อมั่น .961 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการทดสอบค่าที (t-test) การทดสอบเอฟ (f-test) การทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) และวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอหนองเสือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงจากมากไปหาน้อย ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน รองลงมาคือ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย ด้านการพัฒนาวิชาชีพครู และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการนิเทศ ติดตาม และประเมินผล

2. เปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และระดับการศึกษา 1) จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงานโดยภาพรวม รายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และด้านการพัฒนาวิชาชีพครูแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) จำแนกตามระดับการศึกษาโดยภาพรวมไม่มีความแตกต่างกัน รายด้านพบว่า มีด้านการเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย ด้านการพัฒนาวิชาชีพครูแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สรุปได้ดังนี้ 1) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องสนับสนุนการดำเนินงานพัฒนาห้องเรียนแบบมีคุณภาพ บรรยากาศการเรียนรู้ของผู้เรียนด้านการเสริมสร้างทางวิชาการอย่างเต็มที่ 2) ผู้บริหารต้องกำหนดกรอบขอบเขตงานเป้าหมายสถานศึกษาที่จำเป็น ชัดเจนเหมาะสมกับ

บริบทของโรงเรียนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลก 3) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรอย่างแท้จริง และให้ความสำคัญในการส่งเสริมด้านผู้จัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความถนัดและความสนใจของผู้เรียน 4) ผู้บริหารควรส่งเสริมให้มีการพัฒนาศักยภาพบุคลากรในสถานศึกษาด้วยวิธีการที่หลากหลายโดยสนับสนุนด้านงบประมาณสร้างขวัญกำลังใจ 5) และ การติดตามการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาเพื่อให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารและการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำทางวิชาการ, ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

This research aimed to study and compare the guidelines to develop the academic leadership of the educational institution administrators in Nong Suer District under Pathum Thani Primary Educational Service Area Office 2. The sample was determined from Krejcie and Morgan's table (Krejcie; & Morgan. 1970), which has a total number of school administrators and teachers in Nong Suea District of the total number of viewers was 340. The sample used was 181 people. The tools used in this research were divided into 3 sections, 5-level rating scale questionnaire with the Index of Item Objective Congruence (IOC) between 0.60-1 and the reliability of .961. The analysis statistics were percentage, mean, standard deviation, T-test, F-test, One-way Anova and context analysis.

The results of this study showed that:

1. Condition of the academic leadership of educational institution administrators in Nong Suer District under Pathum Thani Primary Educational Service Area Office 2 was in a high level in each aspect and as a whole. As in the ascending orders, the highest average was creating the academic atmosphere of the school Followed by defining vision, mission and goal and teaching profession development The lowest averages were supervision, following up and assessment.

2. When comparing the condition of the academic leadership of educational institution administrators classified according to work experience and level of education, it found as follows: 1) each aspect had statistically significant difference at .01 when classifying in total according to work experience while the aspect of teaching professional development got .05 of statistically significant difference. 2) There was statistically insignificant difference when classifying as a whole according to level of education. However, the aspect of creating academic atmosphere of the school, curriculum development and the aspect of learning management had statistically significant difference at .05 level. Setting vision, mission and goal and teaching professional development got statistically significant difference at .01 level.

3. Guidelines for developing academic leadership of educational institution administrators It can be summarized as follows:1) Educational institution administrators must support the implementation of quality classroom development. Learning atmosphere for students to fully enhance their academics. 2)

Educational institution administrators must determine the scope of work and necessary educational institution goals clearly and appropriate to the school context in line with world changes 3) School administrators must truly understand the curriculum and giving importance to promoting learning managers in accordance with the aptitudes and interests of the learners. 4) Educational institution administrators should promote the development of personnel potential in educational institutions through various methods by supporting the budget to build morale. 5) The development of the quality of education is followed up so that the educational institution has strength in administration and quality teaching and learning.

Keywords: condition of academic leadership, educational institution administrator

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การปฏิรูปการศึกษา มุ่งเน้นการยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษา ลดความเหลื่อมล้ำทาง การศึกษาและปฏิรูประบบการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ สามารถรองรับความหลากหลายของการจัดการศึกษาและตอบโจทย์การพัฒนาของโลกอนาคต โดยมีเป้าหมายเพื่อให้ผู้เรียนทุกกลุ่มวัยได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐาน มีทักษะที่จำเป็นของโลกอนาคต สามารถแก้ปัญหา ปรับตัว สื่อสาร และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีวินัย มีนิสัยใฝ่เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และเป็นพลเมืองที่รู้สิทธิและหน้าที่ที่มีความรับผิดชอบ มีจิตสาธารณะ มีความรักและความภาคภูมิใจในความเป็น การจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 ให้มีการจัดระเบียบบริหารราชการของเขตพื้นที่การศึกษา (มาตรา 34 และสถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเฉพาะ ที่เป็นสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีฐานะเป็นนิติบุคคล (มาตรา 35) ทำให้มีความคล่องตัวในการบริหารงานและให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีหน้าที่ดูแล จัดตั้ง ยุบ รวม สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และสนับสนุนสถานศึกษาเอกชนในเขตพื้นที่ให้จัดการศึกษาสอดคล้องกับนโยบายและมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานในการพัฒนาการศึกษาว่าร้อยละ 50 (กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546)

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในการบริหารงานให้ประสบผลสำเร็จ ทำให้งานมีคุณภาพ ทุกอย่างให้สำเร็จได้จะต้องอาศัยผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย และมีการวางแผนเพื่อพัฒนาความก้าวหน้าในวิชาชีพของครู ตามแนวคิดของ เซย์ฟาร์ธ (Seyfarth. 1999: 165-273) โดยผู้บริหารจะต้องทำงานร่วมกันกับครู ติดตามผลการดำเนินงานด้านวิชาการของโรงเรียน ในอำเภอนองเสือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ในการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชาติ (O-NET) (สทศ.) พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชาติของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ย้อนหลัง 3 ปี (ปีการศึกษา 2563-2565) พบว่าค่าคะแนนเฉลี่ยรวมทุกรายวิชาในแต่ละปีการศึกษาไม่ถึง 50% จากผลการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับชาติ (O-NET) แสดงให้เห็นว่า คุณภาพการศึกษาไทยสมควรได้รับการติดตามและปรับปรุงคุณภาพการศึกษาให้ได้มาตรฐานตามเจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จากสภาพปัญหาและเหตุผลดังกล่าว (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2. 2566: 23-26)

ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยใช้แบบสอบถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน และมีระดับการศึกษา ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ใน 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน 2) ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย 3) ด้านการพัฒนาหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน 4) ด้านการพัฒนาวิชาชีพครู 5) ด้านการนิเทศติดตาม และประเมินผล โดยแบบสอบถามจะเป็นปลายเปิด แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด และแบบสอบถามกึ่งโครงสร้าง โดยการสัมภาษณ์ผู้บริหารและครู 5 คน เพื่อส่งผลให้ผู้บริหารสามารถพัฒนาสถานศึกษาไปสู่เป้าประสงค์ คือ มุ่งเน้นพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน โดยมุ่งหวังให้เด็กไทยทุกคน ดี เก่ง มีความสุขเพิ่มทุนทางสังคม ลดปัญหาที่เกิดขึ้นและนำไปสู่การพัฒนาประเทศชาติในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอหนองเสือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอหนองเสือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยจำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในอำเภอหนองเสือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2

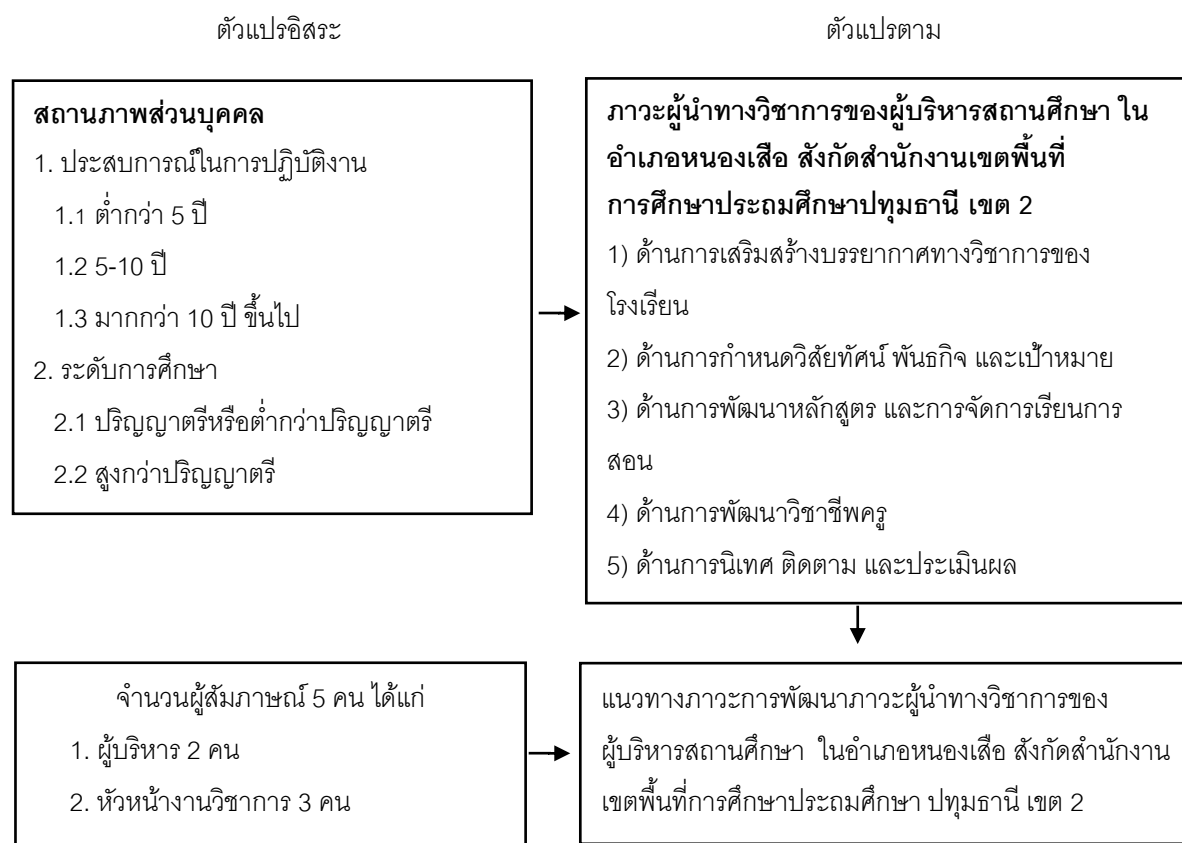
ประโยชน์ที่ได้รับ

1. นำข้อมูลจากการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ไปปรับใช้เป็นข้อมูลสำหรับการบริหารและนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาตนเองให้เป็นผู้นำทางวิชาการนำไปสู่การยกระดับคุณภาพการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาที่ดี
2. เป็นข้อมูลสารสนเทศให้กับสถานศึกษาอื่น ๆ ที่จะนำไปประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนางานวิชาการในโรงเรียนต่อไป
3. ทราบถึงแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในด้านการเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย ด้านการพัฒนาหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน ด้านการพัฒนาวิชาชีพครู ด้านการนิเทศ ติดตาม และประเมินผล นำข้อมูลที่ได้ไปปรับใช้ให้เข้ากับบริบทของสถานศึกษาให้ดีขึ้น

กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอหนองเสือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ตามตารางสังเคราะห์ตัวบ่งชี้องค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการ บิฏินา คำมูล (2561: 52), วิฑิตินัฐ ปรงชัยภูมิ (2561: 46-47), รัตนา ดวงแก้ว (2561: 15-16),

ปิยพร บุญใบ (2563: 44), แมคอีวาน (McEwan. 1998: 125-130), แจ๊สซาร์ และ อัลโกซีน (Jazzar; & Algozine. 2007: 25), ครูก (Krug. 1992: 53), เดวิด และ โทมัส (David; & Thomas. 1989: 40)

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาและครู ในอำเภอหนองเสือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ปีการศึกษา 2566 ประกอบด้วย จำนวนโรงเรียน 26 โรงเรียน ผู้บริหาร 23 คน ครู 317 คน จำนวนทั้งหมด 340 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู ในอำเภอหนองเสือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ปีการศึกษา 2566 กำหนดจากตาราง เครจซี่ และ มอร์แกน (Krejcie; & Morgan. 1970) โดยการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified random sampling) วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) จำนวนทั้งสิ้น 181 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ คือ ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และระดับการศึกษา
2. ตัวแปรตาม คือ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในอำเภอหนองเสือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ทั้งหมด 5 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน 2) ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย 3) ด้านการพัฒนาหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน 4) ด้านการพัฒนาวิชาชีพครู 5) ด้านการนิเทศ ติดตาม และประเมินผล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอหนองเสือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามสถานภาพลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในอำเภอหนองเสือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 เป็นแบบสอบถามลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ การหาค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการทดสอบค่าที (t-test) การทดสอบเอฟ (f-test) การทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA)

ตอนที่ 3 แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในอำเภอหนองเสือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขอหนังสือแนะนำตัวจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ ส่งถึงผู้อำนวยการโรงเรียนในอำเภอหนองเสือ เพื่อขออนุญาตแจกและเก็บรวบรวมแบบสอบถาม
2. นำแบบสอบถามไปสถานศึกษา จากนั้นดำเนินการเก็บข้อมูลแบบสัมภาษณ์ด้วยตนเองและทางไปรษณีย์ จำนวน 181 ฉบับ
3. นำแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างที่เก็บรวบรวมได้ทั้งหมด จำนวนร้อยละ 100 มาตรวจสอบความถูกต้อง
4. นำแบบสอบถามมาดำเนินการวิเคราะห์ตามขั้นตอนของการวิจัยต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)
2. ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)
3. ค่าสถิติ t-test เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างในกรณี 2 กลุ่ม
4. ค่าสถิติ F-test ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way Anova) ใช้เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่ม เมื่อพบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงทำการทดสอบจำแนกเป็นรายคู่ด้วยวิธี Scheffe

ผลการวิจัย

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอหนองเสือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยภาพรวม

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับภาวะผู้นำ			
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1. ด้านการเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน	4.46	.406	มาก	1
2. ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย	4.44	.440	มาก	2
3. ด้านการพัฒนาหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน	4.37	.389	มาก	4
4. ด้านการพัฒนาวิชาชีพครู	4.42	.438	มาก	3
5. ด้านการนิเทศ ติดตาม และประเมินผล	4.28	.440	มาก	5
รวม	4.40	.275	มาก	-

ผลการศึกษา ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอหนองเสือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = .275) เมื่อพิจารณารายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = .406) รองลงมา คือ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = .440) ด้านการพัฒนาวิชาชีพครู ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = .438) ด้านการพัฒนาหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = .389) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการนิเทศ ติดตาม และประเมินผล ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = .440)

2.1 การเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอหนองเสือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

ภาวะผู้นำทางวิชาการของ ผู้บริหารสถานศึกษา	ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน						F	sig
	ต่ำกว่า 5 ปี		5-10 ปี		มากกว่า 10 ปี ขึ้นไป			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการเสริมสร้างบรรยากาศ ทางวิชาการของโรงเรียน	4.29	.471	4.56	.414	4.499	.321	6.747	.001**
2. ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย	4.39	.393	4.59	.452	4.37	.437	4.873	.009**

ภาวะผู้นำทางวิชาการของ ผู้บริหารสถานศึกษา	ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน						F	sig
	ต่ำกว่า 5 ปี		5-10 ปี		มากกว่า 10 ปี ขึ้นไป			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
3. ด้านการพัฒนาหลักสูตร และ								
การจัดการเรียนการสอน	4.28	.397	4.54	.428	4.29	.311	8.964	.000**
4. ด้านการพัฒนาวิชาชีพครู	4.47	.447	4.29	.429	4.49	.424	3.772	.025*
5. ด้านการนิเทศ ติดตาม และ								
ประเมินผล	4.09	.470	4.22	.392	4.43	.409	9.831	.000**
ค่าเฉลี่ยรวม	4.30	.322	4.48	.291	4.40	.212	5.593	.004**

** แทน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01, * แทน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอหนองเสือ สังกัดสำนักงานเขต
 พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยภาพรวมและรายด้าน
 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งต้องนำไปทำตารางเชฟเฟ้ (Scheffe' method) รายคู่

2.2 การเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอหนองเสือ สังกัดสำนักงาน
 เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 จำแนกตามระดับการศึกษา

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับการศึกษา				t	sig
	ปริญญาตรีหรือต่ำกว่าปริญญาตรี		สูงกว่าปริญญาตรี			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน	4.55	.424	4.34	.348	3.489	.025*
2. ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย	4.46	.405	4.42	.486	0.657	.001**
3. ด้านการพัฒนาหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน	4.33	.412	4.42	.353	-1.497	.034*
4. ด้านการพัฒนาวิชาชีพครู	4.41	.453	4.45	.419	-0.592	.000**
5. ด้านการนิเทศ ติดตาม และประเมินผล	4.23	.449	4.34	.422	-1.760	.215
ค่าเฉลี่ยรวม	4.40	.279	4.39	.273	0.230	.077

** แทน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01, * แทน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอหนองเสือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ครูที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี กับระดับสูงกว่าปริญญาตรีโดยภาพรวมไม่มีความแตกต่างกัน ส่วนด้านการเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย ด้านการพัฒนาวิชาชีพครูแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สรุปได้ดังนี้

3.1 ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญในการสนับสนุนแนวทางการดำเนินงานพัฒนาห้องเรียนอย่างมีคุณภาพ มีบรรยากาศการเรียนรู้ของผู้เรียนด้านการเสริมสร้างทางวิชาการ ด้านการสอนและด้านการเรียนรู้ มีวัสดุอุปกรณ์เพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอนและผู้บริหารได้เปิดโอกาสรับฟังความคิดเห็นด้านวิชาการของบุคลากร

3.2 ผู้บริหารต้องกำหนดกรอบขอบเขตงานเป้าหมายสถานศึกษาที่จำเป็นให้ชัดเจนกำหนดหรือปรับปรุงพันธกิจและวิสัยทัศน์ให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลก

3.3 หลักสูตรเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการศึกษาผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรอย่างแท้จริง

3.4 ผู้บริหารควรส่งเสริมให้มีการพัฒนาศักยภาพบุคลากรในสถานศึกษาด้วยวิธีการที่หลากหลาย สนับสนุนด้านงบประมาณสร้างขวัญกำลังใจส่งเสริมให้ครูมีความรักและศรัทธาในวิชาชีพ

3.5 การติดตามและประเมินผลสำคัญอย่างยิ่งการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาเพื่อให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารและการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยที่พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอหนองเสือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ผู้วิจัย อภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัยดังนี้

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอหนองเสือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ รสา ลำภาเงิน (2562) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารกับการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 พบว่า การดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญยะลิด ยุติวงศา (2562) ศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อผลสำเร็จในการประกันคุณภาพการศึกษาของวิทยาลัยครูสระหว้านะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว พบว่า ผลสำเร็จในการประกันคุณภาพการศึกษาของวิทยาลัยครูสระหว้านะเขต สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก

1.1 ด้านการเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุขฤทัย จันทรทรวงกร (2560) ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาใน

จังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการจัดให้มีสิ่งเสริมสภาพการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ

1.2 ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับมาก ทั้งนี้ผู้บริหารสถานศึกษาให้ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดพันธกิจและเป้าหมายทางวิชาการของโรงเรียน และผู้เกี่ยวข้องเพื่อให้บรรลุเป้าหมายสูงสุดอย่างมีประสิทธิภาพ และมีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายร่วมกันกับผู้เกี่ยวข้อง มีวิสัยทัศน์ที่กว้างขวาง มีพันธกิจและเป้าหมายที่ชัดเจน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุขฤทัย จันทรทงกรด (2560) ศึกษา ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านการพัฒนาหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ อมรรัตน์ สาริย์มา (2559) ได้ศึกษา พฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่าโดยภาพรวมและด้านการพัฒนาหลักสูตรปฏิบัติอยู่ในระดับ

1.4 ด้านการพัฒนาวิชาชีพครู โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ เกริกไกร เต็มมูล (2556) ที่ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาครพบว่าด้านการส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.5 ด้านการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ บริฉัตร เล็กตวง (2559) ได้ศึกษา เรื่องการศึกษภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาการนิเทศ และประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. เปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอหนองเสือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และจำแนกตามระดับการศึกษา ได้ดังนี้

2.1 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงานโดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และด้านการพัฒนาวิชาชีพครูความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพจน์ หนองมีทรัพย์ (2561) ศึกษา การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ส่งเสริมทักษะการคิดของนักเรียนประถมศึกษาในจังหวัดเพชรบุรี พบว่าการเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาที่ส่งเสริมทักษะการคิดของนักเรียนประถมศึกษาในจังหวัดเพชรบุรี เมื่อจำแนกตามความคิดเห็นตามสถานภาพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติอยู่ระดับ .05

2.2 จำแนกตามระดับการศึกษาครูที่จบการศึกษาระดับปริญญาตรีกับระดับสูงกว่าปริญญาตรี โดยภาพรวมไม่มีความแตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยพร บุญใบ (2563) ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 พบว่า จำแนกตามประสบการณ์ในตำแหน่ง โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย ด้านการพัฒนาวิชาชีพครูแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สรุปได้ดังนี้ (1) ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญในการสนับสนุนแนวทางการดำเนินงานพัฒนาห้องเรียนอย่างมีคุณภาพ มีบรรยากาศการเรียนรู้ของผู้เรียนด้านการเสริมสร้างทางวิชาการ ด้านการสอนและด้านการเรียนรู้ มีวัสดุอุปกรณ์เพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอนและผู้บริหารได้เปิดโอกาสรับฟังความคิดเห็นด้านวิชาการของบุคลากร สอดคล้องกับงานวิจัยของ สัจจะพร วิริยะจรรยา (2559) ศึกษาแบบแผนการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา (2) ผู้บริหารต้องกำหนดกรอบขอบเขตงานเป้าหมายสถานศึกษาที่จำเป็นให้ชัดเจนกำหนดหรือปรับเปลี่ยนกิจและวิสัยทัศน์ให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลก สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมควร ชุมชอบ (2560) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับประสิทธิผลในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 (3) หลักสูตรเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการศึกษาผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรอย่างแท้จริง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ัญญลักษณ์ ภาภูมิ (2559) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 (4) ผู้บริหารควรส่งเสริมให้มีการพัฒนาศักยภาพบุคลากรในสถานศึกษาด้วยวิธีการที่หลากหลายสนับสนุนด้านงบประมาณสร้างขวัญกำลังใจส่งเสริมให้ครูมีความรักและศรัทธาในวิชาชีพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สาลิตา เรือนทัพ (2560) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครูในอำเภอสรรคบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท เขต 1 (5) การติดตามและประเมินผลสำคัญอย่างยิ่งการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาเพื่อให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารและการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปวีณา บุทธิจักร (2564) ได้ศึกษาวิจัยภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารสถานศึกษาจัดให้มีแผนการนิเทศและทำการนิเทศอย่าง ช่วยควบคุม ตรวจสอบและปรับปรุงการปฏิบัติงานของครูให้เป็นระบบและส่งเสริมให้ครูศึกษาข้อมูลในการพัฒนาตนเองด้านต่าง ๆ เช่น องค์ความรู้ใหม่ ๆ วิธีการสอน
2. ผู้บริหารสถานศึกษาและครูร่วมกันพัฒนาหลักสูตรการสอนปรับปรุงเปลี่ยนแปลงจากหลักสูตรเดิมให้ดีขึ้น วางแผนทิศทางการจัดการเรียนการสอน ประสานงานด้านการใช้หลักสูตร ผู้บริหารสถานศึกษาพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามจุดหมายของหลักสูตร

ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการนิเทศ ติดตาม และประเมินผล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2

2. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการพัฒนาหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2

3. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อผลสำเร็จในการดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 (ฉบับที่ 2) และที่แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช 2545. กรุงเทพฯ.

เกริกไกร เต็มมูล. (2556). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน กลุ่มสาครบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.

ฐิติณัฐ ปรงชัยภูมิ. (2561). ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ธัญญลักษณ์ ผาภูมิ. (2559). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ปรีฉัตร เล็กตวร. (2559). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.

ปวีณา คำมูล. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อบรรยากาศองค์การของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2. วารสารครุศาสตร์ คณะครุศาสตร์. มหาวิทยาลัยบูรพา

ปวีณา นุทจักร์. (2564). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

ปิยพร บุญใบ. (2563). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

รัตนา ดวงแก้ว. (2561). ปัจจัยคัดสรรด้านการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการนํานโยบายการปลดนักเรียนอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ไปปฏิบัติในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

สมควร ชุมชอบ. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับประสิทธิผลในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1. ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.

- สัจจะพร วิริยะจรรยา. (2559). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- สาลิตา เรียงทัพ. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครูในอำเภอสรคบุรีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2. (2566). การยกระดับผลสัมฤทธิ์. กลุ่มการศึกษา. สำนักงานฯ.
- สุฤทัย จันทรทองรอด. (2560). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดจันทบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุพจน์ หนองมีทรัพย์. (2561). การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ส่งเสริมทักษะการคิดของนักเรียนประถมศึกษา ในจังหวัดเพชรบุรี. [วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อมรรัตน์ สาริย์มา. (2559). พฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนตามแนวปฏิรูปการจัดการเรียนรู้ของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 5. วิทยานิพนธ์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- Davis; & Thomas. (1989). *Effective Schools and Effective Teachers*. Allyn and Bacon.
- Jazzar, M.; & Algozzine, B. (2007). *Keys to Successful 21st Century Educational Leadership*. Boston, MA: Pearson.
- Krejcie, R. V.; & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*.
- Krug. (1992). *Instructional Leadership A Constructivist Perspective*. Educational
- McEwan. (1998). *Seven Steps to Effect Instructional Leadership*. California: Corwin Press.
- Seyfarth. (1999). *The Principal: New Leadership for New Challenges*. New Jersey Prentice-Hall.

E004L: การทำงานเป็นทีมในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

TEAMWORK IN SCHOOLS, THE SECONDARY EDUCATION SERVICE AREA OFFICE 1 BANGKOK

จริยา แสงดารา¹ ภาวดี อนันต์นาวิ² พรพิมล ประวัตรุ่งเรือง³

¹ นักศึกษา หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

^{2,3} อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการทำงานเป็นทีมในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 2) เพื่อเปรียบเทียบการทำงานเป็นทีมในโรงเรียน จำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน และขนาดสถานศึกษา และ 3) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการทำงานเป็นทีมในโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 355 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ เครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie; & Morgan. 1970: 608) โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.901 และแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าที (t-test) ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า

1. การทำงานเป็นทีมในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านการไว้วางใจซึ่งกันและกันมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา ด้านการมีส่วนร่วม ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการติดต่อสื่อสาร
2. การทำงานเป็นทีมในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 จำแนกตามตำแหน่งโดยภาพรวม และรายด้าน ไม่แตกต่างกัน จำแนกตามขนาดสถานศึกษาและประสบการณ์การทำงาน โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. แนวทางการพัฒนาการทำงานเป็นทีมในโรงเรียน พบว่า ด้านการติดต่อสื่อสาร ควรมีความชัดเจน ทำให้เกิดความเข้าใจในความหมายที่สื่อสารกัน ด้านการประสานงานควรมีการติดต่อสอบถามผู้ปฏิบัติการอยู่เสมอ ด้านการมีส่วนร่วมทุกคนควรมีบทบาทหน้าที่ในการมีส่วนร่วม ด้านการมีเป้าหมายเดียวกันการมี พบว่า ทุกคนควรมีวัตถุประสงค์เดียวกัน ด้านการไว้วางใจซึ่งกันและกันมีการพูดคุยแสดงความคิดเห็นซึ่งกันและกัน เกิดความสบายใจที่จะทำงานร่วมกัน

คำสำคัญ: การทำงานเป็นทีม, โรงเรียน, แนวทางการพัฒนา

Abstract

This is objectives of research were 1) To study teamwork in Schools. 2) To compare teamwork in schools classified by position, work experience and schools size of school and 3) To study guidelines development for teamwork in schools. The sample in this research was 355 school administrators and teachers in schools under the Secondary Educational Service Area office Area Bangkok 1, Academic year 2023, determined from Krejcie & Morgen table (1970) by stratified random sampling. The instrument used 5 - rating scale questionnaire with confidence in The reliability value was 0.901. The statistics were percentage, mean, Standard Deviation, t-test, One-way ANOVA, Scheffe method and Content analysis.

The research results as follows: that:

1. Teamwork in schools of the Secondary Educational Service Area Office Area Bangkok 1, in overall was at a high level. when considered in each aspect. was at a high level in every aspect. The trust each other had the highest average, next in participation the lowest average was communication.

2. Teamwork in schools of the Secondary Educational Service Area Office, Area Bangkok 1, classified by position in overall and each aspect found that no different, classified by school size and work experience, in overall and each aspect statistically significant different at .01 level.

3. Guidelines development for teamwork in schools found, that the communication should be clear, causes understanding of the meanings that were communicated, coordination, should be made by contacting and inquiring with the operator, participation everyone should have a role to play, having the same goals everyone should be having the same objectives. The trusting each other should have discussions and opinions with each other and to be comfortable working together.

Keywords: Teamwork, school, Development guidelines

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 และ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 มาตรา 39 ได้กำหนดให้มีการกระจายอำนาจการบริหารการจัดการศึกษาจากกระทรวงศึกษาธิการสู่เขตพื้นที่การศึกษาและโรงเรียนโดยตรง โดยมีกระบวนการบริหารงาน 4 ด้าน คือ ด้านงานวิชาการ ด้านงานงบประมาณ ด้านงานบริหารงานบุคคล และด้านงานบริหารทั่วไป ซึ่งกระบวนการบริหารงานทั้ง 4 ด้าน มีความสำคัญต่อการบริหารงานในสถานศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ. 2562) เพราะฉะนั้น การขับเคลื่อนงานให้ประสบความสำเร็จต้องอาศัยทุกคนทุกฝ่ายในองค์กรรวมไปถึงผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษา และการทำงานเป็นทีมเป็นพื้นฐานสำคัญของความสำเร็จในการที่จะบริหารจัดการของผู้บริหารโรงเรียน ลักษณะการทำงานเป็นทีม เป็นการเปิดโอกาสให้บุคคลหรือทีมงานร่วมมือร่วมใจกันทำงาน ส่งผลให้งานมีประสิทธิภาพ การทำงานเป็นทีมมีความจำเป็น จึงควรให้ความสำคัญในหน่วยงานหรือองค์กรต่าง ๆ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 เป็นหน่วยงานที่อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อบริหารและจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษาโรงเรียนจำนวน 67 โรงเรียน ผู้บริหาร จำนวน 227 คน ครู จำนวน 4,395 คน นักเรียน จำนวน 103,309 คน โดยผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษาขาดทักษะการทำงานเป็นทีมในด้านการติดต่อสื่อสาร ทำให้เกิดความเข้าใจที่ไม่ค่อยตรงกัน บางครั้งเกิดการประสานงานที่คลาดเคลื่อน ส่งผลกระทบต่อระบบการทำงาน พร้อมทั้งไม่ค่อยมีส่วนร่วมของคนภายในองค์กรมากนัก ทำให้บุคลากรภายในหน่วยงานไม่เข้าใจเป้าหมายที่แท้จริงของการทำงานทำให้เกิดการไม่ไว้วางใจกับคนภายในทีม (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1. 2565)

จากสภาพและปัญหาและดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะเป็นครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 จึงมีความสนใจศึกษาการทำงานเป็นทีมในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

วัตถุประสงค์

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งวัตถุประสงค์ไว้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาการทำงานเป็นทีมในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบการทำงานเป็นทีมโดยจำแนกตามสภาพของกลุ่มตัวอย่างในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 จำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน และขนาดสถานศึกษา
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการทำงานเป็นทีมในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผู้บริหารโรงเรียน นำผลการวิจัยไปใช้พัฒนาการบริหารโรงเรียน และกำหนดนโยบายการบริหารงานในรูปแบบการทำงานเป็นทีมของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ให้เกิดประสิทธิผลต่อโรงเรียน
2. ครูสามารถนำผลที่ได้จากการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาการทำงานเป็นทีมในโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิภาพ
3. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 สามารถนำผลที่ได้จากการวิจัยเป็นแนวทางเพื่อพัฒนาการทำงานเป็นทีมให้ระบบการทำงานเกิดประสิทธิผลอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

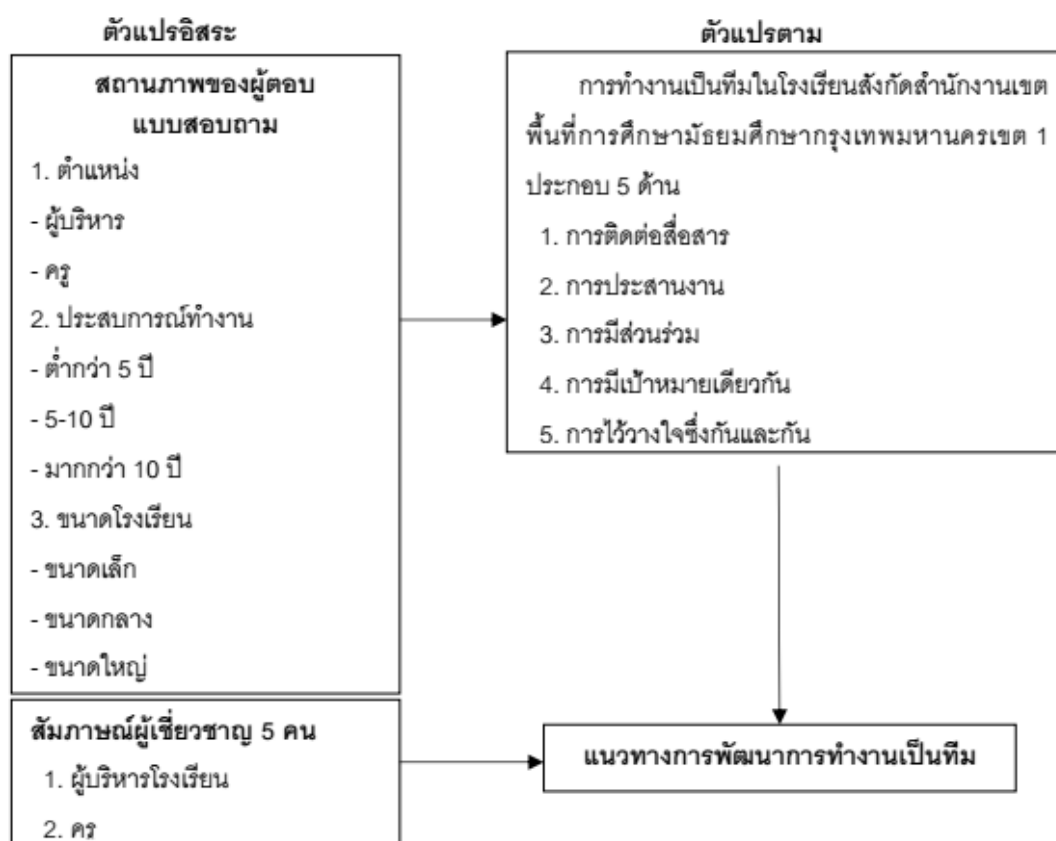
กรอบแนวคิด

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดหลักการของนักวิชาการหลายท่าน ประกอบด้วย ภิญญ มนุศิลป์ (2551) ผ่องอำไพ สระเพ็ช (2560) พรเพ็ช คำสวัสดิ์ (2558) วิกานดา เกษตรเอี่ยม (2558) สิริชัย นนทะศรี (2559) นัฐธิดา วงษ์รอด (2560) อริศรษา อุ่มสิน (2560) สิทธิศักดิ์ เพ็ชร์ยิ้ม (2563) แมคโคลสกี และ มาส์ (McCloskey; &

Maas, 1998) โดยสังเคราะห์ออกเป็นพฤติกรรมการทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพซึ่งสรุปได้ว่าองค์ประกอบ 5 ด้าน

1. การติดต่อสื่อสาร
2. การประสานงาน
3. การมีส่วนร่วม
4. การมีเป้าหมายเดียวกัน
5. การไว้วางใจซึ่งกันและกัน

โดยศึกษาและเปรียบเทียบจำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์ทำงานและขนาดโรงเรียน สามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐาน

1. ผู้บริหารสถานศึกษา และครู ที่มีตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการทำงานเป็นทีมสถานศึกษาแตกต่างกัน
2. ผู้บริหารสถานศึกษา และครู ที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการทำงานเป็นทีมที่สถานศึกษา แตกต่างกัน
3. ผู้บริหารสถานศึกษา และครู ที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการทำงานเป็นทีมที่สถานศึกษาแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร หลักการ แนวคิด ทฤษฎี เอกสาร ตำราบทความวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการทำงานเป็นทีม เพื่อสร้างเครื่องมือวิจัยคือแบบสอบถามเกี่ยวกับการทำงานเป็นทีมในโรงเรียน แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert's type) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ โรงเรียน จำนวน 67 โรงเรียน ผู้บริหาร จำนวน 227 คน ครู จำนวน 4,395 คน นักเรียน จำนวน 103,309 คน รวมทั้งสิ้น 355 คน โดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

2. สร้างเครื่องมือแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) เพื่อสัมภาษณ์แนวทางการพัฒนาการทำงานเป็นทีม 5 ด้าน นำเครื่องมือที่พัฒนาขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) และตรวจสอบความถูกต้องของภาษา จากนั้นนำคะแนนไปคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค (Item-objective congruent: IOC) 0.60-1.00 ปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วนำเสนอต่อคณะกรรมการควบคุมสารนิพนธ์ เพื่อพิจารณาแก้ไขเป็นขั้นตอนสุดท้ายนำเครื่องมือแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลอง (Try-out) กับครูผู้สอนในโรงเรียนที่อยู่ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำเครื่องมือแบบสอบถามหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีของ ครอนบาค (Cronbach, 1990: 202-204) ได้ค่าความเชื่อมั่นรวมทั้งฉบับเท่ากับ 0.901 นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดลองใช้เสนออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ เพื่อขอคำแนะนำแล้วปรับปรุงแก้ไข จัดพิมพ์เครื่องมือฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง ได้แบบสอบถามคืนกลับมา จำนวน 355 คน คิดเป็นร้อยละ 100 และนำมาวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. เพื่อศึกษาการทำงานเป็นทีมของผู้บริหารและครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ตามตัวแปร ตำแหน่ง โดยการทดสอบค่า (t-test) โดยกำหนดเกณฑ์ การทดสอบสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05

2. ทดสอบความแตกต่างของการทำงานเป็นทีมของผู้บริหารและครู ตามตัวแปร ขนาดของโรงเรียน ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA) โดยกำหนดเกณฑ์การสอบทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05 เมื่อพบว่าแตกต่างกันเปรียบเทียบรายคู่โดยใช้วิธีการของเชฟเฟ (Scheff's method)

3. การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการทำงานเป็นทีมของผู้บริหารและครูในโรงเรียน วิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยการจดบันทึกและบันทึกเสียงตรวจสอบข้อมูล เพื่อนำไปศึกษาเพิ่มเติม

ผลการวิจัย

ผลวิจัยเรื่อง การทำงานเป็นทีมในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 มีดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์การทำงานเป็นทีมตามค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในภาพรวม 5 องค์ประกอบ

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในภาพรวม 5 ด้าน แปลผลและระดับ การทำงานเป็นทีมในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

การทำงานเป็นทีมโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1	n = 355			
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1. ด้านการติดต่อสื่อสาร	4.41	.382	มาก	5
2. ด้านการประสานงาน	4.41	.371	มาก	4
3. ด้านการมีส่วนร่วม	4.42	.366	มาก	2
4. ด้านการมีเป้าหมายเดียวกัน	4.41	.366	มาก	3
5. ด้านการไว้วางใจซึ่งกันและกัน	4.43	.379	มาก	1
รวม	4.42	.276	มาก	

จากตาราง 1 พบว่า การทำงานเป็นทีมในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = .276) และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการไว้วางใจซึ่งกันและกัน ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = .379) รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = .366) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการติดต่อสื่อสาร ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = .382)

ส่วนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบการทำงานเป็นทีมในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 จำแนกตามตำแหน่ง

ตาราง 2 การเปรียบเทียบการทำงานเป็นทีมในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 จำแนกตำแหน่ง

การทำงานเป็นทีมโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1	ผู้บริหาร (n = 18)		ครู (n = 337)		t	P-Value
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการติดต่อสื่อสาร	4.38	.339	4.41	.384	-0.267	.815
2. ด้านการประสานงาน	4.47	.337	4.41	.373	.752	.811
3. ด้านการมีส่วนร่วม	4.51	.300	4.41	.369	1.33	.416
4. ด้านการมีเป้าหมายเดียวกัน	4.35	.346	4.41	.367	-.662	.634
5. ด้านการไว้วางใจซึ่งกันและกัน	4.44	.379	4.43	.379	.141	.870
เฉลี่ยรวม	4.43	.208	4.41	.280	.265	.237

จากตาราง 2 การเปรียบเทียบการทำงานเป็นทีมในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 จำแนกตำแหน่ง พบว่า โดยรวมทุกด้าน และรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน

ตาราง 3 การเปรียบเทียบการทำงานเป็นทีมในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน

การทำงานเป็นทีมในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1	แหล่งความ แปรปรวน	จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน				P-Value
		SS	df	MS	F	
1. ด้านการติดต่อสื่อสาร	ระหว่างกลุ่ม	1.511	2	.756	5.299**	.005
	ภายในกลุ่ม	50.194	352	.143		
	รวม	51.705	354			
2. ด้านการประสานงาน	ระหว่างกลุ่ม	1.179	2	.590	4.350*	.014
	ภายในกลุ่ม	47.716	352	.136		
	รวม	48.895	354			

ตาราง 3 (ต่อ)

การทำงานเป็นทีมในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1	แหล่งความ แปรปรวน	จำแนกตามประสพการณ์การทำงาน				
		SS	df	MS	F	P- Value
3. ด้านการมีส่วนร่วม	ระหว่างกลุ่ม	.838	2	.419	3.161*	.044
	ภายในกลุ่ม	46.673	352	.133		
	รวม	47.512	354			
4. ด้านการมีเป้าหมายเดียวกัน	ระหว่างกลุ่ม	.631	2	.316	2.372	.095
	ภายในกลุ่ม	46.844	352	.133		
	รวม	47.475	354			
5. ด้านการไว้วางใจซึ่งกันและกัน	ระหว่างกลุ่ม	1.684	2	.842	6.016**	.003
	ภายในกลุ่ม	49.270	352	.140		
	รวม	50.954	354			
ภาพรวมทั้ง 5 ด้าน	ระหว่างกลุ่ม	1.100	2	.550	7.429**	.001
	ภายในกลุ่ม	26.056	352	.074		
	รวม	27.156	354			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05, ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 3 พบว่า การทำงานเป็นทีมของผู้บริหารและครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 จำแนกตามประสพการณ์การทำงาน โดยภาพรวมและด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านการไว้วางใจซึ่งกันและกัน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านการประสานงาน ด้านการมีส่วนร่วม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการมีเป้าหมายเดียวกันไม่แตกต่างกัน

ตาราง 4 การเปรียบเทียบการทำงานเป็นทีมในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร -
 มหานคร เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

การทำงานเป็นทีมในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1	แหล่งความ แปรปรวน	จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา				P- Value
		SS	df	MS	F	
1. ด้านการติดต่อสื่อสาร	ระหว่างกลุ่ม	2.504	3	.835	5.954**	.001
	ภายในกลุ่ม	49.201	351	.140		
	รวม	51.705	354			

ตาราง 4 (ต่อ)

การทำงานเป็นทีมในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1	แหล่งความ แปรปรวน	จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา				P- Value
		SS	df	MS	F	
2. ด้านการประสานงาน	ระหว่างกลุ่ม	2.816	3	.939	7.150**	.001
	ภายในกลุ่ม	46.079	351	.131		
	รวม	48.895	354			
3. ด้านการมีส่วนร่วม	ระหว่างกลุ่ม	1.609	3	.536	4.100**	.007
	ภายในกลุ่ม	45.903	354	.131		
	รวม	47.512	354			
4. ด้านการมีเป้าหมายเดียวกัน	ระหว่างกลุ่ม	2.965	3	.989	7.793**	.001
	ภายในกลุ่ม	44.510	351	.127		
	รวม	47.475	354			
5. ด้านการไว้วางใจซึ่งกันและกัน	ระหว่างกลุ่ม	4.425	3	1.475	11.127**	.001
	ภายในกลุ่ม	46.529	351	.133		
	รวม	50.954	354			
ภาพรวมทั้ง 5 ด้าน	ระหว่างกลุ่ม	2.752	3	.917	13.196**	.001
	ภายในกลุ่ม	24.404	351	.070		
	รวม	27.156	354			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05, ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 4 พบว่า ผลการเปรียบเทียบการทำงานเป็นทีมของผู้บริหารและครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 พบว่า การทำงานเป็นทีมในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาแตกต่างกัน โดยรวมและด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนา จากการการสัมภาษณ์ เรื่อง การทำงานเป็นทีมในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

จากการสัมภาษณ์พบว่า แนวทางการพัฒนาการทำงานเป็นทีมในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ด้านการสื่อสาร ควรมีความชัดเจน ทำให้เกิดความเข้าใจในความหมายที่สื่อสารกัน ด้านการประสานงาน ควรมีการติดต่อสอบถามผู้ปฏิบัติการอยู่เสมอ ด้านการมีส่วนร่วมควรให้มีส่วน

ร่วมกันในการทำงานจะทำให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงาน ด้านการมีเป้าหมายเดียวกัน ควรการมีวัตถุประสงค์เดียวกัน ร่วมแรงร่วมใจกัน ด้านการไว้วางใจซึ่งกันและกัน ควรให้มีการทำงานร่วมกันด้วยความไว้วางใจกัน

สรุปผลการวิจัย

1. การทำงานเป็นทีมในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการไว้วางใจซึ่งกันและกัน รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วม และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการติดต่อสื่อสาร ดังต่อไปนี้

1.1 ด้านการติดต่อสื่อสาร โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารมีทักษะในการสื่อสารที่ดี รองลงมาคือ ครูแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารที่ตนรับรู้ได้อย่างทั่วถึง และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ครูปรึกษาหารือกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกันด้วยความจริงใจ

1.2 ด้านการประสานงาน โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ครูได้รับการประสานงานทุกครั้งในการปฏิบัติงาน รองลงมา คือ ผู้บริหารและครูพูดคุย เพื่อแก้ปัญหาาร่วมกัน ส่งผลต่อผู้ร่วมงานให้ปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารและครูพูดคุย เพื่อแก้ปัญหาาร่วมกัน ส่งผลต่อผู้ร่วมงานให้ปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง

1.3 ด้านการมีส่วนร่วม โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ครูและผู้บริหารมีความตั้งใจในการปฏิบัติงานร่วมกัน รองลงมา คือ ครูและผู้บริหารยินดีทำทุกอย่างเพื่อความสำเร็จของทีม และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารและครูยอมเสียสละและอุทิศตนเพื่อความสำเร็จของงาน

1.4 ด้านการมีเป้าหมายเดียวกัน โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ครูและผู้บริหารร่วมกันประเมินผลความสำเร็จของงานที่ปฏิบัติ รองลงมา คือ ครูและผู้บริหารปฏิบัติงานด้วยความอดทนเสียสละและเต็มใจ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ครูและผู้บริหารปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ

1.5 ด้านการไว้วางใจซึ่งกันและกัน โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารไว้วางใจได้ว่าครูสามารถทำงานให้สำเร็จตามที่ได้รับมอบหมาย รองลงมา คือ ครูเชื่อมั่นในความรู้ ความสามารถของตนเองและทีมงาน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือครูมีความเชื่อมั่นในตัวผู้บริหารในการแก้ไขปัญหาความผิดพลาดภายในโรงเรียน

2. ผลการเปรียบเทียบการทำงานเป็นทีม ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 จำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน และขนาดโรงเรียน โดยรวมและรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมาก มีดังนี้

2.1 ผลการเปรียบเทียบการทำงานเป็นทีมในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 จำแนกตามตำแหน่ง โดยรวมและรายด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกัน

2.2 ผลการเปรียบเทียบการทำงานเป็นทีมของผู้บริหารและครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 พบว่า การทำงานเป็นทีมในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ตามประสบการณ์การทำงานแตกต่างกัน โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านการไว้วางใจซึ่งกัน

และกัน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านการประสานงาน ด้านการมีส่วนร่วม แตกแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และด้านการมีเป้าหมายเดียวกันไม่แตกต่างกัน

2.2.1 ด้านการติดต่อสื่อสาร จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน แตกแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 จำนวน 1 คู่ ได้แก่ ประสบการณ์ทำงานน้อยกว่า 5 ปี กับประสบการณ์การทำงาน 5-10 ปี ส่วนคู่อื่น ๆ แตกแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.2.2 ด้านการประสานงาน จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน แตกแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 จำนวน 1 คู่ ได้แก่ ประสบการณ์การทำงาน 5-10 ปี กับประสบการณ์การทำงาน 10 ปี ขึ้นไป ส่วนคู่อื่น ๆ แตกแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.2.3 ด้านการมีเป้าหมายเดียวกัน จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน แตกแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.2.4 ด้านการมีส่วนร่วม จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน แตกแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.2.5 ด้านการไว้วางใจซึ่งกันและกัน จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน แตกแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 จำนวน 2 คู่ ได้แก่ ประสบการณ์การทำงาน 5 ปี กับประสบการณ์ทำงาน 5-10 ปี และประสบการณ์การทำงาน 5-10 ปี กับประสบการณ์การทำงาน 10 ปี ขึ้นไป ส่วนคู่อื่น ๆ แตกแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.3 ผลการเปรียบเทียบการทำงานเป็นทีมของผู้บริหารและครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 พบว่า การทำงานเป็นทีมในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาแตกต่างกัน โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านการประสานงาน ด้านการมีส่วนร่วม ด้านการมีเป้าหมายเดียวกัน และด้านการไว้วางใจซึ่งกันและกัน แตกแตกต่างกันทุกคู่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3.1 ด้านการติดต่อสื่อสาร จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา แตกแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 จำนวน 1 คู่ ได้แก่ ขนาดเล็กกับขนาดใหญ่ ส่วนคู่อื่น ๆ แตกแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.3.2 ด้านการประสานงาน จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา แตกแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 จำนวน 3 คู่ ได้แก่ ขนาดเล็กกับขนาดกลาง ขนาดเล็กกับขนาดใหญ่ ขนาดเล็กกับขนาดใหญ่พิเศษ ส่วนคู่อื่น ๆ แตกแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.3.3 ด้านการมีส่วนร่วม จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา แตกแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 จำนวน 1 คู่ ได้แก่ ขนาดเล็กกับขนาดใหญ่ ส่วนคู่อื่น ๆ แตกแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.3.4 ด้านการมีเป้าหมายเดียวกัน จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา แตกแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 จำนวน 1 คู่ ได้แก่ ขนาดเล็กกับขนาดใหญ่พิเศษ และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 จำนวน 1 คู่ ได้แก่ ขนาดเล็กกับขนาดใหญ่ ส่วนคู่อื่น ๆ แตกแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.3.5 ด้านการไว้วางใจซึ่งกันและกัน จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 จำนวน 3 คู่ ได้แก่ ขนาดเล็กกับขนาดกลาง ขนาดเล็กกับขนาดใหญ่ และขนาดเล็กกับขนาดใหญ่พิเศษ ส่วนคู่อื่นๆ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3. แนวทางการพัฒนาการทำงานเป็นทีมในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 จากการสัมภาษณ์พบว่า ด้านการติดต่อสื่อสาร คือ 1) การสื่อสารควรมีความชัดเจน ทำให้เกิดความเข้าใจในความหมายที่สื่อสารกัน 2) การสื่อสารข้อความที่มีด้วยถ้อยคำ น้ำเสียงที่ให้เกียรติกับอีกฝ่ายอย่างสุภาพและเหมาะสม 3) การแสดงออกซึ่งท่าทางที่ไปในทิศทางเดียวกันกับเรื่องที่ต้องการสื่อสาร ด้านการประสานงาน คือ 1) ควรมีการติดต่อสอบถามผู้ปฏิบัติการอยู่เสมอ 2) มีความชัดเจน เป็นขั้นตอนไม่ซ้ำซ้อน 3) ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน 4) แก้ไขปัญหาาร่วมกัน ด้านการมีส่วนร่วม คือ 1) การมีส่วนร่วมจะส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงาน 2) การมีส่วนร่วมถือเป็นพื้นฐานที่ดีในการทำงานร่วมกันกับคนหมู่มาก 3) ทุกคนควรมีบทบาทหน้าที่ในการมีส่วนร่วม 4) การมีส่วนร่วมสามารถแสดงออกได้หลายรูปแบบ เช่น การพูด ท่าทาง การกระทำ เป็นต้น ด้านการมีเป้าหมายเดียวกัน คือ 1) การมีวัตถุประสงค์เดียวกัน 2) ร่วมแรงร่วมใจกัน 3) ทุกคนต่างมีส่วนร่วมที่จะต้องทำให้สำเร็จตามที่ได้ตั้งไว้ร่วมกัน และด้านการไว้วางใจซึ่งกันและกัน คือ 1) มีผลต่อการทำงานร่วมกันเพื่อทำให้งานที่ได้รับมอบหมายออกมาดี 2) ทำให้เกิดการพึ่งพาอาศัยกันการที่จะพูดคุยแสดงความคิดเห็นซึ่งกัน 3) เกิดความสบายใจที่จะทำงานร่วมกัน 4) ทำให้นักเรียนกล้าที่จะพูดและกล้าที่จะแสดงออกกับครูมากขึ้น 5) ทำให้การทำงานร่วมกันทำให้งานประสบความสำเร็จ

อภิปรายผล

การศึกษาวิจัยเรื่อง การทำงานเป็นทีมในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร-มหานคร เขต 1 อภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัยได้ ดังนี้

1. การทำงานเป็นทีมในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชยพล บุตรศาสตร์ (2554: 53) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ศึกษาการทำงานเป็นทีมของ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนระดับประถมศึกษา อำเภอโป่งน้ำร้อน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก กัญญารัตน์ ธนะสีลังกูร (2556: 53) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ศึกษาการทำงานเป็นทีมของ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอเขาฉกรรจ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

1.1 ด้านการติดต่อสื่อสาร พบว่า อยู่ในระดับมาก อภิปรายได้ว่า การทำงานเป็นทีมโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ด้านการติดต่อสื่อสาร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารมีทักษะในการสื่อสารที่ดี รองลงมา คือ ครูแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารที่ตนรับรู้ได้อย่างทั่วถึง อยู่ในระดับมาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ครูปรึกษาหารือกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกันด้วยความจริงใจ อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ จินดาพร นพนิยม (2555: 51) ได้ทำการศึกษาค้นคว้าการทำงานเป็นทีมของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา

อำเภอตาพระยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านการประสานงาน พบว่า อยู่ในระดับมาก อภิปรายได้ว่า การทำงานเป็นทีมโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ครูได้รับการประสานงานทุกครั้งในการปฏิบัติงาน รองลงมา คือ ผู้บริหารและครูพูดคุย เพื่อแก้ปัญหาร่วมกัน ส่งผลต่อผู้ร่วมงานให้ปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง อยู่ในระดับมาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารและครูพูดคุย เพื่อแก้ปัญหาร่วมกัน ส่งผลต่อผู้ร่วมงานให้ปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุเมธ งามกนก (2551) ศึกษาเรื่อง "การพัฒนาทีมงาน" ผลการศึกษาพบว่า ทีมงานคือ กลุ่มบุคคลที่มาทำงานร่วมกัน มีการประสานบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบเพื่อไปสู่เป้าหมายเดียวกัน คือ ความสำเร็จของงานการทำงานเป็นทีมต้องอาศัยปฏิสัมพันธ์ในการสื่อสาร การประสานงาน การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงาน

1.3 ด้านการมีส่วนร่วม พบว่า อยู่ในระดับมาก อภิปรายได้ว่า การทำงานเป็นทีมโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ด้านการมีส่วนร่วม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ครูและผู้บริหารมีความตั้งใจในการปฏิบัติงานร่วมกัน อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ครูและผู้บริหารตั้งใจปฏิบัติงานร่วมกัน อยู่ในระดับมาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารและครูยอมเสียสละและอุทิศตนเพื่อความสำเร็จของงาน อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ เสกสรรค์ คำเมืองแพน (2552: บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่อง การทำงานเป็นทีมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานองคาย เขต 2 ผลการศึกษาพบว่า สภาพการทำงานเป็นทีมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อยู่ในระดับมากทั้งในภาพรวมและรายด้าน โดยด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุดคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการทำงาน รองลงมา คือ ด้านการสื่อสารแบบเปิดส่วนด้านที่มีการปฏิบัติต่ำสุด คือ ด้านความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของเป้าหมาย

1.4 ด้านการมีเป้าหมายเดียวกัน พบว่า อยู่ในระดับมาก อภิปรายได้ว่า การทำงานเป็นทีมโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ด้านการมีเป้าหมายเดียวกัน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ครูและผู้บริหารปฏิบัติงานด้วยความอดทนเสียสละและเต็มใจ อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ครูและผู้บริหารกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายของงานที่ต้องชัดเจนร่วมกัน อยู่ในระดับมาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ครูและผู้บริหารปฏิบัติงานตามหน้าที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทองวุฒิ ทหาระสา (2549: 62) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การทำงานเป็นทีมของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 5 โดยภาพรวมและรายด้าน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านการมีเป้าหมายเดียวกัน

1.5 ด้านการไว้วางใจซึ่งกันและกัน พบว่า อยู่ในระดับมาก อภิปรายได้ว่า การทำงานเป็นทีมโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ด้านการไว้วางใจซึ่งกันและกัน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า โดยส่วนมากอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารไว้วางใจได้ว่าครูสามารถทำงานให้สำเร็จตามที่ได้รับมอบหมาย อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ครูเชื่อมั่นในความรู้ความสามารถของตนเองและทีมงาน อยู่ในระดับมาก และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ครูมีความ

เชื่อมั่นในตัวผู้บริหารในการแก้ไขปัญหาความผิดพลาดภายในโรงเรียน อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ กมลนิตย์ วิสัยแสง (2559) ศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของข้าราชการครูโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดระยอง ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของข้าราชการครู ด้านความไว้วางใจ ซึ่งกันและกัน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบการทำงานเป็นทีมในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 จำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน ขนาดสถานศึกษาโดยอภิปรายเป็นรายด้าน ดังนี้

2.1 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นการทำงานเป็นทีมในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 จำแนกตามตำแหน่ง โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิตยา แสนอุบล (2560: 4) ที่ได้ศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในกลุ่มโรงเรียน ศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 พบว่า ข้าราชการครูที่มีตำแหน่งหน้าที่และประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อแรงจูงใจในการทำงานไม่แตกต่างกัน

2.2 การทำงานเป็นทีมของผู้บริหารและครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์การปฏิบัติงาน โดยรวมไม่แตกต่างกันซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อาจเนื่องจากผู้บริหารและครูให้ความสำคัญต่อการทำงานร่วมกัน ซึ่งด้านการติดต่อสื่อสาร พบว่า ครูและผู้อำนวยการโรงเรียนที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 5 ปี กับประสบการณ์การทำงาน 5-10 ปี แตกต่างกันไป ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ด้านการประสานงาน ประสบการณ์การทำงาน 5-10 ปี กับประสบการณ์การทำงาน 10 ปี ขึ้นไป แตกต่างกันไป ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ด้านการมีเป้าหมายเดียวกัน จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน แตกต่างกันไป ด้านการมีส่วนร่วม จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน แตกต่างกันไปซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภาวดี วงษ์ชัยบุตร (2560) ได้ศึกษาเรื่อง การทำงานเป็นทีมของครูโรงเรียนเอกชนในเครือมูลนิธิไทยโชติ ผลการวิจัยพบว่า ทุกด้านไม่แตกต่างกันยกเว้นด้านที่ 3 การมีส่วนร่วม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านการไว้วางใจซึ่งกันและกัน จำแนกตามประสบการณ์การทำงานโดยประสบการณ์การทำงาน 5 ปี กับประสบการณ์การทำงาน 5-10 ปี และประสบการณ์การทำงาน 5-10 ปี กับประสบการณ์การทำงาน 10 ปี ขึ้นไป แตกต่างกันไป ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

2.3 การทำงานเป็นทีมของผู้บริหารและครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยรวมแตกต่างกันเป็นไปตามสมมติฐาน ด้านการติดต่อสื่อสาร จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยขนาดเล็กกับขนาดใหญ่ แตกต่างกันไป แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ด้านการประสานงาน จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยขนาดเล็กกับขนาดกลาง ขนาดเล็กกับขนาดใหญ่ ขนาดเล็กกับขนาดใหญ่พิเศษ แตกต่างกันไป ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ด้านการมีส่วนร่วม จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ขนาดเล็กกับขนาดใหญ่ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ด้านการมีเป้าหมายเดียวกัน จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยขนาดเล็กกับขนาดใหญ่ และขนาดเล็กกับขนาดใหญ่พิเศษ แตกต่างกันไป ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ด้านการไว้วางใจซึ่งกันและกัน จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยขนาดเล็กกับขนาดกลาง ขนาดเล็กกับขนาดใหญ่ และขนาดเล็กกับขนาดใหญ่พิเศษ แตกต่างกันไปซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับ กมลนิตย์ วิสัยแสง (2559) ศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของข้าราชการครูโรงเรียนใน

สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดระยอง ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของข้าราชการครูด้านความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก

3. แนวทางการพัฒนาการทำงานเป็นทีมในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 จากการสัมภาษณ์พบว่า ผู้บริหารและครูควรมีการสื่อสารด้วยความชัดเจน ทำให้เกิดความเข้าใจในความหมายที่สื่อสารกัน และมีการสื่อสารข้อความที่มีด้วยถ้อยคำ น้ำเสียงที่ให้เกียรติกับอีกฝ่ายอย่างสุภาพและเหมาะสม การแสดงออกซึ่งท่าทางที่ไปในทิศทางเดียวกันกับเรื่องที่ต้องการสื่อสาร ผู้บริหารและครูควรมีการติดต่อสอบถามผู้ปฏิบัติการอยู่เสมอ ผู้บริหารควรมีความชัดเจน ทำงานเป็นขั้นตอนไม่ซ้ำซ้อน ครูและผู้บริหารช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ช่วยกันแก้ไขปัญหาร่วมกัน ผู้บริหารและครูมีส่วนร่วมจะส่งผลทำให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงาน ซึ่งถือว่าเป็นพื้นฐานที่ดีในการทำงานร่วมกันกับคนหมู่มาก ทุกคนควรมีบทบาทหน้าที่ในการมีส่วนร่วม ซึ่งสามารถแสดงออกได้หลายรูปแบบ เช่น การพูด ท่าทาง การกระทำ เป็นต้น ครูและผู้บริหารมีเป้าหมายเดียวกัน วัตถุประสงค์เดียวกัน ร่วมแรงร่วมใจกันในการทำงาน ทุกคนต่างมีส่วนร่วมที่จะต้องทำให้สำเร็จตามที่ได้ตั้งไว้ร่วมกัน และการไว้วางใจซึ่งกันและกันมีผลต่อการทำงานร่วมกัน เพื่อทำให้งานที่ได้รับมอบหมายออกมาดี ต้องพึ่งพาอาศัยกัน พูดคุยแสดงความคิดเห็นซึ่งกัน เกิดความสบายใจที่จะทำงานร่วมกัน ทำให้นักเรียนกล้าที่จะพูดและกล้าที่จะแสดงออกกับครูมากขึ้น ทำให้การทำงานร่วมกันทำให้งานประสบความสำเร็จ ซึ่งจะสอดคล้องกับ อรุณวดี รื่นรมย์ (2553: 171) ได้ทำการศึกษาการทำงานเป็นทีมของข้าราชการครูในโรงเรียนระยองวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1 ผลการวิจัยสรุปว่าข้าราชการครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการทำงานเป็นทีม โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ การยอมรับนับถือการมีปฏิสัมพันธ์ การมีเป้าหมายเดียวกัน การมีส่วนร่วม การไว้วางใจซึ่งกันและกัน และการสื่อสารอย่างเปิดเผย ข้าราชการครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการทำงานเป็นทีม จำแนกตามเพศและระดับช่วงชั้นเรียนแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากผลการวิจัยการทำงานเป็นทีมในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

1. จากการศึกษาค้นคว้าพบว่า การทำงานเป็นทีมในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่ผู้บริหารและครูให้ความสำคัญมากที่สุดพบว่า ด้านการไว้วางใจซึ่งกันและกันมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา ด้านการมีส่วนร่วม ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการติดต่อสื่อสาร ดังนั้น ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ครูได้มีการสื่อสารแสดงความคิดเห็น พูดคุย และแลกเปลี่ยนทัศนคติซึ่งกันและกัน โดยสนับสนุนให้ครูได้เข้าร่วมอบรม อภิปราย ระดมความคิดเห็น ในวิธีการดำเนินโครงการ งาน และกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษา

2. จากผลการวิจัย พบว่า การทำงานเป็นทีมในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน แตกต่างกันไป ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการทำงานร่วมกันระหว่างคนที่มีประสิทธิภาพการทำงานแตกต่างกัน อาจมีการ

จัดสรรคนให้กระจายครูที่มีประสบการณ์ทำงานที่ต่างกันไว้ด้วยกัน เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน อีกทั้ง ผู้ที่มีประสบการณ์มากกว่าต้องเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีประสบการณ์ทำงานน้อยกว่าเสนอความคิดเห็น

3. แนวทางการพัฒนาการทำงานเป็นทีมในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมและสนับสนุนให้มีกิจกรรมการสร้างความสัมพันธ์ภาพอันดีระหว่างครู เพื่อสร้างระบบการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ และสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกัน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษารูปแบบการทำงานเป็นทีมด้านการสื่อสารในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1
2. ควรศึกษากระบวนการทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพ โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ

เอกสารอ้างอิง

- กมลนิธย์ วิลัยแสง. (2559). **ประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของข้าราชการครูโรงเรียนในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดระยอง**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). **นโยบายและจุดเน้นการจัดการศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการ ปีงบประมาณ 2562**. กรุงเทพฯ: ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ.
- กัญญารัตน์ ธนะสีลังกูร. (2556). **การทำงานเป็นทีมของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนระดับประถมศึกษา อำเภอเขาฉกรรจ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1**. งานนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- จินดาพร นพนิยม. (2555). **การทำงานเป็นทีมของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนระดับประถมศึกษาอำเภอตาพระยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2**. งานนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ชยพล บุตรศาสตร์. (2554). **การทำงานเป็นทีมของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนระดับประถมศึกษา อำเภอสอยดาว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2**. งานนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ทรงวุฒิ ทาระสา. (2549). **การทำงานเป็นทีมของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 5**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. เลย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- นัฐธิดา วงษ์รอด. (2560). **การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของการทำงานเป็นทีมกับการดำเนินงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

- นิตยา แสนอุบล. (2560). แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในกลุ่มโรงเรียนศรีราชา 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3. สารนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พรเพชร คำสวัสดิ์. (2558). การทำงานเป็นทีมและจิตบริการที่พยากรณ์ผลการปฏิบัติงานของพนักงานในธุรกิจอุตสาหกรรมอาหารไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชากฎหมาย เศรษฐกิจ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- ภารดี อนันต์นวี. (2562). การพัฒนาตัวบ่งชี้ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานภาคตะวันออก. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา. 30(2): 48-53.
- ภิญโญ มนุสศิลป์. (2551). การพัฒนาตัวแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่ส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพของทีมนักเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วิกานดา เกษตรเยี่ยม. (2558). การสร้างทีมงาน. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1. (2566). เกี่ยวกับสพม. กท 1. สืบค้นเมื่อ 1 สิงหาคม 2566, จาก <https://www.sesao1.go.th/>.
- สิทธิศักดิ์ เพ็ชรยิ้ม. (2563). การทำงานเป็นทีมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สิริชัย นนทะศรี. (2559). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับการทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- สุภาวณิ วงษ์ชัยบุตร. (2560). การวิจัยเรื่องการทำงานเป็นทีมของครูโรงเรียนเอกชนในเครือมูลนิธิไทยโย. วารสารการประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาครั้งที่ 2. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- เสกสรร คำเมืองแพน. (2552). การทำงานเป็นทีมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อริศรา อุ่มสิน. (2560). การศึกษาการทำงานเป็นทีมของครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. จันทบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

อรุณวดี รื่นรมย์. (2553). การทำงานเป็นทีมของข้าราชการครูในโรงเรียนระยองวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1. งานนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of Psychological Testing*. 5th ed., New York: Harper & Row. pp.202-204.

Likert. (1991). *New Pattern of Management*. New York: McGraw-Hill.

McCloskey, J. C.; & Mass, M. (1998). Interdisciplinary Team: The Nursing Perspective is Essential. *Nursing Outlook*. 46(4): 157-163.

E004S: การเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด

ENHANCEMENT THE MOTIVATION OF TEACHER PERFORMANCE IN SCHOOL, TRAT
PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE

พัชรา ขวัญศิริมงคล¹ เบญจรัตน์ ราชฉวาง² สมศักดิ์ คงเที่ยง³

¹ นักศึกษานักศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

² ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

³ อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา เปรียบเทียบและหาแนวทางการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด จำแนกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงานและขนาดสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ข้าราชการครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด จำนวน 269 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ เครจซี่ และ มอร์แกน (Krejcie; & Morgan. 1970) ของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามเป็นแบบมาตราประเมินค่า 5 ระดับ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 0.80-1 ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .941 และแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง สถิติที่ใช้วิเคราะห์ได้แก่ สถิติพื้นฐาน โดยหาความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้สถิติทดสอบสมมติฐานที่กำหนดไว้ด้วยค่า t-test แบบ dependent และ F-test การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA) ทดสอบรายคู่โดยใช้วิธีของ เชฟเฟ (Scheffe'test) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย พบว่า

1. ระดับการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ด้านค่าตอบแทน ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งการงานและด้านนโยบายและการบริหารงาน ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด จำแนกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงานและขนาดของสถานศึกษา พบว่า โดยภาพรวม แตกต่างกัน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ผลการศึกษาแนวทางการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด สรุปได้ดังนี้ 1) ส่งเสริมการทำงานเป็นทีม 2) สนับสนุนให้บุคลากรเข้าร่วมอบรมพัฒนาตนเอง 3) กำหนดขอบข่ายงานของในการทำงานตามบทบาทหน้าที่รับผิดชอบตรงตามความรู้ความสามารถ 4) กำหนดนโยบายการบริหารงานอย่างชัดเจน 5) ส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรทำงานตามบทบาทหน้าที่รับผิดชอบ

คำสำคัญ: การเสริมสร้างแรงจูงใจ, การปฏิบัติงาน, ครูในโรงเรียน

Abstract

The objective of this study was to study, compare and find ways to strengthen teachers' performance motivation in schools. Affiliated with Trat Primary Education Area Office by Education Level Work experience and school size The sample was defined using Krejcie & Morgan's ready-made tables (Krejcie; & Morgan. 1970) of the research instruments: the questionnaire was a five-level evaluation scale with a consistency index of 0.80-1, a confidence index of .941, the statistics used for analysis include basic statistics by determining frequency, percentage, mean and standard deviation, using statistics to test hypotheses defined with dependent t-test and F-test, one-way ANOVA analysis, double testing using Scheffe'test, and content analysis.

The results of the research showed that:

1. The level of motivation enhancement of teachers in schools under the Trat Primary Education Area Office is at a high level overall. When looking at each aspect, it was found to be at a very high level in all aspects. When arranging the average in descending order, the top 3 are remuneration. Career advancement and policy and administration, respectively.
2. Comparative results of enhancing teachers' motivation in schools under Trat Primary Education Area Office by education level Work experience and the size of the school showed that overall variation. It is statistically significant at the level of .01
3. Results of the study of guidelines for enhancing teachers' motivation in school performance Under the Trat Primary Education Area Office, it can be summarized as follows: 1) Promote teamwork, 2) Encourage personnel to attend self-development training, 3) Define the scope of work according to their roles and responsibilities according to their knowledge and abilities, 4) Clearly define management policies, 5) Encourage and support personnel to work according to their roles and responsibilities.

Keywords: motivation, performance, school teacher

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นรากฐานที่สำคัญที่สุดในการสร้างความเจริญก้าวหน้าของสังคมให้เป็นไปได้ในทิศทางที่ปรารถนา เนื่องจากการศึกษาเป็นกระบวนการที่ช่วยให้คนได้พัฒนาศักยภาพ ความสามารถของตนเองด้านต่าง ๆ ที่ใช้ในการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง เป็นพลังสร้างสรรค์การพัฒนาประเทศที่ยั่งยืนได้ การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพจึงเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง ทำให้ศักยภาพที่มีในตัวคนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ รู้จักการแก้ปัญหา ปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว มีจริยธรรม คุณธรรม สามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างเป็นสุข เจตนารมณ์ในการปฏิรูปการศึกษาที่เน้นให้มีการกระจายอำนาจการบริหารจัดการ

ที่ดีตามที่ปรากฏในกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 มาตรา 39 บัญญัติให้กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป ไปยังคณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่โดยตรง เป็นการกระจายอำนาจในการบริหารจัดการลงไปสู่ส่วนภูมิภาคหรือท้องถิ่น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550: คำนำ)

การบริหารงานในองค์กรหรือหน่วยงานทุกหน่วยงาน เพื่อให้เกิดความสำเร็จบรรลุตามวัตถุประสงค์ขององค์กรได้นั้น ต้องอาศัยทรัพยากรการบริหาร ซึ่งประกอบด้วย คน เงิน วัสดุ อุปกรณ์ และการบริหารจัดการเป็นสำคัญ ซึ่งทรัพยากรมนุษย์ถือว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดปัจจัยหนึ่งที่จะขับเคลื่อนองค์กรไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กร หากองค์กรใดมีบุคคลที่มีคุณภาพ มีความรู้ความสามารถ มีความกระตือรือร้น ตั้งใจและเต็มใจทำงานย่อมมีโอกาสบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพ (คันศร แสงศรีจันทร์, 2550: 1) ผู้บริหารที่ดีต้องมีทั้งศาสตร์และศิลป์ในการมุ่งใจให้บุคคลปฏิบัติงานอย่างเต็มความรู้ ความสามารถ เพื่อพัฒนาองค์กรให้บรรลุผลสัมฤทธิ์สู่ความเป็นระบบ มั่นคง และเจริญก้าวหน้า บทบาทและหน้าที่ที่สำคัญอย่างยิ่งของผู้บริหาร คือ การทำให้บุคคลในองค์กรปฏิบัติหน้าที่และอุทิศตนเพื่อผลสำเร็จของหน่วยงานอย่างแท้จริง ซึ่งเป็นเรื่องยาก เพราะถึงแม้เราจะได้นักคนที่มีความรู้ ความสามารถเข้ามาปฏิบัติงานและสามารถให้บุคคลเหล่านั้นให้ตรงกับความรู้ความสามารถ แต่หากไม่มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน องค์กรนั้นจะหวังให้บุคคลเหล่านั้นทำงานให้เต็มความรู้ ความสามารถและผลงานเป็นที่ประทับใจย่อมเป็นไปได้ (เนตร์พัฒนา ยาวีราช, 2550: 4)

การเสริมสร้างแรงจูงใจจึงเป็นประเด็นสำคัญในการศึกษาพฤติกรรมองค์กร ซึ่งผู้บริหารจะต้องหาวิธีการและเทคนิคที่จะทำให้สมาชิกปฏิบัติงานและทุ่มเทให้กับองค์กรอย่างเต็มที่ โดยเฉพาะกับผู้บริหารสมัยใหม่ที่ต้องเป็นผู้จัดการและผู้นำได้อย่างเหมาะสม โดยผู้นำที่มีความรู้ความสามารถ และมีศักยภาพในโลกปัจจุบัน และอนาคต (ณัฐพันธุ์ เขจรนันท์, 2551: 78) การสร้างแรงจูงใจให้เกิดขึ้นกับสมาชิกในองค์กร จึงเป็นทักษะสำคัญประการหนึ่งที่ผู้บริหารทุกระดับต้องเป็นเครื่องดึงดูดความรู้สึกและจิตใจของบุคคลในองค์กรให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับองค์กร ดังนั้นจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารจะต้องสร้างแรงจูงใจและขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานให้กับบุคคลในองค์กร เพื่อรักษาบุคลากรที่มีความสามารถในการปฏิบัติงาน แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรที่มีผลต่อความสำเร็จของงาน ทำให้บุคลากรปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจ ทุ่มเทอย่างเต็มความสามารถจะนำพาองค์กรให้พัฒนาได้อย่างต่อเนื่อง

โรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ตั้งอยู่ในพื้นที่ที่มีความแตกต่างกัน บางโรงเรียนตั้งอยู่บนพื้นที่เกาะ บางโรงเรียนเป็นพื้นที่พิเศษตามประกาศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เรื่องรายชื่อสถานศึกษาในเขตพื้นที่พิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นสาเหตุให้มีการย้ายของข้าราชการครูเป็นจำนวนมากตามประกาศของ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด เรื่องผลการพิจารณาย้ายข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตำแหน่งครู ประจำปี 2566 ครั้งที่ 1 ส่งผลให้โรงเรียนประสบปัญหาขาดแคลนข้าราชการครู นักเรียนไม่ได้รับความรู้เต็มที่เท่าที่ควร ครูผู้สอนขาดความตั้งใจในการทำงาน ซึ่งทำให้จัดการเรียนการสอนได้ไม่มีประสิทธิภาพ (ประกาศ อ.ก.ค.ศ.เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด, 2566) จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู เพื่อเป็นแนวทางในการมุ่งใจให้ครูปฏิบัติงานในโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพและจัด

การศึกษาให้กับนักเรียนได้ต่อเนื่องอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษา การเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแรงจูงใจในการทำงานของข้าราชการครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด เพื่อลดปัญหาการขาดแคลนครูในการปฏิบัติงานสอนภายในโรงเรียน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด
2. เพื่อเปรียบเทียบการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงานและขนาดของสถานศึกษา
3. เพื่อศึกษาแนวทางการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด

ประโยชน์ที่จะได้รับ

1. ผู้บริหารสามารถนำการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน ไปใช้เป็นแนวทางในการสร้างขวัญกำลังใจให้ครูสามารถปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน มุ่งเน้นการยกระดับคุณภาพผู้เรียนสู่มาตรฐานสากล
2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด สามารถนำผลที่ได้จากการวิจัย ไปใช้ประกอบการตัดสินใจเพื่อกำหนดนโยบาย วางแผน ส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษามีแนวทางการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู

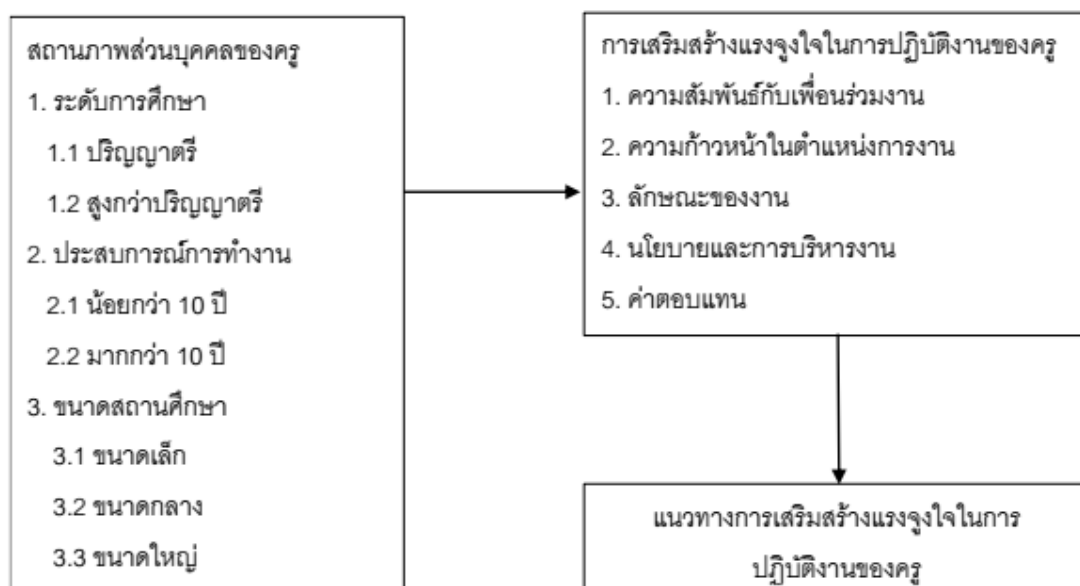
กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษา เรื่อง “การเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด” ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษาไว้ดังนี้

จากการศึกษาค้นคว้าแนวคิดทฤษฎี หลักการ และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ปัจจัยการเสริมสร้างแรงจูงใจมาใช้ในการกำหนดตัวแปรตามของ เคลย์ตัน แอลเดอร์เฟอร์ (Clayton Alderfer. 1972) อับราฮัม มาสโลว์ (Abraham Maslow. 1940) เฟรดเดอริก เฮอิร์ซเบอร์ก (Frederick Herzberg. 1959) วิคเตอร์ วรูม (Victor Vroom. 1964) เดวิด แมคเคลแลนด์ (David I. McClelland. 1985) กิลเมอร์ (Gilmer, B. Von, Haller. 1966) ฮิวส์ และ คัมมิงส์ (Huse; & Cummings. 1995) ญัณฐ์พัชร ลามบำรุงวงศ์ (2562) กิเซลลิ และ บราวน์ (Ghiselli; & Brown. 1955: 430; อ้างถึงใน สิริวัชร วรธนะพินทุ. 2548: 13) สุพัตรา สุภาพ (2536: 138-140) ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจโดยผู้วิจัยใช้แบบสอบถามในการวิจัย ตามกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังแสดงในภาพประกอบ 1

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐาน

ข้าราชการครูที่มีระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงานและขนาดสถานศึกษาแตกต่างกัน มีระดับการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ข้าราชการครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด 1,108 คน จำนวน 102 โรงเรียน (กลุ่มบริหารงานบุคคล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด. 2566)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ข้าราชการครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสุ่มอย่างง่ายของ เครจซี่ และ มอร์แกน (Krejcie; & Morgan. 1970) ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยการแบ่งชั้นภูมิตามขนาดสถานศึกษา กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) ทั้งหมด 269 คน และสัมภาษณ์ผู้บริหารในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด จำนวน 5 คน ใช้วิธีการเลือกอย่างเจาะจงโดยเลือกผู้บริหารที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนที่มีผลงานระดับชาติ

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ แบ่งเป็น ดังนี้

1.1 ระดับการศึกษา แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ ปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี

1.2 ประสบการณ์ในการทำงาน แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ ต่ำกว่า 5 ปี ตั้งแต่ 5-10 ปี และมากกว่า 10 ปี

1.3 ขนาดสถานศึกษา แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ขนาดเล็ก ขนาดกลางและขนาดใหญ่

2. ตัวแปรตาม ได้แก่

2.1 การเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู 5 ด้าน ได้แก่ 1) ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน 2) ความก้าวหน้าในตำแหน่งการงาน 3) ลักษณะของงาน 4) นโยบายและการบริหารงาน 5) เงินเดือน

2.2 แนวทางการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถาม

แบบสอบถามเกี่ยวกับการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.8-1 และได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.941

2. แบบสัมภาษณ์

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้สัมภาษณ์ ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับแนวทางการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู จำนวน 5 ข้อ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ได้ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. คำนวณค่าสถิติพื้นฐาน โดยหาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. คำนวณค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามที่เป็นมาตราประเมินค่า (Rating Scale) โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของ Cronbach

3. ใช้สถิติทดสอบสมมติฐานที่กำหนดไว้ด้วยค่า t-test independent และ f-test การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA) และทดสอบรายคู่โดยใช้วิธีของเชฟเฟ (Scheffe' test)

4. การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด จำแนกเป็นโดยรวม

(n = 296)

ระดับการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1. ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน	4.21	0.63	มาก	4
2. ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งการงาน	4.27	0.47	มาก	2
3. ด้านลักษณะของงาน	4.17	0.57	มาก	5
4. ด้านนโยบายและการบริหารงาน	4.25	0.51	มาก	3
5. ด้านค่าตอบแทน	4.39	0.49	มาก	1
รวม	4.26	0.46	มาก	

จากตาราง 1 พบว่า ระดับทางการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.46) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ด้านค่าตอบแทน ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.49) ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งการงาน ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.47) ด้านนโยบายและการบริหารงาน ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.51) ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงานและขนาดของสถานศึกษา

ตาราง 2 เปรียบเทียบการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด จำแนกตามระดับการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน ดังนี้

(n = 296)

การเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู	ระดับ		สูงกว่าระดับ		t	p-value
	ปริญญาตรี		ปริญญาตรี			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน	4.18	0.63	4.83	0.14	-3.524**	.000
2. ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งการงาน	4.25	0.47	4.61	0.19	-2.626**	.001

ตาราง 2 (ต่อ)

การเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู	ระดับ		สูงกว่าระดับ		t	p-value
	ปริญญาตรี		ปริญญาตรี			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
3. ด้านลักษณะของงาน	4.16	0.58	4.35	0.36	-1.091*	.043
4. ด้านนโยบายและการบริหารงาน	4.23	0.50	4.60	0.45	-2.427	.154
5. ด้านค่าตอบแทน	4.37	0.50	4.80	0.00	-2.919**	.000
รวม	4.24	0.46	4.64	0.16	-2.932**	.000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05, ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 2 พบว่า ระดับการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด จำแนกตามระดับการศึกษา พิจารณาโดยภาพรวม แตกต่างกัน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งการงาน และด้านค่าตอบแทน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านลักษณะของงาน แตกต่างกัน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ด้านนโยบายและการบริหารงาน ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 3 เปรียบเทียบการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานที่ต่างกัน โดยภาพรวมและรายด้าน ดังนี้

(n = 296)

การเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p-Value
1. ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน	ระหว่างกลุ่ม	5.450	2	2.725	7.150**	.001
	ภายในกลุ่ม	101.377	266	.381		
	รวม	106.827	268			
2. ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งการงาน	ระหว่างกลุ่ม	6.126	2	3.063	15.198**	.000
	ภายในกลุ่ม	53.612	266	.202		
	รวม	59.738	268			
3. ด้านลักษณะของงาน	ระหว่างกลุ่ม	6.727	2	3.364	10.752**	.000
	ภายในกลุ่ม	83.218	266	.313		
	รวม	89.945	268			

ตาราง 3 (ต่อ)

การเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p-Value
4. ด้านนโยบายและการบริหารงาน	ระหว่างกลุ่ม	3.077	2	1.538	6.127**	.003
	ภายในกลุ่ม	66.792	266	.251		
	รวม	69.869	268			
5. ด้านค่าตอบแทน	ระหว่างกลุ่ม	4.360	2	2.180	9.265**	.000
	ภายในกลุ่ม	62.590	266	.235		
	รวม	66.590	268			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	4.620	2	2.310	11.590**	.000
	ภายในกลุ่ม	53.020	266	.199		
	รวม	57.640	268			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 3 พบว่า การเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน เมื่อพิจารณาในภาพรวม แตกต่างกัน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งการงาน ด้านลักษณะของงาน ด้านนโยบายและการบริหารงาน และด้านค่าตอบแทน แตกต่างกัน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จึงทำทดสอบรายคู่โดยใช้วิธีของเชฟเฟ (Scheffe'test) พบว่า ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 จำนวน 1 คู่ ได้แก่ ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่ำกว่า 5 ปี กับประสบการณ์ในการปฏิบัติงานมากกว่า 10 ปี และมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 จำนวน 1 คู่ ได้แก่ ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานตั้งแต่ 5-10 ปี กับประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 10 ปี ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งการงาน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 จำนวน 2 คู่ ได้แก่ ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่ำกว่า 5 ปี กับประสบการณ์ในการปฏิบัติงานมากกว่า 10 ปี และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานตั้งแต่ 5-10 ปี กับประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 10 ปี ด้านลักษณะของงาน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 จำนวน 2 คู่ ได้แก่ ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่ำกว่า 5 ปี กับประสบการณ์ในการปฏิบัติงานมากกว่า 10 ปี และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานตั้งแต่ 5-10 ปี กับประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 10 ปี ด้านนโยบายและการบริหารงาน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 จำนวน 1 คู่ ได้แก่ ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่ำกว่า 5 ปี กับประสบการณ์ในการปฏิบัติงานมากกว่า 10 ปี และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 จำนวน 1 คู่ ได้แก่ ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานตั้งแต่ 5-10 ปี กับประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 10 ปี ด้านค่าตอบแทน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 จำนวน 2 คู่ ได้แก่ ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

ต่ำกว่า 5 ปี กับประสบการณ์ในการปฏิบัติงานมากกว่า 10 ปี และประสบการณ์ในการปฏิบัติงานตั้งแต่ 5-10 ปี กับประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 10 ปี

ตาราง 4 ผลการเปรียบเทียบระดับการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด โดยจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน ดังนี้

(n = 296)

การเสริมสร้างแรงจูงใจในการ ปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	p-Value
1. ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน ร่วมงาน	ระหว่างกลุ่ม	1.100	2	.550	1.384	.252
	ภายในกลุ่ม	105.727	266	.397		
	รวม	106.827	268			
2. ด้านความก้าวหน้าใน ตำแหน่งการงาน	ระหว่างกลุ่ม	2.519	2	1.259	5.855**	.003
	ภายในกลุ่ม	57.219	266	.215		
	รวม	59.738	268			
3. ด้านลักษณะของงาน	ระหว่างกลุ่ม	1.821	2	.910	2.748	.066
	ภายในกลุ่ม	88.125	266	.331		
	รวม	89.945	268			
4. ด้านนโยบายและการ บริหารงาน	ระหว่างกลุ่ม	3.342	2	1.671	6.681**	.001
	ภายในกลุ่ม	66.527	266	.250		
	รวม	69.869	268			
5. ด้านค่าตอบแทน	ระหว่างกลุ่ม	3.826	2	1.913	8.062**	.000
	ภายในกลุ่ม	63.124	266	.237		
	รวม	66.590	268			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	1.751	2	.875	4.166*	.017
	ภายในกลุ่ม	55.889	266	.210		
	รวม	57.640	268			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05, ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 4 พบว่า การเปรียบเทียบระดับการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ในภาพรวมแตกต่างกัน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งการงาน ด้านนโยบายและการบริหารงานและด้านค่าตอบแทน แตกต่างกัน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ทดสอบรายคู่โดยใช้วิธีของเชฟเฟ (Scheffe'test) พบว่า ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งการงาน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 จำนวน 1 คู่ ได้แก่ สถานศึกษาขนาดเล็กกับสถานศึกษาขนาดใหญ่ และมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 จำนวน 1 คู่ ได้แก่ สถานศึกษาขนาดกลางกับขนาดสถานศึกษาขนาดใหญ่ ด้านนโยบายและการบริหารงาน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 จำนวน 1 คู่ ได้แก่ สถานศึกษาขนาดเล็กกับสถานศึกษาขนาดกลาง และมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 จำนวน 1 คู่ ได้แก่ สถานศึกษาขนาดกลางกับขนาดสถานศึกษาขนาดใหญ่ ด้านค่าตอบแทน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 จำนวน 1 คู่ ได้แก่ สถานศึกษาขนาดเล็กกับสถานศึกษาขนาดกลาง และมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 จำนวน 1 คู่ ได้แก่สถานศึกษาขนาดกลางกับขนาดสถานศึกษาขนาดใหญ่

สรุปผลการวิจัย

การศึกษากการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถสรุปได้ ดังนี้

1. การเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ด้านค่าตอบแทน ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งการงาน ด้านนโยบายและการบริหารงาน ตามลำดับ

2. เปรียบเทียบการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด จำแนกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดสถานศึกษา สรุปได้ดังนี้

2.1 จำแนกตามระดับการศึกษา โดยรวม แตกต่างกัน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งการงาน และด้านค่าตอบแทน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านลักษณะของงาน แตกต่างกัน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ด้านนโยบายและการบริหารงาน ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการบริหารงานตามนโยบายของแต่ละโรงเรียนนั้น มีแนวทางในการปฏิบัติไม่แตกต่างกัน

2.2 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยรวม แตกต่างกัน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งการงาน ด้านลักษณะของงาน ด้านนโยบายและการบริหารงาน และด้านค่าตอบแทน แตกต่างกัน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.3 จำแนกตามขนาดสถานศึกษาในภาพรวมแตกต่างกัน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งการงาน ด้านนโยบายและการบริหารงานและด้านค่าตอบแทน แตกต่างกัน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์ทางการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. จากผลการวิเคราะห์การเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด พบว่า การเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ด้านค่าตอบแทน ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่ง การงาน ด้านนโยบายและการบริหารงาน ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูในสถานศึกษามีความคิดเห็นว่า การได้รับการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานในทุกด้าน ถือเป็นสิ่งสำคัญในการส่งเสริมให้ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นปัจจัยที่มากกระตุ้นเพื่อนำไปสู่เป้าหมายตามที่ตั้งไว้ เป็นความเต็มใจที่จะทุ่มเทความพยายามอย่างเต็มที่จนงานบรรลุผลสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อริยชนญา วงศ์ใหญ่ (2558: 22) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการ ศึกษาในวิทยาลัยเทคโนโลยีพายัพและบริหารธุรกิจ พบว่า มีระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานในภาพรวม อยู่ในระดับมาก

2. จากผลการเปรียบเทียบการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด โดยจำแนกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงานและขนาดสถานศึกษา มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผลดังนี้

2.1 การเปรียบเทียบการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีระดับการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ในภาพรวมแตกต่างกัน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านลักษณะของงาน แตกต่างกัน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่ด้านนโยบายและการบริหารงาน ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การบริหารงานในโรงเรียนนั้นต้องรับนโยบายจากกระทรวงศึกษาธิการเพื่อปฏิบัติเหมือนกันทุกโรงเรียน นานโยบายมาพัฒนาคุณภาพการศึกษาพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้และไม่ให้เกิดความเหลื่อมล้ำในการจัดการศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ นงนุช ตรีวิทย์ (2557: 59) ศึกษาเรื่อง แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 พบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 จำแนกตามระดับการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

2.2 การเปรียบเทียบการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด โดยจำแนกตามประสบการณ์ทำงาน พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ทำงาน มีระดับการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ในภาพรวมแตกต่างกัน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานตั้งแต่ 5-10 ปี ขึ้นไป มีประสบการณ์ทำงานที่มากและได้รับการยอมรับจากผู้บริหาร จึงมีการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานมากกว่าครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่ำกว่า 5 ปี สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริวรรณ อินทสโร (2560: 104) ศึกษาแนวทางการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสตูล พบว่า ข้าราชการครูที่มีประสบการณ์ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน

ของข้าราชการครูในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสตูล ทั้งในภาพรวม และรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

2.3 การเปรียบเทียบระดับการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด จำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่า ขนาดสถานศึกษาที่แตกต่างกัน มีการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ สถานศึกษาที่มีขนาดแตกต่างกัน มีนโยบายการบริหารงานและแบ่งหน้าที่ในความรับผิดชอบที่แตกต่างกันตามจำนวนของบุคลากรในสถานศึกษา สอดคล้องกับผลการวิจัยของ นูริยะห์ หะแว (2564: 91) ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2 พบว่า ความแตกต่างของระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2 จำแนกตามตัวแปรขนาดของสถานศึกษา พบว่า ภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. แนวทางการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด

3.1 ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน การส่งเสริมสนับสนุนการทำงานเป็นทีม สิ่งสำคัญคือการมีความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมงาน เพื่อให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนการทำงานซึ่งกันและกัน

3.2 ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งการงาน การส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรเข้าร่วมอบรมพัฒนาตามมาตรฐานตำแหน่งและภาระงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้บุคลากรมีการเสริมสร้างองค์ความรู้และสามารถทำงานได้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ควรส่งเสริมให้ครูได้รับการอบรมเพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความก้าวหน้าในตำแหน่งการงาน

3.3 ด้านลักษณะของงาน การกำหนดขอบข่ายงานของบุคลากรในการทำงานตามบทบาทหน้าที่รับผิดชอบอย่างชัดเจนตรงตามความรู้ความสามารถ ควรกำหนดขอบข่ายของงานให้ชัดเจน สนับสนุนให้บุคลากรพัฒนาตนเองและนำนวัตกรรม เทคโนโลยีมาใช้ในการทำงานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานให้มากยิ่งขึ้น

3.4 ด้านนโยบายและการบริหารงาน การกำหนดนโยบายการบริหารงานอย่างชัดเจน ผู้บริหารควรกำหนดนโยบายการบริหารงานที่ชัดเจน เปิดโอกาสให้ครูได้มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย เพื่อให้เกิดความเหมาะสมในการบริหารงาน

3.5 ด้านค่าตอบแทน การส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรทำงานตามบทบาทหน้าที่รับผิดชอบ ผู้บริหารควรสนับสนุนให้ครูทำงานตามบทบาทหน้าที่รับผิดชอบ สร้างขวัญกำลังใจ ยกย่องเชิดชูเกียรติในโอกาสที่ได้รับรางวัลต่าง ๆ อย่างเหมาะสม และพิจารณาขึ้นเงินเดือนอย่างเป็นธรรม

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเกี่ยวกับการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด มีข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ผู้บริหารควรสนับสนุนให้เกิดการทำงานร่วมกันอย่างมีความสุขในองค์กรและอำนวยความสะดวกในการทำงาน รับฟังความคิดเห็นและร่วมแก้ปัญหา
2. ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งการงาน ผู้บริหารควรสนับสนุนให้ครูได้อบรมเพื่อส่งเสริมการประกวดผลงานทางวิชาการประกอบการประเมินการปฏิบัติงานตามข้อตกลงและเลื่อนวิทยฐานะอย่างสม่ำเสมอ
3. ด้านลักษณะของงาน ดังนั้น ผู้บริหารควรวางแผนในการแบ่งภาระหน้าที่ของงานให้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถของครูในโรงเรียน ครูที่ปฏิบัติงานจะมีความสุขและสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
4. ด้านนโยบายและการบริหารงาน ดังนั้น ผู้บริหารควรกำหนดนโยบายในการบริหารงานให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันและสามารถปฏิบัติงานได้บรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้
5. ด้านค่าตอบแทน ดังนั้น ผู้บริหารควรแบ่งภาระงานของครูในโรงเรียนให้มีความเหมาะสม ไม่มากเกินไป เพื่อให้ครูได้ปฏิบัติงานได้อย่างมีคุณภาพ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

1. ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานกับประสิทธิผลของการบริหารงานโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด
2. ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในระดับของหน่วยงานต้นสังกัด

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). **หลักสูตรพัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลง เพื่อรองรับการกระจายอำนาจสำหรับผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา**. สถาบันพัฒนาครูคณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา.
- คันศร แสงศรีจันทร์. (2550). **ปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาล ตำบลบ้านดู่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย**. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง.
- ณัฐพัชร์ ลาภารุงวงศ์. (2562). **ประยุกต์ทฤษฎีแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน**. พิมพ์ครั้งที่ 7. โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัฐพันธ์ เขจรนันท์. (2542). **การจัดการทรัพยากรบุคคล**. พิมพ์ครั้งที่ 2. ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- นนุช ตรีวิทย์. (2557). **แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.

- นุริยะห์ หะแว. (2564). พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- เนตร์พัฒนา ยาวีราข. (2550). การจัดการสมัยใหม่ (Modern Management). พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: ทริปปี้ลกรุ๊ป จำกัด.
- ศิริวรรณ อินทสโร. (2560). แนวทางในการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสตูล. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- สิริรักษ์ วรรณะพินทุ. (2548). แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเกริก.
- สุพัตรา สุภาพ. (2536). เทคนิคการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพยุคใหม่: เน้นพฤติกรรมมนุษย์. พิมพ์ครั้งที่ 8. โรงพิมพ์วัฒนาพานิช.
- อริชญา วงศ์ใหญ่. (2558). แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา ในวิทยาลัยเทคโนโลยีพายัพและบริหารธุรกิจ จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- Krejcie, R. V.; & D. W. Morgan. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*. 30(3): 607-610.

E005L: ความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานเป็นทีมของครูกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร

THE RELATIONSHIP BETWEEN TEACHERS' TEAMWORK AND THE EFFECTIVENESS OF
EDUCATIONAL INSTITUTIONS UNDER THE OFFICE OF WATTANA DISTRICT, BANGKOK

ดวงกมล สุขสวัสดิ์¹ สมนึก การิเวท²

¹ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

² อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานเป็นทีมของครูกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร วิธีการศึกษาได้ศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร โดยใช้ตารางของ เครจซี่ และ มอร์แกน (Krejcie; & Morgan) กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) และสุ่มอย่างง่าย ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 115 คน ซึ่งเป็นเกณฑ์ขั้นต่ำ ใช้แบบสอบถามการศึกษาความคิดเห็นของครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient) โดยส่งแบบสอบถามไปให้กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 115 คน เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของ Cronbach ได้ค่าความเชื่อมั่นของความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานเป็นทีมของครูกับประสิทธิผลของสถานศึกษา เท่ากับ 0.885

ผลการวิจัย พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการทำงานเป็นทีมของครูกับประสิทธิผลสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์เชิงบวก อยู่ในระดับสูงมาก ($X_{xy} = .885$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01

คำสำคัญ: การทำงานเป็นทีมของครู สำนักเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร

Abstract

This study aims to examine the relationship between teacher teamwork and school effectiveness under the supervision of the Bangkok Metropolitan Administration's Development Office. The study utilized a sample of teachers from schools under the Development Office, selected using stratified random sampling and simple random sampling methods. Data was collected using questionnaires and analyzed using statistical methods including mean, standard deviation, and Pearson's product-moment correlation coefficient. The reliability of the relationship between teacher teamwork and school effectiveness was measured using Cronbach's alpha coefficient, which yielded a coefficient of 0.885, indicating a highly significant positive correlation.

The research findings indicate a highly significant positive correlation ($X_{xy} = .885$) between teacher teamwork and school effectiveness under the supervision of the Bangkok Metropolitan Administration's Development Office, at the 0.01 level of statistical significance.

Keywords: Teachers' Teamwork, Bangkok Metropolitan Administration District Office

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดความมุ่งหมายและหลักการ ในการจัดการศึกษาว่าต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข โดยการจัดการศึกษาต้องเป็นการศึกษาตลอดชีวิต ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และมีการพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง

ท่ามกลางแนวโน้มสำคัญ ๆ แห่งศตวรรษที่ 21 ที่เต็มไปด้วยความท้าทายและโอกาส สำหรับคนรุ่นใหม่ ซึ่งรวมถึงผลกระทบจากแนวโน้มประชากรที่เปลี่ยนไป ความขัดแย้งทางการเมือง ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีดิจิทัล และการเปลี่ยนแปลงทางวิทยาการที่มีต่อเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ซึ่งให้เห็นว่าเหล่านี้ไม่เพียงแต่เป็นความท้าทายสำหรับชีวิตคนยุคใหม่ แต่ยังเป็นปัญหาที่การศึกษาต้องเผชิญ โดยเฉพาะในเรื่องของความเสี่ยงต่อการเข้าถึงการศึกษา เด็กด้อยโอกาส และความเหลื่อมล้ำด้านคุณภาพการศึกษา เราไม่เพียงแต่ต้องต่อสู้กับปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น แต่ยังต้องเผชิญกับแรงขับเคลื่อนเชิงยุทธศาสตร์ที่มุ่งเป้าการพัฒนาที่ยั่งยืนที่มุ่งจะยกระดับคุณภาพการศึกษาไปพร้อม ๆ กับเป้าหมายการพัฒนาที่เกี่ยวข้อง รวมถึงทิศทางการพัฒนาประเทศไปสู่ประเทศไทย 4.0 การปฏิรูประบบการศึกษาด้วยยุทธศาสตร์ต่าง ๆ ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีนัยต่อทิศทางการพัฒนาการศึกษาไทย โดยเฉพาะโจทย์ของการศึกษาที่ต้องสร้างคนยุคใหม่ที่มีทักษะอนาคต เพื่อการมีชีวิตและการมีงานทำที่มั่นคงในชุมชนท้องถิ่น ซึ่งเป็นโจทย์ใหญ่กว่าสมรรถนะคำตอบของ O-Net หรือ PISA (Programme for International Student Assessment) และบนความร่วมมือร่วมพลังของทุกฝ่ายไม่ว่าจะเป็นประชาชน ชุมชน ท้องถิ่น เอกชนที่ต้องเข้ามามีส่วนร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาการศึกษาเพื่ออนาคตที่ดีร่วมกัน (จุฬารัตน์ มาเสถียรวงศ์. 2561)

จากความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนนั้น สาเหตุมิใช่มาจากตัวนักเรียนเพียงอย่างเดียว สาเหตุจากองค์ประกอบที่เกี่ยวกับผู้เรียนด้วย เช่น ผู้บริหารครูผู้สอน หลักสูตรและสภาพแวดล้อม ดังนั้นสิ่งที่กล่าวมาก็มีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพและผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน และครูก็เป็นผู้มีบทบาทสำคัญยิ่งในการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะต่าง ๆ ให้บรรลุตามความมุ่งหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้ การที่ครูจะสามารถจัดการเรียนการสอนให้บรรลุตามเป้าหมายไว้ได้นั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพิจารณาประสิทธิภาพการสอนของครู เพราะประสิทธิภาพการสอนของครูสำคัญ สำหรับการพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนทำให้เกิดการเรียนรู้ที่สมบูรณ์แบบและมีศักยภาพ ดังนั้น การศึกษาถึงตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ ปัจจัยส่งผลและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการสอนของครูจึงเป็นสิ่งที่ครู บุคลากรทางการศึกษาหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาจะต้องให้ความสนใจให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก เพื่อจะได้นำไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนให้มีคุณภาพมากขึ้น

การทำงานเป็นทีมเป็นจุดเริ่มต้นของการเปลี่ยนแปลงพัฒนาโรงเรียน เป็นความพยายามที่จะช่วยทีมให้แก้ปัญหาตนเอง โดยการเรียนรู้และเพิ่มประสิทธิภาพของโรงเรียน การทำงานเป็นทีมเป็นสิ่งที่ช่วยตรวจสอบพฤติกรรมของตนเองและสามารถให้เราเข้าใจสาเหตุของการกระทำที่จะนำไปสู่การปรับปรุงส่งผลถึงควมมีประสิทธิภาพขององค์กร ทุกภาคส่วน ทั้งนี้ เพราะการทำงานร่วมกันเป็นทีมสร้างความสมัครสมานสามัคคีช่วยให้นักวิชาการของโรงเรียนเป็นปึกแผ่นเดียวกัน ช่วยสรรค์สร้างชีวิตที่ดีของทุกคน นอกจากสมาชิกแต่ละคนจะ ได้รับการพัฒนาแล้วระบบงานที่ดีจะ ถูกนำมาใช้และยังทำให้เกิดความก้าวหน้าในการทำงานเป็นทีม เกิดเทคนิคต่าง ๆ การทำงานเป็นทีมจึงเป็นที่ยอมรับว่า สามารถประยุกต์ใช้ได้อย่างกว้างขวางและมีคุณประโยชน์อย่างยิ่งต่อการทำงานทุกระดับ ช่วยเชื่อมโยงความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ของสมาชิกขององค์กรให้สอดคล้องกลมกลืนกัน ช่วยเสริมสร้างประสิทธิภาพในการทำงานและปรับปรุงพัฒนาองค์การทำให้วัตถุประสงค์รวมขององค์การประสบความสำเร็จสูงสุด และยังสามารถยืดหยุ่นในหารทำงานเพื่อให้เกิดความพึงพอใจกับเพื่อนร่วมงานอย่างเท่าเทียมกัน (อานวย มีสมทรัพย์. 2553: 1-2)

ความสามารถในการทำงานเป็นทีมของครูถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการสอน และการเรียนรู้ของนักเรียน การวิจัยนี้มุ่งหวังที่จะสำรวจและวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างวิธีการทำงานเป็นทีมของครูและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นในสถานศึกษาภายใต้สภาพแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรมที่หลากหลายของเขตวัฒนา ความท้าทายในการศึกษาปัจจุบันไม่เพียงแต่ประกอบด้วยการพัฒนาทักษะทางวิชาการและการเรียนรู้ของนักเรียนเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการสร้างความสามารถในการทำงานร่วมกัน การสื่อสาร และการแก้ไขปัญหาในหมู่นักเรียน การทำงานเป็นทีมของครูจึงไม่เพียงแต่เป็นแบบอย่างให้กับนักเรียนเท่านั้น แต่ยังเป็นการสร้างฐานข้อมูลที่มีคุณค่าและแหล่งแรงบันดาลใจในการพัฒนาวิธีการสอนและแนวทางในการจัดการห้องเรียน ด้วยความที่เขตวัฒนาเป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรมและประชากร การศึกษานี้จึงมีความสำคัญในการวิเคราะห์ว่าการทำงานเป็นทีมของครูสามารถปรับตัวและตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียนในสภาพแวดล้อมที่หลากหลายได้อย่างไร นอกจากนี้ การศึกษานี้ยังช่วยให้เห็นถึงผลกระทบของการทำงานเป็นทีมที่มีต่อการพัฒนาทักษะส่วนบุคคลของครู เช่น ความสามารถในการสื่อสาร การจัดการกับความแตกต่างทางวัฒนธรรม และการสร้างการเรียนรู้ที่มีคุณภาพผ่านการวิจัยนี้ ความหวังคือจะได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์เพื่อสนับสนุนและเสริมสร้างการทำงานเป็นทีมในหมู่ครู ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาแนวทางและกลยุทธ์ในการจัดการการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ที่ครอบคลุมและมีคุณภาพในสถานศึกษาที่อยู่ภายใต้สำนักงานเขตวัฒนา

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการทำงานเป็นทีมของครู สังกัดสำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานเป็นทีมของครูกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน

เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นข้อมูลในการวางแผนการพัฒนาบริหารงานในการทำงานเป็นทีมของครู สังกัดสำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร
2. เป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ในการนำไปใช้ประกอบการตัดสินใจพัฒนาปรับปรุง เพื่อเพิ่มประสิทธิผลของสถานศึกษา
3. เป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา ในการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานเป็นทีมของครูเพื่อเพิ่มประสิทธิผลของสถานศึกษาสูงขึ้น

กรอบแนวคิด

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษา การทำงานเป็นทีม ได้แก่ ด้านการสื่อสาร ด้านการแบ่งปันความรับผิดชอบ ด้านการสนับสนุนกันและกันในทีมงานของครู สังกัดสำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร และศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิผลของสถานศึกษา (Educational Efficacy Theory) ในแต่ละด้าน ได้แก่ ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ด้านความพึงพอใจของผู้ปกครอง และด้านการใช้ทรัพยากรทางการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานเป็นทีมของครูกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร ดังภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐาน

การทำงานเป็นทีมกับประสิทธิผลของครูมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร ในปีการศึกษา 2566 จำนวน 175 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยใช้ในการวิจัย คือ ครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร ในปีการศึกษา 2566 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางของ เครจซี่ และ มอร์แกน (Krejcie; & Morgan)

กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) และสุ่มอย่างง่าย ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 115 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ คือ การทำงานเป็นทีมของครู สังกัดสำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร มีทั้งหมด 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการสื่อสาร 2) ด้านการแบ่งปันความรับผิดชอบ 3) ด้านการสนับสนุนกันและกันในที่ทำงาน
2. ตัวแปรตาม คือ ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร มีทั้งหมด 3 ด้าน ได้แก่ 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน 2) ความพึงพอใจของผู้ปกครอง 3) การใช้ทรัพยากรทางการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตอนที่ 1 แบบสอบถามสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ประกอบด้วย เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการทำงานเป็นทีมของครู สังกัดสำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของ ลิเคิร์ต (Likert, 1967)

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของ ลิเคิร์ต (Likert, 1967)

วิธีการสร้างเครื่องมือ

1. หาคุณภาพของเครื่องมือเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน
2. นำเครื่องมือ ที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ โดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ซึ่งกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน และคัดเลือกข้อที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป เป็นข้อคำถาม เกณฑ์ค่าความสอดคล้องที่ยอมรับได้ต้องมีค่าอยู่ระหว่าง 0.5-1.00
3. ปรับปรุงเครื่องมือตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ จากเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นได้นำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป
4. ทดลองใช้เครื่องมือ (Try out) กับกลุ่มที่ไม่ได้ถูกสุ่มเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้ววิเคราะห์หาความเชื่อมั่น ของแบบสอบถามที่เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของ Cronbach ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.885
5. ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามให้สมบูรณ์ สำหรับนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลและนำแบบสอบถามที่ได้ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยเลือกเฉพาะวิธีวิเคราะห์ข้อมูลที่สอดคล้องกับความมุ่งหมายการวิจัยในครั้งนี้

1. คำนวณค่าสถิติพื้นฐาน โดยหาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่ามัธยฐาน-เลขคณิต (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) 3. แบบสอบถาม ตอนที่ 3 วิเคราะห์ระดับ

ประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แบบมาตราส่วนประเมินค่า (rating scale) 5 ระดับ โดยแปลความหมายของคะแนน ดังนี้ (Likert, 1993: 247)

- ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง สถานศึกษามีประสิทธิผลอยู่ในระดับมากที่สุด
 ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง สถานศึกษามีประสิทธิผลอยู่ในระดับมาก
 ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง สถานศึกษามีประสิทธิผลอยู่ในระดับปานกลาง
 ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง สถานศึกษามีประสิทธิผลอยู่ในระดับน้อย
 ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง สถานศึกษามีประสิทธิผลอยู่ในระดับน้อยที่สุด

2. คำนวณค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามที่เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของ Cronbach

3. การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product - Moment Correlation Coefficient) โดยแปลความหมายของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ดังนี้

- ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 1.00 ขึ้นไป หมายถึง มีความสัมพันธ์กันอย่างสมบูรณ์
 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.80-0.99 หมายถึง มีความสัมพันธ์กันสูงมาก
 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.60-0.79 หมายถึง มีความสัมพันธ์กันสูง
 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.40-0.59 หมายถึง มีความสัมพันธ์กันปานกลาง
 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.20-0.39 หมายถึง มีความสัมพันธ์กันต่ำ
 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.01-0.19 หมายถึง มีความสัมพันธ์กันต่ำมาก
 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.00 หมายถึง ไม่มีความสัมพันธ์กัน

ผลการวิจัย

1. จากการศึกษาระดับการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร มีรายละเอียดผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังตาราง 1

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการทำงานเป็นทีมของครู ในภาพรวม

(n = 115)				
การทำงานเป็นทีมของครู	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ระดับ
1. ด้านการสื่อสาร	4.19	0.18	มาก	1
2. ด้านการแบ่งปันความรับผิดชอบ	4.11	0.19	มาก	2
3. ด้านการแบ่งปันความรู้และทรัพยากร	3.94	0.33	มาก	3
ค่าเฉลี่ยรวม	4.08	0.21	มาก	

จากตาราง 1 ระดับการทำงานเป็นทีมของครู ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = 0.21) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการสื่อสารมีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.11$, S.D. = 0.19) รองลงมาคือ ด้านการแบ่งปันความรับผิดชอบ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.66$, S.D. = .418) ด้านการแบ่งปันความรู้และทรัพยากร มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = 0.33)

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของประสิทธิผลของสถานศึกษา ในภาพรวม

(n = 115)

ประสิทธิผลของสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ระดับ
1. ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน	4.23	0.20	มาก	2
2. ด้านความพึงพอใจของผู้ปกครอง	4.05	0.30	มาก	3
3. ด้านการใช้ทรัพยากรทางการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ	4.26	0.24	มาก	1
ค่าเฉลี่ยรวม	4.18	0.21	มาก	

จากตาราง 2 ระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร ในภาพรวม ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = 0.21) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการใช้ทรัพยากรทางการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.24) รองลงมาคือ ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = 0.20) ด้านความพึงพอใจของผู้ปกครอง มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = 0.30)

2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานเป็นทีมของครูกับประสิทธิผลสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานเป็นทีมของครูกับประสิทธิผลสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร โดยใช้สถิติการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) ปรากฏผลดังตาราง 3

ตาราง 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการทำงานเป็นทีมของครูกับประสิทธิผลสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต
 วัฒนา กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม

	X_1	X_2	X_3	X	Y
X_1	1.00				
X_2	.681**	1.00			
X_3	.559**	.766**	1.00		
X	.664**	.825**	.770**	1.00	
Y	.553**	.806**	.903**	.885**	1.00

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 3 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการทำงานเป็นทีมของครูกับประสิทธิผลสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์เชิงบวกอยู่ในระดับสูงมาก ($X_{xy} = .885$ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01 มีรายละเอียดดังนี้

1. ด้านการสื่อสาร (X_1) มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับปานกลาง ($r_{x_1y} = .553$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
2. ด้านการแบ่งปันความรับผิดชอบ (X_2) มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับปานกลาง ($r_{x_2y} = .506$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. ด้านการสนับสนุนกันและกันในทีม (X_3) มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับสูงมาก ($r_{x_3y} = .903$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานเป็นทีมของครูกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร สรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. การทำงานเป็นทีมของครู โดยภาพรวม มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก
2. ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตวัฒนา โดยภาพรวม มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก
3. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างการทำงานเป็นทีมของครูกับประสิทธิผลสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกอยู่ในระดับปานกลางถึงระดับสูงมาก ($X_{xy} = .885$ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานเป็นทีมของครูกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ระดับการทำงานเป็นทีมของครู สังกัดสำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร ในภาพรวมและรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการสื่อสาร ด้านการแบ่งปัน ความรับผิดชอบ และด้านการแบ่งปันความรู้และทรัพยากร ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การทำงานเป็นทีมมีความสำคัญต่อการบริหารองค์กร เพราะหากสมาชิกให้ความสำคัญต่อการทำงานเป็นทีมแล้ว จะส่งผลให้สามารถเพิ่มประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของการบริหารงานการทำงานเป็นทีม ดังที่ วราภรณ์ ตระกูลสฤษดิ์ (2549: 9-11) ได้กล่าวว่า การทำงานเป็นทีมมีความสำคัญต่อทีม และองค์กรเพื่อให้ทุกคนเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันมีจุดประสงค์ และเป้าหมายร่วมกัน ขจัดความเข้าใจที่ไม่ตรงกัน เป็นการดึงเอาศักยภาพของแต่ละบุคคลมาใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่องาน

2. ประสิทธิภาพของสถานศึกษา สำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร โดยรวมและรายด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการใช้ทรัพยากรทางการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ และด้านความพึงพอใจของผู้ปกครองสูง ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ประสิทธิภาพของสถานศึกษาในสถานศึกษา สำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เพราะความสามารถในการแก้ปัญหาภายในโรงเรียน โดยเฉพาะครูรายงานผลการเรียนของผู้เรียนให้ผู้ปกครองทราบอย่างสม่ำเสมอ เพราะประสิทธิผลของโรงเรียน คือ นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีความพึงพอใจในการทำงาน และยังรวมถึงการบรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา โดยพิจารณาจากความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก ตลอดจนความสามารถในการแก้ปัญหาภายในโรงเรียนให้เข้ากับสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก รวมทั้งความสามารถในการแก้ปัญหภายในโรงเรียน จนทำให้เกิดความพอใจในการทำงานซึ่งเป็นการมองประสิทธิภาพทั้งระบบ ดังที่ Hoy; & Miskel (2001: 373) ได้ให้ความหมายของประสิทธิผลของโรงเรียน หมายถึง การที่โรงเรียนสามารถผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง สามารถพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก สามารถปรับตัวกับสิ่งแวดล้อมที่ถูกบีบบังคับได้ และรวมทั้งสามารถแก้ปัญหภายในโรงเรียนได้เป็นอย่างดี

3. ความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานเป็นทีมของครูกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร ในการศึกษาโดยรวม อยู่ในระดับต่ำ ถึงระดับสูงมาก โดยมีความสัมพันธ์ทางบวก เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณารายด้าน เรียงลำดับการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร ที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของสถานศึกษาในระดับความสัมพันธ์มากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการสนับสนุนกันและกันในทีม (x_3) ด้านการแบ่งปันความรับผิดชอบ (x_2) ด้านการสื่อสาร (x_1) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การทำงานเป็นทีม สำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร ยังมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของสถานศึกษา ในระดับต่ำ ถึงระดับสูงมาก โดยมีระดับความสัมพันธ์มากที่สุดในเรื่อง การสนับสนุนกันและกันในทีม เพราะในการทำงานเป็นทีมที่จะเกิดประสิทธิภาพ และมีลักษณะของทีมที่ดีนั้น สมาชิกในทีมต้องมีแนวทางการในการทำงานเป็นทีมพร้อมทั้งแนวทางการจัดการ ความขัดแย้งที่เหมาะสม เพื่อให้ทีมงานประสบความสำเร็จ จึงจำเป็นต้องมีความไว้วางใจซึ่งกันและกันได้ โดยการไว้วางใจซึ่งกันและกัน ส่งผลดีต่อด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยน และพัฒนาโรงเรียนมากที่สุด สอดคล้องกับพื้นฐานที่สำคัญของการทำงาน

เป็นทีม ดังที่ ทองทิพภา วิริยะพันธุ์ (2553: 23) ซึ่งกล่าวถึงองค์ประกอบในการทำให้ทีมงานประสบความสำเร็จ โดยการลดหรือจัดการความขัดแย้งในทีมให้ลดลงเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชาธานี เหมือนโพธิ์ทอง (2554) ได้ทำการศึกษาเรื่องการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการทำงานเป็นทีมของพนักงานครูในสถานศึกษาสังกัดเทศบาลกลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 โดยใช้สถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของพนักงานครู มีความสัมพันธ์กันอย่างไรมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การทำงานเป็นทีม

1.1 การทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร ด้านการสื่อสาร การทำงานเป็นทีมด้านการติดต่อสื่อสารของครูในการปฏิบัติงานควรได้รับการส่งเสริมให้สามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารให้ได้รับรู้กันอย่างทั่วถึง มีความเข้าใจตรงกัน มีประสิทธิภาพ และนำไปปฏิบัติเป็นแนวทางเดียวกัน

1.2 การทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษาสำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร ด้านการแบ่งปัน ความรับผิดชอบ สมาชิกในทีมควรให้ความเชื่อถือความสามารถในการทำงานของเพื่อนร่วมทีม เคารพให้เกียรติซึ่งกัน และกัน และยอมรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนร่วมทีมโดยไม่มีอคติต่อกัน

1.3 การทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษาสำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร ด้านการสนับสนุนกันและกันในทีม สมาชิกในทีมควรให้การสนับสนุนกัน ให้ความเชื่อถือในความสามารถในการทำงานของเพื่อนร่วมทีม เคารพให้เกียรติซึ่งกัน และกัน และยอมรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนร่วมทีมโดยไม่มีอคติต่อกัน

2. ประสิทธิภาพของสถานศึกษา

2.1 ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ครูควรสอดแทรกการสอนโดยให้นักเรียนสามารถนำความรู้ที่เรียนมาคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ได้ เพื่อส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ซึ่งทำให้นักเรียนมีคุณภาพ

2.2 ด้านความพึงพอใจของผู้ปกครอง สถานศึกษา ควรส่งเสริมให้ครูสามารถสื่อสารกับผู้ปกครอง ได้อย่างมีประสิทธิภาพและสม่ำเสมอ โดยการแบ่งปันข้อมูลเกี่ยวกับความคืบหน้าและปัญหาที่นักเรียนอาจพบเจอในโรงเรียน ซึ่งช่วยเพิ่มความเชื่อมั่นและความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อสถานศึกษา

2.3 ด้านการใช้ทรัพยากรทางการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ สถานศึกษาควรร่วมมือกับชุมชนในการจัดกิจกรรมที่เปิดกว้างให้บุคคลภายนอกเข้ามามีส่วนร่วม ซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนได้เรียนรู้ และได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมร่วมกับชุมชนในท้องถิ่น เช่น กิจกรรมเครื่องปั้นดินเผา กิจกรรมการทอเสื่อ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาการทำงานเป็นทีม ด้านการไว้วางใจซึ่งกันและกันของสถานศึกษา ในสำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร

2. ควรศึกษาปัญหาการทำงานเป็นทีมของสถานศึกษา ในสำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร

3. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา เพื่อให้สามารถหาแนวทางการพัฒนาประสิทธิผลของสถานศึกษาให้เกิดความมั่นคงต่อการบริหารสถานศึกษา และพัฒนาผู้เรียน ตลอดจนบุคลากรครูให้มีประสิทธิผลอย่างยั่งยืนตามลำดับต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542**. กรุงเทพฯ: สำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- _____. (2546). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- จุฬารกรณ์ มาเสถียรวงศ์. (2561). **ความท้าทายของศตวรรษที่ 21 กับการเรียนรู้ใหม่**. สืบค้นจาก <https://knowledgefarm.tsri.or.th/new-educational-system/>.
- ชาฤณี เหมือนโพธิ์ทอง. (2554). **การบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการทำงานเป็นทีมของพนักงานครูในสถานศึกษาสังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.**
- ทองทิพภา วิริยพันธุ์. (2553). **การบริหารทีมงานและการแก้ปัญหา**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: สหธรรมิก.
- วราภรณ์ ตระกูลสฤษดิ์. (2549). **การทำงานเป็นทีม**. กรุงเทพฯ: ศูนย์การส่งเสริมวิชาการ.
- อานวย มีสมทรัพย์. (2553). **การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานเป็นทีมกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุรุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.**
- Hoy, W. K.; & Miskel, C. G. (2001). *Educational Administration*. 6th ed., Singapore: McGraw-Hill.
- Krejcie, R. V.; & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*. 30(3): 607-610.
- Likert, R. (1967). *The Human Organization*. New York: McGraw-Hill.

E005S: ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำที่ยั่งยืนกับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียน
ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2

THE RELATIONSHIP BETWEEN SUSTAINABLE LEADERSHIP AND THE EFFICIENCY OF
SCHOOL ACADEMIC ADMINISTRATION OF SCHOOL ADMINISTRATORS UNDER THE
JURISDICTION OF SA KAEO PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE, AREA 2

กรวรรณ ฟองเกิด¹ กุลจิรา รักชนคร²

¹ นักศึกษานักศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

² อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

บทคัดย่อ

วิจัยครั้งนี้เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำที่ยั่งยืนกับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำที่ยั่งยืนของผู้บริหารสถานศึกษา 2) เพื่อศึกษาระดับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา และ 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำที่ยั่งยืนกับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหาร และครู จำนวน 306 คน กำหนดจากตาราง เครจซี่ และ มอร์แกน ด้วยวิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) จากนั้นนำไปสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยใช้แบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความสอดคล้อง IOC อยู่ระหว่าง 0.60-1.00 มีความเชื่อมั่น 0.98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน สรุปผลการวิจัย 1) ระดับภาวะผู้นำที่ยั่งยืนของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการมีประสบการณ์ ด้านการสืบสานความสำเร็จ และด้านการตระหนักถึงการเรียนรู้ 2) ระดับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา และด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำที่ยั่งยืนกับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กัน

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำที่ยั่งยืน, ประสิทธิภาพ, การบริหารงานวิชาการโรงเรียน

Abstract

Korawan Fongkerd. (2024). The relationship between sustainable leadership and management efficiency. School academics of educational institution administrators Under the jurisdiction of the Sa Kaeo Primary Educational Service Area Office, Area 2. Bangkok: Graduate School North Bangkok

University. Advisor: Lecturer Dr. Kuljira Raksanakhon. the objective 1) To study the level of sustainable leadership of educational institution administrators. 2) to study the level of academic administration efficiency of school administrators and 3) to study the relationship between sustainable leadership and the efficiency of academic administration of school administrators. Under the jurisdiction of Sa Kaeo Primary Educational Service Area Office, Area 2, classified by personal status. The sample group is 306 administrators and teachers, determined from the Krejcie and Morgan tables using a 5-level estimation questionnaire with an IOC value between 0.60-1.00, confidence 0.98. Statistics used in data analysis include frequency values. Percentage, mean, standard deviation and the Pearson correlation coefficient San summarizes the research results: 1) The level of sustainable leadership of school administrators under the Sa Kaeo Primary Educational Service Area Office 2 is overall at a high level. Arranged from highest to lowest, namely: having experience In terms of continuing success and awareness of learning 2) the level of efficiency in school academic administration of school administrators Overall, it is at a high level in every aspect. Arranged from highest to lowest, these are: educational institution curriculum development Development of internal quality assurance systems and educational standards and the development of the learning process. 3) The relationship between sustainable leadership and the efficiency of school academic administration by school administrators. Overall, there is a relationship.

Keywords: sustainable leadership, efficiency of school academic administration.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากสภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 ที่สามารถรักษาคุณภาพการจัดการศึกษาอันส่งผลต่อการพัฒนาและยกระดับผลสัมฤทธิ์ของ ผู้เรียนได้อย่างต่อเนื่อง ข้างต้น เห็นได้ชัดว่าผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญต่อการจัดการศึกษา พัฒนาและส่งเสริมการจัดการศึกษา โดยเฉพาะการบริหารคุณภาพทางวิชาการ ทำให้ผู้เรียนซึ่งเป็น เป้าหมายหลักในการจัดการศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง โรงเรียนสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพเกิดประสิทธิผลได้อย่างยั่งยืน ด้วยเหตุนี้ภาวะผู้นำที่ยั่งยืนจึงเป็นส่วน สำคัญที่สามารถพัฒนาและขับเคลื่อนกระบวนการจัดการศึกษาให้ประสบความสำเร็จต่อไปได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่ ศึกษาเกี่ยวกับ ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำที่ยั่งยืนกับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 เพื่อใช้เป็นข้อมูลศึกษาระดับ ภาวะผู้นำที่ยั่งยืนและระดับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ดังกล่าว เพื่อส่งเสริมการสร้างกระบวนการวางแผน การกำหนดทิศทางการจัดการศึกษาของโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพเกิดประสิทธิผล และเป็นแนวทางในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้สามารถสร้างระบบการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐาน “อย่าง ยั่งยืน” ต่อไป

ผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุดในสถานศึกษา ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลสำคัญที่จะนำพาสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จและเกิดประสิทธิภาพสูงสุดเพื่อบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิผลมั่นคง ถึงแม้จะมีการเปลี่ยนแปลงใด ๆ มากกระทบก็ตาม จำเป็นต้องอาศัยความมีภาวะผู้นำของผู้บริหารเพื่อพัฒนาสถานศึกษา พัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษา พัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้ได้มาตรฐานให้สูงอยู่ในระดับสากล (พา อักษรเสื่อ และ เอกราช โสมิตพิมานเวช. 2562) ในการส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาได้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีส่วนสำคัญที่จะขับเคลื่อนองค์กรหรือสถานศึกษานั้นก้าวไปสู่ความสำเร็จและการจัดการศึกษาอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพเหล่านี้จะเกิดความยั่งยืนทำให้เกิดภาวะผู้นำที่ยั่งยืน (อินทร์แปลง ออบุ่น. 2560) ภาวะผู้นำที่ยั่งยืนเป็นภาวะผู้นำที่กำลังได้รับความสนใจอันเนื่องมาจากผู้นำทุกคนมีเป้าหมายร่วมกันในการนำพาองค์กรให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ และเมื่อบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้แล้วนั้น สิ่งที่ยากกว่านั้นคือการรักษาความสำเร็จนั้นให้ยั่งยืนและคงอยู่ต่อไปภายใต้การเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมภายนอกอย่างรวดเร็ว หรือแม้แต่มีการเปลี่ยนแปลงผู้นำคนใหม่ ความสำเร็จที่เกิดขึ้นนั้นจะยังคงอยู่อย่างยั่งยืน (ทิวากานต์ ศรีสวัสดิ์. 2558)

ซึ่งถือว่าผู้บริหารสถานศึกษาถือเป็นหัวใจสำคัญที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมาย กำกับ ติดตาม พัฒนาสถานศึกษาเพื่อเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น ผู้บริหารเป็นผู้กำหนดทิศทางการขับเคลื่อนขององค์กรส่งเสริมพัฒนาการศึกษาให้ขับเคลื่อนไปอย่างมีประสิทธิภาพ ตามเป้าหมายขององค์กร กล่าวได้ว่า ผู้บริหารต้องมีภาวะผู้นำที่เป็นองค์ประกอบสำคัญช่วยเพิ่มประสิทธิผลของสถานศึกษา ผู้บริหารที่กำลังได้รับความสนใจจากวงการต่าง ๆ ทั่วโลก นั่นคือภาวะผู้นำแบบยั่งยืน ที่มุ่งนำองค์กรให้ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ขององค์กรอย่างยั่งยืนและยังคงอยู่เมื่อเวลาผ่านไปแม้เปลี่ยนผู้นำคนใหม่องค์กรยังประสบความสำเร็จดังเดิม (ศุภมาส ภาสุระ. 2561)

ภาวะผู้นำที่ยั่งยืน เป็นภาวะผู้นำที่กำลังได้รับความสนใจจากวงการต่าง ๆ ทั่วโลก เพราะผู้นำทุกคนต่างมีเป้าหมายว่า จะบริหารเพื่อนำองค์กรให้ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ขององค์กร แต่เหนือขึ้นไปกว่านั้น คือ การต้องการให้องค์กรประสบความสำเร็จอย่างยั่งยืนและยังคงอยู่ เมื่อเวลาผ่านไปทำอย่างไรให้องค์กรประสบความสำเร็จเช่นเดิม เมื่อองค์กรต้องเปลี่ยนผู้นำคนใหม่ ทิวากานต์ ศรีสวัสดิ์ และ กนกอร สมปราชญ์ (2558: 60)

ประสิทธิภาพ เป็นวิธีจัดสรรทรัพยากรเพื่อให้เกิดความสิ้นเปลืองน้อยที่สุด โดยสามารถไปถึงเป้าหมายได้โดยใช้ทรัพยากรที่มีอย่างต่ำและคุ้มค่าที่สุด กล่าวคือเป็นการใช้โดย มีเป้าหมาย (Goal) คือประสิทธิผลหรือให้บรรลุจุดหมายที่กำหนดไว้สูงสุดอาจเรียกว่า “ทำสิ่งต่าง ๆ ให้ถูกต้อง (Doing Things Right)” ประสิทธิภาพ คือ ผลการปฏิบัติงานที่ทำให้เกิดความพึงพอใจ และได้รับผลกำไรจากการปฏิบัติงาน ทักษะเกี่ยวกับประสิทธิภาพ คือ พิจารณาวางานที่มีประสิทธิภาพสูงที่สุดนั้น ให้ดูจากความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยนำเข้า (Input กับผลผลิต Output) ที่ได้รับออกมา เพราะฉะนั้นตามทัศนะนี้ประสิทธิภาพจึงเท่ากับผลผลิตลบด้วยปัจจัยนำเข้าและเป็นการบริการของราชการและองค์กรของรัฐก็ควรบอกถึงความพึงพอใจของผู้รับบริการเข้าไปด้วย ประสิทธิภาพ (Efficiency) หมายถึงกระบวนการดำเนินงานที่มีองค์ประกอบดังนี้ 1. ประหยัด(Economy) ได้แก่ ประหยัดต้นทุน (Cost) ประหยัดทรัพยากร (Resources)

การบริหารงานวิชาการโรงเรียน เป็นหัวใจสำคัญของสถานศึกษาที่ผู้บริหารจะต้องสนับสนุนให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุจุดหมายของหลักสูตร สถานศึกษามีขอบเขตของงานวิชาการอย่างชัดเจน ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์และแนวคิดใหม่ ๆ ในการพัฒนางาน ครูมีความตระหนักและร่วมมือกันพัฒนางานวิชาการอย่างจริงจัง

และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้อย่างมีประสิทธิภาพ (จันทร์ภาณี สงวนนาม. 2553) การจัดการศึกษาโดยเฉพาะคุณภาพการบริหารงานวิชาการ ที่มีภาวะผู้นำของสถานศึกษาเป็นตัวแปรสำคัญที่ต้องปรับเปลี่ยนไปตามบริบทของสถานการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เพื่อลดผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับการบริหารจัดการศึกษาในสถานศึกษา กระบวนการและเป้าหมายการพัฒนาที่คงอยู่เพื่ออนาคตอย่างยั่งยืนได้นั้น ทำให้ภาวะผู้นำที่ยั่งยืน (sustainable leadership) ได้รับความสนใจ ด้วยผู้บริหารสถานศึกษาในโลกการเปลี่ยนแปลงจะทำให้การจัดการศึกษามีการพัฒนาและขับเคลื่อนเชื่อมโยงการพัฒนาในมิติต่าง ๆ ให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย สร้างอิทธิพลต่อการบริหารจัดการศึกษาได้อย่างยั่งยืน สามารถทำให้เกิดการตอบสนองที่รวดเร็วและยืดหยุ่น สามารถแข่งขันและดึงดูด ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมดได้ (Avery; & Bergsteiner. 2011)

ภาวะผู้นำที่ยั่งยืน เป็นภาวะผู้นำที่กำลังได้รับความสนใจจากวงการต่าง ๆ ทั่วโลก เพราะผู้นำทุกคนต่างมีเป้าหมายว่า จะบริหารเพื่อนำองค์กรให้ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ขององค์กร แต่เหนือขึ้นไปกว่านั้น คือ การต้องการให้องค์กรประสบความสำเร็จอย่างยั่งยืนและยังคงอยู่ เมื่อเวลาผ่านไปทำอย่างไรให้องค์กรประสบความสำเร็จเช่นเดิม เมื่อองค์กรต้องเปลี่ยนผู้นำคนใหม่ ทิวากานต์ ศรีสวัสดิ์ และ กนกอร สมปราษฎณ์ (2558: 60)

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่ศึกษาเกี่ยวกับ แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำที่ยั่งยืนกับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 เพื่อใช้เป็นข้อมูลศึกษาระดับภาวะผู้นำที่ยั่งยืนและระดับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรดังกล่าว เพื่อส่งเสริมการสร้างกระบวนการวางแผนการกำหนดทิศทางการจัดการศึกษาของโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพเกิดประสิทธิผล และเป็นแนวทางในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้สามารถสร้างระบบการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐาน “อย่าง ยั่งยืน” ต่อไป

วัตถุประสงค์

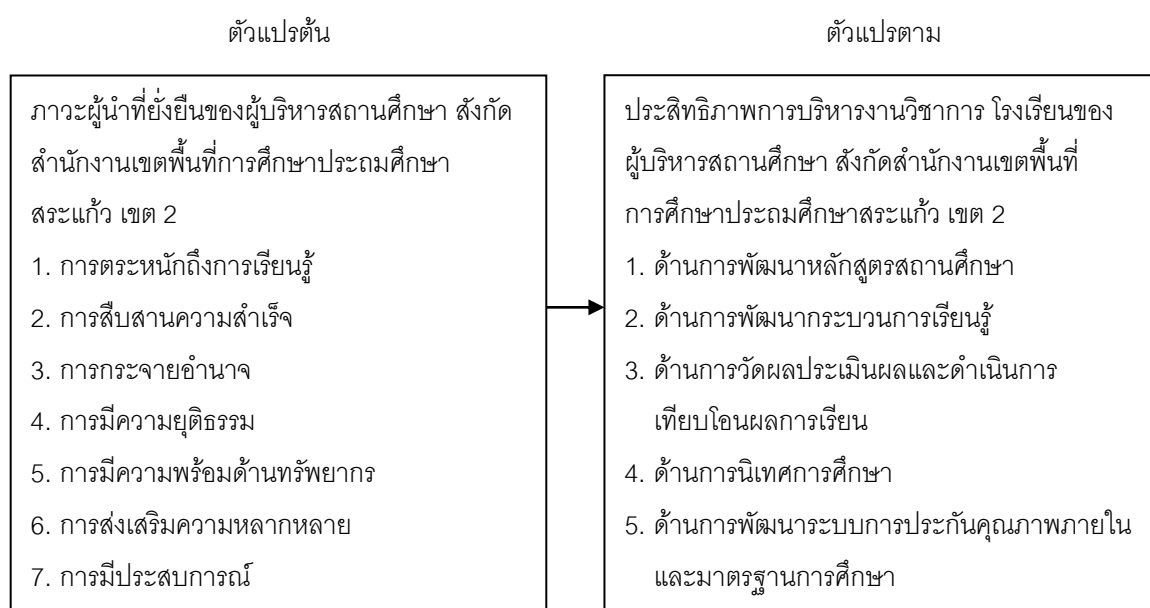
1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำที่ยั่งยืนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2
2. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำที่ยั่งยืนกับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบระดับภาวะผู้นำที่ยั่งยืน ระดับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียน และระดับความสัมพันธ์ของตัวแปรดังกล่าวของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2
2. ส่งเสริมการสร้างกระบวนการวางแผน การกำหนดทิศทางการจัดการศึกษา ของโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพเกิดประสิทธิผล
3. เป็นแนวทางในการพัฒนาผู้บริหาร สถานศึกษาเพื่อสร้างระบบการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐาน “อย่างยั่งยืน” ต่อไป

กรอบแนวคิด

ในการวิจัยแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำที่ยั่งยืนกับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 ครั้งนี้ ผู้วิจัย ได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีภาวะผู้นำที่ยั่งยืนจาก ฮาร์กรีฟส์ และ ฟิง (2006) ส่วนประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ แนวคิดจาก สงวนพงศ์ ชวนชม (2557: 62); นัฐวุฒิ ชัยนอก (2558: 397-411); สารินทร์ เขี่ยมครอง (2561: 30); กรรณิกา โกสณเฑาะ (2562: 37); ภาณุศักร หงส์ทอง (2562: 42); ศิวพร ละหานเพชร (2562: 25) ดังแสดงใน ภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐาน

ภาวะผู้นำที่ยั่งยืนมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 จำนวน 118 โรงเรียน จำนวนทั้งหมด 1,560 คน

กลุ่มตัวอย่างที่

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 โดยกำหนดจากตาราง เครจซี่ และ มอร์แกน (Krejcie; & Morgan. 1970: 607-610) ด้วยวิธีการสุ่ม

แบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) จากนั้นนำไปสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ได้จำนวนทั้งสิ้น 306 คน

ตัวแปรที่ต้องศึกษา

ตัวแปรอิสระ คือ ภาวะผู้นำที่ยั่งยืนของผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ ด้านการตระหนักถึงการเรียนรู้ ด้านการสืบสานความสำเร็จ ด้านการกระจายอำนาจ ด้านการมีความยุติธรรม ด้านการมีความพร้อมด้านทรัพยากร ด้านการส่งเสริมความหลากหลาย ด้านการมีประสบการณ์

ตัวแปรตาม คือ ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนของผู้บริหาร ได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการวัดผลประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำที่ยั่งยืนกับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 การสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพเครื่องมือเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำที่ยั่งยืนและประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อนำแนวคิดและทฤษฎีมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 นำมากำหนดกรอบประเด็นการศึกษาในแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำที่ยั่งยืนกับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา

2. กำหนดจุดประสงค์ เกณฑ์การประเมินของแบบสอบถาม

3. สร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำที่ยั่งยืนกับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 จำนวน 1 ฉบับ โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) โดยการสอบถามเกี่ยวกับเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 ระดับภาวะผู้นำที่ยั่งยืนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 จำนวน 30 ข้อ โดยแบ่งเป็น 7 ด้าน ได้แก่ ด้านการตระหนักถึงการเรียนรู้ ด้านการสืบสานความสำเร็จ ด้านการกระจายอำนาจ ด้านการมีความยุติธรรม ด้านการมีความพร้อมด้านทรัพยากรด้านการส่งเสริมความหลากหลาย ด้านการมีประสบการณ์ เป็นแบบสอบถามลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) โดยแบ่งเป็น 5 ระดับ แต่ละระดับมีความหมาย ดังนี้

- 5 หมายความว่า ภาวะผู้นำที่ยั่งยืนมีระดับการปฏิบัติมากที่สุด
- 4 หมายความว่า ภาวะผู้นำที่ยั่งยืนมีระดับการปฏิบัติมาก
- 3 หมายความว่า ภาวะผู้นำที่ยั่งยืนมีระดับการปฏิบัติปานกลาง
- 2 หมายความว่า ภาวะผู้นำที่ยั่งยืนมีระดับการปฏิบัติน้อย
- 1 หมายความว่า ภาวะผู้นำที่ยั่งยืนมีระดับการปฏิบัติน้อยที่สุด

4. ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน

5. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนในสถานศึกษา
 ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้ว
 นำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Item discrimination) ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบ
 เพียร์สัน (Pearson) ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item-total correlation) โดยใช้เกณฑ์การเลือกข้อที่มี
 อำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป ซึ่งผลการหาค่าอำนาจจำแนก พบว่า มีค่าอยู่ระหว่าง 0.42-0.79

6. นำแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) และความสอดคล้องภายในของ
 แบบสอบถามโดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient alpha) ของ ครอนบาค (Cronbach, 1990: 202-204)
 พบว่าค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับมีค่า 0.98

7. นำแบบสอบถามที่ผ่านการหาคุณภาพแล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจพิจารณาเป็น
 ขั้นตอนสุดท้าย เพื่อจัดทำเป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป โดยเก็บแบบสอบถามได้จำนวนร้อยละ
 100

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

1. คำนวณค่าสถิติพื้นฐาน โดยหาค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ ค่ามัชฌิมเลขคณิต (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
2. หาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of item-objective congruence: IOC)
3. คำนวณค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามที่เป็นมาตราประเมินค่า (Rating Scale) โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของ (Cronbach)
4. การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson product-moment correlation coefficient)

ผลการวิจัย

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับภาวะผู้นำที่ยั่งยืนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
 การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 โดยภาพรวม

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำที่ยั่งยืนของผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1. ด้านการตระหนักถึงการเรียนรู้	4.27	.777	มาก	7
2. ด้านการสืบสานความสำเร็จ	4.43	.660	มาก	2
3. ด้านการกระจายอำนาจ	4.36	.687	มาก	4
4. ด้านการมีความยุติธรรม	4.29	.763	มาก	6

ตาราง 1 (ต่อ)

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำที่ยั่งยืนของผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
5. ด้านการมีความพร้อมด้านทรัพยากร	4.39	.753	มาก	3
6. ด้านการส่งเสริมความหลากหลาย	4.33	.752	มาก	5
7. ด้านการมีประสบการณ์	4.48	.726	มาก	1
รวม	4.37	.657	มาก	-

จากตาราง 1 พบว่าภาวะผู้นำที่ยั่งยืนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา-
 ศึกษาสระแก้ว เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($= 4.31$, S.D. $= 0.678$) เมื่อพิจารณารายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน
 เรียงจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านการมีประสบการณ์มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($= 4.48$, S.D. $= .726$) รองลงมาด้านการ
 สืบสานความสำเร็จ ($= 4.43$, S.D. $= 0.660$) ด้านการมีความพร้อมด้านทรัพยากร ($= 4.39$, S.D. $= 0.753$) ด้านการ
 กระจายอำนาจ ($= 4.36$, S.D. $= 0.687$) ด้านการส่งเสริมความหลากหลาย ($= 4.33$, S.D. $= 0.752$) ด้านการมี
 ความยุติธรรม ($= 4.29$, S.D. $= 0.763$) และด้านการตระหนักถึงการเรียนรู้ ($= 4.27$, S.D. $= 0.777$)

ตาราง 2 ศึกษาระดับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
 การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2

ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	4.47	.703	มาก	1
2. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้	4.38	.679	มาก	5
3. ด้านการวัดผลประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน	4.42	.721	มาก	3
4. ด้านการนิเทศการศึกษา	4.39	.702	มาก	4
5. ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐาน การศึกษา	4.43	.704	มาก	2
รวม	4.42	.671	มาก	

จากตาราง 2 พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน
 เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($= 4.42$, S.D. $= 0.671$) เมื่อพิจารณาค่า
 เฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($= 4.47$, S.D. $= 0.703$)
 รองลงมาคือ ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา ($= 4.43$, S.D. $= 0.704$)
 ด้านการวัดผลประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ($= 4.42$, S.D. $= 0.721$) ด้านการนิเทศการศึกษา ($=$
 4.39 , S.D. $= 0.702$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ($= 4.38$, S.D. $= 0.679$)

ตาราง 3 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำที่ยั่งยืนกับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2

	X1	X2	X3	X4	X5	X6	Y
X1	1.000						
X2	.408**	1.000					
X3	.050	.053	1.000				
X4	.540**	.386**	.135	1.000			
X5	.279**	.323**	.096	.227*	1.000		
X6	.349**	.248**	.534**	.432**	.561**	1.000	
Y	.716**	.813**	.363**	.670**	.530**	.107	1.000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05, ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 3 พบว่า ภาวะผู้นำที่ยั่งยืนกับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีรายละเอียดดังนี้

1. ด้านการตระหนักถึงการเรียนรู้ (X_1) มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 อยู่ในระดับปานกลาง ($r_{X1Y} = .716$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ด้านการสืบสานความสำเร็จ (X_2) มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 อยู่ในระดับสูง ($r_{X2Y} = .832$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ด้านการกระจายอำนาจ (X_3) มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 อยู่ในระดับปานต่ำ ($r_{X3Y} = .363$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ด้านการมีความยุติธรรม (X_4) มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 อยู่ในระดับปานกลาง ($r_{X4Y} = .635$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

5. ด้านการมีความพร้อมด้านทรัพยากร (X_5) มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 อยู่ในระดับปานกลาง ($r_{X5Y} = .670$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

6. ด้านการส่งเสริมความหลากหลาย (X_6) มีความสัมพันธ์กับความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำที่ยั่งยืนกับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 มีดังนี้

1. ระดับภาวะผู้นำที่ยั่งยืนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้านเรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการมีประสบการณ์ ด้านการสืบสานความสำเร็จ ด้านการมีความพร้อมด้านทรัพยากร ด้านการกระจายอำนาจ ด้านการส่งเสริมความหลากหลาย ด้านการมีความยุติธรรม และด้านการตระหนักถึงการเรียนรู้

2. ระดับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา ด้านการวัดผลประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ด้านการนิเทศการศึกษา และด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำที่ยั่งยืนกับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมพบว่า ภาวะผู้นำที่ยั่งยืน ประกอบด้วย การตระหนักถึงการเรียนรู้ การสืบสานความสำเร็จ การกระจายอำนาจ การมีความยุติธรรม การมีความพร้อมด้านทรัพยากร การส่งเสริมความหลากหลาย การมีประสบการณ์ โดยที่การตระหนักถึงการเรียนรู้ การมีประสบการณ์ การมีความยุติธรรม และการกระจายอำนาจ มีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา เท่ากับ .004, .004, .067 และ .106 ตามลำดับ

อภิปรายผล

1. ระดับภาวะผู้นำที่ยั่งยืน กับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 พบว่าโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาแสดงออกถึง พฤติกรรมผู้นำที่แสดงออกผ่านกระบวนการต่าง ๆ เพื่อให้โรงเรียนประสบความสำเร็จ แม้จะมีการปรับเปลี่ยนผู้นำของโรงเรียน หรือภายใต้การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา ทั้งสถานการณ์ ปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลให้ผลลัพธ์เปลี่ยนแปลงไป สามารถใช้เครื่องมือ ทักษะ สมรรถนะ เทคโนโลยี ใหม่ ๆ เข้ามาแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคที่เกิดขึ้น เพื่อให้มีประสิทธิภาพเกิดประสิทธิผล ตามบริบทของ สถานการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้เมื่อพิจารณารายด้านเป็นรายข้อดังนี้

1.1 ด้านการตระหนักถึงการเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะผู้บริหารสนับสนุน แสวงหาความรู้ และพัฒนาวิธีการในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องเพื่อบำรุงรักษาไว้ซึ่งผลประโยชน์ของสถานศึกษา ผู้บริหารมีความรู้ และกระตุ้นให้ครูตระหนักถึงประโยชน์ คุณค่าจากการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ ผู้บริหารสามารถจัดเก็บความรู้ โดยนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ในการแก้ไขปัญหาได้อย่างยั่งยืน ผู้บริหารมีการแลกเปลี่ยนบูรณาการความรู้ ความคิด กับครู เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ทั้งทางด้าน สติปัญญา สังคม และอารมณ์ สอดคล้องกับ พา อักษรเสื่อ และ เอกราช โสมิตพิมานเวช (2562) พบว่า ภาวะผู้นำแบบยั่งยืนของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงาน

ศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำแบบยั่งยืนของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่นในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านการสืบสานความสำเร็จ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะผู้บริหารสถานศึกษามีการประชุมวางแผนเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมายและพันธกิจของสถานศึกษาอย่างมีกระบวนการที่ชัดเจน และกำกับติดตามให้มีประสิทธิภาพ ภายใต้การ รับรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อสามารถรักษาความสมดุลในการบริหาร และรักษา ความสำเร็จไว้ได้อย่างยั่งยืน อันแสดงออกผ่านรางวัลแห่งความสำเร็จของสถานศึกษา ทั้งในระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับชาติ สอดคล้องกับ เวย์น และ พอลลี่ (Wayne, V.; & Polly, C. 2011: 11-12) พบว่า ความเป็นผู้นำที่ยั่งยืน: การเชื่อมโยงทฤษฎีและการปฏิบัติ จากการเก็บข้อมูลสัมภาษณ์กับกลุ่มตัวอย่างผู้นำทางธุรกิจ อาวุโสที่มุ่งเน้นความยั่งยืนในองค์กร

1.3 ด้านการกระจายอำนาจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะผู้บริหาร สถานศึกษามีความยืดหยุ่นในการบริหารงาน โครงสร้างการบริหารงานของสถานศึกษา สอดคล้องกับ เดอ สเตฟาโน (De Stefano. 2003) พบว่า แม้ว่าการกระจายความเป็นผู้นำในเชิงปฏิบัติจะไม่เท่ากับการมอบหมายหน้าที่ในส่วนของผู้นำหลักซึ่งสืบเนื่องมาจากวัฒนธรรมการเคารพและไว้วางใจซึ่งกันและกัน และสอดคล้องกับงานวิจัย พา อักษรเสื่อ และ เอกราช โสมิตพิมานเวช (2562) พบว่า ภาวะผู้นำแบบยั่งยืนของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำแบบยั่งยืนของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่นในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.4 ด้านการมีความยุติธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะผู้บริหารสถานศึกษาคำนึงถึงผลประโยชน์ในทุกรูปแบบที่จะได้รับร่วมกันภายใน 148 สถานศึกษา โดยการแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินผลจากการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษาตามมาตรฐานและตัวชี้วัดวิชาชีพอย่างยุติธรรม ด้วยกระบวนการที่หลากหลาย เปิดโอกาส ให้ผู้รับการประเมินมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในกระบวนการประเมิน เข้ารับการบริการที่สถานศึกษาจัดไว้ให้ได้อย่างเท่าเทียม สอดคล้องกับงานวิจัย พา อักษรเสื่อ และ เอกราช โสมิตพิมานเวช (2562) พบว่า ภาวะผู้นำแบบยั่งยืนของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำแบบยั่งยืนของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.5 ด้านการมีความพร้อมด้านทรัพยากร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะผู้บริหารสถานศึกษามีการวางแผน กำหนดและควบคุมการใช้ทรัพยากรได้อย่าง ทั้งทรัพยากรบุคคลที่ให้การสนับสนุนการทำงานและพัฒนา ความสามารถทางวิชาชีพตามเกณฑ์วิทยฐานะอย่างเป็นรูปธรรม สอดคล้องกับ วราลักษณ์ สนิท และคณะ (2563: 225) พบว่า ปัจจัยคัดสรรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการตามนโยบายลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ระดับปัจจัยคัดสรรที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ด้านการส่งเสริมสนับสนุนด้านทรัพยากร อยู่ในระดับสูง

1.6 ด้านการส่งเสริมความหลากหลาย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะผู้บริหารสถานศึกษาตระหนักถึงความรู้ ความสามารถ ทักษะ ความถนัดของผู้เรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษา ที่มีความหลากหลายโดดเด่นแตกต่างกัน และสามารถวางแผนการบริหารความหลากหลายได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับ ปภาวี่

พิพัฒน์ลักษณะ (2557) พบว่า กลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำของ ผู้บริหารโรงเรียนเรียนร่วมตามแนวคิดภาวะผู้นำที่ยั่งยืนเพื่อเสริมสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

1.7 ด้านการมีประสบการณ์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะผู้บริหารสถานศึกษาตระหนักถึงความสำคัญ 151 ของความรู้ ความคิด ประสบการณ์ที่ตกผลึกและมีคุณค่าที่เคยเกิดขึ้นในอดีต อันเป็นสมบัติทางภูมิปัญญาของผู้บริหาร ครูหรือบุคลากรทางการศึกษา สอดคล้องกับ สุจิตรา บุญแจ้ง และคณะ (2563: 1499) ที่พบว่า ความสัมพันธ์ ระหว่างภาวะผู้นำที่ยั่งยืนของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำที่ยั่งยืนของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการให้ความสำคัญต่อประสบการณ์ในอดีต มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

2. ระดับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะการบริหารงานวิชาการเป็นภารกิจที่ถือเป็นหัวใจสำคัญในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา คุณภาพและมาตรฐานของสถานศึกษามีผล โดยตรงจากการบริหารงานวิชาการ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องตระหนักและอาศัยการมีส่วนร่วม

2.1 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะผู้บริหารสถานศึกษาเข้าใจถึงความสำคัญของหลักสูตรสถานศึกษา เกิดการสร้าง กระบวนการความร่วมมืออย่างเป็นระบบของผู้เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา ร่วมกันวิเคราะห์ วางแผน ออกแบบเพื่อพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการ

2.2 ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน มีการประชุมวางแผนกำหนดคณะทำงานรับผิดชอบอย่างชัดเจน เพื่อจัดทำแผนการเรียนรู้ ซึ่งมีการจัดทำและนำเสนอฝ่ายวิชาการโรงเรียนพิจารณาอนุมัติการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ในทุกภาคเรียน จากการวิเคราะห์โครงสร้างของหลักสูตรในแต่ละช่วงชั้น ตามตัวชี้วัดและมาตรฐาน การเรียนรู้ พร้อมปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม

2.3 ด้านการวัดผลประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะผู้บริหารสถานศึกษาและครู ร่วมกันประชุมวางแผนในการกำหนดคณะกรรมการดำเนินงานและภาระงานอย่างชัดเจน กำหนด ระเบียบ แนวปฏิบัติการวัดผลประเมินผล ดำเนินการวัดผลประเมินผลที่เน้นการประเมินจากสภาพจริง และหลากหลาย

2.4 ด้านการนิเทศการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะผู้บริหารสถานศึกษามีการดำเนินการแต่งตั้งคณะกรรมการการนิเทศภายในสถานศึกษาอย่างเป็นกระบวนการ กำหนดปฏิทินตารางการนิเทศในทุกภาคเรียน สร้างเครื่องมือและพัฒนาวิธีการนิเทศภายในสถานศึกษา มีการประเมินผลการนิเทศภายในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับ นฤมล ยำพะวง และ ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ (2564: 29-30)

2.5 ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะผู้บริหารสถานศึกษามีกระบวนการในการดำเนินกิจกรรมการจัดการศึกษาของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ แต่งตั้งคณะกรรมการทบทวนรับผิดชอบมีการวางแผนดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา และแผนปฏิบัติการประจำปีทีชัดเจน สอดคล้องกับ ปภาวี พิพัฒน์ลักษณะ (2557) พบว่า กลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนเรียนร่วมตามแนวคิดภาวะผู้นำที่ยั่งยืนเพื่อเสริมสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านการมีความยุติธรรม ควรให้ความสำคัญกับการมีความยุติธรรม เนื่องจากผลการวิจัยพบว่าระดับภาวะผู้นำที่ยั่งยืน ด้านการการมีความยุติธรรม มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องคำนึงถึงความสำคัญของการมีความยุติธรรม ของผู้เรียน ครูและบุคลากรภายในสถานศึกษา สร้างการรับรู้ แนวทางการประเมินผล การปฏิบัติงานที่มีความชัดเจนและสามารถตรวจสอบได้

2. ด้านการตระหนักถึงการเรียนรู้ คือ 1) ผู้บริหารสถานศึกษา ต้องพัฒนาตนเองให้เป็นผู้นำแห่งการเรียนรู้ (learning leadership) 2) ส่งเสริม สนับสนุนครูและ บุคลากรทางการศึกษา ให้มีความรอบรู้และประสบการณ์ ในศาสตร์ทางวิชาชีพของตน เช่น คุณวุฒิ การศึกษาและวิทยฐานะ 3) พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงที่เป็นพลวัต 4) ส่งเสริมให้ครูมีทักษะทางภาษาและเทคโนโลยี 5) ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษา เป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้ความสามารถทางวิชาชีพ 6) ขับเคลื่อนให้สถานศึกษาเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (learning organization)

3. ด้านการนิเทศการศึกษา ควรให้ความสำคัญกับการนิเทศการศึกษา เนื่องจากผลการวิจัยพบว่าระดับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียน ด้านการนิเทศการศึกษา มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ผู้บริหารสถานศึกษา จึงต้องคำนึงถึงความสำคัญของการนิเทศการศึกษาของผู้เรียน ครูและบุคลากรภายในสถานศึกษา สร้างการรับรู้ แนวทางการประเมินผลการปฏิบัติงานที่มีความชัดเจนและสามารถตรวจสอบได้

4. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า ระดับประสิทธิภาพการ บริหารงานวิชาการโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องวิเคราะห์ วางแผน และจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ที่สอดคล้อง ตามความต้องการของผู้เรียน อย่างหลากหลาย ทบทุนอย่างเป็นกระบวนการ เพื่อสร้างคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษา เรื่อง การตระหนักถึงการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 ในสถานศึกษาที่มีขนาดแตกต่างกัน ได้แก่ สถานศึกษากลาง ใหญ่ และใหญ่พิเศษ เพื่อให้ได้องค์ความรู้และสามารถเปรียบเทียบข้อมูลในบริบทที่แตกต่างกัน

2. ควรมีการศึกษาเชิงลึก เรื่อง การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาหลักสูตร สถานศึกษา ให้ประสบความสำเร็จสอดคล้องตามความต้องการของผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมากยิ่งขึ้น

3. ควรมีการศึกษาเชิงลึก เรื่อง รูปแบบการเสริมสร้างความยุติธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาใช้เป็นแนวทางในการเสริมสร้างความยุติธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กรรณิกา โกศลเที่ยง. (2562). การศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยรังสิต.
- จันทราณี สงวนนาม. (2553). ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา. นนทบุรี: บัคพอยท์.
- ทศม์ชญา พิพัฒน์เพ็ญ. (2557). การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารในโรงเรียนโสตศึกษาตามความคิดเห็นของครูผู้สอน ภาคกลาง สังกัดสำนักบริหารการศึกษพิเศษ. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- ทิวากานต์ ศรีสวัสดิ์. (2558). ภาวะผู้นำแบบยั่งยืนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 19. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- นฤมล จิตรเชื้อ และ วิโรจน์ เจษฎาลักษณ์. (2561). การรับรู้ความยุติธรรม ในองค์การที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการทำงานอย่างสร้างสรรค์และผลการปฏิบัติงานเชิงนวัตกรรมผ่านความผูกพันต่อองค์การด้านจิตใจของอาจารย์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต.
- นฤมล ยำพะวา และ ภาวิดา ธาตราศรีสุทธิ. (2564). ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนในเครือข่ายที่ 33 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่นครปฐม กรุงเทพมหานคร. วารสารศึกษาศาสตร์ มจร. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย.
- นัฐวุฒิ ชัยนอก. (2558). แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40. มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- ปภาวี พิพัฒน์ลักษณ์. (2557). กลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนร่วมตามแนวคิด ภาวะผู้นำที่ยั่งยืน เพื่อเสริมสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พา อักษรเชื้อ และ เอกราช โสมิตพิมานเวช. (2562). ภาวะผู้นำแบบยั่งยืนของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น. วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาฯ ขอนแก่น.
- ภาณุศักดิ์ หงส์ทอง. (2562). รูปแบบการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในกรุงเทพมหานคร เพื่อพัฒนาความสามารถในการบริหารจัดการตนเอง (Executive Function: EF) ของเด็กปฐมวัย. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- วรลักษณ์ สนิท รัตนา ดวงแก้ว และ เก่งกนก เอื้อวงศ์. (2563). ปัจจัยคัดสรรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการตามนโยบายลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 3. วารสารปัญญาภิวัฒน์.
- ศุภมาส ภาสุระ และ สุกัญญา แซ่ม้อย. (2561). ระดับสมรรถนะภาวะผู้นำ แบบยั่งยืนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2. วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สงวนพงศ์ ชวนชม. (2557). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับ ประสิทธิภาพของสถานศึกษาสังกัด องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา. วารสารวิชาการ สมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย.

- สารินทร์ เขี่ยมครอง. (2561). แนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในจังหวัดชัยนาท สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- สุวิตรา บุญแจ้ง วิสุทธิ วิจิตรพัชรภรณ์ และ กานดา สกุลธนะศักดิ์ มัวร์. (2563). ภาวะผู้นำที่ยั่งยืนของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวรี เขต 1. การประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล, นครราชสีมา.
- อรสุดา ดุสิตรัตน์กุล. (2563). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะ ผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา กับการบริหารงานวิชาการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1. วารสารวิชาการวิทยาลัยแสงธรรม.
- อินทร์แปลง อบอุ้น. (2560). แนวทางการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 7. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยปทุมธานี.
- Avery, G. C.; & Bergsteiner, H. (2011). “Sustainable Leadership Practices for Enhancing Business Resilience and Performance”. Strategy and Leadership.
- Dubrin, A. J. (2010). Principles of Leadership. Canada: South-Western Cengage-Learning.
- Hareaves, A. (2006). Sustainableb Leadership. In B. Davies (Ed), The Essentials of.
- Krejcie, R. V.; & D. W. Morgan. (1970). “Determining Sample Size for Research Activities”. Educational and Psychological Measurement.
- Wayne, V.; & Polly, C. (2011). Sustainability Leadership Linking Theory and Practice. SSRN Working Paper Series, 21 October 2011.

E006L: ภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขต วัฒนา กรุงเทพมหานคร

LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATORS AFFECTING TEACHERS' PERFORMANCE IN SCHOOLS UNDER VADHANA DISTRICT BANGKOK METROPOLIS

นันทวัฒน์ นันทโรจนวัชร¹ ทรงยศ แก้วมงคล²

¹ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

² อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา 2) เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานของครู 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการปฏิบัติงานของครู 4) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน 129 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) และสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเที่ยงตรง อยู่ระหว่าง 0.80-1.00 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .983 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product-moment correlation efficient) และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการ และภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอน ด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน ด้านการจัดการหลักสูตรและการสอน ด้านการนิเทศการสอน และด้านการกำหนดพันธกิจ และเมื่อพิจารณาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์เป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ ด้านการมีวิสัยทัศน์ ด้านการทำงานเป็นทีม และด้านการมีความยืดหยุ่นและปรับตัว

2. การปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการพัฒนาศักยภาพตนเอง ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านการจัดการชั้นเรียน ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพ

3. ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ด้านการมีวิสัยทัศน์ ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ ด้านการยืดหยุ่นและปรับตัว ด้านการทำงานเป็นทีม และด้านการจัดการหลักสูตรและการสอน ซึ่งสามารถเขียนเป็นสมการวิเคราะห์การถดถอยได้ดังนี้

$$\hat{Y} = 1.102 + .200X_8 + .116X_7 + .117X_6 + .108X_9 + .110X_4$$

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำทางวิชาการ, ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์, การปฏิบัติงานของครู

Abstract

This research aimed 1) to study the leadership of school administrators, 2) to study teachers' performance, 3) to study the relationship between the leadership of school administrators and the teachers' performance, 4) to study the leadership of school administrators affects the teachers' performance in schools under the Watthana District Office Bangkok. The sample group used in the research was 129 school administrators and teachers using the stratified random sampling method and simple random sampling. The research instrument is a 5-level estimation questionnaire with a validity between 0.80-1.00 and a reliability equal to .983. Statistics used in data analysis include frequency, percentage, mean, Standard Deviation, Coefficient analysis Pearson's product-moment correlation efficient and Multiple Regression Analysis.

The findings were as follows:

1. Academic leadership and creative leadership of educational institution administrators Under the Watthana District Office Bangkok as a whole is at a high level. When considering academic leadership in each aspect, it was found that every aspect was at a high level. Sorted by average from highest to lowest is the aspect of promoting a teaching and learning atmosphere. Supervision and monitoring of student progress curriculum management and teaching supervision and mission determination and when considering creative leadership in each aspect, it was found that every aspect was at a high level. Sorted by average from highest to lowest is the aspect of considering individuality. creativity vision teamwork and being flexible and adaptable

2. Teachers' performance in schools under the Watthana District Office Bangkok as a whole is at a high level. When considering each aspect, it was found that every aspect was at a high level. Sorted by average from highest to lowest is the aspect of self-potential development. In terms of teaching and learning, in morality and ethics, in classroom management. professional ethics.

3. Leadership of school administrators there is a positive relationship and the teachers' performance in schools under the Watthana District Office Bangkok statistically significant at the .05 level.

4. Leadership of school administrators affects the teachers' performance in schools under the Watthana District Office, Bangkok. Statistically significant at the .05 level includes vision, creativity, flexibility and adaptability, teamwork and curriculum management and teaching and a multiple linear regression equation as follows:

$$\hat{Y} = 1.102 + .200X_8 + .116X_7 + .117X_6 + .108X_9 + .110X_4$$

Keywords: Academic leadership, Creative leadership, Teachers' performance

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาสังคมในศตวรรษที่ 21 ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาประเทศนั้น จะต้องพัฒนาพร้อม ๆ กันไปหลายด้าน ในการดำเนินงานใด ๆ จะลุล่วงไปอย่างมีประสิทธิภาพนั้น สิ่งที่สำคัญที่สุดคือทรัพยากรมนุษย์ เพราะแม้ว่าจะมีทรัพยากรอื่นมากมายเพียงใด จะไร้ประโยชน์ไปหากขาดทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาสังคมและประเทศ ทั้งนี้การจะเป็นมนุษย์ที่มีศักยภาพจะประกอบด้วย ปัจจัยต่าง ๆ ที่จะทำให้นมนุษย์มีความรู้ ทักษะ ความคิด ทศณคติที่ดี รู้จักการใช้ชีวิต สามารถดำรงชีพในโลกปัจจุบันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นปัจจัยที่จะทำให้นมนุษย์เป็นทรัพยากรที่มีศักยภาพคือปัจจัยด้านการศึกษาซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด การศึกษาที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพจะพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ทุกด้านได้เป็นอย่างดี ซึ่งพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ซึ่งเป็นกรอบหลักในการปฏิรูปการศึกษา ทั้งหมด โดยมุ่งให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษาจากส่วนกลางสู่สถานศึกษา ส่วนปกครอง ส่วนท้องถิ่นและชุมชน ซึ่งมุ่งหวังเพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาทั้งด้านต่าง ๆ ทั้ง 4 ด้าน ยกเว้นด้าน วิชาการ ไปยังคณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง

การศึกษาจึงถือเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญมากในยุคปัจจุบัน เนื่องจากการศึกษาถูกใช้เป็นเครื่องมือเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งมีคุณค่ายิ่งกว่าทรัพยากรอื่น ๆ ที่จะเป็นรากฐานในการพัฒนาประเทศ มีศักยภาพทางการแข่งขันสูง ดังนั้นการพัฒนาประเทศจึงแปรผันตรงกับการจัดการศึกษา หากมีการจัดการศึกษาที่ดี คุณภาพการพัฒนาประเทศก็สูง หากมีการจัดการศึกษาที่คุณภาพต่ำ การพัฒนาจะด้อยคุณภาพตามไปด้วย รัฐจึงได้กำหนดแนวทางการศึกษาไว้ กล่าวคือนโยบายการจัดการศึกษาตามแนวทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555-2559 ซึ่งมุ่งพัฒนาคุณภาพทรัพยากรมนุษย์ของไทยให้เป็นคนดี ใฝ่เรียนรู้ มีทักษะและสามารถดำรงชีวิตได้อย่างเหมาะสมตามช่วงวัย มีความเข้มแข็งสามารถปรับตัวได้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมในอนาคต ซึ่งปัจจุบันสังคมในศตวรรษที่ 21 ถือเป็นยุคดิจิทัลอย่างเต็มตัว ดังนั้นกิจกรรมในด้านต่าง ๆ สามารถเข้าถึงได้ง่ายขึ้นผ่านระบบออนไลน์ การปรับการจัดการศึกษาให้ให้เท่าทันยุคสมัย จึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการยกระดับทรัพยากรมนุษย์ให้พร้อมต่อการแข่งขัน และต่อการพัฒนาประเทศ

การจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นให้ได้มาซึ่งคุณภาพ ทั้งผลผลิตคือผู้รับการศึกษา กระบวนการที่ทำให้ได้มาซึ่งผลผลิต และผู้สอน ตัวแปรที่สำคัญอย่างมากในการจัดการศึกษาคือผู้บริหารสถานศึกษา โดยเป็นทั้งผู้นำ ผู้กำหนดนโยบายและแผนงานของสถานศึกษา ผู้ประสานระหว่างทุกฝ่ายรวมถึงต่างสถานศึกษาหรือต่างองค์กร เป็นผู้จูงใจให้บุคลากรในสถานศึกษาดำเนินการจัดการศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ได้ตั้งไว้ โดยอาศัยความอดทน มุมานะ

ความรู้ความสามารถ มีศาสตร์และศิลป์ในการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ มีความกล้าหาญ สามารถสั่งการและตัดสินใจอย่างมีประสิทธิภาพและวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล กล้ายอมรับความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้น สามารถปฏิบัติหน้าที่จนได้รับการยอมรับทั้งจากบุคคลในองค์กรและบุคคลรอบข้าง ผู้บริหารจะต้องเป็นผู้นำ กล่าวคือ ต้องแสดงพฤติกรรมตัวอย่าง และจะต้องกำหนดพฤติกรรมของบุคลากรในองค์กร สามารถโน้มน้าวให้กลุ่มคนหรือบุคคลหนึ่งแสดงพฤติกรรมตามที่ผู้นำประสงค์ในสถานการณ์นั้น ๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร หรือของผู้นำโดยไม่มีเงื่อนไข หรือหมายถึงการใช้อำนาจต่อกลุ่มคนหรือบุคคลเพื่อนำมาซึ่งความสำเร็จขององค์กร (สันติ บุญภิรมย์. 2552: 230) ดังนั้นทักษะด้านต่าง ๆ ที่ผู้บริหารพึงมี โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาวะผู้นำในการยืดหยุ่นสถานการณ์ มีความรอบรู้ ตัดสินใจเด็ดขาด มีความคิดริเริ่มและกระตือรือร้น (ธร สุนทรายุทธ. 2551: 325)

ภาวะผู้นำของผู้บริหารจึงเป็นทักษะด้านที่จำเป็นสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในการดำเนินการจัดการศึกษา กำหนดนโยบายและแผนในสถานศึกษา คุณภาพการจัดการศึกษาจะสูงหรือต่า ขึ้นขึ้นอยู่กับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา หากสถานศึกษามีผู้บริหารที่ดี มีคุณธรรมจริยธรรม ประสิทธิภาพ ความเชี่ยวชาญ ความรู้ความสามารถ สถานศึกษาก็จะจัดการศึกษาได้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ ทักษะด้านความคิดริเริ่มในการวางแผนการจัดการศึกษา การบริหารอย่างมีความหลากหลาย รวมถึงการบริหารทรัพยากรต่าง ๆ ที่จะนำพาองค์กรให้พัฒนาได้ตามเป้าหมายที่วางไว้ ก็ถือเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญของภาวะผู้นำ นอกจากนี้ที่กล่าวมาแล้ว คุณสมบัติของภาวะผู้นำที่ผู้บริหารควรมีอีกประการหนึ่ง คือ การโน้มน้าวจิตใจบุคลากรในองค์กร ให้ร่วมมือร่วมใจกันปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเต็มใจและมีทัศนคติไปในทิศทางเดียวกัน สามารถแบ่งงานตามความถนัดเพื่อให้ภารกิจต่าง ๆ ขององค์กรประสบความสำเร็จ ปัจจัยการสร้างบรรยากาศในการปฏิบัติภารกิจขององค์กรก็คือ ความพึงพอใจ (ธร สุนทรายุทธ. 2551: 325)

การปฏิบัติงานของครูผู้สอนที่ดี ถือเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่ทำให้เกิดการจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นนอกจากผู้บริหารสถานศึกษาแล้ว ครูผู้สอนก็เป็นบุคคลที่มีความสำคัญมากในการจัดการศึกษา เพราะคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนจะสูงหรือต่า ขึ้น ส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับปฏิบัติงานของครู ผู้สอน ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานที่ดีเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ส่งผลให้สถานศึกษา สามารถก้าวไปสู่ความเป็นผู้นำ และแข่งขันกับนานาชาติได้ และการจัดการศึกษาเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นต้องอาศัยครู เนื่องจากครูเป็นบุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการจัดการศึกษา (ชนัญญาภรณ์ ใจแน่น. 2560: 2)

ด้วยเหตุผลที่กล่าวมาเบื้องต้น เป็นเหตุผลการวิจัยต้องการค้นคว้าภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร เพื่อให้ทราบถึงแนวทางในการวางแผนปรับปรุง และได้นำผลที่ได้ไปพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาในด้านของภาวะผู้นำและครูในโรงเรียนในด้านของการปฏิบัติงาน ตลอดจนแนวทางการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานครต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา กับการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร

4. ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพัฒนา กรุงเทพมหานคร

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

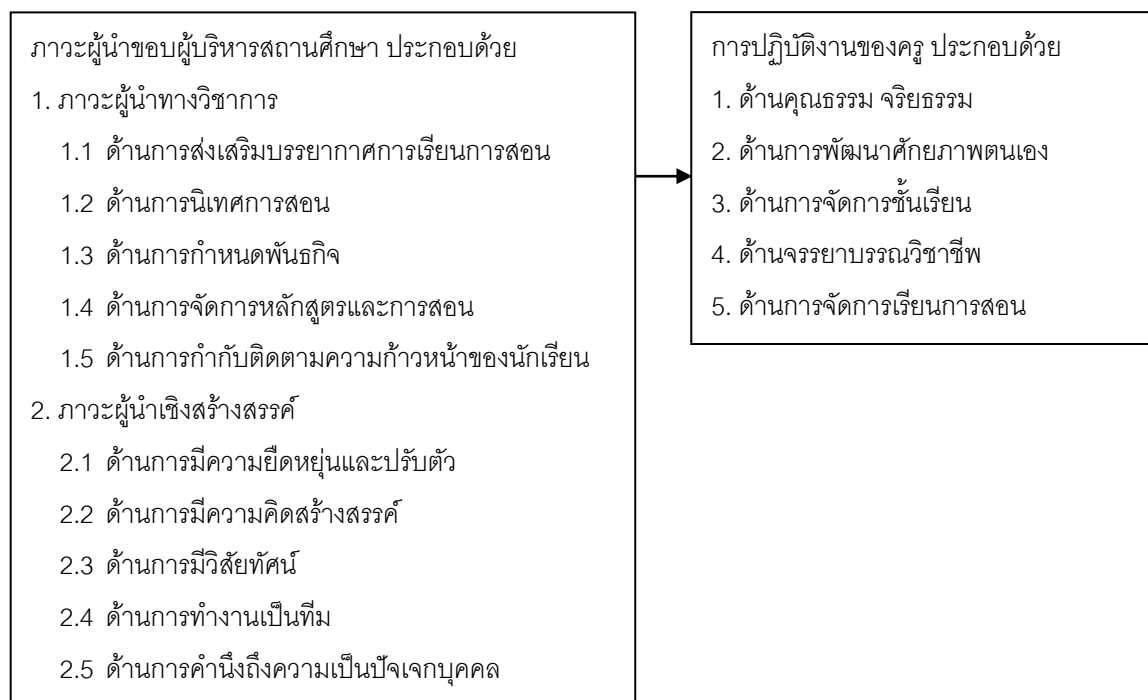
1. สำนักงานเขตพัฒนา กรุงเทพมหานคร นำผลการศึกษามาเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของครูในโรงเรียน และเสริมสร้างการปฏิบัติงานของครูผู้สอน ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น
2. สถานศึกษา หน่วยงานต้นสังกัด และหน่วยงานอื่นสามารถนำผลการศึกษาไปพัฒนาการทำงาน ใช้ประกอบแนวทางการวางแผนพัฒนาคุณภาพภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา และการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนต่อไป
3. ผู้บริหารสถานศึกษานำผลการศึกษาไปเป็นข้อมูลในการพัฒนาภาวะผู้นำของตนเอง และการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนให้เกิดประโยชน์ต่อการจัดการศึกษามากยิ่งขึ้น

กรอบแนวคิด

การวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพัฒนา กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและเอกสารทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาของ ศราวุธ ทองอากาศ (2560: 18); กาญจนา สุระคำ (2562: 18-19); กฤษณ์ น้อยแก้ว (2566: 35-36); กรูก (Krug. 1992: 4-6); แมคอีวาน (McEwan. 1998: 125-130) ซึ่งมี 5 ตัวแปร ได้แก่ 1) ด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอน 2) ด้านการนิเทศการสอน 3) ด้านการกำหนดพันธกิจ 4) ด้านการจัดการหลักสูตรและการสอน 5) ด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน, ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาของ สุรศักดิ์ ปักกระระโก (2560: 26); เสาวนีย์ สมบูรณ์ศิริโรจน์ (2562: 44); เพ็ญภา ศรีภูธร (2562: 12); ณัฐฐ ช่วยงาน (2565: 48-50); โรบินสัน (Robinson. 2007: 120) ซึ่งมี 5 ตัวแปร ได้แก่ 1) ด้านการมีความยืดหยุ่นและปรับตัว 2) ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ 3) ด้านการมีวิสัยทัศน์ 4) ด้านการทำงานเป็นทีม 5) ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล และขอข่ายการปฏิบัติงานของครูของ กมลรัฐ อินทรทัศน์ (2556: 89); ทิพย์วัลย์ ชาลีเครือ (2559: 10); ช่อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ (2562: 19-20); ณรงค์ชัย บุญประเสริฐ (2563: 55-56); สุธิกานต์ บริเอก (2564: 152) ซึ่งมี 5 ตัวแปร คือ 1) ด้านคุณธรรม จริยธรรม 2) ด้านการพัฒนาศักยภาพตนเอง 3) ด้านการจัดการชั้นเรียน 4) ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพ 5) ด้านการจัดการเรียนการสอน ดังภาพประกอบ 1

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ผู้วิจัยใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร ในปีการศึกษา 2565 จำนวน 193 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 18 คน และครู จำนวน 175 คน (สำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร. 2565)

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร ในปีการศึกษา 2565 โดยกำหนดจำนวนของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่ และ มอร์แกน (Krejcie; & Morgan) จำนวน 129 คน กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยใช้โรงเรียนเป็นชั้นภูมิและสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ แบ่งเป็นดังนี้

1. ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย

1.1 ภาวะผู้นำทางวิชาการ 1) ด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอน 2) ด้านการนิเทศการสอน 3) ด้านการกำหนดพันธกิจ 4) ด้านการจัดการหลักสูตรและการสอน 5) ด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน

1.2 ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ 1) ด้านการมีความยืดหยุ่นและปรับตัว 2) ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ 3) ด้านการมีวิสัยทัศน์ 4) ด้านการทำงานเป็นทีม 5) ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล

ตัวแปรตาม ได้แก่

1. การปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย
  - 1.1 ด้านคุณธรรม จริยธรรม
  - 1.2 ด้านการพัฒนาศักยภาพตนเอง
  - 1.3 ด้านการจัดการชั้นเรียน
  - 1.4 ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพ
  - 1.5 ด้านการจัดการเรียนการสอน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร โดยแบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามสถานะภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย ภาวะผู้นำทางวิชาการ ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของ ลิเคิร์ต (Likert, 1967)

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการจัดการชั้นเรียน ด้านการพัฒนาศักยภาพตนเอง ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของ ลิเคิร์ต (Likert, 1967)

แบบสอบถามชุดนี้มีค่าความเที่ยงตรงอยู่ระหว่างอยู่ระหว่าง 0.80-1.00 มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .983

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าในเรื่องนี้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองและจัดทำข้อมูล โดยมีรายละเอียดโดยสรุปดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสืออนุญาตเก็บข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
2. ทำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลการวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ เสนอไปยังสถานศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล
3. ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยตนเองและใช้ Google Form
4. รวบรวมแบบสอบถามที่กรอกข้อมูลเรียบร้อยแล้วแต่ละชุดนำไปลงรหัส
5. การประมวลผลการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
2. สถิติที่ใช้ในการทดสอบความสัมพันธ์ ได้แก่ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient)
3. สถิติที่ใช้ในการพยากรณ์การส่งผล ได้แก่ การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression)

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร

ตาราง 1 ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร โดยรวม

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. ด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอน	3.95	.497	มาก	1
2. ด้านการนิเทศการสอน	3.86	.494	มาก	4
3. ด้านการกำหนดพันธกิจ	3.84	.407	มาก	5
4. ด้านการจัดการหลักสูตรและการสอน	3.87	.402	มาก	3
5. ด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน	3.90	.450	มาก	2
รวม	3.91	.380	มาก	

จากตาราง 1 ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.91$, S.D. = .380) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ 1) ด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = .497) 2) ด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.90$, S.D. = .450) 3) ด้านการจัดการหลักสูตรและการสอน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.87$, S.D. = .402) 4) ด้านการนิเทศการสอน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.86$, S.D. = .494) และ 5) ด้านการกำหนดพันธกิจ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.84$, S.D. = .407)

ตาราง 2 ระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร โดยรวม

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. ด้านการมีความยืดหยุ่นและปรับตัว	3.79	.437	มาก	5
2. ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์	3.87	.446	มาก	2
3. ด้านการมีวิสัยทัศน์	3.84	.467	มาก	3
4. ด้านการทำงานเป็นทีม	3.84	.470	มาก	4
5. ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล	3.93	.429	มาก	1
รวม	3.86	.302	มาก	

จากตาราง 2 ระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.86$, S.D. = .302) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ 1) ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.93$, S.D. = .429) 2) ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.87$, S.D. = .446) 3) ด้านการมีวิสัยทัศน์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.84$, S.D. = .467) 4) ด้านการทำงานเป็นทีม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.84$, S.D. = .470) และ 5) ด้านการมีความยืดหยุ่นและปรับตัว อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.79$, S.D. = .437)

2. ผลการวิเคราะห์การปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร

ตาราง 3 ระดับการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร โดยรวม

การปฏิบัติงานของครูผู้สอน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. ด้านคุณธรรม จริยธรรม	3.84	.359	มาก	3
2. ด้านการพัฒนาศักยภาพตนเอง	3.88	.336	มาก	1
3. ด้านการจัดการชั้นเรียน	3.84	.428	มาก	4
4. ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพ	3.83	.366	มาก	5
5. ด้านการจัดการเรียนการสอน	3.87	.355	มาก	2
รวม	3.85	.279	มาก	

จากตาราง 3 การปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.85$, S.D. = .279) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ 1) ด้านการพัฒนาศักยภาพตนเอง

อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = .336) 2) ด้านการจัดการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.87$, S.D. = .355) 3) ด้านคุณธรรม จริยธรรม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.84$, S.D. = .359) 4) ด้านการจัดการชั้นเรียน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.84$, S.D. = .428) และ 5) ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.83$, S.D. = .366)

ตาราง 4 ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา กับการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร

	X_1	X_2	X_3	X_4	X_5	X_6	X_7	X_8	X_9	X_{10}	Y
X_1	1										
X_2	.191*	1									
X_3	.151*	.174*	1								
X_4	.104*	.235**	.163*	1							
X_5	.154*	.669**	.187*	.141*	1						
X_6	.241**	.246**	.370**	.325**	.288**	1					
X_7	.181*	.372**	.215*	.174*	.206*	.166*	1				
X_8	.254**	.221*	.271**	.248**	.419**	.449**	.205*	1			
X_9	.189*	.268**	.216*	.327**	.228**	.372**	.274**	.392**	1		
X_{10}	.210*	.186*	.362**	.316**	.217*	.339**	.308**	.332**	.284**	1	
Y	.179*	.351**	.311**	.410**	.316**	.517**	.388**	.595**	.515**	.406**	1

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01, * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 4 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ที่เป็นตัวแปรต้นด้วยกัน อยู่ระหว่าง .104-.669 ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ตัวแปรต้นที่เหมาะสมกับการวิเคราะห์การถดถอย ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา กับการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์อยู่ระหว่าง .179-.595 ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นกับตัวแปรตาม ที่เหมาะสมในการที่ตัวแปรต้นจะพยากรณ์ค่าตัวแปรตามได้ดี

ตาราง 5 ผลวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงาน
 เขตพัฒนา กรุงเทพมหานคร โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis: MRA) ด้วยวิธี
 Enter

ตัวแปร	ภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน				
	B	SE	Beta	t	Sig.
ค่าคงที่	1.102	.268		4.111	.000
ด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้การสอน	-.037	.036	-.066	-1.033	.304
ด้านการนิเทศการสอน	.041	.039	.073	1.072	.286
ด้านการกำหนดพันธกิจ	.013	.046	.019	.284	.777
ด้านการจัดการหลักสูตรและการสอน	.110	.047	.159	2.348	.021
ด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน	.005	.042	.008	.113	.910
ด้านการมีความยืดหยุ่นและปรับตัว	.117	.048	.183	2.464	.015
ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์	.116	.043	.186	2.684	.008
ด้านการมีวิสัยทัศน์	.200	.045	.335	4.449	.000
ด้านการทำงานเป็นทีม	.108	.042	.181	2.567	.012
ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล	.043	.046	.065	.916	.361
R = .758, R Square = .574, Adjusted R ² = .583, SE (est.) = .18993, F = 15.888**, Sig = .000					

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01, * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 5 ผลวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน
 สังกัดสำนักงานเขตพัฒนา กรุงเทพมหานคร พบว่า ภาวะผู้นำ 5 ด้าน ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน
 ประกอบด้วย ด้านการจัดการหลักสูตรและการสอน (X_4), ด้านการยืดหยุ่นและปรับตัว (X_6) ด้านการทำงานเป็นทีม
 (X_9) ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ (X_7) และด้านการมีวิสัยทัศน์ (X_8) มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน
 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีค่าอิทธิพล เท่ากับ .159, .183, .181, .186 และ.335 ส่วนภาวะผู้นำที่ไม่ส่งผล
 ต่อการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน ได้แก่ ด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้การสอน (X_1), ด้านการนิเทศการ
 สอน (X_2), ด้านการกำหนดพันธกิจ (X_3), ด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน (X_5), ด้านการคำนึงถึง
 ความเป็นปัจเจกบุคคล (X_{10}) โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) เท่ากับ .758 แสดงว่า ภาวะผู้นำทั้ง 5 ภาวะ
 ร่วมกันพยากรณ์ภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพัฒนา กรุงเทพมหานครได้
 ร้อยละ 58.30 และมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์เท่ากับ .190

สรุปผลการวิจัย

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการ และภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอน ด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน ด้านการจัดการหลักสูตรและการสอน ด้านการนิเทศการสอน และด้านการกำหนดพันธกิจ และเมื่อพิจารณาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์เป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ ด้านการมีวิสัยทัศน์ ด้านการทำงานเป็นทีม และด้านการมีความยืดหยุ่นและปรับตัว
2. การปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการพัฒนาศักยภาพตนเอง ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านการจัดการชั้นเรียน ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพ
3. ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
4. ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ด้านการมีวิสัยทัศน์ ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ ด้านการยืดหยุ่นและปรับตัว ด้านการทำงานเป็นทีม และด้านการจัดการหลักสูตรและการสอน

อภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร อภิปรายผลได้ดังนี้

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการ และภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอน ด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน ด้านการจัดการหลักสูตรและการสอน ด้านการนิเทศการสอน และด้านการกำหนดพันธกิจ และเมื่อพิจารณาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์เป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ ด้านการมีวิสัยทัศน์ ด้านการทำงานเป็นทีม และด้านการมีความยืดหยุ่นและปรับตัว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัมชียะห์ เมาลิดิน (2564: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยภาพรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก และงานวิจัยของ ธนิต รัตนศักดิ์ดา (2565: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 พบว่า

ค่าเฉลี่ยโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับ ค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการนิเทศการสอน ด้านการประเมินผลและตรวจสอบ ความก้าวหน้าของนักเรียน ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ ด้านการวางแผนกำหนดภารกิจ และด้านการจัดหลักสูตรและการสอน ตามลำดับ และงานวิจัยของ กรองกาญจน์ อรุณเมฆ (2564: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 โดย ภาพรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก โดย เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยเลขคณิตจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการพูดคุยสะท้อนพฤติกรรมครู และด้านการสนับสนุน ให้มีการพัฒนาทางวิชาชีพ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษา มีความสามารถในการบริหารงานวิชาการใน ด้านต่าง ๆ เช่น การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอน มีการใช้เทคโนโลยี และนวัตกรรมในการบริหารสถานศึกษา รวมถึงการจัดการเรียนการสอน มีการวางแผนนิเทศการสอนอย่างเป็นระบบ มีความรู้ ความเข้าใจ ในการวัดและ ประเมินผล สามารถให้คำแนะนำแก่บุคลากรในสถานศึกษา สามารถกำหนดเป้าหมาย วิสัยทัศน์ พันธกิจของ สถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรของสถานศึกษา สนับสนุนกำกับติดตาม ความก้าวหน้า และรักษามาตรฐานของผู้เรียน รวมถึงผู้บริหารสถานศึกษายังมีความยืดหยุ่นและปรับตัว รับฟังข้อเสนอ ของบุคลากร และปรับใช้อย่างเหมาะสม มีความคิดสร้างสรรค์ วางแผนการบริหารงาน มีกำหนดการขั้นตอนอย่าง ชัดเจน สามารถคิดในสิ่งที่แปลกใหม่ และนำมาปรับใช้ในการบริหารสถานศึกษา มีวิสัยทัศน์ วิเคราะห์สถานการณ์ ต่าง ๆ ของสถานศึกษา วิเคราะห์ปัญหา และแก้ไขปัญหาได้อย่างรวดเร็ว และทันที่ที่มีความสามารถในการหา ข่าวสารในการบริหารได้อย่างรวดเร็ว สามารถจูงใจ และกระตุ้นให้บุคลากรมีความเต็มใจในการปฏิบัติงานร่วมกัน อย่างมีความสุข มีการปฏิบัติต่อบุคลากรในสถานศึกษาอย่างเท่าเทียม ใส่ใจรายละเอียดของเพื่อนร่วมงาน ให้โอกาส บุคลากรในการพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ

2. การปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวม อยู่ใน ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก เรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้าน การพัฒนาศักยภาพตนเอง ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านการจัดการชั้นเรียน ด้าน จรรยาบรรณวิชาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุพรรณา ลอยสมุทร (2559: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ ระหว่างความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนกับประสิทธิผลของสถานศึกษาเอกชน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด ผลการวิจัยพบว่า 1) ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนสถานศึกษาเอกชน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด โดยรวมและเป็นรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) ระดับประสิทธิผลของสถานศึกษาเอกชน ในจังหวัด ระยอง จันทบุรี และตราด โดยรวมและเป็นรายด้านอยู่ในระดับมาก 3) ความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในการ ปฏิบัติงานของครูผู้สอนกับประสิทธิผลของสถานศึกษาเอกชน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด โดยรวมมีความ-สัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาระดับความสัมพันธ์ของทุกด้าน พบว่า มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง และผลการวิจัยของ ธิติดิษฐ์ อยู่วิธี (2558: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการปฏิบัติงาน ของครูโรงเรียนชะอำคุณหญิงเนื่องบุรีตามข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ พ.ศ. 2556 ผลการวิจัยพบว่า การ ปฏิบัติงานของครูโรงเรียนชะอำคุณหญิงเนื่องบุรี ตามข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐาน วิชาชีพ พ.ศ. 2556 โดย ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยเลขคณิต จากมากไปหาน้อย ดังนี้ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน และตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ โดยคำนึงถึงผลที่

จะเกิดแก่ผู้เรียน นอกนั้นอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ครูมีคุณธรรมจริยธรรม ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี มีวินัย ต่อสังคม รู้จักหน้าที่ มีความรับผิดชอบ เคารพสิทธิของผู้อื่น พัฒนาค้นหาความรู้ให้ทันสมัย ศึกษาหาความรู้ เข้าร่วมอบรม สัมมนาทางวิชาการอยู่เสมอ นำนวัตกรรม หรือเทคโนโลยีมาปรับใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียน มีความ ศรัทธา เชื่อสัจยในวิชาชีพ รวมถึงความรับผิดชอบต่อวิชาชีพและองค์กร จัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม และลงมือปฏิบัติจริง มีการวัดประเมินผล และวิเคราะห์ผลการเรียนรู้ เพื่อแก้ปัญหาให้กับกลุ่ม ผู้เรียนที่มีปัญหา

3. ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ กรูก (Krug, 1992: 4-6) ที่กล่าวว่า พฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการที่มีประสิทธิผล มี 5 องค์ประกอบ ได้แก่ การ กำหนดพันธกิจ การจัดการหลักสูตรและการสอน การนิเทศการสอน การกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอน และสอดคล้องกับแนวคิดของ สุรศักดิ์ ปักกระโถ (2560: 26) ที่สรุปไว้ว่า องค์ประกอบหลักสำหรับการเป็นผู้นำเชิงสร้างสรรค์ได้ต้องประกอบไปด้วยการมีวิสัยทัศน์ คำนึงถึงความเป็นปัจเจก บุคคล การมีความยืดหยุ่นและปรับตัว การมีความคิดสร้างสรรค์ การทำงานเป็นทีม การมุ่งทำงานให้สำเร็จ มีเป้าหมาย ที่ชัดเจน เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงการตัดสินใจ การมีจินตนาการ มีความสามารถในการแก้ปัญหา รวมถึงแนวคิด ของ เพ็ญภา ศรีภูธร (2562: 12) สรุปว่า องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ เป็นพฤติกรรมการแสดงออก ของผู้บริหารที่แสดงออกถึงการกระตุ้นความสร้างสรรค์ เพื่อมุ่งสู่ความสำเร็จในการบริหารงาน ประกอบด้วย การมี วิสัยทัศน์ การมีความยืดหยุ่นและปรับตัว การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล การมีความคิดสร้างสรรค์ การทำงาน เป็นทีม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถในการวิเคราะห์สถานการณ์ต่าง รวมถึงปัญหาของ สถานศึกษา และแก้ไขปัญหาได้อย่างรวดเร็ว ทันทั่วทั้ง มีความเด็ดขาดในการตัดสินใจจากการไตร่ตรองอย่างละเอียด ถี่ถ้วน และมีเหตุผล มีการสนับสนุนให้มีการเปลี่ยนแปลงแนวคิด หรือวิธีการปฏิบัติงานเพื่อพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น รวมถึง มีการวางแผนกระบวนการบริหารงาน และมีการกำหนดขั้นตอนอย่างชัดเจน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ ผู้บริหาร สถานศึกษามีความสามารถในการรับฟังข้อเสนอแนะของบุคลากร และปรับใช้อย่างเหมาะสม สามารถการเปลี่ยนแปลง การบริหารงานให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ สามารถปฏิบัติตนเป็นแบบอย่าง ในการ ทำงานร่วมกันภายในสถานศึกษา รวมถึงกระตุ้นให้บุคลากรมีความเต็มใจที่จะให้ความร่วมมือในการบริหารสถานศึกษา สามารถจัดการหลักสูตรและการสอนให้สอดคล้องกับพันธกิจของสถานศึกษา มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร ของสถานศึกษา สามารถกำกับ ดูแล ติดตาม พัฒนากระบวนการเรียนการสอนของหลักสูตรในสถานศึกษา

4. ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขต วัฒนา กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ด้านการมีวิสัยทัศน์ ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ ด้านการยืดหยุ่นและปรับตัว ด้านการทำงานเป็นทีม และด้านการจัดการหลักสูตรและการสอน ซึ่งสอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ ธนวัฒน์ โพธิ์รัตน์ (2566: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา แรงจูงใจในการ ปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ ผลการวิจัยพบว่า 1. ด้านภาวะ ผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า ความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก 2. ด้านแรงจูงใจในการ ปฏิบัติงานของครู โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า ความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก 3. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างภาวะ ผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

ประจวบศิริพันธ์ พบว่า มีความสัมพันธ์กันในระดับค่อนข้างสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และงานวิจัยของ สุธิกานต์ บริเอก (2564) ได้ศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูผู้สอน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) การปฏิบัติงานของครูผู้สอนในโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก 3) ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง จังหวัดที่ตั้ง สถานศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของสถานศึกษา โดยรวมไม่แตกต่างกัน 4) การปฏิบัติงานของครูผู้สอนในโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่ง จังหวัดที่ตั้ง สถานศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของสถานศึกษา โดยรวมไม่แตกต่างกัน 5) ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการปฏิบัติงานของครูผู้สอน โดยรวมมีความสัมพันธ์กันในทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในระดับค่อนข้างสูง 6) ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษามีอำนาจพยากรณ์การปฏิบัติงานของครูผู้สอน คือ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง และภาวะผู้นำทางเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยมาปรับใช้

1. จากผลการวิจัย ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ด้านการกำหนดพันธกิจ มีค่าเฉลี่ยเป็นลำดับสุดท้าย ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความสามารถกำหนดเป้าหมาย, วิสัยทัศน์, พันธกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา รวมถึงกำหนดนโยบายหรือระเบียบของสถานศึกษาเพิ่มเติม เพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ของการเรียน
2. จากผลการวิจัย ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ด้านการมีความยืดหยุ่นและปรับตัว มีค่าเฉลี่ยเป็นลำดับสุดท้าย ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้บุคลากรในสถานศึกษาได้แสดงความคิดเห็น รับฟังข้อเสนอแนะของบุคลากร และปรับใช้อย่างเหมาะสม
3. จากผลการวิจัย การปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน พบว่า ด้านจรรยาบรรณวิชาชีพ มีค่าเฉลี่ยเป็นลำดับสุดท้าย ดังนั้นครูควรยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตย ให้การสนับสนุนผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ รวมถึงเป็นคนดีของสังคม อย่างเต็มที่ด้วยความบริสุทธิ์ใจ มีความศรัทธา และซื่อสัตย์ในวิชาชีพ รวมถึงความรับผิดชอบต่อวิชาชีพและองค์กร

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร
2. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร

เอกสารอ้างอิง

- กมลรัฐ อินทรทัศน์. (2556). เทคโนโลยีสารสนเทศและทฤษฎีการสื่อสาร. ประมวลสาระและแนวการศึกษา
ชุดวิชาปรัชญานิตยศาสตร์และทฤษฎีการสื่อสาร. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- กรองกาญจน์ อรุณเมฆ. (2564). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลกระทบต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้
ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา
มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2)
พ.ศ. 2545 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553. กรุงเทพฯ: กระทรวงฯ.
- กฤษณ์ น้อยแก้ว. (2566). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการมีหลัก
กัลยาณมิตรธรรมของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1. วิทยานิพนธ์
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- กาญจนา สุระคำ. (2562). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานเป็นทีมของ
ครูในสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา
มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- ข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2562. (2562, 19 เมษายน). ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่
136 ตอนพิเศษ 68 ง. หน้า 19-20.
- ชนัญญาภรณ์ ใจแน่น. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการ
ปฏิบัติงานของครูโรงเรียนบริษัทไทยกสิกรสงเคราะห์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถม-
ศึกษาชลบุรี เขต 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ซัมซียะห์ เมาลิดิน. (2564). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1. สารนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต.
มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- ทิพย์วัลย์ ชาลีเครือ. (2559). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับประสิทธิผลการปฏิบัติงาน
ของครูในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดระยอง.
วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ธนวัฒน์ โพธิ์ชัด. (2566). ได้ศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจวบคีรีขันธ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา
มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์.
- ธนิศ รัตนศักดิ์ดา. (2565). ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัย
เกริก.
- ธรร สุนทราวุธ. (2551). การบริหารจัดการเชิงปฏิรูป: ทฤษฎีวิจัย และปฏิบัติทางการศึกษา. วิทยานิพนธ์
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเกริก.

ธิตติยพัทธ์ อยู่จิตร. (2558). ได้ศึกษาการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนชะอำคุณหญิงเนื่องบุรีตามข้อบังคับ

ครูสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ พ.ศ. 2556. การค้นคว้าอิสระปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต.
มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ณัฐ ช่างงาน. (2565). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารสถานศึกษาสังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต.
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

ณรงค์ชัย บุญประเสริฐ. (2563). ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับ

ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาระยอง เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

เพ็ญภา ศรีภูธร. (2562). การศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต.
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

ศราวุธ ทองอากาศ. (2560). การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัด

จันทบุรี ระยะของ และตราด. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. ราชภัฏรำไพพรรณี.

สำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร. (2565). รายงานสถิติปีการศึกษา 2565 โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร.

สุธิกานต์ บริเอก. (2564). ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูผู้สอนใน

โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

สุพรรณษา ลอยสมุทร. (2559). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน

กับประสิทธิผลของสถานศึกษาเอกชน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด. วิทยานิพนธ์ปริญญา
การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

สุรศักดิ์ ปักกระโท. (2560). การศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต

พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏ
รำไพพรรณี.

เสาวนีย์ สมบุญศิริโรจน์. (2562). การศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต.
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

Krug, R. E. (1992). Leadership and Performance beyond Expectations. New York: The Free.

McEwan, E. K. (1998). Seven Steps to Effective Instructional Leadership. California: Corwin Press, Inc.

Robinson, K. (2007). The Principles of Creative Leadership. New York: McGraw-Hill.

Wahlstrom, K.; & Louis, K. (2008). How Teachers Experience Principal Leadership: The Roles of Professional
Community, Trust, Efficacy, and Shared Responsibility. Educational Administration Quarterly.

E006S: การบริหารงานบุคคลของโรงเรียนในเครือข่ายอริยมงคลสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2

PERSONNEL MANAGEMENT OF SCHOOLS ARIYA MONGKOL IN RAYONG PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA

ธนุช สุพรรณวงศ์¹ เพชรวัลย์ ธีระวณัฐพงศ์² วิโรจน์ หมั่นเทพ³

¹ นักศึกษา หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

^{2,3} อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนในเครือข่ายอริยมงคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 และ 2) เปรียบเทียบการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนในเครือข่ายอริยมงคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ข้าราชการครูของโรงเรียนในเครือข่ายอริยมงคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 ปีการศึกษา 2566 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 146 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางสำเร็จรูปของ เครซี่ และ มอร์แกน โดยการสุ่มแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.877 สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบที และสถิติทดสอบเอฟ ผลการวิจัยพบว่า

1. การบริหารงานบุคคลของโรงเรียนในเครือข่ายอริยมงคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 พบว่า ข้าราชการครูมีความคิดเห็นสอดคล้องกันในระดับมากที่สุดทุกด้านทั้งภาพรวมและรายด้าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง รองลงมา ด้านการสร้างเสริมประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ ด้านการลาออกจากราชการ ด้านวินัยและการรักษาวินัยและ ด้านการวางแผนอัตรากำลัง

2. การเปรียบเทียบการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนในเครือข่ายอริยมงคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 โดยจำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน พบว่า ไม่แตกต่างกัน เนื่องด้วยระบบการบริหารงานบุคคลของเครือข่ายอริยมงคลมีรูปแบบขั้นตอนการทำงานและมีระเบียบแบบแผนที่ชัดเจน

คำสำคัญ: หลักการบริหารงานบุคคล, ทฤษฎีการบริหารงานบุคคล

Abstract

The purposes of this research are to 1) study the personnel management of schools in the Ariya Mongkol network, in Rayong Primary Educational Service Area 2 and 2) Compare the personnel management of schools in the Ariya Mongkol network, the Rayong Primary Educational Service Area Office 2, The sample

group includes teachers of schools in the Ariya Mongkol network, the Rayong Primary Educational Service Area Office 2, academic year 2023, by simple random sampling of 146 people. Data were collected using a questionnaire with a confidence value of 0.877. The tools used in this research It's a questionnaire. Statistics used in research include mean, standard deviation. T-test and F-value test

The results of the research found that 1) personnel management of schools in the Ariya Mongkol network, in Rayong Primary Educational Service Area 2, it was found that civil servant teachers had consistent opinions at the highest level. All aspects, both overall and individual aspects Overall, it is at the highest level. When considering each aspect, it is at the highest level in every aspect. Arranged from highest to lowest average, it is in the area of recruitment and appointment followed by the aspect of creating efficiency in performing government duties and the aspect of resigning from government service discipline and maintaining discipline and manpower planning 2) Comparison of personnel management of schools in the Ariya Mongkol network, in Rayong Primary Educational Service Area 2, classified by gender. Education level and work experience were found to be no different. Because the human resource management system of the Ariya Mongkol Network has a clear working process and regulations.

Keywords: principles of personnel management, theories of personnel management

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สังคมไทยปัจจุบันมีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วทั้งทางด้านเศรษฐกิจ วัฒนธรรม และการเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งเข้ามามีบทบาทเปลี่ยนแปลงการดำเนินชีวิตของมนุษย์ ส่งผลให้มีการแข่งขันกันสูงทั้งทางด้านการศึกษาและการทำงาน การทำงานเป็นทีมจึงมีความสำคัญมากขึ้น เพราะช่วยให้ทีมงานมีความสมบูรณ์ มีประสิทธิภาพ และสามารถก้าวสู่ความสำเร็จได้ จึงจำเป็นต้องอาศัยบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถที่เหมาะสมและเพียงพอในการปฏิบัติหน้าที่ ดังนั้น การบริหารงานบุคคลจึงเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากต้องให้ความสำคัญต่อการสรรหาบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ เพื่อให้ภารกิจของแต่ละหน่วยงาน ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ ซึ่งสอดคล้องกับที่กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดกรอบการบริหารงานบุคคลไว้ว่า การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาเป็นภารกิจสำคัญที่มุ่งส่งเสริมให้สถานศึกษาสามารถปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองภารกิจของสถานศึกษา การดำเนินการด้านการบริหารงานบุคคลให้เกิดความคล่องตัว มีอิสระภายใต้กฎหมาย ระเบียบ และเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาลของข้าราชการครูได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ความสามารถมีขวัญกำลังใจได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ มีความมั่นคงและก้าวหน้าในวิชาชีพ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนนี้เป็นสำคัญ สถานศึกษาซึ่งมีผู้อำนวยการสถานศึกษาเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและรับผิดชอบโดยการบริหารงานของสถานศึกษาที่มีโครงสร้างการบริหารงานตามกฎหมายที่มีขอบข่ายภารกิจที่กำหนดซึ่งแบ่งส่วนราชการภายในสถานศึกษาเป็นไปตามกฎกระทรวงและระเบียบที่คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษากำหนด ซึ่งจะแบ่งส่วนราชการเป็นกลุ่มหรือฝ่าย หรืองาน ตลอดจนกำหนดอำนาจหน้าที่ของแต่ละส่วนราชการซึ่งจะต้องครอบคลุมขอบข่ายและภารกิจของสถานศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหาร

และการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ซึ่งการบริหารงานบุคคลมีขอบข่ายและภารกิจ 5 ด้านคือ การวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง การสรรหาและการบรรจุแต่งตั้ง การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการวินัยและการรักษาวินัย และการออกจากราชการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 เป็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษารับผิดชอบการจัดการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีโรงเรียนทั้งหมด 104 โรงเรียน มีปัญหาและอุปสรรคอันเนื่องมาจากสภาพท้องถิ่น โดยเฉพาะการบริหารงานบุคคล ปัญหาข้าราชการครูไม่เพียงพอข้าราชการครูมีคุณสมบัติไม่ตรงกับสายงาน ข้าราชการครูย้ายกลับถิ่นฐาน สิ่งเหล่านี้ย่อมทำให้เกิดปัญหาในการบริหารบุคคลได้ ดังนั้นการบริหารงานบุคคลเป็นงานสำคัญในสถานศึกษาที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ในการปฏิบัติ ผู้บริหารทุกคนต้องเข้าไปเกี่ยวข้องนับตั้งแต่การสรรหา คัดเลือก ปฐมนิเทศให้การอบรม หาวินิจฉัย และบุคลากรทางการศึกษา ในปัจจุบันมีสถานศึกษาที่มีสภาพอัตรากำลังต่ำกว่าเกณฑ์ที่ ก.ค.ศ. กำหนด จึงทำให้บุคลากร ไม่เพียงพอต่อการจัดการเรียนการสอน การบรรจุแต่งตั้งครูผู้สอน ไม่สอดคล้องกับความต้องการของสถานศึกษา ทำให้ได้บุคลากรที่มาปฏิบัติงานล่าช้ากว่าเดิมและไม่ตรงกับความต้องการของสถานศึกษา และปัญหาด้านบุคลากรที่ปฏิบัติงานมีไม่เพียงพอต่อปริมาณงานที่เพิ่มขึ้นขาดการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ ทำให้ข้าราชการและบุคลากรทางการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ขาดขวัญ กำลังใจในปฏิบัติหน้าที่ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2, 2566: ออนไลน์)

จากความเป็นมาและปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาเครือข่ายอริยมงคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 โดย ตระหนักถึงความสำคัญของการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาเครือข่ายอริยมงคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 เพื่อทราบถึงสภาพปัญหาการบริหาร งานบุคคลในสถานศึกษาเครือข่ายอริยมงคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 มีมากน้อยเพียงใด โดยศึกษาเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา 5 ด้าน 1. การวางแผนอัตรากำลัง 2. การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง 3. การออกจากราชการ 4. การสร้างเสริมประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ 5. วินัยและการรักษาวินัย เพื่อจะได้นำการบริหารงานและเป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาให้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องในการศึกษา ได้นำไปพัฒนาการบริหารงานบุคคลให้เกิดประโยชน์ต่อโรงเรียน ในเครือข่ายอริยมงคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ต่อไป

วัตถุประสงค์

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งวัตถุประสงค์ไว้ ดังนี้

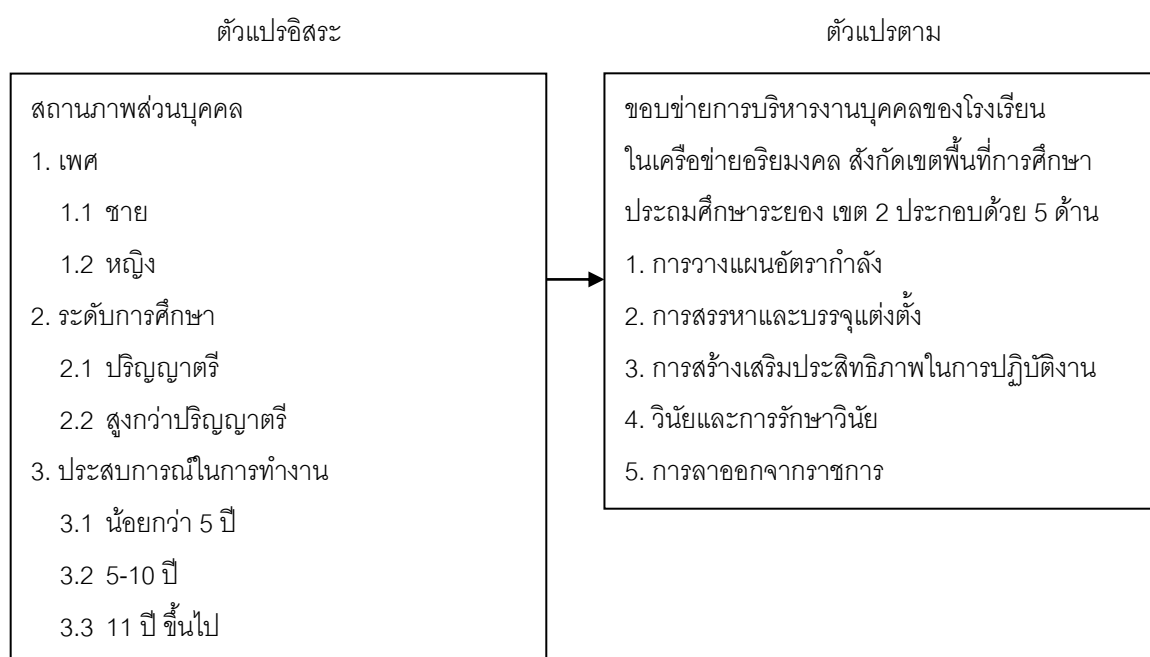
1. เพื่อศึกษาการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนในเครือข่ายอริยมงคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนในเครือข่ายอริยมงคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล

ประโยชน์ที่จะได้รับจากงานวิจัย

1. เป็นแนวทางให้ผู้ปฏิบัติหน้าที่ในการพัฒนาการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนในเครือข่ายอริยมงคล สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 และพื้นที่บริบทใกล้เคียงต่อไป
2. เป็นแนวทางให้ผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนในเครือข่ายอริยมงคล สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ให้สถานศึกษามีประสิทธิภาพในการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนในระดับสูงขึ้น

กรอบแนวคิด

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานบุคคล ในการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนในเครือข่ายอริยมงคล สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 โดยศึกษาตามขอบข่ายการบริหารงานบุคคล จำนวน 5 ด้าน ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ตามกรอบแนวคิดของ พิมพ์พรรณ ปลื้มสูตร (2565) ทัดดาว สารทอง (2561) สายันต์ ศรีสม (2557) ชินพัฒน์ ทีสุกะ (2560) รุ่งฤทัย ไผ่ตรีแก่นตรง (2560) พระชินกร ระวาทไชย (2560) กัลยาณี ทบเทิบ (2560) จิตกร สมาคม (2564) ศรีบุญญา แสงสว่าง และ ไตรรัตน์ สิทธิกุล (2564) ไตรรงค์ จันทะบาล (2563) โดยใช้ความถี่ตั้งแต่ 5 ขึ้นไป และแนวคิดนำมาบูรณาการทำการสังเคราะห์จนได้กรอบแนวคิดในการวิจัย ซึ่งสามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐาน

1. ครูที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในเครือข่ายอริยมงคล สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 แตกต่างกัน
2. ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในเครือข่ายอริยมงคล สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 แตกต่างกัน
3. ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในเครือข่ายอริยมงคล สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ข้าราชการครู ในเครือข่ายอริยมงคล สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 ครู รวมทั้งสิ้น จำนวน 234 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ ข้าราชการครู ในเครือข่ายอริยมงคล สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางหาขนาดกลุ่มตัวอย่างของ เครจซี่ และ มอร์แกน (Krejcie; & Morgan. 1970) กลุ่มตัวอย่างที่ได้จำนวนทั้งสิ้น 146 คน ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนในเครือข่ายอริยมงคล สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 จำนวน 146 ชุด โดยเครื่องมือในการวิจัยมีการทดสอบความเที่ยงตรง ด้วยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) มีค่าอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 และมีการทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือ ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.877

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขออนุญาตขออนุญาตเก็บข้อมูลจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ ส่งถึงผู้บริหารโรงเรียนในเครือข่ายอริยมงคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยจากสถานศึกษา
2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามส่งให้ครูโรงเรียนในเครือข่ายอริยมงคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเองและขอรับแบบสอบถามคืนภายใน 1 สัปดาห์ โดยผู้วิจัยเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง ได้รับแบบสอบถามคืนร้อยละร้อย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)
2. ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)
3. สถิติทดสอบที (t-test) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างในกรณี 2 กลุ่ม

4. สถิติทดสอบเอฟ (F-test) ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way Anova) ใช้เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่ม เมื่อพบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงทำการทดสอบจำแนกเป็นรายคู่ด้วยวิธี Scheffe's

ผลการวิจัย

1. ข้าราชการครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างของโรงเรียนในเครือข่ายอริยมงคล สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 58.9 และเพศชาย จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 41.1 และเมื่อจำแนกตามระดับการศึกษาของข้าราชการครูของโรงเรียนในเครือข่ายอริยมงคล สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 พบว่า มีระดับการศึกษาในระดับปริญญาตรี มีจำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 80.8 ข้าราชการครูที่จบสูงกว่าปริญญาตรี 28 คน คิดเป็นร้อยละ 19.2 โดยข้าราชการครูมีประสบการณ์การทำงานของครูโรงเรียนในเครือข่ายอริยมงคล สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 พบว่า มีครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานน้อยกว่า 5 ปี จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 37.7 ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงาน 5-10 ปี จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 46.6 และครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 11 ปี ขึ้นไป จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 15.8
2. การวิเคราะห์แบบการสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนในเครือข่ายอริยมงคล สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนในเครือข่ายอริยมงคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2

การบริหารงานบุคคล	n = 146			
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1. ด้านการวางแผนอัตรากำลัง	4.51	0.563	มากที่สุด	5
2. ด้านการสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง	4.58	0.498	มากที่สุด	1
3. ด้านการลาออกจากราชการ	4.55	0.544	มากที่สุด	3
4. ด้านการสร้างเสริมประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ	4.56	0.559	มากที่สุด	2
5. ด้านวินัยและการรักษาวินัย	4.55	0.591	มากที่สุด	4
รวม	4.55	0.496	มากที่สุด	-

จากตาราง 1 พบว่า แบบการสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนในเครือข่ายอริยมงคล สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.59) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการวางแผนอัตรากำลัง ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = 0.56) ด้านการสร้างเสริมประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ ($\bar{X} = 4.56$, S.D. =

0.56) ด้านการลาออกจากราชการ ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.54) ด้านการสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.49)

ตาราง 2 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การบริหารงานบุคคลของโรงเรียนในเครือข่าย อริยมงคล สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 จำแนกตามเพศ

การบริหารงานบุคคลของโรงเรียน ในเครือข่ายอริยมงคล	ชาย		หญิง		t-test	Sig.
	n = 60		n = 86			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการวางแผนอัตรากำลัง	4.58	0.460	4.47	0.624	1.180	0.240
2. ด้านการสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง	4.61	0.392	4.55	0.561	0.739	0.461
3. ด้านการลาออกจากราชการ	4.57	0.447	4.52	0.603	0.578	0.564
4. ด้านการสร้างเสริมประสิทธิภาพในการปฏิบัติ ราชการ	4.58	0.443	4.53	0.630	0.535	0.594
5. ด้านวินัยและการรักษาวินัย	4.58	0.464	4.53	0.668	0.485	0.606
รวม	4.59	0.372	4.52	0.567	0.900	0.370

จากตาราง 2 พบว่า การบริหารงานบุคคลของโรงเรียนในเครือข่ายอริยมงคล สังกัดเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาระยะของ เขต 2 จำแนกตามเพศ โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ตาราง 3 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การบริหารงานบุคคลของโรงเรียนในเครือข่าย อริยมงคล สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 จำแนกตามระดับการศึกษา

การบริหารงานบุคคลของโรงเรียน ในเครือข่ายอริยมงคล	ปริญญาตรี		สูงปริญญาตรี		t	Sig.
	n = 118		n = 28			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการวางแผนอัตรากำลัง	4.54	0.528	4.40	0.689	1.221	0.224
2. ด้านการสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง	4.60	0.496	4.49	0.504	1.077	0.283
3. ด้านการลาออกจากราชการ	4.57	0.534	4.44	0.579	1.197	0.223
4. ด้านการสร้างเสริมประสิทธิภาพในการปฏิบัติ ราชการ	4.56	0.566	4.53	0.541	0.284	0.777
5. ด้านวินัยและการรักษาวินัย	4.55	0.614	4.54	0.495	0.101	0.920
รวม	4.96	0.13	4.89	0.24	0.373	0.373

จากตาราง 3 พบว่า การบริหารงานบุคคลของโรงเรียนในเครือข่ายอริยมงคล สังกัดเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาระยะของ เขต 2 จำแนกตามระดับการศึกษา โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ตาราง 4 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การบริหารงานบุคคลของโรงเรียนใน เครือข่ายอริยมงคล สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยะของ เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยรวมและรายด้าน โดยการวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนทางเดียว

การบริหารงานบุคคลของ โรงเรียนในเครือข่ายอริยมงคล	แหล่งความ แปรปรวน	ss	df	MS	F	Sig.
1. ด้านการวางแผนอัตรากำลัง	ระหว่างกลุ่ม	.730	2	0.365	1.016	0.365
	ภายในกลุ่ม	34.613	143	0.242		
	รวม	46.060	145			
2. ด้านการสรรหาและบรรจุ แต่งตั้ง	ระหว่างกลุ่ม	.275	2	0.323	0.550	0.578
	ภายในกลุ่ม	35.739	143	0.318		
	รวม	36.014	145			
3. ด้านการลาออกจากราชการ	ระหว่างกลุ่ม	.010	2	0.544	1.860	0.159
	ภายในกลุ่ม	8.780	143	0.292		
	รวม	8.790	145			
4. ด้านการสร้างเสริม ประสิทธิภาพในการปฏิบัติ ราชการ	ระหว่างกลุ่ม	.065	2	0.493	1.587	0.208
	ภายในกลุ่ม	12.288	143	0.311		
	รวม	12.353	145			
5. ด้านวินัยและการรักษาวินัย	ระหว่างกลุ่ม	.040	2	0.218	0.618	0.540
	ภายในกลุ่ม	12.350	143	0.352		
	รวม					

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 4 การบริหารงานบุคคลของโรงเรียนในเครือข่ายอริยมงคล สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถม-
 ศึกษาระยะของ เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนในเครือข่ายอริยมงคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาระยะของ เขต 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. การบริหารงานบุคคลของโรงเรียนในเครือข่ายอริยมงคล สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ระยะของ เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนในเครือข่ายอริยมงคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา ระยะของ เขต 2 จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล
  - 2.1 การบริหารงานบุคคลของโรงเรียนในเครือข่ายอริยมงคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาระยะของ เขต 2 จำแนกตามเพศ โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่าง
  - 2.2 การบริหารงานบุคคลของโรงเรียนในเครือข่ายอริยมงคล สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ระยะของ เขต 2 จำแนกตามระดับการศึกษา โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่าง
  - 2.3 การบริหารงานบุคคลของโรงเรียนในเครือข่ายอริยมงคล สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ระยะของ เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่าง

อภิปรายผล

1. การบริหารงานบุคคลของโรงเรียนในเครือข่ายอริยมงคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถม- ศึกษาระยะของ เขต 2 พบว่า ข้าราชการครูมีความคิดเห็นสอดคล้องกันในระดับมากที่สุด พบว่าสอดคล้องกับงานวิจัย ของ พระแสง ปภัสสร (วงษ์พันธุ์เสือ) (2554) ในด้านการวางแผนอัตรากำลัง โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก ที่สุด โดยเรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ดังนี้ พิจารณาผลและส่งคำขอต่อเขตพื้นที่ เหมาะสม ชัดเจน เพื่อให้กรรมการสถานศึกษาพิจารณาและตัดสินใจได้อย่างถูกต้อง รองลงมา กำหนดตำแหน่งข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา ตามหลักเกณฑ์ที่เป็นที่ยอมรับ ทั้งทางวิชาการและทักษะทางบุคลิกภาพ พิจารณาความ เหมาะสมต่อตำแหน่ง และการประเมินความต้องการกำลังคนต้องรอบคอบ ทราบจำนวนและความสามารถ พิจารณา คุณภาพทั้งทางวิชาการและทักษะทางบุคลิกภาพ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ เพื่อให้การศึกษาดำเนินไปอย่างมี ประสิทธิภาพและมีคุณภาพตามเป้าหมาย จำเป็นต้องทำการวิเคราะห์ภาระกิจงานของข้าราชการครูและบุคลากร ทางการศึกษาอย่างละเอียด รวมถึงการทำคู่มือตามภาระงานที่เหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับ พระแสง ปภัสสร (วงษ์- พันธุ์เสือ) (2554) ผลการวิจัยพบว่า 1) ด้านการวางแผนอัตรากำลังและการกำหนดตำแหน่ง อยู่ในระดับมาก มีชัย พลทองมาก (2557: 104) ระดับปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ ทั้งนี้เพราะการกำหนดคนให้ตรงกับความรู้ความสามารถ นั้นต้องดูจากภาระหน้าที่บทบาทและภารกิจของหน่วยงานนั้นเพื่อให้การกำหนดวางแผนอัตราตรงกับความรู้ ความสามารถทำให้งานที่กำหนดไว้บรรลุวัตถุประสงค์และมีประสิทธิภาพ

ด้านการสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ โดยเรียงอันดับค่าเฉลี่ย จากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ดังนี้ มีการติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติงานในตำแหน่งครูผู้ช่วยทุกหกเดือน รองลงมาคือ ดำเนินการแต่งตั้งหรือสั่งให้พ้นจากสภาพเป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาตามอำนาจ หน้าที่ที่กฎหมายกำหนดตามระบบของราชการ และมีการรายงานผลการทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการหรือเตรียม ความพร้อมและพัฒนาอย่างเข้มต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีการแสวงหา

บุคคลที่มีความรู้ความสามารถเหมาะสมกับการปฏิบัติงานในตำแหน่งและหน้าที่ ซึ่งสอดคล้องกับ อลงกรณ์ งามกุล (2559: 107) ด้านการสรรหา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการสรรหาเป็นกระบวนการที่จะได้มาซึ่งบุคลากรในการปฏิบัติงาน ดังนั้นการสรรหาจึงต้องมีกระบวนการที่ชัดเจนเชื่อถือได้ มีหลักเกณฑ์ต่าง ๆ อย่างบริสุทธิ์ ยุติธรรมและโปร่งใส

ด้านการลาออกจากราชการ โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ โดยเรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ดังนี้ มีระเบียบการออกจากราชการโดยความสมัครใจของข้าราชการครูแบ่งเป็น 2 กรณี ได้แก่ การลาออกจากราชการทั่วไป และการลาออกจากราชการเพื่อไปดำรงตำแหน่งอื่น รองลงมาคือ มีการอำนวยความสะดวกในการจัดหาระเบียบข้อกฎหมายในเรื่อง การลาออก การเกษียณอายุราชการไว้บริการแก่ข้าราชการครู และมีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการตรวจสอบคุณสมบัติและสอบสวน กรณีเหตุอันควรสงสัยตามระเบียบปฏิบัติที่ถูกต้อง ส่งผลให้ครูผู้ช่วยที่ขาดคุณสมบัติออกจากราชการและรายงานการสั่งให้ออกจากราชการไปยังเขตพื้นที่ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารโรงเรียนให้การแนะนำข้าราชการครูเกี่ยวกับระเบียบการออกจากราชการในกรณีต่าง ๆ เช่น การลาออก การเจ็บป่วย การเกษียณอายุราชการ การเสียชีวิต เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับ สายันห์ ศิริสม (2557: 105) โดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า มีระดับปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ ทั้งนี้เนื่องมาจากสถานศึกษาเป็นองค์กรหลักที่สามารถพึ่งพาอาศัยได้เรื่องการให้ความรู้เรื่องระเบียบการออกจากราชการ จึงเป็นเรื่องสำคัญที่บุคลากรในหน่วยงานควรทราบ การบริหารงานบุคคลที่อยู่ภายใต้กฎระเบียบข้อบังคับตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 ได้แก่ การลาออกจากราชการ การให้ออกจากราชการกรณีขาดคุณสมบัติ การให้ออกจากราชการเพราะเหตุรับราชการนานหรือเหตุทดแทน หรือกรณีไปปฏิบัติตามความประสงค์ของทางราชการ

ด้านการส่งเสริมประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ โดยเรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาอำนวยความสะดวกแก่ข้าราชการครูให้ได้รับการพัฒนาตนเอง รองลงมาคือ มีการประเมินผลการปฏิบัติงาน การเลื่อนขั้นเงินเดือน เงินวิทยฐานะและค่าตอบแทนอื่น ๆ และมีการดำเนินการพิจารณาความดีความชอบ การเลื่อนตำแหน่งให้สูงขึ้น และการจัดสวัสดิการต่าง ๆ แก่ข้าราชการครูด้วยความยุติธรรม และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ด้วยความประหยัด คุ่มค่าอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ ธนชัย ขุนแก้ว (2564: 124) โดยรวมอยู่ในระดับมากเนื่องด้วยสถานศึกษามีการศึกษา วิเคราะห์ และกำหนดหลักสูตรการพัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาตนเองของครูและบุคลากรทางการศึกษา มีการจัดส่งครูเข้ารับการอบรมตามความเหมาะสมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน มีการดำเนินการอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ เจตคติที่ดีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพที่เหมาะสม

ด้านวินัยและการรักษาวินัย โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ โดยเรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ควบคุมดูแลกระบวนการปฏิบัติตนให้เป็นไปตามกฎระเบียบเพื่อรักษาชื่อเสียงของโรงเรียน รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินการสอบสวนหาความจริงและพิจารณาลงโทษตามระดับความรุนแรงเมื่อข้าราชการครูทำผิดวินัย และผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินการป้องกันและเสริมสร้างวินัยแก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ด้วยการจัดฝึกอบรมเพื่อสร้างขวัญกำลังใจ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ข้าราชการครูมีส่วนร่วมในการกำหนดวินัยของโรงเรียน ซึ่ง

สอดคล้องกับ อลงกรณ์ งามกุล (2559: 108-109) ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การรักษาวินัยเป็นสิ่งที่มิจะเบียด กฎเกณฑ์ มีกฎหมายจากทางราชการรองรับ ซึ่งมีข้อปฏิบัติและข้อห้ามปฏิบัติอย่างชัดเจน และสิ่งที่สำคัญยิ่ง คือการรักษาวินัยเป็นจริยธรรมสำคัญที่ผู้ประกอบการวิชาชีพทางการศึกษาต้องพึงระลึกและปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด

2. เปรียบเทียบการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนในเครือข่ายอริยมงคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล โดยจำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน พบว่า ไม่แตกต่างกัน เนื่องด้วยระบบการบริหารงานบุคคลของเครือข่ายอริยมงคลมีรูปแบบขั้นตอนการทำงานและมีระเบียบแบบแผนที่ชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระเล็ง ปภัสโร (วงษ์พันธุ์เสื่อ) (2554) เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษาประสบการณ์สอน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.035 เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจำแนกตาม อายุตำแหน่งและขนาดโรงเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยครูในโรงเรียนขนาดใหญ่มีความเห็นมากกว่าครูในโรงเรียนขนาดกลาง และงานวิจัยของ อลงกรณ์ งามกุล (2559: 109) จำแนกตามเพศ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็น เกี่ยวกับการดำเนินการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาในภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสภาพปัจจุบันนี้ความแตกต่างทางเพศไม่ได้มีส่วนสำคัญหรือเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงาน ทำให้ทั้งเพศชายและหญิงสามารถมีโอกาสเข้าถึงการปฏิบัติงานต่าง ๆ ได้อย่างเท่าเทียมกัน มีความเสมอภาคกันในทุก ๆ ด้าน เช่น มีโอกาสได้รับการพัฒนาตนเอง ได้รับการจัดสวัสดิการอย่างเท่าเทียมกัน เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะผลการวิจัย

1. ควรมีการวางแผนและทบทวนอัตรากำลังในระยะยาว เพื่อให้ไม่ขาดแคลนอัตรากำลัง
2. ควรมีการจัดทำคู่มือตามภาระงาน ให้เหมาะสม ชัดเจน เพื่อให้บุคลากรทำงานมีประสิทธิภาพ
3. ควรมีการประเมินเพื่อขอปรับปรุงการกำหนดตำแหน่ง เน้นการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้เป็นที่ยอมรับทั้งทางวิชาการและทักษะทางบุคลิกภาพ
4. ควรมีการจัดหากำลังคนตามความต้องการของหน่วยงานทั้งด้านปริมาณและด้านคุณภาพ

ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาตัวชี้วัดการบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานวิชาการ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). **คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล**. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- ชินพัฒน์ ทีสุภะ. (2560). **การบริหารงานบุคคลของเทศบาลตำบลบ้านท่า อำเภอสว่างนคร จังหวัดนครพนม**. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ไทรรงค์ จันทะบาล. (2563). **สภาพและแนวทางการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- หัตถดาว สารภู. (2561). **ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 จังหวัดสระบุรี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ธนชัย ชุนแก้ว. (2564). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครสวรรค์**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- พระชินกร ระวาทไชย. (2560). **การพัฒนาแนวทางการบริหารงานบุคคลของโรงเรียนพระปริยัติธรรม**. ศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พระแสง ปภัสสร (วงษ์พันธุ์เสื้อ). (2554). **การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 1**. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.
- พิมพ์พรรณ ปลื้มสูตร. (2565). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารทรัพยากรมนุษย์ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- มีชัย พลทองมาก. (2557). **รูปแบบการบริหารงานบุคคลตามหลักธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขั้น**. ดุษฎีนิพนธ์. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- รุ่งฤทัย ไผ่ตรีแก่นตรง. (2560). **การศึกษาสภาพการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ศรัญญา แสงสว่าง และ ไตรรัตน์ สิทธิกุล. (2564). **แนวทางการพัฒนาการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 กลุ่ม 6 กรุงเทพมหานคร**. Journal of Roi Kaensarn Academic. 6(12): 152-165.
- สายนต์ ศิริสม. (2557). **การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. ราชภัฏมหาสารคาม.

องलगกรณ์ งามกุล. (2559). การดำเนินการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหาร
สถานศึกษาและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 5. วิทยานิพนธ์ปริญญา
ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.

E007L: ภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร

A STUDY OF THE LEADERSHIP OF ADMINISTRATOR AFFECTING THE EFFECTIVENESS OF SCHOOL ADMINISTRATION UNDER VADHANA DISTRICT BANGKOK METROPOLIS

กฤษณา เพ็งอ่ำ¹ ทรงยศ แก้วมงคล²

¹ คณะ/หน่วยงาน สถานที่ทำงาน ของผู้เขียนคนที่ 1

² อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร 2) เพื่อศึกษาประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร 4) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น จำนวน 129 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Correlation Coefficient)

ผลการวิจัย พบว่า

1. ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร ในภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด
2. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร ในภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด
3. ประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร ในภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก
4. ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมและภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานของโรงเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล การกระตุ้นทางปัญญา การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ประสิทธิผลการบริหารงานของโรงเรียน

Abstract

The objectives of this research were to 1) study the leadership of educational institution administrators that affects the effectiveness of school administration by administrators under Vadhana district Bangkok Metropolis. 2) To study the effectiveness of school administration by educational institution administrators under Vadhana district Bangkok Metropolis. 3) to study the relationship between the leadership of educational institution administrators and the effectiveness of school administration under Vadhana district Bangkok metropolis. 4) To study the leadership of administrators that affects the effectiveness of school administration under Vadhana district Bangkok Metropolis. The sample size consisted of 129 administrator and teachers of basic education institutions under Vadhana district Bangkok metropolis by the stratified random sampling. The instrument used to collect information about the condition of the organizational culture level was questionnaire. The statistics used in the data analysis were frequency, percentage, mean ($\bar{X}$) and standard deviation (S.D.) and Correlation Coefficient.

The results of the research revealed that

1. The participative leadership of administrators under the Vadhana District Bangkok metropolis, as a whole was at a highest level.
2. The transformational leadership of school administrators under the Vadhana District Bangkok metropolis, as a whole was at a highest level.
3. The schools' administrative effectiveness under the Vadhana District Bangkok metropolis, as a whole was at a high level.
4. The participative leadership and the transformational leadership of school administrators under the Vadhana District Bangkok metropolis to affects the effectiveness of school administration at the .01 and .05 levels of significance as follows: Participation in decision making, Participation in evaluation, Intellectual Stimulation, and Individualized consideration at the .01 level of significance. Participation in operations and Idealized Influence at the .05 level of significance

Keywords: The participative leadership, The transformational leadership, and The effectiveness of school administration.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันเป็นยุคที่โลกมีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว อันสืบเนื่องมาจากการศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติ เป็นกลไกหลักในการพัฒนากำลังคน ให้มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุขในกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 การที่จะพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามวัตถุประสงค์ดังกล่าวต้องอาศัยครูผู้สอนที่มีทักษะในการจัดการเรียนรู้ มีเจตคติต่อ

วิชาชีพครูที่ดี มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง ซึ่งเป็นทักษะแห่งอนาคตใหม่ที่ครูควรมีทักษะในอันที่จะพัฒนาผู้เรียนที่เยาวชนในยุคใหม่ได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืนสอดคล้องหลักการจัดการศึกษา

การศึกษาเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาประเทศชาติ และเป็นกระบวนการที่สำคัญที่สุดในการพัฒนามนุษย์ในทุก ๆ ด้าน ทั้งในด้านความรู้ ความสามารถ ด้านจิตใจ และด้านความคิด การศึกษามีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาคุณภาพของความรู้ การเรียนรู้ และการมีบทบาทในสังคมที่ดี การเรียนรู้จะช่วยให้การดำรงชีวิตในสังคมเป็นไปอย่างถูกต้องและรู้จักการปรับเปลี่ยนตนเองขึ้นพื้นฐานให้ไปสู่สังคมตามรูปแบบต่าง ๆ ดังนั้นการศึกษาจึงเป็นเครื่องมือในการปลูกฝังค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม เจตคติและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (ฉบับที่ 3) และ พ.ศ. 2553 มาตรา 6 ได้กล่าวไว้ว่า การจัดการศึกษาจะต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา ความรู้ คุณธรรม จริยธรรม และการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข การศึกษาจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการยกระดับคุณภาพและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในประเทศ เพื่อเตรียมพร้อมในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมไทยสู่เวทีเศรษฐกิจในระดับภูมิภาคและระดับนานาชาติ (อภิสิทธิ์ ทนคำดี. 2560: 1)

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลสำคัญในการบริหารสถานศึกษา ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สถานศึกษาจะมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลได้นั้นขึ้นอยู่กับผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้นำองค์กรในการดำเนินงานต่าง ๆ จะต้องวางแผน ตัดสินใจ และมอบหมายงานให้กับบุคคลในองค์กร เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้ ในการบริหารงานผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญกับบุคคลในการทำงาน สร้างจูงใจและเสริมแรงบุคคลในองค์กรให้เกิดการร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติงาน เนื่องจากบุคคลแต่ละบุคคลมีความแตกต่างกัน ในด้านของความคิด เจตคติ และอุปนิสัยส่วนตัว บทบาทหน้าที่สำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องบริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษาที่มีให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

ภาวะผู้นำเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับผู้บริหาร ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ ภาวะผู้นำเป็นปัจจัยที่สำคัญของการทำงานร่วมกันของสมาชิกในองค์กร องค์กรทุกองค์กรจะสามารถดำเนินงานได้อย่างประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาวะผู้นำที่มีประสิทธิภาพก็จะก่อให้เกิดการดำเนินงานบรรลุเป้าหมายมีความก้าวหน้า ได้กล่าวไว้ว่า ภาวะผู้นำเป็นปัจจัยสำคัญในการบริหารงาน ผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จในการบริหารองค์กร จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องใช้ภาวะผู้นำในการบริหารงานร่วมกับผู้อื่นหรือผู้ใต้บังคับบัญชา โดยผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติด้วยความเต็มใจประสบผลสำเร็จอย่างมีคุณภาพตรงกับเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ (อรพวรรณ เทียนคันฉัตร. 2560: 14)

การดำเนินการของสำนักการศึกษา กรุงเทพมหานคร ได้ดำเนินการจัดการศึกษาให้นักเรียนได้รับการศึกษาระดับพื้นฐานอย่างครอบคลุมและทั่วถึง ตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สามารถใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข ส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนสู่ความเป็นเลิศ เสริมสร้างประสิทธิภาพจัดการศึกษาตอบสนองความต้องการของผู้เรียนทุกกลุ่ม พัฒนาประสิทธิภาพการจัดการดิจิทัลเพื่อการศึกษาอย่างเท่าเทียมและทั่วถึง ผู้บริหารจะต้องพัฒนาครูและส่งเสริมครูในทุก ๆ ด้านตลอดเวลา เพื่อให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมและเศรษฐกิจโลก มีทักษะการคิดเชิงระบบ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีวิสัยทัศน์ การทำงานร่วมกันเป็นทีม เพิ่มพูนทักษะการทำงานอย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารจะต้องถ่ายทอดความรู้ ความ

เข้าใจ ให้กับบุคลากรในองค์กร เพื่อให้สามารถนำไปปรับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดในองค์กร (แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานกรุงเทพมหานครฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2564-2569) (2565: 68)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อ ประสิทธิภาพการบริหารงานโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร เพื่อให้ทราบถึงแนวทางในการศึกษา ภาวะผู้นำและพัฒนาสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ตลอดจนนำข้อมูลที่ได้ศึกษาไปใช้ในการวางแผน พัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร ให้มีประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของการบริหารงาน โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร
4. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการบริหารงานโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขต วัฒนา กรุงเทพมหานคร

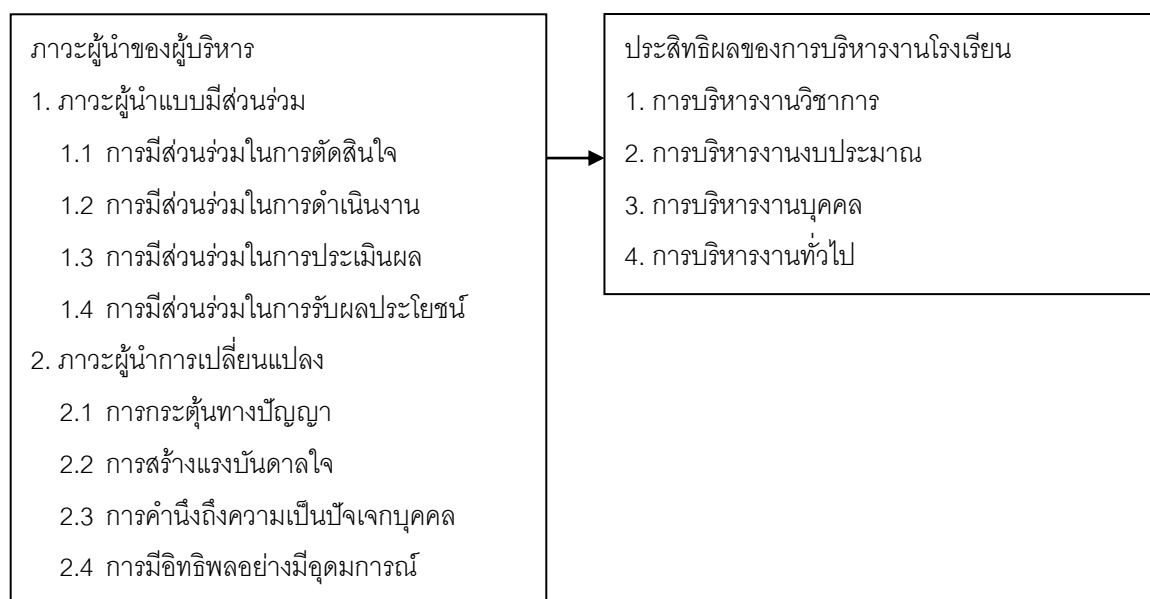
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นข้อมูลให้สำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร นำแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อ ประสิทธิภาพของผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้มีการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพภาวะผู้นำของผู้บริหาร สถานศึกษา
2. เป็นข้อมูลสถานศึกษาหน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานอื่นสามารถนำไปพัฒนาการทำงานใช้เป็น กรอบทิศทางประกอบการพิจารณากำหนดนโยบายและสนับสนุนให้มีการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพภาวะผู้นำของ ผู้บริหารสถานศึกษา
3. เป็นข้อมูลผู้บริหารสถานศึกษานำไปเป็นข้อมูลในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีภาวะผู้นำให้เกิด ประโยชน์ต่อการจัดการสถานศึกษาให้มากยิ่งขึ้น

กรอบแนวคิด

ภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพ-มหานคร ผู้วิจัยได้สังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา 2 ด้าน ดังนี้ ด้านที่ 1 ภาวะผู้นำ แบบมีส่วนร่วม ซึ่งได้จากการสังเคราะห์ของนักวิชาการ รัตนฐาภัทร์ ธนโชติสุขสบาย (2557: 214-218); พินสุดา สิริธรรังศรี (2558: 44-45); เสาวนีย์ เตือนเด่น และคณะ (2558: 8); สุภัททา อินทรศักดิ์ (2561: 27); โคเฮน และ อัพฮอฟ (Cohen; & Uphoff. 1980: 213-218) ด้านที่ 2 ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ซึ่งได้จากการสังเคราะห์ของ นักวิชา ธานกร เอี่ยมปาน (2556: 27-28); สานิตย์ หนูนิล (2562: 70-71); พลกฤต รักจุล และคณะ (2563: 19-24);

ศุภศาสตร์ พลคำ (2563: 272) และได้สังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียน 4 ด้าน ดังนี้
 1) ด้านการบริหารวิชาการ 2) ด้านการบริหารงบประมาณ 3) ด้านการบริหารงานบุคคล 4) ด้านบริหารงานทั่วไป
 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2550: 28-122); สำนักงานประมาณ (2552: 9) ได้กำหนดกรอบแนวคิด
 การวิจัยตามตัวแปรที่ศึกษา ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ผู้วิจัยใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร ในปีการศึกษา 2565 จำนวน 193 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 18 คน และครู จำนวน 175 คน (สำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร. 2565)

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร ในปีการศึกษา 2565 โดยกำหนดจำนวนของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ เครจซี่ และ มอร์แกน (Krejcie; & Morgan) จำนวน 129 คน ซึ่งเป็นเกณฑ์ขั้นต่ำ จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 14 คน และครู จำนวน 115 คน กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยใช้โรงเรียนเป็นชั้นภูมิและสุ่มอย่างง่าย

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรต้น ได้แก่ ภาวะผู้นำ ประกอบด้วย 1) ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม 2) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ประสิทธิภาพการบริหารงานโรงเรียน ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) การบริหารงานวิชาการ 2) การบริหารงานงบประมาณ 3) การบริหารงานบุคคล 4) การบริหารทั่วไป

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร โดยแบ่งเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามสภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ประกอบด้วย เพศ อายุ ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมและภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert, 1967) โดยกำหนดความหมาย ดังนี้

- 5 หมายถึง มีภาวะผู้นำอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีภาวะผู้นำอยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีภาวะผู้นำอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีภาวะผู้นำอยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีภาวะผู้นำอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานทั่วไป เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของ ลิเคิร์ต (Likert, 1967) โดยกำหนดความหมาย ดังนี้

- 5 หมายถึง ประสิทธิภาพของสถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง ประสิทธิภาพของสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง ประสิทธิภาพของสถานศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง ประสิทธิภาพของสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง ประสิทธิภาพของสถานศึกษา ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 4 เป็นคำถามปลายเปิด (Open-ended) ความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร

โดยเครื่องมือในการวิจัยมีการทดสอบความเที่ยงตรง ด้วยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน พบว่า มีค่าความเที่ยงตรง อยู่ระหว่าง 0.80-1.00 และมีการทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือ ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.884

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร เพื่อขออนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการทำวิจัย

2. ผู้วิจัยนำหนังสือขอความร่วมมือและแบบสอบถามในการทำวิจัยส่งสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร จำนวน 129 คน เพื่อขอความร่วมมือจากกลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถาม
3. ผู้วิจัยกำหนดวันในการเก็บรวบรวมแบบสอบถาม และเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยใช้ google form
4. การประมวลผลการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมทางคณิตศาสตร์สำเร็จรูป โดยเลือกเฉพาะวิธีวิเคราะห์ข้อมูล ที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้าและทดสอบสมมุติฐานดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์สถานภาพทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้อำนวยการสถานศึกษาและครูผู้สอน ได้แก่ เพศ อายุ ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)
2. วิเคราะห์ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) 5 ระดับ
3. วิเคราะห์ระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แบบมาตราส่วนประเมินค่า (rating scale) 5 ระดับ
4. วิเคราะห์ภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product - Moment Correlation Coefficient)

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร

ตาราง 1 ระดับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร

ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม	4.65	.520	มากที่สุด	1
2. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง	4.52	.280	มากที่สุด	2
รวม	0.065	.120	มากที่สุด	

จากตาราง 1 ระดับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน เมื่อพิจารณาตามแบบภาวะผู้นำแบบของบริหารสถานศึกษา พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 0.065$, S.D. = .120) ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม โดยรวมอยู่ใน

ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = .520) และภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = .280)

ตาราง 2 ระดับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร โดยรวมและรายด้าน

ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	4.57	.220	มากที่สุด	4
2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	4.77	2.16	มากที่สุด	1
3. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล	4.63	.323	มากที่สุด	3
4. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	4.66	.418	มากที่สุด	2
รวม	4.65	.520	มากที่สุด	

จากตาราง 2 ระดับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน เมื่อพิจารณาตามแบบภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วม พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = .520) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.77$, S.D. = 2.16) รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.66$, S.D. = .418) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล และการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = .220)

ตาราง 3 ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. การกระตุ้นทางปัญญา	4.46	.479	มาก	3
2. การสร้างแรงบันดาลใจ	4.64	.295	มากที่สุด	1
3. การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล	4.62	.324	มากที่สุด	2
4. การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์	4.38	.527	มาก	4
รวม	4.52	.280	มากที่สุด	

จากตาราง 3 ระดับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน เมื่อพิจารณาแบบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = .280) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การสร้างแรงบันดาลใจ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.64$, S.D. = .295) รองลงมาคือ การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล อยู่ในระดับ

มากที่สุด ($\bar{X} = 4.62$, S.D. = .324) และการมีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = .527)

2. ผลการวิเคราะห์ประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร

ตาราง 4 ระดับประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร โดยรวมและรายด้าน

ประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. การบริหารงานวิชาการ	4.69	.215	มากที่สุด	1
2. การบริหารงานงบประมาณ	4.59	.253	มากที่สุด	2
3. การบริหารงานบุคคล	4.23	.403	มาก	4
4. การบริหารงานทั่วไป	4.30	.371	มาก	3
รวม	4.47	.197	มาก	

จากตาราง 4 ประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = .197) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การบริหารงานวิชาการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.69$, S.D. = .215) รองลงมาคือ การบริหารงานงบประมาณ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.59$, S.D. = .253) และการบริหารงานบุคคล มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = .403)

ตาราง 5 ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อการบริหารงานโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตวัฒนากรุงเทพมหานคร

	X_1	X_2	X_3	X_4	X_5	X_6	X_7	X_8	Y
X_1	1.00								
X_2	-0.17	1.00							
X_3	.542**	-0.13	1.00						
X_4	-0.21*	0.12	.390**	1.00					
X_5	.227**	-.289**	.425**	.466**	1.00				
X_6	-.336**	0.07	-.256**	-0.06	-.528**	1.00			
X_7	.292**	0.14	.293**	.500**	.283**	-0.11	1.00		

ตาราง 5 (ต่อ)

	X_1	X_2	X_3	X_4	X_5	X_6	X_7	X_8	Y
X_8	-0.15*	0.09	0.05	.626**	.582**	-0.14*	.666**	1.00	
Y	.246**	0.16	0.15	.340**	0.11*	0.27	.863**	.523**	1.00

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01, * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 5 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรภาวะผู้นำที่เป็นตัวแปรต้น มีความสัมพันธ์อยู่ระหว่าง -0.14 - .626 ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ตัวแปรต้นที่เหมาะสมกับการวิเคราะห์การถดถอย ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำที่ส่งผลกับประสิทธิผล มีความสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.11 - .863 ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นกับตัวแปรตาม ที่เหมาะสมในการที่ตัวแปรต้นจะพยากรณ์ค่าตัวแปรตามได้ดี

ตาราง 6 ผลวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียน สังกัดสำนักงาน เขตพัฒนา กรุงเทพมหานคร โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis: MRA) ด้วยวิธี Enter

ตัวแปร	ประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียน				
	B	SE	Beta	t	Sig.
ค่าคงที่	2.317	.276		8.393	.000
การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (X_1)	.189	.050	.211	3.814	.000
การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (X_2)	-.008	.004	-.083	-2.018	.046
การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (X_3)	-.114	.033	-.187	-3.491	.001
การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (X_4)	.033	.025	.071	1.305	.194
การกระตุ้นทางปัญญา (X_5)	-.162	.031	-.393	-5.277	.000
การสร้างแรงบันดาลใจ (X_6)	-.033	.031	-.050	-1.076	.284
การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล (X_7)	.479	.042	.788	11.488	.000
การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ (X_8)	.084	.033	.226	2.521	.013
R = .920 ^a , R Square = .846, Adjusted R ² = .836, SE (est.) = .07992, F = 82.282m Sig = .000					

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01, * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 6 ผลวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพัฒนา กรุงเทพมหานคร พบว่า มี 4 ภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียนอย่างมีนัยสถิติ .01 ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (X_1) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (X_3) การกระตุ้นทางปัญญา

(X_5) การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล (X_7) ส่วนอีก 2 ภาวะผู้นำ ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (X_2) การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ (X_8) ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียนอย่างมีนัยสถิติ .05 แต่มี 2 ภาวะผู้นำที่ไม่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (X_4) และการสร้างแรงบันดาลใจ (X_6)

สรุปผลการวิจัย

1. ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมและภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ในภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด
2. ประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร ในภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก
3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของการบริหารงานโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.11 - .863
4. ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมและภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานของโรงเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล การกระตุ้นทางปัญญา และการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานและการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์

อภิปรายผล

1. ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร ในภาพรวม พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด โดยประกอบด้วย 1) ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร ในภาพรวมและรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษา มีความรู้ความสามารถในการบริหารสถานศึกษา ใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ในการบริหารสถานศึกษา โดยการบริหารแบบมีส่วนร่วมเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการกำหนดเป้าหมาย แนวทางการดำเนินงานและนโยบายของสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรมีส่วนร่วมในการประเมินผล รวมถึงการสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานหรือการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ โคเฮน และ อัทซอพ (1980: 213-218) ที่กล่าวถึงทฤษฎีของภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมไว้ 4 ประการ คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล 2) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร ในภาพรวมและรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่สร้างแรงบันดาลใจ กระตุ้นให้ผู้ร่วมงานสามารถคิดและตัดสินใจด้วยตนเอง กระตุ้นจูงใจให้ผู้ร่วมงานมีแรงบันดาลใจในการทำงาน สร้างความผูกพันต่อองค์กร มีวิสัยทัศน์ที่ก้าวไกล สามารถกระตุ้นปัญญา ความคิดสร้างสรรค์ หาแนวทางในการทำงานหรือแก้ไขปัญหาใหม่ ๆ การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล คำนึงถึงความแตกต่างของบุคคล ประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี น่าเคารพ การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ธนากร เขี่ยมปาน (2566: 27-28) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงไว้ว่า หมายถึง กระบวนการทำงานของผู้ที่มีอิทธิพลต่อผู้ตาม ส่งเสริม

กระบวนการคิด ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ผู้ตาม มุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพของผู้ตาม ประกอบด้วย 4 ด้าน การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ การสร้างแรงบันดาลใจ การกระตุ้นทางปัญญา และการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล และผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ พิมพ์พร วงศ์อนุสิทธิ์ (2564: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสตรีที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสตรี จำนวน 4 ด้าน ที่สามารถพยากรณ์ประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม ได้โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำนวน 3 ด้าน คือ การคำนึงถึงปัจเจกบุคคล การสร้างแรงบันดาลใจ การกระตุ้นการใช้ปัญญา และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ประสิทธิภาพการบริหารงานของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะผลของการดำเนินงานที่เกิดจากความสามารถของผู้บริหารและบุคลากรในสถานศึกษา จัดทำและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาได้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมายเหมาะสมกับท้องถิ่นและให้ชุมชนมีส่วนร่วม พัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษาอย่างต่อเนื่องส่งเสริม สนับสนุนและประสานการจัดการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษาที่มุ่งให้เกิดผลตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์กำหนดไว้ สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนให้สูงขึ้นตามขอบข่ายการบริหารงานของสถานศึกษา ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป ซึ่งสอดคล้องกับขอบข่ายของประสิทธิผลในการบริหารงานสถานศึกษา ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550: 28-122) ได้กำหนดแนวทางในการกระจายอำนาจการบริหารและจัดการศึกษา โดยแบ่งขอบข่ายงานบริหารสถานศึกษาได้ 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคลและด้านการบริหารงานทั่วไป

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของการบริหารงานโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.11-0.863 และผลงานวิจัยนี้สอดคล้องกับเมธนา หอมหวน (2561: 48-50) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารกับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว พบว่า 1) ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) ประสิทธิภาพของโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากและ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารกับประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว โดยรวมมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้วอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้น ด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

4. ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมและภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานของโรงเรียน อยู่ในระดับสูงมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 ประกอบด้วยภาวะผู้นำ 6 ด้าน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล การกระตุ้นทางปัญญา การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ทั้งนี้เป็นเพราะภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมและภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ส่งผลต่อประสิทธิผลการ

บริหารงานของโรงเรียน ทั้ง 4 ด้าน ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป และผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ วัชรกร ชวดกลางลา (2565: บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก และการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้ากลุ่มงาน และครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพการดำรงตำแหน่งและขนาดโรงเรียน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งนี้

1. จากผลการวิจัย ภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร พบว่า การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีค่าเฉลี่ยเป็นลำดับสุดท้าย ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ กำหนดเป้าหมายและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ
2. จากผลการวิจัย ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร พบว่า การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ มีค่าเฉลี่ยเป็นลำดับสุดท้าย ดังนั้นผู้บริหารควรจะประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี เป็นที่ยกย่อง หลีกเลี่ยงการใช้อำนาจ เพื่อประโยชน์ส่วนตน สร้างความภูมิใจและความมั่นใจให้แก่ครูและบุคลากร รวมถึงสามารถควบคุมอารมณ์ในสถานการณ์ได้เป็นอย่างดี
3. จากผลการวิจัย ประสิทธิภาพการบริหารงานโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร พบว่า การบริหารงานบุคคล ค่าเฉลี่ยเป็นลำดับสุดท้าย ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องบริหารบุคคลในสถานศึกษาให้เหมาะสมกับความรู้ ความถนัดของแต่ละบุคคล เพื่อให้สถานศึกษาบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ประกอบไปด้วย การมอบหมายหน้าที่ให้เหมาะสมกับบุคคล การสรรหา การคัดเลือก การประเมินผลการปฏิบัติงาน การเลื่อนตำแหน่ง การโอนย้าย และการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในการทำงานร่วมกัน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร
2. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียน โดยการวิเคราะห์เส้นทาง สังกัดสำนักงานเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร

เอกสารอ้างอิง

- ธนากร เข้มปาน. (2556). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของนักบินกองทัพอากาศ**. คุุญนิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- พลกฤต รักจุล และคณะ. (2563, ธันวาคม). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงความผูกพันและความตั้งใจที่จะคงอยู่ของพนักงาน: ทบทวนวรรณกรรม. **วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยวิทยาเชิงพุทธ**. 5: 19-24.

- พิณสุดา ลิธิวงศ์ศรี. (2558). แก่นการจัดการศึกษา ชุดโครงการการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม: การศึกษาเพื่อสุขภาวะเด็กและเยาวชน. กรุงเทพฯ: DPU Coolprint มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- พิมพ์พร วงศ์อนุสิทธิ์. (2564). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสตรีที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- รัตน์ฐาภรณ์ ธนโชติสุขสบาย. (2557). ทักษะทางวิทยาศาสตร์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วัชรกร ชวดกลางลา. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลการบริหารงานโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ศุภศาสตร์ พลคำ. (2563, กันยายน-ธันวาคม). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาและ ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูในกลุ่มพัฒนาคุณภาพการศึกษาตะเคียนลมศักดิ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3. วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย. 4: 272-273.
- सानิตย์ หนูนิล. (2562, มกราคม-กุมภาพันธ์). อิทธิพลของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มีต่อความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร: แนวคิดและการประยุกต์. วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร. 39: 70-71.
- สำนักงานประมาณ. (2552). คู่มือปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: สำนักฯ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาตามกฎหมายกระทรวงกำหนด หลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษา พ.ศ. 2550. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สุภัททา อินทรศักดิ์. (2561). การนำเสนอรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. พระนครศรีอยุธยา: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- เสาวนีย์ เตือนเด่น และคณะ. (2558). รายงานการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของบุคลากรกองบริการการศึกษา สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยรามคำแหง. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- Cohen, J. M.; Norman, T.; & Uphoff, N. T. (n.d.). Rural Development Participation: Concept and Measures for Project Design Implementation and Evaluation. Rural Development Monograph No.2. Ithaca: Rural Development committee center for international Studies. Cornell University.

E008L: การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 1

USING INFORMATION TECHNOLOGY IN SCHOOL ADMINISTRATION UNDER THE OFFICE
OF PRACHINBURI EDUCATION SERVICE AREA 1

นรินทร์ทิพย์ ศรีขจร¹ ทรงยศ แก้วมงคล²

¹ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

² อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 1 2) เพื่อเปรียบเทียบการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 1 จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษาและประสบการณ์การทำงาน ขนาดโรงเรียน 3) เพื่อศึกษาแนวทางการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 1 กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 293 คน ประกอบด้วย ผู้บริหาร 23 คน ครู 270 คน จำนวน 20 โรงเรียน และทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .843 สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบ ได้แก่ สถิติทดสอบค่าที (t-test) การทดสอบเอฟ (F-test) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย พบว่า

1. การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงจากมากไปน้อย ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานทั่วไป ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานงบประมาณ
2. การเปรียบเทียบระดับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา พบว่า การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดโรงเรียน มีระดับการมี การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน แต่ด้านที่จำแนกตามประสบการณ์ คือด้านงบประมาณ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. ผู้บริหาร และครู ควรนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการวางแผน พัฒนาการวัดผลประเมินผลให้มากขึ้น เพื่อลดภาระงานของครูผู้สอน และเพื่อวางแผนจัดซื้อครุภัณฑ์ในปีงบประมาณต่อไป

คำสำคัญ: เทคโนโลยีสารสนเทศ, การบริหารสถานศึกษา, การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษา

Abstract

This research aimed to 1) study the utilization of information technology in school administration under the jurisdiction of the Prachinburi Primary Educational Service Area Office, Area 1. Additionally, 2) to compare the utilization of information technology in school administration within this area and 3) guidelines for its effective implementation. The sample group comprised school administrators and teachers totaling 293 samples, selected through stratified random sampling. Data were collected using a questionnaire with validity ranging between 0.80-1.00 and reliability of .843. Statistical analysis methods included frequency, percentage, mean, standard deviation, T-test, F-test, and content analysis.

The results of the research revealed that

1. Using information technology in school administration Under the Prachinburi Primary Educational Service Area Office, Area 1, there is a high level of practice. Arranged from highest to lowest as follows: Academic administration General administration Human resource management and budget management, respectively.

2. comparing the using information technology in school found that the using information technology in school administration under the jurisdiction of the Prachinburi Primary Educational Service Area Office, Area 1, classified by gender, age, and educational level. Work experience and school size There is a level of use of information technology. Overall and each aspect is not different. But the aspects that are classified according to experience namely, the budget aspect is different with statistical significance at the .05 level

3. Guidelines for using information technology in school administration Under the jurisdiction of the Prachinburi Primary Educational Service Area Office, Area 1, administrators encourage teachers to bring technology. Used in organizing teaching and learning, including making students ready and able to use ICT in searching for Knowledge can be obtained by oneself through various methods. Providing budget for Modern equipment and tools for educational institutions, teachers, and students.

Keywords: Information technology, educational institution administration, use of information technology in educational institutions

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ความเจริญก้าวหน้าในยุคโลกาภิวัตน์ มีผลกระทบต่อหลายภาคส่วน ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง เทคโนโลยีและวัฒนธรรมที่เชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ชุมชน หน่วยธุรกิจ ภาครัฐและภาคเอกชนทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ ซึ่งทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในการเข้าถึงและรับรู้ข้อมูลข่าวสารหรือที่เรียกว่า โลกไร้พรมแดน ผลจากความเจริญก้าวหน้าดังกล่าวส่งผลให้มีการปรับเปลี่ยนและพัฒนาด้านการศึกษาของชาติ เพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับสภาพปัจจุบันการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วยในการจัด

การศึกษาของสถานศึกษาเป็นการสนองตอบนโยบายการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ดังจะเห็นได้จาก หมวดที่ 9 เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของรัฐในการสนับสนุนให้สถานศึกษานำเทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วยในการบริหารจัดการศึกษา โดยผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีวิสัยทัศน์ที่ดีต่อการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในสถานศึกษาต้องมีความรู้ความเข้าใจ และให้ความสำคัญในเรื่องของเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อพัฒนาทักษะในการเรียนการสอนกระบวนการเรียนรู้การประกันคุณภาพสถานศึกษารวมทั้งการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อให้สามารถตอบเจริญก้าวหน้าในอนาคต (อัจฉริยา ทองมา. 2558)

ด้วยเหตุนี้เทคโนโลยีสารสนเทศจึงเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญต่อการบริหารสถานศึกษาเป็นอย่างมาก ซึ่งถ้าผู้บริหารมีวิธีการบริหารจัดการการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ดีก็นำพาสถานศึกษาประสบความสำเร็จได้ไม่ยาก การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการพัฒนาการศึกษา ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการ เป็นหน่วยงานรัฐที่มีภารกิจหลักที่ต้องดูแลเด็กและเยาวชนให้ได้รับการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี และการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ได้กำหนดนโยบายเร่งรัดในการพัฒนาและส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อพัฒนาการศึกษาในทุกด้าน โดยใช้สนับสนุนการบริหารตามขอบข่ายงานทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป ซึ่งการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการศึกษาในการบริหารจัดการในโรงเรียนส่วนใหญ่จะเป็นการนำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการวางแผนต่าง ๆ และการพิมพ์เอกสารรวมทั้งใช้ในการประมวลผลเพื่อจัดระบบข้อมูล ด้านงานบริหารทั่วไป ได้แก่ การจัดสรรสารสนเทศ และเอกสารประชาสัมพันธ์ เอกสารต่าง ๆ รวมถึงการสร้างเว็บไซต์เพื่อเผยแพร่ โรงเรียน งานวิชาการ ได้แก่ การจัดตารางสอน การจัดทำผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การจัดทำเอกสาร ประกอบการเรียนการสอน การจัดทำข้อสอบ ทำสถิติต่าง ๆ เกี่ยวกับด้านวิชาการ การจัดทำระบบบัญชี และพัสดุ การพิมพ์เอกสาร การผลิตสื่อและ เอกสาร การจัดเก็บข้อมูลนักเรียน งานอาคารสถานที่ใช้ในการจัดระบบข้อมูล เป็นต้น

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 1 ได้สำรวจข้อมูลพบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนประสบปัญหาด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เห็นได้จากการติดตามทวงงานที่ค้างส่งหรือส่งไม่ทันตามกำหนดในระบบรับ-ส่ง หนังสือราชการ ซึ่งส่งผลกระทบโดยตรงทำให้การบริหารงานในด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษาไม่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเท่าที่ควร รวมถึงส่งผลกระทบต่อภาพรวมของการบริหารงานและการรายงานข้อมูลในทุกด้านของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 1 โดยปัญหาด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศนี้อาจจะเกิดจากหลายปัจจัย ไม่ว่าจะเป็นวิสัยทัศน์หรือทัศนคติของผู้ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ทักษะในการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ ความพร้อมของเครื่องมือและอุปกรณ์รวมถึงสภาพแวดล้อมอื่น ๆ ที่จะส่งผลกระทบต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานของสถานศึกษา

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้น จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่องการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 1 เพื่อพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของสถานศึกษาให้มีคุณภาพ และประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1
3. เพื่อศึกษาแนวทางการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

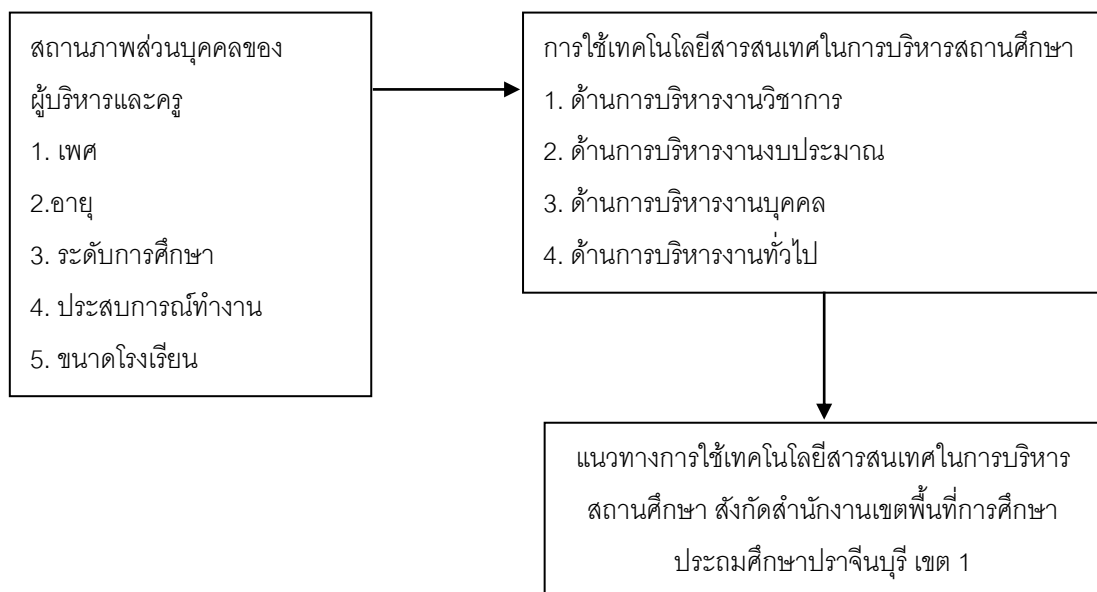
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ได้นำผลการวิจัยเป็นข้อมูลสารสนเทศในการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาและพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของสถานศึกษาให้มีคุณภาพ
2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ได้นำผลการวิจัยเป็นข้อมูลในการกำหนดนโยบาย และสร้างองค์การแห่งการเรียนรู้
3. แนวทางในการอบรมเพื่อพัฒนาผู้บริหาร และครู ให้มีความรู้และทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างต่อเนื่อง และส่งเสริมให้มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ

กรอบแนวคิด

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย เรื่อง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ผู้วิจัยได้นำแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของ ปริญญาพร ขุนพรม (2564) กฤติภัทรกร ศิริภัทรนิธิโกติน (2564) ปิยะนุช บัวชุม (2561) สุธี ภาระพันธ์ (2562) ชยากร ทิพมาศ (2565) ทิพวัลย์ นนทเมท (2559) และ กวินตรา ช้วนลิ้ม (2560) ที่ได้จากการสังเคราะห์และนำแนวคิดการบริหารสถานศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดกรอบแนวคิดดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. ผู้บริหาร และครูที่มีเพศต่างกัน มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 แตกต่างกัน
2. ผู้บริหาร และครูที่มีอายุต่างกัน มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 แตกต่างกัน
3. ผู้บริหาร และครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 แตกต่างกัน
4. ผู้บริหาร และครูที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 แตกต่างกัน
5. ผู้บริหาร และครูที่มีขนาดโรงเรียนต่างกัน มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 1,235 คน

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำนวน 293 คน ประกอบด้วย ผู้บริหาร 23 คน ครู 270 คน จาก 20 โรงเรียน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ เครจซี่ และ มอร์แกน (Krejcie; & Morgan. 1970) สุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ

(Stratified Random Sampling) โดยใช้ขนาดโรงเรียนเป็นชั้นภูมิ กำหนดสัดส่วน และทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ สถานภาพส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน ขนาดโรงเรียน
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ประกอบด้วย ด้านงานบริหารวิชาการ ด้านงานบริหารงบประมาณ ด้านงานบริหารบุคคล ด้านงานบริหารทั่วไป

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยยึดหลักตามแนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม โดยแบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำนวน 4 ด้าน ด้านงานบริหารวิชาการ ด้านงานบริหารงบประมาณ ด้านงานบริหารบุคคล และด้านงานบริหารทั่วไปมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) ตามแบบของ ลิเคิร์ต (Likert, 1967: 95-95)

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับแนวทางการใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบริหารวิชาการ ด้านบริหารงบประมาณ ด้านบริหารบุคคล และด้านบริหารทั่วไป

วิธีการหาคุณภาพเครื่องมือ

การหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีวิธีการดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วไปเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาและคณะกรรมการสภานิติพันธ์ เพื่อปรับปรุงแก้ไขและพิจารณาตรวจสอบความเหมาะสมและหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา

2. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปตรวจสอบคุณภาพ หาความเที่ยงตรงตามเนื้อหา โดยนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 5 คน เพื่อพิจารณาความถูกต้องเหมาะสม คลอบคลุมเนื้อหาและให้คำแนะนำสิ่งที่ควรปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามนั้นกับประเด็นหลักของเนื้อหา (Index of Item-Objective Congruence: IOC) ตามวิธีการของ Rovinelli; & Hambleton (1987; อ้างถึงใน รัตนา นาคมุสิก, 2558) มีค่า IOC = 0.84

3. นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขไปทดลองใช้ (Try-out) กับครูในโรงเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม ด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)

4. นำแบบสอบถามที่ได้ทดลองใช้ไปแล้ว นำไปปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา สภานิติพันธ์

5. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพและปรับปรุงแก้ไขสมบูรณ์แล้วนำไปดำเนินการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยนำหนังสือรับรองจากมหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ ส่งถึงผู้อำนวยการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 เพื่อขอความอนุเคราะห์และขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจากครูในสถานศึกษา
2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถาม ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบออนไลน์ (Google Form) ไปให้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 293 คน ได้รับการตอบแบบสอบถามกลับคืน จำนวน 293 คน คิดเป็นร้อยละ 100
3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามแบบออนไลน์ (Google Form) มาวิเคราะห์หาค่าสถิติ

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยเลือกเฉพาะวิธีวิเคราะห์ข้อมูล ที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้าและทดสอบสมมุติฐานดังต่อไปนี้

1. สถิติพื้นฐาน
  - 1.1 ความถี่ (Frequency)
  - 1.2 ร้อยละ (Percentage)
  - 1.3 ค่าเฉลี่ย (Mean)
  - 1.4 ส่วนเบี่ยงมาตรฐาน (Standard Deviation)
2. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ
  - 2.1 หาความเที่ยงตรงโดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ (Index of Item-Objective Congruence: IOC)
  - 2.2 หาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามเป็นรายข้อ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item-Total Correlation Coefficient)
  - 2.3 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient)
3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมุติฐาน
  - 3.1 ใช้ค่าที (t-test)
  - 3.2 ใช้ค่าเอฟ (F-test)
  - 3.3 ใช้วิธีการของเชฟเฟ (Scheffe')

ผลการวิจัย

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน
 เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 1 โดยรวมและรายด้าน

(n = 293)

การบริหารงาน 4 ด้าน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับที่
1. ด้านการบริหารงานวิชาการ	4.27	0.479	มาก	1
2. ด้านการบริหารงานงบประมาณ	4.15	0.503	มาก	4
3. ด้านการบริหารงานบุคคล	4.18	0.457	มาก	3
4. ด้านการบริหารงานทั่วไป	4.25	0.410	มาก	2
รวม	4.21	0.384	มาก	

จากตาราง 1 ผลการวิเคราะห์ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการ
 บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 1 โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =
 4.21, S.D. = 0.384) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการบริหารงานวิชาการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =
 4.27, S.D. = 0.479) รองลงมาคือ ด้านการบริหารงานทั่วไป อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.25, S.D. = 0.410) ด้านการ
 บริหารงานบุคคล อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.18, S.D. = 0.457)และด้านการบริหารงานงบประมาณ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด
 อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.15, S.D. = 0.503)

ตาราง 2 เปรียบเทียบการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
 ประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 1 จำแนกตามเพศ ของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้ผลการวิเคราะห์ ดังนี้

(n = 293)

การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา	เพศชาย		เพศหญิง		t	Sig.
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการบริหารงานวิชาการ	4.24	0.479	4.28	0.480	-0.586	0.559
2. ด้านการบริหารงานงบประมาณ	4.11	0.523	4.16	0.498	-0.714	0.476
3. ด้านการบริหารงานบุคคล	4.16	0.451	4.19	0.459	-0.375	0.708
4. ด้านการบริหารงานทั่วไป	4.27	0.347	4.25	0.425	0.446	0.656
รวม	4.20	0.361	4.22	0.390	-0.409	0.683

จากตาราง 2 ผลการวิเคราะห์ พบว่า การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน
 เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 1 จำแนกตามเพศ พบว่า ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็น
 รายด้าน พบว่า มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

ตาราง 3 การเปรียบเทียบการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
 ประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำแนกอายุ

(n = 293)

การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ในการบริหารสถานศึกษา	แหล่งความ แปรปรวน	SS.	df.	MS.	F	p-value
1. ด้านการบริหารงานวิชาการ	ระหว่างกลุ่ม	.933	3	.311	1.358	.256
	ภายในกลุ่ม	66.190	289	.229		
	รวม	67.123	292			
2. ด้านการบริหารงบประมาณ	ระหว่างกลุ่ม	1.603	3	.534	2.140	.095
	ภายในกลุ่ม	72.169	289	.250		
	รวม	73.772	292			
3. ด้านการบริหารงานบุคคล	ระหว่างกลุ่ม	.690	3	.230	1.105	.348
	ภายในกลุ่ม	60.178	289	.208		
	รวม	60.868	292			
4. ด้านการบริหารงานทั่วไป	ระหว่างกลุ่ม	.091	3	.030	.179	.911
	ภายในกลุ่ม	49.081	289	.170		
	รวม	49.172	292			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	.592	3	.197	1.343	.260
	ภายในกลุ่ม	42.453	289	.147		
	รวม	43.045	292			

* p < .05

จากตาราง 3 ผลการวิเคราะห์พบว่า การเปรียบเทียบการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา
 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำแนกตามอายุ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดย
 ภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 4 เปรียบเทียบการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
 ประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำแนกตามระดับการศึกษา ของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้ผลการวิเคราะห์ ดังนี้

(n = 293)

การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา	ปริญญาตรี		สูงกว่าปริญญาตรี		t	Sig.
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการบริหารงานวิชาการ	4.26	0.478	4.36	0.486	-0.875	0.382
2. ด้านการบริหารงานงบประมาณ	4.14	0.504	4.19	0.498	-0.576	0.565
3. ด้านการบริหารงานบุคคล	4.18	0.461	4.20	0.443	-0.290	0.772
4. ด้านการบริหารงานทั่วไป	4.25	0.409	4.26	0.419	-0.200	0.842
รวม	4.21	0.385	4.24	0.383	-0.601	0.548

จากตาราง 4 ผลการวิเคราะห์ พบว่า การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน
 เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำแนกตามระดับการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 5 การเปรียบเทียบการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
 ประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน

(n = 293)

การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ในการบริหารสถานศึกษา	แหล่งความ แปรปรวน	SS.	df.	MS.	F	p-value
1. ด้านการบริหารงานวิชาการ	ระหว่างกลุ่ม	1.237	2	0.618	2.722	0.067
	ภายในกลุ่ม	65.887	290	0.227		
	รวม	67.123	292			
2. ด้านการบริหารงบประมาณ	ระหว่างกลุ่ม	1.543	2	0.771	3.097	0.047
	ภายในกลุ่ม	72.230	290	0.249		
	รวม	73.772	292			
3. ด้านการบริหารงานบุคคล	ระหว่างกลุ่ม	0.637	2	0.318	1.533	0.218
	ภายในกลุ่ม	60.231	290	0.208		
	รวม	60.868	292			
4. ด้านการบริหารงานทั่วไป	ระหว่างกลุ่ม	0.069	2	0.034	0.203	0.816
	ภายในกลุ่ม	49.104	290	0.169		
	รวม	49.172	292			

ตาราง 5 (ต่อ)

การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ในการบริหารสถานศึกษา	แหล่งความ แปรปรวน	SS.	df.	MS.	F	p-value
	ระหว่างกลุ่ม	0.522	2	0.261	1.781	0.170
รวม	ภายในกลุ่ม	1.237	2	0.618	2.722	0.067
	รวม	65.887	290	0.227		

* $p < .05$

จากตาราง 5 ผลการวิเคราะห์พบว่า การเปรียบเทียบการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา
 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ทำงานเมื่อพิจารณาเป็น
 รายด้าน พบว่า ด้านบริหารงบประมาณ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนโดยภาพรวมและราย
 ด้านอื่น ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 6 การเปรียบเทียบการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
 ประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 1 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

(n = 293)

การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ในการบริหารสถานศึกษา	แหล่งความ แปรปรวน	SS.	df.	MS.	F	p-value
1. ด้านการบริหารงานวิชาการ	ระหว่างกลุ่ม	0.447	3	0.149	0.646	0.586
	ภายในกลุ่ม	66.676	289	0.231		
	รวม	67.123	292			
2. ด้านการบริหารงบประมาณ	ระหว่างกลุ่ม	0.072	3	0.024	0.094	0.963
	ภายในกลุ่ม	73.701	289	0.255		
	รวม	73.772	292			
3. ด้านการบริหารงานบุคคล	ระหว่างกลุ่ม	0.160	3	0.053	0.255	0.858
	ภายในกลุ่ม	60.707	289	0.210		
	รวม	60.868	292			
4. ด้านการบริหารงานทั่วไป	ระหว่างกลุ่ม	0.201	3	0.067	0.395	0.757
	ภายในกลุ่ม	48.972	289	0.169		
	รวม	49.172	292			

ตาราง 6 (ต่อ)

การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ในการบริหารสถานศึกษา	แหล่งความ แปรปรวน	SS.	df.	MS.	F	p-value
	ระหว่างกลุ่ม	0.143	3	0.048	0.321	0.810
รวม	ภายในกลุ่ม	0.447	3	0.149	0.646	0.586
	รวม	66.676	289	0.231		

* $p < .05$

จากตาราง 6 ผลการวิเคราะห์พบว่า การเปรียบเทียบการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา
 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมและ
 รายด้าน ไม่แตกต่างกัน

สรุปผลการวิจัย

1. การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
 ปราชญ์บุรี เขต 1 มีการปฏิบัติในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการบริหารงานวิชาการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด
 รองลงมาคือ ด้านการบริหารงานทั่วไป ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานงบประมาณ ตามลำดับ

1.1 ระดับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
 ประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 1 ด้านการบริหารงานวิชาการ โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา
 รายข้อ พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษาใช้คอมพิวเตอร์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลความต้องการของนักเรียน
 ชุมชนสังคม และท้องถิ่นเพื่อพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา รองลงมา คือ สถานศึกษาใช้คอมพิวเตอร์ในการบริหาร
 จัดการหลักสูตรสถานศึกษา และค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ สถานศึกษาผู้สอนนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการวางแผนและ
 พัฒนาการวัดผลประเมินผลการเรียนการสอน

1.2 ระดับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
 ประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 1 ด้านการบริหารงานงบประมาณ โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา
 รายข้อ พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษาใช้คอมพิวเตอร์ในการสรุปรายงานที่เกี่ยวกับงบประมาณ รองลงมา คือ
 สถานศึกษาใช้คอมพิวเตอร์ในคำนวณภาษีและยื่นภาษีและค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ สถานศึกษาใช้คอมพิวเตอร์ในการ
 เก็บข้อมูลเกี่ยวกับครุภัณฑ์

1.3 ระดับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
 ประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 1 ด้านการบริหารงานบุคคล โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา
 รายข้อ พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ สถานศึกษาใช้โปรแกรมประยุกต์ในการจัดทำฐานข้อมูลเงินเดือน เลื่อนเงินเดือนของ
 บุคลากรในสถานศึกษา รองลงมา คือ สถานศึกษาใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการประชาสัมพันธ์ สรรหา และบรรจุ
 แต่งตั้งบุคลากร และค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ สถานศึกษาใช้คอมพิวเตอร์ในการบันทึกแนวปฏิบัติเรื่องวินัยและการรักษา
 วินัย

1.4 ระดับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ด้านการบริหารงานทั่วไป โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษาใช้โปรแกรมประยุกต์ในการจัดทำฐานข้อมูลเงินเดือน เลื่อนเงินเดือนของบุคลากรในสถานศึกษา รองลงมา คือ สถานศึกษาใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการประชาสัมพันธ์ สรรหา และบรรจุ แต่งตั้งบุคลากร และค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ สถานศึกษาใช้เทคโนโลยีบุคคล

2. การเปรียบเทียบระดับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 พบว่า การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดโรงเรียน มีระดับการมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน แต่ด้านที่จำแนกตามประสบการณ์ คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. แนวทางการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ผู้ตอบแบบสอบถามได้ให้แนวทางการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา ไว้ ดังนี้

3.1 ด้านการบริหารงานวิชาการ มีแนวทางดังนี้ ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน รวมถึงกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความพร้อม และสามารถนำ ICT ในการแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง ปรับปรุงหลักสูตรและแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการบูรณาการ เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนมีผลสัมฤทธิ์ที่ดีที่สุด ครูควรมีการวัดและประเมินผลผู้เรียนด้วยวิธีการและรูปแบบที่หลากหลาย ผู้บริหารและผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในทุกกระบวนการ ตั้งแต่ก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียน ครูควรส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นรายบุคคลให้เหมาะสมกับ ช่วงวัยของผู้เรียน ผู้บริหารควรมีการติดตามการนิเทศออนไลน์และแบบชั้นเรียน

3.2 ด้านการบริหารงานงบประมาณ มีแนวทางดังนี้ ผู้บริหารควรจัดหางบประมาณด้านอุปกรณ์ เครื่องมือที่ทันสมัยแก่สถานศึกษา ครูผู้สอน และผู้เรียน ผู้บริหารควรจัดสรรระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่มีความเสถียร และมีคุณภาพ ควรสนับสนุนงบประมาณในการจัดทำฐานข้อมูล Big Data จัดซื้อโปรแกรม Software ที่สนองกลยุทธ์การจัดการ เรียนการสอนการประเมินผล เพื่อพัฒนาแพลตฟอร์มการเรียนรู้ที่หลากหลาย

3.3 ด้านการบริหารงานบุคคล มีแนวทางดังนี้ ผู้บริหารควรมีการปรับเปลี่ยนการลงเวลาปฏิบัติงานให้มีความยืดหยุ่น ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูมีการพัฒนาสมรรถนะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลตามความต้องการ ผู้บริหารและครูควรตระหนักและเข้าใจบริบทของสถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้น พร้อมทั้งจะเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารควรปรับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาเป็น Super Coachในการบริหารจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีเป็นฐาน

3.4 ด้านการบริหารงานทั่วไป มีแนวทางดังนี้ ครูควรใช้งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน การเยี่ยมบ้านออนไลน์ และการประชุมผู้ปกครองออนไลน์ ผู้บริหารควรส่งเสริมให้มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเก็บสถิตินักเรียนในแต่ละวัน ผู้บริหารควรพัฒนาค้นคว้าวิจัยเพื่อการเรียนรู้แบบเปิดเพื่อเป็นคลังสื่อกลางในการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างครูผู้เรียน ผู้ปกครองและสำนักงานเขต ผู้บริหารควรบูรณาการเชื่อมโยงข้อมูลสารสนเทศที่สำคัญและจำเป็นโดยจัดทำ website ในการบริการข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ อย่างเป็นปัจจุบันและเข้าถึงได้ง่าย ผู้บริหาร และครู ควรมีการจัดห้องสำหรับการค้นหาข้อมูล จัดหาเครื่องมือและอุปกรณ์ที่คอยสนับสนุนด้านการจัดการเรียนการสอนรวมถึงสัญญาณอินเทอร์เน็ตที่เสถียรเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับครูและนักเรียน

อภิปรายผล

1. การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยภาพรวมและรายข้อ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ พบว่า ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานทั่วไป ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานงบประมาณ ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับ ปิยะนุช บัวชุม (2561) ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหาร และครู ให้ความสำคัญในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นเครื่องมือที่ช่วยสนับสนุนการจัดการในสถานศึกษา เนื่องจากช่วยให้การตัดสินใจปฏิบัติงานได้รวดเร็วในการบริหารเพื่อจัดการศึกษา การตัดสินใจวางแผนการศึกษาระยะยาว ช่วยแก้ปัญหาด้านการจัดการศึกษาในโรงเรียนทั้งการเก็บข้อมูล การจัดการเรียนการสอนและการบริหารจัดการได้อย่างชัดเจน และสามารถตัดสินใจเลือกแนวทางการแก้ปัญหา หรือบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. การเปรียบเทียบระดับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 พบว่า การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดโรงเรียน มีระดับการมีเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน แต่ด้านที่จำแนกตามประสบการณ์ คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.1 ระดับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ที่มีเพศต่างกัน เมื่อพิจารณาในภาพรวมและรายด้านพบว่า ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ครูที่มีเพศต่างกันมีความเห็นตรงกัน มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารของสถานศึกษา ใช้คอมพิวเตอร์ในการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาเพราะการใช้เทคโนโลยีจะช่วยเพิ่มความสะดวกและรวดเร็ว ช่วยจัดเก็บข้อมูลเพิ่มความสะดวกให้กับครูในสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ เอกราช เครือศรี โกวิท วัชรินทรางกูร และ กระพัน ศรีงาน(2558) ผลการวิจัย คือการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้านโดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ รองลงมา คือ ด้านการบริหารงานวิชาการตามความคิดเห็นของครูที่มีเพศต่างกันโดยรวมไม่แตกต่างกัน

2.2 ระดับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ที่มีอายุต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

2.3 ระดับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน เมื่อพิจารณาในภาพรวมและรายด้านพบว่า ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภสิริ พัฒนภักดี (2558) ศึกษาเรื่อง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาลเมืองนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการวิจัยพบว่า การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับดังนี้ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานทั่วไป ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานงบประมาณ ผลการเปรียบเทียบการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษา ตาม

ความคิดเห็นของครูที่แตกต่างด้านเพศวุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงานพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.4 ระดับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ที่มีประสบการณ์ต่างกัน เมื่อพิจารณาในภาพรวมและรายด้านพบว่า ไม่แตกต่างกัน แต่มีด้านการบริหารงานวิชาการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าครูสอนที่มีประสบการณ์การสอนที่ต่างกันมีความคิดเห็นตรงกันว่า มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาในด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ และด้านการบริหารงานบุคคลมีความสำคัญเหมือนกันในทุก ๆ ด้าน เนื่องจากในสถานศึกษามีการใช้เทคโนโลยีเพื่อให้มีการจัดการศึกษาให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลง ส่วนด้านการบริหารงานทั่วไป มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ กวินตรา ช้วนลิ้ม (2560) ศึกษาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการบริหารสถานศึกษา โรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบและเสนอแนะแนวทางการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านงานบริหารงานบุคคล ด้านงานบริหารงานทั่วไป และด้านงานบริหารงานงบประมาณ ผลการเปรียบเทียบการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ จำแนกตามเพศ พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 จำแนกตามวุฒิ การศึกษาและประสบการณ์การทำงานไม่แตกต่างกัน การศึกษาแนวทางการดำเนินงาน พบว่า โรงเรียนควรมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศช่วยในการวางแผนอัตรากำลังโรงเรียนควรมีการใช้คอมพิวเตอร์มาช่วยในการบันทึกการประชุม ทั้งของผู้บริหารและคณะกรรมการสถานศึกษา

2.5 ระดับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ที่มีขนาดโรงเรียนต่างกัน เมื่อพิจารณาในภาพรวมและรายด้านพบว่า ไม่แตกต่างกัน

3. แนวทางการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

3.1 แนวทางด้านการบริหารงานวิชาการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยผู้บริหารควรให้ครูนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน รวมถึงกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความพร้อม และสามารถใช้ ICT ในการแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง ปรับปรุงหลักสูตรและแนวทางการจัดการเรียนการสอน ที่เน้นการบูรณาการ เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนมีผลสัมฤทธิ์ที่ดีที่สุด มีการวัดและประเมินผลผู้เรียนด้วยวิธีการ และรูปแบบที่หลากหลาย และเน้นให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในทุกกระบวนการ ตั้งแต่ก่อนเรียน ระหว่างเรียน และ หลังเรียน ครูควรส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นรายบุคคล ให้เหมาะสมกับ ช่วงวัยของผู้เรียน ผู้บริหารควรมีการ ติดตามการนิเทศออนไลน์และแบบชั้นเรียน

3.2 แนวทางการบริหารงานงบประมาณ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยผู้บริหารควรจัดหางบประมาณด้านอุปกรณ์เครื่องมือที่ทันสมัยแก่สถานศึกษา ครูผู้สอน และผู้เรียน ควร จัดสรรระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่มีความเสถียร และมีคุณภาพ สนับสนุนงบประมาณในการจัดทำฐานข้อมูล Big

Data ผู้บริหารควรจัดซื้อโปรแกรม Software ที่สนองกลยุทธ์การจัดการ เรียนการสอนการประเมินผล เพื่อพัฒนาแพลตฟอร์มการเรียนรู้ที่หลากหลาย

3.3 แนวทางด้านการบริหารงานบุคคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยผู้บริหารควรมีการปรับเปลี่ยนการลงเวลาปฏิบัติงานให้มีความยืดหยุ่น ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูมีการพัฒนาสมรรถนะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลตามความต้องการ ผู้บริหารและครูควรตระหนักและเข้าใจบริบทของสถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้น พร้อมทั้งจะเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารควรปรับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาเป็น Super Coach ในการบริหารจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีเป็นฐาน

3.4 แนวทางการบริหารงานทั่วไป สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยผู้บริหารควรใช้งานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน การเยี่ยมบ้านออนไลน์ และการประชุมผู้ปกครองออนไลน์ ผู้บริหารควรส่งเสริมให้มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเก็บสถิตินักเรียนในแต่ละวัน ผู้บริหารควรพัฒนาคลังสื่อดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้แบบเปิดเพื่อเป็นคลังสื่อกลางในการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างครูผู้เรียน ผู้ปกครองและสำนักงานเขต ผู้บริหารควรบูรณาการเชื่อมโยงข้อมูลสารสนเทศที่สำคัญและจำเป็นโดยจัดทำ website ในการบริการข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ อย่างเป็นปัจจุบันและเข้าถึงได้ง่าย ผู้บริหาร และครู ควรมีการจัดห้องสำหรับการค้นหาข้อมูล จัดหาเครื่องมือและอุปกรณ์ที่คอยสนับสนุนด้านการจัดการเรียนการสอน รวมถึงสัญญาณอินเทอร์เน็ตที่เสถียรเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับครูและนักเรียน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งนี้

1. ผู้บริหาร และครู ควรนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการวางแผนและพัฒนาการวัดผลประเมินผลการเรียนการสอนให้มากขึ้น เพื่อลดภาระงานของครูผู้สอน
2. ผู้บริหาร และครู ควรใช้คอมพิวเตอร์ในการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับครุภัณฑ์ เพื่อให้ทราบข้อมูลของครุภัณฑ์แต่ละชนิดว่ามีสภาพเป็นอย่างไร และอำนวยความสะดวกในการวางแผนจัดซื้อครุภัณฑ์ในปีงบประมาณถัดไป
3. ผู้บริหาร และครู ควรใช้คอมพิวเตอร์ในการบันทึกแนวปฏิบัติเรื่องวินัยและการรักษาวินัย และมีคู่มือการปฏิบัติราชการประจำสถานศึกษาเพื่อให้ข้าราชการครูได้ปฏิบัติตามระเบียบของสถานศึกษา
4. ผู้บริหาร และครู ควรนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ส่งเสริมกิจการนักเรียน เพื่อส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีระเบียบวินัย มีทักษะ การดำรงชีวิต และสามารถอยู่ร่วมกันในโรงเรียนประจำอย่างมีความสุข

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อพัฒนาสื่อการเรียนการสอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1
2. ควรศึกษาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดทำแผนงบประมาณ ข้อมูลการใช้จ่ายการจัดทำทะเบียนครุภัณฑ์ของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

เอกสารอ้างอิง

- กฤติภัทรกร ศิริภัทรนิธิโกติน. (2564). การใช้เทคโนโลยีในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค
วิถีใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร-
มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- กวินตรา ช้วนลิ้ม. (2560). ศึกษาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาส
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร-
มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- จินตนา จุงใจ. (2560). แนวทางการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารการศึกษาโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2.
วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ชยากร ทิพมาศ. (2565). แนวทางการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1. การค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต.
มหาวิทยาลัยนครสวรรค์.
- ปริญญาพร ชุนพรม. (2564). เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการโรงเรียนประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญา
ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ปิยะนุช บัวชุม. (2561). การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4. การค้นคว้าด้วยตนเองปริญญาการศึกษา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- พิชญาณี กาหลง. (2563). แนวทางการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1. วารสารบัณฑิตวิจัย. 11(1): 149-162.
- อัจฉริยา ทองมา. (2558). การศึกษาสภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอ
เกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี. ภาคนิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา.
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- Lever-Duff, J.; McDonald, J. B.; & Mizell, A. P. (2005). Teaching and Learning with Technology. Boston:
Pearson Education.
- Middleton, M. (2002). Information Management: A Consolidation of Operation, Analysis and Strategy.
Wagga, NSW: Charles Sturt University, Centre for information studies.
- Milton, D. (n.d.). The Evolution of Computer-based Information Technology in a New Jersey School
District: A Case Study. Dissertation Abstracts International.
- Peter Williams; Hamid R.; & Jamali, David Nicholas. (2006). Using ICT with People with Special Education
Needs: What the Literature Tell Us Nicholas Oilton ICT and Productivity Growth in the United
Kingdom. Dissertation Abstracts International. 35(4): 4771-B.

E008S: การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตราด

PARTICIPATION OF TEACHERS IN SCHOOL ADMINISTRATION, TRAT PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE

จรัญ พิมพ์พิมพ์¹ เบญจรัตน์ ราชฉวาง² สมศักดิ์ คงเที่ยง³

¹ นักศึกษาด้านบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

² อาจารย์ประจำสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

³ อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษา เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษา จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา และเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ข้าราชการครูของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด จำนวน 269 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าที่ t-test และ ค่าเอฟ F-test การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และแบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างให้ใช้เกี่ยวกับการสัมภาษณ์แนวทางการมีส่วนร่วมของครู การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย พบว่า

1. ระดับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ด้านการบริหารงานวิชาการ รองลงมาคือ ด้านการบริหารงานงบประมาณ และน้อยที่สุดคือ ด้านการบริหารงานบุคคล
2. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา พบว่าโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า จำแนกตามระดับการศึกษา ด้านการบริหารงานวิชาการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. แนวทางการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด สรุปได้ดังนี้ 1) การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ ควรเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผน กำหนดนโยบาย การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ 2) การบริหารงานงบประมาณ ควรเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมให้ความเห็นชอบโครงการและกิจกรรม มีส่วนร่วมในการวางแผนจัดสรรงบประมาณและทรัพยากร 3) การบริหารงานบุคคล ควรส่งเสริมให้ครูมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและประเมินผล ส่งเสริมให้ครูเข้าร่วมการอบรม พัฒนาตนเองด้านวิชาชีพ และ 4) การบริหารงานทั่วไป ควรเปิดโอกาสการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ครูมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมด้วยความเต็มใจและเต็มความสามารถ มีส่วนร่วมในการตรวจสอบ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงาน

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมของครู, การบริหารสถานศึกษา

Abstract

The objective of this study was to study teachers' participation in school administration. Classification by gender, education level and to study guidelines for development teacher participation in school administration. The sample included 269 teachers of educational institutions under the Trat Primary Education Area Office. The research instruments included a questionnaire used to analyze the data were frequency, percentage, mean, Standard Deviation, t-test and F-test, and interview form. Content Analysis.

The research results as follows:

1. The level of teachers' participation in school administration under the Trat Primary Education Area Office in overall was at a high level, when considering each item found that the highest average was academic management, followed by budget management, and the least was personnel management.
2. The result of compare teachers' participation in school administration Affiliated with Trat Primary Education Area Office by gender, education level work experience and the size of the school found that in overall no different, when considering each aspect found that found that the classification by level of education and academic administration differed statistically significantly at the .05 level.
3. Guidelines for development teacher's participation in school administration under the Trat Primary Education Area Office were summarized as follows: 1) Teachers' participation in academic administration. 2) Budget management should allow teachers to participate in approving projects and activities. 3) Personnel management Teachers should be encouraged to participate in monitoring and evaluation. and 4) general administration should provide opportunities for participation in action. Teachers participate in activities willingly and competently, participating in monitoring, monitoring, and evaluating performance.

Keywords: Participation of teacher, School Administration

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 8 กำหนดให้การจัดการศึกษายึดหลักการให้สังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา มาตรา 39 ได้กำหนดให้มีการกระจายอำนาจ การบริหารและการจัดการศึกษาทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคลและด้านบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ครูผู้สอนจึงมีบทบาทโดยตรงในการร่วมพัฒนาสถานศึกษา ครูไม่เพียงแต่จะมีบทบาทหน้าที่ในการจัดการเรียนรู้เท่านั้น แต่ครูยังต้องมีบทบาทในการจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนรู้ และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ เช่น การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งมีบทบาทหน้าที่ดังต่อไปนี้ ศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานจนเข้าใจกระจ่าง

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารและครู ตามแนวคิดของ Cohen; & Uphoff (1981; อ้างถึงใน เมตต์ เมตต์การุณจิต. 2553: 25-29) ได้จำแนกขั้นตอนและประเภทการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจการมีส่วนร่วมในการดำเนินการการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ประสิทธิภาพของสถานศึกษา เป็นผลผลิตที่เกิดจากปัจจัยการบริหาร ซึ่งปัจจัยผู้บริหารเป็นปัจจัยสำคัญ ดังนั้น ประสิทธิภาพของโรงเรียนเกิดจากโรงเรียนที่มีสภาพทางสังคม บรรยากาศและสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัวผู้เรียนที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างเหมาะสม มีความพร้อมในด้านทรัพยากรด้านต่าง ๆ เอกสาร สื่อ อุปกรณ์ เทคโนโลยีทางการศึกษาที่เหมาะสม มีคุณภาพและประสิทธิภาพ มีงบประมาณที่เพียงพอ และมีทรัพยากรมนุษย์เพื่อให้สามารถจัดการศึกษาได้อย่างดี ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ และทักษะในด้านต่าง ๆ เป็นไปตามกระบวนการจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบ สามารถพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด บางโรงเรียนยังมีอัตราว่างผู้บริหารสถานศึกษา จึงมีความจำเป็นต้องเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา เนื่องด้วยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด มีทิศทางการพัฒนาการศึกษาตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 โดยกำหนดเป้าประสงค์ในการพัฒนาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ให้มีการพัฒนาระบบบริหารจัดการโดยใช้นวัตกรรมเป็นฐาน มีนวัตกรรมเทคโนโลยีดิจิทัลเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนบนฐานข้อมูลสารสนเทศที่ถูกต้อง ทันสมัย และเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน การบริหารแบบมีส่วนร่วมภายในองค์กรจะช่วยสร้างความสามัคคี ช่วยให้การไปถึงความต้องการของบุคลากรในองค์กร และช่วยเพิ่มพูนประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากรในสถานศึกษาให้สูงขึ้น การจัดการศึกษาจะต้องมีการจัดโดยการกระจายอำนาจให้ผู้ที่มีความรับผิดชอบได้ทำงานในหน้าที่ของตนเอง (เมตต์ เมตต์การุณจิต. 2547: 52)การบริหารแบบมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษา จึงถือได้ว่าเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญที่สามารถเป็นเครื่องมือสนับสนุนและผลักดันให้การดำเนินงานในสถานศึกษาเกิดประสิทธิภาพ ซึ่งต้องได้รับความร่วมมือจากครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา ถือเป็นสิ่งที่ท้าทายโดยต้องอาศัยความเห็นตรงกันและสามารถทำงานให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา จากปัญหาและความสำคัญการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษา จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษา เรื่องการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด โดยต้องการทราบถึงการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษา เพื่อเป็นแนวทางการมีส่วนร่วมของครู สำหรับสถานศึกษาในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราดที่มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์

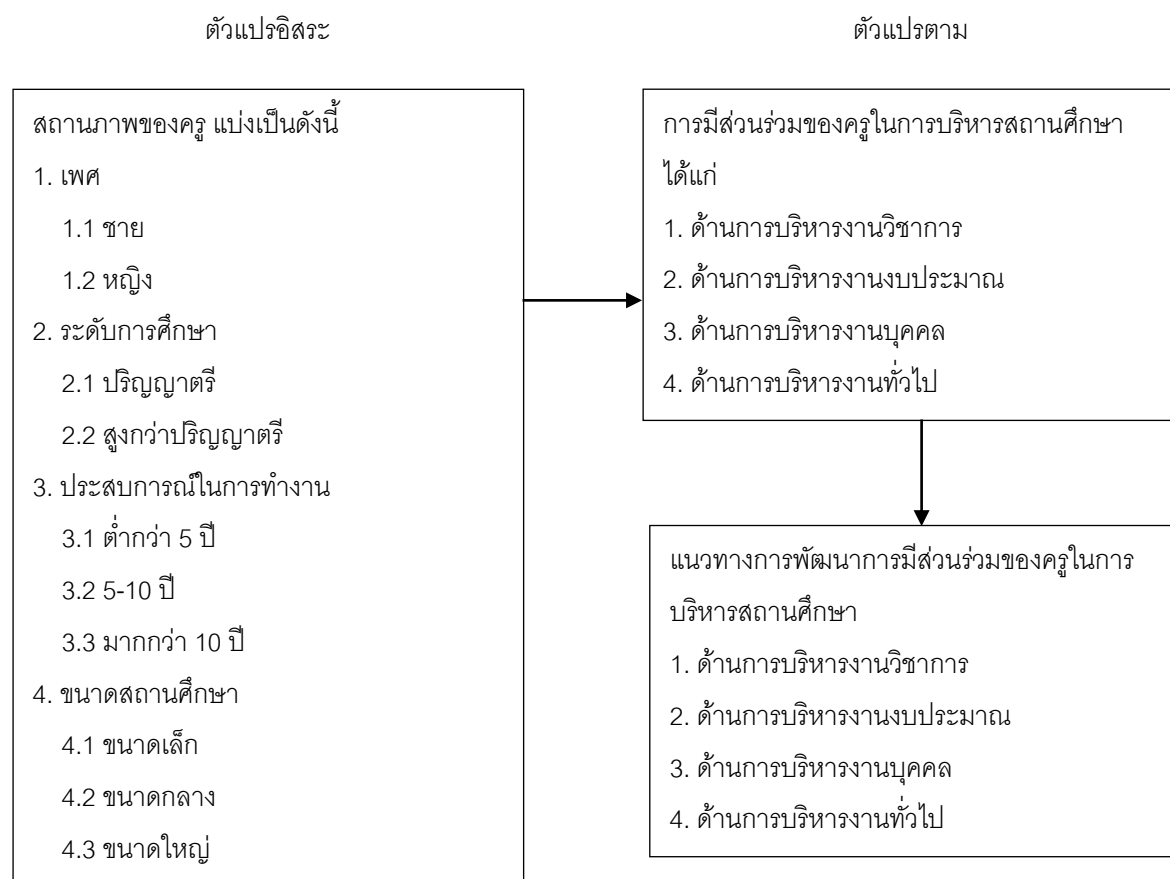
1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา-
ศึกษาตรวด
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของครู ในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาตรวด จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาตรวด

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ครูสามารถนำข้อมูลมาเป็นแนวทางในการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการ
บริหารจัดการสถานศึกษา
2. ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำผลที่ได้จากการวิจัยไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาการบริหาร
และจัดการศึกษา เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผน กำหนดทิศทางบริหารสถานศึกษาให้สอดคล้องกับการ
บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรวด ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
3. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรวด สามารถนำผลที่ได้จากการวิจัยไปใช้ประกอบการ
ตัดสินใจเพื่อกำหนดนโยบาย วางแผน ส่งเสริมสนับสนุนปรับปรุง พัฒนาการดำเนินการการมีส่วนร่วมของครูในการ
บริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดให้มีคุณภาพ และประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

กรอบแนวคิด

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา-
ศึกษาตรวด ผู้วิจัยได้ใช้การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษา ได้แก่ 1) ด้านการบริหารงานวิชาการ 2) ด้าน
การบริหารงานงบประมาณ 3) ด้านการบริหารงานบุคคล 4) ด้านการบริหารงานทั่วไป (พระราชบัญญัติการศึกษา
แห่งชาติ. 2545) ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจโดยผู้วิจัยใช้แบบสอบถามในการวิจัย ตามกรอบแนวคิด ดังแสดงใน
ภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานของการวิจัย

ครูที่มีเพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ข้าราชการครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด จำนวน 1,108 คน จำนวน 102 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ข้าราชการครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ เครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie; & Morgan. 1970; อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด. 2545: 81) ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ โดยการแบ่งชั้นภูมิตามขนาดสถานศึกษา แล้วกำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 269 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดโรงเรียน ลักษณะคำถามที่ใช้เป็นแบบเลือกตอบ ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ซึ่งครอบคลุมเนื้อหาตามจุดมุ่งหมายทั้ง 4 ด้าน คือ 1) ด้านการบริหารงานวิชาการ 2) ด้านการบริหารงานงบประมาณ 3) ด้านการบริหารงานบุคคล และ 4) ด้านการบริหารงานทั่วไป ได้รับความเที่ยงตรงจากผู้เชี่ยวชาญ 5 คน เท่ากับ .80-1.0 และหาคุณภาพของเครื่องมือ ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .929

2. แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เพื่อสัมภาษณ์แนวทางส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา สร้างแบบสัมภาษณ์ได้ความเที่ยงตรงจากผู้เชี่ยวชาญ 5 คน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ได้ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. คำนวณค่าสถิติพื้นฐาน โดยหาความถี่ (Frequency) ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
2. คำนวณค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามที่เป็นมาตราประเมินค่า (Rating Scale) โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของ Cronbach
3. ใช้สถิติทดสอบสมมติฐานที่กำหนดไว้ด้วยค่าที่ t-test และค่าเอฟ F-test แบบ independent วิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA) และทดสอบรายคู่โดยใช้วิธีของเชฟเฟ (Scheffe'test)
4. วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด จำแนกเป็นโดยรวมและรายด้าน

การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1. ด้านการบริหารงานวิชาการ	4.52	0.53	มากที่สุด	1
2. ด้านการบริหารงานงบประมาณ	4.49	0.63	มาก	2
3. ด้านการบริหารงานบุคคล	4.31	0.66	มาก	4
4. ด้านการบริหารงานทั่วไป	4.32	0.67	มาก	3
รวม	4.41	0.53	มาก	

จากตาราง 1 พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด

คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ รองลงมา คือ ด้านการบริหารงานงบประมาณ และน้อยที่สุดคือ ด้านการบริหารงานบุคคล

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และขนาดของสถานศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้ผลการวิเคราะห์ ดังนี้

ตาราง 2 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด จำแนกตามเพศ โดยภาพรวมและรายด้าน ดังนี้

(n = 269)

การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษา	เพศชาย		เพศหญิง		t	p-value
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการบริหารงานวิชาการ	4.50	0.56	4.54	0.51	-.483	.087
2. ด้านการบริหารงานงบประมาณ	4.45	0.67	4.52	0.61	-.849	.164
3. ด้านการบริหารงานบุคคล	4.31	0.66	4.32	0.66	-.125	.949
4. ด้านการบริหารงานทั่วไป	4.33	0.68	4.31	0.67	.153	.928
รวม	4.40	0.55	4.42	0.51	-.365	.411

จากตาราง 2 พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด จำแนกตามเพศที่ต่างกัน พิจารณาโดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 3 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด จำแนกตามระดับการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน ดังนี้

(n = 269)

การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษา	ระดับ		สูงกว่าระดับ		t	p-value
	ปริญญาตรี		ปริญญาตรี			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการบริหารงานวิชาการ	4.50	0.54	4.62	0.44	-1.96*	.041
2. ด้านการบริหารงานงบประมาณ	4.47	0.65	4.60	0.54	-1.167	.113
3. ด้านการบริหารงานบุคคล	4.32	0.66	4.29	0.65	.216	.869
4. ด้านการบริหารงานทั่วไป	4.32	0.68	4.32	0.68	.023	.977
รวม	4.40	0.54	4.46	0.47	-.607	.178

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 3 พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด จำแนกตามระดับการศึกษาที่ต่างกัน พิจารณาโดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการบริหารงานวิชาการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 4 เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด จำแนกตามประสบการณ์ทำงานที่ต่างกัน โดยภาพรวมและรายด้าน ดังนี้

(n = 269)

การมีส่วนร่วมของครู ในการบริหารสถานศึกษา	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	p- Value
1. ด้านการบริหารงานวิชาการ	ระหว่างกลุ่ม	.332	2	.166	.579	.561
	ภายในกลุ่ม	76.240	266	.287		
	รวม	76.572	268			
2. ด้านการบริหารงาน งบประมาณ	ระหว่างกลุ่ม	.606	2	.303	.742	.477
	ภายในกลุ่ม	108.631	266	.408		
	รวม	109.237	268			
3. ด้านการบริหารงานบุคคล	ระหว่างกลุ่ม	.353	2	.176	.398	.672
	ภายในกลุ่ม	117.928	266	.443		
	รวม	118.281	268			
4. ด้านการบริหารงานทั่วไป	ระหว่างกลุ่ม	.055	2	.027	.059	.943
	ภายในกลุ่ม	123.598	266	.465		
	รวม	123.653	268			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	.175	2	.087	.305	.737
	ภายในกลุ่ม	76.070	266	.286		
	รวม	76.244	268			

จากตาราง 4 พบว่า การเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยภาพรวมและพิจารณาเป็นรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 5 ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
 ประถมศึกษาตรวด โดยจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน ดังนี้

(n = 269)

การมีส่วนร่วมของครู ในการบริหารสถานศึกษา	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	p- Value
1. ด้านการบริหารงานวิชาการ	ระหว่างกลุ่ม	1.408	2	.704	2.491	.085
	ภายในกลุ่ม	75.164	266	.283		
	รวม	76.572	268			
2. ด้านการบริหารงาน งบประมาณ	ระหว่างกลุ่ม	1.416	2	.708	1.747	.176
	ภายในกลุ่ม	107.820	266	.405		
	รวม	109.237	268			
3. ด้านการบริหารงานบุคคล	ระหว่างกลุ่ม	.342	2	.171	.385	.681
	ภายในกลุ่ม	117.939	266	.443		
	รวม	118.281	268			
4. ด้านการบริหารงานทั่วไป	ระหว่างกลุ่ม	.060	2	.030	.065	.937
	ภายในกลุ่ม	123.593	266	.465		
	รวม	123.653	268			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	.384	2	.192	.673	.511
	ภายในกลุ่ม	75.861	266	.285		
	รวม	76.244	268			

จากตาราง 5 พบว่า การเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน
 เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถม-
 ศึกษาศรีสะเกษ

1. การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านจากมากไปหาน้อย เรียง 3 ลำดับ ได้แก่ ด้านการบริหารงานวิชาการ รองลงมา คือ ด้านการบริหารงานงบประมาณและด้านการบริหารงานบุคคล ตามลำดับ

2. เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดสถานศึกษา โดยรวมไม่

แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ด้านการบริหารงานวิชาการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. เพื่อศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด สรุปได้ดังนี้

3.1 แนวการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ ดังนี้ ให้ครูมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ร่วมคิด ร่วมเสนอแนวคิด วิธีการ หรือมีอำนาจตัดสินใจในบางงานอีกด้วย การได้รับมอบหมายให้เป็นหัวหน้างานวิชาการ เพื่อกระจายอำนาจ และมีส่วนร่วมในงานต่าง ๆ หัวหน้างานสามารถวางแผน ร่วมกันตัดสินใจในงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการสร้างหลักสูตรการสอนของสถานศึกษา

3.2 แนวการมีส่วนร่วมในการบริหารงานงบประมาณ ดังนี้ ให้ครูมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายของสถานศึกษาเกี่ยวกับกิจกรรม โครงการต่าง ๆ ตลอดปีการศึกษา มีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์เป้าหมายของสถานศึกษา ทำให้ผลการปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ให้ครูมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้ สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม หรือ โครงการเพื่อพัฒนาองค์กร ครูมีส่วนร่วมในการรับงบประมาณ รายรับรายจ่ายของสถานศึกษา

3.3 แนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารงานบุคคล ดังนี้ ให้ครูมีส่วนร่วมในกิจกรรม/โครงการพัฒนาต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการพัฒนาที่เกิดขึ้นในองค์กร ได้รับประโยชน์ด้านการพัฒนาศักยภาพ ของตนเอง จากกิจกรรมโครงการพัฒนาต่าง ๆ ที่ เกิดขึ้นในองค์กร มีส่วนช่วยในการทำกิจกรรมโครงการพัฒนาต่าง ๆ ในองค์กร จนประสบความสำเร็จ มีส่วนร่วมในการเสนอแนะการดำเนินงาน พัฒนาสถานศึกษา ให้มีคุณภาพเท่าเทียมกับโรงเรียนอื่น ได้รับการถ่ายทอดความรู้ เพื่อนำความรู้มาใช้ ในการสร้างผลงานที่ดี

3.4 แนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารงานทั่วไป ดังนี้ ให้ครูมีส่วนร่วมการวางแผน ดำเนินการ กิจกรรม/โครงการในงานทั่วไป มีการกระจายความรับผิดชอบในแต่ละด้าน และติดตามผลตามระยะ ครูมีส่วนติดตามผลการดำเนินงานของโครงการที่ เกี่ยวกับการพัฒนาต่าง ๆ ในองค์กร มีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงในการกำหนดนโยบาย มีส่วนร่วมในการตรวจสอบการบริหารจัดการ ของสถานศึกษามีส่วนร่วมสนับสนุน วัสดุ อุปกรณ์ เพื่อใช้ในการทำกิจกรรมพัฒนาองค์กร

อภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเพราะ การดำเนินงานของครูในปัจจุบัน มีกรอบงานที่ชัดเจนทำให้ครูได้มีส่วนร่วมในการบริหาร ดำเนินงานของสถานศึกษาทุก ๆ ฝ่าย มีการกระจายอำนาจการบริหารงานสู่หัวหน้างาน และครูตามลำดับ เพื่อให้งานเป็นไปในทิศทางที่ดี มีคุณภาพสูงที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ อนุวัฒน์ ตั้งไยพบ และ อุไร สุทธิแย้ม (2564) ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษาโรงเรียน ในสหวิทยาเขตเสรีไทย

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ครูโรงเรียนในสหวิทยาเขตเสรีไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 มีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตรวด จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดสถานศึกษา พิจารณาโดยรวมไม่แตกต่างกัน จำแนกตามประสบการณ์การทำงานด้านการบริหารงานวิชาการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเพราะ ศักยภาพในการทำงานของครูผู้สอนแต่ละคนไม่ว่าจะเป็นเพศชายหรือเพศหญิง จะยึดหลัก ความรู้ความสามารถ ทักษะ ขนาดสถานศึกษา ไม่มีผลต่อการดำเนินงาน และการกำหนดช่วงในการเก็บข้อมูลแตกต่างกันน้อยเกินไป สอดคล้องกับงานวิจัยของ พัชรีย์ มนัสสนิท (2560) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของครูผู้สอนในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี จำแนกตามเพศ โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3. การศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรวด ตามขอบข่ายงาน 4 ฝ่าย ดังนี้ 1) การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ ควรเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผน กำหนดนโยบาย การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ 2) การบริหารงานงบประมาณ ควรเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมให้เห็นชอบโครงการและกิจกรรม มีส่วนร่วมในการวางแผนจัดสรรงบประมาณและทรัพยากร 3) การบริหารงานบุคคล ควรส่งเสริมให้ครูมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและประเมินผล ส่งเสริมให้ครูเข้าร่วมการอบรม พัฒนาด้านวิชาชีพ และ 4) การบริหารงานทั่วไป ควรเปิดโอกาสการมีส่วนร่วมในการดำเนินการ ครูมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมด้วยความเต็มใจและเต็มความสามารถ มีส่วนร่วมในการตรวจสอบติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานทั้งนี้อาจเป็นเพราะ บทบาทของครูแต่ละคนแตกต่างกัน จึงจำเป็นที่จะเปิดโอกาส สนับสนุนให้ครูได้มีส่วนร่วมในการบริหาร ดำเนินงานของสถานศึกษาทุก ๆ ฝ่าย เพื่อให้งานเป็นไปในทิศทางที่ดี มีคุณภาพสูงที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริรัตน์ ทับเจริญ และ พรเทพ ฐิแผน (2554) ได้ศึกษาเรื่อง การนำเสนอแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของ สถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครสวรรค์ ผลการวิจัยพบว่า 1. ความต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารงาน ของครูในสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครสวรรค์ ตามขอบข่ายภารกิจของสถานศึกษา 4 ด้าน คือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานงบประมาณ และการบริหารทั่วไป พบว่า ความต้องการสูงสุด ได้แก่ ความต้องการบริหารงานวิชาการ และความต้องการต่ำสุด ได้แก่ ความต้องการบริหารงานทั่วไป 1.1) การบริหารงาน วิชาการ ครูมีความต้องการมีส่วนร่วมสูงสุด ได้แก่ สนับสนุนการจัดหาสื่อการเรียนการสอน 1.2) การบริหารงานงบประมาณ ความต้องการสูงสุด ได้แก่ การจัดหาวัสดุอุปกรณ์ หนังสือเรียน คู่มือครูและเอกสารตามความจำเป็นแก่ครูและนักเรียน 1.3) การบริหารงานบุคคล ความต้องการสูงสุด ได้แก่ การส่งเสริมการจัดสวัสดิการ และการเสริมสร้างกำลังใจให้กับบุคลากรของสถานศึกษา 1.4) การบริหารงานทั่วไป ความต้องการสูงสุด ได้แก่ การจัดทำแผนพัฒนา

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตราด ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ สถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการนำแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของ ครูไปใช้ตามขอบข่ายงานทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารงานทั่วไป โดยเฉพาะในด้านการบริหารงานบุคคล ซึ่งมีระดับการมีส่วนร่วมน้อยที่สุด

1.1 ด้านการบริหารงานวิชาการ สถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วม ของครูในการแบ่งบทบาทหน้าที่ ภาระงานและมอบหมายผู้รับผิดชอบด้านวิชาการ

1.2 ด้านการบริหารงานงบประมาณ สถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของครูในการสะท้อนผลการดำเนินงาน เพื่อปรับปรุงและพัฒนาแนวทางการดำเนินงาน ด้านงบประมาณ

1.3 ด้านการบริหารงานบุคคล สถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของครูในการตรวจสอบ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานด้านบุคคล

1.4 ด้านการบริหารงานทั่วไป สถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของครูในการตรวจสอบ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานด้านบริหารทั่วไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาการพัฒนาแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของครู โดยกำหนดขอบข่าย เฉพาะด้าน เช่น ด้านการบริหารงานบุคคล

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2)

พ.ศ. 2545. กระทรวงฯ.

บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

พัชรี มนัสสนิท. (2560). การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ประถมศึกษาจันทบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

เมตต์ เมตต์การุณจิต. (2553). การบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม. ประชาชนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และราชการ. พิมพ์ครั้งที่ 2. บัคพอยท์.

ศิริรัตน์ ทับเจริญ และ พรเทพ รุ่งแผน. (2554). การนำเสนอแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา

สังกัดเทศบาลนครสวรรค์. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. กระทรวงศึกษาธิการ.

สิทธิชัย อุตทาสา. (2562). การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

มัธยมศึกษา เขต 4. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

อนุวัฒน์ ดิ่งโหยบ และ อุไร สุทธิแย้ม. (2564). การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษา โรงเรียนในสหวิทยา-
เขตเสรีไทย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2. วารสารบัณฑิตวิจัย. 12(1): 1-4.

Cohen, J. M.; & Uphoff, N. T. (1981). Rural Development Participation: Concept and Measure for Project
Design Implementation and Evaluation: Rural Development Committee Center for international
Studies. New York: Cornell University Press.

Krejcie, R. V.; & D. W. Morgan. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. Educational and
Psychological Measurement. 30(3): 607- 610.

E009L: การพัฒนาทักษะวิธีการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เรื่อง แรงและการเปลี่ยนแปลงการเคลื่อนที่ของวัตถุด้วยรูปแบบการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ เทคนิค แอล.ที.

THE DEVELOPMENT OF SCIENTIFIC PROCESS SKILLS FOR THE THIRD GRADE ELEMENTARY STUDENTS IN THE TOPIC FORCE AND CHANGE OF OBJECTS COOPERATIVE LEARNING MODEL USING THE LEARNING TOGETHER TECHNIQUE.

ประครอง มูลเกตุ¹ พินโย พรหมเมือง² ละเอียด จงกลณี³ ดิศกุล เกษมสวัสดิ์⁴ พรรณภา ส่งแสงแก้ว⁵

¹ นักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตขอนแก่น

² อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้

^{3,4} อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิตและหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

⁵ อาจารย์ประจำ มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตขอนแก่น

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้จึงมีความมุ่งหมายเพื่อเปรียบเทียบทักษะวิธีการทางวิทยาศาสตร์ระหว่างคะแนนก่อนเรียนกับหลังเรียน และคะแนนหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 75 สาระการเรียนรู้ เรื่อง แรงและการเปลี่ยนแปลงการเคลื่อนที่ของวัตถุของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านหนองล่ำม โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค แอล.ที. กลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียน 8 คน เครื่องมือที่ใช้ในวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบทดสอบวัดทักษะวิธีการทางวิทยาศาสตร์โดยการหาค่า IOC และ KR-20 และแบบบันทึกกิจกรรมการทดลองสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviations) ค่าร้อยละ (Percentage) และค่าสถิติ Wilcoxon Signed Rank test ผลการวิจัยพบว่า ทักษะวิธีการทางวิทยาศาสตร์คะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: เทคนิค แอล.ที., ทักษะวิธีการทางวิทยาศาสตร์

Abstract

This research aims to compare the scientific method skills between pre-learning and post-learning scores, as well as post-learning scores against the 75th percentile criterion of learning content on the topic of forces and changes in motion of objects among third-grade students at Ban Nong Lam School. The study utilized cooperative learning activities with L.T. technique with a target group of 8 students. The research tools included a learning management plan and a scientific method skills assessment test by finding the IOC and KR-20 values. and experimental activity records. Statistical analyses used for data interpretation comprised mean, standard deviations, percentages, and the

Wilcoxon Signed Rank test. The research findings indicate that post-learning scientific method skills scores were significantly higher than pre-learning scores at the 0.05 significance level. Additionally, post-learning scores were significantly higher than the 75th percentile criterion at the 0.05 significance level.

Keywords: Learning Together techniques, Scientific Process Skills

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

รูปแบบการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนในยุคปัจจุบันนี้มีมากมายหลายแบบ โดยครูผู้สอนนั้นจำเป็นต้องวิเคราะห์สภาพปัญหาและพัฒนาการทางการศึกษาของผู้เรียนก่อนนำรูปแบบเทคนิควิธีการจัดการเรียนการสอนมาใช้ในชั้นเรียน การจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันมีนักเรียนที่มีพัฒนาการทางการศึกษาที่แตกต่างกัน ดังนั้นห้องเรียนส่วนใหญ่จึงเป็นการสอนแบบเรียนรวม และปัจจัยสำคัญที่จะช่วยการจัดการเรียนการสอน คือ เทคนิคการสอนต่าง ๆ ซึ่งหนึ่งในเทคนิคที่เหมาะสมต่อการเรียนรวม คือ การเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ เทคนิค แอล.ที. L.T. (Learning Together) เป็นวิธีการแบ่งกลุ่มนักเรียนโดยสมาชิกกลุ่มต้องลงมือทำร่วมกัน มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ของสมาชิกกลุ่มเพื่อเป็นการร่วมมือกันทำงานอย่างเป็นระบบส่งผลให้สมาชิกในกลุ่มทำงานประสานกันสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน สลาวิน (Slavin) เดวิด จอห์นสัน (David Johnson) และ รोजเจอร์ จอห์นสัน (Roger Johnson) กล่าวว่า ในการสอนโดยทั่วไป เรามักจะไม่ให้ความสำคัญและปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน ส่วนใหญ่จะมุ่งไปที่ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียน หรือระหว่างผู้เรียนกับบทเรียน โดยความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนเป็นมิติที่มักถูกละเลยหรือมองข้ามไปทั้ง ๆ ที่มีความสำคัญต่อพัฒนาการทางความคิดของผู้เรียน ทิศนา เชมณี (อ้างถึงในวนิดา สอง โสม. 2564) ได้ให้ความหมายกระบวนการเรียนการสอนแบบกลุ่มร่วมมือด้วยเทคนิค แอล.ที (LT) (Learning Together) ไว้ว่าเป็นเทคนิคที่มีกระบวนการในการสอนที่ไม่ยุ่งยากและซับซ้อน โดยกระบวนการคือให้สมาชิกในกลุ่มช่วยกันศึกษาเนื้อหาส่วนร่วมกัน โดยกำหนดให้แต่ละคนมีบทบาทหน้าที่ช่วยกลุ่มในการเรียนรู้ และสรุปคำตอบร่วมกัน โดยมีหลักการดังนี้ 1. จัดกลุ่มผู้เรียน เข้ากลุ่มละความสามารถ (เก่ง-ปานกลาง-อ่อน) กลุ่มละ 4 คน 2. แต่ละกลุ่มศึกษาเนื้อหาสาระร่วมกันโดยกำหนดบทบาทให้แต่ละคนมีบทบาทหน้าที่ช่วยเหลือกลุ่มในการเรียนรู้ ตัวอย่างเช่น สมาชิกคนที่ 1: อ่านโจทย์ปัญหา (นักเรียนที่อ่านออกเขียนได้คล่อง) ประชุมสมาชิกกลุ่มตั้งปัญหาและสมมติฐานทางวิทยาศาสตร์ สมาชิกคนที่ 2: หาคำตอบ (นักเรียนที่พออ่านออก เขียนได้บ้าง) สมาชิกคนที่ 3: หาคำตอบ (นักเรียนที่อ่านไม่ค่อยได้ เขียนไม่ค่อยได้ แต่สามารถลงมือปฏิบัติได้) สมาชิกคนที่ 2 และ 3 นำสมาชิกกลุ่มทำการทดลองตามการตั้งสมมติฐาน สมาชิกคนที่ 4: ตรวจคำตอบและนำเสนอ (นักเรียนที่อ่านออกเขียนได้คล่อง) โดยประชุมสมาชิกกลุ่มระดมความคิดในการวิเคราะห์ข้อมูลผลการทดลองและสรุปผล 3. กลุ่มย่อยสรุปคำตอบร่วมกัน และส่งแบบบันทึกกิจกรรมการทดลองเป็นผลงานของกลุ่ม และ 4. ผลงานกลุ่มได้คะแนนเท่าไร สมาชิกทุกคนในกลุ่มนั้นจะได้คะแนนเท่ากันทุกคน จากการศึกษางานวิจัยทั้งไทยและต่างประเทศ เช่น ณัฐพล พิมพ์ทอง และคณะ (2558) Nurfauziah, G.; & Selvi, N. (2023) Suciartasah, N. N. F.; & Tanumihardja, E. (2019) และ Gokkurt, B.; Dundar, S.; Soyulu, Y.; & Akgun, L. (2012) พบว่า รูปแบบกระบวนการจัดรูปแบบการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค แอล.ที. สามารถที่จะพัฒนาผลทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ได้

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงได้นำรูปแบบกระบวนการจัดรูปแบบการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค แอล.ที. (L.T) มาพัฒนาทักษะวิธีการทางวิทยาศาสตร์ 5 ด้าน ได้แก่ ทักษะการกำหนดและควบคุมตัวแปร ทักษะการตั้งสมมุติฐาน ทักษะการกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการ ทักษะการทดลอง และทักษะการตีความหมายข้อมูลและลงข้อสรุป (ทิพย์อุบล ทิพย์เลิศ. 2560) สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เรื่อง แรงและการเปลี่ยนแปลงการเคลื่อนที่ของวัตถุด้วย กิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค แอล.ที นอกจากนี้ ยังเป็นการฝึกฝนให้นักเรียนทำงานเป็นกลุ่ม และปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทที่ได้รับมอบหมาย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเปรียบเทียบทักษะวิธีการทางวิทยาศาสตร์ สาระการเรียนรู้ เรื่อง แรงและการเปลี่ยนแปลงการเคลื่อนที่ของวัตถุของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านหนองล่ำม โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค แอล.ที.
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะวิธีการทางวิทยาศาสตร์ สาระการเรียนรู้ เรื่อง แรงและการเปลี่ยนแปลงการเคลื่อนที่ของวัตถุของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านหนองล่ำม โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค แอล.ที. หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

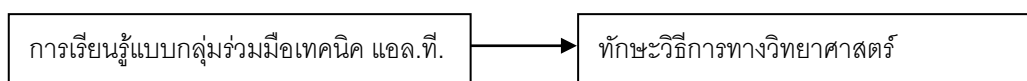
ประโยชน์ทางวิชาการ คือ ได้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค แอล.ที ในการพัฒนาทักษะวิธีการทางวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนในระดับประถมศึกษา

กรอบแนวคิด

การพัฒนาทักษะวิธีการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เรื่อง แรงและการเปลี่ยนแปลงการเคลื่อนที่ของวัตถุด้วยการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค แอล.ที. ผู้วิจัยนำเทคนิคการจัดการเรียนรู้ของ Suciartasih, N. N. F.; & Tanumihardja, E. (2019) 6 ขั้นตอน มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ 1) ขั้นที่ 1 การเตรียมนักเรียน (preparing students) ขั้นที่ 2 การให้ข้อมูล (delivering the information) ขั้นที่ 3 การแบ่งกลุ่มผู้เรียน (Organizing students into learning teams) ขั้นที่ 4 การช่วยเหลือและแนะนำการทำงานเป็นกลุ่ม (Helping and guiding teamwork in learning and practice) ขั้นที่ 5 ประเมินผล (evaluating) และขั้นที่ 6 การให้รางวัล (Awarding or giving a reward) เพื่อพัฒนาทักษะวิธีการทางวิทยาศาสตร์ 5 ด้าน ได้แก่ ทักษะการกำหนดและควบคุมตัวแปร ทักษะการตั้งสมมุติฐาน ทักษะการกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการ ทักษะการทดลอง และทักษะการตีความหมายข้อมูลและลงข้อสรุป (ทิพย์อุบล ทิพย์เลิศ. 2560) ทำการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยแบบทดสอบวัดทักษะวิธีการทางวิทยาศาสตร์วัดทักษะการกำหนดและควบคุมตัวแปร ทักษะการตั้งสมมุติฐาน ทักษะการกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการ และทักษะการตีความหมายข้อมูลและลงข้อสรุป แบบบันทึกกิจกรรมการทดลองวัดทักษะการทดลอง โดยแปรผลเป็นคะแนน หากนักเรียนตอบถูกแปลผลคะแนนเป็น 1 คะแนน ตอบผิดแปลผลเป็น 0 คะแนน นำเสนอเป็นแผนภาพ ดังนี้

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดสำหรับการวิจัย

สมมติฐาน

1. ทักษะวิธีการทางวิทยาศาสตร์ สาระการเรียนรู้ เรื่อง แรงและการเปลี่ยนแปลงการเคลื่อนที่ของวัตถุของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านหนองล่ำ โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค แอล.ที. หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
2. ทักษะวิธีการทางวิทยาศาสตร์ สาระการเรียนรู้ เรื่อง แรงและการเปลี่ยนแปลงการเคลื่อนที่ของวัตถุของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านหนองล่ำ โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค แอล.ที. หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองและพัฒนาเบื้องต้น (Pre-experimental research design) แบบกลุ่มเดียววัดก่อนและหลังเรียน (One-group Pretest posttest design) ของ Morris, L. L.; Fitz-Gibbon, C. T.; & Lindheim, E. (1987) มีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

กลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนบ้านหนองล่ำ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 จำนวน 8 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง
(Purposive sampling) ทั้งนี้ เนื่องจากนักเรียนชั้นดังกล่าวมีปัญหาเกี่ยวกับทักษะวิธีการทางวิทยาศาสตร์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ แบบบันทึกกิจกรรมการทดลอง และแบบทดสอบวัดทักษะวิธีการทางวิทยาศาสตร์ มีรายละเอียด ดังนี้

1. แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค แอล.ที. (L.T.) จำนวน 4 แผน ประกอบด้วย 1) ผลของแรงที่กระทำต่อวัตถุ โดยใช้ลมกระทำต่อลูกโป่ง 2) ผลของแรงสัมผัสและแรงไม่สัมผัสโดยใช้ไม้ส่งลูกบอล 3) ผลของแรงที่กระทำต่อวัตถุ โดยใช้ลูกแก้วในการเคลื่อนที่ของรถ 4) ผลของแรงที่กระทำต่อวัตถุ โดยใช้การจำลองสถานการณ์ แผนการเรียนรู้ละ 2 ชั่วโมง รวมทั้งหมด 8 ชั่วโมง จัดการเรียนรู้สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง
2. แบบประเมินทักษะวิธีการทางวิทยาศาสตร์ จำนวน 4 ด้าน มี 15 ข้อ ประกอบด้วย ทักษะการกำหนดและควบคุมตัวแปร ทักษะการตั้งสมมุติฐาน ทักษะการกำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการ และทักษะการตีความหมายข้อมูลและลงข้อสรุป
3. แบบบันทึกกิจกรรมการทดลองวัดทักษะการทดลอง โดยแปรผลเป็นคะแนน จำนวน 5 คะแนน หากนักเรียนตอบถูกแปลผลคะแนนเป็น 1 คะแนน ตอบผิดแปลผลเป็น 0 คะแนน
4. ระยะเวลาในการศึกษาค้นคว้า คือ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 จากวันที่ 20 พฤษภาคม พ.ศ. 2566 ถึง วันที่ 20 ธันวาคม พ.ศ. 2566

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่าร้อยละ (Percentage) และ สถิติ Wilcoxon Signed Rank test

ผลการวิจัย

เพื่อเปรียบเทียบทักษะวิธีการทางวิทยาศาสตร์ สาระการเรียนรู้ เรื่อง แรงและการเปลี่ยนแปลงการเคลื่อนที่ ของวัตถุของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านหนองล่ำม โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค แอล.ที. พบว่า คะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ดังตาราง

ตาราง 1 การเปรียบเทียบทักษะวิธีการทางวิทยาศาสตร์ สาระการเรียนรู้ เรื่อง แรงและการเปลี่ยนแปลงการเคลื่อนที่ ของวัตถุของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านหนองล่ำม โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ เทคนิค แอล.ที. ระหว่างคะแนนก่อนเรียนและคะแนนหลังเรียน

ระยะเวลาการทดลอง	n	$\bar{X}$	S.D.	Z	Sig.
ก่อนเรียน	8	8.25	2.25	2.555*	.011
หลังเรียน	8	16.38	.916		

* แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 1 พบว่า ทักษะวิธีการทางวิทยาศาสตร์ สาระการเรียนรู้ เรื่อง แรงและการเปลี่ยนแปลงการเคลื่อนที่ของวัตถุของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านหนองล่ำม โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ เทคนิค แอล.ที. ระหว่างคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ลำดับต่อไปผู้วิจัยได้เปรียบเทียบคะแนนหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 75 ปรากฏผลดังนี้

ตาราง 2 การเปรียบเทียบทักษะวิธีการทางวิทยาศาสตร์ สาระการเรียนรู้ เรื่อง แรงและการเปลี่ยนแปลงการเคลื่อนที่ ของวัตถุของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านหนองล่ำม โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ เทคนิค แอล.ที. คะแนนหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 75

ระยะเวลาการทดลอง	n	$\bar{X}$	S.D.	เกณฑ์ ร้อยละ 75	Z	Sig.
หลังเรียน	8	16.38	.916	15	2.414*	.016

* แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 2 พบว่า ทักษะวิธีการทางวิทยาศาสตร์ สาระการเรียนรู้ เรื่อง แรงและการเปลี่ยนแปลงการเคลื่อนที่ของวัตถุของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านหนองล่ำ โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค แอล.ที. คะแนนหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สรุปผลการวิจัย

การพัฒนาทักษะวิธีการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เรื่อง แรงและการเปลี่ยนแปลงการเคลื่อนที่ของวัตถุด้วยรูปแบบการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค แอล.ที. สามารถพัฒนาทักษะทางวิทยาศาสตร์ได้ โดยคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และคะแนนหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

อภิปรายผล

ผลการวิจัย พบว่า การพัฒนาทักษะวิธีการทางวิทยาศาสตร์ด้วยรูปแบบการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค แอล.ที. คะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และคะแนนหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 และคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้อภิปรายผลได้ว่า นักเรียนได้ฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ได้ครบทั้ง 5 ด้าน เพราะกระบวนการเรียนรู้ได้ใช้สื่อประกอบการสอนมีความน่าสนใจทุกครั้งที่มีการจัดการเรียนรู้การปรับเปลี่ยนอุปกรณ์การทดลองเพื่อฝึกฝนให้นักเรียนเข้าใจกระบวนการของแรงที่กระทำต่อวัตถุมากขึ้น นักเรียนได้เรียนรู้การทดลอง และการบันทึกผลการทดลองได้ นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้สร้างโจทย์จำลองสถานการณ์เกี่ยวกับการออกแรงกระทำต่อวัตถุ และวางแผนไขในการทดลองเพื่อให้นักเรียนได้ฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ด้วยเหตุนี้ นักเรียนจึงมีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และคะแนนหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ นัฐพล พิมพิทอง และ อัญชลี ทองเฒ (2558) ที่ว่าการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค Learning Together นักเรียนส่วนใหญ่มีพัฒนาการทางการเรียนรู้สูงขึ้น มีคะแนนคิดเป็นร้อยละ 70-88 และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสอดคล้องกับงานวิจัยต่างประเทศของ Gifa Nurfauziah and Team ที่ว่ารูปแบบการเรียนรู้ร่วมกันมีอิทธิพลต่อผลลัพธ์การเรียนรู้จากการทดสอบแสดงให้เห็นว่าค่า Sig. มีค่า 0.001 มีค่าน้อยกว่า 0.05 ซึ่งหมายความว่าจัดการเรียนการสอนแบบเรียนรู้ร่วมกันมีผลต่อการเรียนของนักเรียนที่ดีและสอดคล้องกับงานวิจัยของ Nurfauziah, G.; & Selvi, N. (2023) ที่ทำการเปรียบเทียบการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนกับกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มีนักเรียนในกลุ่มควบคุม 25 คน และกลุ่มทดลอง 25 คน โดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือในกลุ่มทดลองและดำเนินการเรียนรู้แบบดั้งเดิมในกลุ่มควบคุม พบว่าความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญระหว่างระดับความสำเร็จระหว่างกลุ่มทดลองที่ใช้การเรียนรู้ร่วมกันกับกลุ่มควบคุมที่ใช้วิธีการเรียนรู้แบบดั้งเดิมโดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือหรือร่วมกันมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ดีขึ้น และในงานวิจัยของ Gokkurt, B.; Dundar, S.; Soylu, Y.; & Akgun, L. (2012) ที่นำเทคนิคการสอนแอลทีมาพัฒนาการเรียนรู้นักศึกษาศาสตร์ พบว่าคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ประโยชน์

ในการพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ให้มีประสิทธิผลนั้น ครูผู้สอนควรจัดทำสื่อการสอนที่น่าสนใจ เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกการทดลอง และในขั้นตอนการแบ่งกลุ่มการทำงาน ครูควรออกเข้าไปช่วยเหลือในการจัดกลุ่มและการแบ่งการทำงาน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาวิจัยด้วยการวิจัยกึ่งทดลอง (quasi-experimental research) ชนิดศึกษา 2 กลุ่มวัดก่อนหลัง (Two group pretest-posttest design) ระหว่างเทคนิคการสอนแอลที และรูปแบบหรือเทคนิคการสอนอื่น ๆ เช่น การเรียนรู้แบบวัฏจักร 5 ขั้น เป็นต้น เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ทั้งสองแบบดังกล่าว ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการเลือกนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ตามบริบทของสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลในวงการศึกษาต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณอาจารย์ที่ปรึกษาทุกท่านที่ให้ความรู้และประสบการณ์ในการฝึกประสบการณ์สอนในสถานศึกษา และขอขอบคุณ อาจารย์ ดร.พินโย พรหมเมือง ที่สนับสนุนทุนในการตีพิมพ์บทความวิจัยในงานวิจัยสัมมนาในครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- ณัฐพล พิมพ์ทอง และคณะ. (2558). การพัฒนาการเรียนรู้แบบร่วมมือ ด้วยเทคนิค Learning Together วิชา
สุขศึกษาของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์. 4, 3
(เม.ย.-ก.ค. 2559) 880-890.
- ทิพย์อุบล ทิพย์เลิศ. (2560). การสอนทักษะทางวิทยาศาสตร์. สำนักวิชาศึกษาทั่วไป มหาวิทยาลัยราชภัฏ
อุดรธานี. เอกสารอัดสำเนา.
- Gokkurt, B.; Dundar, S.; Soylu, Y.; & Akgun, L. (2012). The Effects of Learning Together Technique Which
is Based on Cooperative Learning on Students' Achievement in Mathematics Class. *Procedia-
Social and Behavioral Sciences*. 46: 3431-3434.
- Morris, L. L.; Fitz-Gibbon, C. T.; & Lindheim, E. (1987). *How to Measure Performance and Use Tests*.
Sage.
- Nurfauziah, G.; & Selvi, N. (2023). The Influence of the Learning Together Learning Model on Learning
Outcomes Thematics of Class IV Students Baddoka State Elementary School. *Journal of
Humanities and Social Studies*. 1(02): 483-490.
- Suciarthasih, N. N. F.; & Tanumihardja, E. (2019). Learning Together (LT) Methods of Cooperative
Learning Approach in Making Accessories for Intellectual Disability. In International Conference
on Special and Inclusive Education (ICSIE 2018), pp. 267-273.

E009S: ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการนิเทศภายใน
สถานศึกษา อำเภอท่าใหม่ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1

THE CREATIVE LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATORS AFFECTING THE INTERNAL
SUPERVISION OF SCHOOLS IN THAMAI DISTRICT UNDER THE OFFICE OF CHANTHABURI
PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA 1

อัจฉรา เจริญรูป¹ กุลจิรา รักษนคร²

¹ นักศึกษานักศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

² อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา 2) ศึกษาการ
นิเทศภายในสถานศึกษา 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการ
นิเทศภายในสถานศึกษา และ 4) ศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการนิเทศภายใน
สถานศึกษา อำเภอท่าใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 โดยกำหนดขนาดกลุ่ม
ตัวอย่างผู้บริหารและครูจากตาราง เครจซี่ และ มอร์แกน (Krejcie; & Morgan. 1970) ด้วยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่ง
ชั้นภูมิตามขนาดโรงเรียนโดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย ได้จำนวนทั้งสิ้น 161 คน เครื่องมือเป็นแบบสอบถามแบบมาตรา
ส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง .60-1.00 และค่าความเชื่อมั่นที่
.986 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า

1. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยในระดับมาก
ทุกด้าน เรียงจากมากไปน้อย ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การมีความยืดหยุ่นและปรับตัว รองลงมาคือ การมีความคิด
สร้างสรรค์ การมีจินตนาการ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การมีวิสัยทัศน์

2. การนิเทศภายในสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยในระดับมากทุกด้าน เรียงจากมากไป
น้อย ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การปฏิบัติการณ์เทศ และการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ
รองลงมาคือ การวางแผนการนิเทศ การประเมินผลและรายงานผล และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การสร้างสื่อและ
เครื่องมือนิเทศ

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการนิเทศภายในสถานศึกษา
มีความสัมพันธ์เชิงบวกอยู่ระหว่าง .653-.845 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่สามารถพยากรณ์การนิเทศภายใน
สถานศึกษาจากการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ มี 2 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านการมีวิสัยทัศน์ (X_3) และด้านการมี
จินตนาการ (X_4) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ .885 และมีความ
คลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์เท่ากับ 0.270 สามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบ ดังนี้

$$Y = 1.126 + .395_{x_3} + .446_{x_4} \text{ และในรูปคะแนนมาตรฐาน ดังนี้ } Y' = .470_{x_3} + .520_{x_4}$$

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์, การนิเทศภายในสถานศึกษา

Abstract

The purposes of this research were to: 1) study creative leadership of school administrators, 2) study internal supervision of schools 3) study the relationship between creative leadership of school administrators and internal supervision of schools and 4) study creative leadership of school administration affecting the internal supervision of schools in Thamai District under the Office of Chanthaburi Primary Education Service Area 1. A sample of administrators and teachers from Krejcie and Morgan tables (Krejcie; & Morgan. 1970) with Stratified random sampling according to the school size and Simple random sampling was determined for a total of 161 people. The instrument is a 5-level rating scale questionnaire with a item - objective congruence (IOC) between .60-1.00 and a reliability of .986. Statistics used in data analysis include frequency values, percentage values, averages, standard deviations, Pearson correlation coefficient and multiple regression analysis

The results of the study were as follows.

1. the creative leadership of school administrators, overall and individually, was averaged to a high level in all aspects. In descending order, the areas with the highest average were being the flexible and adaptive, followed by the being creative, the Imagination and the lowest average is the vision.

2. the internal supervision of schools, overall and individually, is averaged to high level in all aspects. In descending order, the areas with the highest average were being the supervision operations and the current conditions studies problems and needs, followed by the supervision planning. the evaluation and reporting, and the lowest average is the creation of media and supervision tools.

3. the relationship between creative leadership of school administrators and the internal supervision of schools had a correlation between .653 - .845. at the statistically significant level of .01

4. Factor of the creative leadership of school administration that can predict the internal supervision of schools with according to Multiple Regression Analysis, there are 2 factors: the Imagination (X_3) and the vision (X_4) at the statistically significant level of .01 with a multiple correlation coefficient of .885. There are able to jointly predict the internal supervision of schools in Thamai District under the Office of Chanthaburi Primary Education Service Area 1, accounting for 74.20% and has a standard forecast error of 0.270. The predictive equation could be constructed in a row score form as

$$Y = 1.126 + .395_{x_3} + .446_{x_4} \text{ and in a standard score form as } Y' = .470_{x_3} + .520_{x_4}$$

Keywords: creative leadership, the internal supervision of schools

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ซึ่งแนวทางการพัฒนาคุณภาพการศึกษาจำเป็นต้องอาศัยกระบวนการสำคัญ ได้แก่ กระบวนการบริหารจัดการ กระบวนการจัดการเรียนรู้ และกระบวนการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล เพื่อให้การจัดการศึกษาประสบผลสำเร็จสูงสุดและมีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง การจัดการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้โดยถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุดนั้น ครูจะต้องมีศักยภาพในการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพสอดคล้องเหมาะสมกับความสามารถในการเรียนรู้ของผู้เรียน เป็นไปตามมาตรฐานหลักสูตรและมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ ตัวชี้วัดความสำเร็จของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ได้แก่ คุณภาพของผู้เรียน ที่โรงเรียนต้องประกันคุณภาพต่อผู้ปกครองและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียว่า ผู้เรียนจะมีคุณภาพและมาตรฐานตามหลักสูตร มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2553: 28-30)

ผู้บริหารสถานศึกษา มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาไปสู่ความสำเร็จ จึงจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำในการบริหารสถานศึกษา เพื่อกำหนดให้การเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อการยกระดับคุณภาพ การจัดการกระบวนการเรียนรู้ คุณภาพครู คุณภาพผู้เรียน และคุณภาพการศึกษา ซึ่งภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์เป็นพฤติกรรมของผู้บริหารที่แสดงให้เห็นความสามารถในการจูงใจ ประสานงาน และนำบุคคลอื่น ๆ อย่างมีวิสัยทัศน์ จินตนาการ ความยืดหยุ่น ด้วยวิธีการหรือแนวทางใหม่ ๆ อย่างท้าทายและสร้างสรรค์ มีทักษะประสบการณ์ อันจะส่งผลให้เกิดแนวทางที่ชาญฉลาดในการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ ทำให้องค์กรขับเคลื่อนได้ง่าย ทำให้การปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์มีความสำคัญต่อการพัฒนาและการจัดการองค์กร อันจะช่วยขับเคลื่อนองค์กรไปสู่ทิศทางที่ดีขึ้นจนยกระดับคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานช่วยเสริมสร้างประสิทธิภาพและประสิทธิผลให้องค์กรประสบผลสำเร็จ (มัทนา วังถนอมศักดิ์. 2550: 114-118; กิตติกาญจน์ ปฏิพันธ์. 2555: 91)

กระบวนการนิเทศการศึกษา เป็นกระบวนการที่ทำให้เกิดการพัฒนาระดับคุณภาพการจัดการเรียนการสอน คุณภาพครู คุณภาพผู้เรียน และคุณภาพการศึกษา ต้องดำเนินงานให้ประสานสัมพันธ์กับกระบวนการอื่น ๆ ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมาย ทำให้เกิดการพัฒนายั่งยืนถาวร ดังที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กล่าวว่า การจัดการที่ดีเป็นกุญแจนำไปสู่ความสำเร็จขององค์กร การนิเทศที่ดีนำไปสู่การจัดการที่ดี ดังนั้น การนิเทศภายในโรงเรียน จึงเป็นภารกิจสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนภายในโรงเรียนให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นกระบวนการประกันคุณภาพของโรงเรียนว่า โรงเรียนสามารถบริหารจัดการภายในโรงเรียนให้ผู้เรียนมีคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานหลักสูตรและเป้าหมายที่ตั้งไว้ ถือเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดการพัฒนาระบบและเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาในสถานศึกษาให้เกิดคุณภาพการศึกษาที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ (หน่วยศึกษานิเทศก์. 2566: 1-2)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 เผยแพร่ข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทุกโรงเรียนในสังกัด ถือเป็น การแสดงผลการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของเขตพื้นที่อันแสดงให้เห็นว่าสถานศึกษาหลายแห่งมีคะแนนต่ำกว่าค่าเฉลี่ย และพบว่าผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (Ordinary National Education Test: O-NET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลายกลุ่มสาระการเรียนรู้

มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละต่ำกว่าระดับประเทศ โดยเฉพาะโรงเรียนในกลุ่มอำเภอท่าใหม่หลายโรงเรียน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่เป็นไปตามเกณฑ์ อาจเกิดจากการที่สถานศึกษาโดยส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก มีจำนวนบุคลากรไม่เพียงพอ รวมถึงอาจขาดผู้นำในการขับเคลื่อนกระบวนการนิเทศภายในอย่างเป็นระบบ ทำให้การพัฒนาคุณภาพการศึกษาไม่เต็มตามศักยภาพ ครูและบุคลากรขาดแรงจูงใจ ขาดขวัญกำลังใจ เกิดความเฉื่อยในการปฏิบัติงาน หากสถานศึกษาเหล่านี้ได้รับการกระตุ้นจากผู้นำที่มีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ที่สามารถกระตุ้นให้เกิดความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานตามกระบวนการนิเทศภายในที่เป็นระบบ อาจจะไปสู่การทำงานของบุคลากรอย่างเต็มประสิทธิภาพ ส่งผลให้คุณภาพผู้เรียนเป็นไปตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1. 2565)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยต้องการศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการนิเทศภายในสถานศึกษา อำเภอท่าใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 และนำผลการศึกษาที่ได้ไปเสนอผู้เกี่ยวข้องในการปรับปรุง พัฒนา และแก้ไขปัญหาการนิเทศภายในที่จะส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนต่อไป และได้แนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารสถานศึกษา เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายและประสบความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์

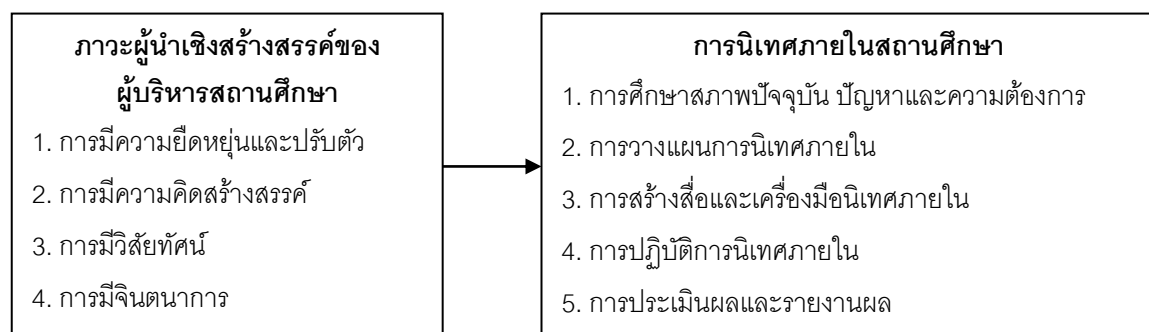
1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอท่าใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1
2. เพื่อศึกษาการนิเทศภายในสถานศึกษา อำเภอท่าใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการนิเทศภายในสถานศึกษา อำเภอท่าใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1
4. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการนิเทศภายในสถานศึกษา อำเภอท่าใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางในการปรับพฤติกรรม และพัฒนาตนเอง พัฒนางาน พัฒนาวิชาชีพ พัฒนาให้เป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่ดีมีวิสัยทัศน์กว้างไกล เพื่อให้กระบวนการนิเทศภายในมีประสิทธิภาพนำไปสู่คุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานที่ตั้งไว้
2. ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถทราบถึงระดับการนิเทศภายในสถานศึกษา อำเภอท่าใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 และสามารถนำผลการวิจัยไปกำหนดแนวทางการพัฒนากระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา

กรอบแนวคิด

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการนิเทศภายในสถานศึกษา ในอำเภอท่าใหม่ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 โดยผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ประกอบจากแนวคิด เอกสาร และงานวิจัยของ กิตติกาญจน์ ปฏิพันธ์ (2555); สุภาพ ฤทธิ์บำรุง (2556); พิมพ์พร พิมพ์เกาะ (2557); บุญรดา ทรงบุญศาสตร์ (2559); รัชฎากร อัครจันทร์ (2560); สุคนธ์ สิ้นธพานนท์ (2560); จันทรา ด่านคงรักษ์ (2561); สุทธิชัย นาคะอินทร์ (2561); อัยรินทร์ สมอา (2562); Sternberg (2006); Puccio; Murdock; & Wiance (2007); Robinson (2007); Ubben; Hughes; & Norris (2010) ส่วนการนิเทศภายในสถานศึกษา ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ประกอบจากแนวคิด เอกสาร และงานวิจัยของ กรองทอง จิระเดชากุล (2550); กระทรวงศึกษาธิการ (2550); อัญชลี ธรรมะวิสิฏ์กุล (2552); สุขพัชรา ชี้มเจริญ (2556); จรินทร์ อุตสาหะ (2564); โรงเรียนบ้านโกตาบารู (2564); โรงเรียนบ้านคลองพร้าว (2564); โรงเรียนพญาไท (2564); โรงเรียนวัดดอนเจดีย์ราษฎร์บูรณะ (2564); โรงเรียนวัดไผ่ล้อม (อินทกฤตย์) (2564); วันสุไลมาน แวสุหลง (2564); หน่วยศึกษานิเทศก์ (2566); และ Harris (1985) ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐาน

1. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการนิเทศภายในสถานศึกษา อำเภอท่าใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1
2. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารส่งผลต่อการนิเทศภายในสถานศึกษา อำเภอท่าใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

ขอบเขตการศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน โรงเรียนประถมศึกษาและขยายโอกาส อำเภอท่าใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ปีการศึกษา 2566 จากสถานศึกษา 23 โรงเรียน จำนวนทั้งหมด 273 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนโรงเรียนประถมศึกษาและขยายโอกาส อำเภอกำแพงแสน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ระดับความเชื่อมั่น 95 โดยใช้ตารางของ เครจซี่ และ มอร์แกน (Krejcie; & Morgan. 1970) ด้วยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ตามขนาดโรงเรียน ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) จำนวนทั้งสิ้น 161 คน แบ่งเป็น โรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 62 คน โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 69 คน และโรงเรียนขนาดใหญ่ 30 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ คือแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนประถมศึกษาและขยายโอกาส อำเภอกำแพงแสน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการนิเทศภายในของสถานศึกษา โรงเรียนประถมศึกษาและขยายโอกาส อำเภอกำแพงแสน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ

แบบสอบถามสร้างขึ้นจากการทบทวน แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยได้ออกแบบสอบถามให้สอดคล้องกับการวิจัย มีขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามดังนี้

1. ศึกษา เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ
2. ศึกษาการสร้างแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ให้ครอบคลุมเนื้อหา
3. สร้างแบบสอบถามฉบับร่างเป็นการสร้างแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (rating scales) 5 ระดับ ของ ชูศรี วงศ์รัตน์ (2546) มาปรับและพัฒนาให้สอดคล้องกับตัวแปรที่ศึกษาและครอบคลุมตามนิยามศัพท์เฉพาะ

4. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ เพื่อตรวจสอบแนะนำในการปรับปรุงและปรับแก้ตามข้อเสนอแนะ

5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และความถูกต้องของการใช้ภาษาโดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย (Index Of Item Objective Congruence หรือ IOC) แล้วนำมาหาค่า IOC ได้ค่า IOC = .60-1.00 แล้วเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ .60 ขึ้นไป

6. นำแบบสอบถามที่ได้ทำการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try-out) กับประชากร ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน และนำข้อมูลหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของ ครอนบัค (Cronbach; อ้างอิงจาก บุญชม ศรีสะอาด. 2554) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .986

7. จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจริง

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) (บุญชม ศรีสะอาด. 2554) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) และใช้สถิติการถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) การวิเคราะห์ข้อมูลมีรายละเอียด ดังนี้

1. วิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยใช้ค่ามัธยฐานเลขคณิต ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ในการแปลผลตามแนวคิดของ เบสท์ (Best. 1981) มีรายละเอียดดังนี้

- 4.50-5.00 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ อยู่ในระดับมากที่สุด
- 3.50-4.49 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ อยู่ในระดับมาก
- 2.50-3.49 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ อยู่ในระดับปานกลาง
- 1.50-2.49 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ อยู่ในระดับน้อย
- 1.00-1.49 หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

2. วิเคราะห์การนิเทศภายในของสถานศึกษา โดยใช้ค่ามัธยฐานเลขคณิต ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ในการแปลผลตามแนวคิดของ เบสท์ (Best. 1981) มีรายละเอียดดังนี้

- 4.50-5.00 หมายถึง การนิเทศภายในของสถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด
- 3.50-4.49 หมายถึง การนิเทศภายในของสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก
- 2.50-3.49 หมายถึง การนิเทศภายในของสถานศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง
- 1.50-2.49 หมายถึง การนิเทศภายในของสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อย
- 1.0-1.49 หมายถึง การนิเทศภายในของสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการนิเทศภายในสถานศึกษา อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม เขต 1 โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) โดยโปรแกรมคำนวณทางสถิติ โดยมีเกณฑ์การแปลความหมายค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (ชูศรี วงศ์รัตนะ. 2546) ดังนี้

- ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.91-1.00 หมายถึง มีความสัมพันธ์ระดับมากที่สุด
- ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.71-0.90 หมายถึง มีความสัมพันธ์ระดับมาก
- ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.31-0.70 หมายถึง มีความสัมพันธ์ระดับปานกลาง
- ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.01-0.30 หมายถึง มีความสัมพันธ์ระดับต่ำ
- ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.00 หมายถึง ไม่มีความสัมพันธ์กัน

4. วิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการนิเทศภายในสถานศึกษา อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม เขต 1 โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) โดยโปรแกรมคำนวณทางสถิติ

ผลการวิจัย

ตาราง 1 ผลการศึกษากวาระผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอบำเหน็จณรงค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 พบรายละเอียดดังนี้

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. การมีความยืดหยุ่นและปรับตัว	4.31	.570	มาก	1
2. การมีความคิดสร้างสรรค์	4.30	.622	มาก	2
3. การมีวิสัยทัศน์	4.27	.632	มาก	4
4. การมีจินตนาการ	4.28	.621	มาก	3
รวม	4.29	.569	มาก	-

ผลการศึกษากวาระผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอบำเหน็จณรงค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 โดยภาพรวม ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ 1) การมีความยืดหยุ่นและปรับตัว 2) การมีความคิดสร้างสรรค์ 3) การมีจินตนาการ และ 4) การมีวิสัยทัศน์

ตาราง 2 ผลการศึกษาการนิเทศภายในสถานศึกษา อำเภอบำเหน็จณรงค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 พบรายละเอียดดังนี้

การนิเทศภายในสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ	4.32	.565	มาก	2
2. การวางแผนการนิเทศ	4.22	.561	มาก	3
3. การสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศ	4.15	.618	มาก	5
4. การปฏิบัติการนิเทศ	4.32	.563	มาก	1
5. การประเมินผลและรายงานผล	4.17	.616	มาก	4
รวม	4.24	.532	มาก	-

ผลการศึกษาการนิเทศภายในสถานศึกษา อำเภอบำเหน็จณรงค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 โดยภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ 1) การปฏิบัติการนิเทศ 2) การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ 3) การวางแผนการนิเทศ 4) การประเมินผลและรายงานผล และ 5) การสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศ

ตาราง 3 ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับการนิเทศภายในสถานศึกษา อำเภอท่าใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 พบรายละเอียดดังนี้

ตัวแปร	X_1	X_2	X_3	X_4	X	Y
X_1	1.000					
X_2	.826**	1.000				
X_3	.849**	.868**	1.000			
X_4	.722**	.776**	.876**	1.000		
X	.910**	.933**	.967**	.910**	1.000	
Y	.653**	.713**	.824**	.845**	.818**	1.000

หมายเหตุ **มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ที่มีอิทธิพลต่อกัน พบว่ามีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับมาก ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ที่มีอิทธิพลกับการนิเทศภายในสถานศึกษา โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณารายด้าน เรียงลำดับจากมากไปน้อย พบว่า การมีจินตนาการ การมีวิสัยทัศน์ การมีความคิดสร้างสรรค์ และการมีความยืดหยุ่นและปรับตัว มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการนิเทศภายในสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 4 การวิเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ที่สามารถพยากรณ์การนิเทศภายในสถานศึกษา อำเภอท่าใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Linear Regression Analysis) ได้ผลการวิเคราะห์ ดังนี้

ตัวแปร	การนิเทศภายในสถานศึกษา				
	B	S.E.	β	t	Sig.
ค่าคงที่	1.126	.172		6.552	.000
1. การมีความยืดหยุ่นและปรับตัว (X_1)	-.117	.076	-.126	-1.544	.125
2. การมีความคิดสร้างสรรค์ (X_2)	.005	.074	.006	0.065	.948
3. การมีวิสัยทัศน์ (X_3)	.395	.099	.470**	3.983	.000
4. การมีจินตนาการ (X_4)	.446	.072	.520**	6.180	.000

R = .885, Adjusted R² = 0.742, SE(est.) = 0.270, F = 115.887**, Sig = .000

หมายเหตุ **มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการศึกษาองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่สามารถพยากรณ์การนิเทศภายในสถานศึกษา อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม เขต 1 โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ด้วยวิธี Enter พบว่า ตัวแปรพยากรณ์ 2 ตัว ประกอบด้วย ด้านการมีวิสัยทัศน์ (X_3) และด้านการมีจินตนาการ (X_4) มีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงกับการนิเทศภายในสถานศึกษา อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม เขต 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ .885 แสดงว่า ตัวแปรพยากรณ์ชุดนี้ร่วมกันสามารถพยากรณ์การนิเทศภายในสถานศึกษาได้ร้อยละ 74.20 และมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์เท่ากับ 0.270 โดยตัวแปรพยากรณ์ที่ดีของการนิเทศภายในสถานศึกษามีทั้งหมดสองตัวแปรเรียงตามลำดับความสำคัญดังนี้ ด้านการมีจินตนาการ (X_4) ($\beta = .520$) และด้านการมีวิสัยทัศน์ (X_3) ($\beta = .470$) ซึ่งเป็นตัวแปรพยากรณ์ที่ดีทั้งสองตัวกับการนิเทศภายในสถานศึกษาดังนั้นจึงสามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์การนิเทศภายในสถานศึกษาในรูปคะแนนดิบและรูปคะแนนมาตรฐาน ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$Y = 1.126 + .395_{x3} + .446_{x4}$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Y' = .470_{x3} + .520_{x4}$$

สรุปผลการวิจัย

1. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม เขต 1 โดยภาพรวม ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงจากมากไปน้อย ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การมีความยืดหยุ่นและปรับตัว รองลงมาคือ การมีความคิดสร้างสรรค์ การมีจินตนาการ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การมีวิสัยทัศน์

2. การนิเทศภายในสถานศึกษา อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม เขต 1 โดยภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงจากมากไปน้อย ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การปฏิบัติกรนิเทศ และการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ รองลงมาคือ การวางแผนการนิเทศ การประเมินผลและรายงานผล และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศ

3. ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ที่มีอิทธิพลต่อกัน พบว่ามีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับมาก ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ที่มีอิทธิพลกับการนิเทศภายในสถานศึกษา โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณารายด้าน เรียงลำดับจากมากไปน้อย พบว่า การมีจินตนาการ การมีวิสัยทัศน์ การมีความคิดสร้างสรรค์ และการมีความยืดหยุ่นและปรับตัว มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการนิเทศภายในสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่สามารถพยากรณ์การนิเทศภายในสถานศึกษา อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม เขต 1 โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ด้วยวิธี Enter มี 2 องค์ประกอบ คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์ (X_3) และด้านการมีจินตนาการ (X_4) มีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงกับการนิเทศภายในสถานศึกษา อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม เขต 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เขต 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ .885 แสดงว่า ตัวแปรพยากรณ์ชุดนี้ร่วมกันสามารถพยากรณ์การนิเทศภายในสถานศึกษาได้ร้อยละ 74.20 และมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์เท่ากับ 0.270 โดยตัวแปรพยากรณ์ที่ดีของการนิเทศภายในสถานศึกษามีทั้งหมดสองตัวแปรเรียงตามลำดับความสำคัญ ดังนี้ ด้านการมีจินตนาการ (X_4) ($\beta = .520$) และด้านการมีวิสัยทัศน์ (X_3) ($\beta = .470$) ซึ่งเป็นตัวแปรพยากรณ์ที่ดีทั้งสองตัวกับการนิเทศภายในสถานศึกษาดังนั้นจึงสามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์การนิเทศภายในสถานศึกษาในรูปคะแนนดิบ ดังนี้ $Y = 1.126 + .395_{x_3} + .446_{x_4}$ และในรูปคะแนนมาตรฐาน ดังนี้ $Y' = .470_{x_3} + .520_{x_4}$

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอบำเหน็จณรงค์ จังหวัดชัยภูมิ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 โดยภาพรวม ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ การมีความยืดหยุ่นและปรับตัว การมีความคิดสร้างสรรค์ การมีจินตนาการ และการมีวิสัยทัศน์ ทั้งนี้ เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาอำเภอบำเหน็จณรงค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ซึ่งเป็นบุคคลที่มีบทบาทและมีความสำคัญสูงสุดในการบริหารสถานศึกษาให้ เป็นผลสำเร็จหรือบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ต้องการมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาและสามารถ เป็นผู้นำในการปฏิบัติงานอย่างสร้างสรรค์และมีวิสัยทัศน์ มีความสามารถในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลง และแสวงหาวิธีการใหม่ๆ มาใช้ในการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลจึงทำให้ภาวะ ผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ จินตนา ดีดวงพันธ์ (2565: 167-169) ศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลการเป็น องค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภูเก็ต และได้สรุปว่า องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ได้แก่ การมีวิสัยทัศน์ การมีความยืดหยุ่นและปรับตัว การมีความคิดสร้างสรรค์ การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล การทำงานเป็นทีม และการมีจินตนาการ ภาวะผู้นำ เชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหาร สถานศึกษาในปัจจุบันต้องเป็นบุคคลที่มีความสามารถในการจูงใจหรือนำบุคคลอื่น ๆ อย่างมีวิสัยทัศน์ มีการดำเนิน กิจกรรมได้เหมาะสมกับสถานการณ์ กระตุ้นและสนับสนุนให้ผู้อื่นเกิดความคิดสร้างสรรค์ สามารถคิดนอกกรอบ กล้าคิด กล้าตัดสินใจ เกิดแนวทางใหม่ ๆ ในการบริหารและการสื่อสารภายในองค์กร มีความสามารถในการปรับตัว และทำให้กระบวนการทำงานต่าง ๆ ดีมากขึ้น สมาชิกเกิดความตระหนักร่วมกันภารกิจ อันนำไปสู่การปฏิบัติงานที่ เต็มประสิทธิภาพและประสิทธิผล บรรลุเป้าหมายที่องค์กรวางไว้

2. ผลการศึกษาการนิเทศภายในสถานศึกษา อำเภอบำเหน็จณรงค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 โดยภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ การปฏิบัติการณ์การนิเทศ การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ การวางแผนการนิเทศ การประเมินผลและรายงานผล และการสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การนิเทศ ภายในสถานศึกษา เป็นสิ่งสะท้อนกระบวนการบริหารจัดการของสถานศึกษา อำเภอบำเหน็จณรงค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ที่สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีกระบวนการดำเนินงาน

ร่วมกันระหว่างบุคลากรทางการศึกษาภายในสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนของครู ซึ่งจะส่งผลต่อคุณภาพทางการศึกษาของผู้เรียนให้สูงขึ้น และบุคลากรทุกคนภายในโรงเรียนร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ให้สามารถพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอน และเกิดผลสัมฤทธิ์สูงสุดต่อผู้เรียน จึงทำให้ผลการศึกษากาณิเทศภายในสถานศึกษา อำเภอกำแพงแสน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ วันสุไลมาน แวสุหลง (2564: 115-132) ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการกับการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี และได้สรุปว่า ระดับการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนโดยรวมและรายด้าน พบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนกับการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานีอยู่ในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ที่มีอิทธิพลที่ส่งผลต่อการนิเทศภายในสถานศึกษา อำเภอกำแพงแสน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 โดยภาพรวม ($r_{xy} = .818$) มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กล่าวคือ เมื่อภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา มีค่าเพิ่มขึ้น ระดับการนิเทศภายในสถานศึกษาจะมีค่าเพิ่มขึ้นตามไปด้วย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอกำแพงแสน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 มีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ที่เป็นลักษณะสำคัญของผู้บริหารที่ช่วยกระตุ้นให้เกิดการดำเนินงานได้เหมาะสมกับสถานการณ์ กระตุ้นและสนับสนุนให้ครูและบุคลากรเกิดความคิด และเกิดความตระหนักร่วมกันภารกิจ อันนำไปสู่การปฏิบัติงานที่เต็มประสิทธิภาพและประสิทธิผล เมื่อผู้บริหารมีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ย่อมส่งผลให้ระดับการนิเทศภายในสถานศึกษามีมากตามไปด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กันยารักษ์ จินสิดา และ นิยดา เปี่ยมพิชชนะ (2562: 229-241) ศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น โดยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของสถานศึกษามีค่าความสัมพันธ์อยู่ในระดับมากทุกด้าน รวมถึงด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01

4. ผลการศึกษาพบว่า องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาด้านที่สามารถพยากรณ์การนิเทศภายในสถานศึกษา อำเภอกำแพงแสน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ มี 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีวิสัยทัศน์ และด้านการมีจินตนาการที่สามารถพยากรณ์การนิเทศภายในสถานศึกษา อำเภอกำแพงแสน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 อาจเนื่องมาจากภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ทั้ง 2 ด้านนั้น เป็นคุณสมบัติสำคัญที่ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลที่มีบทบาทและมีความสำคัญสูงสุดในการบริหารสถานศึกษาให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ต้องการอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สอดคล้องกับงานวิจัยของ จินตนา ดีดวงพันธ์ (2565: 167-169) ศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภูเก็ต พบว่า องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาด้านที่มีอำนาจพยากรณ์มี 5 ตัว คือ การมีวิสัยทัศน์ การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล การทำงานเป็นทีม การมีความยืดหยุ่นและปรับตัว และการมีความคิดสร้างสรรค์ ตามลำดับ โดยตัวแปรพยากรณ์ร่วมกันพยากรณ์ตัวแปรตาม ได้ร้อยละ 70.10 ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์เท่ากับ .299

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการนิเทศภายในสถานศึกษา อำนาจทำใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ผู้วิจัยนำมาเป็นข้อเสนอแนะในแต่ละประเด็นเพื่อเป็นแนวทางให้กับผู้บริหารโรงเรียนนำมาปรับปรุงระบบการทำงานและการปฏิบัติงานในองค์กรให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นดังนี้

1. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการมีวิสัยทัศน์ มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาขั้นตอนการปฏิบัติ และประเมินผลการปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ที่ตั้งไว้ โดยการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาระยะ 3-5 ปี เพื่อกำหนดทิศทางของสถานศึกษา และเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางและเป้าหมายการจัดการสถานศึกษา

2. การนิเทศภายในสถานศึกษา ด้านการสร้างสื่อและเครื่องมือนิเทศ มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการประชุมคณะกรรมการ เพื่อชี้แจงแนวทางการสร้างสื่อ และเครื่องมือในการนิเทศภายในที่หลากหลายเหมาะสมกับแผนงานที่วางไว้ สอดคล้องกับยุทธศาสตร์และเป้าหมายทางการศึกษาของสถานศึกษา ควรทดลองใช้เครื่องมือเพื่อให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา สรุปผลการใช้สื่อและเครื่องมือ พร้อมทั้งนำผลมาปรับปรุง การสร้างสื่อ และเครื่องมือให้มีประสิทธิภาพในครั้งต่อไป

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการมีความยืดหยุ่นและปรับตัว มีความสัมพันธ์น้อยที่สุดกับการนิเทศภายในสถานศึกษา ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรตระหนักถึงการมีความยืดหยุ่นและการปรับตัวที่ใช้ในการบริหารงานภายในสถานศึกษา สร้างวัฒนธรรมการทำงานและพัฒนากระบวนการบริหารสถานศึกษาให้มีความยืดหยุ่น คล่องตัวตามสถานการณ์ เพื่อให้การนิเทศภายในสถานศึกษา มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

4. อิทธิพลของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ ส่งผลต่อการนิเทศภายในสถานศึกษาน้อยที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรทำงานด้วยความกระตือรือร้น รวดเร็ว กระตือรือร้นและบุคลากรให้เกิดความกล้าที่จะริเริ่มสร้างสรรค์ความคิดใหม่ ๆ มีทักษะความสามารถในการบูรณาการวิธีการทำงานที่หลากหลายโดยเชื่อมโยงจากความรู้และประสบการณ์เดิมอย่างสร้างสรรค์ มีแนวคิดเชิงพัฒนา สร้างสรรค์สิ่งใหม่ และส่งเสริมให้ครูพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ใหม่ๆ เพื่อใช้ในการจัดการเรียนรู้ และสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการคิดสร้างสรรค์ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการนิเทศภายในสถานศึกษา

การวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1

2. ควรมีการศึกษาภาวะผู้นำด้านอื่น ๆ ที่มีผลต่อการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1

3. ควรมีการศึกษาพฤติกรรมภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จด้านการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1

เอกสารอ้างอิง

- กรทอง จิรเดชากุล. (2550). **คู่มือการนิเทศภายในโรงเรียน**. กรุงเทพฯ: ธารอักษร.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). **การจัดการเรียนรู้แบบกระบวนการแก้ปัญหา**. ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กันยาร จินสิดา และ นียดา เปี่ยมพีชนะ. (2562). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น. [ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์]. **วารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยวิทยาเขตร้อยเอ็ด**. 8(2): 229-241.
- กิตติกาญจน์ ปฏิพันธ์. (2555). **โมเดลสมการโครงสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา**. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- จรินทร์ อุตสาหะ. (2564). ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการนิเทศภายในสถานศึกษาของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- จันทร์ ด่านคงรักษ์. (2561). **การพัฒนาการสอนทักษะการคิดสร้างสรรค์**. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จินตนา ดีดวงพันธ์. (2565). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภูเก็ต. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.
- ชูศรี วงศ์รัตน. (2546). **เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย**. พิมพ์ครั้งที่ 9. เทพเนรมิตการพิมพ์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 9. สุวีริยาสาส์น.
- บุญรอดา ทรงบุญศาสตร์. (2559). **การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24**. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พิมพ์พร พิมพ์เกาะ. (2557). **การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น**. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- มัทนา วัฒนอมศักดิ์. (2550). **รูปแบบแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- รัชฎา อัครจันทร์. (2560). **รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน**. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.
- โรงเรียนบ้านโกตาบารู. (2564). **การนิเทศภายในของโรงเรียนบ้านโกตาบารูภายใต้รูปแบบ “นิเทศสัมพันธ์สร้างสรรค์ผู้เรียน: PSYCHO Model”**. โรงเรียนฯ.
- โรงเรียนบ้านคลองพร้าว. (2564). **การนิเทศภายในโดยใช้ห้องเรียนนวัตกรรมเป็นฐาน (1 ครู 1 นวัตกรรม 1 วิจัย) เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน**. โรงเรียนฯ.
- โรงเรียนพญาไทย. (2564). **รูปแบบการนิเทศภายในโรงเรียนด้วย PYT COACHING MODEL**. โรงเรียนฯ.

- โรงเรียนวัดดอนเจดีย์ราษฎร์บูรณะ. (2564). รูปแบบการนิเทศภายในของโรงเรียนวัดดอนเจดีย์ราษฎร์บูรณะ ด้วยรูปแบบหัวใจของการนิเทศ (Heart of supervision Model). โรงเรียนฯ.
- โรงเรียนวัดไผ่ล้อม (อินทกฤทัย). (2564). การพัฒนารูปแบบนิเทศภายในสถานศึกษา โรงเรียนวัดไผ่ล้อม (อินทกฤทัย) ด้วย KPCA model. โรงเรียนฯ.
- วันสุไลมาน แวสุหลง. (2564). ภาวะผู้นำทางวิชาการกับการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1. (2565). แผนปฏิบัติการประจำปี 2565. สำนักงานฯ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553. โรงพิมพ์สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี.
- สุพัทธรา ชัมเจริญ. (2556). โครงสร้างองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- สุคนธ์ สินธพานนท์. (2560). คุรุศุใหม่กับการจัดการเรียนรู้ สู่การศึกษา 4.0. 9119 เทคนิคพรินต์.
- สุทธิชัย นาคะอินทร์. (2561). รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สุภาพ ฤทธิ์บำรุง. (2556). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- หน่วยศึกษานิเทศก์. (2566). การนิเทศภายในสถานศึกษา. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- อัญชลี ธรรมะวิจิตรกุล. (2552). กระบวนการนิเทศภายใน. อักษรบริวาร.
- อัยรินทร์ สมมาแ. (2562). การศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- Best, J. W. (1981). Research in Education. 4th ed., Prentice-Hall Inc.
- Harris, B. M. (1985). Supervisory Behavior in Education. Englewood Cliffs, Prentice-Hall.
- Krejcie, R. V.; & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. Educational and Psychological Measurement. 30(3): 607-610.
- Puccio, G.; Murdock, M.; & Wiance, M. (2007). Creative Leadership: Skills that Drive Change. Sage Publishing
- Robinson, K. (2007). The Principles of Creative Leadership. McGraw-Hill.
- Sternberg, R. J. (2006). Creative Leadership: It's A Decision. Journal of Leadership. 36(2): 22-24.
- Ubben, G. C.; Hughes, L. W.; & Norris, C. J. (2010). The Principal: Creative Leadership for Excellence in Schools. 6th ed., Pearson.

E010L: การพัฒนารูปแบบสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เสมือนแบบ 3 มิติร่วมกับการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาเพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

DEVELOPMENT OF A 3D VIRTUAL LEARNING ENVIRONMENT WITH STEM PROBLEM BASED LEARNING TO ENHANCE CRITICAL THINKING OF HIGH SCHOOL STUDENTS

นภาพร แก้วเปี้ย¹ พรสุข ดันตระกูลโรจน์² จินตวิทย์ คล้ายสังข์³

¹ นิสิตรดับปริญญาโทบริหารเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

^{2,3} อาจารย์ประจำภาควิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบสภาพแวดล้อมเสมือนแบบ 3 มิติร่วมกับการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวคิดสะเต็มศึกษาเพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบ ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนวิทยาศาสตร์ ด้านเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา และด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ จำนวน 9 คน โดยมีกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 40 คน โดยใช้วิธีเลือกแบบเฉพาะเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ แบบประเมินรูปแบบ รูปแบบการจัดการเรียนการสอน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ แบบประเมินชิ้นงาน โดยมีทวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติเพื่อศึกษาพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลแบบเปรียบเทียบ Dependent Sample T-Test

ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีองค์ประกอบสำคัญ คือ 1) ผู้สอน 2) ผู้เรียน 3) เป้าหมายการเรียนรู้ 4) การวัดและประเมินผล และมีขั้นตอนทั้งหมด 6 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนกำหนดปัญหา ขั้นตอนทำความเข้าใจกับปัญหา ขั้นตอนดำเนินการศึกษาค้นคว้า ขั้นตอนสังเคราะห์ความรู้ ขั้นสรุปและประเมินผล ขั้นนำเสนอและประเมินผลงาน ผลการทดลองพบว่ารูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสม และจากการใช้รูปแบบฯ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: สภาพแวดล้อมเสมือนแบบ 3 มิติ, การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวคิดสะเต็มศึกษา, การคิดอย่างมีวิจารณญาณ

Abstract

The purpose of this research were to study a 3d virtual learning environment with STEM problem based learning to enhance critical thinking of high school students. The subjects in model development consisted of 9 specialist and experts in 3 fields including using specialist in Science Teaching, Educational

Technology and Communication, Critical Thinking. The model experiment consisted of 40 high school students chosen through purposive sampling. The research instruments consisted of expert interview form, a model evaluation form, and an instructional model. The data gathering instruments consisted of a Critical Thinking's measurement form and model measurement form which were an analysis of statistic information by used Dependent Sample T-Test.

The development of instructional model consisted of 1) Teacher 2) Student 3) Objective learning 4) measurement and evaluation. There are 6 steps of instructional model including Problem Identification, Related in Formation Search, Research the knowledge, Synthesis, Testing and design improvement and Presentation. The experiment result indicated that the instructional model was appropriate. The experiment result indicated that the high school students have developed Critical Thinking after the experiment was significantly higher than the pre-experiment at the .05 level of significance.

Keywords: 3d virtual learning environment, STEM problem based learning, Critical Thinking.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาประเทศในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา ได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ มากมาย ทั้งการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อมและการเมืองอย่างรวดเร็ว แต่จากวิกฤตการณ์ทางสังคมในยุคปัจจุบัน ยังคงส่งผลกระทบต่อสภาพการเป็นอยู่ของประชาชน เช่น การเปลี่ยนแปลงด้านสิ่งแวดล้อม สภาพภูมิอากาศ และความต้องการของประชาชน ส่งผลกระทบต่อการจัดสรรทรัพยากรให้เพียงพอต่อความต้องการ ทำให้เกิดปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม การขาดแคลนทรัพยากรซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีวิต ในการเปลี่ยนแปลงด้านสังคม ประชาชนในโลกยังคงมีความเหลื่อมล้ำ ไม่เท่าเทียมกันทั้งทางด้านการศึกษาและสภาพความเป็นอยู่ และการเปลี่ยนแปลงในด้านเศรษฐกิจ ที่ถึงแม้จะมีการเติบโตแต่ยังคงสวนทางกับประชาชนบางส่วนยังคงมีความยากจน ซึ่งทั้ง 3 ด้านจำเป็นต้องได้รับการขับเคลื่อนและพัฒนาเพื่อนำสังคมโลกให้มีความสงบสุขและมีความเป็นอยู่ที่ดี ดังนั้นประเทศไทยและประเทศในสหประชาชาติจึงมีการลงนามร่วมกันเพื่อกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมของโลก (UNESCO. 2015, 2017)

ประเทศไทยได้วางแผนการพัฒนาย่างยั่งยืนด้วยการกำหนดเป็นยุทธศาสตร์ของชาติ โดยเฉพาะในด้านการศึกษามีการกำหนดกรอบการพัฒนาในแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2562) โดยมีการกำหนดกรอบเป้าหมายให้สอดคล้องกับสถานการณ์เปลี่ยนแปลงของโลก ทั้งในด้านการจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติ การผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัยและนวัตกรรมเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ การพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัยและการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ การสร้างโอกาส ความเสมอภาคและความเท่าเทียมทางการศึกษา การจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และการพัฒนาประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการ เพื่อมุ่งพัฒนาให้สมรรถนะด้านการศึกษาของไทยทัดเทียมกับการศึกษาของโลก อีกทั้งมุ่งเน้นพัฒนาทักษะสำคัญของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ทั้งในด้านการคิด การพัฒนานวัตกรรมและการรู้เท่าทันเทคโนโลยี แต่จากผลการ

พัฒนาของไทยในระยะที่ผ่านมาพบว่าคุณภาพการศึกษายังไม่เป็นผลที่พอใจมากนัก โดยเฉพาะคุณภาพการจัดการศึกษาด้านคณิตศาสตร์วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. 2560)

จากผลการประเมินสมรรถนะนักเรียนมาตรฐานสากล (Programme for International Student Assessment หรือ PISA) ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินคุณภาพของระบบการศึกษาของประเทศต่าง ๆ ในการเตรียมความพร้อมให้เยาวชนมีศักยภาพหรือความสามารถพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในโลกที่มีการเปลี่ยนแปลง ในปี 2018 ผลการประเมินการทดสอบ PISA ที่เน้นการทดสอบสมรรถนะด้านวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ของประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 55 (OECD. 2019) ซึ่งยังไม่เป็นที่น่าพอใจมากนัก ส่งผลให้ประเทศไทยต้องเร่งพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามเป้าหมายที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2560) ได้กำหนดสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนด้านการคิดที่เป็นเป้าหมายสำคัญในการพัฒนาผู้เรียน ซึ่งหนึ่งในสมรรถนะสำคัญคือการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

OECD (2015) ได้กำหนดสมรรถนะการอยู่ในสังคมโลก (Global Competence) เป็นรายการสมรรถนะสำคัญในการประเมินนักเรียนในการทดสอบ PISA โดยมีโครงสร้างการประเมินความรู้และทักษะชุดต่าง ๆ ได้แก่ 1. ความรู้และความเข้าใจในประเด็นปัญหาของโลก 2. ความรู้และความเข้าใจระหว่างวัฒนธรรม 3. การคิดวิเคราะห์และการคิดแบบมีวิจารณญาณ เพื่อประเมินว่านักเรียนสามารถใช้ความรู้และความเข้าใจ รับรู้ถึงความสัมพันธ์และมุมมองที่แตกต่าง และคิดอย่างมีวิจารณญาณเกี่ยวกับประเด็นปัญหาของโลกและต่างวัฒนธรรมมาน้อยเพียงใด ดังนั้น การพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสังคมโลกจะช่วยให้ผู้เรียนมีสมรรถนะการอยู่ในสังคมโลกให้เพิ่มมากขึ้น โดยการคิดอย่างมีวิจารณญาณเป็นการมุ่งเน้นให้ผู้เรียนวิเคราะห์และประเมินผลข้อมูลการให้เหตุผลและสถานการณ์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณครอบคลุมความสามารถในการประมวลผลและสังเคราะห์ข้อมูลในลักษณะที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการทำงานเพื่อการตัดสินใจอย่างมีเหตุผลและการแก้ปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพในสังคมที่ถูกขับเคลื่อนไปด้วยเทคโนโลยี

จากการพัฒนาอย่างก้าวกระโดดของเทคโนโลยีในปัจจุบันนั้น ส่งผลให้สังคมโลกถูกขับเคลื่อนไปด้วยเทคโนโลยี โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการศึกษาที่เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษาเป็นอย่างมาก (Baena Morales; Martinez-Roig; & Hernández-Amorós. 2020) ผู้เรียนและผู้สอนต้องปรับตัวและปรับเปลี่ยนรูปแบบการศึกษาให้สอดคล้องกับการพัฒนาของเทคโนโลยีรวมกับการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในรายวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่มุ่งเน้นให้มีการพัฒนาผู้เรียนในด้านการวิจัยและพัฒนานวัตกรรม จึงทำให้มีการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษาที่มีการบูรณาการศาสตร์วิชาทั้ง 4 แขนง ได้แก่ วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ เทคโนโลยีและวิศวกรรม เพื่อให้ผู้เรียนนำไปใช้แก้ปัญหา และพัฒนาการเรียนรู้ร่วมกับการใช้ประโยชน์ของเทคโนโลยีที่มีบทบาทสำคัญในปัจจุบันโดยตัวอย่างหนึ่งของการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวคิดสะเต็มศึกษา จึงเป็นแนวทางการสอนที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในขณะที่มีการแก้ปัญหา ผู้เรียนจะได้รับโอกาสให้แก้ปัญหาพร้อมกัน สร้างความรู้ และสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้ผ่านการฝึกฝนและการสะท้อนคิด เป็นวิธีการสอนที่มีประสิทธิภาพและมีแนวทางการเรียนรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการประเมินการเรียนรู้ในระยะยาวและการนำไปประยุกต์ใช้ โดยมีการบูรณาการศาสตร์วิชาทั้ง 4 ศาสตร์เพื่อใช้ในการฝึกการแก้ปัญหาของผู้เรียนร่วมกับการใช้เทคโนโลยีที่ทำให้ผู้เรียนได้เผชิญสถานการณ์จริง เมื่อพิจารณาจากองค์ประกอบของการคิดอย่างมีวิจารณญาณร่วมกับกระบวนการเรียนรู้แล้ว พบว่าสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เสมือนแบบ 3 มิติเป็นเครื่องมือที่

เหมาะสมในการศึกษา เนื่องจากสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เสมือนแบบ 3 มิติเป็นเทคโนโลยีที่มีการเรียนรู้รูปแบบใหม่ผ่านเครือข่าย มีการพัฒนาและมีความก้าวหน้าในการนำมาใช้ในการศึกษา มีจุดเด่นที่น่าสนใจ สามารถนำเสนอเนื้อหาได้หลากหลาย มีข้อได้เปรียบในการเรียนรู้เสมือนจริงและการเรียนรู้แบบร่วมมือ ทำให้สภาพแวดล้อมการเรียนรู้เสมือนแบบ 3 มิติกลายเป็นสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ในอุดมคติสำหรับการเรียนรู้ผ่านเครือข่ายในอนาคต และเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพสำหรับสภาพการเรียนรู้ที่แท้จริง (Wang, 2020) เป็นแพลตฟอร์มที่ผู้ใช้สามารถพัฒนาโดยใช้จินตนาการ ตัวตนจำลองสามารถแสดงตัวตนที่แท้จริงของผู้ใช้ได้ มีเครื่องมือที่สามารถใช้ติดต่อสื่อสารผ่านเสียงหรือข้อความ มีรูปแบบเป็นเกม ซึ่งแพลตฟอร์มนี้ถูกนำมาใช้เพื่อจุดมุ่งหมายสำหรับการจัดการศึกษา (Reisoglu; et al. 2017)

จากสภาพปัญหาดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เสมือนแบบ 3 มิติร่วมกับการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวคิดสะเต็มศึกษาเพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย จากการศึกษางานวิจัยพบว่าได้มีการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการแก้ปัญหาเป็นฐานตามแนวคิดสะเต็มศึกษาเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการคิดแก้ปัญหาในงานวิจัยของ อรอนงค์ เมืองคง และ ธิติยา บงกชเพชร (2566) พบว่าคะแนนการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้การแก้ปัญหาเป็นฐานตามแนวคิดสะเต็มศึกษาสูงกว่าก่อนเรียน

จากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เสมือนแบบ 3 มิติร่วมกับการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวคิดสะเต็มศึกษาเพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ในรายวิชาวิทยาศาสตร์ เพื่อนำผลการศึกษาดังกล่าวมาประยุกต์ใช้เพื่อแก้ปัญหา และพัฒนาการเรียนการสอนในชั้นเรียนของไทยต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนารูปแบบสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เสมือนแบบ 3 มิติร่วมกับการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวคิดสะเต็มศึกษาเพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
2. เพื่อศึกษาผลของการใช้รูปแบบสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เสมือนแบบ 3 มิติร่วมกับการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวคิดสะเต็มศึกษาเพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เพื่อเปรียบเทียบการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยรูปแบบสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เสมือนแบบ 3 มิติร่วมกับการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวคิดสะเต็มศึกษาเพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ด้านผู้เรียน

1. ผู้เรียนได้รับการส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณจากการเรียนด้วยรูปแบบการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวคิดสะเต็มศึกษาร่วมกับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เสมือนแบบ 3 มิติ
2. ผู้เรียนได้รับการส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนที่ถูกกำหนดโดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อเตรียมความพร้อมให้เยาวชนมีศักยภาพหรือความสามารถพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในโลกที่มีการเปลี่ยนแปลง

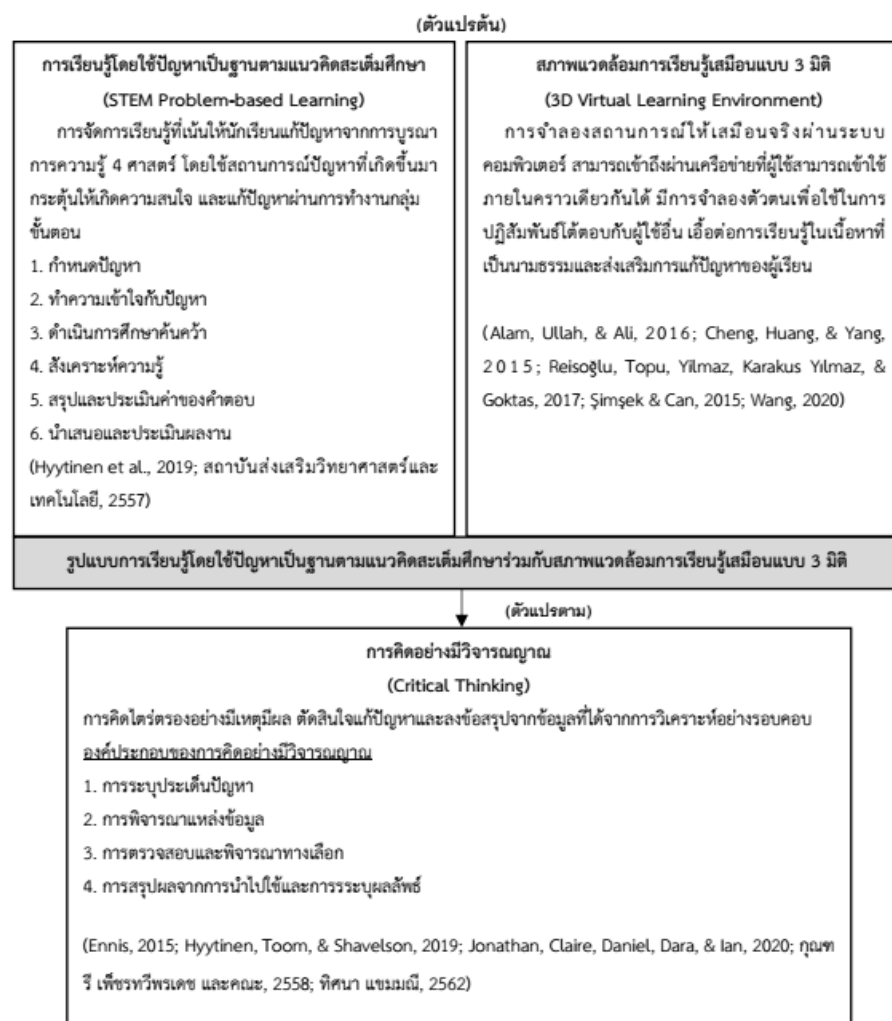
ด้านผู้สอน

1. เป็นแนวทางสำหรับครูผู้สอนในการนำรูปแบบการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวคิดสะเต็มศึกษาร่วมกับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เสมือนแบบ 3 มิติมาประยุกต์ใช้เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึกแก้ปัญหาในสถานการณ์จริง
2. เป็นแนวทางสำหรับครูผู้สอนในการนำสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เสมือนแบบ 3 มิติใช้ในการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียน รวมถึงนำมาใช้ในการปรับรูปแบบการเรียนการสอนแบบออนไลน์เมื่อเกิดสถานการณ์ที่ไม่ปกติ
3. เป็นแนวทางสำหรับครูผู้สอนในการออกแบบรูปแบบการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวคิดสะเต็มศึกษาร่วมกับสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เสมือนแบบ 3 มิติ เพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

ด้านสถานศึกษา

เป็นแนวทางในการประยุกต์ใช้รูปแบบการเรียนรู้ร่วมกับการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาเพื่อพัฒนาสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนเพื่อจุดมุ่งเน้นในการพัฒนาโรงเรียนสู่มาตรฐานสากล

กรอบแนวคิด

สมมติฐาน

ผู้เรียนที่เรียนรู้ด้วยรูปแบบสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เสมือนแบบ 3 มิติร่วมกับการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวคิดสะเต็มศึกษา มีการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นงานวิจัยรูปแบบวิจัยและพัฒนา (Research and Development) การพัฒนารูปแบบสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เสมือนแบบ 3 มิติร่วมกับการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวคิดสะเต็มศึกษาเพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยแบ่งขั้นตอนการดำเนินการวิจัยเป็น 2 ระยะ ดังนี้

การวิจัยระยะที่ 1 การพัฒนารูปแบบสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เสมือนแบบ 3 มิติร่วมกับการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวคิดสะเต็มศึกษาเพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในระยะที่ 1

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนวิทยาศาสตร์ จำนวน 3 คน ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ จำนวน 3 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีและสื่อทางการศึกษา จำนวน 3 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในระยะที่ 1

1. แบบสอบถามความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับรูปแบบสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เสมือนแบบ 3 มิติร่วมกับการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวคิดสะเต็มศึกษาเพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน
2. แบบประเมินความเหมาะสมของต้นแบบรูปแบบสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เสมือนแบบ 3 มิติร่วมกับการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวคิดสะเต็มศึกษาเพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยใช้มาตรวัดแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของ Likert
3. ร่างรูปแบบสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เสมือนแบบ 3 มิติร่วมกับการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวคิดสะเต็มศึกษาเพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

การวิเคราะห์ข้อมูลในระยะที่ 1

วิเคราะห์ข้อมูลผลการประเมินรับรองร่างรูปแบบฯ โดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยแบบประเมินสำหรับการรับรองรูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีองค์ประกอบครอบคลุม 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านองค์ประกอบของรูปแบบ 2) ด้านขั้นตอนของรูปแบบ และ 3) การนำรูปแบบไปใช้ในการเรียนการสอน โดยมีเกณฑ์การประเมิน ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.50	แปลความหมายว่า มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50	แปลความหมายว่า มาก
ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50	แปลความหมายว่า ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50	แปลความหมายว่า น้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50	แปลความหมายว่า น้อยที่สุด

การวิจัยระยะที่ 2 การศึกษาผลของการใช้รูปแบบสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เสมือนแบบ 3 มิติ ร่วมกับการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวคิดสะเต็มศึกษาเพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในระยะที่ 2

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนการเรียนคณิตศาสตร์-วิทยาศาสตร์ ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 แผนการเรียนคณิตศาสตร์-วิทยาศาสตร์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 40 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling)

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1. ตัวแปรต้น (Independent Variable) ได้แก่
  - 1.1 รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวคิดสะเต็มศึกษา
  - 1.2 สภาพแวดล้อมการเรียนรู้เสมือนแบบ 3 มิติ
2. ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในระยะที่ 2

1. แบบประเมินตนเองด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (ก่อน-หลังการทดลอง) โดยใช้มาตราวัดแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของ Likert โดยนำเสนอแบบประเมินให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา ทำการตรวจสอบดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of item Objective Congruence) โดยมีผลการตรวจสอบดัชนีความสอดคล้องในช่วง 0.67-1.00
2. แบบประเมินชิ้นงานตามองค์ประกอบของการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยมีเกณฑ์การประเมินแบบรูปรีคสำหรับประเมินชิ้นงานด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณโดยอ้างอิงจาก (ประกอบ กรณีกิจ และ จินตวิรัช คล้ายสังข์. 2559) โดยนำเสนอแบบประเมินให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา ทำการตรวจสอบดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of item Objective Congruence) โดยมีผลการตรวจสอบดัชนีความสอดคล้องในช่วง 0.67-1.00

การเก็บรวบรวมข้อมูลในระยะที่ 2

การดำเนินการทดลองใช้รูปแบบสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เสมือนแบบ 3 มิติ ร่วมกับการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวคิดสะเต็มศึกษาเพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi – Experimental Research) ซึ่งเป็นรูปแบบแผนการวิจัยกลุ่มเดียว มีการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน (One Group Pretest and Posttest Design) โดยทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

E	O1	X	O2

เมื่อ E หมายถึง กลุ่มทดลอง

O1 หมายถึง มีการทดสอบก่อนเรียน

X หมายถึง ได้รับการทดลองใช้รูปแบบฯ

O2 หมายถึง มีการทดสอบหลังเรียน

การวิเคราะห์ข้อมูลในระยยะที่ 2

วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบคะแนนการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนก่อนเรียน และคะแนนการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียนของนักเรียน โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลแบบเปรียบเทียบ Dependent Sample T-Test

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เสมือนแบบ 3 มิติร่วมกับการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวคิดสะเต็มศึกษาเพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

ผลการวิจัยในระยยะที่ 1

ตาราง 1 ผลการประเมินความเหมาะสมของต้นแบบรูปแบบสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เสมือนแบบ 3 มิติร่วมกับการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวคิดสะเต็มศึกษาเพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

รายการประเมิน	ผลการประเมิน		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านองค์ประกอบของรูปแบบ			
1.1 บทบาทของผู้สอน	4.6	0.55	มากที่สุด
1.2 บทบาทของผู้เรียน	4.6	0.55	มากที่สุด
1.3 เป้าหมายการเรียนรู้	4.8	0.45	มากที่สุด
1.4 สภาพแวดล้อมการเรียนรู้เสมือนแบบ 3 มิติ	4.4	0.55	มากที่สุด
1.5 การวัดและประเมินผล	4.2	0.45	มากที่สุด
2. ด้านขั้นตอนของรูปแบบ			
2.1 การปฐมนิเทศและการแนะนำการเรียน	4.6	0.55	มากที่สุด
2.2 การวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณก่อนเรียน	4.6	0.55	มากที่สุด
2.3 ลำดับการทำกิจกรรมของผู้เรียนในสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เสมือนแบบ 3 มิติร่วมกับการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวคิดสะเต็มศึกษา	4.4	0.55	มากที่สุด
2.4 การวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียน	4.2	0.45	มากที่สุด

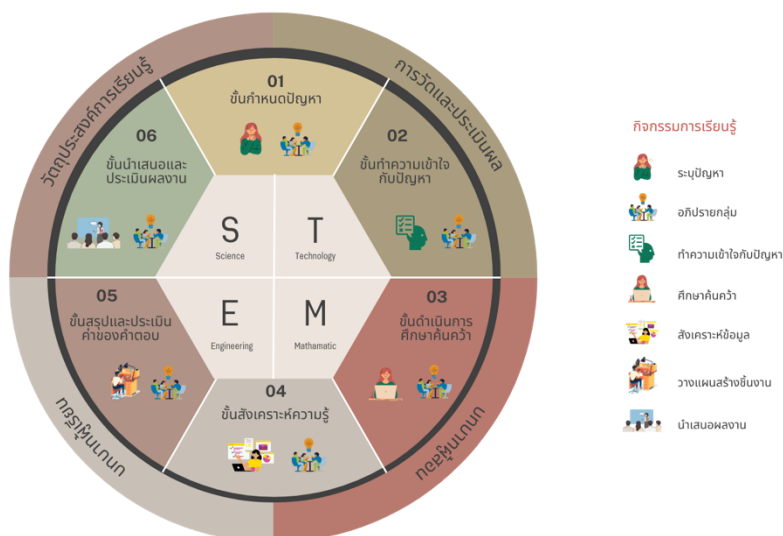
ตาราง 1 (ต่อ)

รายการประเมิน	ผลการประเมิน		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
3. การนำรูปแบบไปใช้ในการเรียนการสอน			
3.1 รูปแบบการเรียนรู้ ที่พัฒนาขึ้นสามารถนำไปใช้ได้จริง	4.4	0.55	มากที่สุด
3.2 ระยะเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้	4.4	0.55	มากที่สุด
3.3 รูปแบบการเรียนรู้ ที่พัฒนาขึ้นสามารถส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ	4.6	0.55	มากที่สุด

จากตารางแสดงผลการประเมินความเหมาะสมของต้นแบบรูปแบบสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เสมือนแบบ 3 มิติ ร่วมกับการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวคิดสะเต็มศึกษา เพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายพบว่า ความเหมาะสมด้านองค์ประกอบของรูปแบบฯ หัวข้อเป้าหมายการเรียนรู้มีความเหมาะสมมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.8 ด้านขั้นตอนของรูปแบบ หัวข้อการปฐมนิเทศและการแนะนำการเรียน หัวข้อการวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณก่อนเรียน มีความเหมาะสมมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.6 และด้านการนำรูปแบบไปใช้ในการเรียนการสอน หัวข้อรูปแบบการเรียนรู้ ที่พัฒนาขึ้นสามารถส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีความเหมาะสมมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 4.6

จากการวิเคราะห์องค์ประกอบและขั้นตอนของรูปแบบสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เสมือนแบบ 3 มิติ ร่วมกับการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวคิดสะเต็มศึกษา เพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ผู้วิจัยได้สร้างแผนภาพได้ ดังนี้

รูปแบบสภาพแวดล้อมเสมือนแบบ 3 มิติร่วมกับการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวคิดสะเต็มศึกษา
 เพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

ภาพประกอบ 1 รูปแบบสภาพแวดล้อมเสมือนแบบ 3 มิติร่วมกับการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวคิด
 สะเต็มศึกษาเพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

ผลการวิจัยในระยะที่ 2

ผลการวิเคราะห์คะแนนความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณก่อนเรียน และหลังเรียน โดยใช้
 การวิเคราะห์ข้อมูลแบบเปรียบเทียบ Dependent Sample T-Test

ผลแบบวัด	N	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig
ก่อนเรียน	40	28.45	3.94	5.34	.001*
หลังเรียน	40	34.05	2.94		

* $p < .05$

จากตารางการทดสอบ T-Test ข้างต้นพบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการคิดอย่างมี
 วิจารณญาณก่อนเรียนมีค่าเท่ากับ 28.45 และค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถในการคิดอย่างมี
 วิจารณญาณหลังเรียนมีค่าเท่ากับ 34.05 จากตารางพบว่า ผลการทำแบบวัดความสามารถในการคิดอย่างมี
 วิจารณญาณของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมีความแตกต่างกัน โดยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ
 .05

สรุปผลการวิจัย

1. รูปแบบสภาพแวดล้อมเสมือนแบบ 3 มิติร่วมกับการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวคิดสะเต็มศึกษาเพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ประกอบด้วยรายละเอียด 2 ส่วน ได้แก่ องค์ประกอบ และขั้นตอนของรูปแบบสภาพแวดล้อมเสมือนแบบ 3 มิติร่วมกับการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวคิดสะเต็มศึกษาเพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย

องค์ประกอบของรูปแบบสภาพแวดล้อมเสมือนแบบ 3 มิติร่วมกับการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวคิดสะเต็มศึกษาเพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ประกอบด้วย 1) ผู้สอน 2) ผู้เรียน 3) เป้าหมายการเรียนรู้ 4) การวัดและประเมินผล

ขั้นตอนของรูปแบบสภาพแวดล้อมเสมือนแบบ 3 มิติร่วมกับการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวคิดสะเต็มศึกษาเพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ประกอบด้วย 1) กำหนดปัญหา 2) ทำความเข้าใจกับปัญหา 3) ดำเนินการศึกษาค้นคว้า 4) สังเคราะห์ความรู้ 5) สรุปและประเมินค่าของคำตอบ 6) นำเสนอและประเมินผลงาน

2. การศึกษาผลของการใช้รูปแบบสภาพแวดล้อมเสมือนแบบ 3 มิติร่วมกับการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวคิดสะเต็มศึกษาเพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า คะแนนการคิดอย่างมีวิจารณญาณก่อนเรียน มีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 28.45$, S.D. = 3.94 ส่วนคะแนนการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียน มีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 34.05$, S.D. = 2.94 นักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบสภาพแวดล้อมเสมือนแบบ 3 มิติร่วมกับการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวคิดสะเต็มศึกษาเพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย มีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนสูงขึ้น ก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

จากกระบวนการศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์เอกสาร เก็บรวบรวมข้อมูล และสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ และการทดสอบการใช้รูปแบบสภาพแวดล้อมเสมือนแบบ 3 มิติร่วมกับการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวคิดสะเต็มศึกษาเพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยมีประเด็น ดังนี้

1. ค่าคะแนนการคิดอย่างมีวิจารณญาณของกลุ่มตัวอย่างหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน แสดงให้เห็นว่ารูปแบบสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เสมือนแบบ 3 มิติช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีการคิดอย่างเป็นขั้นตอน และการใช้สภาพแวดล้อมเสมือนแบบ 3 มิติมาใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอนสามารถช่วยพัฒนาผู้เรียนในด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วชิรี ประวิทย์ และ กนก (2560) ที่ศึกษาผลการใช้รูปแบบการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ภายใต้สภาพแวดล้อมทางการเรียนเสมือนจริง ผลการวิจัยพบว่าผู้เรียนมีการคิดอย่างมีวิจารณญาณสูงขึ้น โดยผู้วิจัยมีการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ผู้เรียนมีอิสระในการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ผูกทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณตามสถานการณ์ปัญหา

2. ค่าคะแนนการคิดอย่างมีวิจารณญาณของกลุ่มตัวอย่างหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยก่อนเรียนนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ย 28.45 มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.94 ซึ่งคะแนน

ทดสอบหลังเรียนมีค่าเท่ากับ 34.05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน แสดงให้เห็นว่ารูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้นสามารถส่งเสริมด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณของผู้เรียน โดยกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนได้ศึกษา กำหนดปัญหา การทำความเข้าใจกับปัญหา ตลอดจนการคิดแก้ปัญหาแบบมีลำดับขั้น ส่งผลให้ผู้เรียนได้พัฒนาด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณสอดคล้องกับ ทิศนา แขมมณี (2554) ซึ่งได้กำหนดขั้นตอนการคิดอย่างมีวิจารณญาณโดยผู้เรียนได้มีการระบุประเด็นปัญหา การศึกษาประเด็นปัญหา การวิเคราะห์ประเด็นปัญหาและการพิจารณาเพื่อหาทางเลือกในการแก้ไขปัญหา ซึ่งกระบวนการดังกล่าวส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และเมื่อผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านกระบวนการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวคิดสะเต็มศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับ สรวิทย์ นาคเกษม และคณะ (2563) ที่ได้ให้ความหมายว่า เป็นการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหา หรือสถานการณ์ปัญหา เป็นตัวกระตุ้นในการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา โดยเน้นให้ผู้เรียนแสวงหาและรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยบูรณาการความรู้ 4 สาขาวิชา ได้แก่ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมศาสตร์ และคณิตศาสตร์ มาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาในรูปแบบของการออกแบบชิ้นงานหรือวิธีการในการแก้ปัญหา ที่มีความเหมาะสมและเป็นไปได้มากที่สุด ให้เกิดประสิทธิภาพและเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น ซึ่งกระบวนการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวคิดสะเต็มศึกษาที่ใช้ในการวิจัยนี้มีขั้นตอนการแก้ปัญหาอย่างเป็นลำดับขั้น โดยสอดคล้องกับ อรอนงค์ เมืองคง และ ธิตติยา บงกชเพชร (2566) ที่ได้พัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและความสามารถในการแก้ปัญหาด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวคิดสะเต็มศึกษา ซึ่งพบว่าหลังการจัดการเรียนรู้ผู้เรียนมีการพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและความสามารถในการแก้ปัญหาเพิ่มขึ้น เนื่องจากผู้เรียนได้มีการฝึกการระบุปัญหา ระบุสาเหตุของปัญหาได้สอดคล้องกับปัญหาที่ได้รับไว้ ระบุการแก้ปัญหาและสามารถเลือกวิธีการแก้ปัญหาที่เหมาะสมได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. การนำรูปแบบสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เสมือนแบบ 3 มิติฯ ไปใช้ จำเป็นต้องทำการวิเคราะห์บริบทของผู้เรียน ทำการศึกษาทรัพยากรทางเทคโนโลยีของผู้เรียน เช่น โทรศัพท์มือถือ แท็บเล็ต หรืออุปกรณ์คอมพิวเตอร์ ว่าผู้เรียนมีอุปกรณ์ที่เหมาะสมสำหรับการเรียนการสอนในชั้นเรียนหรือไม่
2. การนำรูปแบบสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เสมือนแบบ 3 มิติฯ ไปใช้ จำเป็นต้องศึกษาโครงสร้างด้านระบบเครือข่ายของหน่วยงานและของผู้เรียนด้วย เนื่องจากโครงสร้างด้านระบบเครือข่ายดังกล่าวเป็นปัจจัยที่จำเป็นต่อการใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนฯ รวมถึงการใช้ในการสื่อสารและการสร้างผลงานของผู้เรียน รวมถึงการวัดและประเมินผลผู้เรียน ดังนั้นการมีโครงสร้างด้านระบบเครือข่ายที่ดีจะทำให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ หากประเมินแล้วว่าการใช้ระบบเครือข่ายเพื่อเข้าเรียนรู้ในรูปแบบสภาพแวดล้อมเสมือนแบบ 3 มิติไม่คงที่ ผู้สอนอาจต้องวางแผนให้ผู้เรียนภายในกลุ่มเข้าเรียนรู้สลับกันกับสมาชิกที่กำลังทำการระดมสมอง เพื่อลดความแออัดของการเข้าระบบที่จำกัด
3. การนำรูปแบบสภาพแวดล้อมการเรียนรู้เสมือนแบบ 3 มิติฯ ไปใช้ ผู้สอนควรแจ้งวัตถุประสงค์ของการใช้รูปแบบการเรียนการสอนฯ กับผู้เรียนให้ชัดเจนว่าเป็นการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณของผู้เรียนรวมถึงเป็นการบูรณาการความรู้ที่สอดคล้องกับตัวชี้วัดและผลการเรียนรู้ที่ผู้เรียนต้องปฏิบัติให้สำเร็จ เพื่อป้องกันการเข้าใจผิดของผู้เรียนว่าเป็นการเล่นเกมส์มากกว่าการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษารูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สภาพแวดล้อมการเรียนรู้เสมือนแบบ 3 มิติ ร่วมกับการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวคิดสะเต็มศึกษาในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ ที่แตกต่างไปจาก รายวิชาวิทยาศาสตร์ โดยมุ่งเน้นไปที่รายวิชาที่มีเนื้อหาที่ต้องการพัฒนาการคิดของผู้เรียนอย่างเป็นขั้นตอนชัดเจน เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนมีการคิดวิเคราะห์ เพื่อเป็นการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในเรื่องอื่น ๆ เช่น วิชาในกลุ่มวิทยาการ คำนวณ
2. ควรมีการศึกษารูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สภาพแวดล้อมเสมือนแบบ 3 มิติ ร่วมกับการ เรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวคิดสะเต็มศึกษา เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายได้พัฒนาการคิด ขั้นสูงอื่น ๆ เช่น การคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ การแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ รวมถึงสมรรถนะและทักษะสำคัญใน ศตวรรษที่ 21 ในด้านอื่น ๆ ที่มีความสัมพันธ์กันได้ เช่น ทักษะการสื่อสารของผู้เรียน หรือ ทักษะการทำงานร่วมกัน
3. ควรมีการศึกษารูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สภาพแวดล้อมเสมือนแบบ 3 มิติ ร่วมกับการ เรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวคิดสะเต็มศึกษาในกลุ่มเป้าหมายที่แตกต่างออกไป เนื่องจากปัจจุบันการคิด อย่างมีวิจารณญาณเป็นทักษะสำคัญของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ซึ่งครอบคลุมตั้งแต่ผู้เรียนระดับประถมศึกษาและ กลุ่มผู้ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ดังนั้นจึงควรศึกษาในบริบทที่แตกต่างออกไป เพื่อทดสอบผลการพัฒนาการคิด อย่างมีวิจารณญาณในกลุ่มผู้เรียนที่แตกต่างกัน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). **คู่มือการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุ.
- ทศนา แคมมณี. (2562). **ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วัชร ช่างบุญเรือง ประวิทย์ สิมาทัน และ กนก สมะวรรณ. (2560). ผลการใช้รูปแบบการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ ภายใต้สภาพแวดล้อมทางการเรียนเสมือนจริงสำหรับนักศึกษาระดับปริญญา ตร์. **วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม**. 7(1): 23-32.
- สถาบันส่งเสริมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2557).
- สรวิทย์ นาคเกษม และคณะ. (2563). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ และการแก้ปัญหาทาง วิทยาศาสตร์ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐานตามแนวคิดสะเต็มศึกษา เรื่อง งานและพลังงาน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. **วารสาร “ศึกษาศาสตร์ มจร” คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย มหาภูมิพลวิทยาลัย**. 8(2).
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2560). **ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการ เรียนรู้วิทยาศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ส. ก. ก. ท. ข. (2562). **ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580**. กรุงเทพฯ.

- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2550). การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน. กรุงเทพฯ: สกศ.
- อรอนงค์ คงเมือง และ อติยา บงกชเพชร. (2566). การพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและความสามารถในการแก้ปัญหาด้วยการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานตามแนวคิดสะเต็มศึกษา เรื่อง ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. *Journal of Roi Kaensan Academi*. 8(3).
- Baena Morales, S.; Martinez-Roig, R.; & Hernández-Amorós, M. J. (2020). Sustainability and Educational Technology- A Description of the Teaching Self-Concept. *Sustainability*. doi:10.3390/su122410309
- OECD. (2015). *Global Citizenship Education: Topics and Learning Objectives*. The United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization.
- _____. (2019). *PISA 2018 Results (Volume I): What Students Know and Can Do, PISA*. Paris: OECD Publishing.
- Reisoglu, I.; Topu, F.; Yilmaz, R.; Karakus Yilmaz, T.; & Goktas, Y. (2017). 3D Virtual Learning Environments in Education: A Meta-review. *Asia Pacific Education Review*. 18. doi:10.1007/s12564-016-9467-0.
- UNESCO. (2015). *Sustainable Development Goals: 17 Goals to Transform Our World*. Retrieved from <https://sdgs.un.org/goals>. <https://sdgs.un.org/goals>.
- _____. (2017). *UNESCO moving forward the 2030 Agenda for Sustainable Development*.

E010S: การศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา เครือข่ายสินปุนตาปี สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3

A STUDY ON CREATIVE LEADERSHIP OF ADMINISTRATORS AT SINTUNTAPI NETWORK
INSTITUTIONS UNDER THE SURAT THANI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA
OFFICE 3

จิตตรา แก้วสกุลทอง¹ กุลจิรา รักษนคร² สมนึก การิเวท³

¹ นักศึกษานักศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

^{2,3} อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา 2) เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามสถานภาพ และขนาดของสถานศึกษา และ 3) เพื่อเสนอแนะแนวทางเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาเครือข่ายสินปุนตาปี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษา เครือข่ายสินปุนตาปี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 จำนวน 101 คน เครื่องมือเป็นแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.60-1.00 สถิติที่ใช้ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที ความแปรปรวนทางเดียว และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาเครือข่ายสินปุนตาปี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้านเรียงจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการมีความยืดหยุ่นและปรับตัว รองลงมาคือ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านการมีวิสัยทัศน์ และด้านการมีความคิดสร้างสรรค์

2. การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาเครือข่ายสินปุนตาปี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 จำแนกตามเพศ, ระดับการศึกษา, ขนาดของสถานศึกษา พบว่าไม่แตกต่างกัน

3. ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า 1) การมีความคิดสร้างสรรค์เป็นรากฐานสำคัญของความเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพในการศึกษา ส่งเสริมวัฒนธรรมที่ส่งเสริมนวัตกรรมและให้คุณค่ากับการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น 2) การมีวิสัยทัศน์สร้างสรรค์ในการศึกษามีความสำคัญต่อการปรับตัวและความเจริญรุ่งเรืองในยุคสมัยใหม่ และยอมรับการเปลี่ยนแปลง 3) การทำงานเป็นทีมร่วมกันระหว่างครู นักเรียน และผู้ปกครอง การประชุม เพื่อให้แน่ใจว่าสมาชิกในทีมทุกคนรู้สึกมีส่วนร่วมในแนวคิดและมุมมองที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์, ผู้บริหารสถานศึกษา, การมีความยืดหยุ่นและปรับตัว

Abstract

The objectives of this research are: 1) to study the creative leadership of school administrators; 2) to compare the creative leadership of school administrators, classified by status and the size of the educational institution; and 3) to suggest guidelines regarding the creative leadership for the administrators of the Sinpuntapee network educational institutions, under the jurisdiction of the Surat Thani Primary Educational Service Area Office, Area 3. The sample group consisted of educational institution administrators and teachers from the Sinpuntapee Network, under the jurisdiction of the Surat Thani Primary Educational Service Area Office, Area 3, totaling 101 individuals. The tool used was a 5-level rating scale questionnaire with a consistency index between 0.60-1.00. Statistics were analyzed using percentage, mean, standard deviation, t-test, one-way ANOVA, and content data analysis.

The results of the research found that:

1. The creative leadership of basic educational institution administrators under the Surat Thani Primary Educational Service Area Office, Area 3, is at a high level overall. Upon examining each aspect, it was found that all aspects were at a high level, in the following order: flexibility and adaptability, consideration of individuality, teamwork, vision, and creativity.
2. Comparison of the differences in general information of the respondents to the creative leadership of administrators of basic educational institutions under the Surat Thani Primary Educational Service Area Office, Area 3, classified by gender, educational level, and size of the educational institution, it was found that there were no significant differences.
3. Suggestions for developing creative leadership among school administrators include: 1) Recognizing creativity as a crucial foundation of effective leadership in education, fostering a culture that promotes innovation and values the exchange of ideas; 2) Understanding that having a creative vision for education is essential to adapt and thrive in the modern era, and to embrace change; 3) Encouraging teamwork among teachers, students, and parents, and holding meetings to ensure that every team member feels included with their unique ideas and perspectives.

Keywords: creative leadership, school Administrators, flexibility and adaptability.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างปัจเจกบุคคล สังคม และประเทศชาติ เป็นรากฐานในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพให้สามารถเติบโตและประสบความสำเร็จในโลกศตวรรษที่ 21 ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว การศึกษามีความสำคัญในการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันให้กับประเทศบนเวทีโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งภายใต้ระบบเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงและสังคมที่มีพลวัต ดังนั้น ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกจึงให้ความสำคัญและลงทุนในการพัฒนาการศึกษา เพื่อให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจและสังคมทั้งในระดับภูมิภาคและระดับโลก โดยยังคงรักษาเอกลักษณ์ประจำชาติไว้ สำหรับประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การส่งเสริมวิทยาศาสตร์ ความคิดสร้างสรรค์ นวัตกรรม และเทคโนโลยี สร้างสภาพแวดล้อมที่ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลและแหล่งเรียนรู้ที่ไร้ขีดจำกัด วิธีการนี้ช่วยให้เกิดการพัฒนาความรู้และขยายภูมิปัญญา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2560: 1) การเปลี่ยนผ่านจากสังคมอุตสาหกรรมในศตวรรษที่ 19 และ 20 มาสู่สังคมยุคข้อมูลข่าวสารในปัจจุบัน ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วอันเนื่องมาจากเทคโนโลยีดิจิทัล แรงขับเคลื่อนทางเทคโนโลยีนี้ยังทวีความรุนแรงขึ้น ส่งผลกระทบอย่างมากต่อระบบการศึกษา สถาบันการศึกษาจำเป็นต้องตื่นตัวและปรับตัวให้เข้ากับโครงสร้างการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะชีวิตให้กับนักเรียนสำหรับยุคใหม่ นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงระบบการจัดการการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (สมหมาย อำดอนกลอย. 2556: 1)

ในขณะที่ภาคการศึกษาของไทยกำลังพยายามปรับตัวให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของภาคการศึกษาทั่วโลก โรงเรียนในเครือข่ายสินปุนตาปี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 กลับพบกับความท้าทายในการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารจัดการ การปรับเปลี่ยนและโยกย้ายตำแหน่งการบริหารเป็นหนึ่งในความท้าทายหลัก ซึ่งสามารถส่งผลกระทบต่อความคงที่และความสามารถในการบริหารจัดการของโรงเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากการปรับเปลี่ยนเหล่านี้ไม่คำนึงถึงความต้องการของสถานศึกษาและความเหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3. 2557: 1-5) นอกจากนี้ การมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาและภาคชุมชนในการบริหารสถานศึกษาให้สำเร็จตามวิสัยทัศน์ที่ตั้งไว้ต้องการการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่าย หากการมีส่วนร่วมไม่เกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ อาจส่งผลให้เกิดความล่าช้าหรืออุปสรรคในการบรรลุเป้าหมาย (พิมพา ปานศิริ. 2560) การศึกษานี้มุ่งเน้นที่ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในเครือข่ายสินปุนตาปี ภายใต้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ความจำเป็นในการทำวิจัยนี้เกิดจากการรับรู้ถึงความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในโลกยุคโลกาภิวัตน์ ทำให้ทั้งภาครัฐและเอกชนตระหนักถึงความสำคัญของการปรับปรุงวิธีการบริหารงานเพื่อความสามารถในการนำพาองค์กรเผชิญกับความท้าทายใหม่ ๆ และเพื่อรักษาความยั่งยืนขององค์กร (เกศสรินทร์ ตรีเดช. 2552: 62-63) ความสำเร็จขององค์กรการศึกษาถูกขับเคลื่อนโดยผู้นำที่มีภาวะเชิงสร้างสรรค์, มีวิสัยทัศน์, ความเป็นตัวตนที่ชัดเจน, ความยืดหยุ่น, ความคิดสร้างสรรค์ และการทำงานเป็นทีม (Robinson. 2007: 120) ซึ่งไม่เพียงแต่ส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน แต่ยังรวมถึงการพัฒนาวิชาชีพของครูและบุคลากรอื่น ๆ ในองค์กร (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2560: 21-24) อย่างไรก็ตาม การประยุกต์ใช้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ในสถานการณ์จริงของสถาบันการศึกษาเผชิญกับความท้าทายหลายประการ รวมถึงการขาดความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการและการบริหารที่กระจายอำนาจและมีส่วนร่วม การศึกษานี้จึงมีจุดมุ่งหมายเพื่อเข้าใจลักษณะของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์และวิธีการที่ผู้บริหารสามารถส่งเสริมการพัฒนาทางวิชาการและนวัตกรรมในสถาบันของตน เพื่อปรับปรุงและพัฒนาอย่างยั่งยืนตามความต้องการและความท้าทายของ

ยุคสมัย การศึกษานี้คาดว่าจะช่วยให้เห็นภาพรวมของการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและการใช้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงในบริบทของสถานศึกษาไทย

ในปี พ.ศ. 2563 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ได้กำหนดนโยบายที่มุ่งเน้นการพัฒนากระบวนการบริหารจัดการและส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งรวมถึงการเสริมสร้างการบริหารแบบมีส่วนร่วมและส่งเสริมการพัฒนานักเรียนผ่านการมีส่วนร่วมของชุมชน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560: 21-24) ในท่ามกลางบริบทนี้ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการนำองค์กรไปสู่ความสำเร็จและการส่งเสริมพฤติกรรมบุคคลภายในสถาบันให้มีประสิทธิภาพ การสามารถบริหารจัดการที่ผานระหว่างศาสตร์และศิลป์ การสร้างแรงบันดาลใจ และการบรรลุเป้าหมายทางการศึกษาที่มีคุณภาพนั้น ถือเป็นความท้าทายอย่างยิ่ง (ศราวุธ กางลำโรง, 2559: 4) อย่างไรก็ตาม การประยุกต์ใช้แนวทางนโยบายนี้ในสถานการณ์จริงของสถาบันการศึกษาอาจพบเจอกับความท้าทาย เช่น การขาดการเข้าถึงทรัพยากรที่เพียงพอ ข้อจำกัดในการมีส่วนร่วมของชุมชน และความยากในการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมองค์กร ความจำเป็นในการทำวิจัยนี้จึงเกิดจากความต้องการศึกษาและเข้าใจว่าผู้บริหารสามารถนำแนวทางนโยบายดังกล่าวไปประยุกต์ใช้ได้อย่างไร เพื่อส่งเสริมการพัฒนากระบวนการบริหารจัดการและการมีส่วนร่วมทางการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ

การศึกษานี้มุ่งหวังที่จะพัฒนาความเข้าใจอย่างลึกซึ้งเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ในบริบทของการบริหารการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งภายในเครือข่ายสินปุนตาปี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 การวิจัยนี้ได้กำหนดวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเข้าใจลักษณะของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา รวมทั้งการเปรียบเทียบลักษณะดังกล่าวในหมู่ผู้บริหารที่มีสถานภาพและบทบาทต่างกัน เพื่อระบุและวิเคราะห์ความแตกต่างและความคล้ายคลึง นอกจากนี้ การศึกษานี้ยังตั้งเป้าหมายที่จะเสนอแนะแนวทางและกลยุทธ์เพื่อสนับสนุนและเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ให้กับผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อช่วยให้พวกเขาสามารถนำพาการเปลี่ยนแปลงที่เป็นสร้างสรรค์และมีประสิทธิผล สนับสนุนการเติบโตทางวิชาการและพัฒนาศักยภาพของนักเรียน และส่งเสริมการพัฒนาองค์กรการศึกษาให้เป็นสถาบันแห่งการเรียนรู้ที่มีชีวิตชีวาและยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม การวิจัยนี้จะเน้นย้ำถึงความสำคัญขององค์ประกอบทางผู้นำเชิงสร้างสรรค์ เช่น วิสัยทัศน์ที่ชัดเจน, ความเป็นตัวตนที่แข็งแกร่ง, ความยืดหยุ่นในการปรับตัว, ความคิดสร้างสรรค์ในการแก้ไขปัญหา และการส่งเสริมการทำงานเป็นทีม ทั้งหมดนี้เพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการการศึกษาที่เต็มไปด้วยนวัตกรรมและความสามารถในการนำไปสู่ความสำเร็จอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์

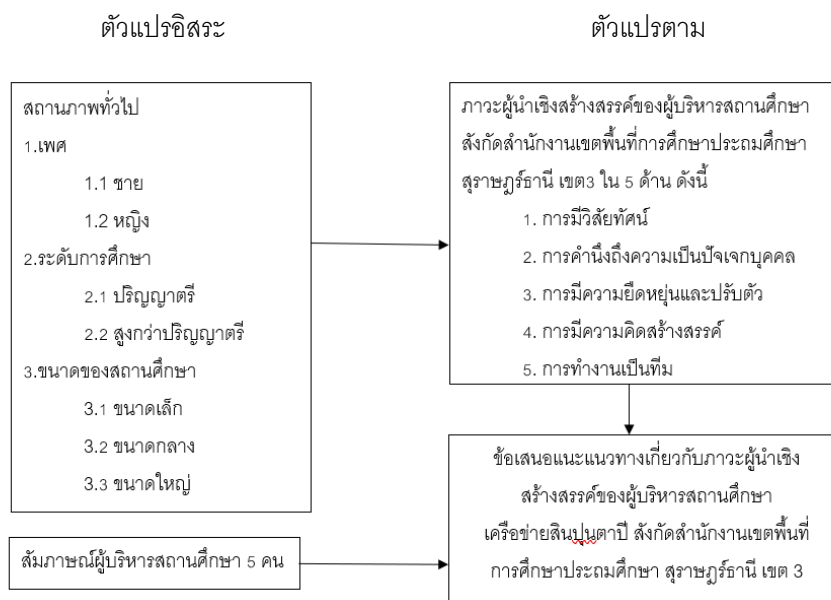
1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา เครือข่ายสินปุนตาปี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3
2. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา เครือข่ายสินปุนตาปี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 จำแนกตามสถานภาพ
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาเครือข่ายสินปุนตาปี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาเครือข่ายสินปุนตาปี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3
2. เป็นแนวทางให้หน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลที่ได้มาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาให้ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์

กรอบแนวคิด

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย เรื่อง การศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาเครือข่ายสินปุนตาปี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยตามแนวคิดของ โรบินสัน (Robinson. 2007: 120) และได้กรอบแนวคิดการวิจัยดังภาพประกอบ 1 ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐาน

1. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา เครือข่ายสินปุนตาปี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ตามที่มึ่ความคิดเห็นของครูที่มีเพศต่างกัน แตกต่างกัน
2. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา เครือข่ายสินปุนตาปี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ตามที่มึ่ความคิดเห็นของครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน แตกต่างกัน
3. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา เครือข่ายสินปุนตาปี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ตามที่มึ่ความคิดเห็นของครูที่มีขนาดสถานศึกษาต่างกัน แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ขอบเขตการศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษาเครือข่ายสินปุนตาปี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ปีการศึกษา 2566 ทั้งหมด 11 โรงเรียน จำนวนผู้บริหาร 11 คน จำนวนครูทั้งหมด 191 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษาเครือข่ายสินปุนตาปี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ปีการศึกษา 2566 กำหนดขนาดตัวอย่างจากตาราง เครจซี และ มอร์แกน (Kejcie; & Morgan. 1970) โดยการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified random sampling) จำนวนผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในแต่ละโรงเรียน จำนวนทั้งสิ้น 101 คน

1. ตัวแปรอิสระ

1.1 เพศ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ ชาย และหญิง

1.2 ระดับการศึกษา แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ ปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี

1.3 ขนาดของสถานศึกษา แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่

2. ตัวแปรตาม คือ ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา เครือข่ายสินปุนตาปี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ประกอบด้วย 1) การมีวิสัยทัศน์ 2) การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล 3) การมีความยืดหยุ่นและปรับตัว 4) การมีความคิดสร้างสรรค์ และ 5) การทำงานเป็นทีม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือแบบสอบถาม ซึ่งจัดทำขึ้นจากการประมวลแนวคิดและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ใช้ในการศึกษา แบบสอบถามกล่าวถึงประเด็นสำคัญ 3 ประการ ได้แก่ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ และแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาเครือข่ายสินปุนตาปี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3

การสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพเครื่องมือเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามและปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อดำเนินการต่อไป

2. สร้างแบบสอบถามตามที่ได้ศึกษาแล้วนำเสนอที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบและแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ และขนาดของสถานศึกษา

ตอนที่ 2 ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาเครือข่ายสินปุนตาปี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 จำนวน 35 ข้อ โดยแบ่งเป็น 5 ด้าน ได้แก่ การมีวิสัยทัศน์ การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล การมีความยืดหยุ่นและปรับตัว การมีความคิดสร้างสรรค์ และการทำงานเป็นทีม เป็นแบบสอบถามลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) โดยแบ่งเป็น 5 ระดับ แต่ละระดับมีความหมายดังนี้

5 หมายถึง มีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ระดับมาก

- 3 หมายถึง มีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ระดับปานกลาง
  - 2 หมายถึง มีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ระดับน้อย
  - 1 หมายถึง มีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ระดับน้อยที่สุด
3. ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน
4. นำแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (Index of item Objective Congruence: IOC) มีค่าอยู่ระหว่าง 0.60-1
5. ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามที่ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะแล้วนำเสนอประธานและกรรมการที่ปรึกษาคณะวิจัย จากนั้นนำไปทดลองใช้ (Try out) กับครูในโรงเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง โรงเรียนบ้านย่านดินแดง จำนวน 30 คน
6. นำแบบสอบถามที่หาค่าอำนาจจำแนกแล้วมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของ ครอนบาค (Cronbach, 1990: 202) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.980 หมายความว่าแบบสอบถามในงานวิจัยครั้งนี้มีความเชื่อมั่นสูง
7. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเชื่อมั่นแล้วไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดเพื่อนำผลมาวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์และสมมติฐานการวิจัยต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

1. สถิติการแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage)
2. ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
3. ทดสอบสมมติฐาน เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาเครือข่ายสินปุนตาปี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 จำแนกตามเพศ และระดับการศึกษา โดยใช้การทดสอบที (t-test) เปรียบเทียบตามขนาดของสถานศึกษาโดยวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content analysis)

ผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาเครือข่ายสินปุนตาปี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา
 เครือข่ายสินปุนตาปี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. การมีวิสัยทัศน์	4.22	0.47	มาก
2. การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล	4.31	0.42	มาก
3. การมีความยืดหยุ่นและปรับตัว	4.33	0.44	มาก
4. การมีความคิดสร้างสรรค์	4.22	0.48	มาก
5. การทำงานเป็นทีม	4.23	0.48	มาก
รวม	4.44	0.32	มาก

จากตาราง 2 ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาเครือข่ายสินปุนตาปี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.32) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากทุกด้านเรียงจากมากไปหาน้อย ซึ่งด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การมีความยืดหยุ่นและปรับตัว ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.44) รองลงมาคือด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = 0.42) การทำงานเป็นทีม ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = 0.48) การมีวิสัยทัศน์ ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.47) และการมีความคิดสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.48)

2. การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์
 ของผู้บริหารสถานศึกษาเครือข่ายสินปุนตาปี จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และขนาดสถานศึกษา

ตาราง 3 การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์	ชาย		หญิง		t-test	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	t	p
1. การมีวิสัยทัศน์	4.14	0.55	4.27	0.42	1.337	.298
2. การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล	4.27	0.45	4.34	0.40	-0.802	.599
3. การมีความยืดหยุ่นและปรับตัว	4.26	0.51	4.37	0.39	-1.158	.553
4. การมีความคิดสร้างสรรค์	4.17	0.41	4.25	0.51	-0.823	.823
5. การทำงานเป็นทีม	4.17	0.56	4.26	0.43	0.118	.118
รวม	4.20	0.46	4.30	0.39	0.415	.671

จากตาราง 3 การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาเครือข่ายสินปุนตาปี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 จำแนกตามเพศ ระหว่างเพศชายกับเพศหญิง พบว่าแต่ละด้านไม่แตกต่างกัน

ตาราง 4 การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระดับการศึกษา

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์	ปริญญาตรี N = 78		สูงกว่า ปริญญาตรี N = 23		t-test		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	Sig.	t	p
1. การมีวิสัยทัศน์	4.46	0.575	4.48	0.536	.278	-.211	.833
2. การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล	4.37	0.661	4.30	0.610	.458	.425	.671
3. การมีความยืดหยุ่นและปรับตัว	4.45	0.536	4.43	0.500	.372	.082	.935
4. การมีความคิดสร้างสรรค์	4.54	0.170	4.57	0.190	.809	-.601	.549
5. การทำงานเป็นทีม	4.38	0.201	4.45	0.147	.092	-1.688	.095
รวม	4.44	0.428	4.44	0.396	.327	-.398	0.61

จากตาราง 4 การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา เครือข่ายสินปุนตาปี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 จำแนกตามระดับการศึกษา ระหว่างระดับปริญญาตรีกับระดับสูงกว่าปริญญาตรี พบว่าแต่ละด้านไม่แตกต่างกัน

ตาราง 5 การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามขนาดสถานศึกษา

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์	ขนาดเล็ก		ขนาดกลาง		ขนาดใหญ่		t-test for equality of means		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	Sig.	t	p
1. การมีวิสัยทัศน์	4.18	0.558	4.346	0.178	4.28	0.260	.298	-1.33	.184
2. การคำนึงถึงความเป็น ปัจเจกบุคคล	4.29	0.501	4.381	0.158	4.35	0.207	.599	-.802	.425
3. การมีความยืดหยุ่น และปรับตัว	4.45	0.536	4.455	0.116	4.43	0.219	.553	-1.158	.249
4. การมีความคิด สร้างสรรค์	4.54	0.170	4.238	0.392	4.57	0.260	.823	-.856	.394

ตาราง 5 (ต่อ)

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์	ขนาดเล็ก		ขนาดกลาง		ขนาดใหญ่		t-test for equality of means		
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	Sig.	t	p
5. การทำงานเป็นทีม	4.38	0.201	4.238	0.392	4.45	0.232	.118	-.853	.396
รวม	4.36	0.393	4.326	0.247	4.41	0.992	.474	-.999	.274

จากตาราง 5 การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา เครือข่ายสินปุนตาปี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่าแต่ละด้านไม่แตกต่างกัน

ตาราง 6 การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกขนาดสถานศึกษา

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
1. การมีวิสัยทัศน์	ระหว่างกลุ่ม	.487	2	.243	1.084	.342
	ภายในกลุ่ม	22.006	98	.225		
	รวม	22.493	100			
2. การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล	ระหว่างกลุ่ม	.135	2	.068	.378	.687
	ภายในกลุ่ม	17.585	98	.179		
	รวม	17.720	100			
3. การมีความยืดหยุ่นและปรับตัว	ระหว่างกลุ่ม	.360	2	.180	.914	.404
	ภายในกลุ่ม	19.307	98	.197		
	รวม	19.667	100			
4. การมีความคิดสร้างสรรค์	ระหว่างกลุ่ม	.108	2	.054	.229	.796
	ภายในกลุ่ม	23.002	98	.235		
	รวม	23.109	100			
5. การทำงานเป็นทีม	ระหว่างกลุ่ม	.076	2	.038	.159	.853
	ภายในกลุ่ม	23.452	98	.239		
	รวม	23.528	100			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	.102	2	.051	.285	.752
	ภายในกลุ่ม	17.588	98	.179		
	รวม	17.691	100			

จากตาราง 6 การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาเครือข่ายสินปุนตาปี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ระหว่างขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ พบว่าในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

สรุปผลการวิจัย

1. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาเครือข่ายสินปุนตาปี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณารายข้อและรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก
2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาเครือข่ายสินปุนตาปี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 จำแนกตามเพศ, ระดับการศึกษา, ขนาดสถานศึกษา พบว่าไม่แตกต่างกัน
3. ข้อเสนอแนะแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่เสนอแนะว่า
1) ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์เป็นรากฐานสำคัญของความเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพในการศึกษา ความคิดสร้างสรรค์แนวคิดใหม่ ๆ ไปใช้ ส่งเสริมวัฒนธรรมที่ส่งเสริมนวัตกรรมและให้คุณค่ากับการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการเป็นผู้นำ 2) การมีวิสัยทัศน์สร้างสรรค์ในการศึกษามีความสำคัญต่อการปรับตัวยุคสมัยใหม่ เน้นย้ำถึงการส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และยอมรับการเปลี่ยนแปลง 3) การทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพเกี่ยวข้องกับการทำงานร่วมกันระหว่างครู นักเรียน และผู้ปกครอง การสื่อสารแบบเปิด เพื่อให้สมาชิกในทีมมีส่วนร่วมในแนวคิดและมุมมองที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง

อภิปรายผล

1. การศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา เครือข่ายสินปุนตาปี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 พบว่าในภาพรวมและรายด้านมีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ กาญจนา ศิลา (2556: บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตบางเขน โดยพบว่าภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตบางเขน (เครือข่ายที่ 19) โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกันงานวิจัยของ นัยนา ชนาฤทธิ (2556) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น โดยพบว่าระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. การเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามเพศ, ระดับการศึกษา, ขนาดสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการปฏิบัติตามนโยบายเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีภารกิจหลักในการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเน้นการพัฒนากระบวนการบริหารจัดการและส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเน้นการทำงานแบบบูรณาการ มีเครือข่ายการบริหารจัดการ บริหารแบบมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา

กระจายอำนาจ และความรับผิดชอบ จึงทำให้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 จำแนกตามเพศ, ระดับการศึกษา, ขนาดสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ จักรกฤษณ์ โพดาพล (2555) และ นัยนา ชนาฤทธิ์ (2556) ที่ศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ในสถานศึกษาและเทศบาลในพื้นที่อื่น ๆ และพบว่าไม่มีความแตกต่างกันเมื่อจำแนกตามสถานภาพของผู้บริหาร อาจเนื่องมาจากการปฏิบัติตามนโยบายที่เน้นการพัฒนากระบวนการบริหารจัดการและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษาที่เน้นการทำงานแบบบูรณาการ นโยบายเหล่านี้ช่วยให้มีการกระจายอำนาจและความรับผิดชอบในการจัดการศึกษาให้เป็นไปอย่างเท่าเทียมและครอบคลุม นำไปสู่การมีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ที่สอดคล้องกันในหลายสถานศึกษา

3. การศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาเครือข่ายสินปุน ตาปี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 1) การมีวิสัยทัศน์ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีความเห็นว่าเป็นผู้นำที่มีวิสัยทัศน์สร้างสรรค์มีความสำคัญต่อการปรับตัวในยุคสมัยใหม่ นั้นสอดคล้องกับงานวิจัยของ Bennis (2002) ซึ่งระบุว่าวิสัยทัศน์เป็นองค์ประกอบสำคัญของความเป็นผู้นำที่สร้างสรรค์ การที่ผู้ให้ข้อมูลหลักมุ่งเน้นไปที่การปรับตัวให้เข้ากับยุคสมัยใหม่ โดยใช้วิธีการสอนแบบใหม่ และการตระหนักถึงความต้องการของนักเรียนที่หลากหลาย สะท้อนให้เห็นถึงมุมมองของ Bennis เกี่ยวกับความสำคัญของวิสัยทัศน์ในการจัดการระบบและการเปลี่ยนแปลงที่สร้างแรงบันดาลใจ กับงานวิจัยของ Sternberg (2006) ที่พบว่าวิสัยทัศน์ที่สร้างสรรค์มีความสำคัญอย่างยิ่งในการวิเคราะห์แนวคิดและการบรรลุเป้าหมายขององค์กร ข้อมูลหลักเกี่ยวกับการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมและแบบพลวัตนั้นสอดคล้องกับความต้องการวิสัยทัศน์ที่สร้างสรรค์เพื่อปรับให้เข้ากับความท้าทายทางการศึกษา 2) การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลการตระหนักและส่งเสริมความสามารถพิเศษ จุดแข็ง และมุมมองของแต่ละบุคคล มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการสร้างสภาพแวดล้อมทางการศึกษาที่มีชีวิตชีวานั้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ เสาวณีย์ สมบูรณ์ศิริรัตน์ (2562) ที่เน้นความแตกต่างระหว่างบุคคลและการจัดการแบบมีส่วนร่วมซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของภาวะผู้นำที่มีจินตนาการ การมุ่งเน้นที่ความเป็นปัจเจกบุคคลยังสอดคล้องกับแนวคิดที่กว้างขึ้นในการวิจัยความเป็นผู้นำด้านการศึกษา โดยเสนอว่าการตระหนักรู้และการเล็งดูความสามารถเฉพาะบุคคลจะนำไปสู่สภาพแวดล้อมทางการศึกษาที่มีชีวิตชีวาและสร้างสรรค์มากขึ้น 3) การมีความยืดหยุ่นและปรับตัวผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความเห็นว่า ความสำคัญของการมีความยืดหยุ่นและปรับตัวการตอบสนองต่อความต้องการที่เปลี่ยนแปลงไปของนักเรียนและชุมชน การปรับตัวให้เหมาะสมกับ work style การปรับตัวในความไม่แน่นอน และสภาวะวิกฤตที่เกิดขึ้น และปรับกลยุทธ์ตามผลตอบรับและผลลัพธ์ได้นั้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ Bennis (2002) ซึ่งเน้นย้ำถึงความยืดหยุ่นเป็นองค์ประกอบสำคัญของความเป็นผู้นำที่สร้างสรรค์ เช่นเดียวกับแนวคิดความเป็นผู้นำที่มีความยืดหยุ่นของ Sternberg (2006) ซึ่งรวมถึงความสามารถในการคาดการณ์และเตรียมพร้อมสำหรับเหตุการณ์ต่าง ๆ และความสามารถในการปรับตัวในการตัดสินใจ 4) การมีความคิดสร้างสรรค์เป็นรากฐานสำคัญของความเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพในด้านการศึกษา การนำแนวคิดใหม่ๆ ไปใช้ เป็นเรื่องเกี่ยวกับการส่งเสริมวัฒนธรรมที่ส่งเสริมนวัตกรรมและให้คุณค่ากับการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น สอดคล้องกับงานวิจัยของ Sternberg (2006) ในการนำหลักสูตรไปใช้และในการตัดสินใจ เช่นเดียวกับงานวิจัยของ ภูวนาท คงแก้ว และ คีฤทธิ ศิลาลาย (2564) ซึ่งพบว่าความคิดสร้างสรรค์เป็นส่วนสำคัญของความเป็นผู้นำที่สร้างสรรค์ โดยเน้นถึงความสำคัญของการส่งเสริมวัฒนธรรมที่ส่งเสริมนวัตกรรมและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น 5) การทำงานเป็นทีมผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่า การ

ทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพเกี่ยวข้องกับการทำงานร่วมกันระหว่างครู นักเรียน และผู้ปกครอง การสื่อสารแบบเปิดเพื่อให้แน่ใจว่าสมาชิกในทีมทุกคนรู้สึกมีส่วนร่วมในแนวคิดและมุมมองที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเองสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภูวนาท คงแก้ว และ คึกฤทธิ์ ศิลาลาย (2564) ซึ่งระบุว่าการทำงานเป็นทีมเป็นองค์ประกอบสำคัญของความเป็นผู้นำที่สร้างสรรค์ การมุ่งเน้นไปที่ความพยายามในการทำงานร่วมกัน การสื่อสารแบบเปิด และวิสัยทัศน์ร่วมกันนั้นสอดคล้องกับความเข้าใจในปัจจุบันในการเป็นผู้นำด้านการศึกษาที่ว่าการทำงานเป็นทีมเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์และส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่สร้างสรรค์

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อจะนำผลการวิจัยไปใช้

1. เนื่องจากด้านการมีความยืดหยุ่นและการปรับตัวมีค่าเฉลี่ยสูงสุด สะท้อนถึงความสำคัญของคุณลักษณะนี้ในการเป็นผู้นำเชิงสร้างสรรค์ สถานศึกษาควรส่งเสริมและพัฒนาคุณลักษณะนี้ให้มากขึ้นผ่านการอบรม การสัมมนา และการใช้เทคโนโลยีในการบริหารงานเพื่อเพิ่มความสามารถในการปรับตัวและตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. ด้วยค่าเฉลี่ยที่สูงในด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล สถานศึกษาควรพัฒนาแนวทางในการจัดการศึกษาที่เน้นการเรียนการสอนที่ตอบโจทย์ความต้องการและความสนใจของแต่ละบุคคล เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ที่มีความหมายและเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน
3. การทำงานเป็นทีมมีค่าเฉลี่ยที่สูงและเป็นปัจจัยสำคัญในการบริหารงานเชิงสร้างสรรค์ การจัดการอบรมหรือกิจกรรมที่เน้นการสร้างสรรคและการทำงานเป็นทีมสามารถช่วยเสริมสร้างความสามารถในการทำงานร่วมกัน ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาและนำเสนอนวัตกรรมใหม่ ๆ
4. การมีวิสัยทัศน์และความคิดสร้างสรรค์เป็นส่วนสำคัญของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ สถานศึกษาควรจัดตั้งโปรแกรมหรือกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมความคิดริเริ่มและการมองเห็นอนาคตของผู้บริหาร รวมถึงการให้โอกาสในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้บริหารจากสถาบันอื่นเพื่อเปิดมุมมองใหม่ ๆ
5. ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าไม่มีความแตกต่างของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์จากเพศ, ระดับการศึกษา, หรือขนาดสถานศึกษา ซึ่งหมายความว่าโปรแกรมการพัฒนาควรถูกออกแบบมาเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของทุกกลุ่มไม่ว่าจะมีความแตกต่างทางด้านข้อมูลทั่วไป

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา เครือข่ายสินปุนตาปี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3
2. ควรศึกษารูปแบบการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา เครือข่ายสินปุนตาปี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3
3. ควรศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในระดับมัธยมศึกษา เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กรองทิพย์ นาควิเชตร. (2552). **ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์เพื่อการศึกษา**. สมุทรปราการ: อีริสสน.
- กาญจนา ศิลา. (2555). **การศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตบางเขน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- กิตติกาญจน์ ปฏิพันธ์ จักรกฤษณ์ โปตาพล และ วิไลพรรณ เสรีวัฒน์. (2556). **ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์: สิ่งที่ต้องทำสำหรับทุกคนในอนาคต**. ขอนแก่น: คลังนานา.
- กิตติกาญจน์ ปฏิพันธ์. (2555). **โมเดลสมการโครงสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา**. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- เกศสินทร์ ตรีเศษ. (2552). **ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- จักรกฤษณ์ โปตาพล. (2555). **ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารเทศบาลตำบลในจังหวัดร้อยเอ็ด**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. วิทยาลัยวิชาการศึกษาเขตศรีล้านช้าง.
- ชูมากร เจตย์คำ. (2559). **การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- ดวงแข ข่านอก. (2559). **การศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 6**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- ธีระ ฤกษ์เจริญ. (2554). **กลยุทธ์การพัฒนาความเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้**. กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.
- นเรศ บุญช่วย. (2553). **แผนกลยุทธ์เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ที่เหมาะสมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.
- พิมพ์ ปานศิริ. (2560). **ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนเครือข่ายสินปุนตาปี ตามการรับรู้ของครูและคณะกรรมการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3. (2557). **ข้อมูลสารสนเทศสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3**. สุราษฎร์ธานี: สุกงันการพิมพ์.
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of Psychological Testing*. 5th ed., New York: Harper & Row.
- DuBrin, A. J. (2010). *The Principles of Leadership*. 6th ed., Toronto: Houghton Mifflin.
- Krejcie, R. V.; & Morgan, D. W. (1970). *Educational and Psychological Measurement*. New York: University of Minnesota.

Mungskasem, U. (2001). *The Experimental Study of the Creative Leadership Training on Creative Leadership*. Nevada: University of Nevada Press.

Robinson, K. (2007). *The Principles of Creative Leadership*. New York: McGraw-Hill.

Sternberg, R. J. (2006). Creative Leadership: It's a Decision. *Journal of Leadership*. 36(2): 22-24.

E011L: การพัฒนารูปแบบห้องปฏิบัติการเสมือนบนคลาวด์ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อพัฒนาการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

DEVELOPMENT OF CLOUD-BASED VIRTUAL LABORATORY WITH PHENOMENON BASED LEARNING ON CREATIVE PROBLEM SOLVING OF UPPER SECONDARY SCHOOL STUDENTS

ธัญพร เนียมจันทร์¹ พรสุข ตันตระกูลโรจน์² จินตวิทย์ คล้ายสังข์³

¹ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

^{2,3} อาจารย์ประจำภาควิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบห้องปฏิบัติการเสมือนบนคลาวด์ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน และเพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน ด้วยห้องปฏิบัติการเสมือนบนคลาวด์ ซึ่งใช้วิธีการดำเนินการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบ จำนวน 9 คน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนวิทยาศาสตร์ ด้านเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา และด้านการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ โดยมีกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 40 คน โดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง มีขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย 2 ระยะ ระยะที่ 1 มีเครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์และแบบประเมิน โดยมีการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนระยะที่ 2 ใช้เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาย มีเครื่องมือในการวิจัย ดังนี้ 1) แบบวัดการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ 2) แผนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับรูปแบบฯ 3) ห้องปฏิบัติการเสมือนบนคลาวด์ และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ One way repeated measure ANOVA

ผลวิจัยพบว่า รูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีองค์ประกอบ คือ ผู้สอน ผู้เรียน เป้าหมายการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล และมีขั้นตอน คือ เลือกปรากฏการณ์ที่น่าสนใจ วิเคราะห์คุณค่าของบทเรียนที่มีอยู่ วางลำดับกิจกรรม และวางแผนตรวจสอบความเข้าใจของนักเรียน ผลการทดลองพบว่ารูปแบบมีความเหมาะสม และจากการเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนที่เรียนด้วยห้องปฏิบัติการเสมือนบนคลาวด์ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานมีความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และระหว่างเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: คลาวด์ ห้องปฏิบัติการเสมือน ปรากฏการณ์เป็นฐาน

Abstract

This research aimed to develop a cloud-based virtual laboratory model combined with phenomenon-based learning management and to compare students' creative problem-solving abilities before class studying (pre-test) and after class studying (post-test) by a cloud-based virtual laboratory which uses quantitative research methods. The subject in model development 9 sample groups consisting of a science teaching expert, expert in technology and educational communications, and creative problem solving expert. The sample used in the study research was 40 high school students using a Purposive Sampling. There are 2 phases of research. The first phase has research tools are interview forms and assessment forms. The data was analyzed using the average method and standard deviation. The second phase is used to compare problem solving abilities. There are research tools as followings: 1) a creative problem-solving test 2) a learning management plan that is consistent with the model 3) a cloud-based virtual laboratory. The data was analyzed using One way repeated measure ANOVA.

The result showed that the developed model has elements are teacher, students, learning goals, measurement and evaluation. There are the research processes as followings: select an interesting phenomenon, analyze the value of existing lessons, order sequence activities design and plan to check student's understanding. The result of the research found that the model was appropriate. The experimental result of comparing creative problem-solving abilities of students learning with a cloud-based virtual laboratory combined with phenomenon-based learning management indicated that the ability to solve problems creatively after class studying (post-test) was higher than before class studying (pre-test) and during class studying with statistical significance at the .05 level.

Keywords: Cloud technology Virtual laboratory Phenomenon based learning

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พบว่าการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ของประเทศไทยยังมีปัญหาในด้านคุณภาพคนในแต่ละช่วงวัย โดยผลลัพธ์ทางการศึกษาของเด็กวัยเรียนค่อนข้างต่ำ การพัฒนาความรู้และทักษะของแรงงานไม่ตรงกับตลาดงาน ในขณะที่คนไทยจำนวนไม่น้อยยังไม่สามารถคัดกรองและเลือกรับวัฒนธรรมได้อย่างเหมาะสม ซึ่งส่งผลกระทบต่อวิกฤตค่านิยม ทักษะคิด และพฤติกรรมในการดำเนินชีวิต การพัฒนาในระยะต่อไปจึงต้องให้ความสำคัญกับการวางรากฐานการพัฒนาคนให้มีความสมบูรณ์ เพื่อให้คนไทยมีทักษะคิดและพฤติกรรมตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคม ได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพสูงตามมาตรฐานสากล และสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง มีสุขภาวะที่ดีขึ้น คนทุกช่วงวัยมีทักษะ ความรู้ และความสามารถเพิ่มขึ้น รวมทั้งสถาบันทางสังคมมีความเข้มแข็งและมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศเพิ่มขึ้น หนึ่งในแนวทางการพัฒนาที่สำคัญ คือ พัฒนาศักยภาพคนให้มีทักษะ ความรู้ และความสามารถในการดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่า ประเทศไทยจึงต้องมีการพัฒนาการศึกษาของประเทศซึ่งต้องคำนึงถึงสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงทางด้านประชากร การเปลี่ยนแปลง

ทางเทคโนโลยี และพลวัตของโลกยุคใหม่ ที่ส่งผลต่อวิถีชีวิตของประชากรในทุกช่วงวัยที่จะต้องเผชิญ ความท้าทายกับวิถีชีวิตใหม่ จึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนกระบวนการจัดการเรียนรู้และรูปแบบการเรียนการสอน โดยมีเป้าหมายที่นักเรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ มีส่วนร่วมและลงมือปฏิบัติ นักเรียนได้รับการพัฒนาไปสู่ศักยภาพสูงสุดของแต่ละบุคคล เป็นผู้มีความรู้ มีทักษะและใฝ่เรียนรู้ (Learning Skills) สามารถเชื่อมโยงนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง มีทักษะชีวิต (Life Skills) ในโลกยุคใหม่ รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคม เป็นพลเมืองที่ตื่นรู้ (Active Citizen) โดยการปรับเปลี่ยนการเรียนการสอนตามหลักสูตรอิงมาตรฐาน (Standard-based Curriculum) ในปัจจุบัน ไปสู่การเรียนรู้ที่พัฒนาสมรรถนะนักเรียน (Competency-based Learning) เป็นสำคัญ ทั้งนี้การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะแบบนักเรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง มุ่งเน้นกระบวนการ เรียนรู้แบบถักทอความรู้ ทักษะ คุณลักษณะ นักเรียนเข้าด้วยกันด้วยการลงมือปฏิบัติจริง (Active Learning) มุ่งเน้นให้นักเรียนสามารถเข้าใจและเรียนรู้ด้วยความสุขและพัฒนาความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ผ่านการทำงานเป็นทีมและความร่วมมือระหว่างนักเรียนด้วยกัน การมีครู อาจารย์ที่มีสมรรถนะ ด้านการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย เหมาะสมกับนักเรียนและบริบทของท้องถิ่น มีการวัดและประเมินผลเพื่อพัฒนานักเรียนในทุกมิติอย่างแท้จริง ตลอดจนมีการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาที่เหมาะสมกับนักเรียนและความพร้อมเพื่อให้การจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพสูงสุด โดยในการจัดการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มุ่งต่อยอดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดขั้นสูง ผ่านการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาหรือโครงงานเป็นฐาน นักเรียนสามารถใช้ความรู้ผลิตผลงานอย่างสร้างสรรค์ เป็นนวัตกรรมนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตจริง เพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตตนเอง ครอบครัว และสังคม ต่อยอดพื้นฐาน ทางการเรียนรู้และการดำรงชีวิต (คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา. 2564)

ในด้านการศึกษาของประเทศไทยจากผลการประเมินสมรรถนะนักเรียนมาตรฐานสากล (Programme for International Student Assessment หรือ PISA) ที่ริเริ่มโดยองค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (Organisation for Economic Co-operation and Development หรือ OECD) มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินคุณภาพของระบบการศึกษาในการเตรียมความพร้อมให้ประชาชนมีศักยภาพหรือความสามารถพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในโลกที่มีการเปลี่ยนแปลง ซึ่งผลการประเมิน PISA 2018 ของประเทศไทย พบว่า มีคะแนนค่าเฉลี่ยในด้านการอ่าน คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ต่ำกว่าค่าเฉลี่ย OECD สำหรับในด้านวิทยาศาสตร์มีองค์ประกอบที่สำคัญคือ บริบท ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ และสมรรถนะทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับความรู้ด้านเนื้อหา ความรู้ด้านกระบวนการ การอธิบายปรากฏการณ์เชิงวิทยาศาสตร์ การประเมินและออกแบบกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ทางวิทยาศาสตร์ การแปลความหมายข้อมูล (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. 2564) และจากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ได้กำหนดสมรรถนะของนักเรียนสำหรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 จำนวน 5 ด้าน ดังนี้ 1) ความสามารถในการสื่อสาร 2) ความสามารถในการคิด 3) ความสามารถในการแก้ปัญหา 4) ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และ 5) ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. 2560)

ความสามารถในการคิดและความสามารถในการแก้ปัญหาเป็นสมรรถนะสำคัญของนักเรียน ซึ่งเชื่อมโยงกับทักษะจำเป็นในศตวรรษที่ 21 คือทักษะการคิดและการแก้ปัญหา (Thinking & Problem Solving) โดยในยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงดังเช่นปัจจุบันทักษะใดทักษะเดียวอาจไม่เพียงพอในการพัฒนาศักยภาพของบุคคล จึงควรมีการ

ผสมผสานทักษะที่จะเป็นในการเรียนรู้ที่ได้รับความสนใจ ได้แก่ การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ (Creative Problem Solving: CPS) ซึ่งบูรณาการทั้งทักษะการแก้ปัญหา ความคิดสร้างสรรค์เข้าด้วยกัน (ศิริเดช สุชีวะ. 2559) ในการพัฒนาการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์นั้น มีการนำการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานมาใช้ ซึ่งเป็นแนวคิดของประเทศฟินแลนด์หลังปฏิรูปการศึกษา ตั้งแต่ปี ค.ศ. 2016-2017 โดยนำปรากฏการณ์ในโลกแห่งความเป็นจริงให้นักเรียนสังเกตด้วยมุมมองที่หลากหลาย ตั้งคำถามหรือกำหนดปัญหาเพื่อนำไปสู่การค้นหาคำตอบและแก้ปัญหาด้วยกระบวนการเรียนรู้แบบสืบเสาะ การใช้ปัญหาเป็นฐานหรือโครงการจากฐานแนวคิดการสร้างองค์ความรู้ในตนเอง และบูรณาการสหวิทยาการ ขยายขอบเขตการเรียนรู้ไปสู่นอกห้องเรียนและโลกอินเทอร์เน็ตผสมผสานการใช้เทคโนโลยีมุ่งเน้นการพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 โดยเชื่อมโยงปรากฏการณ์ที่ศึกษากับศาสตร์ต่าง ๆ ทำให้นักเรียนรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของข้อมูลในยุคดิจิทัล (อรรถพร ณ บุดระกัญญ์. 2561)

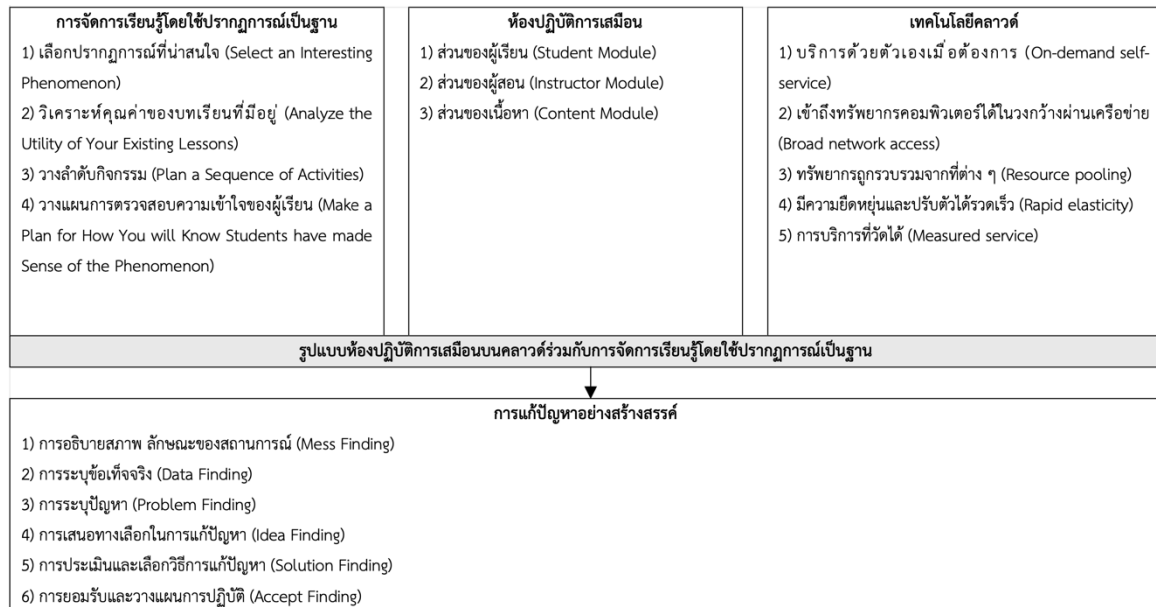
การใช้เทคโนโลยีจึงมีส่วนช่วยในการเพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยเฉพาะในรายวิชาวิทยาศาสตร์ที่เน้นกระบวนการคิดและการแก้ปัญหาจากการลงมือปฏิบัติจริง การใช้เทคโนโลยีคลาวด์เข้ามาช่วยสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งเป็นการประมวลผลคอมพิวเตอร์บนกลุ่มเมฆที่เชื่อมต่อกันด้วยอินเทอร์เน็ต โดยใช้ทรัพยากรเสมือนร่วมกัน เป็นการบริการตามความต้องการของผู้ใช้งานที่มีความยืดหยุ่นและรวดเร็ว ผู้ใช้สามารถเพิ่มหรือลดปริมาณการใช้งานและควบคุมค่าใช้จ่ายได้ สามารถเข้าถึงอุปกรณ์ที่แตกต่างกันได้ทุกที่ทุกเวลา (กฤษณพงศ์ เลิศบำรุงชัย และ ปณิศา วรรณพิรุณ. 2562)

จากสภาพปัญหาและแนวทางในการจัดการศึกษาที่กล่าวมาข้างต้นนั้น การพัฒนาให้นักเรียนมีสมรรถนะตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานและทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ในรายวิชาวิทยาศาสตร์จำเป็นต้องมีกระบวนการจัดการเรียนรู้และเครื่องมือที่ช่วยในการสนับสนุนการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงได้ศึกษา การพัฒนารูปแบบห้องปฏิบัติการเสมือนบนคลาวด์ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อพัฒนาการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยนำแนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานซึ่งมีรากฐานมาจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-based learning) ที่นำเอาปรากฏการณ์ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันหรือเหตุการณ์ในชีวิตจริงมาเป็นตัวกระตุ้นให้นักเรียนเกิดกระบวนการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ โดยนำเทคโนโลยีห้องปฏิบัติการเสมือนมาสนับสนุนทดลองทางวิทยาศาสตร์เพื่อให้นักเรียนเกิดทักษะกระบวนการแก้ปัญหา และนำเทคโนโลยีคลาวด์มาสนับสนุนกระบวนการทำงานร่วมกันของนักเรียนในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ การศึกษารูปแบบห้องปฏิบัติการเสมือนบนคลาวด์ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อพัฒนาการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อนำผลการศึกษามาอภิปรายผลการจัดการเรียนรู้และนำผลการศึกษามาขยายผลไปสู่การพัฒนาการจัดการเรียนรู้รายวิชาวิทยาศาสตร์ที่ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนารูปแบบห้องปฏิบัติการเสมือนบนคลาวด์ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อพัฒนาการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนก่อนเรียน ระหว่างเรียนและหลังเรียน ด้วยห้องปฏิบัติการเสมือนบนคลาวด์ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน

กรอบแนวคิด

สมมติฐาน

1. นักเรียนที่เรียนด้วยห้องปฏิบัติการเสมือนบนคลาวด์ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน มีความสามารถในการแก้ปัญหอย่างสร้างสรรค์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนและระหว่างเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ผู้วิจัยได้แบ่งการดำเนินการวิจัยออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การพัฒนารูปแบบห้องปฏิบัติการเสมือนบนคลาวด์ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อพัฒนาการแก้ปัญหอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 ท่าน ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนวิทยาศาสตร์ ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา และผู้เชี่ยวชาญด้านการแก้ปัญหอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งมีคุณสมบัติ ดังนี้

1. ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนวิทยาศาสตร์ จำนวน 3 ท่าน ที่มีคุณสมบัติดังนี้

1.1 เป็นอาจารย์ผู้สอน หรือผู้มีประสบการณ์อย่างน้อย 5 ปี ในด้านการสอนรายวิชาวิทยาศาสตร์และ/หรือ

1.2 เป็นผู้มีประสบการณ์ในการเขียนหนังสือ หรือตำรา หรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนรายวิชาวิทยาศาสตร์

2. ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา จำนวน 3 ท่าน ที่มีคุณสมบัติ ดังนี้
  - 2.1 เป็นอาจารย์ผู้สอน หรือผู้มีประสบการณ์อย่างน้อย 5 ปี ในด้านเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษาและ/หรือ
  - 2.2 เป็นผู้มีประสบการณ์ในการเขียนหนังสือ หรือตำรา หรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้องในด้านเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา
3. ผู้เชี่ยวชาญด้านการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ จำนวน 3 ท่าน ที่มีคุณสมบัติ ดังนี้
  - 3.1 เป็นอาจารย์ผู้สอน หรือผู้มีประสบการณ์อย่างน้อย 5 ปี ในด้านการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์และ/หรือ
  - 3.2 เป็นผู้มีประสบการณ์ในการเขียนหนังสือ หรือตำรา หรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้องในด้านการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

1. แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นสำหรับผู้เชี่ยวชาญ
2. รูปแบบห้องปฏิบัติการเสมือนบนคลาวด์ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อพัฒนาการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยมีขั้นตอนการพัฒนา รูปแบบ ดังนี้
  - 2.1 ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับห้องปฏิบัติการเสมือน เทคโนโลยีคลาวด์ การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน และการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งประกอบด้วยความหมาย และลักษณะสำคัญต่าง ๆ โดยศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วนำมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการร่างรูปแบบ
  - 2.2 กำหนดกรอบแนวคิดของรูปแบบห้องปฏิบัติการเสมือนบนคลาวด์ร่วมกับการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อพัฒนาการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์ จากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมากำหนดเป็นกรอบแนวคิด
  - 2.3 ร่างรูปแบบห้องปฏิบัติการเสมือนบนคลาวด์ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อพัฒนาการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
  - 2.4 นำร่างรูปแบบที่ได้ไปสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนวิทยาศาสตร์ ด้านเทคโนโลยีทางการศึกษาและด้านการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ จำนวนทั้งสิ้น 9 คน โดยผู้เชี่ยวชาญพิจารณา และให้ข้อเสนอแนะในการสื่อความหมายด้านความครอบคลุมเนื้อหา ด้านความเหมาะสมในการนำไปใช้ รวมถึงการให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม
  - 2.5 นำข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญมาเป็นข้อมูลในการปรับปรุงรูปแบบห้องปฏิบัติการเสมือนบนคลาวด์ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อพัฒนาการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมินสำหรับการรับรองรูปแบบห้องปฏิบัติการเสมือนบนคลาวด์ ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อพัฒนาการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบประเมินสำหรับการรับรองรูปแบบ โดยนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยแบบประเมินสำหรับการรับรองรูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีองค์ประกอบครอบคลุม 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านองค์ประกอบของรูปแบบ 2) ด้านขั้นตอนของรูปแบบ และ 3) การนำรูปแบบไปใช้ในการเรียนการสอน โดยใช้เกณฑ์ในการประเมินแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ ดังนี้

4.50-5.00 หมายถึง เหมาะสมมากที่สุด

3.50-4.49 หมายถึง เหมาะสมมาก

2.50-3.49 หมายถึง เหมาะสมปานกลาง

1.50-2.49 หมายถึง เหมาะสมน้อย

1.00-1.49 หมายถึง เหมาะสมน้อยที่สุด

ระยะที่ 2 การศึกษาผลของการใช้รูปแบบห้องปฏิบัติการเสมือนบนคลาวด์ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อพัฒนาการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 40 คน โดยใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) โดยมีคุณสมบัติของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1. นักเรียนมีทักษะการใช้เทคโนโลยีในระบบการจัดการเรียนรู้ มีอีเมลที่สามารถเข้าถึงระบบห้องปฏิบัติการเสมือนและเทคโนโลยีคลาวด์ได้
2. นักเรียนมีความพร้อมด้านอุปกรณ์ส่วนตัว เช่น สมาร์ทโฟน แท็บเล็ต คอมพิวเตอร์ แลปท็อป และเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่สามารถเข้าถึงได้
3. โรงเรียนมีความพร้อมทางด้านกายภาพ มีการสนับสนุนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่สามารถใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้
4. ได้รับการยินยอมจากนักเรียนในการใช้อุปกรณ์ร่วมกับการเรียนรู้

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1. ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) คือ
  - 1.1 ห้องปฏิบัติการเสมือนบนคลาวด์
  - 1.2 การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน
2. ตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือ การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

1. แบบวัดการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ โดยอ้างอิงจากรายงานการวิจัย เรื่อง ทักษะทางปัญญาของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา: การพัฒนาโมเดลและเครื่องมือวัดออนไลน์ (ศิริเดช สุชีวะ และคณะ. 2559) มีขั้นตอนการพัฒนา ดังนี้

- 1.1 ศึกษาเอกสาร หนังสือ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์
- 1.2 ศึกษาจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน ลักษณะของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับกรอบแนวคิดการวิจัยเพื่อออกแบบข้อคำถามในแบบวัดการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์
- 1.3 สร้างแบบวัดการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ โดยเกณฑ์การประเมินผลแบบทดสอบปรนัยแบบให้คะแนน 0, 1 คะแนน และแบบให้คะแนนหลายค่า (0-3 คะแนน) และพัฒนาเกณฑ์การประเมินผลแบบทดสอบอัตนัย แบบรูปวิเศษณ์
- 1.4 นำเสนอแบบทดสอบให้ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการสอนวิทยาศาสตร์ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยทำการตรวจสอบดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of item Objective Congruence) โดยมีผลการตรวจสอบอยู่ในช่วง 0.67-1.00
- 1.5 ปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมก่อนนำไปทดลองใช้จริง

2. แผนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับรูปแบบฯ มีขั้นตอนการสร้างและพัฒนา ดังนี้

- 2.1 ศึกษาและวิเคราะห์รูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการเรียนรู้ โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน
- 2.2 ศึกษาเนื้อหา กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของรายวิชา เพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ บทบาทผู้เรียน กิจกรรมการเรียนรู้ให้ครอบคลุมเนื้อหาและขั้นตอนต่าง ๆ
- 2.3 นำแผนการจัดการเรียนรู้ไปให้ผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ด้านการสอนวิทยาศาสตร์ ตรวจสอบความเหมาะสม
- 2.4 ปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมเพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการทดลองต่อไป

3. ห้องปฏิบัติการเสมือนบนคลาวด์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการทดลองใช้รูปแบบห้องปฏิบัติการเสมือนบนคลาวด์ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อพัฒนาการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Research) ซึ่งเป็นรูปแบบแผนการวิจัยกลุ่มเดียว มีการทดสอบก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียน (Multiple Time Series Design) โดยทดลองกับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566

E	O1	X	O2	X	O3

เมื่อ E หมายถึง กลุ่มทดลอง
 O1 หมายถึง มีการทดสอบก่อนเรียน

- O2 หมายถึง มีการทดสอบระหว่างเรียน
 O3 หมายถึง มีการทดสอบหลังเรียน
 X หมายถึง ได้รับการทดลองใช้รูปแบบฯ

ตาราง 1 กระบวนการเรียนรู้โดยใช้ห้องปฏิบัติการเสมือนบนคลาวด์ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์
 เป็นฐาน เพื่อพัฒนาการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ ปรากฏการณ์เป็นฐาน (Phenomenon Based Learning)	ห้องปฏิบัติการเสมือนบนคลาวด์ (Cloud-based Virtual Laboratory)	การแก้ปัญหาย่างสร้างสรรค์ (Creative Problem Solving)
1. ครูนำเสนอปรากฏการณ์ที่ เชื่อมโยงเนื้อหากับเหตุการณ์ ในชีวิตจริง	สร้างกิจกรรมโดยใช้ปรากฏการณ์ ให้นักเรียนเข้าร่วมผ่านทางช่องทาง งานของชั้นเรียนในระบบการจัดการ เรียนรู้	1) การอธิบายสภาพ ลักษณะของ สถานการณ์ (Mess Finding) 2) การระบุข้อเท็จจริง (Data Finding)
2. นักเรียนร่วมกันศึกษาและ วิเคราะห์ปรากฏการณ์ที่กำหนด ให้โดยอาศัยความรู้เดิมที่มี ผ่าน ระบบคลาวด์ภายในกลุ่มตนเอง	นักเรียนดำเนินกิจกรรมร่วมกับ สมาชิกในกลุ่มผ่านห้องสนทนา กลุ่มย่อยหรือห้องสนทนาส่วนตัว	
3. นักเรียนร่วมกันอภิปรายกลุ่ม สร้างประเด็นความใจต่อปัญหา ด้วยการตั้งคำถามหรือกำหนด ปัญหาที่ต้องการหาคำตอบจาก ปรากฏการณ์ที่กำหนดให้	นักเรียนดำเนินกิจกรรมร่วมกับ สมาชิกในกลุ่มผ่านห้องสนทนา กลุ่มย่อยหรือห้องสนทนาส่วนตัว	3) การระบุปัญหา (Problem Finding) 4) การเสนอทางเลือกในการ แก้ปัญหา (Idea Finding) 5) การประเมินและเลือกวิธีการ แก้ปัญหา (Solution Finding)
4. นักเรียนลงมือสืบค้น ทดลอง ปฏิบัติร่วมกันในการวางแผน แนวทางการแก้ปัญหา โดยใช้ ห้องปฏิบัติการเสมือนบนคลาวด์	นักเรียนดำเนินกิจกรรมโดยใช้ ห้องปฏิบัติการเสมือนร่วมกับห้อง สนทากลุ่มย่อยหรือห้องสนทนา ส่วนตัว	
5. นักเรียนนำเสนอแนวทางในการ แก้ปัญหของตนต่อสมาชิก ในกลุ่ม	นักเรียนดำเนินกิจกรรมร่วมกับ สมาชิกในกลุ่มผ่านห้องสนทนา กลุ่มย่อยหรือห้องสนทนาส่วนตัว	6) การยอมรับและวางแผนการ ปฏิบัติ (Accept Finding)
6. สมาชิกภายในกลุ่มร่วมกัน อภิปรายและสรุปแนวทางการ แก้ปัญหของกลุ่มตนเอง	นักเรียนนำเสนอผลการทำกิจกรรม กลุ่มของตนเองผ่านช่องทางงาน ของชั้นเรียน	

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่ออธิบายข้อมูลทั่วไป
2. วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบคะแนนการแก้ปัญหาย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียน โดยใช้สถิติ One way repeated measure ANOVA

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยสามารถสรุปได้ 2 ระยะ ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังต่อไปนี้

ระยะที่ 1 การพัฒนารูปแบบห้องปฏิบัติการเสมือนบนคลาวด์ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อพัฒนาการแก้ปัญหาย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

รูปแบบห้องปฏิบัติการเสมือนบนคลาวด์ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อพัฒนาการแก้ปัญหาย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ได้รับการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ 9 คน ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนวิทยาศาสตร์ จำนวน 3 คน โดยมีคุณสมบัติดังนี้ 1) เป็นอาจารย์ผู้สอน หรือผู้มีประสบการณ์อย่างน้อย 5 ปี ในด้านการสอนรายวิชาวิทยาศาสตร์และ/หรือ 2) เป็นผู้มีประสบการณ์ในการเขียนหนังสือ หรือตำรา หรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนรายวิชาวิทยาศาสตร์ ผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา จำนวน 3 คน โดยมีคุณสมบัติ ดังนี้ 1) เป็นอาจารย์ผู้สอน หรือผู้มีประสบการณ์อย่างน้อย 5 ปี ในด้านเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษาและ/หรือ 2) เป็นผู้มีประสบการณ์ในการเขียนหนังสือ หรือตำรา หรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้องในด้านเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา ผู้เชี่ยวชาญด้านการแก้ปัญหาย่างสร้างสรรค์ที่มีคุณสมบัติ จำนวน 3 คน โดยมีคุณสมบัติ ดังนี้ 1) เป็นอาจารย์ผู้สอน หรือผู้มีประสบการณ์อย่างน้อย 5 ปี ในด้านการแก้ปัญหาย่างสร้างสรรค์และ/หรือ 2) เป็นผู้มีประสบการณ์ในการเขียนหนังสือ หรือตำรา หรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการแก้ปัญหาย่างสร้างสรรค์ อยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด

องค์ประกอบของรูปแบบห้องปฏิบัติการเสมือนรูปแบบห้องปฏิบัติการเสมือนบนคลาวด์ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน มีทั้งหมด 4 องค์ประกอบ ดังนี้

1. ผู้สอน หมายถึง ผู้ที่มีบทบาทจัดการเรียนการสอน วางแผนในการออกแบบกิจกรรมและเตรียมสื่อการสอน เป็นผู้อำนวยความสะดวก ให้คำแนะนำ คอยประสานงาน มีปฏิสัมพันธ์กับนักเรียน มีการช่วยเหลือนักเรียนเมื่อนักเรียนต้องการ ประเมินผลนักเรียนทั้งรายบุคคลและรายกลุ่ม กระตุ้นนักเรียนเพื่อให้การจัดการเรียนการสอนบรรลุผล
2. นักเรียน หมายถึง นักเรียนที่มีความรู้ความสามารถหลากหลาย ร่วมกันทำกิจกรรมกลุ่ม มีความรับผิดชอบในการเรียนรู้ศึกษาเนื้อหาทั้งรายบุคคลและภายในกลุ่ม สืบค้นและทดลอง รวมถึงแลกเปลี่ยนความรู้ และเป็นผู้ที่มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยี
3. เป้าหมายการเรียนรู้ หมายถึง การกำหนดเป้าหมายในการศึกษาปรากฏการณ์และทำการสืบค้นทดลอง อภิปราย และลงข้อสรุป ซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรและเนื้อหาบทเรียน เพื่อให้นักเรียนเกิดการแก้ปัญหาย่างสร้างสรรค์

4. การวัดและประเมินผล หมายถึง การประเมินผลการทำกิจกรรม ผลการเรียนรู้ของนักเรียนทั้งรายบุคคลและรายกลุ่มที่สามารถตรวจสอบและวัดประเมินได้ โดยวัดความรู้ก่อนเรียนและหลังเรียน

ขั้นตอนของรูปแบบห้องปฏิบัติการเสมือนรูปแบบห้องปฏิบัติการเสมือนบนคลาวด์รวมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน มีทั้งหมด 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. เลือกปรากฏการณ์ที่น่าสนใจ หมายถึง ครูนำเสนอปรากฏการณ์ที่เชื่อมโยงเนื้อหาเกี่ยวกับเหตุการณ์ในชีวิตจริง กระตุ้นนักเรียนโดยการตั้งคำถามเกี่ยวกับปรากฏการณ์ นักเรียนร่วมกับสังเกตปรากฏการณ์ที่กำหนดให้

2. วิเคราะห์คุณค่าของบทเรียนที่มีอยู่ หมายถึง นักเรียนร่วมกันศึกษาและวิเคราะห์ปรากฏการณ์ที่กำหนดให้โดยอาศัยความรู้เดิมที่มี ผ่านระบบคลาวด์ภายในกลุ่มของตนเอง และร่วมกันอภิปรายกลุ่ม สร้างประเด็นความเข้าใจต่อปัญหาด้วยการตั้งคำถามหรือกำหนดปัญหาที่ต้องการหาคำตอบจากปรากฏการณ์ที่กำหนดให้ครูเตรียมสภาพแวดล้อมการเรียนรู้และเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียน

3. วางลำดับกิจกรรม หมายถึง นักเรียนได้ลงมือสืบค้น ทดลองปฏิบัติร่วมกันในการวางแผนแนวทางการแก้ปัญหา โดยให้ห้องปฏิบัติการเสมือนบนคลาวด์ ครูเตรียมสภาพแวดล้อมการเรียนรู้และเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียน

4. วางแผนตรวจสอบความเข้าใจของนักเรียน หมายถึง นักเรียนนำเสนอแนวทางในการแก้ปัญหาของตนเองต่อสมาชิกในกลุ่ม และร่วมกันอภิปรายและสรุปแนวทางการแก้ปัญหาของกลุ่มตนเอง ครูเตรียมสภาพแวดล้อมการเรียนรู้และเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียน

ตาราง 2 ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบห้องปฏิบัติการเสมือนบนคลาวด์รวมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อพัฒนาการแก้ปัญหาย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

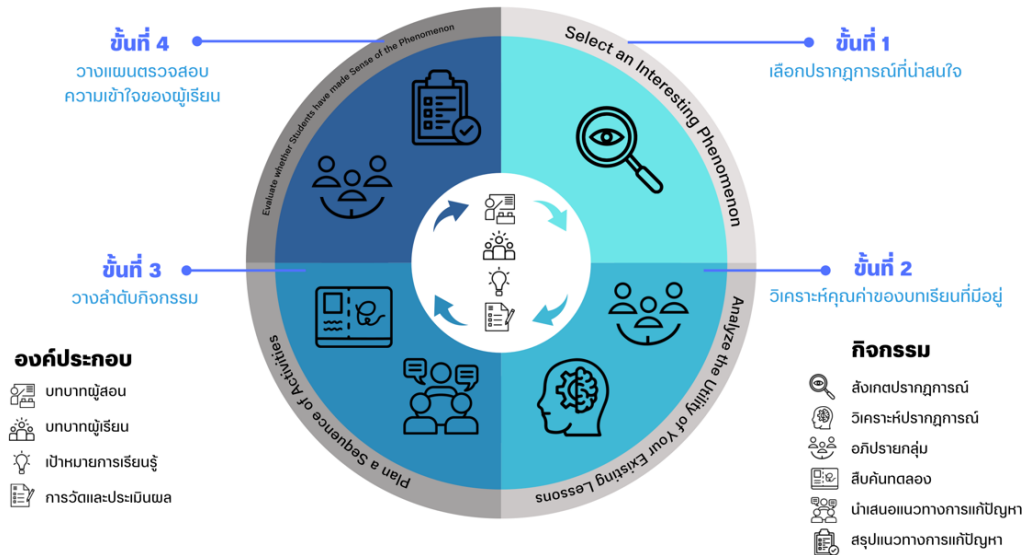
รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านองค์ประกอบของรูปแบบ			
1.1 บทบาทของผู้สอน	4.4	0.55	มาก
1.2 บทบาทของผู้เรียน	4.6	0.55	มากที่สุด
1.3 เป้าหมายการเรียนรู้	4.8	0.45	มากที่สุด
1.4 ห้องปฏิบัติการเสมือนบนคลาวด์	4.4	0.55	มาก
1.5 การวัดและประเมินผล	4.2	0.45	มาก
2. ด้านขั้นตอนของรูปแบบ			
2.1 การปฐมนิเทศและการแนะนำการเรียน	4.8	0.45	มากที่สุด
2.2 การประเมินผลก่อนเรียน	4.6	0.55	มากที่สุด
2.3 ลำดับการทำกิจกรรมของนักเรียนในสภาพการเรียนรู้แบบห้องปฏิบัติการเสมือนบนคลาวด์	4.6	0.55	มากที่สุด
2.4 การประเมินผลหลังเรียน	4.6	0.55	มากที่สุด

ตาราง 2 (ต่อ)

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
3. การนำรูปแบบไปใช้ในการเรียนการสอน			
3.1 รูปแบบการเรียนรู้ ที่พัฒนาขึ้นสามารถนำไปใช้ได้จริง	4.4	0.55	มาก
3.2 สถานที่ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้	4.4	0.55	มาก
3.3 ระยะเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้	4.2	0.45	มาก
3.4 รูปแบบการเรียนรู้ ที่พัฒนาขึ้นสามารถส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ได้จริง	4.6	0.55	มากที่สุด
รวม	4.5	0.52	มากที่สุด

จากตาราง 2 แสดงการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบฯ ในด้านองค์ประกอบของรูปแบบ ประกอบด้วย บทบาทของผู้สอน มีค่าเฉลี่ย 4.4 อยู่ในระดับเหมาะสมมาก บทบาทของผู้เรียน มีค่าเฉลี่ย 4.6 อยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด เป้าหมายการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ย 4.8 อยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด ห้องปฏิบัติการเสมือนบนคลาวด์ มีค่าเฉลี่ย 4.4 อยู่ในระดับเหมาะสมมาก การวัดและประเมินผล มีค่าเฉลี่ย 4.2 อยู่ในระดับเหมาะสมมาก ในด้านขั้นตอนของรูปแบบ ประกอบด้วย การปฐมนิเทศและการแนะนำการเรียน มีค่าเฉลี่ย 4.8 อยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด การประเมินผลก่อนเรียน มีค่าเฉลี่ย 4.6 อยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด ลำดับการทำกิจกรรมของนักเรียนในสภาพการเรียนรู้แบบห้องปฏิบัติการเสมือนบนคลาวด์ มีค่าเฉลี่ย 4.6 อยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด ในด้านการนำรูปแบบไปใช้ในการเรียนการสอน ประกอบด้วย รูปแบบการเรียนรู้ ที่พัฒนาขึ้นสามารถนำไปใช้ได้จริง มีค่าเฉลี่ย 4.4 อยู่ในระดับเหมาะสมมาก สถานที่ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ย 4.4 อยู่ในระดับเหมาะสมมาก ระยะเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ย 4.2 อยู่ในระดับเหมาะสมมาก รูปแบบการเรียนรู้ ที่พัฒนาขึ้นสามารถส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ได้จริง มีค่าเฉลี่ย 4.6 อยู่ในระดับเหมาะสมมาก รวมมีค่าเฉลี่ย 4.5 อยู่ในระดับเหมาะสมมาก

รูปแบบห้องปฏิบัติการเสมือนบนคลาวด์ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อพัฒนาการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ภาพประกอบ 1 แสดงรูปแบบห้องปฏิบัติการเสมือนบนคลาวด์ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อพัฒนาการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ระยะที่ 2 การศึกษาผลของการใช้รูปแบบห้องปฏิบัติการเสมือนบนคลาวด์ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อพัฒนาการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่า

1. นักเรียนที่เรียนด้วยห้องปฏิบัติการเสมือนบนคลาวด์ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เพื่อพัฒนาการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์หลังเรียนสูงขึ้นกว่า ก่อนเรียนและระหว่างเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 3 รายละเอียดของกลุ่มตัวอย่าง

(n = 40)

สถานภาพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. ชาย	14	35
2. หญิง	26	65
รวม	40	100

จากตาราง 3 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 40 คน เป็นเพศชาย 14 คน คิดเป็นร้อยละ 35 และเพศหญิง 26 คน คิดเป็นร้อยละ 65

ตาราง 4 ผลสถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความสามารถในการแก้ปัญหา
 อย่างสร้างสรรค์ก่อนเรียน ระหว่างเรียนและหลังเรียน

การทดสอบ	$\bar{X}$	S.D.
ก่อนเรียน	10.48	1.85
ระหว่างเรียน	13.73	1.13
หลังเรียน	16.95	0.93

จากตาราง 4 แสดงคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน 10.48 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.85 คะแนนเฉลี่ย
 ระหว่างเรียน 13.73 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.13 และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน 16.95 คะแนน ส่วนเบี่ยงเบน
 มาตรฐาน 0.93

ตาราง 5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของคะแนนจากแบบวัดการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ก่อนเรียน ระหว่างเรียนและ
 หลังเรียนของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ One way repeated measure ANOVA

Effect	Value	F	Hypothesis df	Error df	p-value
Time Pillai's Trace	.935	274.932 ^b	2.000	38.000	<.001
Wilks' Lambda	.065	274.932 ^b	2.000	38.000	<.001
Hotelling's Trace	14.470	274.932 ^b	2.000	38.000	<.001
Roy's Largest Root	14.470	274.932 ^b	2.000	38.000	<.001

* n = 40, α = .05

จากตาราง 5 พบว่า ให้พิจารณาในแถวของ Wilks' Lambda ผลการพิจารณาพบว่าค่า F เท่ากับ 274.932
 และค่า p-value < .001 ซึ่งมีค่าต่ำกว่าระดับความคลาดเคลื่อนที่กำหนด (.05) หมายความว่า คะแนนการแก้ปัญหา
 อย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนที่เรียนด้วยห้องปฏิบัติการเสมือนบนคลาวด์ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์
 เป็นฐาน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนและระหว่างเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปผลการวิจัย

1. รูปแบบห้องปฏิบัติการเสมือนบนคลาวด์ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อ
 พัฒนาการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก
 ที่สุด ประกอบด้วยรายละเอียด 3 ส่วน ได้แก่ องค์ประกอบ ขั้นตอนของรูปแบบห้องปฏิบัติการเสมือนบนคลาวด์ร่วมกับการ
 การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานฯ และการนำรูปแบบไปใช้ในการเรียนการสอน

องค์ประกอบของรูปแบบห้องปฏิบัติการเสมือนบนคลาวด์ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อพัฒนาการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ประกอบด้วย

1. ผู้สอน
2. ผู้เรียน
3. เป้าหมายการเรียนรู้
4. การวัดและประเมินผล

ขั้นตอนของรูปแบบห้องปฏิบัติการเสมือนบนคลาวด์ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อพัฒนาการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ประกอบด้วย

1. เลือกปรากฏการณ์ที่น่าสนใจ
2. วิเคราะห์คุณค่าของบทเรียนที่มีอยู่
3. วางลำดับกิจกรรม
4. วางแผนตรวจสอบความเข้าใจของนักเรียน

2. คะแนนการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายก่อนเรียน ได้ค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 10.48$, S.D. = 1.85 คะแนนการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายระหว่างเรียน ได้ค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 13.73$, S.D. = 1.135 ส่วนคะแนนการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายหลังเรียน ได้ค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 16.95$, S.D. = 0.93 ผลการเปรียบเทียบคะแนนการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายก่อนเรียน และหลังเรียนพบว่า นักเรียนที่เรียนตามแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบห้องปฏิบัติการเสมือนบนคลาวด์ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อพัฒนาการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยภาพรวมมีคะแนนการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนและระหว่างเรียน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

อภิปรายผล

จากผลการพัฒนารูปแบบห้องปฏิบัติการเสมือนบนคลาวด์ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลที่ได้จากการศึกษา วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ตลอดจนเอกสาร การสอบถามผู้เชี่ยวชาญ การศึกษาผลของการใช้รูปแบบ และข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ พบว่า แบ่งออกเป็น 4 องค์ประกอบ คือ บทบาทผู้สอน บทบาทผู้เรียน เป้าหมายการเรียนรู้ และการวัดประเมินผล โดยประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ 1) เลือกปรากฏการณ์ที่น่าสนใจ 2) วิเคราะห์คุณค่าของบทเรียนที่มีอยู่ 3) วางลำดับกิจกรรม 4) วางแผนตรวจสอบความเข้าใจของนักเรียน โดยมีกิจกรรมในกระบวนการเรียนรู้ คือ การสังเกตปรากฏการณ์ การวิเคราะห์ ปรากฏการณ์ การอภิปรายกลุ่ม การสืบค้นทดลอง การนำเสนอแนวทางการแก้ปัญหา การสรุปแนวทางการแก้ปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับ Daehler; & Folsom (2016) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ต้องเลือก ปรากฏการณ์ที่สอดคล้องกับประสบการณ์และระดับชั้นของนักเรียน ควรพิจารณากิจกรรมที่ช่วยให้นักเรียนได้เนื้อหา สาระที่จะเป็น มีการสนทนากับนักเรียนเพื่อสำรวจแนวคิดและตั้งคำถาม กระตุ้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมใน กิจกรรมการเรียนรู้ ได้อธิบายหรือแสดงออกเพื่อสะท้อนว่านักเรียนมีความคิดรวบยอดจากสิ่งที่เรียนรู้ได้

จากผลการเปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนก่อนเรียน ระหว่างเรียน และหลังเรียน ด้วยห้องปฏิบัติการเสมือนบนคลาวด์ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน พบว่า คะแนนการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ของนักเรียนที่เรียนด้วยห้องปฏิบัติการเสมือนบนคลาวด์ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนและระหว่างเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่ารูปแบบฯ ที่พัฒนาขึ้นนั้นสามารถส่งเสริมให้นักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์เพิ่มขึ้น โดยเกิดจากกระบวนการจัดการเรียนรู้ในแต่ละขั้นตอน โดยกิจกรรมในขั้นที่ 1 ที่ออกแบบมาเพื่อให้นักเรียน ร่วมกับสังเกตปรากฏการณ์ที่กำหนดให้ซึ่งเชื่อมโยงเนื้อหาเกี่ยวกับเหตุการณ์ในชีวิตจริง สอดคล้องกับ Silander (2015) กล่าวว่า ในการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเป็นการศึกษาเรื่องราวหรือปรากฏการณ์ต่าง ๆ ในสภาพ ความเป็นจริงแบบองค์รวม โดยใช้ความรู้ข้ามศาสตร์และนำสาระวิชาต่าง ๆ มาบูรณาการเข้ากับประเด็นเรื่องอย่าง เป็นธรรมชาติ กิจกรรมในขั้นที่ 2 นักเรียนได้ร่วมกันศึกษาและวิเคราะห์ปรากฏการณ์ที่กำหนดให้โดยอาศัยความรู้เดิม ที่ผ่านมามาผ่านระบบคลาวด์ภายในกลุ่มของตนเอง และร่วมกันอภิปรายกลุ่ม สร้างประเด็นความเข้าใจต่อปัญหาด้วย การตั้งคำถามหรือกำหนดปัญหาที่ต้องการหาคำตอบจากปรากฏการณ์ที่กำหนดให้ ซึ่งสอดคล้องกับ Yuan; & Shen (2016) กล่าวว่า องค์ประกอบของการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์มีพื้นฐานมาจากการตระหนักรู้ถึงการแก้ปัญหาอย่าง สร้างสรรค์ สร้างความคิด การวางแผนปฏิบัติและวิธีการการวางแผน กิจกรรมในขั้นที่ 3 นักเรียนได้ลงมือสืบค้น ทดลอง ปฏิบัติร่วมกันในการวางแผนแนวทางการแก้ปัญหาโดยใช้ห้องปฏิบัติการเสมือนบนคลาวด์ สอดคล้องกับ Aminoto, Pujaningsih, Dani; & Riantoni (2021) กล่าวว่า ห้องปฏิบัติการเสมือนสามารถแทนที่อุปกรณ์ห้องปฏิบัติการทาง กายภาพและเป็นตัวช่วยในการเรียนรู้ที่สามารถช่วยให้นักเรียนเข้าใจแนวคิดและรวมความรู้ กิจกรรมในขั้นที่ 4 นักเรียนนำเสนอแนวทางในการแก้ปัญหาของตนเองต่อสมาชิกในกลุ่ม ร่วมกันอภิปรายและสรุปแนวทางการแก้ปัญหา ของกลุ่มตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2562) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้ ปรากฏการณ์เป็นฐานเป็นการกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้โดยผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) สอดคล้องกับ อรพรรณ บุตรกตัญญู (2561) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน เป็น การนำปรากฏการณ์ในโลกความจริงมาเป็นจุดเริ่มต้นของการเรียนรู้ นำไปสู่การสำรวจด้วยมุมมองที่หลากหลายที่ ศึกษาโดยใช้เทคนิควิธีการและเครื่องมือต่าง ๆ เพื่อสร้างความรู้และพัฒนาทักษะของนักเรียน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. การนำรูปแบบการเรียนรู้ฯ ไปใช้ ควรพิจารณาวิธี/แนวทางการส่งเสริมให้นักเรียนสามารถเข้าถึง เนื้อหาการเรียน ที่ไหนเวลาใดก็ได้ การให้นักเรียนใช้สมาร์ทโฟนหรือแท็บเล็ตเป็นอุปกรณ์เคลื่อนที่ จะช่วยให้นักเรียน เข้าถึงสารสนเทศหรือเนื้อหาการเรียนโดยใช้ห้องปฏิบัติการเสมือนบนคลาวด์
2. การพัฒนาการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์โดยใช้ห้องปฏิบัติการเสมือนบนคลาวด์ร่วมกับการจัดการ เรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน ควรศึกษาตัวชี้วัดที่สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนในระดับนั้นเพื่อลด ภาระงานหรือการซ้ำตัวชี้วัดเดิม อีกทั้งผู้วิจัยควรศึกษาความพร้อมของอุปกรณ์เคลื่อนที่ของนักเรียน เช่น สมาร์ทโฟน แท็บเล็ต คอมพิวเตอร์ แล็ปท็อป และเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เพื่อให้นักเรียนได้เข้าถึงเนื้อหาและพัฒนาทักษะการ

แก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพตามกระบวนการที่ผู้วิจัยได้วางแผนไว้ อีกทั้งครูผู้สอนควรกำกับติดตาม แต่ละกิจกรรมให้บรรลุไปได้ด้วยดีตามลำดับ เพื่อไม่ให้เป็นภาระติดค้างงานในภายหลัง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย แต่ในการศึกษาครั้งต่อไปอาจมีการเลือกกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนในระดับที่แตกต่างกันออกไป เช่น ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ระดับอุดมศึกษาหรือผู้ที่อยู่นอกระบบการศึกษาที่สนใจการพัฒนาการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

2. การวิจัยครั้งนี้มีใช้วิธีการสอนโดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐาน การวิจัยครั้งต่อไปสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับวิธีการสอนแบบอื่นเพื่อพัฒนาการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ได้ เช่น การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน การเรียนรู้แบบสืบเสาะ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กฤษณพงศ์ เลิศบำรุงชัย และ ปณิตา วรรณพิรุณ. (2562). กระบวนการเรียนรู้ดิจิทัลตามแนวคิดคอนเนกติวิสต์ผ่าน คลาวด์เทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมสื่อสร้างสรรค์. *วารสารเทคโนโลยีสื่อสารมวลชน มทร. พระนคร*. 4(2): 44-55.
- คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา. (2564). *แผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง)*.
- ศิริเดช สุชีวะ และคณะ. (2559). *ทักษะทางปัญญาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา: การพัฒนาโมเดลและ เครื่องมือวัดออนไลน์*. สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน).
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2560). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระ การเรียนรู้วิทยาศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2562). *หลักสูตร Science Education for Science and Mathematically Gifted Learner The Normal Lyceum of Helsinki*. Retrieved from
- อรพรรณ บุตรทัตญญ. (2561). การเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานเพื่อสร้างมุมมองแบบองค์รวมและการเข้าถึง โลกแห่งความเป็นจริงของนักเรียน. *วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*. 46(2): 348-365.
- Aminoto, T.; Pujaningsih, F. B.; Dani, R.; & Riantoni, C. (2021). Assessing Pre-service Physics Teachers' Competencies in Designing Photo-electric Effect Experiment Using PhET Simulation. *Journal of Physics: Conference Series*. 1876(1): 012065. doi:10.1088/1742-6596/1876/1/012065.
- Daehler, K. R.; & Folsom, J. (2016). *Making Sense of Science Phenomena-Based Learning*. Retrieved from https://we-mss.weebly.com/uploads/8/6/4/9/8649828/mss_phenomena-based_learning.pdf.
- Silander, P. (2015). *How to the School of the Future: Revolutionary Thinking and Design from Finland*. 9-26. Retrieved from <https://www.classter.com/wp-content/uploads/2016/09/How-to-create-the-school-of-the-future.pdf>.
- Yuan, Y.; & Shen, W. (2016). Commentary: Incubation and Intuition in Creative Problem Solving. *Frontiers in Psychology*. 7(1807). doi:10.3389/fpsyg.2016.01807.

E011S: ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลกระทบต่อองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา
สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี

INSTRUCTIONAL LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATOR AFFECTING LEARNING
ORGANIZATION IN SCHOOL UNDER PATHUMTHANI PROVINCE LOCAL GOVERNMENT
ORGANIZATION

นิตยชนันต์ พูนเกตุ¹ นิษฐา พรสุริวงษ์² อมรรัตน์ ประวัติรุ่งเรือง³

¹ นักศึกษานักศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

^{2,3} อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร 2) เพื่อศึกษาองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา 4) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลกระทบต่อองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอน จำนวน 260 คน โดยวิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิและสุ่มแบบง่ายด้วยวิธีการจับฉลาก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันและวิเคราะห์ตัวแปรพหุคูณที่สามารถพยากรณ์ โดยใช้สถิติการถดถอยพหุคูณ แบบ Stepwise

ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก 2) องค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวมมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก 3) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารมีความสัมพันธ์เชิงบวกอยู่ในระดับสูง ($r_{xy} = .903$) กับองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 4) ตัวแปรพยากรณ์ที่ดีของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลกระทบต่อองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี ดังนี้ ด้านการติดตาม ตรวจสอบความก้าวหน้าของผู้เรียน (X_6) ด้านการนิเทศการศึกษา (X_2) ด้านการส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ (X_5) ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย พันธกิจ (X_1) และด้านการบริหารจัดการหลักสูตรและการสอน (X_4) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ 0.910 แสดงว่าตัวแปรพยากรณ์ชุดนี้ร่วมกันสามารถพยากรณ์องค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี ได้ร้อยละ 82.50 และมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์เท่ากับ .240 ซึ่งสามารถเขียนสมการพยากรณ์ได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$Y = 0.334 + 0.260X_6 + 0.214X_2 + 0.134X_5 + 0.178X_1 + 0.134X_4$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$ZY = 0.300X_6 + 0.255X_2 + 0.152X_5 + 0.186X_1 + 0.129X_4$$

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร, องค์การแห่งการเรียนรู้

Abstract

This research aimed to study 1) the level of instructional leadership, administrator. 2) the level of learning organization. 3) the relationship between instructional leadership, administrator and learning organization in school. 4) instructional leadership, administrator affecting learning organization in school under pathumthani province local government organization. The sample group was school administrators and school teachers under pathumthani province local government organization academic year 2023, totaling 260 people from the sampling by stratified random sampling and simple random sampling by drawing lots. The research instrument was a questionnaire. The statistics for data analysis were mean, standard deviation, Pearson's product moment correlation coefficient and multiple regression analysis.

The results of the research were as follows: 1) the level of instructional leadership, administrator under pathumthani province local government organization in an overall, the opinions were at a high level. 2) learning organization in school under pathumthani province local government organization in an overall, the opinions were at a high level. 3) The correlation coefficient between instructional leadership, administrator learning organization in school were between .750 to .903 in terms of Vision, Goal, Mission educational supervision Promoting the academic atmosphere Curriculum and teaching management Promotion of professional development and monitoring student progress. There was a positive correlation with learning organization of the school. learning organization in school under pathumthani province local government organization. 4) Good predictive variables of instructional leadership of school administrator affecting learning organization in school consisted of 5 variables, ranked in order of importance as follows: monitoring student progress (X6), educational supervision (X2), promoting professional development (X5), setting vision, goals, and missions (X1), and managing curriculum and teaching (X4). which were the three good predictors of learning organization in school under pathumthani province local government organization with statistical significance at the .01 level with a multiple correlation coefficient of 0.910, the predictive model explained 82.50 percent of the variance in the learning organization of educational institutions under local administrative organizations in Pathum Thani Province, with a standard error of prediction of .240 as follows:

Forecasting equations in raw score:

$$Y = 0.334 + 0.260X_6 + 0.214X_2 + 0.134X_5 + 0.178X_1 + 0.134X_4$$

Forecasting equations in standard score:

$$ZY = 0.300X_6 + 0.255X_2 + 0.152X_5 + 0.186X_1 + 0.129X_4$$

Keywords: Instructional Leadership, Administrator, Learning Organization

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โลกในปัจจุบันเป็นยุคโลกาภิวัตน์ที่ความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วจึงจำเป็นที่แต่ละประเทศจะต้องเรียนรู้เพื่อปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตลอดเวลาและเตรียมพร้อมที่จะเผชิญกับความท้าทายจากกระแสโลก โดยปัจจัยสำคัญที่สามารถเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงและความท้าทายดังกล่าวก็คือคุณภาพของคน (จิรวรรณ เสงี่ยมอง. 2561: 1) จากกระแสแห่งการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วนี้ยังส่งผลกระทบต่อหลายส่วน ทำให้เกิดความเจริญและความเสื่อม ซึ่งปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงคือ มนุษย์ เพราะมนุษย์เป็นทรัพยากรที่สำคัญในการเปลี่ยนแปลงสิ่งรอบตัว แต่ละประเทศต้องตระหนักถึงความสำคัญในการสร้างทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ เพื่อช่วยพัฒนาประเทศ (จิตาพร ต้นเจริญรัตน์. 2563: 1)

ภาวะผู้นำทางวิชาการ คือ พฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในแนะนำส่งเสริมสนับสนุนให้ครูและบุคลากรทางการศึกษา รวมทั้งนำทักษะความเป็นผู้นำมาปฏิบัติเพื่อให้มีประสิทธิภาพ ตัดสินใจ กำหนดเป้าหมายในการนำนักเรียนไปสู่ความสำเร็จ โดยการพัฒนากิจกรรมและความรู้ที่จำเป็นในอาชีพ พัฒนาวิธีการในการประเมินเพื่อการเรียนรู้และแผนปฏิบัติการเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย สอดคล้องกับแนวคิดองค์การแห่งการเรียนรู้ที่ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญต่อองค์การต่าง ๆ อย่างมาก ทั้งนี้ภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อการมีประสิทธิผลของโรงเรียนและสามารถช่วยแก้ปัญหาคุณภาพการศึกษา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาแสดงออกถึงการมีภาวะผู้นำทางวิชาการอย่างชัดเจน (กรองกาญจน์ อรุณเมฆ. 2564: 2) การบริหารงานในระดับประเทศหรือระดับองค์กรสิ่งที่สำคัญประการหนึ่ง คือ ผู้นำถือว่าเป็นบุคคลสำคัญเป็นกุญแจสำคัญของการแสดงความสามารถและประสิทธิผลขององค์การและภาวะผู้นำมีการศึกษาเป็นจำนวนมากทั้งต่างประเทศและในประเทศไทย ยืนยันว่าภาวะผู้นำมีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลขององค์การ รวมถึงผลการปฏิบัติงานของบุคคลในองค์กร (วัลยา ทองอินมาก. 2558: 150) ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการบริหารงานสถานศึกษา โดยเฉพาะการจัดการศึกษาในสถาบันการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพเศรษฐกิจ สังคม และความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ดังนั้นผู้บริหารจึงต้องมีความเชี่ยวชาญในการเปลี่ยนแปลง รวมทั้งการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพต้องคำนึงถึงการบริหารงานวิชาการด้วย จึงถือเป็นหัวใจสำคัญของสถานศึกษา สิ่งสำคัญคือต้องส่งผลการบริหารการศึกษาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้พิจารณาได้จากผลงานทางวิชาการซึ่งถือเป็นส่วนสำคัญของสถาบันการศึกษา (ปวีณา บุทธิจักร. 2564: 2)

สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี มีวิสัยทัศน์ ส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้มีการบริหารจัดการที่ดี เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน มีพันธกิจ พัฒนาระบบการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล (สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี. 2566: ออนไลน์) จะเห็นได้ว่าวิสัยทัศน์ พันธกิจดังกล่าวมิได้ให้ความสำคัญต่อการจัดการศึกษาอย่างครอบคลุม เป็นแต่เพียงมิติของการตั้งพันธกิจเพื่อให้ครอบคลุมของการบริหารส่วนท้องถิ่น การที่สถานศึกษาอยู่ภายใต้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นไม่สามารถแสดงให้เห็นถึงความเป็นองค์กรด้านการศึกษาอย่างเต็มประสิทธิภาพ โดยวิเคราะห์จากผลการทดสอบการศึกษาระดับชาติ (Ordinary National Educational Testing (O-NET) ปีการศึกษา 2565 ผลปรากฏว่า มีค่าเฉลี่ยลดลงจาก ปีการศึกษา 2564 ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน). 2566: ออนไลน์) และเนื่องด้วยความไม่มีเสถียรภาพทางการเมืองท้องถิ่นเพราะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี เป็นพื้นที่ที่มีประชากร

อาศัยอยู่มากและประกอบกับการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารท้องถิ่นตามวาระที่กฎหมายกำหนด นโยบายด้านการศึกษาแต่ละแห่งจึงเปลี่ยนแปลงตามด้วย เมื่อพิจารณาจากปัญหาดังกล่าวเป็นผลกระทบที่สถานศึกษาจะต้องมีส่วนรับผิดชอบในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาให้ดียิ่งขึ้น (นครินทร์ เจษฎารมย์, 2560: 3) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาไม่ได้ให้ความสำคัญและความตระหนักทางด้านวิชาการ ดังนั้น สถานศึกษาเป็นหน่วยงานทางการศึกษาระดับปฏิบัติการที่มีหน้าที่ในการให้บริการจัดการศึกษากับผู้เรียนโดยตรง เพื่อให้มีผลผลิตทางการศึกษาที่มีปริมาณและคุณภาพเป็นไปตามนโยบายการพัฒนาการจัดการศึกษาของต้นสังกัด ส่วนกลาง และประเทศ จึงควรพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาในสถานศึกษา (สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดปทุมธานี, 2566: 31)

การพัฒนาสถานศึกษาให้มีความมั่นคงอย่างต่อเนื่อง ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรมีภาวะผู้นำทางวิชาการและจำเป็นต้องพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ คือ สถานที่ซึ่งบุคลากรทุกคนสามารถขยายศักยภาพของตนเองได้อย่างต่อเนื่อง สามารถสร้างผลงานตามที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีความรู้และความสามารถทางวิชาการที่ดี ซึ่งจะส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาและการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (Senge, 1994: 3)

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาถึงภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี โดยมีขอบข่ายการศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร 6 ด้าน ได้แก่ 1) การกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย พันธกิจ 2) การนิเทศการศึกษา 3) การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ 4) การบริหารจัดการหลักสูตรและการสอน 5) การส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ และ 6) การติดตาม ตรวจสอบความก้าวหน้าของผู้เรียน และขอบข่ายองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา 6 ด้าน ได้แก่ 1) การสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน 2) การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม 3) การคิดอย่างเป็นระบบ 4) การมีแบบแผนความคิด 5) การเป็นบุคคลที่รอบรู้ และ 6) การเพิ่มความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ซึ่งผลการวิจัยสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารและองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี
2. เพื่อศึกษาองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี
4. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี

สมมติฐานในการวิจัย

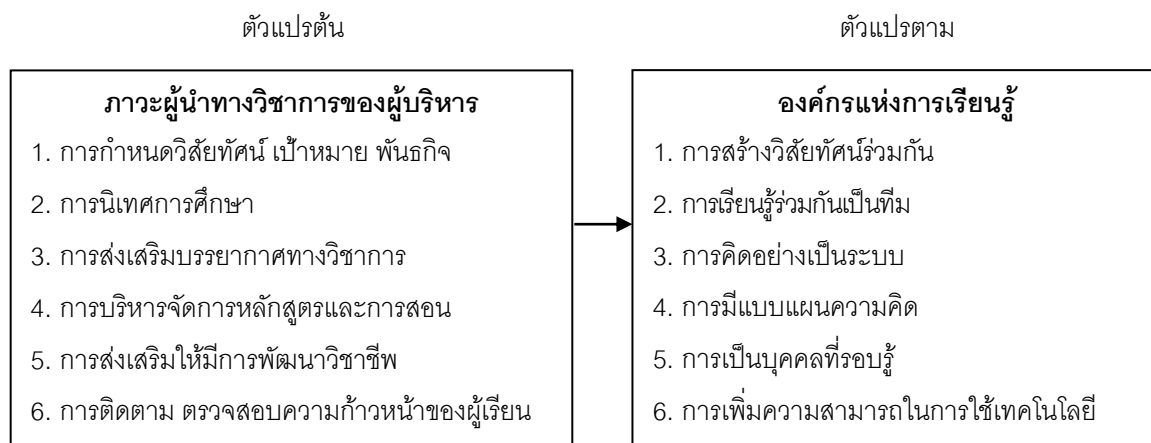
1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ สถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี
2. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย พันธกิจ ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรและการสอน ด้านการส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ ด้านการติดตาม ตรวจสอบความก้าวหน้าของผู้เรียน สามารถร่วมกับการพยากรณ์องค์กรแห่งการเรียนรู้ สถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผู้บริหารสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี มีข้อมูลเพื่อใช้ประโยชน์ในการแก้ปัญหา เสริมสร้างภาวะผู้นำทางวิชาการและองค์กรแห่งการเรียนรู้ต่อไปในอนาคต
2. ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี มีข้อมูลภาวะผู้นำทางวิชาการของตนเอง สามารถใช้เป็นข้อมูลวางแผนพัฒนาตนเองและองค์กร และสำหรับการพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ให้มีประสิทธิผลมากยิ่งขึ้นตามเป้าหมายต่อไป
3. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี มีข้อมูลภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา และองค์กรแห่งการเรียนรู้ เพื่อกำหนดนโยบาย วางแผนในการส่งเสริมและสนับสนุนสถานศึกษาต่อไป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษา ภาวะผู้นำทางวิชาการที่ส่งผลต่อองค์กรแห่งการเรียนรู้ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด และทฤษฎีภาวะผู้นำทางวิชาการ ตาม พัชรภรณ์ จันทพล (2559: 27-32), เสาวภาพันธ์ ศรีประเสริฐ (2560: 7-8), จิราวรรณ แซ่ย่อง (2561: 11), จิตาพร ตันเจริญรัตน์ (2563: 19), สุชาติ พันธุ์กอม (2564: 13), ชัมชียะห์ เมาลิดิน (2564: 8-9), ปวีณา นุทธิจักร (2564: 14-15), ธนิต รัตนศักดิ์ดา (2565: 6-7), มะไซดี อับดุลกอเดร์ (2565: 6-8), อัญสิชา แสนภูมิ (2565: 51) ทำให้สรุปได้ว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร มีองค์ประกอบ 6 องค์ประกอบ ได้แก่ การกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย พันธกิจ การนิเทศการศึกษา การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ การบริหารจัดการหลักสูตรและการสอน การส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ และการติดตาม ตรวจสอบความก้าวหน้าของผู้เรียน และได้ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีองค์กรแห่งการเรียนรู้ ตาม กฤษดา ชาญรบ (2556: 7), อนัตติยา ชารวงค์ (2561: 157), วราภรณ์ ปานเพชร (2562: 728), นครินทร์ จับจิตต์ (2562: 4-5), สมถวิล ศิลปคนธรรพ์ (2556: 41-47), วีรยา สัจจะเขต (2564: 6-7), ธนาตล สมบูรณ์ (2565: 254), กนกศักดิ์ ทินราช (2566: 720-721), ทำให้สรุปได้ว่าองค์กรแห่งการเรียนรู้ มีองค์ประกอบ 6 องค์ประกอบ ได้แก่ การสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม การคิดอย่างเป็นระบบ การมีแบบแผนความคิด การเป็นบุคคลที่รอบรู้ และการเพิ่มความสามารถในการใช้เทคโนโลยีโดยนำแนวคิดดังกล่าวเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ซึ่งได้กรอบแนวคิดในการวิจัยดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี จำนวน 12 โรงเรียน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน จำนวน 745 คน (สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี. ออนไลน์)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ซึ่งได้มาจากการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามหลักเกณฑ์คำนวณที่นำเสนอโดย ยามาเน (Yamane: 1973) ได้กลุ่มตัวอย่างจำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 9 คน และครู จำนวน 251 คน รวมทั้งสิ้น 260 คน โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified sampling) และใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Random sampling) โดยวิธีการจับฉลาก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ คือแบบสอบถามแบบ สร้างขึ้นจากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยได้ออกแบบสอบถามให้สอดคล้องกับการวิจัย โดยมีการสร้างแบบสอบถามดังนี้ 1. ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ 2. นำความรู้ที่ได้จากข้อ 1 มาสร้างแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ให้ครอบคลุมเนื้อหา 3. นำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญ เพื่อหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) แล้วนำมาหาค่า IOC ได้ค่า IOC ระหว่าง .80-1.00 4. นำแบบสอบถามที่ได้ไปทดลอง (Try-out) กับนักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (α -Coefficient) ของครอนบาค 5. นำแบบสอบถามจากข้อ 4 มาปรับปรุงแก้ไขแล้วนำไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตร α -Coefficient ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่า $\alpha = .985$ 6. นำแบบสอบถามที่ได้จากขั้นที่ 5 มาปรับปรุงแก้ไข และนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถามตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี เป็นแบบมาตราส่วน

ประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัด
 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนาและสถิติอ้างอิง ด้วยการวิเคราะห์ ค่าเฉลี่ย ส่วน
 เบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพยากรณ์ ใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน
 และวิเคราะห์ตัวแปรพยากรณ์ที่สามารถพยากรณ์ โดยใช้สถิติการถดถอยพหุคูณ แล้วนำตัวแปรที่มีนัยสำคัญไปสร้าง
 สมการพยากรณ์โดยใช้วิธี Stepwise

ผลการศึกษา

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร
 สถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวม ดังนี้

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย พันธกิจ (x_1)	4.21	0.598	มาก	2
2. ด้านการนิเทศการศึกษา (x_2)	4.19	0.684	มาก	4
3. ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ (x_3)	4.25	0.563	มาก	1
4. ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรและการสอน (x_4)	4.19	0.552	มาก	3
5. ด้านการส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ (x_5)	4.12	0.650	มาก	6
6. ด้านการติดตาม ตรวจสอบความก้าวหน้าของผู้เรียน (x_6)	4.16	0.664	มาก	5
รวม	4.19	0.541	มาก	-

จากตาราง 1 พบว่า ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการ
 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวม มีระดับความคิดเห็น
 อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.19$, S.D. = .541) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการส่งเสริม
 บรรยากาศทางวิชาการ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = .563) รองลงมา คือ ด้านการกำหนด
 วิสัยทัศน์ เป้าหมาย พันธกิจ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = .598) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ
 ด้านการส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$, S.D. = .650) ตามลำดับ

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา
 สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวม ดังนี้

องค์กรแห่งการเรียนรู้	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน (Y_1)	4.08	0.675	มาก	6
2. ด้านการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม (Y_2)	4.18	0.656	มาก	4
3. ด้านการคิดอย่างเป็นระบบ (Y_3)	4.21	0.621	มาก	3
4. ด้านการมีแบบแผนความคิด (Y_4)	4.23	0.607	มาก	1
5. ด้านการเป็นบุคคลที่รอบรู้ (Y_5)	4.22	0.640	มาก	2
6. การเพิ่มความสามารถในการใช้เทคโนโลยี (Y_6)	4.17	0.644	มาก	5
รวม	4.18	0.575	มาก	-

จากตาราง 12 พบว่า ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์กรแห่งการเรียนรู้
 ของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวม มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับ
 มาก ($\bar{X}=4.18$, S.D. = .575) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีแบบแผนความคิด
 มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = .607) รองลงมา คือ ด้านการเป็นบุคคลที่รอบรู้ มีความคิดเห็นอยู่
 ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = .640) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน มีความคิดเห็น
 อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = .675) ตามลำดับ

ตาราง 3 ผลการศึกษาวិเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับองค์กรแห่งการเรียนรู้
 ของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี

	X1	X2	X3	X4	X5	X6	X	Y
X1	1.000							
X2	.771**	1.000						
X3	.732**	.714**	1.000					
X4	.732**	.667**	.694**	1.000				
X5	.748**	.688**	.723**	.728**	1.000			
X6	.796**	.750**	.767**	.680**	.730**	1.000		
X	.902**	.872**	.880**	.853**	.875**	.895**	1.000	
Y	.829**	.814**	.755**	.750**	.779**	.838**	.903**	1.000

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตาราง 3 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารมีความสัมพันธ์กับองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวก อยู่ในระดับสูง ($r_{xy} = .903$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีรายละเอียดดังนี้ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย พันธกิจ (X_1) มีความสัมพันธ์กับองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี อยู่ในระดับสูง ($r_{x1y} = 0.829$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านการนิเทศการศึกษา (X_2) มีความสัมพันธ์กับองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี อยู่ในระดับสูง ($r_{x2y} = 0.814$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ (X_3) มีความสัมพันธ์กับองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี อยู่ในระดับสูง ($r_{x3y} = 0.755$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรและการสอน (X_4) มีความสัมพันธ์กับองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี อยู่ในระดับสูง ($r_{x4y} = 0.750$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านการส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ (X_5) มีความสัมพันธ์กับองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี อยู่ในระดับสูง ($r_{x5y} = 0.779$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านการติดตาม ตรวจสอบความก้าวหน้าของผู้เรียน (X_6) มีความสัมพันธ์กับองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี อยู่ในระดับสูง ($r_{x6y} = 0.838$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 4 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis น. MRA) ด้วยวิธี Stepwise

ตัวแปร	ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อองค์กรแห่งการเรียนรู้				
	B	SE	Beta	t	Sig.
ค่าคงที่	.334	.119		2.811	.005
X_6	.260	.041	.300	6.280	.000
X_2	.214	.037	.255	5.734	.000
X_5	.134	.039	.152	3.403	.001
X_1	.178	.050	.186	3.587	.000
X_4	.134	.044	.129	3.042	.003

$R = .910^e$, Adjusted $R^2 = 0.825$, $SE(est.) = .240$, $F = 245.193$, $Sig = .000$

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05, ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 4 ผลของการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ด้วยวิธี Stepwise พบว่า ตัวพยากรณ์ทั้ง 5 ตัว ประกอบด้วย ด้านการติดตามตรวจสอบความก้าวหน้าของผู้เรียน (X_6) ด้านการนิเทศการศึกษา (X_2) ด้านการส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ (X_5) ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย พันธกิจ (X_1) และด้านการบริหารจัดการหลักสูตรและการสอน (X_4) มีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงกับองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ .910 แสดงว่าตัวแปรพยากรณ์ชุดนี้ร่วมกันพยากรณ์องค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี ได้ร้อยละ 82.50 และมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์เท่ากับ .240

โดยตัวแปรพยากรณ์ที่ดีของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา มีทั้งหมด 5 ตัวแปร เรียงตามลำดับความสำคัญ ดังนี้ ด้านการติดตาม ตรวจสอบความก้าวหน้าของผู้เรียน (X_6) ($\beta = .300$) ด้านการนิเทศการศึกษา (X_2) ($\beta = .255$) ด้านการส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ (X_5) ($\beta = .152$) ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย พันธกิจ (X_1) ($\beta = .186$) และด้านการบริหารจัดการหลักสูตรและการสอน (X_4) ($\beta = .129$) ซึ่งตัวแปรพยากรณ์ที่ดีทั้ง 5 ตัว กับองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี ดังนั้น จึงสามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์องค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา ในรูปคะแนนดิบและรูปคะแนนมาตรฐาน ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$Y = 0.334 + 0.260X_6 + 0.214X_2 + 0.134X_5 + 0.178X_1 + 0.134X_4$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$ZY = 0.300X_6 + 0.255X_2 + 0.152X_5 + 0.186X_1 + 0.129X_4$$

สรุปผลการศึกษา

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก
2. องค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก
3. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี มีอยู่ในระดับสูง ($r_{x5y} = .910$) กับองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
4. ตัวแปรพยากรณ์ที่ดีของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา มีทั้งหมด 5 ตัวแปร เรียงตามลำดับความสำคัญ ดังนี้ ด้านการติดตามตรวจสอบความก้าวหน้าของผู้เรียน (X_6) ด้านการนิเทศการศึกษา (X_2) ด้านการส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ (X_5) ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย พันธกิจ (X_1) และด้านการบริหารจัดการหลักสูตรและการสอน (X_4) ซึ่งตัวแปรพยากรณ์ที่ดีทั้ง 5 ตัว กับองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

พหุคูณเท่ากับ 0.910 แสดงว่าตัวแปรพยากรณ์ชุดนี้ร่วมกันสามารถพยากรณ์องค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี ได้ร้อยละ 82.50 ได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$Y = 0.334 + 0.260X_6 + 0.214X_2 + 0.134X_5 + 0.178X_1 + 0.134X_4$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$ZY = 0.300X_6 + 0.255X_2 + 0.152X_5 + 0.186X_1 + 0.129X_4$$

อภิปรายผล

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยะวรรณ แววรรณจิตต์ (2561) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตทุ่งครุ ผลการศึกษา สอดคล้องงานวิจัยของ อนัตติยา ชาระวงศ์ (2561) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการที่ส่งผลการพัฒนาองค์การแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารโรงเรียน สอดคล้องงานวิจัยของ นิรมล คงประจักษ์ (2563) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 และสอดคล้องงานวิจัยของ วรวิมล จิรสัจจธรรม (2565) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอเมืองปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาพัฒนาแหล่งเรียนรู้สามารถเชื่อมโยงแหล่งทรัพยากรภายนอก และระหว่างบ้านกับโรงเรียน ส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมงานวิชาการในสถานศึกษา เพื่อสร้างบรรยากาศทางวิชาการของสถานศึกษา มีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบงานวิชาการอย่างชัดเจน สร้างเกณฑ์มาตรฐานวิชาการและดำเนินการให้บรรลุเป้าหมาย แนะนำส่งเสริมสนับสนุนให้ครูและบุคลากรทางการศึกษา รวมทั้งนำทักษะความเป็นผู้นำมาปฏิบัติเพื่อให้มีประสิทธิภาพ ตัดสินใจกำหนดเป้าหมายในการนำนักเรียนไปสู่ความสำเร็จ โดยการพัฒนาทักษะและความรู้ที่จำเป็นในอาชีพ พัฒนาวิธีการในการประเมินเพื่อการเรียนรู้ และแผนปฏิบัติการเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย โดยมีวิสัยทัศน์ชัดเจนและเป้าหมายทางวิชาการที่เหมาะสม ทำให้มีทิศทางที่ชัดเจนและมุ่งมั่นในการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน มีบทบาทที่สำคัญในการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ดีและสนับสนุนพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน การสร้างทีมทางวิชาการที่มีประสิทธิภาพ และมีความยืดหยุ่นในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงทางวิชาการและสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ สอดคล้องกับแนวคิดของ ดักส์ (Duke, 1987) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ คือ ความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะจัดสรรเวลาในการพัฒนาการเรียนการสอน ความสามารถที่จะใช้เวลาให้มากกว่าปกติให้กับชั้นเรียนเป็นพิเศษ และยังมุ่งเน้นไปที่สวัสดิการของโรงเรียนทั้งหมด รวมทั้งการสร้างวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนตามธรรมชาติของการเรียนการสอนที่ดี สอดคล้องกับแนวคิดของ กรีนฟิลด์ (Greenfield, 1989) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึง การดำเนินการอย่างมีเป้าหมายที่จะสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและสร้างสรรค์สำหรับครูในการทำงาน ซึ่งเป็นการสร้างความเข้าใจและความรับผิดชอบในการพัฒนาตนเอง และส่งเสริมให้ครูมีความรู้ความสามารถที่เพียงพอในการสอนและแนะนำนักเรียนให้ได้รับการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับ อัญสิขา แสนภูมิ (2565) พฤติกรรมและบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการใช้กลยุทธ์ทางการเป็นผู้นำและการบริหารที่สามารถนำกลุ่มให้กระทำกิจกรรมด้านวิชาการให้บรรลุเป้าหมายและสามารถบริหารจัดการเกี่ยวกับ

การจัดการเรียนการสอน ตลอดทั้งการสร้างบรรยากาศในโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุตามจุดหมายของหลักสูตร อันซึ่งจะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนอย่างเป็นสำคัญซึ่งกระทำโดยผ่านองค์ประกอบทั้ง 6 ประการ คือ การกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย พันธกิจ การนิเทศการศึกษา การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ และการติดตาม ตรวจสอบความก้าวหน้าของผู้เรียน

2. องค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ นครินทร์ เจษฎารมย์ (2560) ได้ศึกษาของค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาอำเภอบ้านฉาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 สอดคล้องกับงานวิจัยของ วราภรณ์ ปานเพชร (2560) ได้ศึกษาของค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนวัดดอนมะนาว ผลการศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ วีรภัทร รักชนบท (2561) ได้ศึกษาของค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กรองกาญจน์ อรุณเมฆ (2564) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ทั้งนี้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสถานศึกษามีส่วนร่วมในการสร้างวิสัยทัศน์เพื่อพัฒนาองค์กร มีส่วนร่วมในการจัดระบบการบริหาร วางแผนปฏิบัติงาน แสดงความคิดเห็น และแก้ไขปัญหาขององค์กร ติดตามความก้าวหน้าการดำเนินการตามวิสัยทัศน์อย่างต่อเนื่อง มีเป้าหมายและวัตถุประสงค์ในการทำงานร่วมกัน กำหนดบทบาทหน้าที่ให้ครูผู้สอนและทีมงานอย่างชัดเจน จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ครูผู้สอนแลกเปลี่ยนประสบการณ์และเรียนรู้ร่วมกันอยู่เป็นประจำ สนับสนุนงบประมาณในการจัดหาอุปกรณ์เทคโนโลยีทันสมัยมาเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้ มีความรู้และความสามารถในการเชื่อมโยงสิ่งต่าง ๆ เข้าใจภาพรวมของกระบวนการความสัมพันธ์ของสภาพปัญหาอย่างเป็นระบบและมีเหตุผล แสวงหาวิธีการใหม่ที่ใช้เป็นแนวทางในการทำงานให้ประสบความสำเร็จ ปรับปรุงพัฒนางานอย่างสม่ำเสมอ พร้อมเปิดรับวัฒนธรรมใหม่ๆ ขององค์กรอยู่เสมอ สอดคล้องกับแนวคิดของ ดิกสัน (Dixon, 1994) ได้กล่าวว่า องค์กรแห่งการเรียนรู้ หมายถึง การมีความรู้ที่เพิ่มขึ้นจะนำไปสู่การปฏิบัติงานที่ดีขึ้น คุณภาพทักษะความรู้ที่บุคลากรมีจะส่งผลโดยตรงต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผล องค์กรแห่งการเรียนรู้ ยังให้ความสำคัญกับการแลกเปลี่ยนความคิดร่วมกัน ความเชื่อ ความเข้าใจ ความเห็นร่วมกัน มีการสืบค้น ตรวจสอบและขยายความคิด เกื้อหนุนการปฏิบัติการขององค์กรให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น องค์กรแห่งการเรียนรู้ยังเป็นการเปลี่ยนแปลงในเชิงรุก คาดคะเนต่อกระแสของความเปลี่ยนแปลงได้ทัน สอดคล้องกับแนวคิดของ เนวิส ดิเบลลา และ กลาว (Nevis; Dibella; & Gould, 1995) ได้กล่าวว่า องค์กรแห่งการเรียนรู้ หมายถึง ความสามารถหรือกระบวนการภายในองค์กร ที่มุ่งรักษาพัฒนาการปฏิบัติที่อาศัยพึ่งพิงประสบการณ์ถือได้ว่าเป็น ระบบและขึ้นอยู่ องค์กรแม้ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงจะมีการเปลี่ยนแปลงผู้ปฏิบัติไปก็ตาม และสอดคล้องกับ กนกศักดิ์ ทินราช และ วิภาดา ประสารทรัพย์ (2566) ได้กล่าวว่า องค์กรแห่งการเรียนรู้ หมายถึง การที่บุคคลได้ดำเนินการหรือส่งเสริมให้มีการทำงานในองค์กรหรือกลุ่มในองค์กรมีโอกาสค้นคว้าเพิ่มพูนความรู้ประสบการณ์ความสามารถเพื่อปรับเปลี่ยนตนเอง แล้วนำมาประยุกต์พัฒนาองค์กรให้นำไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ตามกรอบกระบวนการเรียนรู้อย่างเป็นระบบที่ต้องเป็นไปตามลำดับขั้นตอนโดยอาศัยปัจจัยต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกองค์กรโดยใช้ความรู้ที่เกิดขึ้นผสมผสานกับเทคโนโลยีสมัยใหม่เป็นเครื่องมือนำไปสู่ความสำเร็จในอนาคต ดังนั้นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาที่มีระบบ มีประสิทธิภาพจะสามารถสนับสนุนนักเรียนในการพัฒนาทักษะอันจะส่งผลให้นักเรียนมีความพร้อมที่จะเผชิญกับความท้าทายและปรับตัวในสังคมอย่างมีประสิทธิภาพ

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี มีอยู่ในระดับสูง กับองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิรมล คงประจักษ์ (2563) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 และสอดคล้องกับ กรองกาญจน์ อรุณเมฆ (2564) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษามีการวางแผนยุทธศาสตร์ทางวิชาการของสถานศึกษา กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบงานวิชาการอย่างชัดเจน สร้างเกณฑ์มาตรฐานวิชาการและดำเนินการให้บรรลุเป้าหมาย กำหนดทิศทางการพัฒนาคุณภาพในการพัฒนางานวิชาการในแต่ละพันธกิจได้อย่างเหมาะสม มีการบันทึกการนิเทศ เพื่อประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิธีการที่หลากหลาย การให้คำแนะนำ สนับสนุน ช่วยเหลือครูในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ส่งเสริมการต่อยอดและพัฒนาความรู้ในวิชาชีพให้กับครู ร่วมกับการมีส่วนร่วมในการสร้างวิสัยทัศน์เพื่อพัฒนาองค์กร ปฏิบัติงานอย่างมีขั้นตอนจัดลำดับความสำคัญและสามารถตรวจสอบรายละเอียดได้อย่างเป็นระบบ แก้ไขปัญหาการปฏิบัติงานโดยเชื่อมโยงเหตุผลได้อย่างชัดเจน ปรับเปลี่ยนแนวคิดวิธีการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับนโยบายขององค์กร สอดคล้องกับ มาควาร์ด และ เรโนลด์ (Marquardt; & Reynolds, 2011) ได้กล่าวว่า องค์กรที่สร้างบรรยากาศส่งเสริมการเรียนรู้ของบุคคลและกลุ่มให้เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยใช้กระบวนการคิดวิพากษ์วิจารณ์เพื่อให้เข้าใจสิ่งที่เกิดขึ้นได้อย่างลึกซึ้ง องค์กรแห่งการเรียนรู้มีการเรียนรู้ที่เป็นพลวัต โดยใช้การเรียนรู้การจัดการและการใช้ความรู้เป็นเครื่องมือในการประสบความสำเร็จ องค์กรแห่งการเรียนรู้ยังใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยเพื่อสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้และการสื่อสารในองค์กร และสอดคล้องกับ ชัชพล ธรรมมา (2561) ได้กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะที่มีหน้าที่โดยตรงในการบริหารจัดการสถานศึกษา ซึ่งจำเป็นจะต้องมีภาวะผู้นำทางวิชาการดำเนินการเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ซึ่งสมาชิกภายในองค์กรสามารถคิดแบบใหม่ พร้อมทั้งเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา ดังนั้นภาวะผู้นำทางวิชาการจึงสัมพันธ์กับความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา

4. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี ผลการศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาทั้ง 5 ด้าน ร่วมกันพยากรณ์องค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี ได้ร้อยละ 82.50 เรียงตามลำดับความสำคัญ ดังนี้ ด้านการติดตาม ตรวจสอบความก้าวหน้าของผู้เรียน ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย พันธกิจ และด้านการบริหารจัดการหลักสูตรและการสอน สอดคล้องกับผลวิจัยของ นิรมล คงประจักษ์ (2563) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ผลการศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 สอดคล้องกับผลวิจัยของ กรองกาญจน์ อรุณเมฆ (2564) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ผลการศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารทั้ง 2 ด้าน ร่วมกันพยากรณ์องค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 ได้ร้อยละ 93.90 เรียงลำดับตามความสำคัญดังนี้ ด้านการพูดคุยสะท้อนพฤติกรรมกับครู และด้านการสนับสนุนให้มีการพัฒนาทางวิชาชีพ สอดคล้องกับผลวิจัยของ ธนาตล สมบูรณ์ (2565) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2 ผลการศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ และด้านการนิเทศการศึกษา สามารถทำนายความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ ได้ร้อยละ 67.20 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และผลวิจัยของ กัญญนันท์ สิริคุปต์ธรรานนท์ (2566) ได้ศึกษา ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ผลการศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารกำหนดแนวทางการดำเนินงานของสถานศึกษาที่ชัดเจน เจาะจง และสร้างความเข้าใจในพันธกิจเพื่อให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องสามารถปฏิบัติหน้าที่ทางวิชาการได้ทำงานร่วมกันเพื่อให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามวิสัยทัศน์เป้าหมาย และพันธกิจ มีส่วนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพในการดำเนินการตามหลักสูตรที่กำหนด ให้ข้อเสนอแนะมีกระบวนการช่วยแนะนำการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษา สอดคล้องกับแนวคิดของ แมกอีแวน (McEwan, 1998) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการหมายถึง สิ่งสำคัญที่จะช่วยสร้างบรรยากาศที่ดีในสถานศึกษา โดยผู้นำทางวิชาการคือผู้บริหาร คณะครู นักเรียน ผู้ปกครองนักเรียน และกรรมการสถานศึกษาที่มีความรับผิดชอบในการทำงานร่วมกัน เพื่อให้งานด้านการศึกษาประสบความสำเร็จ สอดคล้องกับแนวคิดของ ไกเซอร์ (Kaiser, 2000) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการหมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารที่มีความรู้ความเข้าใจทฤษฎีปรัชญาของหลักสูตรต่าง ๆ ของสถานศึกษา มีความรู้ความเข้าใจในวิธีการสอน สนับสนุนให้ครูใช้นวัตกรรมในการเรียนการสอน เป็นแบบอย่างที่ดีในเชิงวิชาการ และสอดคล้องกับ ธาดา วิภยวราภรณ์ (2566) ได้กล่าวว่า สถานศึกษามีความต้องการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและให้ได้มาตรฐานการศึกษา การบริหารงานจึงเป็นส่วนสำคัญยิ่งในการพัฒนาสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพประกอบกับแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยต่าง ๆ ที่กล่าวมา ซึ่งภาวะผู้นำทางวิชาการจะสามารถช่วยพัฒนาองค์การแห่งการเรียนรู้ให้ไปสู่ความสำเร็จตามวิสัยทัศน์และเป้าหมายของสถานศึกษาในด้านต่าง ๆ เพื่อจะได้นำข้อมูลไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา การวางแผนดำเนินงาน วิชาการ และพัฒนาโรงเรียนให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ และแนวการปรับปรุงการบริหารการศึกษาของ สถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นบรรลุเป้าหมายทางการศึกษาที่ต้องการอย่างสร้างสรรค์ตามแนวทางประชาธิปไตย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1. ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี ด้านการส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เป็นลำดับสุดท้าย ดังนั้นผู้บริหารควรใช้กระบวนการต่อเนื่องเพื่อพัฒนาวิชาชีพครูอย่างมีประสิทธิภาพ ก้าวทันสังคมแห่งการเรียนรู้ ส่งเสริมสนับสนุนวางแผนร่วมกับครู จัดกิจกรรมส่งเสริมการต่อยอดและพัฒนาความถนัดทักษะและความสามารถอันส่งผลต่อสมรรถนะในวิชาชีพ

2. ผลการวิจัยพบว่า องค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี ด้านการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เป็นลำดับสุดท้าย ดังนั้นผู้บริหาร และครูผู้สอนต้องมีส่วนร่วมในการสร้างวิสัยทัศน์เพื่อพัฒนาองค์กร จัดระบบการบริหารที่เปิดโอกาสให้ครูผู้สอน แสดงความคิดเห็น ตัดสินใจและแก้ไขปัญหาขององค์กรร่วมกัน รวมทั้งติดตามความก้าวหน้าระหว่างดำเนินการตามวิสัยทัศน์อย่างต่อเนื่อง

3. ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี มีความสัมพันธ์เชิงบวก ซึ่งด้านการบริหารจัดการหลักสูตรและการสอน มีความสัมพันธ์กับองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี อยู่ในระดับสูง ซึ่งเป็นลำดับที่ต่ำที่สุดจากตัวแปรภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ทั้งหมด 6 ด้าน ดังนั้นผู้บริหาร ต้องบริหารจัดการหลักสูตรและการสอนให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาและเป้าหมายของสถานศึกษา สร้างความเข้าใจกับครูในสถานศึกษา ในการนำหลักสูตรไปปฏิบัติให้เกิดผล นิเทศ กำกับติดตาม และประเมินการใช้หลักสูตร รวมทั้งติดตามผลกระทบและควมมีประสิทธิภาพของหลักสูตรและการสอน

4. ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ ไม่ส่งผลต่อองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี ดังนั้นผู้บริหาร ต้องส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมงานวิชาการในสถานศึกษา จัดให้มีการใช้ข้อมูลสารสนเทศเป็นฐาน เพื่อสนับสนุนและพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลายและพัฒนางานวิชาการของสถานศึกษา พัฒนาสิ่งแวดล้อมให้น่าอยู่ สะอาด เป็นระเบียบ ปลอดภัย และเอื้อต่อการสร้างองค์ความรู้ของผู้เรียน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี

2. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี

เอกสารอ้างอิง

- กนกศักดิ์ ทินราช และ วิภาดา ประสารทรัพย์. (2566). การจัดการความรู้เพื่อส่งเสริมองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา. รายงานการประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 5 (น.716-724). มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- กรองกาญจน์ อรุณเมธ. (2564). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- กฤษดา ชาญรบ. (2566). ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.

- กัญญนันท์ สิริคุปต์ธรรานนท์. (2566). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร. วารสารวิจัยธรรมศึกษา ศูนย์วิจัยธรรมศึกษา สำนักเรียนวัดอาวุธวิกสิตาราม. (6)1: 289-303.
- จิราวรรณ แซ่ย่อง. (2561). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนและองค์การแห่งการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 13 จังหวัดกระบี่. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- รัชพล ธรรมมา. (2561). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ชัยยะห์ เมลิติน. (2564). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1. สารนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- ฐิตาพร ตันเจริญรัตน์. (2563). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับทักษะของครูในศตวรรษที่ 21 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ธนาตล สมบุญ. (2565). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 2. วารสารสหวิทยาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. (5)1: 250-263.
- ธาดา วิจัยวรารณ. (2566). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานครกลุ่มกรุงเทพมหานครเหนือ. วารสารการพัฒนารับรู้สมัยใหม่. (8)7: 98-114.
- นครินทร์ เจษฎารมย์. (2560). องค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาอำเภอบ้านฉาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นครินทร์ จัปจิต. (2562). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหา. มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- นิรมล คงประจักษ์. (2563). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2. วารสารวิชาการสถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ. (6)2: 159-175.
- ปวีณา บุทธิจักร. (2564). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

- ปิยะวรรณ แววรรณจิตต์ ชไมพร ติสถาพร และ จันทร์ศม์ อริยวัฒน์ภูติ. (2561). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตทุ่งครุ. วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 2561, (15)29: 1-10.
- พัชรภรณ์ จันทพล. (2559). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอองครักษ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วรฤดี จิรสัจจธรรม. (2565). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอเมืองปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1. วารสารวิชาการร้อยแก่นสาร. (7)2: 204-219.
- วรภรณ์ ปานเพชร. (2560). องค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนวัดดอนมะนาว. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วรภรณ์ ปานเพชร และ มัทนา วัฒนอมศักดิ์. (2562). องค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนวัดดอนมะนาว. วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร. (10)2: 725-736.
- วัลยา ทองอินมาก. (2558). ภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต. (11)2: 148-164.
- วีรภัทร รักชนบท. (2561). องค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนวัดไร่ขิงวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วีรยา สัจจะเขต. (2564). การพัฒนาแนวทางการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน). (2566). ประกาศผลการสอบโอเน็ต ประจำปี 2565. สืบค้นจาก <https://www.niets.or.th/th/>. [2566, สิงหาคม 21].
- สมถวิล ศิลปคนธรรพ์. (2558). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดปทุมธานี. (2566). รายงานผลการประเมินคุณภาพผู้เรียนระดับชาติขั้นพื้นฐาน (Ordinary National Educational Test น. O-NET) ประจำปีการศึกษา 2566. สืบค้นจาก www.pathumpeo.com/. [2566, ตุลาคม 1].
- สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี. (2566). ข้อมูลสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี. สืบค้นจาก <https://pathumlocal.go.th> [2566, สิงหาคม 6].
- สุชาติ พันก่อม. (2563). ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูที่ส่งผลต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

เสาวภาพันธ์ ศรีประเสริฐ. (2560). **ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาเมืองพัทยา. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร. มหาวิทยาลัยบูรพา.**

อนัตติยา ชาระวงศ์รัชฎ สุวรรณภูมิ และ ทศนา ประสานตรี. (2561). **ภาวะผู้นำทางวิชาการที่ส่งผลต่อการพัฒนาองค์การแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารโรงเรียน. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. (15)71: 153-163.**

อัญลิตา แสนภูมิ. (2565). **ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในยุค 4.0 ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครพนม. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.**

Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of Psychology Testing*. New York: Harper.

Dixon N. (1994). *The Organizational Learning Cycle: How We Learn Collectively*. London: McGraw-Hill.

Duke, L. Daniel. (1987). *School Leadership and Instructional Improvement*. New York: Random House.

Elaine K. McEwan. (1998). *Seven Steps to Effective Instructional Leadership*. California: Macmillan.

Greenfield, Devid. (1989). *Effective School and Effective Teachers*. Boston: Allyn and Bacon.

Kaiser, S. M. (2000). *Mapping the Learning Organization: Exploring a Model of Learning Organization*. U.S.A., Dissertation: Louisiana State University.

Marquardt, M.; & A. Reynolds. (2011). *The Global Learning Organization*. New York: IRWIN.

Nevis, E. C.; Dibella, A. J.; & Gould, J. M. (1995). *Understanding Organizations as Learning Systems*. Sloan Management Review. 36(2): 73-85.

Senge, P. (1994). *The Fifth Disciplines. The Art and Practice of the Learning Organization*. New York. Bantam Doubleday Dell Publishing Group.

Yamane, Taro. (1970). *Statistics: An Introductory Analysis*. Tokyo: Harper International Edition.

E012L: ปัจจัยที่กำหนดความพึงพอใจในการเรียนออนไลน์: กรณีศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษาในประเทศไทย

A DETERMINANTS OF ONLINE LEARNING SATISFACTION: THE CASE OF VOCATIONAL COLLEGE IN THAILAND

อิสริยา วรพัฒน์¹ ทรงยศ แก้วมงคล²

¹ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

² อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทำนายกับความพึงพอใจและเพื่อเสนอโมเดลที่ดีที่สุดในการทำนายความพึงพอใจและความตั้งใจซื้อของผู้เรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนอาชีวศึกษาที่เรียนออนไลน์ จำนวน 546 คน ซึ่งเป็นจำนวนที่เหมาะสมกับการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามมาตรฐานค่า 7 ระดับ ที่มีค่าความเชื่อมั่น ในแต่ละตอนมากกว่า .900 สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ การวิเคราะห์ความสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์สมการโครงสร้าง

ผลการวิจัยพบว่า

1. ตัวแปรทำนายมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความพึงพอใจและความตั้งใจซื้อ
2. โมเดลทำนายความพึงพอใจ และความตั้งใจซื้อ มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

คำสำคัญ: ความพึงพอใจ ความตั้งใจซื้อ การเรียนออนไลน์ วิทยาลัยอาชีวศึกษา

Abstract

This research aimed to study the correlation between predictor variables and student satisfaction, as well as to propose the best model for predicting student satisfaction and purchase intention. The sample group used in the study consists of 546 vocational students who study online, which is an appropriate number for analyzing structural equation models. The research tools used include a 7-level estimated questionnaire with reliability coefficients for each section exceeding .900. The statistical techniques employed in the research include Pearson correlation analysis and structural equation modeling.

The research findings are as follows:

1. Predictor variables have a positive correlation with satisfaction and purchase intention.
2. The predictive model for satisfaction and purchase intention is fit with observational data.

Keywords: Satisfaction, Purchase Intention Online Learning, Vocational College

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การระบาดของโรค COVID-19 ได้ส่งผลกระทบต่อการศึกษาในหลายประเทศทั่วโลกโดยการย้าย การเรียนจากห้องเรียนแบบดั้งเดิมไปสู่สภาพแวดล้อมการเรียนออนไลน์ ในประเทศไทย กระทรวงศึกษาธิการได้ออก นโยบาย ล็อคดาวน์ระดับชาติตั้งแต่วันที่ 26 มีนาคม 2563 ถึงวันที่ 30 มิถุนายน 2563 ซึ่งห้ามนักเรียน เรียนในที่ตั้งสถานศึกษา ตอนเริ่มต้นของปีการศึกษา 2563/2564 การปิดโรงเรียนนี้ส่งผลให้เกิดความสูญเสียในการเรียนรู้ (learning loss) เพิ่มจำนวนนักเรียนที่หลุดออกจากระบบการศึกษา (drop out) และเพิ่มความไม่เสมอภาคทางการศึกษา (World Bank, 2020) เพื่อป้องกันการสูญเสียในการเรียนรู้และหลุดออกจากโรงเรียน พร้อมทั้งปกป้องสุขภาพและความปลอดภัยของนักเรียน สถาบันการศึกษาหลายแห่งได้นำการเรียนรู้ออนไลน์มาใช้ ระหว่างช่วงที่มีการประกาศการล็อคดาวน์ที่เกิดขึ้นตลอดปีที่ผ่านมา และสถาบันการศึกษาหลายแห่งได้ดำเนินการจัดการเรียนการสอน ออนไลน์ต่อไปจนถึงปัจจุบัน

การเรียนรู้ออนไลน์หมายถึงการเรียนการสอนบนอุปกรณ์ดิจิทัล เช่น คอมพิวเตอร์หรืออุปกรณ์เคลื่อนที่ ที่มีไว้ เพื่อรองรับการเรียนรู้ (Rosenberg, 2001) ด้วยการพัฒนาของอินเทอร์เน็ตการเรียนรู้ออนไลน์ได้กลายเป็นแนวทางใหม่ในการจัดการศึกษา โดยการให้บริการผ่านข้อมูลในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ที่เสริมสร้างความรู้ และทักษะของผู้เรียน ทางตะวันตกมีสถาบันอุดมศึกษาหลายแห่งได้เริ่มมีการจัดการเรียนการสอนออนไลน์กันอย่างแพร่หลาย ในขณะที่ในประเทศไทยสถาบันการศึกษาหลายแห่งยังอยู่ในช่วงเริ่มต้นของการนำการเรียนรู้ออนไลน์มาใช้และนักเรียนยังไม่คุ้นเคยกับการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการเรียนรู้ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีผู้กำหนดนโยบาย ผู้บริหารและครูผู้สอนจำเป็นต้องค้นหาแนวทางที่ถูกต้องเพื่อความสำเร็จในการดำเนินโครงการเรียนรู้ออนไลน์

ความพึงพอใจในการเรียนรู้ออนไลน์ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในความสำเร็จของหลักสูตรการเรียนรู้ออนไลน์ การศึกษาพบว่าความพึงพอใจของนักเรียนระดับสูงสามารถส่งผลให้มีอัตราการลงทะเบียนออกจากหลักสูตรต่ำลง และทำให้นักเรียนมีความมุ่งมั่นกับโปรแกรมมากขึ้น (Kua; et al. 2014) ผลลัพธ์เหล่านี้มีความสำคัญในตลาดที่มีการแข่งขันกันอย่างแน่นหนา ด้วยเหตุนี้ งานวิจัยปัจจุบันมุ่งเน้นไปที่การตอบคำถามวิจัย: ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจและความตั้งใจในการซื้อสินค้าของนักเรียนหรือการสมัครเรียนในโปรแกรมการเรียนรู้ออนไลน์นั้นเอง

นักวิชาการได้ระบุปัจจัยมากมายที่มีผลต่อความพึงพอใจของผู้เรียนในบริบทของการเรียนรู้ออนไลน์ เราได้ดำเนินการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับปัจจัยเหล่านี้และพัฒนาแบบจำลองที่อธิบายความพึงพอใจและความตั้งใจในการซื้อสินค้าของผู้เรียน โดยมีปัจจัยที่อาจมีผลต่อความพึงพอใจในการเรียนรู้ออนไลน์ ได้แก่ ความสามารถในการประยุกต์ใช้อินเทอร์เน็ต (internet-self efficacy) ซึ่งสามารถทำให้นักเรียนสนใจศึกษาหาข้อมูลออนไลน์ทำให้ความพึงพอใจและผลการเรียนดีขึ้น (Liaw, S.-S. 2008, Liaw; et al. 2007) นอกจากความพร้อมของนักเรียน คุณภาพของข้อมูล (information quality) ซึ่งเกี่ยวข้องกับประโยชน์ ความน่าเชื่อถือและความเข้าใจได้ของข้อมูลนั้น (DeLone; & Mclean. 1992) และระดับปฏิสัมพันธ์ (interactivity) ที่เกิดในการเรียนก็ส่งผลต่อความพึงพอใจในการเรียนออนไลน์เช่นกัน นักเรียนสามารถรับข้อมูลได้หลายรูปแบบทั้งแบบ VDO PowerPoint Slide เอกสารใบงานต่าง ๆ หากผู้สอนจัดเตรียมข้อมูลที่มีคุณภาพจะทำให้ความพึงพอใจในการเรียนออนไลน์เพิ่มขึ้น ในขณะเดียวกันนอกจากข้อมูลมีคุณภาพกระตุ้นให้เกิดประเภทของการปฏิสัมพันธ์ (interactivity) ในการเรียน ไม่ว่าจะเป็นระหว่างผู้สอน-ผู้เรียน ผู้เรียน-ผู้เรียน หรือผู้เรียน-เนื้อหาที่เรียน ก็ส่งผลถึงความพึงพอใจในการเรียนออนไลน์ด้วยเช่นกัน (Moore; & Kersley. 1996, Moore. 1989)

บทบาทของบุคลากรสนับสนุนเทคโนโลยีสารสนเทศก็มีความสำคัญมากเช่นกัน คุณภาพบริการ (service quality) หรือคุณภาพการสนับสนุนระบบสารสนเทศที่ให้บริการตลอดหลักสูตรการเรียนรู้ออนไลน์ในประเทศไทย การเรียนรู้ออนไลน์การเรียนรู้รูปแบบใหม่ ผู้ให้บริการต้องมีความรู้ให้แก่ผู้เรียนเกี่ยวกับการใช้ระบบการเรียนรู้ออนไลน์ และฝึกทักษะในการใช้เครื่องมือที่จำเป็นสำหรับการเรียนรู้ออนไลน์ให้เหมาะสม เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนได้ด้วยตนเอง (Udo, G. J.; et al. 2011, DeLone; & Mclean. 2003) นอกจากนี้ส่วนผสมด้านการตลาด (marketing mix) ก็ส่งผลถึงความพึงพอใจของผู้เรียนเช่นกัน ส่วนผสมทางการตลาดในรูปแบบการเรียนออนไลน์ ประกอบด้วย หลักสูตรการสอนที่จัด (product/ program), ราคา (price), การสื่อสารการตลาดและการประชาสัมพันธ์ (promotion) การเข้าถึงการเรียนออนไลน์ (place) คน อาทิ ครูผู้สอน ผู้บริหาร ผู้ดูแลระบบ (people) เทคโนโลยีที่ใช้ (physical evidence) และกระบวนการให้บริการ (process) (Al-Fattal. 2010, Kotler. 2003) โดยการวิจัยปัจจุบันสำรวจทุกปัจจัยเหล่านี้รวมกันทั้งหมดและของแบบจำลองที่อธิบายความพึงพอใจของผู้เรียนและความตั้งใจในการซื้อสินค้า

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทำนายกับความพึงพอใจ
2. เพื่อเสนอโมเดลที่ดีสุดในการทำนายความพึงพอใจและความตั้งใจซื้อของผู้เรียน intention.

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. วิทยาลัยอาชีวศึกษานำผลการวิจัยมาใช้ในการกำหนดแนวทางในการจัดการศึกษาแบบออนไลน์
2. ผู้เรียนในระดับอาชีวศึกษามีช่องทางและโอกาสในการเรียนรู้เพิ่มขึ้น

กรอบแนวคิด

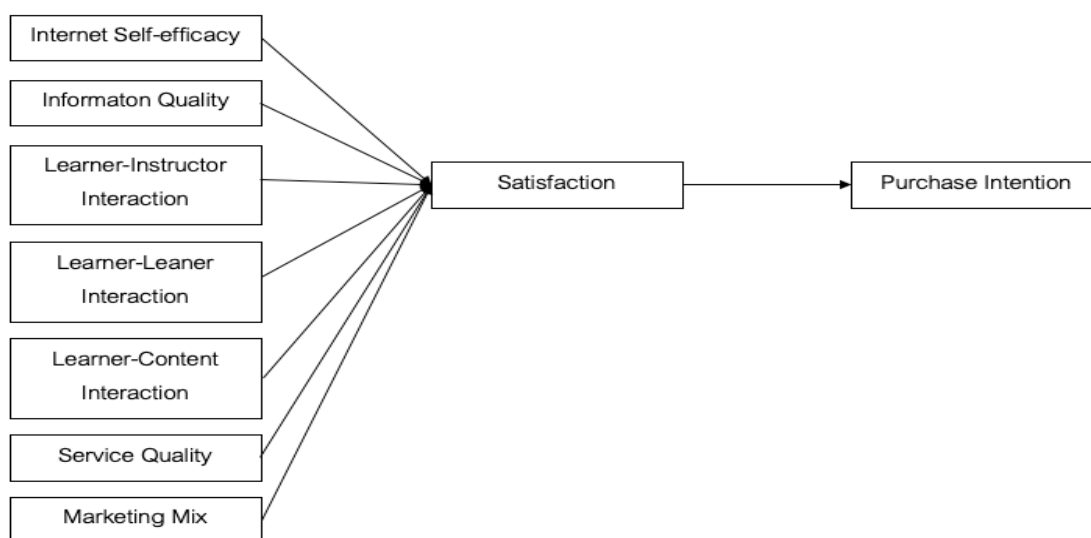
งานวิจัยนี้เกี่ยวกับบริบทการเรียนออนไลน์ มีเป้าหมายในการสำรวจปัจจัยที่กำหนดความพึงพอใจและความตั้งใจในการซื้อของผู้เรียนออนไลน์ในบริบทของวิทยาลัยวิชาชีพในประเทศไทย ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมจากด้านต่าง ๆ เช่น ระบบสารสนเทศ การเรียนออนไลน์ และการตลาดเพื่อสร้างโมเดลการวิจัยปัจจุบัน

ปัจจัยแรกในโมเดลคือความมั่นใจในตนเองในการใช้อินเทอร์เน็ตหรือความเชื่อในความสามารถของตนเองที่จะจัดการและดำเนินการกับกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับอินเทอร์เน็ตที่ต้องการทำเพื่อสำเร็จในงานที่ได้รับมอบหมาย ในประเทศไทย การเรียนออนไลน์อยู่ในช่วงเริ่มต้นซึ่งต้องการความพยายาม จากนักเรียนในการรับมือกับความท้าทายที่เกิดขึ้นระหว่างการเรียนออนไลน์ เรามีการเข้าถึงการประเมินความสามารถของบุคคล ในการใช้ทักษะในการใช้อินเทอร์เน็ตในมากกว่าหน้าที่ที่กำหนด เช่น การค้นหาข้อมูลหรือแก้ปัญหา ปัญหา ในการค้นหา เราคาดการณ์ว่าความรู้ความสามารถทางเทคนิคของผู้เรียนในการใช้อินเทอร์เน็ต จะมีผลต่อความพึงพอใจของผู้เรียนในการเรียนออนไลน์

เรายังทบทวนปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจในสาขาของระบบสารสนเทศด้วย เดลออน และ แมคคีน (1992) ได้พัฒนาโมเดล D&M IS ซึ่งอธิบายความสำเร็จของการใช้เทคโนโลยี โดยมองดูไปที่หกมิติที่รวมถึงคุณภาพของข้อมูล คุณภาพของระบบ การใช้งาน ความพึงพอใจของผู้ใช้ ผลกระทบต่อบุคคล และผลกระทบต่อองค์กร (DeLone; & Mclean. 1992) สองปัจจัยที่เป็นที่รู้จักดีในการสร้างความพึงพอใจ ในการเรียนออนไลน์ คือคุณภาพของระบบและ

คุณภาพของข้อมูล คุณภาพของระบบเกี่ยวข้องกับการรับรู้ของลูกค้าต่อประสิทธิภาพรวมและอินเทอร์เน็ตของระบบ การเรียนออนไลน์ ปฏิบัติการที่สามารถพบเห็นได้บ่อย ในการเรียนออนไลน์ ในประเทศไทยคือการสอนผ่านการประชุมผ่านวิดีโอ (เช่น Google Meet, Zoom, Microsoft Team) ซึ่งการศึกษาปัจจุบันไม่มีจุดมุ่งหมายที่จะสำรวจผลกระทบของคุณภาพของระบบเหล่านี้ เนื่องจากในประเทศไทย สถานศึกษานิยมใช้ระบบสำเร็จรูปเหล่านี้ ซึ่งมีรูปแบบคล้ายกัน ดังนั้นการศึกษาในครั้งนี้ จะมุ่งเน้นศึกษาเฉพาะคุณภาพของข้อมูลซึ่งถูกวัดในรูปแบบของลักษณะการผลิตที่ระบบสารสนเทศเสนอ เช่น คลิปวิดีโอ สไลด์ PowerPoint และแผ่นฝึกหัด ซึ่งผู้บริหาร คณาจารย์สามารถจัดทำขึ้นได้ด้วยตัวเอง เราตั้งสมมติฐานว่า คุณภาพของข้อมูลจะมีผลต่อความพึงพอใจของนักเรียน โดยเชื่อมโยง กับการเพิ่มตั้งใจในการซื้อใช้งานในอนาคต

ในการเรียนออนไลน์ การมีปฏิสัมพันธ์เป็นสิ่งสำคัญในการกระตุ้นแรงจูงใจของนักเรียน ทำให้การเรียนรู้ดีขึ้นและเพิ่มความพึงพอใจของนักเรียน งานวิจัยที่ผ่านมา นิยมใช้กรอบแนวคิดการมีปฏิสัมพันธ์ของ Moore (1989) เราสมมติว่าปฏิสัมพันธ์ตามประการหลัก: การปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน และผู้สอน (instructor-learner) การปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนด้วยกัน (learner-learner) และการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับเนื้อหา (content-learner) จะมีผลที่เป็นบวกต่อความพึงพอใจของนักเรียนซึ่งจะทำให้เพิ่มความตั้งใจในการซื้อใช้งานในอนาคต

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐาน

การศึกษานี้สรุปปัจจัยที่มีอิทธิพลที่สำคัญห้าประการคือ: ความมั่นใจในตนเองในการใช้อินเทอร์เน็ต, คุณภาพของข้อมูล, การปฏิสัมพันธ์, คุณภาพบริการ และส่วนผสมการตลาด ซึ่งมีผลต่อความพึงพอใจของนักเรียน และส่งผลต่อความตั้งใจในการซื้อโปรแกรมการเรียนออนไลน์ โดยทบทวนสมมติฐานสร้างโมเดลของปัจจัย ที่มีผลต่อความพึงพอใจในการเรียนออนไลน์และความตั้งใจในการซื้อใช้งาน ดังนี้

H1: ความมั่นใจในตนเองในการใช้อินเทอร์เน็ตมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของนักเรียนในการเรียนออนไลน์ในทิศทางบวก

H2: คุณภาพข้อมูลมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของนักเรียนในการเรียนออนไลน์ในทิศทางบวก

H3: การปฏิสัมพันธ์มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของนักเรียนในการเรียนออนไลน์ในทิศทางบวก

H3a: การปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและผู้สอนมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของนักเรียนในการเรียนออนไลน์ในทิศทางบวก

H3b: การปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนหลายคนมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของนักเรียนในการเรียนออนไลน์ในทิศทางบวก

H3c: การปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับเนื้อหา มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของนักเรียนในการเรียนออนไลน์ในทิศทางบวก

H4: คุณภาพบริการมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของนักเรียนในการเรียนออนไลน์ในทิศทางบวก

H5: ส่วนผสมการตลาดมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของนักเรียนในการเรียนออนไลน์ในทิศทางบวก

H6: ความพึงพอใจมีอิทธิพลต่อความตั้งใจในการซื้อใช้งานในทิศทางบวก

วิธีดำเนินการวิจัย

เนื่องจาก สาขาวิชาในการเรียนออนไลน์ อาจมีผลต่อความพึงพอใจของผู้เรียนในการเรียนออนไลน์ เราจึงได้เลือกสำรวจเฉพาะนักศึกษาในสาขาเดียวกัน การศึกษาก่อนหน้านี้แสดงให้เห็นว่าความพึงพอใจไม่แตกต่างกันตามสาขาวิชาระหว่างนักศึกษาทางธุรกิจที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาออนไลน์ (Beqiri; et al. 2010) ดังนั้น การศึกษาปัจจุบันเลือกนักเรียนในสาขาวิชาบริหารธุรกิจเป็นตัวอย่าง จากผู้เข้าร่วมประมาณหนึ่งพันคนในโครงการนี้ มีนักเรียน 546 คน ตอบแบบสอบถามออนไลน์ครบถ้วน

แบบสอบถามวิจัยถูกแบ่งออกเป็นสามส่วนหลัก ได้แก่ ข้อมูลพื้นฐานทางด้าน demographic, ตัวแปรผลลัพธ์ (ความพึงพอใจและความตั้งใจในการซื้อใช้งาน), และตัวแปรทำนาย (ความมั่นใจในตนเอง ในการใช้อินเทอร์เน็ต, คุณภาพข้อมูล, ปฏิสัมพันธ์, คุณภาพบริการ และส่วนผสมการตลาด) มาตรฐานที่ใช้ในการศึกษานี้ได้รับการปรับปรุงจากงานวิจัยที่มีอยู่แล้ว แบบสอบถามได้รับการแปลเป็นภาษาไทยสองครั้ง และได้รับการตรวจสอบโดยนักวิจัยไทยสองคนที่มีประสบการณ์ในการเรียนการสอนออนไลน์ เพื่อประเมินความถูกต้องของเนื้อหาและการแปลภาษา แบบสอบถามรวมถึงตัวแปรทำนายแปดอย่าง และความพึงพอใจ และความตั้งใจในการซื้อใช้งานของนักเรียนเป็นตัวแปรผลลัพธ์ การวัดทุกรายการเป็นไปตาม มาตรฐาน Likert 7 จุด ซึ่งระดับคะแนนเริ่มต้นจาก 1 (ไม่เห็นด้วยอย่างมาก) ถึง 7 (เห็นด้วยอย่างมาก) มาตรฐาน ปฏิสัมพันธ์มี 18 รายการ ที่ปรับปรุงมาจากงานของ Kua; Eastmond; Schorder; & Bennett (2009) ปฏิสัมพันธ์ มีสามกลุ่มย่อย ได้แก่ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนเอง, ปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับเนื้อหา, และปฏิสัมพันธ์ ระหว่างนักเรียนกับผู้สอน มาตรฐานความมั่นใจในตนเองในการใช้อินเทอร์เน็ตมี 8 รายการ ที่ปรับปรุงมาจาก งานของ Eastin; & LaRose (2000) เพื่อวัดความมั่นใจของบุคคลในการใช้เทคโนโลยีบนอินเทอร์เน็ต ในการดำเนินงานที่เฉพาะเจาะจง (เช่น "ฉันมั่นใจในการใช้อินเทอร์เน็ตในการรวบรวมข้อมูล") คุณภาพข้อมูลในระบบออนไลน์ด้วย 11 รายการ (เช่น "ข้อมูลที่ให้บริการโดยระบบการเรียนออนไลน์เข้าใจได้ง่าย", "ข้อมูลที่ให้บริการโดยระบบ การเรียนออนไลน์น่าสนใจ", "ข้อมูลที่ให้บริการโดยระบบการเรียนออนไลน์

เป็นข้อมูลล่าสุด”) ส่วนผลสมการถดถอย ประกอบด้วย 21 รายการ และคุณภาพบริการมี 8 รายการ ส่วนมาตราส่วนพบว่ามีความเชื่อถือได้ดีโดยมี ค่าสัมประสิทธิ์คอนบราค์ (Cronbach's coefficient) ในระดับที่ดี

การศึกษาปัจจุบัน ใช้การสำรวจ ออนไลน์ ผ่านระบบ Qualtrics เพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูล ถึงสำรวจถูกส่งให้นักเรียน ที่สิ้นสุดของคอร์ส เก็บข้อมูลจัดทำไปเมื่อสิ้นเดือนมีนาคม ค.ศ. 2021การวัดขนาดตัวอย่างขั้นต่ำสำหรับการศึกษานี้จะใช้ค่าสถิติต่อไปนี้ที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง สำหรับการวิเคราะห์การวิจัย (Kadam; & Bhalerao. 2010)

1. ค่าความคลาดเคลื่อน (ความเชื่อมั่นในช่วง) -95%
2. ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.5
3. 95%-Z Score=1.96
4. สูตรขนาดตัวอย่าง (ค่า Z-score)²ส่วนเบี่ยงเบน(1-ส่วนเบี่ยงเบน)/(ค่าความคลาดเคลื่อน)²
5. (1.96)²x0.5(0.5)/(0.05)²
6. (3.8416x0.25)/0.0025
7. 0.9604/0.0025=384.16
8. ต้องการผู้ตอบคำถามอย่างน้อย 385 คนสำหรับการศึกษานี้ตามระดับความเชื่อมั่น 95%

จำนวนผู้ตอบคำถามสุดท้ายสำหรับสำรวจนี้จะต้องมีอย่างน้อย 385 ตัวอย่าง สำหรับนี้ได้รับผู้ตอบคำถามออนไลน์ที่เสร็จสมบูรณ์ 546 คน ซึ่งถือว่าเป็นขนาดตัวอย่างที่เหมาะสมสำหรับการค้นหานี้ตามระดับความเชื่อมั่น 95% ในการทดสอบสมมติฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยมีการแปลความหมายค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของ Best (1977) ดังนี้

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	ระดับความสัมพันธ์
0.81-1.00	มีความสัมพันธ์กันมาก
0.51-0.80	มีความสัมพันธ์กันปานกลาง
0.21-0.50	มีความสัมพันธ์กันน้อยหรือต่ำ
0.01-0.20	มีความสัมพันธ์กันน้อยมาก
0.00	ไม่มีความสัมพันธ์กัน

การวิเคราะห์ข้อมูลสมการโครงสร้าง การแปลความหมายค่าความความกลมกลืนของโมเดล ดังนี้

สถิติ	ค่าสถิติ
χ^2	ไม่มีนัยสำคัญ (P-value มากกว่า .05)
GFI	มากกว่า .90
AGFI	มากกว่า .90
RMSEA	ไม่เกิน .08
SRMR	ไม่เกิน .08

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's correlation coefficient analysis)
2. การวิเคราะห์เส้นทาง (path analysis) โดยใช้สมการโครงสร้าง (structural equation model)

ผลการวิจัย

การศึกษาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยประกอบด้วย การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ และการวิเคราะห์เส้นทาง โดยใช้สมการโครงสร้าง

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์

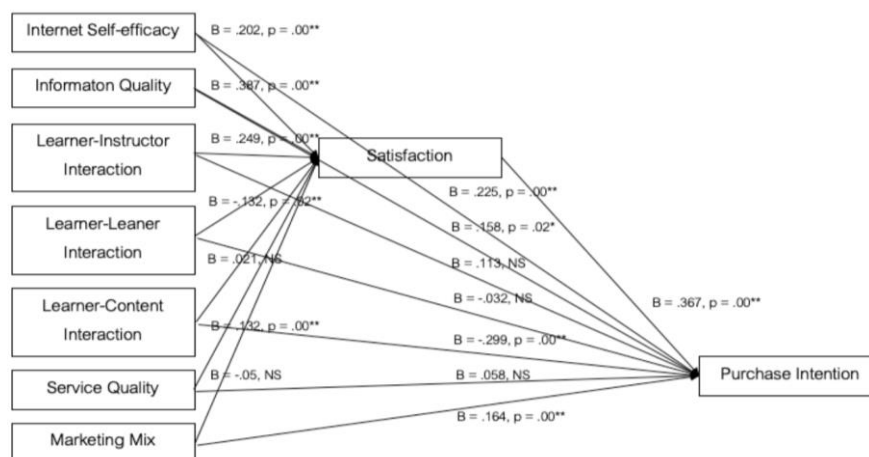
ตาราง 1 ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทำนายกับตัวแปรตาม

Variable	1	2	3	5	6	7	8	9	10
1. Internet self-efficacy	1.000**								
2. Learner-learner	.705**	1.000**							
3. Learner-instructor	.705**	.872**	1.000**						
4. Learner-content	.702**	.855**	.792**	1.000**					
5. Information quality	.835**	.778**	.772**	.778**	1.000**				
6. Service quality	.708**	.697**	.691**	.719**	.795**	1.000**			
7. marketing mix	.725**	.788**	.787**	.769**	.800**	.774**	1.000**		
8. Satisfaction	.752**	.678**	.682**	.732**	.807**	.703**	.731**	1.000**	
9. Purchase Intention	.636**	.492**	.452**	.559**	.650**	.603**	.569**	.667**	1.000**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 1 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่กำหนดการของความพึงพอใจของผู้เรียน ความพึงพอใจและจุดมุ่งหมายในการซื้อสินค้า การวิเคราะห์ความสัมพันธ์แบบ Pearson ได้ถูกดำเนินการเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทำนายแต่ละตัว กับความพึงพอใจของนักเรียน ตัวทำนายและตัวแปรผลลัพธ์มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญ ($p = .001$) การวิเคราะห์ ความสัมพันธ์ แสดงค่าสหสัมพันธ์ระหว่าง .45 ถึง .87 ซึ่งถือว่าการสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอย่างปานกลางถึงสูงมาก ซึ่งความสัมพันธ์ ระหว่างตัวแปรทำนายด้วยกัน มีความสัมพันธ์อยู่ระหว่าง .691-.872 ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทำนายกับตัวแปรตามคั่นกลาง มีความสัมพันธ์อยู่ระหว่าง .703-.807 และความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทำนายกับตัวแปรตามในสุด มีความสัมพันธ์อยู่ระหว่าง .452-.667

ผลลัพธ์ของการทดสอบ

ภาพประกอบ 2 ค่าสัมประสิทธิ์มาตรฐาน

ภาพประกอบโมเดลวิจัยได้ถูกตรวจสอบด้วยการโมเดลการวิเคราะห์โครงสร้าง (SEM) แบบพาท การวิเคราะห์นำเสนอในรูปแบบที่ 2 โมเดลแสดงการพิตที่ีระหว่างโมเดลสมมติฐานและข้อมูลที่สังเกตได้ การทดสอบค่า Chi-square มีความหมายตามลำดับ AGFI = .998, RMR = .946) ค่าRMSEA ได้ค่าเป็น .000 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าโมเดลพิตอย่างดี โดยรวมโมเดลนี้เป็นไปได้และส่วนใหญ่ของค่าพารามิเตอร์สำคัญทางสถิติ($p < .05$)

สรุปผลการวิจัย

- ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทำนายกับความพึงพอใจมีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับปานกลางถึงสูง
- ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทำนายกับการตั้งใจซื้อมีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับปานกลาง
- ความสามารถในการใช้อินเทอร์เน็ตและคุณภาพข้อมูลมีอิทธิพลทางต่อความพึงพอใจและจุดมุ่งหมายในการซื้อสินค้า
- การโต้ตอบระหว่างผู้เรียนและเนื้อหาที่มีอิทธิพลทางบวกอย่างมีนัยสำคัญต่อความพึงพอใจในการเรียนออนไลน์
- การโต้ตอบระหว่างผู้เรียนและผู้เรียนที่มีอิทธิพลทางบวกอย่างมีนัยสำคัญต่อความพึงพอใจในการเรียนออนไลน์
- ส่วนผสมการตลาดมีอิทธิพลทางบวกอย่างมีนัยสำคัญต่อความพึงพอใจในโปรแกรมการเรียนออนไลน์
- ความพึงพอใจมีอิทธิพลทางบวกต่อความตั้งใจในการซื้อสินค้า
- ความสามารถในการใช้อินเทอร์เน็ต คุณภาพข้อมูล และคุณภาพบริการมีอิทธิพลทางอ้อมต่อความตั้งใจในการซื้อสินค้า
- การโต้ตอบระหว่างผู้เรียนและผู้สอนมีอิทธิพลทางอ้อมต่อความตั้งใจในการซื้อสินค้า

อภิปรายผล

ตั้งแต่การระบาดของโรค COVID-19 เรียนออนไลน์ได้กลายเป็นเรื่องปกติใหม่ทั่วโลก ในประเทศไทย สถาบันการศึกษาในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาจนถึงการศึกษาสูงอายุ ถูกบังคับให้เปลี่ยนจากการเรียนในห้องเรียนเป็นการเรียนออนไลน์ การเรียนออนไลน์ในประเทศไทย อยู่ในระยะเริ่มต้น ทำให้สถาบันการศึกษาต้องปรับปรุงคุณภาพการเรียนรู้ อย่างไรก็ตาม ความรู้ในด้านปัจจัยที่อาจมีผลต่อความพึงพอใจของผู้เรียนในการเรียนออนไลน์ยังมีจำกัด งานวิจัยนี้มุ่งเพื่อเติมเต็มช่องว่างนี้โดยการสำรวจปัจจัยที่สำคัญที่มีผลต่อความพึงพอใจในการเรียนออนไลน์สำหรับระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพในประเทศไทย

ผลจากงานวิจัยในครั้งนี้แสดงให้เห็นถึงปัจจัยที่สำคัญที่มีผลต่อความพึงพอใจในการเรียนออนไลน์สำหรับระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพในประเทศไทย ซึ่งพบว่า ความสามารถในการใช้อินเทอร์เน็ตและคุณภาพข้อมูลเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สามารถเพิ่มความพึงพอใจและความตั้งใจในการซื้อสินค้าสำหรับการเรียนออนไลน์ ความสามารถในการใช้อินเทอร์เน็ตเป็นลักษณะบุคคลที่นักเรียนสามารถฝึกฝนได้ สถาบันการศึกษาควรจัดเตรียมนักเรียนด้วยความรู้และทักษะในการใช้อินเทอร์เน็ตที่เหมาะสมหากต้องการใช้การเรียนออนไลน์เป็นสถานที่เรียนในอนาคตต่อไป นอกจากนี้ ทีมจัดการควรลงทุนในคุณภาพของข้อมูล การสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนขณะที่เรียนออนไลน์อาจช่วยให้ครู และผู้จัดการปรับปรุงคุณภาพข้อมูลได้ดียิ่งขึ้น ในสามประเภทของการโต้ตอบ ได้แก่ การปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและผู้สอน การปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนหลายคน การปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับเนื้อหา แต่ผลกระทบต่อความพึงพอใจของนักเรียนเพียงสองประเภทเท่านั้น คือ การโต้ตอบระหว่างเนื้อหาและนักเรียน และการโต้ตอบระหว่างนักเรียนเอง การโต้ตอบระหว่างเนื้อหาและนักเรียนมีผลกระทบบวกต่อความพึงพอใจของนักเรียน ในขณะที่การโต้ตอบระหว่างนักเรียนเองมีผลกระทบลบต่อความพึงพอใจของนักเรียน ทั้งสองประเภทยังไม่มีผลกระทบโดยตรงต่อการซื้อสินค้า อย่างไรก็ตาม ผลลัพธ์การวิจัยแสดงให้เห็นถึงผลกระทบที่สำคัญทางลบของการโต้ตอบระหว่างนักเรียนและผู้สอนต่อความตั้งใจในการซื้อสินค้าสอดคล้องกับงานวิจัยของเหลียง จีซอง และ ไช ชินซวง (Liang, J.-C.; & Tsai, C.-C. 2551) ได้ศึกษาเรื่อง ความสามารถในการใช้งานอินเทอร์เน็ตและความพึงพอใจในสภาพแวดล้อมการเรียนรู้บนอินเทอร์เน็ตแบบการสร้างความเข้าใจ งานวิจัยนี้ทำขึ้นเพื่อสำรวจความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการใช้งานอินเทอร์เน็ตและความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ด้วยตนเองบนอินเทอร์เน็ต พบว่าความสามารถในการใช้งานอินเทอร์เน็ตโดยทั่วไปอาจมีผลต่อความพึงพอใจในสภาพแวดล้อมการเรียนรู้บนอินเทอร์เน็ต กล่าวคือเมื่อมีการใช้งานสภาพแวดล้อมการเรียนรู้บนอินเทอร์เน็ตในระดับที่มากขึ้น เงื่อนไขหนึ่งที่สำคัญคือผู้เรียนจะต้องมีความสามารถในการใช้งานอินเทอร์เน็ตโดยทั่วไปอย่างเพียงพอ โดยใช้โมเดลสมการโครงสร้าง (SEM) การศึกษาได้สำรวจความสัมพันธ์ทางสาเหตุระหว่างตัวแปรที่พิจารณาในการศึกษานี้ การวิเคราะห์ SEM แสดงให้เห็นว่านักศึกษาที่มีความสามารถในการใช้งานอินเทอร์เน็ตโดยทั่วไปสูงมีระดับความพึงพอใจมากขึ้นต่อสภาพแวดล้อมการเรียนรู้บนอินเทอร์เน็ตที่พวกเขาสามารถใช้งานได้สะดวกสบาย อาทิเช่น สามารถสำรวจปัญหาในชีวิตจริง แสดงแหล่งข้อมูลหลายแหล่งดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้แบบการสืบค้นข้อมูลโดยไม่มีข้อจำกัดและอธิบายลักษณะของความรู้ อย่างไรก็ตามนักศึกษาที่มีความสามารถในการใช้งานอินเทอร์เน็ตโดยทั่วไปสูงก็จะแสดงความพึงพอใจที่น้อยลงต่อการเรียนรู้แบบสืบค้นข้อมูลบนอินเทอร์เน็ต

เนื่องจากความสัมพันธ์ระหว่างการโต้ตอบระหว่างนักเรียนและเนื้อหาอาจส่งผลให้มีความพึงพอใจสูงกว่าในการเรียนออนไลน์ สถาบันการศึกษาควรให้ความสำคัญกับการปรับปรุงคุณภาพของเนื้อหาและข้อมูลที่โพสต์ใน

ระบบการเรียนออนไลน์ อย่างไรก็ตาม ผลลัพธ์การโต้ตอบระหว่างนักเรียนและนักเรียนและการโต้ตอบระหว่างนักเรียนและผู้สอนไม่สอดคล้องกับการศึกษาที่ผ่านมา ซึ่งพบว่าการโต้ตอบทั้งหมดมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจที่ต่างกันในระดับที่ไม่เหมือนกัน ขึ้นอยู่กับบริบทและพื้นหลังของผู้เข้าร่วม ข้อเสนอแนะของเราคือผลลัพธ์ที่เป็นลบอาจเกิดจากการเปรียบเทียบของนักเรียนเกี่ยวกับลักษณะของการโต้ตอบระหว่างบุคคลระหว่างห้องเรียนแบบเดิมและห้องเรียนออนไลน์ การระบาดของโรค COVID-19 ทำให้นักเรียนทุกคนต้องย้ายไปเรียนออนไลน์โดยฉับพลัน ซึ่งมีรูปแบบการโต้ตอบระหว่างบุคคลที่แตกต่างกัน ครูถูกบังคับให้สอนออนไลน์โดยมีเวลาจำกัดในการเตรียมการ ซึ่งอาจส่งผลให้ความพึงพอใจลดลงสำหรับผู้เรียนที่เคยมีประสบการณ์การโต้ตอบระหว่างผู้เรียนและผู้สอนที่ดีกว่าในสภาพการเรียนรู้แบบเดิม มีความเป็นไปได้ที่มาตรฐานการเปรียบเทียบของนักเรียนในการเรียนออนไลน์คือประสบการณ์ที่ผ่านมากับการเรียนในที่ (ห้องเรียนเชิงหน้า) ที่พวกเขาสามารถโต้ตอบกับครูและเพื่อนๆ โดยตรงสอดคล้อง บิกิริ เมอร์เจตา เซสแนนซี และ บิสคา อธินา (Beqiri, M.S.; Chase, N. M.; Bishka, A. 2553) ได้ศึกษาเรื่องการจัดหลักสูตรออนไลน์: การสำรวจปัจจัยที่มีผลต่อความพอใจนักเรียน พบว่า ปัจจัยที่อาจส่งผลต่อความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดหลักสูตรออนไลน์โดยใช้นักศึกษาภาคธุรกิจเป็นผู้เข้าร่วม ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่านักศึกษาที่พอใจกับการจัดหลักสูตรออนไลน์มากกว่าจะมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ สำเร็จการศึกษา แต่งงานแล้ว อาศัยอยู่ที่ห่างจากมหาวิทยาลัยมากกว่า 1 ไมล์ และเพศชาย ปัจจัยอื่น ๆ ที่พบว่ามียุทธวิธีต่อความพึงพอใจของนักเรียน ได้แก่ ความเหมาะสมของหลักสูตรที่เปิดสอนทางออนไลน์และระดับความคุ้นเคย สุดท้ายนี้ การศึกษานี้ให้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับทัศนคติของนักเรียนต่อรูปแบบการสอนแบบผสมผสาน

แม้ว่าคุณภาพบริการจะไม่มีผลกระทบต่อความพึงพอใจ แต่มีความสัมพันธ์อันซับซ้อนในเจตจำนงในการซื้อสินค้าที่เป็นบวก ผลลัพธ์นี้แสดงให้เห็นว่าการรับรู้คุณภาพบริการสูงอาจส่งผลให้เกิดเจตจำนงในการซื้อสินค้า ดังนั้น ในบริบทของการเรียนออนไลน์ บุคลากรสนับสนุนทางเทคโนโลยีสารสนเทศควรเตรียมพร้อมให้บริการที่สามารถเข้าถึงได้ รวดเร็ว ตอบสนองทันที และมีความแม่นยำต่อนักเรียน เนื่องจากมันสามารถส่งผลให้เกิดการลงทะเบียนในโปรแกรมการเรียนออนไลน์ในอนาคต สุดท้าย สถาบันการศึกษาต้องเปลี่ยนกลยุทธ์และปรับตัวให้เหมาะสมเพื่อที่จะอยู่รอดในตลาดที่แข่งขันในปัจจุบัน สถาบันการศึกษาควรใช้ส่วนผสมการตลาดที่อ้างถึง 7 ป: โปรแกรม ราคา สถานที่ โปรโมชัน คน กระบวนการ หลักฐานทางกายภาพ เพื่อเสริมสร้างความพึงพอใจของนักเรียนในการเรียนออนไลน์ ซึ่งจะมีผลต่อเจตจำนงในการซื้อสินค้าสอดคล้องกับงานวิจัยของเหลียง จีซอง และ ไช ชินชวง (Liang, J.-C.; & Tsai, C.-C. 2551) ได้ศึกษาเรื่อง ความสามารถในการใช้งานอินเทอร์เน็ตและความพึงพอใจในสภาพแวดล้อมการเรียนรู้บนอินเทอร์เน็ตแบบการสร้างความรู้ความเข้าใจ งานวิจัยนี้ทำขึ้นเพื่อสำรวจความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการใช้งานอินเทอร์เน็ตและความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ด้วยตนเองบนอินเทอร์เน็ต พบว่าความสามารถในการใช้งานอินเทอร์เน็ตโดยทั่วไปอาจมีผลต่อความพึงพอใจในสภาพแวดล้อมการเรียนรู้บนอินเทอร์เน็ต กล่าวคือเมื่อมีการใช้งานสภาพแวดล้อมการเรียนรู้บนอินเทอร์เน็ตในระดับที่มากขึ้น เงื่อนไขหนึ่งที่สำคัญคือผู้เรียนจะต้องมีความสามารถในการใช้งานอินเทอร์เน็ตโดยทั่วไปอย่างเพียงพอ โดยใช้โมเดลสมการโครงสร้าง (SEM) การศึกษาได้สำรวจความสัมพันธ์ทางสาเหตุระหว่างตัวแปรที่พิจารณาในการศึกษานี้ การวิเคราะห์ SEM แสดงให้เห็นว่านักศึกษาที่มีความสามารถในการใช้งานอินเทอร์เน็ตโดยทั่วไปสูงมีระดับความพึงพอใจมากขึ้นต่อสภาพแวดล้อมการเรียนรู้บนอินเทอร์เน็ตที่พวกเขาสามารถใช้งานได้อย่างสะดวกสบาย อาทิเช่น สามารถสำรวจปัญหาในชีวิตจริง แสดงแหล่งข้อมูลหลายแหล่งดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้แบบการสืบค้นข้อมูลโดยไม่มีข้อจำกัดและ

อธิบายลักษณะของความรู้อย่างใดก็ตามที่นักศึกษาที่มีความสามารถในการใช้งานอินเทอร์เน็ตโดยทั่วไปสูงก็จะแสดงความพึงพอใจที่น้อยลงต่อการเรียนรู้แบบสืบค้นข้อมูลบนอินเทอร์เน็ต

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยนี้มีข้อจำกัดบางประการ ข้อจำกัดแรกคือผู้เข้าร่วมการศึกษาในการวิจัยปัจจุบันเป็นนักศึกษาวิชาชีพที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย ในบริบทการเรียนออนไลน์ ความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียน เช่น อายุ ระดับการศึกษา รวมถึง พื้นฐานทางสังคม-เศรษฐกิจ อาจมีผลต่อความพึงพอใจและความตั้งใจในการซื้อบริการการศึกษาในอนาคตควรสรุปข้อความนี้โดยการนำโมเดลการวิจัยไปใช้กับผู้เข้าร่วมจากพื้นฐานทางการศึกษาและสภาพเศรษฐกิจที่ต่างกัน

ข้อจำกัดที่สอง คือ โมเดลที่เสนอไว้ถูกใช้กับนักเรียนที่ถูกบังคับให้เปลี่ยนจากการเรียนในห้องเรียนแบบดั้งเดิมเป็นการเรียนออนไลน์โดยฉับพลัน การศึกษาในอนาคตอาจสังเกตสิ่งที่มีผลต่อการมีแรงจูงใจของนักเรียนและการมีส่วนร่วมและได้ตอบในกิจกรรมออนไลน์ พวกเราเสนอให้นักวิชาการสำรวจวิธีที่การโต้ตอบระหว่างบุคคลส่วนร่วมส่งผลเสียต่อความพึงพอใจและจุดมุ่งหมายในการซื้อสินค้าของนักเรียน การศึกษาในอนาคตสามารถตรวจสอบสาเหตุของความไม่พอใจของนักเรียนต่อการโต้ตอบระหว่างบุคคล (การโต้ตอบระหว่างนักเรียนและการโต้ตอบระหว่างนักเรียนและผู้สอน)

นอกจากนี้ผลลัพธ์การวิจัยแสดงถึงความสำคัญของคุณภาพของข้อมูลเป็นตัวแปรหลักที่มีผลกระทบต่อความพึงพอใจของนักเรียนและจุดมุ่งหมายในการซื้อสินค้า ดังนั้น การระบุปัจจัยที่เพิ่มความรับรู้ในคุณภาพของข้อมูลเป็นพื้นที่ที่น่าสนใจสำหรับการศึกษาในอนาคตอีกด้วย สุดท้าย การศึกษาปัจจุบันไม่ได้สำรวจผลกระทบของแต่ละส่วนของส่วนผสมการตลาด การวิจัยในอนาคตสามารถสำรวจว่าแต่ละส่วนผสมของการตลาดมีผลกระทบต่อความพึงพอใจในการเรียนออนไลน์อย่างไร

เอกสารอ้างอิง

- Al-Fattal, A. (2010). Understanding Student Choice of University and Marketing Strategies in Syrian Private Higher Education. PhD thesis, University of Leeds, Leeds.
- DeLone, W. H.; & McLean, E. R. (1992). Information Systems Success: The Quest for the Dependent Variable. *Information Systems Research*. 3(1): 60-95.
- Delone, W. H.; & McLean, W. R. (2003). The DeLone and McLean Model of Information Systems Success: A Ten-Year Update. *Journal of Management Information Systems*. 19: 4, 9-30.
- Eastin M. S.; & LaRose R. L. (2000, September). Internet Self-efficacy and the Psychology of the Digital Divide. *Journal of Computer-Mediated Communication*. 6(1). JCMC611.
- Kuo, Y. C.; Eastmond, J. N.; Schroder, K. E. E.; & Bennett, L. J. (2009). Student Perceptions of Interactions and Course Satisfaction in a Blended Learning Environment. Paper presented at ED-MEDIA 2009 World Conference on Educational Multimedia, Hypermedia & Telecommunications, Honolulu, HI.

- Kuo, Y.-C.; Walker, A.; Belland, B.; Schroder, K.; & Kuo, Y.-T. (2014). A Case Study of Integrating Intertwine: Interaction, Internet Self-Efficacy, and Satisfaction in Synchronous Online Learning Environments. *International Review of Research in Open and Distributed Learning*. 15(1): 161-181.
- Liaw, S. S. (2008). Investigating Students 'Perceived Satisfaction, Behavioral Intention, and Effectiveness of e-learning: A Case Study of the Blackboard System. *Computer & Education*. 51: 8644-873.
- Liaw, S. S.; Huang, H. M.; & Chen, G. D. (2007). An Activity-theoretical Approach to Investigate Learners' Factors toward e-learning Systems. *Computers in Human Behavior*. 23: 1906–1920.
- Moore, M. G. (1989). **Three Types of Transaction**. In M. G. Moore & G. C. Clark (Eds.), *Readings in Principles of Distance Education* (pp.100-105). University Park: The Pennsylvania State University.
- Moore, M. G.; & Kearsley, G. (1996). Distance Education: A Systems View. *Distance Education*. 17, 412.
- Rosenberg, M. J. (2001). *E-learning: Strategies for Delivering Knowledge in the Digital Age*. New York: McGraw-Hill.
- Udo, G. J.; Bagchi, K. K.; & Kirs, P. J. (2011). Using SERVQUAL to Assess the Quality of e-learning Experience. *Computer in Human Behavior*. 27: 1272-1283.
- World Bank. (2020). *The COVID-19 Pandemic: Shocks to Education and Policy Responses*. World Bank, Washington, DC. © World Bank. <https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/33696>
License: CC BY 3.0 IGO”.

E012S: การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด

THE USE OF INFORMATION TECHNOLOGY FOR MANAGEMENT OF SCHOOL UNDER TRAT PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE

ปรีชา ขาวสอาด¹ นิษฐา พรสุริวงษ์² อมรรัตน์ ประวิติรุ่งเรือง³

¹ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

^{2,3} อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. เพื่อศึกษาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานของสถานศึกษา 2. เพื่อเปรียบเทียบการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานของสถานศึกษา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล 3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอนของสถานศึกษา จำนวน 300 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างใช้สูตรยามาเน โดยวิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิและสุ่มแบบง่ายด้วยวิธีการจับฉลาก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการทดสอบค่าเอฟ

ผลการวิจัยพบว่า 1) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ทั้งภาพรวมและด้าน อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานทั่วไป และด้านการบริหารงานบุคคล ตามลำดับ 2) การเปรียบเทียบการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานของสถานศึกษา พบว่า ผู้บริหารและครูที่มีเพศที่ต่างกัน มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานของสถานศึกษา ทั้ง 4 ด้าน ไม่แตกต่างกัน ผู้บริหารและครูที่มีตำแหน่งต่างกัน มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานของสถานศึกษา ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผู้บริหารและครูที่มีระดับการศึกษาที่ต่างกัน มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานของสถานศึกษา ทั้ง 4 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ผู้บริหารและครูที่มีประสบการณ์ทำงานที่ต่างกัน มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานของสถานศึกษา ด้านการบริหารงานวิชาการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 3) แนวทางการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานของสถานศึกษา ให้ลดการใช้เอกสารจัดเก็บข้อมูลในระบบออนไลน์ และนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารงานของสถานศึกษา

คำสำคัญ: การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ, การบริหารงานของสถานศึกษา

Abstract

The objectives of this research were: 1) To study the use of information technology for management 2) To compare the use of information technology for management, classified by personal factors 3) To study the development of the use of information technology for management of school under trat primary educational service area office. The sampling group included 300 management of school and teachers. The sample is based on the Yamanae formula, using a stratified random sampling and simple random sampling method. The tools used in this study were questionnaires. Statistics used in the research included, Frequency, Percentage mean, standard deviation, independent T-test and F-test.

The research findings were as follows: 1) The use of information technology for management of school under Trat Primary Educational Service Area Office, both overall and internal, can be sorted by average as follows: Academic management, Budget Administration, General Administration and Human resource Management, respectively. Compare the use of information technology in the administration of educational institutions 2) Comparing the use of information technology for management of school found that: Administrators and teachers with different sex, there was no difference in information technology for management of school. Administrators and teachers with different position use of Information Technology for management of school. Budget Administration, Human resource Management and General Administration differ statistically at .01. Administrators and teachers with different levels of education use of Information Technology for management of school the four educational institutions, significantly different at .01. Administrators and teachers with different working experience use of Information Technology for management of school. The difference is significantly different at .05. 3) Guidelines for developing the use of Information Technology for management of school to reduce the use of documents, collect information on online systems, and apply information technology to school administration.

Keywords: The use of Information Technology, Administration of school

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ได้ส่งผลกระทบต่อสังคมไทยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ซึ่งก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงกับสังคมมนุษย์อย่างมากไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลง ด้วยเหตุนี้มนุษย์จึงต้องมีการปรับตัวและพัฒนาตนเอง ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงให้มีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องเทคโนโลยีสารสนเทศที่เข้ามามีบทบาทในการดำรงชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งในโลกปัจจุบันที่เป็นยุคข้อมูลข่าวสาร ที่สามารถส่งผ่านและเชื่อมโยงกัน ได้ทั่วโลกอย่างรวดเร็ว ทันต่อเหตุการณ์เพื่อเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้เป็นจำนวนมากและมีประสิทธิภาพตามที่ต้องการ (กวินตรา ช้วนลิ้ม. 2560: 8)

ความเจริญก้าวหน้าในยุคโลกาภิวัตน์มีผลกระทบต่อหลายภาคส่วน เพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับสภาพปัจจุบันการนำเทคโนโลยีสารสนเทศ มาช่วยในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเป็นการสนองตอบนโยบายการปฏิรูป

การศึกษาตาม พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ดังจะเห็นได้จาก หมวดที่ 9 เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของรัฐในการสนับสนุนให้สถานศึกษานำเทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วยในการบริหารจัดการศึกษา ตามเจตนารมณ์ของกระทรวงศึกษาธิการได้มีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ กองทุนพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา พ.ศ. 2563-2565 พัฒนาให้เป็นศูนย์กลางในการเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศด้าน การศึกษา และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีและดิจิทัล (กระทรวงศึกษาธิการ. 2562: 5) โดยผู้บริหาร สถานศึกษาต้องมีวิสัยทัศน์ที่ดีต่อการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในสถานศึกษาต้องมีความรู้ความเข้าใจ และให้ ความสำคัญในเรื่อง ของเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อพัฒนาทักษะในการเรียนการสอนกระบวนการเรียนรู้การประกัน คุณภาพของสถานศึกษารวมทั้งการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อให้สามารถตอบสนองของความเจริญก้าวหน้า ในอนาคต (ภณทิรา นาคะสรรค์. 2564: 4-5)

ด้วยเหตุนี้เทคโนโลยีสารสนเทศจึงเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญต่อสถานศึกษาเป็นอย่างมาก จึงได้กำหนด นโยบายเร่งรัดในการพัฒนาและส่งเสริมการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศเพื่อพัฒนาการศึกษาในทุกด้าน (กระทรวง ศึกษาธิการ. 2548) จึงมีนโยบายให้มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารโรงเรียน โดยใช้สนับสนุนการ บริหาร ตามขอบข่ายงานทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงาน บุคคล และด้านการบริหารทั่วไป ซึ่งในการจัดหาอุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้นั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีผู้ที่มี ความรู้ความสามารถในการใช้อุปกรณ์เหล่านั้นเป็นอย่างดี สอดคล้องกับคำกล่าวของ กฤติยา คำเพราะ (2560: 12) ได้กล่าวไว้ว่า ปัญหาการประยุกต์ใช้ระบบเทคโนโลยี มี 2 ประการ คือ ข้อจำกัดต่าง ๆ ของระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และข้อจำกัดของผู้ใช้การพัฒนางานองค์กรเริ่มให้ความสำคัญเกี่ยวกับการพัฒนาระบบการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ในหน่วยงานให้ทันสมัยและเอื้อประโยชน์ต่อการบริหารจัดการให้มากที่สุด จากการศึกษาที่ผ่านมาจึงมีงานวิจัยที่แสดง ให้เห็นว่า สภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารของสถานศึกษายังไม่ประสบผลสำเร็จ เท่าที่ควร เกิดจาก งบประมาณที่ได้รับจากงบประมาณแผ่นดินมีไม่เพียงพอ ปัญหาในเรื่องความพร้อมของระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ตลอดจนสื่อซอฟต์แวร์ที่จะใช้งานรวมทั้งจำนวนบุคลากรในสถานศึกษามีน้อย (ศุภสิริ พัฒนภักดี. 2558)

สารสนเทศและคอมพิวเตอร์ถือว่าเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการบริหารการศึกษาและยังเป็นเทคโนโลยีทาง การศึกษาที่สามารถเชื่อมโยงผสมสื่ออื่น ๆ ที่เป็นที่เหมาะสมต่อการเรียนการสอน ของผู้เรียน ดังนั้นผู้บริหารและครู ในโรงเรียนจึงต้องมีความรู้ความเข้าใจในเป้าหมายของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานนั้น ๆ ควรมีการ วางแผนการนำเทคโนโลยี มาใช้ในการบริหารจัดการให้เกิดผลประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาสูงสุด (สำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ. 2566: ออนไลน์)

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงศึกษาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการบริหารในการใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานของสถานศึกษาจนสามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา การปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับนโยบายและทิศทางขับเคลื่อนของสถานศึกษา ในการวางแผนการจัดระบบการใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพในด้านการบริหารจัดการและด้านการเรียนรู้ และจะได้ทราบ ระดับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศและแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงแก้ไขการบริหารงาน สถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์

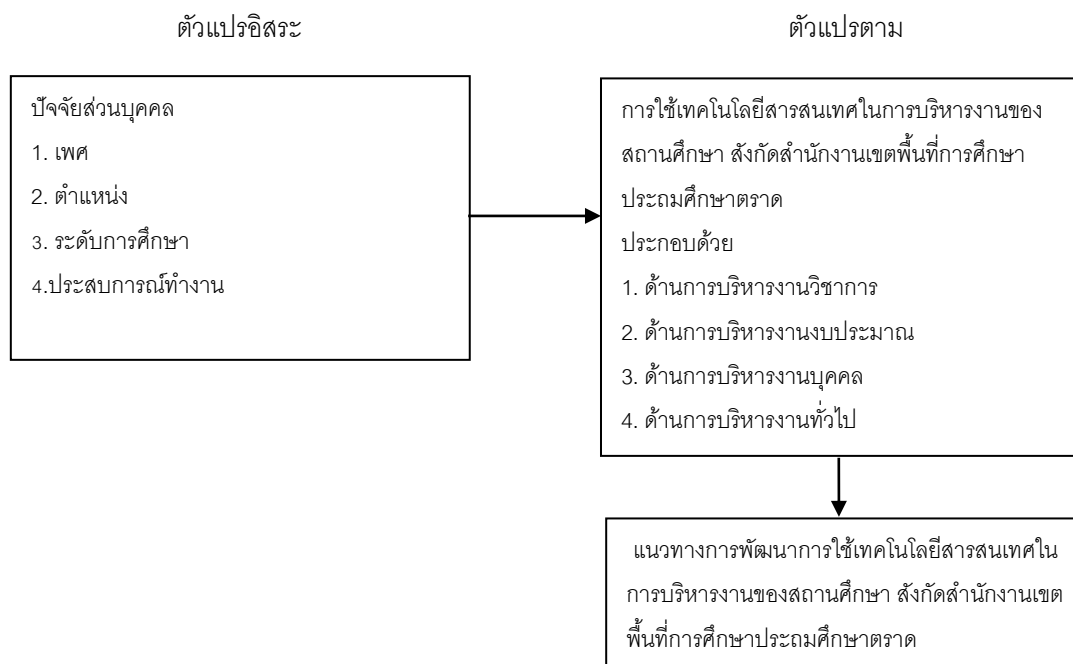
1. เพื่อศึกษาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด
2. เพื่อเปรียบเทียบการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด

ประโยชน์ที่จะได้รับ

1. ครูและบุคลากรสามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการปฏิบัติงานเพื่อพัฒนาปฏิบัติงานด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารในสถานศึกษา ให้สอดคล้องกับนโยบายของสถานศึกษา
2. ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการวางนโยบายเพื่อให้สถานศึกษามีประสิทธิภาพในระดับสูงขึ้น
3. หน่วยงานได้แก่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด สามารถนำผลการวิจัยไปพัฒนาสถานศึกษาให้เกิดคุณภาพและเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

กรอบแนวคิด

จากการศึกษาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ผู้วิจัยได้นำแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษา ตาม ฐิติพร สุดสาย (2557) หฤทัย อรุณศิริ (2557) อัจฉรียา ทองมา (2558) เอกราช เครือศรี โกวิท วัชรินทรางกูร และ กระพัน ศรีงาน (2558) ศุภสิริ พัฒนภักดี (2558) ทิพวัลย์ นนทเกท (2559) กวินตรา ช้วนลิ้ม (2560) ปิยะนุช บัวชม (2561) จันทิมา ศรีเมือง (2558) จินตนา จุงใจ (2560) โดยนำความคิดดังกล่าวเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ทำให้สรุปได้ว่า การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการบริหารงานวิชาการ 2) ด้านการบริหารงบประมาณ 3) ด้านการบริหารงานบุคคล 4) ด้านการบริหารงานทั่วไป ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐาน

ผู้บริหารและครูที่มีปัจจัยส่วนบุคคลต่างกัน มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ขอบเขตการศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารและครูผู้สอนของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ปีการศึกษา 2566 จำนวน 102 แห่ง จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 83 คน และครู จำนวน 1,108 คน รวมเป็นประชากรทั้งหมด 1,191 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด. 2566: ออนไลน์)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอนของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ปีการศึกษา 2566 โดยทำการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามหลักเกณฑ์คำนวณที่นำเสนอโดย ทาโร ยามาเน (Taro Yamane, 1973) ได้กลุ่มตัวอย่างจำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 21 คน และครู จำนวน 279 คน รวมทั้งสิ้น 300 คน โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified sampling) และใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Random sampling) โดยวิธีการจับฉลาก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานของ
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งเป็น 2 ตอน

ดังนั้น ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ตำแหน่ง ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน มีลักษณะเป็นแบบสอบถามรายการ (Check List) ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา - ศึกษาตรวด เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในวิจัย

1. ศึกษาหลักการ ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา - ศึกษาตรวด 2. กำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสอบถาม 3. สร้างแบบสอบถามฉบับร่าง เป็นการสร้างแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ ของ ชูศรี วงศ์รัตน์ (2564: 19) มาปรับและพัฒนาให้สอดคล้องกับตัวแปรที่ศึกษาและครอบคลุมตามนิยามศัพท์เฉพาะ 4. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ เพื่อตรวจสอบแนะนำในการปรับปรุงและปรับแก้ตามที่เสนอแนะ

การหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และความถูกต้องของการใช้ภาษาโดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย (Index Of Item Objective Congruence หรือ IOC) แล้วเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ .05 ขึ้นไป ปรับปรุงข้อคำถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญที่ได้ค่า IOC ระหว่าง .06-1 2. ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ จากนั้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง 3. นำแบบสอบถามที่ได้ทำการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try-out) กับประชากร ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน และนำข้อมูลหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .969 4. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้วมาปรับปรุงอีกครั้งหนึ่ง แล้วนำแบบทดสอบที่สมบูรณ์แล้วไปใช้ในการเก็บข้อมูลต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)
2. ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)
3. ค่าสถิติ t-test เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างในกรณี 2 กลุ่ม
4. ค่าสถิติ F-test ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way Anova) ใช้เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่ม เมื่อพบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงทำการทดสอบจำแนกเป็นรายคู่ด้วยวิธี Scheffe

ผลการวิจัย

1. ผู้บริหารและครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 214 คน คิดเป็นร้อยละ 71.30 เป็นครูผู้สอน 279 คน คิดเป็นร้อยละ 93.00 ส่วนใหญ่ศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน 224 คน คิดเป็นร้อยละ 74.70 และมีประสบการณ์การทำงาน 6-10 ปี จำนวน 112 คน คิดเป็นร้อยละ 37.30

2. การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด โดยภาพรวมแต่ละด้าน ดังนี้

การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานของสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1. ด้านการบริหารงานวิชาการ	4.49	0.262	มาก	1
2. ด้านการบริหารงานงบประมาณ	4.40	0.332	มาก	2
3. ด้านการบริหารงานบุคคล	4.38	0.365	มาก	4
4. ด้านการบริหารงานทั่วไป	4.38	0.326	มาก	3
รวม	4.41	0.227	มาก	

จากตาราง 1 พบว่า ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด โดยภาพรวม การใช้ข้อมูลในระดับมาก ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.227) เมื่อพิจารณารายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ การใช้ข้อมูลในระดับมาก ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.262) รองลงมาคือ ด้านการบริหารงานงบประมาณ การใช้ข้อมูลในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.332) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการบริหารงานบุคคล ระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.365) ตามลำดับ

3. การทดสอบสมมติฐาน

ตาราง 2 เปรียบเทียบการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ในการบริหารงานของ สถานศึกษา	เพศ		ตำแหน่ง		ระดับการศึกษา		ประสบการณ์ทำงาน	
	t	P-value	t	P-value	F	P-value	F	P-value
1. ด้านการบริหารงาน								
วิชาการ	2.639	0.455	2.296	0.068	13.554**	0.00	2.497*	0.043
2. ด้านการบริหารงาน								
งบประมาณ	2.015	0.177	2.037**	0.005	8.135**	0.00	0.476	0.753
3. ด้านการบริหารงาน								
บุคคล	0.877	0.974	2.037**	0.004	6.313**	0.002	0.71	0.586
4. ด้านการบริหารงานทั่วไป	1.131	0.059	0.932**	0.000	6.569**	0.002	1.169	0.324

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05, ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 2 พบว่า ผู้บริหารและครูที่มีเพศที่ต่างกัน มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานของสถานศึกษา ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป ไม่แตกต่างกัน

ผู้บริหารและครูที่มีตำแหน่งแตกต่างกัน มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานของสถานศึกษา ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แต่ด้านการบริหารงานวิชาการ ไม่แตกต่างกัน

ผู้บริหารและครูที่มีระดับการศึกษาที่ต่างกัน มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานของสถานศึกษา ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 จึงทำการทดสอบเปรียบเทียบ รายคู่โดยใช้วิธีการของเชฟเฟ (Sheffe's Method)

ผู้บริหารและครูที่มีประสบการณ์ทำงานที่ต่างกัน มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานของสถานศึกษา ด้านการบริหารงานวิชาการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 จึงทำการทดสอบเปรียบเทียบรายคู่โดยใช้วิธีการของ เชฟเฟ (Sheffe's Method)

4. แนวทางการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด พบว่า ให้ลดการใช้เอกสาร จัดเก็บข้อมูลในระบบออนไลน์ และนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารงานของสถานศึกษา

สรุปผลการวิจัย

1. ผู้บริหารและครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง เป็นครูผู้สอน ส่วนใหญ่ศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี และมีประสบการณ์การทำงาน 6-10 ปี
2. การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด โดยภาพรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก
3. เปรียบเทียบการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานของสถานศึกษา ผู้บริหารและครูที่มีเพศที่ต่างกัน มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานของสถานศึกษา ทั้ง 4 ด้าน ไม่แตกต่างกัน ผู้บริหารและครูที่มีตำแหน่งต่างกัน มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานของสถานศึกษา ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผู้บริหารและครูที่มีระดับการศึกษาที่ต่างกัน มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานของสถานศึกษา ทั้ง 4 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ผู้บริหารและครูที่มีประสบการณ์ทำงานที่ต่างกัน มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานของสถานศึกษา ด้านการบริหารงานวิชาการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05
4. แนวทางการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานของสถานศึกษา ให้ลดการใช้เอกสาร จัดเก็บข้อมูลในระบบออนไลน์ และนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารงานของสถานศึกษา

อภิปรายผล

1. การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารและครู มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการประเมินผล ติดตาม การบริหารงานวิชาการ และมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ให้เหมาะสมตามความต้องการของนักเรียน ชุมชน ท้องถิ่น และสังคม สอดคล้องกับงานวิจัยของ กวินตรา ช้วนลิ้ม (2560) ได้ศึกษาเรื่อง การเปรียบเทียบและเสนอแนะแนวทางการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษา โรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิษณุพันธ์ เลิศอำพลพงษ์ (2564) ได้ศึกษาเรื่อง การใช้สารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า การใช้สารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร ทั้ง 4 ด้าน โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยะนุช บัวชม (2561) ได้ศึกษาเรื่อง เรื่องการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารของสถานศึกษา โดยภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

1.1 ด้านการบริหารงานวิชาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารและครู มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการประเมินผล ติดตาม การบริหารงานวิชาการ และมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้เหมาะสมตามความต้องการของนักเรียน ชุมชน ท้องถิ่น และสังคม สอดคล้องงานวิจัยของ อนุพงศ์ อัดถไพศาล (2558) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพการใช้และปัญหาในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาของอำเภอเกาะสมุย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์-

ธานี 1 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการใช้และปัญหาในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ เอกราช เครือศรี โกวิท วัชรินทรางกูร และ กระพัน ศรีงาน (2558) ได้ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ผลการวิจัยพบว่า การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู ด้านการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทิพวัลย์ นนทเกท (2559) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพและปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารของสถานศึกษา และเปรียบเทียบการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของสถานศึกษา ด้านการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านการบริหารงานงบประมาณ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารและครู มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารพัสดุ สินทรัพย์ เพื่อควบคุมให้ทราบสภาพการใช้งาน และมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดระบบการจัดเก็บและค้นหาเอกสาร สอดคล้องกับงานวิจัยของ จินตนา จุงใจ (2560) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหาร การศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบัน ปัญหาและอุปสรรคการใช้เทคโนโลยีในการบริหารการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ด้านการบริหารงานงบประมาณอยู่ใน ระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรพงษ์ แสงสีมูข (2564) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาของกลุ่ม โรงเรียนช่องแคบ-ศิริราชกูร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาของกลุ่มโรงเรียนช่องแคบ-ศิริราชกูร ด้านการบริหารงานงบประมาณอยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านการบริหารงานบุคคล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารและครู มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการลา วินัย การรักษาวินัยและการออกจากราชการ และมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการดำเนินการทางวินัยและการลงโทษ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เอกราช เครือศรี โกวิท วัชรินทรางกูร และ กระพัน ศรีงาน (2558) ได้ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ผลการวิจัยพบว่า การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู ด้านการบริหารงานบุคคลอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ จินตนา จุงใจ (2560) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหาร การศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบัน ปัญหาและอุปสรรคการใช้เทคโนโลยีในการบริหารการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ด้านการบริหารงานบุคคลอยู่ใน ระดับมาก

1.4 ด้านการบริหารงานทั่วไป โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารและครู มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการส่งเสริมงานกิจการนักเรียนภายในสถานศึกษา และมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการประเมินผล ติดตาม ในการบริหารงานทั่วไป สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรพงษ์ แสงสีมูข (2564) ได้ศึกษา

เรื่องแนวทางการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาของกลุ่ม โรงเรียนช่องแคบ-ศรีราชากร์ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาของกลุ่มโรงเรียนช่องแคบ-ศรีราชากร์ ด้านการบริหารงานทั่วไปอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ งานวิจัยของ ปิยะนุช บัวชม (2561) ได้ศึกษาเรื่องการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า สภาพการใช้เทคโนโลยีการใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารของสถานศึกษา ด้านการบริหารงานทั่วไปอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัย ของ จันทิมา ศรีเมือง (2558) ได้ศึกษาเรื่องการใช้เทคโนโลยีเพื่อการบริหารโรงเรียนภาครัฐ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การใช้เทคโนโลยีเพื่อการบริหารโรงเรียนภาครัฐ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ด้านการบริหารงานทั่วไปอยู่ในระดับมาก

2. การทดสอบสมมติฐาน

2.1 ผู้บริหารและครูที่มีเพศที่ต่างกัน มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานของสถานศึกษา ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารและครูให้ความสำคัญกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงาน ของสถานศึกษาทุกเพศ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เอกราช เครือศรี โกวิท วัชรินทรางกูร และ กระพัน ศรีงาน (2558) ได้ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของครูที่มีเพศต่างกัน มีความ คิดเห็นต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ไม่ต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัย ของ ภณทิรา นาคะสรณ์ (2564) ได้ศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหาร โรงเรียน ขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารและครูที่มีเพศที่ต่างกัน การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหาร ไม่แตกต่างกัน

2.2 ผู้บริหารและครูที่มีตำแหน่งแตกต่างกัน มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานของ สถานศึกษา ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป แตกต่างกันมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แต่ด้านการบริหารงานวิชาการ ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารและครู ให้ความสำคัญกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในด้านการบริหารงานวิชาการเหมือนกัน ซึ่งส่งผลดีต่อสถานศึกษา ส่วนด้านอื่น ๆ อาจมีระดับการใช้ตามลักษณะงานที่ได้รับมอบหมายในแต่ละด้านเท่านั้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ รัชนก ไทยรักษ์ และ สมใจ สืบเสาะ (2563) ได้ศึกษาเรื่อง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการบริหาร สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหาร และครูที่มีตำแหน่งต่างกัน มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการบริหารสถานศึกษาแตกต่างกันอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยะนุช บัวชม (2561) ได้ศึกษาเรื่องการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศเพื่อการบริหารของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารและครูที่มีตำแหน่งแตกต่างกัน มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารของสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 ผู้บริหารและครูที่มีระดับการศึกษาที่ต่างกัน มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานของ สถานศึกษา ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการ

บริหารงานทั่วไป แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารและครู มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานของสถานศึกษาแตกต่างกันตามระดับการศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ รัชนก ไทรักษ์ และ สมใจ สืบเสาะ (2563) ได้ศึกษาเรื่องการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการบริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ระดับการศึกษาที่ต่างกัน มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการบริหารสถานศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภสิริ พัฒนภักดี (2558) ได้ศึกษาและเปรียบเทียบการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการวิจัยพบว่า ระดับการศึกษาที่ต่างกัน มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.4 ผู้บริหารและครูที่มีประสบการณ์ทำงานที่ต่างกัน มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานของสถานศึกษา ด้านการบริหารงานวิชาการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารและครูให้ความสำคัญกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทุกด้าน โดยเฉพาะด้านวิชาการ ซึ่งมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับประสบการณ์ทำงานของแต่ละคน สอดคล้องกับงานวิจัยของ เอกราช เครือศรี โกวิท วัชรินทรางกูร และ กระพั่น ศรีงาน (2558) ได้ศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ใน 4 ผลการวิจัยพบว่า ครูที่มีประสบการณ์ทำงานแตกต่างกันมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ กฤติยา คำเพราะ (2560) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารการศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. แนวทางการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานของสถานศึกษา

แนวทางการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานของสถานศึกษา ให้ลดการใช้เอกสาร จัดเก็บข้อมูลในระบบออนไลน์ และนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารงานของสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรพงษ์ แสงสีมูข (2564) ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาของกลุ่ม โรงเรียนช่องแคบ-ศรีราษฎร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาของกลุ่มโรงเรียนช่องแคบ-ศรีราษฎร์ คือ สถานศึกษาควรมีการประชุมวางแผน กำหนดวิธีการ เป้าหมายและปฏิทินกำหนดระยะเวลา มีการแต่งตั้ง ผู้รับผิดชอบการปฏิบัติงานให้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถ จัดสรรงบประมาณเพื่อจัดหาสื่อ วัสดุอุปกรณ์ และเทคโนโลยีสารสนเทศให้เหมาะสมเพียงพอ จัดให้มีการอบรมเพื่อพัฒนาครูให้มีความรู้และทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างต่อเนื่อง จัดทำระบบการเก็บข้อมูลในระบบออนไลน์ และควรส่งเสริมให้มีการ นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับ จินตนา จุงใจ (2560) ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหาร การศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางพัฒนาการใช้เทคโนโลยีในการบริหารการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา ด้านวิชาการสถานศึกษา ควรใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดเก็บข้อมูล นักเรียนให้เป็นระบบ ด้านงบประมาณ ควรใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบันทึกข้อมูลบัญชีรับ-จ่าย การรายงานผลทางด้านการเงิน ด้านการจัดการเรียนการ

สอน นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการประมวลผลงาน ด้านการบริหารงานบุคคล ควรใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการประมวลผลข้อมูลและ รายงานผลการพิจารณาความดีความชอบ และด้านการบริหารทั่วไป ควรใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการทำทะเบียนประวัตินักเรียน ในระบบออนไลน์

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษา ดังนี้

1. ด้านการบริหารงานวิชาการ ควรมีการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ดังนั้นผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูผู้สอนนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เครื่องมือ สื่อ และวิธีการ มาใช้ในการจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
2. ด้านการบริหารงานงบประมาณ ควรมีการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดทำเสนอของบประมาณตามนโยบายทางการศึกษาเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ดังนั้นผู้บริหารและครู ควรนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้ในการเก็บบันทึกข้อมูลต่าง ๆ แทนการจดบันทึกลงในกระดาษ และการเสนอของบประมาณด้วยระบบคอมพิวเตอร์และอิเล็กทรอนิกส์
3. ด้านการบริหารงานบุคคล ผู้บริหาร ควรมีการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการประเมินผลติดตาม การบริหารงานบุคคลเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ดังนั้นผู้บริหาร ควรดำเนินการจัดโครงการพัฒนาครูในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการประเมินผล ติดตาม การบริหารงานบุคคลด้วยระบบคอมพิวเตอร์ เพื่อให้การประมวลผลข้อมูลมีความรวดเร็ว ถูกต้อง และแม่นยำ
4. ด้านการบริหารงานทั่วไป ผู้บริหาร ควรมีการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดเก็บเอกสาร คำสั่ง งานทะเบียน งานสารบัญต่าง ๆ และรายงานสรุปผลตามภารกิจ ดังนั้นผู้บริหารควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เพิ่มมากขึ้น เช่น งานสารบรรณอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อลดความซ้ำซ้อน ค่าใช้จ่าย ลดปริมาณการใช้กระดาษ โดยอาศัยนวัตกรรม และระบบคอมพิวเตอร์สมัยใหม่มาใช้ เพื่อเพิ่มคุณภาพในการปฏิบัติงาน
5. จากการเปรียบเทียบการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด จำแนกตามตำแหน่ง ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน มีความแตกต่างกัน ดังนั้นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ควรจัดสรรงบประมาณสนับสนุน และส่งเสริมการฝึกอบรมพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ในการการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารสถานศึกษาในเชิงปฏิบัติการ เพื่อนำมาใช้ในการงานทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด
2. ควรศึกษาบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2548). การสังเคราะห์งานด้านการจัดการเรียนร่วมสู่ภาคปฏิบัติเพื่อนำสู่นโยบายการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพสำหรับเด็กและเยาวชน. กรุงเทพฯ.
- _____. (2556). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พร้อมกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้องและพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ.
- _____. (2562). คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล. กรุงเทพฯ.
- กฤติยา คำเพราะ. (2560). ศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารการศึกษา ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 4. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ.
- กวินตรา ช้วนลิ้ม. (2560). ศึกษาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษา โรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- จันทิมา เรืองศรี. (2558) การใช้เทคโนโลยีเพื่อการบริหารโรงเรียนภาครัฐ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- จินตนา จุงใจ. (2560). ศึกษาแนวทางการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารการศึกษา โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ทิพวัลย์ นนทเกท. (2559). การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3. วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาส ราชนครินทร์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. 3(1): 47-56.
- ปิยะนุช บัวชม. (2561) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 4. ภาคนิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- พิชญนันท์ เลิศอำพลพงษ์. (2564). ศึกษาการใช้สารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ภัณฑิรา นาคะสรรค์. (2564). ประสิทธิภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.
- รัชกร ไทยรักษ์ และ สมใจ สืบเสาะ. (2563). การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการบริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ วิทยาเขตวังไกลกังวล.

- ศุภสิริ พัฒนภักดี. (2558). การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลเมืองนาสาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี. ภาคนิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาดรstadt. (2566). แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. ๒๕๖๖-๒๕๗๐ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาดรstadt. สืบค้นจาก <https://web.trat-edu.go.th/> [2566, กรกฎาคม 10].
- สุรพงษ์ แสงสีมข. (2564). แนวทางการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาของกลุ่มโรงเรียน ช้องแคว-ศิริราษฎร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาดรstadt เขต 2. วิทยานิพนธ์ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. วิทยาลัยนอร์ทอีสทิริน.
- อนุพงศ์ อัดไพศาล. (2558). ศึกษาสภาพการใช้และปัญหาในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารงาน ของผู้บริหารสถานศึกษาของอำเภอเกาะสมุย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุราษฎร์ธานี เขต 1. ภาคนิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- เอกราช เครือศรี โกวิท วัชรินทรางกูร และ กระพัน ศรีงาน. (2558). การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารงาน ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 32. วิทยานิพนธ์ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

E013L: การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่มโรงเรียนที่ 5
PARTICIPATION IN THE STUDENT CARE AND SUPPORT SYSTEM OF SCHOOL GROUP 5
AT THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE BANGKOK 1

ชุติมา ลีลาชนะชัยพงษ์¹ เบญจรัตน์ ราชขวาง² สมศักดิ์ คงเที่ยง³

¹ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

² อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

³ อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา 2) เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา จำแนกตามตำแหน่ง เพศ ประสบการณ์การทำงาน และขนาดสถานศึกษา และ 3) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่มโรงเรียนที่ 5 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 12 คน และครู จำนวน 272 คน ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่มโรงเรียนที่ 5 จำนวน 11 โรงเรียน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 284 คน จากประชากรทั้งหมด 1,088 คน โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ เครจซี และ มอร์แกน ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) เทียบสัดส่วนตามขนาดสถานศึกษา และทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) ตามแบบของ ลิเคิร์ต (Likert Scales) 5 ระดับ มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.984 และแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสถิติทดสอบที (t-test) สถิติทดสอบเอฟ (F-test) การทดสอบเป็นรายคู่ (Scheffe test) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

ผลการวิจัยพบว่า

1. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่มโรงเรียนที่ 5 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.370) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียนและด้านการส่งต่อนักเรียน รองลงมา ได้แก่ ด้านการคัดกรองนักเรียน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลและด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา

2. การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่มโรงเรียนที่ 5 โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก จำแนกตามตำแหน่ง เพศและประสบการณ์การทำงาน โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกันส่วนจำแนกขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. แนวทางทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่มโรงเรียนที่ 5 ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มีการเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนอย่างเป็นระบบ และปรับปรุงข้อมูลของนักเรียนให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ 2) ด้านการคัดกรองนักเรียน จัดให้มีการประเมินตามเกณฑ์การคัดกรองนักเรียน สร้างความรู้ความเข้าใจไปในแนวทางเดียวกัน 3) ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน จัดกิจกรรมที่หลากหลาย ตามความถนัดและสนใจของนักเรียน 4) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียน จัดกิจกรรมซ่อมเสริมให้กับนักเรียนอย่างหลากหลาย มีการให้คำปรึกษาอย่างเข้าใจ และ 5) ด้านการส่งต่อนักเรียน สนับสนุนให้หน่วยงานภายนอกหรือสหวิชาชีพเข้ามามีส่วนร่วมกับทางโรงเรียน และรายงานผลย้อนกลับให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้รับทราบ

คำสำคัญ: ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน, การมีส่วนร่วม, การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

Abstract

The research of 1) Study the operation of the student care and support system of educational institution administrators. 2) compare participation in the operation of the student care and support system of educational institutions. Classified by position, gender, work experience and size of educational institution and 3) Study guidelines for developing participation in the operation of the educational institution's student care and support system. The sample group used in the research 12 included educational institution directors and 272 teachers in educational institutions. Under the jurisdiction of the Bangkok Secondary Educational Service Area Office, Area 1, School Group 5, 11 schools, resulting in a sample size of 284 people from a total population of 1,088. Using Krejci and Morgan's ready-made table. Stratified Random Sampling was used to compare proportions according to educational institution size. and perform simple random sampling. The instrument used was a questionnaire (Rating scale: 5 levels). The reliability was including Cronbach's 0.984 and Semi-structured Interview. Statistics used in data analysis were Percentage, Mean, Standard Deviation, t-test, F-test and Content analysis.

The results of the investigation showed that:

1. Participation in the student care and support system of school Group 5 at the Secondary Educational Service Area Office Area Office Bangkok 1, overall the level is at a high level ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.370). When considering each aspect It was found to be at a high level in every aspect. The areas with the highest averages were student promotion and development and student transfer. Next is student classification and the lowest averages were knowing students individually and problem prevention and solving.

2. Comparison of participation in the student care and support system of school Group 5 at the Secondary Educational Service Area Office Area Office Bangkok 1, Overall and each aspect at a high level. Classified by position Gender and work experience Overall and in each aspect, It was found that

there were no differences. and classify the size of educational institutions Overall different Statistically significant at the .01.

3. Guidelines for developing participation in the student care and support system of school Group 5 at the Secondary Educational Service Area Office Area Office Bangkok 1, 1) knowing students individually, Basic information about students is collected systematically and always update student information. 2) student classification, Arrange for assessment according to student screening criteria. Create knowledge and understanding in the same way. 3) student promotion and development, Organize a variety of activities according to students' aptitudes and interests. 4) problem prevention and solving, Organize a variety of remedial activities for students. There is an understanding consultation. And 5) student transfer, Encourage external agencies or multidisciplinary agencies to participate with the school. and report feedback.

Keywords: student care and support system, Participation, development of a student support system

บทนำ

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ พ.ศ. 2542 ในโรงเรียนมัธยมศึกษาทุกระดับ โดยกรมสามัญศึกษา (เดิม) และกรมสุขภาพจิตร่วมกันจัดทำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งเป็นกระบวนการดำเนินงานที่มีขั้นตอน วิธีการ และเครื่องมือการทำงานที่ชัดเจน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตระหนักถึงความสำคัญที่จะต้องมียุทธศาสตร์ดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้มีกระบวนการทำงานที่เป็นระบบ ชัดเจน มีการประสานความร่วมมือของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทั้งหน่วยงานภายในสถานศึกษาและภายนอกสถานศึกษา รวมทั้งวิธีการ กิจกรรม และเครื่องมือต่าง ๆ ที่มีคุณภาพ โดยมุ่งที่จะพัฒนานักเรียนในทุกระดับให้มีสมรรถนะและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามเจตนารมณ์และความมุ่งหมายของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สอดคล้องตามมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) การจัดการศึกษาต้องเป็นไป เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรมจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (ศูนย์เฉพาะกิจคุ้มครองและช่วยเหลือนักเรียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2560: 1-6)

จากการศึกษารายงานการพัฒนาเด็กและเยาวชน ประจำปี 2563 พบว่า เด็กไทยจำนวนไม่น้อยที่ได้รับผลกระทบจากปัญหา และสภาพแวดล้อมที่ไม่สร้างสรรค์ในสังคม อาจรวมถึงเด็กที่มีความต้องการพิเศษที่มีมากขึ้นเรื่อย ๆ เช่น เด็กสมาธิสั้น เด็กพิการ ทำให้มีพฤติกรรมแตกต่างกัน เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับเด็กและเยาวชน ในอดีตถึงแม้ว่าผู้ปกครอง ครู หรือองค์กรเกี่ยวข้อง จะมีความพยายามในการดูแลเด็กและเยาวชนในหลากหลายมิติ ทั้งการอบรม ให้ความรู้ ให้คำปรึกษา ก็ไม่อาจจะปกป้องคุ้มครองเด็กและเยาวชนให้ปลอดภัย หรือมีพฤติกรรมตามที่สังคมคาดหวังได้ (สภาพการณ์และแนวโน้มของปัญหาเด็กและเยาวชน. 2564: 46-68) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์ มาตรการและจุดเน้น ตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ คือการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา ซึ่งเป็นกระบวนการดำเนินงานอย่างมีขั้นตอน ด้วยวิธีการและเครื่องมือ การ

ทำงานที่ชัดเจน มีการประสานงานให้ความร่วมมืออย่างใกล้ชิดด้วยกันกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วน เพื่อให้ นักเรียนได้รับการดูแล ช่วยเหลือ พิทักษ์ ปกป้องคุ้มครองอย่างรอบด้านด้วยกระบวนการที่ถูกต้อง เหมาะสม และ ทันการณ์ และได้รับการพัฒนาในทุกมิติ เพื่อให้เป็นคนดี มีความสุข และปลอดภัยในสภาพสังคม (คู่มือการคัดเลือก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาเพื่อรับรางวัลระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน. 2566: 1)

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีปัจจัยหลาย ประการที่ส่งผลให้การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ไม่สามารถนำไปปฏิบัติให้เกิดผลกับนักเรียนอย่างเป็น ระบบ ต่อเนื่องและยั่งยืน เช่น การปรับเปลี่ยนโยกย้ายตำแหน่ง ภาระงานตามนโยบายเร่งด่วน ขาดความร่วมมือในการ ทำงาน หรือขาดการกำกับ ติดตามการปฏิบัติงาน จากผู้ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นบุคลากรทางการศึกษา ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ต้องมีวิธีการดำเนินงานและต้องอาศัย ความร่วมมือของทุกฝ่าย จึงมีความสนใจที่จะศึกษา การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ สถานศึกษา เพื่อนำผลการศึกษาไปเป็นข้อมูลในการพัฒนาและปรับปรุงการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น อันจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของนักเรียนให้มีคุณลักษณะอันพึง ประสงค์ในการดำรงชีวิตตามที่สังคมมุ่งหวัง ดังจุดเน้นเพื่อการพัฒนากระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ปี 2566 “ปีแห่ง การดูแลช่วยเหลือนักเรียน คุ้มครอง ห่วงใย เพื่อความปลอดภัยของนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน” (คู่มือการคัดเลือก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาเพื่อรับรางวัลระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน. 2566: 4)

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่มโรงเรียนที่ 5
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่มโรงเรียนที่ 5 จำแนกตามตำแหน่ง เพศ ประสบการณ์การทำงาน และขนาดสถานศึกษา
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่มโรงเรียนที่ 5

สมมติฐานของการวิจัย

ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีเพศ ประสบการณ์การทำงาน และขนาดสถานศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วม ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา แตกต่างกัน

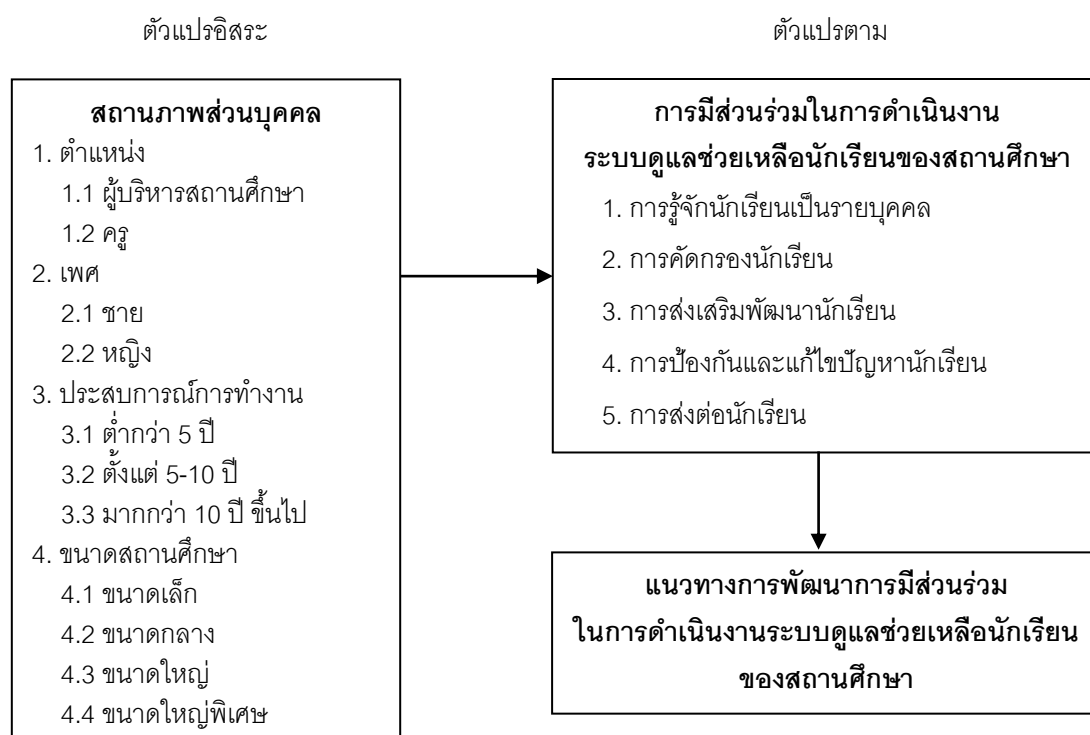
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผู้บริหารสถานศึกษาและครู เห็นถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษานำไปสู่การปฏิบัติ อันจะส่งผลต่อการพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพตามเป้าหมายของการจัด การศึกษา

2. ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำผลที่ได้จากการวิจัย เป็นแนวทางในการวางแผน ปรับปรุงและพัฒนา การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
3. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 สามารถนำผลที่ได้จากการวิจัยไปใช้ เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจเพื่อกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ มาตรการและจุดเน้น เพื่อพัฒนาการมีส่วนร่วม ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในสังกัดให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาค้นคว้าแนวคิดทฤษฎี หลักการ และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปร ที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาจากกรอบความคิดตาม กระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2546) มาใช้ กำหนดตัวแปรตาม และจากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของ สุกัญญา ขวัญสิริวัตร (2562: 3); ดาวารวรรณ วรรณสุข (2563: 3) และ พชรมน เสี่ยงใส (2564: 4) เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังแสดงในภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 12 คน และครู จำนวน 272 คน ใน สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่มโรงเรียนที่ 5 จำนวน 11

โรงเรียน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 284 คน จากประชากรทั้งหมด 1,088 คน โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ เครจซี และ มอร์แกน ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) เทียบสัดส่วนตามขนาดสถานศึกษา และทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. สร้างแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) ตามแบบของ ลิเคิร์ต 5 ระดับ (คาราวรรณ วรณสุข. 2563: 32) เรื่องการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัด สพม.กท 1 กลุ่มโรงเรียนที่ 5 เมื่อผ่านการพิจารณาเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาเสนอผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน มีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ระหว่าง 0.60-1.00 และนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัด สพม.กท 1 กลุ่มโรงเรียนที่ 6 จำนวน 30 คน แล้ววิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.978

2. สร้างแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) ในประเด็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาตามองค์ประกอบของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำนวน 5 ด้าน เสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน มีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ระหว่าง 0.60-1.00 และนำไปสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานหรือผู้รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาที่มีผลงานเชิงประจักษ์เป็นที่ยอมรับจากสังคม จำนวน 5 คน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลด้านสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ตำแหน่ง เพศ ประสบการณ์การทำงานและขนาดสถานศึกษา โดยใช้สถิติ คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
2. ทดสอบสมมติฐาน เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาจำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล โดยใช้สถิติ คือ การทดสอบที (t-test) การทดสอบเอฟ (F-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA) และทดสอบรายคู่โดยใช้วิธีของเชฟเฟ (Scheffe' test)
3. วิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Content analysis)

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่มโรงเรียนที่ 5

ตาราง 2 ผลการศึกษามีส่วนร่วมในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่มโรงเรียนที่ 5 โดยรวมและรายด้าน

การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา	N = 284		แปลผล	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.42	.480	มาก	3
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน	4.43	.465	มาก	2
3. ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน	4.49	.402	มาก	1
4. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา	4.42	.434	มาก	3
5. ด้านการส่งต่อนักเรียน	4.49	.412	มาก	1
รวม	4.45	.370	มาก	

จากตาราง 2 พบว่า การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่มโรงเรียนที่ 5 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.370) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.402) และด้านการส่งต่อนักเรียน ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.412) รองลงมา ได้แก่ ด้านการคัดกรองนักเรียน ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.465) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.480) และด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.434)

2. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่มโรงเรียนที่ 5 จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล

ตาราง 3 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่มโรงเรียนที่ 5 จำแนกตามตำแหน่ง

การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา	ผู้บริหาร สถานศึกษา (n = 12)		ครู (n = 272)		t	Sig.
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.35	.346	4.41	.367	-.66	.634
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน	4.44	.379	4.43	.379	.14	.870
3. ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน	4.47	.337	4.41	.373	.75	.811
4. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา	4.38	.339	4.41	.384	-.27	.815

ตาราง 3 (ต่อ)

การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา	ผู้บริหาร สถานศึกษา (n = 12)		ครู (n = 272)		t	Sig.
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
5. ด้านการส่งต่อนักเรียน	4.51	.300	4.41	.369	1.33	.416
รวม	4.43	.208	4.41	.280	.265	.237

จากตาราง 3 ผลการวิเคราะห์ พบว่า การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่มโรงเรียนที่ 5 จำแนกตามตำแหน่ง โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ตาราง 4 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่มโรงเรียนที่ 5 จำแนกตามเพศ

การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา	ชาย (n = 94)		หญิง (n = 190)		t	Sig.
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.42	.447	4.42	.497	-0.08	.941
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน	4.43	.438	4.43	.479	0.02	.986
3. ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน	4.47	.378	4.50	.414	-0.61	.541
4. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา	4.41	.413	4.43	.445	-0.48	.633
5. ด้านการส่งต่อนักเรียน	4.52	.348	4.47	.440	0.86	.389
รวม	4.45	.344	4.45	.383	-0.08	.938

จากตาราง 4 ผลการวิเคราะห์ พบว่า การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่มโรงเรียนที่ 5 จำแนกตามเพศ โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ตาราง 5 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่มโรงเรียนที่ 5 จำแนกตามประสิทธิภาพการทำงาน

	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	ระหว่างกลุ่ม	.344	2	.172	.744	.476
	ภายในกลุ่ม	64.900	281	.231		
	รวม	65.244	283			
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน	ระหว่างกลุ่ม	.278	2	.139	.642	.527
	ภายในกลุ่ม	60.943	281	.217		
	รวม	61.222	283			
3. ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน	ระหว่างกลุ่ม	.123	2	.062	.379	.685
	ภายในกลุ่ม	45.686	281	.163		
	รวม	45.809	283			
4. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน	ระหว่างกลุ่ม	.023	2	.011	.060	.942
	ภายในกลุ่ม	53.388	281	.190		
	รวม	53.410	283			
5. ด้านการส่งต่อนักเรียน	ระหว่างกลุ่ม	.111	2	.055	.325	.723
	ภายในกลุ่ม	47.905	281	.170		
	รวม	48.016	283			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	.019	2	.010	.070	.933
	ภายในกลุ่ม	38.746	281	.138		
	รวม	38.766	283			

จากตาราง 5 ผลการวิเคราะห์ พบว่า การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่มโรงเรียนที่ 5 จำแนกตามประสิทธิภาพการทำงาน โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ตาราง 6 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัด
 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่มโรงเรียนที่ 5 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา

	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็น รายบุคคล	ระหว่างกลุ่ม	4.420	3	1.473	6.783**	.001
	ภายในกลุ่ม	60.824	280	.217		
	รวม	65.244	283			
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน	ระหว่างกลุ่ม	2.350	3	.783	3.725*	.012
	ภายในกลุ่ม	58.872	280	.210		
	รวม	61.222	283			
3. ด้านการส่งเสริมพัฒนา นักเรียน	ระหว่างกลุ่ม	1.391	3	.464	2.496	.060
	ภายในกลุ่ม	52.019	280	.186		
	รวม	53.410	283			
4. ด้านการป้องกันและแก้ไข ปัญหา	ระหว่างกลุ่ม	1.277	3	.426	2.677	.047
	ภายในกลุ่ม	44.532	280	.159		
	รวม	45.809	283			
5. ด้านการส่งต่อนักเรียน	ระหว่างกลุ่ม	2.071	3	.690	4.208**	.006
	ภายในกลุ่ม	45.945	280	.164		
	รวม	48.016	283			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	1.886	3	.629	4.773**	.003
	ภายในกลุ่ม	36.880	280	.132		
	รวม	38.766	283			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 6 ผลการวิเคราะห์ พบว่า การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ
 สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่มโรงเรียนที่ 5 จำแนกตาม
 ขนาดสถานศึกษา โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า
 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลและด้านการส่งต่อนักเรียน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ
 .01 ส่วนด้านการคัดกรองนักเรียนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงเปรียบเทียบค่าคะแนน
 เฉลี่ยเป็นรายคู่ ตามวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe Method) ดังตาราง 7-10

ตาราง 7 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ
 สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่มโรงเรียนที่ 5 ด้านการ
 รู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล จำแนกตามขนาดสถานศึกษา

ขนาดสถานศึกษา	ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่	ขนาดใหญ่พิเศษ
		4.29	4.20	4.64	4.41
ขนาดเล็ก	4.29	-	.860	-.357	-.118
ขนาดกลาง	4.20		-	-.444** (.000)	-2.05
ขนาดใหญ่	4.64			-	.239* (.018)
ขนาดใหญ่พิเศษ	4.41				-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 7 พบว่า การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา ด้านการ
 รู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 จำนวน
 1 คู่ ได้แก่ สถานศึกษาขนาดใหญ่กับขนาดกลาง และมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 จำนวน 1 คู่ ได้แก่
 สถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษกับสถานศึกษาขนาดใหญ่

ตาราง 8 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ
 สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่มโรงเรียนที่ 5 ด้านการ
 คัดกรองนักเรียน จำแนกตามขนาดสถานศึกษา

ขนาดสถานศึกษา	ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่	ขนาดใหญ่พิเศษ
		4.29	4.20	4.64	4.41
ขนาดเล็ก	4.29	-	.034	-.283	-.158
ขนาดกลาง	4.20		-	-.318* (.021)	-.192
ขนาดใหญ่	4.64			-	.126
ขนาดใหญ่พิเศษ	4.41				-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 8 พบว่า การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา ด้านการคัดกรองนักเรียน จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 จำนวน 1 คู่ได้แก่ สถานศึกษาขนาดใหญ่กับขนาดกลาง

ตาราง 9 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่มโรงเรียนที่ 5 ด้านการส่งต่อนักเรียน จำแนกตามขนาดสถานศึกษา

ขนาดสถานศึกษา	ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่	ขนาดใหญ่พิเศษ
		4.29	4.20	4.64	4.41
ขนาดเล็ก	4.29	-	-.297	-.417* (.018)	-.246
ขนาดกลาง	4.20		-	-.120	.051
ขนาดใหญ่	4.64			-	.171
ขนาดใหญ่พิเศษ	4.41				-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 9 พบว่า การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา ด้านการส่งต่อนักเรียน จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 จำนวน 1 คู่ได้แก่ สถานศึกษาขนาดใหญ่กับขนาดเล็ก

ตาราง 10 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่มโรงเรียนที่ 5 รวมทั้ง 5 ด้าน จำแนกตามขนาดสถานศึกษา

ขนาดสถานศึกษา	ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่	ขนาดใหญ่พิเศษ
		4.29	4.20	4.64	4.41
ขนาดเล็ก	4.29	4.29	4.20	4.64	4.41
ขนาดกลาง	4.20	-	-.068	-.324	-.163
ขนาดใหญ่	4.64		-	-.256* (.018)	-.095
ขนาดใหญ่พิเศษ	4.41			-	.161

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 10 พบว่า การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา โดยภาพรวมทั้ง 5 ด้าน จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 จำนวน 1 คู่ได้แก่ สถานศึกษาขนาดใหญ่กับขนาดกลาง

สรุปผลการวิจัย

การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่มโรงเรียนที่ 5 สามารถสรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่มโรงเรียนที่ 5 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน และด้านการส่งต่อนักเรียน รองลงมา ได้แก่ ด้านการคัดกรองนักเรียน ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่มโรงเรียนที่ 5 โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก จำแนกตามตำแหน่ง เพศ และประสบการณ์การทำงาน โดยภาพรวมและรายด้านพบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน ส่วนจำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่า โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลและด้านการส่งต่อนักเรียน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านการคัดกรองนักเรียนและด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน ส่วนด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน

3. แนวทางทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่มโรงเรียนที่ 5 จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานหรือผู้รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา ที่มีผลงานเชิงประจักษ์เป็นที่ยอมรับจากสังคม ตามองค์ประกอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โรงเรียนต้องกำหนดวิธีการการเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนอย่างเป็นระบบ และปรับปรุงข้อมูลของนักเรียนให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ 2) ด้านการคัดกรองนักเรียน โรงเรียนต้องกำหนดเกณฑ์การคัดกรองในการประเมินนักเรียนให้อยู่ในมาตรฐานเดียวกัน 3) ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน โรงเรียนต้องจัดกิจกรรมที่หลากหลายตามความถนัดและสนใจของนักเรียน 4) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียน โรงเรียนต้องจัดกิจกรรมซ่อมเสริมให้กับนักเรียนอย่างหลากหลาย มีการให้คำปรึกษาอย่างเข้าใจ และ 5) ด้านการส่งต่อนักเรียน โรงเรียนต้องสนับสนุนให้หน่วยงานภายนอกหรือสหวิชาชีพเข้ามามีส่วนร่วมกับทางโรงเรียน และรายงานผลย้อนกลับให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้รับทราบ

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่มโรงเรียนที่ 5 อภิปรายผล ได้ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่มโรงเรียนที่ 5 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากกระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนนั้น เป็นกระบวนการดำเนินงานที่มีขั้นตอน วิธีการ และเครื่องมือ การทำงานที่ชัดเจน ยังต้องได้รับความร่วมมือจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่มีส่วนร่วมประชุมวางแผน กำหนดเป้าหมาย กำหนดวิธีการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามบริบทของสถานศึกษา รวมถึงมีการกำกับติดตามและประเมินผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ ทำให้นักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลือ ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างรอบด้านในทุกมิติ ซึ่งสอดคล้องกับ ดาราวรรณ วรณสุข (2563) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของครูในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย 2 ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของครูในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน

2. ผลเปรียบเทียบการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่มโรงเรียนที่ 5 จำแนกตามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม สามารถอภิปรายผลตามลำดับ ดังต่อไปนี้

2.1 จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า โดยภาพรวมไม่มีความแตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีประสิทธิภาพนั้น ต้องอาศัยความร่วมมือกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ซึ่งสอดคล้องกับ กรดา มลิล และ เพ็ญญา สุขเสริม (2564) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ศึกษาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนต่อสภาพการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 จำแนกตามตำแหน่งการทำงาน พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านไม่มีความแตกต่างกัน

2.2 จำแนกตามเพศ พบว่า โดยภาพรวมไม่มีความแตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้รับความร่วมมือจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ซึ่งสอดคล้องกับ สุกัญญา ขวัญศิริภทร (2562) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของครูในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนยโสธรวิทยาคาร ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของครูในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนยโสธรวิทยาคาร จำแนกตามเพศ พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านไม่มีความแตกต่างกัน

2.3 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า โดยภาพรวมไม่มีความแตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีการวางแผนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ ทำให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถดำเนินงานตามแนวปฏิบัติที่วางไว้ ซึ่งสอดคล้องกับ พชรมน เสี่ยงใส (2564) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การปฏิบัติงานในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูประจำชั้น โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติงานในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูประจำชั้น โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายส่งเสริม

ประสิทธิภาพการจัดการศึกษาที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำแนกตาม
ประสบการณ์การทำงาน พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านไม่มีความแตกต่างกัน

2.4 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่า โดยภาพรวมภาพรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ
ทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากขนาดสถานศึกษามีข้อจำกัดในการดำเนินงาน
ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามบริบทของสถานศึกษา เช่น ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารจัดการ
เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับ วรณิดา จำปาหอม (2566) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า
การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถม-
ศึกษาสงขลา เขต 3 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่า โดยภาพรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
ที่ระดับ 0.1

3. แนวทางทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กลุ่มโรงเรียนที่ 5 ทั้ง 5 ด้าน ดังนี้

3.1 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีส่วนร่วมในการเก็บรวบรวม
ข้อมูลพื้นฐาน ความต้องการพิเศษของนักเรียน ดำเนินการเยี่ยมบ้านนักเรียนอย่างน้อย 2 ครั้งต่อปีการศึกษา เพื่อเป็น
การปรับปรุงข้อมูลของนักเรียนให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ ทำให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจะได้มีการติดตามดูแลนักเรียนอย่าง
ต่อเนื่อง ทั้งนี้เนื่องจากการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ต้องอาศัยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่ง
สอดคล้องกับ สุจิตา พงษ์สวัสดิ์ (2561) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียน
ชะอำคุณหญิงเนื่องบุรี ผลการวิจัยพบว่า ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายต้องมีส่วนร่วมในการจัดเก็บข้อมูลของนักเรียนเป็น
รายบุคคล มีการเยี่ยมบ้านในทุก ๆ ปีการศึกษา ทำให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน

3.2 ด้านการคัดกรองนักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีส่วนร่วมในการทำแบบประเมินตาม
เกณฑ์การคัดกรองผู้เรียนอย่างจริงจัง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องแม่นยำที่สุด การนำผลข้อมูลมาวิเคราะห์ประกอบกับ
การพัฒนาอันจะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อนักเรียน ทั้งนี้เนื่องจากการคัดกรองนักเรียนต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจ
ในวิธีการและหลักเกณฑ์ที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับ วีระ บุญมาก (2563) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง
การศึกษาผลแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย 2 สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ควรจัดอบรมให้ความรู้แก่ครูในเรื่องเทคนิคและวิธีการดำเนินงาน
ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ให้มีความรู้ความเข้าใจในแบบการประเมินพฤติกรรมของนักเรียน สร้างความเข้าใจให้
เป็นไปในแนวทางเดียวกัน

3.3 ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาและครูควรมีการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย
ตามความถนัดและสนใจของนักเรียน มุ่งเน้นพัฒนานักเรียนให้เป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมอันพึง
ประสงค์ สามารถเป็นภูมิคุ้มกันให้กับนักเรียนได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้เนื่องจากการส่งเสริมพัฒนานักเรียนต้องได้รับการ
ส่งเสริม สนับสนุนจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายในการจัดกิจกรรมให้ความสอดคล้องต่อการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน
ซึ่งสอดคล้องกับ ธัญลักษณ์ เอี่ยมเจริญ และ พัชรา เดชโฮม (2564) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การดำเนินงานระบบ
ดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดจันทร์ประดิษฐ์สุราษฎร์ธานี สำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัย
พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องสนับสนุนให้นักเรียนเป็นบุคคลที่มีคุณภาพ มีความภาคภูมิใจในตนเอง โดยมีการจัด

กิจกรรมที่ช่วยพัฒนาและส่งเสริมนักเรียนรวมทั้งเสริมสร้างทักษะการดำรงชีวิตให้กับนักเรียน ซึ่งเป็นกิจกรรมที่มีความสอดคล้องกับพฤติกรรมของนักเรียนและนโยบายของสถานศึกษา มีการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนด้วยวิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย ส่งผลให้นักเรียนมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

3.4 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ต้องมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมซ่อมเสริมให้กับนักเรียนอย่างหลากหลาย มีการให้คำปรึกษาอย่างเข้าใจ ทั้งนี้ เนื่องจาก ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายต้องมีส่วนร่วมวางแผนหรือออกแบบกิจกรรมในการช่วยเหลือนักเรียน เช่น กิจกรรมซ่อมเสริม กิจกรรมเสริมหลักสูตร หรือกิจกรรมเพื่อช่วยเพื่อน เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับ นพเกล้า ทองธรรมมา (2563) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารและครู ต้องประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดกิจกรรมที่หลากหลายให้สอดคล้องตรงตามกลุ่มคัดกรองของนักเรียน ซึ่งเป็นการช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหาให้กลับมาเป็นนักเรียนกลุ่มปกติและมีคุณภาพตามที่โรงเรียนและชุมชนคาดหวังต่อไป

3.5 ด้านการส่งต่อนักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาและครูสนับสนุนให้หน่วยงานภายนอกหรือสหวิชาชีพเข้ามามีส่วนร่วมกับทางโรงเรียน มีส่วนร่วมในการออกแบบระบบการส่งต่อนักเรียนในรูปแบบออนไลน์ เพื่อให้ง่ายและสะดวกในการเข้าถึงและส่งต่อข้อมูล และควรมีการรายงานผลย้อนกลับถึงผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้รับทราบ ทั้งนี้เนื่องจากการดำเนินการส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหาให้ได้รับการช่วยเหลือกับผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน จะสามารถทำให้นักเรียนสามารถได้รับการแก้ไขปัญหาได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว อีกทั้งต้องมีดำเนินการบันทึกการส่งต่อ ติดตามผลและรายงานผลอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับ ฤทธิรัชย์ ภู่อำวงศ์ (2563) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนมีการประสานกับหน่วยงานต่าง ๆ มีการติดต่อกับหน่วยงาน ทั้งภายนอกและภายใน มีการรายงานผลส่งต่อเพื่อไม่ให้เกิดความเข้าใจที่คลาดเคลื่อน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ผู้บริหารสถานศึกษาและครูควรมีส่วนร่วมในการดำเนินการส่งเสริมสนับสนุน สร้างความรู้ความเข้าใจในกระบวนการดำเนินงานจัดทำข้อมูลเป็นรายบุคคล หรือนำสื่อสารสนเทศมาใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนได้อย่างเป็นระบบ
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีส่วนร่วมในการทำแบบประเมินตามเกณฑ์มีการวิเคราะห์นักเรียนเป็นรายบุคคล และสร้างความรู้ความเข้าใจกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องให้เป็นไปตามมาตรฐานเดียวกัน ซึ่งเป็นประโยชน์กับการวิธีการที่เหมาะสมตรงกับเป้าหมายในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
3. ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายต้องมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมที่หลากหลายตามความถนัดและสนใจของนักเรียนเป็นรายบุคคล มุ่งเน้นพัฒนานักเรียนให้เป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมอันพึงประสงค์ สามารถเป็นภูมิคุ้มกันให้กับนักเรียนได้เป็นอย่างดี

4. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ผู้บริหารสถานศึกษาและครูควรมีส่วนร่วมในการประชุมวางแผนดำเนินโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ส่งเสริมและสนับสนุนให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามามีบทบาทในการจัดโครงการหรือกิจกรรมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียนที่เหมาะสม

5. ด้านการส่งต่อนักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีส่วนร่วมในการส่งต่อนักเรียนอย่างเป็นระบบให้ข้อมูลย้อนกลับที่จะนำไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนานักเรียนให้บรรลุเป้าหมาย รวมทั้งประสานผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางเพื่อให้เด็กนักเรียนได้รับการช่วยเหลืออย่างรวดเร็ว

ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา
2. ควรศึกษาการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ
3. ควรศึกษาการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา โดยการเพิ่มเติมตัวแปรอิสระ ตำแหน่งหน้าที่ เช่น ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กรดา มลิล และ เพ็ญญา สุขเสริม. (2564). การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1. นครศรีธรรมราช: วารสารมหาจุฬานาครธรรมศน์. 8(2): 29-42.
- กรมสามัญศึกษา. (2544). เอกสารคู่มือระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน. กรุงเทพฯ: หน่วยศึกษานิเทศก์.
- ดาราพรรณ วรรณสุข. (2563). การมีส่วนร่วมของครูในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย 2. สารนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- ธัญลักษณ์ เขียมเจริญ และ พัชรา เดชโฮม. (2564). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดจันทร์ประดิษฐาราม สำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร. วารสารวิจัยรำไพพรรณี. 15(2): 129-137.
- นพเกล้า ทองธรรมมา. (2563). การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พชรมน เสี่ยงใส. (2664). การปฏิบัติงานในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูประจำชั้น โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1. สารนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- ฤทธิ์รัชย์ ภู่อ่างค์. (2563). แนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

- วรรณิดา จำปาหอม. (2566). การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3. สารนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- วีระ บุญมาก. (2563). การศึกษาผลแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2. สารนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ: _____. (2566). คู่มือการคัดเลือกสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาเพื่อรับรางวัลระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนประจำปี 2566. กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ.
- สุกัญญา ขวัญสิริภักธ. (2562). การมีส่วนร่วมของครูในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนยโสธรวิทยาคาร. [สารนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- สุธิดา พงษ์สวัสดิ์. (2561). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนชะอำคุณหญิงเนื่องบุรี. การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- Gold, S. E. (2000). Community Organizing at a Neighborhood High School: Promises and Dilemmas in Building Parent-educator Partnership and Collaborations. 60(7): 295-306.
- Krejcie, R. V.; & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. Educational and Psychological Measurement. 30(3): 607-610.
- Lehmannowsky, M. B. (1991). Guidance and Counseling Service: Perceived st. Dissertation Abstracts International. 1642-A.

**E013S: การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนศูนย์เครือข่ายปทุมหลวง
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด**

TEACHER'S PARTICIPATION IN ACADEMIC ADMINISTRATION AT PATHUMLUANG
NETWORK SCHOOL UNDER TRAT PRIMARY EDUCATION SERVICE AREA OFFICE

ณัชชาภรณ์ สิงห์จันทร์¹ กุลจิรา รักชนคร²

¹ นักศึกษานักศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

² อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ และเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมในโรงเรียนศูนย์เครือข่ายปทุมหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด จำแนกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ครูในโรงเรียนศูนย์เครือข่ายปทุมหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่ และ มอร์แกน (Krejcie; & Morgan. 1970) และวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified random sampling) จำแนกโดยใช้ขนาดของโรงเรียน จากนั้นทำการสุ่มอย่างง่ายได้จำนวนทั้งสิ้น 115 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม 5 ระดับ (Rating Scale) ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .98 มีค่าความเที่ยงตรง (IOC) ระหว่าง .80-1.00 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การทดสอบ t-test (Independent Sample Test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Variance) และวิธีการตรวจสอบความแตกต่างของเชฟเฟ (Scheffe)

ผลการวิจัย พบว่า

1. การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนศูนย์เครือข่ายปทุมหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ระดับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการโดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก
2. การเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนศูนย์เครือข่ายปทุมหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด จำแนกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของโรงเรียน พบว่า ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา ด้านการจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม, การบริหารงานวิชาการ

Abstract

This study investigates the Participation levels in academic administration among teachers at Pathumluang network schools, operating under the Trat Primary Educational Service Area Office, focusing on variations across educators' educational backgrounds, experiences, and the sizes of their schools. We selected 115 teachers from the Pathumluang network schools using stratified random sampling, based on the Krejcie and Morgan table for determining sample size. The study employed a two-part survey as its research tool, comprising a 5-point Likert scale questionnaire with a reliability score of 0.98, and a checklist questionnaire. We analyzed the data using descriptive statistics such as frequency, percentage, mean, and standard deviation (SD), and inferential statistics including the T-test, One-way ANOVA, and the Scheffe method.

The results revealed that:

1. Teachers at Pathumluang network schools under the Trat Primary Educational Service Area Office exhibit a high level of Participation in both individual and overall aspects of school academic administration.
2. Teachers' collaborative efforts in academic administration vary significantly based on their education levels, notably in developing internal quality assurance systems and educational quality, as well as in regulating and practicing academic work in institutions ($p < 0.05$). And by Experience level significantly influences collaboration, particularly in coordinating and cooperating in academic development with educational institutions and other organizations ($p < 0.05$) and Classified by school size significantly impacts collaboration in the development and promotion of learning resources ($p < 0.05$).

Keywords: Collaboration, Academic Administration

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ตามความในมาตรา 6 ที่ว่าการจัดการศึกษาต้องเป็นไป เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข โดยหลักการของการจัดการศึกษา คือ การศึกษาตลอดชีวิตเป็นการศึกษาสำหรับประชาชน เป็นกระบวนการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างต่อเนื่อง สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ประชาชนทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา การพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง การจัดการศึกษาให้ได้ผลสัมฤทธิ์ตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา จะต้องพัฒนาสาระความรู้ที่บรรจุไว้ในหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ หลักการจัดระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษานโยบายในการจัดการศึกษาที่มีความเป็นเอกภาพ มีความหลากหลายในการปฏิบัติการกระจายอำนาจจากส่วนกลางสู่ท้องถิ่น เขตพื้นที่การศึกษา และสภาพการศึกษา ให้มีความเป็นอิสระในการบริหารจัดการ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2550)

การบริหารโรงเรียนมีภารกิจหลัก 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารทั่วไป งบประมาณ บุคคล และงานวิชาการ โดยเฉพาะด้านวิชาการ เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรในการจัดการเรียนการสอนของนักเรียน ให้เป็นไปตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานและสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชนและสังคม ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในฐานะผู้นำ ในการบริหารงานด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 39 ได้กำหนดให้มีการกระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษา ไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาโดยตรง เพื่อให้เกิดการบริหารแบบมีส่วนร่วมและเกิดประสิทธิผลเพื่อส่งเสริมให้ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาได้ทำงานร่วมกัน จนเกิดความสำเร็จ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2552)

การบริหารงานวิชาการเป็นส่วนสำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา เป็นจุดมุ่งหมายหลักของสถานศึกษา ดังนั้นผู้บริหารจึงจำเป็นต้องมีหลักการในการบริหารงานวิชาการที่เป็นระบบ อาศัยความร่วมมือกัน กระจายอำนาจ และความรับผิดชอบให้แก่ผู้ปฏิบัติงาน การบริหารแบบมีส่วนร่วมจึงเป็นยุทธศาสตร์หนึ่ง ในการบริหารจัดการของโรงเรียนที่สอดคล้องกับการที่จะบริหารโรงเรียนให้ประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารโรงเรียนควรนำหลักการมีส่วนร่วม (Participation) ซึ่งการบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นการใช้กระบวนการกลุ่มในการกำหนดเป้าหมาย และตัดสินใจ มีผลในเชิงจิตวิทยาทำให้บุคคลรู้สึกได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทำให้บุคคลได้รับความพึงพอใจ ในการปฏิบัติงาน โดยเชื่อว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมจะทำให้ประสบความสำเร็จมากขึ้น (Likert. 1967: 79)

การมีส่วนร่วมในทางวิชาการ ถือเป็นการจัดการศึกษา ยึดหลักผู้เรียนเป็นสำคัญที่สุด เพื่อให้ผู้เรียนเป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข จากการศึกษารายงานผลการดำเนินงานในการจัดการศึกษาของโรงเรียนศูนย์เครือข่ายปทุมหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด พบว่าการพัฒนาคุณภาพการศึกษาบางด้าน ยังไม่ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ การบริหารงานส่วนใหญ่ผู้บริหารสถานศึกษาจะเป็นผู้ตัดสินใจหลัก เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมน้อย ผู้วิจัยได้สังเกตเห็นถึงปัญหาของการมีส่วนร่วมด้านงานวิชาการของครู พบว่า ครูในโรงเรียนมีบทบาทหรือมีส่วนร่วมในงานวิชาการค่อนข้างน้อย ซึ่งการจะจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและคุณภาพตามมาตรฐาน งานวิชาการถือเป็นหัวใจสำคัญหลักในการพัฒนาการศึกษา รวมถึงการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในการรับผิดชอบและตัดสินใจ เสริมสร้างความเข้มแข็งในการบริหารงาน โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมของครูผู้ซึ่งมีส่วนสำคัญในการพัฒนาคุณภาพด้านวิชาการให้ไปสู่เป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ผู้วิจัยจึงต้องการจะศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอนในโรงเรียนศูนย์เครือข่ายปทุมหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด เพื่อใช้เป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาปรับปรุงการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน ให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับนโยบายการศึกษาแห่งชาติตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอนในโรงเรียนศูนย์เครือข่ายปทุมหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด

2. เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอนในโรงเรียนศูนย์เครือข่าย ปทุมหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด จำแนกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของโรงเรียน

ประโยชน์ที่ได้รับ

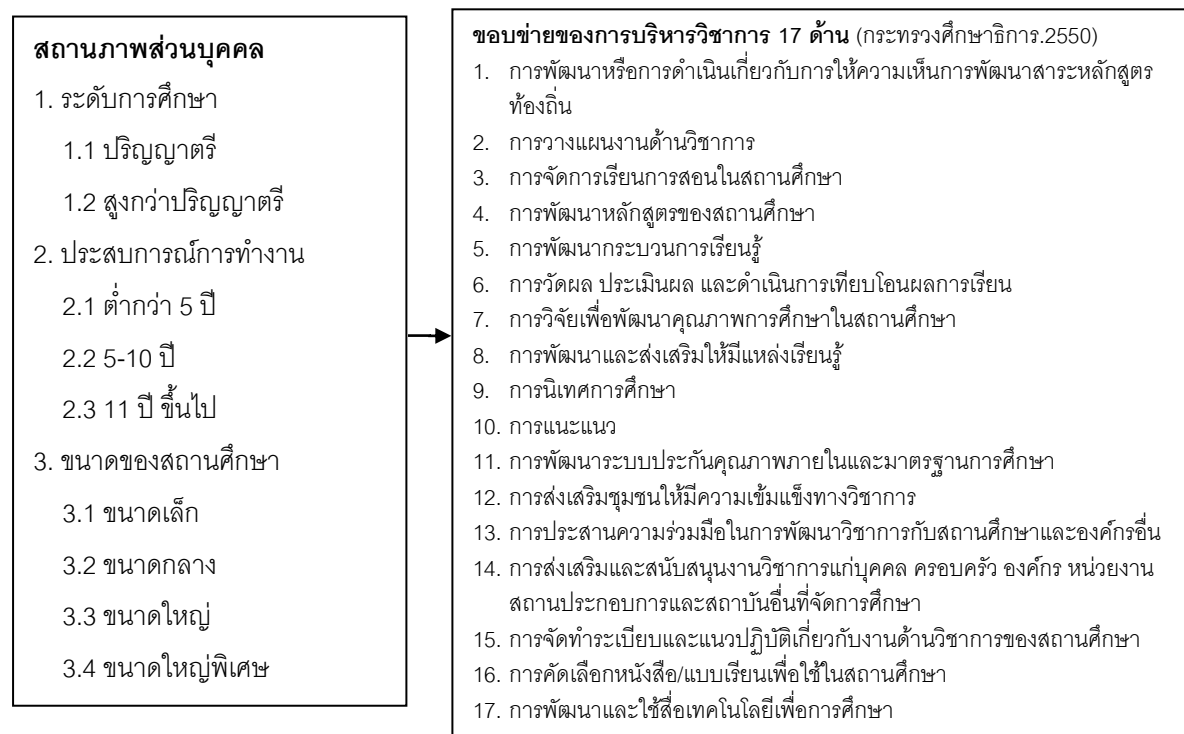
1. ได้ข้อมูลสารสนเทศที่ผู้บริหารโรงเรียนจะใช้ในการบริหารวิชาการ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล
2. ได้แนวทางการพัฒนาปรับปรุงการบริหารวิชาการของโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายปทุมหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด
3. ได้ข้อมูลระดับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในศูนย์เครือข่ายปทุมหลวงที่ผู้บริหารโรงเรียนจะนำไปใช้ในการส่งเสริมคุณภาพการบริหารงานวิชาการให้ดียิ่งขึ้น

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในศูนย์เครือข่าย ปทุมหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ผู้วิจัยได้พิจารณาโดยใช้แนวคิดการบริหารวิชาการของ กระทรวงศึกษาธิการ (2550) ซึ่งกำหนดขอบข่ายของการบริหารวิชาการไว้ 17 ด้าน

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐาน

1. ครูในโรงเรียนศูนย์เครือข่ายปทุมหลวงที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารวิชาการแตกต่างกัน
2. ครูในโรงเรียนศูนย์เครือข่ายปทุมหลวงที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารวิชาการแตกต่างกัน
3. ครูในโรงเรียนศูนย์เครือข่ายปทุมหลวงที่ปฏิบัติงานในขนาดโรงเรียนต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารวิชาการแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนศูนย์เครือข่ายปทุมหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ปีการศึกษา 2566 จำนวน 11 แห่ง มีครูผู้สอน จำนวน 164 คน

กลุ่มตัวอย่าง

ตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียนศูนย์เครือข่ายปทุมหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ปีการศึกษา 2566 จำนวน 11 แห่ง กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ เครจซี และ มอร์แกน (Krejcie; & Morgan. 1970) และวิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิจำแนกโดยใช้ขนาดโรงเรียน จากนั้นทำการสุ่มอย่างง่าย ได้จำนวนทั้งสิ้น 115 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของโรงเรียน
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครู 17 ด้าน คือ การพัฒนาหรือดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น การวางแผนงานด้านวิชาการ การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา การพัฒนาหลักสูตร การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผล การประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาและส่งเสริมแหล่งเรียนรู้ การนิเทศการศึกษา การแนะแนวการศึกษา การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา การคัดเลือกหนังสือแบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา และการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามเรื่อง การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 65 ข้อ จำนวน 115 ชุด โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีการทดสอบความเที่ยงตรง (IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ได้ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาระหว่าง 0.80-1.00 และมีการทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือ ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.98

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยโดยดำเนินการ ดังนี้

1. ยื่นหนังสือถึงคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ เพื่อทำหนังสือขอความร่วมมือโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายปทุมหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด เพื่อขอความอนุเคราะห์ผู้บริหารสถานศึกษาในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นครูในโรงเรียนศูนย์เครือข่ายปทุมหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด จำนวน 115 คน ได้รับการตอบแบบสอบถามกลับคืน จำนวน 115 คน คิดเป็นร้อยละ 100

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์ใช้สถิติทดสอบค่าที (t-test) แบบ t-test Independent จำแนกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงานและขนาดโรงเรียน ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว One-way ANOVA (F-test) และทดสอบความแตกต่างรายคู่ตามวิธีของเชฟเฟ (Scheffe)

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาการวิจัยระดับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนศูนย์เครือข่ายปทุมหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด จากการสำรวจโดยใช้แบบสอบถามเป็นจำนวน 115 ตัวอย่าง ซึ่งเป็นครูผู้สอนในโรงเรียนศูนย์เครือข่ายปทุมหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ปีการศึกษา 2566 ได้ผลการศึกษาดังนี้

1. ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับการมีส่วนร่วม และลำดับของครูในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนศูนย์เครือข่ายปทุมหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด โดยภาพรวมแต่ละด้าน

การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม	ลำดับ
1. ด้านการพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น	4.01	.590	มาก	15
2. ด้านการวางแผนงานวิชาการ	4.11	.555	มาก	11
3. ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา	4.18	.550	มาก	4
4. ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา	4.12	.497	มาก	10
5. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้	4.33	.431	มาก	1
6. ด้านการวัด ประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน	4.14	.502	มาก	8
7. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา	4.05	.597	มาก	14
8. ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้	4.27	.727	มาก	2
9. ด้านการนิเทศการศึกษา	4.06	.561	มาก	13
10. ด้านการแนะแนวศึกษา	3.95	.549	มาก	17

การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม	ลำดับ
11. ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา	4.08	.539	มาก	12
12. ด้านการส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ	4.15	.622	มาก	7
13. ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น	3.97	.594	มาก	16
14. ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุติธรรม หน่วยงาน สถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา	4.19	.581	มาก	3
15. ด้านการจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา	4.15	.504	มาก	5
16. ด้านการคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา	4.15	.537	มาก	6
17. ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	4.13	.454	มาก	9
รวม	4.12	.408	มาก	-

จากตาราง พบว่า การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนศูนย์เครือข่ายปทุมหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$, S.D. = .408) เมื่อพิจารณาทางด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = .539) ด้านการส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = .622) ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น ($\bar{X} = 3.97$, S.D. = .594) ด้านการสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุติธรรม หน่วยงาน สถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา ($\bar{X} = 4.19$, S.D. = .581) ด้านการจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = .504) ด้านการคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = .537) ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ($\bar{X} = 4.13$, S.D. = .454) ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = .539) ด้านการนิเทศการศึกษา ($\bar{X} = 4.06$, S.D. = .561) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = .597) ด้านการพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น ($\bar{X} = 4.01$, S.D. = .590) ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น ($\bar{X} = 3.97$, S.D. = .594) และ ด้านการแนะแนวศึกษา ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = .549)

2. ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนศูนย์เครือข่าย
 ปทุมหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด

2.1 จำแนกตามระดับการศึกษา

การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ ในโรงเรียน	ระดับการศึกษา				t	P- Value
	ปริญญาตรี		สูงกว่า ปริญญาตรี			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น	4.02	.554	3.95	.731	.571	.569
2. ด้านการวางแผนงานวิชาการ	4.12	.510	4.07	.708	.364	.719
3. ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา	4.19	.452	4.15	.448	.393	.695
4. ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา	4.14	.496	4.03	.547	.958	.340
5. ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้	4.33	.406	4.35	.351	-.177	.860
6. ด้านการวัด ประเมินผล และการเทียบโอนผลการ เรียน	4.17	.455	4.00	.386	1.665	.099
7. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาใน สถานศึกษา	4.06	.640	3.99	.667	.477	.634
8. ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้	4.29	.580	4.22	.518	.533	.595
9. ด้านการนิเทศการศึกษา	4.07	.563	3.99	.670	.637	.525
10. ด้านการแนะแนวศึกษา	3.99	.471	3.83	.566	1.401	.164
11. ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและ มาตรฐานการศึกษา	4.15	.541	3.82	.663	2.484*	.014
12. ด้านการส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทาง วิชาการ	4.17	.671	4.07	.731	.591	.555
13. ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนา วิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น	4.02	.625	3.77	.554	1.911	.064
14. ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่ บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน สถาน ประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา	4.20	.498	4.15	.382	.514	.610
15. ด้านการจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงาน ด้านวิชาการของสถานศึกษา	4.20	.447	3.96	.622	2.173*	.032
16. ด้านการคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ใน สถานศึกษา	4.19	.573	4.00	.780	1.301	.196

การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ ในโรงเรียน	ระดับการศึกษา				t	P- Value
	ปริญญาตรี		สูงกว่า ปริญญาตรี			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
17. ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา	4.15	.426	4.08	.508	.710	.479
รวม	4.14	.524	4.03	.578	.971	.421

จากตาราง ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนศูนย์
 เครือข่ายปทุมหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด จำแนกตามระดับการศึกษา โดยภาพรวม
 ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา
 และด้านการจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา ระดับการมีส่วนร่วมแตกต่างกัน
 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน

การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ ในโรงเรียน	แหล่งความ แปรปรวน	SS.	df.	MS.	F	P-Value
1. ด้านการพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับ การให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตร ท้องถิ่น	ระหว่างกลุ่ม	.146	2	.073	.207	.814
	ภายในกลุ่ม	39.595	112	.354		
	รวม	39.741	114			
2. ด้านการวางแผนงานวิชาการ	ระหว่างกลุ่ม	.187	2	.093	.302	.740
	ภายในกลุ่ม	34.587	112	.309		
	รวม	34.774	114			
3. ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	.458	2	.229	1.135	.325
	ภายในกลุ่ม	22.580	112	.202		
	รวม	23.038	114			
4. ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	.166	2	.083	.320	.727
	ภายในกลุ่ม	29.033	112	.259		
	รวม	29.199	114			
5. ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้	ระหว่างกลุ่ม	.101	2	.050	.320	.727
	ภายในกลุ่ม	17.635	112	.157		
	รวม	17.736	114			
6. ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการ เทียบโอนผลการเรียน	ระหว่างกลุ่ม	.512	2	.256	1.294	.278
	ภายในกลุ่ม	22.157	112	.198		
	รวม	22.669	114			

การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ ในโรงเรียน	แหล่งความ แปรปรวน	SS.	df.	MS.	F	P-Value
7. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ในสถานศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	1.169	2	.585	1.424	.245
	ภายในกลุ่ม	45.998	112	.411		
	รวม	47.167	114			
8. ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้	ระหว่างกลุ่ม	.643	2	.322	1.001	.371
	ภายในกลุ่ม	35.979	112	.321		
	รวม	36.622	114			
9. ด้านการนิเทศการศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	.471	2	.235	.686	.505
	ภายในกลุ่ม	38.403	112	.343		
	รวม	38.873	114			
10. ด้านการแนะแนวศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	.691	2	.345	1.432	.243
	ภายในกลุ่ม	27.007	112	.241		
	รวม	27.698	114			
11. ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน และมาตรฐานการศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	.275	2	.138	.405	.668
	ภายในกลุ่ม	38.029	112	.340		
	รวม	38.304	114			
12. ด้านการส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทาง วิชาการ	ระหว่างกลุ่ม	.934	2	.467	1.005	.369
	ภายในกลุ่ม	51.998	112	.464		
	รวม	52.931	114			
13. ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนา วิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น	ระหว่างกลุ่ม	3.619	2	1.809	5.087*	0.008
	ภายในกลุ่ม	39.840	112	.356		
	รวม	43.459	114			
14. ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการ แก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน สถาน ประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	.854	2	.427	1.919	.152
	ภายในกลุ่ม	24.937	112	.223		
	รวม	25.791	114			
15. ด้านการจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติ เกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	.444	2	.222	.908	.406
	ภายในกลุ่ม	27.397	112	.245		
	รวม	27.842	114			
16. ด้านการคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ใน สถานศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	.447	2	.224	.577	.563
	ภายในกลุ่ม	43.403	112	.388		
	รวม	43.850	114			
17. ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อ การศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	.017	2	.008	.043	.958
	ภายในกลุ่ม	22.269	112	.199		
	รวม	22.286	114			
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	.655	2	.327	1.063	.476
	ภายในกลุ่ม	32.991	112	.295		
	รวม	33.646	114			

* มีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง ผลการวิเคราะห์ พบว่า ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน ระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทดสอบความแตกต่างรายคู่ตามวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe' Method)

ผลการเปรียบเทียบความแตกต่าง ค่าเฉลี่ยระดับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน ศูนย์เครือข่ายปทุมหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น

ประสบการณ์การทำงาน	$\bar{X}$	ประสบการณ์การทำงาน		
		ต่ำกว่า 5 ปี	5-10 ปี	10 ปี ขึ้นไป
		3.73	4.02	4.23
ต่ำกว่า 5 ปี	3.73	-	-.291	-.502*
5-10 ปี	4.02	-	-	.210
10 ปี ขึ้นไป	4.23	-	-	-

* มีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง พบว่า ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่ำกว่า 5 ปี กับ 10 ปี ขึ้นไป ระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูที่มีประสบการณ์การทำงาน 10 ปี ขึ้นไป มีส่วนร่วมมากกว่าครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่ำกว่า 5 ปี

2.3 จำแนกตามขนาดโรงเรียน

การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ ในโรงเรียน	แหล่งความแปรปรวน	SS.	df.	MS.	F	P-Value
1. ด้านการพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น	ระหว่างกลุ่ม	1.106	2	.553	1.602	.206
	ภายในกลุ่ม	38.636	112	.345		
	รวม	39.741	114			
2. ด้านการวางแผนงานวิชาการ	ระหว่างกลุ่ม	.130	2	.065	.211	.810
	ภายในกลุ่ม	34.643	112	.309		
	รวม	34.774	114			
3. ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	.362	2	.181	.864	.412
	ภายในกลุ่ม	22.676	112	.202		
	รวม	23.038	114			

การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ ในโรงเรียน	แหล่งความ แปรปรวน	SS.	df.	MS.	F	P-Value
4. ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	.002	2	.001	.003	.997
	ภายในกลุ่ม	29.197	112	.261		
	รวม	29.199	114			
5. ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ	ระหว่างกลุ่ม	.182	2	.091	.582	.560
	ภายในกลุ่ม	17.553	112	.157		
	รวม	17.736	114			
6. ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการ เทียบโอนผลการเรียน	ระหว่างกลุ่ม	.198	2	.099	.495	.611
	ภายในกลุ่ม	22.471	112	.201		
	รวม	22.669	114			
7. ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ในสถานศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	.139	2	.069	.165	.848
	ภายในกลุ่ม	47.029	112	.420		
	รวม	47.167	114			
8. ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้	ระหว่างกลุ่ม	2.544	2	1.272	4.181*	.018
	ภายในกลุ่ม	34.078	112	.304		
	รวม	36.622	114			
9. ด้านการนิเทศการศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	.647	2	.324	.948	.391
	ภายในกลุ่ม	38.226	112	.341		
	รวม	38.873	114			
10. ด้านการแนะแนวศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	.048	2	.024	.098	.907
	ภายในกลุ่ม	27.649	112	.247		
	รวม	27.698	114			
11. ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน และมาตรฐานการศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	.758	2	.379	1.130	.327
	ภายในกลุ่ม	37.546	112	.335		
	รวม	38.304	114			
12. ด้านการส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทาง วิชาการ	ระหว่างกลุ่ม	.983	2	.491	1.059	.350
	ภายในกลุ่ม	51.949	112	.464		
	รวม	52.931	114			
13. ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนา วิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น	ระหว่างกลุ่ม	.272	2	.136	.352	.704
	ภายในกลุ่ม	43.187	112	.386		
	รวม	43.459	114			
14. ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการ แก่บุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์ หน่วยงาน สถาน ประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	.116	2	.058	.254	.776
	ภายในกลุ่ม	25.675	112	.229		
	รวม	25.791	114			
15. ด้านการจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติ เกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	.241	2	.120	.488	.615
	ภายในกลุ่ม	27.601	112	.246		
	รวม	27.842	114			

การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ ในโรงเรียน	แหล่งความ แปรปรวน	SS.	df.	MS.	F	P-Value
16. ด้านการคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ใน สถานศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	.105	2	.053	.135	.874
	ภายในกลุ่ม	43.745	112	.391		
	รวม	43.850	114			
17. ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อ การศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	.197	2	.098	.499	.608
	ภายในกลุ่ม	22.089	112	.197		
	รวม	22.286	114			
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	.472	2	.236	.769	.589
	ภายในกลุ่ม	33.174	112	.296		
	รวม	33.646	114			

* มีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง ผลการวิเคราะห์ พบว่า ขนาดของโรงเรียนต่างกัน ระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ
 ในโรงเรียน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ มี
 ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทดสอบความแตกต่างรายคู่ตามวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe'
 Method)

ผลการเปรียบเทียบความแตกต่าง ค่าเฉลี่ยระดับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการใน
 โรงเรียนศูนย์เครือข่ายปทุมหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ที่มีขนาดโรงเรียนต่างกัน
 ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้

ขนาดโรงเรียน		ขนาดโรงเรียน			
		ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่	ขนาดใหญ่พิเศษ
	$\bar{X}$	4.53	4.11	0.00	4.34
ขนาดเล็ก	4.53	-	.423*	-	.192
ขนาดกลาง	4.11	-	-	-.231	.230
ขนาดใหญ่	0.00	-	-	-	-
ขนาดใหญ่พิเศษ	4.34	-	-	-	-

จากตาราง พบว่า ครูในโรงเรียนขนาดเล็กกับขนาดกลาง ระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ
 ในโรงเรียน ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครู
 ในโรงเรียนขนาดเล็กมีส่วนร่วมมากกว่าครูในโรงเรียนขนาดกลาง

สรุปผลการวิจัย

1. ระดับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนศูนย์เครือข่ายปทุมหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง คือ ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา ด้านการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา ด้านการจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา ด้านการคัดเลือกหนังสือแบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา ด้านการส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ ด้านการวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ด้านการวางแผนงานวิชาการ ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ด้านการพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น และ ด้านการแนะแนวศึกษา

2. การเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน ศูนย์เครือข่ายปทุมหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด

2.1 จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน ระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา และด้านการจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา ระดับการมีส่วนร่วมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน ระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทดสอบความแตกต่างรายคู่ตามวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe') พบว่า ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่ำกว่า 5 ปี กับ 10 ปี ขึ้นไป มีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูที่มีประสบการณ์การทำงาน 10 ปี ขึ้นไป มีส่วนร่วมมากกว่าครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่ำกว่า 5 ปี

2.3 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า ครูในขนาดโรงเรียนต่างกัน ระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทดสอบความแตกต่างรายคู่ตามวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe') พบว่า ครูในโรงเรียนขนาดเล็ก กับ ขนาดกลาง มีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูในโรงเรียนขนาดเล็ก มีส่วนร่วมมากกว่าครูในโรงเรียนขนาดกลาง

อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนศูนย์เครือข่ายปทุมหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด มีประเด็นสำคัญ ดังต่อไปนี้

1. การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนศูนย์เครือข่ายปทุมหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด โดยภาพรวมการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะครูในโรงเรียนศูนย์เครือข่ายปทุมหลวง ทราบดีว่า งานวิชาการถือเป็นงานที่มีความสำคัญที่สุด และเป็นหัวใจของการจัดการศึกษา ซึ่งทั้งผู้บริหารโรงเรียน คณะครู และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ต้องมีความรู้ความเข้าใจ ให้มีความสำคัญและมีส่วนร่วมในการวางแผน อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ พัชรี มั่นสนธิ (2560) ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมของครูผู้สอนในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี ผลการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของครูผู้สอนในการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ มอนดัล (Mondal, 2016) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในภาพรวมอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

2. การเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนศูนย์เครือข่ายปทุมหลวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด จำแนกตามรายละเอียด ดังนี้

2.1 ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน ระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน ด้านการพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา และ ด้านการจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ นันทวัน เทียงธรรม (2565) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครู วิทยาลัยเทคนิคพัทลุง พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครู จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของระดับการศึกษาปริญญาตรีและปริญญาโท มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน ระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ นันทวัน เทียงธรรม (2565) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครู วิทยาลัยเทคนิคพัทลุง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา พบว่า ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครู จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของครูที่มีประสบการณ์การทำงาน ระหว่าง ต่ำกว่า 5 ปี กับ 10 ปี ขึ้นไป ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 ครูที่ในโรงเรียนขนาดต่างกัน มีระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ อัศวรินทร์ แก่นจันทร์ (2562) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียน สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครู สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของครูในโรงเรียนขนาดเล็ก และขนาดกลาง ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูมีส่วนร่วมในด้านการแนะแนวศึกษา ในการจัดระบบข้อมูลสารสนเทศในการแนะแนวและดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อนำมาใช้ในการแนะแนว เพื่อให้การดำเนินการด้านการแนะแนวศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูมีส่วนร่วมในด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น โดยให้ครูเป็นผู้ประสานงานกับหน่วยงานอื่น เพื่อเชื่อมโยงข้อมูลข่าวสาร และแหล่งวิชาการ รวมถึงสร้างความสัมพันธ์อันดีกับหน่วยงานอื่นอีกด้วย
3. ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดนโยบายในการพัฒนาและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการ เพื่อให้การดำเนินงานวิชาการประมามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรจัดทำการศึกษาแนวทางในการพัฒนาและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครูในด้านการแนะแนวการศึกษา ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น และด้านการพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น
2. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน เพื่อให้การบริหารงาน มีประสิทธิภาพมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 พร้อมกฎหมายที่เกี่ยวข้องและพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ: กระทรวงฯ.
- นันทวัน เพ็งจรรม. (2565). การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครู วิทยาลัยเทคนิคพัทลุง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. พัทลุง: วิทยาลัยเทคนิคพัทลุง.
- พัชรี มนัสสนิต. (2560). การมีส่วนร่วมของครูผู้สอนในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากันตบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). คู่มือการปฏิบัติงานข้าราชการครู. กรุงเทพฯ: ชุมชมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- เหมภัส เหลาแหลม. (2564). การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยม เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยรังสิต.
- อัศวรินทร์ แก่นจันทร์. (2562). การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองท้องถิ่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.

Krejcie, R.; & Morgan, D. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*. 30(3): 607-610.

Likert, R. (1967). *The Human Organization: Its Management and Value*. New York: McGraw-Hill.

Mondal, P. (2016). Participation of Higher Secondary School Teachers in School Administration. *Global Journal of Human - Social Science: G Linguistics & Education*.

E014L: ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตของบริษัท
เอ ไอ เอ ของผู้ถือกรมธรรม์ในพื้นที่จังหวัดชุมพร

MARKETING MIX FACTORS IN DECIDING TO PURCHASE LIFE INSURANCE OF AIA
COMPANY. OF POLICYHOLDERS IN CHUMPHON PROVINCE

ทรงยศ นครพัฒน์ ธีรณัฐ ดุริยะประพันธ์ กิตติศักดิ์ ศรีไพโรจน์
สาขาวิชาการจัดการทั่วไป คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยตาปี
สาขาวิชาการจัดการทั่วไป คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยตาปี
อาจารย์ประจำคณะวิทยาการจัดการ สาขาการจัดการทั่วไป มหาวิทยาลัยตาปี

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย (1) เพื่อศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตของ บริษัท เอ ไอ เอ ของผู้ถือกรมธรรม์ในพื้นที่จังหวัดชุมพร (2) เพื่อเปรียบเทียบระดับความแตกต่างของปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตของ บริษัท เอ ไอ เอ ของผู้ถือกรมธรรม์ในพื้นที่จังหวัดชุมพร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลจากผู้ถือกรมธรรม์ประกันชีวิต บริษัท เอ ไอ เอ ที่อยู่ในเขตพื้นที่จังหวัดชุมพร ซึ่งมีจำนวนมากและไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน จำนวน 400 ราย และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อหาค่าสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสถิติเชิงอ้างอิง การทดสอบสมมติฐานทางสถิติด้วยสถิติทดสอบที (t-Test) ที่ระดับนัยสำคัญ .05 ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อประกันชีวิต บริษัท เอ ไอ เอ ในพื้นที่จังหวัดชุมพร อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับได้ดังนี้ คือ ด้านบุคคล ด้านกายภาพ ด้านราคา ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านสถานที่จัดจำหน่าย และด้านส่งเสริมการตลาด เมื่อทดสอบสมมติฐานพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ สถานภาพ จำนวนบุตร ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ที่แตกต่างกัน มีผลต่อการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตของบริษัท เอ ไอ เอ ของผู้ถือกรมธรรม์ในพื้นที่จังหวัดชุมพร ไม่แตกต่างกัน ปัจจัยส่วนบุคคลด้านอายุ ที่แตกต่างกัน มีผลต่อการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตของบริษัท เอ ไอ เอ ของผู้ถือกรมธรรม์ในพื้นที่จังหวัดชุมพร แตกต่างกัน

คำสำคัญ: ส่วนประสมทางการตลาด, การตัดสินใจซื้อ, ประกันชีวิต

Abstract

The aims of this research are (1) to study the personal factors affecting the decision to purchase life insurance from AIA Company of policyholders in Chumphon Province (2) to compare the level of difference between Marketing mix factors affecting policy holders' decision to purchase life insurance from AIA Company in Chumphon Province. Classified according to personal factors Using a questionnaire to collect data from Life insurance policy holders of AIA Company located in Chumphon province. There

are a large number and the exact population is unknown, numbering 400 people, and the data is analyzed using a statistical computer program. To find descriptive statistics such as frequency, percentage, mean, standard deviation. and reference statistics Statistical hypothesis testing with a t-test at the significance level of .05. The research results found that the marketing mix factors affecting the decision to purchase life insurance from AIA Company in Chumphon Province. It is at a high level ($\bar{X} = 4.33$) when classified into each aspect. They can be arranged in the following order: people, physical, price, and product. Distribution locations and marketing promotions When testing the hypothesis, it was found that personal factors included gender, status, number of children, education level, occupation, average monthly income. different It affects the decision to purchase life insurance from AIA Company of policyholders in Chumphon Province. no different Personal factors of different ages It affects the decision to purchase life insurance from AIA Company of policyholders in Chumphon Province. different

Keywords: marketing mix factor, decision to use the, Insurance

บทนำ

ในการดำรงชีวิตของมนุษย์ทุกคน ย่อมตั้งอยู่บนพื้นฐานของความไม่แน่นอนและความเสี่ยงซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่สามารถคาดเดาได้ เช่น อุบัติเหตุ การเจ็บป่วย ภัยธรรมชาติ การเปลี่ยนแปลงของสภาพเศรษฐกิจและสังคม เป็นต้น โดยเฉพาะในปัจจุบัน มนุษย์ต้องประสบกับปัญหา การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศและสิ่งแวดล้อม มีการค้นพบโรคซึ่งอุบัติขึ้นใหม่อยู่เสมอ

การทำประกันชีวิตจึงเป็นทางเลือกหนึ่ง ที่จะช่วยบรรเทาความเดือดร้อนเมื่อเกิดเหตุการณ์ไม่คาดฝันดังกล่าวข้างต้น เนื่องจากการประกันชีวิต เป็นการประกันภัยโดยวิธีการร่วมกันเฉลี่ยภัย อันเนื่องมาจากการเสียชีวิต สูญเสียอวัยวะ ทุพพลภาพ และการสูญเสียรายได้ในยามชรา โดยจะมีเงินก้อนหนึ่ง เพื่อชดเชยการสูญเสียรายได้ และลดภาระแก่สมาชิกในครอบครัว นอกจากนี้ การทำประกันชีวิตยังมีประโยชน์ในการสร้างหลักประกันทางการเงินให้กับตนเอง และครอบครัว (กิตติพงษ์ ปาลี. 2550) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออุปสงค์ ในการถือกรมธรรม์ประกันชีวิต ในจังหวัดเชียงใหม่)

ดังนั้นธุรกิจประเภทประกันชีวิตจึงมีบทบาทต่อสังคมมนุษย์ เนื่องจากธุรกิจประเภทนี้ได้มีการจูงใจให้มนุษย์เล็งเห็นความสำคัญหากเจ็บป่วย และจำเป็นต้องเข้ารับการรักษาตัวที่โรงพยาบาลของรัฐบาลที่อาจจะดูแลไม่ทั่วถึง และไม่ดีพอ แต่ถ้าหากต้องเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลเอกชน ซึ่งจำเป็นต้องใช้ยารักษาโรค และค่ารักษาพยาบาลที่สูงกว่า แต่ผู้ที่รายได้น้อยอาจจะไม่สามารถที่จะเข้ารับการรักษาตัวในโรงพยาบาลเอกชน ธุรกิจประเภทนี้จึงพยายามสร้างความเชื่อมั่นว่ามนุษย์ทุกคนที่ทำประกันชีวิตไว้กับ บริษัทประกันชีวิต สามารถที่จะเข้ารับการรักษาพยาบาล ตลอดจนมีयरักษาโรคที่ดีพอเมื่อยารักษาโรคเป็นปัจจัยที่ทำให้การดำรงชีวิตของมนุษย์ จึงทำให้เกิดธุรกิจที่สานต่อระหว่างการรักษาพยาบาลเพื่อทำให้มนุษย์ดำรงชีวิตต่อไปได้ในรูปแบบประกันชีวิตที่เกิดขึ้นจึงทำให้เกิดธุรกิจประกันชีวิต ซึ่งมีบริษัทประกันชีวิตหลายแห่งเข้ามาดำเนินกิจการ และแข่งขันเป็นจำนวนมากเพื่อให้ประชาชนซึ่งเป็นผู้บริโภคเลือกซื้อ แต่ในอดีตการขายประกันของบริษัทต่าง ๆ มีการขายประกันผ่านตัวแทนประกัน ซึ่งบริษัทจะต้องมีการสอบเพื่อออก

ใบอนุญาตให้กับตัวแทน โดยจะอธิบายถึงเงื่อนไขและประโยชน์ของกรมธรรม์ว่าจะได้สิทธิประโยชน์อะไรบ้าง โดยในบางครั้งมีความต้องการขายมากเกินไป หรือยังขาดทักษะ หรือประสบการณ์ในการจูงใจผู้บริโภคไม่เพียงพอ ทำให้ อาจเกิดการต่อต้าน ประกอบกับการที่บริษัทยังไม่สามารถเข้าถึงความต้องการของผู้บริโภคได้ว่าต้องการอะไร และ ได้รับอะไรจากการทำประกันชีวิตทำให้บริษัทประกันชีวิตต่าง ๆ ในช่วงนี้ประสบกับปัญหาในการทำเป้าหมายจึงต้อง หากกลยุทธ์ต่าง ๆ เพื่อจูงใจให้ลูกค้าหันมาสนใจมากขึ้น

ดังนั้น ผู้ศึกษาจึงมีความประสงค์จะศึกษาถึงปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่ในการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตของบริษัทเอ ไอ เอ ของผู้ถือกรมธรรม์ในพื้นที่จังหวัดชุมพร เนื่องจากธุรกิจประกันชีวิตมีอัตราการเจริญเติบโตที่สูงขึ้น ทำให้เกิดการแข่งขันที่รุนแรงขึ้นจากหลายบริษัทประกันชีวิต รวมถึงธนาคารพาณิชย์ที่มีการพ่วงประกันชีวิตด้วย ดังนั้น เพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันให้เหนือกว่าคู่แข่ง จึงต้องเข้าใจถึงกลุ่มเป้าหมายในด้านกระบวนการตัดสินใจซื้อและปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อประกัน เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคให้มากที่สุด

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตของบริษัทเอ ไอ เอ ของผู้ถือกรมธรรม์ในพื้นที่จังหวัดชุมพร
2. ทำให้ทราบถึงความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตของบริษัท เอ ไอ เอ ของผู้ถือกรมธรรม์ในพื้นที่จังหวัดชุมพร เพื่อเป็นข้อมูลให้ผู้ประกอบการประกันสำหรับพัฒนาผลิตภัณฑ์ประกันเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค

แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และกรอบแนวคิดในการวิจัย

กิตติพงษ์ ปาลี (2550). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออุปสงค์ ในการถือกรมธรรม์ประกันชีวิต ในจังหวัดเชียงใหม่

Kotler (1997: 92) ได้กล่าวไว้ว่า ส่วนประสมทางการตลาด (Marketing Mix) หมายถึง ตัวแปรหรือเครื่องมือทางการตลาดที่สามารถควบคุมได้ บริษัทมักจะนำมาใช้ร่วมกันเพื่อตอบสนอง ความพึงพอใจและความต้องการของลูกค้าที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย แต่เดิมส่วนประสมทางการตลาดจะมีเพียงแค่ 4 ตัวแปรเท่านั้น (4Ps) ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ (Product) ราคา (Price) สถานที่หรือช่องทางการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ (Place) การส่งเสริมการตลาด (Promotion) ต่อมา มีการคิดตัวแปรเพิ่มเติมขึ้นมา อีก 3 ตัวแปร ได้แก่ บุคคล (People) ลักษณะทางกายภาพ (Physical Evidence) และกระบวนการ (Process) เพื่อให้สอดคล้องกับแนวคิดที่สำคัญทางการตลาดสมัยใหม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับธุรกิจทางด้านการบริการ ดังนั้นจึงรวมเรียกได้ว่าเป็นส่วนประสมทางการตลาดแบบ 7Ps

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2552: 80-81) ได้กล่าวไว้ว่า ส่วนประสมการตลาด หมายถึง ตัวแปรทางการตลาดที่ควบคุมได้ ซึ่งบริษัทใช้ร่วมกันเพื่อสนองความพึงพอใจแก่กลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วยเครื่องมือดังต่อไปนี้

1. ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ (Product) หมายถึง สิ่งที่ได้ถูกนำเสนอไปยังตลาดเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคและทำให้เกิดคุณค่า (Value) เพื่อให้เกิดความพึงพอใจโดยผลิตภัณฑ์ที่เสนอแก่ผู้บริโภคจะต้องมีคุณประโยชน์หลัก (Core Benefit) และต้องเป็นผลิตภัณฑ์ที่ผู้บริโภคต้องการและเกินความคาดหวังหรือคาดหวัง และ ยังรวมถึงการนำเสนอสินค้าที่มีศักยภาพ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันในอนาคตสินค้าที่นำเสนอให้แก่

ผู้บริโภคอาจจับต้องได้ หรือจับต้องไม่ได้ ดังนั้นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ จึงประกอบไปด้วยสินค้า บริการ ความคิด สถานที่องค์กรหรือบุคคล เป็นต้น

2. ปัจจัยด้านราคา (Price) หมายถึง ต้นทุนของสินค้าและกำไรของสินค้าที่ผู้บริโภคจะต้องชำระให้กับธุรกิจ ซึ่งการกำหนดราคาสินค้าจากการตั้งเป้าหมายทางการค้าไว้ว่าบริษัทต้องการกำไร ต้องการต่อสู้กับคู่แข่ง ต้องการขยายส่วนครองตลาด หรือเป้าหมายอื่น การตั้งราคาต้องได้รับการยอมรับจากกลุ่มตลาดเป้าหมาย ราคาสินค้าสอดคล้องกับคุณภาพของสินค้าและสามารถสู้กับคู่แข่งได้ รวมถึงเวลาความพยายามในการใช้ความคิดและการก่อพฤติกรรมซึ่งจะต้องจ่ายพร้อมราคาสินค้าที่เป็นตัวเงิน

3. ปัจจัยด้านการจัดจำหน่าย (Place) หมายถึง กระบวนการทำงานที่จะทำให้สินค้าหรือบริการไปสู่ตลาดเพื่อให้ผู้บริโภคได้รับสินค้าหรือบริการตามที่ต้องการ โดยจะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบต่าง ๆ โดยเฉพาะทำเลที่ตั้งเพื่อให้อยู่ในพื้นที่ที่เข้าถึงกลุ่มลูกค้าได้ง่ายเพื่อให้ลูกค้าเกิดความพึงพอใจสูงสุด

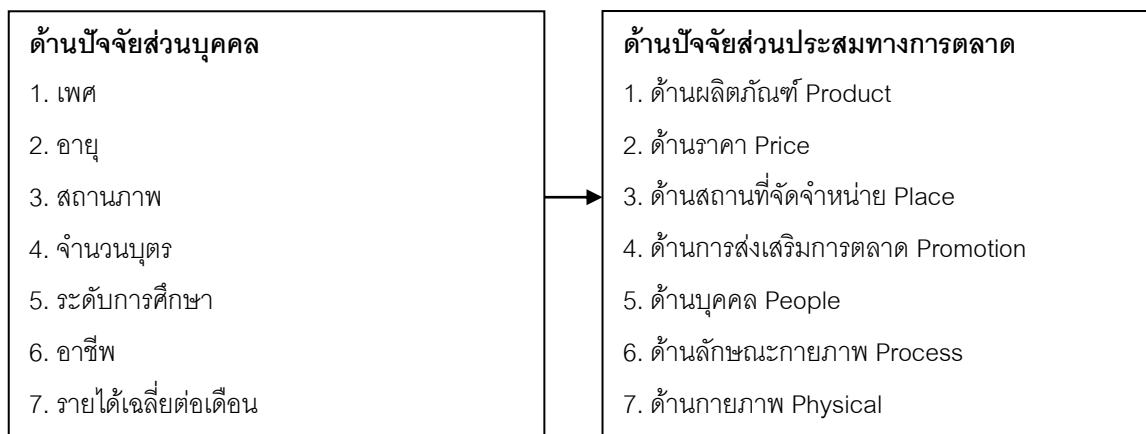
4. ปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด (Promotion) หมายถึง การสื่อสารการตลาดเพื่อให้เกิดการบอกกล่าว การขายความคิด และความเข้าใจให้ลูกค้าได้รับรู้และสนใจเพื่อให้ลูกค้าเข้ามาใช้บริการ โดยยึดหลักคุณภาพทางด้านการติดต่อสื่อสาร (Communication) เพื่อให้สามารถให้ข้อมูลที่ถูกต้องแก่ลูกค้า โดยใช้ภาษาและคำพูดที่เข้าใจง่ายและด้านการสร้างบริการให้เป็นที่รู้จัก (Tangible) เพื่อให้ลูกค้าได้รับข้อมูลข่าวสารและสามารถคาดคะเนถึงคุณภาพการให้บริการ โดยผ่านทางกิจกรรมต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น การโฆษณา การประชาสัมพันธ์ การขายโดยพนักงานขาย การส่งเสริมการขายและการให้บริการทางอินเทอร์เน็ตต่าง ๆ

5. ปัจจัยด้านกระบวนการให้บริการ (Process) หมายถึง ขั้นตอนต่าง ๆ ตั้งแต่ต้นจนถึงจบกระบวนการ โดยยึดเรื่องคุณภาพการให้บริการด้านการตอบสนองลูกค้า (Responsiveness) จะเป็นการสร้างคุณค่าเพื่อให้ลูกค้าได้เห็นทั้งทางด้านกายภาพและรูปแบบที่เป็นสิ่งที่ลูกค้าสัมผัสได้และเป็นส่วนที่เพิ่มความมั่นใจให้แก่ลูกค้า โดยใช้คุณภาพการบริการด้านความน่าเชื่อถือ (Credibility) ซึ่งเป็นการอาศัยกระบวนการขั้นตอนบางอย่าง โดยเป็นการสร้างความแตกต่างให้กับสินค้าและบริการ

6. ปัจจัยด้านบุคคลผู้ให้บริการ (People) หมายถึง ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสินค้าและการบริการรวมถึงลูกค้า ผู้จำหน่าย และผู้ที่ให้บริการหลังการขาย สำหรับผู้จำหน่ายหรือผู้ให้บริการนั้น องค์กรมีความจำเป็นที่จะต้องคัดเลือก (Selection) ให้การฝึกอบรม (Training) และมีสิ่งจูงใจ (Motivation) และใช้หลักคุณภาพการบริการของพนักงาน (Competence) ที่ให้พนักงานมีความรู้ที่สามารถให้บริการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้านน้ำใจของบุคลากร (Courtesy) เพื่อให้พนักงานมีความสุภาพอ่อนน้อม ให้ความเคารพ และไม่ถือตัว ด้านความเชื่อถือ (Credibility) เพื่อให้พนักงานมีความน่าเชื่อถือและไว้วางใจได้ ด้านการตอบสนองลูกค้า (Responsiveness) เพื่อให้พนักงานมีความเต็มใจที่จะให้บริการและช่วยเหลือลูกค้าอย่างมีประสิทธิภาพ

7. ปัจจัยด้านลักษณะทางกายภาพ (Physical Evidence) หมายถึง การแสดงให้เห็นถึงคุณภาพของการบริการโดยผ่านภาพลักษณ์ที่สามารถมองเห็นได้ เช่น การออกแบบตกแต่ง การแบ่งส่วนหรือแผนกของพื้นที่ รวมทั้งอุปกรณ์เครื่องมือและเครื่องใช้ต่าง ๆ ที่ใช้ในการให้บริการ ที่สามารถดึงดูดใจลูกค้า เพื่อให้ลูกค้ามองเห็นภาพลักษณ์หรือคุณค่าของบริการที่ส่งมอบที่เหนือกว่าคู่แข่งได้อย่างชัดเจน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ คือ ผู้ถือกรรมธรรม์ประกันชีวิต บริษัท เอ ไอ เอ ที่อยู่ในเขตพื้นที่จังหวัดชุมพร ซึ่งมีจำนวนมากและไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้ที่ถือกรรมธรรม์ประกันชีวิตบริษัท เอ ไอ เอ ที่อยู่ในเขตพื้นที่จังหวัดชุมพร โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยพิจารณาที่ระดับความเชื่อมั่น 95% หรือยอมให้เกิดความคลาดเคลื่อนได้ไม่เกิน 5% จากสูตรของ (Cochran, 1977) และสัดส่วนของประชากรที่สนใจเท่ากับ 0.5 ได้ขนาดตัวอย่างเท่ากับ 380 คน เพื่อป้องกันกรณีแบบสอบถามไม่สมบูรณ์หรือเกิดความสูญหาย ผู้วิจัยจึงเพิ่มขนาดของกลุ่มตัวอย่างเป็น 400 คน โดยผู้วิจัยสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นโดยการศึกษาค้นคว้าจากแนวคิดและทฤษฎีต่าง ๆ รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาเป็นแนวคิดในการสร้างแบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะของแบบสอบถามจะเป็นลักษณะคำถามแบบปลายปิด (Closed Ended Question) มีตัวเลือกให้เลือกตอบ (Multiple Choice) จำนวน 7 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ จำนวนบุตร ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับระดับความพึงพอใจเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตของ บริษัท เอ ไอ เอ ของผู้ถือกรรมธรรม์ในพื้นที่จังหวัดชุมพร โดยปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด 7P's ได้แก่ 1) ด้านผลิตภัณฑ์ (Product) 2) ด้านราคา (Price) 3) ด้านสถานที่จัดจำหน่าย (Place) 4) ด้านการส่งเสริมการตลาด (Promotion) 5) ด้านบุคคล (People) 6) ด้านกระบวนการ (Process) และ 7) ด้านกายภาพ (Physical) ลักษณะของแบบสอบถามจะเป็นลักษณะปลายปิดแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ และกำหนดค่าคะแนนของช่วงน้ำหนักเป็น 5 ระดับ โดยความหมายและการแปลความหมายค่าเฉลี่ย ดังนี้

- 5 หมายถึง มีความสำคัญมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีความสำคัญมาก
- 3 หมายถึง มีความสำคัญปานกลาง
- 2 หมายถึง มีความสำคัญน้อย
- 1 หมายถึง มีความสำคัญน้อยที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 4.50-5.00 หมายถึง มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการในระดับมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.50-4.49 หมายถึง มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.50-3.49 หมายถึง มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.50-2.49 หมายถึง มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.49 หมายถึง มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการในระดับน้อยที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงสำรวจ โดยมีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

1. แจกแบบสอบถามให้กับผู้ที่ถือกรรมสิทธิ์ประกันชีวิต บริษัท เอไอเอ ในเขตพื้นที่จังหวัดชุมพร ดำเนินการโดยให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบสอบถาม

2. เก็บรวบรวมแบบสอบถาม และประเมินจำนวนแบบสอบถามเป็น ระยะ ๆ ที่ได้รับกลับมามีความครบถ้วนสมบูรณ์และมีจำนวนครบ 400 ชุด การเก็บข้อมูลแบบสอบถาม เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยให้กลุ่มตัวอย่างตอบพร้อมทั้งอธิบาย และให้คำแนะนำในการตอบ แล้วนำข้อมูลที่ได้มาหาค่าทางสถิติ และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาแหล่งรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย

2.1 แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยมีแบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือวิจัยในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ถือกรรมสิทธิ์ประกันชีวิต บริษัท เอ ไอ เอ ในเขตพื้นที่จังหวัดชุมพร จำนวน 400 คน โดยใช้กลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) และแบบบังเอิญ (Accidental Sampling)

2.2 แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ ตำราที่เกี่ยวข้อง วิทยานิพนธ์ เอกสารงานวิจัยต่าง ๆ เป็นแนวทางประกอบการวิจัย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) และสถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) รายละเอียดดังนี้

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) เพื่ออธิบายถึงสถานภาพทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ จำนวนบุตร ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่อวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตของ บริษัท เอ ไอ เอ ของผู้ถือกรรมสิทธิ์ในพื้นที่จังหวัดชุมพร มี 7 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านผลิตภัณฑ์ (Product) 2) ด้านราคา (Price) 3) ด้านสถานที่จัดจำหน่าย

(Place) 4) ด้านการส่งเสริมการตลาด (Promotion) 5) ด้านบุคคล (People) 6) ด้านกระบวนการ (Process) และ 7) ด้านกายภาพ (Physical)

2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ได้แก่ สถิติทดสอบที (independent t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) เพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดและการตัดสินใจซื้อชื่อชื่อบริษัท เอ ไอ เอ ของผู้ถือกรรมกรรมในพื้นที่จังหวัดชุมพร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้ความคิดเห็นในปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อชื่อบริษัท เอ ไอ เอ ของผู้ถือกรรมกรรมในพื้นที่จังหวัดชุมพร

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อชื่อบริษัท เอ ไอ เอ ของผู้ถือกรรมกรรมในพื้นที่จังหวัดชุมพร

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
1. ด้านผลิตภัณฑ์	4.38	0.63	มาก
2. ด้านราคา	4.41	0.59	มาก
3. ด้านสถานที่จัดจำหน่าย	4.36	0.62	มาก
4. ด้านส่งเสริมการตลาด	3.91	0.88	มาก
5. ด้านบุคคล	4.52	0.55	มากที่สุด
6. ด้านกระบวนการ	4.31	0.64	มาก
7. ด้านกายภาพ	4.42	0.62	มาก
รวม	4.33	0.11	มาก

จากตาราง 1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดในการตัดสินใจซื้อชื่อบริษัท เอไอเอ ในเขตพื้นที่จังหวัดชุมพร ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.11) และเมื่อแยกเป็นประเด็นรายด้านพบว่า มีผลต่อการตัดสินใจมากที่สุด คือ ด้านบุคคล ($\bar{X} = 4.52$) และมีผลต่อการตัดสินใจมากที่สุด 6 ด้าน โดยปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ ด้านกายภาพ ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.62) รองลงมา คือ ด้านราคา ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.59) ด้านผลิตภัณฑ์ ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.63) ด้านสถานที่จัดจำหน่าย ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.62) ด้านกระบวนการ ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = 0.64) และต่ำสุด คือ ด้านส่งเสริมการตลาด ($\bar{X} = 3.91$, S.D. = 0.88)

2. ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตของ บริษัท เอ ไอ เอ ของผู้ถือกรมธรรม์ในพื้นที่จังหวัดชุมพร จำแนกตามสถานภาพทั่วไป

ตาราง 2 ผลการเปรียบเทียบระดับความแตกต่างเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตของ บริษัท เอ ไอ เอ ของผู้ถือกรมธรรม์ในพื้นที่จังหวัดชุมพร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ถือกรมธรรม์	สถิติที่ใช้ในการเปรียบเทียบ
เพศ	✓
อายุ	✗
สถานภาพ	✓
จำนวนบุตร	✓
ระดับการศึกษา	✓
อาชีพ	✓
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	✓

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ถือกรมธรรม์ ได้แก่ เพศ สถานภาพ จำนวนบุตร ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ที่แตกต่างกัน มีผลต่อการตัดสินใจซื้อประกันชีวิต บริษัท เอไอเอ ในเขตพื้นที่จังหวัดชุมพร ไม่แตกต่างกัน ส่วนผู้ถือกรมธรรม์ประกันชีวิตที่อายุ แตกต่างกัน มีผลต่อการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตของบริษัท เอ ไอ เอ ของผู้ถือกรมธรรม์ในพื้นที่จังหวัดชุมพร ในภาพรวมที่แตกต่างกัน

สรุปการวิจัยและอภิปรายผล

การวิจัยเรื่องปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตของ บริษัท เอ ไอ เอ ของผู้ถือกรมธรรม์ในพื้นที่จังหวัดชุมพร ผลการวิจัยพบว่า

1. ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตของ บริษัท เอ ไอ เอ ของผู้ถือกรมธรรม์ในพื้นที่จังหวัดชุมพร ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.11) โดยปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ ด้านบุคคล ($\bar{X} = 4.52$) รองลงมาคือ ด้านกายภาพ ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.62) ด้านราคา ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.59) ด้านผลิตภัณฑ์ ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.63) ด้านสถานที่จัดจำหน่าย ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.62) ด้านกระบวนการ ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = 0.64) และต่ำสุด คือ ด้านส่งเสริมการตลาด ($\bar{X} = 3.91$, S.D. = 0.88)

2. เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตของ บริษัท เอ ไอ เอ ของผู้ถือกรมธรรม์ในพื้นที่จังหวัดชุมพร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลที่ เพศ สถานภาพ จำนวนบุตร ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน แตกต่างกัน มีผลในการตัดสินใจในการซื้อ

ประกันชีวิตของบริษัทเอ ไอ เอ ในพื้นที่จังหวัดชุมพร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านอายุ ที่แตกต่างกันมีการตัดสินใจในการซื้อประกันชีวิตของบริษัท เอไอเอ ในเขตพื้นที่จังหวัดชุมพร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในวารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต ปีที่ 14 ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน 2561 ของ (มนีรัตน์ รัตนพันธ์) ได้ศึกษา เรื่อง ปัจจัยในการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตของผู้บริโภคในจังหวัดสงขลา ผลการเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตของผู้บริโภคในจังหวัดสงขลา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 พบว่าผู้ถือกรมธรรม์ที่มีเพศ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในจังหวัดสงขลา ไม่แตกต่างกัน และจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลที่มีอายุแตกต่างกันมีการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตของผู้บริโภคในจังหวัดสงขลา แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ด้านส่งเสริมการขาย บริษัทสามารถนำผลการศึกษาไปประกอบการตัดสินใจในการกำหนดกลยุทธ์ส่วนประสมทางการตลาด เพื่อให้สามารถนำไปพัฒนาและปรับปรุงทั้งด้านการส่งเสริมการตลาดเพื่อให้สอดคล้องกับในแต่ละพื้นที่และตอบสนองความต้องการของลูกค้าให้ตรงจุดมากยิ่งขึ้น
2. ปัจจัยส่วนบุคคล ด้านอายุ ควรให้ความสำคัญในส่วนของการพัฒนาผลิตภัณฑ์และเพิ่มทักษะให้กับตัวแทนเพื่อนำความรู้ไปถ่ายทอดให้กับลูกค้าทุกช่วงอายุได้เข้าใจถึงคุณค่าของประกัน รวมไปถึงเงื่อนไขต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับลูกค้า เช่น ระยะเวลาในการทำประกัน เนื่องจากแต่ละช่วงอายุจะมีความต้องการและการดำเนินชีวิตที่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาปัจจัยคุณภาพด้านการให้บริการเพื่อเปรียบเทียบกับบริษัทประกันชีวิตที่เป็นคู่แข่ง ในการนำผลการวิจัยมาใช้ในการวางแผนกลยุทธ์เพื่อการแข่งขันต่อไป
2. ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพร่วมกับการวิจัยเชิงปริมาณ เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึกหรือการสนทนากลุ่มเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องตรงกับความต้องการของผู้บริโภคมากที่สุด และทำให้ผลของการวิจัยมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กิตติพงษ์ ปาสี. (2550). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออุปสงค์ ในการถือกรมธรรม์ประกันชีวิต ในจังหวัดเชียงใหม่. พงศธร รุ่งศุภกิจ. (2558). การศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยการเลือกซื้อ และปัจจัยการตลาดบริการ 7P ที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อประกันชีวิต AIA ผ่านระบบ iPos+ ในเขตกรุงเทพมหานคร. พิไลพร ศิริมาเทพ. (2560). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อประกันชีวิตของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา. การค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน.
- มนีรัตน์ รัตนพันธ์. (2561, มกราคม-มิถุนายน). วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต. 14(1).
- Cochran, W. G. (1977). Wiley: Sampling Techniques. 3rd ed., New York: John Wiley & Sons.

Kotler, P. (1997). *Marketing Management: Analysis, Planning, Implementation and Control*. (14th Global ed.).
Upper Saddle River, NJ: Prentice-Hall.

E015L: การพัฒนาทักษะกระบวนการแก้ปัญหาและทักษะการกำกับตนเองในการเรียนรู้ วิชาการงานอาชีพ เรื่องการประกอบบ้านกระดาษ ด้วยสื่อโมเดลจำลอง สำหรับนักเรียนออทิสติก ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูล จังหวัดกาฬสินธุ์

DEVELOPMENT OF ACADEMIC AND CAREER PROBLEM-SOLVING PROCESS SKILLS IN ASSEMBLING A PAPER HOUSE WITH MEDIA MODELS FOR MATHAYOMSUKSA 2 AUTISTIC STUDENTS AT KALASIN PANYANUKUL SCHOOL, KALASIN PROVINCE

สมหวัง พันธะลี¹ นิพพิทา กุลชิต² ฤทธิเกียรติ นามเกษ³

^{1,2} อาจารย์ประจำหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตขอนแก่น

³ นักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตขอนแก่น รุ่นที่ 2

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงทดลองครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ทักษะกระบวนการแก้ปัญหาและทักษะการกำกับตนเองในการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพ เรื่องการประกอบบ้านกระดาษด้วยสื่อโมเดลจำลอง สำหรับนักเรียนออทิสติกชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูล จังหวัดกาฬสินธุ์ 2) เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการแก้ปัญหาของนักเรียนออทิสติกชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูล จังหวัดกาฬสินธุ์ วิชาการงานอาชีพ เรื่องการประกอบบ้านกระดาษด้วยสื่อโมเดลจำลอง และ 3) เพื่อพัฒนาทักษะการกำกับตนเองในการเรียนรู้ ของนักเรียนออทิสติกชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูล จังหวัดกาฬสินธุ์ กลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียนออทิสติกชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูล ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 5 คน โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่องการประกอบบ้านกระดาษ จำนวน 7 แผน 2) แบบประเมินทักษะกระบวนการแก้ปัญหา และ 3) แบบประเมินทักษะการกำกับตนเองในการเรียนรู้ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยครั้งนี้ พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการแก้ปัญหาวิชาการงานอาชีพ เรื่องการประกอบบ้านกระดาษ ด้วยสื่อโมเดลจำลองสำหรับนักเรียนออทิสติกชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูล จังหวัดกาฬสินธุ์ ประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญลงความเห็นพบว่า พบว่า มีคุณภาพอยู่ในระดับเหมาะสม เมื่อนำไปจัดการเรียนรู้นักเรียนกลุ่มเป้าหมาย พบว่า มีทักษะกระบวนการแก้ปัญหาอยู่ในระดับมาก และมีผลรวมคะแนนการประเมินทักษะกระบวนการแก้ปัญหาสูงกว่า เกณฑ์ร้อยละ 60 และมีผลการประเมินทักษะในการกำกับตนเองในการเรียนรู้ในระดับมากเช่นกัน สรุปได้ว่า แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยสื่อโมเดลจำลอง สามารถนำมาใช้พัฒนาทักษะกระบวนการแก้ปัญหาและทักษะการกำกับตนเองในการเรียนรู้ของนักเรียนออทิสติกได้

คำสำคัญ: สื่อโมเดลจำลอง ทักษะกระบวนการแก้ปัญหา ออทิสติก ทักษะการกำกับตนเองในการเรียนรู้

Abstract

The research aims to 1) develop a learning management plan for problem-solving skills and self-regulation skills in learning, specifically in the assembly of paper houses using media model, for mathayomsuksa 2 autistic students at Kalasin Panyanukool School, Kalasin Province; 2) enhance the problem-solving skills of these students in vocational subjects related to paper house assembly with media models; and 3) improve their self-regulation learning skills. The target group consists of five mathayomsuksa 2 autistic students from Kalasin Panyanukool School, selected through purposive sampling for the first semester of the 2023 academic year. The research tools include 1) seven learning management plans for paper house assembly, 2) an assessment form for problem-solving skills, and 3) an assessment form for self-regulation learning skills. Data analysis was performed using mean and standard deviation.

This research found that the learning plans developed to enhance vocational problem-solving skills, specifically in the assembly of paper houses using media models for mathayomsuksa 2 autistic students at Kalasin Panyanukool School in Kalasin Province, were deemed to be of appropriate quality by experts. When implemented with the target student group, It was found that problem-solving skills were at a high level, with the overall assessment scores for problem-solving skills exceeding the 60% benchmark set, and there were also significant self-regulation learning skills observed In summary, the learning management plan using simulation media can be used to develop problem-solving skills and self-regulation skills in the learning of autistic students.

Keywords: Problem-solving skills, autism, media models, Self-regulation skills in learning

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การแก้ปัญหาเป็นทักษะการคิดขั้นสูง และเป็นทักษะที่จำเป็นในยุคศตวรรษที่ 21 (ไพฑูริย์ สีนลาร์ตน์. 2558: 123-124) การพัฒนาผู้เรียนจึงต้องมีแนวทางการพัฒนาที่สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกันกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ที่กำหนดให้มีการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดทักษะและคุณลักษณะที่การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2560: 50) ทักษะการแก้ปัญหา เป็นหนึ่งในทักษะส่วนบุคคลที่มีความสำคัญ เป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้สามารถทำความเข้าใจปัญหา คิดวิเคราะห์ และนำไปสู่แนวทางแก้ไขปัญหานั้น ทักษะนี้มีความจำเป็นต่อทุกช่วงวัยของชีวิต ตั้งแต่วัยเด็กจนถึงวัยที่เติบโตเป็นผู้ใหญ่ เด็กหลายคนขาดทักษะในการแก้ปัญหา เนื่องจากไม่เคยได้เผชิญกับปัญหาหรือฝึกแก้ปัญหาด้วยตนเองมาก่อน พ่อและแม่หลายคนดึงลูกออกจากปัญหาที่เขาต้องเผชิญ เข้าไปคิดและจัดการแก้ไขให้ เพราะต้องการช่วยเหลือหรือไม่อยากให้เกิดความยากลำบาก โดยไม่เปิดโอกาสให้ลูกได้ลองเผชิญและลองแก้ปัญหาเหล่านั้นด้วยตนเอง เด็ก ๆ เหล่านี้จึงมีความประมาท และไม่พร้อมรับมือกับสถานการณ์ยากลำบากที่อาจเกิดขึ้นในชีวิต ไม่สามารถคิดหรือตัดสินใจในเรื่องสำคัญต่าง ๆ (อัคริยา ถวัลยกิจ-ดำรงค์. 2564: 27) และการกำกับตนเองในการเรียนรู้ (Self-regulated learning) เป็นการเรียนรู้โดยกลวิธีการใช้

อภิปัญญา (Meta-cognition) และแรงจูงใจในการเรียนรู้ โดยให้ความสำคัญกับการคิดที่เกิดขึ้นเอง เป็นความรู้สึกและการกระทำที่ได้วางแผนและปรับอย่างเป็นวงจร เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของบุคคล ซึ่งเป็นกระบวนการทำงานให้บรรลุเป้าหมายโดยการดำเนินการเริ่มจากระยะการคิดล่วงหน้า (Forethought Phrase) ผ่านการเตือนตนเอง (Self-reflection) ด้วยเหตุนี้การกำกับตนเองในการเรียนรู้จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ทำให้บุคคลทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกในปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ส่งเสริมการเรียนรู้ที่ทำให้เกิดความหมายที่ลึกซึ้ง รวมถึงมีความสำคัญต่อผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน (สุพรรณษา วิทยพันธ์ และคณะ. 2563: 71-87)

นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ได้กำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนทุกระดับทุกประเภทให้ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีความรู้ มีทักษะที่จำเป็นของโลกในศตวรรษที่ 21 อย่างครบถ้วน เป็นคนดี มีวินัย และสอดคล้องกับความต้องการในทักษะการประกอบอาชีพที่สำคัญในโลกยุคใหม่ตามมุมมองของผู้ประกอบการ ตามที่ วัชรสินธุ์ เพ็ญบุผา (2564: 137-149) ได้กล่าวว่า ทักษะตามมุมมองของผู้ประกอบการ ทักษะแรกที่นักเรียนจำเป็นต้องมีคือ ประสพการณ์ในอาชีพ ทักษะการคิดนวัตกรรม ทักษะการคล่องตัว ทักษะการแก้ปัญหา และทักษะบริหารงาน ซึ่งทั้ง 5 ทักษะเหล่านี้จะต้องมีการปรับปรุงเร่งด่วนในการส่งเสริมให้เกิดขึ้นกับนักเรียนเพื่อให้ออกสนองความต้องการของผู้ประกอบการในตลาดงาน กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ เป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะเพื่อเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต และรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง สามารถนำความรู้เกี่ยวกับการดำรงชีวิต การประกอบอาชีพ มาประยุกต์ใช้ในการทำงานอย่างมีความคิดสร้างสรรค์ โดยหลักสูตรได้กำหนด คุณภาพผู้เรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้นี้ เมื่อจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ไว้ว่า เข้าใจกระบวนการทำงานที่มีประสิทธิภาพ ใช้กระบวนการกลุ่มในการทำงาน มีทักษะ การแสวงหาความรู้ ทักษะกระบวนการแก้ปัญหาและทักษะการจัดการ มีลักษณะนิสัยการทำงาน ที่เสียสละ มีคุณธรรม ตัดสินใจอย่างมีเหตุผลและถูกต้อง และมีจิตสำนึกในการใช้พลังงาน ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม อย่างประหยัดและคุ้มค่า

เด็กออทิสติกเป็นเด็กพิเศษประเภทหนึ่งที่มีความบกพร่องทางพัฒนาการ ทางสังคม การมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคล ภาษา การสื่อความหมาย พฤติกรรมและอารมณ์ ซึ่งเป็นผลมาจากการทำงานของสมองบางส่วนบกพร่องไป ทำให้เด็กไม่สามารถรับรู้และสื่อสารได้เท่ากับเด็กทั่วไปจนกลายเป็นปัญหาในการเรียนรู้ของเด็กออทิสติก ซึ่งปัจจุบันการจัดการศึกษาสำหรับเด็กออทิสติกนั้นหลายฝ่ายกำลังหาทางแก้ไขร่วมกัน (จิตรพร แก้วพรม. 2561: 188-194) ปัญหาทางการเรียนรู้ของเด็กออทิสติกเป็นปัญหาระยะเวลาความสนใจสั้น เด็กออทิสติกมักเปลี่ยนความสนใจบ่อย และเลือกที่จะสนใจสิ่งเฉพาะอย่างไม่มีสมาธิ (สุนีย์ พงษ์พิณีจิปัญญา. 2561: 363-379) จากสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กออทิสติก โรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูลจึงมุ่งเน้นการจัดการเรียนรู้ให้น่าสนใจซึ่งมีอยู่หลากหลายวิธี แต่อย่างไรก็ตามนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้แบบสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองโดยการสร้างสรรค์ชิ้นงานถือว่าเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะส่งเสริมให้นักเรียนรู้หลักการคิดกระบวนการทำงาน และทักษะการใช้เทคโนโลยี ซึ่งเป็นพื้นฐานในการแสวงหาความรู้ใหม่ๆ (อมรรัตน์ ทองจันทร์. 2562: 225-236)

ทฤษฎีการเรียนรู้กรวยประสบการณ์ของ เอ็ดการ์ เดล (1969; อ้างถึงใน ระวีนิษฐ์ ยิ้มแก้ว และ กุลชัย กุลตวนิช. 2562: 66-69) ได้แบ่งการเรียนรู้จากขั้นตอนของประสบการณ์การเรียนรู้ และการใช้สื่อแต่ละประเภท เป็นประสบการณ์ที่เป็นนามธรรม และรูปธรรม แบบจำลองจึงจัดเป็นสื่อประสบการณ์จำลองที่เป็นนามธรรมที่เป็นรูปธรรมระดับที่ 2 ซึ่งสื่อประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรมจะส่งเสริมการเรียนรู้ได้ดีกว่าสื่อที่เป็นนามธรรม ซึ่งสอดคล้องกับการเรียนรายวิชาการงานอาชีพและยังสามารถนำไป ประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพในอนาคต การสร้างความรู้ด้วยตนเอง

โดยการสร้างสรรค์ชิ้นงาน จะมีสถานการณ์ปัญหาต่าง ๆ เป็นตัวกระตุ้นให้นักเรียนสร้างชิ้นงานขึ้นมา ประกอบกับการให้นักเรียนแสดงความคิดสร้างสรรค์ออกมาผ่านชิ้นงานของตัวเอง และสอดคล้องกับผลงานวิจัยที่พบว่า การจัดการเรียนรู้โดยการสร้างสรรค์ชิ้นงานทำให้ผลการเรียน และความคิดสร้างสรรค์สูงขึ้น (Jekawatana. 2013: unpagged) จากแนวคิดข้างต้นที่ได้กล่าวมาผู้วิจัยจึงได้เลือกใช้สื่อโมเดล หรือแบบจำลองมาเป็นสื่อในการจัดการเรียนการสอน ในรายวิชาการงานอาชีพ ของนักเรียนนักเรียนออกทิสติกชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูล จังหวัดกาฬสินธุ์ แต่ที่ผ่านมามีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของนักเรียนออกทิสติกชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูล จังหวัดกาฬสินธุ์ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 ในรายวิชาการงานอาชีพนั้นพบว่า นักเรียนออกทิสติกชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2566 มีปัญหาในการสร้างชิ้นงานที่ครูผู้สอนมอบหมาย ปฏิบัติไม่ถูกต้องตามคำสั่ง หรือไม่สามารถปฏิบัติงานตามคำสั่งได้จากปัญหาการจัดการเรียนการสอนนักเรียนออกทิสติกในรายวิชาการงานอาชีพ ที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้หาแนวทางแก้ปัญหาเพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการแก้ปัญหาในรายวิชาการงานอาชีพ โดยการนำการจัดการเรียนรู้แบบการสร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยการนำการสร้างสรรค์ชิ้นงานมาใช้ในการจัดการเรียนรู้หน่วยการเรียนรู้การประกอบบ้านกระดาษด้วยสื่อโมเดลจำลอง ซึ่งโมเดลจำลองเป็นโมเดลที่ทำมาจากกระดาษ เหมาะสมกับงานออกแบบที่มีลวดลายกราฟิกที่สามารถพิมพ์ จากคอมพิวเตอร์ได้ มีลวดลายสีสันที่สวยงาม สามารถดึงดูดความสนใจของผู้เรียนได้ และยังเป็นการประดิษฐ์และประกอบกระดาษขึ้นเป็นผลงานที่มีมิติ ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าเหมาะที่จะนำมาใช้ในการพัฒนาทักษะกระบวนการแก้ปัญหาและทักษะการกำกับตนเองในการเรียนรู้ (https://elcca.ssru.ac.th/tonphon_sa/pluginfile.php/484/mod_resource/content/1) สำหรับนักเรียนออกทิสติกชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) เพื่อเป็นกรอบทิศทางในการนำหลักสูตรไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เป็นคนดี มีคุณธรรม มีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีศักยภาพความสามารถในการปรับตัวให้อยู่ในสังคมอย่างมีความสุขและสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน (โรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูล. 2565: 3) เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการแก้ปัญหา ความสามารถในการสร้างสรรค์ชิ้นงาน รวมทั้งพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ของนักเรียน ซึ่งผู้เรียนมีโอกาสได้สร้างความคิด และนำความคิดของตนเองไปสร้างสรรค์ชิ้นงาน โดยอาศัยสื่อและเทคโนโลยี ที่เหมาะสมเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน และเมื่อนักเรียนสร้างสิ่งหนึ่งสิ่งใดขึ้นมา ก็หมายถึงการสร้างความรู้ขึ้นในตนเอง นั่นเอง ทำให้เกิดความรู้ที่คงทนถาวร และยังเป็นการวางรากฐานในการประกอบอาชีพให้กับผู้เรียนได้ในอนาคต

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ทักษะกระบวนการแก้ปัญหาและทักษะการกำกับตนเองในการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพ เรื่องการประกอบบ้านกระดาษด้วยสื่อโมเดลจำลอง สำหรับนักเรียนออกทิสติกชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูล จังหวัดกาฬสินธุ์
2. เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการแก้ปัญหาของนักเรียนออกทิสติกชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูล จังหวัดกาฬสินธุ์ วิชาการงานอาชีพ เรื่องการประกอบบ้านกระดาษด้วยสื่อโมเดลจำลอง
3. เพื่อพัฒนาทักษะการกำกับตนเองในการเรียนรู้ของนักเรียนออกทิสติกชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูล จังหวัดกาฬสินธุ์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้แผนการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพเรื่องการประกอบบ้านกระดาษ ด้วยสื่อโมเดลจำลองที่สามารถพัฒนาทักษะกระบวนการแก้ปัญหาและทักษะการกำกับตนเองในการเรียนรู้ ของนักเรียนออกทิสติกชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. ผลการวิจัยเป็นข้อมูลสารสนเทศให้กับโรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูลได้ใช้พิจารณาเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาให้นักเรียนออกทิสติก ชั้นอื่น ๆ ที่มีปัญหาด้านทักษะกระบวนการแก้ปัญหาและทักษะการกำกับตนเองในการเรียนรู้ได้อีกแนวทางหนึ่ง
3. โรงเรียนที่จัดการศึกษาพิเศษหรือโรงเรียนที่จัดการศึกษาแบบเรียนรวมที่มีนักเรียนออกทิสติกที่มีปัญหาด้านทักษะกระบวนการแก้ปัญหาและทักษะการกำกับตนเองในการเรียนรู้สามารถนำแผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการประกอบบ้านกระดาษ ด้วยสื่อโมเดลจำลอง หรือแนวทางการวิจัยนี้ไปใช้แก้ปัญหาได้

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมาย
กลุ่มเป้าหมาย ที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นนักเรียนออกทิสติกโรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูล ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 5 คน ที่มีปัญหาด้านทักษะกระบวนการแก้ปัญหาและการสร้างชิ้นงานที่ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)
2. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย
เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการจัดการเรียนรู้ โดยใช้สื่อโมเดลจำลอง เพื่อศึกษากระบวนการแก้ปัญหาวิชาการงานอาชีพ เรื่องการประกอบบ้านกระดาษ ซึ่งเป็นไปตามเนื้อหาของหลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูล จังหวัดกาฬสินธุ์ พุทธศักราช 2565 กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 สำหรับนักเรียนออกทิสติกชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูล จังหวัดกาฬสินธุ์
3. ระยะเวลา
ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัยการวิจัยในครั้งนี้ใช้ระยะเวลาการวิจัย ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566
4. เครื่องมือการวิจัย
เครื่องมือที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย 1. แผนการจัดการเรียนรู้หน่วยการเรียนรู้เรื่องการประกอบบ้านกระดาษ ด้วยสื่อโมเดลจำลองสำหรับนักเรียนออกทิสติกชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 7 แผน แผนละ 1 ชั่วโมง ประกอบไปด้วย ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับบ้าน ความสำคัญและประโยชน์ของบ้าน รู้จักประเภทของที่อยู่อาศัย องค์ประกอบของบ้าน การทำงานบ้าน การดูแลบ้าน การจัดและตกแต่ง ผ่านการหาคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ประเมินค่าความสอดคล้อง IOC (Index of item objective congruence) (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. 2538: 210-211) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.66 2. แบบประเมินความสามารถด้านทักษะกระบวนการแก้ปัญหา กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบริค (Scoring rubrics) มีเกณฑ์การให้คะแนน 5 ระดับ (อัญชลี แสงทอง. 2562: 113-129) แบ่งเป็น 4 ด้าน ด้านการค้นหาคำปัญหา ด้านการหาวิธีการแก้ปัญหา ด้านการเลือกแนวทางการแก้ปัญหา และด้านการอธิบายการแก้ปัญหา ผ่านการหาคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ประเมินค่าความสอดคล้อง IOC ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 3. แบบประเมินทักษะการกำกับตนเองในการเรียนรู้

เป็นแบบมาตราประเมินค่า 6 ระดับ ตั้งแต่จริงที่สุด (6 คะแนน) จนถึงไม่จริงเลย (1 คะแนน) (พิชชาดา ประสิทธิ์โชค และคณะ. 2564: 78) จำนวน 10 ข้อ ประเมินทักษะดังนี้ (1) มีการวางแผนการทำงานที่ชัดเจนและมีการจดบันทึก (2) มีการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้สม่ำเสมอ แสดงลำดับขั้นตอนการทำงานได้ (3) มีการประเมินผลงานตนเองตามแผน เชื่อมโยงกับชีวิตประจำวัน (4) มีการทำงานตามแผนที่กำหนด และสามารถเรียงลำดับได้ (5) มีผลงานตามแผนที่กำหนดตามเวลา เช่น คุณภาพ ปริมาณ และริเริ่มสร้างสรรค์ (6) ผลงานคำนึงถึงจริยธรรมและความถูกต้องเสมอ บันทึกความรู้ที่ได้ (7) มีเป้าหมายที่ชัดเจนว่าต้องการสิ่งใดและเมื่อสำเร็จแล้วจะทำอะไรต่อไป (8) สามารถสะท้อนผลงานตนเองได้และบอกวิธีการปรับปรุงพัฒนาให้ดีขึ้นได้ (9) สามารถรวบรวมสติในขณะทำงานที่อยู่ตรงหน้าให้สำเร็จได้ และ (10) สามารถพักผ่อนและสามารถควบคุมตนเองให้ไปถึงเป้าหมายโดยไม่วอกแวก มีค่าดัชนีความสอดคล้อง 1.00 (ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. 2538: 210-211)

5. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental designs) เป็นการศึกษากลุ่มเดียว ทดสอบหลังการทดลองอย่างเดียว (Posttest only experimental design) มีรูปแบบการวิจัยดังภาพ (บุญมี พันธุ์ไทย. 2545: 65)

$$S_{ex} \quad X \quad O_2$$

กำหนดสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการวิจัยดังนี้

S_{ex} = การคัดเลือกตัวอย่างเข้ากลุ่มทดลอง

X = กลุ่มเป้าหมายที่จัดการเรียนรู้ เรื่อง การประกอบบ้านกระดาษด้วยสื่อโมเดลจำลอง

O_2 = ประเมินผลหลังการจัดการเรียนรู้

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยด้วยตนเองโดยจัดการเรียนรู้กับนักเรียนกลุ่มเป้าหมายชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูล ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 5 คน ใช้เวลาในการวิจัย 7 ชั่วโมง รวมเวลาการเรียนตามแผนการเรียนรู้และภาคปฏิบัติ โดยดำเนินการวิจัย ดังนี้

2.1 ผู้วิจัยวิเคราะห์ปัญหาการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพ เรื่องการประกอบบ้านกระดาษของนักเรียน อทิสติกชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูล เพื่อนำผลมาวิเคราะห์และหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาและออกแบบการวิจัยในชั้นเรียน

2.2 ก่อนดำเนินการผู้วิจัยได้ประชุมทีมเพื่อชี้แจงทำความเข้าใจวัตถุประสงค์ และขั้นตอนดำเนินการวิจัยให้นักเรียนกลุ่มเป้าหมายทราบ

2.3 ดำเนินการจัดการเรียนรู้โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้หน่วยการเรียนรู้ เรื่องการประกอบบ้านกระดาษ ด้วยสื่อโมเดลจำลองที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นจำนวน 7 แผน

2.4 เมื่อเสร็จสิ้นการจัดการเรียนรู้แล้ว ผู้วิจัยทำการประเมินทักษะกระบวนการแก้ปัญหา ด้วยแบบประเมินทักษะกระบวนการแก้ปัญหาซึ่งให้คะแนนแบบรูปบรีค (Scoring rubrics) และทำการประเมินทักษะการกำกับตนเองในการเรียนรู้ ด้วยแบบประเมินทักษะการกำกับตนเองในการเรียนรู้

2.5 นำข้อมูลที่ได้จากแบบประเมินทั้ง 2 ฉบับ มาดำเนินการวิเคราะห์ค่าทางสถิติโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปโปรแกรม Microsoft excel ในการวิเคราะห์ข้อมูล

2.6 จากนั้นนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ดำเนินการสรุปผล อภิปราย และเขียนรายงานการวิจัย

6. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

ผลการวิจัย

การวิจัย การพัฒนาทักษะกระบวนการแก้ปัญหาและทักษะการกำกับตนเองในการเรียนรู้ วิชาการงาน อาชีพ เรื่องการประกอบบ้านกระดาษ ด้วยสื่อโมเดลจำลอง สำหรับนักเรียนออกทิสติกชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูล จังหวัดกาฬสินธุ์ ปรากฏผลการวิจัยเป็นดังนี้

1. ผลการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ทักษะกระบวนการแก้ปัญหาวิชาการงานอาชีพ เรื่องการประกอบบ้านกระดาษ ด้วยสื่อโมเดลจำลองของนักเรียนออกทิสติกชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูล จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) 0.67 ซึ่งมีความเหมาะสมสามารถนำไปใช้กับกลุ่มเป้าหมายได้

2. ผลการพัฒนาทักษะกระบวนการแก้ปัญหาวิชาการงานอาชีพ เรื่องการประกอบบ้านกระดาษ ด้วยสื่อโมเดลจำลองของนักเรียนออกทิสติกชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูล จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.85)

3. ผลการศึกษาทักษะการกำกับตนเองในการเรียนรู้ของนักเรียนออกทิสติกชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูล จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า นักเรียนออกทิสติกชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีทักษะการกำกับตนเองในการเรียนรู้โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.75) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ข้อ 9 สามารถรวบรวมสติในขณะทำงานที่อยู่ตรงหน้าให้สำเร็จได้ ($\bar{X} = 5.00$, S.D. = 0.00) รองลงมา มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ข้อ 1 มีการวางแผนการทำงานที่ชัดเจนและมีการจดบันทึก ($\bar{X} = 4.80$, S.D. = 0.83) และข้อ 3 มีการประเมินผลงานตนเองตามแผน เชื่อมโยงกับชีวิตประจำวัน ($\bar{X} = 4.80$, S.D. = 0.44) ข้อ 2 มีการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้สม่ำเสมอ แสดงลำดับขั้นตอนการทำงานได้ ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.70) ข้อ 5 มีผลงานตามแผนที่กำหนดตามเวลา เช่น คุณภาพ ปริมาณ และริเริ่มสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.00) ข้อ 6 ผลงานคำนึงถึงจริยธรรมและความถูกต้องเสมอบันทึกความรู้ที่ได้ ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.00) ข้อ 7 มีเป้าหมายที่ชัดเจนว่าต้องการสิ่งใดและเมื่อสำเร็จแล้วจะทำอะไรต่อไป ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.00) ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ข้อ 10 สามารถพักผ่อนและสามารถควบคุมตนเองให้ไปถึงเป้าหมายโดยไม่วกแวก ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = 0.44)

สรุปผลการวิจัย

การพัฒนาทักษะกระบวนการแก้ปัญหาวิชาภาษาอังกฤษ เรื่องการประกอบบ้านกระดาษ ด้วยสื่อโมเดลจำลองของนักเรียนอหิสติกชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูล จังหวัดกาฬสินธุ์ ผู้วิจัยได้สรุปผลตามวัตถุประสงค์การวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ทักษะกระบวนการแก้ปัญหาวิชาภาษาอังกฤษ เรื่อง การประกอบบ้านกระดาษ ด้วยสื่อโมเดลจำลองสำหรับนักเรียนอหิสติกชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูล จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า มีความเหมาะสม
2. ผลการพัฒนาทักษะกระบวนการแก้ปัญหา ของนักเรียนอหิสติกชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูล จังหวัดกาฬสินธุ์ อยู่ในระดับมาก
3. ผลการพัฒนาทักษะการกำกับตนเองในการเรียนรู้สำหรับนักเรียนอหิสติกชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูล จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า นักเรียนอหิสติกชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูล จังหวัดกาฬสินธุ์ มีทักษะการกำกับตนเองในการเรียนรู้ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดมี 5 ข้อเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ข้อ 9 สามารถรวบรวมสติในขณะทำงานที่อยู่ตรงหน้าให้สำเร็จได้ ข้อ 1 มีการวางแผนการทำงานที่ชัดเจนและมีการจดบันทึก ข้อ 3 มีการประเมินผลงานตนเองตามแผน เชื่อมโยงกับชีวิตประจำวัน ข้อ 2 มีการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้สม่ำเสมอ แสดงลำดับขั้นตอนการทำงานได้ และข้อ 5 มีผลงานตามแผนที่กำหนดตามเวลา ส่วนที่เหลืออีก 5 ข้อ มีค่าอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ ข้อ 6 ผลงานคำนึงถึงจริยธรรมและความถูกต้องเสมอบันทึกความรู้ที่ได้ ข้อ 7 มีเป้าหมายที่ชัดเจนว่าต้องการสิ่งใดและเมื่อสำเร็จแล้วจะทำอะไรต่อไป ข้อ 4 มีการทำงานตามแผนที่กำหนด และสามารถเรียงลำดับได้ ข้อ 8 สามารถสะท้อนผลงานตนเองได้และบอกวิธีการปรับปรุงพัฒนาให้ดีขึ้นได้ และข้อ 10 สามารถพักผ่อนและสามารถควบคุมตนเองให้ไปถึงเป้าหมายโดยไม่วกแวก ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเพื่อศึกษาการพัฒนาทักษะกระบวนการแก้ปัญหาวิชาภาษาอังกฤษ เรื่องการประกอบบ้านกระดาษ ด้วยสื่อโมเดลจำลอง สำหรับนักเรียนอหิสติกชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูล จังหวัดกาฬสินธุ์ สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ทักษะกระบวนการแก้ปัญหาและทักษะการกำกับตนเองในการเรียนรู้วิชาภาษาอังกฤษ เรื่องการประกอบบ้านกระดาษ ด้วยสื่อโมเดลจำลองสำหรับนักเรียนอหิสติกชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูล จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า มีความเหมาะสม แสดงว่าแผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพของนักเรียนได้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ของผู้วิจัยได้มีการศึกษาองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ และมีการวิเคราะห์มาตรฐานและตัวชี้วัดวิชาภาษาอังกฤษ ก่อนนำมาออกแบบเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีองค์ประกอบและเนื้อหาที่มีความเหมาะสมอีกทั้งยังมีอาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้อง สมบูรณ์ให้ก่อนนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญได้ประเมินความเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับ สุวิทย์ มูลคำ และคณะ (2551: 63-64) ได้อธิบายถึงแผนการจัดการเรียนรู้ว่า องค์ประกอบสำคัญดังต่อไปนี้ รายวิชา กลุ่มชั้น ชื่อหน่วยการเรียนรู้หรือชื่อแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวนเวลาที่สอน

มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดชั้นปี สาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ การวัดผล ประเมินผล สื่อและแหล่งเรียนรู้ บันทึกผลหลังการจัดการเรียนรู้

2. ผลการพัฒนาทักษะกระบวนการแก้ปัญหาของนักเรียนอภินิหารชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูล จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า อยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนั้นอาจเนื่องมาจาก แผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการแก้ปัญหาและทักษะการกำกับตนเองในการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพ เรื่องการประกอบ บ้านกระดาษ ด้วยสื่อโมเดลจำลองที่นำมาใช้มีคุณภาพเหมาะสม สื่อโมเดลจำลองมีคุณภาพและน่าสนใจสำหรับ นักเรียน จึงทำให้นักเรียนสามารถเรียนรู้และแก้ปัญหาในระหว่างเรียนได้ดี อีกทั้งระหว่างการจัดการเรียนรู้ครูผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนได้คอยอำนวยความสะดวก ให้คำแนะนำเมื่อผู้เรียนมีปัญหาตลอดเวลาจึงส่งผลให้ผู้เรียนมีทักษะการ แก้ปัญหาอยู่ในระดับมากดังกล่าว สอดคล้องกับงานวิจัยของ อมรรัตน์ ทองจันทร์ ที่พบว่าครูผู้สอนควรเป็นผู้อำนวยความสะดวกให้กับผู้เรียนโดยจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการสอน และสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการฝึกทักษะ มีประสบการณ์จริง และได้ฝึกปฏิบัติ และการใช้สื่อ แบบจำลอง หรือโมเดล (Model) ทำให้นักเรียนเห็นภาพที่เป็นรูปธรรมมากกว่า ทำให้นักเรียนสามารถนำมาประยุกต์ สร้างสรรค์ชิ้นงานด้วยตนเอง ได้ชิ้นงานออกมามีลักษณะที่แปลกใหม่ และเกิดความภาคภูมิใจกับผู้เรียน (Khaemmanee. 2016; อ้างถึงใน อมรรัตน์ ทองจันทร์. 2562: 225-236)

3. ผลการพัฒนาทักษะการกำกับตนเองในการเรียนรู้ของนักเรียนอภินิหารชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูล จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า อยู่ในระดับมาก ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าการที่นักเรียนอภินิหาร ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ผ่านการเรียนรู้โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ทักษะกระบวนการแก้ปัญหาวิชาการงานอาชีพ เรื่องการประกอบบ้านกระดาษ ด้วยสื่อโมเดลจำลอง มีทักษะการกำกับตนเองในการเรียนรู้สามารถปฏิบัติงานอย่างมี สมารถจัดจ้านในการทำผลงาน และการควบคุมตนเอง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก แผนการจัดการเรียนรู้มีคุณภาพ กิจกรรม การเรียนรู้มีขั้นตอนที่ชัดเจน เหมาะสมกับนักเรียน อีกทั้งการใช้สื่อจำลองทำให้นักเรียนมีความสนใจ และเป็นการ ทำทนายให้ผู้เรียนอยากลงมือทำ นอกจากนี้สื่อจำลองยังมีขั้นตอนที่ง่ายนักเรียนสามารถลงมือปฏิบัติด้วยตนเองได้ และหากมีปัญหาที่จะมีครูคอยให้คำแนะนำและอำนวยความสะดวกให้จึงส่งผลต่อทักษะการกำกับตนเองในการ เรียนรู้ดังกล่าว ซึ่งสอดคล้องกับ Zimmerman (2000; อ้างถึงใน ชนาภา ลินลาวรรณ. 2559: 51-59) ได้สร้างวงจร การกำกับตนเองโดยอ้างอิงทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของแบนดูรา โดยซิมเมอร์แมนกล่าวว่าทักษะการกำกับตนเอง มี 3 กระบวนการหลัก ได้แก่ ระยะคิด (forethought phase) การตั้งเป้าหมาย (goal setting) และการรับรู้ความสามารถ ของตนเอง (Self-Efficacy) อธิบายว่าการกำกับตนเองในการเรียนรู้ (Self-regulated learning) เป็นการเรียนรู้โดย กลวิธีการใช้อภิปัญญา (Meta-cognition) และแรงจูงใจในการเรียนรู้ โดยให้ความสำคัญกับการคิดที่เกิดขึ้นเอง เป็น ความรู้สึกและการกระทำที่ได้วางแผนและปรับอย่างเป็นวงจร เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของบุคคล

โดยสรุปการพัฒนาทักษะกระบวนการแก้ปัญหาวิชาการงานอาชีพ เรื่องการประกอบบ้านกระดาษ ด้วยสื่อ โมเดลจำลองของนักเรียนอภินิหารชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูล จังหวัดกาฬสินธุ์ ครั้งนี้ ได้ข้อสรุปว่า ระดับคุณภาพของแผนจัดการเรียนรู้เรื่องการประกอบบ้านกระดาษ ด้วยสื่อโมเดลจำลองของนักเรียน อภินิหารชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูลอยู่ในระดับมีคุณภาพมากที่สุด เมื่อนักเรียนได้รับการ จัดการเรียนรู้เรื่องการประกอบบ้านกระดาษ ด้วยสื่อโมเดลจำลองเสร็จสิ้น นักเรียนอภินิหารชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีทักษะกระบวนการแก้ปัญหาโดยรวมในระดับมาก และมีผลรวมคะแนนแบบประเมินทักษะกระบวนการแก้ปัญหา

สูงกว่า เกณฑ์ร้อยละ 60 และส่งผลให้มีทักษะในการกำกับตนเองในระดับมาก ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า สื่อโมเดลจำลอง เป็นสื่อการเรียนรู้ที่สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาทักษะกระบวนการแก้ปัญหาของนักเรียนออทิสติกที่มีปัญหา และสามารถพัฒนาทักษะการกำกับตนเองในการเรียนรู้ของนักเรียนในรายวิชาการงานอาชีพได้อย่างเหมาะสม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่าแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่องการประกอบบ้านกระดาษด้วยสื่อโมเดลจำลอง กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพมีคุณภาพเหมาะสม ครูผู้สอน และผู้สนใจสามารถนำไปใช้พัฒนานักเรียนออทิสติกที่มีปัญหาในลักษณะเดียวกันได้
2. หากจะนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้ ครูควรศึกษาวัตถุประสงค์ ขั้นตอนการจัดกิจกรรม ระยะเวลาของแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่องการประกอบบ้านกระดาษ ด้วยสื่อโมเดลจำลอง ตลอดจนการใช้สื่อจำลองทั้ง 7 แผนให้เข้าใจก่อนนำไปใช้
3. ควรมีการเพิ่มเกณฑ์การประเมินทักษะกระบวนการแก้ปัญหาที่ตั้งไว้ให้สูงขึ้น เช่น ระดับคุณภาพมากที่สุด หรือจากร้อยละ 60 เป็น ร้อยละ 70 เพื่อสร้างแรงบันดาลใจหรือจูงใจให้นักเรียนอีกทั้งเป็นการเพิ่มมาตรฐานให้กับผู้เรียนด้วย
4. ผลการวิจัยครั้งนี้สะท้อนให้เห็นว่าสามารถพัฒนาทักษะกระบวนการแก้ปัญหาและทักษะการกำกับตนเองในการเรียนรู้ได้ นักเรียนออทิสติกชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูล จังหวัดกาฬสินธุ์ อยู่ในระดับมาก ซึ่งโรงเรียนควรส่งเสริมให้ครูที่จัดการเรียนรู้ให้นักเรียนออทิสติกในนำแนวทางหรือแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้กับนักเรียนออทิสติกที่มีปัญหาในลักษณะเดียวกันได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการวิจัยและศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะกระบวนการแก้ปัญหาด้วยการใช้สื่อโมเดลจำลอง กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ ในระดับชั้นอื่น ๆ
2. ควรทำการวิจัยและศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการกำกับตนเองในการเรียนรู้ด้วยการใช้สื่อโมเดลจำลอง กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ ในระดับชั้นอื่น ๆ
3. ควรศึกษาความคงทนของทักษะกระบวนการแก้ปัญหาของนักเรียนออทิสติกชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูล จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่ผ่านการเรียนรู้โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการแก้ปัญหาด้วยการใช้สื่อโมเดลจำลอง

เอกสารอ้างอิง

- จิตรภาพ แก้วพรม. (2561). การเรียนรวม: แนวทางใหม่ในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กออทิสติก Joint Study in Educational Management for Autism. ใน การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 2 “GRADUATE SCHOOL CONFERENCE 2018”. (หน้า 188-194).
- ชนาภาณิ ลาวรรณ. (2559). การพัฒนาโปรแกรมการฝึกทักษะการกำกับตนเอง สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

- บุญมี พันธุ์ไทย. (2545). **ระเบียบวิธีวิจัยการศึกษาเบื้องต้น**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- พิชชาดา ประสิทธิ์โชค และคณะ. (2564). **พฤติกรรมกรรมการเสพติดสมาร์ทโฟนและรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของพฤติกรรมกรรมการเสพติดสมาร์ทโฟนของเยาวชนเจนเนอเรชั่น Z ในเขตกรุงเทพมหานคร**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. (2558). **ปรัชญาการศึกษาเชิงสร้างสรรค์และผลิตภาพ**. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มหาวิทยาลัยสวนสุนันทา. (ม.ป.ป.). **การสร้างโมเดลจำลอง**. สืบค้นจาก https://elcca.ssru.ac.th/tonphon_sa/pluginfile.php/484/mod_resource/conten.
- ระวิพันธ์ ยิ้มแก้ว และ กุลชัย กุลตวันิช. (2562). **แบบจำลองทัศนศึกษาเสมือนจริงสามมิติ โคกหนองนาโมเดล สำหรับพื้นที่ราบลุ่ม**. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต*. 14(1): 66-79.
- โรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูล. (2565). **หลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนกาฬสินธุ์ปัญญานุกูล จังหวัดกาฬสินธุ์ พุทธศักราช 2565 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560)**. กาฬสินธุ์: กาฬสินธุ์การพิมพ์.
- ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. (2538). **เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- วัชรสินธุ์ เพ็ญบุผา. (2564). **ทักษะการประกอบอาชีพที่สำคัญในโลกยุคใหม่ที่นักเรียนไทยควรได้รับการพัฒนา: การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น**. *ครุศาสตร์สาร*. 15(1): 137-149.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579**. กรุงเทพฯ: บริษัท พรักหวาน กราฟฟิคจำกัด.
- สุนีย์ พงษ์พินิจภิญโญ. (2561). **การพัฒนาเกมบนอุปกรณ์เคลื่อนที่สำหรับการพัฒนาทักษะทางคณิตศาสตร์ในเด็ก** *อภิสติ*. Veridian E-Journal Science and Technology Silpakorn University. 3(6): 363-379.
- สุพรรณษา วิทย์พันธ์ ทวีภา ตั้งประภา และ อรุณา เจริญสุข. (2563). **การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการกำกับตนเองในการเรียนรู้ของนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน: การวิเคราะห์ห่อภิมาน**. *วารสารนาคบุตรปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช*. 12(2): 71-87.
- สุวิทย์ มูลคา และคณะ. (2551). **การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการคิด**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพพิมพ์.
- อมรรัตน์ ทองจันทร์. (2562). **การศึกษาผลการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ การออกแบบและตกแต่งโมเดล และความคิดสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดการเรียนรู้ แบบการสร้างความรู้ด้วยตนเองโดยการสร้างสรรค์ชิ้นงาน**. *วารสารชุมชนวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา*. 13(2): 225-236.
- อัคริยา ถวัลย์กิจดำรงค์. (2564, 7 พฤศจิกายน). **Problem-solving skill ทักษะการแก้ปัญหาที่ลูกต้องเรียนรู้**. โรงพยาบาลมณารมย์. สืบค้นจาก https://www.manarom.com/blog/problem_solving_skill.html.
- อัญชลี แสงทอง. (2562). **การพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบทักษะปฏิบัติร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหาและเทคนิคจิตฮอว์ในรายวิชาการประกอบอาหาร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5**. *วารสารสังคมศาสตร์วิจัย*. 10(2): 113-129.

Jekawatana, S. (2013). An Instructional Process Using Constructionism Theory in Teaching Computer Graphic for Vocational Certificate Students. (Master of Education thesis, Educational Technology program. Burapha University, Chonburi, Thailand).

E016S: การบริหารงานในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ระยอง เขต 2

THE ADMINISTRATION IN SMALL SCHOOLS UNDER THE JURISDICTION OF RAYONG PRIMARY EDUCATION SERVICE AREA OFFICE 2

ณัฐธิดา บัวผุด¹ กุลจิรา รักษนคร²

¹ นักศึกษานักศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

² อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา เปรียบเทียบและศึกษาข้อเสนอแนะการบริหารงานในโรงเรียนขนาดเล็กของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 ประชากรที่ใช้จำนวนทั้งสิ้น 256 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ จำนวนทั้งสิ้น 154 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามมาตราส่วน 5 ระดับ (Rating Scale) มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง .60-1 และมีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ .900 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่า t-test และการเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่ตามวิธีการของเซฟเฟ (Scheffe's posthoc comparison) (F-test) และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัยพบว่า

1. การบริหารงานในโรงเรียนขนาดเล็กของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านเรียงจากมากไปน้อย ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารงานทั่วไป และด้านการบริหารงานงบประมาณ
2. การเปรียบเทียบการบริหารงานในโรงเรียนขนาดเล็กของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 จำแนกตามตำแหน่ง ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน พบว่า การบริหารงานในโรงเรียนขนาดเล็กโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ยกเว้น ด้านการบริหารงานทั่วไปแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. ข้อเสนอแนะในการบริหารงานในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 ของผู้บริหารสถานศึกษา ดังนี้ 1) ผู้บริหารต้องมีหลักการและเป้าหมายที่ชัดเจนในแนวทางการดำเนินงานด้านวิชาการ ซึ่งถือเป็นหัวใจหลักสำคัญของสถานศึกษา 2) การจัดทำแผนปฏิบัติการใช้จ่ายเงินตามที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณ 3) สนับสนุนและส่งเสริมให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา และ 4) มีการจัดระบบบริหารองค์กรที่ดี

คำสำคัญ: การบริหารงาน, โรงเรียนขนาดเล็ก

Abstract

This study aims to study compare and study recommendations the administrative in small schools of school administrators and teachers of Rayong Primary Educational Service Area Office 2. The population used in this study were 256 parents, the samples used in this study were 154 parents of school administrators and teachers in small schools. The tool used is a 5-level questionnaire (Rating Scale) as confidence questionnaire (IOC) between 0.60-1 up. The instrument used for data collection which reliability was .900. The statistics for analyzing data were frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, Sheffe's posthoc comparison, F-test, and content analysis.

The results were as follows:

1. Administrative conditions in small schools of school administrators and teachers Rayong Elementary School District as a whole and individually is very high in all areas with the highest average side being academic management second only to personnel management general administration and budget management.
2. The results of comparison on Administration in Small School of administrators and teachers by position, education level and professional experience, as follows: different position, different education levels and different professional experience, in overall and in each aspect were no different. On a case-by-side basis, general administration differed statistically significantly at .05.
3. The Recommendations for the administrative conditions in small schools under the jurisdiction of Rayong Primary Educational Service Area Office 2, were of four aspects 1) principles and goals in the academic operations guidelines are, 2) Preparing an action plan for spending money as allocated in the budget, 3) Support and encourage civil servant teachers and educational personnel, 4) good organizational management system.

Keywords: The Administration, Small Schools

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 เป็นกฎหมายหลักด้านการศึกษา ในหมวด 1 ความมุ่งหมายและหลักการมาตรา 6 กำหนดว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้สมบุรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มาตรา 8 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักการศึกษาลดชีวิตสำหรับประชาชน ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง มาตรา 10 การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ซึ่งการศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อความจริงของงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การ

สร้างสรรค์ จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ขึ้นเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิต (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. 2552: 14-15) ซึ่งในขณะนี้ทางกระทรวงศึกษาธิการกำลังดำเนินการ “ควบรวม” โรงเรียนขนาดเล็กที่มีนักเรียนน้อยกว่า 120 คน ซึ่งจากข้อมูลของสำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่าโรงเรียนในสังกัด ปี 2565 จากจำนวนทั้งหมด 29,148 โรงเรียน เป็นโรงเรียนขนาดเล็กที่มีนักเรียนตั้งแต่ 120 คน ลงมาจำนวน 14,476 โรงเรียน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 49.66 ของโรงเรียนทั้งหมดของประเทศ (สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2565)

การศึกษาถือเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศในทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครองและการปลูกจิตสำนึกที่ดีให้รู้จักคุณค่าในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง ด้วยเหตุที่โลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุกวัน ฉะนั้น การจัดการศึกษาในปัจจุบันจึงควรมุ่งเน้นการพัฒนาเพื่อให้ผู้เรียนทุกคนมีทักษะที่สำคัญสำหรับการดำรงชีวิตในโลกที่มีความเปลี่ยนแปลงอย่างผันผวนตลอดเวลา เพื่อให้ผู้เรียนเป็นผู้ที่คิดเป็น รู้จักตัดสินใจอย่างชาญฉลาด นำมาซึ่งการแก้ปัญหาด้วยวิธีการที่ถูกต้องเหมาะสม มีการรับผิดชอบต่อสังคมต่างชาติที่มีอยู่อย่างหลากหลายเข้ามาปรับใช้ได้อย่างเหมาะสมและลงตัวกับบริบทของตนเอง มีการใช้เทคโนโลยีอย่างรู้เท่าทัน รวมทั้งนำทักษะการเรียนรู้มาใช้ในการดำเนินชีวิตและเป็นแนวทางในการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นอย่างปกติสุขบนพื้นฐานแห่งคุณธรรมจริยธรรม ด้วยเหตุนี้ทางกระทรวงศึกษาธิการจึงได้กำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ขึ้น เพื่อพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลก ยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้ ทักษะพื้นฐานและเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาศึกษาต่อ การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต มุ่งเน้นในการพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2560) โดยมีสถาบันหลักในการดำเนินการด้านการศึกษากับผู้เรียน คือ โรงเรียน และผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้บริหารจัดการในการกำกับ ติดตาม และดูแลด้านการกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ ภารกิจและหลักการของโรงเรียนร่วมกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายเพื่อนำไปปฏิบัติให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2553)

การบริหารของโรงเรียนขนาดเล็กจำนวนมากพบว่า ไม่สามารถจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนต่ำ ขาดอัตรากำลังบุคลากรครูตลอดจนบุคลากรขาดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน ซึ่งทางสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 มีภารกิจหลักในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพตามมาตรฐาน การเรียนรู้ของหลักสูตร ถึงแม้ว่าโรงเรียนขนาดเล็กจะประสบปัญหาใน 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไปในระบบการศึกษา หากสามารถบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กได้ก็จะเป็นโอกาสที่ดีในการส่งเสริมการศึกษาที่เหมาะสมกับบริบทของชุมชนที่อยู่ห่างไกล ซึ่งถ้าหากโรงเรียนขนาดเล็กนี้มีสภาพการบริหารโรงเรียนเทียบเท่ากับศักยภาพของโรงเรียนขนาดใหญ่ได้ เด็กนักเรียนซึ่งเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญในอนาคตที่จะเติบโตไปเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศก็จะมีโอกาสได้เรียนรู้และได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพ ตลอดจนช่วยลดความ

เหลื่อมล้ำของคุณภาพการศึกษาไทยให้เท่าเทียมกันมากยิ่งขึ้น ในปัจจุบัน (ข้อมูล ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2566) มีโรงเรียนของรัฐในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 จำนวน 86 โรงเรียน เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 40 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 46.51 ของจำนวนโรงเรียนทั้งหมด (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2. 2566)

ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำวิจัยเรื่องการบริหารในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 ตามกรอบการบริหารของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2550 ในงานทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป เพื่อนำสารสนเทศที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ มาปรับใช้เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องในการศึกษาเป็นแนวทางในการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็กให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์

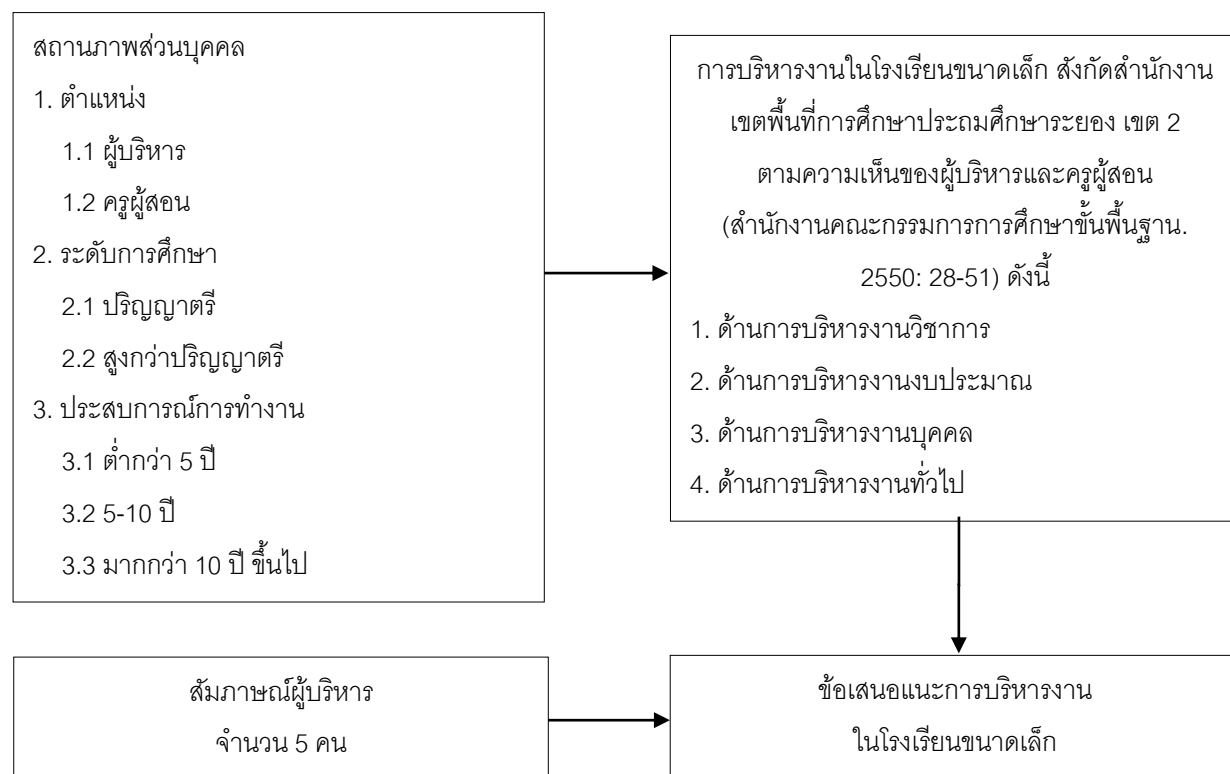
1. เพื่อศึกษาการบริหารงานในโรงเรียนขนาดเล็กของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารงานในโรงเรียนขนาดเล็กของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 จำแนกตามตำแหน่ง ระดับการศึกษาและประสบการณ์การทำงาน
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการบริหารงานในโรงเรียนขนาดเล็กของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลการศึกษาทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาทราบถึงการบริหารงานในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2
2. ผลการศึกษาทำให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารงานของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 นำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ในการบริหารงาน 4 ด้าน เพื่อกำหนดนโยบาย วางแผน และพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็กให้เกิดผลดีมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุดในทุกด้าน

กรอบแนวคิด

กรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการบริหารงานโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 ตามขอบข่ายการบริหารงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการใน 4 ด้าน ได้แก่ การบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารบุคคล และการบริหารทั่วไป (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2550: 28-51) โดยผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยไว้ ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐาน

1. ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนที่มีตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขต 2 แตกต่างกัน
2. ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขต 2 แตกต่างกัน
3. ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขต 2 แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอน โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขต 2 โดยมีผู้บริหาร จำนวน 33 คน และครูผู้สอน 223 คน จำนวนทั้งหมด 256 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2566)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอน ในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขต 2 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางของ เครจซี่ และ มอร์แกน (Krejcie; &

Morgan. 1970) ที่ระดับความเชื่อมั่น 0.05 ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) จากนั้นใช้การสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ได้จำนวนทั้งสิ้น 154 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรต้น

- 1.1 ตำแหน่ง แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอน
- 1.2 ระดับการศึกษา แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ ปริญญาตรี และสูงกว่าปริญญาตรี
- 1.3 ประสบการณ์การทำงาน แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ ต่ำกว่า 5 ปี 5-10 ปี และมากกว่า 10 ปี

ขึ้นไป

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ การบริหารงานในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา-ศึกษาระยะของ เขต 2 ตามความเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2550: 28-51) ประกอบด้วย 1) ด้านการบริหารงานวิชาการ 2) ด้านการบริหารงานงบประมาณ 3) ด้านการบริหารงานบุคคล และ 4) ด้านการบริหารงานทั่วไป

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากขอบข่ายการบริหารงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ใน 4 ด้าน ได้แก่ การบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารบุคคล และการบริหารทั่วไป (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2550: 28-51) มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง .60-1 และมีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) .900 ซึ่งแบบสอบถามดังกล่าวแบ่งเป็น 3 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check List) โดยจะถามในเรื่องตำแหน่งระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน (Check List) จำนวน 3 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานในโรงเรียนขนาดเล็ก ตามกรอบแนวคิดตามกรอบแนวคิดการบริหารของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2550 จำแนกเป็นรายด้านทั้งหมด 4 ด้าน รวมจำนวน 39 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามกึ่งโครงสร้าง เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open-ended Questionnaire) ข้อคำถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการบริหารงานในโรงเรียนขนาดเล็กของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศึกษาระยะของ เขต 2

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. สถิติพื้นฐาน

- 1.1 ค่าร้อยละ (%)
- 1.2 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)
- 1.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน
  - 2.1 สถิติทดสอบค่าที (t-test)
  - 2.2 สถิติทดสอบค่าเอฟ (F-test)
  - 2.3 การเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่ตามวิธีการของเซฟเฟ (Scheffe's posthoc comparison)
3. วิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)
  - 3.1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการบริหารงานในโรงเรียนขนาดเล็กของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ของผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 5 คน

ผลการวิจัย

1. สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 มีจำนวน 154 จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า เป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 16.23 และครูผู้สอน จำนวน 129 คน คิดเป็นร้อยละ 83.77 จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 54.55 และสำเร็จการศึกษาระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 45.45 และจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม มีประสบการณ์การทำงานต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 22.08 มีประสบการณ์การทำงาน 5-10 ปี จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 38.96 และที่มีประสบการณ์การทำงาน 10 ปี ขึ้นไป จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 38.96

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและลำดับการบริหารงานในโรงเรียนขนาดเล็กของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 ในภาพรวม ทั้ง 4 ด้าน (n = 154)

การบริหารงานในโรงเรียนขนาดเล็กของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
1. ด้านการบริหารงานวิชาการ	4.58	0.56	มากที่สุด	1
2. ด้านการบริหารงานงบประมาณ	4.13	0.25	มาก	4
3. ด้านการบริหารงานบุคคล	4.28	0.25	มาก	2
4. ด้านการบริหารงานทั่วไป	4.16	0.25	มาก	3
รวม	4.31	0.21	มาก	

จากตาราง 1 การบริหารงานในโรงเรียนขนาดเล็กของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = 0.21) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงจากมากไปหาน้อย ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.56) รองลงมาคือ ด้านการบริหารงานบุคคล ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.25) ด้านการบริหารงานทั่วไป ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = 0.25) และน้อยสุด คือ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ($\bar{X} = 4.13$, S.D. = 0.25)

ตาราง 2 การเปรียบเทียบการบริหารงานในโรงเรียนขนาดเล็กของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 จำแนกตามตำแหน่ง

(n = 154)

การบริหารงานในโรงเรียนขนาดเล็ก	ผู้บริหารสถานศึกษา		ครูผู้สอน		t	P
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการบริหารงานวิชาการ	4.48	0.30	4.60	0.60	-0.942	.348
2. ด้านการบริหารงานงบประมาณ	4.15	0.20	4.13	0.25	0.412	.683
3. ด้านการบริหารงานบุคคล	4.34	0.21	4.26	0.25	1.581	.122
4. ด้านการบริหารงานทั่วไป	4.24	0.21	4.15	0.26	1.803	.079
โดยรวม	4.48	0.30	4.53	0.23	-0.710	.483

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 2 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็กที่มีตำแหน่งต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 จำแนกตามตำแหน่งโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 3 การเปรียบเทียบการบริหารงานในโรงเรียนขนาดเล็กของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงาน
 เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 จำแนกตามระดับการศึกษา

(n = 154)

การบริหารงานในโรงเรียนขนาดเล็ก	ปริญญาตรี		สูงกว่า ปริญญาตรี		t	P
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการบริหารงานวิชาการ	4.59	0.55	4.57	0.58	0.267	.790
2. ด้านการบริหารงานงบประมาณ	4.12	0.27	4.15	0.21	-0.585	.559
3. ด้านการบริหารงานบุคคล	4.25	0.27	4.30	0.21	-1.293	.198
4. ด้านการบริหารงานทั่วไป	4.12	0.28	4.21	0.21	-2.257	.025*
โดยรวม	4.54	0.23	4.50	0.26	0.884	.378

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 3 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็กที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความ
 คิดเห็นต่อการบริหารงานในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 จำแนก
 ตามระดับการศึกษา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการ
 บริหารงานงบประมาณและด้านการบริหารงานบุคคล ส่วนด้านการบริหารงานทั่วไป แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ
 ทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 4 การเปรียบเทียบการบริหารงานในโรงเรียนขนาดเล็กของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงาน
 เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน

(n = 154)

การบริหารงาน ในโรงเรียนขนาดเล็ก	แหล่งความ แปรปรวน	SS.	df.	MS.	F	p-value
1. ด้านการบริหารงานวิชาการ	ระหว่างกลุ่ม	0.015	2	0.008	0.024	.976
	ภายในกลุ่ม	48.601	151	0.322		
	รวม	48.617	153			
2. ด้านการบริหารงาน งบประมาณ	ระหว่างกลุ่ม	0.356	2	0.178	2.998	.057
	ภายในกลุ่ม	8.960	151	0.059		
	รวม	9.316	153			
3. ด้านการบริหารงานบุคคล	ระหว่างกลุ่ม	0.236	2	0.118	1.963	.144
	ภายในกลุ่ม	9.085	151	0.060		
	รวม	9.321	153			

ตาราง 4 (ต่อ)

การบริหารงาน ในโรงเรียนขนาดเล็ก	แหล่งความ แปรปรวน	SS.	df.	MS.	F	p-value
4. ด้านการบริหารงานทั่วไป	ระหว่างกลุ่ม	0.607	2	0.304	5.065	.007*
	ภายในกลุ่ม	9.052	151	0.060		
	รวม	9.660	153			
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	0.260	2	0.130	2.236	.110
	ภายในกลุ่ม	8.794	151	0.058		
	รวม	9.055	153			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 4 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียนขนาดเล็กที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการบริหารงาน วิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ และด้านการบริหารงานบุคคลไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านการบริหารงานทั่วไป แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ข้อเสนอแนะในการบริหารงานในโรงเรียนขนาดเล็กของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 2 จากการสัมภาษณ์ สรุปได้ดังนี้

2.1 ด้านบริหารงานวิชาการ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความรู้ความเข้าใจและมีทักษะในการบริหาร งานวิชาการ เพื่อพัฒนาผู้เรียนตามเป้าหมายของหลักสูตร มีการศึกษาปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องศึกษาถึงปัญหาและความต้องการของชุมชนเพื่อนำมาปรับใช้และสร้างหลักสูตร สถานศึกษาของตนเอง

2.2 ด้านบริหารงานงบประมาณ ผู้บริหารต้องมีการจัดทำแผนปฏิบัติการใช้จ่ายเงินตามที่ได้รับจัดสรร งบประมาณจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เนื่องจากโรงเรียนขนาดเล็กจะได้รับการจัดสรร งบประมาณจากทางภาครัฐที่น้อยกว่าโรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องวางแผนการใช้ งบประมาณในโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษาให้รัดกุมและรอบคอบที่สุด

2.3 ด้านบริหารงานบุคคล ผู้บริหารมีการสนับสนุนให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาของ สถานศึกษาได้รับการพัฒนา มีความรู้ ความสามารถตามโอกาส เพื่อนำความรู้และความสามารถที่ได้รับการพัฒนา มาร่วมกันพัฒนาผู้เรียนและสร้างองค์กรให้มีความเข้มแข็งมากยิ่งขึ้น

2.4 ด้านบริหารงานทั่วไป ผู้บริหารต้องมีการจัดระบบบริหารองค์รวในการให้บริการการบริหารงานอื่น ๆ ของสถานศึกษา ให้บรรลุผลตามมาตรฐาน คุณภาพและเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยมีบทบาทหลักในการประสาน

ส่งเสริมสนับสนุน และการอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ของสถานศึกษาให้ดำเนินไปด้วยความสะดวกและเรียบร้อย สนับสนุนให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาของสถานศึกษาได้รับการพัฒนา มีความรู้ ความสามารถ ตาม โอกาสและความเหมาะสม เพื่อนำความรู้และความสามารถที่ได้รับการพัฒนามาร่วมกันพัฒนาผู้เรียนและสร้าง องค์การให้มีความเข้มแข็งมากยิ่งขึ้น

จากข้อเสนอแนะในการบริหารงานในโรงเรียนขนาดเล็กของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 สรุปได้ว่า 1) ผู้บริหารต้องมีหลักการและเป้าหมายที่ชัดเจนในแนวทางการ ดำเนินงานด้านวิชาการ ซึ่งถือเป็นหัวใจหลักสำคัญของสถานศึกษา 2) การจัดทำแผนปฏิบัติการใช้จ่ายเงินตาม ที่ได้รับจัดสรรงบประมาณ 3) สนับสนุนและส่งเสริมให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา และ 4) มีการจัดระบบ บริหารองค์กรที่ดี

สรุปผลการวิจัย

1. การบริหารงานในโรงเรียนขนาดเล็กของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก ทุกด้าน เรียงจากมากไปหาน้อยที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ รองลงมาคือ ด้านการบริหารงาน บุคคล ด้านการบริหารงานทั่วไป และน้อยสุดด้านการบริหารงานงบประมาณ

2. การเปรียบเทียบการบริหารงานในโรงเรียนขนาดเล็กของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 จำแนกตามตำแหน่ง ระดับการศึกษา ประสบการณ์การ ทำงาน พบว่า การบริหารงานในโรงเรียนขนาดเล็กโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ยกเว้น ด้านการบริหาร งานทั่วไป แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ข้อเสนอแนะในการบริหารงานในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สระบุรี เขต 2 ของผู้บริหารสถานศึกษา ดังนี้ 1) ผู้บริหารต้องมีหลักการและเป้าหมายที่ชัดเจนในแนวทางการ ดำเนินงานด้านวิชาการ ซึ่งถือเป็นหัวใจหลักสำคัญของสถานศึกษา 2) การจัดทำแผนปฏิบัติการใช้จ่ายเงินตาม ที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณ 3) สนับสนุนและส่งเสริมให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา และ 4) มีการ จัดระบบบริหารองค์กรที่ดี

อภิปรายผล

จากการวิจัยการบริหารงานในโรงเรียนขนาดเล็กของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 พบประเด็นที่น่าสนใจที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. การบริหารงานในโรงเรียนขนาดเล็กของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านเรียงจาก มากไปน้อย ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารงานทั่วไป และด้านการบริหารงาน งบประมาณ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ มลชยา จีส์ละ (2556) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 พบว่า ปัญหาทางวิชาการด้าน

การวัดผลประเมินผล แนวทางการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็กมีปัญหาบ่อยที่สุด และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สกฤต กลั่นนุช (2559) พบว่าสภาพการบริหารงานทั่วไปของโรงเรียนมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากการบริหารงานทั่วไปของโรงเรียนต้องดำเนินการตามระเบียบและขั้นตอนของทางราชการที่กำหนดขั้นตอนไว้อย่างเป็นระบบชัดเจน จึงทำให้ภาพรวมของการบริหารทั่วไปของโรงเรียน ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิจิตร เขต 1 เป็นไปในทิศทางที่ถูกต้องเหมาะสมสอดคล้องกับระเบียบแบบแผนการบริหารงานทั่วไปของโรงเรียน และสอดคล้องกับ กระทรวงศึกษาธิการ (2562) ที่ระบุว่า การบริหารงานทั่วไปเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการบริหารองค์กรเป็นการให้บริการบริหารงานด้านอื่น ๆ ให้บรรลุผลตามมาตรฐานคุณภาพและเป้าหมายที่วางไว้ โดยมีบทบาทในการส่งเสริมสนับสนุนและอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการให้บริการการศึกษาทุกระดับ การพัฒนาสถานศึกษาให้สามารถใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม ส่งเสริมให้การบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเป็นไปตามหลักการบริหารที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นหลัก โดยต้องบริหารด้วยความโปร่งใส ตรวจสอบได้ตลอดจนมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของบุคคล ชุมชนและองค์กรที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การจัดการศึกษามีคุณภาพ เพราะงานบริหารทั่วไปของสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคลนั้นจะแตกต่างจากการบริหารในสถานศึกษาแบบเดิม ทั้งนี้เนื่องจากต้องให้ความสำคัญกับการจัดทำนโยบายแผนและระบบข้อมูลสำหรับการดำเนินงานโดยจะรวมงานด้านการประกันคุณภาพภายในไว้ด้วย ดังนั้นงานบริหารทั่วไปแบบใหม่จึงต้องมีประสิทธิภาพมีระบบข้อมูลที่ทันสมัยสำหรับการสนับสนุนงานวิชาการ มีความคล่องตัว ใช้นวัตกรรมน้อยเน้นเทคโนโลยีที่มากขึ้น

2. การเปรียบเทียบการบริหารงานในโรงเรียนขนาดเล็กของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 จำแนกตามตำแหน่ง ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน พบว่า การบริหารงานในโรงเรียนขนาดเล็กโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ยกเว้น ด้านการบริหารงานทั่วไปแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กันตพัช บุตรคำ (2559) เรื่อง สภาพและปัญหาการบริหารงบประมาณตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน ตามยุทธศาสตร์ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 3 พบว่าการเปรียบเทียบสภาพการบริหารงบประมาณตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 3 จำแนกตามตำแหน่งและขนาดโรงเรียน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ บาลกิส กาซา (2560) ที่ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอกงปิงง์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับ ไพฑูรย์ บุญปิ่น (2559) ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานที่ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องมาจากการบริหารงานในสถานศึกษาต้องอยู่บนพื้นฐานของการทำงานร่วมกันของผู้บริหารและครู ซึ่งทุกฝ่ายล้วนต้องปฏิบัติตามหน้าที่ของตนเองได้อย่างเต็มที่เพื่อให้สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการบริหารงานในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2 สรุปได้ว่า 1) ผู้บริหารต้องมีหลักการและเป้าหมายที่ชัดเจนในแนวทางการดำเนินงานด้านวิชาการ ซึ่งถือเป็นหัวใจหลักสำคัญของสถานศึกษา 2) การจัดทำแผนปฏิบัติการใช้จ่ายเงินตามที่ได้รับจัดสรร

งบประมาณ 3) สนับสนุนและส่งเสริมให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา และ 4) มีการจัดระบบบริหารองค์การที่ดี สอดคล้องกับ ศุภวรรณ สุธัมมา (2562) ได้ศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 พบว่า การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียร่วมกันพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ครูจัดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพโดยมีผู้บริหารที่มีเป้าหมายและแนวทางดำเนินงานด้านวิชาการที่ชัดเจน สนับสนุนและส่งเสริมครูผู้สอนในทุกด้าน และสอดคล้องกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 (2561) กล่าวถึงนโยบายการบริหารการศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก โดยมีการพัฒนาระบบบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็กให้มีประสิทธิภาพด้วยการจัดเครือข่ายการใช้ทรัพยากรร่วมกันให้เกิดประโยชน์สูงสุด ทั้งด้านการบริหารทั่วไป ให้มีการจัดระบบบริหารองค์การที่ดี ด้านบริหารงานบุคคล มีการสนับสนุนและส่งเสริมให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในการพัฒนาความรู้ความสามารถของตนเองในทุกด้านตามศักยภาพ ด้านการบริหารวิชาการ มีหลักการและเป้าหมายที่ชัดเจนในแนวทางการดำเนินงานด้านวิชาการซึ่งถือเป็นหัวใจหลักสำคัญของสถานศึกษาและด้านการบริหารงบประมาณ มีการจัดทำแผนปฏิบัติการใช้จ่ายเงินตามที่ได้รับจัดสรรงบประมาณ ทั้งนี้เนื่องมาจากการบริหารงานในโรงเรียนขนาดเล็กจำเป็นต้องมีการบริหารจัดการงานทั้ง 4 ฝ่าย ได้แก่ ฝ่ายบริหารงานวิชาการ ฝ่ายบริหารงานงบประมาณ ฝ่ายบริหารงานบุคคล และฝ่ายบริหารงานทั่วไป อย่างเป็นระบบ เพื่อให้การบริหารงานในโรงเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลต่อการดำเนินงานในทุกด้าน

ข้อเสนอแนะ

จากการทำวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปประยุกต์ใช้และข้อเสนอแนะในการวิจัยในครั้งต่อไป ดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การบริหารวิชาการ ควรส่งเสริมให้มีการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงของผู้เรียนให้มากขึ้น
2. การบริหารงบประมาณ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการจัดระบบการดำเนินงานงบประมาณ โดยให้มีการจัดทำระบบฐานข้อมูลทรัพย์สินของโรงเรียนเพื่อความเป็นระบบระเบียบในการบริหารจัดการงานงบประมาณ
3. การบริหารงานบุคคล ควรเน้นให้มีการพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือนข้าราชการครูเพื่อเป็นแรงเสริมทางบวกให้ข้าราชการครูมีจุดมุ่งหมายและเกิดความท้าทายให้การปฏิบัติงานมากยิ่งขึ้น
4. การบริหารทั่วไป ควรมีการใช้กิจกรรมในการลงโทษนักเรียนเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรม เพื่อเป็นการสร้างกิจกรรมที่พัฒนาและปรับปรุงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมไปพร้อม ๆ กัน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับตัวแปรอื่น ๆ ที่อาจส่งผลต่อการวิจัยที่ชัดเจนขึ้น เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมและสามารถนำไปพัฒนาปรับปรุงการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 ให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลมากที่สุดต่อไป
2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบผลการบริหารงานในโรงเรียนที่ขนาดแตกต่างกัน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2554). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2545. โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2560). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560). กระทรวงฯ.
- กันตัทธ บุตระคำภาพ. (2559). สภาพและปัญหาการบริหารงบประมาณตามระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์.
- บาลกีส กาชา. (2560). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอกรงปินัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- ไพฑูรย์ บุญปิ่น. (2559). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- มลชยา จัสละ. (2556). แนวทางการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ศุภวรรณ สุทธิมา. (2562). แนวทางการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- สกุล กลั่นนุช. (2559). สภาพการบริหารทั่วไปของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิจิตร เขต 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2. (2561). แผนบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก ปีการศึกษา 2561-2564. สำนักงานฯ.
- _____. (2566). ข้อมูลพื้นฐานทางการศึกษา 10 มิถุนายน 2566 สพป.ระยอง เขต 2. สำนักงานฯ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). กรอบการบริหารงาน 4 ด้าน. กระทรวงศึกษาธิการ.
- _____. (2552). แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตร. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2553). ระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ. สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2565). สถิติข้อมูลทางการศึกษา ปีการศึกษา 2565. สำนักฯ.
- Krejcie, R. V.; & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. Educational and Psychological Measurement. 30(3): 607-610.

E017S: ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตราด

THE INNOVATIVE LEADERSHIP OF THE SCHOOL ADMINISTRATORS IN THE TRAT PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA

เสาวรส แสนมี¹ เบญจรัตน์ ราชฉวาง²

¹ นักศึกษานักศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

² อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา 2) เพื่อเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ข้าราชการครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ปีการศึกษา 2566 จำนวน 269 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.96 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที่ t-test และ F-test โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ถ้าพบความแตกต่างทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe)

ผลการวิจัย พบว่า 1) ระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการคิดสร้างสรรค์ อยู่ในระดับมาก และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม อยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบของข้าราชการครูต่อภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด จำแนกตาม เพศ พบว่า โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ประสบการณ์การทำงาน พบว่า โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม ด้านการบริหารความเสี่ยงไม่แตกต่างกัน แต่ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง ด้านการคิดสร้างสรรค์ ด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรมแตกต่างกัน จำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่า โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านแตกต่างกัน

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม, ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

The objectives of this research are 1) to study the innovative leadership level of educational institution administrators 2) to compare the innovative leadership level of educational institution administrators. Under the jurisdiction of Trat Primary Educational Service Area Office The sample group used in the

research is 269 civil servant teachers under the Trat Primary Educational Service Area Office, academic year 2023, defined as a simple sample sample (Simple random sampling). The tool used in the research. It is a 5-level rating scale questionnaire with a confidence value for the entire version of 0.96. Statistics used in data analysis include percentages, means, and standard deviations. T-test and F-test using one-way analysis of variance (One-way ANOVA) if differences were found Paired mean comparisons were made using the Scheffe method.

The research results found that 1) Level of innovative leadership of school administrators Under the jurisdiction of Trat Primary Educational Service Area Office Overall it is at a high level. And when considering each aspect, it was found that the aspect with the highest average was having a vision for change. is at the highest level, followed by creative thinking at a high level and the lowest average was in creating an innovative organizational atmosphere. at a high level 2) Comparative results of civil service teachers on the innovative leadership of educational institution administrators. Under the jurisdiction of the Trat Primary Educational Service Area Office, classified by gender, it was found that overall and in each aspect no different Work experience was found to be different overall and in each aspect. When considering each aspect, it was found that teamwork and participation The risk management aspect is no different. But in terms of having a vision for change Creativity In terms of creating an innovative organizational atmosphere, there were differences, classified according to the size of the educational institution. It was found that both overall and each aspect were different. When considering each aspect, it is found that every aspect is different.

Keywords: The Innovative Leadership, School Administrators

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยได้กำหนดวิสัยทัศน์ในการพัฒนาประเทศในระยะยาว “ประเทศมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” การศึกษาจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ถูกกำหนดให้เป็นนโยบายหลักสำหรับการพัฒนาประเทศไทยโดยตรง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี. 2560: 8-10) ซึ่งการศึกษาถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนากำลังคน ให้มีคุณภาพสามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุขในกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลก เนื่องจากการศึกษามีบทบาทสำคัญในการสร้างรายได้เปรียบของประเทศ ประเทศไทยจึงได้ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษารวมถึงการพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของคนไทยให้มีทักษะ ความรู้ ความสามารถ และมีสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและการพัฒนาประเทศ เพื่อให้คนไทยมีคุณภาพชีวิตที่ดี สังคมไทยเป็นสังคมคุณธรรม จริยธรรม (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาแผนการศึกษาแห่งชาติ. 2560: 1-2) ดังนั้น องค์การทางการศึกษาต้องมีการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อม ที่เปลี่ยนแปลงไปและสามารถนำเทคโนโลยี

สารสนเทศมาใช้ในการพัฒนาการบริหารงานในด้านต่าง ๆ อย่างแพร่หลายเพื่อให้การพัฒนาคุณภาพการศึกษามีประสิทธิภาพ มีความสะดวกและรวดเร็วมากยิ่งขึ้น

จากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนานวัตกรรม ซึ่งนวัตกรรมจัดเป็นเครื่องมือสำคัญในการบริหารการศึกษา เนื่องจากนวัตกรรมการบริหารการศึกษาสามารถช่วยพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในศตวรรษที่ 21 และสนองต่อความต้องการกำลังคนยุค 4.0 ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารการศึกษาทั้งประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอน การบริหารจัดการสถานศึกษาและการใช้จ่ายงบประมาณ ช่วยในการยกระดับคุณภาพการศึกษา ช่วยในการเพิ่มโอกาสทางการศึกษา ช่วยแก้ปัญหาทางการศึกษาเกี่ยวกับเด็กที่จะเข้าสู่ระบบการศึกษาลดลง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2560: 15-20) ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษามุ่งเน้นให้นำนวัตกรรมมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาต้องได้รับการพัฒนาให้มีคุณลักษณะและสมรรถนะความเป็นผู้นำเชิงนวัตกรรม จะต้องเรียนรู้และปรับเปลี่ยนทัศนคติให้เป็นผู้มุ่งเน้นนวัตกรรม โดยการนำวิธีการใหม่ ๆ มาใช้เพื่อให้เกิดภาวะผู้นำและการเป็นผู้นำเชิงนวัตกรรมที่มุ่งเน้น การสร้างบรรยากาศในการทำงานที่เอื้อต่อการสร้างสรรค์และการเกิดนวัตกรรมต่าง ๆ ในเวลาเดียวกันก็สามารถนำความคิดเชิงนวัตกรรมมาช่วยแก้ปัญหาและสร้างสรรค์ นวัตกรรมต่าง ๆ ในสถานศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ พระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา. 2562: 63-64) ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมจึงเป็นสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีเพื่อจะส่งผลให้สามารถพัฒนานวัตกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ สำนักงานเลขาธิการคุรุสภาได้ให้ความสำคัญในการส่งเสริมและพัฒนานวัตกรรมของสถานศึกษา จะเห็นได้จากมีประกาศของสำนักงานเลขาธิการคุรุสภาให้สถานศึกษาดำเนินการส่งผลงานเพื่อเข้ารับการคัดสรรรางวัล “หนึ่งโรงเรียน หนึ่งนวัตกรรม” เป็นประจำทุกปีเพื่อเป็นนวัตกรรมต้นแบบเผยแพร่ไปยังสถานศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ พระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา.พ.ศ. 2562 สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. 2563: 1-2) โลกในศตวรรษที่ 21 เป็นยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เทคโนโลยีและนวัตกรรมเข้ามามีบทบาทอย่างมากในการพัฒนาประเทศ ส่งผลให้รัฐบาลมีการกำหนดนโยบายและส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีการสร้างและใช้นวัตกรรมใหม่ๆ เพื่อพัฒนาในทุก ๆ ด้านรวมถึงด้านการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของประเทศอย่างรวดเร็วเช่นกัน รัฐบาลมีนโยบายกำหนดให้นักเรียนต้องมีทักษะที่เหมาะสมกับศตวรรษที่ 21 (สุวณิ อึ้งวรากร. 2558: 65)

สภาพปัจจุบันสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด เป็นหน่วยงานการศึกษาสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ มีหน้าที่ดูแลรับผิดชอบสถานศึกษาทั้งหมด 102 โรงเรียน เป็นองค์กรที่มุ่งยกระดับคุณภาพ การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่ความเป็นเลิศ ซึ่งมีวิสัยทัศน์ มุ่งพัฒนาคุณภาพการศึกษา นำพาสู่ความเป็นเลิศ เชิดชูคุณธรรม น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีพันธกิจและเป้าประสงค์ที่มุ่งเน้นคุณภาพผู้เรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราดถือได้ว่าเป็นพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา คือ พื้นที่การปฏิรูปการบริหารและการจัดการศึกษาเพื่อสนับสนุนการสร้างนวัตกรรมการศึกษาซึ่งเป็นพื้นที่ระดับจังหวัดเป็นสถานศึกษานำร่องสามารถจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับบริบทในพื้นที่ โดยสามารถมีการบริหารจัดการที่ยืดหยุ่นคล่องตัว ไม่เข้มงวดต่อกฎระเบียบที่ไม่จำเป็นหรือไม่เอื้อจากส่วนกลาง มีกลไกการจัดการศึกษาระหว่างภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม (พระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา. 2562: 102-105)

จากความสำคัญข้างต้นจะเห็นได้ว่าภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษามีส่วนสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการบริหารสถานศึกษาที่เปลี่ยนแปลงจากพื้นที่การศึกษาปกติ เป็นพื้นที่นำร่องนวัตกรรมด้านการศึกษา ด้วยเหตุนี้ผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นผู้ที่มีความสำคัญในการขับเคลื่อน การจัดการศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีบทบาทในการจัดการองค์การ ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในทฤษฎีต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมเป็นอย่างดี รู้วิธีการและเทคนิคในการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทและสถานการณ์ปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง นำไปสู่จุดมุ่งหมายปลายทางอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลเป็นองค์รณนวัตกรรมอย่างยั่งยืน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งจะส่งผลต่อการบริหารการศึกษาของสถานศึกษา ให้มีประสิทธิภาพตามมาตรฐานการศึกษาของชาติตามบริบทพื้นที่นำร่องนวัตกรรมทางด้านการศึกษา เพื่อพัฒนาผู้เรียนต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ครูสามารถนำผลที่ได้จากการวิจัยไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นนวัตกรรมการศึกษา เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามเป้าหมายการจัดการศึกษา
2. ผู้บริหารสามารถใช้เป็นข้อมูลภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาประกอบการวางแผนกำหนดทิศทางการบริหารสถานศึกษาให้สอดคล้องกับการบริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราดให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น
3. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด สามารถนำผลที่ได้จากการวิจัยไปใช้ประกอบการตัดสินใจเพื่อกำหนดนโยบาย วางแผน ส่งเสริมสนับสนุนปรับปรุง เพื่อพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

กรอบแนวคิด

การวิจัยภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดการสังเคราะห์งานวิจัยของ บริวัฒน์ สารผล (2565) นันทิยา ยิ้มรักษา (2565) เมธี ตั้งศิริพัฒนา (2564) บริวัฒน์ ยืนยง (2563) ธนัยชนก ประยงค์กลิ่น (2561) จีราภา ประพันธ์พัฒน์ (2560) เวียงวิวรรณ ทำทูล (2557) วุฒิชัย แม่นรัมย์ (2566) ปาริฉัตร นวนทอง (2566) นิชดาพร หวานสนิท (2561) และอธิบายองค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาประกอบด้วย 5 ด้าน ดังแสดงในภาพประกอบ 1

1. ข้าราชการครูที่มีเพศต่างกันมีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกัน
2. ข้าราชการครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกัน
3. ข้าราชการครูที่มี ขนาดของสถานศึกษาต่างกันมีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกัน

ประชากร

กลุ่มตัวอย่าง

ประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ข้าราชการครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด จำนวน 269 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางการกำหนดตัวอย่างของ เครจซี และ มอร์แกน (Krejcie; & Morgan. 1996; อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด. 2545: 81) และใช้เทคนิคการกำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) และการกำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling)

โดยใช้วิธีการจับสลากทำรายชื่อประชากรทั้งหมดมีผลดังนี้ สถานศึกษาขนาดเล็กกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 64 คน สถานศึกษานขนาดกลางกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 172 คน สถานศึกษาขนาดใหญ่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 33 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม สร้างขึ้นจากการทบทวน แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยได้ออกแบบสอบถามให้สอดคล้องกับการวิจัย โดยมีการสร้างแบบสอบถามดังนี้

1. ศึกษา เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ
2. ศึกษาการสร้างแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ให้ครอบคลุมเนื้อหา
3. สร้างแบบสอบถามฉบับร่างเป็นการสร้างแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (rating scales)

5 ระดับ ของ ชูศรี วงศ์รัตน (2546: 19) มาปรับและพัฒนาให้สอดคล้องกับตัวแปรที่ศึกษาและครอบคลุมตามนิยาม ศัพท์เฉพาะ

4. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ เพื่อตรวจสอบแนะนำในการปรับปรุง และปรับแก้ตามที่เสนอแนะ

5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และความถูกต้องของการใช้ภาษาโดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับ วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Index Of Item Objective Congruence หรือ IOC) แล้วนำมาหาค่า IOC ได้ค่า IOC = .80-1.00 แล้วเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ .60 ขึ้นไป

6. นำแบบสอบถามที่ได้ทำการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try-out) กับประชากร ที่ไม่ใช่กลุ่ม ตัวอย่าง จำนวน 30 คน และนำข้อมูลหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของ ครอนบาค (Cronbach; อ้างอิงจาก บุญชม ศรีสะอาด. 2546: 96) ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .966

7. จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจริงแบบสอบถาม ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาตราด ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ

2. แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง

ผู้วิจัยมีขั้นตอนการสร้างแบบสัมภาษณ์ ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ดังนี้

1. สังเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา 5 ด้าน มาสร้างเป็นแบบสัมภาษณ์
2. กำหนดประเด็นคำถามที่มุ่งศึกษาเชิงคุณภาพ ซึ่งสอดคล้ององค์ประกอบ 5 ด้าน
3. สร้างแบบสัมภาษณ์ฉบับร่าง แล้วตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม

4. นำแบบสัมภาษณ์เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ตรวจสอบความถูกต้อง
5. เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อทำการหาคุณภาพของเครื่องมือ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องของ
 ข้อคำถามจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน
 จัดทำแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจริงแบบสัมภาษณ์
 ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้
 ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้สัมภาษณ์
 ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 5 ข้อ ได้ค่าดัชนี
 ความสอดคล้องเท่ากับ 1.00

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ได้ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ความเบี่ยงเบน
 มาตรฐาน (Standard Deviation) การทดสอบค่าที (t-test) การทดสอบค่าเอฟ (F-test) หาค่าดัชนีความสอดคล้อง
 (IOC) ได้ค่าระหว่าง .60-1.00 และหาค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของครอนบาค การ
 วิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA) และทดสอบรายคู่ โดยใช้วิธีของเชฟเฟ (Scheffe' test)

ผลการวิจัย

1. การศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
 ประถมศึกษาตรารด

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
 การศึกษาประถมศึกษาตรารด จำแนกโดยรวมและรายด้าน

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ระดับ
1. ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง	4.532	0.509	มากที่สุด	1
2. ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม	4.384	0.540	มาก	4
3. ด้านการคิดสร้างสรรค์	4.439	0.540	มาก	2
4. ด้านการบริหารความเสี่ยง	4.438	0.546	มาก	3
5. ด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม	4.371	0.607	มาก	5
รวม	4.432	0.550	มาก	

จากตาราง 1 พบว่า โดยภาพรวมภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
 การศึกษาประถมศึกษาตรารด อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่
 ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการคิดสร้างสรรค์ อยู่ในระดับมาก และ
 ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม อยู่ในระดับมาก

2. การเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด จำแนกตามเพศ ประสิทธิภาพการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา ดังนี้

2.1 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด จำแนกตามเพศ

ตาราง 2 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด จำแนกตามเพศ โดยภาพรวมและรายด้าน ดังนี้

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา	เพศ	$\bar{X}$	S.D.	t	p-value
1. ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง	ชาย	4.54	0.41	0.25	0.79
	หญิง	4.52	0.55		
2. ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม	ชาย	4.39	0.48	0.30	0.75
	หญิง	4.37	0.58		
3. ด้านการคิดสร้างสรรค์	ชาย	4.47	0.47	0.86	0.38
	หญิง	4.41	0.57		
4. ด้านการบริหารความเสี่ยง	ชาย	4.48	0.48	1.00	0.31
	หญิง	4.41	0.57		
5. ด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม	ชาย	4.40	0.55	0.62	0.53
	หญิง	4.35	0.63		
รวม		4.41	.529	.727	.87

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 2 พบว่า ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม ด้านการคิดสร้างสรรค์ ด้านการบริหารความเสี่ยง ด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม จำแนกตามเพศ ไม่แตกต่างกัน

2.2 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด จำแนกตามประสิทธิภาพการทำงาน

ตาราง 3 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตราดจำแนกตามประสบการณ์ทำงานที่ต่างกัน

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของ ผู้บริหารสถานศึกษา	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	p-value
1. ด้านการมีวิสัยทัศน์การ เปลี่ยนแปลง	ระหว่างกลุ่ม	2.280	2	1.140	4.503*	0.012
	ภายในกลุ่ม	67.347	266	0.253		
	รวม	69.627	268			
2. ด้านการทำงานเป็นทีมและ มีส่วนร่วม	ระหว่างกลุ่ม	0.889	2	0.444	1.478	0.230
	ภายในกลุ่ม	79.983	266	0.301		
	รวม	80.872	268			
3. ด้านการคิดสร้างสรรค์	ระหว่างกลุ่ม	0.277	2	1.387	4.880*	0.008
	ภายในกลุ่ม	75.615	266	0.284		
	รวม	78.390	268			
4. ด้านการบริหารความเสี่ยง	ระหว่างกลุ่ม	1.380	2	0.690	2.330	0.099
	ภายในกลุ่ม	78.747	266	0.296		
	รวม	80.127	268			
5. ด้านการสร้างบรรยากาศ องค์กรนวัตกรรม	ระหว่างกลุ่ม	3.942	2	1.971	5.517**	0.004
	ภายในกลุ่ม	95.043	266	0.357		
	รวม	98.985	268			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	2.077	2	1.039	4.284*	0.015
	ภายในกลุ่ม	64.495	266	0.242		
	รวม	66.573	268			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05, ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 3 พบว่า ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษตราด จำแนกตามประสบการณ์ทำงานที่ต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม ด้านการบริหารความเสี่ยง ไม่แตกต่างกัน แต่ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง ด้านการคิดสร้างสรรค์และด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรมแตกต่างกัน จึงเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่ตามวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's post hoc comparison) มีผลดังนี้

1. ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง พบว่า มีอยู่ 1 คู่ ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01 ได้แก่ ประสบการณ์ทำงานตั้งแต่ 5-10 ปี แตกต่างกับประสบการณ์ทำงานตั้งแต่ 11 ปี ขึ้นไป

2. ด้านการคิดสร้างสรรค์ พบว่า มีอยู่ 1 คู่ ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01 ได้แก่ ประสิทธิภาพการทำงานต่ำกว่า 5 ปี แตกต่างกับประสิทธิภาพการทำงานตั้งแต่ 11 ปี ขึ้นไป

3. ด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม พบว่า มีอยู่ 1 คู่ ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01 ได้แก่ ประสิทธิภาพการทำงานตั้งแต่ 5-10 ปี แตกต่างกับประสิทธิภาพการทำงานตั้งแต่ 11 ปี ขึ้นไป

2.3 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด จำแนกตามขนาดสถานศึกษา

ตาราง 4 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาที่ต่างกัน โดยภาพรวมและรายด้าน ดังนี้

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของ ผู้บริหารสถานศึกษา	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	p-value
1. ด้านการมีวิสัยทัศน์การ เปลี่ยนแปลง	ระหว่างกลุ่ม	9.431	2	4.175	20.836**	.000
	ภายในกลุ่ม	60.196	266	0.226		
	รวม	69.627	268			
2. ด้านการทำงานเป็นทีมและ มีส่วนร่วม	ระหว่างกลุ่ม	5.228	2	2.614	9.192**	.000
	ภายในกลุ่ม	75.644	266	0.284		
	รวม	80.872	268			
3. ด้านการคิดสร้างสรรค์	ระหว่างกลุ่ม	5.589	2	2.795	10.211**	.000
	ภายในกลุ่ม	72.800	266	0.274		
	รวม	78.390	268			
4. ด้านการบริหารความเสี่ยง	ระหว่างกลุ่ม	6.347	2	3.174	11.442**	.000
	ภายในกลุ่ม	73.780	266	0.277		
	รวม	80.127	268			
5. ด้านการสร้างบรรยากาศ องค์กรนวัตกรรม	ระหว่างกลุ่ม	4.014	2	2.007	5.622**	.004
	ภายในกลุ่ม	94.971	266	0.357		
	รวม	98.985	268			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	5.868	2	2.934	12.856**	.000
	ภายในกลุ่ม	60.705	266	0.228		
	รวม	66.573	268			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 4 ผลการเปรียบเทียบ ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด จำแนกตามขนาดสถานศึกษาในภาพรวมแตกต่างกันและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านแตกต่างกัน จึงเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่ตามวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's post hoc comparison) มีผลดังนี้

1. ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง พบว่า มีอยู่ 1 คู่ ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01 ได้แก่ สถานศึกษาขนาดเล็กแตกต่างจากสถานศึกษานาดกลาง
2. ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม มีอยู่ 2 คู่ ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ สถานศึกษาขนาดเล็กแตกต่างจากสถานศึกษานาดกลางและสถานศึกษานาดใหญ่
3. ด้านการคิดสร้างสรรค์ พบว่า มีอยู่ 2 คู่ ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01 ได้แก่ สถานศึกษาขนาดเล็กแตกต่างจากสถานศึกษานาดกลาง และสถานศึกษานาดใหญ่
4. ด้านการบริหารความเสี่ยง พบว่า มีอยู่ 2 คู่ ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01 ได้แก่ สถานศึกษาขนาดเล็กแตกต่างจากสถานศึกษานาดกลางและสถานศึกษานาดใหญ่
5. ด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม พบว่า มีอยู่ 1 คู่ ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01 ได้แก่ สถานศึกษาขนาดเล็กแตกต่างจากสถานศึกษานาดกลาง

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด

1. ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการคิดสร้างสรรค์ อยู่ในระดับมาก และด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม อยู่ในระดับมาก

2. การเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด จำแนกตามเพศ ประสบการณ์ทำงาน และขนาดของสถานศึกษาสรุปได้ ดังนี้

2.1 จำแนกตามเพศ พบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมไม่แตกต่างกัน

2.2 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า ข้าราชการครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน พิจารณาโดยรวมแตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม ด้านการบริหารความเสี่ยงไม่แตกต่างกัน แต่ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง ด้านการคิดสร้างสรรค์ ด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม แตกต่างกัน

2.3 จำแนกขนาดสถานศึกษา พบว่า ข้าราชการครูที่มีขนาดสถานศึกษาต่างกัน พิจารณาโดยรวมแตกต่างกันและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านแตกต่างกัน

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตราด ผู้วิจัยนำมาอภิปรายผลดังนี้

1. จากผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตราด พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการคิดสร้างสรรค์ อยู่ในระดับมาก และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดวิสัยทัศน์เป้าหมาย ส่งเสริมสนับสนุน และเปิดโอกาสให้ครูสามารถคิดนวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ ปัจจุบันเป้าหมายในการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตราด เปลี่ยนแปลงจากพื้นที่ปกติเป็นพื้นที่นำร่องนวัตกรรมโดยใช้ฐานทุนในพื้นที่จังหวัดในการศึกษาเรียนรู้ การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารจัดการสถานศึกษา ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปรีพัฒน์ ยืนยง (2563) ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา วิทยาลัยเทคนิคอุบลราชธานี ผลการศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. จากผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตราด ดังนี้

2.1 เปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตราด จำแนกตาม เพศ พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตราด กำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย ส่งเสริมสนับสนุน เปิดโอกาสให้ครูสามารถคิดนวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์ปัจจุบัน ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยะวรรณ บริหารพานิช (2563) ได้ศึกษา ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา ประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 พบว่า ไม่แตกต่างกัน

2.2 เปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตราด จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตราด โดยภาพรวมแตกต่างกัน ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ประสบการณ์ทำงานแตกต่างกันจะส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา แตกต่างกันไปด้วย โดยผู้มีประสบการณ์ในการทำงานมีส่วนในการเข้าถึงการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิชุดา บุญเทียม และ ศิริพงษ์ เสาภายน (2565) ได้ศึกษาการศึกษา ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยภาพรวมแตกต่างกัน

2.3 เปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตราด จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตราด โดยภาพรวมแตกต่างกัน ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเป็น

เพราะว่า สถานศึกษามีขนาดที่ต่างกันได้รับแนวคิดหรือกระบวนการบริหารตามแนวนโยบายที่กำหนดไว้ให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน แต่ด้วยขนาดสถานศึกษาบางพื้นที่มีจำนวนประชากรหรือบุคลากรไม่เพียงพออาจจะส่งผลให้การบริหารงานภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกันทุกด้าน ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพรรณา แก้วสีหมอก (2565) ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตนวลจันทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยภาพรวมแตกต่างกัน นันทิยา ยิ้มรักษา (2565) ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำบุรีรัมย์ โดยภาพรวมแตกต่างกัน

3. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ตามขอบเขตเนื้อหาของการวิจัย 5 ด้าน ดังนี้

แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด 1) ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง พบว่า มีการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค แนวโน้มสังคมและการเปลี่ยนแปลงอย่างรอบด้าน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ บริพัฒน์ สารผล (2565) ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรวิเคราะห์แนวโน้มทิศทางการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา และนำมากำหนดวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาที่มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา 2) ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษากำหนดเป้าหมายวางแผนงาน โดยให้ครูทุกคนมีส่วนร่วมในการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ วุฒิชัย แม้นรัมย์ (2563) ได้ศึกษา ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในการบริหารโรงเรียน กลุ่มสหวิทยาเขตปิยมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า แนวทางด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม ผู้บริหารโรงเรียนต้องปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการทำงาน ปฏิบัติงานร่วมกันภายในฝ่าย บริหารด้วยความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เห็นความสำคัญของการทำงานเป็นทีม 3) ด้านการคิดสร้างสรรค์ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีนโยบายสนับสนุนให้ครูพัฒนาตนเอง มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้อิสระในการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ วุฒิชัย แม้นรัมย์ (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารนั้นจำเป็นต้องมีคุณลักษณะเชิงสร้างสรรค์โดยชอบที่จะเรียนรู้ อยู่ตลอดเวลา แสดงออกถึงการมีความสุขและสนุกกับการทำงาน ใช้ความสามารถอย่างสร้างสรรค์ในการบริหารจัดการโรงเรียน 4) ด้านการบริหารความเสี่ยง พบว่า สถานศึกษามีกระบวนการในการทำงานเป็นระบบ ต่อเนื่องโดยยึดระเบียบและกฎหมายในการดำเนินงาน ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ วุฒิชัย แม้นรัมย์ (2563) ได้ศึกษาการพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องรู้จักการ บริหารความเสี่ยง สร้างความรู้ ความเข้าใจ และความตระหนักเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงในองค์กร 5) ด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม พบว่า ผู้บริหารเป็นผู้นำทางวิชาการ นำสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษามาใช้ในการจัดการเรียนรู้ ผูกคตินวัตกรรม และมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้นวัตกรรม ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ วุฒิชัย แม้นรัมย์ (2563) ได้ศึกษาการพัฒนาแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องสร้างวัฒนธรรมองค์กรให้บุคลากรมีความรักในองค์กร ทำให้งานนวัตกรรมเป็นเรื่องใกล้ตัว

ขับเคลื่อนองค์กรบริหารจัดการ แบบหลักการกระจายอำนาจ ให้นักศึกษามีอำนาจหรือมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ พยายามหาแนวทางในการทำงานที่มีลักษณะยืดหยุ่น ที่สำคัญจะต้องมีการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ช่วยในการทำงานออกแบบกระบวนการทำงานอย่างเป็นระบบ

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตราดมีข้อเสนอแนะดังนี้

ผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาตนเองทั้งด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรมเป็นผู้นำเชิงวิชาการ เพื่อนำไปสู่การเป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในระดับที่ดีขึ้นเพื่อนำพาสถานศึกษาให้ก้าวสู่ความสำเร็จอย่างมีคุณภาพ

ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. จะเห็นได้ว่าภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตราด ที่มีคะแนนเป็นลำดับสุดท้ายคือ ด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม ดังนั้นในการทำวิจัย ครั้งต่อไปควรนำเอาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา มาทำการวิจัยเพื่อจะเป็น ประโยชน์ต่อการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในโอกาสต่อไป

2. การวิจัยในครั้งนี้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นหลัก จึงสมควรทำการ ศึกษาวิจัยแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นหลัก เพื่อผู้บริหารจะนำพาองค์กร เป็นแกนนำพื้นที่นาร่องนวัตกรรม

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579.

_____. (2560). สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี.

_____. (2562). พระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พ.ศ. 2562. เล่ม 136 ตอนที่ 56 ก.ราชกิจจานุเบกษา, 30 เมษายน 2562.

_____. (2562). พระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พ.ศ. 2562 สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา.

จีราภา ประพันธ์พัฒน์. (2560). การศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

ชูศรี วงศ์รัตนะ. (2564). เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 15. กรุงเทพฯ: อมรการพิมพ์.

ณิชาพร หวานสนิท และ พรณี ผุดเกิด. (2561). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสงขลาสตูล. [ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์].

วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์. 7(2): 132-135

- ธมนวรรณ จันทร์สว. (2564). **ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- ธัญชนก ประยงค์กลิ่น. (2561). **ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2561 ของโรงเรียนในจังหวัดนนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3**. [ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์]. **วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร**. 12(45): 104-105
- นันทิยา ยิ้มรักษา. (2565). **ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจวบคีรีขันธ์**. [ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์]. **วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย**. 6(3): 886-889.
- ปรีพัฒน์ สารผล. (2565). **ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปรีวัฒน์ ยืนยง. (2563). **ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาวิทยาลัยเทคนิคอุบลราชธานี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชธานี.
- ปาริฉัตร นวนทอง. (2566). **ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในสหวิทยาเขตรัชภิเษก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2**. [ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์]. **บทความวิจัย**. 8(2): 78-79.
- ปิยะวรรณ บริหารพานิช. (2563). **ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1**. [ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์]. **วารสารนวัตกรรมการบริหารการศึกษาวิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ**. 1(2): 53-54.
- เมธี ตั้งสิริพัฒนา. (2564). **การศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิชุดา บุญเทียม และ ศิริพงษ์ เสาภายน. (2565). **ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2**. [ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์]. **วารสาร มจร มนุษยศาสตร์ปริทรรศน์ วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ**. 8(1): 362-366.
- วุฒิชัย แม่นรัมย์. (2563). **ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในการบริหารโรงเรียน กลุ่มสหวิทยาเขตปายมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี**. [ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์]. **วารสารนวัตกรรมการบริหารการศึกษาวิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ**. 8(6): 334-353.
- เวียงวิวรรณ์ ทำทูล และ วังลภา อารีรัตน์. (2557). **ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อองค์การขีดสมรรถนะสูงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21**. [ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์]. **วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น**. 37(3): 34-38.

- สุพรรณษา แก้วสีหมอก. (2565). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามความคิดเห็นของครูในโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตนวลจันทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพ-มหานคร เขต 2. [ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์]. *Journal of Roi Kaensarn Academi มหาวิทยาลัยรามคำแหง*. 7(8): 430-432.
- Krejcie, R. V.; & Morgan D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*. 30(3): 607-610.

E018S: ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

ACADEMIC LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATORS AFFECTING SCHOOL EFFECTIVENESS UNDER THE PATHUM THANI PRIMARY EDUCATION SERVICE AREA OFFICE 1

หทัยชนก กระจำจั่ง¹ ทรงยศ แก้วมงคล² สมศักดิ์ คงเที่ยง³

¹ นักศึกษานักศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

^{2,3} อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 1 2. เพื่อศึกษาประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 1 3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 1 4. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ดำเนินการศึกษาโดยใช้ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 รวมจำนวน 318 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของสำเร็จรูปของ เครจซี และ มอร์แกน (Krejcie; & Morgan. 1970) แล้วใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified sampling) โดยใช้ขนาดโรงเรียนเป็นชั้นภูมิ และใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Sample Random sampling) โดยวิธีการจับฉลาก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง .80-1.00 และมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.984 และ 0.969 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการถดถอยพหุคูณชนิดการวิเคราะห์ทีละขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression) ผลการวิจัย พบว่า 1. ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2. ระดับประสิทธิผลโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก 3. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวก อยู่ในระดับปานกลาง ($r_{XY} = .496$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 4. ผลวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า มี 3 ปัจจัยประกอบด้วย ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของโรงเรียน ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านการพัฒนาวิชาชีพครูและบุคลากร และการนิเทศการศึกษา ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าอิทธิพล เท่ากับ .143, .309 และ .431 ตามลำดับ

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำทางวิชาการ, ประสิทธิภาพโรงเรียน

Abstract

The purpose of this study was to study the academic leadership of school administrators, study school effectiveness, relationship between academic leadership of school administrators and school effectiveness and academic leadership of school administrators that affect school effectiveness under the jurisdiction of the Pathum Thani Primary Educational Service Area Office, Area 1, The study was conducted using The sample group was administrators and teachers under the jurisdiction of the Pathumthani Primary Educational Service Area Office, Area 1, there were a total of 318 people. The sample size was determined using Krejcie and Morgan's ready-made tables (Krejcie; & Morgan. 1970) and then used the stratified sampling method using school size as the stratum. and use simple random sampling (Sample Random sampling) by drawing lots. The research instrument was a questionnaire. with index of item-object congruence was between 0.80-1.00 and a reliability value of 0.98. and 0.969 Statistics used in data analysis include frequency, percentage, mean, standard deviation. Pearson's correlation coefficient and multiple regression

The research results found that 1. According to the opinions of school administrators and teachers under the supervision of the Pathum Thani Primary Education Service Area Office, Zone 1, the level of academic leadership among school administrators is high (mean = 4.47, S.D. = .247). When examined in detail, the aspect with the highest average score is educational administration, which is at a high level (mean = 4.50, S.D. = .301). The second highest aspect is the promotion of an academic atmosphere in the school, which is also at a high level (mean = 4.48, S.D. = .299). The lowest aspect is the development of teacher and staff professional skills, which is at a slightly high level (mean = 4.45, S.D. = .326). 2. According to the opinions of school administrators and teachers who are under the supervision of the Office of Basic Education Commission, Pathum Thani Educational Area 1, the overall effectiveness level of the school is high. The mean score is 4.50 with a standard deviation of .319. When considering each aspect separately, it was found that the ability to be flexible received the highest average score and is at a high level. The mean score for this aspect is 4.51 with a standard deviation of .405. The second highest score was for the efficiency of the output, which is at a high level. The mean score for this aspect is 4.50 with a standard deviation of .358. The lowest average score was for the quantity and quality of the output, which is at an above-average level. The mean score for this aspect is 4.46 with a standard deviation of .288.3. It is possible for school administrators to provide academic leadership in member schools of the Rome Pathum Thani Educational Service Area Office, Area 1. That is especially important as medium ($r_{XY} = .496$) has statistical significance at the .01 level. 4. A recent study was conducted to analyze the effectiveness of educational managers in academic leadership. The results

of the study showed that three factors - the vision, mission, and objectives of the school - had a significant impact on the school's performance with a level of significance of .05. The study also found that there was statistical significance at the .01 level in the areas of the development of teacher and staff professionalism, as well as "An investigation was carried out." educational communication, with coefficients of .143, .309 and .431, respectively.

Keywords: Academic Leadership, School effectiveness

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นพื้นฐานสำหรับการศึกษาต่อหรือการประกอบอาชีพต่าง ๆ รวมถึงการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมและทักษะทางสังคมที่จำเป็นการศึกษาจึงเป็นปัจจัยหลักที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ อีกทั้งเป็นการเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของประเทศให้อยู่ในระดับที่สูงขึ้น กระทรวงศึกษาธิการมุ่งเน้นพัฒนาคุณภาพ การศึกษาและสร้างโอกาสทางการศึกษา ให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อให้คนไทยได้มีความพร้อม ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีจิตสำนึกของความเป็นไทยมีความเป็นพลเมืองที่ดี ตระหนักและรู้คุณค่าของขนบธรรมเนียม ประเพณีศิลปวัฒนธรรมที่ดีงามของท้องถิ่นและประเทศชาติ มีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลงและตอบสนองต่อ ทิศทางการพัฒนาประเทศ (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. 2555: 13) หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 นั้นมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ทั้ง 8 ประการ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมีความสุข

การพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุวัตถุประสงค์นั้น จำเป็นต้องอาศัยการบริหารจัดการและการมีส่วนร่วมจากหลาย ฝ่าย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา ชุมชน ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาท สำคัญต่อการบริหารสถานศึกษาโดยเฉพาะในการจัดการศึกษาในสถานศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทาง สภาพเศรษฐกิจ สังคม ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ผู้บริหารจึงต้องมีความชำนาญทางด้านการ บริหารการศึกษา รวมทั้งการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ การบริหารงานวิชาการ จึงถือเป็นปัจจัยหลักของสถานศึกษา มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้นั้น สามารถพิจารณาได้จากผลงานด้าน วิชาการ ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งที่สำคัญของสถานศึกษา อีกทั้งการจัดการศึกษานั้นก็ได้เปิดโอกาสให้บุคคลได้เรียนรู้ต่อเนื่อง ตลอดชีวิต ทั้งในระบบ นอกระบบ และเรียนรู้ตามอัธยาศัย เพื่อให้การศึกษานั้นได้มีคุณภาพตามมาตรฐานสากลนั้น สำคัญที่สุดต้องส่งผลกับคุณภาพการสอนของครูและการสนับสนุนด้านการบริหารวิชาการภายในโรงเรียน งานวิชาการ เป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มุ่งให้กระจายอำนาจในการบริหารจัดการให้สถานศึกษามากที่สุดให้สถานศึกษาดำเนินการโดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนสถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น (ปวีณา นุทธิจักร์. 2564: 40)

ภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นหนึ่งในเงื่อนไขของปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมให้การปฏิบัติของโรงเรียนมีความคาดหวัง สูงต่อผลสำเร็จที่จะเกิดขึ้น ซึ่งมีความเกี่ยวข้องโดยตรงต่อการเรียนรู้ของนักเรียนและผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ และ พบว่าองค์ประกอบความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์และเป็นตัวทำนายความ มีประสิทธิผลของโรงเรียน ภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งผู้บริหาร

สถานศึกษาจะต้องมีภาวะผู้นำที่เข้มแข็ง โดยเฉพาะภาวะผู้นำทางวิชาการ ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการ ต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการบริหารบุคคลในการปฏิบัติงานของสถานศึกษา ให้กระทำหรือจัดกิจกรรมด้านวิชาการ และบริหารจัดการจัดการเรียนการสอน ให้บรรลุผลสำเร็จทำให้กระบวนการจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเป็นผู้ที่มีความสามารถในการนำการประสานงาน และการบริหารบุคคลในการปฏิบัติงานของสถานศึกษาให้กระทำหรือจัดกิจกรรมด้านวิชาการและกิจกรรมการเรียนการสอนให้บรรลุผลสำเร็จ ทำให้กระบวนการจัดการเรียนการสอนเกิดประสิทธิภาพงานด้านวิชาการ เนื่องจากสิ่งแวดล้อมและการเปลี่ยนแปลงทางสังคมส่งผลกระทบเป็นปัญหายากหลาย ๆ ด้านเป็นปัญหาที่ต้องแก้ไขอยู่ตลอดเวลาบทบาทใหม่ของผู้บริหารสถานศึกษาได้ถูกขับเคลื่อนให้เป็นบุคคลสำคัญแห่งการเปลี่ยนแปลงจำเป็นจะต้องเข้าใจในบทบาท และริเริ่มปรับเปลี่ยนเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป (อัศนีย์ สุกิจใจ. 2560: 41) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง พฤติกรรมการกระทำหน้าที่ตามบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์ในการชี้แนะ หรือโน้มน้าวใจข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาตลอดจนผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้เข้าใจและเกิดความตระหนักในการรวมพลังและประสานสัมพันธ์เพื่อพัฒนางานวิชาการและวิชาชีพที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการส่งเสริมและพัฒนาการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ภาวะผู้นำทางวิชาการมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อคุณภาพการสอนของครูและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา จึงเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งที่จะเป็นตัวจักรหลักแห่งความสำเร็จ ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการนั้น จะส่งผลต่อประสิทธิผลต่อความสำเร็จของการปฏิบัติงานที่บรรลุตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ขององค์การที่กำหนดไว้ (นันทา เทพิน. 2556: 41) จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ภาวะผู้นำทางวิชาการมีองค์ประกอบที่สำคัญ ประกอบด้วย 1. การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมาย 2. การพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน 3. การเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน 4. การพัฒนานักเรียน 5. การพัฒนาวิชาชีพครูและบุคลากร และ 6. การนิเทศการศึกษา ภาวะผู้นำทางวิชาการมีองค์ประกอบที่สำคัญ ประกอบด้วย 1. การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมาย 2. การพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน 3. การเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน 4. การพัฒนานักเรียน 5. การพัฒนาวิชาชีพครูและบุคลากร และ 6. การนิเทศการศึกษา (สุรพล บุญมีทองอยู่. 2556: 76-80); (ดำรง มูลป้อม. 2557: 17); (ไชยา ภาวะบุตร. 2560: 200); (McEwan. 1998); (Hallinger; & Murphy. 1985); (Ubben; & Hughes. 1987); (Seyfarth. 1999)

การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 มีนโยบายในการประเมินคุณภาพผู้เรียนที่สามารถสะท้อนถึงคุณลักษณะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โดยให้มีการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน (NT) ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ประเมินความสามารถพื้นฐาน 2 ด้าน คือ ความสามารถด้านภาษาไทย และความสามารถด้านคณิตศาสตร์ ผลการประเมินคุณภาพผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ย้อนหลัง 3 ปี ในภาพรวมคะแนนเฉลี่ยด้านคณิตศาสตร์ ด้านภาษาไทย และรวม 2 ด้าน มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าระดับประเทศทุกด้าน และทุกปีการศึกษา แสดงให้เห็นว่า คุณภาพการศึกษาไทยสมควรได้รับการติดตามและปรับปรุงคุณภาพการศึกษาให้ได้มาตรฐานตามเจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

ผู้วิจัยในฐานะ นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา ซึ่งเป็นครูผู้สอนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จึงมีความสนใจที่จะศึกษา ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 เพื่อจะนำข้อมูลจากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ มาเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการบริหารงานด้านวิชาการที่จะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1
2. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ปทุมธานี เขต 1
4. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อประสิทธิภาพโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ปทุมธานี เขต 1

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

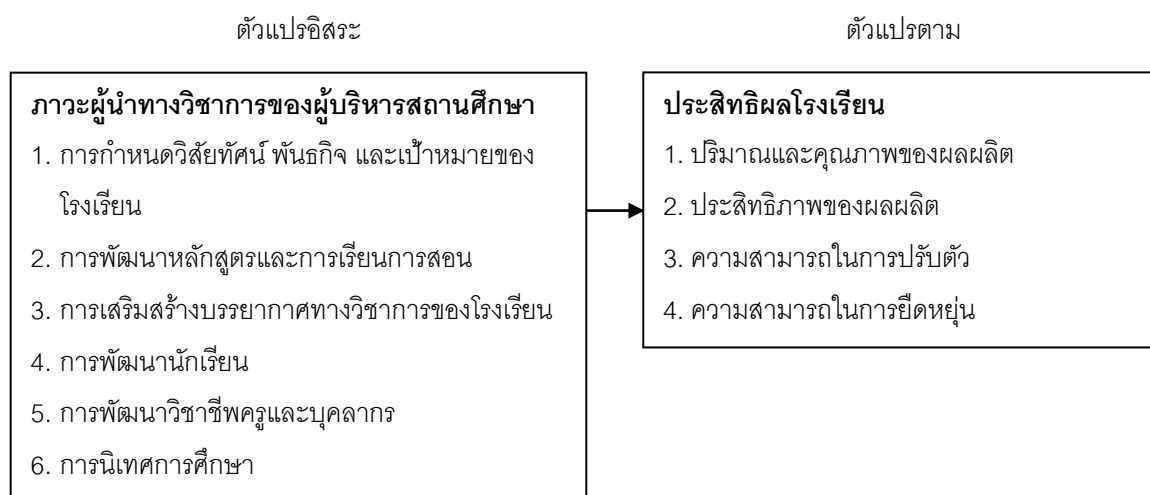
1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นำผลการวิจัยไปพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1
2. ผู้บริหารสถานศึกษานำผลการวิจัยไปปรับปรุงประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1
3. ครูนำผลการวิจัยไปปรับปรุงประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

กรอบแนวคิด

จากการศึกษาค้นคว้าแนวคิดทฤษฎี หลักการ และเอกสารงานวิจัยที่ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 1 ดังนี้

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ผู้วิจัยศึกษาจากแนวคิดของ (สุรพล บุญมีทองอยู่. 2556: 76-80); (ดำรง มูลป้อม. 2557: 17); (ไชยา ภาวะบุตร. 2560: 200); (McEwan. 1998); (Hallinger; & Murphy. 1985); (Ubben; & Hughes. 1987); (Seyfarth. 1999) ประกอบไปด้วย 6 องค์ประกอบหลัก ดังนี้ 1. การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของโรงเรียน 2. การพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน 3. การเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน 4. การพัฒนานักเรียน 5. การพัฒนาวิชาชีพครูและบุคลากร 6. การนิเทศการศึกษา ประสิทธิภาพโรงเรียน ได้นำแนวคิดของ มอท์ (Mott. 1972) ได้กำหนดเกณฑ์ในการประเมินประสิทธิภาพของโรงเรียน

พิจารณาจาก 1. ปริมาณและคุณภาพของผลผลิต 2. ประสิทธิภาพของผลผลิต 3. ความสามารถในการปรับตัว
4. ความสามารถในการยืดหยุ่น

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐาน

1. ภาวะผู้นำเชิงวิชาการของผู้บริหารมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1
2. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 1,848 คน จำแนกเป็น ผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 100 คน และครูผู้สอน จำนวน 1,748 คน (ที่มา: กลุ่มบริหารงานบุคคล สำนักเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1. 2566)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 318 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของสำเร็จรูปของ เครจซี่ และ มอร์แกน (Krejcie; & Morgan. 1970) แล้วใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified sampling) โดยใช้ขนาดโรงเรียนเป็นชั้นภูมิ และใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random sampling) โดยวิธีการจับฉลาก

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น ได้แก่ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 1. การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของโรงเรียน 2. การพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน 3. การเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน 4. การพัฒนานักเรียน 5. การพัฒนาวิชาชีพครูและบุคลากร 6. การนิเทศการศึกษา

ตัวแปรตาม ได้แก่ ประสิทธิภาพโรงเรียน ประกอบด้วย 1. ปริมาณและคุณภาพของผลผลิต 2. ประสิทธิภาพของผลผลิต 3. ความสามารถในการปรับตัว 4. ความสามารถในการยืดหยุ่น

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 5 ระดับ ตามวิธีของเรนซิกไลเคิร์ต (Rensis Likert Method) โดยมีการสร้างแบบสอบถาม ดังนี้ 1. ศึกษาเอกสาร ทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาและประสิทธิผลของโรงเรียน และศึกษาหลักการ เครื่องมือในการศึกษาค้นคว้าทางวิจัย 2. เสนอแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) เป็นการหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยนำร่างแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา ได้ตรวจสอบ เสนอแนะและนำมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อความถูกต้อง โดยเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพการดำรงตำแหน่ง ขนาดของโรงเรียน ประสบการณ์ในการทำงาน และจังหวัดที่โรงเรียนตั้งอยู่ ของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 1 ประกอบด้วย ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา 6 องค์ประกอบ ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ซึ่งประกอบด้วย 4 ด้าน 3. นำแบบสอบถามที่ผ่านการแก้ไขปรับปรุงแล้ว เสนอผู้เชี่ยวชาญ พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรง และความถูกต้องของเนื้อหา ตลอดจนความชัดเจนและความเหมาะสมในการใช้ภาษาโดยการหาคุณภาพของเครื่องมือเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน พบว่ามีค่าความเที่ยงตรง อยู่ระหว่าง .80-1.00 4. นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอนแนะของผู้เชี่ยวชาญแล้ว นำต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อปรับปรุงแก้ไข แล้วนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว นำไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหารและครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 30 คน 5. นำข้อมูลจากการทดลองใช้มาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Item discrimination) ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson) ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item total correlation) โดยใช้เกณฑ์การเลือกข้อที่มี อำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.20-1.00 ซึ่งผลการหาค่าอำนาจจำแนก พบว่ามีค่าอยู่ระหว่าง 0.42-0.89 6. นำแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) และความสอดคล้องภายในของแบบสอบถามโดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient alpha) ของ ครอนบาค (Cronbach. 1990) พบว่ามีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับมีค่า เท่ากับ 0.984 และ 0.969 7. นำแบบสอบถามที่ผ่านการหาคุณภาพแล้ว

นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจพิจารณาเป็นขั้นตอนสุดท้าย เพื่อจัดทำแบบสอบถามเพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ได้ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ค่าสถิติพื้นฐาน ใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม 5 ระดับโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach
3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่
  - 3.1 การทดสอบค่าความสัมพันธ์ของตัวแปรใช้การวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน
  - 3.2 การทดสอบภาวะผู้นำทางวิชาการที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนใช้สถิติการถดถอยพหุคูณ

ชนิดการวิเคราะห์ทีละขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression)

ผลการวิจัย

ตาราง 1 ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำแนกเป็นรายด้าน

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของโรงเรียน	4.47	.283	มาก	3
2. ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน	4.46	.319	มาก	5
3. การเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน	4.48	.299	มาก	2
4. ด้านการพัฒนานักเรียน	4.47	.342	มาก	4
5. ด้านการพัฒนาวิชาชีพครูและบุคลากร	4.45	.326	มาก	6
6. ด้านการนิเทศการศึกษา	4.50	.301	มากที่สุด	1
รวม	4.47	.247	มาก	-

จากตาราง 1 พบว่า ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = .247) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการนิเทศการศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = .301) รองลงมา คือ ด้านการเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = .299) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการพัฒนาวิชาชีพครูและบุคลากร อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = .326)

ตาราง 2 ระดับผลการวิเคราะห์ประสิทธิผลโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัด
 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำแนกเป็นรายด้าน

ประสิทธิผลโรงเรียน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. ด้านปริมาณและคุณภาพของผลผลิต	4.46	.288	มาก	4
2. ด้านประสิทธิภาพของผลผลิต	4.50	.358	มาก	2
3. ด้านความสามารถในการปรับตัว	4.50	.408	มาก	3
4. ด้านความสามารถในการยืดหยุ่น	4.51	.405	มากที่สุด	1
รวม	4.50	.319	มาก	-

จากตาราง 2 พบว่า ระดับประสิทธิผลโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน
 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = .319)
 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความสามารถในการยืดหยุ่นอยู่ในระดับมาก
 ที่สุด ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = .405) รองลงมา คือ ด้านประสิทธิภาพของผลผลิตอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.50$, S.D. =
 .358) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านปริมาณและคุณภาพของผลผลิตอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.46$, S.D. =
 .288)

ตาราง 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งต่อประสิทธิผล
 โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ปทุมธานี เขต 1

	X1	X2	X3	X4	X5	X6	X	Y
X1	1							
X2	.620**	1						
X3	.646**	.744**	1					
X4	.579**	.760**	.730**	1				
X5	.425**	.442**	.447**	.410**	1			
X6	.405**	.420**	.429**	.370**	.701**	1		
X	.772**	.853**	.865**	.830**	.713**	.678**	1	
Y	.357**	.299**	.282**	.232**	.643**	.608**	.496**	1

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 3 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวก อยู่ในระดับปานกลาง ($r_{XY} = .496$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีรายละเอียดดังนี้ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของโรงเรียน (X_1) มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 อยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ ($r_{X_1Y} = .357$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอน (X_2) มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 อยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ ($r_{X_2Y} = .299$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านการเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน (X_3) มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 อยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ ($r_{X_3Y} = .282$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านการพัฒนาครูและบุคลากร (X_5) มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 อยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ ($r_{X_5Y} = .232$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านการนิเทศการศึกษา (X_6) มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 อยู่ในระดับค่อนข้างสูง ($r_{X_6Y} = .643$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านการนิเทศการศึกษา (X_6) มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 อยู่ในระดับค่อนข้างสูง ($r_{X_6Y} = .608$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 4 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน โดยใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis: MRA) ด้วยวิธี . Enter

ตัวแปร	ประสิทธิผลโรงเรียน				
	B	SE	Beta	T	Sig.
ค่าคงที่	1.110	.248		4.477	.000
X1	.161	.064	.143	2.512**	.013**
X2	.031	.072	.031	.426	.670
X3	-.087	.075	-.081	-1.162	.246
X4	-.098	.064	-.105	-1.538	.125
X5	.421	.058	.431	7.239*	.000*
X6	.327	.062	.309	5.273*	.000*

R = .691, Adjusted R² = .468, SE(est.) = .23259, F = 1.127**, Sig = .000

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01, * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 4 ผลวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ปัจจัย 3 ปัจจัย ประกอบด้วย ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของโรงเรียน (X_1) ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านการพัฒนาวิชาชีพครูและบุคลากร (X_5) และการนิเทศการศึกษา (X_6) ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าอิทธิพล เท่ากับ .143, .431 และ .309 ตามลำดับ โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (Adjusted R^2) เท่ากับ .468 แสดงว่า ปัจจัยทั้ง 3 ปัจจัย ร่วมกันพยากรณ์การคงอยู่ของบุคลากรสายวิชาการได้ร้อยละ 46.80 และมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์ เท่ากับ .23259

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 เป็นดังนี้

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการนิเทศการศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียนอยู่ในระดับมาก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการพัฒนาวิชาชีพครูและบุคลากรอยู่ในระดับปานกลาง

2. ระดับประสิทธิผลโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านความสามารถในการยืดหยุ่นอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านประสิทธิภาพของผลผลิตอยู่ในระดับมาก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านปริมาณและคุณภาพของผลผลิตอยู่ในระดับปานกลาง

3. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวก อยู่ในระดับปานกลาง ($r_{xy} = .496$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่ามี 3 ปัจจัย ประกอบด้วย ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของโรงเรียน ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านการพัฒนาวิชาชีพครูและบุคลากร และการนิเทศการศึกษา ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า ปัจจัยทั้ง 3 ปัจจัย ร่วมกันพยากรณ์การคงอยู่ของบุคลากรสายวิชาการได้ร้อยละ 46.80 สามารถเขียนสมการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ $\hat{Y} = 1.110 + .161X_1 + .421X_5 + .327X_6$ สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน $\hat{Z} = .143X_1 + .431X_5 + .309X_6$

อภิปรายผล

ผลการวิจัยเพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. จากการศึกษาระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษา มีภาวะผู้นำการบริหารงานวิชาการโรงเรียนโดยมีการเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของโรงเรียน ตลอดจนมีนิเทศการศึกษา และเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการส่งผลให้โรงเรียนมีประสิทธิผล ซึ่งสอดคล้องกับ ปริจิตร เล็กดวง (2554: 114) ได้วิจัยเรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ สุขฤทัย จันทรทรวงกร (2558: 109-112) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 ผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. จากการศึกษาวิเคราะห์ประสิทธิผลโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความสามารถในการยืดหยุ่น มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียน สามารถปฏิบัติงานบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ของสถานศึกษาทำให้โรงเรียนมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งสอดคล้องกับ ภัทรา พิงไพฑูรย์ (2561: 93) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 1 พบว่า ประสิทธิผลของโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย คือ ด้านความสามารถในการยืดหยุ่น ด้านประสิทธิภาพของผลผลิต ด้านความสามารถในการปรับตัว ด้านปริมาณและคุณภาพของผลผลิต และสอดคล้องกับ อภิเดช พลเยี่ยม (2562: 106-109) ได้ศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับประสิทธิผลของโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 พบว่า ประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 โดยภาพรวมประสิทธิผลของโรงเรียนมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงตามลำดับ ดังนี้ ด้านความสามารถในการยืดหยุ่นมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ประสิทธิภาพของผลผลิต มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนลำดับสุดท้าย คือ ด้านปริมาณและคุณภาพของผลผลิตมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

3. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวก อยู่ในระดับปานกลาง ($r_{xy} = .496$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เนื่องจากภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลโรงเรียนอย่างแท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับ ภัทรา พิงไพฑูรย์ (2565: 93) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 1

ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 มีความสัมพันธ์กันในเชิงบวกระดับมาก โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ .787 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับ ศรีพีพร จันทร์สองศรี (2561: 42) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2 พบว่าพฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ประสิทธิผลของโรงเรียนโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก พฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนโดยรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิผลของโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05

4. ผลวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ปัจจัย 3 ปัจจัย ประกอบด้วย ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของโรงเรียนส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านการพัฒนาวิชาชีพครูและบุคลากร และการนิเทศการศึกษา ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าอิทธิพล เท่ากับ .143, .309 และ.431 ตามลำดับ ปัจจัยทั้ง 3 ปัจจัย ร่วมกันพยากรณ์การคงอยู่ของบุคลากรสายวิชาการได้ร้อยละ 46.80 ทั้งนี้เนื่องจากภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ที่เห็นได้ชัดเจน คือ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของโรงเรียน ด้านการพัฒนาวิชาชีพครูและบุคลากร และการนิเทศการศึกษา สอดคล้องกับ เพ็ญภา พลับจิม (2563: 110) ได้ศึกษา เรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 พบว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมากทั้งภาพรวมและรายด้าน เรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย ด้านการพัฒนาวิชาชีพครูและบุคลากร ด้านการนิเทศการศึกษา ประสิทธิผลของโรงเรียนอยู่ในระดับมากทั้งภาพรวมและรายด้าน ดังนี้ ด้านความสามารถในการยืดหยุ่นมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ประสิทธิภาพของผลผลิต มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนลำดับสุดท้าย คือ ด้านปริมาณและคุณภาพของผลผลิตมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน โดยสามารถร่วมกันทำนายได้ร้อยละ 82.60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับ นันทนา เทพิน (2556: 221-223) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมากทั้งภาพรวมและรายด้าน พบว่ามีจำนวน 3 ด้านที่สามารถพยากรณ์ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ด้านการพัฒนาหลักสูตร

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลวิจัยไปใช้

1. จากผลการศึกษากภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 นำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปพัฒนาภาวะผู้นำทางการศึกษาของผู้บริหารในสังกัดในด้านการพัฒนาวิชาชีพครูและบุคลากร เพื่อให้ผู้บริหารมีภาวะผู้นำทางวิชาการทุกด้านอย่างแท้จริงและเป็นที่ประจักษ์
2. จากผลการศึกษากภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสังกัดนำผลการวิจัยไปพัฒนาภาวะผู้นำทาง วิชาการของตนเองได้เพื่อทำให้ประสิทธิผลของโรงเรียนทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษากภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีประสิทธิผล มีผลการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ เพื่อหารูปแบบการบริหารในโรงเรียน
2. ควรศึกษากภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ และการเปิดโอกาสให้ครูได้รับการพัฒนาและมีส่วนร่วมในการบริหาร
3. ควรศึกษาประสิทธิผลของโรงเรียนในด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทาง การเรียนสูงขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- ขวัญฤทัย ภู่อารยะ. (2564). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผล ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1. วารสาร วิทยาการจัดการปริทัศน์. 21(2): 51-60.
- ไชยา ภาวะบุตร. (2560). ภาวะผู้นำทางวิชาการ ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ดำรง มูลบ่อ. (2557). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กเขตตรวจ ราชการที่ 11 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร- ดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- นันทนา เทพิน. (2556). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ปรีฉัตร เล็กดง. (2554). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สุพรรณบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ปวีณา บุญจิğer. (2564). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหาร งานวิชาการโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21. วิทยานิพนธ์ปริญญา ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

- เพ็ญภา พลัฒิม. (2563). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- ภัทรา พึ่งไผ่พู่. (2561). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์.
- ศรีเพชร จันทร์สงคร. (2561). การศึกษาระดับพฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนและระดับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2555). แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555-2559. กระทรวงศึกษาธิการ.
- สุชฎทัย จันทร์ทรงกรด. (2558). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุรพล บุญมีทองอยู่. (2556). ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนรางวัลพระราชทานระดับมัธยมศึกษาขนาดกลาง: การวิจัยเพื่อสร้างทฤษฎีฐานราก. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- อภิเดช พลเยี่ยม. (2562). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับประสิทธิผลของโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อัศนีย์ สุกใจ. (2560). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงวิชาการตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารโรงเรียนวิถีพุทธในจังหวัดนครสวรรค์. ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

Cronbach, L. T. (1990). *Essentials of Psychological Testing*. New York: Harper & Ollins.

Hallinger; & Murphy. (1985). *Work Stress and Social Support*. Reading Massachusetts: Addison-Wesley.

Krejcie; & Morgan. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*. 30(3): 608.

McEwan, E. K. (1998). *Seven Steps to Effective Instructional Leadership*. CA: Macmillan.

Mott, Paul E. (1972). *The Characteristic of Efficient Organizations*. New York: Harper & Row.

Seyfarth. (1999). *The Principal: New Leadership for New Challenges*. New Jersey: Prentice-Hall.

Ubben, G. C.; & Hughes, L. W. (1987). *The Principal: Creative Leadership for Effective Schools*. Boston, MA: Allyn and Bacon.

E019S: ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

THE ACADEMIC LEADERSHIP OF SCHOOL UNDER THE PATHUM THANI PRIMARY
EDUCATION SERVICE AREA OFFICE 1

ลัดดาทิพย์ สุทธิสัย¹ กุลจิรา รักชนคร²

¹ นักศึกษาลัทธิศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

² อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน 2) เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตามสถานภาพ และสถานศึกษา และ 3) เพื่อศึกษา ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 กำหนดกลุ่มตัวอย่างจากตาราง เครจซี่ และ มอร์แกน (Krejcie; & Morgan. 1970: 608) ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน จำนวน 318 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.60-1.00 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .994 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ โดยการหาค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การทดสอบที (t-test) การทดสอบเอฟ (F-test) และการวิเคราะห์เชิง เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและ ครูผู้สอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการส่งเสริม บรรยากาศการเรียนการสอน อยู่ในระดับมากที่สุด นอกนั้นอยู่ในระดับมาก คือ ด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้า ของนักเรียน ด้านการจัดการหลักสูตรและการสอน ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย และด้านที่มี ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการนิเทศการสอน

2. เปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถม- ศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำแนกตามเพศ พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านการส่งเสริมบรรยากาศ การเรียนการสอนไม่แตกต่างกัน จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่าง กัน และจำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ.01

3. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องแสดงบทบาทของผู้บริหารโรงเรียน

ในการกำหนดวิสัยทัศน์ วางแผนยุทธศาสตร์ทางวิชาการ กำหนดภารกิจ และกรอบขอบเขตงานภายใต้ระยะเวลาที่กำหนดอย่างชัดเจน จัดวางตำแหน่งบุคลากรให้ตรงตามความถนัดและความสามารถของแต่ละคน ผู้บริหารสถานศึกษามีความเข้าใจในเรื่องของหลักสูตรและการเรียนการสอน มีการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับเป้าหมายด้านวิชาการของโรงเรียนและนโยบายทิศทางของสถานศึกษา ให้ความสำคัญภาวะผู้นำ เพื่อการพัฒนาหลักสูตร นโยบายของโรงเรียน และส่งเสริมให้บุคลากรได้ดำเนินงานอย่างอิสระ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การจัดการกระบวนการนิเทศชั้นเรียน เยี่ยมชั้นเรียนเพื่อสังเกตการสอนของครู ประเมินผล และให้ข้อมูลย้อนกลับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อะไรบ้างมีความก้าวหน้าของนักเรียนรายบุคคลร่วมกับครูและผู้ปกครอง เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนในชั้นเรียน จัดสรรทรัพยากรให้กับครูผู้สอนหรือนักเรียนเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอน สนับสนุนและเสริมสร้างบรรยากาศสิ่งแวดล้อมวัฒนธรรมที่มุ่งการเรียนรู้ปลอดภัยและเป็นระเบียบเรียบร้อย

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำ, การบริหารงานวิชาการ

Abstract

The purposes of this research were 1) to study the level of academic leadership of school administrators according to the perceptions of school administrators and teachers 2) to compare the academic leadership status of school administrators according to the perceptions of school administrators and teachers, categorized by status and school 3) to study suggestions for developing the academic leadership qualities of school administrators under the jurisdiction of the Pathum Thani Primary Education District Office, District 1. The research sample was determined using Krejcie and Morgan's table, with a total of 318 administrators and teachers. The research utilized a 5-point rating scale questionnaire. The index of congruence (IOC) ranged from 0.60 to 1.00, with a reliability coefficient of 0.994. Statistical analyses used in the research included percentage, mean, standard deviation, t-test, F-test, and content analysis to interpret the research findings effectively.

The research found that

1. The overall level of academic leadership among school administrators, according to the opinions of both administrators and teachers, is high. Upon examining each aspect, it is found that the aspect with the highest average score is the promotion of a conducive learning atmosphere, which is at the highest level. Other aspects rated as high include monitoring student progress, curriculum and teaching management, vision, mission, and goal setting, while instructional leadership has the lowest average score.

2. When comparing the academic leadership of school administrators affiliated with the Pathum Thani Primary Education Office, District 1, categorized by gender, there are no significant differences observed overall or in individual aspects. However, when categorized by education level, significant statistical differences are found at the 0.05 level, except for the aspect of promoting a conducive learning

atmosphere, where no differences are observed. When categorized by work experience, no significant differences are observed overall or in individual aspects. However, when categorized by school size, significant statistical differences are observed in all aspects at the 0.01 level.

3. Recommendations for developing the academic leadership of school administrators affiliated with the Pathum Thani Primary Education Office, District 1, include: School administrators must demonstrate their role in setting the school's vision, developing academic strategies, defining missions, and outlining clear job scopes within specified timeframes. They should allocate personnel according to each individual's capabilities and abilities. School administrators should have a thorough understanding of the curriculum and teaching methodologies. They should develop teaching and learning activities that align with the school's academic goals and policies. Utilize leadership qualities to develop curriculum and school policies and promote autonomy among staff. Facilitate learning exchanges, conduct classroom observations, evaluate teaching, and provide feedback. Organize learning assessment activities to evaluate individual student progress together with teachers and parents, aiming to improve teaching in classrooms. Allocate resources for teachers or students related to teaching materials. Support and create a safe and orderly learning environment conducive to a culture of continuous learning.

Keywords: Leadership, Academic Management

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (ราชกิจจานุเบกษา. 2542: 1-14, 18) ได้กล่าวถึงความมุ่งหมายและแนวการจัดการศึกษาไว้ใน หมวดที่ 1 ว่าการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ สติปัญญาความรู้ คุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และมาตรา 22 ระบุว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและตามศักยภาพ มาตรา 24 บัญญัติไว้ว่า การจัดการกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการ 1) จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล 2) ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา 3) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ ทำเป็น 4) จัดการเรียนรู้ตามลักษณะการเรียนรู้และความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา 5) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถ จัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ 6) จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครองและชุมชนทุกฝ่ายเพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2562)

ภาวะผู้นำของผู้บริหารเป็นตัวแปรสำคัญในการบริหารจัดการศึกษาให้ได้มาตรฐาน เป็นผู้นำงานบริหารงานบุคคลและงานบริหารทั่วไป บทบาทของผู้บริหารจึงต้องเป็นผู้มีความรู้ด้านวิชาการ มีภาวะผู้นำทางวิชาการทั้งในส่วนของหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การบริหารจัดการโรงเรียน เพื่อเอื้ออำนวยให้ครูได้พัฒนาตนเองและจัดการเรียนรู้เหมาะสมกับบริบท ความถนัดและสมรรถนะของเด็กแต่ละคน การเรียนรู้ในโลกยุคใหม่ผู้บริหารต้องเป็นผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลงทางด้านวิชาการ ต้องรู้วิธีการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน ต้องวิเคราะห์หลักสูตรวิเคราะห์ผู้เรียน รวมถึงมองเป้าหมายในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนได้ ผู้บริหารต้องมีการนิเทศการจัดการเรียนรู้ของครู งานวิชาการเป็นหัวใจของโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษา ส่วนงานด้านอื่น ๆ เป็นองค์ประกอบที่จะทำให้สถาบันดำเนินไปด้วยความราบรื่น ผู้บริหารทุกคนควรเป็นผู้นำของครูในด้านงานวิชาการเป็นอันดับแรก เพราะหน้าที่ของโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาทุกแห่ง คือ การให้ความรู้แก่นักเรียนในด้านวิชาการ โดยการทำงานร่วมกับครูกระตุ้นเตือนครูให้คำแนะนำครู และประสานงานให้ครูทุกคนทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพในการสอน งานวิชาการเป็นงานหลักของการบริหารสถานศึกษา มาตรฐานและคุณภาพของสถานศึกษาจะพิจารณาได้จากผลงานด้านวิชาการ เนื่องจากงานวิชาการเกี่ยวข้องกับหลักสูตร การจัดโปรแกรมการศึกษาและการจัดการเรียนการสอน อาจสรุปได้ว่า งานวิชาการถือเป็นหัวใจของการบริหารสถานศึกษาเพราะจุดมุ่งหมายของสถานศึกษา คือ การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ซึ่งขึ้นอยู่กับงานวิชาการทั้งสิ้น งานวิชาการเป็นกิจกรรมเกี่ยวกับงานหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ การเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน งานวัดผลและประเมินผล งานห้องสมุด งานนิเทศการศึกษา เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายของการศึกษาที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพในการบริหารงานวิชาการจะต้องมีหลักการและวิธีการดำเนินงานเพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการบริหาร ดังนั้นหลักการเบื้องต้นของการบริหารจึงต้องมีข้อความชัดเจนในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้ 1) ยึดหลักให้สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ให้เป็นไปตามกรอบหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐานและสอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน 2) มุ่งส่งเสริมสถานศึกษาให้จัดกระบวนการเรียนรู้โดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด 3) มุ่งส่งเสริมให้ชุมชนและสังคมมีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตรกระบวนการเรียนรู้ และแหล่งการเรียนรู้ 4) มุ่งจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานโดยจัดให้มีตัวชี้วัดคุณภาพการจัดหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้และสามารถตรวจสอบคุณภาพการจัดการศึกษาได้ทุกช่วงชั้นทั้งระดับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา 5) มุ่งส่งเสริมให้มีการร่วมมือเป็นเครือข่าย เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและคุณภาพในการจัดและพัฒนาคุณภาพการศึกษา (วรรณวิสา สุชนัย, 2552: 16)

ภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นหนึ่งในเงื่อนไขของปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมให้การปฏิบัติของโรงเรียนมีความคาดหวังสูงต่อผลสำเร็จที่จะเกิดขึ้น ซึ่งมีความเกี่ยวข้องโดยตรงต่อการเรียนรู้ของนักเรียนและผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ และพบว่าองค์ประกอบความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์และเป็นตัวทำนายความมีประสิทธิภาพของโรงเรียน ทำให้มีนักวิชาการ นักการศึกษาได้กล่าวถึงบทบาท หน้าที่และความรับผิดชอบของผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำทางวิชาการไว้มากมายว่า บทบาทผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นพฤติกรรมที่ผู้บริหารสถานศึกษาแสดงออก โดยนำเอาความรู้ ความสามารถ ความคิด ทักษะ เทคนิควิธีที่มีประสิทธิภาพมาใช้ในการบริหารสถานศึกษา เพื่อกระตุ้นแนะนำครูให้ปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนจนบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนด และพัฒนาวิชาชีพครูให้เจริญก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น รุ่งนภา นุตราวงศ์ (2552: 57) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึง ผู้บริหารที่มีความรู้ของเข้าใจเรื่องมาตรฐานและหลักสูตร ซึ่งเป็นหัวใจของการพัฒนาคุณภาพการ เพื่อให้สามารถช่วยเหลือให้คำแนะนำแก่ครูและบุคลากร ตลอดจนการตัดสินใจในทิศทางที่ถูกต้อง เพื่อการจัดทำ

หลักสูตรสถานศึกษาเป็นไปอย่างมีคุณภาพและเหมาะสมกับบริบทความต้องการของโรงเรียน นอกจากนั้นผู้บริหารโรงเรียนจะต้องมีความรู้ความเข้าใจเรื่องระบบประกันคุณภาพเป็นข้อมูลในการตัดสินใจและปรับปรุงการจัดการศึกษาเพื่อให้บรรลุผลตามที่คาดหวังต่อไป ในขณะที่ อัศนี สุกิจใจ (2560: 41) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง พฤติกรรมการกระทำหน้าที่ตามบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์ในการชี้นำ หรือโน้มน้าวใจข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาตลอดจนผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้เข้าใจและเกิดความตระหนักในการรวมพลังและประสานสัมพันธ์เพื่อพัฒนางานวิชาการและวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง โดยตรงกับการส่งเสริมและพัฒนาการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้อย่างมีคุณภาพ ภาวะผู้นำทางวิชาการมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อคุณภาพการสอนของครูและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่จะต้องมีความเป็นผู้นำทางวิชาการใช้โอกาสใช้ความเป็นผู้นำอย่างเต็มศักยภาพและหันมาทุ่มเทให้กับงานบริหารสถานศึกษาเป็นหลัก ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำจะสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพส่งผลต่อบรรยากาศขององค์กรเพื่อให้สามารถปฏิบัติงานให้บรรลุตามเป้าหมายขององค์กรได้ (ปรียาภรณ์ เรืองเจริญ. 2560: 24)

การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 มีนโยบายในการประเมินคุณภาพผู้เรียนที่สามารถสะท้อนถึงคุณลักษณะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โดยให้มีการประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน (NT) ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ประเมินความสามารถพื้นฐาน 2 ด้าน คือ ความสามารถด้านภาษาไทย และความสามารถด้านคณิตศาสตร์ ผลการประเมินคุณภาพผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ย้อนหลัง 3 ปี ในภาพรวมคะแนนเฉลี่ยด้านคณิตศาสตร์ ด้านภาษาไทย และรวม 2 ด้าน มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าระดับประเทศทุกด้าน และทุกปีการศึกษา แสดงให้เห็นว่า คุณภาพการศึกษาไทยสมควรได้รับการติดตามและปรับปรุงคุณภาพการศึกษาให้ได้มาตรฐานตามเจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการบริหารงานด้านวิชาการ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน
2. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนจำแนกตามสถานภาพ และสถานศึกษา
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

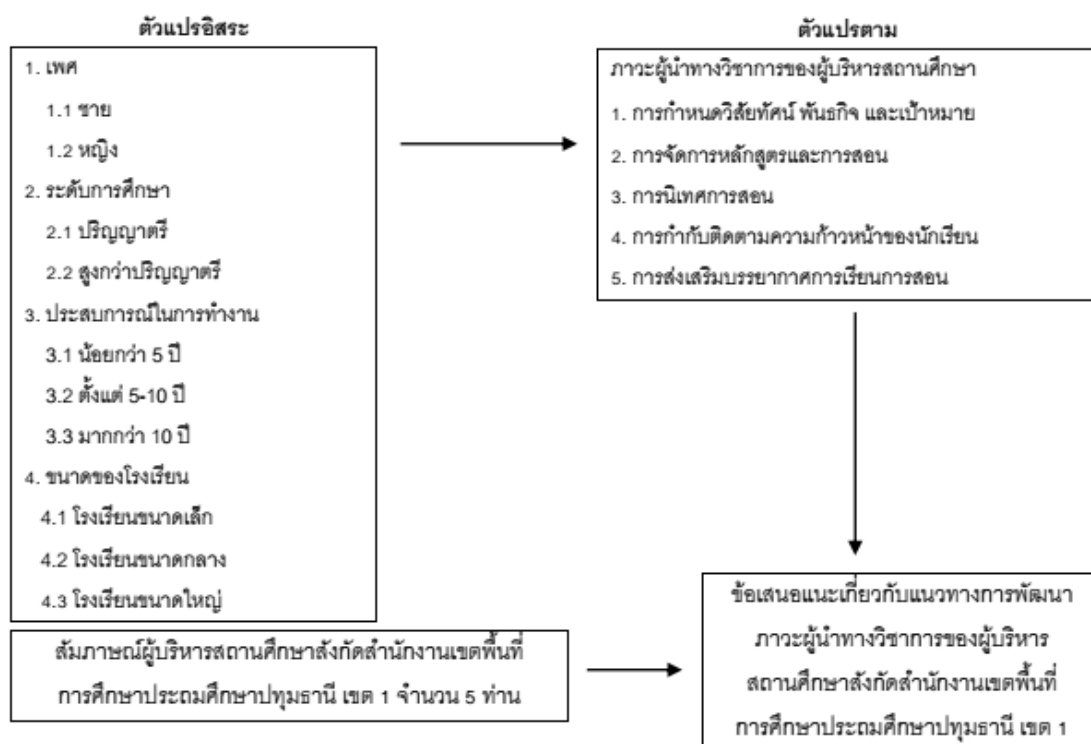

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ทราบระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของตนเอง สามารถใช้เป็นข้อมูลวางแผนพัฒนานตนเองได้
2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 สามารถใช้ข้อมูลเป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

กรอบแนวคิด

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยผู้วิจัยได้แนวคิดทฤษฎีของ กรูก (Krug. 1992: 430-443) ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐาน

ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีสถานภาพต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรในการศึกษานี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 100 คน และครูผู้สอนโรงเรียนประถมศึกษา 1,748 คน รวมจำนวนทั้งหมด 1,848 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 318 คน แบ่งเป็นผู้บริหาร 20 คน และครูผู้สอน 298 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของสำเร็จรูปของ เครจซี่ และ มอร์แกน (Krejcie; & Morgan, 1970) แล้วใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified sampling) โดยใช้ขนาดโรงเรียนเป็นชั้นภูมิ และใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Sample Random sampling) โดยวิธีการจับฉลาก

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของโรงเรียน

ตัวแปรตาม ได้แก่ ภาวะผู้นำทางวิชาการ ประกอบด้วย ประกอบด้วย 1) การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย 2) การจัดการหลักสูตรและการสอน 3) การนิเทศการสอน 4) การกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน และ 5) การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้การสอน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสอบถาม โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ศึกษาหลักการ ทฤษฎี จากเอกสาร ตำรา บทความทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำทางวิชาการ

2. กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยจากข้อมูลที่ได้ศึกษาเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยสังเคราะห์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารจัดการศึกษา มี 5 ด้าน

3. สร้างแบบสอบถามความคิดเห็นเรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 และแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของโรงเรียนเป็นแบบตรวจสอบรายการ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ประกอบด้วย 1) การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย 2) การจัดการหลักสูตรและการสอน 3) การนิเทศการสอน 4) การกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน และ 5) การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้การสอน มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ของลิเคิร์ต (Likert's five rating scale) และได้กำหนดน้ำหนักคะแนน ดังนี้

5 หมายถึง ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง ระดับความคิดเห็นต่ออยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง ระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามถึงโครงสร้าง โดยการสัมภาษณ์ผู้บริหาร 5 คน

4. นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้ว เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ เพื่อตรวจสอบ และให้ข้อเสนอแนะ

5. นำเครื่องมือให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ซึ่งเป็นผู้ที่มีความสามารถ ความเชี่ยวชาญในการบริหารการศึกษา ตรวจสอบเพื่อพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content validity) ความถูกต้องของภาษา เพื่อพิจารณาแก้ไขปรับปรุง ค่า IOC มีค่าอยู่ระหว่าง 0.60-1.00

6. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try-Out) กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนก โดยใช้เกณฑ์การเลือกข้อที่มีอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป และวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) และความสอดคล้องภายในของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient alpha) ของครอนบาค (Cronbach, 1990: 202-204) โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า α ตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป ถือว่าข้อคำถามมีความเชื่อมั่น (ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์ และคณะ. 2562) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ.994

7. นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดลองแล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบเป็นครั้งสุดท้ายแล้วนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของโรงเรียน โดยใช้สถิติพื้นฐาน คือ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. วิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดโรงเรียนแตกต่างกัน โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3. เปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดโรงเรียนแตกต่างกัน โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) แบบกลุ่มตัวอย่างที่เป็นอิสระจากกัน (Independent Samples) และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) แบบเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่าง 3 กลุ่ม ขึ้นไป วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

4. วิเคราะห์ข้อมูลข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยวิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากการสัมภาษณ์แบบสอบถามแบบกึ่งโครงสร้างและข้อคำถามปลายเปิด

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน

ตาราง 1 ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับภาวะผู้นำ			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย	4.45	.713	มาก	4
2. ด้านการจัดการหลักสูตรและการสอน	4.46	.762	มาก	3
3. ด้านการนิเทศการสอน	4.41	.795	มาก	5
4. ด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน	4.47	.809	มาก	2
5. ด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้การสอน	4.57	.771	มากที่สุด	1
รวม	4.47	.719	มาก	

จากตาราง 1 ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = .719) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้การสอน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = .771) รองลงมา คือ ด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = .809) ด้านการจัดการหลักสูตรและการสอน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = .762) ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = .713) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการนิเทศการสอน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.410$, S.D. = .795)

2. การเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของโรงเรียน

ตาราง 2 การเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา-
 ศึกษาปทุมธานี เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตามเพศ

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา	เพศ (n = 318)				t	Sig.
	ชาย		หญิง			
	(n = 111)		(n = 207)			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย	4.38	.735	4.48	.699	-1.305	.193
2. ด้านการจัดการหลักสูตรและการสอน	4.45	.769	4.47	.759	-.276	.783
3. ด้านการนิเทศการสอน	4.42	.801	4.41	.793	.125	.900
4. ด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน	4.47	.822	4.65	.804	.032	.974
5. ด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอน	4.59	.777	4.56	.769	.384	.701
รวม	4.46	.721	4.474	.719	-.192	.848

ระดับนัยสำคัญทางสถิติ

จากตาราง 2 พบว่า ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำแนกตามเพศ โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ตาราง 3 การเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา-
 ศึกษาปทุมธานี เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตามระดับการศึกษา

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับการศึกษา				t	Sig.
	ปริญญาตรี		สูงกว่าปริญญาตรี			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย	4.49	.675	4.29	.818	1.845*	.068
2. ด้านการจัดการหลักสูตรและการสอน	4.51	.734	4.30	.835	2.106*	.036
3. ด้านการนิเทศการสอน	4.46	.769	4.24	.867	2.032*	.043
4. ด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน	4.52	.769	4.29	.916	1.918*	.058
5. ด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอน	4.62	.729	4.41	.890	1.851	.067
รวม	4.52	.679	4.30	.825	2.217*	.027

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 3 พบว่า ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำแนกตามระดับการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้การสอนไม่แตกต่างกัน

ตาราง 4 การเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน

ภาวะผู้นำทางวิชาการของ ผู้บริหารสถานศึกษา	แหล่งความ แปรปรวน	SS.	df.	MS.	F	p-value
1. การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย	ระหว่างกลุ่ม	.842	2	.421	.828	.438
	ภายในกลุ่ม	160.157	315	.508		
	รวม	161.000	317			
2. การจัดการหลักสูตรและ การสอน	ระหว่างกลุ่ม	1.475	2	.737	1.273	.282
	ภายในกลุ่ม	182.522	315	.579		
	รวม	183.997	317			
3. การนิเทศการสอน	ระหว่างกลุ่ม	.134	2	.067	.105	.900
	ภายในกลุ่ม	200.182	315	.635		
	รวม	200.316	317			
4. การกำกับติดตามความ ก้าวหน้าของนักเรียน	ระหว่างกลุ่ม	.067	2	.033	.051	.951
	ภายในกลุ่ม	207.353	315	.658		
	รวม	207.420	317			
5. การส่งเสริมบรรยากาศ การเรียนรู้การสอน	ระหว่างกลุ่ม	.266	2	.133	.222	.801
	ภายในกลุ่ม	188.361	315	.598		
	รวม	188.627	317			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	.382	2	.191	.368	.692
	ภายในกลุ่ม	163.359	315	.519		
	รวม	163.741	317			

ระดับนัยสำคัญทางสถิติ

จากตาราง 4 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 5 การเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน

ภาวะผู้นำทางวิชาการของ ผู้บริหารสถานศึกษา	แหล่งความ แปรปรวน	SS.	df.	MS.	F	p-value
1. การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย	ระหว่างกลุ่ม	9.820	2	4.910	10.231**	.000
	ภายในกลุ่ม	151.179	315	.480		
	รวม	161.000	317			
2. การจัดการหลักสูตรและ การสอน	ระหว่างกลุ่ม	9.795	2	4.897	8.856**	.000
	ภายในกลุ่ม	174.202	315	.553		
	รวม	183.997	317			
3. การนิเทศการสอน	ระหว่างกลุ่ม	6.601	2	3.300	5.367**	.005
	ภายในกลุ่ม	193.715	315	.615		
	รวม	200.316	317			
4. การกำกับติดตามความ ก้าวหน้าของนักเรียน	ระหว่างกลุ่ม	15.806	2	7.903	12.992**	.000
	ภายในกลุ่ม	191.614	315	.608		
	รวม	207.420	317			
5. การส่งเสริมบรรยากาศ การเรียนรู้การสอน	ระหว่างกลุ่ม	13.106	2	6.553	11.760**	.000
	ภายในกลุ่ม	175.521	315	.557		
	รวม	188.627	317			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	10.114	2	5.057	10.369**	.000
	ภายในกลุ่ม	153.626	315	.488		
	รวม	163.741	317			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 5 พบว่า ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากผลการวิเคราะห์ดังกล่าว จึงทำการทดสอบเป็นรายคู่ตามวิธีของเชฟเฟ่ ดังตาราง 6-10

ตาราง 6 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยรายคู่ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย

ขนาดของโรงเรียน		ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่
	$\bar{X}$	4.261	4.288	4.634
ขนาดเล็ก	4.261	-	-.02725	-.37358*
ขนาดกลาง	4.288	-	-	-.34633**
ขนาดใหญ่	4.634	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05, **มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 6 พบว่า ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยรายคู่ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย โรงเรียนขนาดเล็กกับโรงเรียนขนาดใหญ่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่อยู่ในโรงเรียนขนาดใหญ่สูงกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก ส่วนโรงเรียนขนาดกลางกับโรงเรียนขนาดใหญ่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่อยู่ในโรงเรียนขนาดใหญ่สูงกว่าโรงเรียนขนาดกลาง

ตาราง 7 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยรายคู่ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ด้านการจัดการหลักสูตรและการสอน

ขนาดของโรงเรียน		ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่
	$\bar{X}$	4.322	4.293	4.651
ขนาดเล็ก	4.322	-	.02933	-.32813
ขนาดกลาง	4.293	-	-	-.35746**
ขนาดใหญ่	4.651	-	-	-

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 7 พบว่า ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยรายคู่ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ด้านการจัดการหลักสูตรและการสอน โรงเรียนขนาดกลางกับโรงเรียนขนาดใหญ่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่อยู่ในโรงเรียนขนาดใหญ่สูงกว่าโรงเรียนขนาดกลาง

ตาราง 8 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยรายคู่ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ด้านการนิเทศการสอน

ขนาดของโรงเรียน	$\bar{X}$	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่
		4.374	4.256	4.560
ขนาดเล็ก	4.374	-	.11873	-.18585
ขนาดกลาง	4.256	-	-	-.30458**
ขนาดใหญ่	4.560	-	-	-

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 8 พบว่า ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยรายคู่ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ด้านการนิเทศการสอน โรงเรียนขนาดกลางกับโรงเรียนขนาดใหญ่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่อยู่ในโรงเรียนขนาดใหญ่สูงกว่าโรงเรียนขนาดกลาง

ตาราง 9 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยรายคู่ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน

ขนาดของโรงเรียน	$\bar{X}$	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่
		4.481	4.217	4.690
ขนาดเล็ก	4.481	-	.26367	-.20936
ขนาดกลาง	4.217	-	-	-.47303**
ขนาดใหญ่	4.690	-	-	-

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 9 พบว่า ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยรายคู่ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน โรงเรียนขนาดกลางกับโรงเรียนขนาดใหญ่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่อยู่ในโรงเรียนขนาดใหญ่สูงกว่าโรงเรียนขนาดกลาง

ตาราง 10 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยรายคู่ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้การสอน

ขนาดของโรงเรียน	$\bar{X}$	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่
		4.550	4.348	4.779
ขนาดเล็ก	4.550	-	.20185	-.22872
ขนาดกลาง	4.348	-	-	-.43057**
ขนาดใหญ่	4.779	-	-	-

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 10 พบว่า ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยรายคู่ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน ด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้การสอน โรงเรียนขนาดกลางกับโรงเรียนขนาดใหญ่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่อยู่ในโรงเรียนขนาดใหญ่สูงกว่าโรงเรียนขนาดกลาง

3. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จากการสัมภาษณ์สรุปได้ ดังนี้

3.1 ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องแสดงบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการกำหนดวิสัยทัศน์ วางแผนยุทธศาสตร์ทางวิชาการ กำหนดภารกิจ และกรอบขอบเขตงาน ภายใต้ระยะเวลาที่กำหนดอย่างชัดเจนควรมีการปฐมนิเทศคณะครูเกี่ยวกับโครงสร้างของสถานศึกษา จัดวางตำแหน่งบุคลากรให้ตรงตามความถนัดและความสามารถของแต่ละคน และควรวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของสถานศึกษา มีการวางแผนร่วมกับคณะครูเกี่ยวกับโครงการต่าง ๆ ทางวิชาการเพื่อให้บรรลุความต้องการของผู้เรียน

3.2 ด้านการจัดการหลักสูตรและการสอน ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องบริหารจัดการหลักสูตรและการสอนให้สอดคล้องกับเป้าหมายของโรงเรียน มีความเข้าใจในเรื่องของหลักสูตรและการเรียนการสอน มีการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับเป้าหมายด้านวิชาการของโรงเรียนและนโยบายทิศทางการศึกษา

มีการใช้ข้อมูลในการพัฒนาหลักสูตรและการสอน เพื่อความสำเร็จของนักเรียน ใช้ความเป็นภาวะผู้นำ เพื่อการพัฒนาหลักสูตร นโยบายของโรงเรียน และส่งเสริมให้บุคลากรได้ดำเนินงานอย่างอิสระ

3.3 ด้านการนิเทศการสอน ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีการส่งเสริมและสนับสนุนการสอนของครูให้ครูมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การจัดการกระบวนการนิเทศชั้นเรียน มีปฏิทิน หรือหัวข้อที่จะนิเทศชัดเจน มีคณะกรรมการนิเทศ ร่วมระหว่างผู้บริหาร ครูผู้สอน หรือชุมชนให้คำแนะนำอย่างกัลยาณมิตร ควรมีการเยี่ยมชั้นเรียนเพื่อสังเกตการสอนของครู ประเมินผล และให้ข้อมูลย้อนกลับ และมีการตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผลงานวิชาการ งานสอนของครู เพื่อช่วยให้ครูได้รับข้อมูลในการพัฒนาด้านต่าง ๆ

3.4 ด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความร่วมมือระหว่างผู้บริหาร ครูผู้สอน ชุมชน หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ผู้บริหารสถานศึกษาต้องให้ความสำคัญของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน เน้นความสามารถและคุณภาพในการสอนของครูผู้สอน มีการแนะนำให้มีการวัดผลของนักเรียนก่อนการเรียนรู้นำนวัตกรรมเทคโนโลยีมาช่วยในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประเมินความก้าวหน้าของนักเรียนรายบุคคลร่วมกับครูและผู้ปกครอง และมีการแนะนำครูในการวิเคราะห์ผลงานของนักเรียนในชั้นเรียน สร้างความมั่นใจในการประเมินผลผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนในชั้นเรียน

3.5 ด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอน ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องจัดสรรทรัพยากรให้กับครูผู้สอนหรือนักเรียนเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอน สนับสนุนและเสริมสร้างบรรยากาศสิ่งแวดล้อมวัฒนธรรมที่มุ่งการเรียนรู้ปลอดภัยและเป็นระเบียบเรียบร้อย พัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับแหล่งทรัพยากรภายนอกและระหว่างบ้านกับโรงเรียน มีการสร้างแรงจูงใจให้กับครู นักเรียนและผู้ปกครองในการพัฒนาผู้เรียน พร้อมกำกับ ติดตามและประเมินบรรยากาศการจัดการเรียนการสอนเป็นประจำ และส่งเสริมให้ครูจัดห้องเรียนตามตัวชี้วัดห้องเรียนคุณภาพ มีการประเมินห้องเรียนคุณภาพอย่างสม่ำเสมอบรรยากาศการเรียนการสอนควรเน้นแบบประชาธิปไตยให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมทุกกิจกรรม

สรุปผลการวิจัย

1. ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอน อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน อยู่ในระดับมาก ด้านการจัดการหลักสูตรและการสอน อยู่ในระดับมาก ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย อยู่ในระดับมาก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการนิเทศการสอน อยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตามเพศ พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอนไม่แตกต่างกัน จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน และจำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องแสดงบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการกำหนดวิสัยทัศน์ วางแผนยุทธศาสตร์ทางวิชาการ กำหนดภารกิจ และกรอบขอบเขตงานภายใต้ระยะเวลาที่กำหนดอย่างชัดเจน จัดวางตำแหน่งบุคลากรให้ตรงตามความถนัดและความสามารถของแต่ละคน ผู้บริหารสถานศึกษามีความเข้าใจในเรื่องของหลักสูตรและการเรียนการสอน มีการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับเป้าหมายด้านวิชาการของโรงเรียนและนโยบายทิศทางการศึกษา ใช้ความเป็นภาวะผู้นำ เพื่อการพัฒนาหลักสูตร นโยบายของโรงเรียน และส่งเสริมให้บุคลากรได้ดำเนินงานอย่างอิสระ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การจัดการกระบวนการนิเทศชั้นเรียน เยี่ยมชั้นเรียนเพื่อสังเกตการสอนของ ครู ประเมินผล และให้ข้อมูลย้อนกลับ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประเมินความก้าวหน้าของนักเรียนรายบุคคลร่วมกับครูและผู้ปกครอง เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนในชั้นเรียน จัดสรรทรัพยากรให้กับครูผู้สอนหรือนักเรียนเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอน สนับสนุนและเสริมสร้างบรรยากาศสิ่งแวดล้อมวัฒนธรรมที่มุ่งการเรียนรู้ปลอดภัยและเป็นระเบียบเรียบร้อย

อภิปรายผล

1. ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอน อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน อยู่ในระดับมาก ด้านการจัดการหลักสูตรและการสอน อยู่ในระดับมาก ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย อยู่ในระดับมาก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการนิเทศการสอน อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิเชียร ทองคลี (2554) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการเรียนรู้นักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการเรียนรู้นักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 โดยภาพรวมทุกด้าน อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอน การกำหนดพันธกิจ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปานหทัย ปลั่งใจ (2563: 175) ได้วิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร พบว่า ครูมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำแนกตามเพศ พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ลัดดาวรรณ นัสดาเทพ (2557) ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี พบว่า 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) เปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดเมืองพัทยา จำแนกตามเพศ พบว่า โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านการจัดให้มีสิ่งจูงใจให้กับครู แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) เปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนสังกัดเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี จำแนกตามประสบการณ์

การทำงาน พบว่า โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการนิเทศ การศึกษาและการประเมินผลด้านการสอน ด้านการควบคุมการใช้เวลาในการสอน ด้านการดูแลเอาใจใส่ครูและ นักเรียนอย่างใกล้ชิด ด้านการส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปริฉัตร เล็กดวง (2554: 114) ได้วิจัยเรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 พบว่า 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำ ทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 จำแนกตามขนาดของ โรงเรียนโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) จำแนกตามสถานภาพโดยรวมแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอนไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัย ของ ขวัญจิตต์ เนียมเกตุ (2552) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก อำเภอเข็ญใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 พบว่า จำแนกตามเพศ ประสบการณ์การบริหาร ผู้บริหาร มีภาวะผู้นำทางวิชาการไม่แตกต่างกัน เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา ผู้บริหารที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี และระดับการศึกษาปริญญาโท มีภาวะผู้นำทางวิชาการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำแนก ตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมพร เทพสิดา (2560) ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนดีประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 พบว่า การเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนดีประจำตำบลตาม ความคิดเห็นของครูที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน พบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน และจำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปริฉัตร เล็กดวง (2554: 114) ได้วิจัย เรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 พบว่า ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 จำแนกตามขนาดของโรงเรียนโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และจำแนกตาม สถานภาพโดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องแสดงบทบาทของผู้บริหาร โรงเรียนในการกำหนดวิสัยทัศน์ วางแผนยุทธศาสตร์ทางวิชาการ กำหนดภารกิจ และกรอบขอบเขตงานภายใต้ระยะ เวลาที่กำหนดอย่างชัดเจน จัดวางตำแหน่งบุคลากรให้ตรงตามความถนัดและความสามารถของแต่ละคน สอดคล้อง กับแนวคิดของ แอนเดอร์สัน และ พิกฟอร์ด (Anderson; & Pigford, 1987: 67-70) และงานวิจัยของ ปรียาภรณ์ เรือง- เจริญ (2560: 74-128) ผู้บริหารสถานศึกษามีความเข้าใจในเรื่องของหลักสูตรและการเรียนการสอน มีการพัฒนาการ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับเป้าหมายด้านวิชาการของโรงเรียนและนโยบายทิศทางการศึกษา ใช้ความเป็นภาวะผู้นำ เพื่อการพัฒนาหลักสูตร นโยบายของโรงเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ กมลทิพย์ บุญโพธิ์ (2561: 71-109) และแนวคิดของ เฮก (Heck, 1990: 30-34) และส่งเสริมให้บุคลากรได้ดำเนินงานอย่างอิสระ มีการ

แลกเปลี่ยนเรียนรู้ การจัดการกระบวนการนิเทศชั้นเรียน เยี่ยมชั้นเรียนเพื่อสังเกตการสอนของครู ประเมินผล และให้ข้อมูลย้อนกลับ สอดคล้องกับแนวคิดของ เรสนิค (Resnick, 2002; cited in Sergiovanni, 2004: 83-84) การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ประเมินความก้าวหน้าของนักเรียนรายบุคคลร่วมกับครูและผู้ปกครอง เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนในชั้นเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ กมลทิพย์ บุญโพธิ์ (2561: 71-109) และแนวคิดของ แมนเนส (Manasse, 1986) จัดสรรทรัพยากรให้กับครูผู้สอนหรือนักเรียนเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอน สนับสนุนและเสริมสร้างบรรยากาศสิ่งแวดล้อมวัฒนธรรมที่มุ่งการเรียนรู้ปลอดภัยและเป็นระเบียบเรียบร้อย สอดคล้องกับแนวคิดของ เฮก (Heck, 1990: 30-34) และแนวคิด แฮนสัน (Hanson, 1996: 6)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 มีจำนวน 5 ด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอน อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน อยู่ในระดับมาก ด้านการจัดการหลักสูตรและการสอน อยู่ในระดับมาก ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย อยู่ในระดับมาก และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการนิเทศการสอน อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ดังนั้น ควรมีการส่งเสริมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาดังกล่าวให้ อยู่ในระดับมากที่สุด เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาของสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดการพัฒนาระดับสูงสุด

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา จากแนวคิดหรือทฤษฎีของบุคคลอื่น ๆ
2. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1
3. ควรศึกษาเชิงคุณภาพเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 เป็นรายกรณี ในสถานศึกษาที่ได้รับการคัดเลือกหรือได้รับการประกาศเกียรติคุณด้านต่าง ๆ

เอกสารอ้างอิง

- กมลทิพย์ บุญโพธิ์. (2561). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดองค์กรบริหารส่วนจังหวัด ชัยภูมิ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.
- ขวัญจิตต์ เนียมเกตุ. (2552). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- ปริญตร เล็กดวง. (2554). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
สุพรรณบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ปรียาภรณ์ เรืองเจริญ. (2560). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏ
ชัยภูมิ.
- ปานหทัย ปลงใจ. (2563). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตบางบอน
กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- รุ่งนภา นุตราวาศ. (2552). หลักสูตรอิงมาตรฐาน การพัฒนาสู่คุณภาพ. วารสารวิชาการ. 4(4): 57-60.
- ลัดดาวรรณ นัดดาเทพ. (2557). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสังกัดเมืองพัทยา
จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ลัดดาวัลย์ เพชรโรจน์ และคณะ. (2562). ระเบียบวิธีการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่พิมพ์.
- วรรณวิสา สุชีนัย. (2552). ภาวะผู้นำทางวิชาการที่มีผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วิเชียร ทองดล. (2554). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับ
การเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31. วิทยานิพนธ์ปริญญา
ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- สมพร เทพสิดา. (2560). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนดีประจำตำบล สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. บุรีรัมย์:
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- อัศนีย์ สุกิจใจ. (2560). รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงวิชาการตามหลักพุทธธรรมของผู้บริหารโรงเรียนวิถี
พุทธในจังหวัดนครสวรรค์. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ-
ราชวิทยาลัย.
- Anderon, L. W.; & Pigford, A. B. (2000). Removing Administrative Impediments to Instructional Improvement
Efforts. *Theory into Practice*. 16(1): 67-70.
- Cronbach, L. T. (1990). *Essentials of Psychological Testing*. New York: Harper & Ollins.
- Hanson, M. E. (1996). *Education Administration and Organizational Behavior*. 4th ed., Boston, MA: Allyn
and Bacon.
- Heck, R. H.; et al. (1990). Instructional Leadership. School Achievement: Validation of a Causal Model.
Educational Administration Quarterly. 26(2): 30-34.
- Krejcie, R. V.; & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and
Psychological Measurement*. 30(3): 608.
- Krug, R. E. (1992). *Leadership and Performance beyond Expectations*. New York: Free Press.
- Manasse A. L. (1986). Principals as Leaders of High Performing Systems. *Educational Leadership*. 41(5):
42-46.

Resnick, M. (2002). Rethinking Learning in the Digital Age. Oxford: Oxford University Press.

E020L: ภาพสะท้อนวิถีชีวิตชาวไทยถิ่นใต้ผ่านบทเพลงเพื่อชีวิต

REFLECTIONS ON THE LIFESTYLE OF SOUTHERN THAI PEOPLE IN THE THAI FOLK SONG

กนกนาถ ปานหมี¹ Xianping Qin² Shi Kai Liang³ ปาณิสรา ธรรมชาติ⁴ วิทยา ทาตอง⁵

^{1, 2, 3, 4} นักศึกษาศาสาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร คณะศิลปศาสตร์/มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

^{5, 6} อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร คณะศิลปศาสตร์/มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาภาพสะท้อนวิถีชีวิตของชาวไทยถิ่นใต้ที่สื่อผ่านทางบทเพลงเพื่อชีวิต การศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยวิเคราะห์ภาพสะท้อนจากคำภาษาไทยถิ่นใต้ที่พบในบทเพลงเพื่อชีวิตที่เผยแพร่ในเว็บไซต์ www.youtube.com โดยได้คัดเลือกบทเพลงเพื่อชีวิตที่ได้รับความนิยมในปัจจุบัน โดยใช้คำว่า เพลงได้ยอดฮิตติดชาร์ต และทำการคัดเลือกบทเพลง จำนวน 10 บทเพลง ผลการศึกษา พบว่าภาพสะท้อนวิถีชีวิตของชาวไทยถิ่นใต้ที่สื่อผ่านทางบทเพลงเพื่อชีวิต พบว่ามีภาพสะท้อนวิถีชีวิตของชาวไทยถิ่นใต้ด้านต่าง ๆ ทั้งหมด 7 ด้าน ได้แก่ 1) ภาพสะท้อนสังคมทางด้านวัฒนธรรมภาษาถิ่นใต้ 2) ภาพสะท้อนสังคมทางด้านวัฒนธรรมดนตรีภาคใต้ 3) ภาพสะท้อนสังคมทางด้านศิลปวัฒนธรรมการแสดงของภาคใต้ 4) ภาพสะท้อนสังคมทางด้านวัฒนธรรมและค่านิยม 5) ภาพสะท้อนสังคมทางด้านวัฒนธรรมอาหารการกินของชาวไทยถิ่นใต้ 6) ภาพสะท้อนสังคมทางด้านเศรษฐกิจของภาคใต้ และ 7) ภาพสะท้อนสังคมทางด้านลักษณะนิสัยใจคอของชาวไทยถิ่นใต้ นอกจากนี้ยังพบว่าแนวคิดในการประพันธ์เพลงนั้นเกิดจากแรงบันดาลใจ การแสดงความคิดเห็นต่อค่านิยมของสังคมและวัฒนธรรม วิถีชีวิตของชาวไทยถิ่นใต้ตามสภาพทางสังคมที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาหนึ่ง แนวคิดในการแสดงอารมณ์ความรู้สึก ตลอดจนประสบการณ์ในชีวิตของศิลปิน แล้วนำมาเป็นข้อมูลในการประพันธ์เพลง โดยการนำเสนอเนื้อหาของเพลงเป็นภาษาไทยถิ่นใต้

คำสำคัญ: ภาพสะท้อน วิถีชีวิต ชาวไทยถิ่นใต้ เพลง บทเพลงเพื่อชีวิต

Abstract

This research aims to study the reflection of the lifestyle of southern Thai people's in the Thai folk song. This study is a qualitative research. By analyzing reflections from southern Thai words found in the Thai folk song published on the website www.youtube.com. 10 songs for life that are currently popular were selected. The results of the study found that the images reflect the way of life of southern Thai people conveyed through songs for life. It was found that there are 7 different aspects of the lifestyle of southern Thai people, including 1) a reflection of society in the culture of southern dialects, 2) a reflection of society in the culture of southern music, 3) a reflection of society in the area of arts and culture. Performances of the southern region 4) reflection of society in terms of culture and values 5) reflection of society in terms of culture and food of southern Thai people 6) reflection of society in terms of economics

of the southern region and 7) reflection of society in terms of Characteristics and temperaments of southern Thai people In addition, it was found that the idea for composing a song came from inspiration. Expressing opinions on social and cultural values The way of life of the southern Thai people according to the social conditions that occurred during a certain period of time. The concept of expressing emotions as well as experiences in the lives of artists that have encountered Then use it as information for composing songs. By presenting the content of the song in the Southern Thai dialect..

Keywords: reflections, lifestyle, southern thai people, song, thai folk song

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

บทเพลงเพื่อชีวิตเป็นบทเพลงที่มีเนื้อหาที่สะท้อนให้เห็นถึงสภาพของสังคมในมิติต่าง ๆ ได้แก่ วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ วัฒนธรรม ประเพณี เศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง การเปลี่ยนแปลง ตลอดจนถึงอารมณ์ความรู้สึกนึกคิดของผู้คนที่เกิดขึ้นในสังคมในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง โดยมีศิลปินเป็นผู้ถ่ายทอดเรื่องราวดังกล่าวผ่านบทเพลง เพื่อเป็นสื่อกลางในการบอกเล่าเรื่องราวและอารมณ์ความรู้สึกนึกคิดของศิลปินให้คนในสังคมนั้นได้รับรู้ในวงกว้าง

จรรยาวัณ สุวรรณภูสิทธิ์ (2519; อ้างถึงใน ภัทรินทร์ สว่างอารมณ์. 2553: 51) ได้กล่าวถึงลักษณะเนื้อหาของบทเพลงเพื่อชีวิตไว้ทั้งหมด 4 ลักษณะ ได้แก่ 1) ใช้คำหรือภาษาที่ง่ายและสื่อความหมายชัดเจน สามารถจดจำได้ทันทีและกินใจผู้ฟัง 2) เนื้อเพลงที่ดีจะต้องถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกที่มาจากเหตุการณ์ทางสังคมที่เกิดขึ้นจริงในขณะนั้น 3) เนื้อเพลงมีจังหวะและท่วงทำนองเหมาะสมกับการกระตุ้นอารมณ์ของผู้ฟัง และ 4) เนื้อเพลงควรมีโครงเรื่องหรือเนื้อหาสาระในเพลงที่ตรงกับชื่อเรื่อง และเรื่องเล่าที่กล่าวถึงในเพลงควรเป็นเรื่องที่ผู้ฟังเข้าใจดีอยู่แล้ว จากลักษณะเนื้อหาของบทเพลงเพื่อชีวิตนั้น ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่าชาวไทยถิ่นใต้มักนิยมฟังบทเพลงที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับบทเพลงเพื่อชีวิตทั้งในยามว่างและในขณะทำงาน อาจกล่าวได้ว่าบทเพลงเพื่อชีวิตมีความสัมพันธ์กับชีวิตของชาวไทยถิ่นใต้ในแทบทุกมิติของชีวิต บทเพลงเพื่อชีวิตที่เผยแพร่ในสังคมไทยมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันมักมีเนื้อหาที่แสดงถึงวิถีชีวิตของชาวไทยถิ่นใต้ทั้งในด้านภาษา ดนตรี ศิลปะการแสดง ความคิด ความเชื่อ ค่านิยม อาหารการกิน เศรษฐกิจ และลักษณะนิสัยใจคอของชาวไทยถิ่นใต้ ซึ่งเป็นภาพสะท้อนให้เห็นถึงความเป็นจริงที่เกิดขึ้นในสังคมท้องถิ่นภาคใต้ที่มีการดำเนินชีวิตที่น่าสนใจและมีการปรับตัวท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงของสังคมและกระแสของเวลา

ในปัจจุบันบทเพลงเพื่อชีวิตมีการนำเสนอในรูปแบบที่ทันสมัยมากยิ่งขึ้น อันเนื่องมาจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและอุตสาหกรรมเพลงที่มีการเคลื่อนไหวไปตามการเปลี่ยนแปลงของสังคม ทำให้บทเพลงได้รับการดัดแปลงและนำเสนอผ่านสื่อสมัยใหม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเว็บไซต์ www.youtube.com ซึ่งเป็นช่องทางที่ได้รับความนิยมจากผู้ฟังในสังคมปัจจุบัน เพราะความสะดวกรวดเร็วและสามารถเข้าถึงได้โดยไร้ข้อจำกัดทางพื้นที่และเวลา ทำให้ผู้ฟังจากทั่วโลกนิยมฟังเพลงผ่านทางเว็บไซต์ดังกล่าว ดังจะเห็นได้จากข้อมูลผลสำรวจที่ปรากฏในเว็บไซต์ www.springnews.co.th (springnews. 2023) พบว่าเว็บไซต์ที่คนไทยใช้มากที่สุดคือ ยูทูบ (Youtube) ข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าช่องทางนี้มีอิทธิพลอย่างมากต่อคนในสังคมไทย และผู้วิจัยคาดว่าช่องทางดังกล่าวจะมีอิทธิพลต่อคนไทยถิ่นใต้ รวมถึงยังสะท้อนการยอมรับเรื่องราวและอารมณ์ความรู้สึกนึกคิดบางประการที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ฟังอีกด้วย

จากการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นพบว่า บทเพลงเพื่อชีวิตที่เผยแพร่ในเว็บไซต์ www.youtube.com ซึ่งสะท้อนให้เห็นสภาพวิถีชีวิตของชาวไทยถิ่นใต้ นั้น มักเป็นบทเพลงที่มีการบรรยายเนื้อหาเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตของคนในพื้นที่หลากหลายมิติ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

“...ไปแลหนึ่งลุงแลมโนราห์

เที่ยวงานชักพระเที่ยวงานเดือนสิบ

จะชวนน้องสาวไปกินหอยใหญ่เมืองกาญดิษฐ์

แล้วแวมมากินไขเค็มแดงแดงเมืองไชยา”

เพลงวิถีใต้ - ชีเดช ทองอุไร

จากตัวอย่างข้างต้น จะเห็นได้ว่าในบทเพลง “วิถีใต้” พบภาพสะท้อนวิถีชีวิตของชาวไทยถิ่นใต้ทั้งหมด 3 ภาพ ได้แก่ 1) ภาพสะท้อนสังคมทางด้านศิลปวัฒนธรรมการแสดงของภาคใต้ สังเกตได้จากคำภาษาไทยมาตรฐานและภาษาไทยถิ่นใต้ ได้แก่ คำว่า “หนึ่งลุง” และ “มโนราห์” คำทั้งสองนี้แสดงให้เห็นศิลปะการแสดงที่มีเอกลักษณ์และมีชื่อเสียงของภาคใต้ 2) ภาพสะท้อนสังคมทางด้านวัฒนธรรมและค่านิยม สังเกตได้จากคำว่า “งานชักพระ” และ “งานเดือนสิบ” คำทั้งสองนี้แสดงให้เห็นประเพณีที่สำคัญของภาคใต้ 2 ประเพณี นั่นคือ “ประเพณีชักพระ” ซึ่งเป็นประเพณีที่จัดขึ้นในช่วงวันออกพรรษา ตรงกับวันแรม 1 ค่ำ เดือน 11 เพื่อรอรับเสด็จพระพุทธเจ้า เมื่อครั้งที่พระองค์เสด็จไปจำพรรษา ณ สวรรค์ชั้นดาวดึงส์เพื่อโปรดพระมารดา และเสด็จมายังโลกมนุษย์ และ “ประเพณีบุญสารทเดือนสิบ” ซึ่งเป็นประเพณีที่จัดขึ้นในช่วงวันแรม 1 ค่ำ ถึงแรม 15 ค่ำ เดือนสิบของทุกปี เพื่ออุทิศส่วนกุศลให้แก่ดวงวิญญาณของบรรพชนและญาติที่ล่วงลับ และ 3) ภาพสะท้อนสังคมทางด้านวัฒนธรรมอาหารการกินของชาวไทยถิ่นใต้ สังเกตได้จากคำว่า “หอยใหญ่เมืองกาญดิษฐ์” และ “ไขเค็มแดงแดงเมืองไชยา” ซึ่งเป็นอาหารขึ้นชื่อของจังหวัดสุราษฎร์ธานี นั่นคือ “หอยนางรม” และ “ไขเค็ม”

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยมีความเห็นว่าภาพสะท้อนวิถีชีวิตของชาวไทยถิ่นใต้น่าสนใจ ประกอบกับการใช้ภาษาไทยถิ่นใต้ที่ปรากฏในบทเพลงดังที่ยกมานั้นมีความโดดเด่นด้านลักษณะการใช้คำ เนื่องจากมีการใช้ภาษาไทยมาตรฐานและภาษาไทยถิ่นใต้ปะปนกัน ในบทเพลงเพื่อสะท้อนความคิดความรู้สึกและการเชื่อมโยงกับบริบทสังคมและวัฒนธรรม ตลอดจนการบอกเล่าเรื่องราววิถีชีวิตสภาพความเป็นอยู่ที่สุดแท้ในบทเพลง ส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ถึงคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้และสภาพวิถีชีวิตของคนในสังคมท้องถิ่นผ่านบทเพลงควบคู่กัน

วัตถุประสงค์

เพื่อวิเคราะห์ภาพสะท้อนวิถีชีวิตชาวไทยถิ่นใต้ผ่านบทเพลงเพื่อชีวิต

ขอบเขตการวิจัย

ผู้วิจัยมีขอบเขตในการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยเลือกศึกษาภาพสะท้อนวิถีชีวิตคนไทยถิ่นใต้ที่นำเสนอผ่านคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้ในบทเพลงเพื่อชีวิต และเป็นบทเพลงที่เผยแพร่ในเว็บไซต์ www.youtube.com โดยได้คัดเลือกบทเพลงเพื่อชีวิตที่ได้รับความนิยมในปัจจุบัน จำนวน 10 บทเพลง ได้แก่ 1) เพลงหนึ่งทะเล 2) เพลงอยากหลบปีกไม้ 3) เพลงวิถีใต้ 4) เพลงเด็กชาย ๆ 5) เพลงจากใจเด็กแว้น 6) เพลงซึ้ง 7) เพลงสังคม (คนนิทาน) 8) เพลงรักปีกไม้ 9) เพลงไข่มุกไม่บอกสักคำ และ 10) เพลงหมอลำหมอน้อง

2. ผู้วิจัยเลือกศึกษาภาพสะท้อนที่นำเสนอผ่านการใช้คำศัพท์ภาษาไทยกลางและภาษาไทยถิ่นใต้ ทั้งนี้ในการวิเคราะห์หาคำใดเป็นภาษาไทยถิ่นใต้นั้น ผู้วิจัยใช้เกณฑ์ในการคัดเลือกตามแนวคิดของ เรืองเดช ปันเชือนขัตย์ (2531; อ้างถึงใน สุวัฒน์ เลี่ยมประวัตติ. 2551: 159-160) เกณฑ์การวิเคราะห์มีดังนี้

2.1 ศัพท์เฉพาะในภาษาไทยถิ่นใต้ คือ คำศัพท์ที่เป็นคำที่มีใช้เฉพาะในพื้นที่ภาคใต้ของประเทศไทย ไม่มีใช้ในภาษาไทยถิ่นอื่น ๆ และมีความหมายเฉพาะที่ใช้ในพื้นที่นั้น เช่น แผลง (พูด) คนชาย (ผู้ชาย) แขน (รีบ) เป็นต้น

2.2 ศัพท์เสียงปฏิภาคกับภาษาไทยกลาง คือ คำศัพท์ที่มีความหมายตรงกับภาษาไทยกลาง แต่อาจมีการตัดพยางค์ เพิ่มพยางค์ หรือการกลายเสียงตามสำเนียงภาษาไทยถิ่นใต้ ทำให้คำมีรูปและเสียงที่ต่างออกไปจากภาษาไทยกลาง และคำเหล่านี้จะใช้สื่อสารเฉพาะในวิถีชีวิตของคนไทยถิ่นใต้เท่านั้น เช่น เป้า (กระเป๋) สาร (ข้าวสาร) ฉาน (ฉัน) เป็นต้น

2.3 ศัพท์ที่มีรูปและเสียงตรงกับภาษาไทยกลางแต่ใช้ในความหมายต่างกัน คือ คำศัพท์ที่มีรูปและเสียงที่ตรงกับภาษาไทยกลาง แต่มีความหมายแตกต่างกับภาษาไทยกลาง กล่าวคือ คำเดียวกันนั้นในภาษาไทยถิ่นใต้อาจใช้ในความหมายที่แคบ กว้าง หรือต่างบริบทกับภาษาไทยกลาง และคำเหล่านี้จะใช้สื่อสารเฉพาะในวิถีชีวิตของคนไทยถิ่นใต้เท่านั้น เช่น พอง (ใช้กับสิ่งของและศพ) พา (ใช้กับคนและสิ่งของ) ทุ้ม (ทิ้ง, ขว้าง, เลิก, ร้างไป) เป็นต้น

3. ในการวิเคราะห์ภาพสะท้อนวิถีชีวิตคนไทยถิ่นใต้ในบทเพลงเพื่อชีวิต ผู้วิจัยถอดบทเพลงเป็นวัจนภาษา และวิเคราะห์จากรูปภาษาและความหมายที่สื่อออกมาผ่านวัจนภาษาเท่านั้น

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาษาไทยถิ่นใต้ การศึกษาเพลงได้และทฤษฎีการจำแนกคำ
2. กำหนดวิธีการรวบรวมข้อมูล ดังนี้

2.1 การสำรวจและคัดเลือกบทเพลงที่ได้รับความนิยมนั้น ผู้วิจัยได้สืบค้นข้อมูลจาก www.youtube.com ค้นหาคำว่า "รวมเพลงไ้ยอดฮิต ติดชาร์ต" ในช่องค้นหา และคัดเลือกเพลง จำนวน 10 เพลง ทั้งนี้ ผู้วิจัยสิ้นสุดการเก็บข้อมูล เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2566

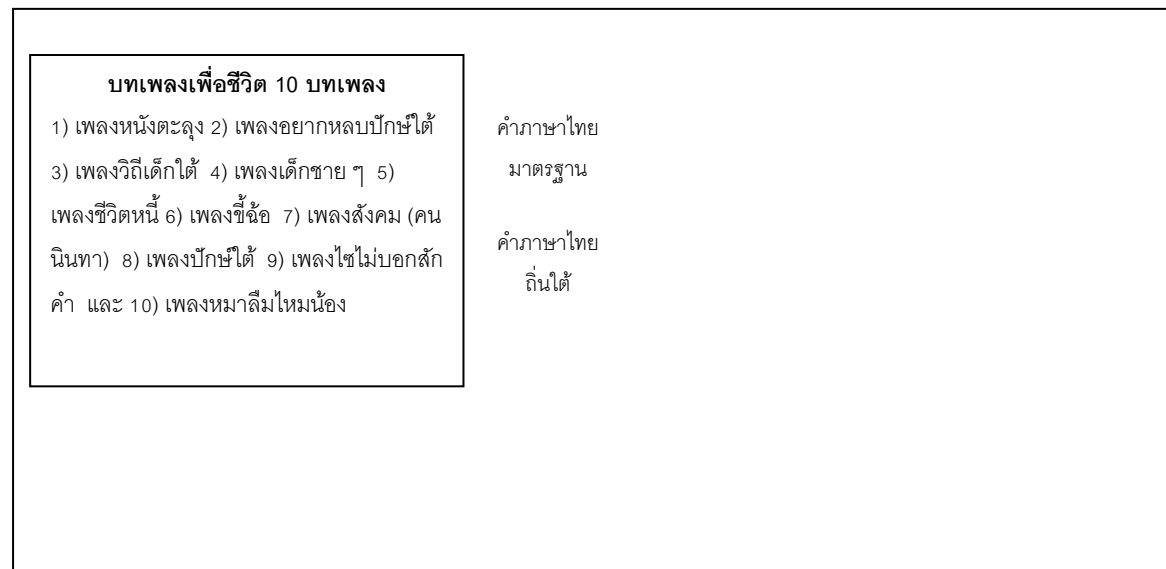
2.2 ผู้วิจัยคัดแยกคำภาษาไทยถิ่นใต้ เพื่อนำมาวิเคราะห์ภาพสะท้อนวิถีชีวิตในด้านต่าง ๆ จากบทเพลงทั้งหมด 10 บทเพลง โดยใช้แนวคิดของ ไสวภา สงขาว (2563)

3. ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลในประเด็นลักษณะการใช้คำที่สะท้อนภาพวิถีชีวิตในบทเพลงเพื่อชีวิต โดยค้นหาความหมายของคำเพื่อประกอบการวิเคราะห์จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ได้แก่ 1) พจนานุกรมภาษาถิ่นใต้ พุทธศักราช 2550 2) พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2554 และ 3) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาภาษาไทยถิ่นใต้ และอาศัยเกณฑ์การพิจารณาศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้ตามแนวคิดของ เรืองเดช ปันเชือนขัตย์ (2531; อ้างถึงใน สุวัฒน์ เลี่ยมประวัตติ. 2551: 159-160)

4. สรุป อภิปรายผลการศึกษา และข้อเสนอแนะ

กรอบแนวคิด

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้นำกรอบแนวคิดของ ไสวภา สงขาว (2563) มาประยุกต์ใช้ มีรายละเอียดดังแผนภาพต่อไปนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงภาพสะท้อนวิถีชีวิตชาวไทยถิ่นใต้ในบทเพลงเพื่อชีวิต
2. ทำให้ทราบถึงคำศัพท์ภาษาไทยถิ่นใต้ที่ใช้นำเสนอภาพสะท้อนวิถีชีวิตของคนไทยถิ่นใต้ในบทเพลงเพื่อชีวิต
3. ทำให้เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาภาพสะท้อนในบทเพลงเพื่อชีวิตของชาวไทยถิ่นต่าง ๆ ได้อีกในอนาคต

ผลการวิจัย

จากการศึกษาภาพสะท้อนวิถีชีวิตชาวไทยถิ่นใต้ที่สื่อผ่านบทเพลงเพื่อชีวิต พบว่ามีภาพสะท้อนทางสังคมวิถีชีวิตของชาวใต้ในด้านต่าง ๆ 7 ภาพ ดังนี้

1. ภาพสะท้อนสังคมทางด้านวัฒนธรรมภาษาถิ่นใต้ พิจารณาได้จากการนำภาษาไทยถิ่นใต้มาประพันธ์เป็นเนื้อร้องในบทเพลงเพื่อชีวิต ทั้งในรูปแบบของการใช้เฉพาะภาษาถิ่นใต้ และรูปแบบของใช้ภาษาไทยถิ่นใต้ปนกับภาษาไทยมาตรฐาน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 2

“...ไอ้ซึ้ง ไอ้ซึ้ง ละคนซึ้ง เ็จ มาเพียงวางเบ็ดแล้วเขาก็ไป ไอ้ซึ้ง ไอ้ซึ้ง ตอแหลไป หัวงเพียงแค่นี้ แล้วเขาก็สำนวน แล้วต้องอยู่ แล้วต้องอยู่ อยู่แสนนาน ไม่มีแฟนก็ขึ้นคาน ไม่ใช่ตายที่...”

เพลงซึ้ง - บ.เบิ้ล สามร้อย

จากตัวอย่างข้างต้น คำว่า “ซึ้ง” ในภาษาไทยถิ่นใต้ นั้น หมายถึง ซึ้ง โทก หลอกลวง กล่าวได้ว่า ลักษณะการนำเสนอเนื้อหาของบทเพลงนี้นั้น จะเป็นการพรรณนาถึงความรักที่มีแต่การหลอกลวง เข้ามาเพียง คั่นเวลาหรือระบายความเหงา ส่วนเรื่องลักษณะลีลาทางดนตรีในเพลงนี้นั้น เป็นเพลงที่มีท่วงทำนองและจังหวะ ค่อนข้างเร็ว ฟังแล้วให้ความรู้สึกโกรธและไม่พอใจ สอดคล้องกับเนื้อหาและการเสริมสร้างอารมณ์ของเพลงได้เป็นอย่างดี

2. ภาพสะท้อนสังคมทางด้านวัฒนธรรมดนตรีภาคใต้ พิจารณาได้จากการนำกลืนอายุของวัฒนธรรม ดนตรีภาคใต้ ได้แก่ ดนตรีหนังตะลุง มโนราห์ และร้องเงี้ยว เข้ามาผสมผสานในบทเพลงในรูปแบบทำนองของเพลง จังหวะของเพลง และการเลือกใช้สีสันของเสียงเครื่องดนตรีที่นำมาใช้บรรเลง ในบทเพลงจึงทำให้บทเพลงเพื่อชีวิตนั้น มีลักษณะของการเป็นดนตรีร่วมสมัย ที่มีเสน่ห์กลืนอายุ ของดนตรีวัฒนธรรมดนตรีภาคใต้ สื่อผ่านออกมาทาง เสียงเพลงทำให้ผลงานเพลงเพื่อชีวิตนั้นมี ความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 3

“...ต่อเช้าวันว่าง เล่นสงกรานต์ ไปทอยอีพาลูกหัวครก ไปแลหนังโหม่ง รำวงเวียนครก ในราตรีหลก หลก แลเพลงบอกทอกหัวใด ว่าเฮ้วาเห เพลงบอกทอกหัวใด หวันเย็นค่อยไปตี ทับยาว เลเรามี นาเรามี สวนยางมีตั้ง มากมาย เขาเรามี น้ำตกมี แม่น้ำมีตั้งหลายสาย เดือนสิบเอ็ดได้แข่งชักพระ เฮโล เฮโล เอ้า ชัก ชัก ชัก เฮโล เฮโล อี สาระพา...”

เพลงปักซีใต้ - รวมศิลปินใต้ อาร์สยาม

จากตัวอย่างข้างต้น ภายในเนื้อร้องทำนองเพลงรักปักซีใต้มีการใช้คำภาษาไทยถิ่นใต้เพื่อสะท้อน วัฒนธรรมดนตรี ได้แก่ คำว่า “ทับยาว” หมายถึง กลองยาว เนื่องจากเพลงนี้ต้องการให้กลุ่มศิลปินใต้สะท้อนความรัก ความภาคภูมิใจในบ้านเกิดของตน และนำเสนอศิลปวัฒนธรรม ประเพณี สถานที่ท่องเที่ยวความสวยงามทาง ธรรมชาติ เพื่อให้คนรุ่นใหม่ช่วยกันรักษาและสืบสานสิ่งดีงามเหล่านี้ให้คงอยู่ตลอดไป

3. ภาพสะท้อนสังคมทางด้านศิลปวัฒนธรรมการแสดงของภาคใต้ พิจารณาได้จากการนำเรื่องราวที่ เกี่ยวข้องกับศิลปวัฒนธรรมการแสดงของภาคใต้ อันได้แก่ หนังตะลุง ในรา สื่อลงไปในบทเพลงผ่านการประพันธ์ เนื้อร้อง ทำนอง และจังหวะลีลาของเพลงเพื่อชีวิต ซึ่งมีผลทำให้ผู้ฟังนึกถึง ศิลปวัฒนธรรมการแสดงของภาคใต้ ดังกล่าวขึ้นมาขณะที่ฟังเพลง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 4

“...หนังตะลุง หนังตะลุงเมืองปักซีใต้ เอาหนังควายมาระบายด้วยฟูกัน

ใช้วาทศิลป์กับศิลปะรวมกัน

เชิดชูสร้างสรรค์วัฒนธรรมสดี...”

เพลงหนังตะลุง - ฅามา

จากตัวอย่างข้างต้น มีการใช้คำภาษาไทยมาตรฐานที่แสดงถึงศิลปะการแสดงพื้นบ้านภาคใต้ ได้แก่ คำว่า “หนังตะลุง” โดยการนำเสนอเนื้อหาของบทเพลงที่เป็นการเชิญชวนรณรงค์ส่งเสริมให้เห็นคุณค่าของหนัง ตะลุงตลอดจนถึงการอนุรักษ์การแสดงหนังตะลุง ซึ่งเป็นศิลปวัฒนธรรมการแสดงของภาคใต้ที่สำคัญอันบ่งบอกถึง ความเป็นอัตลักษณ์ของชาวใต้ให้คงอยู่สืบไป

4. ภาพสะท้อนสังคมทางด้านวัฒนธรรมและค่านิยม พิจารณาได้จากการนำเรื่องราวของสภาพทาง สังคมวัฒนธรรมและค่านิยมของชาวไทยถิ่นใต้มาประพันธ์เนื้อร้องที่เกี่ยวข้องกับเรื่องราวต่าง ๆ เช่น เรื่องของมุมมอง

ภาพลบที่มีต่อสตรี การแต่งกายของหนุ่มสาวชาวใต้ ทรงผมที่ได้รับความนิยมของชาวไทยถิ่นใต้ เป็นต้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 5

“...นุ่งกางเกงยีนส์ลึบไสเสื้อร้ายร้าย ผูกผ้าซอบ สไตร์แซนยาวดุมมุกจับเอามาจุกแล้วหนีบใน จำปี จำปาส้อยแหวนนาคาเต็มยศมันเป็นสไตร์เด็กได้ คือเอกลักษณ์ของกายแต่งกายเด็กได้ สไตร์เซอร์เซอร์ไม่รู้ว่าคุณหนูอย่างเธออีกรักชอบฮีสนมัย ถ้าหากว่าน้องรับได้พี่จะพาน้องกลับไปไปเที่ยวบ้านพี่...”

เพลงวิถีเด็กได้ - ชีเดช ทองอุไรชาติ

จากตัวอย่างข้างต้น พบการใช้ภาษาไทยมาตรฐานที่นำเสนอภาพการแต่งกายของชาวไทยถิ่นใต้ เพศชาย ได้แก่ “นุ่งกางเกงยีนส์ลึบไสเสื้อร้ายร้าย ผูกผ้าซอบ สไตร์แซนยาวดุมมุกจับเอามาจุกแล้วหนีบใน จำปี จำปาส้อยแหวนนาคาเต็มยศมันเป็นสไตร์เด็กได้” โดยในเนื้อเพลงมีการกล่าวถึงค่านิยมการแต่งตัวของเด็กวัยรุ่นในภาคใต้ที่มีสไตร์การแต่งตัวที่แตกต่างการกลุ่มวัยรุ่นในภาคอื่น ๆ สังเกตได้จากการใช้คำเรียกว่าการแต่งกายลักษณะนี้เป็นลักษณะเฉพาะของชายชาวใต้ ดังว่า “คือเอกลักษณ์ของกายแต่งกายเด็กได้” โดยการเลือกใช้คำที่ทำให้เกิดจินตนาการและมองเห็นภาพ

5. ภาพสะท้อนสังคมทางด้านวัฒนธรรมอาหารการกินของชาวไทยถิ่นใต้ พิจารณาได้จากการนำชื่ออาหารและผักพื้นบ้านภาคใต้สื่อผ่านทางบทเพลง โดยการประพันธ์เนื้อร้องที่มีการกล่าวถึงอาหารพื้นบ้าน ภาคใต้ ได้แก่ ขี้ปลา พุงปลา (ไปละ) น้ำซุบ (น้ำพริก) น้ำเคย (แกงไปละ) ข้าวยำน้ำบูดู และเนื้อร้องที่กล่าวถึงผักพื้นบ้านภาคใต้ ได้แก่ ลูกเนียง ลูกตอ และยอดคากหยู ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 6

“...คิดถึงจ้งเลยดินแดนด้ามขวาน ไม่หลบบ้านนานบักซีได้บ้านเรา คนอยู่ทางนี้มันรู้สึกเหงา คิดถึงกับข้าวน้ำซุบ แกงเลียง ผักมือแม่...”

เพลงอยากหลบบักซีได้ - อานัส

จากตัวอย่างข้างต้น พบการใช้ภาษาไทยถิ่นใต้คู่กับภาษาไทยมาตรฐานเพื่อสื่อถึงอาหารการกินประจำท้องถิ่น ได้แก่ คำว่า “น้ำซุบ” หมายถึง น้ำพริก และ “แกงเลียง” หมายถึง ชื่อแกงชนิดหนึ่ง ใส่ผักต่าง ๆ เช่น ตำลึง บวบ น้ำเต้า หัวปลี ยอดผักทอง ประดู่ด้วยหัวหอม พริกไทย กะปิ ตำกับกุ้งแห้งหรือปลาอย่าง บางทีก็มีกระชายด้วย ใส่ใบแมงลักให้มีกลิ่นหอม (สำนักราชบัณฑิตยสถาน. 2556) การกล่าวถึงอาหารใต้ที่เป็นนิยมนาน ๆ ในกลุ่มชาวบ้านแสดงให้เห็นการนำเสนอวิถีชีวิตเพื่อให้ผู้ฟังได้เข้าถึงวัฒนธรรมอาหารการกินของชาวไทยถิ่นใต้ได้เป็นอย่างดี

6. ภาพสะท้อนสังคมทางด้านเศรษฐกิจของภาคใต้ พิจารณาได้จากการนำเรื่องราวที่เกี่ยวข้อง กับพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของภาคใต้ เช่น ต้นยางพารา ซึ่งเป็นพืชเศรษฐกิจหลักที่สำคัญของภาคใต้ที่สร้างรายได้ให้คนในพื้นที่มหาศาล นอกจากนี้ยังมีบทเพลงที่ได้กล่าวถึงชาวไทยถิ่นใต้บางกลุ่มที่เลือกเดินทางขึ้นมาทำงานที่กรุงเทพมหานคร เพื่อทำงานเก็บเงินสร้างเนื้อสร้างตัวสร้างฐานะ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความเป็นจริงที่ว่า สภาพทางเศรษฐกิจของภาคใต้นั้นไม่ดีนักและไม่ครอบคลุมทุกอาชีพ ทำให้ชาวไทยถิ่นใต้บางส่วนเลือกออกเดินทางมาแสวงโชคที่กรุงเทพมหานครซึ่งเป็นเมืองหลวงของประเทศไทย อันเนื่องมาจากการกระจุกตัวของความเจริญที่ไม่ได้กระจายครอบคลุมไปยังจังหวัดในภูมิภาคอื่น ๆ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 7

“...ชีวิตนี้มีแต่หนี้สินรุงรัง ทำไปเพื่อใคร เพื่อให้ตัวเองลำบาก ไม่มีแม้วันพักร่างกายอ่อนล้า ไม่มีเวลาให้ครอบครัว ให้ตัวเองบ้าง เป็นลูกจ้างทำแต่งงานจ้าง ไม่มีแม้วันว่างร่างกายก็เหนื่อยล้า ตื่นแต่เช้าก็รีบไปทำงาน ชีวิตมีแต่งงาน ไม่มีวันพักผ่อน นอนไม่หลับ ใ้ย เมื่อไหร่หน่าจะร่ำรวยไม่ต้องเมื่อยขา ออกแรงแย่งเงินตราเอามาใช้หนี้ โดยเป็นการบอกเล่าถึงชีวิตที่ต้องทำงาน ใช้แรงแลกค่าจ้างไปวัน ๆ การต่อสู้กับงานเพื่อครอบครัว...”

เพลงชีวิตหนี้ - เหล็กโคน

จากตัวอย่างข้างต้น พบการใช้ภาษาไทยมาตรฐานเพื่อบรรยายถึงสภาพชีวิตของชาวไทยถิ่นใต้ที่ต้องเผชิญกับปัญหาทางเศรษฐกิจ การเป็นหนี้เป็นสิน จึงต้องทำงานหนักเพื่อมีรายได้มาใช้จ่ายในการดำเนินชีวิต แต่การทำงานอย่างหนักก็ส่งผลต่อสุขภาพด้วยเช่นกัน บทเพลงเพื่อชีวิตจึงเป็นเครื่องมือที่ใช้ระบายนามและความรู้สึกของคนในขณะนั้น เพื่อปลดปล่อยพันธนาการแห่งความทุกข์และแบ่งเบาความเศร้าภายในจิตใจ

7. ภาพสะท้อนสังคมทางด้านลักษณะนิสัยใจคอของชาวไทยใต้ พิจารณาได้จากการนำเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับลักษณะนิสัยใจคอของชาวไทยถิ่นใต้ โดยเนื้อร้องมีการกล่าวถึงชาวไทยถิ่นใต้ เช่น คนไทยถิ่นใต้ถึงจะเป็นคนผิวดำแต่ใจไม่ดำ เวลาพูดภาษาไทยภาคกลางจะพูดไม่ชัด แต่พูดด้วยสำเนียงเฉพาะถิ่น เรียกว่า “ทองแดง” ซึ่งเป็นซึ่งเป็นสำเนียงที่มีความเป็นเอกลักษณ์ นอกจากนี้ยังมีการกล่าวถึงว่าคนไทยถิ่นใต้เป็นคนที่ซื่อตรง จริงใจ ไม่มีเล่ห์เหลี่ยม รักเพื่อนรักฝูง ไม่ชอบความวุ่นวาย ชอบวิถีชีวิตแบบเรียบง่าย รักพวกพ้องและบ้านเกิดของตน เป็นต้น

ตัวอย่างที่ 8

“...คนเลี้ยงวัวหลงเรื่องหญ้า คนทำนาหลงเรื่องข้าว แต่ว่าคนทำเฒ่า มันหลงแต่เรื่องเพื่อน เจ็บหัวกับบ่มี ทำไต่ไหนมันรู้เพ ตั่งวงแหลงข้าวเบ๊ งานการไม่สนใจ ทำเฒ่าไปวัน ๆ ลูกเองไม่พันแล...”

เพลงสังคม (คนนิทา) - เซฟ หลังสวน

จากตัวอย่างข้างต้น พบว่ามีการใช้ภาษาไทยถิ่นใต้ปนกับภาษาไทยมาตรฐานเพื่อสะท้อนภาพกลุ่มคนที่นิสัยใจคอชอบจับกลุ่มว่าร้ายคนอื่น ดังว่า “แต่ว่าคนทำเฒ่า มันหลงแต่เรื่องเพื่อน” หมายความว่า “คนที่ชอบยุ่งเรื่องของคนอื่น มักชอบพูดเรื่องของคนอื่น” ส่วน “ตั่งวงแหลงข้าวเบ๊” หมายความว่า “นั่งจับกลุ่มพูดคุยกันเสียงดัง” และ “ทำเฒ่าไปวัน ๆ ลูกเองไม่พันแล” หมายความว่า “ชอบยุ่งเรื่องของคนอื่นไปวัน ๆ ไม่สนใจลูกของตัวเอง” ในเนื้อเพลงยังมีการใช้คำที่สื่อความหมายหรือถ้อยคำที่ทำให้เกิดการคิดถึงเหตุผลของการกระทำของชาวไทยถิ่นใต้บางกลุ่มที่ได้รับการตัดสินจากผู้ประพันธ์เพลงว่าเป็น “คนนิสัยไม่ดี” สังเกตได้จากการปนคำภาษาไทยถิ่นใต้และภาษาไทยมาตรฐานที่ปรากฏนั้นเป็นคำที่สื่อความหมายไปในทางลบทั้งสิ้น

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาภาพสะท้อนวิถีชีวิตชาวไทยถิ่นใต้ผ่านบทเพลงเพื่อชีวิต พบว่าภาพสะท้อนที่พบในบทเพลงนั้น พบภาพสะท้อน 7 ภาพ ได้แก่ 1) ภาพสะท้อนสังคมทางด้านวัฒนธรรมภาษาถิ่นใต้ 2) ภาพสะท้อนสังคมทางด้านวัฒนธรรมดนตรีภาคใต้ 3) ภาพสะท้อนสังคมทางด้านศิลปวัฒนธรรมการแสดงของภาคใต้ 4) ภาพสะท้อนสังคมทางด้านวัฒนธรรมและค่านิยม 5) ภาพสะท้อนสังคมทางด้านวัฒนธรรมอาหารการกินของชาวไทยถิ่นใต้ 6) ภาพสะท้อนสังคมทางด้านเศรษฐกิจของภาคใต้ และ 7) ภาพสะท้อนสังคมทางด้านลักษณะนิสัยใจคอของชาวไทยถิ่นใต้ ภาพสะท้อนเหล่านี้ได้รับการนำเสนอผ่านบทเพลงเพื่อชีวิตที่เกิดจากแรงบันดาลใจ แนวคิดในการแสดงทัศนะต่อ

ค่านิยมของสังคม และวัฒนธรรมวิถีชีวิตของชาวไทยถิ่นใต้ตามสภาพทางสังคมที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาหนึ่ง แนวคิดในการแสดงอารมณ์ความรู้สึก แนวคิดในการนำเสนอเนื้อหาของเพลงเป็นภาษาถิ่นใต้ตลอดจนถึงประสบการณ์ในชีวิตของศิลปินผู้ประพันธ์เพลง แล้วนำมาเป็นข้อมูลในการประพันธ์เพลงสอดคล้องกัน ด้านภาพสะท้อนทางสังคมวิถีชีวิตของชาวใต้ที่สะท้อนทางบทเพลงเพื่อชีวิตมีภาพสะท้อนสังคมทางด้านวัฒนธรรม ได้แก่ วัฒนธรรมภาษาถิ่นใต้ วัฒนธรรมดนตรีภาคใต้ ศิลปวัฒนธรรมการแสดงของภาคใต้ วัฒนธรรมอาหารการกินของชาวภาคใต้ ด้านวัฒนธรรมและค่านิยม และมีภาพสะท้อนสังคมด้านเศรษฐกิจของภาคใต้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไสวภา สงขาว (2563) ที่ศึกษาภาพสะท้อนเพลงของศิลปินชาวไทยถิ่นใต้วงมา และพบว่ายังสอดคล้องกับการศึกษาภาพสะท้อนสังคมจากวรรณกรรมเพลงเพื่อชีวิต ในช่วง พ.ศ. 2516 ถึง พ.ศ. 2528 พบว่าวรรณกรรมเพลงเพื่อชีวิตปรากฏภาพสะท้อนสังคม 3 ด้าน ได้แก่ ภาพสะท้อนสังคมทางการเมือง ภาพสะท้อนสังคมทางด้านเศรษฐกิจ และภาพสะท้อนสังคมด้านวัฒนธรรมและค่านิยม

ในด้านของภาพสะท้อนที่พบเจอบ่อยที่สุดในบทเพลงเพื่อชีวิตภาคใต้ คือภาพสะท้อนในด้านของศิลปะการแสดงท้องถิ่น ที่ถูกถ่ายทอดผ่านบทเพลงเพื่อชีวิตในหลาย ๆ บทเพลง เนื่องจากมีจุดประสงค์เพื่อต้องการอนุรักษ์วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นให้คงอยู่สืบไป และยังรวมไปถึงต้องการบอกเล่าขนบธรรมเนียมประเพณีของชาวใต้ให้ผู้ฟังในภูมิภาคอื่น ๆ ได้เรียนรู้ถึงศิลปะแขนงต่าง ๆ ในภาคใต้ บทเพลงเพื่อชีวิตในภาคใต้ไม่ได้เป็นเพียงการบอกเล่าเรื่องราวให้คนในภูมิภาคได้รับรู้วัฒนธรรมของตน แต่เป็นการถ่ายทอดเรื่องที่น่าสนใจลงในพื้นที่สาธารณะเพื่อให้ผู้ฟังในทุก ๆ ภูมิภาคเข้าถึงบทเพลงเพื่อชีวิตภาคใต้แบบเปิดกว้าง

ข้อเสนอแนะ

1. ควรศึกษาวิเคราะห์ลักษณะของการใช้ภาษาที่ปรากฏอยู่ในบทเพลงเพื่อชีวิตในอัลบั้มอื่น ๆ
2. ควรนำไปต่อยอดในการศึกษาวิเคราะห์เรื่องสังคีตลักษณ์ของบทเพลงเพื่อชีวิต
3. ผู้ที่สนใจบทเพลงเพื่อชีวิต สามารถนำข้อมูลจากผลการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการศึกษาบทเพลงเพื่อชีวิตของศิลปินอื่น ๆ ได้
4. ผู้ที่สนใจบทเพลงเพื่อชีวิต สามารถนำข้อมูลจากผลการศึกษาไปใช้เป็นแนวทาง สร้างแรงบันดาลใจในการประพันธ์เพลงเพื่อชีวิตได้

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบพระคุณอาจารย์ ดร.นพรัตน์ น้อยเจริญ รองคณบดีคณะศิลปศาสตร์และหัวหน้าสาขาวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ผู้เป็นอาจารย์ประจำวิชา อาจารย์ศุภิสรา เทียนสว่างชัย อาจารย์ปานิศา ธรรมชาติ และอาจารย์วิทยา ทาต้อง อาจารย์สาขาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ด้านการทำวิจัยให้แก่คณะผู้วิจัย

เอกสารอ้างอิง

- ภัทรินทร์ สว่างอารมณ์. (2553). วิเคราะห์ลักษณะการใช้ภาษา เนื้อหา และแนวคิดในเพลงเพื่อชีวิต. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช และคณะ. (2551). พจนานุกรมภาษาถิ่นใต้ พุทธศักราช 2550. กรุงเทพฯ: มาย มีเดีย.
- สำนักราชบัณฑิตยสถาน. (2556). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2554. สืบค้นเมื่อ 15 กุมภาพันธ์ 2567, จาก <https://dictionary.orst.go.th/>.
- สุวัฒนา เลี่ยมประวัตติ. (2551). การศึกษาภาษาถิ่น: ภาษาตระกูลไท. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- โสวภา สงขาว. (2563). การศึกษาวิเคราะห์บทเพลงเพื่อชีวิตของวงมามา. วารสารนาครบุตริพรรณ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช. 1(1): 201-211.
- Springnews. (2023). เทรนด์ฮิตประจำปี 2023 “10 อันดับเว็บ โซเชียลมีเดีย และแอปพลิเคชันของไทย”. สืบค้นเมื่อ 15 กุมภาพันธ์ 2567, จาก <https://www.springnews.co.th/digital-tech/technology/835384>.

E020S: การบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1

THE MANAGEMENT OF THE STUDENT CARE AND SUPPORT SYSTEM OF THE EDUCATIONAL INSTITUTIONS UNDER THE SAMUT PRAKAN PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1

อุมาพร นิยาภาศ¹ สมนึก การีเวท² สมศักดิ์ คงเที่ยง³

¹ นักศึกษานักศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

^{2,3} อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) ศึกษาการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 2) เปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูในสถานศึกษารัฐบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 325 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า Rating scale 5 ระดับ ข้อมูลทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่สถิติ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที t-test และการทดสอบความแปรปรวนทางเดียว One-Way ANOVA และการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย แบบรายคู่โดยใช้วิธีของเชฟเฟ (Scheffe' Method)

ผลการวิจัย พบว่า

1. การบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทั้งหมด 5 ด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียน รองลงมา คือ ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการส่งเสริมนักเรียน และด้านการส่งต่อนักเรียน

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ส่วนขนาดของสถานศึกษาต่างกันส่งผลต่อการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูในสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การบริหารจัดการ, ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the management in the student care and support system of the teachers under the Samut Prakan Primary Educational Service Area Office 1 2) to compare the opinions towards the management in the student care and support system of the teachers under the Samut Prakan Primary Educational Service Area Office 1. The sample group consisted of 325 5-rating The statistical data used for analyzing data includes scale questionnaire of the management in the student care and support statistics, mean, standard deviation, t-test and One Way ANOVA. and paired tests using Scheffe's test method.

The results of the study found that

1. The management in the student care and support system as a whole had an average at a high level. When considering in each aspect, it was found to be at a high level in 5 areas. They were arranged in order from the highest to the lowest as follows; prevention and solving student problems, student screening, knowing individual student, student promotion and transferring student.

2. The results of the comparative analysis of the management in the student care and support system of the teachers under the Samut Prakan Primary Educational Service Area Office 1 according to gender, educational level and work had no significant difference in any aspect. However, at .05 level when compare with the different size of the educational institutions affecting the management in the student care and support system.

Keywords: management, student care and support system, Samut Prakan Primary Educational Service Area Office 1

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปในปัจจุบันมนุษย์ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมแห่งข้อมูลข่าวสารและความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี ซึ่งความเจริญก้าวหน้าดังกล่าวได้เข้ามามีบทบาทกับวิถีชีวิตของผู้คนในทุกช่วงวัย โดยเฉพาะเด็กและเยาวชน นอกจากนี้การหลั่งไหลของวัฒนธรรมต่างชาติผ่านกระบวนการทางทุนนิยมและบริโภคนิยมที่เข้ามาแทรกซึมและทำให้วัฒนธรรมดั้งเดิมเสื่อมถอยลงจากเหตุผลข้างต้นส่งผลให้เด็กและเยาวชนตกเป็นเหยื่อของความเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมจนนำไปสู่เหตุแห่งการเกิดพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ความล้มเหลวทางการเรียนเด็กและเยาวชนในยุคปัจจุบันจำนวนไม่น้อยที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาและสภาพแวดล้อมที่ไม่สร้างสรรค์ในสังคม ทำให้มีพฤติกรรมแตกต่างไปจากเด็กและเยาวชนในอดีตแม้ว่าผู้ปกครอง ครู อาจารย์และคนทำงานด้านเด็กใช้ความรักความปรารถนาดีอย่างมากมาเพียวยังเด็กก็ตาม ก็ไม่อาจพิทักษ์ปกป้องและคุ้มครองเด็กและเยาวชนให้ปลอดภัยหรือมีพฤติกรรมตามที่สังคมคาดหวังได้ จากการประมวลสถิติข้อมูลสถานการณ์ปัญหาเด็กและเยาวชนของหน่วยงานต่าง ๆ พบว่า เด็กและเยาวชนทั้งที่เป็นนักเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับอื่น ๆ ส่วนหนึ่งมักมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ดังนี้ 1) ตกเป็นทาสของเกมออนไลน์จนถึงขั้นหมกมุ่นและเรียนรู้พฤติกรรม

ที่ไม่เหมาะสมจากเกมจนนำไปสู่การประพฤติปฏิบัติที่ก่อให้เกิดความสูญเสียแก่ตนเองและสังคม 2) นิยมประลองความเร็วโดยการแข่งรถจักรยานยนต์มีพฤติกรรมการใช้รถจักรยานยนต์ที่ผิดกฎหมาย 3) ใช้ความรุนแรงในการตัดสินปัญหาและข้อขัดแย้งทะเลาะวิวาทกับกลุ่มรวมตัวกันสร้างความปั่นป่วนในชุมชนไปจนถึงการยกพวกตีกัน 4) มีเพศสัมพันธ์เร็วขึ้นเป็นพ่อแม่ตั้งแต่อายุน้อยมีเพศสัมพันธ์โดยไม่ป้องกันตนเองขาดความรับผิดชอบ 5) เข้าถึงสารเสพติดได้ง่ายเริ่มจากการใช้บุหรี่ เหล้า ยาบ้า ยาไอซ์ ยาเลิฟและสารอันตรายที่แพร่ระบาดในกลุ่มเด็กและเยาวชน 6) ขาดหลักยึดเหนี่ยวทางจิตใจไม่เห็นความสำคัญของหลักศาสนามาค่านิยมความเป็นไทยความสัมพันธ์กับคนในครอบครัวค่อนข้างเปราะบาง ติดเพื่อน ติดสื่อ และให้ความสำคัญกับวัตถุมากกว่าความมีคุณธรรมน้ำใจ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2559: 2)

การพัฒนาประเทศในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 มุ่งพัฒนาให้คนไทยทุกช่วงวัยเป็นคนที่มีคุณธรรมจริยธรรม มีระเบียบวินัย ค่านิยมที่ดีมีจิตสาธารณะ และมีความสุข โดยมีสุขภาพและสุขภาพที่ดีครอบคลุมรอบด้าน เป็นคนเก่งที่มีทักษะความรู้ความสามารถและพัฒนาตนเองได้ต่อเนื่องตลอดชีวิต รวมถึงมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม ได้รับความเป็นธรรมในการเข้าถึงทรัพยากรและบริการทางสังคมที่มีคุณภาพ ผู้ด้อยโอกาสได้รับการพัฒนาศักยภาพรวมทั้งชุมชนมีความเข้มแข็งพึ่งพาตนเองได้ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2560: 12)

นอกจากนี้ ครูต้องบูรณาการเนื้อหาความรู้และพัฒนาคุณภาพเด็กนักเรียนให้มีความพร้อมอย่างเป็นองค์รวม โดยการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตเด็กนักเรียน และแก้วิกฤตทางสังคม สถานศึกษาต้องจัดระบบงาน กิจกรรมที่ส่งเสริมความประพฤติให้เหมาะสม ความรับผิดชอบต่อสังคม และความปลอดภัยให้กับเด็กนักเรียน นำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็ก นักเรียน โดยการนำกระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ขั้นตอน ได้แก่ การรู้จักนักเรียนเป็น รายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา และการส่งต่อไปใช้ ในชั้นเรียนได้อย่างเหมาะสม เด็กนักเรียนจะต้องได้รับดูแลโดยมี ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิต (คู่มือการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียนของสถานศึกษา. 2563: 2)

จากสภาพปัญหาดังกล่าว ผู้ค้นคว้าอิสระจึงสนใจที่จะศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 เพื่อที่จะได้ทราบสภาพการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมพัฒนา นักเรียน ด้านการป้องกัน และแก้ไขปัญหา นักเรียน รวมไปถึงแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้โรงเรียนได้มีแนวทางในการบริหารงานและสามารถดำเนินงานตามระบบช่วยเหลือ นักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งเป็นกระบวนการสำคัญที่ครูและผู้เกี่ยวข้องจะได้ ร่วมมือกันช่วยเหลือดูแลนักเรียน ให้มีพัฒนาการก้าวหน้าในทุกด้าน สามารถปรับตัว แก้ปัญหาพัฒนา ตนเองให้ประสบความสำเร็จและอยู่ในสังคมร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข ซึ่งผลการศึกษาค้นคว้าใน ครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่องานที่รับผิดชอบ และเพื่อเป็นแนวทางที่ผู้บริหารโรงเรียนจะได้นำผลศึกษา ค้นคว้าไปปรับเป็นข้อมูลเพื่อปรับปรุงการบริหารงานจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูในสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 โดยจำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ ในการปฏิบัติงาน และขนาดของสถานศึกษา

สมมติฐานของการวิจัย

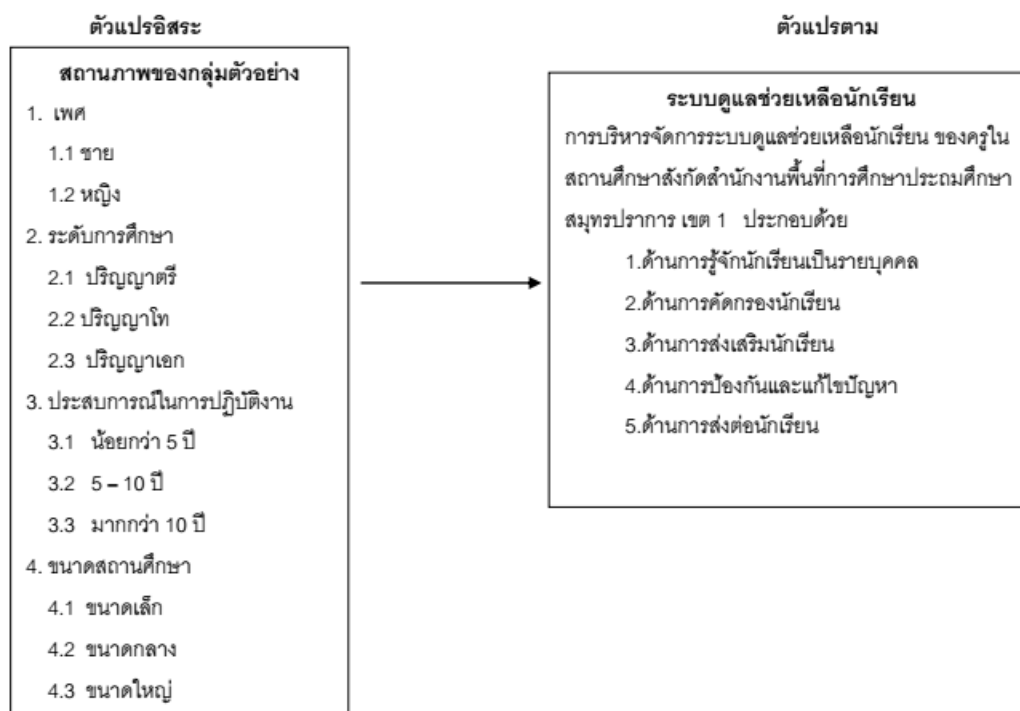
ครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ที่จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ ขนาดสถานศึกษา ต่างกันมีการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน แตกต่างกัน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายและวางแผนเพื่อเพื่อพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนของ ในสถานศึกษา
2. ใช้เป็นแนวทางปรับปรุงระบบการดูแล ช่วยเหลือนักเรียนของในสถานศึกษา

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาเรื่องศึกษาดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ผู้วิจัยได้ศึกษาได้ทำการสังเคราะห์ตัวแปรเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริม นักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ด้านการส่งต่อนักเรียน ของ เกียรติศักดิ์ ช่างเรือน (2559); ปริมาภรณ์ สนิธิ (2560: 15) พรศักดิ์ ผกากรอง (2562: 5); รุ่งนภา สุขสำแดง (2563: 5); รัชพล เทียงดี (2563: 5) นูรมาน พิทักษ์-สุขสันต์ (2564: 5) และกำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยได้ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 2,100 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ครูในสถานศึกษารัฐบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ เครจซี่ และ มอร์แกน (Krejcie; & Morgan. 1970) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 325 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยการแบ่งชั้นภูมิตามขนาดสถานศึกษา แล้วใช้วิธีสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling)

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ คือ เพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดสถานศึกษา
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ การบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของครูในสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ประกอบด้วย ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ด้านการส่งต่อนักเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้คุณภาพในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา แบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 การบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของครูในสถานศึกษา ประกอบไปด้วย ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ด้านการส่งต่อนักเรียน เป็นแบบสอบถามลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ จำนวน 30 ข้อ โดยการหาค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการทดสอบที (t-test) การทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) และการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยแบบรายคู่โดยใช้วิธี ของเชฟเฟ (Scheffe's test)

การเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดเก็บรวบรวมข้อมูล โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. นำหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลจากภาควิชาการบริหารการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ ถึงผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อทำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามพร้อมกับหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลถึงครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อทำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ ของแบบสอบถาม เมื่อได้รับแบบสอบถามมาแล้ว เป้าหมายในการเก็บข้อมูล จำนวน 325 ฉบับ ได้รับคืน จำนวน 325 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การทดสอบค่าที (t-test) การทดสอบค่าเอฟ (F-Test) หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้ค่าระหว่าง .80-1 และหาค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ตามวิธีของ ครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .97

ผลการศึกษา

จากการศึกษาวิจัย เรื่อง การบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 โดยรวม 5 ด้าน และรายด้าน

การบริหารจัดการ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ระดับ
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.24	.752	มาก	3
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน	4.27	.753	มาก	2
3. ด้านการส่งเสริมนักเรียน	4.20	.773	มาก	4
4. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียน	4.33	.641	มาก	1
5. ด้านการส่งต่อนักเรียน	4.19	.782	มาก	5
ค่าเฉลี่ยรวม	4.24	.740	มาก	-

จากตาราง 1 พบว่า ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = 0.740) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 5 ด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียน ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.641) รองลงมา คือ ด้านการคัดกรองนักเรียน ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.753) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = 0.752) ด้านการส่งเสริมนักเรียน ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.773) และด้านการส่งต่อนักเรียน ($\bar{X} = 4.19$, S.D. = 0.782) ตามลำดับ

ตาราง 2 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำแนกตามเพศ

การบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	เพศ				t	p-value
	ชาย		หญิง			
	(n = 80)		(n = 245)			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.14	.470	4.27	.401	- 2.30	.587
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน	4.29	.394	4.26	.384	.629	.808
3. ด้านการส่งเสริมนักเรียน	4.10	.461	4.23	.393	- 2.47	.154
4. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียน	4.37	.350	4.32	.350	1.10	.076
5. ด้านการส่งต่อนักเรียน	4.24	.483	4.17	.474	1.13	.829
ภาพรวม	4.23	.341	4.25	.294	-.53	.842

* อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 2 พบว่าครูในสถานศึกษาที่มีเพศต่างกันมีการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูในสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ไม่แตกต่างกันทั้งโดยรวมและรายด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 3 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน

การบริหารจัดการระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียน	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F	P-value
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็น รายบุคคล	ระหว่างกลุ่ม	.532	3	.177	.995	.395
	ภายในกลุ่ม	57.229	321	.178		
	รวม	57.761	324			
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน	ระหว่างกลุ่ม	.638	3	.213	1.449	.228
	ภายในกลุ่ม	47.067	321	.147		
	รวม	47.705	324			
3. ด้านการส่งเสริมนักเรียน	ระหว่างกลุ่ม	.526	3	.175	1.038	.376
	ภายในกลุ่ม	54.225	321	.169		
	รวม	54.751	324			
4. ด้านการป้องกันและแก้ไข ปัญหานักเรียน	ระหว่างกลุ่ม	.441	3	.147	1.191	.313
	ภายในกลุ่ม	39.590	321	.123		
	รวม	40.031	324			
5. ด้านการส่งต่อนักเรียน	ระหว่างกลุ่ม	.253	3	.084	.378	.769
	ภายในกลุ่ม	71.599	321	.223		
	รวม	71.852	324			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	.296	3	.099	1.081	.357
	ภายในกลุ่ม	29.317	321	.091		
	รวม	29.613	324			

จากตาราง 3 พบว่า การบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ตาราง 4 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำแนกตามขนาดโรงเรียน

การบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P-value
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	ระหว่างกลุ่ม	.345	2	.172	.966	.382
	ภายในกลุ่ม	57.417	322	.178		
	รวม	57.761	324			
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน	ระหว่างกลุ่ม	1.037	2	.519	3.578*	.029
	ภายในกลุ่ม	46.668	322	.145		
	รวม	47.705	324			
3. ด้านการส่งเสริมนักเรียน	ระหว่างกลุ่ม	2.403	2	1.202	7.391*	.001
	ภายในกลุ่ม	52.348	322	.163		
	รวม	54.751	324			
4. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน	ระหว่างกลุ่ม	1.336	2	.668	5.559*	.004
	ภายในกลุ่ม	38.695	322	.120		
	รวม	40.031	324			
5. ด้านการส่งต่อนักเรียน	ระหว่างกลุ่ม	.883	2	.442	2.004	.137
	ภายในกลุ่ม	70.969	322	.220		
	รวม	71.852	324			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	1.015	2	.507	5.712*	.004
	ภายในกลุ่ม	28.599	322	.089		
	รวม	29.613	324			

จากตาราง 4 ผลการทดสอบด้วยค่าสถิติ F-test โดยวิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) ระดับนัยสำคัญ .05 Sig. = .004 แสดงว่า ขนาดของโรงเรียนต่างกันมีผลต่อความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ทั้งภาพรวมและรายด้าน มีด้านที่แตกต่างกันดังต่อไปนี้ ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน จึงทำการทดสอบความแตกต่าง ด้วยวิธีการทดสอบของเชฟเฟ (Scheffe's method) ปรากฏผล ดังนี้

ตาราง 5 ผลการเปรียบเทียบรายคู่ด้วยวิธีการทดสอบของเชฟเฟ (Scheffe's method) การบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้วยวิธี โดยจำแนกตามขนาดสถานศึกษา

การบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ขนาดสถานศึกษา	$\bar{X}$	ขนาดเล็ก	ขนาดกลาง	ขนาดใหญ่
1. ด้านการคัดกรองนักเรียน	ขนาดเล็ก	4.53	-	.253*	.298*
	ขนาดกลาง	4.27	-	-	-
	ขนาดใหญ่	4.23	-	-	-
2. ด้านการส่งเสริมนักเรียน	ขนาดเล็ก	4.62	-	.433*	.445*
	ขนาดกลาง	4.18	-	-	-
	ขนาดใหญ่	4.17	-	-	-
3. ด้านการป้องกันและแก้ไขนักเรียน	ขนาดเล็ก	4.65	-	*.266	-
	ขนาดกลาง	4.32	-	-	-
	ขนาดใหญ่	4.32	-	-	-
ภาพรวม	ขนาดเล็ก	4.52	-	.284*	.285*
	ขนาดกลาง	4.23	-	-	-
	ขนาดใหญ่	4.24	-	-	-

จากตาราง 5 เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่โดยใช้วิธีการทดสอบของเชฟเฟ (Scheffe's method) ขนาดสถานศึกษาที่ต่างกันส่งผลต่อการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการคัดกรองนักเรียนต่างกัน จำแนกตามขนาดสถานศึกษาเป็นรายคู่ จำนวน 2 คู่ ได้แก่ สถานศึกษาขนาดเล็กส่งผลต่อการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการคัดกรองนักเรียนต่างจากสถานศึกษาขนาดกลาง และสถานศึกษาขนาดเล็กส่งผลต่อการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการคัดกรองนักเรียนต่างจากสถานศึกษาขนาดใหญ่

ขนาดสถานศึกษาที่ต่างกันส่งผลต่อการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการส่งเสริมนักเรียนต่างกัน จำแนกตามขนาดสถานศึกษาเป็นรายคู่ จำนวน 2 คู่ ได้แก่ สถานศึกษาขนาดเล็กส่งผลต่อการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการส่งเสริมนักเรียนต่างจากสถานศึกษาขนาดกลาง และสถานศึกษาขนาดเล็กส่งผลต่อการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการส่งเสริมนักเรียนต่างจากสถานศึกษาขนาดใหญ่

ขนาดสถานศึกษาที่ต่างกันส่งผลต่อการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการป้องกันและแก้ไขนักเรียนต่างกัน จำแนกตามขนาดสถานศึกษาเป็นรายคู่ จำนวน 1 คู่ ได้แก่ สถานศึกษาขนาดเล็กส่งผลต่อการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการส่งเสริมนักเรียนต่างจากสถานศึกษาขนาดกลาง

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ปีการศึกษา 2566 จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา สรุปผลได้ดังนี้

1. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีระดับการศึกษาปริญญาตรี ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการทำงาน 5-10 ปี และสอนอยู่สถานศึกษาขนาดกลาง (มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 120-719 คน)

2. การบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูในสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 มีค่าเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาจำแนกรายละเอียดแต่ละด้านพบว่า ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการส่งเสริมนักเรียน และด้านการส่งต่อนักเรียน อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ สามารถจำแนกเป็นรายด้านได้

3. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1

3.1 จำแนกตามเพศ โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

3.2 ระดับการศึกษา โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

3.3 ประสบการณ์ในการทำงาน โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

3.4 ขนาดของสถานศึกษา ต่างกันมีผลต่อความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ทั้งภาพรวมและรายด้าน ดังนี้

- ด้านการคัดกรองนักเรียนต่างกัน จำแนกตามขนาดสถานศึกษาเป็นรายคู่ จำนวน 2 คู่ ได้แก่ สถานศึกษาขนาดเล็กส่งผลต่อการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการคัดกรองนักเรียนต่างจากสถานศึกษาขนาดกลาง และสถานศึกษาขนาดเล็กส่งผลต่อการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการคัดกรองนักเรียนต่างจากสถานศึกษาขนาดใหญ่

- ด้านการป้องกันและแก้ไขนักเรียนต่างกัน จำแนกตามขนาดสถานศึกษาเป็นรายคู่ จำนวน 1 คู่ ได้แก่ สถานศึกษาขนาดเล็กส่งผลต่อการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการส่งเสริมนักเรียนต่างจากสถานศึกษาขนาดกลาง

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่องการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูในสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. การบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูในสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 มีค่าเฉลี่ยในภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาจำแนกรายละเอียดแต่ละด้านพบว่า ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการส่งเสริมนักเรียน และด้านการส่งต่อนักเรียน อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิตาภา มาประดิษฐ์ (2560) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน

ประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ด้านที่มีระดับความคิดเห็นมากที่สุดคือ ปัจจัยที่เอื้อต่อการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านที่มีระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด คือ การคัดกรองนักเรียน

2. ผลการเปรียบเทียบการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1

ขนาดของสถานศึกษา ต่างกันมีผลต่อความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแตกต่างกัน ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขนักเรียนต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ นูรมาน พิทักษ์สุสันต์ (2564) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา ในอำเภอสายบุรีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 เปรียบเทียบการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอสายบุรีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านส่วนใหญ่ไม่แตกต่างกัน ยกเว้น ด้านการป้องกันและการแก้ไข ปัญหาพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัชพล เทียงดี (2563) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 พบว่า การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญในด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลและด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหา

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากผลการศึกษาการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ครูควรจะดำเนินการให้มีการปรับปรุงข้อมูล นักเรียนรายบุคคลให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ และควรมีการสนับสนุนให้ครูมีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการจัดทำข้อมูลเป็นรายบุคคล
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน ครูควรจะดำเนินการให้มีการจัดระบบข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียนในด้านต่าง ๆ และดำเนินการให้มีการแบ่งกลุ่มผู้เรียนอย่างชัดเจน ได้แก่ กลุ่มปกติ กลุ่ม เสี่ยง และกลุ่มมีปัญหา
3. การส่งเสริมนักเรียน ทางสถานศึกษาโดยครูควรจะดำเนินการให้ความสำคัญกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนของครูที่ปรึกษาอย่างต่อเนื่องและดำเนินการให้มีการพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพตามศักยภาพของนักเรียนแต่ละบุคคล
4. การป้องกันและแก้ไขปัญห ควรจะดำเนินการให้มีการพัฒนาทักษะในการให้คำปรึกษาของครูที่ปรึกษา และดำเนินการให้มีการให้คำปรึกษาแก่นักเรียน มีการปรับปรุงแก้ไข ข้อบกพร่องหรือพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์

5. การส่งต่อนักเรียน ควรจะดำเนินการให้ครูที่ปรึกษา มีความสม่ำเสมอในการติดตามผลการช่วยเหลือนักเรียน และดำเนินการให้มีการช่วยเหลือผู้เรียนที่มีปัญหา และเมื่อเกิดความยากในการช่วยเหลือนักเรียน โดยจะมีการส่งต่อไปยังหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้อง รวมถึงดำเนินการให้ผู้ปกครองให้ความยินยอมในการส่งต่อผู้เรียนให้ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงาน ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา

2. ควรศึกษาถึงบทบาทผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครอง ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1

3. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในแต่ละสถานศึกษา ที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1

เอกสารอ้างอิง

- เกียรติศักดิ์ ช่างเรือน. (2559). การศึกษาบทบาทการบริหารระบบการดูแลผู้เรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานอาชีวศึกษาในจังหวัดสระแก้ว ปราจีนบุรี และฉะเชิงเทรา. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- จิตาภา มาประดิษฐ์. (2560). การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- นุรมาน พิทักษ์สุขสันต์. (2564). การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอสายบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3. การค้นคว้าอิสระปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. ยะลา: มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- ปรมาภรณ์ สนิธิ. (2560). แนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- พรศักดิ์ ผกากรอง. (2562). การศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. สุราษฎร์ธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- รัชพล เทียงดี. (2563). การศึกษาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

รุ่งนภา สุขสำแดง. (2563). การศึกษาปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญา
ครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2559). การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน. กรุงเทพฯ:
โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.

_____. (2563). คู่มือการคุ้มครองและช่วยเหลือเด็กนักเรียนของสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การ
รับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานยกร่างรัฐธรรมนูญ. (2560). แผนพัฒนาเศรษฐกิจ
และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564). กรุงเทพฯ: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวง
เกษตรและสหกรณ์.

Krejcie, R. V.; & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and
Psychological Measurement*. 30(3): 607-610.

E021S: ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการสร้างองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี

LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATORS AFFECTING THE CREATION OF HAPPY
SCHOOL ORGANIZATION UNDER THE PATHUM THANI SECONDARY EDUCATIONAL
SERVICE AREA OFFICE

อมรรัตน์ มะนุ ¹ สมนึก การิเวท ² สมศักดิ์ คงเที่ยง ³

¹ นักศึกษานักศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

^{2,3} อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี 2) ศึกษาการสร้างองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการสร้างองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี 4) ศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการสร้างองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี วิธีการศึกษาได้ศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง ผู้บริหารสถานศึกษาและครูของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี จำนวน 327 คน โดยใช้เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) 5 ระดับ จำนวน 82 ข้อ โดยมีค่าอำนาจจำแนกรายข้อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ระหว่าง 0.61-0.78 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อการเป็นองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนระหว่าง 0.34-0.92 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.99 การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัย พบว่า

1. ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจัดการระบบ รองลงมาคือ ด้านการบริหารบุคคล และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการสร้างความสัมพันธ์

2. การเป็นองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดมีเท่ากัน 2 ด้าน คือ ความสุขทางสมองและความสุขของครอบครัว รองลงมาคือ ความสุขทางด้านสังคมและความสุขทางวัฒนธรรมและศาสนา และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ความสุขทางด้านร่างกาย

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการสร้างองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ในภาพรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 1

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำ, องค์การแห่งความสุข

Abstract

The objectives of this study were 1) study the condition of leadership of school administrators under the Pathum Thani Secondary Educational Service Area Office, 2) study the creation of happy school organization under the Pathum Thani Secondary Educational Service Area Office, 3) study the relationship between leadership of school administrators affecting the creation of happy school organization under the Pathum Thani Secondary Educational Service Area Office and 4) study the condition of leadership of school administrators affecting the creation of happy school organization under the Pathum Thani Secondary Educational Service Area Office. The administrators and the school teachers altogether of 327 people from the schools under the Pathum Thani Secondary Educational Service Area Office were the samples of this study. The tool used in this research was a 5-level rating scale questionnaire with 82 items along with the discrimination index of the condition of leadership of school administrators between 0.61-0.78, the discrimination index of being happy school organization between 0.34-0.92 and the reliability was 0.99. Data analysis was done by using a computer program. Statistics used in data analysis include frequency, percentage, mean, standard deviation. and Pearson's correlation coefficient.

The results of the study revealed that:

1. Condition of leadership of school administrators under the Pathum Thani Secondary Educational Service Area Office was at a high level overall. When considering in each aspect, it was found to be a high level as well. The most average level was systematic management followed by personnel management while the lowest average fell to relationship building.
2. Being happy school organization under the Pathum Thani Secondary Educational Service Area Office was at a high level overall. Considering in each aspect, it was found to be at a high level as well. Happiness of brain and happiness of family were the 2 aspects getting the highest levels followed by happiness in society, happiness in culture and religion while the lowest average was physical happiness.
3. Relation between condition of leadership of school administrators affecting the creation of happy school organization under the Pathum Thani Secondary Educational Service Area Office got a statistical significance in positive correlation at .05 level overall.

Keywords: condition of leadership, happy organization

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

มนุษย์ทุกคนมีความต้องการขั้นพื้นฐาน อาทิเช่น อาหารเครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค ความสะอาด สบายต่าง ๆ บุคคลจึงต้องทำงานเพื่อแสวงหาปัจจัยต่าง ๆ ให้กับชีวิตของตนเองและครอบครัว ในขณะเดียวกันชีวิตการทำงานของแต่ละบุคคลในองค์กรนั้นก็ยังมีความต้องการความสุขด้วยความสุขในการทำงาน จึงเป็นเรื่องหนึ่งที่สำคัญต่อการดำเนินชีวิตเพราะผู้คนส่วนใหญ่ใช้เวลาอยู่กับการทำงานมากจนอาจกล่าวได้ว่าการทำงานเป็นกิจกรรมหลักของชีวิตโดยธรรมชาติ แล้วมนุษย์ชอบทำงานเพราะนอกจากงานจะนำมาซึ่งรายได้แล้ว ยังนำมาซึ่งมิตรภาพและความสำเร็จอีกด้วยการถูกให้ออกจากงานจึงเป็นหายนะสำหรับชีวิตมนุษย์เพราะผู้ตกงานจะรู้สึกเหมือนถูกปฏิเสธจากสังคมส่งผลให้เขาสูญเสียการนับถือตนเอง (Self respect) และมีความสุขลดลง (ธร สุนทรายุทธ. 2553: 174)

ความสุขในการทำงานถือว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญมากต่อการบริหารองค์กรในเชิงการจัดการทรัพยากรมนุษย์ที่จะมีผลต่อในระดับบุคคลที่จะทำให้เกิดแรงจูงใจในการทำงานที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น มีผลต่อองค์กรที่จะทำให้องค์กรศึกษามีบรรยากาศแห่งความสุข ทั้งผู้บริหารครูผู้สอนและนักเรียนร่วมมือ ร่วมใจกันในการทำงานอย่างเต็มความสามารถ ส่งผลดำเนินการที่ดียิ่งขึ้นมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล สร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับองค์กรและที่สำคัญที่สุดก็คือผลผลิตของสถานศึกษา คือผู้เรียนที่จะได้รับการเรียนการสอนกับครูที่ทำงานอย่างมีความสุข มีความตั้งใจในการทำงานจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างเต็มความสามารถ อันเกิดจากแรงจูงใจในการทำงานการสร้างวัฒนธรรมแห่งความสุขในสถานศึกษาอาจจะต้องใช้เวลาในการปรับเปลี่ยนทัศนคติที่สะสมกันมายาวนาน ต้องอาศัยความอดทนมุ่งมั่นต่อการแก้ปัญหาและใช้ความพยายามในการสร้างความสุขให้เกิดขึ้นในสถานศึกษา ซึ่งอาจจะไม่สามารถสร้างวัฒนธรรมแห่งความสุขได้เพียงหนึ่งเดือน หนึ่งปี หรือสองปีเท่านั้น แต่อาจต้องใช้เวลาานานกว่านั้น (อริคุณ สิ้นธนาปัญญา. 2557: 29)

แต่การก้าวเข้าสู่สังคมโลกในปัจจุบันทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้ส่งผลให้วิถีการดำเนินชีวิตเปลี่ยนแปลงไปเป็นอย่างมาก ประชากรมีการเคลื่อนย้ายถิ่นฐานเพื่อทำงาน การสื่อสาร ด้านเทคโนโลยีต่าง ๆ มีการเชื่อมโยงจากทั่วทุกมุมโลก ข้อมูลและข่าวสารต่าง ๆ มีความสลับซับซ้อนจึงทำให้วิถีชีวิตและการทำงานมีความแตกต่างจากที่ผ่านมา (สมหญิง สายธนู. 2560: 35-36)

ผู้บริหารจะต้องรู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเร่งปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดการเรียนการสอนของครูปรับเปลี่ยนเนื้อหาตามหลักสูตรควบคู่ไปกับการพัฒนาทักษะใหม่ ๆ ให้กับครูผู้สอนส่งเสริมให้มีการนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาให้สูงขึ้นรวมทั้งปรับบทบาทในการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถและมีทักษะที่เตรียมเป็นที่ยอมรับของชาติอื่นและสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข (สมหมาย อำดอนกลอย. 2556: 6-7)

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาองค์กรไปสู่เป้าหมาย สร้างทีมงานสร้างสัมพันธภาพให้เกิดขึ้นในองค์กรผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีความสำคัญมาก หากผู้บริหารมีภาวะผู้นำที่สอดคล้องกับสังคมในปัจจุบันอันเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความสุขในองค์กรได้ผู้บริหารต้องมีการค้นหาปัจจัยต่าง ๆ ทางการบริหารที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานของครู และนำปัจจัยต่าง ๆ มาสร้างความสุขให้เกิดขึ้นในองค์กร ซึ่งสัมพันธภาพระหว่างบุคคลเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสุขในการทำงานมากที่สุดจะช่วยสร้างบรรยากาศที่ดีให้กับสถานศึกษาเป็นบรรยากาศแห่งความสุขแต่หากสัมพันธภาพของคนในองค์กรไม่ดีก็อาจสร้างปัญหาต่าง ๆ ให้กับสถานศึกษาได้ (อริคุณ สิ้นธนาปัญญา. 2557: 26)

จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าวจะเห็นได้ว่าความสุขในการทำงานของบุคลากรในองค์กรเป็นเรื่องจำเป็นที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก นอกจากงานจะนำมาซึ่งรายได้แล้วยังนำมาซึ่งมิตรภาพและความสำเร็จอีกด้วย ความสุขในการทำงานทำให้บุคลากรในองค์กรมีพลังในการทำงาน ส่งผลต่อความสำเร็จในการทำงานและสามารถนำไปสู่การปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการสร้างองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี เพื่อเป็นประโยชน์ต่อแนวทางการพัฒนาของสถานศึกษาและนำไปสู่การสร้างความสุขต่อผู้เรียนและบุคลากรทุกคนในโรงเรียนรวมทั้งเป็นแนวทางในการประยุกต์สู่การพัฒนาองค์กร ด้านอื่น ๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์

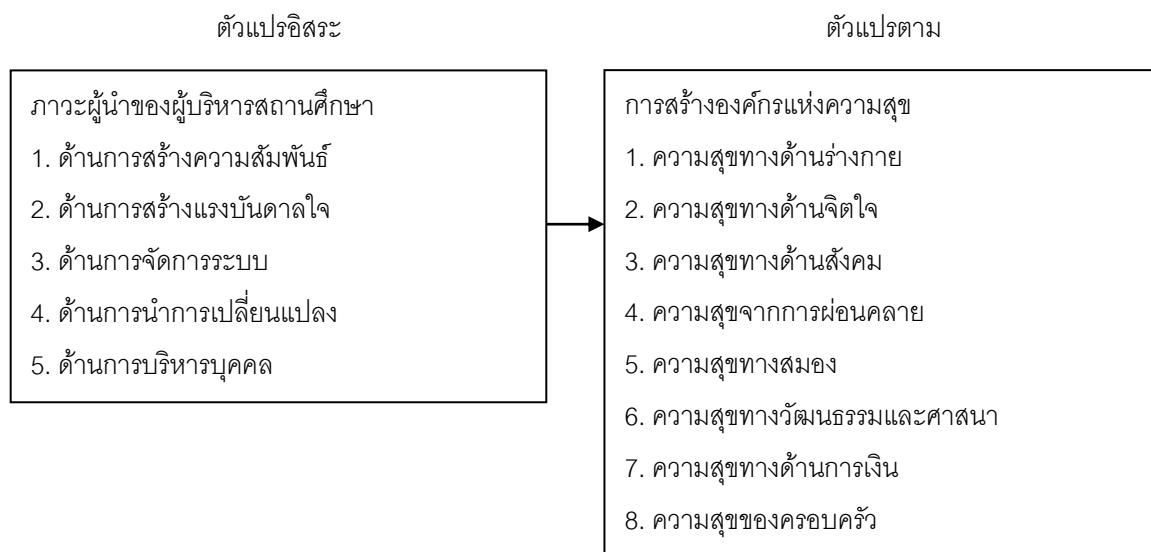
1. ศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี
2. ศึกษาการสร้างองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี
3. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการสร้างองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี
4. ศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการสร้างองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. เป็นแนวทางให้ผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ได้มีองค์ความรู้เกี่ยวกับการสร้างองค์กรแห่งความสุขในสถานศึกษา
2. เป็นแนวทางให้ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำไปกำหนดนโยบายในการบริหารงาน เพื่อสร้างความสุขให้เกิดขึ้นขณะปฏิบัติงานในสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการสร้างองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์เอกสารทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา โดยใช้แนวคิดของกระทรวงศึกษาธิการนิวซีแลนด์ (New Zealand Ministry of Education. 2013); วิโรจน์ สารรัตน์นะ (2556); สนั่น สิงห์มาตร และคณะ (2560); บุญมา แสงศรีสาร (2561); พัทธรา วาณิชสิน (2560); มินซ์เบิร์ก (Mintzberg. 1973); เนเซวิช (Knezewich: 1984); คริช คริชฟีล และ บัลลัคชี (Krech; Cruchfield; & Ballachey. 1962); เมอร์ฟี (Murphy. 2001); ลาซาร์สเฟลด์ (Lazarsfeld. 1963); ลิพแฮม และ โฮห์ (Lipham; & Hoeh. 1974); ฮาร์ท และ ควินน์ (Hart; & Quinn. 1993); โลว์วูด และ รัสส์ (Leithwood; & Duke. 1999) และผู้วิจัยศึกษาการสร้างองค์กรแห่งความสุข โดยใช้แนวคิดของ ชาญวิทย์ วสันต์ธนา-รัตน์ และ ธีรธรรม วุฑฒิวัตรชัยแก้ว (2560) สรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐาน

1. ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการสร้างองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียน
2. ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการสร้างความสัมพันธ์ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการจัดการระบบ ด้านการนำการเปลี่ยนแปลงและด้านการบริหารบุคคล สามารถร่วมกันพยากรณ์การสร้างองค์กรแห่งความสุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ปีการศึกษา 2566 ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 91 คน และครู จำนวน 2,114 คน รวมทั้งหมด 2,205 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ปีการศึกษา 2566 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางเทียบหาขนาดกลุ่มตัวอย่างของ เครจซี่ และ มอร์แกน (Krejcie; & Morgan. 1970) แล้วจึงใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น ได้จำนวนผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 13 คน และครูจำนวน 314 คน รวม ทั้งหมด 327 คน แล้วจึงใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ประกอบด้วย 1) ด้านการสร้างความสัมพันธ์ 2) ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ 3) ด้านการจัดการระบบ 4) ด้านการนำการเปลี่ยนแปลง และ 5) ด้านการบริหารบุคคล

ตัวแปรตาม ได้แก่ การสร้างองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียน ประกอบด้วย 1) ความสุขทางด้านร่างกาย 2) ความสุขทางด้านจิตใจ 3) ความสุขทางด้านสังคม 4) ความสุขจากการผ่อนคลาย 5) ความสุขทางสมอง 6) ความสุขทางวัฒนธรรมและศาสนา 7) ความสุขทางด้านการเงิน และ 8) ความสุขของครอบครัว

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการสร้างองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามทฤษฎีการวัดเจตคติของลิเคิร์ต (Likert Scale) โดยมีการสร้างแบบสอบถาม ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร ทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการสร้างองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียน และศึกษาหลักการเครื่องมือในการศึกษาค้นคว้าทางวิจัย

2. เสนอแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) เป็นการหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยนำร่างแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาได้ตรวจสอบ เสนอแนะและนำมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อความถูกต้อง โดยเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการสร้างองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครู แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ประกอบด้วย ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา 5 ด้าน

ตอนที่ 3 แบบสอบถามการสร้างองค์กรแห่งความสุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ประกอบด้วย การสร้างองค์กรแห่งความสุข 8 ด้าน

3. นำแบบสอบถามที่ผ่านการแก้ไขปรับปรุงแล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญ พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงและความถูกต้องของเนื้อหา ตลอดจนความชัดเจนและความเหมาะสมในการใช้ภาษา โดยการหาคุณภาพของเครื่องมือเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน พบว่า มีค่าความเที่ยงตรง อยู่ระหว่าง 0.60-1.00

4. นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไข ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญแล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อปรับปรุงแก้ไข นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 30 คน

5. นำข้อมูลจากการทดลองใช้มาวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Item discrimination) ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson) โดยใช้เกณฑ์การเลือกข้อที่มีอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.20-1.00 ซึ่งผลการหาค่าอำนาจจำแนก พบว่า ค่าอำนาจจำแนกรายข้อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาระหว่าง 0.61-0.78 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อการเป็นองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนระหว่าง 0.34-0.92

6. นำแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) และความสอดคล้องภายในของแบบสอบถามโดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient alpha) ของ ครอนบาค (Cronbach, 1990: 202-204) พบว่าค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับมีค่า เท่ากับ 0.99

7. นำแบบสอบถามที่ผ่านการหาคุณภาพแล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจพิจารณาเป็นขั้นตอนสุดท้าย เพื่อจัดทำแบบสมบูรณเพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน ใช้ความถี่ (Frequency) ร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
2. การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามที่เป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของ Cronbach
3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ การทดสอบค่าความสัมพันธ์ของตัวแปรใช้การวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's product moment coefficient of correlation)

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี จำนวน 327 คน จำแนกตามสถานภาพด้านต่าง ๆ แสดงรายละเอียด ดังตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามสถานภาพด้านต่าง ๆ

ข้อมูลพื้นฐาน	จำนวน	ร้อยละ
1. ตำแหน่งทางการศึกษา		
1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา	13	4.00
1.2 ครู	314	96.00
รวม	327	100
2. สหวิทยาเขต		
2.1 สหวิทยาเขตปทุมเบญจา	87	26.60
2.2 สหวิทยาเขตปิยมิตร	78	23.90
2.3 สหวิทยาเขตสัตตบงกช	68	20.80
2.4 สหวิทยาเขตสวนเทพรัตน์ที่ปให้เฉลิมพระเกียรติ	94	28.70
รวม	327	100

จากตาราง 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 327 คน ส่วนใหญ่เป็นครู (ร้อยละ 96.00) รองลงมาคือผู้บริหารสถานศึกษา (ร้อยละ 4.00) และส่วนใหญ่สหวิทยาเขตของสถานศึกษามีสหวิทยาเขตสวนเทพรัตน์ที่ปให้เฉลิมพระเกียรติ (ร้อยละ 28.70) รองลงมาคือ สหวิทยาเขตปทุมเบญจา (ร้อยละ 26.60) สหวิทยาเขตปิยมิตร (ร้อยละ 23.90) และสหวิทยาเขตสัตตบงกช (ร้อยละ 20.80) ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี โดยการหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังตาราง 2

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ยเลขคณิตและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ในภาพรวมทั้ง 5 ด้าน

ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับภาวะผู้นำ			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
1. ด้านการสร้างความสัมพันธ์	4.36	0.65	มาก	5
2. ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ	4.37	0.68	มาก	4
3. ด้านการจัดการระบบ	4.41	0.65	มาก	1
4. ด้านการนำการเปลี่ยนแปลง	4.38	0.67	มาก	3
5. ด้านการบริหารบุคคล	4.40	0.65	มาก	2
รวม	4.38	0.66	มาก	-

จากตาราง 2 พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.66) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจัดการระบบ ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.65) รองลงมาคือ ด้านการบริหารบุคคล ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.65) ด้านการนำการเปลี่ยนแปลง ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.67) ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.68) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการสร้างความสัมพันธ์ ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.65)

ตอนที่ 3 การเป็นองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ปทุมธานี

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการเป็นองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี โดยการหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังตาราง 3

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ยเลขคณิตและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของการเป็นองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ในภาพรวมทั้ง 8 ด้าน

การเป็นองค์กรแห่งความสุข	ระดับความสุข			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
1. ด้านความสุขทางด้านร่างกาย	4.38	0.67	มาก	6
2. ด้านความสุขทางด้านจิตใจ	4.43	0.64	มาก	4
3. ด้านความสุขทางด้านสังคม	4.46	0.63	มาก	2
4. ด้านความสุขจากการผ่อนคลาย	4.44	0.65	มาก	3
5. ด้านความสุขทางสมอง	4.47	0.62	มาก	1
6. ด้านความสุขทางวัฒนธรรมและศาสนา	4.46	0.66	มาก	2
7. ด้านความสุขทางด้านการเงิน	4.41	0.70	มาก	5
8. ด้านความสุขของครอบครัว	4.47	0.67	มาก	1
รวม	4.44	0.66	มาก	-

จากตาราง 3 พบว่า การเป็นองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.66) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดมีเท่ากัน 2 ด้าน คือ ความสุขทางสมอง ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.62) และความสุขของครอบครัว ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.67) รองลงมาคือ ความสุขทางด้านสังคม ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.63) และความสุขทางวัฒนธรรมและศาสนา ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.66) และด้านที่ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ความสุขทางด้านร่างกาย ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.67)

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการสร้างองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี

ตาราง 4 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการสร้างองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี

ตัวแปร	X ¹	X ²	X ³	X ⁴	X ⁵	X
X ¹	1.000					
X ²	.844	1.000				
X ³	.846	.899	1.000			
X ⁴	.853	.866	.895	1.000		
X ⁵	.834	.826	.843	.862	1.000	
Y	.858	.864	.867	.884	.880	.803

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 4 พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อการสร้างองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ในภาพรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 1

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการสร้างองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี มีค่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ .803 โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพยากรณ์ที่ส่งผลต่อการสร้างองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี มีค่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง .858 ถึง .884 และภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการสร้างองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงสุด คือ ด้านการนำการเปลี่ยนแปลง (X₄) (r_{xy} = .884) รองลงมา คือ ด้านการบริหารบุคคล (X₅) (r_{xy} = .880) และด้านการจัดการระบบ (X₃) (r_{xy} = .867)

สรุปผลการวิจัย

1. ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจัดการระบบ รองลงมาคือ ด้านการบริหารบุคคล และด้านที่ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการสร้างความสัมพันธ์

2. การเป็นองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดมีเท่ากัน 2 ด้าน คือ ความสุขทางสมองและความสุขของครอบครัว รองลงมาคือ ความสุขทางด้านสังคมและความสุขทางวัฒนธรรมและศาสนา และด้านที่ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ความสุขทางด้านร่างกาย

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อการสร้างองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ในภาพรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 1

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยที่พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการสร้างองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ผู้วิจัยอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ทั้งหมด 5 ด้าน ภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ด้านการจัดการระบบ รองลงมา ได้แก่ ด้านการบริหารบุคคล และด้านที่ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการสร้างความสัมพันธ์ ทั้งนี้เป็นเพราะสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี มีนโยบายพัฒนาคุณภาพผู้บริหารโรงเรียน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ เจตคติที่ดีมีคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพที่เหมาะสมในการปฏิบัติราชการให้เกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผลและความก้าวหน้าแก่ราชการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เขมจิรา สนั่นหา (2559) ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ มาลีสา โพธิ์สัตย์ (2558) ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอคลองใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอคลองใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตราด โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน

2. การเป็นองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดมีเท่ากัน 2 ด้าน คือ ความสุขทางสมองและความสุขของครอบครัว รองลงมาคือ ความสุขทางด้านสังคม ความสุขทางวัฒนธรรมและศาสนา และด้านที่ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ความสุขทางด้านร่างกาย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กัญญาภักษ์ณ์ พระนะพันธ์ (2556) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่อง การเป็นองค์กรแห่งความสุขกับการจัดการความรู้และการมีส่วนร่วมที่มีอิทธิพลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหิดล พบว่า การเป็นองค์กรแห่งความสุขการมีส่วนร่วมในการสร้างองค์การแห่งการเรียนรู้และการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นรภัทร บุญพา (2556) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่อง ความสุขในการทำงานของครูในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี พบว่า ระดับความสุขในการทำงานของครู สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ครูที่มีเพศต่างกันมีความสุขในการทำงานในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน และครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันโดยรวมมีความสุขในการทำงานไม่แตกต่าง

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการสร้างองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานีในภาพรวม มีความสัมพันธ์เชิงบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 1 อาจเนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญมากที่จะสามารถทำให้นักเรียนมีความสุขในการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วาสอน (Wason. 2000) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ตามการรับรู้ของผู้นำในภาคเอกชนประเทศแคนาดา โดยใช้แบบสอบถามและ

โทรศัพท์สัมภาษณ์ ผลการศึกษาพบว่า ผู้นำรับรู้ถึงความสำคัญเกี่ยวกับกระแสโลกาภิวัตน์ การมีวิสัยทัศน์การทำงานเป็นทีม ความสามารถในการเรียนรู้ การใช้เทคโนโลยีและการตื่นตัวกับกระแสโลกาภิวัตน์เป็นความสามารถของผู้นำ เพื่อพัฒนาศักยภาพผู้นำที่มุ่งสอนอนาคตอย่างมีวิสัยทัศน์ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัตนา เหลืองงาม (2562) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเรื่องภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 มีวิสัยทัศน์ กลยุทธ์ วัฒนธรรมขององค์กรไปพร้อมกับการส่งเสริมริเริ่มสร้างสรรค์ สร้างความเข้าใจความรู้สึกร่วมของผู้ตามจนเกิดกระบวนการเปลี่ยนแปลงภายในองค์กร

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการสร้างองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. จากผลการศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี พบว่า ด้านการสร้างความสัมพันธ์ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการสร้างสัมพันธ์ภาพอันดีให้เกิดขึ้นกับคนภายในและภายนอกองค์กร ซึ่งหมายถึง ผู้บริหาร ครู นักเรียน และชุมชนบริเวณรอบโรงเรียน ทั้งนี้ผู้บริหารสถานศึกษาต้องให้ความสำคัญพร้อมทั้งดูแลช่วยเหลือในการพัฒนาวิชาชีพของครู กระตุ้นให้ครูมีการผลิตนวัตกรรมเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน สามารถชักจูงผู้ปกครองให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาการให้ความร่วมมือระหว่างกันในองค์กรเป็นการสานความสัมพันธ์อันดีในการทำสิ่งต่าง ๆ ซึ่งจะเป็นแรงผลักดันสำคัญที่ทำให้องค์กรประสบความสำเร็จ มีประสิทธิภาพและอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข
2. จากผลการศึกษาการสร้างองค์กรแห่งความสุขของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี พบว่า ความสุขทางด้านร่างกาย มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรสนับสนุนส่งเสริมกิจกรรมการออกกำลังกาย จัดกิจกรรมการแข่งขันกีฬาให้กับบุคลากรและมีแพทย์บริการรักษาโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย ซึ่งจะส่งผลให้บุคลากรมีสุขภาพดี เมื่อสุขภาพดี ร่างกายก็จะสามารถทำงานออกมาดีด้วยเช่นกัน

ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยครั้งต่อไป

เพื่อให้ผลการวิจัยครั้งนี้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างกว้างขวางมากขึ้น ผู้วิจัยจึงมีแนวทางในการเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยในครั้งต่อไป ดังนี้

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมการสร้างความสุขในการทำงานโดยวิธีวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก
2. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างองค์กรแห่งความสุข จากปัจจัยอื่น ๆ เพื่อนำไปใช้ปรับปรุงประยุกต์ให้เหมาะกับสถานศึกษาแต่ละแห่งและเขตพื้นที่การศึกษาที่มีความแตกต่างกัน

เอกสารอ้างอิง

- กัญญาภักษณ์ พระนะพันธ. (2556). การเป็นองค์กรแห่งความสุขกับการจัดการความรู้และการมีส่วนร่วมที่มี
อิทธิพลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. วิทยานิพนธ์
ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยมหิดล.
ขวัญเมือง แก้วดำเกิง. (2556). ก้าวไปสู่องค์กรสุขภาวะก้าวไปเป็น happy workplace ความรู้สำหรับนักสร้างสุข.
กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ.
- ชาญวิทย์ วสันต์ธนารัตน์ และ ธีรธรรม วุฒิมิตรชัยแก้ว. (2560). องค์กรแห่งความสุข 4.0. กรุงเทพฯ: แอทโพร
พรินท์.
- นรภัทร บุญพา. (2556). ความสุขในการทำงานของครูสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี. สารนิพนธ์
ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- บุญมา แพ่งศรีสาร. (2561). คุณลักษณะผู้บริหารทางการศึกษาในยุคศตวรรษใหม่. วารสาร มจร นครน่าน
ปริทรรศน์. 2(2): 135-136.
- พัชรา วาณิชวสิน. (2560). การพัฒนาภาวะผู้นำ: จากทฤษฎีสู่แนวปฏิบัติที่ดีและกรณีศึกษา. กรุงเทพฯ:
ปัญญาชน.
- รุ่งนภา ชุมหวารชัย. (2556). แนวทางการพัฒนาองค์กรแห่งความสุขศึกษาธิการศึกษาศาสตร์. การศึกษาอิสระปริญญา
มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2555). แนวคิดทฤษฎีและประเด็นเพื่อการบริหารทางการศึกษา. กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธิ.
- สมคิด ปิ่นทอง. (2556). รูปแบบการจัดการกีฬาแห่งประเทศไทยให้เป็นองค์กรแห่งความสุข. วิทยานิพนธ์
ปริญญาดุขฎิบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อริคุณ สันธนาปัญญา. (2557). การบริหารความสุขในสถานศึกษา Happiness Management in School. 28(88):
23-26.
- Berelson, B.; Lazarsfeld, P.; & McPhee, W. (1963). Voting: A Study of Opinion Formation in a Presidential
Campaign. 2nd ed., Chicago, IL: University of Chicago Press.
- Hart, S.; & R. Quinn. (1993). Roles Executives Play: CEOs, Behavioral Complexity and Firm Performance.
Human Relations. 46: 543-575.
- Knezevich, Stephen J. (1984). Administration of Publion Education. 4th ed., New York: Harper and Row
Publishers.
- Krech, D.; Crutchfield, R. S.; & Ballachey, E. S. (1962). Individual in Society: A Textbook of Social
Psychology. New York: McGraw-Hall.
- Krejcie, R. V.; & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. Educational and
Psychological Measurement. 30(3): 607-610.
- Lipham, Jame M.; & Jame A. Hoeh Jr. (1974). The Principal Ship: Foundations and Functions. New York:
Harper & Row.
- Mintzberg, Henry. (1973). The Nature of Managerial Work. New York: Harper & Row.

Watson, T. R. (2000). *Ways of Learning English: What Every Learner Needs to Know About Strategies*.
Bangkok: Department of Applied Linguistics School of Liberal Arts, King Mongkut's University of
Technology Thonburi.

E023L: การสื่อความหมายของตัวละครหญิงผ่านบทเพลงไทยสากลในบริบททางสังคมที่เปลี่ยนแปลงด้านพฤติกรรมตัวละคร

INTERPRETING FEMALE CHARACTERS THROUGH INTERNATIONAL THAI SONGS ON CHARACTER BEHAVIOR IN A CHANGING SOCIAL CONTEXT

ศิริฉัตร ประเสริฐ¹ Wenqixie² ภัทราภรณ์ ผ่องพัก³ Ruibiaodeng⁴ ปิยะพันธ์ วัชรกุล⁵
กรณพัทธ์ หัสจำนงค์⁶

^{1, 2, 3, 4} นักศึกษาศาสนาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร คณะศิลปศาสตร์/มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

^{5, 6} อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร คณะศิลปศาสตร์/มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

บทคัดย่อ

บทความเรื่องนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการสื่อความหมายของตัวละครหญิงผ่านเพลงไทยสากล ด้านพฤติกรรมตัวละครในบริบทสังคมที่เปลี่ยนแปลง เก็บรวบรวมข้อมูลตัวละครหญิงจากวรรณคดีไทยที่ปรากฏในบทเพลงไทยสากล จำนวน 10 เพลง ที่เผยแพร่ใน www.youtube.com รวมเพลงตัวละครในวรรณคดีไทย ผลการวิจัยพบว่า บทเพลงไทยสากลมีการใช้ตัวละครหญิงจากวรรณคดีไทยมาใช้เพื่อสื่อความหมายในบทเพลงในบริบทสังคมที่เปลี่ยนแปลงทั้งนี้การนำตัวละครหญิงมาใช้โดยคงเค้าลักษณะเดิมคิดเป็นจำนวน 4 เพลง ของตัวละครหญิงทั้งหมดได้แก่ ลักษณะทางกายภาพ ทั้งความงาม ความอปลักษณ์ และลักษณะพิเศษอันเป็นสิ่งบ่งบอกถึงตัวละคนนั้น ๆ รวมถึงลักษณะนิสัยหรือพฤติกรรมที่เป็น ที่รับรู้ของ ผู้เสพวรรณคดีไทยเพื่อเปรียบเทียบกับพฤติกรรมของคนในสังคม ส่วนการเปลี่ยนแปลงความหมายคิดเป็นจำนวน 4 เพลง เป็นการเปลี่ยนแปลงลักษณะนิสัยหรือพฤติกรรมด้วยละครที่มีทั้งการสร้างเรื่องราวใหม่โดยยังอิงอยู่กับชื่อของตัวละคร หรือเพิ่มลักษณะที่มีได้ปรากฏในวรรณคดีไทย ต้องการเรียกร้องให้ผู้ฟังเห็นใจ ส่วนการผสมผสานระหว่างความหมายเดิมกับการเปลี่ยนแปลงความหมายคิดเป็นจำนวน 2 เพลง โดยการเปลี่ยนแปลงตัวบทจากวรรณคดี เช่น นางเมรี นางวันทอง เป็นต้น เพื่อให้ตัวละครมีมิติคล้ายคลึงกับมนุษย์ในสังคมปัจจุบันมากยิ่งขึ้นหรือนำเสนอมุมมองใหม่ให้แก่ตัวละครที่ต่างกับการรับรู้เดิมเกี่ยวกับตัวละคร

คำสำคัญ: ตัวละครหญิง, วรรณคดีไทย, บทเพลงไทยสมัยใหม่.

Abstract

This paper is a qualitative research with the objective of studying the interpretation of female characters through international Thai songs. Aspects of character behavior in a changing social context A collection of female characters from Thai literature that appear in 10 international Thai songs published in www.youtube.com The results showed that Thai songs use female characters from Thai literature to convey meaning in songs in a changing social context, while the use of female characters by maintaining the same characteristics accounts for 40% of all female characters, including physical characteristics,

beauty, ugliness, and special characteristics that characterize that character, as well as perceived character traits or behaviors of Thai literature eaters to compare with the behavior of people in society. 40 percent of meaning-changing changes in character or behavior are dramas that include creating new stories based on characters' names or adding traits that do not appear in Thai literature. It wants to call on its audience to sympathize. The combination of original meaning and change of meaning accounted for 20 percent by changing the text from literature such as Mrs. Meri, Mrs. Wantong, etc. Add a character dimension that is more similar to that of humans in today's society or to present a new perspective to the character that is different from the original perception of the character

Keywords: female characters, Thai literature, modern Thai songs.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

มนุษย์กับบทเพลงและดนตรีมีความเกี่ยวโยงกันเสมอมา ดังคำกล่าว “ชนใดไม่มีดนตรีกาล ในสันดานเป็นคนชอบกลนัก อีกใครฟังดนตรีไม่เห็นเพราะ เขานั้นเหมาะคิดขบถอัปลักษณ์ ฤาอุบายมุ่งร้ายฉมังนัก มโนหังมีดมีวเหมือนราตรี และดวงใจยอมคำสกลปรก รววนรชนเช่นกล่าวมานี้ ไม่ควรใครไวใจในโลกนี้ เจ้าจงฟังดนตรีเถิดขึ้นใจ” (พระราชนิพนธ์แปล ในรัชกาลที่ ๖ (จากต้นฉบับของ วิลเลียม เช็กเปียร์) โดยมนุษย์เป็นผู้สร้างเสียงเพลงและดนตรีขึ้น เพื่อประโยชน์ด้านความบันเทิง พักผ่อนหย่อนใจ บทเพลงและดนตรีนอกจากจะช่วยปลอบประโลมใจของคนแล้ว ในอดีตยังใช้ในการปลุกใจให้เกิดความฮึกเหิมในการออกศึกสงคราม การปลุกฝังความรักชาติ อีกทั้งยังสะท้อนถึงรากเหง้าของวัฒนธรรมและความเปลี่ยนแปลงที่ได้รับอิทธิพลจากบริบททางสังคม เพลงในแต่ละยุคสมัย เปลี่ยนไปตามสภาพสังคม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม จึงทำให้เกิดลักษณะเฉพาะของเพลงแต่ละยุคขึ้น

ดังที่ วัชรนันท์ ชูทัพ (2561: 212) กล่าวว่า การนำเนื้อเรื่องในวรรณคดีตอนใดตอนหนึ่งมาขับร้องเป็นเพลงไทยเดิม เช่น เพลงเชิดจีน ตัดตอนเนื้อหามาจากเสภาขุนช้างขุนแผน ตอนขุนแผนลักวันทองไปจากขุนช้าง แม้แต่บทเพลงในปัจจุบันก็นำเอาเรื่องราวของตัวละครในวรรณคดีมาขับร้องโดยประพันธ์คำร้อง ทำนอง และจังหวะ ให้สอดคล้องไปกับสมัยนิยม ดังจะเห็นได้จากบทเพลงไทยสากลในปัจจุบันเป็นกระแสนิยมต่างนำตัวละครจากวรรณคดีมาสะท้อนพฤติกรรมของคนในสังคม

ตัวละครในวรรณคดีเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่ถูกสร้างขึ้นโดยการจำลองโลกทัศน์ทางสังคม ซึ่งมีพื้นฐานจากระบบความเชื่อและวัฒนธรรม ตัวละครหญิงเองก็เป็นองค์ประกอบที่สำคัญในวรรณคดีไทยที่บรรจุอุดมคติของสังคมที่มีต่อผู้หญิงไว้ด้วย จะเห็นได้ว่าในวรรณคดี นิทานและการแสดงพฤติกรรมของตัวละครหญิงมีบทบาทสำคัญต่อการผูกปมขัดแย้งในโครงเรื่องและนำเสนอแก่นเรื่อง ส่วนในวรรณคดีคำสอนก็มีการกล่าวถึงตัวละครหญิงแบบอุดมคติให้ผู้หญิงปฏิบัติตามด้วย (รินฤทัย สัจจพันธุ์. 2534: 266) น่าสังเกตว่า ตัวละครหญิงในวรรณคดีที่ไม่เป็นไปตามอุดมคติของสังคมมักกลายเป็นผู้ถูก “ตีตรา” จนเกิดเป็นวลีที่ใช้เปรียบเปรยและการผลิตซ้ำเรื่อยมาอย่างต่อเนื่องเช่น

ตัวละครนางวันทองผู้ถูกตีตราว่ามีสามีถึงสองคน จึงเกิดเป็นวลี “วันทองสองใจ” ที่ใช้เรียกผู้หญิงที่มีจิตใจโลเลและมากรัก เป็นต้น

นอกจากนี้ วรณวิภา วงษ์เดือน และ วีรวัฒน์ อินทรพร (2562: 275-277) เพลงไทยสากลเป็นศิลปะเพื่อสร้างความสุนทรีย์ และยังเป็นสินค้าภายใต้ระบบทุนนิยมผู้สร้างสรรค์บทเพลงผลิตผลงานด้วยการนำเอาตัวละครจากวรรณคดีไทยมาใช้เพราะเป็นสิ่งที่ผู้ฟังในสังคมไทยรู้จักและคุ้นเคย โดยนำตัวละครมาใช้ที่มีทั้งคงรูปแบบเดิมปรับเปลี่ยน หรือดัดแปลงผ่านการตีความของผู้สร้างและนำเสนอในรูปแบบของบทเพลง มีการต่อยอดความคิดความเชื่อเดิม หรือเสนอเรื่องใหม่หรือมีแนวคิดใหม่

ดังนั้นผู้ศึกษาจึงสนใจที่ศึกษา เพลงร่วมสมัยในปัจจุบันเพื่อศึกษาพฤติกรรมของตัวละครหญิงในบริบททางสังคมที่เปลี่ยนแปลง ศึกษาการสื่อความหมายตัวละครหญิงจากวรรณคดีไทยที่ปรากฏในบทเพลงไทยสากล เปรียบเทียบลักษณะตัวละครในบทเพลงกับตัวบทวรรณคดี

วัตถุประสงค์

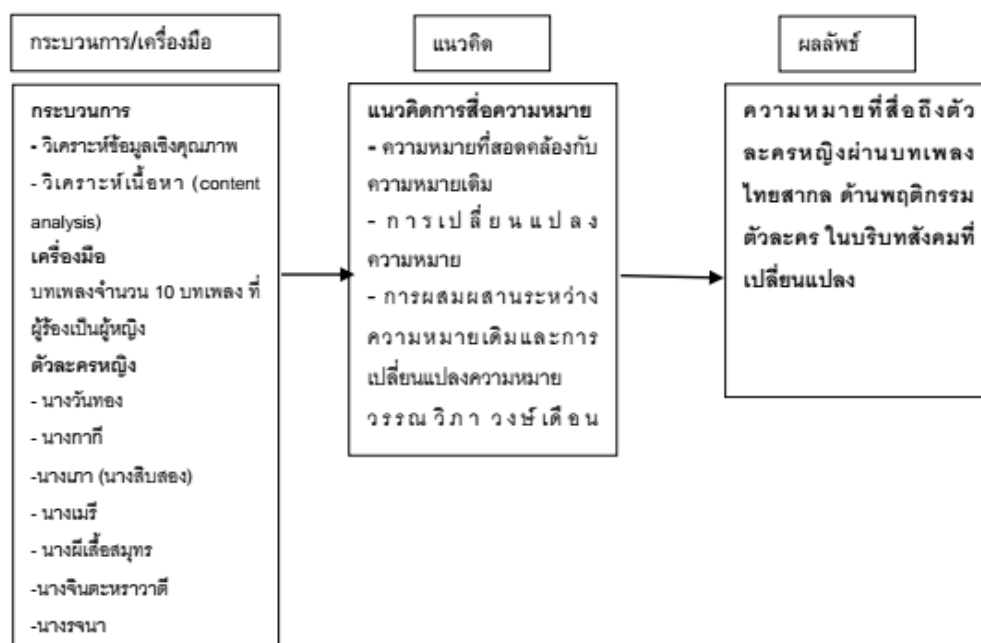
เพื่อศึกษาการสื่อความหมายของตัวละครหญิงผ่านเพลงไทยสากล ในบริบทสังคมที่เปลี่ยนแปลงด้านพฤติกรรมตัวละคร

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบความหมายที่สื่อความหมายของตัวละครหญิงผ่านเพลงไทยสากล ในบริบทสังคมที่เปลี่ยนแปลงด้านพฤติกรรมตัวละคร
2. ทำให้เป็นแนวทางในการต่อยอดวิเคราะห์บทเพลงไทยสากล และการวิเคราะห์พฤติกรรมตัวละคร

กรอบแนวคิด

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยตามแนวคิดการวิเคราะห์วรรณกรรม มีรายละเอียดดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาเอกสาร แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง บทเพลงไทยสากล ตัวละครจากวรรณคดี และแนวคิดการสื่อความหมาย
2. เก็บรวบรวมข้อมูลตัวละครหญิงจากวรรณคดีไทยที่ปรากฏในบทเพลงไทยสากล จำนวน 10 เพลง ดังต่อไปนี้ 1) น้ำตาผีเสื้อสมุทร 2) สองใจ 3) ดวงใจสุริ 4) รจนา 5) เมรี 6) ผีเสื้อสมุทร (รักเกินจะหักใจ) 7) จินตรา วาตรี (คนที่ถูกลืม) 8) กาน์หลงยุค 9) อาญาสองใจ (วันทอง) 10) รำไร
3. วิเคราะห์ข้อมูลตัวละครหญิงจากวรรณคดีไทยที่ปรากฏในบทเพลงไทยสากลโดยศึกษาในแง่ความนิยมใช้ตัวละครและวิธีการดัดแปลงพฤติกรรมตัวละครในบทเพลงไทยสากลเปรียบเทียบกับบทบาทที่ปรากฏในวรรณคดีไทย
4. สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้
5. เรียบเรียงและนำเสนอผลการวิจัยเกี่ยวกับการสื่อความหมายของตัวละครหญิงผ่านเพลงไทยสากลด้านพฤติกรรมตัวละครในบริบทสังคมที่เปลี่ยนแปลง

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร (Document research) เน้นการศึกษาจากข้อมูลทั้งประเภทปฐมภูมิ (Primary Data) ทุติยภูมิ (Secondary Data) โดยค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร ข้อมูลจากหนังสือ งานวิจัย รวมถึงวารสารวิชาการและตำราต่าง ๆ

2. เก็บข้อมูลบทเพลงไทยสากล โดยผู้ศึกษานิยามความหมายของเพลงไทยสากล หมายถึง เพลงที่มีคำร้องเป็นภาษาไทย มีทำนองแบบเพลงสากล ใช้เครื่องดนตรีสากลในการบรรเลงหรืออาจมีการใช้เครื่องดนตรีไทยมาผสมผสาน แบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ เพลงลูกกรุง เพลงลูกทุ่ง และเพลงสตริง ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับตัวละครหญิงและมักร้องหญิงเป็นผู้ขับร้อง ได้แก่ ไชยกุล ชันธุญา ธนิดา ธรรมวิมล นุ่นนิง ซาลิสสา นิตา ลลดา และมินตรา น่านเจ้า

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ศึกษาใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยนำข้อมูลทั้งที่ได้จากการจัดบันทึกข้อมูล การถอดวิดีโอจาก <https://shorturl.asia/Y5pre> รวมเพลงตัวละครในวรรณคดีไทย มาทำการจัดระบบหมวดหมู่เพื่อสรุปประเด็นเกี่ยวกับการตัวละครหญิง และนำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ด้วยแนวคิดทฤษฎีการสื่อความหมาย เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยนำเสนอรายงานการวิจัย (Research report) ด้วยรูปแบบการวิจัยเชิงพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive analysis) ดังตัวอย่างการวิเคราะห์ ต่อไปนี้

1. การคัดข้อความจากเนื้อเพลง จะใช้การคัดข้อความ พร้อมทั้งบอกชื่อเพลงและศิลปินไว้ท้ายข้อความดังนี้

ตัวอย่างที่ 1

หยุดประณามฉันว่าวันทองสองใจเสียที่
ตกที่นั่งนี้ใครจะรู้ถ้าไม่ลองเป็นฉัน
ลำบากแค่ไหนที่ต้องเลือกต้องทำแบบนั้น
ไม่เลือกก็โดนลงทัณฑ์ต้องโทษประหารอาญาสองใจ

(เพลง อาญาสองใจ. มินตรา น่านเจ้า. 2566)

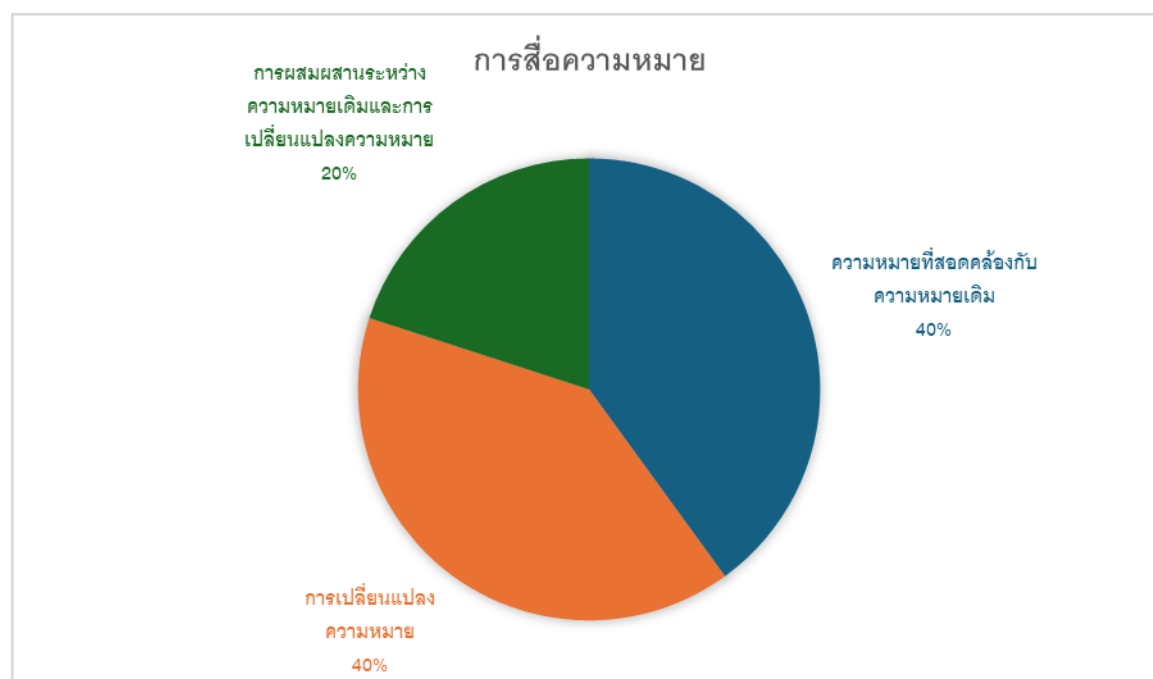
2. วิเคราะห์การสื่อความหมายจากข้อความในบทเพลง พร้อมกับยกบริบทของสังคมมุมมองที่ถูกมองและอ้างอิงวรรณคดีตามเนื้อเรื่องที่ตัวละครหญิงปรากฏในบทเพลง ดังตัวอย่าง

จากตัวอย่างที่ 1 บทเพลง อาญาสองใจขับร้องโดย มินตรา น่านเจ้า ตัวละครนางวันทอง นางผู้ถูกตีตราว่าสองใจ ปรากฏในวรรณคดีเรื่องขุนช้างขุนแผนที่สร้างขึ้นเพื่อสอดแทรกความรู้และข้อคิดเกี่ยวกับสังคม ประเพณี วัฒนธรรม ความเชื่อชีวิตความเป็นอยู่ในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น ซึ่งตัวละครนางวันทองผู้ถูกตีตราว่า “วันทองสองใจ” ซึ่งเห็นได้อย่างชัดเจนจากการประกอบสร้างตัวละครตั้งแต่ต้นเรื่อง โดยให้นางวันทองเป็นหญิงชาวบ้านที่มีความซื่อ ต่อมาได้ชอบพอกับพลายแก้ว (ขุนแผน) และได้แต่งงานกัน มีลูกด้วยกันหนึ่งคน ทำให้นางวันทองต้องมียศเป็นเมียควบคู่ไปกับบทบาทความเป็นแม่ ต้องปรนนิบัติสามีและเลี้ยงดูลูก แต่เรื่องราวพลิกผันนี้เป็นเหตุทำให้นางวันทองต้องถูกแม่บังคับให้แต่งงานกับขุนช้าง เพราะแม่เกรงว่าลูกสาวจะเป็นหม้ายหลวง จุดจบของนางวันทองก็ต้องพ่ายให้กับระบบปิตาธิปไตย เพราะนางถูกตราหน้าว่าเป็น “วันทองสองใจ” ด้วยเหตุที่ไม่สามารถเลือกใครได้ในวันถวายฎีกา จึงต้องโทษประหารชีวิต ถึงแม้เรื่องราวชีวิตของนางวันทองจะจบลง แต่คำกล่าวที่ว่า “วันทองสองใจ” ยังคงถูกนำมาใช้เป็นคำเปรียบเทียบกับเชิงตำหนิตายผู้ที่จิตใจเลอะเลือนมาถึงปัจจุบัน

ผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่องการสื่อความหมายของตัวละครหญิงผ่านบทเพลงไทยสากลในบริบททางสังคมที่เปลี่ยนแปลงด้านพฤติกรรมตัวละคร ตามวัตถุประสงค์การวิจัย สรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

การสื่อความหมาย ผู้ศึกษาได้นิยามความหมายไว้ดังนี้ หมายถึง ความหมายหรือสาระสำคัญที่เกิดจากการเลือกสรรแง่มุมในการนำเสนอตัวละครรวมทั้งเรื่องราวในวรรณคดีไทยในบทเพลงไทยสากลที่มีทั้งการคงลักษณะหรือเรื่องราวตามตัวบทวรรณคดีไทย หรือการเปลี่ยนแปลงลักษณะและเนื้อหาให้มีความแตกต่างไปจากตัวบทเดิม (วรรณวิภา วงษ์เดือน. 2562) ตัวละครหญิงจากวรรณคดีไทยเป็นวัตถุดิบสำคัญในการสร้างสรรค์บทเพลงไทยสากล ซึ่งผู้ศึกษากล่าวถึงการสื่อความหมายในเพลงไทยสากลที่ใช้ตัวละครจากวรรณคดีไทย โดยความหมายที่ปรากฏในบทเพลงนั้นน่าสนใจ ความหมายของตัวละครจากวรรณคดีไทยเกิดจากการตีความของผู้สร้างสรรค์ซึ่งการตีความและการนำเสนอความหมายของตัวละคร จากการศึกษาค้นพบว่า การสื่อความหมายด้านพฤติกรรมตัวละครของตัวละครหญิงผ่านบทเพลงไทยสากลในบริบททางสังคมที่เปลี่ยนแปลงด้านพฤติกรรมตัวละคร มีลักษณะการสื่อสารความหมาย 3 แบบ ได้แก่ ความหมายที่สอดคล้องกับความหมายเดิม การเปลี่ยนแปลงความหมาย และการผสมผสานระหว่างความหมายเดิมและการเปลี่ยนแปลงความหมาย รายละเอียดดังนี้

จากกราฟสรุปบทเพลงไทยสากลมีการใช้ตัวละครหญิงจากวรรณคดีไทยมาใช้ในการสื่อความหมายในบทเพลงในบริบทสังคมที่เปลี่ยนแปลงทั้งนี้การนำตัวละครหญิงมาใช้โดยคงเค้าลักษณะเดิมคิดเป็นจำนวน 4 เพลง ของตัวละครหญิงทั้งหมดได้แก่ ลักษณะทางกายภาพ ทั้งความงาม ความอปลักษณ์ และลักษณะพิเศษอันเป็นสิ่งบ่งบอกถึงตัวละครนั้น ๆ รวมถึงลักษณะนิสัยหรือพฤติกรรมที่เป็นที่รับรู้ของผู้เสพวรรณคดีไทยเพื่อเปรียบเทียบกับพฤติกรรมของคนในสังคม ส่วนการเปลี่ยนแปลงความหมายคิดเป็นจำนวน 4 เพลง เป็นการเปลี่ยนแปลงลักษณะนิสัยหรือพฤติกรรมด้วยตัวละครที่มีทั้งการสร้างเรื่องราวใหม่โดยยังอิงอยู่กับชื่อของตัวละคร หรือเพิ่มลักษณะที่มีได้ปรากฏใน

วรรณคดีไทย ต้องการเรียกร้องให้ผู้ฟังเห็นใจ ส่วนการผสมผสานระหว่างความหมายเดิมกับการเปลี่ยนแปลง
ความหมายคิดเป็นจำนวน 2 เพลง โดยการเปลี่ยนแปลงตัวบทจากวรรณคดีเช่น นางเมรี นางวันทอง เป็นต้น เพิ่มให้
ตัวละครมีมิติคล้ายคลึงกับมนุษย์ในสังคมปัจจุบันมากยิ่งขึ้นหรือนำเสนอมุมมองใหม่ให้แก่ตัวละครที่ต่างกับการ
รับรู้เดิมเกี่ยวกับตัวละคร ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ความหมายที่สอดคล้องกับความหมายเดิม

บทเพลงที่กล่าวถึงตัวละครจะนำลักษณะเด่นอันเป็นที่รู้จักมาสร้างสรรค์และนำเสนอ ทั้งลักษณะทาง
กายภาพและลักษณะนิสัยของตัวละครหญิง ได้แก่ รจนา ฝัเสื้อสมุทร และจินตหราวาที บทบาทและความสามารถ
ของตัวละครที่ปรากฏในตัวบทวรรณคดีไทยและยังคงปรากฏในบทเพลงไทยสากล ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 2

...ถึงใครมองเธอ ว่าอัปลักษณ์ แต่ฉันคนนี้ ก็อยากจะรัก
แม้มีชายอื่นที่เข้ามาทัก ใจฉันยังหนักแน่นไม่หวั่นไหว
ใครมองว่า เธอเป็นอสูร แต่สำหรับฉันเธอ
เป็นเจ้าชาย ในใจ เอง เอย
เปรียบดังครุฑนา ที่คู่เงาะป่าบ้าใบ้
แม้ใครเหยียดหยาม ด่านารังเกียจ..
ก็ไม่ได้ทำให้ใจของรจนา นั้นแลเปลี่ยนไป

(เพลงดวงใจอสูร. นุ่นนัม ชาลิสสา. 2566)

จากเนื้อเพลง ดวงใจอสูร สื่อความหมายถึงนางรจนา โดยนำลักษณะนิสัยของนางรจนาเป็นกุลสตรีเป็น
ผู้หญิงเรียบร้อย อ่อนน้อมถ่อมตนเป็นแม่บ้านแม่เรือน เป็นผู้หญิงที่มีความอดทน ควบคุมอารมณ์ ได้เป็นอย่างดี
มีความเชื่อมั่นในตัวเองสูง มีความเข้มแข็งเห็นได้จากการเลือกคู่ของนางรจนา แม้เจ้าเงาะ เป็นตัวละครจากเรื่อง
สังข์ทอง ซึ่งเป็นร่างหนึ่ง ของพระสังข์ที่ใช้ปลอมตัวโดยมีรูปเงาะมีรูปลักษณะที่อัปลักษณ์ แต่นางรจนาก็เลือก โดยมีใจ
ที่หนักแน่นไม่หวั่นไหว เปรียบกับในยุคสังคมปัจจุบันที่ผู้หญิงไม่เลือกผู้ชายเพียงแค่รูปลักษณะภายนอกแต่เลือกที่นิสัย
ที่แท้จริง

ตัวอย่างที่ 3

อยากมีสิทธิ์ขอเลือกใครดังรจนา
เหล่าเจ้าชายต่างมารอรับเอาพวงมาลัย
จะเจ้าชายหรือเงาะคนที่ตรงกับใจ
ได้มีสิทธิ์เลือกใครเลือกคนที่ใจต้องการ
ใจที่ยังไม่มีใคร
มันเลยคิดได้เรื่อยเปื่อย
แค่ฝันลมๆแล้งๆเท่านั้น

(เพลง รจนา. นิตา ลลดา. 2566)

จากเนื้อเพลง รจนา ผู้ประพันธ์เพลงต้องการสื่อความหมายไปให้ผู้ฟังเข้าใจในการมีสิทธิ์เลือกคู่ โดยนำพฤติกรรมตัวละครหญิง รจนา จากเค้าโครงเรื่อง สังทอง กล่าวถึงตอนท้าวสามนต์ ประกาศหาบุตรเขยโดยการให้ดาทั้งหมด 7 เลือกรับด้วยการเสี่ยงมาลัยแต่รจนาเลือกไม่ได้ ท้าวสามนต์เลยคิดว่าผู้ชายที่นำมาให้รจนาเลือกทั้งหมดยังไม่ถูกใจ อำมาตย์จึงทูลว่ามีเจ้าเงาะป่าบ่าใบ้เท่านั้นที่แปลกกว่าคน เชิญเสด็จไปดู ท้าวสามนต์เห็นความน่าเกลียดน่าชังของเจ้าเงาะถึงกับทนดูไม่ได้แต่ใจก็คิดจะ แกล้งประชดรจนา สั่งอำมาตย์ให้พาไปให้รจนาเลือก รจนาแม้ไม่อยากมีคู่ แต่ก็อยากเห็นเจ้าเงาะป่าตัวประหลาดจึงออกไปดู สังข์ทองในรูปเงาะป่าเกิดถูกใจรจนาจึงอธิษฐานขอให้รจนาเห็นรูปทองที่อยู่ข้างใน เมื่อรจนาเห็นจึงโยนมาลัยไปให้ ท้าวสามนต์โกรธจึงขับไล่รจนาและเจ้าเงาะให้ไปปลุกกระท่อมอยู่ที่ปลายนา ซึ่งผู้ประพันธ์เพลงยังคงสื่อความหมายเดิมผ่านบทเพลงคือการได้เลือกคู่ของรจนา นำมาสื่อสารในสังคมปัจจุบันที่ผู้หญิงไม่มีโอกาส หรือมีสิทธิ์ได้เลือกชายมาเป็นคู่ครอง

ตัวอย่างที่ 4

อกข้าสะท้อนหัวใจแหลกลาญเมื่อเธอจะหนี

ไอ้ สุดชีวิตพระอภัยมณีคือดวงใจ

แม้ร่างกายของข้าเป็นยักษ์

แต่ใจรักก็รักไม่เสื่อมคลาย

ต่อให้อดตายไม่คิดทำร้ายกายพี่ให้ขอบข้า

กลับมาเกิดหนาแก้วตาของข้า ไอ้ ดวงมณี

ผีเสื้อยักซึ่มอมพลีทั้งกายใจไม่คืนคำ

ร้องไห้วิ่งวนน้ำตาเป็นสาย

ไม่อาจเปลี่ยนใจได้เพียงระกำ

เป่าปี่สังหารให้ตายก็ยังรักเกินจะหักใจ

(ผีเสื้อสมุทร. มินตรา น่านเจ้า. 2566)

จากบทเพลง ผีเสื้อสมุทร ผู้ประพันธ์เพลงต้องการสื่อความหมายไปให้ผู้ฟังเข้าใจ ผ่านตัวละครหญิง โดยนำลักษณะอันอัปลักษณ์ของนางผีเสื้อสมุทรจากวรรณคดีเรื่องพระอภัยมณี พร้อมกับพฤติกรรมตอนหนึ่งที่นางผีเสื้อสมุทรเสียใจเมื่อรู้ว่าพระอภัยมณีกำลังหนีจากตนไป นางผีเสื้อสมุทร เป็นตัวละครจากเรื่องพระอภัยมณี แม้ว่านางจะสามารถแปลงกายเป็นสาวงาม แต่เมื่อนางอยู่ในร่างยักษ์จะมีร่างกายสีดำและตัวใหญ่ นางผีเสื้อวิ่งวนพระอภัยขอติดตามไปด้วยจนตลอดชีวิต ขอให้พระอภัยอย่าได้ตัดรอนความรักของเธอเลย พระอภัยได้ฟังก็สงสาร และได้ชี้แจงนางไปถึงความจำเป็น และเหตุผลที่ต้องหนีมา โดยบอกว่า เราเป็นคนละเผ่าพันธุ์อยู่ด้วยกันไม่ได้ ขอให้หักใจเสีย ถ้าชาติหน้ามีจริงขอให้ได้พบกันใหม่อย่าได้แคล้วคลาดจากกันเหมือนชาตินี้เลย นางผีเสื้อก็พยายามอ้อนวอนทำทีว่าขอให้เห็นใจในความรักของเธอด้วย หากพระอภัยไม่เห็นใจนาง ก็ขอแลกตายแต่ขอให้พระอภัยลงมากลางน้ำนี้ก่อนเถิด นางจะให้มันตบหัวพิเศษแก่พระอภัย แล้วร้องเรียกสินสมุทรว่า ให้มาด้วยกันกับพ่อ ก่อนที่จะขอแลกตาย จะเห็นได้ว่าบทเพลงดังกล่าว ยังคงสื่อความหมายตามเดิม แต่เจตนาต้องการให้เห็นถึงความทุกข์ของผู้หญิงแม้รูปแบบแต่ก็รักจริง ในปัจจุบัน

ตัวอย่างที่ 5

แสร้งรักหวานนักพูดพร่ำรำพัน
หลงลืมใจสิ้นอิเหนารักจินตะหรา
หมดทั้งใจไม่เคยจะมีเยื่อใยต่อบุษา
แต่สุดท้ายก็ทำไม่ได้เหมือนอย่างว่า
จะมีใครได้ช้ากว่านี้เกินอกช้า
เมื่อได้เจอกับเขาคนนั้นที่ดีกว่า
ชะรอยคงลืมหมั้นหย่าแล้วกระมัง

(เพลง จินตะหรวาตี. มินตรา น่านเจ้า. 2566)

จากบทเพลง จินตะหรวาตี ผู้ประพันธ์เพลงต้องการสื่อความหมายไปให้ผู้ฟังเข้าใจ ผ่านตัวละครหญิง จินตะหรวาตี จากวรรณคดีเรื่อง อิเหนา โดยสื่อความหมายถึงพฤติกรรมตัวละครหญิง นางจินตะหรวาตี ที่เป็นรักแรก ของอิเหนา เป็นรักมั่นที่มอบให้แก่ตัวละครชายผู้นับว่า “เจ้าชู้” ที่สุดผู้หนึ่งในโลกวรรณคดี ดังบทจากลาระหว่างนางจินตะหรวากับอิเหนา เพราะอิเหนาต้องเดินทางไปกรุงดาหา หากได้อ่านแล้วจะอดสงสัยนางจินตะหราไม่ได้ เพราะนางจะต้องอยู่ห่างไกลสามี ข้างจุดหมายของคู่รักยังเป็นที่อยู่ของคู่ตุนาหงัน คือเมืองของนางบุษบา นางย่อมเกรงกลัวว่าจะสูญเสียความรักจากอิเหนา เกิดเป็นบทเปรียบเปรยความรักกับสายน้ำอันโด่งดังว่า “แล้วว่าอนิจจาความรักพอง กระจกษัตริย์สายน้ำไหล ตั้งแต่จะเชียวเป็นเกลียวไป ที่ไหนเลยจะไหลคืนมา” นางจินตะหราจึงเป็นตัวละครที่มี “มิติ” ในความเป็นมนุษย์อันประกอบด้วย รัก โลภ โกรธ หลง ที่โดดเด่นที่สุดในบรรดาสตรีของอิเหนา ผู้ประพันธ์จึงได้นำมาประพันธ์เพลงขึ้นเพื่อเปรียบกับสังคมในปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลง ผู้ชายยังคงมีโลกหลายใบ เจ้าชู้ เช่นเดิม

การเปลี่ยนแปลงความหมาย

การเปลี่ยนแปลงความหมายของตัวละครหญิงจากวรรณคดีไทยในบทเพลงไทยสากลนั้น พบการเปลี่ยนแปลงความหมายในแง่ลักษณะนิสัยและพฤติกรรมของตัวละคร โดยคิดเป็นจำนวน 4 เพลง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 6

ใครจะอยากเป็นคนไม่ดี
ผิดที่ใจไม่จำว่ามันไม่ควรรักใคร
เจ็บที่ใคร ๆ เขาก็มองว่าเราหลายใจ
เกลียดตัวเองจริง ๆ ที่ผินหัวใจไม่ได้
ฉันยอมสองใจเพราะรักเธอ

(เพลง สองใจ. ธนิดา ธรรมวิมล. 2566)

จากบทเพลงสองใจ ของผู้ประพันธ์เพลงต้องการสื่อความหมายไปให้ผู้ฟังเข้าใจ ผ่านตัวละครหญิงในวรรณคดีไทย คือนางวันทอง ที่ถูกตราหน้าว่าเป็นหญิงสองใจ ผู้ประพันธ์เสนอความหมายใหม่ผ่านบริบทสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปในยุคนี้ อยากให้ผู้ฟังเห็นใจตัวละครหญิง โดยมีเนื้อหาอิงตามวรรณคดี แต่นำเสนอเน้นที่มุมมองของตัวละครนางวันทอง บทเพลงดังกล่าวเป็นบทเพลงประกอบละครโทรทัศน์ เป็นการนำเสนอมุมมองใหม่ของตัวละครที่ขัดแย้งกับวลี “วันทองสองใจ” เนื้อเพลงเล่าถึงความรู้สึกของตัวละครที่เฝ้ามองความรัก เลือกทำตามใจตนเอง เพราะ

ความรัก และซื่อสัตย์ต่อหัวใจของตน แม้ว่าทางที่เลือกจะขัดต่อความคิดของผู้อื่น ดังเนื้อเพลง ตอนหนึ่งว่า “...แปลกที่คนหนึ่งคนรักฉันจนหมดใจ แต่ใจฉันไม่เคยมีเขา คนอีกคน ที่เอาแต่ทำให้ปวดร้าวแต่ใจเจ้ากรรมไม่เคยลืม...” เนื้อเพลงดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า วันทองมีเพียงรักเดียว คือรักที่มีต่อขุนแผน สะท้อนให้เห็นว่านางวันทองยอมถูกมองว่าเป็นหญิงหลายใจ เพราะนางซื่อสัตย์ต่อหัวใจของตนเอง ที่รักขุนแผน หากภายหลังแต่งงานใหม่กับขุนช้าง นางเลือกที่จะไม่ยุ่งเกี่ยวกับขุนแผนอีกนางจะกลายเป็นคนที่ไร้มลทิน แต่เพราะนางซื่อสัตย์ในความรักและซื่อสัตย์ต่อความรู้สึกของตน ทำให้นางไม่ตัดสินใจเลือกใคร จึงถูกมองว่าสองใจ ดา เอ็นโดรฟิน ในฐานะผู้ส่งสาร โดยเป็นผู้ขับร้องบทเพลงสองใจได้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับการสร้างสรรค์บทเพลงสองใจไว้ว่า เพลงนี้เป็นตัวแทนของผู้หญิง นอกจากนี้ ในบทเพลงอาญาสองใจขับร้องโดย มินตรา น่านเจ้า ก็ได้มีการนำตัวละครนางวันทองมานำเสนอในมุมมองใหม่เช่นกันโดยเสนอให้เห็นมุมมองที่เข้มแข็ง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 7

ไม่ได้สองใจเจ็บแค่ไหนคำคนประณาม
เบื่อกับคำถามที่วนเวียนว่าจะเลือกใคร
ยอมให้ประหารดีกว่าตอกย้ำให้มันปวดใจ
ไม่ขอเลือกใครได้ใหม่ปล่อยให้ฉันตายคงจบบทรัก
ลงทัณฑ์ฆ่าฉันให้ตายจะได้จบรักสามเศร้าสักที

(อาญาสองใจ วันทอง. มินตรา น่านเจ้า. 2566)

จากบทเพลงสองใจ เนื้อเพลงกล่าวถึงการถูกประณามว่าวันทองเป็นหญิงสองใจ มีการอธิบายเรื่องราวในแง่มุมใหม่ที่นำเสนอคุณค่าความเป็นหญิงแม้ถูกตีตราและได้จบชีวิตลง ให้กับทางที่ไม่ได้เลือก ดังเนื้อเพลงตอนหนึ่งว่า “...หยุดประณามฉันว่าวันทองสองใจ เสียที่ตกที่นั่งตรงนี้ใครจะรู้ถ้าไม่ลองเป็นฉัน ลำบากแค่ไหนที่ต้องเลือกต้องทำแบบนั้น ไม่เลือกก็โดนลงทัณฑ์ ต้องโทษประหารอาญาสองใจ...” เนื้อเพลงดังกล่าวสะท้อนความรู้สึกของตัวละครที่ไม่ได้อ่อนแอหรือเป็นคนที่ถูกระทำอย่างในวรรณคดี แต่เป็นมุมมองที่เข้มแข็ง มีจุดยืนของตัวเองว่าให้หยุดประณามนางวันทอง ใครไม่เจอสถานการณ์แบบนางวันทองคงไม่มีทางที่จะเข้าใจความรู้สึก เป็นการทวงถามถึงคุณค่าและความรู้สึกของตัวละคร เป็นการนำเสนอมุมมองใหม่ของตัวละครโดยการสร้างให้ตัวละคร นางวันทองกล้าที่จะถามเพื่อตนเอง ไม่ใช่การยอมจำนนต่อโชคชะตาเหมือนอย่างในวรรณคดีที่แสดงให้เห็นว่าวันทองต้องสูญเสียความเป็นตัวตนของตนเอง เพราะคำวิพากษ์วิจารณ์และค่านิยมของสังคม

ตัวอย่างที่ 8

เจ็บปวดใจน้ำตาไหลทูปบอกร้องไห้ โอ้ เมรี
ถูกพระรถสลัดรักออกแทบหักสิ้นใยดี
ออกตามหาพี่ยาไม่กลับมาไร้ปราณี
ลวงให้หลงเหมายสุราเมรัยสิ้นชีวิ โอ้ไอ้ย
โอ้ โอ้ ไอ้ย เมรีในชาตินี้
น้องตามพี่มาชาติหน้าพี่อย่าตามน้องไป

(เมรี เสียวนาที่. มินตรา น่านเจ้า. 2566)

จากบทเพลงเมรี เลียนวนาที่ ผู้ประพันธ์สื่อความหมายใหม่โดยไม่ตรงตามเนื้อเรื่องเดิมของวรรณคดี เรื่อง “เมรี” เป็นหนึ่งในตัวละครสำคัญเรื่อง “พระรถเมรี” หรือเรื่อง “นางสิบสอง” ปัจจุบันชื่อและเรื่องราวของนางยังคงเป็นสำนวนติดปากของคนไทย นั่นคือ “เมรีขี่เมา” ซึ่งมักใช้ในสถานการณ์เรียกผู้หญิงที่ชอบดื่มเหล้า หรือมีอาการมึนเมาจากฤทธิ์แอลกอฮอล์ เมรีเป็นตัวละครหนึ่งที่ทุกชนชั้นเพราะความรัก อย่างไรก็ตามจากเนื้อเรื่อง ได้กล่าวว่า “ชาตินี้น้องตามพี่มา ชาติหน้าขอให้พี่ตามหาน้องบ้าง” เป็นกถกรรม กงเกวียนที่นางเมรีได้อธิษฐานไว้ก่อนจะสิ้นใจตาย เนื้อเพลงผู้ประพันธ์นำเสนอใหม่ โดยตัดกรรมต่อกันไม่ให้ตามไปชาติหน้า จากเนื้อเพลงสะท้อนให้เห็นถึงความทุกข์จากความรัก แต่ไม่ขอผูกใจเจ็บ และไม่มีเวรมีกรรมต่อกัน นอกจากนี้ ยังมีเนื้อเพลงที่กล่าวถึงตัวละครหญิงในเรื่องนางสิบสองในมุมมองใหม่ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 9

ตาบอดเพราะรักเธอเหมือนเภาในนางสิบสอง
รักเรามาเลยกลายเป็นละอองปลิวปลิวสลายไป
ทำวรฤทธิมารักเหมือนเธอเมื่อเจอคนใหม่
ทะเบียนสมรสคงหมดความหมาย
เธอจดทะเบียนสมรสกับใจกับเขาไปแล้ว
โอ้ว โฮ

(เพลงรำไร. มินตรา นานเจ้า. 2566)

จากบทเพลงรำไร ผู้ประพันธ์สื่อความหมายใหม่โดยไม่ตรงตามเนื้อเรื่องเดิมของวรรณคดีเรื่องนางสิบสอง ซึ่งได้นำตัวละคร นางเภา น้องคนสุดท้อง ที่มีเฉลียวฉลาดไม่เหมือนใคร มีความคิดเป็นตัวของตัวเองไม่ถูกชักจูงได้ง่าย ๆ มานำเสนอใหม่ให้เป็นผู้ที่ซื่อรัก โดยเปรียบให้ทำวรฤทธิสามีเป็นผู้ที่มีรักใหม่ ผู้ประพันธ์พยายามนำเสนอเนื้อเพลงให้มีผิวเดียว เมียเดียว แต่ในเนื้อเรื่องแล้วทำวรฤทธิ มีภรรยา 12 คน การที่นางสิบสองถูกควักตาออกไปไม่ใช่เพราะความรัก แต่เป็นเพราะความโกรธของนางยักษ์สันตรา ที่นางเภาพาพวกหนีจากเมืองยักษ์จนนางสันตราตามมาเจอ จึงได้ออกอุบายเป่ามนต์ให้ทำวรฤทธิเกลียดนางทั้งสิบสองและสั่งนางทั้งสิบสองไปขังไว้ในถ้ำนางทั้งสิบสองต้องทนทุกข์ทรมานอยู่ในถ้ำขณะที่ท้องของนางก็เริ่มโตขึ้นทุกวัน ฝ่ายนางยักษ์สันตรายังไม่หยุดแค่นั้นนางสิบสองจึงออกอุบายว่าตนป่วยเป็นโรคประหลาดและได้เป่ามนต์ใส่หมอหลวงให้พูดว่าต้องใช้ลูกตานางทั้งสิบสองมาทำยาให้กินจึงจะหาย พระฤทธิจึงรีบให้จัดการควักลูกตานางสิบสองมาถวายทันทีโดยนางยักษ์ได้สั่งให้วิรุฬห์และจำบัง สมุนเอกของตนรับหน้าที่นี้ เมื่อมาถึงถ้ำทั้งสองได้ควักลูกตานางสิบสองทันทีโดยเรียงจากพี่ไปน้อง ด้านนางค่อมผู้ซื่อสัตย์ต่อนางสิบสองได้อ้อนวอน ขอให้พระฤทธิสั่งไม่ให้ควักลูกตานางสิบสองอยู่พักใหญ่ก็ได้นำราชโองการมาให้วิรุฬห์และจำบังดูแลด้วยตนเองแก่แล้วและหลังก็ค่อมอีกด้วย จึงมาไม่ทันโดยวิรุฬห์จำบังได้ควักลูกตาไปทั้ง 11 คนแล้ว เว้นแต่นางเภาโดนควักไปเพียงข้างเดียวเพราะตนมาทันที่นางเภาพอดี วิรุฬห์จำบังจึงได้นำลูกตาของนางสิบสองใส่โถไปถวายให้นางสันตรา นางค่อมได้โมโหตัวเองที่มาไม่ทัน นี่ก็เป็นเพราะเวรกรรมของนางทั้งสิบสองที่ตอนเด็กได้ควักตาปลาออกมาเล่นแต่นางเภาควักออกมาเพียงข้างเดียว จึงไม่โดนควักลูกตาทั้ง 2 ข้าง เรื่องราวจากเค้าโครงเรื่องเดิมไม่มีเนื้อความเกี่ยวกับผิวเดียวเมียเดียว แต่ผู้ประพันธ์เพลงต้องการนำเสนอในมิติใหม่ ซึ่งสะท้อนความคิดของคนยุคใหม่ในปัจจุบัน

การผสมผสานระหว่างความหมายเดิมและการเปลี่ยนแปลงความหมาย

การสื่อความหมายที่เป็นลักษณะของการผสมผสานระหว่างการคงเค้าความหมายเดิมและการเปลี่ยนแปลงความหมายมีทั้งลักษณะที่มีทั้งที่ปรากฏในตัวบทวรรณคดีและการสร้างความหมายใหม่ที่ไม่ปรากฏในตัวบทวรรณคดี โดยคิดเป็นจำนวน 2 เพลง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 10

คำก็ระยำ คำก็อัปรีช...คำก็หญิงแพศยา

นางวรรณคดีในตำรา ยังไม่มีผู้ใดชื่อจาวเท่าฉัน

แต่จะมีใครพอรู้บ้างใหม่ว่าฉันเองก็ปวดร้าวเหมือนกัน

เป็นอนาถาคาว...จาวทั้งคืนวันต่างประณามชื่อฉันว่ากาก

ฉันไม่ได้ต้องการให้ใครต้องมนต์ลุ่มหลงในกลิ่นหอม

ความงามเป็นที่หมายปองฉันผิดใจใหม่ที่เกิดมาแบบนี้

ต้องยอมเป็นทาสสวาทชายพลีกายเหมือนคนไร้ศักดิ์ศรี

เหมือนใช้สวาทรดคอกอย่างนี้ ผิดหรือที่ฉันรักตัวกลัวตาย

(กากี หลงยุค. มินครา นานเจ้า. 2566)

จากบทเพลงกากี หลงยุค ผู้ประพันธ์สื่อความหมายใหม่ นางกากี เป็นตัวละครจากวรรณคดีไทยที่ถูกประณามว่าเป็นผู้หญิงไม่ดี และนำมาใช้เพื่อกล่าวอ้างถึงหรือเปรียบเทียบกับผู้หญิงในสังคมว่าเป็นผู้หญิงมารักผู้หญิงที่มีชู้ อันเป็นความหมายเดิมของตัวละครนางกากีซึ่งในบทเพลงยังมีการกล่าวถึงลักษณะของผู้หญิงที่ไม่ดีของนางกากีดังปรากฏในตัวบทวรรณคดีไทย แต่ในขณะเดียวกันในบทเพลงได้เสนอแนวคิดใหม่นางกากีด้วยน้ำเสียงที่แสดงถึงความน่าเห็นใจของนางกากีที่เป็นฝ่ายถูกกระทำด้วย ความสวยเป็นอันตรายสำหรับผู้หญิง จากที่กล่าวมาข้างต้นเกี่ยวกับการผสมผสานระหว่างความหมายเดิมและการเปลี่ยนแปลงความหมายใหม่นั้นมีทั้งการนำเอาลักษณะเด่นอันเป็นที่รู้จักมาผสมผสานกับการสร้างความหมายใหม่ ให้แก่ตัวละคร ช่วยสร้างความแปลกใหม่หรือนำเสนอมุมมองใหม่แก่ตัวละคร

สรุปผลการวิจัย

บทเพลงไทยสากลนั้นได้นำตัวละครหญิงจากวรรณคดีไทยมาใช้เพื่อสื่อความหมายในบทเพลงทั้งนี้การนำตัวละครมาใช้โดยคงเค้าลักษณะเดิมของตัวละครทั้งหมดได้แก่ ลักษณะทางกายภาพ ทั้งความงาม ความอัปลักษณ์ รวมถึงลักษณะนิสัยหรือพฤติกรรมที่เป็นที่รับรู้ของผู้เสพวรรณคดีไทยเพื่อเปรียบเทียบกับพฤติกรรมของคนในสังคม ส่วนการเปลี่ยนแปลงความหมายนั้นเป็นการเปลี่ยนแปลงลักษณะนิสัยหรือพฤติกรรมด้วยละครที่มีทั้งการสร้างเรื่องราวใหม่โดยยังอิงอยู่กับชื่อของตัวละคร หรือเพิ่มลักษณะที่ไม่ได้ปรากฏในวรรณคดีไทยตามแนวคิดของผู้ประพันธ์ที่ต้องการนำเสนออีกให้แก่ผู้ฟัง ส่วนการผสมผสานระหว่างความหมายเดิมกับการเปลี่ยนแปลงความหมายสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรรณวิภา วงษ์เดื่อน (2562) ตัวละครหญิงในวรรณคดีไทยเป็นแบบจำลองพฤติกรรมมนุษย์ให้เรียนรู้ประสบการณ์ชีวิต หรือแสดงความคิดเห็นของสังคมผ่านตัวละคร แม้กาลเวลาเปลี่ยนแปลงความเป็นมนุษย์นั้นจะยังคงเดิมเพียงแต่ค่านิยมในสังคมอาจมีการเปลี่ยนแปลงไปตามบริบทของสังคม หรือค่านิยมบางประการยังคงฝังแน่น

อยู่ในสังคมที่อยากจะเปลี่ยนแปลง สิ่งเหล่านี้สะท้อนได้จากตัวละครวรรณคดีไทยทั้งที่ปรากฏในตัวบทวรรณคดีสู่บทเพลงไทยสากล

อภิปรายผล

ผลการศึกษาพบว่า ตัวละครหญิงที่ปรากฏในบทเพลงเหล่านี้ ได้แก่ นางวันทอง นางผีเสื้อสมุทร ถูกหยิบยกมานำเสนอใหม่ผ่านบทเพลงไทยสากล 2 ลักษณะ คือ 1) การตอบโต้ว่าทรมานชายเป็นใหญ่ ได้แก่ นางวันทอง บทเพลงเสนอภาพผลผลิตความเป็นเมียในระบบปิตาธิปไตย กล่าวคือตัวละครนางวันทองไม่มีสิทธิเลือกเรียกร้องความเท่าเทียมท่ามกลางการกีดขวางจากวาทกรรมชายเป็นใหญ่ 2) การปฏิเสธคุณค่าของรูปลักษณ์ภายนอกและการต่อรองความแตกต่างทางเผ่าพันธุ์ ได้แก่ นางผีเสื้อสมุทร บทเพลงเสนอภาพการปฏิเสธมาตรฐานความงามในอดีตกล่าวคือตัวละครนางผีเสื้อสมุทรเป็นนางยักษ์ผู้ถูกตีตราว่าอัปลักษณ์ขัดแย้งกับมาตรฐานความงาม (Beauty standard) บทเพลงจึงแสดงให้เห็นถึงการคว่ำค่าแก่การยอมรับความงามที่หลากหลาย

บริบทของสังคมมีผลต่อการสร้างสรรค์บทเพลงเนื่องจากบทเพลงมีการนำเสนอมุมมองใหม่ที่เกิดจากการปรับเปลี่ยนมายาคติ ค่านิยม และบริบทของสังคม บริบททางสังคม ซึ่งส่งผลต่อลักษณะการนำเสนอตัวละครจากวรรณคดีผู้ถูกตีตรามานำเสนอในบทเพลงไทยสากลจำแนกเป็น 2 ประเด็น คือ 1) การเรียกร้องสิทธิสตรีและการเข้ามา มีบทบาททางการเมืองของเพศหญิงในสังคม นำเสนอเรื่องความเท่าเทียมทางเพศ เพศหญิงไม่ควรถูกลดทอนคุณค่าให้ด้อยกว่าเพศชายด้วยสภาวะจำยอมจากวาทกรรมชายเป็นใหญ่ สังคมมีการเรียกร้องความเท่าเทียม เริ่มมีการให้พื้นที่กับสตรีได้เข้ามาแสดงบทบาทและมีอิทธิพลในสังคมมากยิ่งขึ้นเทียบเท่ากับเพศชาย แสดงถึงการเปิดกว้างเรื่องความเท่าเทียมกันทางเพศ 2) การชี้ให้เห็นปัญหาจากการให้คุณค่ารูปลักษณ์ภายนอกของผู้หญิงและชี้ให้เห็นความเป็นอื่นซึ่งเป็นผลมาจากถูกปฏิเสธทางเผ่าพันธุ์ มีการแสดงให้เห็นถึงค่านิยมความงามในอุดมคติ ที่ไม่ว่าเพศใดก็ไม่ควรถูกลดทอนคุณค่าเพียงเพราะคุณสมบัติไม่ตรงตามมาตรฐานความงามของสังคมที่ตีกรอบคุณค่าในตัวเพศหญิง อีกทั้งการไม่มีความเข้าใจในเรื่องสังคมพหุวัฒนธรรม นำสู่การด้อยค่าเหยียดหยามและการไม่ยอมรับ มีการแสดงให้เห็นถึงการเปิดกว้าง ทางความคิดและกระแสสังคมที่เปลี่ยนแปลงตามกระแสโลกต่อการให้คุณค่าความเป็นมนุษย์อย่างเท่าเทียมกันโดยไม่แบ่งแยกชาติกำเนิด ชนชั้น และเพศ เรียกร้องไม่ให้ความสำคัญกับความงามเพียงมิติเดียวและมองข้ามความหลากหลายของมนุษย์เพื่อนำไปสู่การยอมรับในความแตกต่าง

ผลการศึกษาข้างต้นอภิปรายได้ว่า การนำตัวละครหญิงในวรรณคดี ผู้ถูกตีตรา มานำเสนอในบทเพลงไทยสากล สะท้อนค่านิยมที่เปลี่ยนแปลงไปในช่วงเวลาปรากฏผลงาน ที่เกี่ยวข้องกับวรรณคดีนั้น ๆ ในสังคม ไม่ว่าจะเป็นการตอบโต้ว่าทรมานชายเป็นใหญ่ การปฏิเสธคุณค่าของรูปลักษณ์ภายนอกและการต่อรองความแตกต่างทางเผ่าพันธุ์ แสดงให้เห็นการให้พื้นที่ตัวละครหญิงผู้ถูกตีตราในการเรียกร้องสิทธิและต่อต้านความเป็นอื่นที่ถูกหยิบยื่นให้ตัวละครนางในวรรณคดีผู้ถูกตีตราเป็นตัวละครที่มีภาพเสนอเชิงลบ จนถูกประณามและกลายเป็นภาพจำจากสังคม เพราะมีการผลิตซ้ำลักษณะตัวละครซึ่งเกิดจากการนำมาตีความใหม่โดยอิงเนื้อหาตามวรรณคดี หรืออาจจะไม่ตรงตามต้นฉบับ อาทิ ภาพยนตร์ ละครโทรทัศน์ บทเพลง รวมไปถึงกิจกรรมการแสดงภายในโรงเรียน อาจกล่าวได้ว่า ภาพเสนอที่มีการผลิตซ้ำโดยมุ่งเน้นการนำเสนอไปที่ลักษณะไม่ดีมากกว่าลักษณะดีเพื่อให้เห็นว่าตัวละครนั้น เป็นผู้หญิงที่ไม่ดี ทำให้ผู้เสพซึมซับและรับรู้ภาพเสนอเชิงลบของตัวละครนั้น ๆ มาอย่างยาวนานรุ่นสู่รุ่น

นางผู้ถูกตีตราว่าสองใจ ปากกานี้ในวรรณคดีเรื่องขุนช้างขุนแผนที่สร้างขึ้นเพื่อสอดแทรกความรู้และข้อคิดเกี่ยวกับสังคม ประเพณี วัฒนธรรม ความเชื่อชีวิตความเป็นอยู่ในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (ศุภร บุนนาค. 2516; อ้างถึงใน ธนกร เพชรสินจร. 2557) ซึ่งตัวละครนางวันทองผู้ถูกตีตราว่า “วันทองสองใจ” ถูกตีกรอบให้อยู่ภายใต้ระบบปิตาธิปไตย สอดคล้องกับ วรรณธิดา วิระวรรณ (2560: 160) ที่เสนอว่า “ค่านิยมชายเป็นใหญ่ในสังคมไทยเป็นค่านิยมเรื่องชนชั้นอย่างหนึ่ง เพราะสังคมจะให้อำนาจกับผู้ชายมากกว่าผู้หญิง โดยเฉพาะการยกย่องทางสังคมจะเห็นว่าผู้ชายมักจะได้รับเลือกก่อนในการเป็นผู้นำครอบครัวหรือเป็น “ช้างเท้าหน้า” หรือการที่ผู้หญิงจะมีคุณค่าก็ต่อเมื่อเป็นส่วนหนึ่งของผู้ชาย” ซึ่งสามารถเห็นได้อย่างชัดเจนจากการประกอบสร้างตัวละครตั้งแต่ต้นเรื่อง โดยให้นางวันทองเป็นหญิงชาวบ้านที่มีความซื่อต่อมาได้ชอบพอกับพลายแก้ว (ขุนแผน) และได้แต่งงานกัน มีลูกด้วยกันหนึ่งคน ทำให้นางวันทองต้องมีบทบาทเป็นเมียควบคู่ไปกับบทบาทความเป็นแม่ ต้องปรนนิบัติสามีและเลี้ยงดูลูก แต่เรื่องราวพลิกผันนี้เป็นเหตุทำให้นางวันทองต้องถูกแม่บังคับให้แต่งงานกับขุนช้าง เพราะแม่เกรงว่าลูกสาวจะเป็นหม้ายหลวง จุดจบของนางวันทองก็ต้องพ่ายให้กับระบบปิตาธิปไตย เพราะนางถูกตราหน้าว่าเป็น “วันทองสองใจ” ด้วยเหตุที่ไม่สามารถเลือกใครได้ในวันถวายฎีกา จึงต้องโทษประหารชีวิต ถึงแม้เรื่องราวชีวิตของนางวันทองจะจบลงแต่คำกล่าวที่ว่า “วันทองสองใจ” ยังคงถูกนำมาใช้เป็นคำเปรียบเทียบกับเชิงตำหนิตายคนผู้ที่มีจิตใจเลวเลวมาถึงปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะ

1. การศึกษาครั้งนี้ศึกษาตัวละครหญิง และผู้ส่งสารหรือผู้ร้องเป็นผู้หญิง เพื่อให้เห็นเจตนาของการสื่อสารของผู้ประพันธ์เพลงที่ต้องการสื่อความหมายไปยังผู้ฟัง จากผลการวิจัยจะเห็นว่าผู้หญิงต่างมาเรียกร้องให้เห็นคุณค่า ดังนั้นควรเปรียบเทียบตัวละครหญิง กับตัวละครชาย ในมิติการสื่อความหมาย
2. การศึกษาครั้งนี้ได้มุ่งเน้นศึกษาเรื่องภาพประกอบหรือที่เรียกว่ามิวสิกวิดีโอที่ปรากฏในช่องยูทูปของบทเพลงที่นำมาศึกษา หากมีการศึกษาภาพหรือเรื่องราวที่ใช้ประกอบในบทเพลงจะสามารถทำให้เห็นลักษณะของการใช้วรรณคดีไทยสังคมปัจจุบันมากยิ่งขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณ อาจารย์ ดร.นพรัตน์ น้อยเจริญ อาจารย์ประจำวิชา หัวหน้าสาขาวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร และรองคณบดีคณะศิลปศาสตร์ ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ด้านการทำวิจัยให้แก่คณะผู้ศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- ธนกร เพชรสินจร. (2557). วิเคราะห์ตัวละครชายขอบในเสภาเรื่องขุนช้างขุนแผน: อำนาจ พื้นที่ และการเมืองในวรรณกรรมไทย. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์. ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 (2014): กรกฎาคม-ธันวาคม 2014.
- รื่นฤทัย สัจจพันธุ์. (2534). ตัวละครหญิงในวรรณคดีไทยสมัยอยุธยา และสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น (พ.ศ. 1893-2394). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. DOI https://doi.nrct.go.th/ListDoi/listDetail?Resolve_Doi=10.14457/CU.the.1991.435.

วรรณธิรา วิระวรรณ. (2560). ภาพเชิงบวกและภาพเชิงลบของขุนแผน: คำนึงกับความสมจริง กรณีศึกษาเสภาเรื่อง “ขุนช้างขุนแผน” สำนักวิชาการที่ 2. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี. 9(2): 131-166.

วรรณวิภา วงษ์เดือน และ วีรวัฒน์ อินทรพร. (2562). ตัวละครจากวรรณคดีไทยในบทเพลงไทยสากล: ความนิยมและวิธีการนำเสนอตัวละครในวรรณคดีในบทเพลง. Veridian E-Journal, Silpakorn University: Humanities, Social Sciences and Arts. 12(1): 274-293.

วรรณวิภา วงษ์เดือน. (2562). ตัวละครจากวรรณคดีไทยในบทเพลงไทยสากล. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

วัชรนันท์ ชูทัพ. (2561). ความเจ็บปวดอันเนื่องมาจากความรักของตัวละครหญิง: มองผ่านการตีความในบทเพลงของมินตรานานเจ้า. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี. 10(1): 208-229.

ศุภร บุญนาค. (2516). สมบัติกวีขุนช้างขุนแผน. พิมพ์ครั้งที่ 2. พระนคร: แพร่พิทยา.

E023S: บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการเสริมสร้างทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21
กลุ่มโรงเรียนเมืองจะเชิงเทรา 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเชิงเทรา เขต 1
SCHOOL ADMINISTRATOR S' ROLES ON PROMOTING 21ST CENTURY SKILLS OF
STUDENTS AT SCHOOL CHACHOENGSAO 2 GROUP, THE PRIMARY EDUCATIONAL
SERVICE AREA OFFICE 1 CHACHOENGSAO

นัจนันท์ ไชยวัช¹ ภารดี อนันต์นาวิ² พรพิมล ประวัติรุ่งเรือง³

¹ หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

^{2,3} อาจารย์หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา เปรียบเทียบบทบาท และแนวทางการพัฒนาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการเสริมสร้างทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 กลุ่มโรงเรียนเมืองจะเชิงเทรา 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเชิงเทรา เขต 1 จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การสอน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร และครู จำนวน 148 คน กำหนดจากตารางของ เครจซี่ และ มอร์แกน (Krejcie; & Morgan, 1970) โดยการสุ่มแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) แล้วจึงสุ่มอย่างง่าย โดยใช้แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีความเชื่อมั่นเท่ากับ .95 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าที (t-test independent) ค่าเอฟ (F test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ทดสอบรายคู่ด้วยวิธีเชฟเฟ และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการเสริมสร้างทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โดยรวมและเมื่อพิจารณารายด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับดังนี้ ด้านทักษะชีวิต และอาชีพด้านทักษะสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = .377) และทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการเสริมสร้างทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเชิงเทรา เขต 1 จำแนกตามเพศ โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ยกเว้น ด้านทักษะการเรียนรู้ และนวัตกรรม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และจำแนกตามระดับการศึกษา โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านทักษะชีวิต และอาชีพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำแนกประสบการณ์การสอน โดยรวม และด้านทักษะชีวิตและอาชีพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านทักษะสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านทักษะการเรียนรู้ และนวัตกรรม ไม่แตกต่างกัน

3. แนวทางการพัฒนาบทบาทผู้บริหารในการเสริมสร้างทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 3 ด้าน 1) ด้านทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ควรสนับสนุน สร้างโอกาส และพื้นที่แห่งการเรียนรู้ ส่งเสริมกระบวนการคิด 2) ทักษะสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี ควรนำเทคโนโลยีหรืออุปกรณ์การเรียนรู้เข้ามาช่วยในการเรียนรู้ของผู้เรียน 3) ด้านทักษะชีวิต และอาชีพ ควรส่งเสริม การเรียนรู้เพื่อปฏิบัติจริง พัฒนาสมรรถนะ

คำสำคัญ: บทบาทของผู้บริหาร, การเสริมสร้างทักษะของผู้เรียน, ศตวรรษที่ 21, แนวทางพัฒนาบทบาท

Abstract

The objectives of this research were to study and compare the administrators' roles in promoting 21st century skills of students at Schools Chachoengsao 2 group, Primary Educational Service Area Office 1 Chachoengsao, Classified by gender, education level and teaching experience. The samples were 148 teachers, determined from Krejcie & Morgan table (1970) by stratified random sampling and simple random sampling. The research instrument used 5-rating scale questionnaire with reliability level of .95. The statistics used for data analysis were mean, Standard Deviation, t-test independent, One-way ANOVA, and Scheffe method and content analysis

The results research found that

1. the school administrators' roles in promoting 21st century skills of students at schools at Schools Chachoengsao 2 group, the Primary Educational Service Area Office 1 Chachoengsao in overall and each aspect were at a high level: Life and career skills information, Media and technology skill and Learning and innovation skills.

2. Comparative results of school administrators' roles in promoting 21st century skills of students at Schools Chachoengsao 2 group, the Primary Educational Service Area Office 1 Chachoengsao, classified by gender in overall and each aspect no different, except, learning skills and innovation statistically significant different at the .05 level and classified by educational level in overall and each aspect no different, except life skills and careers significantly different at the .05 level. Classified by teaching experiences in overall, and life and career skills were statistically significant different at the .01 level, information, media, and technology skills were significantly significant different at the .05 level, except learning skills and innovation no different.

3. Guidelines for school administrators' roles development in promoting 21st century skills of students at Schools Chachoengsao 2 group have 3 aspects consisted of 1) Learning skills and innovation: should support, create opportunities and learning spaces Promote the thinking process 2) information, media, and technology skills should bring technology or learning equipment to help students learn. 3) Life skills and careers should promote learning for actual practice and develop competencies.

Keywords: School administrators' roles, Promoting student skills, 21st Century, Guidelines for role development

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สังคมอุตสาหกรรม มีการเปลี่ยนแปลงจากการใช้เทคโนโลยีเพื่อเชื่อมโยงข้อมูลต่าง ๆ เข้าด้วยกัน และในระยะถัดไปจะยิ่งทวีความรวดเร็วมากขึ้น ซึ่งทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาตามไปด้วย สถานศึกษาจึงต้องมีความตื่นตัว เตรียมความพร้อมในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะสำหรับออกไปดำรงชีวิตในโลกศตวรรษที่ 21 ซึ่งส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงครูต้องออกแบบ อำนวยความสะดวก ในการเรียนรู้ให้นักเรียนเรียนรู้จากการลงมือทำ เรียกว่า PBL (Project-Based Learning) ซึ่งทักษะของคนในศตวรรษที่ 21 ที่คนทุกคนต้องเรียนรู้ตลอดชีวิต คือ 3R x 8C ซึ่ง ฮาเวิร์ด ยังส์ (2561) ได้กล่าวถึง 3R x 8C ไว้ว่า 3R ได้แก่ Reading (อ่านออก) Riting (เขียนได้) และ Rithmetics (คิดเลขเป็น) 8C ได้แก่ Creativity & Innovation (ทักษะด้านการสร้างสรรค์ และนวัตกรรม) Cross - Cultural Understanding (ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์) Communications, Information & Media Literacy (ทักษะด้านการสื่อสาร สารสนเทศ และรู้เท่าทันสื่อ) Critical Thinking & Problem Solving (ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะในการแก้ปัญหา) Collaboration, Teamwork & Leadership (ทักษะด้านความร่วมมือการทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ) Computing & ICT Literacy (ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร) Career & Learning Skills (ทักษะอาชีพ และทักษะการเรียนรู้) และ Compassion (ทักษะด้านคุณธรรม มีเมตตา กรุณา มีระเบียบวินัย) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเชิงเทรา เขต 1 มีจุดที่ควรพัฒนาในด้านคุณภาพการศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับทิศทางการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ในด้านที่ 3 การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน พัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานให้สอดคล้องกับทักษะในศตวรรษที่ 21 พัฒนาสมรรถนะผู้เรียนรายบุคคล ส่งเสริมให้มีหลักคิดที่ถูกต้อง รักในสถาบันหลักของชาติ มีความเป็นเลิศทางวิชาการมีทักษะอาชีพตามความต้องการ และมีทักษะชีวิตในการป้องกันตนเองจากภัยคุกคามรูปแบบใหม่ รวมถึงทักษะของคนในศตวรรษที่ 21 ทั้ง 3 ด้าน คือ 1) ด้านทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม 2) ด้านทักษะสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี และ 3) ด้านทักษะชีวิต และอาชีพ ซึ่งจากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน พบว่าผู้เรียนจำนวนหนึ่งมีอุปสรรคที่ยากในการเข้าถึงกิจกรรมการเรียนรู้ เนื่องจากขาดทักษะด้านการสื่อสาร การใช้สื่อ และเทคโนโลยี ให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น ทักษะการรับมือและการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า รวมถึงความกล้าแสดงออกทางความคิดสร้างสรรค์ ความรับผิดชอบต่อนตนเองและผู้อื่น (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเชิงเทรา เขต 1. 2565) ซึ่งเป็นบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการเสริมสร้างการพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ให้แก่ผู้เรียน ในศตวรรษที่ 21

จากปัญหาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการเสริมสร้างทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 กลุ่มโรงเรียนเมืองจะเชิงเทรา 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเชิงเทรา เขต 1 เพื่อเป็นแนวทางในการเสริมสร้างทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหาร และครูในการปรับปรุง พัฒนา การเสริมสร้างทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ และมีทักษะสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการเสริมสร้างทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 กลุ่มโรงเรียนเมืองฉะเชิงเทรา 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการเสริมสร้างทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 กลุ่มโรงเรียนเมืองฉะเชิงเทรา 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 จำแนกตามสถานภาพของครู
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการเสริมสร้างทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 กลุ่มโรงเรียนเมืองฉะเชิงเทรา 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1

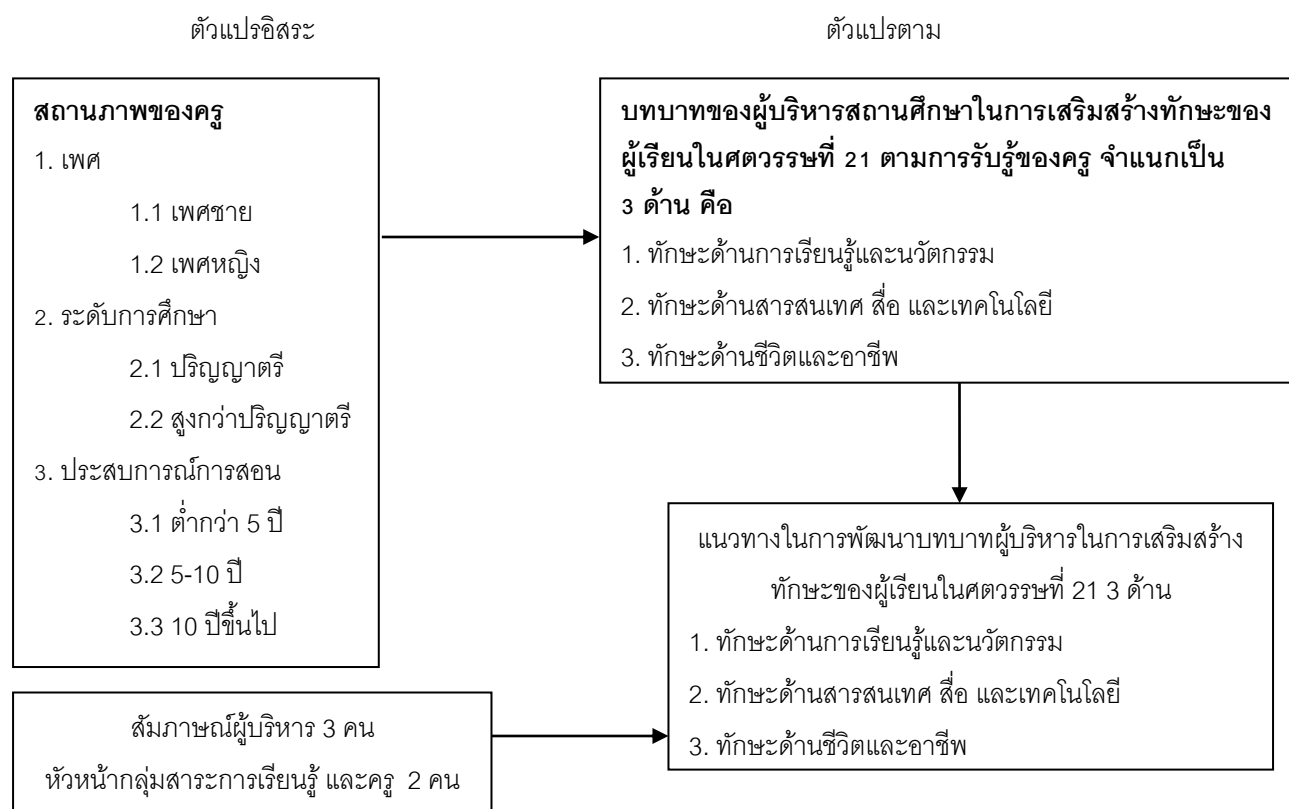
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผู้บริหารสถานศึกษาได้ทราบบทบาทในการเสริมสร้างทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 กลุ่มโรงเรียนเมืองฉะเชิงเทรา 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 และนำผลการวิจัยเป็นแนวทางปรับปรุง พัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เสริมสร้างทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
2. กลุ่มโรงเรียนเมืองฉะเชิงเทรา 2 สามารถใช้ผลการวิจัยเป็นแนวทางในการพัฒนาผู้บริหารให้มีบทบาทในการเสริมสร้างผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ให้มีคุณภาพตามเป้าหมาย
3. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 สามารถนำผลวิจัยกำหนดเป็นนโยบายแนวทางพัฒนาการเสริมสร้างบทบาทผู้บริหารในการเสริมสร้างทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

กรอบแนวคิด

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ โดยผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ประกอบทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 จากแนวคิดเรื่องทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ซึ่งประกอบไปด้วย ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี และทักษะด้านชีวิตและอาชีพ จากแนวคิดทักษะในศตวรรษที่ 21 ขององค์การภาคีเพื่อทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 แนวคิดทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ของ วิจารย์ พานิช (2555) กรอบแนวคิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 เอ็นเกจ (En Gauge. 2011) ที่พัฒนาขึ้นโดย กลุ่มเมทีริ (Metiri group. 2003) การศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของ พงศธร มหาวิจิตร (2558) ทักษะที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 ของ วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง และ อธิป จิตตฤกษ์ (2554) ทักษะของผู้เรียนในยุคศตวรรษที่ 21 ของ สุพรรณมา เพ็ชรรักษา และ สมเกียรติ กอบัวแก้ว (2558) ตัวบ่งชี้ทักษะของนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ของ วิภาวี ศิริลักษณ์ (2557) ทักษะของนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ของ อัครเดช นิละโยธิน (2559) แนวโน้มการเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของ เอกชัย พุทธสอน และ วิศุทธาดา จรุงเกียรติกุล (2557) ทักษะและความรู้ที่จำเป็นต่อการเป็นพลเมืองในศตวรรษที่ 21 ของ สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์ (2556) ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่ และองค์ประกอบ ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน จากงานวิจัยของ สุนีย์ ชัยสุขสังข์ (2557) โดยพิจารณาจัดองค์ประกอบบูรณาการกับสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ปรับปรุง พุทธศักราช 2560) ซึ่งสังเคราะห์

สรุปตัวแปรในการวิจัยได้ 3 ด้าน คือ บทบาทของผู้บริหารในการเสริมสร้างทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี และทักษะด้านชีวิตและอาชีพ ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐาน

ผู้บริหาร และครูที่มีสถานภาพต่างกันมีการรับรู้เกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการเสริมสร้างทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ในกลุ่มโรงเรียนเมืองฉะเชิงเทรา 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ขอบเขตการศึกษา

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ครูผู้สอน ในกลุ่มโรงเรียนเมืองฉะเชิงเทรา 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 237 คน (สำนักงานเขตพื้นที่ฯ ฉะเชิงเทรา เขต 1. 2565)

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ สถานภาพส่วนบุคคลของครูในกลุ่มโรงเรียนเมืองฉะเชิงเทรา 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 ได้แก่ เพศ ประสบการณ์การสอน และ ระดับการศึกษา

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการเสริมสร้างทักษะของผู้เรียน ในศตวรรษที่ 21 3 ด้าน คือ ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี และทักษะด้านชีวิตและอาชีพ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ (Quantitative Study) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Study) โดยใช้แบบสอบถาม จำนวน 148 ชุด และแบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือ โดยเครื่องมือในการวิจัยมีการหาความเที่ยงตรง ด้วยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.80-1.00 และทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ของคอนบาค (Cronbach) ในการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ ได้ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .95

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ ผู้บริหาร และครูในกลุ่มโรงเรียนเมืองฉะเชิงเทรา 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 จำนวน 237 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ ผู้บริหาร และครู ในกลุ่มโรงเรียนเมืองฉะเชิงเทรา 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 จำนวน 148 คน ซึ่งกำหนดขนาดตัวอย่าง โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ เครจซี และ มอร์แกน (Krejcie; & Morgan, 1970) หลังจากนั้นจึงแบ่งกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) เปรียบตามสัดส่วนแล้วสุ่มแบบอย่างง่าย (Sample random sampling)

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. ศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการเสริมสร้างทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 กลุ่มโรงเรียนเมืองฉะเชิงเทรา 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 สถิติที่ใช้ คือ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. เปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการเสริมสร้างทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 กลุ่มโรงเรียนเมืองฉะเชิงเทรา 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 จำแนกตามสถานภาพของครู จำแนกตามเพศ และระดับการศึกษา สถิติที่ใช้ คือ การทดสอบค่าสถิติค่าที (t-test independent) และจำแนกตามประสบการณ์สอน สถิติที่ใช้คือ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่โดยใช้วิธีเชฟเฟ (Scheffe method)

3. ศึกษาแนวทางพัฒนาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการเสริมสร้างทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 กลุ่มโรงเรียนเมืองฉะเชิงเทรา 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

ตาราง 1 บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการเสริมสร้างทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 กลุ่มโรงเรียนเมือง
 จะเข้เทรา 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเข้เทรา เขต 1

n = 148

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการเสริมสร้างทักษะของผู้เรียน ในศตวรรษที่ 21	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ การปฏิบัติ	อันดับ
1. ด้านทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม	4.18	.364	มาก	3
2. ด้านทักษะสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี	4.21	.377	มาก	2
3. ด้านทักษะชีวิตและอาชีพ	4.28	.395	มาก	1
รวม	4.22	.378	มาก	

จากตาราง 1 พบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการเสริมสร้างทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21
 กลุ่มโรงเรียนเมืองจะเข้เทรา 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเข้เทรา เขต 1 โดยรวมอยู่ใน
 ระดับมากทุกด้าน ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = .378) เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านทักษะชีวิต และอาชีพ
 ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = .395) ด้านทักษะสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = .377) และด้านทักษะการ
 เรียนรู้ และนวัตกรรม ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = .364) โดยอยู่ในระดับมากทุกหัวข้อ

ตาราง 2 ผลการเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการเสริมสร้างทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21
 กลุ่มโรงเรียนเมืองจะเข้เทรา 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเข้เทรา เขต 1 จำแนกตาม
 เพศ

n = 148

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการเสริมสร้างทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21	เพศ				t	sig
	ชาย		หญิง			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม	4.03	.480	4.22	.319	-2.065*	.046
2. ด้านทักษะสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี	4.11	.440	4.24	.357	-1.432	.160
3. ด้านทักษะชีวิตและอาชีพ	4.18	.506	4.30	.360	-1.265	.214
รวม	4.11	.447	4.25	.313	-1.696	.098

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 2 พบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการเสริมสร้างทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21
 กลุ่มโรงเรียนเมืองจะเข้เทรา 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเข้เทรา เขต 1 จำแนกตามเพศ

โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านทักษะการเรียนรู้ และนวัตกรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 3 ผลการเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการเสริมสร้างทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 กลุ่มโรงเรียนเมืองฉะเชิงเทรา 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 จำแนกตามระดับการศึกษา

n = 148

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการเสริมสร้าง ทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21	ระดับการศึกษา				t	sig
	ปริญญาตรี		สูงกว่า ปริญญาตรี			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม	4.20	.348	4.12	.404	1.178	.241
2. ด้านทักษะสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี	4.23	.367	4.16	.403	.926	.356
3. ด้านทักษะชีวิตและอาชีพ	4.32	.382	4.15	.410	2.362*	.020
รวม	4.25	.332	4.15	.382	1.649	.101

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 3 พบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการเสริมสร้างทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 กลุ่มโรงเรียนเมืองฉะเชิงเทรา 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 จำแนกตามระดับการศึกษา โดยรวม และรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านทักษะชีวิต และอาชีพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 4 ผลการเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการเสริมสร้างทักษะของผู้เรียน ในศตวรรษที่ 21 กลุ่มโรงเรียนเมืองฉะเชิงเทรา 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 จำแนก
 ประสิทธิภาพการสอน

n = 148

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ในการเสริมสร้างทักษะของผู้เรียน ในศตวรรษที่ 21	แหล่งความ แปรปรวน	SS.	df.	MS.	F	Sig
1. ด้านทักษะการเรียนรู้และ นวัตกรรม	ระหว่างกลุ่ม	.706	2	.353	2.720	.069
	ภายในกลุ่ม	18.815	145	.130		
	รวม	19.521	147			

ตาราง 4 (ต่อ)

บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ในการเสริมสร้างทักษะของผู้เรียน ในศตวรรษที่ 21	แหล่งความ แปรปรวน	SS.	df.	MS.	F	Sig
2. ด้านทักษะสารสนเทศ สื่อ และ เทคโนโลยี	ระหว่างกลุ่ม	.947	2	.473	3.437*	.035
	ภายในกลุ่ม	19.964	145	.138		
	รวม	20.910	147			
3. ด้านทักษะชีวิตและอาชีพ	ระหว่างกลุ่ม	2.124	2	1.062	7.364**	.001
	ภายในกลุ่ม	20.914	145	.144		
	รวม	20.038	147			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	1.179	2	.590	5.142**	.007
	ภายในกลุ่ม	16.623	145	.115		
	รวม	17.802	147			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 4 พบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการเสริมสร้างทักษะของผู้เรียนศตวรรษที่ 21 กลุ่มโรงเรียนเมืองฉะเชิงเทรา 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์การสอน โดยรวมและด้านทักษะชีวิตและอาชีพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านทักษะสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ไม่แตกต่างกัน

ผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญแนวทางการพัฒนามาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการเสริมสร้างทักษะในศตวรรษที่ 21 กลุ่มโรงเรียนเมืองฉะเชิงเทรา 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 ด้านทักษะการเรียนรู้ และนวัตกรรม ควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเป็นนักคิด นักปฏิบัติ การวิจัย ผึกทักษะการแก้ปัญหา และความคิดสร้างสรรค์ในการสร้างผลงาน ด้านทักษะสารสนเทศ สื่อ เทคโนโลยี ควรสร้างชุมชนการเรียนรู้ โดยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างเพื่อนครูเพื่อบูรณาการทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ด้านทักษะชีวิต และอาชีพ ควร ส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อรู้ (Learning to Know) เน้นองค์ความรู้ การเรียนรู้เพื่อปฏิบัติจริง (Learning to Do) เน้นการพัฒนาทักษะ พัฒนาสมรรถนะ และศักยภาพตนเอง การเรียนรู้เพื่อชีวิต (Learning to Be)

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการเสริมสร้างทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 กลุ่มโรงเรียนเมืองฉะเชิงเทรา 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการวิจัยเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นผู้บริหาร และครู กลุ่มโรงเรียนเมืองฉะเชิงเทรา 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 จำนวน 148 คน จำแนกตามเพศ ประสิทธิภาพการสอน และระดับการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีประสิทธิภาพการสอน 10 ปี ขึ้นไป รองลงมา คือ มีประสิทธิภาพการสอน 5-10 ปี และส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรี รองลงมา คือ สูงกว่าปริญญาตรี

2. ผลการศึกษารoles of ผู้บริหารสถานศึกษาในการเสริมสร้างทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 กลุ่มโรงเรียนเมืองฉะเชิงเทรา 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 พบว่า โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับได้ดังนี้ ด้านทักษะชีวิต และอาชีพ ด้านทักษะสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี และด้านทักษะการเรียนรู้ และนวัตกรรม

3. ผลการเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการเสริมสร้างทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 กลุ่มโรงเรียนเมืองฉะเชิงเทรา 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และประสิทธิภาพการสอน ผลวิจัยสรุปได้ดังนี้

3.1 ผลการเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการเสริมสร้างทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 จำแนกตามเพศ โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านทักษะการเรียนรู้ และนวัตกรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.2 ผลการเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการเสริมสร้างทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 จำแนกตามระดับการศึกษา โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านทักษะชีวิตและอาชีพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.3 ผลการเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการเสริมสร้างทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 จำแนกประสิทธิภาพการสอน โดยรวมและด้านทักษะชีวิตและอาชีพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านทักษะสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ไม่แตกต่างกัน

4. ผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการเสริมสร้างทักษะในศตวรรษที่ 21 กลุ่มโรงเรียนเมืองฉะเชิงเทรา 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 จำนวน 5 คน ปรากฏดังนี้

ด้านทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม

1. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเป็นนักคิด นักปฏิบัติ ฝึกทักษะการแก้ปัญหาและความคิดสร้างสรรค์
2. พัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะการรู้คิดและจิตสำนึกที่ดี โดยใช้ Cognitive coaching, Power Questions
3. สนับสนุน สร้างโอกาส และพื้นที่แห่งการเรียนรู้ ส่งเสริมกระบวนการคิด
4. สร้างแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาที่มีความหลากหลาย

5. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีความหลากหลายเพื่อพัฒนาทักษะความคิดสร้างสรรค์ส่งเสริมการทำงานเป็นทีมทั้งภายใน และภายนอกสถานศึกษา

ด้านทักษะสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี

1. ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้สภาพการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในสังคม เช่น การเรียนรู้ด้วยโครงงานเป็นฐาน

2. การสร้างชุมชนการเรียนรู้ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างเพื่อนครูเพื่อบูรณาการทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

3. การออกแบบการจัดเรียนการสอนให้มีความหลากหลาย อาทิ การเรียนรู้แบบรายบุคคล และแบบทีม

4. สนับสนุนและส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านทรัพยากรและช่องทางการเรียนรู้ที่หลากหลาย ทั้งในห้องเรียนและการเรียนรู้แบบออนไลน์ และจัดให้มีการเชื่อมต่อการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนทั่วประเทศและระหว่างประเทศ

5. ส่งเสริม สนับสนุนการให้บริการสื่อ และเทคโนโลยีสารสนเทศ สนับสนุนให้ผู้เรียนมีความรู้ในการใช้เทคโนโลยีอย่างถูกต้อง

ด้านทักษะชีวิตและอาชีพ

1. ส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อรู้ การเรียนรู้เพื่อปฏิบัติจริง เน้นการพัฒนาทักษะ พัฒนาสมรรถนะ และศักยภาพตนเอง การเรียนรู้เพื่อชีวิต (Learning to Be)

2. พัฒนาศักยภาพทางความคิด การตัดสินใจ และการเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้เพื่อความยั่งยืน สามารถประยุกต์ใช้ความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่นได้อย่างสอดคล้องและเหมาะสม

3. สนับสนุนทักษะการเรียนรู้ การสร้างงาน สร้างอาชีพที่มีความหลากหลายทางสังคม สร้างแหล่งเรียนรู้ที่เตรียมความให้กับผู้เรียนได้ค้นหาอาชีพในฝัน และแนวทางเข้าถึงอาชีพทางเลือก

4. จัดกิจกรรมบูรณาการร่วมกับสังคม ชุมชน ท้องถิ่น ให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมร่วมกับชุมชน การปฏิบัติหน้าที่ ในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นทางสังคม

5. ส่งเสริมกิจกรรมที่สร้างโอกาส และพื้นที่ให้ผู้เรียนได้แสดงออกถึงการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมมารยาททางสังคม และทักษะในการประกอบอาชีพที่หลากหลายทางสังคม

อภิปรายผล

จากการสรุปผลการศึกษา เรื่องการศึกษาบพทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการเสริมสร้างทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 กลุ่มโรงเรียนเมืองฉะเชิงเทรา 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 สามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

1. บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการเสริมสร้างทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 กลุ่มโรงเรียนเมืองฉะเชิงเทรา 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 ตระหนัก และให้ความสำคัญในการเสริมสร้างทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โดยปฏิบัติและแสดงบทบาทในการ

เสริมสร้างทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนทั้ง 3 ด้าน อันประกอบด้วย ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี และทักษะชีวิตและอาชีพ สอดคล้องกับ ศิริธรา แพงไทย (2559) ได้สรุปไว้ว่าในการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 สถานศึกษาต้องพัฒนาผู้เรียนทั้งในด้านสาระวิชาหลัก และทักษะในศตวรรษที่ 21 ซึ่งประกอบด้วย ทักษะการเรียนรู้ และนวัตกรรม ทักษะชีวิต และอาชีพ ทักษะด้านสารสนเทศเทคโนโลยี ดังนั้นบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารจึงเป็นภาระที่สำคัญต่อการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพซึ่งผู้บริหารจะต้องรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง พัฒนาตนเองให้เป็นผู้ที่นำที่ยอดเยี่ยม ปรับเปลี่ยนองค์กรให้ทันสมัย พัฒนาทีมงานให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ พัฒนาระบบทศน์ใหม่ให้เกิดขึ้นในองค์กรขับเคลื่อนด้วยยุทธศาสตร์การบริหารจัดการใหม่ ๆ ส่งเสริมสนับสนุนทั้งด้านงบประมาณสื่ออุปกรณ์อย่างเพียงพอให้มีความสำคัญกับความสัมพันธ์ของผู้ปฏิบัติ สอดคล้องกับ สมหมาย อ่ำดอนกลอย (2556) ได้สรุปไว้ว่าในการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ซึ่งสถานศึกษาจะต้องพัฒนาผู้เรียนทั้งในด้านความรู้สาระวิชาหลัก (Core Subjects) และทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ซึ่งประกอบด้วย ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมทักษะ ชีวิตและอาชีพ และทักษะด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี จึงเป็นภาระที่สำคัญของผู้บริหารที่จะต้องรับผิดชอบจัดการศึกษาให้ประสิทธิภาพ ซึ่งผู้บริหารจะต้องรู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลง พัฒนาตนเองคิดหายุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการใหม่ ๆ ปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำงาน ให้มีความสำคัญกับความสัมพันธ์ของผู้ปฏิบัติงานในองค์กร และนอกองค์กร ให้ความสนใจต่อวัฒนธรรมองค์กรที่มุ่งผลลัพธ์ ใส่ใจในเรื่องของศาสตร์ทางการสอนที่เหมาะสม และต้องเข้ามาปรับบทบาทในการเร่งปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดการเรียนการสอนของครูปรับเปลี่ยนเนื้อหาตามหลักสูตรควบคู่ไปกับการพัฒนาทักษะใหม่ ๆ ให้กับครูผู้สอนส่งเสริมให้มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาให้สูงขึ้น รวมทั้งปรับบทบาทในการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ทั้งภายใน และภายนอกสถานศึกษา เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถ และมีทักษะเป็นที่ยอมรับของสังคม และสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนีย์ ชัยสุขสังข์ (2557) เรื่อง กลยุทธ์การบริหารวิชาการเพื่อเสริมสร้างทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนในโรงเรียนเอกชนทางเลือก ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารวิชาการเพื่อเสริมสร้างทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนในโรงเรียนเอกชนทางเลือก ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการเสริมสร้างทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ตามการรับรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเชิงเทรา เขต 1

2. ผลการเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการเสริมสร้างทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 กลุ่มโรงเรียนเมืองจะเชิงเทรา 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเชิงเทรา เขต 1 จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การสอน อภิปรายได้ดังนี้

2.1 บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการเสริมสร้างทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเชิงเทรา เขต 1 จำแนกตามเพศ พบว่า โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านทักษะการเรียนรู้ และนวัตกรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ผลวิจัยเป็นเช่นนี้ อาจเนื่องจากกระบวนการเรียนรู้ของครูแต่ละคนภายใต้สภาวะเดียวกัน ทั้งด้านนโยบายการจัดการศึกษาผู้บริหารสถานศึกษา หลักสูตร การวัดผลประเมินผล แนวทางการดำเนินงานและการปฏิบัติงานด้าน การศึกษาในลักษณะเช่นเดียวกัน ส่งผลให้การบริหารจัดการการศึกษาในแต่ละโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเชิงเทรา เขต 1 มีความคล้ายคลึง หรือเหมือนกัน ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาในแต่ละโรงเรียน ได้รับมอบหมายคำสั่ง นโยบาย จุดเน้นในการจัดการศึกษาตลอดจนแนวทางการปฏิบัติเช่นเดียวกัน

ทำให้ปัจจัยด้านเพศ ไม่ส่งผลต่อการรับรู้ของครูเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการเสริมสร้างทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 เพราะผู้บริหารสถานศึกษาเองต้องปฏิบัติตามบทบาทและหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย สอดคล้องกับ กรรณิกา ไผทพันธ์ (2556) ได้สรุปไว้ว่า บทบาท คือ การทำหน้าที่ หรือพฤติกรรมที่สังคมกำหนดและคาดหวังให้บุคคลนั้นกระทำ หรือการประพฤติปฏิบัติของบุคคลตามหน้าที่หรือตำแหน่งที่มีอยู่ในสถานการณ์ เมื่อเราเป็นอะไรสักอย่างหนึ่งสิ่งที่เราทำต้องมาคู่กับสิ่งที่เราเป็น จากแนวคิดที่เกี่ยวกับบทบาทที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า บทบาทเป็นแบบแผนพฤติกรรม หรือการได้กระทำต่าง ๆ ของบุคคลที่สังคมคาดหวัง หรือกำหนดให้กระทำโดยจะมีความเกี่ยวเนื่องกับอำนาจหน้าที่และสิทธิซึ่งขึ้นอยู่กับฐานะ หรือตำแหน่งทางสังคมของบุคคลนั้น ซึ่งจะเป็นตัวกำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งนั้น ๆ ยึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติ หากบุคคลที่สังคมคาดหวังนั้นไม่ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ตามที่ได้ดำรงตำแหน่ง ก็จะไม่ได้รับการยอมรับจากสังคม เช่นเดียวกับการแสดงออกถึงบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ต้องแสดงบทบาทในการบริหารสถานศึกษา ให้มีคุณภาพ ดังนั้น บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารจัดการสถานศึกษา จึงแสดงออกมาในทิศทางเดียวกัน ทำให้การรับรู้ของครูเป็นแนวทางเดียวกัน ยกเว้นด้านทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม อาจเนื่องมาจากแนวทางการดำเนินงานและการปฏิบัติงานด้านการศึกษาลักษณะเช่นเดียวกัน แต่ปัจจัยสนับสนุนในการบริหารจัดการการศึกษาในแต่ละโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเชิงเทรา เขต 1 มีความแตกต่างกัน ส่งผลให้ผู้บริหารมีบทบาทในการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ และนวัตกรรมแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ อาทิตยา จันมะโน (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของครูต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 โดยรวมมีการปฏิบัติในระดับมาก และผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก จำแนกตามเพศ และวุฒิการศึกษา สูงสุด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และการจำแนกตามอายุ และประสบการณ์ทำงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

2.2 บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการเสริมสร้างทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 กลุ่มโรงเรียนเมืองจะเชิงเทรา 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเชิงเทรา เขต 1 จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านทักษะชีวิต และอาชีพ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่วางไว้ ผลวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเนื่องจาก ผู้บริหารสถานศึกษาได้ตระหนักและแสดงออกถึงบทบาทในการเสริมสร้างผู้เรียนให้มีสมรรถนะตามที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 กำหนด ซึ่งตรงกับทักษะในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน ดังนั้น ผู้บริหารจึงมีบทบาทในการเสริมสร้างทักษะดังกล่าว เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดสมรรถนะที่กำหนดไว้ในหลักสูตร และมีทักษะในศตวรรษที่ 21 สอดคล้องกับ สุชาวดี พรหมเสน (2557) ได้สรุปไว้ว่า บทบาท คือ พฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกตามบทบาทที่ได้รับ ซึ่งถือเป็นการปฏิบัติตามสิทธิและหน้าที่ของสถานการณ์นั้น ๆ โดยอาศัยความรู้และประสบการณ์เดิม และสอดคล้องกับ เกสเชิล และ กิวบาร์ (Getzel; & Guba. 1968) ได้นำเสนอทฤษฎีระบบสังคมที่มีแนวความคิดว่า พฤติกรรมของบุคคลในสังคม คือ หน้าที่ของปฏิสัมพันธ์ระหว่างบทบาทกับบุคลิกภาพรูปแบบของระบบสังคมดังกล่าว ประกอบด้วย ส่วนประกอบ 2 มิติ คือ 1) มิติสถาบัน ประกอบด้วยสถาบัน เป็นสิ่งที่สังคมสร้างขึ้นเพื่อความอยู่รอด บทบาท เป็นตำแหน่งหน้าที่ในสถาบันที่ผู้สวมบทบาทมีทั้งสิทธิและหน้าที่ บทบาทแต่ละบทบาทเกี่ยวข้องกันและกัน เป็นส่วนประกอบซึ่งกันและกัน

เพื่อทำหน้าที่ได้สมบูรณ์ในสถาบันนั้น ๆ และความคาดหวัง เป็นความคิดของบุคคลที่มีบทบาทนั้น ความคาดหวัง อาจจะมาจกบุคคลที่สวมบทบาทหรือคนอื่นที่อยู่ภายในสถาบันหรือภายนอกสถาบัน 2) มิติบุคคลประกอบด้วย บุคคล หมายถึงมนุษย์ที่มีลักษณะแตกต่างกันด้านสรีรวิทยา และจิตวิทยา บุคลิกภาพและความต้องการต่างกัน บุคลิกภาพ เป็นโครงสร้างของบุคคลในเชิงจิตวิทยา เป็นองค์ประกอบที่เป็นพลวัตภายในตัวบุคคล ประกอบด้วย ความต้องการเป็นหลัก ความต้องการจะเป็นตัวควบคุมการตอบสนองของบุคคลต่อสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับค่านิยม ความเชื่อ ความรู้ ความสามารถของแต่ละบุคคล และความต้องการ เป็นความโน้มเอียงที่จะกระทำ อย่างใดอย่างหนึ่งต่อเป้าหมายและหวังผลสำเร็จในความต้องการนั้น และจากการที่ผู้บริหารสถานศึกษาแสดง พฤติกรรมตามบทบาทอย่างเต็มศักยภาพในการเสริมสร้างทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อให้การจัดการศึกษา มีคุณภาพตามที่คาดหวังจึงทำให้การรับรู้ของครูเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ยกเว้นด้านทักษะชีวิตและอาชีพ อาจเนื่อง มาจากปัจจุบันมีสถานการณ์ทางสังคม และสภาพแวดล้อมความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่เติบโตอย่างก้าวกระโดด ครูผู้สอนส่วนใหญ่เป็นครูรุ่นใหม่มีความสามารถในการเข้าถึงเทคโนโลยี สื่อ สังคมที่หลากหลาย และในด้านการ บริหารจัดการทางการศึกษาจำเป็นต้องมีการวางแผนร่วมกัน เพื่อปรับรูปแบบการส่งเสริมและสนับสนุน ซึ่งสอดคล้อง กับงานวิจัยของ นันทวัน จันทร์กลีน (2558) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาปัญหาและแนวทางการบริหารจัดการคุณภาพ ในการพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21: โรงเรียนบ้านเนินมะปราง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา พิษณุโลก เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัญหาการบริหารจัดการคุณภาพในการพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21: โรงเรียนบ้านเนินมะปรางในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย 2) ผลการศึกษาแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารจัดการ คุณภาพในการพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ด้านทักษะชีวิตและการทำงาน แนวทางการบริหารจัดการคุณภาพ ผู้บริหาร และคณะครูควรร่วมประชุม เพื่อที่จะศึกษาข้อบกพร่องวิธีการดำเนินงานเพื่อลำดับความสำคัญของปัญหาที่ จะแก้ไขก่อนหลัง และทำความเข้าใจปัญหาร่วมกันวางแผนการดำเนินงาน ด้วยการจัดอันดับความสำคัญของปัญหา กำหนดวิธีการที่ได้จากการวิเคราะห์ปัญหา นำเอาผลที่ได้มาวิเคราะห์ มีการประเมินผลของการจัดกิจกรรมว่ามีการ ดำเนินงานตามแผนที่วางไว้หรือไม่ ร่วมกันจัดทำมาตรฐาน เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติให้ดียิ่งขึ้นไปอีกและสังเคราะห์ รูปแบบ การดำเนินการใหม่ที่เหมาะสมสำหรับการดำเนินการในปีการศึกษาต่อไป

2.3 บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการเสริมสร้างทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเข้เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์การสอน พบว่า โดยรวม แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าด้านทักษะชีวิต และอาชีพมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 และด้านทักษะสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไป ตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับ โดเดียร์ (DoDEA. 2014; อ้างถึงใน ชัยยนต์ เพาพาน. 2559) ได้กำหนดตัวชี้วัด ด้านสมรรถนะและความเป็นผู้นำที่มีประสิทธิผลในศตวรรษที่ 21 ไว้ 4 บทบาทหลัก คือ 1) ผู้นำโรงเรียนในศตวรรษ ที่ 21 กำหนดให้มีการกำกับดูแลด้านการบูรณาการเรียนการสอนต่อการประยุกต์นวัตกรรมใหม่ ๆ มาใช้ และการ ประเมินผล ได้แก่ การให้คำแนะนำแนวคิดใหม่ ๆ สำหรับครูผู้สอนเกี่ยวกับการใช้ห้องเรียนที่มีประสิทธิผลการ สนับสนุนให้การเรียนการสอนสอดคล้องกับปัจจัยภายในและภายนอกโรงเรียน 2) มีการนำรูปแบบทางดิจิทัลมา สนับสนุนการเรียนการสอนของครูเพื่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ได้แก่ นำไปใช้ในห้องเรียนส่งเสริมให้ครู นักเรียนใช้ เครื่องมือทางดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพ และใช้อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งการประเมินความพร้อมของโรงเรียนที่จะนำทักษะ ทางดิจิทัลมาใช้ 3) ให้โอกาสแก่ครูได้พิจารณาไตร่ตรอง กำหนดจุดมุ่งหมาย และการร่วมมือกัน เพื่อให้เกิดการ

เรียนรู้อย่างมืออาชีพในสภาพแวดล้อมที่มีความเสี่ยงแล้วสามารถนำมาเป็นโอกาส ได้แก่ ให้ครูกำหนดยุทธศาสตร์ การวิจัยด้านหลักสูตร ด้านการเรียนการสอน และด้านการประเมินผล และให้นำผลการวิจัยมาใช้ประโยชน์ รวมทั้ง เปิดโอกาสให้ครูได้เรียนรู้อย่างมืออาชีพได้อย่างแท้จริง 4) ต้องจัดสภาพแวดล้อมบนพื้นฐานยึดการเรียนรู้ของผู้เรียน เป็นศูนย์กลางการส่งเสริมปฏิสัมพันธ์และความรู้สึกที่ดีต่อของชุมชน ได้แก่ การสร้างสภาพแวดล้อมของโรงเรียน เพื่อสนับสนุนการสอน และการเรียนรู้ด้านทักษะในศตวรรษที่ 21 กำหนดให้จัดสภาพแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ที่มี ประสิทธิภาพและความน่าเชื่อถือยึดหยุ่นภายในโรงเรียนและชุมชน นอกจากนี้ ควรเพิ่มโอกาสการเรียนรู้ด้านโลกมากขึ้น และออกแบบทางสิ่งแวดล้อมที่เพิ่มโอกาสการพัฒนาทักษะการคิด ทักษะชีวิต และทักษะทางอาชีพ และเตรียม ผู้เรียนสำหรับการทำงานในอนาคต ซึ่งจากบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาดังกล่าวที่ปฏิบัติอย่างแตกต่างกัน ทำให้ การรับรู้ของครูแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับเขตพื้นที่การศึกษา

1.1 ควรส่งเสริมให้สถานศึกษา จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการเสริมสร้างทักษะของผู้เรียน ในศตวรรษที่ 21 โดยการสนับสนุนงบประมาณ สื่อการสอน และร่วมมือกับสถานศึกษาในการจัดกิจกรรมส่งเสริม ทักษะของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี ตลอดจน ทักษะชีวิต และอาชีพ

1.2 ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรได้รับการพัฒนาเกี่ยวกับการ เสริมสร้างทักษะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โดยการจัดอบรม สัมมนา หรือการประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อให้ผู้บริหาร สถานศึกษา ครู และบุคลากร มีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถนำไปพัฒนาผู้เรียนให้เกิดทักษะศตวรรษที่ 21

2. ข้อเสนอแนะสำหรับสถานศึกษา

2.1 ด้านทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ผลวิจัยพบว่า บทบาทของผู้บริหารให้ความสำคัญในการ เสริมสร้างทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรมของผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าด้านอื่น ๆ ดังนั้น ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ มี การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาทักษะความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน ด้วยวิธีการและรูปแบบกิจกรรมที่หลากหลาย โดยให้ผู้เรียนได้คิด และลงมือปฏิบัติจริง เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ และนำไปสู่การออกแบบ คิดค้น สร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ ๆ

2.2 ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูเพศชาย กลุ่มโรงเรียนเมืองฉะเชิงเทรา 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 ได้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ และนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21 สนับสนุนให้มีการจัดแหล่งเรียนรู้ และกิจกรรมการให้ความรู้ผู้เรียนส่งเสริมการใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการแก้ไข ปัญหา รวมถึงปลูกฝัง สร้างความตระหนักถึงใช้เทคโนโลยี เครื่องมือสื่อสาร การเข้าถึงเครือข่ายทางสังคมต่าง ๆ ให้ เกิดประโยชน์อย่างเหมาะสม ถูกวิธี และมีความเหมาะสมตามช่วงวัย

2.3 ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครู กลุ่มโรงเรียนเมืองฉะเชิงเทรา 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาฉะเชิงเทราเขต 1 ที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรี และมีประสบการณ์การสอน 5-10 ปี และ 10 ปี ขึ้นไป มีส่วนร่วมในการส่งเสริมทักษะชีวิต และอาชีพในศตวรรษที่ 21 ผู้บริหาร และครูควรร่วมกันกิจกรรมที่มี

การบูรณาการร่วมกันหลากหลายภาคส่วน ทั้งหน่วยงานภายใน และภายนอก เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้วัฒนธรรมทางสังคมที่หลากหลาย เป็นการเสริมสร้างทักษะผู้เรียนด้านชีวิตและอาชีพเพื่อให้สถานศึกษามีหลักสูตรที่มุ่งเน้นการเสริมสร้างทักษะด้านชีวิตและอาชีพของผู้เรียน

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อบทบาทของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 ในการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของผู้เรียนในกลุ่มโรงเรียนเมืองฉะเชิงเทรา 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1

3.2 ศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมของครูในการพัฒนาทักษะชีวิต และอาชีพ ทักษะการเรียนรู้ และนวัตกรรมของผู้เรียนในกลุ่มโรงเรียนเมืองฉะเชิงเทรา 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1

เอกสารอ้างอิง

- กรรณิกา ไผ่จันทร์. (2556). การศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรม ของนักเรียนในกลุ่มเครือข่ายพัฒนาการเรียนรู้ อำเภอด่านมะขามเตี้ย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1. ภาคนิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- ชัยยนต์ เพาพาน. (2559). แนวคิดและทฤษฎีพื้นฐานการเป็นผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. วารสารบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น. 12(1): 301-313.
- นันทวัน จันทร์กลั่น. (2558). การศึกษาปัญหาและแนวทางการบริหารจัดการคุณภาพในการพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โรงเรียนบ้านเนินมะปราง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- พงศธร มหาวิจิตร. (2558). การประยุกต์ใช้แนวคิดการเรียนรู้โดยใช้ปรากฏการณ์เป็นฐานร่วมกับการเรียนแบบเชิงรุกในรายวิชาการประถมศึกษา เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 42(2): 73-90.
- วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง และ อธิป จิตตฤกษ์. (2554). ทักษะแห่งอนาคตใหม่: การศึกษาเพื่อศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: Open Worlds.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ. มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- วิภาวี ศิริลักษณ์. (2557). การพัฒนาตัวบ่งชี้ทักษะของนักเรียนในศตวรรษที่ 21. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ศศิรดา แสงไทย. (2559). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย. 6(1): 7-11.
- สมเกียรติ ตั้งกิจวานิช. (2556). ปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการเรียนรู้แห่งศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: สำนักงานสถิติแห่งชาติ.

- สมหมาย อ๋อดอนกลอย. (2556). บทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. วารสารบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม. 7(1): 1-7.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1. (2565). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566. ระยอง: สำนักงานฯ.
- _____. (2566). แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2566-2570. ระยอง: สำนักงานฯ.
- สุชาติ พรหมเสน. (2557). ศึกษาสภาพการนิเทศภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2. ภาคนิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- สุนีย์ ชัยสุขสงฆ์. (2557). กลยุทธ์การบริหารวิชาการเพื่อเสริมสร้างทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของนักเรียนในโรงเรียนเอกชนทางเลือก. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุพรรณ เพ็ชรรักษา และ สมเกียรติ กอบัวแก้ว. (2558). 21st Century ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษใหม่. สืบค้นเมื่อ 6 สิงหาคม 2566, จาก <http://supannapetraksa.blogspot.com>.
- อัศรเดช นิละโยธิน. (2559). ตัวบ่งชี้ทักษะของนักเรียนในศตวรรษที่ 21 สำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐานการพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงโครงสร้าง. ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน.
- อาทิตยา จันมะโน. (2564). การศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยพะเยา.
- เอกชัย พุทธสอน และ วิสุธิตา จรุงเกียรติกุล. (2557). แนวโน้มการเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฮาเวิร์ด ยังส์. (2561, สิงหาคม). พัฒนาทักษะ 3R8C สู่นักเรียนนวัตกรรมรองรับ Thailand 4.0. จาก <http://thaitribune.org/contents/detail/>.
- En Gauge. (2011). 21st Century Skills. Retrieved September 29, 2016, from <http://pict.sdsu.edu/engauge21st.pdf>.
- Getzel, J. W.; & Guba, E. G. (1968). Social Behavior and Administrative Process. *American Journal of Education*. 65(4): 423 -441.
- Krejcie, R. V.; & Morgan. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Journal of Education and Psychology Measurement*. 30(3): 607-610.
- Metiri Group. (2003). Engauge 21st Century Skills for 21st Century Learners. Retrieved August 10, 2023, Available. file:///C:/Users/ADMIN/Downloads/engauge21st-2.pdf.
- Partnership for 21st Century Skills. (2011). P21 Framework Definitions. Retrieved August 10, 2023, Available. <http://www.p21.org/storage/documents/P21-Framework-Definitions.pdf>.

E024L: การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียน ในสหวิทยาเขตนวสินนครินทร์
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

THE PROVISION OF ENVIRONMENT CONDUCIVE LEARNING IN THE NAWASIRI NAKHARIN
CAMPUS. THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE BANGKOK 2

วิชณพงศ์ โล่กิม¹, ภูวนัย สุวรรณธรา²

^{1,2} บัณฑิตวิทยาลัย สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพสุวรรณภูมิ

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียน ในสหวิทยาเขตนวสินนครินทร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2) เพื่อเปรียบเทียบการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนในสหวิทยาเขตนวสินนครินทร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำแนกตามระดับการศึกษา อายุ ระดับผลการเรียน และอาชีพของผู้ปกครอง ประชากรทั้งหมด 9 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ได้โรงเรียนสาขาน้ำผึ้งในพระอุปถัมภ์ฯ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวน 2,380 คน ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น จำนวน 331 คน จากนั้นสุ่มอย่างง่ายโดยการจับสลาก เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีความเชื่อมั่น .93 วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่มตัวอย่างด้วย ค่าที ค่าเอฟ และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว

ผลการวิจัยพบว่า การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนในสหวิทยาเขตนวสินนครินทร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.03$, S.D. = .66) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนในสหวิทยาเขตนวสินนครินทร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยเป็นอันดับแรก คือ ด้านวิชาการ ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = .69) รองลงมา คือ ด้านกายภาพ ($\bar{X} = 4.07$, S.D. = .65) และด้านที่อยู่ในอันดับสุดท้าย คือ ด้านการบริหาร ($\bar{X} = 3.96$, S.D. = .66) และการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนในสหวิทยาเขต นวสินนครินทร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำแนกตามระดับการศึกษา ผลการเรียน อาชีพผู้ปกครอง โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และจำแนกตามอายุ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้, โรงเรียนในสหวิทยาเขตนวสินนครินทร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

Abstract

This research aims to 1) study the provision of environment conducive learning in the Nawasiri Nakharin Campus, the Secondary Educational Service Area Office Bangkok 2) compare the provision

of environment conducive learning among 9 schools in the Nawasiri Nakharin Campus, the Secondary Educational Service Area Office Bangkok 2, categorized by their grade, age, academic achievement level, and parents' occupation. The sample for this research consisted of 2,380 students from Mathayom 1-6 (Grade 7-12), Sainampeung School, using a simple random sampling technique with Krejcie and Morgan's table, resulting in 331 samples. A simple random sampling was conducted by drawing lots. Data were collected using a five-level scale questionnaire with a reliability of .93. Data analysis involved frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, F-test, and one-way analysis of variance.

The study reveals that the provision of environment conducive learning in the Nawasiri Nakharin Campus, the Secondary Educational Service Area Office Bangkok 2, is generally at a high level ($\bar{X} = 4.03$, S.D. = .66). When examined by aspect, it shows that the provision of environment conducive learning in these schools is high in all aspects, ranking from the highest with academic aspect ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = .69), physical aspect ($\bar{X} = 4.07$, S.D. = .65), and management aspect ($\bar{X} = 3.96$, S.D. = .66) respectively. Additionally, the provision of environment conducive learning in the Nawasiri Nakharin Campus, the Secondary Educational Service Area Office Bangkok 2 categorized by their grade, academic achievement level, and parents' occupation did not differ statistically significant in all aspects except in age aspect was significantly different at the .05 level.

Keywords: Providing an environment conducive to learning in the Nawasirinakaran School consortium under the Secondary Educational Service Area Office Bangkok 2

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2562 ได้ให้ความหมายของการศึกษาในมาตรา 4 ไว้ว่า “การศึกษา หมายความว่า กระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลง ความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ขึ้นเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต” สอดคล้องกับการกำหนดแนวทางการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในการจัดกระบวนการเรียนรู้ ในหมวดที่ 4 มาตรา 24 (5) ความว่า “ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอน และแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ” (กระทรวงศึกษาธิการ. พ.ศ. 2562)

ในการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของสถานศึกษาให้ถูกต้องเหมาะสมนั้น นับได้ว่าเป็นสิ่งจำเป็นมากในการจัดการศึกษา เพราะจะทำให้สถานศึกษาเป็นสถานที่ที่นักเรียน อันจะนำมาซึ่งความรู้ประสบการณ์ต่าง ๆ การดำเนินการจัดสภาพแวดล้อมนั้นเป็นหน้าที่โดยตรงของทางสถานศึกษาจะต้องกำหนดให้เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะตรงตามความต้องการของสังคม ดังนั้น ทางสถานศึกษาจึงควรจัดสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ให้เหมาะสม

สภาพแวดล้อมในสถานศึกษาเป็นองค์ประกอบสำคัญในการกำหนดนโยบาย ที่จะนำไปสู่การปฏิบัติในสถานศึกษา ซึ่งส่งผลต่อการเรียนรู้และการจัดการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด วิจิตร ศรีสะอ้าน (2535: 588; อ้างถึงใน พระมหาขุนทอง อคฺควโร (สนนํพา). 2554: 194 Journal of Yanasangvorn Research Institute Vol.10 No.1 (January-June 2019): 17 ซึ่งสถานศึกษาที่มีบรรยากาศและสภาพแวดล้อมไม่ดี จะทำให้ผู้เรียนตลอดจนคนที่เกี่ยวข้องเกิดความรู้สึกที่ไม่ดีต่อสถานศึกษา แต่ถ้าสถานศึกษามีบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่ดีก็ทำให้ผู้เรียนอยากไปโรงเรียน ซึ่งสิ่งแวดลอมนี้อาจช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนสนใจ และเรียนรู้ได้มากขึ้น หรือทำให้ผู้เรียนเบื่อไม่อยากเรียนได้ (กุลยา ก่อสุวรรณ. 2553: 100)

การจัดสภาพแวดล้อมจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน ให้เกิดการเรียนรู้ตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพสอดคล้องกับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สถานศึกษาจึงควรมีการปรับเปลี่ยนสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ยุคใหม่ เพื่อพัฒนาให้สถานศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพของผู้เรียน และเป็นศูนย์กลางของแหล่งเรียนรู้ของชุมชนและท้องถิ่นได้ สามารถสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนใฝ่เรียนรู้ใฝ่รู้ให้กับผู้เรียนได้ (มงคล ประเสริฐสังข์. 2553) ซึ่ง อารียา สดาร์ตน์ (2556: 51) ได้สรุปผล การดำเนินงานและการปรับปรุงองค์ประกอบต่าง ๆ ภายในสถานศึกษาที่ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาตนเองในทุก ๆ ด้าน โดยผู้บริหารร่วมกับครูและผู้เกี่ยวข้องในสถานศึกษาต้องพิจารณาองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ ด้านกายภาพ ด้านการบริหาร และด้านวิชาการ

ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เป็นไปตามพระบรมราโชบายด้านการศึกษา นโยบายรัฐบาล นโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อเป็นทิศทางในการขับเคลื่อนนโยบายทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จึงกำหนดนโยบายและจุดเน้นประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567-2568 ดังนี้

1. ปลุกฝังความรักในสถาบันหลักของชาติและขับเคลื่อนพระบรมราโชบายด้านการศึกษาของ ในหลวงรัชกาลที่ 10 สู่การปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. พัฒนานวัตกรรมจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ หน้าที่พลเมือง ศิลธรรม และประชาธิปไตยสู่ ห้องเรียนวิถีใหม่ด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล
3. ส่งเสริม สนับสนุนผู้เรียนตามความถนัดและความสนใจ โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ตามแนวคิดพหุปัญญาอย่างมีความสุข และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านสิ่งแวดล้อม
4. ส่งเสริมและพัฒนาการอ่านเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต และพัฒนาความสามารถด้านการอ่านตามแนวทางการประเมิน PISA
5. ส่งเสริม สนับสนุนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ให้มีจิตอาสา และสร้างภาวะผู้นำด้วยกระบวนการลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด ผู้บำเพ็ญประโยชน์ และส่งเสริมกิจกรรมสภานักเรียน ในโรงเรียนให้เป็นพลเมืองที่ดี และแสดงออกด้านประชาธิปไตยอย่างสร้างสรรค์
6. ส่งเสริม นิเทศ กำกับ ติดตามการจัดการศึกษาแบบเรียนรวม ให้เด็กที่มีความจำเป็นพิเศษ เด็กพิการและด้อยโอกาส โดยบูรณาการความร่วมมือกับเครือข่ายทุกภาคส่วน
7. ส่งเสริม และพัฒนาการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนมีสมรรถนะและความเป็นเลิศตามพหุปัญญา และ Soft Power อย่างเต็มศักยภาพ
8. เสริมสร้างความปลอดภัยของสถานศึกษา ให้แก่ผู้เรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษา จากภัยคุกคามทุกรูปแบบ
9. สร้างโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษา เพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพที่หลากหลายสู่การมีงานทำ และเหมาะสมตามศักยภาพ
10. พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี มีสมรรถนะ ความรู้ ความเชี่ยวชาญ จรรยาบรรณและมาตรฐานวิชาชีพ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 (2566) นโยบายและจุดเน้นประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567-2568

สหวิทยาเขตนวสิรินครินทร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 มีทั้งหมดจำนวน 9 โรงเรียน คือ 1. โรงเรียนวชิรธรรมสาธิต 2. โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ 3. โรงเรียนสิริรัตนาร 4. โรงเรียนราชดำริ 5. โรงเรียนศรีพฤฒา 6. โรงเรียนพระโขนงพิทยาลัย 7. โรงเรียนมัธยมวัดธาตุทอง 8. โรงเรียนปทุมคงคา และ 9. โรงเรียนสายน้ำผึ้ง ในพระอุปถัมภ์ มีความต้องการที่จะพัฒนาการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนในสหวิทยาเขตนวสิรินครินทร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ให้มีคุณภาพทางการศึกษาตามวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ของโรงเรียนโดยการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ดังนี้ 1. ด้านกายภาพ มีการพัฒนาห้องเรียนให้เป็นห้องเรียนแห่งการเรียนรู้ โดยเป็นห้องเรียนที่ส่งเสริมสร้างแรงบันดาลใจ Creative Space ให้นักเรียนได้มีพื้นที่โล่ง ได้คุยได้สนทนา แสดงออกที่ใกล้ชิดกับคุณครูผู้สอน มีพื้นที่ที่สร้างแรงบันดาลใจ เช่น พื้นที่สำหรับการโชว์ของ พื้นที่แสดงของหรือผลงานของนักเรียนที่เด่นออกมา นักเรียนมีพื้นที่ส่วนตัว มีสื่อต่าง ๆ ทางด้านเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการจัดการเรียนการสอน การลงมือปฏิบัติงานเฉพาะกลุ่มได้ รวมถึงมีพื้นที่ส่วนกลางในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของกลุ่ม และสถานที่ในการเล่นกีฬา ออกกำลังกาย สถานที่ในการพักผ่อนทำกิจกรรมหลังเลิกเรียนอย่างเพียงพอ 2. ด้านการบริหาร บางโรงเรียนในสหวิทยาเขตนวสิรินครินทร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ยังขาดการจัดโครงสร้างในการบริหารงานที่ชัดเจน ครูมีหลายหน้าที่ รวมทั้งครูมุ่งเน้นการจัดทำเอกสารเพื่อรับการประเมินในด้านต่าง ๆ ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนที่ไม่เต็มประสิทธิภาพ ในการบริหารจัดการชั้นเรียนให้เหมาะสมต่อผู้เรียน 3. ด้านวิชาการ นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับพอใช้ ซึ่งต้องปรับรูปแบบสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มีการพัฒนาเพิ่มมากขึ้น และครู อาจารย์ ควรมีการประเมินผลเพื่อพัฒนาการเรียนรู้และกระตุ้นกระบวนการคิดในระดับสูงของผู้เรียนเป็นรายบุคคล นำผลสะท้อนกลับสู่ผู้เรียนช่วยกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ปรับปรุงวิธีแก้ปัญหา เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนให้หลากหลายสอดคล้องกับรูปแบบการเรียนรู้ในอนาคต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 (2566) ข้อมูลพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

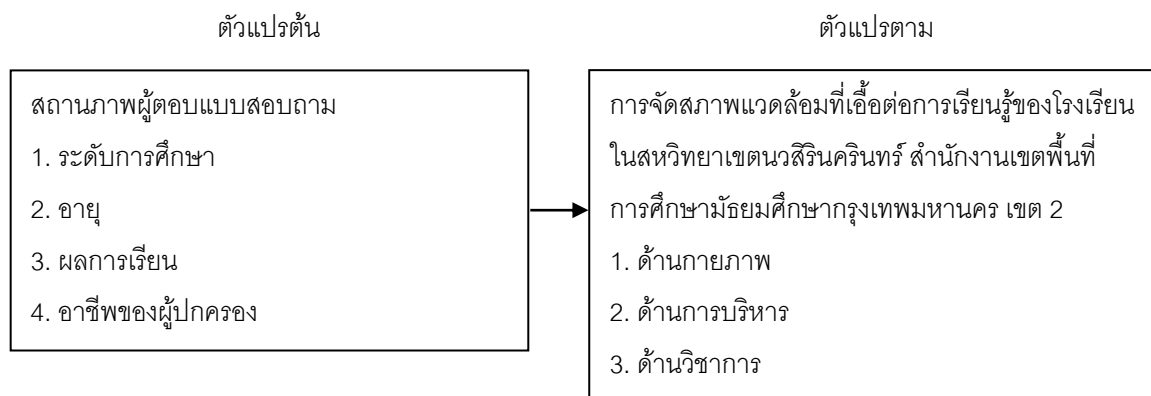
ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงต้องศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนในสหวิทยาเขตนวสิรินครินทร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ซึ่งผลการวิจัยในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์แก่ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และนักเรียน ในการใช้เป็นข้อมูลประกอบการจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา พร้อมทั้งกำหนดเป็นแนวทางเพื่อส่งเสริม การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ ภายในสถานศึกษาตามความเหมาะสมได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเปรียบเทียบการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนในสหวิทยาเขตนวสิรินครินทร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำแนกตามสภาพผู้ตอบแบบสอบถาม

กรอบแนวคิด

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนในสหวิทยาเขตนวสิรินครินทร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยมีสาระการจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ ตามแนวคิดของ แอสติน (Astin, 1971: 3) คือ ด้านกายภาพ ด้านการบริหาร และด้านวิชาการ ดังภาพต่อไปนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดสมมติฐานของการวิจัยไว้ดังนี้

1. สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถามที่ต่างกัน มีการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนในสหวิทยาเขตนวสินนครินทร์ สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 แตกต่างกัน

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนในสหวิทยาเขตนวสินนครินทร์ สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำนวน 9 โรงเรียน แล้วสุ่มได้โรงเรียนสายน้ำผึ้ง ในพระอุปถัมภ์ฯ จำนวน 2,380 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนสายน้ำผึ้งในพระอุปถัมภ์ฯ โดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multiple-stage Sampling) ดังนี้ ขั้นที่ 1 เลือกโรงเรียนที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายโดยการจับสลากได้โรงเรียนสายน้ำผึ้ง ในพระอุปถัมภ์ฯ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 ขั้นที่ 2 เปิดตาราง Robert V. Krejcie and Eayrle W. Morgan ประชากร จำนวน 2,380 คน ได้ค่ากลุ่มตัวอย่าง จำนวน 331 คน ขั้นที่ 3 สุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน (Proportion Stratified Random Sampling)

วิธีการดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยใช้กรอบแนวคิดการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนในสหวิทยาเขตนวสินนครินทร์ สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 แบ่งออกเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนในสหวิทยาเขตนวสินนครินทร์ สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำนวน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านกายภาพ คือ สิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบ ๆ ตัวผู้ปฏิบัติงาน ในขณะที่ทำงาน ได้แก่ เสียงดัง ความร้อน ความชื้นสะท้อน แสงสว่าง ความกดดันบรรยากาศ ตลอดจนเครื่องมือเครื่องจักร อุปกรณ์ต่าง ๆ รวมทั้งบริเวณสถานที่ทำงาน ด้านการบริหาร คือ สภาพของปัจจัยต่าง ๆ ที่อยู่ภายในและ

ภายนอกองค์การของรัฐ และเอกชนซึ่งสามารถส่งอิทธิพลมายังภายในของระบบการบริหารองค์การ อันมีผลต่อประสิทธิภาพและความสำเร็จของการบริหารงานในองค์การ และด้านวิชาการ คือ สถานการณ์ที่เอื้อต่อการศึกษานักศึกษา เช่น บรรยากาศในการเรียนการสอน กิจกรรมการเรียนการสอน วิธีสอน ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษา กับอาจารย์ การวัดผล ตลอดจนบรรยากาศ ทางวิชาการทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน โดยใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ตามแบบของ ลิเคิร์ต (Likert, 1967: 247)

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

1. ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ แล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์เพื่อกำหนดเป็นกรอบในการสร้างเครื่องมือการวิจัย
2. กำหนดวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดในการวิจัย
3. กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะเพื่อสร้างแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ
4. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ เพื่อขอคำแนะนำตรวจสอบความถูกต้อง ปรับปรุงแก้ไขให้ตรงกับข้อบ่งชี้และเนื้อหาที่กำหนดให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น
5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว เสนอผู้เชี่ยวชาญทางด้านการศึกษ จำนวน 3 คน ให้พิจารณาความสมบูรณ์ ความถูกต้อง และตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC: index of item objective congruence) ได้ค่า IOC เท่ากับ 0.65-1.00 โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ .50 ขึ้นไป (บุญชม ศรีสะอาด, 2554: 50-100) ซึ่งให้ระดับความคิดเห็นในแบบสอบถามแต่ละข้อ
6. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนในโรงเรียนสาขาน้ำผึ้ง ในพระอุปถัมภ์ จำนวน 30 คน หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Coefficient Alpha) ของ ครอนบาค (Cronbach, 1990: 202-204) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เท่ากับ .970

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยติดต่อคณะบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพสุวรรณภูมิ เพื่อขอหนังสือขอความร่วมมือจากผู้อำนวยการโรงเรียนสาขาน้ำผึ้ง ในพระอุปถัมภ์ฯ เพื่อขอเก็บข้อมูลจากครูและขอวันเวลาในการเก็บข้อมูลกับนักเรียน
2. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ตามวัน และเวลาที่ได้นัดหมายไว้กับโรงเรียน โดยผู้วิจัยเป็นผู้เก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเองจนครบทั้งหมด 331 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 ของจำนวนแบบสอบถามทั้งหมด ใช้เวลาในการเก็บแบบสอบถาม ตั้งแต่วันที่ 30 กรกฎาคม 2566 ถึง 31 สิงหาคม 2566
3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาพิจารณาและตรวจสอบความสมบูรณ์ในการตอบแบบสอบถาม

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)
2. ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)
3. ค่าสถิติ t-test เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างในกรณี 2 กลุ่ม

4. ค่าสถิติ F-test ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way Anova) ใช้เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่ม เมื่อพบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงทำการทดสอบจำแนกเป็นรายคู่ด้วยวิธี Scheffe

สรุปผลการวิจัย

1. การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนในสหวิทยาเขตนวสินนครินทร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 พบว่า

1.1 การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียน ในสหวิทยาเขตนวสินนครินทร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนในสหวิทยาเขตนวสินนครินทร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยเป็นอันดับแรก คือ ด้านวิชาการ รองลงมา คือ ด้านกายภาพ และด้านที่อยู่ในอันดับสุดท้าย คือ ด้านการบริหาร

1.1.1 ด้านกายภาพ โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีค่าเฉลี่ยเป็นอันดับแรก คือ มีการเตรียมความพร้อมเกี่ยวกับความปลอดภัย เช่น ถังดับเพลิง รองลงมาคือ มีการจัดทำทางเดินระหว่างอาคารเรียน สะดวก และปลอดภัย และข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสุดท้าย คือ มีการจัดแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายสำหรับการค้นคว้า เช่น ห้องสมุด สวนพฤกษศาสตร์ สวนเกษตร

1.1.2 ด้านการบริหาร โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีค่าเฉลี่ยเป็นอันดับแรก คือ มีการสร้างบรรยากาศที่ดี และมีความสามัคคีในการทำงานร่วมกันภายในโรงเรียน รองลงมาคือ มีการส่งเสริมให้ครู นักเรียน นักศึกษาและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสุดท้าย คือ มีการจัดทำสารสนเทศเกี่ยวกับสภาพและปัญหาของโรงเรียน

1.1.3 ด้านวิชาการ โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีค่าเฉลี่ยเป็นอันดับแรก คือ มีการให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น การแสดงออกในชั้นเรียน รองลงมาคือ มีบรรยากาศการเรียนการสอนอย่างอบอุ่น และเป็นมิตร และข้อที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสุดท้ายคือ มีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง และจากแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย

2. การเปรียบเทียบการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนในสหวิทยาเขตนวสินนครินทร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำแนกตามระดับการศึกษา อายุ ผลการเรียนรู้ และอาชีพผู้ปกครอง

2.1 การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนในสหวิทยาเขตนวสินนครินทร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำแนกตามระดับการศึกษา โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.2 การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนในสหวิทยาเขตนวสินนครินทร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำแนกตามอายุ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนในสหวิทยาเขตนวสินนครินทร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำแนกตามผลการเรียน โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.4 การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนในสหวิทยาเขตนวสินนครินทร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำแนกตามอาชีพผู้ปกครองโดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการวิจัยพบว่า การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนในสหวิทยาเขตนวสินนครินทร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.03$, S.D. = .66) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ของโรงเรียนในสหวิทยาเขตนวสินนครินทร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยเป็นอันดับแรก คือ ด้านวิชาการ ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = .69) รองลงมา คือ ด้านกายภาพ ($\bar{X} = 4.07$, S.D. = .65) และด้านที่อยู่ในอันดับสุดท้าย คือ ด้านการบริหาร ($\bar{X} = 3.96$, S.D. = .66) และการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนในสหวิทยาเขต นวสินนครินทร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำแนกตามอายุ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

1. การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนในสหวิทยาเขตนวสินนครินทร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้ อาจเนื่องจากครูผู้สอนในโรงเรียนสายน้ำผึ้ง ในพระอุปถัมภ์ฯ ให้ความสำคัญต่อการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนที่ส่งผลให้ผู้เรียนมีทักษะและความรู้ตามนโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ในการจัดสภาพแวดล้อมและสร้างบรรยากาศในโรงเรียน ด้านกายภาพทั้งในและนอกห้องเรียนจะช่วยส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ต่อนักเรียน ทำให้เยาวชนยุคใหม่ได้รับการศึกษาที่ดีและเติบโตอย่างมีคุณภาพ มีการจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้แก่ผู้เรียน และส่งเสริมให้ผู้เรียนมีการพัฒนาตนเองในทุกด้าน ได้แก่ ด้านวิชาการ มีการใช้สื่อและกระบวนการเรียนรู้ใหม่ ๆ เพื่อช่วยดึงดูดความสนใจแก่ผู้เรียนได้ ด้านกายภาพ มีการจัดสภาพแวดล้อมให้ร่มรื่น สวยงามและปลอดภัย ด้านการบริหารจัดการให้ผู้ปกครองหรือชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนหรือกิจกรรมอื่น ๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ญาณทิพย์ พนายิ่งไพศาล (2558: 80) ได้ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนหลักสูตรคู่ขนาน โรงเรียนมัธยมตากสินระยอง สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดระยอง ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนหลักสูตรคู่ขนาน โรงเรียนมัธยมตากสินระยอง สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดระยอง โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นฤมล ก้อนขาว (2558: 71) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาสภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนศรีทธาสมุทร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 ผลการวิจัยพบว่า สภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนศรีทธาสมุทร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

1.1 ด้านกายภาพ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องจากอาคารเรียนและสถานที่จัดกิจกรรมมีการตกแต่งให้เหมาะสม มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย สะอาด มีการทำความสะอาดดูแลอย่างสม่ำเสมอ รวมทั้งมี

สื่อการเรียนรู้ ครูภัณฑ์ที่ใช้ในจัดกิจกรรม โรงอาหารมีการจัดตกแต่งสาระความรู้เกี่ยวกับด้านโภชนาการ ที่ส่งเสริมบรรยากาศการรับประทานอาหารของผู้เรียน โรงอาหารมีการแยกประเภทของขยะอย่างชัดเจน และมีบรรยากาศที่ดี มีอากาศถ่ายเทได้สะดวก มีการจัดตกแต่งสภาพภูมิทัศน์บริเวณโดยรอบห้องสุขาอย่างสวยงาม และห้องสุขามีอากาศถ่ายเทได้สะดวก สภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนนั้นจะช่วยให้สามารถพัฒนาการเรียนรู้ในชีวิตประจำวัน อีกทั้งยังส่งผลต่อการพัฒนานักเรียนอย่างรอบด้าน และการให้บริการด้วยความสะอาดและปลอดภัยของสถานที่ที่สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิมวิภา ทายประโคน (2560: 59) ได้ศึกษาเรื่อง การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนกลุ่มเกาะจันทร์ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนกลุ่มเกาะจันทร์ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ด้านกายภาพ โดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ญาณทิพย์ พนาyingไพศาล (2558: 80) ได้ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนหลักสูตรคูขุนาน โรงเรียนมัธยมตากสินระยอง สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดระยอง ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนหลักสูตรคูขุนาน โรงเรียนมัธยมตากสินระยอง สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดระยอง ด้านกายภาพ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านวิชาการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องจากครูผู้สอนได้จัดกระบวนการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และมีการจัดสภาพแวดล้อมด้านการเรียนเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนทางวิชาการต่าง ๆ ที่จะทำให้ให้นักเรียนได้รับความรู้และประสบการณ์ให้มากที่สุด ภายใต้บรรยากาศน่าอยู่ น่าเรียน ครูมีวิธีการสร้างแรงจูงใจให้กับนักเรียนในการทำกิจกรรม มีแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ก้าวหน้าอย่างเป็นรูปธรรม สอดคล้องกับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ครูมีการสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมในเนื้อหาของการเรียน และมีการจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้เข้าร่วมตามความถนัดหรือสนใจ ของตนเอง สอดคล้องกับงานวิจัยของ เบรบอย (Brayboy. 2013: 1158-A) ได้ศึกษาอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนต่อการสร้างแรงจูงใจที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมเชื้อสายชนพื้นเมืองของอเมริกาในรัฐแคลิฟอร์เนีย ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนได้คะแนนสอบผ่านเกณฑ์ มีคะแนนจากการวัดแรงจูงใจดีมาก ทำให้สรุปได้ว่าการจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เอ็ดเวิร์ด (Edward. 2007: 1278) ได้ศึกษาความพร้อมในการจัดสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของโรงเรียนกับแรงจูงใจความประพฤติและความสำเร็จของนักเรียน พบว่า ความพร้อมในการจัดสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของโรงเรียนมีผลต่อระดับของแรงจูงใจความประพฤติและความสำเร็จ โดยนักเรียนในโรงเรียนที่มีการจัดการเรียนการสอนและการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางการศึกษาที่มีคุณภาพ มีระดับของแรงจูงใจความประพฤติและความสำเร็จสูง

1.3 ด้านการบริหาร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องจากมีการจัดระบบรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของนักเรียน ทำให้นักเรียนเกิดความปลอดภัยในการเรียน การจัดให้มีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จัดสวัสดิการต่าง ๆ เช่น ทุนการศึกษาค่าพาหนะ เพื่อช่วยเหลือนักเรียน และได้มีการประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษาทำให้นักเรียนได้รับข่าวสารความรู้ต่าง ๆ ที่หลากหลาย มีความทันสมัยทันต่อเหตุการณ์ มีส่วนร่วมในการเสนอระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับวิถีประชาธิปไตยที่เหมาะสมกับสภาพสังคมปัจจุบัน และยังมีกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ความรัก ความสามัคคี สอดคล้องกับงานวิจัยของ อาภาภรณ์ พายสำโรง (2552: 77) ศึกษาวิจัยเรื่องสภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนพรพวงกุล

จังหวัดสระแก้ว พบว่า สภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนพรพวงษ์กุลจังหวัดสระแก้ว ด้านการบริหาร มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภาวดี ทองสำฤทธิ์ (2561: 79) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ในสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 ด้านการ บริหาร โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. การทดสอบสมมติฐาน

2.1 การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียน ในสหวิทยาเขตนวสินนครินทร์ สำนักงาน- เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำแนกตามระดับการศึกษา โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มี นัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องจาก นักเรียนนักศึกษาที่อยู่ในสภาพ- แวดล้อมเดียวกัน ทางโรงเรียนจัดการบริการด้านต่าง ๆ ให้เหมือนกัน มีกิจกรรมเสริมเหมือนกัน มีประสบการณ์ ใกล้เคียงกัน ประกอบกับการรับรู้ในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน ตลอดจนด้านวิชาการที่ได้รับจากครูผู้สอนเหมือนกัน นอกจากนี้ผู้บริหารและครู ของโรงเรียนให้ความสำคัญกับการจัดสภาพการเรียนรู้ในทุกด้าน สอดคล้องกับงานวิจัย ของ วชิรศักดิ์ วุฒิวิชญานันต์ (2559: 54) ได้ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจต่อการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนของ นักเรียนโรงเรียนเทศบาล 1 (สดาวร) สังกัดเทศบาลเมืองบ้านโป่งจังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจต่อการ จัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนของโรงเรียนเทศบาล 1 (สดาวร) สังกัดเทศบาลเมืองบ้านโป่งจังหวัดชลบุรี จำแนกตาม ระดับการศึกษา โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.2 การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียน ในสหวิทยาเขตนวสินนครินทร์ สำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำแนกตามอายุ โดยรวม ไม่แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทาง สถิติ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องจาก การจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้มีความสำคัญต่อ การเรียนรู้ของนักเรียนทุกระดับ ทั้งด้านวิชาการถือว่าเป็นหัวใจของการจัดการศึกษา ด้านการบริหารเป็นงานหลัก ทั้งในมุมมองของการบริหาร และการปฏิบัติการของครูถือว่าเป็นตัวบ่งชี้ความสำเร็จของการจัดการศึกษาของ หน่วยงานนั้น ๆ เป็นอย่างดี ดังนั้นผู้ตอบแบบสอบถามถึงแม้จะมีอายุที่แตกต่างกันก็มีความคิดเห็นในการจัดสภาพ- แวดล้อม การเรียนรู้ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิตยา แก่นพุ่ม (2562: 189) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหาร สภาพแวดล้อมของสถานศึกษาขนาดใหญ่ของโรงเรียนกาญจนาอนุเคราะห์ ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบการ บริหารสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาขนาดใหญ่ของโรงเรียนกาญจนาอนุเคราะห์ จำแนกตามอายุ พบว่า ครูที่มีอายุ ต่างกันมีการการบริหารสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาขนาดใหญ่ของโรงเรียนกาญจนาอนุเคราะห์ โดยรวมและ รายด้านไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับสมมติฐาน ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่าบุคลากรและนักเรียนของโรงเรียนกาญจนา- อนุเคราะห์ มีความคิดเห็นที่จะพัฒนาและสนับสนุนให้เกิดการปรับเปลี่ยน เพื่อประโยชน์ต่อผู้เรียนในอนาคตคล้าย ๆ กัน โดยเฉพาะการจัดสภาพแวดล้อมด้านอาคารสถานที่ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการบริหารและด้านกลุ่มเพื่อน ซึ่ง มีส่วนสำคัญอย่างมากต่อการเรียนของผู้เรียนในสถานศึกษาของโรงเรียนกาญจนาอนุเคราะห์

2.3 การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนในสหวิทยาเขตนวสินนครินทร์ สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำแนกตามระดับผลการเรียน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ .030 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องจาก นักเรียนที่มีระดับผลการเรียน

ต่างกันแม้อยู่ในสภาพแวดล้อมเดียวกัน ทางโรงเรียนจัดการบริการด้านต่าง ๆ เหมือนกัน มีกิจกรรมเสริมเหมือนกัน มีประสบการณ์ใกล้เคียงกัน ประกอบกับการรับรู้ในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน ตลอดจนด้านวิชาการที่ได้รับจากครูผู้สอนเหมือนกัน แต่ขึ้นอยู่กับความรู้ของนักเรียนแต่ละคนซึ่งมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันในการบริหารของโรงเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปวีณา สันป่าแก้ว (2559 : 60) ได้ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นต่อการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนของโรงเรียนบ้านเนินพลับหวาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นต่อการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนของโรงเรียนบ้านเนินพลับหวาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 จำแนกตามระดับผลการเรียน โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วุฒิชัย วัชรศักดิ์ วุฒิชัยวนานันต์ (2559: 54) ได้ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจต่อการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนเทศบาล 1 (สดาวร) สังกัดเทศบาลเมืองบ้านบึงจังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจต่อการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนของโรงเรียนเทศบาล 1 (สดาวร) สังกัดเทศบาลเมืองบ้านบึงจังหวัดชลบุรี จำแนกตามระดับผลการเรียน โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.4 การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนในสหวิทยาเขตนวสินนครินทร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำแนกตามอาชีพผู้ปกครองโดยรวม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องจากผู้ปกครองนักเรียนที่มีอาชีพต่างกันมีบทบาทในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนแตกต่างกัน พบว่า ผู้ปกครองที่มีอาชีพต่างกันมีบทบาทในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนในภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าทุกด้านไม่แตกต่างกัน เนื่องจาก ผู้ปกครองในทุกอาชีพต่างมองเห็นคุณค่าของการศึกษา ย่อมต้องการให้นักเรียนในความปกครองมีอนาคตที่ดีกว่าตนเอง ดังนั้นผู้ปกครองทุกอาชีพจึงมีส่วนร่วม ในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิภา จินดาศรี (2559) ได้ศึกษาเรื่อง ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการบริหารงานของโรงเรียนบ้านคลองตะเคียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 พบว่า ผู้ปกครองที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการบริหารงานของโรงเรียนบ้านคลองตะเคียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้น ด้านการบริหารงานวิชาการและด้านการบริหารงานงบประมาณ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เบญจพร ธีญาวุฒิ (2556: 34) ได้ศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการบริหารสภาพแวดล้อมของโรงเรียนพนมสารคาม “พนมอดุลวิทยา” จังหวัดฉะเชิงเทรา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการบริหารสภาพแวดล้อมของโรงเรียนพนมสารคาม “พนมอดุลวิทยา” จังหวัดฉะเชิงเทรา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จำแนกตามอาชีพผู้ปกครองโดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนด้านอาคารสถานที่ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการให้บริการผู้เรียน ด้านการจัดการศึกษาเพื่อสนองความมุ่งหวังของผู้เรียน และด้านการจัดกิจกรรมผู้เรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1. ควรมีการส่งเสริมให้บุคลากร ในสถานศึกษามีส่วนร่วมในการกำหนดกฎเกณฑ์ กติกา ในการปฏิบัติงาน มีการสนับสนุนงบประมาณและ อำนาจความสะดวกในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ จัดกิจกรรม สิ่งแวดล้อมและสถานการณ์ที่สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างครู นักเรียน และชุมชน ตลอดจนมีการจัดทำข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับสภาพและปัญหาของโรงเรียน เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลในการพัฒนาโรงเรียนได้ต่อไป

2. ควรมีการจัดบริเวณการจราจร ทางเท้า ถนนสำหรับรถยนต์ รถจักรยานยนต์ และจัดที่จอดรถเป็นสัดส่วน จัดห้องเรียนให้มีบรรยากาศช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของนักเรียน และควรมีการจัดแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายสำหรับการค้นคว้า เช่น ห้องสมุด สวนพฤกษศาสตร์ สวนเกษตร เพื่อให้นักเรียนสามารถใช้เป็นแหล่งเรียนรู้เพิ่มเติมได้

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาความต้องการของนักเรียนที่มีต่อสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียน ในสหวิทยาเขตนวสินนครินทร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

2. ควรมีการศึกษปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียน ในสหวิทยาเขตนวสินนครินทร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

3. ควรมีการศึกษาแนวทางในการพัฒนาปัญหาด้านกายภาพให้เหมาะสม ตรงกับความต้องการของผู้เรียน และสามารถรองรับการพัฒนาของโรงเรียนได้อย่างมีคุณภาพ

เอกสารอ้างอิง

กฤษมันต์ วัฒนานรงค์. (2558). สิ่งแวดล้อมทางการศึกษา. สืบค้นเมื่อ 18 มกราคม 2558, จาก <http://www.thairat.co.th/content/232635>.

กุลยา ก่อสุวรรณ. (2553). การสอนเด็กที่มีความบกพร่องระดับเล็กน้อย. กรุงเทพฯ: สหมิตรพรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.

ญาณทิพย์ พนายิ่งไพศาล. (2558). ความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อม ทางการเรียนรู้ของนักเรียนหลักสูตร คู่ขนานโรงเรียนมัธยมตากสินระยอง สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดระยอง. วิทยานิพนธ์ปริญญา การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.

นฤมล ก้อนขาว. (2558). การศึกษาสภาพแวดล้อมทางการเรียน ของนักเรียนโรงเรียนศรีธาดาสมุทร สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา

นิตยา แก่นพุ่ม. (2562). การบริหารสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษของโรงเรียนกาญจนา.

เบญจพร ธิญญาวุฒิ. (2556). ความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการบริหารสภาพแวดล้อมของโรงเรียนพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา.

- ปวีณา สันป่าแก้ว. (2559). ความพึงพอใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นต่อการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนของโรงเรียนบ้านเนินพลับหวาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พระมหาขุนทอง อุดมวโร. (2554). ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดสภาพแวดล้อมในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย อำเภอบ้านสร้าง จังหวัดปราจีนบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. (2542). แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545. และที่แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ 2553.
- พิณวิภา ทายประโคน. (2560). การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนกลุ่มเกาะจันทร์ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- มงคล ประเสริฐสังข์. (2553). การจัดสภาพแวดล้อมให้เป็นแหล่งเรียนรู้คู่ใหม่ของโรงเรียนวัดใหญ่ศรีสุพรรณ สำนักงานเขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- วัชรศักดิ์ วุฒิวิชญานันต์. (2559). ความพึงพอใจต่อการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนเทศบาล 1 (สดาวร) สังกัดเทศบาลเมืองบ้านบึงจังหวัดชลบุรี. งานวิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วีณา จินดาศรี. (2559). ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการบริหารงานโรงเรียนบ้านคลองตะเคียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1. การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). ยุทธศาสตร์การผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศในช่วงการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง พ.ศ. 2552-2561. กรุงเทพฯ: พรินทวนกราฟฟิค.
- สุภาวดี ทองสำฤทธิ์. (2561). การศึกษาการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1. หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- อาภาภรณ์ พายสำโรง. (2552). การศึกษาสภาพแวดล้อมทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนพรพงษ์กุล. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Astin, A. W. (1971). *The College Environment*. New York: American Council on Education, Brayboy.
- Cronbach, L. J. (1990). *Essential of Psychological Testing*. 5th ed., New York: Harper & Collins.
- Edward, N. (2007). *School Facilities and Student Achievement: Student Perspectives on the Connection between the Urban Learning Environment and Student Motivation and Performance*. *Dissertation Abstracts International*. 67(10): 1278.

Krejcie, R. V.; & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Journal of Educational and Psychological Measurement*. 30(3): 607-610.

Likert, R. (1987). *New Patterns of Management*. New York: McGraw-Hill.

E024S: ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด

THE RELATIONSHIP BETWEEN TRANSFORMATIONAL LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATORS AND THE MOTIVATION OF TEACHERS PERFORMANCE THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE CHANTHABURI TRAT

สรารัตน์ วิรุญโท¹ กุลจิรา รักชนคร²

¹ นักศึกษานักศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

² อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา 2) ศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู และ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดตราด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด จำนวน 240 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ เครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie; & Morgan) โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) จากนั้นสุ่มตัวอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scales) โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง .80-1.00 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .983 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์หาความสัมพันธ์โดยใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product-moment Correlation Coefficient)

ผลการวิจัย พบว่า

1. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดตราด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านการกระตุ้นทางปัญญา ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ และด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล อยู่ในระดับมาก

2. แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดตราด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านความก้าวหน้าด้านการยอมรับนับถือ ด้านลักษณะของงาน ด้านความรับผิดชอบ และด้านความสำเร็จในการทำงานอยู่ในระดับมากที่สุด

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดตราด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกอยู่ในระดับสูง ($r = 0.759$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง, แรงจูงใจ

Abstract

The purposes of this research were 1) To study the level of transformational leadership of school administrators. 2) To study the level of work motivation of teachers. and 3) To study the relationship between transformational leadership of school administrators and The motivation of teachers performance in secondary schools in Trat Province under the secondary educational service area office Chanthaburi Trat, The study was conducted with 240 teachers. The sample size was determined using Krejcie and Morgan's table by using Stratified Random Sampling, then Simple Random Sampling. The research instrument was a five-level Rating Scales questionnaire. The Index of item Objective Congruence was between .80 and 1.00, and the reliability coefficient was .983. Statistics used in data analysis include means, standard deviations, and Pearson product-moment correlation coefficient.

The results revealed that:

1. The transformational leadership of school administrators in secondary schools in Trat Province under the secondary educational service area office Chanthaburi Trat was at a high level overall. When considered by individual aspects, it was found that the aspect of idealistic influence was at the highest level, followed by intellectual stimulation, inspirational motivation, and individual consideration.

2. The work motivation of teachers in secondary schools in Trat Province under the secondary educational service area office Chanthaburi Trat was at a high level overall. When considered by individual aspects, it was found that the aspects of advancement, recognition, nature of work, responsibility, and achievement were at the highest level.

3. The relationship between transformational leadership of school administrators and The work motivation of teachers performance in secondary schools in Trat Province under the secondary educational service area office Chanthaburi Trat. Overall, the positive correlation was at a high level ($r = 0.759$) statistically significant at .01.

Keywords: Transformational leadership, Motivation

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันการพัฒนาของเทคโนโลยีอย่างก้าวกระโดด การขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศท่ามกลางกระแสแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุก ๆ ด้าน จึงต้องให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างความเข้มแข็งจากภายในให้สามารถเติบโตต่อไปได้อย่างมั่นคง ท่ามกลางความผันแปรที่เกิดขึ้นรอบด้าน และคำนึงถึงผลประโยชน์ของประเทศทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2567) ที่มุ่งพัฒนาให้คนไทยมีทักษะและคุณลักษณะที่เหมาะสมกับโลกยุคใหม่ ทั้งทักษะในด้านความรู้ ทักษะทางพฤติกรรม และคุณลักษณะตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคม จึงต้องมีการเตรียมพร้อมกำลังคนให้มีคุณภาพสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน และเอื้อต่อการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจไปสู่ภาคการผลิตและบริการตามเป้าหมายที่มี

ศักยภาพและผลิตภาพสูงขึ้น รวมทั้งให้ความสำคัญกับการสร้างหลักประกันและความคุ้มครองทางสังคมที่สามารถส่งเสริมความมั่นคงในชีวิต (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2565: 20) บุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวคือ ผู้บริหารสถานศึกษา เพราะต้องเป็นผู้นำและผู้ประสานความร่วมมือจากทุกฝ่ายทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเรื่องการเรียนการสอน มีความสามารถในการระดมและใช้ทรัพยากรเพื่อการบริหารอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ผู้บริหารสถานศึกษาจึงเปรียบได้ว่าเป็นจอมทัพสำคัญที่จะนำพาองค์กรให้ก้าวไปในกระแสแห่งการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีเกียรติและศักดิ์ศรี เหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบัน นำไปสู่เป้าหมายที่พึงประสงค์ โดยการกำหนดเป็นยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาสู่การปฏิบัติที่แสดงให้เห็นศักยภาพคุณภาพเกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการบริหารจัดการศึกษาภายในสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความรู้ ความเข้าใจในการดำเนินการ ตลอดจนต้องมีภาวะผู้นำเพื่อนำสถานศึกษาบรรลุมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด ซึ่งสอดคล้องกับมาตรา 27 ในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 ที่ระบุว่าผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษา มีอำนาจหน้าที่ในการบริหารงานบุคคล ส่งเสริมพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษา กำหนดภาระงาน วางแผนและประเมินผลการดำเนินงานในสถานศึกษา เพื่อให้สถานศึกษาดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุผลตามเป้าหมาย (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. 2549: 12)

ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ดี ต้องมีความสามารถในการจูงใจครูในสถานศึกษาให้ทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยความเต็มใจ ส่งเสริมให้ครูได้แสดงออกถึงความรู้ ความสามารถ ให้โอกาสพัฒนานตนเองให้ดีขึ้น สร้างสภาพแวดล้อมและบรรยากาศในการทำงานที่อบอุ่น อันนำไปสู่ความเสียสละ ททุ่มเทและเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน มองไกลกว่าเป้าหมายที่ตั้งไว้ ปฏิบัติกิจกรรมได้อย่างราบรื่น มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ในระบบการศึกษาต่างยอมรับว่าผู้บริหารสถานศึกษา เป็นหัวใจสำคัญของการบริหารจัดการทั้งปวงในสถานศึกษา ลักษณะของผู้บริหารที่มีความสามารถในการบริหารสถานศึกษาจะต้องมีภาวะผู้นำกล่าวคือ มีศิลปะของการโน้มน้าวจิตใจผู้อื่นให้คล้อยตามวัตถุประสงค์ของตน สามารถทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาตระหนักถึงความประสงค์ของตนที่ต้องการบริหารงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ตลอดจนทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเชื่อฟัง เคารพนับถือ มีความจงรักภักดีและให้ความช่วยเหลือ มีอำนาจเหนือบุคคลอื่น มีความสามารถควบคุมเหตุการณ์ต่าง ๆ ภายในองค์กรโลกในยุคปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุก ๆ ด้าน เป็นผลสืบเนื่องมาจากความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี การติดต่อสื่อสารจึงสะดวก รวดเร็วและเป็นพลวัต เปรียบเสมือนโลกที่ไร้พรมแดน ประกอบกับการแข่งขันที่รุนแรงและเพิ่มสูงขึ้น อันนำไปสู่การผลักดันนโยบายประเทศไทย 4.0 ในการยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไปสู่การแข่งขันด้วยฐานความรู้ การใช้นวัตกรรม การกระจายโอกาสในการพัฒนาอย่างทั่วถึง (สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. 2560: 2) สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พุทธศักราช 2560-2564 ที่มุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นคนเก่งที่มีทักษะความรู้ ความสามารถและพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2556: 15) การศึกษาจึงเป็นการเรียนรู้เพื่อพัฒนามนุษย์ให้สามารถดำรงชีพอยู่ได้ในโลกปัจจุบันและอนาคตอย่างมีคุณภาพ เมื่อสังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงและเกิดกระบวนทัศน์ใหม่ไปตามกระแสของโลก

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด มีแนวทางในการพัฒนาการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่และสถานศึกษาในสังกัด เพื่อให้เกิดผลผลิต ผลลัพธ์ตามที่กำหนดเป้าหมายไว้ในแผนพัฒนาการศึกษา โดย

เชื่อมโยงสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580 แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 แผนการปฏิรูปประเทศ แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 แผนพัฒนาจังหวัดจันทบุรี พ.ศ. 2566-2570 แผนพัฒนาจังหวัดตราด พ.ศ. 2566-2570 นโยบายทางการศึกษาของรัฐบาล กระทรวงศึกษาธิการและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และเพื่อให้การบริหารแผนสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุดที่สอดคล้องกับเป้าหมายการให้บริการทางการศึกษา และการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน (แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระยะ 5 ปี พ.ศ. 2566-2570. 2566: 97) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารและการจัดการของสถานศึกษา ยกย่องคุณภาพผู้เรียน ครู และสถานศึกษา ให้ผ่านเกณฑ์มาตรฐานการประเมินคุณภาพภายนอก ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับภาวะผู้นำของผู้บริหารและแรงจูงใจของครูที่จะนำพาสถานศึกษาสู่คุณภาพตามเป้าหมายที่วางไว้ มีโรงเรียนที่ประสบปัญหาผู้บริหารสถานศึกษาขาดภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจน ในการส่งเสริม สนับสนุนและกระตุ้นให้ครูในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายการปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีความเป็นมาตรฐานตามที่หน่วยงานต้นสังกัดกำหนดไว้ นอกจากนี้ผู้บริหารสถานศึกษายังขาดความสามารถใจให้ครูดำเนินงานไปอย่างมีระบบ แบบแผน มีความสาคัญ ถ้อยทีถ้อยอาศัยซึ่งกันและกัน การที่ผู้นำไม่ใช้ศักยภาพของตนที่มีอย่างเต็มที่ในการสร้างวิสัยทัศน์และกล้าที่จะเปลี่ยนแปลงสู่การแสวงหาวิธีการหรือเครื่องมือในการทำงานที่มีประสิทธิภาพ ครูมีภาระงานสอนมากทำให้ไม่มีเวลาศึกษาวิเคราะห์และหาความเข้าใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงนโยบายอย่างทอ่งแท้ ขาดการพัฒนาครูในการบูรณาการเทคนิคการสอนเข้ากับกิจกรรมการเรียนการสอน มีอัตรากำลังคนไม่เหมาะสมกับจำนวนนักเรียน ทำให้บุคลากรทำงานไม่ตรงกับสายงานที่รับผิดชอบ ขาดการสำรวจความพร้อมในด้านต่าง ๆ ของครูและโรงเรียน เมื่อเกิดปัญหาจึงเป็นการแก้ไขสถานการณ์เฉพาะหน้ามิได้เป็นการแก้ปัญหาที่ยั่งยืน เกิดความเบื่อหน่าย ขาดแรงจูงใจในการทำงานให้ผู้ปฏิบัติสามารถทำงานได้บรรลุผลสำเร็จ

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด เนื่องจากเพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการกำหนดนโยบาย รูปแบบ แนวทางในการวางแผน ส่งเสริม ปรับปรุง และพัฒนาการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการจัดการศึกษาของสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดตราด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด
2. เพื่อศึกษาระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดตราด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดตราด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด

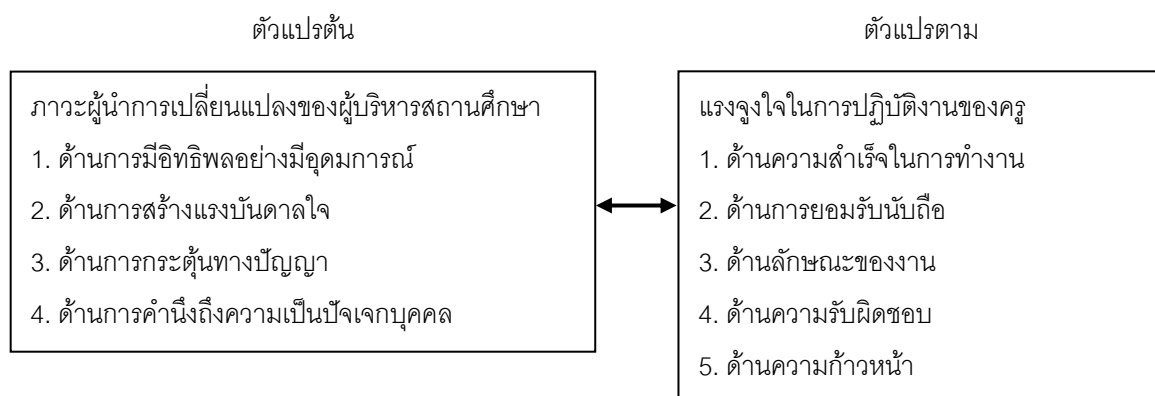

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำผลการวิจัยเป็นข้อมูลพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด
2. ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำผลการวิจัยเป็นข้อมูลพัฒนาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด
3. เป็นข้อมูลพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด

กรอบแนวคิด

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดตราด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด โดยผู้วิจัยได้ศึกษาจากแนวคิดทฤษฎีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามแนวคิดของ แบลล์ และ อโวลีโอ (Bass; & Avolio. 1994; อ้างถึงใน มะสุกรี ตายะกาเร้ง. 2565: 34-44) และแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูใช้แนวคิดทฤษฎีของ เฮิร์ซเบิร์ก (Herzberg's Two-Factors Theory. 1959; อ้างถึงใน วุฒินันท์ โพหะดา. 2564: 74-78) ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐาน

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานตามความคิดเห็นของครู โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดตราด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด

วิธีดำเนินการวิจัย

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

1. การกำหนดประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครู โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดตราด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด ปีการศึกษา 2566 จำนวนทั้งหมด 16 โรงเรียน จำนวนทั้งหมด 639 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด. 2566)

2. การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครู โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดตราด สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด ปีการศึกษา 2566 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ เครจซี และ มอร์แกน (Krejcie; & Morgan. 1970) โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) จากนั้น ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จำนวนทั้งสิ้น 240 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้เป็นแบบสอบถามความสัมพันธระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร สถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดตราด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียน มัธยมศึกษาในจังหวัดตราด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด แบบสอบถามมีลักษณะ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนมัธยมศึกษาใน จังหวัดตราด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตรา ส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ศึกษาหลักการ ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร สถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู เพื่อเป็นกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสอบถาม

2. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเรียบร้อยแล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไข

3. นำแบบสอบถามที่แก้ไขแล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษา จำนวน 5 ท่าน พิจารณาตรวจสอบ ความเที่ยงตรงตามเนื้อหาจากการหาค่าดัชนีความสอดคล้องกัน (IOC) หากข้อคำถามมีค่าระหว่าง .60-1.00 ถือว่า เครื่องมือมีความเที่ยงตรง แต่ถ้าดัชนีความสอดคล้องต่ำกว่า .60 ข้อคำถามนั้น ต้องปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้มีความ สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

4. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงไปทดลอง (Try Out) ใช้กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำมาวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .983

5. นำแบบทดสอบที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้วมาปรับปรุงอีกครั้ง แล้วนำแบบสอบถามที่ สมบูรณ์แบบไปเก็บข้อมูลในการทำวิจัยต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิจัย ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product-moment Correlation Coefficient)

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดตราด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และลำดับ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดตราด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด ดังนี้

ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์	4.55	0.531	มากที่สุด	1
2. ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ	4.49	0.549	มาก	3
3. ด้านการกระตุ้นทางปัญญา	4.50	0.571	มาก	2
4. ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล	4.47	0.565	มาก	4
รวม	4.50	0.513	มาก	

จากตาราง 1 พบว่า ระดับความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดตราด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.513) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงจากมากไปหาน้อย ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดในลำดับแรก คือ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.531) รองลงมา คือ ด้านการกระตุ้นทางปัญญา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.571) ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.571) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดในลำดับสุดท้าย คือ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.565) ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดตราด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และลำดับ แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดตราด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด ดังนี้

แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. ด้านความสำเร็จในการทำงาน	4.55	0.513	มากที่สุด	5
2. ด้านการยอมรับนับถือ	4.61	0.471	มากที่สุด	2
3. ด้านลักษณะของงาน	4.59	0.465	มากที่สุด	3
4. ด้านความรับผิดชอบ	4.58	0.485	มากที่สุด	4
5. ด้านความก้าวหน้า	4.61	0.468	มากที่สุด	1
รวม	4.59	0.408	มากที่สุด	

จากตาราง 2 พบว่า ระดับความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดตราด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.59$, S.D. = 0.408) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงจากมากไปหาน้อย ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดในลำดับแรก คือ ด้านความก้าวหน้า อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.61$, S.D. = 0.468) รองลงมา คือ ด้านการยอมรับนับถือ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.61$, S.D. = 0.471) ด้านลักษณะของงาน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.59$, S.D. = 0.465) ด้านความรับผิดชอบ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.485) และค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดในลำดับสุดท้าย คือ ด้านความสำเร็จในการทำงาน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.513) ตามลำดับ

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดตราด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด

ตาราง 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดตราด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด ดังนี้

	X_1	X_2	X_3	X_4	X_{tot}	Y_{tot}
X_1	1					
X_2	0.861**	1				
X_3	0.744**	0.820**	1			
X_4	0.743**	0.785**	0.900**	1		
X_{tot}	0.901**	0.935**	0.938**	0.928**	1	
Y_{tot}	0.645**	0.670**	0.738**	0.754**	0.759**	1

จากตาราง 3 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดตราด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด เมื่อพิจารณาเรียงตามมีรายละเอียดดังนี้

ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ (X_1) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู (Y_{tot}) อยู่ในระดับปานกลาง ($r = .645$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ (X_2) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู (Y_{tot}) อยู่ในระดับปานกลาง ($r = .670$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ด้านการกระตุ้นทางปัญญา (X_3) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู (Y_{tot}) อยู่ในระดับสูง ($r = .738$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล (X_4) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู (Y_{tot}) อยู่ในระดับสูง ($r = .754$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สรุปผลการวิจัย

1. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดตราด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดในลำดับแรก คือ ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ รองลงมา คือ ด้านการกระตุ้นทางปัญญา ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดในลำดับสุดท้าย คือ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล

2. แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดตราด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดในลำดับแรก คือ ด้านความก้าวหน้า รองลงมา คือ ด้านการยอมรับนับถือ ด้านลักษณะของ งาน ด้านความรับผิดชอบ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดในลำดับสุดท้าย คือ ด้านความสำเร็จในการทำงาน

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ของครู โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดตราด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด โดย ภาพรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกอยู่ในระดับสูง ($r = 0.759$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

1. ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดตราด สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา เป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านการกระตุ้นทาง ปัญญา ด้านการสร้างแรงบันดาลใจและด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุดารัตน์ นุชบา (2560) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของ ผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนสฤติเดช สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนสฤติเดช สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐธิดา สุระเสนา (2564) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนกับ แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ผลการศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษา มีความสามารถเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามนโยบายที่ดีมีอุดมการณ์ที่ชัดเจน น่ายกย่อง นับถือ ทำให้ผู้ตามเกิด ความภาคภูมิใจ โดยอาศัยวิสัยทัศน์และการมีจุดประสงค์ร่วมกัน ดูแลเอาใจใส่ ให้กำลังใจ เสริมแรงทางบวก กระตุ้น ให้ครูได้ใช้ปัญญาคิดมองปัญหาจากหลายแง่มุมอย่างมีเหตุผลและกระตุ้นการสร้างสรรคสิ่งใหม่ๆ เน้นประโยชน์ของ ภาพรวมมากกว่าประโยชน์ของตนเอง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นกลไกสำคัญในการ ช่วยปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการทำงานให้สอดคล้องกับสถานการณ์ ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องมีคุณลักษณะด้านการมี อิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ด้านการกระตุ้นทางปัญญาและด้านการคำนึงถึงความเป็น ปัจเจกบุคคล เพื่อให้งานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2. แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดตราด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านความก้าวหน้า ด้านการยอมรับนับถือ ด้านลักษณะของงาน ด้านความรับผิดชอบ และด้านความสำเร็จในการ ทำงาน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ วุฒินันท์ โพหะดา (2564) ได้ศึกษาเรื่อง ความ-สัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน ศูนย์ เครือข่ายลุ่มน้ำสาขานบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า แรงจูงใจใน การปฏิบัติงานของครูผู้สอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ มัณฑนา ชุมปัญญา

(2564) ได้ศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าครูปฏิบัติงานที่ได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารสถานศึกษาในการพัฒนาความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานอยู่เสมอ กระตุ้นให้เห็นความสำคัญในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย มีความพอใจและยินดีต่องานที่ได้รับมอบหมาย ได้ปฏิบัติงานตรงตามความรู้ความสามารถและความถนัด มีอิสระในการตัดสินใจและใช้ความคิดสร้างสรรค์ ช่วยให้ปฏิบัติงานได้อย่างเต็มที่ ปฏิบัติงานจนประสบความสำเร็จตามเป้าหมายและนโยบาย โดยได้รับการชื่นชม การยอมรับนับถือและกำลังใจจากผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อร่วมงาน ผู้ปกครองและนักเรียน ได้รับการปรับค่าตอบแทนหรือเงินเดือน การเลื่อนตำแหน่งที่สูงขึ้น เป็นขวัญและกำลังใจในการทำงาน ซึ่งเกิดแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ด้านความสำเร็จในการทำงาน ด้านการยอมรับนับถือ ด้านลักษณะของงาน ด้านความรับผิดชอบ ด้านความก้าวหน้า เพราะแรงจูงใจดังกล่าวเป็นการชักนำให้คนมุ่งมั่นในการทำงาน เกิดความกระตือรือร้นและมีความภาคภูมิใจในความสำเร็จของงาน ทำให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล บรรลุเป้าหมายขององค์กร

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดตราด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภารัตน์ บุชบา (2560) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนสฤติเดช สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัชพล สอนใหม่ (2563) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนในกลุ่มบางละมุง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่าในภาพรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงสามารถบริหารจัดการสถานศึกษาที่ดี มีการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู อันจะส่งผลให้การจัดการศึกษาประสบผลสำเร็จบรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ สอดคล้องตามแนวคิดของ แบส และ อวอลิโอ (Bass; & Avolio. 1994) กล่าวว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเป็นกระบวนการที่ผู้นำมีอิทธิพลต่อผู้ร่วมงาน โดยเปลี่ยนแปลงความพยายามของผู้ร่วมงานให้สูงกว่าความพยายามที่คาดหวัง รวมถึงการพัฒนาความสามารถของผู้ร่วมงานไปสู่ระดับสูงและมีศักยภาพมากขึ้น ทำให้เกิดการตระหนักรู้ในวิสัยทัศน์และภารกิจขององค์กร ทำให้มองไกลเกินกว่าความสนใจของตนไปสู่ประโยชน์ขององค์กรหรือสังคม และตามแนวคิดของ เฮิร์ซเบิร์ก (Herzberg. 1964) กล่าวว่า หากผู้บริหารต้องการที่จะกระตุ้นแรงจูงใจให้ผู้ร่วมงานปฏิบัติงานด้วยความกระตือรือร้นและผลงานมีคุณภาพสูงมากยิ่งขึ้น ผู้บริหารต้องจัดให้มีปัจจัยจูงใจที่เหมาะสมเพื่อให้งานเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลบรรลุเป้าหมายขององค์กรในที่สุด ซึ่งในปัจจุบันนี้หลายองค์กรให้ความสำคัญและนำมาพัฒนาบุคลากรในองค์กร คือ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับทุกองค์กร และมีผลต่อแรงจูงใจในการทำงานของผู้ร่วมงาน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษา ดังนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความเข้าใจถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของครู มีวิสัยทัศน์และตอบสนองความต้องการตามความเหมาะสม สามารถเป็นที่ปรึกษาให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อความก้าวหน้าของครูเป็นรายบุคคลได้ เปิดโอกาสให้ครูใช้ความสามารถอย่างเต็มที่และเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ
2. ครูควรปฏิบัติงานตามความสามารถในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายสำเร็จตรงตามเป้าหมายและนโยบาย ด้วยความทุ่มเทและรู้จักแก้ปัญหาที่จะเกิดขึ้นจนเป็นที่พอใจ ทำให้เกิดความรู้สึกภาคภูมิใจต่อความสำเร็จของผลการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย
3. ผู้บริหารควรปรับตัวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น มีอุดมการณ์ที่แน่วแน่ในการปฏิบัติงานและการปฏิบัติตน สามารถถ่ายทอดวิสัยทัศน์ไปยังครูได้ และประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาภาวะผู้นำเชิงพฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด
2. ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับการใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด

เอกสารอ้างอิง

- ณัฐธิดา สุระเสนา. (2564). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- มะสุกรี ตายะกาเร้ง. (2564). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดยะลา. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- มัทธนา ชุมปัญญา. (2564). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- รัชพล สอนใหม่. (2563). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนในกลุ่มบางละมุง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.

วุฒินันท์ โพทะเลดา. (2564). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน ศูนย์เครือข่ายลุ่มน้ำสายบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1. การค้นคว้าอิสระปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด. (2566). แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2566-2570 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2567) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจันทบุรี ตราด. จาก <https://www.sesact.go.th/>.

สุดารัตน์ นุชบา. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนสตงุติเดช สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.

Bass, B. M.; & Avolio, B. J. (1994). *Improving Organizational Effectiveness Through Transformational Leadership*. Newbery Park, CA: Sage.

Herzberg, Frederic. (1959). *The Motivation to Work*. New York: Wiely & Sons.

Krejcie, R. V.; & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*. 30(3): 607-610.

E025L: ผลของการจัดกิจกรรมเล่านิทานประกอบหุ่นมือที่มีต่อความสามารถในการจับใจความของเด็กปฐมวัย

EFFECTS OF STORYTELLING ACTIVITIES WITH HAND PUPPETS ON COMPREHENSIVE ABILITIES OF YOUNG CHILDREN

อรชฎา กอสลี

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาผลของการจัดกิจกรรมเล่านิทานประกอบหุ่นมือที่มีต่อความสามารถในการจับใจความของเด็กปฐมวัย 2) เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการจับใจความของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมเล่านิทานประกอบหุ่นมือ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เด็กปฐมวัยที่มีอายุระหว่าง 5-6 ปี ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนอัสสัมชัญอุบลราชธานี 2 ปีการศึกษา 2566 จังหวัดอุบลราชธานี ใช้วิธีการทดลองแบบ One Group Pretest - Posttest Design เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีดังนี้ 1) นิทานประกอบหุ่นมือ จำนวน 8 เรื่อง โดยนิทานมีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.82 2) แผนการจัดกิจกรรม จำนวน 24 แผน โดยแผนมีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.51 และ 3) แบบทดสอบความสามารถในการจับใจความของเด็กปฐมวัย จำนวน 6 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ค่าความยากง่ายระหว่าง 0.67-0.78 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง 0.33-0.56 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.85 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบ T-test for Dependent Sample

ผลการวิจัยพบว่า

1. ความสามารถในการจับใจความของเด็กปฐมวัยภายหลังได้รับการจัดกิจกรรมเล่านิทานประกอบหุ่นมือโดยรวมอยู่ในระดับสูง
2. ความสามารถในการจับใจความของเด็กปฐมวัยหลังได้รับการจัดกิจกรรมเล่านิทานประกอบหุ่นมือสูงกว่าก่อนได้รับการจัดกิจกรรมเล่านิทานประกอบหุ่นมือ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

คำสำคัญ: กิจกรรมเล่านิทานประกอบหุ่นมือ, ความสามารถในการจับใจความ, เด็กปฐมวัย

Abstract

This Article aimed to study (1) to study the effects of storytelling activities with hand puppets on the development of the comprehensive ability of young children. (2) to compare the comprehensive ability of young children before and after receiving a storytelling activity with hand puppets. The sample groups used in this research were young children between the ages of 5 and 6 studying in Kindergarten 3 at Hua Chiew Ubon Ratchathani School 2, Academic Year 2023, Ubon Ratchathani Province. The experimental method was used as a group pretest-posttest design. The research used three tools: 1) 8 stories with hand puppets. The stories were of high quality. The average was 4.82. 2) Activity plans total

24, with a high-quality level. Has a mean value of 4.51 and 3) a test to measure the ability to understand the essence of early childhood children, six items, has a consistency index between 0.67-1.00, a difficulty value between 0.67-0.78, and a discriminant power value for each item between 0.33-0.56 and the confidence value is 0.85. Statistics used in data analysis include mean, standard deviation. Independent sample t-tests.

The research results found that

1. The ability to understand young children's meaning after receiving storytelling activities with hand puppets. Overall, at a high level.
2. The comprehensive ability of young children after receiving hand puppet storytelling activities was higher than before receiving hand puppet storytelling activities. Statistically significant at the 0.5 level.

Keywords: Storytelling activity with hand puppets, Comprehensive ability, Young children

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภาษา คือ เครื่องมือในการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย เมื่อถือกำเนิดมาเด็กจะยังไม่มีทักษะทางภาษาแต่เมื่อได้ยินเสียงพูดคุยจากพ่อแม่หรือบุคคลที่อยู่รอบตัวเด็ก เด็กจะเริ่มเข้าใจความหมายของเรื่องที่ได้ยินบ่อย ๆ เด็กเรียนภาษาไปพร้อมกับเรียนรู้ความคิดรวบยอดต่าง ๆ ความเข้าใจภาษาจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ เด็กเริ่มเรียนรู้ภาษาจากการฟังและพูด เป็นการเรียนรู้ที่จะเข้าใจความหมายของเสียงและสื่อสารออกมาได้ (อรุณี หรดาล. 2557) ทั้งกับการเรียนรู้คำศัพท์ไปพร้อมกับความคิดรวบยอด จากความคิดรวบยอดที่ง่าย ๆ ไปสู่ความคิดรวบยอดที่ซับซ้อนขึ้นจนทำให้เด็กเรียนรู้และเข้าใจสิ่งต่าง ๆ ได้ดีขึ้น ความสามารถในการใช้ภาษาจึงเป็นกุญแจสำคัญที่จะเปิดทางไปสู่การเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็ก ทำให้เกิดการพัฒนาด้านสติปัญญา พัฒนาการชีวิตและช่วยในการปรับตัว ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่า ภาษาและความรู้เป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกันเด็กใช้ภาษาในการเข้าใจสิ่งแวดล้อมอย่างมีความหมายผู้คนเรียนรู้ซึ่งกันและกันโดยมีภาษาเป็นสื่อกลาง สามารถช่วยให้เด็กเข้าใจตนเองและผู้อื่นได้ (ศรีเรือน แก้วกังวาน. 2555)

ความสามารถในการจับใจความเป็นทักษะสำคัญอย่างหนึ่งที่จำเป็นที่จะต้องพัฒนาส่งเสริมให้กับเด็กปฐมวัย เพื่อช่วยให้เด็กเกิดความรู้ ความเข้าใจ ความคิด ความรู้สึก ของตนเองและบุคคลรอบข้าง เด็กใช้ภาษาในการติดต่อสื่อสารกันในสังคมและในชีวิตประจำวันของเด็ก ทั้งนี้ เพราะเด็กในวัยนี้เป็นวัยที่กำลังศึกษาเรียนรู้ กล่าวคือ เมื่อเด็กได้รับฟังเรื่องราวต่าง ๆ เด็กจะเกิดการเรียนรู้มีความเข้าใจในข้อมูลข่าวสารนั้นสามารถเข้าใจเรื่องราวที่ได้เรียนรู้ สามารถรับรู้ความต้องการของผู้อื่นและบอกความต้องการของตนเองได้ เด็กที่ไม่เข้าใจหรือจับใจความการฟังไม่ได้ก็จะปฏิบัติตามไม่ได้และไม่สนใจที่จะปฏิบัติตาม ดังที่ ปราณี สารคง (2556) กล่าวว่าผู้ที่ขาดความสามารถในการจับใจความจะทำให้เกิดปัญหาการสื่อสารทางการฟัง คือ ไม่สนใจฟัง ฟังแล้วไม่รู้เนื้อความของเรื่องคืออะไร ดังนั้น นิทานจึงเป็นสื่อที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยเพราะนิทานเป็นเรื่องที่เด็กสนใจ สนุกสนาน ให้ความเพลิดเพลิน คลายความเครียด นิทานแต่ละเรื่องจัดได้ว่าเป็นสื่อประกอบการสอนที่ดีและมีประสิทธิภาพที่สุดในการ

ฝึกทักษะการจับใจความให้กับเด็กปฐมวัย ซึ่งนักวิชาการ นักการศึกษาได้ให้ความหมายของนิทานแตกต่างกันออกไป ดังที่ กุลยา ตันติผลาชีวะ (2551) ให้ความหมายไว้ว่า นิทาน คือ สิ่งที่มีประสิทธิภาพสำหรับการสร้างการเรียนรู้ให้กับเด็กปฐมวัยไม่มีเด็กคนใดไม่ชอบฟังนิทาน นิทานสามารถสร้างจินตนาการความฝัน ความคิด ความเข้าใจและการรับรู้ให้กับเด็ก นอกจากนี้การเล่านิทานโดยใช้หุ่นประกอบก็จะช่วยดึงดูดความสนใจของเด็กได้มาก เพราะเด็กในช่วงอายุนี้นี้เป็นช่วงที่ต้องเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัวจากของจริงที่เป็นรูปธรรมไปสู่สิ่งที่เป็นนามธรรม (เกศินี โชติกเสถียร. 2554)

ด้วยเหตุนี้กระทรวงศึกษาธิการ มีนโยบายในการพัฒนาการศึกษาปฐมวัยอย่างต่อเนื่องและได้ประกาศหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ให้สถานศึกษา สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยและหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องนำไปใช้เป็นกรอบและทิศทางในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและได้มาตรฐานตามจุดหมายหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ทั้งนี้ สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยต้องนำหลักสูตรสู่การปฏิบัติ โดยการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาเด็ก ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคม และสติปัญญา จุดมุ่งหมายของการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาสติปัญญาด้านภาษาได้ถูกระบุไว้ในมาตรฐานที่ 9 ว่าเด็กปฐมวัยใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย โดยกำหนดตัวบ่งชี้และสภาพที่พึงประสงค์ในแต่ละช่วงอายุไว้ ซึ่งเมื่อจัดประสบการณ์ให้กับเด็กในช่วงอายุ 3-6 ปี แล้วเด็กควรมีสภาพที่พึงประสงค์ตามตัวบ่งชี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2560)

จากการรายงานผลการประเมินคุณภาพภายในของผู้บริหารสถานศึกษาและคณะกรรมการนิเทศภายในโรงเรียนอัสสัมชัญอุบลราชธานี 2 ตำบลในเมือง อำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี ประจำปีการศึกษา 2565 พบว่า เด็กปฐมวัยที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1-3 ส่วนใหญ่มีทักษะในการเล่าเรื่องราวให้ผู้ฟังเข้าใจ โดยรวมอยู่ในระดับต้องปรับปรุง มีคะแนนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 45.24 ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพที่กำหนด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ปัญหาในการจับใจความจากเรื่องที่ฟัง ทั้งในขณะร่วมกิจกรรมในห้องเรียนเด็กฟังคำสอน คำอธิบายแล้วไม่สามารถปฏิบัติตามคำสั่งได้ถูกต้องหรือปฏิบัติได้แต่ช้า ครูต้องพูดซ้ำซ้ำทวนอยู่บ่อยครั้งและเด็กไม่สามารถถ่ายทอดเรื่องราว ให้สอดคล้องกับเรื่องที่ฟังได้ แสดงให้เห็นว่า เด็กมีความสามารถจับใจความจากสิ่งที่ฟังมาได้น้อย ดังนั้น จึงเป็นหน้าที่ของครูผู้สอนต้องหาแนวทางในการพัฒนาความสามารถในการจับใจความให้กับเด็ก เนื่องจากเด็กปฐมวัยอ่านหนังสือได้ไม่เหมือนเด็กโตหรือผู้ใหญ่ การจับใจความของเด็กต้องอาศัยการฟังเรื่องราวจากครู การสอนจับใจความสำหรับเด็กปฐมวัยจึงเหมาะสมที่จะใช้นิทาน ซึ่งโดยธรรมชาติของเด็กแล้ว เด็กปฐมวัยชอบฟังนิทาน เพราะนิทานมีโครงเรื่องและลีลาการเขียนเรื่องราวที่เด็กคุ้นเคย มีตัวละครที่ดึงดูดความสนใจ เมื่อเด็กได้ฟังนิทานจึงสามารถเชื่อมโยงความรู้เดิมนำไปสู่การจับใจความของเรื่องราวที่ได้ฟังได้ นิทานโดยทั่วไปจะมีแก่นเรื่องที่แน่นอน เด็กชอบที่จะค้นหาแก่นของเรื่องด้วยตนเอง (อลิสสา เพ็ชรรัตน์. 2551)

จากแนวคิดและหลักการที่กล่าวมาทั้งหมด ผู้วิจัยจึงสนใจใช้การเล่านิทานประกอบหุ่นมือ มาเป็นสื่อในการจัดกิจกรรมเพื่อที่จะช่วยพัฒนาความสามารถในการจับใจความของเด็กปฐมวัยซึ่งผลจากการวิจัยครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์แก่ครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัย นำไปใช้ในการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย

วัตถุประสงค์

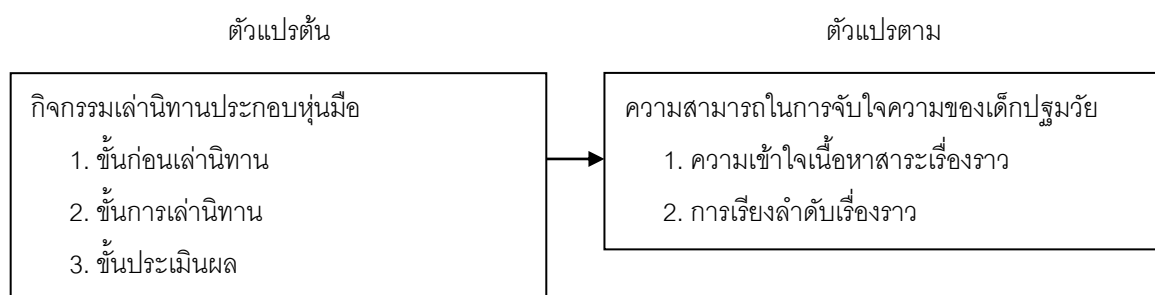
1. เพื่อศึกษาผลของการจัดกิจกรรมเล่นิทานประกอบหุ่นมือที่มีต่อการพัฒนาความสามารถในการจับใจความของเด็กปฐมวัย
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการจับใจความของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมเล่นิทานประกอบหุ่นมือ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้แผนจัดประสบการณ์กิจกรรมเล่นิทานโดยหุ่นมือเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจับใจความ ที่มีประสิทธิภาพ
2. เด็กปฐมวัยได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นิทานโดยหุ่นมือเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจับใจความ
3. ได้พัฒนาความสามารถในการจับใจความของเด็กปฐมวัย
4. ได้นิทานที่ช่วยเสริมสร้างความสามารถในการจับใจความให้กับเด็กปฐมวัย
5. เป็นแนวทางสำหรับครูในการนำกิจกรรมการเล่นิทานโดยหุ่นมือเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจับใจความของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 3

กรอบแนวคิด

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า กิจกรรมเล่นิทานประกอบหุ่นมือเป็นทางเลือกหนึ่งที่นิยมนำมาใช้ในการพัฒนาความสามารถในการจับใจความของเด็กปฐมวัยให้สูงขึ้น โดยศึกษาขั้นตอนการจัดกิจกรรมเล่นิทานตามแนวคิดของ กุลยา ตันติผลาชีวะ (2551) ประกอบด้วยการจัดกิจกรรม 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นก่อนเล่นิทาน ขั้นการเล่นิทาน และขั้นประเมินผล ศึกษาการเล่นิทานประกอบหุ่นมือที่ช่วยพัฒนาความสามารถในการจับใจความของเด็กปฐมวัยตามแนวคิดของ มาณวิภา บุญรินทร์ (2552)

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐาน

ความสามารถในการจับใจความของเด็กปฐมวัยหลังได้รับการจัดกิจกรรมเล่นิทานประกอบหุ่นมือสูงกว่าก่อนได้รับการจัดกิจกรรมเล่นิทานประกอบหุ่นมือ

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เด็กปฐมวัย ชาย-หญิง อายุระหว่าง 5-6 ปีที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 ระหว่างเดือน พฤศจิกายนถึงเดือนมกราคม โรงเรียนอัสสัมชัญอุบลราชธานี 2 ตำบลในเมือง อำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 3 ห้อง คือ ห้องอนุบาล 3/1 จำนวน 20 คน ห้องอนุบาล 3/2 จำนวน 18 คน และห้องอนุบาล 3/3 จำนวน 20 คน รวม 58 คน

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เด็กปฐมวัย ชาย-หญิง อายุระหว่าง 5-6 ปีที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3/1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนอัสสัมชัญอุบลราชธานี 2 ตำบลในเมือง อำเภอเมืองอุบลราชธานี จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 20 คน โดยใช้การสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรต้น ได้แก่ กิจกรรมเล่นนิทานประกอบหุ่นมือ
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ความสามารถในการจับใจความของเด็กปฐมวัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. นิทานประกอบหุ่นมือที่ช่วยพัฒนาความสามารถในการจับใจความของเด็กปฐมวัย จำนวน 8 เรื่อง
2. แผนการจัดกิจกรรมเล่นนิทานประกอบหุ่นมือที่มีต่อความสามารถในการจับใจความ จำนวน 24 แผน แผนละ 40 นาที
3. แบบทดสอบความสามารถในการจับใจความของเด็กปฐมวัย จำนวน 6 ข้อ แบ่งเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 วัดความเข้าใจเนื้อหาสาระเรื่องราว จำนวน 3 ข้อ โดยให้เด็กพูดเล่าเรื่องจากภาพในนิทาน 1 ภาพ ตอนที่ 2 วัดความสามารถในการเรียงลำดับเรื่องราว จำนวน 3 ข้อ โดยให้เด็กเรียงลำดับภาพเหตุการณ์ในนิทาน 5 ภาพ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลด้วยการทดสอบความสามารถในการจับใจความของเด็กปฐมวัย 2 ครั้งนี้ คือ

1. ทดสอบความสามารถในการจับใจความของเด็กปฐมวัยชั้นปีที่ 3 (Pre-test) ก่อนการจัดกิจกรรมกับกลุ่มเป้าหมาย 20 คน เก็บเป็นคะแนนเพื่อเปรียบเทียบหลังการจัดกิจกรรม โดยผู้วิจัยได้นำบททดสอบความสามารถในการจับใจความมาทดสอบกับกลุ่มตัวอย่าง แบบทดสอบเป็นการเล่นนิทานให้เด็กฟัง จำนวน 3 เรื่อง จากนั้นผู้วิจัยทำการทดสอบกลุ่มตัวอย่างด้วยแบบทดสอบความสามารถในการจับใจความจำนวน 6 ข้อ
2. เมื่อเสร็จสิ้นการจัดกิจกรรม ผู้วิจัยจะทำการทดสอบความสามารถในการจับใจความของเด็กปฐมวัยชั้นปีที่ 3 (Post-test) ซึ่งใช้แบบทดสอบชุดเดียวกันที่ใช้ในการทดสอบครั้งแรกเพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการจับใจความของเด็กปฐมวัยโดยทันที
3. เก็บรวบรวมข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ
 ค่าความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างแบบทดสอบกับ
 จุดประสงค์การเรียนรู้ โดยใช้สูตร IOC (Item Objective Congruence) ค่าความยากง่าย (Difficulty) ของแบบทดสอบ
 ค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) โดยใช้วิธีการวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบพอยต์ไบเซรียล (Point Biserial Correlation)
 และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบทดสอบ ใช้สูตรของครอนบาค (Cronbach)
 สถิติพื้นฐาน ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
 สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบสมมติฐาน t-test for Dependent Samples

ผลการวิจัย

1. ผลการจัดกิจกรรมเล่นนิทานประกอบหุ่นมือที่มีความสามารถในการจับใจความ ของเด็กปฐมวัย โดยใช้
 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ตาราง 1 ผลการวิเคราะห์ความสามารถในการจับใจความของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่นนิทานประกอบ
 หุ่นมือ โดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

N = 20

ความสามารถในการจับใจความของเด็กปฐมวัย					
คะแนนก่อนการจัดกิจกรรม			คะแนนหลังการจัดกิจกรรม		
$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
8.15	1.31	ปานกลาง	15.30	1.34	สูง

จากตาราง 1 พบว่า กรณีก่อนการจัดกิจกรรมเล่นนิทานประกอบหุ่นมือเด็กปฐมวัยมีความสามารถในการ
 จับใจความในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 8.15$, S.D. = 1.31) กรณีหลังการจัดกิจกรรมเล่นนิทานประกอบ
 หุ่นมือเด็กปฐมวัยมีความสามารถในการจับใจความในภาพรวมอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 15.30$, S.D. = 1.34) ดังนั้นสรุป
 ได้ว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่นนิทานประกอบหุ่นมือหลังการจัดกิจกรรมมีความสามารถในการจับใจความ
 โดยรวมอยู่ในระดับสูง

2. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการจับใจความของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรม
 เล่นนิทานประกอบหุ่นมือ โดยใช้สถิติ t-test ในการทดสอบค่าที่กรณีกลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียวและไม่เป็นอิสระต่อกัน
 (t-test แบบ dependent samples)

ตาราง 2 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการจับใจความของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมเล่น
 นิทานประกอบหุ่นมือ

N = 20

ความสามารถในการจับใจความของเด็กปฐมวัย					t	p
ก่อนเรียน (Pre-test)		หลังเรียน (Post test)		ผลต่าง (D)		
$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$		
8.15	1.31	15.30	1.34	7.15	14.3340**	0.0000

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 2 พบว่า ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการจับใจความของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมเล่นนิทานประกอบหุ่นมือโดยภาพรวมพบว่าความสามารถในการจับใจความของเด็กปฐมวัยก่อนทดลอง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 8.15$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.= 1.31) และหลังการทดลอง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 15.30$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 1.34) โดยมีผลต่างค่าเฉลี่ยเท่ากับ 7.15 แสดงว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่นนิทานประกอบหุ่นมือ มีความสามารถในการจับใจความหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

3. ตารางเปรียบเทียบความสามารถในการจับใจความของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเล่นนิทานประกอบหุ่นมือ

คนที่	คะแนนก่อนการทดลอง	คะแนนหลังการทดลอง	คะแนนผลต่าง
(n = 20)	(Pre-test)	(Post-test)	(D)
1	9	16	7
2	6	17	7
3	8	15	7
4	9	17	8
5	7	16	7
6	8	13	5
7	9	15	6
8	10	15	5
9	6	17	6
10	9	16	7
11	8	14	6
12	9	15	6

คนที่ (n = 20)	คะแนนก่อนการทดลอง (Pre-test)	คะแนนหลังการทดลอง (Post-test)	คะแนนผลต่าง (D)
13	10	14	4
14	8	16	8
15	7	14	7
16	10	15	5
17	7	17	6
18	6	17	7
19	9	14	5
20	8	13	5
Sum	163	306	124
Mean	8.15	15.30	7.15
S.D.	1.31	1.34	2.23
%	45.27	85.00	34.44

จากตาราง 3 พบว่า คะแนนจากการทำแบบทดสอบความสามารถในการจับใจความก่อนเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 8.15 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.31 คิดเป็นร้อยละ 45.27 และหลังเรียน นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 15.30 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.34 คิดเป็นร้อยละ 85.00 ของคะแนนเต็ม 18 คะแนน

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สรุปผลตามวัตถุประสงค์และสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

1. ภายหลังที่ได้ฝึกปฐมวัยได้รับการจัดกิจกรรมเล่นิทานประกอบหุ่นมือมีความสามารถในการจับใจความ โดยรวมอยู่ในระดับสูง โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

คะแนน	ระดับความสามารถในการจับใจความของเด็กปฐมวัย
13-18	มีความสามารถในการจับใจความระดับสูง
7-12	มีความสามารถในการจับใจความระดับปานกลาง
1-6	มีความสามารถในการจับใจความระดับต่ำ
2. ภายหลังการจัดกิจกรรมเล่นิทานประกอบหุ่นมือเด็กปฐมวัยมีความสามารถในการจับใจความสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมเล่นิทานประกอบหุ่นมืออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

อภิปรายผล

1. ผลการจัดกิจกรรมเล่นิทานประกอบหุ่นมือที่มีต่อความสามารถในการจับใจความของเด็กปฐมวัย พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่นิทานประกอบหุ่นมือหลังการจัดกิจกรรมมีความสามารถในการจับใจความ โดยรวมอยู่ในระดับสูง ทั้งนี้เนื่องจากการใช้กิจกรรมเล่นิทานประกอบหุ่นมือเป็นกิจกรรมที่ฝึกให้เด็กปฐมวัย

ได้ใช้ความสามารถในการจับใจความ ทั้งความเข้าใจเนื้อหาสาระเรื่องราวและการเรียงลำดับเรื่องราว ครูได้ใช้หุ่นมือประกอบการเล่านิทานเพื่อให้เด็กได้เห็นภาพเป็นรูปธรรมมากขึ้น จดจำรายละเอียดของเรื่องราวได้มากขึ้นและยังช่วยดึงดูดความสนใจของเด็กได้เป็นอย่างดี เมื่อเรียนรู้ด้วยความสุขเด็กก็จะสามารถเข้าใจเรื่องราวและสามารถถ่ายทอดสิ่งที่ได้เรียนรู้บอกมาให้อีกคนรับฟังได้ การแสดงออกด้วยการพูดคุย สนทนา หรือตอบคำถามได้นั้นหมายความว่า เด็กสามารถจับใจความจากเรื่องที่เด็กเรียนรู้ได้ และเมื่อเด็กสามารถจับใจความสำคัญของเรื่องนั้น ๆ ก็ต่อยอดไปถึงการสื่อสารของเด็ก การสื่อสารเรื่องราวต่าง ๆ ให้อีกคนเข้าใจนั้นก็เป็สิ่งที่สำคัญมากเช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เกษรินทร์ ก้องเมือง (2551) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาความสามารถด้านการจับใจความของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ด้วยกิจกรรมการเล่านิทานแบบเล่าเรื่องซ้ำ ผลการศึกษาพบว่า แผนการจัดประสบการณ์พัฒนาความสามารถด้านการจับใจความ ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ด้วยกิจกรรมการเล่านิทานแบบเล่าเรื่องซ้ำมีประสิทธิภาพเท่ากับ 89.50/92.00 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ค่าดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดประสบการณ์มีค่าเท่ากับ 0.6631 ซึ่งหมายความว่านักเรียนมีความก้าวหน้าในการเรียน คิดเป็นร้อยละ 66.31

2. เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่านิทานประกอบหุ่นมือมีความสามารถในการจับใจความหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 ทั้งนี้เนื่องจากการจัดกิจกรรมเล่านิทานประกอบหุ่นมือเป็นกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางด้านภาษา เพราะช่วยให้เด็กได้รับการพัฒนาความสามารถในการจับใจความ การเข้าใจเนื้อหาสาระเรื่องราว และการลำดับเหตุการณ์ได้ เด็กได้ฝึกฝนและมีโอกาสสัมผัสประสบการณ์ในการสื่อสารที่เหมาะสมกับวัย เพื่อให้เด็กได้แสดงออกถึงความต้องการ อารมณ์และความรู้สึกของเด็กไปยังบุคคลอื่น ซึ่งนั่นเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งที่เด็กปฐมวัยควรได้รับการพัฒนา โดยในการจัดกิจกรรม ผู้วิจัยได้นำหุ่นมือชนิดต่าง ๆ มาประกอบการเล่านิทาน เห็นได้ชัดว่าเด็กมีความกระตือรือร้นในการร่วมกิจกรรมและให้ความสนใจเป็นอย่างมาก ในการจัดกิจกรรมผู้วิจัยได้มีการเตรียมตัวมาอย่างดีเพื่อไม่ให้กิจกรรมเกิดการชะงักและอาจทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ไม่ต่อเนื่อง ผู้วิจัยมีการตั้งคำถามกับเด็กทั้งในขณะเริ่มกิจกรรม กำลังดำเนินกิจกรรม และในช่วงสรุป เช่น เด็ก ๆ คิดว่าใครกินเค้กวันเกิดของเพื่อน ๆ คะ? เด็ก ๆ คิดว่าหลังจากที่มีทานเค้กวันเกิดของเพื่อนแล้วเกิดอะไรขึ้นคะ? และยังให้เด็กได้มีส่วนร่วมในการทายชื่อเรื่องนิทาน ชื่อตัวละครและเปิดโอกาสให้เด็กถามคำถามที่เด็กเกิดความรู้สึกสงสัย ในการดำเนินกิจกรรมผู้วิจัยได้ใช้น้ำเสียงในการเล่านิทานอย่างชัดเจน ใช้น้ำเสียงสูงต่ำเพื่อให้เข้ากับบทบาทของตัวละคร (จิวิวรรณ กิณาวงศ์. 2556) เมื่อเป็นส่วนสำคัญของเรื่องก็มีการชะลอเพื่อให้เด็กได้หยุดคิดตาม ทั้งนี้เพื่อให้เด็กได้เกิดความสามารถในการจับใจความ มีความเข้าใจในเนื้อหาของเรื่องราวและสามารถเรียงลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจากเรื่องที่ฟังได้ ดังที่ สถาบันความคิดสร้างสรรค์ (2015) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการจัดกิจกรรมเล่านิทานประกอบหุ่นมือไว้ว่า การเล่านิทานหุ่นมือช่วยเสริมสร้างพัฒนาการทางภาษา หุ่นสามารถส่งเสริมการใช้ภาษาของเด็กให้ดีขึ้น ด้วยการให้หุ่นสร้างการเริ่มต้น “ประสบการณ์ทางภาษา” โดยใช้หุ่นเป็นตัวละคร เป็นตัวแบบ มีการใช้หุ่นเล่านิทาน อ่านหนังสือให้เด็กฟัง ออกคำสั่งให้ออกเสียงตามหุ่น เด็กก็จะได้รับความสนุกสนานผ่าน การเรียนจากหุ่นมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของ มาณวิภา บุญรินทร์ (2552) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความสามารถ ในการจับใจความของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบรูปภาพในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 ผลการศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานประกอบรูปภาพมีความสามารถในการจับใจความหลังการทดลองสูงกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการทดลอง เท่ากับ 7.95 และ 13.05 ตามลำดับและมีความสนใจต่อการจัดกิจกรรมการเล่านิทานอยู่ในระดับสนใจมาก

จากการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่นิทานประกอบหุ่นมือมีความสามารถในการจับใจความสูงขึ้น และยังช่วยส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา การมีความสามารถในการเข้าใจเนื้อหาสาระของเรื่องราว การลำดับเหตุการณ์ ควบคู่ไปกับความสามารถในการจับใจความแก่เด็กปฐมวัยได้เป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การเตรียมความพร้อมของผู้ดำเนินกิจกรรมเล่นิทานเป็นสิ่งสำคัญมากที่จะทำให้การดำเนินกิจกรรมเป็นไปด้วยความราบรื่น
2. การจัดกิจกรรมเล่นิทานประกอบหุ่นมือเพื่อพัฒนาความสามารถในการจับใจความของเด็กปฐมวัยเป็นกิจกรรมที่ครูหรือผู้เกี่ยวข้องควรจัดให้กับเด็กปฐมวัยอย่างต่อเนื่อง
3. การใช้กิจกรรมเล่นิทานประกอบหุ่นมือในการพัฒนาความสามารถในการจับใจความของเด็กปฐมวัย นอกจากจะช่วยส่งเสริมด้านความเข้าใจในเรื่องราวและด้านการลำดับเหตุการณ์แล้ว ยังสามารถแทรกข้อคิดหรือทักษะอื่น ๆ ให้กับเด็กปฐมวัยได้ด้วย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับการประยุกต์ของครูผู้สอน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาการใช้กิจกรรมเล่นิทานประกอบหุ่นมือเพื่อพัฒนาทักษะด้านอื่น ๆ แก่เด็กปฐมวัย เช่น ความสามารถในการแสวงหาความรู้ ความสามารถในการคิดเชิงเหตุผล เป็นต้น
2. ควรพัฒนาการจัดกิจกรรมเล่นิทานประกอบหุ่นมือเพื่อพัฒนาความสามารถทางภาษาสำหรับเด็กปฐมวัยในด้านต่าง ๆ ได้แก่ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). **คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2560 สำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี**. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2551). การเล่นิทาน. **วารสารการศึกษาปฐมวัย**. 2(2): 210-218.
- เกศินี ไชติกเสถียร. (2554). **หุ่นเชิดมือ**. ภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทร-วิโรฒ ประสานมิตร.
- เกษรินทร์ ก้องเมือง. (2551). **การพัฒนาความสามารถด้านการจับใจความ ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ด้วยกิจกรรมการเล่นิทาน แบบเล่าเรื่องซ้ำ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- จันทนา ชูชื่น. (2553). **ผลของการจัดกิจกรรมการเล่นิทานประกอบหุ่นมือต่อความสามารถด้านการพูดของเด็กปฐมวัย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- ชีวัน วิสาสะ. (2558). **มหัศจรรย์แห่งนิทาน**. กิจกรรมที่ช่วยสร้างบรรยากาศแห่งความอบอุ่นให้เกิดขึ้นครอบครัว.

- โชติกา ศรีสุทธิสัมพันธ์. (2563). ผลการจัดประสบการณ์การเล่นิทานประกอบหุ่นมือที่มีต่อพฤติกรรมความ
มีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏ
นครสวรรค์.
- จิตติรัตน์ พอมไธสง. (2556). การพัฒนาความสามารถด้านการฟังและการจับใจความของเด็กปฐมวัยชั้น
อนุบาลปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- นงลักษณ์ รักพงษ์. (2560). การพัฒนาหุ่นมือและกิจกรรมเพื่อสร้างความพร้อมด้านการฟังและการพูดของ
นักเรียนระดับปฐมวัย. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ปราณี สารคง. (2546). การใช้แบบฝึกเพื่อพัฒนาความเข้าใจในการฟังของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
โรงเรียนเมืองนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยสุโขทัย-
ธรรมาธิราช.
- มาณวิกา บุญรินทร์. (2552). ผลการจัดกิจกรรมการเล่นิทานประกอบภาพที่มีต่อความสามารถในการ
จับใจความของเด็กปฐมวัยโรงเรียนบ้านโนนไหล่นองลง จังหวัดศรีสะเกษ. วิทยานิพนธ์ปริญญา
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ศรีเรือน แก้วกังวาน. (2555). จิตวิทยาพัฒนาทุกชีวิตทุกช่วงวัย. พิมพ์ครั้งที่ 7. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อรุณี หรดาล. (2557). การพัฒนาเด็กประถมวัยด้านภาษาในการสอนชุดวิชาการพัฒนาเด็กปฐมวัยด้าน
ภาษา. พิมพ์ครั้งที่ 1. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- อลิสา เพ็ชรรัตน์. (2551). การพัฒนาความสามารถในการจับใจความของเด็กวัยอนุบาล โดยใช้เทคนิคการ
เล่นิทานแบบเล่าเรื่องซ้ำ. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

E025S: ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของครูกับการบริหารวิชาการของโรงเรียน ในกลุ่ม
อำเภอเมืองจะเข้เถรา 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเข้เถรา เขต 1
THE RELATIONSHIP BETWEEN TEACHER PARTICIPATION AND ACADEMIC AFFAIRS
ADMINISTRATION OF SCHOOLS IN MUEANG CHACHOENGSAO DISTRICT GROUP 2,
THE PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1 CHACHOENGSAO

พัทธา สารมะโน¹ ภาวดี อนันต์นาวิ² พรพิมล ประวัติรุ่งเรือง²

¹ หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

² อาจารย์หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของครู กลุ่มอำเภอเมืองจะเข้เถรา 2 สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเข้เถรา เขต 1 2) ศึกษาระดับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน กลุ่ม
อำเภอเมืองจะเข้เถรา 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเข้เถรา เขต 1 3) ศึกษาความสัมพันธ์
ระหว่างการมีส่วนร่วมของครูกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน กลุ่มอำเภอเมืองจะเข้เถรา 2 สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเข้เถรา เขต 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูโรงเรียนสังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเข้เถรา เขต 1 จำนวน 143 คน การกำหนดจากตารางของ เครจซี่ และ มอร์แกน
(Krejcie; & Morgan. 1970) และใช้การสุ่มแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) กำหนดขนาดโรงเรียนเป็นชั้น
เทียบสัดส่วน แล้วจึงสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) แบบมาตราส่วน
ประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ มีความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.979 และ 0.959 สถิติที่ใช้การวิเคราะห์
คือ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's product
moment correlation)

ผลการวิจัย พบว่า

1. ระดับการมีส่วนร่วมของครู ในกลุ่มอำเภอเมืองจะเข้เถรา 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาจะเข้เถรา เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก
2. ระดับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน กลุ่มอำเภอเมืองจะเข้เถรา 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาจะเข้เถรา เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก
3. ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของครูกับการบริหารวิชาการของโรงเรียน ในกลุ่มอำเภอเมือง
จะเข้เถรา 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเข้เถรา เขต 1 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์
ทางบวกในระดับสูงมาก ($r = .886$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม, การบริหารวิชาการ

Abstract

The purposes of this research were to 1) study the level of teacher participation in Mueang Chachoengsao District Group 2, the Primary Educational Service Area Office 1 Chachoengsao 2) Study the level of academic affairs administration of school in Mueang Chachoengsao District 2, the Primary Educational Service Area Office 1 and 3) Study the relationship between teacher participation and academic affairs administration of schools in Mueang Chachoengsao District Group 2, the Primary Educational Service Area Office 1 Chachoengsao. The samples used in this study were 143 school teachers under the Primary Educational Service Area Office 1 Chachoengsao, determined from Krejcie & Morgan table (1970) and using stratified random sampling. The research instrument was a 5level rating scale questionnaire with a reliability value of 0.979 and .959. The statistics used for the analysis were mean ($\bar{X}$), Standard Deviation (S.D.) and Pearson's product moment correlation.

The research found that 1) Teacher participation level of schools in the Muang Chachoengsao District 2 Group, under the Primary Educational Service Area Office 1 Chachoengsao in overall was at a high level 2) Academic affairs administration level of schools in Muang Chachoengsao District 2, the Primary Educational Service Area Office 1 Chachoengsao in overall was at a high level 3) The relationship between teacher participation and school academic affairs administration of schools in Muang Chachoengsao District 2, the Primary Educational Service Area Office 1 Chachoengsao, in overall was at the highest level of positive correlation ($r = .886$) with a statistically significant level of .01.

Keywords: Teacher participation, Academic affairs administration

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นพื้นฐานที่สำคัญที่สุด ในการพัฒนาสังคมให้คนซึ่งเป็นสมาชิกของสังคมเป็นคนมีคุณภาพ คุณธรรม กล่าวคือ การศึกษาช่วยสร้างจิตสำนึกในการเป็นมนุษย์ มีจิตวิญญาณของผู้มีอารยธรรมทางปัญญาและความงดงามทางจิตใจ การศึกษาสร้างให้คนมีความรู้ในการดำรงชีวิต การประกอบอาชีพ มีความอดทนในการต่อสู้กับอุปสรรคของชีวิต การศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับคนทุกวัย ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553 และฉบับที่ 4 พ.ศ. 2562 มาตรา 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขการบริหารโรงเรียนเป็นการบริการทางการศึกษา แก่สมาชิกในสังคมที่มีองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ ด้านผู้บริหาร ครู และด้านระบบงาน ไม่ว่าจะเป็นด้านการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานงบประมาณ และการบริหารงานทั่วไป และมาตรา 39 ระบุให้มีการกระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปสู่สถานศึกษาให้มากที่สุดเพื่อให้สถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมจากผู้ที่มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย (กระทรวงศึกษาธิการ. 2562)

การบริหารวิชาการเป็นหัวใจสำคัญในการปฏิรูปการศึกษาและเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ประสบความสำเร็จและเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพของสังคม มาตรฐานและคุณภาพของสถานศึกษาจะพิจารณาจากผลงานทางวิชาการเป็นหลัก เนื่องจากการบริหารงานวิชาการเกี่ยวกับหลักสูตรของสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล และการนิเทศการศึกษา ซึ่งต้องมีการวางแผนร่วมมือกันระหว่างผู้บริหารสถานศึกษา ครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชน เพื่อให้งานนั้นบรรลุจุดมุ่งหมายตามที่วางไว้ (โสภา วงษ์นาคเพ็ชร. 2553: 4)

การบริหารแบบมีส่วนร่วมหรือการมีส่วนร่วมในการบริหารนับว่าเป็นวิทยาการในการบริหารจัดการอีกแนวทางหนึ่ง ซึ่งนอกจากผู้บริหารจะมีบทบาทสำคัญในองค์การแล้วสมาชิกหรือบุคคลในองค์การก็เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้องค์การก้าวหน้าไปด้วยดี การบริหารแบบมีส่วนร่วมได้ถูกนำมาใช้ในการเพิ่มประสิทธิภาพขององค์การ ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานภาครัฐหรือเอกชน โดยมุ่งที่จะสร้างความร่วมมือร่วมใจเพื่อให้งานสำเร็จ การให้บุคคลได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น การตัดสินใจ การปฏิบัติงาน การประเมินผลงาน ล้วนเป็น สิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับองค์การ ถ้าหากการปฏิบัติงานนั้นมีความไม่เข้าใจกันหรือเกิดความรู้สึกรู้ว่าตนเองไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของหมู่คณะ และไม่ได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานขององค์การแล้วการบริหารงานขององค์การก็จะบรรลุผลสำเร็จได้โดยยาก (ธร สุนทรายุทธ. 2551: 539) ซึ่ง เหมภัส เหลาแหลม (2564) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 พบว่า ในปัจจุบันครูมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนาหลักสูตรอยู่ในระดับมาก ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ครูควรมีส่วนร่วมในการนิเทศการศึกษาอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะการวางแผนการนิเทศการเรียนการสอนความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมบริหารงานวิชาการของครู 3 ลำดับแรก คือ การวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษาการวัดและการประเมินผล และการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา สำหรับแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน คือ การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนผลงานวิจัยทางการศึกษากับสถานศึกษาอื่น การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ให้สอดคล้องและครอบคลุมมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ และการสนับสนุนการใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนและปรับปรุงการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาต่อไป พจนารถ วาดกลิ่น (2556) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการดำเนินงานด้านวิชาการ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานศึกษาธิการกรุงเทพมหานคร พบว่า 1) การบริหารงานแบบมีส่วนร่วม และ 2) การดำเนินงานด้านวิชาการ อยู่ในระดับมากทั้งโดยทางรวมและรายด้าน 3 ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมกับการดำเนินงานด้านวิชาการของโรงเรียนในสำนักงานเขตบางกอกใหญ่ สังกัดสำนักงานศึกษาธิการกรุงเทพมหานคร พบว่ามีความสัมพันธ์กันในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งการมีส่วนร่วมของครูมีความสัมพันธ์กับการบริหารวิชาการของโรงเรียน

จากผลการประเมินผลคุณภาพผู้เรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 พบว่า ผลการประเมินคุณภาพผู้เรียน (NT) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 พบว่า ความสามารถด้านคณิตศาสตร์มีคะแนนเฉลี่ย 42.80 ต่ำกว่าระดับประเทศ แต่ต่ำกว่าปีการศึกษาที่ผ่านมา จัดอยู่ในระดับคุณภาพพอใช้ ความสามารถด้านภาษาไทยมีคะแนนเฉลี่ย 46.74 ต่ำกว่าระดับประเทศ แต่ต่ำกว่าปีการศึกษาที่ผ่านมา จัดอยู่ในระดับคุณภาพพอใช้ เมื่อรวมความสามารถทั้ง 2 ด้าน พบว่า มีคะแนนเฉลี่ย

44.81 ต่ำกว่าระดับประเทศ แต่ต่ำกว่าปีการศึกษาที่ผ่านมา และจัดอยู่ในระดับคุณภาพ พอใช้ (กลุ่มงานข้อมูลสารสนเทศ กลุ่มนโยบายและแผน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเข้ เขต 1. 2565) ซึ่งงานวิชาการนั้นถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญในการจัดการศึกษาเพราะเป็นงานที่ประกอบด้วยงาน หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนเป็นหลัก และทางโรงเรียนเองต้องสร้างหลักสูตรที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนของตนเองหรือที่เรียกว่าหลักสูตรสถานศึกษา โดยต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจของครูที่มีหน้าที่หลักในการจัดการเรียนการสอนให้กับผู้เรียน แต่การบริหารงานวิชาการส่วนใหญ่ยังเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการบริหารน้อย ครูยังไม่มีส่วนร่วมในการกำหนดหน้าที่และการมอบหมายงานให้ตรงกับความรู้ ความสามารถ ไม่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ปัญหาต่าง ๆ ของโรงเรียน ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องเปิดโอกาสให้ครูได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ ซึ่งงานดังกล่าวจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา

จากความสำคัญและปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการมีส่วนร่วมของครูมีความสัมพันธ์กับการบริหารวิชาการของโรงเรียน กลุ่มอำเภอเมืองจะเข้ เขต 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเข้ เขต 1 เพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่ให้สารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมและการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน กลุ่มอำเภอเมืองจะเข้ เขต 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะเข้ เขต 1 ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามเป้าหมายต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของครู กลุ่มอำเภอเมืองจะเข้ เขต 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเข้ เขต 1
2. เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน กลุ่มอำเภอเมืองจะเข้ เขต 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเข้ เขต 1
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของครูกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน กลุ่มอำเภอเมืองจะเข้ เขต 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเข้ เขต 1

สมมติฐานการวิจัย

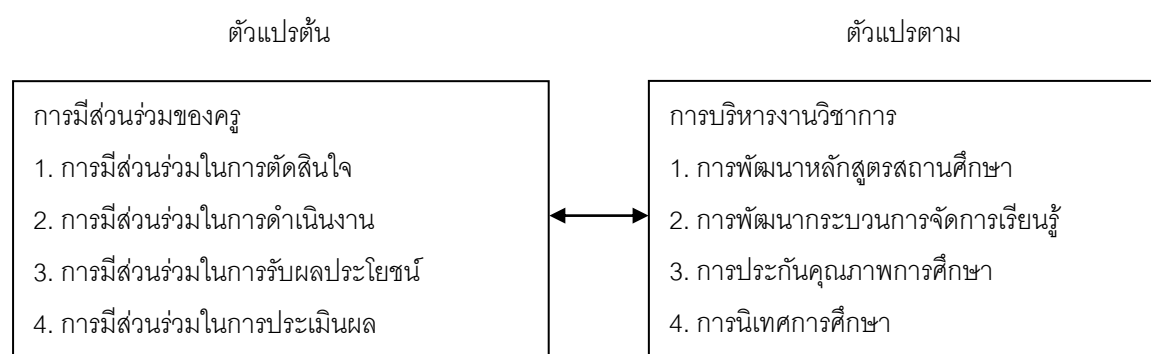
การมีส่วนร่วมของครูมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน กลุ่มอำเภอเมืองจะเข้ เขต 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเข้ เขต 1

กรอบแนวคิด

การวิจัยครั้งนี้มุ่งเน้นการศึกษาเกี่ยวกับ การมีส่วนร่วมของครูมีความสัมพันธ์กับการบริหารวิชาการของโรงเรียน ในกลุ่มอำเภอเมืองจะเข้ เขต 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเข้ เขต 1 โดยยึดหลักการเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม โดยสังเคราะห์จาก โคเฮน และ อัฟฮอฟฟ์ (Cohen; & Uphoff. 1980), (พจนารถ วาดกลิ่น. 2556), (ชโลม คุ่มวงษ์. 2560), (อัศวรินทร์ แก่นจันทร์. 2562), (จุฑามาศ พันสุวรรณ. 2562), (ศิริเกศ เพ็ชรชา. 2565), (กนกรัตน์ ทำจะดี. 2560) ที่ประกอบด้วย 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน 3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล และการบริหารงาน

วิชาการ 4 ด้าน สืบเคราะห์จาก (พจนารถ วาดกลิน. 2556), (ชโลม คุ่มวงษ์. 2560), (วันวิสา พรหมสุวรรณ. 2561), (เกศรา ตุ่มคำ. 2562), (อัศวรินทร์ แก่นจันทร์. 2562), (ถพรชกรณ์ ชัยพรม. 2565), (ธัญญา คุณสุข. 2565) คือ 1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา 2. การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ 3. การประกันคุณภาพการศึกษา 4. การนิเทศการศึกษา ดังภาพประกอบ 1

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูโรงเรียนในกลุ่มอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 จำนวน 226 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1. 2566)

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 จำนวน 143 คน การกำหนดจากตารางของ เครจซี และ มอร์แกน (Krejcie; & Morgan. 1970: 607-610) และใช้การสุ่มแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) กำหนดขนาดโรงเรียนเป็นชั้น เทียบสัดส่วน แล้วจึงสุ่มอย่างง่าย

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น ได้แก่ การมีส่วนร่วมของครูในกลุ่มอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา 2 ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ตัวแปรตาม ได้แก่ การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา 2 ประกอบด้วย การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ การประกันคุณภาพการศึกษา การนิเทศการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของครูมีความสัมพันธ์กับการบริหารวิชาการของโรงเรียน ในกลุ่มอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 จำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ได้แก่ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงานในโรงเรียน และขนาดของโรงเรียน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของครูโรงเรียน ในกลุ่มอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 แบ่งเป็น 4 ด้าน ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ จำนวน 4 ข้อ
2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน จำนวน 4 ข้อ
3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ จำนวน 4 ข้อ
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล จำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ในกลุ่มอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 แบ่งเป็น 4 ด้าน ดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา จำนวน 5 ข้อ
2. การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 5 ข้อ
3. การประกันคุณภาพการศึกษา จำนวน 4 ข้อ
4. การนิเทศการศึกษา จำนวน 4 ข้อ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม
2. สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของครูมีความสัมพันธ์กับการบริหารวิชาการของโรงเรียน ในกลุ่มอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 จำนวน 1 ฉบับ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ
3. หาดัชนีความสอดคล้องระหว่างระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา IOC (Index of Item-Objective Congruence) จากผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.80-1.00
4. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มประชากร ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาคุณภาพของแบบสอบถามโดยการหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.979 และ 0.959

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยดำเนินการจัดทำหนังสือขอความอนุเคราะห์จากโรงเรียนกลุ่มอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลในการทำวิจัย
2. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยส่งแบบสอบถามให้ครูผู้สอนในกลุ่มอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1
3. ประมวลผลการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. ความถี่ ร้อยละ (%)
2. การวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของครูกับการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียน กลุ่มอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
3. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของครูกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน กลุ่มอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 ใช้การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ r ของเพียร์สัน (Pearson's Product moment Correlation coefficient)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของครู ในกลุ่มอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับการมีส่วนร่วมของครู ในกลุ่มอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 โดยรวมและรายด้าน

n = 143				
การมีส่วนร่วมของครู	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	4.22	0.483	มาก	2
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน	4.33	0.498	มาก	1
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์	4.11	0.593	มาก	4
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	4.15	0.576	มาก	3
รวม	4.20	0.481	มาก	-

จากตาราง 1 พบว่า การมีส่วนร่วมของครู ในกลุ่มอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.481) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.498) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.483) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = 0.576) และด้านการมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์ ($\bar{X} = 4.11$, S.D. = 0.593) ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์การบริหารงานวิชาการโรงเรียน ในกลุ่มอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับการบริหารงานวิชาการโรงเรียน ในกลุ่มอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 โดยรวมและรายด้าน

n = 143

การบริหารงานวิชาการโรงเรียน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	4.19	0.535	มาก	4
2. ด้านการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้	4.34	0.504	มาก	2
3. ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา	4.22	0.524	มาก	3
4. ด้านการนิเทศการศึกษา	4.36	0.508	มาก	1
รวม	4.29	0.464	มาก	-

จากตาราง 2 พบว่า การบริหารงานวิชาการโรงเรียน ในกลุ่มอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.464) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการนิเทศการศึกษา ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.508) ด้านการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = 0.504) ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.524) และด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.19$, S.D. = 0.535) ตามลำดับ

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของครูกับการบริหารวิชาการของโรงเรียน ในกลุ่มอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1

ตาราง 3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของครูกับการบริหารวิชาการของโรงเรียน ในกลุ่มอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1

ตัวแปร	X_1	X_2	X_3	X_4	X	Y
X_1	1.00					
X_2	.676**	1.00				
X_3	.719**	.758**	1.00			
X_4	.682**	.729**	.810**	1.00		
X	.852**	.880**	.928**	.909**	1.00	
Y	.756**	.793**	.818**	.798**	.886**	1.00

จากตาราง 3 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของครูกับการบริหารวิชาการของโรงเรียน ในกลุ่มอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงมาก ($r_x = .886$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีรายละเอียดดังนี้

1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (X_1) มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของครูกับการบริหารวิชาการของโรงเรียน ในกลุ่มอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 มีความสัมพันธ์เชิงบวก อยู่ในระดับสูง ($r_{x1y} = .756$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (X_2) มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของครูกับการบริหารวิชาการของโรงเรียน ในกลุ่มอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 มีความสัมพันธ์เชิงบวก อยู่ในระดับสูง ($r_{xy} = .793$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ด้านการมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์ (X_3) มีมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของครูกับการบริหารวิชาการของโรงเรียน ในกลุ่มอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 มีความสัมพันธ์เชิงบวก อยู่ในระดับสูงมาก ($r_{xy} = .818$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล (X_4) มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของครูกับการบริหารวิชาการของโรงเรียน ในกลุ่มอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 มีความสัมพันธ์เชิงบวก อยู่ในระดับสูง ($r_{xy} = .798$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สรุปผลการวิจัย

1. การมีส่วนร่วมของครู ในกลุ่มอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์

2. การบริหารงานวิชาการของโรงเรียน กลุ่มอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการนิเทศการศึกษา รองลงมาคือ ด้านการพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา

3. ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของครูกับการบริหารวิชาการของโรงเรียน ในกลุ่มอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงมาก ($r = .886$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

1. การมีส่วนร่วมของครู ในกลุ่มอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะในด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ครูมีส่วนร่วมในการบริหารงาน การประสานงานในการปฏิบัติงาน เป็นคณะกรรมการดำเนินงาน โครงการกิจกรรม บุคลากรทุกกลุ่มมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของสถานศึกษา มีส่วนเกี่ยวข้องกับการคิดริเริ่มวางแผนการ ดำเนินงาน โครงการ

กิจกรรมของสถานศึกษา มีส่วนเกี่ยวข้องกับการระดมความคิด อภิปราย แสดงความคิดเห็นในโครงการ งานกิจกรรมของสถานศึกษา มีส่วนเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเลือกโครงการ งาน กิจกรรมของสถานศึกษา ระหว่างที่มีการดำเนินงานของสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ (กนกรัตน์ ทำจะดี, 2560) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในงานวิชาการของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า 1. การบริหารแบบมีส่วนร่วมในงานวิชาการของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. การบริหารงานวิชาการโรงเรียน ในกลุ่มอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการบริหารงานวิชาการถือเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาที่มีความสำคัญเปรียบเสมือนหัวใจของสถานศึกษา สถานศึกษาแต่ละแห่งจะมีคุณภาพมากน้อยเพียงใดให้ถือว่างานวิชาการนั้นเป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญ ส่วนงานอื่น ๆ ในสถานศึกษาเป็นส่วนประกอบที่จะส่งเสริม สนับสนุนงานวิชาการให้มีคุณภาพและอำนวยความสะดวกให้แก่งานวิชาการ ด้านการนิเทศการศึกษา สถานศึกษาดำเนินการนิเทศงานวิชาการ และการเรียนการสอนที่หลากหลายและเหมาะสมกับสถานศึกษา สถานศึกษาติดตาม ประเมินผลการจัดระบบและกระบวนการนิเทศภายในสถานศึกษา ครูมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และประสบการณ์ สถานศึกษาร่วมกันพัฒนาระบบและกระบวนการนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอนของสถานศึกษา ด้านการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ ครูมีการพัฒนาระบบการเรียนรู้เน้นให้มีการจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสม สถานศึกษาสนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ครูมีส่วนจัดแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาให้ผู้เรียนได้อย่างหลากหลาย สถานศึกษาส่งเสริมการจัดกิจกรรมตามความสนใจและความถนัดของผู้เรียน ครูมีการจัดการเรียนสอนแบบบูรณาการ ได้คิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดอย่างมีเหตุผล ปลูกฝัง คุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา มีการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรที่มีอยู่เดิมตามระยะเวลา มีการวางแผนหรือวางจุดมุ่งหมายให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง รวบรวมข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวกับชุมชนเพื่อใช้พัฒนาหลักสูตร สถานศึกษาและชุมชน ร่วมพัฒนาหลักสูตร จัดทำสาระของหลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวกับปัญหาและความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น สถานศึกษามีการบริหารหลักสูตรให้มีความสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา ครูเข้าใจถึงการกำหนดมาตรฐานการศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานชาติ สถานศึกษามีการวางแผนและดำเนินการตามระบบการประกันคุณภาพภายในและภายนอกให้บรรลุตามเป้าหมายของสถานศึกษา ครูมีส่วนร่วมในการตรวจสอบและประเมินคุณภาพภายในเพื่อปรับปรุงพัฒนาการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ครูมีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดระบบประกันคุณภาพภายในอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ พจนารถ วาดกลั่น (2556) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการดำเนินงานด้านวิชาการของโรงเรียนในสำนักงานเขตบางกอกใหญ่ สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารงานแบบมีส่วนร่วม และ 2) การดำเนินงานด้านวิชาการอยู่ในระดับมากทั้งโดยทางรวมและรายด้าน 3) ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมกับการดำเนินงานด้านวิชาการของโรงเรียนในสำนักงานเขตบางกอกใหญ่ สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร พบว่ามีความสัมพันธ์กันในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชโลม คุ่มวงษ์ (2560) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกับการบริหารวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า 1) การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการ

สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ระดับการบริหารวิชาการของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และ 3) ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกับการบริหารวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ถพรรณกรณ์ ชัยพรม (2565) ได้ศึกษา เรื่อง การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมวัดเบญจมบพิตร ผลการวิจัยพบว่า 1. การบริหารงานวิชาการโดยภาพรวมของโรงเรียนมัธยมวัดเบญจมบพิตร อยู่ในระดับมาก

3. ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของครูกับการบริหารวิชาการของโรงเรียน ในกลุ่มอำเภอเมืองฉะเชิงเทรา 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงมาก ($r_{xy} = .886$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูได้มีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พจนารถ วาดกลิ่น (2556) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการดำเนินงานด้านวิชาการของโรงเรียนในสำนักงานเขตบางกอกใหญ่ สังกัดสำนักงานศึกษาธิการกรุงเทพมหานคร พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมกับการดำเนินงานด้านวิชาการของโรงเรียนในสำนักงานเขตบางกอกใหญ่ สังกัดสำนักงานศึกษาธิการกรุงเทพมหานคร พบว่ามีความสัมพันธ์กันในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชโลม คุ่มวงษ์ (2560) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกับการบริหารวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดปทุมธานี พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกับการบริหารวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดปทุมธานี โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 สอดคล้องกับงานวิจัยของ วันวิสา พรหมสุวรรณ (2561) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับประสิทธิผลของสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับประสิทธิผลของสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ทำให้เราทราบแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนา ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของครูกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ดังนี้

1. จากผลการวิจัยพบว่าการมีส่วนร่วมของครู ด้านการมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้น การมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์โดยให้ครูมีส่วนร่วมในการได้รับผลประโยชน์ ซึ่งการได้รับการยกย่อง ชมเชย เมื่อผลการดำเนินงานประสบความสำเร็จ และได้รับอำนาจในการดำเนินงาน กิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษา จะทำให้การดำเนินงานของสถานศึกษาประสบความสำเร็จ

2. จากผลการวิจัยพบว่าการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้น สถานศึกษาต้องมีกระบวนการที่สถานศึกษา มีการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรที่มีอยู่เดิมตามระยะเวลา วางแผนหรือวางจุดมุ่งหมายให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง รวบรวมข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวข้องชุมชน

เพื่อใช้พัฒนาหลักสูตร สถานศึกษาและชุมชน ร่วมพัฒนา มีการบริหารหลักสูตรให้มีความสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา

3. จากผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของครูกับการบริหารวิชาการของโรงเรียนในกลุ่มอำเภอเมืองจะเชิงบวก 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเชิงบวก เขต 1 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงมาก เมื่อพิจารณาแต่ละด้าน ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ มีความสัมพันธ์กับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมากที่สุด ดังนั้นสถานศึกษาแสดงให้เห็นถึงการให้ความสำคัญต่อบุคลากร ในการรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น ได้แก่ การได้รับการศึกษา การได้รับการบริการทางสังคม สวัสดิการต่าง ๆ การได้รับการนับถือ ความมีประสิทธิภาพในตนเอง

ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน กลุ่มอำเภอเมืองจะเชิงบวก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเชิงบวก เขต 1
2. ศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน กลุ่มอำเภอเมืองจะเชิงบวก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเชิงบวก เขต 1

เอกสารอ้างอิง

- กนกรัตน์ ทำจะดี. (2560). การศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมในงานวิชาการของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยสยาม.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). นโยบายและจุดเน้นการจัดการศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการ ปีงบประมาณ 2562. สืบค้นเมื่อ 12 กันยายน 2566, จาก <https://ops.moe.go.th>.
- เกศรา ตุ่มคำ. (2562). การศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนบ้านแม่ชะปอ อำเภอสะเมิง จังหวัดเชียงใหม่ ตามกระบวนการ PDCA. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- จุฑามาศ พันสวรรค. (2562). การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลนครเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- ชโลม คุ่มวงษ์. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกับการบริหารวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ถาวรชกรณีย์ ชัยพรม. (2565). การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมวัดเบญจมบพิตร. การค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ธัญญา คุณสุข. (2565). การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดจันทบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

- ธรร สุนทราวุฒ. (2551). การบริหารจัดการเชิงปฏิรูป. กรุงเทพฯ: เนติพงษ์การพิมพ์.
- พจนารถ วาดกลิ่น. (2556). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการดำเนินงานด้านวิชาการ
โรงเรียนในสำนักงานเขตบางกอกใหญ่ สังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์
ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- วันวิสา พรหมสุวรรณ. (2561). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับประสิทธิผลของสถานศึกษา
ตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3. การค้นคว้า
อิสระปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- ศิริเกศ เพ็ชร์. (2565). การบริหารแบบมีส่วนร่วมส่งต่อผลงานวิชาการในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัย
หาดใหญ่.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเข้เขต 1. (2565). กลุ่มงานข้อมูลสารสนเทศ กลุ่มนโยบาย
และแผน. จะเข้: สำนักงานฯ.
- _____. (2566). กลุ่มงานข้อมูลสารสนเทศ กลุ่มนโยบายและแผน. จะเข้: สำนักงานฯ.
- สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. (2545). แนวทางการบริหารและจัดการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาและ
สถานศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ.
- โสภา วงษ์นาคเพ็ชร. (2553). การบริหารงานวิชาการกับประสิทธิผลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต.
มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เหมภัส เหลาแหลม. (2564). การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยรังสิต.
- Cohen, J.; & Uphoff, N. (1980). Rural Development Participation: Concept and Measures for Project
Development Committee Center for International Studies. Cornell University.
- Krejcie, R. V.; & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Journal
Education and Psychological Measurement*. 30(3): 607-610.

E026L: ผลการจัดประสบการณ์แบบโครงการที่มีต่อทักษะการสร้างความรู้ของเด็กปฐมวัย RESULTS OF THE PROJECT APPROACH OF LEARNING EXPERIENCED EFFECTING YOUNG CHILDREN'S KNOWLEDGE CONSTRUCTION SKILL

นนทนนปภ ปาลินทร¹ รุจิรา ศรียันต์²

¹ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชธานี

² คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชธานี

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับทักษะการสร้างความรู้ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการจัดประสบการณ์แบบโครงการ และเพื่อเปรียบเทียบทักษะการสร้างความรู้ของเด็กปฐมวัยระหว่างก่อนและหลังได้รับการจัดประสบการณ์แบบโครงการ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ เด็กอนุบาลชั้นปีที่ 2 โรงเรียนบ้านด่าน จำนวน 28 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 2 ชนิด ประกอบด้วย 1) แผนการจัดประสบการณ์แบบโครงการ จำนวน 4 แผน ได้ค่าความเหมาะสมระหว่างข้อกับจุดประสงค์ (IOA) 4.00 ถึง 4.56 2) แบบทดสอบทักษะการสร้างความรู้ของเด็กปฐมวัย ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างลักษณะพฤติกรรมกับจุดประสงค์ (IOC) .67-1.00 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ความถี่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนการเปรียบเทียบทักษะการสร้างความรู้ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการจัดประสบการณ์แบบโครงการ วิเคราะห์ข้อมูลโดย t-test dependent samples ผลการวิจัยพบว่า 1) ทักษะการสร้างความรู้ของเด็กปฐมวัยก่อนได้รับการจัดประสบการณ์แบบโครงการอยู่ในระดับต่ำ ส่วนทักษะการสร้างความรู้ของเด็กปฐมวัยหลังได้รับการจัดประสบการณ์แบบโครงการ อยู่ในระดับสูง และ 2) ผลการเปรียบเทียบทักษะการสร้างความรู้ของเด็กปฐมวัยหลังได้รับการจัดประสบการณ์แบบโครงการสูงกว่าก่อนได้รับการจัดประสบการณ์แบบโครงการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: ทักษะการสร้างความรู้ของเด็กปฐมวัย, การจัดประสบการณ์แบบโครงการ, เด็กปฐมวัย

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the level of young children's construction knowledge skill before and after passive of project approach. 2) to compare young children's construction knowledge skill before and after passive project approach. the sample consisted of 28 Students kindergarten grade 2, at the Ban Darn School. The experiment were two types of instruments were use: 1) lesson plans for kindergarten 2 (Six types) form IOA of 4.00-4.56 used for Examination, 2) The Test of young children's construction knowledge skill form IOC of .67-1.00 used for Examination. The statistics for data analysis employed were the frequency mean and standard deviation, and t-test dependent samples.

The research results found that 1) the construction knowledge skill levels of student having completed the project approach before activities was at a low level and after activities was at a high level.

And 2) comparisons in each designated category demonstrated an improvement subsequent, after of the project approach was higher than before activities the statistically significance level of 0.05

Keywords: young children's construction knowledge skill, The project approach, Young Children

บทนำ

การจัดการศึกษาในอดีตที่ผ่านมามุ่งเน้นความสำเร็จของผู้เรียนในด้านวิชาการเป็นสำคัญ โดยการกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ที่มุ่งกระตุ้นให้ผู้เรียนจดและจำความรู้ให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ จึงเรียกได้ว่าการจัดการศึกษาในอดีตเป็นการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งความสำเร็จของผู้เรียนจาก “การจำ” เป็นเป้าหมายหลักของความสำเร็จในการจัดการศึกษา จึงส่งผลให้ผู้เรียนซึ่งเป็นผลผลิตของการศึกษาไม่ได้เป็นผู้คิดกว้าง มองไกล ใฝ่รู้ พิจารณารู้อย่างการคิดเท่าใดนัก เพราะในอดีตมีความเชื่อว่าความรู้อยู่กับคุณครูผู้สอนหรือผู้ถ่ายทอดความรู้นั้นแต่เพียงผู้เดียว

ด้วยเหตุดังกล่าวในระยะเวลาต่อมาประเทศไทยจึงประสบปัญหาทางด้านสังคมสูงมาก ความผุ่ร่อนทางด้านวัฒนธรรมและศีลธรรม ผู้คนขาดการยึดมั่นในคุณงามความดีอันเป็นแก่นแท้ของชีวิตและสังคม รวมถึงประชากรอันเป็นผลผลิตทางการศึกษาของประเทศขาดคุณภาพทั้งทางด้านความรู้ความสามารถและทักษะในการคิด การพิจารณาขั้นสูง ซึ่งภายหลังจึงมีการตราพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ปรบเป็น พ.ศ. 2542 หรือที่ผู้คนรู้จักกันโดยทั่วไปว่า “พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542” ที่ได้รับการตราขึ้นมาเพื่อมุ่งหวังให้เกิดการปฏิรูปการศึกษาของประเทศเพื่อยกระดับ “คุณภาพผู้เรียน” ให้มีมาตรฐาน เป็นที่ยอมรับของสังคมและเป็นที่กำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ และสามารถพัฒนาให้เท่าเทียมกับอารยะประเทศได้อย่างสมภาคภูมิ ทั้งนี้เป็นการให้ความสำคัญกับการพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยการจัดการศึกษาที่มุ่งพัฒนาให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา รวมทั้งคุณธรรมและจริยธรรมด้วย เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

การจัดการศึกษาตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ จึงมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิตในปัจจุบันเป็นทักษะที่มีความจำเป็นต่อผู้เรียนเป็นอย่างยิ่งเพราะถ้าผู้เรียนมีทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิตที่ดีแล้ว จะส่งผลให้ผู้เรียนเมื่อเติบโตขึ้นก็จะเป็นพลเมืองที่ดีของสังคมที่รู้จักการเสียสละ อดทน รอคอย สามารถแสดงบทบาทในการเป็นผู้นำ-ผู้ตามได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม รวมทั้งสามารถจัดการกับอุปสรรคและปัญหาที่เกิดขึ้นได้ และจากผลการสะท้อนภาพลักษณะทางการศึกษาที่มีต่อการสร้างทักษะอันจำเป็นแก่ผู้เรียนทั้งจากผู้ปกครอง ครู ผู้บริหาร และภาคสังคมหลายภาคส่วน รวมทั้งผลการประเมินคุณภาพสถานศึกษาขั้นพื้นฐานหลายแห่งในประเทศไทยพบว่า การพัฒนาศักยภาพที่จำเป็นอย่างยิ่งยวดสำหรับผู้เรียน โดยเฉพาะทักษะการสร้างความรู้ของผู้เรียน ซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับการพัฒนาดังแต่ระยะเริ่มแรก ๆ เพราะว่าทักษะการสร้างความรู้จะทำให้ผู้เรียนมีความสามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเองอย่างชัดเจน เกิดการรู้เท่าทันต่อเหตุการณ์ในปัจจุบัน ทำให้สามารถนำข้อความรู้ที่ได้มาวิเคราะห์ข้อเท็จจริง ถึงประโยชน์อันแท้จริงของความรู้นั้นได้ ทำให้ไม่เกิดข้อผิดพลาดในการตัดสินใจ เนื่องมาจากมีองค์ความรู้ที่ครบถ้วนเพียงพอ (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. 2542)

การสร้างความรู้ของเด็กปฐมวัยจะเกิดขึ้นได้ก็ด้วยการเรียนจากสิ่งแวดล้อมรอบตัวด้วยการจับต้องสัมผัสผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้าทำให้ได้องค์ความรู้ที่สามารถตอบคำถามหรืออธิบายเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ที่สงสัยหรือ

อยากรู้ได้ ความรู้จึงเป็นผลของประสบการณ์ที่เด็กปฐมวัยได้เรียนรู้จากการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมจนทำให้เกิดความรู้ทั้งความรู้ที่เห็นไม่ชัดเจน (Tacit Knowledge) เป็นความรู้ที่ได้มาจากการปฏิบัติ เป็นความรู้ที่เกิดจากการใช้วิจารณญาณ ปฏิภาณไหวพริบและเทคนิคเฉพาะตัวของเด็กปฐมวัยแต่ละคน และความรู้ที่เห็นชัดเจนเป็นรูปธรรม (Explicit Knowledge) เช่น หลักวิชาหรือทฤษฎีทั้งหลายได้มาจากการสังเคราะห์ วิเคราะห์ผ่านกระบวนการวิจัยหรือพบเห็นได้ทั่วไปในหนังสือ ตำรา สื่อต่าง ๆ ซึ่งเข้าถึงและแลกเปลี่ยนได้ง่าย ความรู้ที่เด็กปฐมวัยสร้างขึ้นจึงมีทั้งความรู้ที่เห็นไม่ชัดเจนหรือความรู้ภายใน ซึ่งเป็นความรู้ที่เกิดจากการปฏิบัติ การใช้วิจารณญาณ ปฏิภาณไหวพริบ เทคนิคเฉพาะตัว และความรู้ที่เห็นชัดเจนหรือความรู้ภายนอก ความรู้ประเภทนี้เป็นลายลักษณ์อักษรหรือรหัสที่เห็นอยู่ทั่วไปทั้งในหนังสือ หนังสือพิมพ์ การโฆษณาที่ผ่านการถ่ายทอดระหว่างกันอย่างเป็นทางการโดยอาศัยระบบการสื่อสารจากบุคคลหนึ่งไปยังบุคคลหนึ่งทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจ ความรู้ภายในตัวบุคคลและความรู้ภายนอกตัวบุคคลมีความแตกต่างกันตามที (ประพนธ์ ผาสุกยี่ด. 2549)

ดังนั้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะการสร้างความรู้ได้ กิจกรรมการเรียนรู้จะต้องเป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ทั้งนี้ผู้วิจัยเห็นว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวการสอนแบบโครงการที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเป็นผู้ริเริ่มหรือสนใจในการเรียนรู้ (Student Initiative) ผู้เรียนได้ปฏิบัติ (Active Learning) ได้สัมผัสและมีประสบการณ์ตรงกับแหล่งเรียนรู้ ก่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ (Process of Learning) ที่เกิดจากการปฏิบัติ สังเกต เปรียบเทียบความเหมือน ความแตกต่าง ตอบคำถาม ชักถาม แสดงความคิดเห็น ปรัชญาหารือกับเพื่อนร่วมกลุ่ม แก้ไขปัญหาร่วมกัน ค้นคว้า ทดลอง สร้างผลงาน หาความรู้จากแหล่งต่าง ๆ จัดระบบการเก็บและรวบรวมข้อมูล ฯลฯ ซึ่งเป็นการส่งเสริมพัฒนาการเด็กอย่างรอบด้าน เกิดร่องรอยการเรียนรู้ (Record Process of Learning and Product) ซึ่งเป็นภาพฉายหรือเป็นภาพสะท้อนให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจในผลงานของตนเอง มองเห็นคุณค่าของการทำงาน การปฏิบัติด้วยตนเอง และผู้เรียนได้จัดนิทรรศการ แสดงผลงานและการรวบรวมผลงานของตนเอง (Documentation and Exhibition) ซึ่งเป็นการขีดเขียนและลงสี ภาพวาด งานปั้น การทำหุ่นจำลอง หน้ากาก หัวหุ่น การเขียนแผนผัง การแต่งเรื่องราว การเขียนเรื่องสั้น โคลง กลอน การแสดง มีการประเมินผลการเรียนรู้ โดยให้คุณค่าในความพยายาม ความอดทนในการศึกษาค้นคว้า การร่วมมือกับคนอื่น ตลอดจนการทำงานอย่างเต็มศักยภาพ และประเมินกระบวนการตลอดโครงการและผลงานขั้นสุดท้ายของนักเรียน และดูผลงานการจัดโครงการ ที่คำนึงถึงดุลยภาพระหว่างกิจกรรมและเวลาพัฒนาการระหว่างการเรียนรู้และความเพลิดเพลิน ระหว่างกิจกรรมและเวลา และระหว่างการจัดการสอนและระบบบริหารในเรื่องของตารางเวลาในโรงเรียน

ด้วยเหตุผลในเบื้องต้นดังกล่าวผู้วิจัยจึงได้จัดประสบการณ์แบบโครงการที่มีต่อทักษะการสร้างความรู้ของเด็กปฐมวัย โดยเน้นโครงการที่มาจากความสนใจของเด็กและการสืบค้นข้อมูลด้วยตัวเด็กเองใน 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 การเริ่มต้นโครงการ ซึ่งเป็นขั้นอภิปรายเพื่อเลือกหัวข้อโครงการ ระดมความคิดเห็นในเรื่องที่เรียนรู้ โดยทำแผนที่ทางความคิด (Mind Map) หรือใยแมงมุม (Web) แล้วจัดแสดงภายในชั้นเรียน และการตั้งคำถามที่ต้องการสืบค้นคำตอบ ระยะที่ 2 พัฒนาโครงการ ขั้นนี้ผู้เรียนจะได้ลงมือสืบค้นข้อมูลทั้งของจริง หนังสือ วัสดุอุปกรณ์ การออกภาคสนามหรือศึกษานอกสถานที่ การสอบถามจากผู้รู้ หรือวิทยากรท้องถิ่น เพื่อให้เด็กบันทึกข้อมูลที่ได้ และระยะที่ 3 สรุปโครงการ เป็นการจัดแสดงผลงาน ระยะนี้เด็กจะได้สนทนา เล่นบทบาทสมมติหรือจัดนำชมสิ่งที่ได้จากการก่อสร้าง เด็กควรจะได้แลกเปลี่ยนสิ่งที่ตนเองเรียนรู้กับบุคคลอื่น ช่วยกันเล่าเรื่องการทำโครงการให้ผู้อื่นฟัง

คำถามวิจัย

1. ทักษะการสร้างความรู้ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการจัดประสบการณ์แบบโครงการอยู่ในระดับใด
2. ทักษะการสร้างความรู้เด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการจัดประสบการณ์แบบโครงการสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมหรือไม่

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาทักษะการสร้างความรู้ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการจัดประสบการณ์แบบโครงการ
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการสร้างความรู้ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการจัดประสบการณ์แบบโครงการ

สมมติฐานการวิจัย

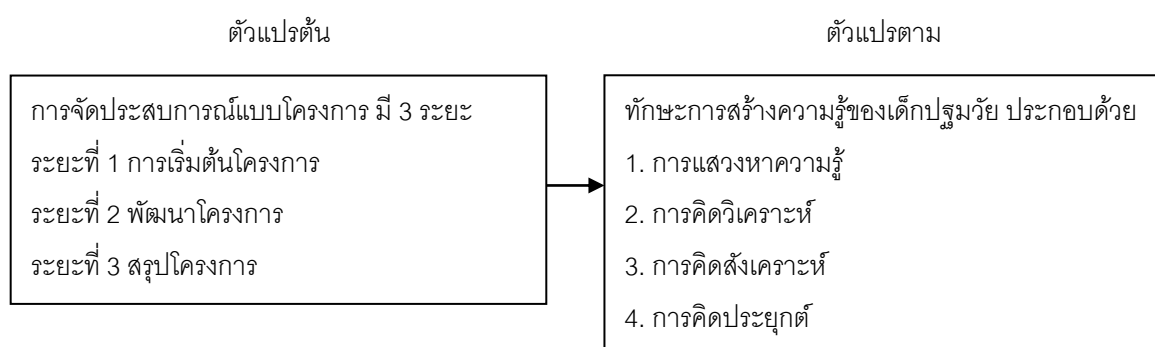
ทักษะการสร้างความรู้เด็กปฐมวัยหลังได้รับการจัดประสบการณ์แบบโครงการสูงกว่าก่อนได้รับการจัดประสบการณ์แบบโครงการ

ประโยชน์ที่จะได้รับการวิจัย

1. เด็กได้รับการพัฒนาทักษะการสร้างความรู้ผ่านการจัดประสบการณ์แบบโครงการ
2. ครูได้แนวทางในการจัดกิจกรรมสำหรับพัฒนาทักษะการสร้างความรู้ของเด็กปฐมวัยที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การดำเนินการวิจัยเรื่อง ผลการจัดประสบการณ์แบบโครงการที่มีต่อทักษะการสร้างความรู้ของเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยดำเนินการภายใต้กรอบวิจัยดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

กลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ เด็กอนุบาลปีที่ 2 กลุ่มพื้นที่อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 จำนวน 16 ห้อง จำนวน 492 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ เด็กอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนบ้านด่าน จำนวน 28 คน ซึ่งได้มาด้วยการสุ่มแบบกลุ่ม (cluster random sample)

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น ได้แก่ การจัดประสบการณ์แบบโครงการ

ตัวแปรตาม ได้แก่ ทักษะการสร้างความรู้ของเด็กปฐมวัย ประกอบด้วย

1. การแสวงหาความรู้
2. การคิดวิเคราะห์
3. การคิดสังเคราะห์
4. การคิดประยุกต์

สาระที่ใช้ในการจัดประสบการณ์

ผู้วิจัยจัดประสบการณ์แบบโครงการ จำนวน 4 โครงการ คือ มะขามกวน ส้มตำ เครื่องบิน และน้ำประปา

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566

เครื่องมือที่ใช้และการหาคุณภาพ

1. แผนการจัดประสบการณ์แบบโครงการ จำนวน 4 โครงการ โดยการศึกษาจากคู่มือหลักสูตร การศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 สำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี ของกระทรวงศึกษาธิการ และเลือกเนื้อหาในการจัด กิจกรรม ได้แก่ มะขามกวน ส้มตำ เครื่องบิน และน้ำประปา สร้างแผนการจัดประสบการณ์แบบโครงการซึ่งมี รายละเอียดโครงสร้างประกอบด้วย วัตถุประสงค์ เนื้อหา ลำดับขั้นในการดำเนินกิจกรรม สื่อการเรียนการสอน และการประเมินผล โดยหาคุณภาพของแผนการจัดแผนจัดประสบการณ์ประกอบอาหารโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ได้ค่าความเหมาะสมระหว่างข้อกับจุดประสงค์ (IOA) ระหว่าง 4.00 ถึง 4.56 และได้ค่าความเหมาะสมระหว่างข้อกับ จุดประสงค์โดยรวม 4.31 แล้วนำแผนการจัดประสบการณ์แบบโครงการไปทดลองใช้ (try out) กับเด็กอนุบาลชั้นปีที่ 2 โรงเรียนบ้านท่าบ่อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 28 คน หลังจากนั้นนำแผนการจัดประสบการณ์แบบโครงการที่ปรับปรุงจนสมบูรณ์ไปทดลองกับเด็กอนุบาลกลุ่มทดลอง

2. แบบทดสอบทักษะการสร้างความรู้ของเด็กปฐมวัย โดยหาคุณภาพโดยการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.67 ถึง 1.00 แล้วนำแบบทดสอบทักษะการสร้างความรู้ ของเด็กปฐมวัยไปทดลองใช้ (try out) กับเด็กอนุบาลชั้นปีที่ 2 โรงเรียนบ้านท่าบ่อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 28 คน นำคะแนนมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นได้ เท่ากับ 0.92 หลังจากนั้นนำแบบทดสอบทักษะการสร้างความรู้ที่ปรับปรุงจนสมบูรณ์ไปเก็บข้อมูลกับเด็กอนุบาลกลุ่ม ทดลอง

แบบแผนการศึกษาค้นคว้า

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Design) ซึ่งใช้แบบแผนการทดลองแบบ one group pretest posttest Design ที่ใช้กลุ่มตัวอย่างเดียว (Barnett; & Johnson. 1996)

ตาราง 1 แบบแผนการทดลองแบบ One group pretest posttest Design

กลุ่มทดลอง	$T_0 \times T_1$
ความหมายของสัญลักษณ์	
T_1	แทน การทดสอบทักษะการสร้างความรู้ของเด็กปฐมวัยก่อนการจัดประสบการณ์แบบโครงการ
X	แทน การจัดประสบการณ์แบบโครงการ
T_2	แทน การทดสอบทักษะการสร้างความรู้ของเด็กปฐมวัยหลังการจัดประสบการณ์แบบโครงการ

วิธีดำเนินการทดลอง

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 ทำการทดลองเป็นเวลา 8 สัปดาห์ละ 3 วัน ได้แก่ วันอังคาร วันพุธ วันพฤหัสบดี วันละ 30-45 นาที รวมเวลาทดลองทั้งสิ้น 24 ครั้ง ในช่วงเวลา 09.00-09.45 น. โดยมีลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ทดสอบทักษะการสร้างความรู้ของเด็กปฐมวัยก่อนการจัดประสบการณ์แบบโครงการด้วยแบบทดสอบทักษะการสร้างความรู้ของเด็กปฐมวัยซึ่งเป็นแบบทดสอบวัดทักษะปฏิบัติ (Performance Test) โดยวัดความสามารถในการปฏิบัติที่ผสมผสานความรู้ ความคิด หลักการ วิธีการต่าง ๆ จนเด็กปฐมวัยออกพฤติกรรมออกมาเป็นทักษะในการปฏิบัติงานที่สะท้อนให้เห็นทักษะการสร้างความรู้ของเด็กปฐมวัย

2. ดำเนินการจัดประสบการณ์แบบโครงการ กับเด็กอนุบาลกลุ่มทดลองเป็นเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน รวม 24 วัน

การเก็บรวบรวมและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผู้วิจัยทำหนังสือขออนุญาตผู้บริหารโรงเรียนบ้านด่าน อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ โดยขอความร่วมมือให้นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชธานี ที่กำลังฝึกปฏิบัติการสอนภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 เป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูล ใช้ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างวันที่ 10 พฤศจิกายน พ.ศ. 2565 ถึง 30 มกราคม พ.ศ. 2566 โดยการทดสอบทักษะการสร้างความรู้ของเด็กปฐมวัย (Baseline) ก่อนจัดประสบการณ์แบบโครงการและหลังจัดประสบการณ์แบบโครงการ กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างคือ เด็กอนุบาลชั้นปีที่ 2

2. การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการทดสอบทักษะการสร้างความรู้ของเด็กปฐมวัยทั้งก่อนและหลังการจัดประสบการณ์แบบโครงการ เพื่อหาความถี่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและเปรียบเทียบทักษะการสร้างความรู้ก่อนและหลังการจัดประสบการณ์แบบโครงการโดยใช้ t-test Dependent samples

ผลการวิจัย

1. ทักษะการสร้างความรู้ของเด็กปฐมวัยก่อนได้รับการจัดประสบการณ์แบบโครงการอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนทักษะการสร้างความรู้ของเด็กปฐมวัยหลังได้รับการจัดประสบการณ์แบบโครงการอยู่ในระดับสูง

ทักษะ	N	ก่อนเรียน		ระดับ	หลังเรียน		ระดับ
		$\bar{X}$	S.D.		$\bar{X}$	S.D.	
การแสวงหาความรู้	38	1.094	.537	ปานกลาง	1.332	.576	สูง
การคิดวิเคราะห์	38	1.375	.678	ปานกลาง	1.903	.829	สูง
การคิดสังเคราะห์	38	.856	.357	ปานกลาง	1.141	.477	สูง
การคิดประยุกต์	38	.903	.537	ปานกลาง	1.189	.600	สูง
รวม	38	3.332	.855	ปานกลาง	5.570	.924	สูง

2. ทักษะการสร้างความรู้ของเด็กปฐมวัยหลังได้รับการจัดประสบการณ์แบบโครงการ มีค่าเฉลี่ยสูงกว่า ก่อนการจัดประสบการณ์แบบโครงการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ทักษะการสร้างความรู้	การทดลอง	n	$\bar{X}$	S.D.	t	p
การแสวงหาความรู้	ก่อนเรียน	38	1.094	.537	1.213	.203
	หลังเรียน	38	1.332	.576		
การคิดวิเคราะห์	ก่อนเรียน	38	1.375	.678	2.621*	.014
	หลังเรียน	38	1.903	.829		
การคิดสังเคราะห์	ก่อนเรียน	38	.856	.357	2.014	.053
	หลังเรียน	38	1.141	.477		
การคิดประยุกต์	ก่อนเรียน	38	.903	.537	2.325*	.030
	หลังเรียน	38	1.189	.600		
รวม	ก่อนเรียน	38	4.332	.855	11.958*	.000
	หลังเรียน	38	5.570	.924		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

ผลการวิจัยเรื่อง ผลการจัดประสบการณ์แบบโครงการที่มีต่อทักษะการสร้างความรู้ของเด็กปฐมวัย สรุปผลได้ดังนี้

1. ทักษะการสร้างความรู้ของเด็กปฐมวัยก่อนได้รับการจัดประสบการณ์แบบโครงการอยู่ในระดับต่ำ เพราะเด็กกลุ่มตัวอย่างเดิมนั้นได้รับการจัดกิจกรรมที่ไม่ได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองและไม่ได้กระตุ้นทักษะการคิดเท่าที่ควร จึงส่งผลให้ทักษะการสร้างความรู้ของเด็กปฐมวัยอยู่ในระดับต่ำ ทั้งนี้ทักษะการสร้างความรู้ของเด็กปฐมวัยจะเกิดขึ้นได้จากการได้ลงมือปฏิบัติอภิปรายเพื่อเลือกหัวข้อโครงการ ซึ่งเป็นเรื่องที่มีอยู่ในชีวิตประจำวัน ที่สามารถบูรณาการการเรียนรู้เกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์และภาษาอยู่ในหัวข้อโครงการได้ โดยการระดมความคิดเห็นในเรื่องที่เรียนรู้ โดยทำแผนที่ทางความคิด (Mind Map) หรือใยแมงมุม (Web) แล้วจัดแสดงภายในชั้นเรียน ตั้งคำถามที่ต้องการสืบค้นคำตอบ ระยะเวลาครูควรส่งจดหมายถึงบ้านเพื่อแจ้งให้ผู้ปกครองทราบและสามารถพูดคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับเด็กได้ การสืบค้นข้อมูล การสืบค้นข้อมูลมีทั้งของจริง หนังสือ วัสดุอุปกรณ์ การออกภาคสนามหรือศึกษานอกสถานที่ ผู้เชี่ยวชาญ วิทยากรท้องถิ่น เพื่อให้เด็กบันทึกสิ่งที่พบเห็นโดยการเขียนภาพ ทำแผนภูมิ การอภิปรายหรือการเล่นบทบาทสมมติเพื่อแสดงความเข้าใจในความรู้ใหม่ และจัดแสดงผลงาน ระยะเวลาเด็กจะได้สนทนาเล่นบทบาทสมมติหรือจัดนำชมสิ่งที่ได้จากการก่อสร้าง เด็กควรจะได้แลกเปลี่ยนสิ่งที่ตนเองเรียนรู้กับบุคคลอื่น ช่วยกันเล่าเรื่องการทำโครงการให้ผู้ฟัง สอดคล้องกับงานวิจัยของใคร เปรมสุตา กิ่งทอง ที่ทำวิจัยเรื่องผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

ส่วนทักษะการสร้างความรู้ของเด็กปฐมวัยหลังได้รับการจัดประสบการณ์แบบโครงการอยู่ในระดับสูง เพราะเด็กกลุ่มทดลองได้ลงมือปฏิบัติอภิปรายด้วยตนเอง ทั้งการเลือกหัวข้อโครงการด้วยการระดมความคิดเห็นในเรื่องที่เรียนรู้ ได้ทำแผนที่ทางความคิด (Mind Map) ได้สืบค้นข้อมูล ทั้งจากผู้เชี่ยวชาญ หนังสือ โดยที่เด็กได้บันทึกสิ่งที่พบเห็นโดยการเขียนภาพ ทำแผนภูมิ ได้อภิปรายในสิ่งที่ตนเองเข้าใจ รวมถึงได้จัดแสดงผลงานด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของปาริฉัตร ไชยเดช เรื่องผลการจัดประสบการณ์แบบโครงการที่มีต่อความสามารถในการคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัย โรงเรียนบ้านโนนชัย อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

2. ทักษะการสร้างความรู้ของเด็กปฐมวัยหลังได้รับการจัดประสบการณ์แบบโครงการสูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์แบบโครงการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะเหตุที่ว่าเด็กปฐมวัยชั้นปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดประสบการณ์แบบโครงการ จะได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองจากการอภิปรายกลุ่ม การสอนแบบโครงการจะต้องมีการอภิปรายกลุ่มโดยเด็กแต่ละคนมีโอกาสแลกเปลี่ยนพบปะสนทนากันในกลุ่มย่อยหรือกลุ่มใหญ่ทั้งชั้น ทำให้เด็กมีโอกาสได้อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน การศึกษานอกสถานที่ การศึกษานอกสถานที่อาจจะเป็นบริเวณสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัว บริเวณโรงเรียน เช่น ร้านค้า ถนนหนทาง ป้ายสัญญาณ จะช่วยให้เด็กเข้าใจสิ่งแวดล้อม มีโอกาสพบปะกับบุคคลที่มีความรู้ในเรื่องที่เด็กสนใจ การนำเสนอประสบการณ์เดิม มีการทบทวนประสบการณ์เดิมในเรื่องที่ตนสนใจ มีการอภิปราย แสดงความคิดเห็น ในประสบการณ์ที่เหมือนหรือแตกต่างกับเพื่อน รวมทั้งแสดงคำถามที่ต้องการสืบค้นในเรื่องนั้น ๆ นอกจากนี้เด็กแต่ละคนสามารถเสนอประสบการณ์ที่ตนมีให้เพื่อนในชั้นได้รู้ด้วยวิธีการอันหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นเขียนภาพ การเขียน การใช้สัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์ การเล่นบทบาทสมมติและการก่อสร้างแบบต่าง ๆ การสืบค้น จากแหล่งข้อมูล

ที่หลากหลาย ตามหัวข้อที่สนใจ เด็กสามารถสัมภาษณ์พ่อแม่ผู้ปกครอง บุคคลในครอบครัว เพื่อนนอกโรงเรียน สามารถค้นหาคำตอบของตนเองด้วยการศึกษานอกสถานที่ สัมภาษณ์วิทยากรท้องถิ่นที่มีความรอบรู้ในเรื่องนั้น ๆ อาจสำรวจ วิเคราะห์วัตถุสิ่งของด้วยตนเอง เขียนโครงร่างหรือใช้แผนขยายสองวัตถุต่าง ๆ หรืออาจใช้หนังสือในชั้นเรียนหรือในห้องสมุดทำการค้นคว้า และการจัดแสดง ทำได้หลายรูปแบบอาจใช้ผ้าผนังหรือป้ายจัดแสดง เป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ที่ได้จากการสืบค้นกับเพื่อนๆ ในชั้นเรียน มีการจัดแสดง ซึ่งเป็นโอกาสให้เด็กได้เล่าเรื่องโครงการแก่ผู้มาเยี่ยมเยียน เป็นผลให้ 1) แสวงหาความรู้ด้วยการตั้งคำถามเพื่อค้นหาเหตุและผล ซึ่งจะเป็นการอธิบายปรากฏการณ์ที่เกี่ยวข้อง และเพื่อค้นหาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะปรากฏการณ์ต่าง ๆ การได้สำรวจ วัตถุ สิ่งของ สถานที่ บุคคลและสถานการณ์ต่าง ๆ โดยใช้ประสาทสัมผัสอย่างกระตือรือร้นจนสามารถบอกได้ว่าตนเองกำลังเรียนรู้เรื่องใดและได้เรียนรู้อะไรบ้าง 2) คิดวิเคราะห์โดยการจำแนกส่วนประกอบของข้อมูลจากส่วนใหญ่ออกเป็นส่วนย่อย ๆ แต่ละส่วนย่อยมีความสัมพันธ์กันอย่างไร การจัดหมวดหมู่ของสิ่งต่าง ๆ หรือประเด็นต่าง ๆ พร้อมทั้งการบอกเกณฑ์ในการจัดหมวดหมู่ของสิ่งต่าง ๆ 3) คิดสังเคราะห์โดยนำองค์ประกอบย่อย ๆ ของแต่ละสิ่งมาหลอมรวมกันจนกลายเป็นสิ่งใหม่ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่กำหนด การวางแผนโดยการกำหนดแนวทางและขั้นตอนในการปฏิบัติงานไว้ล่วงหน้าจากเงื่อนไขหรือเป้าหมายที่กำหนด และ 4) คิดประยุกต์ เป็นการคิดแตกแขนงที่สามารถบอกได้ว่าสิ่งหนึ่งสิ่งใดมีประโยชน์อะไรบ้าง และการคิดทดแทนซึ่งเป็นการบอกว่าถ้าหากไม่มีสิ่งใดสิ่งหนึ่งแล้วจะสามารถนำสิ่งอื่นใดมาใช้ประโยชน์แทนได้บ้าง หลังการจัดประสบการณ์ทักษะการสร้างความรู้ของเด็กปฐมวัยอยู่ในระดับสูง เป็นเพราะการสอนแบบโครงการเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง โดยการวางแผนการเรียนรู้ในสิ่งที่สนใจ เริ่มจากการเลือกหัวข้อในสิ่งที่สนใจ วางแผนการเรียนรู้ เลือกสื่อ วัสดุ อุปกรณ์และแหล่งเรียนรู้ด้วยกัน เด็ก ๆ มีโอกาสแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกัน ร่วมมือกันสร้างผลงานที่เกิดจากการเรียนรู้ที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ทำให้ความรู้เป็นที่ยั่งยืนยาวนาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ อัญชลี ไสยวรรณ ที่พัฒนาทักษะแสวงหาความรู้ของเด็กปฐมวัยด้วยรูปแบบการสอนแสวงหาความรู้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

การทดลองการจัดประสบการณ์แบบโครงการเป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้เด็กปฐมวัยได้เรียนรู้โดยการลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง เริ่มจากการเรียนรู้การแสดงความคิดเห็นของตนเองรวมทั้งการรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น การแสวงหาความรู้โดยการสนทนาพูดคุยซักถาม การตั้งคำถามเพื่อให้ได้คำตอบที่ตนต้องการ การเก็บรวบรวมข้อมูลที่ต้องการในรูปแบบต่าง ๆ การจัดกระทำข้อมูลทั้งที่ต้องการและไม่ต้องการ การลงมือสร้างผลงานหรือชิ้นงาน การจัดแสดงผลงานหรือการถ่ายทอดเรื่องราวต่าง ๆ ที่อยากสื่อสารให้คนอื่นฟัง ซึ่งทั้งหมดนี้เด็กปฐมวัยจะต้องเป็นผู้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง การที่เด็กจะสามารถกระทำด้วยตนเองจะต้องอาศัยความกล้าหาญของจิตใจเป็นอย่างสูง ทั้งนี้บรรยากาศในการเรียนรู้ทั้งภายในและนอกชั้นเรียนจึงจะต้องเป็นบรรยากาศที่สนับสนุนให้เด็กปฐมวัยมีความปลอดภัย โดยเฉพาะความปลอดภัยต่อความคิดและการกระทำของเด็กเอง ดังนั้นครูจะต้องเรียนรู้บทบาทของตนเองให้ชัดเจนในการส่งเสริมให้เด็กได้เรียนรู้จากการจัดประสบการณ์แบบโครงการ รวมทั้งความร่วมมือกับสังคมที่จะต้องเข้าใจในบทบาทของตน ทั้งนี้การจัดประสบการณ์แบบโครงการควรสร้างบรรยากาศความเป็นกันเองกับเด็กอนุบาล เกิดความรู้สึกไว้วางใจและความปลอดภัย ซึ่งจะเป็นผลให้เด็กกล้าลงมือกระทำ กล้าคิด กล้าซักถาม กล้าแสดงความรู้

คิดเห็น กล้านำเสนอข้อมูลได้ด้วยตนเอง ควรทำหน้าที่เป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวก การลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง
อันจะเป็นผลให้เด็กเกิดทักษะการจัดการตามที่ตั้งจุดประสงค์ไว้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

เนื่องจากการจัดประสบการณ์แบบโครงการเด็กอนุบาลจะได้เรียนรู้จากสังคมและสิ่งแวดล้อม
ค่อนข้างมาก เนื่องจากการจัดประสบการณ์แบบโครงการหลักสำคัญประการหนึ่งก็คือ การเรียนรู้ในห้องเรียน
ดังนั้นผู้ที่สนใจในการศึกษาเกี่ยวกับทักษะการสร้างความรู้ของเด็กปฐมวัยจึงควรศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยสำคัญที่มีส่วน
ในการส่งเสริมหรือสนับสนุนให้เด็กปฐมวัยเกิดทักษะการสร้างความรู้ว่ามีปัจจัยสำคัญประการใดบ้างเพื่อนำผลการ
วิจัยที่ได้ไปสร้างปัจจัยซึ่งเป็นสิ่งแวดล้อมที่สำคัญให้เกิดขึ้นได้จริง

เอกสารอ้างอิง

- ไชยยศ เรืองสุวรรณ. (2553). **โครงการจัดการความรู้ (Knowledge Management) คณะเทคโนโลยีการเกษตร
มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้วเรื่อง “การจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning”**.
ประพนธ์ ผาสุยดี. (2549). **การจัดการความรู้ (Km) ฉบับขับเคลื่อน LO**. ไยไหม.
ปาริฉัตร ไชยเดช. (2563). **ผลการจัดประสบการณ์แบบโครงการที่มีต่อความสามารถในการคิดเชิงเหตุผล
ของเด็กปฐมวัย โรงเรียนบ้านโนนชัย อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น**. สารนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร-
มหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชธานี.
เปรมสุดา กิ่งทอง. (2565). **ผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5Es) ร่วมกับการ
จัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์สำหรับนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4**. สารนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน.
อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชธานี.
สำนักปฏิรูปทางการศึกษา (องค์การมหาชน). (2542). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542**.
พริกหวานกราฟฟิค.
Barnett, S. I.; & Johnson, G. (1996). Future Evidence on the Relationship between Participation in Nutrition
Education Programs in Dietary Behavior. *Journal of Family and Consumer Science*. 55(1): 31.

E027S: แรงจูงใจในการทำงานของครูโรงเรียนในอำเภอบ้านหมี่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ มัธยมศึกษาปทุมธานี

PERFORMANCE MOTIVATION OF TEACHERS IN BANMI SCHOOL UNDER THE LOPBURI SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE

ชญาณิษฐ์ ทองมีศรี¹ เพชรวัลย์ ธีระวงษ์พงศ์² วิโรจน์ หมั่นเทพ³

¹ นักศึกษานักศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

^{2,3} อาจารย์ประจำหลักสูตรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาและเปรียบเทียบแรงจูงใจในการทำงานของครูโรงเรียนในอำเภอบ้านหมี่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาปทุมธานี จำแนกตามสถานภาพ ระดับการศึกษาและประสบการณ์ทำงาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาปทุมธานี อำเภอบ้านหมี่ จำนวน 132 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางสำเร็จรูปของ Krejcie; & Morgan (1970) และใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Sample Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 และความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.976 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA)

ผลการวิจัย พบว่า

1. แรงจูงใจในการทำงานของครูโรงเรียน อำเภอบ้านหมี่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาปทุมธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ ด้านความต้องการสัมพันธ์ทางสังคม ด้านความต้องการดำรงชีวิต และด้านความต้องการความเจริญก้าวหน้า

2. การเปรียบเทียบแรงจูงใจในการทำงานของครูโรงเรียนในอำเภอบ้านหมี่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาปทุมธานี จำแนกตามสถานภาพ ระดับการศึกษาและประสบการณ์ทำงาน เมื่อพิจารณาโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ส่วนจำแนกตามสถานภาพ โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ครูที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านความต้องการดำรงชีวิตมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และครูที่มีสถานภาพและประสบการณ์การทำงานต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: แรงจูงใจในการทำงานในการทำงาน, ครูโรงเรียนในอำเภอบ้านหมี่

Abstract

The study aims to study and compare the performance motivation of teachers in Banmi school under the Lopburi secondary educational service area office, classified by marital status, degrees, and work experience. The samples used in this research were 132 teachers in Banmi school under the Lopburi secondary educational service area office, Academic Year 2023 by determining the size of the samples according to Krejcie and Morgan's ready-made table using the stratified sampling method, then using sample random sampling. The tool used is a 5-level questionnaire (Rating Scale) as confidence questionnaire (IOC) between 0.67-1.00. The instrument used for data collection which reliability was .976. The statistics of data analysis were mean, S.D., t-test, and One-way ANOVA.

The results revealed that:

1. Performance motivation of teachers in Banmi school under the Lopburi secondary educational service area office in overall was a high level with the highest average side being relatedness needs second only to existence needs and third growth needs.
2. The comparison performance motivation of teachers in Banmi school under the Lopburi secondary educational service area office, in overall not different. but classified by marital status in overall different statistically significantly at .05. In each aspect classified by degrees different, except the existence needs differed statistically significantly at .05. And classified by marital status and work experience in each aspect not different.

Keywords: Motivation of teachers, Teachers in Banmi school under the Lopburi

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ระบบการศึกษาที่มีคุณภาพนั้นก็ต้องมีครูที่มีคุณภาพด้วยการทำให้ครูมีคุณภาพจำเป็นต้องมีการพัฒนาให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ตามความรับผิดชอบ และมีแรงจูงใจที่ดีในการทำงาน ซึ่งจะช่วยให้ครูมีแรงและกำลังใจในการทำงาน เกิดความผูกพันต่อโรงเรียนช่วยให้โรงเรียนมีความเจริญก้าวหน้าในการจัดการศึกษา เพื่อสร้างนักเรียนให้เป็นคนที่มีคุณภาพ สำหรับสังคมและประเทศชาติต่อไป (ลัดดาวัลย์ ทองดอนจุย. 2562) ดังนั้นผู้บริหารจึงต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาครูและปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครู คือ ขวัญและกำลังใจที่ดี ดังนั้นแรงจูงใจจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง เพราะทัศนคติ ความรู้สึกที่ดีต่อการทำงานเป็นปัจจัยเกื้อหนุนที่ส่งผลไปถึงคุณภาพของสถานศึกษา การจูงใจครูให้ทุ่มเทในการปฏิบัติงานให้มากที่สุดจึงน่าจะเป็นวิธีการที่ดีที่สุด

แรงจูงใจในการปฏิบัติงานทำให้เกิดกำลังใจพร้อมที่จะปฏิบัติงานอย่างดีและมีคุณภาพ แรงจูงใจจัดว่าเป็นปัจจัยอย่างหนึ่งที่จะช่วยทำให้ผู้ปฏิบัติงานมีความรู้สึกอยากทำงานให้ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ ด้วยเหตุผลดังกล่าวจำเป็นต้องอาศัยวิธีการจูงใจ จึงจะได้ผลดีกว่าการใช้คำสั่งบังคับให้บุคคลกระทำตาม โดยผู้บริหารจะต้องเข้าใจถึงความต้องการ ค่านิยม และธรรมชาติของผู้ปฏิบัติงานเพื่อจูงใจบุคคลเหล่านั้นให้ปฏิบัติงานตามวัตถุประสงค์และเป็นไปตามเป้าหมาย (พรรณษา รักษ์ผล. 2561)

เนื่องจากปัจจุบันได้เกิดภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ โรคโควิด-19 สภาพแวดล้อมและงบประมาณขององค์กรมีจำกัด ในขณะที่หน้าที่ความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานและภาระส่วนตัวความแตกต่างด้านสถานภาพ ระดับการศึกษาประสบการณ์ทำงานของแต่ละบุคคลยังมีอยู่มากและมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น ดังนั้นองค์กรจึงจำเป็นต้องส่งเสริมการปฏิบัติงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยการพยายามสร้างจิตสำนึก และกระตุ้นให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้ใช้ความรู้ความสามารถอุทิศแรงกายแรงใจในการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ เพื่อก่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาแนวทางการสร้างเสริมแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาลพบุรี อำเภอบ้านหมี่ เพื่อเป็นสารสนเทศให้ครูผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องนำไปใช้เป็นแนวทางในการสร้างเสริมแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู เพื่อให้เกิดความพึงพอใจเต็มใจปฏิบัติงานเพื่อให้ผลการปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์

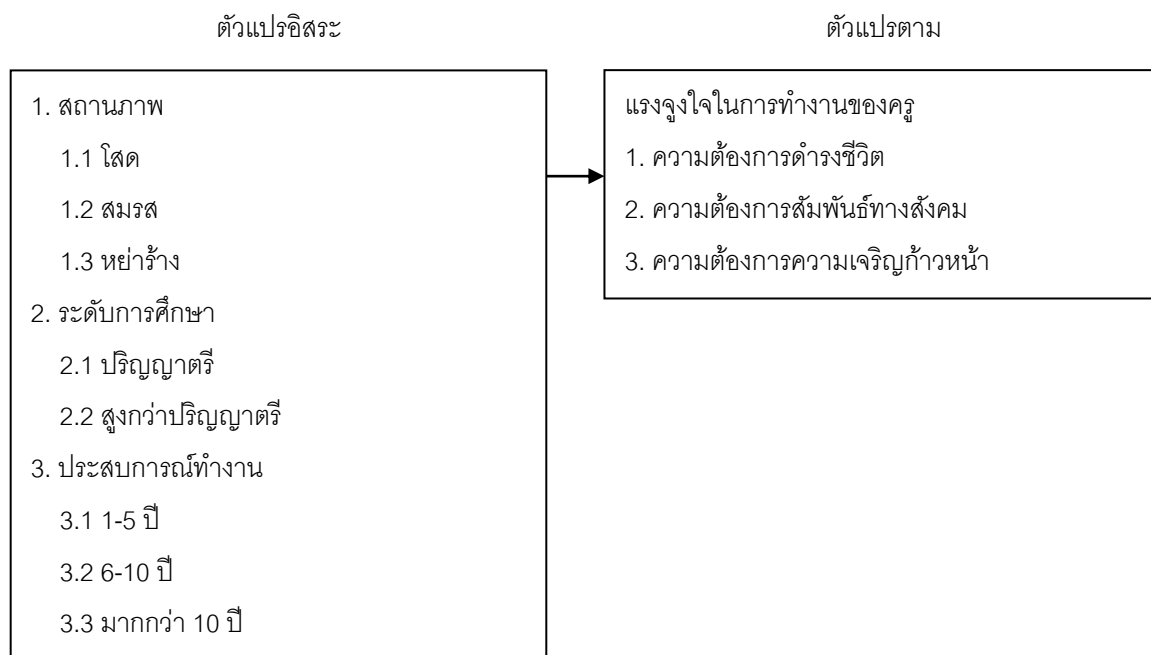
1. เพื่อศึกษาแรงจูงใจในการทำงานของครูโรงเรียนในอำเภอบ้านหมี่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาลพบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบแรงจูงใจในการทำงานของครูโรงเรียนในอำเภอบ้านหมี่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาลพบุรี จำแนกตามสถานภาพ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ทราบถึงระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาลพบุรี อำเภอบ้านหมี่
2. เป็นข้อมูลพื้นฐานให้กับผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องนำผลวิจัยไปใช้ในการเสริมสร้างขวัญกำลังใจในการทำงานให้แก่ครูในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดจนบรรลุวัตถุประสงค์

กรอบแนวคิด

ในเรื่องแรงจูงใจในการทำงานของครูโรงเรียนอำเภอบ้านหมี่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาลพบุรี ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจในการทำงานจากนักวิชาการหลายท่าน โดยการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำแนวคิดเกี่ยวกับแรงจูงใจของ แอลเดอร์เฟอร์ (Alderfer, 1969) มากำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐาน

1. ครูโรงเรียนในอำเภอบ้านหมี่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาปทุมธานีที่มีสถานภาพต่างกัน มีแรงจูงใจในการทำงาน แตกต่างกัน
2. ครูโรงเรียนในอำเภอบ้านหมี่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาปทุมธานีมีระดับการศึกษาต่างกัน มีแรงจูงใจในการทำงาน แตกต่างกัน
3. ครูโรงเรียนในอำเภอบ้านหมี่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาปทุมธานีที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีแรงจูงใจในการทำงานแรงจูงใจในการทำงาน แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาปทุมธานี อำเภอบ้านหมี่ ปีการศึกษา 2566 รวม 3 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนบ้านหมี่วิทยา โรงเรียนปิยะบุตร และโรงเรียนบ้านชีวิทยา มีครูจำนวน ครูทั้งหมด 197 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาปทุมธานี อำเภอบ้านหมี่ ได้มาจากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางกำหนดขนาดของ เครจซี่ และ มอร์แกน (Krejcie; & Morgan. 1970: 607-610) โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Sample Random Sampling) จำนวนทั้งสิ้น 132 คน

เครื่องมือที่ใช้วิจัยในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับวิจัย เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับแรงจูงใจของครูโรงเรียน อำเภอบ้านหมี่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นการถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) โดยถามเกี่ยวกับ สถานภาพ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูที่มีต่อแรงจูงใจในการทำงานของครูโรงเรียน อำเภอบ้านหมี่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี จำนวน 20 ข้อ ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ ความต้องการดำรงชีวิต ความต้องการสัมพันธ์ทางสังคม และความต้องการความเจริญก้าวหน้า ลักษณะของแบบสอบถาม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ของ ลิเคิร์ต (Likert, 1967)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปจากเครื่องคอมพิวเตอร์ ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามใช้สถิติพื้นฐานโดย แจกแจงความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
2. การวิเคราะห์หาคุณภาพเครื่องมือใช้สถิติคำนวณหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามที่เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของ Cronbach ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.976 และหาความเที่ยงตรงโดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง (IOC: Index of item Objective Congruence) อยู่ระหว่าง 0.67-1.00
3. การวิเคราะห์เปรียบเทียบแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของของครู จำแนกตามสถานภาพ และประสบการณ์ทำงาน โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และหากพบว่ามีผลแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะนำไปเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่ตามวิธีการของเซฟเฟ (Scheffe's post hoc comparison) ส่วนระดับการศึกษาใช้สถิติการทดสอบที (t-test) และใช้สถิติการทดสอบเอฟ (f-test)

ผลการวิจัย

ตาราง 1 ผลการศึกษาแรงจูงใจในการทำงานของครูโรงเรียน อำเภอบ้านหมี่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษา
 ลพบุรี

n = 132

แรงจูงใจในการทำงานของครู	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. ด้านความต้องการดำรงชีวิต	3.86	0.67	มาก	2
2. ด้านความต้องการสัมพันธ์ทางสังคม	3.87	0.67	มาก	1
3. ด้านความต้องการความเจริญก้าวหน้า	3.83	0.63	มาก	3
โดยรวม	3.85	0.57	มาก	-

จากตาราง 1 พบว่า การศึกษาแรงจูงใจในการทำงานของครูโรงเรียน อำเภอบ้านหมี่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาปทุมธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.85$, S.D. = 0.57) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านความต้องการสัมพันธ์ทางสังคม ($\bar{X} = 3.87$, S.D. = 0.67) ด้านความต้องการดำรงชีวิต ($\bar{X} = 3.86$, S.D. = 0.67) และด้านความต้องการความเจริญก้าวหน้า ($\bar{X} = 3.83$, S.D. = 0.63)

ตาราง 2 การเปรียบเทียบแรงจูงใจในการทำงานตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนในอำเภอบ้านหมี่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาปทุมธานี จำแนกตามสถานภาพ

ระดับแรงจูงใจ	แหล่งความแปรปรวน	SS.	df.	MS.	F	p
1. ด้านความต้องการดำรงชีวิต	ระหว่างกลุ่ม	2.10	2	1.05	2.41	.09
	ภายในกลุ่ม	56.19	129	0.44		
	รวม	58.89	131			
2. ด้านความต้องการสัมพันธ์ทางสังคม	ระหว่างกลุ่ม	1.78	2	0.89	2.00	.14
	ภายในกลุ่ม	57.27	129	0.44		
	รวม	59.04	131			
3. ด้านความต้องการความเจริญก้าวหน้า	ระหว่างกลุ่ม	2.31	2	1.15	3.01*	.05
	ภายในกลุ่ม	49.36	129	0.38		
	รวม	51.67	131			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	2.03	2	1.01	3.24*	.04
	ภายในกลุ่ม	40.52	129	.031		
	รวม	42.55	131			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 2 พบว่า ครูโรงเรียนในอำเภอบ้านหมี่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาปทุมธานีที่มีสถานภาพต่างกัน มีแรงจูงใจในการทำงานโดยรวมแตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านความต้องการความเจริญก้าวหน้า มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 3 การเปรียบเทียบแรงจูงใจในการทำงานตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนในอำเภอบ้านหมี่ สังกัดสำนักงาน
 เขตพื้นที่มัธยมศึกษาปบุรี จำแนกตามระดับการศึกษา

แรงจูงใจในการทำงานของครู	ปริญญาตรี (n = 106)		สูงกว่า ปริญญาตรี (n = 26)		t	p
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านความต้องการดำรงชีวิต	3.80	0.69	4.12	0.51	2.20	.03*
2. ด้านความต้องการสัมพันธ์ทางสังคม	3.85	0.68	3.96	0.65	0.75	.46
3. ด้านความต้องการความเจริญก้าวหน้า	3.79	0.66	4.01	0.43	1.64	.10
โดยรวม	3.81	0.59	4.03	0.47	1.75	.08

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 3 พบว่า ครูที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันโดยภาพรวมมีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านความต้องการดำรงชีวิตมีระดับแรงจูงใจในการทำงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 4 การเปรียบเทียบแรงจูงใจในการทำงานตามความคิดเห็นของครูโรงเรียนในอำเภอบ้านหมี่ สังกัดสำนักงาน
 เขตพื้นที่มัธยมศึกษาปบุรี จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน

ระดับแรงจูงใจ	แหล่งความ แปรปรวน	SS.	df.	MS.	F	p
1. ด้านความต้องการดำรงชีวิต	ระหว่างกลุ่ม	1.11	2	0.56	1.26	.29
	ภายในกลุ่ม	57.17	129	0.44		
	รวม	58.29	131			
2. ด้านความต้องการสัมพันธ์ ทางสังคม	ระหว่างกลุ่ม	1.60	2	0.81	1.80	.17
	ภายในกลุ่ม	57.44	129	0.45		
	รวม	59.05	131			
3. ด้านความต้องการความ เจริญก้าวหน้า	ระหว่างกลุ่ม	1.20	2	0.60	1.53	.22
	ภายในกลุ่ม	50.47	129	0.39		
	รวม	51.67	131			

ตาราง 4 (ต่อ)

ระดับแรงจูงใจ	แหล่งความแปรปรวน	SS.	df.	MS.	F	p
	ระหว่างกลุ่ม	1.06	2	0.53	1.64	.20
รวม	ภายในกลุ่ม	41.49	129	0.32		
	รวม	42.55	131			

จากตาราง 4 พบว่า ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันมีแรงจูงใจในการทำงานของครูโรงเรียนในอำเภอบ้านหมี่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาปทุมธานี จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง แรงจูงใจในการทำงานของครูโรงเรียน อำเภอบ้านหมี่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาปทุมธานี สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. แรงจูงใจในการทำงานของครูโรงเรียน อำเภอบ้านหมี่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาปทุมธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ ด้านความต้องการสัมพันธทางสังคม ด้านความต้องการดำรงชีวิต และด้านความต้องการความเจริญก้าวหน้าเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อดังนี้

1.1 ด้านความต้องการสัมพันธทางสังคมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานกับเพื่อนร่วมงาน รองลงมา ผู้บังคับบัญชาให้การดูแลเอาใจใส่ผู้ปฏิบัติอย่างทั่วถึง และมีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันระหว่างเพื่อนร่วมงานด้วยความเป็นมิตร

1.2 ด้านความต้องการดำรงชีวิตอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ เงินเดือนเหมาะสมเมื่อเปรียบเทียบกับความรู้และประสบการณ์การทำงานของท่าน รองลงมา ได้รับบริการหรือสวัสดิการต่าง ๆ ได้แก่ บ้านพักครู ค่ารักษาพยาบาล กองทุนสวัสดิการครู เป็นต้น อย่างเป็นธรรมและเพียงพอต่อความต้องการ และได้รับค่าตอบแทนที่เหมาะสมและเพียงพอ

1.3 ด้านความต้องการความเจริญก้าวหน้าอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ ได้รับการสนับสนุนให้มีความเจริญก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่อย่างเป็นธรรมตามความสามารถ รองลงมา ได้รับการส่งเสริมให้มีโอกาสเลื่อนขั้นหรือตำแหน่งในระดับที่สูงขึ้น และการปฏิบัติงานในองค์กรนี้จะทำให้มีโอกาสประสบความสำเร็จตามเป้าหมายในชีวิต

2. การเปรียบเทียบแรงจูงใจในการทำงานของครูโรงเรียนในอำเภอบ้านหมี่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาปทุมธานี จำแนกตามสถานภาพ ระดับการศึกษาและประสบการณ์ทำงาน

2.1 การเปรียบเทียบแรงจูงใจในการทำงานของครูโรงเรียนในอำเภอบ้านหมี่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาปทุมธานี จำแนกตามสถานภาพ พบว่า ครูที่มีสถานภาพต่างกัน พิจารณาโดยภาพรวม พบว่า แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน ไม่แตกต่างกัน

2.2 การเปรียบเทียบแรงจูงใจในการทำงานของครูโรงเรียนในอำเภอบ้านหมี่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาปทุมธานี จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ครูที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน พิจารณาโดยภาพรวม พบว่า ไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านความต้องการดำรงชีวิตมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 การเปรียบเทียบแรงจูงใจในการทำงานของครูโรงเรียนในอำเภอบ้านหมี่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาปทุมธานี จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน พบว่า ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีแรงจูงใจในการทำงานของครูโรงเรียนในอำเภอบ้านหมี่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาปทุมธานี จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่อง แรงจูงใจในการทำงานของครูโรงเรียน อำเภอบ้านหมี่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาปทุมธานี สามารถอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

1. แรงจูงใจในการทำงานของครูโรงเรียน อำเภอบ้านหมี่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาปทุมธานี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ ด้านความต้องการสัมพันธทางสังคม ด้านความต้องการดำรงชีวิต และด้านความต้องการความเจริญก้าวหน้า ทั้งนี้เนื่องจากปัจจุบันได้เกิดภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ โรคระบาดโควิด-19 สภาพแวดล้อมและงบประมาณขององค์กรมีจำกัด ในขณะที่หน้าที่ความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานยังมีอยู่มากและมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นส่งผลให้แรงจูงใจความต้องการดำรงชีวิตมากขึ้น เช่น เงินเดือนเพิ่มขึ้น สวัสดิการและการเบิกจ่ายเป็นไปด้วยความสะดวกและรวดเร็ว สอดคล้องกับทฤษฎีแรงจูงใจอีจียาร์ (E.G.R. Theory) (Alderfer, 1972) กล่าวไว้ว่า บุคคลอาจมีความต้องการหลาย ๆ อย่างพร้อมกันโดยอาจจะต้องการในระดับสูงหรือน้อยแตกต่างกันออกไปแล้วแต่ตัวบุคคล พร้อมกับความต้องการระดับต่อ ๆ ไปได้แต่ทุกคนจะแสวงหาความต้องการให้กับตัวเองเพื่อตอบสนองความสุขให้ตัวเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญชนะ โพธิ์ละดา (2558) ได้ศึกษาการพัฒนาแนวทางเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำหรับวิทยาลัยสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3 ผลการวิจัย พบว่า สภาพที่พึงประสงค์ของการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำหรับวิทยาลัยสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3 มีความคิดเห็นต่อความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น พบว่า ต้องการสร้างเสริมแรงจูงใจเรียงตามลำดับขององค์ประกอบดังต่อไปนี้ ด้านเกียรติยศ ด้านความก้าวหน้าในหน้าที่ ด้านความมั่นคงของงาน ด้านเงินเดือน สวัสดิการ ด้านความสำเร็จของงาน ด้านการบังคับบัญชา ด้านสภาพการทำงาน ลักษณะงานที่ปฏิบัติและด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานและองค์กร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ยุทธภูมิ ช่างเหล็ก (2553) แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนในเครือข่ายทุ่งตะโก 2 ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาชุมพร เขต 2 อำเภอบางสะพาน จังหวัดชุมพร จำนวน 6 ด้าน พบว่า ระดับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนในเครือข่ายทุ่งตะโก 2 อำเภอบางสะพาน จังหวัดชุมพร โดยรวมอยู่ในระดับ

มาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ ด้านความมั่นคงในการทำงานมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านความพึงพอใจในหน้าที่การงาน ด้านปริมาณการปฏิบัติงาน ด้านนโยบายการบริหาร ด้านค่าตอบแทน และด้านอาคารสถานที่สามารถอธิบายผลรายด้าน ดังนี้

1.1 ด้านความต้องการสัมพันธ์ทางสังคมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานกับเพื่อนร่วมงาน รองลงมา ผู้บังคับบัญชาให้การดูแลเอาใจใส่ผู้ปฏิบัติอย่างทั่วถึง และมีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันระหว่างเพื่อนร่วมงานด้วยความเป็นมิตร ทั้งนี้การที่ครูสามารถทำงานร่วมกับเพื่อนร่วมงาน หรือผู้บังคับบัญชาได้อย่างมีความสุข มีการยกย่องนับถือซึ่งกันและกัน บรรยากาศของการทำงานมีความเป็นมิตร รักใคร่ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีการปรึกษาหารือ สามัคคี ร่วมมือ ร่วมใจกันในการปฏิบัติงานและได้รับการดูแลเอาใจใส่จากผู้บังคับบัญชาสอดคล้องกับทฤษฎีแรงจูงใจอีจียาร์ (E.G.R. Theory) (Alderfer. 1972) กล่าวไว้ว่าความต้องการทางด้านสังคม เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ต่าง ๆ ที่ติดต่อกันระหว่างบุคคลต่าง ๆ ในองค์กร ซึ่งในองค์กรบุคคลที่ต้องการจะเป็นผู้นำหรือมีฐานะเป็นหัวหน้าความต้องการที่จะเป็น ผู้ตามและความต้องการอยากมีมนุษยสัมพันธ์ทางมิตรภาพกับผู้อื่น และสอดคล้องกับ สุราลัย บัองแพง (2559) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในอำเภอแม่วงก์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 พบว่า ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานมีส่วนสำคัญในการปฏิบัติงาน การได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมงาน ผู้บังคับบัญชา ตลอดจนนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน ทำให้ครูเกิดความภาคภูมิใจในตนเองและสร้างไว้ซึ่งความดี

1.2 ด้านความต้องการดำรงชีวิตอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ เงินเดือนเหมาะสมเมื่อเปรียบเทียบกับความรู้และประสบการณ์การทำงานของท่าน รองลงมา ได้รับการบริการหรือสวัสดิการต่าง ๆ ได้แก่ บ้านพักครู ค่ารักษาพยาบาล กองทุนสวัสดิการครู เป็นต้น อย่างเป็นธรรมและเพียงพอต่อความต้องการ และได้รับค่าตอบแทนที่เหมาะสมและเพียงพอ ทั้งนี้เนื่องจากการที่ครูได้รับค่าตอบแทนอย่างเหมาะสม มีความพึงพอใจต่อรายได้ที่เป็นเงินประจำ ได้รับบริการหรือสวัสดิการต่าง ๆ อย่างเป็นธรรมและเพียงพอต่อความต้องการ เช่น บ้านพักครู ค่ารักษาพยาบาล มีการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการครู สวัสดิการช่วยเหลือครู มีการเบิกจ่ายค่าตอบแทนและสวัสดิการเป็นไปด้วยความรวดเร็วถูกต้องและมั่นคงในอาชีพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ จุญญลักษณ์ บัองเจริญ และ ยุคนธ์ เมืองช้าง (2562) กล่าวไว้ว่าจากการศึกษาแรงจูงใจ ในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุข ประจำหมู่บ้านจังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า ปัจจัยสำคัญ ด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการมีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของ อสม.

1.3 ด้านความต้องการความเจริญก้าวหน้าอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ ได้รับการสนับสนุนให้มีความเจริญก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่อย่างเป็นธรรมตามความสามารถ รองลงมา ได้รับการส่งเสริมให้มีโอกาสเลื่อนขั้นหรือตำแหน่งในระดับที่สูงขึ้น และการปฏิบัติงานในองค์กรนี้จะทำให้มีโอกาสประสบความสำเร็จตามเป้าหมายในชีวิต สอดคล้องกับทฤษฎีแรงจูงใจอีจียาร์ (E.G.R. Theory) (Alderfer. 1972) กล่าวไว้ว่าความต้องการก้าวหน้าและเติบโตเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงฐานะ ตำแหน่ง และเติบโตก้าวหน้าในสายงาน อีกทั้งการพัฒนาความรู้ความสามารถของตนเอง ซึ่งในองค์กรนั้นความต้องการนี้จะได้รับผลตอบแทนเพิ่มขึ้นหรือความต้องการอยากได้ทำกิจกรรมใหม่ๆ อีกหลายด้านมากขึ้น ความต้องการเหล่านี้ล้วนเป็นความต้องการที่ต้องการความสำเร็จทางใจและความสำเร็จตามความนึกคิด

2. การเปรียบเทียบแรงจูงใจในการทำงานของครูโรงเรียนในอำเภอบ้านหมี่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาปทุมธานี จำแนกตามสถานภาพ ระดับการศึกษาและประสบการณ์ทำงาน

2.1 การเปรียบเทียบแรงจูงใจในการทำงานของครูโรงเรียนในอำเภอบ้านหมี่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาปทุมธานี จำแนกตามสถานภาพ พบว่า ครูที่มีสถานภาพต่างกันมีแรงจูงใจในการทำงานโดยภาพรวมแตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ ทองพูล ระดาพงษ์ (2562) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการทำงาน ในสภาวะโควิด-19 ของพนักงาน ระดับปฏิบัติการในธุรกิจแปรรูปเหล็ก ในจังหวัดสมุทรปราการ พบว่า พนักงานที่มีสถานภาพสมรสต่างกัน มีระดับแรงจูงใจในการทำงานของพนักงาน ด้านปัจจัยจูงใจในการทำงาน โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 การเปรียบเทียบแรงจูงใจในการทำงานของครูโรงเรียนในอำเภอบ้านหมี่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาปทุมธานี จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ครูที่มีระดับการศึกษาแตกต่างโดยภาพรวมมีแรงจูงใจในการทำงานไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านความต้องการดำรงชีวิตมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องจากครูที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรีมีแรงจูงใจที่คล้ายคลึงกัน มีหน้าที่หรือความรับผิดชอบในงานที่แตกต่างกันตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเพื่อให้โรงเรียนสามารถบริหารงานบรรลุเป้าหมาย มีการทำงานแบบช่วยเหลือซึ่งกันและกัน นอกจากนี้การแสดงออกในการปฏิบัติงานไม่มีแบ่งแยกการมีระดับการศึกษาที่ต่างกันจึงไม่ส่งผลให้แรงจูงใจโดยภาพรวมในการปฏิบัติงานต่างกัน ซึ่งสอดคล้องบางส่วนกับวิจัยของ ภรภัทร หมอยา (2557) ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานระดับหัวหน้างานของบริษัท ที.ซี.ฟาร์มาซูติคอล อุตสาหกรรม จำกัด พบว่า เพศ อายุ สถานภาพ และอายุงานที่ต่างกันมีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานไม่ต่างกัน ส่วนระดับการศึกษาที่ต่างกันมีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

2.3 การเปรียบเทียบแรงจูงใจในการทำงานของครูโรงเรียนในอำเภอบ้านหมี่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาปทุมธานี จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน พบว่า ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน เมื่อพิจารณาโดยภาพรวมและรายด้านมีแรงจูงใจในการทำงานไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากครูที่มีประสบการณ์ 1-5 ปี 6-10 และตั้งแต่ 10 ปี ขึ้นไป ได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารให้ได้รับการก้าวหน้าในงานและวิชาชีพครู มีการส่งเสริมให้ได้รับการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น มีการนิเทศติดตามอยู่เสมอ ผู้บริหารมีความใส่ใจและดูแลอย่างเท่าเทียมกัน จึงทำให้ผลวิจัยในการปฏิบัติงานของครูที่มีประสบการณ์ประสบการณ์ 1-5 ปี 6-10 และตั้งแต่ 10 ปี ขึ้นไป ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ ศรีณี ทวีรัตน์ และ กุลจิรา รักษนคร (2565) ทำการวิจัยเรื่อง แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษากลุ่มที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 พบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู จำแนกตามเพศ และประสบการณ์การทำงาน พบว่าโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งนี้

จากการศึกษาเรื่อง แรงจูงใจในการทำงานของครูโรงเรียน อำเภอบ้านหมี่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาปทุมธานี ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ด้านความต้องการความเจริญก้าวหน้า ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูมีโอกาสเลื่อนขั้นเงินเดือนหรือตำแหน่งในระดับที่สูงขึ้น ได้รับการสนับสนุนให้มีความเจริญก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ได้รับการพิจารณาความดีความชอบโดยทัดเทียมกับผู้อื่นตามความสามารถ ได้รับโอกาสในการศึกษาต่อเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ประสบการณ์ในการพัฒนาตนเอง

2. ด้านความต้องการดำรงชีวิต เป็นปัจจัยจำเป็นและเป็นแรงกระตุ้นก่อให้เกิดแรงจูงใจในการทำงาน เป็นไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารควรให้ความสำคัญในเกี่ยวกับค่าตอบแทนหรือการให้รางวัลที่เหมาะสมกับภาระงานที่เพิ่มขึ้น ให้ความเท่าเทียมและยุติธรรมกับบุคคลในองค์กร

3. ด้านความต้องการสัมพันธ์ทางสังคม ผู้บริหารควรดูแลเอาใจใส่อย่างเท่าเทียม ครูสามารถทำงานร่วมกับเพื่อนร่วมงาน หรือผู้บังคับบัญชาได้อย่างมีความสุข มีการยกย่องนับถือซึ่งกันและกัน บรรยากาศของการทำงานมีความเป็นมิตร รักใคร่ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีการปรึกษาหารือ สามัคคี ร่วมมือ ร่วมใจกันในการปฏิบัติงาน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการทำงานส่งเสริมให้ครูมีแรงผลักดันที่ทำงานให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลแก่โรงเรียน

เอกสารอ้างอิง

- จรรยาภรณ์ ป้องกันเจริญ และ ยุคนธ์ เมืองช้าง. (2562). แรงจูงใจในการทำงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านจังหวัดสุพรรณบุรี. วารสารพยาบาลกระทรวงสาธารณสุข. 29(1): 60-70.
- ทองพล ระดาพงษ์. (2562). ปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการทำงานในสภาวะโควิด-19 ของพนักงานระดับปฏิบัติการในธุรกิจแปรรูปเหล็ก ในจังหวัดสมุทรปราการ. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ธนพรธ อนุเวช และ พชรวิทย์ จันทศิริศิริ. (2564). แนวทางการสร้างเสริมแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- บุญชนะ โพธิ์ละเดา. (2558). การพัฒนาแนวทางเสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำหรับวิทยาลัยสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัย มหาสารคาม.
- พรรณษา รักษ์ผล และ ศักดิพันธ์ ดันวิมลรัตน์. (2561). แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนบ้านไร่ อำเภอนาทม จังหวัดน่าน. การบริหารการศึกษา. 9(1): 165-175.
- ภรภัทร หมอยา. (2557). ปัจจัยที่มีผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานระดับหัวหน้างานของบริษัท ที.ซี. ฟาร์มาซูติคอล อุตสาหกรรม จำกัด. มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต.

- ยุทภูมิ ช่างเหล็ก. (2553). แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนในเครือข่ายทุ่งตะโก 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาชุมพร เขต 2 อำเภอทุ่งตะโก จังหวัดชุมพร. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- ลัดดาวัลย์ ทองดอนจุย. (2562). แรงจูงใจในการทำงานของครูโรงเรียนราชินีบูรณะ. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ศรณี ทวีรัตน์ และ กุลจิรา รักชนคร. (2565). การศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษากลุ่มที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- สุรลัย บ้องแพง. (2559). การศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในอำเภอแม่วงก์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2. การค้นคว้าอิสระปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- Alderfer, C. P. (1969). An Empirical Test of a New Theory of Human Needs. *Organizational Behavior and Human Performance*. 4: 142-175.
- _____. (1972). *Existence: Relatedness and Growth, Human Needs in Organizational Setting*. New York: Free Press.
- Cronbach, L. J. (1951). Coefficient Alpha and the Internal Structure of Tests. *Psychometrika*. 16: 297-334.
- Krejcie, R. V.; & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*. 30(3): 607-610.
- Likert, Rensis. (1967). *The Method of Constructing and Attitude Scale*. Attitude Theory and Measurement. Fishbein, Martin, Ed. New York: Wiley & Son.

E028S: ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาพระยอย เขต 1

INNOVATIVE LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATORS UNDER THE RAYONG
PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1

เบญจรมย์ ไชยยังคำ¹ ทรงยศ แก้วมงคล² สมศักดิ์ คงเที่ยง³

¹ นักศึกษานักศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

² อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษา เปรียบเทียบและแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของ
ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระยอย เขต 1 กลุ่มตัวอย่างเป็นครูสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระยอย เขต 1 จำนวน 324 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม
มีค่าความเที่ยงตรงอยู่ระหว่าง 0.80-1.00 และค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .934 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่
ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และ F-test กำหนดกลุ่มตัวอย่างจากตารางกำหนด
กลุ่มตัวอย่างของ เครจซี่ และ มอร์แกน (Krejcie; & Morgan. 1970: 608) และสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random
Sampling) โดยใช้ขนาดสถานศึกษาเป็นชั้นภูมิ เปรียบสัดส่วน และสุ่มอย่างง่าย (Sample Random Sampling)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก
2. การเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามเพศ มีด้านการใช้
เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และโดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำแนกตาม
ระดับการศึกษา ภาพรวมและด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
ที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน
3. แนวทางการพัฒนาการภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา เรียงลำดับจากมากไปน้อย
ได้แก่ 1) ด้านการคิดสร้างสรรค์ 2) ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร 3) ด้านการสร้างบรรยากาศ
องค์กรนวัตกรรม 4) ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง 5) ด้านการบริหารความเสี่ยง 6) ด้านการทำงานเป็นทีม
และมีส่วนร่วม รวม 6 ด้าน 18 ประเด็น

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

This research aimed to study, compare and guideline for developing innovative leadership among
school administrators under the Office of Rayong Primary Educational Service Area 1, the sample group
consisted of 324 teachers under the Office of Rayong Primary Educational Service Area 1. The instrument

used in the research was a questionnaire with a validity between 0.80-1.00 and a reliability value. It is equal to .934. Statistics used in data analysis include frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, and F-test The sample was determined from the sample table of Krejcie and Morgan (Krejcie; & Morgan. 1970: 608) and stratified random sampling (Stratified Random Sampling) using the size of the educational institution as stratum, proportional comparison, and simple random sampling (Sample Random Sampling).

The research results found that

1. Innovative leadership of school administrators overall and in each area is at the high level
2. Comparison of innovative leadership among school administrators Classified by gender. There are aspects of using information and communication technology. and overall, they were significantly different at the .05 level, classified by educational level. Overview and aspects of the use of information and communication technology They are significantly different at the .05 level, otherwise they are not different.
3. Guidelines for developing innovative leadership among school administrators In order from highest to lowest, they are: 1) Creativity, 2) Use of information and communication technology, 3) Creating an innovative organizational atmosphere, 4) Having a vision for change, 5) Risk management, 6) Teamwork and participation include 6 areas, 18 issues.

Keywords: Innovative Leadership, School Administrators

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมจึงมีความสำคัญกับผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งจะส่งผลให้สามารถปฏิบัติงานให้ได้นวัตกรรมหรือสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อสถานศึกษา สามารถพัฒนาการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพบนฐานของการเปลี่ยนแปลงของโลกอยู่ตลอดเวลา ซึ่งผู้นำมีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงในการสร้างพัฒนาและเป็นแรงผลักดันสำคัญให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสถานศึกษาก็คือผู้บริหารสถานศึกษานั้นเอง ดังนั้น จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ซึ่ง พยัต วุฒิมรงค์ (2555) ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมเป็นการประยุกต์ใช้ความสามารถของผู้บริหารในการนำองค์การโดยคำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่ การสร้างวิสัยทัศน์ การเปลี่ยนแปลง การมีความคิดสร้างสรรค์ การสร้างบรรยากาศในองค์การ การบริหารความเสี่ยง จริยธรรมของผู้บริหาร และการทำงานเป็นทีม การมีส่วนร่วม นอกจากนี้ เวียงวืวรรธน์ ทำทูล (2557) อธิบายว่าภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมควรประกอบไปด้วยองค์ประกอบหลัก ได้แก่ การมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง การคิดสร้างสรรค์ การทำงานเป็นทีม และมีส่วนร่วม การมีจริยธรรม และตรวจสอบได้ การบริหารความเสี่ยง บรรยากาศแห่งองค์การนวัตกรรม ปัจจัยเหล่านี้ที่ผู้นำต้องใช้เป็นกระบวนการสำคัญในด้านการพัฒนาขององค์การให้มากขึ้น ซึ่งองค์การต่าง ๆ ในประเทศไทยจำนวนมากที่หันมาให้ความสำคัญกับนวัตกรรม ดังนั้น การบริหารจัดการโรงเรียนให้ประสบผลสำเร็จตามยุทธศาสตร์ การพัฒนาการศึกษาจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม เพื่อพัฒนาสถานศึกษาไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมาย

จากเหตุผลดังกล่าว ทำให้ผู้ศึกษาจึงสนใจศึกษาในเรื่องภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 โดยศึกษาขอบข่ายภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารของโรงเรียน โดยมุ่งหวังให้เกิดประโยชน์และเพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศในการวางแผนพัฒนาการบริหารงานนวัตกรรมในสถานศึกษาและพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาในด้านภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ตลอดจนเป็นแนวทางในการนำไปสู่การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมในโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 ให้มีคุณภาพการศึกษายิ่งขึ้นไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1

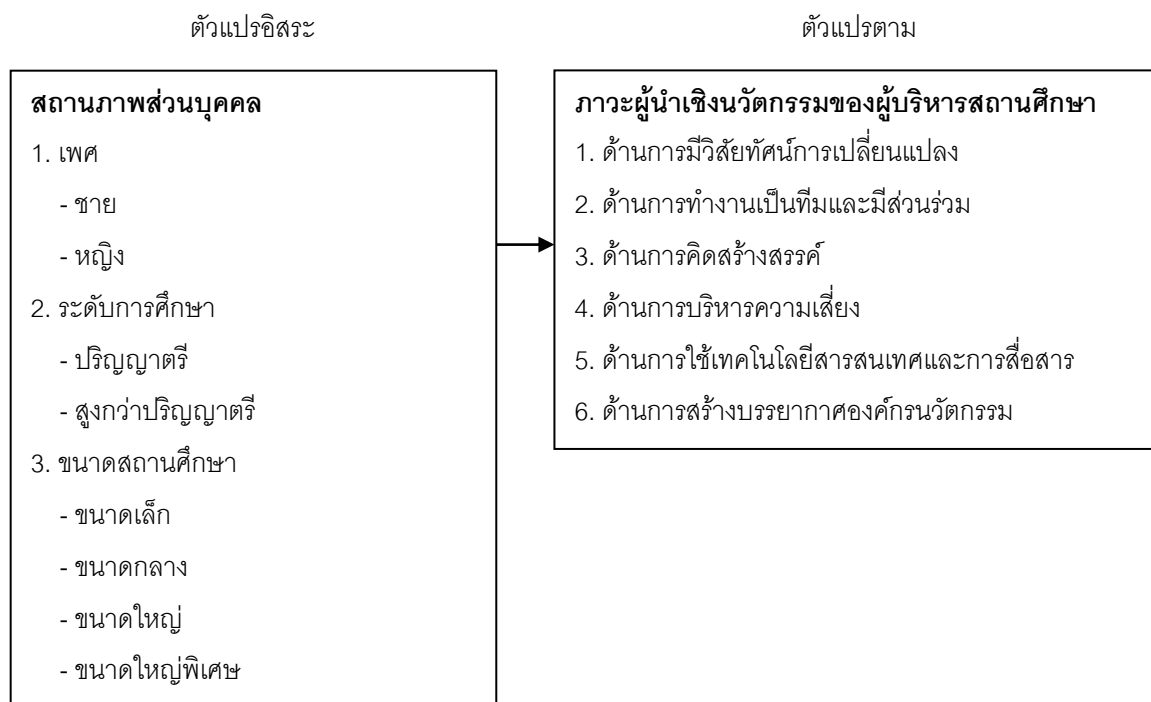
ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ผลการศึกษาสามารถนำไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ของผู้บริหารในโรงเรียนระดับประถมศึกษา เพื่อนำไปสู่การสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ให้บรรลุเป้าหมายเกิดการเปลี่ยนแปลงที่เพิ่มมูลค่าแก่สถานศึกษา
2. สถานศึกษาสามารถนำผลการศึกษาเป็นตัวสะท้อนกลับ เพื่อให้เกิดการพิจารณา พัฒนา ปรับปรุง แก้ไขภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารในโรงเรียนระดับประถมศึกษาที่เป็นอยู่ให้มีความเหมาะสม และมีประสิทธิภาพมากขึ้น
3. ผลการศึกษเป็นแหล่งข้อมูลสำหรับผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครู บุคลากรทางการศึกษา เกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารในโรงเรียนระดับประถมศึกษา

กรอบแนวคิด

กรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยผู้วิจัยใช้หลักการและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ของ Jong; & Den Hartog (2007), Ailin; & Lindgren (2008), Aja-Okorie U (2016), Pham ThanhPhuc (2018), เวียงวิวรรณ ทำทูล (2557), อรอนงค์ ไรจน์-วัฒนบุญ (2560), ปวีณา กันถิ่น (2560), วิทยากร ยาสิงห์ทอง (2560), อรพิน อิมรัตน์ (2561) และ คณิน คำแพง (2563) จากข้างต้น ผู้วิจัยได้สังเคราะห์และกำหนดองค์ประกอบมาเป็นตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา เนื่องจากมีความสอดคล้องกับการดำเนินงานของโรงเรียนเมืองศรีประจักษ์ 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการมีวิสัยทัศน์ การเปลี่ยนแปลง 2) ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม 3) ด้านการคิดสร้างสรรค์ 4) ด้านการบริหารความเสี่ยง 5) ด้านการใช้เทคโนโลยี

สารสนเทศและการสื่อสาร 6) ด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรมโดยศึกษาและเปรียบเทียบตามตัวแปรขนาดของสถานศึกษา

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐาน

ครูที่มีสถานภาพส่วนบุคคลต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 จำนวน 2,252 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครู สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 จำนวน 324 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างจากตารางกำหนดกลุ่มตัวอย่างของ เครจซี และ มอร์แกน (Krejci; & Morgan. 1997: 190) และสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยใช้ขนาดสถานศึกษาเป็นชั้นภูมิ เทียบสัดส่วน และสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม เรื่อง ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามสถานะภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ประกอบด้วย เพศ ระดับการศึกษา ขนาดสถานศึกษา

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม ด้านการคิดสร้างสรรค์ ด้านการบริหารความเสี่ยง ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารและด้านการสร้างบรรยากาศองค์การนวัตกรรม เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของ ลิเคิร์ต (Likert, 1967) โดยกำหนดความหมาย ดังนี้

- 5 หมายถึง มีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมมาก
- 3 หมายถึง มีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมปานกลาง
- 2 หมายถึง มีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมน้อย
- 1 หมายถึง มีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด ถามเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม
ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ดำเนินการดังนี้

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือซึ่งเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้าง ดังนี้

1. ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามจากตำราเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. กำหนดขอบข่ายของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย
3. ร่างแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามสถานะภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด สอบถามเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1

4. นำแบบสอบถามเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา

วิธีการหาคุณภาพเครื่องมือ

1. เสนอร่างเครื่องมือสำหรับการวิจัยแก่อาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบความครบถ้วนและความสอดคล้องของเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถามที่ตรงกับเรื่องที่ศึกษา พร้อมทั้งดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาแนะนำ

2. นำแบบสอบถามฉบับร่าง ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหาหรือวัตถุประสงค์ คำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objectives Congruence: IOC) ได้ค่า อยู่ระหว่าง 0.50-1.00

3. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มที่มีคุณสมบัติคล้ายกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน หาค่าอำนาจการจำแนก ได้ค่าอำนาจการจำแนก อยู่ระหว่าง .334-.640 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามด้วยวิธี หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Coefficient Alpha) โดยมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .922

4. ปรับปรุงแบบสอบถามให้อยู่ในรูปแบบที่สมบูรณ์

5. นำแบบสอบถามไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลโดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสืออนุญาตเก็บข้อมูลจากหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

2. ผู้วิจัยนำหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลไปส่งให้กับมหาวิทยาลัยเอกชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

3. ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยตนเอง

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ ถูกต้องของแบบสอบถามและนำแบบสอบถามที่มีความถูกต้องสมบูรณ์มาทำการวิเคราะห์

2. วิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

3. วิเคราะห์ข้อมูลภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฯ เขต 1 โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป แบบมาตราส่วนประเมินค่า (rating scale) 5 ระดับ ใช้เกณฑ์การแปลผลในการแบ่งระดับคะแนนเฉลี่ยของ เบสท์ (Best. 1997: 190) ดังต่อไปนี้

4.50-5.00 หมายถึง มีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมอยู่ในระดับมากที่สุด

3.50-4.49 หมายถึง มีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมอยู่ในระดับมาก

2.50-3.49 หมายถึง มีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมอยู่ในระดับปานกลาง

1.50-2.49 หมายถึง มีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมอยู่ในระดับน้อย

0.50-1.49 หมายถึง มีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

4. วิเคราะห์ข้อมูลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฯ เขต 1 โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ได้ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ จำนวน (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่ ค่าดัชนีความสอดคล้อง ค่าอำนาจการจำแนก และค่าความเชื่อมั่น

3. สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ การทดสอบที (t-test) และการทดสอบเอฟ (F-test)

ผลการวิจัย

ตาราง 1 ผลค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต
 พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาของ เขต 1 จำแนกเป็นรายด้าน

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับที่
1. ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง	4.35	.66	มาก	4
2. ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม	4.31	.69	มาก	6
3. ด้านการคิดสร้างสรรค์	4.38	.67	มาก	1
4. ด้านการบริหารความเสี่ยง	4.35	.69	มาก	5
5. ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	4.36	.64	มาก	2
6. ด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม	4.36	.68	มาก	3
รวม	4.37	.67	มาก	

จากตาราง พบว่า ในภาพรวมทุกขนาดภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา มีการปฏิบัติในระดับมาก ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.67) และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่ามีการปฏิบัติในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับสูงสุด 3 รายการ ได้แก่ ด้านการคิดสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.67) รองลงมาคือ ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.64) และด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.68)

ตาราง 2 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
 ประถมศึกษาระยะของ เขต 1 จำแนกตามเพศ

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม	เพศชาย		เพศหญิง		t	P
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง	4.39	.380	4.31	.457	1.734	.084
2. ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม	4.35	.393	4.26	.491	1.908	.057
3. ด้านการคิดสร้างสรรค์	4.41	.400	4.35	.491	1.304	.193
4. ด้านการบริหารความเสี่ยง	4.39	.428	4.31	.472	1.639	.102
5. ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	4.43	.335	4.30	.445	2.934	.004
6. ด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม	4.41	.388	4.31	.530	1.868	.083
รวม	4.40	.310	4.31	.380	2.364	.019

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง ผลการวิเคราะห์ ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ เขต 1 จำแนกตามเพศ ภาพรวมและด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 3 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ เขต 1 จำแนกตามระดับการศึกษา

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม	ปริญญาตรี		สูงกว่าปริญญาตรี		t	P
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง	4.11	.465	4.34	.437	-2.852**	.005
2. ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม	3.98	.451	4.32	.466	3.997**	.000
3. ด้านการคิดสร้างสรรค์	4.14	.503	4.37	.472	2.622**	.009
4. ด้านการบริหารความเสี่ยง	4.10	.542	4.34	.467	-2.683**	.008
5. ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	4.09	.468	4.37	.413	-3.522**	.001
6. ด้านการสร้างบรรยากาศองค์การนวัตกรรม	4.08	.505	4.35	.490	-3.003**	.003
รวม	4.08	.235	4.35	.377	-3.964**	.000

จากตาราง ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ เขต 1 จำแนกตามระดับการศึกษา โดยรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 4 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา

ระดับความพึงพอใจ	แหล่งความแปรปรวน	SS.	df.	MS.	F	p-value
1. ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง	ระหว่างกลุ่ม	.252	3	.084	.468	.705
	ภายในกลุ่ม	.101	1	.101	.564	.453
	รวม	.087	1	.087	.484	.487
2. ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม	ระหว่างกลุ่ม	.165	2	.082	.461	.631
	ภายในกลุ่ม	57.296	320	.179		
	รวม	57.548	323			

ตาราง 4 (ต่อ)

ระดับความพึงพอใจ	แหล่งความแปรปรวน	SS.	df.	MS.	F	p-value
3. ด้านการคิดสร้างสรรค์	ระหว่างกลุ่ม	1.982	3	.661	3.372	.019
	ภายในกลุ่ม	.370	1	.370	1.889	.170
	รวม	1.309	1	1.309	6.683	.010
4. ด้านการบริหารความเสี่ยง	ระหว่างกลุ่ม	.673	2	.336	1.717	.181
	ภายในกลุ่ม	62.683	320	.196		
	รวม	64.665	323			
5. ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	ระหว่างกลุ่ม	.320	3	.107	.527	.664
	ภายในกลุ่ม	.084	1	.084	.416	.519
	รวม	.250	1	.250	1.234	.267
6. ด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม	ระหว่างกลุ่ม	1.129	3	.376	1.734	.160
	ภายในกลุ่ม	.201	1	.201	.926	.337
	รวม	.743	1	.743	3.423	.065
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	.386	2	.193	.890	.412
	ภายในกลุ่ม	69.461	320	.217		
	รวม	70.590	323			

ผลการวิเคราะห์ การเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษาโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านการสร้างสรรค์มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่ตามวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's post hoc comparison)

สรุปผลการวิจัย

1. ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดจำนวนทั้งสิ้น 324 คน มีเพศหญิง จำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 50.62 มีวุฒิปริญญาตรี จำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 68.52 เป็นโรงเรียนขนาดกลาง จำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 42.90

2. ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา มีการปฏิบัติในระดับมาก ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.67) และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าการปฏิบัติในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับสูงสุด 3 รายการ ได้แก่ ด้านการคิดสร้างสรรค์ ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.67) รองลงมาคือ ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.64) ด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.68)

3. การเปรียบเทียบค่ามัธยฐานและเลขคณิตในการดำเนินงานของสถานศึกษา ผลการวิเคราะห์ ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 จำแนกตามเพศ ภาพรวมและด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบรายด้านทั้ง 6 ด้าน คือ 1) ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง 2) ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม 3) ด้านการคิดสร้างสรรค์ 4) ด้านการบริหารความเสี่ยง 5) ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร 6) ด้านการสร้างบรรยากาศองค์การนวัตกรรม พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 .05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

4. ประเด็นปัญหา อุปสรรคและแนวทางแก้ไขหรือแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้ง 6 ด้าน เรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ 1) ด้านการคิดสร้างสรรค์ 2) ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร 3) ด้านการสร้างบรรยากาศองค์การนวัตกรรม 4) ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง 5) ด้านการบริหารความเสี่ยง และ 6) ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม

อภิปรายผล

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 จากความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 ปีการศึกษา 2566 ระดับประถมศึกษา จำนวน 30 โรงเรียน เฉพาะเนื้อหาที่เป็นองค์ประกอบเกี่ยวกับการบริหารและการจัดการศึกษา อันเป็นจุดเน้นตามที่กำหนดไว้ใน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ซึ่งมี 6 ด้าน คือ 1) ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง 2) ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม 3) ด้านการคิดสร้างสรรค์ 4) ด้านการบริหารความเสี่ยง 5) ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และ 6) ด้านการสร้างบรรยากาศองค์การนวัตกรรม เพื่อการศึกษาเปรียบเทียบตามขนาดสถานศึกษาที่แตกต่างกัน 4 ขนาด คือ สถานศึกษาขนาดเล็ก ซึ่งมีจำนวนนักเรียน 1-120 คน สถานศึกษาขนาดกลาง มีจำนวนนักเรียน 121-600 คน สถานศึกษาขนาดใหญ่ มีจำนวนนักเรียน 600-1,500 คน และสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 1,501 คน ขึ้นไป จากผลการวิจัยสามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์และเพิ่มเติมในส่วนของข้อเสนอนี้ได้ ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 จากการวิเคราะห์สภาพการดำเนินงานของสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาของกลุ่มตัวอย่าง ผลการวิจัยพบว่าภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา

ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง มีการปฏิบัติในระดับมาก ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.422) และเมื่อพิจารณาแต่ละรายการ พบว่า มีการปฏิบัติในระดับมากทุกด้านและผู้บริหารสถานศึกษาใช้ความรู้ ความสามารถในการกำหนดเป้าหมายหรือวิสัยทัศน์ขององค์การที่ชัดเจน ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.641) และผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถในการบริหารงาน และการแก้ปัญหาที่เหมาะสมกับสถานการณ์ การเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอในปัจจุบัน ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.675) ผู้บริหารสถานศึกษามีวิสัยทัศน์ที่ทันสมัยและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในสถานการณ์ปัจจุบัน มีการปฏิบัติในระดับน้อยที่สุด ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.60)

ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม มีการปฏิบัติในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.447) และเมื่อพิจารณาแต่ละรายการ พบว่า มีการปฏิบัติในระดับมากทุกด้าน ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากร ร่วมกันกำหนดเป้าหมาย วางแผนงานและบทบาทหน้าที่ เพื่อสร้างภารกิจในการปฏิบัติงานตามความสามารถของบุคลากร ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = 0.701) และผู้บริหารสถานศึกษากระตุ้น ส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรเกิดการร่วมมือร่วมใจในการทำงานเป็นทีม ได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่กำหนด ($\bar{X} = 4.3241$, S.D. = 0.688) ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้บุคลากรได้สร้างสรรค์ผลงานนวัตกรรม ที่เป็นประโยชน์ร่วมกันและเกิดความภาคภูมิใจที่เป็นส่วนหนึ่งของความสำเร็จ มีการปฏิบัติในระดับน้อยที่สุด ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.705)

ด้านการคิดสร้างสรรค์ มีการปฏิบัติในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.449) และเมื่อพิจารณาแต่ละรายการ พบว่า มีการปฏิบัติในระดับมากทุกด้าน ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรทางการศึกษา มีอิสระทางความคิด เพื่อให้เกิดนวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนแบบใหม่ ๆ ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.644) ผู้บริหารสถานศึกษากระตุ้นให้บุคลากร มีการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง สามารถประยุกต์ใช้วิธีการใหม่ ๆ ในการสร้างนวัตกรรมที่มีคุณค่าให้แก่องค์กร ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.677) และผู้บริหารส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาคิดอย่างเป็นระบบ คิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์เพื่อพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา มีการปฏิบัติในระดับน้อยที่สุด ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.673)

ด้านการบริหารความเสี่ยง มีการปฏิบัติในระดับมาก ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = 0.451) และเมื่อพิจารณาแต่ละรายการ พบว่า มีการปฏิบัติในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาพิจารณา ประเมินสถานการณ์หรือผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นจากการตัดสินใจ เพื่อนำไปสู่การสร้างนวัตกรรมในองค์กร ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.670) และผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากร ร่วมกันวางแผนบริหารความเสี่ยงในการนำนวัตกรรมที่สร้างขึ้นไปใช้ในการปฏิบัติงานและวางแผนรองรับในกรณีที่เกิดสถานการณ์นอกเหนือจากแผนการดำเนินงาน เพื่อบรรลุเป้าหมายไปสู่การสร้างนวัตกรรมในองค์กร ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.664) และผู้บริหารสถานศึกษาแสดงออกถึงความพร้อมที่จะร่วมรับผิดชอบต่อผลลัพธ์บนความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นมีการปฏิบัติในระดับน้อยที่สุด ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.694)

ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร การปฏิบัติในระดับมาก ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.399) และเมื่อพิจารณาแต่ละรายการ พบว่า มีการปฏิบัติในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้มีการพัฒนาคุณภาพเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในสถานศึกษา ให้มีความทันสมัย ทันต่อความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในยุคปัจจุบัน เพื่อนำไปสู่การสร้างสรรค์นวัตกรรมในสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.645) และผู้บริหารสถานศึกษาสามารถแสดงวิสัยทัศน์เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อให้บุคลากร มีความรู้ ความเข้าใจ ยอมรับและนำไปสู่การปฏิบัติได้ ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.63456) และผู้บริหารสถานศึกษาเห็นความสำคัญของการนำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่ทันสมัย มาใช้ให้เกิดประโยชน์ในสถานศึกษา มีการปฏิบัติในระดับน้อยที่สุด ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.609)

ด้านการสร้างบรรยากาศแห่งองค์กรนวัตกรรม มีการปฏิบัติในระดับมาก ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.467) และเมื่อพิจารณาแต่ละรายการ พบว่า มีการปฏิบัติในระดับมากทุกด้าน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้บุคลากรรู้จักเข้าสังคม เปิดโลกทัศน์ให้กว้างขึ้น มีการสื่อสารพูดคุยแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อย่อยอดแนวคิดนวัตกรรม

ใหม่ ๆ ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.666) และผู้บริหารสถานศึกษา มีการเสริมแรง ให้กำลังใจ และให้รางวัลกับบุคลากรภายในสถานศึกษา ที่สามารถคิดค้นและสร้างสรรค์นวัตกรรมทางการศึกษาใหม่ ๆ ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.692) และผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญในการสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ ๆ ในองค์กร มีการปฏิบัติในระดับน้อยที่สุด ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.720)

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ที่มีขนาดแตกต่างกันคือสถานศึกษา 4 ขนาด คือ สถานศึกษาขนาดเล็ก ซึ่งมีจำนวนนักเรียน 1-120 คน สถานศึกษาขนาดกลาง มีจำนวนนักเรียน 121-600 คน สถานศึกษาขนาดใหญ่ มีจำนวนนักเรียน 600-1,500 คน และสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 1,501 คน ขึ้นไป ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบค่ามัธยฐานเลขคณิตในการดำเนินงานของสถานศึกษา ผลการวิเคราะห์ ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 จำแนกตามเพศ ภาพรวมและด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบรายด้าน ทั้ง 6 ด้าน คือ 1) ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง 2) ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม 3) ด้านการคิดสร้างสรรค์ 4) ด้านการบริหารความเสี่ยง 5) ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร 6) ด้านการสร้างบรรยากาศองค์กร นวัตกรรม พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 มีข้อเสนอแนะจากการตอบแบบสอบถามครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ทั้ง 6 ด้าน 18 ประเด็น ดังนี้

ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง

1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างเป้าหมาย และวิสัยทัศน์ที่เน้นการสร้างนวัตกรรม เพื่อยกระดับและพัฒนาคุณภาพการศึกษา ให้บรรลุผลสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม
2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ และเป้าหมายขององค์กรร่วมกัน
3. ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีวิสัยทัศน์ที่ทันสมัยและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในสถานการณ์ปัจจุบัน

ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม

1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อบุคลากรภายในสถานศึกษา มีการส่งเสริม สนับสนุน ให้ความช่วยเหลือ และกำกับติดตาม เพื่อให้เกิดการพัฒนา นวัตกรรมทางการศึกษา
2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรโน้มน้าวให้บุคลากรหรือผู้อื่นรวมถึงสังคม ชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานอย่างเต็มที่ เต็มใจ และเต็มความสามารถ
3. ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้บุคลากรได้สร้างสรรค์ผลงานนวัตกรรม ที่เป็นประโยชน์ร่วมกันและเกิดความภาคภูมิใจที่เป็นส่วนหนึ่งของความสำเร็จ

ด้านการคิดสร้างสรรค์

1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำแนวคิด วิธีการ หรือทางเลือกใหม่ ๆ ในการสร้างนวัตกรรมทางการศึกษาที่มีคุณค่า
2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรแสดงออกถึงกระบวนการคิด การแก้ปัญหาได้อย่างหลากหลายรูปแบบ
3. ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาคิดอย่างเป็นระบบ คิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์เพื่อพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา

ด้านการบริหารความเสี่ยง

1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการกำหนดแนวทางหรือมาตรการในการควบคุมการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อป้องกันหรือลดโอกาสที่จะทำให้เกิดการเกิดความเสียหาย
2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการวางแผน วิเคราะห์ และระบุความเสี่ยงในด้านต่าง ๆ ร่วมกับบุคลากรในสถานศึกษา
3. ผู้บริหารสถานศึกษาควรแสดงออกถึงความพร้อมที่จะร่วมรับผิดชอบต่อผลลัพธ์บนความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้น

ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการสถานศึกษา
2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมสนับสนุนให้มีการพัฒนาและใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่ทันสมัย นำมาใช้ในการปฏิบัติงานในสถานศึกษา
3. ผู้บริหารสถานศึกษาควรเห็นความสำคัญของการนำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่ทันสมัย มาใช้ให้เกิดประโยชน์ในสถานศึกษา

ด้านการสร้างบรรยากาศองค์กรนวัตกรรม

1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่ดีในสถานศึกษา เพื่อให้บุคลากรได้ผ่อนคลาย ไม่เคร่งเครียดในการทำงานมากเกินไป เพื่อกระตุ้นให้เกิดการทำงานเชิงสร้างสรรค์
2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรมุ่งมั่นและผลักดันให้เกิดการสร้างวัฒนธรรมภายในองค์กร ด้วยการเล็งเห็นคุณค่าของนวัตกรรมเป็นสำคัญ
3. ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญในการสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ ๆ ในองค์กร

สอดคล้องกับรายงานของ เวียงวิวรรค์ ทำทูล (2557) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารที่ส่งผลกระทบต่อองค์การซีมรณะสูงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหาร สถานศึกษา โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับ “มาก” ทุกด้าน เมื่อนำมาเรียงลำดับ พบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาด้านความมีจริยธรรมและตรวจสอบได้มีการปฏิบัติสูงสุด รองลงมาเป็น ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วมด้านบรรยากาศแห่งองค์การนวัตกรรม ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ ด้านการบริหารความเสี่ยงและด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง ตามลำดับ ภาวะผู้นำเชิง

นวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นองค์การขีดสมรรถนะสูงมีความสัมพันธ์กันทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สามารถพยากรณ์ได้ว่า ส่งผลต่อการเป็นองค์การขีดสมรรถนะสูงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ได้ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จรรยา ประพันธ์พัฒน์ (2560) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี พบว่า 1) ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหาร สถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี อยู่ในระดับมากทั้งโดยรวมและรายด้าน 2) ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี จำแนกตามขนาดสถานศึกษาโดยรวมและรายด้าน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้น ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารในสถานศึกษาขนาดกลางกับขนาดใหญ่ มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

จากการทำวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้และข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในครั้งต่อไป โดยมีสาระสำคัญ ดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้

จากการศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีบางด้านที่ควรส่งเสริมให้เกิดภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่จังหวัดระยอง เขต 1 ให้สูงขึ้น ซึ่งมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ด้านการบริหารความเสี่ยง ผู้บริหารควรให้คนในองค์กรที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ได้มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ ตรวจสอบ ประเมินความเสี่ยง และผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นกับองค์กรอยู่เสมออีกทั้งร่วมกันวางแผนป้องกันและควบคุมให้เหมาะสมกับภารกิจเพื่อลดสภาพปัญหาหรือหลีกเลี่ยงความเสี่ยงที่อาจสร้างความเสียหายหรือความสูญเสียให้กับองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ด้านการมีวิสัยทัศน์การเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารการศึกษาควรช่วยพัฒนาองค์กรในด้านต่าง ๆ ให้มีศักยภาพเพิ่มสูงขึ้นโดยเฉพาะในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคตเพื่อช่วยให้การทำงานมีคุณภาพสูงขึ้น และมีคุณภาพชีวิตที่ดี

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม

2. ควรศึกษาการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- ขวัญชนก โตนาถ. (2556). การวิเคราะห์องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- จิตาภา ศุภชยานันท์. (2555). การศึกษาทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 2. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- จวีรวรรณ จันพลา. (2557). การเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้ประกอบการในธุรกิจแปรรูปอาหาร. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- ชลกร ตันประภัสร์. (2556). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสร้างสรรค์และนวัตกรรม ของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา. 7(2).
- บุญเกื้อ ควรหาเวช. (2543). นวัตกรรมการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: เอสอาร์พรีนติ้ง.
- พยัต วุฒิมรงค์. (2555). การจัดการนวัตกรรมจากแนวคิดสู่การปฏิบัติที่เป็นเลิศ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วุฒิมงคล ภาคิเหลา. (2554). การศึกษาคุณลักษณะขององค์การนวัตกรรม: กรณีศึกษาองค์กรที่ได้รับรางวัลด้านนวัตกรรม. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- เวียงวรรณ ทำทูน. (2557). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อองค์การขีดสมรรถนะสูงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สมมาตร สุโรคา. (2553). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการขององค์กรบริหารส่วนตำบล. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุกัญญา แซ่ม้อย. (2555). แนวคิดเชิงนวัตกรรมสำหรับการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยนเรศวร. 14(2): 117-128.
- สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์. (2550). ภาวะความเป็นผู้นำ. กรุงเทพฯ: เอ็กสเปอร์เน็ท.
- สุพิชชา พุกกันาม. (2559). การวิเคราะห์แบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา จังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- อรอนงค์ ไรจน์วัฒนบูลย์. (2553). การพัฒนาตัวแบบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- David, M. H.; & Jonathan, V. (2012). *Becoming a Leader Who Fosters Innovation*. California: Center Creative Leadership.
- Joanna, B.; Marla, M. C.; Jonathan, D. (2008). *Leadership and Innovation*. The McKinsey, 1, 37-47. Schools. A Report from the Prichard Committee for Academic Excellence, Lexington, Kentucky.
- Phillips, N. (1997). *Innovative Management A Pragmatic Guide to New Techniques*. London: Pitman.

- Salman, J. (2013). *Harnessing Innovation in the 21st Century the Impact of Leadership Styles*. Ph.D. Dissertation, Arts and Sciences, George Washington University.
- Sharma, P. (2551). *Innovative-Leadership*. Retried from <http://www.scribd.com/doc/4705971/Imiovative-Leadership>.
- Tanya, R. (2010). *The 7 Step to Innovative Leadership*. Retrieved July 10, 2013, from <http://www.centerdigitaled.com/policy/The-7-Elements-of-Innovative-Leadership.html>.
- Tonak, K.; et al. (2014). A Factor Analysis of Innovation Leadership for Basic Educational Administrators. *Journal of Education Naresuan University*. 16(4): 131-140. [in Thai].

E030S: การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอหนองเสือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2

STUDENT CARE AND SUPPORT SYSTEM PERFORMANCE OF EDUCATIONAL INSTITUTION IN NONG SUEA DISTRICT UNDER THE JURISDICTION OF THE PATHUM THANI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE AREA 2

دنول ناراخ¹ กุลจิรา รักษนคร²

¹ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

² อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อทราบผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน 2) เพื่อทราบผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน จำแนกตามเพศ ประสบการณ์การทำงาน และขนาดโรงเรียน และ 3) ทราบข้อเสนอแนะการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอหนองเสือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากตาราง เครจซี่ และ มอร์แกน (Krejcie; & Morgan. 1970) โดยการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified random sampling) ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในอำเภอหนองเสือ ปีการศึกษา 2566 จำนวนทั้งสิ้น 181 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60-1 และมีความเชื่อมั่น .942 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที การทดสอบเอฟ การทดสอบความแปรปรวนทางเดียว และวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

1. การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอหนองเสือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการส่งต่อนักเรียน รองลงมา คือ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียน ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการส่งเสริมนักเรียน

2. เปรียบเทียบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอหนองเสือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 จำแนกตามเพศ และขนาดโรงเรียน โดยภาพรวมและรายด้านมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ส่วนจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานโดยภาพรวมแตกต่างกันและรายด้านมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ข้อเสนอแนะการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สรุปได้ดังนี้ 1) ครูประจำชั้นควรมีกิจกรรมร่วมกับนักเรียนเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์รายบุคคล 2) กำหนดหลักการในการคัดกรองนักเรียน เพื่อให้เป็นแนวทางเดียวกัน 3) สำรวจความต้องการของนักเรียนในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้นักเรียนพัฒนาความรู้ ทักษะ และเสริมสร้างประสบการณ์ให้เต็มตามศักยภาพ 4) จัดการอบรมครูให้เข้าใจกระบวนการให้

คำปรึกษาเบื้องต้น 5) ทำเข้าใจกระบวนการส่งต่อนักเรียนภายในโรงเรียนและวางแผนการส่งต่อนักเรียนอย่างชัดเจนเป็นระบบ

คำสำคัญ: การดำเนินงาน, ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

Abstract

The purpose of this research 1) To know the results of the operation of the school's student support system. 2) To know the results of comparing the operations of the school's student support system, classified by gender and work experience. and school size 3) To know suggestions for improving the operation of the student care system of schools in Nong Suea District under the Pathum Thani Primary Educational Service Area Office 2, The sample was determined from the Krejcie and Morgan tables (Krejcie; & Morgan. 1970) by stratified random sampling and simple random sampling.

The results of the study found that

1. Operation of the school's student support system in Nong Sua District Under the Pathum Thani Primary Educational Service Area Office 2. Overall, the average level is high. When considering each side, it was found that All aspects are at a very high level. The aspect with the highest average is the aspect of transferring students, followed by the aspect of preventing and solving student problems and knowing individual students. The aspect with the lowest average was the aspect of student promotion.

2. Compare the operation of the school's student support system in Nong Sua District under the Pathum Thani Primary Educational Service Area Office 2. Classified by gender and school size Overall and in each aspect, there are no different opinions. As for the classification according to work experience, the overall picture is different and each aspect has different opinions with statistical significance at the .01 level.

3. Suggestions for developing the operation of the school's student support system. It can be summarized as follows: 1) Classroom teachers should have activities with students to enhance interpersonal relationships. 2) Set the principles for screening students to be the same guidelines. 3) Survey the needs of students in organizing various activities so that students can develop their knowledge, skills, and enhance their experiences to their fullest potential. 4) Organize training for teachers to understand the basic counseling process. 5) Understand the student referral process within the school and plan the student referral clearly and systematically.

Keywords: operations, student support system

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 หมวด 1 จุดมุ่งหมายและหลักการ มาตรา 6 กำหนดว่า “การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2553: 2)

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนให้มีความสมบูรณ์พร้อมอย่างเป็นองค์รวม ในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไว้ 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมนักเรียน 4) การป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียน และ 5) การส่งต่อนักเรียน การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษาเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับนักเรียนมากที่สุด จึงมีบทบาทหน้าที่ตามแนวทางการดำเนินงาน คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มีการศึกษาเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบ คัดกรองนักเรียนตามเกณฑ์ที่กำหนด สรุปผลจำแนกนักเรียนออกเป็นกลุ่ม ดำเนินการส่งเสริมพัฒนา และจัดกิจกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหา การช่วยเหลือนักเรียนอย่างเหมาะสม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2559: 18)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่สนับสนุนและส่งเสริมการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในระดับชั้นอนุบาล ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ได้ให้ความสำคัญทั้งทางด้านวิชาการและการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้สามารถสำเร็จการศึกษา มีคุณภาพชีวิตที่ดีตามนโยบายบริหารการจัดการศึกษาด้านการเพิ่มโอกาสและลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ภายใต้การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โครงการพาน้องกลับมาเรียน และการแก้ไขภาวะถดถอยทางการเรียนรู้ (Learning Loss) ของผู้เรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2. 2565: 3)

ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอหนองเสือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 เพื่อที่จะได้ศึกษาแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในด้านต่าง ๆ รวมไปถึงแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้โรงเรียนได้มีแนวทางในการพัฒนางานสามารถดำเนินงานตามระบบช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล ซึ่งเป็นกระบวนการสำคัญที่ครูและผู้เกี่ยวข้องจะได้ร่วมมือกันช่วยเหลือนักเรียนให้มีพัฒนาการก้าวหน้าในทุกด้าน สามารถปรับตัวแก้ปัญหาพัฒนาตนเองให้ประสบความสำเร็จ อยู่ในสังคมร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข ซึ่งผลการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่องานที่รับผิดชอบและเป็นแนวทางที่โรงเรียนจะได้นำผลการศึกษาค้นคว้าไปปรับเป็นข้อมูลเพื่อปรับปรุงการดำเนินงานในสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอหนองเสือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2

2. เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอหนองเสือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 จำแนกตามเพศ ประสบการณ์ทำงาน ขนาดโรงเรียน

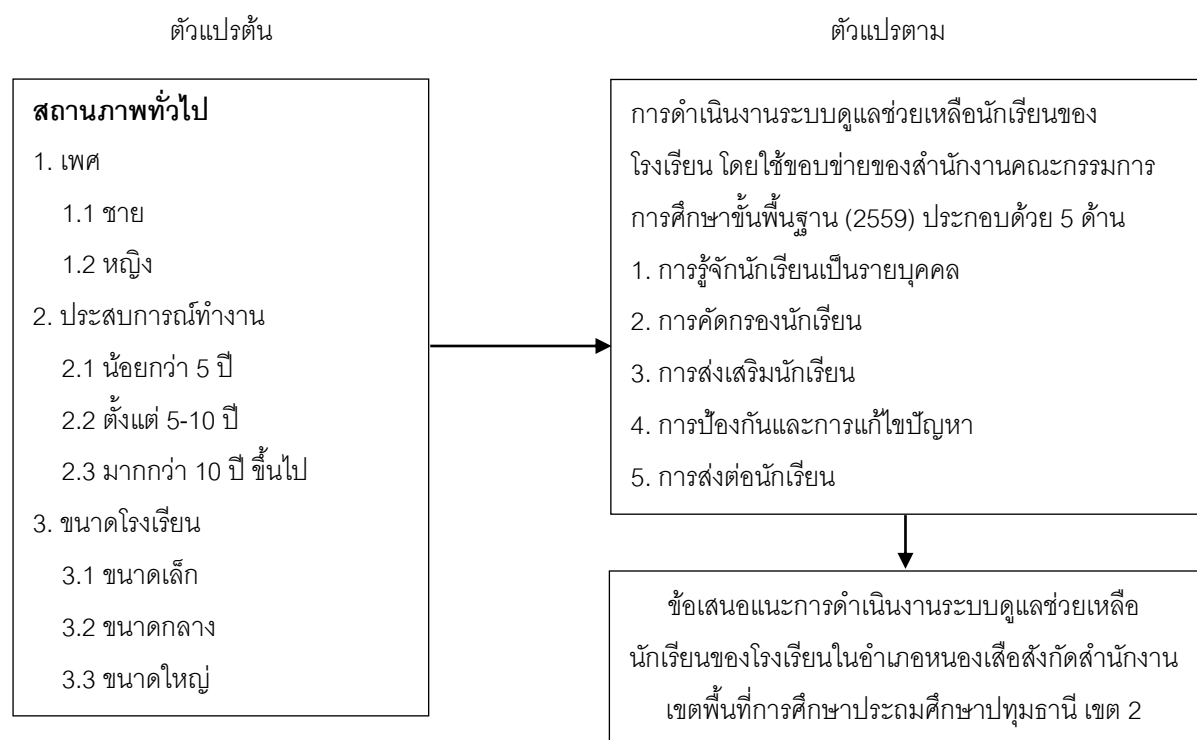
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอนองเสือ
 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอนองเสือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
 การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2
2. ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอนองเสือ สังกัด
 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 จำแนกตามเพศ ประสิทธิภาพ และขนาดโรงเรียน
3. ข้อเสนอแนะการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอนองเสือ
 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอนอง
 เสือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยใช้ขอบข่ายการดำเนินงานระบบดูแล
 ช่วยเหลือนักเรียนตามหลักการของคู่มือการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา แบ่งเป็น 5 ด้าน
 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2559: 14-20) โดยศึกษาแนวคิดจากนักวิชาการ ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาและครู ในอำเภอหนองเสือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ปีการศึกษา 2566 ประกอบไปด้วย จำนวนโรงเรียน 26 โรงเรียน ผู้บริหาร 23 คน ครู 317 คน จำนวนทั้งหมด 340 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู ในอำเภอหนองเสือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ปีการศึกษา 2566 กำหนดจากตาราง เครจซี่ และ มอร์แกน (Krejcie; & Morgan, 1970) โดยการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified random sampling) จำนวนทั้งสิ้น 181 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรต้น คือ เพศ ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดโรงเรียน
2. ตัวแปรตาม คือ การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอหนองเสือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ทั้งหมด 5 ด้าน ดังนี้ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมนักเรียน 4) การป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียน และ 5) การส่งต่อนักเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอหนองเสือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามสถานภาพลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอหนองเสือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 เป็นแบบสอบถามลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ การหาค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การทดสอบค่าที (T-test) การทดสอบเอฟ (F-test) การทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA)

ตอนที่ 3 วิเคราะห์เนื้อหา(Content analysis)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การหาค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการทดสอบค่าที (T-test) การทดสอบเอฟ (F-test) การทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA)

ผลการวิจัย

1. การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอหนองเสือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยภาพรวมรายด้าน

การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน	ระดับการดำเนินงาน			
	ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน			
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.04	.274	มาก	3
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน	4.03	.443	มาก	4
3. ด้านการส่งเสริมนักเรียน	3.82	.493	มาก	5
4. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียน	4.05	.334	มาก	2
5. ด้านการส่งต่อนักเรียน	4.07	.486	มาก	1
รวม	4.02	.204	มาก	-

ผลการศึกษา การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอหนองเสือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$, S.D. = .204) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการส่งต่อนักเรียน ($\bar{X} = 4.07$, S.D. = .486) รองลงมา คือ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียน ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = .334) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = .274) ด้านการคัดกรองนักเรียน ($\bar{X} = 4.03$, S.D. = .443) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการส่งเสริมนักเรียน ($\bar{X} = 3.82$, S.D. = .493) ตามลำดับ

2.1 ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอหนองเสือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 จำแนกตามเพศ

การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียน	เพศ				t	sig
	ชาย		หญิง			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.04	.263	4.03	.284	.266	.790
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน	4.12	.425	3.97	.446	2.360*	.019
3. ด้านการส่งเสริมนักเรียน	3.83	.458	3.82	.524	.077	.939
4. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียน	4.07	.340	4.03	.330	.912	.363
5. ด้านการส่งต่อนักเรียน	4.13	.482	4.03	.487	1.321	.188
ค่าเฉลี่ยรวม	4.05	.204	3.99	.201	1.970*	.050

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการศึกษาการเปรียบเทียบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอหนองเสือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 จำแนกตามเพศ โดยภาพรวมและรายด้าน ด้านการคัดกรองนักเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการส่งเสริมนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียน และด้านการส่งต่อนักเรียน ไม่แตกต่างกัน

2.2 ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอหนองเสือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน

การดำเนินงานระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน	ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน						F	sig
	น้อยกว่า 5 ปี		ตั้งแต่ 5-10 ปี		มากกว่า 10 ปี ขึ้นไป			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.00	.300	4.04	.260	4.07	.267	.893	.411
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน	4.00	.418	4.03	.438	4.07	.480	.258	.773
3. ด้านการส่งเสริมนักเรียน	3.86	.488	3.76	.483	3.87	.512	1.120	.329
4. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน	4.19	.289	4.01	.356	3.96	.305	7.379**	.001
5. ด้านการส่งต่อนักเรียน	4.09	.598	4.09	.475	4.03	.360	.247	.781
ค่าเฉลี่ยรวม							.428	.653

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการศึกษาการเปรียบเทียบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอหนองเสือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานพบว่า โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จากนั้นจึงทำการทดสอบเป็นรายคู่ตามวิธีของเชฟเฟ (Scheffe's method) ซึ่งต้องนำไปทำตารางเชฟเฟ (Scheffe' method) รายคู่

ประสบการณ์ในการทำงาน	$\bar{X}$	น้อยกว่า 5 ปี	ตั้งแต่ 5-10 ปี	มากกว่า 10 ปีขึ้นไป
		4.19	4.36	3.96
น้อยกว่า 5 ปี	4.19	-	.17955**	.22440**
ตั้งแต่ 5-10 ปี	4.36	-	-	.04485
มากกว่า 10 ปีขึ้นไป	3.96	-	-	-

ผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอหนองเสือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียน ประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 5 ปี กับประสบการณ์ในการทำงานตั้งแต่ 5-10 ปี และประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 10 ปี ขึ้นไป แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้ ประสบการณ์ในการทำงานของครู 5-10 ปี มีค่าเฉลี่ยมากกว่าประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า 5 ปี และประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 10 ปี ขึ้นไป

[illegible]

ผลการศึกษาระบบการเปรียบเทียบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอหนองเสือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 จำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

3. ข้อเสนอแนะการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอหนองเสือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2

3.1 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ผู้บริหารควรวางแผนเวลาให้ครูประจำชั้นสามารถมีกิจกรรมร่วมกับนักเรียนเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์และเข้าใจนักเรียนในแง่บุคคลอย่างเต็มที่ เช่น การจัดกิจกรรมประกวดห้องเรียน กิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม และกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ เป็นต้น ในการเยี่ยมบ้านนักเรียนควรมีการวางแผนการเยี่ยมบ้าน อาจกำหนดการเยี่ยมบ้านภาคเรียนละ 1 ครั้ง ปีการศึกษาละ 2 ครั้ง เพื่อให้ครูประจำชั้นสามารถนำข้อมูลของนักเรียนมาปรับปรุงให้เป็นปัจจุบัน และสามารถสอบถามพฤติกรรมของนักเรียนระหว่างอยู่บ้านจากผู้ปกครอง รวมทั้งแจ้งพฤติกรรมนักเรียนเมื่ออยู่โรงเรียนให้ผู้ปกครองทราบเช่นกัน นอกจากนี้ครูประจำชั้นและครูประจำวิชาควรมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนเพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3.2 ด้านการคัดกรองนักเรียน ผู้บริหารควรกำหนดหลักการในการคัดกรองนักเรียนให้กับครู เพื่อนำมาใช้ให้เป็นแนวทางเดียวกัน และเพิ่มแบบประเมินนักเรียนให้มีความหลากหลาย รวมถึงการนำโปรแกรมสำเร็จรูปและโปรแกรมประเมินพฤติกรรมนักเรียนมาใช้เพื่อความสะดวก รวดเร็ว ในการเก็บข้อมูล ทำให้ครูสามารถปรับปรุงข้อมูลของนักเรียนได้อยู่เสมอ นอกจากนี้ยังควรมีการส่งต่อข้อมูลของนักเรียนเป็นรายบุคคลให้กับครูประจำชั้น เพื่อให้ครูได้รับข้อมูลของนักเรียน และสามารถคัดกรองนักเรียนได้อย่างมีคุณภาพ นอกจากนี้ผู้บริหารควรจัดให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมและแบ่งกลุ่มตามความถนัดเพื่อสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน และมีการจัดทำแบบบันทึกพฤติกรรมสำหรับนักเรียนกรณีที่มีปัญหา

3.3 ด้านการส่งเสริมนักเรียน ครูควรทำการสำรวจความต้องการของนักเรียนในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้ให้นักเรียนสามารถพัฒนาความรู้ ทักษะ และเสริมสร้างประสบการณ์ของตนเองให้เต็มตามศักยภาพ เช่น การจัดโครงการส่งเสริมอาชีพ กิจกรรมชุมนุม กิจกรรมตามความสนใจและความถนัดของนักเรียนให้มีความสมบูรณ์มากขึ้น นอกจากนี้โรงเรียนควรจัดกิจกรรมสำหรับแสดงความสามารถของนักเรียนอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง เพื่อพัฒนาความสามารถและสร้างคุณค่าให้กับนักเรียน โดยจัดเวทีให้นักเรียนได้แสดงผลงานและทักษะให้ผู้อื่นได้ชื่นชม นักเรียนจะเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง

3.4 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียน ผู้บริหารควรจัดการอบรมครู เพื่อให้เข้าใจกระบวนการและเทคนิคในการให้คำปรึกษาเบื้องต้น โดยเน้นการสร้าง ความเข้าใจเชิงลึกในการให้คำปรึกษา ให้คำแนะนำที่เหมาะสมกับลักษณะของปัญหาและธรรมชาติของนักเรียน การสร้างทีมในการให้คำปรึกษานักเรียนจะช่วยเพิ่มความเข้าใจในพฤติกรรมของนักเรียน เพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหาโดยเฉพาะ นอกจากนี้ยังควรจัดกิจกรรมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และเพิ่มความตระหนักถึงความสำคัญในการป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา

3.5 ด้านการส่งต่อนักเรียน โรงเรียนยังขาดกระบวนการการส่งต่อข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนเมื่อมีการเลื่อนชั้น ครูและบุคลากรขาดความเข้าใจในการส่งต่อ ผู้ปกครองไม่ร่วมมือและไม่เห็นความสำคัญของการส่งต่อ

ดังนั้น โรงเรียนควรจัดอบรมให้ครูและบุคลากรเข้าใจกระบวนการส่งต่อนักเรียนภายในโรงเรียนและวางแผนการส่งต่อนักเรียนอย่างชัดเจนเป็นระบบ ควรมีการส่งต่อข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนที่คัดกรองเป็นกลุ่มให้ครูประจำชั้นในระดับปีการศึกษาถัดไป จัดการประสานงานกับผู้เชี่ยวชาญภายในโรงเรียนที่เป็นผู้รับการช่วยเหลือนักเรียน ได้แก่ ครูแนะแนว ครูฝ่ายปกครองในการส่งต่อภายใน หากไม่ดีขึ้น ควรมีการจัดประชุมวางแผนเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนส่งต่อภายนอก นอกจากนี้ ผู้บริหารควรอธิบายถึงความสำคัญและความจำเป็นของการส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหาไปรับการช่วยเหลือให้กับนักเรียนและผู้ปกครองรับทราบ อาจจะทำโดยการเชิญประชุม แจ้งกำหนดการ และผลลัพธ์ที่นักเรียนจะได้รับ หรือการส่งต่อนักเรียนเพื่อให้การช่วยเหลือเป็นไปตามสภาพปัญหาและพฤติกรรมของนักเรียน มีหน่วยงานรองรับที่เป็นเครือข่ายของโรงเรียน

อภิปรายผล

1. การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอนองแสง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการส่งต่อนักเรียน รองลงมา คือ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียน ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการส่งเสริม นักเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ กรรณสพร ผ่องมาศ (2561) ได้ศึกษาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดองค์กรการปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดตราด จันทบุรีและระยอง สรุปผลการวิจัย พบว่า การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดตราด จันทบุรีและระยอง โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรณิดา จำปาหอม (2566) ได้ศึกษาการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอนองแสง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 จำแนกตามเพศ ประสิทธิภาพในการทำงาน ขนาดโรงเรียน ดังนี้

2.1 จำแนกตามเพศ พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนิสา มาสุข (2560) ได้ศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูโรงเรียนสังกัดองค์กรบริหารส่วนจังหวัดระยอง จำแนกตามเพศ พบว่า โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ขวัญเนตร มุลทองจาด (2564) ได้ศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดอุดมรังสี พบว่า เมื่อจำแนกตามเพศ มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

2.2 จำแนกตามประสิทธิภาพในการทำงาน พบว่า โดยภาพรวมไม่แตกต่างกันและรายด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิรา ขุนชำนาญ (2563) ได้ศึกษาการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 พบว่า เมื่อเปรียบเทียบการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อจำแนกตามประสิทธิภาพในการทำงาน พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทักษกร งามเลิศ พระมหาสุพจน์ สุเมธ และ พระครูพิจิตรสุภากร

(2562) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 พบว่า จำแนกตามประสิทธิภาพการทำงานโดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

2.3 จำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรพัฒน์ ภักดีโพธิ์ (2558) ได้ศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 พบว่า จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อติศร แยมคุณเขาว์ (2559) ได้ศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 พบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

3. ข้อเสนอแนะการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอหนองเสือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี เขต 2

3.1 การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอหนองเสือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับมาก ทั้งนี้ ผู้บริหารควรวางแผนเวลาให้ครูประจำชั้นสามารถมีกิจกรรมร่วมกับนักเรียนเพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์และเข้าใจนักเรียนในแง่บุคคลอย่างเต็มที่ เช่น การจัดกิจกรรมประกวดห้องเรียน กิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม และกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพ เป็นต้น ในการเยี่ยมบ้านนักเรียนควรมีการวางแผนการเยี่ยมบ้าน อาจกำหนดการเยี่ยมบ้านภาคเรียนละ 1 ครั้ง ปีการศึกษาละ 2 ครั้ง เพื่อให้ครูประจำชั้นสามารถนำข้อมูลของนักเรียนมาปรับปรุงให้เป็นปัจจุบัน และสามารถสอบถามพฤติกรรมของนักเรียนระหว่างอยู่บ้านจากผู้ปกครอง รวมทั้งแจ้งพฤติกรรมนักเรียนเมื่ออยู่โรงเรียนให้ผู้ปกครองทราบเช่นกัน นอกจากนี้ครูประจำชั้นและครูประจำวิชาควรมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนเพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรเพ็ญ จิระณัฐวิรุณกุล (2562) ได้ศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย พบว่าแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ควรมีการวางแผนการออกเยี่ยมบ้านนักเรียนอย่างเป็นระบบ รวมทั้งให้ความสำคัญกับการบันทึกข้อมูลของนักเรียน เพื่อที่จะนำไปวิเคราะห์นักเรียนเป็นรายบุคคลได้อย่างชัดเจน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปราณี เตยอ่อน (2558) ได้ศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดเจ็ดริ้ว (สาครกิจโกศล) พบว่า การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ควรติดตามการย้ายเข้าย้ายออกของนักเรียนสม่ำเสมอ และทำสำเนาหลักฐานข้อมูลนักเรียนไว้ให้เป็นระบบ

3.2 การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอหนองเสือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ด้านการคัดกรองนักเรียน โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับมาก ทั้งนี้ ผู้บริหารควรกำหนดหลักการในการคัดกรองนักเรียนให้กับครู เพื่อนำมาใช้ให้เป็นแนวทางเดียวกัน และเพิ่มแบบประเมินนักเรียนให้มีความหลากหลาย รวมถึงการนำโปรแกรมสำเร็จรูปและโปรแกรมประเมินพฤติกรรมนักเรียนมาใช้เพื่อความสะดวก รวดเร็ว ในการเก็บข้อมูล ทำให้ครูสามารถปรับปรุงข้อมูลของนักเรียนได้อยู่เสมอ นอกจากนี้ยังควรมีการส่งต่อข้อมูลของนักเรียนเป็นรายบุคคลให้กับครูประจำชั้น เพื่อให้ครูได้รับข้อมูลของนักเรียน และสามารถคัดกรองนักเรียนได้อย่างมีคุณภาพ นอกจากนี้ผู้บริหารยังควรจัดให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมและแบ่งกลุ่มตามความถนัด เพื่อสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน และมีการจัดทำแบบบันทึกพฤติกรรมสำหรับนักเรียนกรณีที่มีปัญหา สอดคล้องกับ

งานวิจัยของ กูดแมน (Goodman. 2003) ได้ศึกษาการใช้แบบคัดกรองนักเรียนเป็นรายบุคคล (SDQ) เพื่อคัดกรองนักเรียนที่มีความผิดปกติทางจิตใจ รวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากผู้ปกครอง ครู และเพื่อน พบว่า ความผิดปกติทางจิตใจที่เกิดขึ้นเฉพาะบุคคล และเป็นความแปรปรวนทางอารมณ์ โดยมีเหตุมาจากพฤติกรรมส่วนบุคคล พฤติกรรมซึมเศร้า อยู่ไม่สุข/อยู่ไม่นิ่ง และพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์อื่น ๆ เช่น ความกลัวสิ่งของหรือสัตว์ บุคคลที่ถูกทอดทิ้งในวัยเด็ก และพฤติกรรมก้าวร้าวไม่เหมาะสม ทำให้การคัดกรองเยาวชนที่ผิดปกติทางจิตใจมีความแม่นยำและแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กันเดอร์สัน (Gunderson. 2020) ได้ศึกษาการใช้การประชุมสร้างเสริมในโรงเรียน เรียกชื่อเฉพาะว่าการประชุมกลุ่มครอบครัว เพื่อศึกษาการแก้ปัญหาเด็กนักเรียนหนึ่งเรียน โดยให้ผู้ปกครองที่มีลูกหลานหนึ่งเรียนได้เข้าร่วมประชุมปรึกษาหารือหาวิธีการแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยกลุ่มครอบครัวประกอบด้วย กลุ่มเสี่ยงต่ำ กลุ่มเสี่ยงปานกลางและกลุ่มเสี่ยงสูง โดยกลุ่มเสี่ยงต่ำเป็นกลุ่มนักเรียนที่เคยได้รับการลงโทษจากทางโรงเรียนบ้าง และกลุ่มเสี่ยงสูงนักเรียนเคยได้รับการลงโทษจากโรงเรียนอย่างรุนแรง ในการประชุมผู้ปกครองนักเรียนทั้ง 3 กลุ่ม การประชุมมีลักษณะเป็นกันเอง ยอมรับฟังซึ่งกันและกัน ทุกคนมีสิทธิแสดงความคิดเห็นในการเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาการหนึ่งเรียนของนักเรียน ผู้ปกครองได้ร่วมพลังที่จะสร้างเสริมครอบครัว และให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียน โรงเรียนได้ให้โอกาสครอบครัวต่าง ๆ เสนอแนวคิดที่เป็นประโยชน์อันจะนำไปสู่ข้อสรุป เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติของทางโรงเรียนต่อไป

3.3 การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอหนองเสือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ด้านการส่งเสริมนักเรียน โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับมาก ทั้งนี้ ครูควรทำการสำรวจความต้องการของนักเรียนในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้นักเรียนสามารถพัฒนาความรู้ ทักษะ และเสริมสร้างประสบการณ์ของตนเองให้เต็มตามศักยภาพ เช่น การจัดโครงการส่งเสริมอาชีพ กิจกรรมชุมนุม กิจกรรมตามความสนใจและความถนัดของนักเรียนให้มีความสมบูรณ์มากขึ้น นอกจากนี้โรงเรียนควรจัดกิจกรรมสำหรับแสดงความสามารถของนักเรียนอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง เพื่อพัฒนาความสามารถและสร้างคุณค่าให้กับนักเรียน โดยจัดเวทีให้นักเรียนได้แสดงผลงานและทักษะให้ผู้อื่นได้ชื่นชม นักเรียนจะเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง สอดคล้องกับงานวิจัยของ Walton (2007) ได้ศึกษาประสิทธิภาพของการใช้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อพัฒนาระดับผลคะแนนในแบบทดสอบตามมาตรฐานของรัฐ ซึ่งใช้ในโรงเรียนประจำอำเภอ พบว่าการวิจัยการใช้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อติดตามผลความก้าวหน้าทางด้านการวิชาการของนักเรียน ในช่วงปีการศึกษาที่โรงเรียนพยายามเพิ่มระดับคะแนนในแบบทดสอบซึ่งใช้ในการประเมินทั่วไปผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนที่ใช้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีผลการปฏิบัติงานที่ดีกว่าโรงเรียนในกลุ่มควบคุมซึ่งตั้งอยู่ในเขต 8 พื้นที่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติและยังพบว่า จำนวนครูในโรงเรียนที่เป็นกลุ่มทดลองคิดเป็นร้อยละ 74 ชอบโรงเรียนของเขาใช้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและคิดว่าจะมีการเสนอแนะให้โรงเรียนอื่น ๆ ที่ยังไม่ได้ใช้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้นำไปใช้ในโรงเรียนของตนเองด้วย และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทัชกรร งามเลิศ พระมหาสุพจน์ สุเมโธ และ พระครูพิจิตรศุภากร (2562) ได้ศึกษาประสิทธิผลการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 12 พบว่า ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียนเน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายพัฒนานักเรียนตามความต้องการและเหมาะสมกับวัยของนักเรียน

3.4 การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอหนองเสือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียน โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่

ระดับมาก ทั้งนี้ ผู้บริหารควรจัดการอบรมครู เพื่อให้เข้าใจกระบวนการและเทคนิคในการให้คำปรึกษาเบื้องต้น โดยเน้นการสร้างความรู้เข้าใจเชิงลึกในการให้คำปรึกษา ให้คำแนะนำที่เหมาะสมกับลักษณะของปัญหาและธรรมชาติของนักเรียน การสร้างทีมในการให้คำปรึกษานักเรียนจะช่วยเพิ่มความเข้าใจในพฤติกรรมของนักเรียน เพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหาโดยเฉพาะ นอกจากนี้ยังควรจัดกิจกรรมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และเพิ่มความตระหนักถึงความสำคัญในการป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา สอดคล้องกับงานวิจัยของ Mackey (2003: 1146-A) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของอุดมการณ์ในการควบคุมอัตราการออกโรงเรียนกลางคันของนักเรียนตามการรับรู้ของคณะบริหาร พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์ทางสถิติระหว่างอุดมการณ์ในการควบคุม นักเรียนกับอัตราการออกกลางคันของนักเรียน โดยผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการปรับบรรยากาศโรงเรียน อันมีผลต่อการตัดสินใจของนักเรียนในการเรียนต่อหรือออกกลางคัน การรักษานักเรียนให้อยู่ในโรงเรียนนั้นขึ้นอยู่กับบรรยากาศของโรงเรียน ผู้บริหารจึงควรมีบทบาทในการยุติความขัดแย้งและปัญหาการดูแลนักเรียน สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างคณะครูกับนักเรียน สภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงเกิดผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคม ทำให้เกิดปัญหาครอบครัว การหย่าร้าง เยาวชนถูกทอดทิ้ง ขาดการดูแลเอาใจใส่เด็กเยาวชนอย่างจริงจัง จึงทำให้เยาวชนดำรงชีวิตอย่างไม่มีความสุข จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต้องร่วมมือกันแก้ปัญหาดังกล่าว เพื่อการดูแลช่วยเหลือให้นักเรียนพัฒนาตนเองได้ อยู่ในสังคมอย่างมีความสุข และเป็นคนที่มีคุณภาพ ครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการจัดกิจกรรม ทั้งปัญหาด้านการเรียน พฤติกรรมอารมณ์ของ นักเรียนครอบครัว สถานศึกษาและสิ่งแวดล้อม และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ขวัญเนตร มูลทองจาด (2564) ได้ศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดอุดมรังสี พบว่า ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียน ควรจัดการอบรมครูเรื่องเทคนิคการให้คำปรึกษาเบื้องต้น เพื่อสามารถให้คำปรึกษาและแก้ไขปัญหาได้ตรงประเด็น

3.5 การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอนองแสง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ด้านการส่งต่อนักเรียน โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับมาก ทั้งนี้ โรงเรียนยังขาดกระบวนการการส่งต่อข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนเมื่อมีการเลื่อนชั้น ครูและบุคลากรขาดความเข้าใจในการส่งต่อ ผู้ปกครองไม่ร่วมมือและไม่เห็นความสำคัญของการส่งต่อ ดังนั้น โรงเรียนควรจัดอบรมให้ครูและบุคลากรเข้าใจกระบวนการส่งต่อนักเรียนภายในโรงเรียนและวางแผนการส่งต่อนักเรียนอย่างชัดเจนเป็นระบบ ควรมีการส่งต่อข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนที่คัดกรองเป็นกลุ่มให้ครูประจำชั้นในระดับปีการศึกษาถัดไป จัดการประชุมงานกับผู้เชี่ยวชาญภายในโรงเรียนที่เป็นผู้รับการช่วยเหลือนักเรียน ได้แก่ ครูแนะแนว ครูฝ่ายปกครองในการส่งต่อภายใน หากไม่ดีขึ้น ควรมีการจัดประชุมวางแผนเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนส่งต่อภายนอก นอกจากนี้ ผู้บริหารควรอธิบายถึงความสำคัญและความจำเป็นของการส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหาไปรับการช่วยเหลือให้กับนักเรียนและผู้ปกครอง รับทราบ อาจจะทำโดยการเชิญประชุม แจ้งกำหนดการ และผลลัพธ์ที่นักเรียนจะได้รับ หรือการส่งต่อนักเรียนเพื่อการช่วยเหลือเป็นไปตามสภาพปัญหาและพฤติกรรมของนักเรียน มีหน่วยงานรองรับที่เป็นเครือข่ายของโรงเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ขวัญเนตร มูลทองจาด (2564) ได้ทำการศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดอุดมรังสี พบว่า) ด้านการส่งต่อนักเรียน ควรมีการชี้แจงผู้ปกครองให้ทราบถึงเหตุผลที่แท้จริงของการส่งต่อนักเรียน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัชฎาธิฐญา ไสยราช และ ฉลอง ขาตุประวีณ (2562) ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษาพิเศษโลก เขต 1 พบว่า ครูที่ปรึกษาามีบทบาทสำคัญในการช่วยเหลือประสานงานกับครูท่านอื่นในการแก้ปัญหาให้นักเรียน รวมถึงการประสานงานกับผู้ปกครองและหน่วยงานภายนอกในการส่งต่อนักเรียน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการศึกษา การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอหนองเสือ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อวิเคราะห์รายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก ด้านการส่งเสริมนักเรียน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ดังนั้นครูควรทำการสำรวจความต้องการของนักเรียนในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อให้นักเรียนสามารถพัฒนาความรู้ ทักษะ และเสริมสร้างประสบการณ์ของตนเองให้เต็มตามศักยภาพ เช่น การจัดโครงการส่งเสริมอาชีพ กิจกรรมชุมนุม กิจกรรมตามความสนใจและความถนัดของนักเรียนให้มีความสมบูรณ์มากขึ้น นอกจากนี้โรงเรียนควรจัดกิจกรรมสำหรับแสดงความสามารถของนักเรียนอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง เพื่อพัฒนาความสามารถและสร้างคุณค่าคุณให้กับนักเรียน โดยจัดเวทีให้นักเรียนได้แสดงผลงานและทักษะให้ผู้อื่นได้ชื่นชม นักเรียนจะเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง

2. จากผลการศึกษา พบว่า โรงเรียนควรจัดการอบรมและให้ความรู้ครูและบุคลากร นำระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาใช้ในรูปแบบออนไลน์ เช่น การเก็บข้อมูลพื้นฐานนักเรียนในรูปแบบ google form การเยี่ยมบ้านนักเรียนในระบบออนไลน์ และการประเมินพฤติกรรมนักเรียน (SDQ) รูปแบบออนไลน์ เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีความรวดเร็ว ทันสมัย และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2

2. ควรมีการศึกษาวิจัยรูปแบบการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล

เอกสารอ้างอิง

กรรณสพร ผ่องมาส. (2561). การศึกษาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดองค์กรการปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดตราด จันทบุรีและระยอง. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

ขวัญเนตร มูลทองจาด. (2564). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดอุดมรังสี. การค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ทัชชกร งามเลิศ พระมหาสุพจน์ สุเมโธ และ พระครูพิจิตรศุภการ. (2562). ประสิทธิภาพการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12.

วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์. 5(2): 266-279.

ปราณี เตยอ่อน. (2558). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดเจ็ดริ้ว สาครกกิจโกศล. การค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- พรพัฒน์ ภักดีโพธิ์. (2558). การศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31. **วารสารวิจัยและพัฒนา**. มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์. ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- พรเพ็ญ จิระณัฐวิรุณกุล. (2562). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนพระปฐมวิทยาลัย. **วารสารการบริหารการศึกษา**. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- รัญทัญญา ไสยราช และ ฉลอง ชาตรุประชีวิน. (2562). ศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1. **วารสารราชภัฏเพชรบูรณ์สาร**. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ลัดดาวัลย์ โคตรพิมพ์. (2564). แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วรรณิดา จำปาหอม. (2566). การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3. การค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- ศิวา ขุนชำนาญ. (2563). การบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2. (2565). รายงานข้อมูลระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน พ.ศ. 2565 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2. กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา สำนักงานฯ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2559). การพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน. กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553. สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สุนิสา มาสุข. (2560). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดระยอง. งานนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อดิสร แย่งคุณเขาว์. (2559). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- Goodman, R.; Ford, T.; Simmons, H.; Gatward, R.; & Meltzer, H. (2003, October). Using the Strengths and Difficulties Questionnaire (SDQ) to Screen for Child Psychiatric Discipline in a Community Samples. Health technology assessment. International Journal of Technology Assessment in Health Care.

- J. Gunderson. (n.d.). Family Group Conference: An Innovative Approach to Truancy in Schools. A Case Study. Robert and Others. "Using the Strengths and Difficulties Questionnaire (SDQ) to Screen for Child Psychiatric Discipline in a Community Samples.
- Krejcie, R. V.; & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. **Educational and Psychological Measurement.**
- Mackey. (2003). Study the Effect of the Ideology in Rate Supervision. Coming forward Studies Halfway of Student Follows the Acknowledgment of the Management Team in at the End High School.
- Walton, C. (2007). The Effectiveness of Using a Student Monitoring System to Improve a School District's State Test Score.

E031S: องค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1

LEARNING ORGANIZATION OF THE SCHOOLS UNDER SAMUT PRAKAN PRIMARY EDUCATIOAL SERVICE AREA OFFICE 1

ลีโรว์ธน์ คินท์พิรัช¹ สมนึก การิเวท² สมศักดิ์ คงเที่ยง³

¹ นักศึกษานักศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

^{2,3} อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ปีการศึกษา 2566 จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ เครจซี และ มอร์แกน ได้กลุ่มตัวอย่าง 325 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง .227-.796 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .900 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การหาค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การทดสอบค่าที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ในกรณีที่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติของตัวแปรที่ทดสอบทำการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการทดสอบของเชฟเฟ (Scheffe's method)

ผลการวิจัย พบว่า

1. องค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากเรียงค่าคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยสามอันดับ ได้แก่ ด้านการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม ด้านการมีแบบแผนความคิด และด้านการรับรู้แห่งตนตามลำดับ
2. การเปรียบเทียบองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 จำแนกตามเพศ และจำแนกตามระดับการศึกษา โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
3. การเปรียบเทียบองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้น ด้านการคิดเชิงระบบ และด้านการมีแบบแผนความคิด

คำสำคัญ: องค์การแห่งการเรียนรู้, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1

Abstract

The purposes of this research were to study Learning Organization of the Schools under Samut Prakan Primary Educational Service Area Office 1 categorized by gender, education and working experiences. The samples defined by using Krejcie and Morgan's table were 325 teachers. The research instrument was a five-rating-scale questionnaire which its item discrimination power ranged from .227-.796 The reliability of the questionnaire was .900. Statistics used to analyze data were mean ($\bar{X}$), Standard Deviation (S.D.), t-test and one-way ANOVA. In case there was a statistical difference of the tested variables, Scheffe's method was used to compare the differences between each pair.

The research findings were as follows:

1. Learning Organization of the Schools under Samut Prakan Primary Educational Service Area Office 1 in general and all aspects was at a high level.
2. The results of data analysis in studying Learning Organization of the Schools under Samut Prakan Primary Educational Service Area Office 1 categorized by gender and education in general and all aspects should no statistically significant difference.
3. The results of data analysis in studying Learning Organization of the Schools under Samut Prakan Primary Educational Service Area Office 1 categorized by working experiences in general and all aspects were found different with statistically significance at .05 level. This extended Systems Thinking and Mental Models.

Keywords: learning organization, Samut Prakan Primary Educational Service Area Office 1

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สังคมในปัจจุบันเป็นสังคมแห่งความรู้ (knowledge-based society) ความรู้และการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องถูกนำมาใช้เป็นฐานหรือปัจจัยที่เป็นสินทรัพย์สำคัญขององค์กร องค์ความรู้ของบุคลากรในองค์กรหรือการมีทุนมนุษย์ซึ่งเป็นแรงงานที่มีความรู้ (knowledge worker) เป็นรากฐานในการเสริมสร้างศักยภาพ และความสามารถในการแข่งขันกับนานาประเทศได้อย่างยั่งยืน องค์กรต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง ทำให้บุคลากรต้องเรียนรู้ที่จะปรับตัว อีกทั้งความคาดหวังและบทบาทที่กำลังเปลี่ยนไปสำหรับบุคลากรจากความจำเป็นที่ต้องมีทักษะการทำงานแบบซ้ำเดิม บุคลากรจะต้องรู้วิธีการรับมือกับสิ่งที่ไม่คาดคิด จากที่เคยใช้ความจำและข้อเท็จจริงในการทำงานจะต้องคิดเชิงสร้างสรรค์และตอบสนองต่อสิ่งต่าง ๆ ได้ด้วยตนเอง

การศึกษาเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาประเทศและได้รับการคาดหวังให้ทำหน้าที่ต่าง ๆ ที่เป็นเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เป็นส่วนช่วยในการเพิ่มความเท่าเทียมในสังคมและเป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างอาชีพ ซึ่งเป็นตัวขับเคลื่อนการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและความเจริญรุ่งเรืองของประเทศ แต่ในสถานการณ์ปัจจุบัน โลกกำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมวัฒนธรรม การเมือง เศรษฐกิจและเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว ไม่ว่าจะเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วหรือกำลังพัฒนา ส่งผลให้วิถีชีวิตของคนที่แตกต่างกันมีความแตกต่าง

กันมากขึ้น ผู้คนจำนวนมาก หลากหลายเชื้อชาติย้ายข้ามประเทศ ข้ามภาษาและข้ามวัฒนธรรม มาอาศัยอยู่ร่วมกัน และทำงานร่วมกัน ก่อให้เกิดเป็นสังคมพหุวัฒนธรรม โลกการทำงาน ปรับเปลี่ยนจากการทำงานที่ใช้บุคคลที่มีองค์ความรู้เดียวกัน ทักษะเดียวกันและทำงาน ในสายงานเดียวกันจำเป็นต้องปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง โดยต้องจัดการศึกษาให้ทันกับสถานการณ์ โลกที่เต็มไปด้วยความรู้และข้อมูลที่เพิ่มขึ้น รวมทั้งต้องวางแผนการผลิตและพัฒนากำลังคนของประเทศให้ก้าวทันต่อกระแสอาชีพในปัจจุบัน และแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต (สถิตชัย วรานนท์วิษ. 2563: 25)

ดังนั้น องค์การทางการศึกษาจึงจำเป็นที่จะต้องปรับตัวเพื่อให้เกิดความพร้อมที่จะเผชิญหน้ากับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ความสามารถในการปรับตัวขององค์การเกิดจากการเรียนรู้ประสบการณ์ของสมาชิกในองค์การ โดยการเรียนรู้จะช่วยให้้องค์การมีศักยภาพในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผล จึงจะเกิดการพัฒนารวดเร็วและยั่งยืน องค์การจำเป็นจะต้องดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาองค์การให้มีคุณภาพ มุ่งพัฒนาศักยภาพของบุคลากร เพื่อพัฒนางานและขีดความสามารถขององค์การ ให้มีความพร้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจำเป็นต้องสร้างและพัฒนาองค์การให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning organization) โดยที่สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการสร้างผลงานไปพร้อม ๆ กับการเรียนรู้ จึงจะทำให้้องค์การปรับเปลี่ยนไปอย่างมีประสิทธิภาพ (รัตนาภรณ์ บุญกองชาติ. 2557: 1) องค์การแห่งการเรียนรู้ที่มีศักยภาพต้องสามารถยืดหยุ่นในการปรับตัวหรือเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา ทั้งนี้ เพื่อให้้องค์การสามารถดำรงอยู่ได้ด้วยดีและถาวร และเป็น้องค์การที่ทุกคน ทุกระดับ พัฒนาขีดความสามารถในการสร้างผลงานที่ดีให้กับ้องค์การด้วยใจรักอย่างต่อเนื่อง องค์การแห่งการเรียนรู้จึงเป็นพื้นฐานรองรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต (วรภัทร์ ภูเจริญ. 2551: 21)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ส่งเสริมสนับสนุนดูแลจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานมีประชากรวัยเรียนอายุ 3-17 ปี จำนวน 14,902 คน มีการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมอย่างรวดเร็ว เป็นศูนย์กลางการคมนาคมจึงเกิดชุมชนเมืองใหม่ มีประชากรแฝงและอพยพเคลื่อนย้ายเข้าออกตลอดเวลา ซึ่งส่งผลกระทบต่อการบริหารการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 เป็นอย่างมากจากบริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 และจากผลการประเมินการประกันคุณภาพภายนอกประจำปีการศึกษา 2563 พบว่าจุดที่ได้รับความนิยมคือ ครูยังต้องพัฒนาตนเองเพิ่มมากขึ้นในด้านการเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมเพื่อนำผลการประเมินไปพัฒนาเด็ก รวมไปถึงโรงเรียนต้องพัฒนาในด้านการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายในโรงเรียน และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ซึ่งชี้ให้เห็นว่าสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ยังจำเป็นที่จะพัฒนาครู บุคลากรรวมถึงการพัฒนาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ตามการเปลี่ยนแปลงของสังคมในปัจจุบัน (ภูมิ พระรักษา. 2564: 69-73)

ผู้วิจัยเห็นว่าจากสภาพปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น จากการดำเนินงานที่ผ่านมาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 คือ ปัญหาเป้าหมายในการดำเนินการที่ไม่ชัดเจน ไม่ก่อให้เกิดแรงจูงใจในการทำงานของบุคลากร ครูผู้สอนขาดกำลังใจในการพัฒนางานสอน และยังคงใช้วิธีสอนแบบที่ไม่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ขาดการทำงานเป็นทีม ครูผู้สอนส่วนใหญ่ เมื่อได้รับการพัฒนาตนเองด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการปฏิบัติงานในหน้าที่แล้ว ไม่นำไปปฏิบัติอย่างจริงจัง ขาดความต่อเนื่อง และไม่มีการพัฒนาหรือขยายผลความรู้ที่ตนเองได้รับมาไปสู่บุคคลรอบข้าง ขาดความรักความสามัคคี ไม่มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

ทำให้เกิดปัญหาผลสัมฤทธิ์นักเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ การย้ายราชการของครูทำให้องค์กรขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ ครูไม่เข้าใจถึงระบบการบริหารงานของฝ่ายบริหาร ทำให้ครูไม่สามารถปฏิบัติตามได้อย่างถูกต้อง กลายเป็นปัญหาความขัดแย้งในการทำงาน ทำให้ไม่มีความสุขในการทำงาน และเป็นปัญหาอื่นตามมาอีกมากมาย การศึกษาเรื่องการศึกษาขององค์กรแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานให้ผู้บริหารสถานศึกษา บุคลากร และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งองค์กรแห่งการเรียนรู้จะก่อให้เกิดประโยชน์กับโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 อีกทั้ง ยังส่งผลให้การจัดการศึกษามีคุณภาพมาตรฐานสอดคล้องกับความต้องการ ของผู้เรียน ชุมชน สังคม และบรรลุปเป้าหมายของการจัดการศึกษาที่กำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด

วัตถุประสงค์

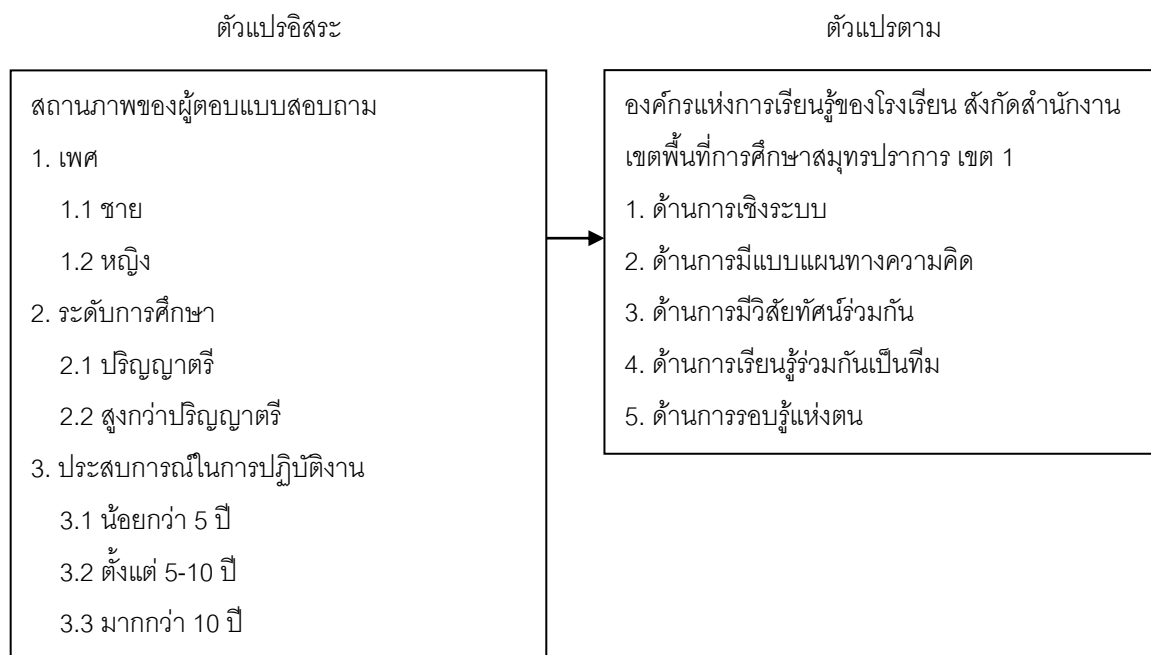
1. เพื่อศึกษาความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผู้บริหารได้ทราบถึงระดับองค์กรแห่งการเรียนรู้ ของโรงเรียนว่าอยู่ในระดับมาก ปานกลาง หรือน้อย เพื่อจะได้ปรับปรุงและพัฒนาไปสู่ผลสำเร็จในการจัดการศึกษา
2. ผู้บริหารโรงเรียนนำไปใช้ในการพัฒนาสถานศึกษาสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในอนาคต

กรอบแนวคิด

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยได้สังเคราะห์แนวคิดของนักการศึกษา และได้พิจารณาใช้แนวคิดขององค์กรการเรียนรู้ของ ปีเตอร์ เอ็ม แซงเก้ (Senge, P. M. 1990) ได้จำแนกลักษณะของการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้เอาไว้ 5 ด้าน คือ ด้านการเชิงระบบ ด้านการมีแบบแผนทางความคิด ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน ด้านการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม และด้านการรอบรู้แห่งตน ผู้วิจัยกำหนด ระดับการศึกษา รวมทั้งประสบการณ์ในการปฏิบัติงานของครูเป็นตัวแปรอิสระ ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐาน

1. ครูผู้สอนที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 แตกต่างกัน
2. ครูผู้สอนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 แตกต่างกัน
3. ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

ประชากร คือ ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 2,100 คน จากทั้งหมด 72 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 325 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซี และ มอร์แกน (Krejcie; & Morgan. 1970) ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยการแบ่งชั้นภูมิตามขนาดสถานศึกษา แล้วใช้วิธีสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling)

ตัวแปรที่ต้องศึกษา

1. ตัวแปรต้น ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ด้านการเชิงระบบ ด้านการมีแบบแผนทางความคิด ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน ด้านการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม และด้านการรับรู้แห่งตน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1

การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

3. สร้างเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้เป็นแบบสอบถามองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ประกอบไปด้วย เพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale)

นำข้อมูลที่ได้มาสร้างแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับเกี่ยวกับองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 คือมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

4. หาคุณภาพของเครื่องมือเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบโดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ซึ่งกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน

ถ้าได้ค่าดัชนีความสอดคล้องแต่ละข้อสูงกว่า 0.5 ถือว่าอยู่ในเกณฑ์ใช้ได้ ถ้าต่ำกว่านั้นจะต้องนำมาปรับปรุงแก้ไข ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

- 4.1 ปรับปรุงเครื่องมือตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ จากเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นได้นำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญทุกท่านได้ค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.8-1.00 ขึ้นไป

- 4.2 ทดลองใช้เครื่องมือ (Try out) กับกลุ่มที่ไม่ได้ถูกสุ่มเป็นกลุ่มตัวอย่างแล้ววิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามที่เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของ Cronbach โดยพบว่าค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของข้อมูลทั้งฉบับเท่ากับ .900

- 4.3 ปรับปรุงเครื่องมือหากพบว่ามีคุณภาพต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดคือมีค่าความเชื่อมั่นต่ำกว่า 0.80

- 4.4 จัดพิมพ์เครื่องมือเพื่อนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)
2. ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)
3. ค่าสถิติ t-test เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างในกรณี 2 กลุ่ม
4. ค่าสถิติ F-test ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way Anova) ใช้เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่ม เมื่อพบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงทำการทดสอบจำแนกเป็นรายคู่ด้วยวิธี Scheffe

ผลการวิจัย

1. ครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 213 คน คิดเป็นร้อยละ 65.54 ส่วนใหญ่ศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน 275 คน คิดเป็นร้อยละ 84.62 และมีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 10 ปี ขึ้นไป จำนวน 146 คน คิดเป็นร้อยละ 44.92
2. ผลการวิเคราะห์องค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 โดยรวมและรายด้าน ซึ่งรายละเอียด ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 โดยรวมและรายด้าน

องค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	อันดับ
1. ด้านการคิดเชิงระบบ	4.17	.696	มาก	4
2. ด้านการมีแบบแผนทางความคิด	4.22	.690	มาก	2
3. ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน	4.12	.670	มาก	5
4. ด้านการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม	4.22	.665	มาก	1
5. ด้านการรอบรู้แห่งตน	4.20	.760	มาก	3
ภาพรวม	4.07	.696	มาก	

จากตาราง 1 พบว่า องค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก เรียงอันดับจากค่าคะแนนเฉลี่ยมากไปน้อย 3 อันดับ ได้แก่ ด้านการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = .665) ด้านการมีแบบแผนความคิด ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = .690) และด้านการรอบรู้แห่งตน ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = .760) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม ($\bar{X} = 4.12$, S.D. = .670)

3. การเปรียบเทียบองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนตามความคิดเห็นของครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 จำแนกตามเพศ ซึ่งรายละเอียด ดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 การเปรียบเทียบองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนตามความคิดเห็นของครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 จำแนกตามเพศ โดยรวมและรายด้าน

องค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน	เพศชาย		เพศหญิง		t	P-value
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการคิดเชิงระบบ	4.21	.492	4.15	.532	1.00	.322
2. ด้านการมีแบบแผนทางความคิด	4.27	.485	4.19	.553	1.16	.251
3. ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน	4.15	.434	4.10	.431	0.94	.352
4. ด้านการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม	4.26	.441	4.20	.474	1.03	.313
5. ด้านการรอบรู้แห่งตน	4.24	.452	4.18	.490	0.85	.402
ภาพรวม	4.22	.424	4.16	.453	1.05	.291

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 2 พบว่า องค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนตามความคิดเห็นของครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 จำแนกตามเพศ โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

4. การเปรียบเทียบองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนตามความคิดเห็นของครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 จำแนกตามระดับการศึกษา ดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 3 การเปรียบเทียบองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนตามความคิดเห็นของครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 จำแนกตามระดับการศึกษา โดยรวมและรายด้าน

องค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน	ปริญญาตรี		สูงกว่าปริญญาตรี		t	P-value
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการคิดเชิงระบบ	4.19	.492	4.13	.554	0.89	.384
2. ด้านการมีแบบแผนทางความคิด	4.22	.513	4.20	.556	0.39	.702
3. ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน	4.13	.413	4.09	.465	0.71	.483
4. ด้านการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม	4.24	.452	4.19	.476	0.80	.427

ตาราง 3 (ต่อ)

องค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน	ปริญาตรี		สูงกว่า ปริญาตรี		t	P- value
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
5. ด้านการรอบรู้แห่งตน	4.22	.453	4.17	.523	0.97	.334
ภาพรวม	4.20	.426	4.15	.483	0.84	.412

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 3 พบว่า องค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนตามความคิดเห็นของครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 จำแนกตามระดับการศึกษา โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

5. การเปรียบเทียบองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนตามความคิดเห็นของครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน

ตาราง 4 ผลการเปรียบเทียบองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนตามความคิดเห็นของครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยรวมและรายด้าน

องค์กรแห่งการเรียนรู้ ของโรงเรียน	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F	P-value
1. ด้านการคิดเชิงระบบ	ระหว่างกลุ่ม	2	1.15	.57	2.15	.120
	ภายในกลุ่ม	281	75.24	.26		
	รวม	283	76.39			
2. ด้านการมีแบบแผนความคิด	ระหว่างกลุ่ม	2	1.10	.55	1.99	.140
	ภายในกลุ่ม	281	78.26	.27		
	รวม	283	79.37			
3. ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม	ระหว่างกลุ่ม	2	1.21	.60	3.29*	.030
	ภายในกลุ่ม	281	52.01	.18		
	รวม	283	53.22			
4. ด้านการเรียนรู้ร่วมกัน เป็นทีม	ระหว่างกลุ่ม	2	1.37	.69	3.25*	.041
	ภายในกลุ่ม	281	59.58	.21		
	รวม	283	60.96			

ตาราง 4 (ต่อ)

องค์การแห่งการเรียนรู้ ของโรงเรียน	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F	P-value
5. ด้านการรับรู้แห่งตน	ระหว่างกลุ่ม	2	1.39	.69	3.05*	.042
	ภายในกลุ่ม	281	64.16	.22		
	รวม	283	65.55			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	2	1.24	.69	3.191*	.041
	ภายในกลุ่ม	281	54.94	.19		
	รวม	283	56.22			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 4 พบว่า องค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนตามความคิดเห็นของครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้น ด้านการคิดเชิงระบบ และด้านการมีแบบแผนความคิด

ตาราง 5 การเปรียบเทียบรายองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนตามความคิดเห็นของครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม

ประสบการณ์การทำงาน	$\bar{X}$	น้อยกว่า 5 ปี	5-10 ปี	มากกว่า 10 ปี
		4.18	4.03	4.12
1. น้อยกว่า 5 ปี	4.18	-	0.15*	0.06
2. 5-10 ปี	4.03		-	0.09
3. มากกว่า 10 ปี	4.12			-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 5 พบว่า องค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนตามความคิดเห็นของครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 5 ปี กับครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การทำงาน 5-10 ปี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 5 ปี มีความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้สูงกว่าครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การทำงาน 5-10 ปี ส่วนคู่อื่น ๆ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 6 การเปรียบเทียบรายค่าองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนตามความคิดเห็นของครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ด้านการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม

ประสบการณ์การทำงาน	$\bar{X}$	น้อยกว่า 5 ปี	5-10 ปี	มากกว่า 10 ปี
		4.27	4.12	4.25
1. น้อยกว่า 5 ปี	4.27	-	0.16*	0.02
2. 5-10 ปี	4.12		-	0.13
3. มากกว่า 10 ปี	4.25			-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 6 พบว่า องค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนตามความคิดเห็นของครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ด้านการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 5 ปี กับ ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การทำงาน 5-10 ปี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 5 ปี มีความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้สูงกว่าครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การทำงาน 5-10 ปี ส่วนคู่อื่น ๆ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 7 การเปรียบเทียบรายค่าองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนตามความคิดเห็นของครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ด้านการรอบรู้แห่งตน

ประสบการณ์การทำงาน	$\bar{X}$	น้อยกว่า 5 ปี	5-10 ปี	มากกว่า 10 ปี
		4.26	4.10	4.22
1. น้อยกว่า 5 ปี	4.26	-	0.16*	0.04
2. 5-10 ปี	4.10		-	0.12
3. มากกว่า 10 ปี	4.22			-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 7 พบว่า องค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนตามความคิดเห็นของครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ด้านการรอบรู้แห่งตน ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 5 ปี กับครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การทำงาน 5-10 ปี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 5 ปี มีความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้สูงกว่าครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การทำงาน 5-10 ปี ส่วนคู่อื่น ๆ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาขององค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 สามารถสรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. องค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมากเรียงค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุด จากมากไปหาน้อยสามอันดับแรก ได้แก่ ด้านการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม ด้านการมีแบบแผนความคิด และด้านการรอบรู้แห่งตนตามลำดับ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลเป็นรายด้านและรายข้อ
2. ผลการเปรียบเทียบองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 จำแนกตามเพศ และจำแนกตามระดับการศึกษา โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
3. ผลการเปรียบเทียบองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านการคิดเชิงระบบ และด้านการมีแบบแผนความคิด

อภิปรายผล

องค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 สามารถอภิปรายผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. องค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ได้ใช้หลักการบริหารงานที่เน้นโรงเรียนเป็นฐาน (School-based management: SBM) ที่มีแนวคิดทางการบริหารและการจัดการศึกษาที่มุ่งให้สถานศึกษาที่มุ่งให้สถานศึกษาเป็นองค์กรหลักในการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพ (Efficiency & effectiveness school) ภายใต้กรอบของกฎหมายที่กำหนด โดยมีการกระจายอำนาจการตัดสินใจที่จะพัฒนานโยบาย วิสัยทัศน์พันธกิจ และเป้าประสงค์ของโรงเรียน และร่วมมือดำเนินการ ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณบุคลากร และบริหารทั่วไป โดยบุคคลที่มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างเท่าเทียมกันมุ่งเน้นผลผลิตผลลัพธ์ และผลกระทบที่เกิดกับผู้เรียนเป็นสำคัญภายใต้การมีส่วนร่วมและการตรวจสอบของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อรับมือกับกระแสการเปลี่ยนแปลงของยุคเทคโนโลยีและการสื่อสารที่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคมอย่างรวดเร็ว และทันต่อเหตุการณ์ โดยเฉพาะความจำเป็นในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ซึ่งเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่ทันสมัยสามารถย่อโลกไว้ได้ภายในหน้าจอเดียวมาพร้อมกับความเปลี่ยนแปลง ทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และการศึกษา ส่งผลกระทบต่อชีวิตของคนในสังคม องค์กรและการบริหารงานภายในองค์กรเป็นวงกว้าง ทำให้โรงเรียนในฐานะองค์กรหนึ่งต้องเร่งพัฒนาและปรับเปลี่ยนกระบวนการเพื่อให้สอดคล้องกับกระแสความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

เหตุผลดังกล่าวทำให้ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิราภรณ์ สีนราช (2557) ที่ศึกษาความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษามัธยมศึกษาในอำเภอบ้านบึง

จังหวัดชลบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 18 พบว่า โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประยูร อิ่มสวาสดี (2562) ที่ศึกษาลักษณะความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของมหาวิทยาลัยบูรพา ได้ผลความคิดเห็นของบุคลากรสายวิชาการของมหาวิทยาลัยบูรพา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ปรากฏผล ดังนี้

1.1 ด้านการคิดเชิงระบบ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พ.ศ. 2566-2570) ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่งผลให้การปฏิบัติงานของโรงเรียน ทุกแห่งมีทิศทางและแนวทางในการดำเนินการร่วมกัน โดยกำหนดเป้าหมายการเรียนการสอนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และทำกรณีศึกษาติดตามอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งยังมีการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาทั้งภายใน และภายนอกเพื่อเป็นกรอบแนวคิดในการดำเนินงานจากเหตุผลดังกล่าวทำให้ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ด้านการคิดเชิงระบบ โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุทธินันท์ นาคแสง (2562) ที่ศึกษาพฤติกรรมการบริหารองค์การแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลเมืองชลบุรี ด้านการคิดเชิงระบบ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านการมีแบบแผนความคิด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาได้จัดให้มีกิจกรรมการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ครูและบุคลากรทางการศึกษา ตระหนักและแสดงถึงความเป็นผู้มีวิจรรณญาณพิจารณาและตัดสินใจในการปฏิบัติงาน เป็นผู้ที่สามารถปรับเปลี่ยนวิธีคิดให้สอดคล้องเหมาะสมกับความเปลี่ยนแปลงของสังคมอยู่เสมอ จากเหตุผลดังกล่าวทำให้ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ด้านการมีแบบแผนความคิด โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ รัตนารณณ์ บุญกองชาติ (2557) ที่ศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนาความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาลงบางแก้ว (ภิรมย์ ประชาธิปไตย) จังหวัดสมุทรปราการ พบว่าพัฒนาความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ด้านการมีแบบแผนความคิด โดยรวมอยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาให้ความสำคัญกับการสร้างจุดมุ่งหมายร่วมกัน เพื่อก่อให้เกิดจิตสำนึกในการเรียนรู้มีความสนใจในการพัฒนาตนเอง และกลุ่มอย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างวิสัยทัศน์ร่วมในการพัฒนาองค์การให้เป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ร่วมกันจากเหตุผลดังกล่าวทำให้ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วมโดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิมพร พรหมเสนา (2560) ที่ศึกษาพฤติกรรมการบริหารองค์การแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่าย อริยมงคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 2 พบว่าพฤติกรรมการบริหารด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วม โดยรวมอยู่ในระดับมาก

1.4 ด้านการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากผู้บริหารโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากร โดยยึดหลักการบริหารงานแบบธรรมมาภิบาลและรับฟังความคิดเห็นของคนในองค์การ เพื่อให้

บุคลากรร่วมแสดงความคิดเห็นและใช้ประสบการณ์แลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน ดึงศักยภาพของบุคลากรมาเข้าร่วมกับ ภูมิปัญญาที่มีอยู่สร้างผลงานที่มีคุณค่าแก่องค์กรอย่างเต็มศักยภาพ จากเหตุผลดังกล่าวทำให้ความเป็นองค์การ แห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ด้านการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิเศษ ชววรรณง (2562) ที่ศึกษา รูปแบบการพัฒนาองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาคำสร้อยพิทยาสรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 22 พบว่าการพัฒนาองค์การแห่งการเรียนรู้ ด้านการเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม โดยรวมอยู่ในระดับมาก

1.5 ด้านการรอบรู้แห่งตน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 มีการดำเนินงานตามนโยบายที่สนับสนุนให้ครู กระตือรือร้นในการพัฒนาตนเอง มีความสนใจใฝ่เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ อย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ เป็นผู้ที่สร้างบรรยากาศ ของการเรียนรู้อย่างมีเป้าหมาย และเป็นผู้ที่เรียนรู้ตลอดเวลา จากเหตุผลดังกล่าวทำให้องค์การแห่งการเรียนรู้ของ โรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ด้านการรอบรู้แห่ง ตนโดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ดิสกุล เกษมสวัสดิ์ (2560) ที่ศึกษาการพัฒนาตัวบ่งชี้วัดรวมความ เป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของศูนย์การศึกษานอกสถานศึกษาจังหวัดพม่า การพัฒนาตัวบ่งชี้ด้านการรอบรู้แห่งตน โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 จำแนกตามเพศ โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ ทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเพศชายและเพศหญิงมีมุมมองในความเป็นองค์การ แห่งการเรียนรู้ไม่แตกต่างกันโดยโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สมุทรปราการ เขต 1 ได้ผ่านกระบวนการอบรมและพัฒนาศักยภาพของตนเอง และมีทักษะที่พร้อมต่อการทำงาน โดยเฉพาะการสอน โดยการฝึกฝนดังกล่าวได้กระทำการโดยคณะ มิได้แบ่งแยกเพศในการอบรม ดังนั้น จึงทำให้ โรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 มีกระบวนการคิด ในการทำงานที่มุ่งความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ราตรี ต๊ะพันธุ์ (2561) ที่ศึกษาคุณลักษณะความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาเตรียมทหารจำแนกตามเพศ พบว่า บุคลากรที่มี เพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อลักษณะความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยทางสถิติ และ สอดคล้องกับงานวิจัยของ รุสนานี ยามา (2556) ที่ศึกษาปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อสภาพการเป็นองค์การแห่งการ เรียนรู้ของสถานศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า เพศของผู้บริหารส่งผลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ ของสถานศึกษา โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3. ผลการเปรียบเทียบองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 จำแนกตามระดับการศึกษาได้แก่ ระดับปริญญาตรี และระดับสูงกว่า ปริญญาตรี โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากหน่วยงานต้นสังกัดได้กระทำการคิดสรรและพัฒนาครูผู้สอนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ได้ครูที่มีคุณภาพ ตรงตามเป้าประสงค์ของการพัฒนาประเทศ ดังจะเห็นได้จากโครงการที่ดำเนินการ อาทิ โครงการผลิตครูสู่มืออาชีพ ที่มุ่งเน้นการพัฒนาศักยภาพครูเฉพาะบุคคลตามความถนัดและต้องการเพื่อต่อยอดความสามารถให้กับครูอย่าง ต่อเนื่อง โครงการพัฒนาครูสู่มืออาชีพที่มุ่งพัฒนาความเป็นครูผู้สอนทั้งจิตวิญญาณ และทักษะการสอนสร้างครูปัณท์

ใหม่ที่มีทักษะและจิตวิญญาณของความเป็นครูในขณะเดียวกัน ก็ได้เสริมแรงจูงใจด้วยโครงการครูดีเยี่ยมที่มุ่งให้กำลังใจครูที่ปฏิบัติหน้าที่มีการพัฒนาตนเองและพัฒนาการสอนอย่างต่อเนื่องเป็นกำลังใจให้กับครูที่ดี และเป็นแบบอย่างให้กับครูท่านอื่นต่อไป ซึ่งส่งผลให้องค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับประถมศึกษาจำแนกตามระดับการศึกษาไม่มีความแตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชีรยุทธ จิมอายา (2560) ที่ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 4 พบว่า ระดับการศึกษาของครูต่อความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาโดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

4. ผลการเปรียบเทียบองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 จำแนกประสบการณ์การทำงาน ได้แก่ น้อยกว่า 5 ปี ตั้งแต่ 5-10 ปี และมากกว่า 10 ปี ขึ้นไป โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องตามสมมติฐาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าครูของโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถสูง เนื่องจากได้รับการคัดเลือกมาเป็นอย่างดี ในการสอบแข่งขันเข้าบรรจุรับราชการ และผ่านการเตรียมความพร้อม และพัฒนาตนเองอย่างเข้ม เป็นระยะเวลา 2 ปี อีกทั้งยังมีการอบรมพัฒนาศักยภาพ ความรู้ ความสามารถด้านการสอน จริยธรรม ทักษะพิเศษ การพัฒนาตนเองการทำงานเป็นทีม และสมรรถนะประจำสายงาน คือ การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการวิจัยการสื่อสาร การจูงใจ และการมีวิสัยทัศน์ ทำให้บุคลากรในระยะน้อยกว่า 5 ปี ต้องทำการพัฒนาตนเองเป็นอย่างมาก เพื่อให้มีคุณภาพจึงทำให้การเปรียบเทียบองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทศวรรณ เพ็งพุ่ม (2563) ที่ศึกษาปัจจัยขององค์กรแห่งการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพผลสถานศึกษาศึกษาสังเคราะห์ สังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ปัจจัยด้านประสบการณ์ในการทำงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพผลสถานศึกษาโดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านความคิดเชิงระบบ และด้านการมีแบบแผนความคิดนั้น อาจเป็นเพราะปัจจุบันมีการจัดกิจกรรมให้ครูได้แสดงความคิดเห็นร่วมกัน โดยผ่านการจัดกิจกรรมกลุ่มแบบคละทำให้ครูที่มีประสบการณ์การทำงานที่ต่างกัน เกิดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ทั้งด้านความรู้ ความคิด ประสบการณ์ และวิสัยทัศน์ เกิดเป็นเครือข่ายทำให้มีกระบวนการคิดและแนวทางในการทำงานคล้ายคลึงกัน ดังนั้น จึงทำให้ผลการเปรียบเทียบองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 จำแนกประสบการณ์การทำงาน ด้านความคิดเชิงระบบ และด้านการมีแบบแผนความคิดแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เกษม คำน้อย (2550) ที่ศึกษาภาวะความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษวิทยาเขต 1 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยรวมและรายด้าน มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า องค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ด้านการมีวิสัยทัศน์รวมมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ดังนั้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ผู้บริหารควรส่งเสริม สนับสนุนให้บุคลากรได้ปรับเปลี่ยน แนวความคิด

และวิธีการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับนโยบายของสถานศึกษา ควรนำปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในขณะปฏิบัติงานมาวิเคราะห์ ตามสภาพความเป็นจริง แลกเปลี่ยนความรู้ ทำความเข้าใจรูปแบบความคิดความเชื่อและค่านิยมของแต่ละบุคคลและหาทางเลือกวิธีการแก้ไขที่ดีที่สุด รวมทั้งนำแนวคิดใหม่ ๆ มาปรับใช้ในการพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 พบว่า ประสิทธิภาพการทำงานในสถานศึกษาที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อองค์กรแห่งการเรียนรู้แตกต่างกัน ดังนั้นผู้บริหารควรส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรที่มีประสิทธิภาพการทำงานในสถานศึกษาที่หลากหลายร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาเพื่อให้บุคลากรได้รับรู้ถึงเป้าหมายในอนาคต วิเคราะห์บริบทของสถานศึกษาตามสภาพความเป็นจริงปรับเปลี่ยนแนวความคิดและวิธีการปฏิบัติงานเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของสถานศึกษา พร้อมทั้งแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ในการทำงาน นอกจากนี้ควรส่งเสริมให้มีการจัดการปฐมนิเทศและการนิเทศภายในพร้อมทั้งกระตุ้นให้บุคลากรมีความกระตือรือร้น สนใจใฝ่หาความรู้อยู่เสมอและนำมาปรับใช้ในการทำงานเพื่อพัฒนาองค์กรไปสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษารูปแบบการพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 เพื่อนำไปใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาสถานศึกษาต่อไป
2. ควรศึกษาพฤติกรรมการบริหารองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 เพื่อนำไปใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาต่อไป
3. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 เพื่อนำไปใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- เกษม คำน้อย. (2550). ภาวะความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตพื้นที่การศึกษาการศึกษาเชียงใหม่ เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- จิราพรณ เสียงเพราะ. (2560). การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 11 ในจังหวัดสุราษฎร์ธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- จิราภรณ์ สีหาสา. (2557). ความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอบ้านโป่ง จังหวัดชลบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ดิศกุล เกษมสวัสดิ์. (2560). การพัฒนาตัวบ่งชี้รวมความเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.

- ทศวรรณ เพ็งพุ่ม. (2563). ปัจจัยการแห่งการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- ธีรยุทธ จิมอายา. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 4. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- นครินทร์ จัปจิตต์. (2562). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อองค์กรแห่งการเรียนรู้ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- ประยูร อิมสวาสดี. (2562). ลักษณะความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของมหาวิทยาลัยบูรพา. ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุสิตบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พิมพ์พร พรมเสนา. (2560). พฤติกรรมการบริหารองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายอริยมงคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 2. งานนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ภูมิ พระรักษา. (2564). การวิจัยและพัฒนาศูนย์บริหารการศึกษาด้วยเทคโนโลยีดิจิทัลในสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1. สารนิพนธ์. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1.
- มนต์ชัย พินิจจิตสมุทร. (2558). ผู้นำกับองค์กรแห่งการเรียนรู้. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย. 24(3): 7-8.
- รัตนภรณ์ บุญกองชาติ. (2557). สภาพและแนวทางการพัฒนาความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนคลองบางแก้ว (ภิรมย์ประชารายภูร์) จังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ราตรี ต๊ะพันธุ์. (2561). กลยุทธ์การพัฒนาโรงเรียนเตรียมทหาร ตามแนวคิดการเรียนรู้ขององค์กร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยรังสิต.
- รุสนานี ยาโม. (2556). ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อสภาพการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- วรภัทร์ ภูเจริญ. (2551). Learn how to learn ให้ความรักก่อนให้ความรู้. กรุงเทพฯ: อริชน.
- วิเศษ ชาวระนอง. (2562). รูปแบบการพัฒนาองค์กรแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนคำสร้อยพิทยาสรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22. ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สถิตชัย วรานนท์วินช. (2563). การบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: เจริญดีมีนคง.
- สุทธยา อร่ามรัตน์. (2562). ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- สุทธินันท์ นาคแสง. (2562). พฤติกรรมการบริหารองค์กรแห่งการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดเทศบาลเมืองชลบุรี. งานนิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.

Krejcie, R. V.; & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*. 30(3): 607-610.

Marquardt, M. J. (1996). *Building the Learning Organization: A Systems Approach to Quantum Improvement and Global Success*. Minnesota: McGraw Hill. 16(4): 27-29.

Senge, P. M. (1990). *The Fifth Discipline: The Art and Practice of the Learning Organization*. London: Century Press. 20(9): 50-57.

E032S: ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในสหวิทยาเขตนเรศวร สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี

CREATIVE LEADERSHIP OF THE SCHOOL ADMINISTRATORS SECONDARY EDUCATION
SERVICE SUPHANBURI PROVINCE NARESUAN

ส.สยามภู จัณฑ์ทอง¹ อัจฉรา ประเสริฐสิน² อมรรัตน์ ประวัติรุ่งเรือง³

¹ นักศึกษานักศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

² ผู้อำนวยการสำนักกิจการนักศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

³ อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในสหวิทยาเขตนเรศวร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี และเพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในสหวิทยาเขตนเรศวร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี วิธีการศึกษาได้ศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูในสหวิทยาเขตนเรศวร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี จำนวน 278 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยนำไปทดลองสอบถาม (try-out) กับกลุ่มทดลองสอบ จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของ Cronbach ได้ค่าความเชื่อมั่นของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้ง 4 ด้าน เท่ากับ .988 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และ F-test

ผลการวิจัย พบว่า 1) ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในสหวิทยาเขตนเรศวร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี โดยภาพรวม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก 2) การเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ดังนี้ 2.1) ครูที่อยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดของโรงเรียนและวิทยฐานะต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ด้านความยืดหยุ่นและปรับตัว ด้านวิสัยทัศน์ ด้านจินตนาการ ไม่แตกต่าง 2.2) ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ด้านวิสัยทัศน์ และด้านจินตนาการแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

The purposes of this study were to study the creative leadership of school administrators in at Saha Naresuan Campus, The Secondary Educational Service Area Office Suphanburi and to compare the creative leadership of school administrators at Saha Naresuan Campus, The Secondary Educational Service Area Office Suphanburi. The research methodology focused on a sample group of teachers at

Naresuan University campus, The Secondary Educational Service Area Office Suphanburi. Questionnaires were used as a tool to collect data from 278 teachers. 30 teachers were chosen to answer the questionnaires in order to find the alpha correlation coefficient using Cronbach's method and to obtain confidence values for the creative leadership of school administrators in all 4 areas. The result was at .988. The statistics applied in data analysis included frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, and F-test.

The research results revealed as follows: 1) According to the creative leadership of school administrators from Saha Naresuan Campus, under the Secondary Educational Service Area Office Suphanburi, the result indicates that teachers have opinions at the high level. 2) Comparison of creative leadership among school administrators revealed as follows: 2.1) According to teachers who teach in different schools and have different academic positions, they have no different opinions about creative leadership of school administrators, creativity, flexibility, adaptability, and vision. 2.2) Teachers who have different work experience have different opinions about the creative leadership of school administrators in terms of creativity with the statistical level of .05. Moreover, the vision and imagination aspect show the statistical significance level of .01.

Keywords: creative leadership, school administrators

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของโลกยุคปัจจุบัน ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระบบเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครองและวัฒนธรรมโลกอย่างต่อเนื่องและรวดเร็ว ส่งผลกระทบไปทั่วทั้งโลกด้วยอิทธิพลของกระแสโลกาภิวัตน์ การพัฒนาประเทศในระยะแผนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 เป็นแผนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่จะมุ่งพัฒนาสู่ “สังคมที่มีความสุขอย่างยั่งยืน” โดยให้ความสำคัญกับการสร้างสมดุลของการพัฒนาให้เกิดขึ้นในทุกมิติ ทั้งมิติทางเศรษฐกิจ สังคมทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และนำ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ทั้งนี้เพื่อนำไปสู่ความอยู่ดีมีสุขของคนไทย และเกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนตลอดไป โดยยังคงยึด “คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา” มาเป็นแนวปฏิบัติในการบริหารและพัฒนาประเทศต่อเนื่องจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2555-2559) แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2555-2559) ได้กำหนดจุดมุ่งหมายไว้ว่าเพื่อพัฒนาชีวิตมนุษย์ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำเนินชีวิต อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2555)

การจัดการศึกษาเป็นกระบวนการที่มีองค์ประกอบหลายประการ เพื่อนำไปสู่เป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพมนุษย์ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2553: 7) มาตรา 4 “สถานศึกษา” หมายความว่า สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยโรงเรียน ศูนย์การเรียนรู้ วิทยาลัย สถาบัน มหาวิทยาลัย หน่วยงานการศึกษา หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ หรือของเอกชนที่มีอำนาจ

หน้าที่หรือมีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา และหมวด 1 (มาตรา 6) การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจสติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ดังนั้น สถานศึกษาหรือโรงเรียน ต้องจัดการเรียนการสอนเป็นหลักให้กับนักเรียนซึ่งเป็นเป้าหมายหลัก เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถของผู้เรียนได้อย่างสร้างสรรค์ประสบความสำเร็จต่อไป

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งที่จะนำไปสู่ความมีประสิทธิภาพของสถานศึกษา และบรรลุจุดมุ่งหมายขององค์กร ทั้งยังเป็นผู้ที่มีผลต่อพฤติกรรมของบุคคลในองค์กรอย่างมากทั้งในแง่การสร้างพฤติกรรมและควบคุมพฤติกรรมของบุคคล ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องมีภาวะผู้นำและมีพฤติกรรมผู้นำที่เหมาะสมที่ถือได้ว่าเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ในมน้ำให้ผู้ตามมีความตั้งใจและความกระตือรือร้นในการร่วมกันปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิผลบรรลุและวัตถุประสงค์ของหน่วยงานประสิทธิผลของสถานศึกษา ถือได้ว่าเป็นผลแห่งความสำเร็จและความมีประสิทธิภาพของสถานศึกษาเป็นผลที่สืบเนื่องจากการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องสถานศึกษาจะต้องเป็นผู้นำที่มีความสามารถก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพัฒนาสถานศึกษาจนบรรลุตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้ ดังนั้น สถานศึกษาที่มีประสิทธิผลหรือที่ประสบความสำเร็จนั้นต้องอาศัยภาวะความเป็นผู้นำของผู้บริหาร ต้องอาศัยบรรยากาศแห่งการยอมรับนับถือและไว้วางใจซึ่งกันและกัน ต้องอาศัยความทุ่มเทพยายามในทุกด้านจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง ต้องอาศัยความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ต้องอาศัยทรัพยากรที่เพียงพอและมีคุณภาพ ต้องอาศัยความมีวิสัยทัศน์เกี่ยวกับการบริหารหลักสูตร จัดการเรียนการสอน เทคโนโลยีและหลักการแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเพื่อทิศทางของการพัฒนาที่ถูกต้องอันเป็นบทบาทที่สำคัญของผู้บริหาร (ศราวุธ กางสำโรง. 2559: 4)

ในปัจจุบันนี้มีความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสูงมาก ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรมีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ซึ่งสอดคล้องกับ เตือนใจ สุนกุล (2562) ได้ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 พบว่า 1) ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) แนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 ได้แก่ (1) ด้านจินตนาการ (2) ด้านวิสัยทัศน์ (3) ด้านแรงบันดาลใจ (4) ด้านความยืดหยุ่น และสอดคล้องกับ อิบติซาม เจะหะ (2564) ซึ่งศึกษาเรื่องภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 พบว่า 1. ระดับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.58$, S.D. = 0.35) เมื่อ พิจารณารายด้านพบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านความยืดหยุ่น ($\bar{X} = 3.66$, S.D. = 0.48) รองลงมา คือ ด้านวิสัยทัศน์ ($\bar{X} = 3.61$, S.D. = 0.59) และด้านการทำงานเป็นทีม ($\bar{X} = 3.58$, S.D. = 0.35) มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด 2. ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 จำแนกตามตัวแปรเพศ ภาพรวมและรายด้าน พบว่า ไม่แตกต่าง จำแนกตามตัวแปรอายุ ภาพรวมพบว่า ไม่แตกต่าง จำแนกตามตัวแปรวุฒิการศึกษา ภาพรวมพบว่า ไม่แตกต่าง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการทำงานเป็นทีมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และจำแนกตามตัวแปรประสบการณ์

การทำงานภาพรวมพบว่าไม่แตกต่าง 3. ผลการศึกษาข้อเสนอแนะในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 ในด้านวิสัยทัศน์พบว่า ผู้บริหารควรมีวิสัยทัศน์กว้างไกลและสามารถมองเห็นภาพความเป็นไปได้ของการพัฒนาในอนาคต โดยการวิเคราะห์และสังเคราะห์บริบทของสถานศึกษาอย่างรอบคอบ ด้านความยืดหยุ่นพบว่า ผู้บริหารควรมีวิธีการแก้ปัญหาที่หลากหลาย ไม่ยึดติดกับวิธีแก้ปัญหาแบบเดิม ๆ และเปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ ด้านจินตนาการพบว่า ผู้บริหารควรเป็นผู้นำที่มีลักษณะของการเป็นผู้ที่มีสติปัญญาที่เฉลียวฉลาดในการนำทรัพยากรมาใช้ให้เกิดประโยชน์เพื่อการสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้นกับสถานศึกษา ด้านแรงจูงใจพบว่า ผู้บริหารควรสร้างแรงบันดาลใจและรู้จักสร้างขวัญกำลังใจในทางที่สร้างสรรค์ และรู้จักใช้ทักษะการสื่อสารที่เป็นมิตรกับผู้ใต้บังคับบัญชา และด้านการทำงานเป็นทีมพบว่า ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีความเข้าใจ ผูกพันและมีความร่วมมือกัน ตลอดจนเป็นนักประสานงานที่ดี

การบริหารสถานศึกษา คือ การดำเนินงานของกลุ่มบุคคลที่จัดกิจกรรมทางกิจกรรมทางการศึกษา โดยมีผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติภารกิจอย่างเป็นระบบและบริหารงานในสถานศึกษาทุกด้าน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายตามที่สถานศึกษากำหนดไว้ (ธนาภรณ์ นิลพันธุ์นันท. 2562: 10) และการบริหารการศึกษายังหมายถึงกระบวนการที่มุ่งไปสู่จุดหมายที่กำหนดไว้ด้วยองค์ประกอบหลายประการ เช่น การตัดสินใจองค์กร แรงจูงใจ ภาวะผู้นำ โดยการบริหารต้องคำนึงถึงผลกระทบที่จะตามมาและสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในอนาคต (Hoy, W. K.; & Miskel C. G. 200: 431-438) เพราะภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ เป็นความสามารถในการจูงใจ หรือนำบุคคลอื่น ๆ อย่างมีวิสัยทัศน์ กระตุ้นและสนับสนุนให้เกิดการทดลอง ภายในองค์กร เพื่อที่จะทำให้นักเรียนสามารถคิดนอกกรอบ กล้าคิดกล้าตัดสินใจ มีความคิดสร้างสรรค์หาแนวทางใหม่ ๆ ในการบริหารและการสื่อสารภายในองค์กร มีความสามารถในการปรับตัวและกระบวนการทำงานต่าง ๆ ในองค์กรให้มีความง่าย คล่องตัว และยืดหยุ่นเข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ดีมากขึ้น (สุภาพ ฤทธิ์บำรุง. 2556)

จากสภาพปัญหาและความสำคัญดังที่กล่าวมา ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษานับว่าเป็นกลไกสำคัญยิ่งในการขับเคลื่อนผลักดันให้การพัฒนาประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาในสถานศึกษา ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพพึงประสงค์ของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในสหวิทยาเขตนครสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี เพื่อนำผลวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในสหวิทยาเขตนครสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในสหวิทยาเขตนครสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี

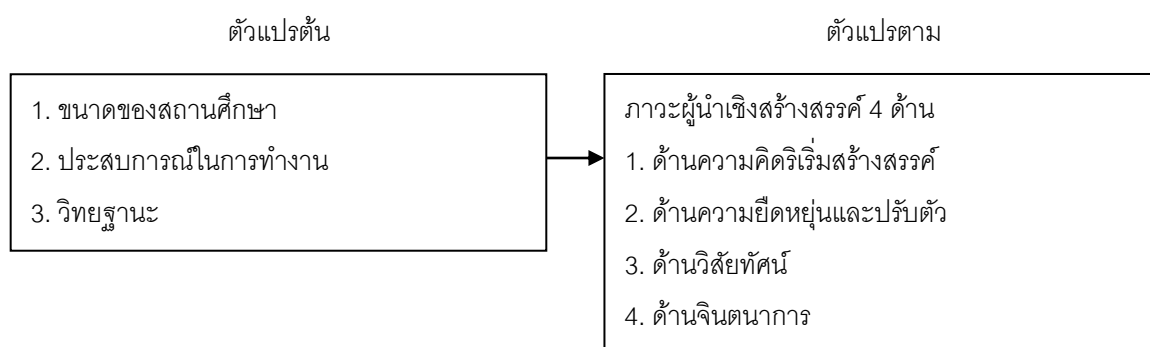
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ผู้บริหารสถานศึกษาได้นำข้อค้นพบเกี่ยวกับองค์ประกอบสำคัญที่สามารถนำไปปรับปรุงเพื่อพัฒนาคุณภาพการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาในสหวิทยาเขตนครสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี ให้มีคุณภาพและมาตรฐานตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาระดับพื้นฐานกำหนด
2. ผู้บริหารสถานศึกษาทราบผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดในสหวิทยาเขตนครสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี เพื่อที่ผู้บริหารสามารถนำไปใช้เป็นแนวทาง ในปรับปรุงการปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้น
3. ผู้บริหารสถานศึกษาได้แนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตนครสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี

กรอบแนวคิด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี มีหน้าที่จัดการศึกษาให้มีความก้าวหน้า ระดับการพัฒนา และความครอบคลุมครบถ้วนของคุณภาพการศึกษาโดยเป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ดังนั้น การศึกษาการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในสหวิทยาเขตนครสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี ครั้งนี้ จึงใช้กรอบแนวคิดในการวิจัย โดยจำแนกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย เรื่อง ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในสหวิทยาเขตนครสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี โดยได้ศึกษาแนวคิดของ อิบตีซาม เจะหะ (2564); อัยรีน สماعيل (2562); สุทธินันท์ วงศ์มุสิก (2565); เตือนใจ สุนกุล (2562); วรณภา ทะอินทร์ (2565); พัชรี อินทาบัจ (2563); เสาวนีย์ สมบูรณ์ศิริรัตน์ (2562); ศศิภาดา เก็จโกวิท (2563); กิลฟอร์ด (Guilford. 1971); ดูบริน (Dubrin. 2010); เบนนิส (Bennis. 2002); รีวเตอร์ (Reuter. 2011) ดังกรอบแนวคิดการทำวิจัยมีดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานของการวิจัย

ครูที่มีสถานภาพแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตนครสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรีต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากร คือ ครูโรงเรียนในสหวิทยาเขตนครสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี ปีการศึกษา 2566 ระดับมัธยมศึกษา จำนวน 8 โรงเรียน ครู จำนวน 573 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง คือ ครู ซึ่งกำหนดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ Krejcie; & Morgan (1970) ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างคือ ครู 231 คน ผู้วิจัยเพิ่มกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 20 เพื่อป้องกันการสูญหายของข้อมูล ได้กลุ่มตัวอย่างรวมทั้งหมด 278 คน จากนั้นผู้วิจัยดำเนินการเลือกตัวอย่างโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้สถานศึกษาเป็นหน่วยในการสุ่ม (Sampling Unit) หลังจากนั้นใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีจับสลากแบบไม่ใส่คืน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. นำแบบสอบถามที่ได้รับคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาปรับปรุงแก้ไขแล้ว เสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถาม และหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Item Objective Congruence) พบว่าแบบสอบถามนำไปใช้ได้ แต่ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอและให้มีการปรับแก้ข้อคำถามเพื่อให้เข้าใจง่ายขึ้น ได้ค่า IOC เท่ากับ 1.00
2. ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ จากนั้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง
3. ทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของ ครอนบาค (Cronbach, 1990: 202-204) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ .988
4. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้วมาปรับปรุงอีกครั้งหนึ่ง แล้วนำแบบทดสอบที่สมบูรณ์แล้วไปใช้ในการเก็บข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ยื่นหนังสือถึงบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ เพื่อทำหนังสือขอความร่วมมือ สถานศึกษาในสหวิทยาเขตนครสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี เพื่อขอความอนุเคราะห์ ผู้บริหารสถานศึกษาในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ช่วงเวลาในการเก็บข้อมูลอยู่ระหว่างเดือนตุลาคม ถึงเดือนธันวาคม 2566

2. ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยส่งแบบสอบถามออนไลน์ที่สร้างด้วยแอปพลิเคชัน Google Form ส่งผ่านช่องทาง Line, G-mail, และ Face book ให้โรงเรียน จำนวน 8 โรงเรียนๆ ละ 10-30 คน ตามสัดส่วนจำนวนครูในโรงเรียน

3. ผู้วิจัยรับคำตอบจากการส่งแบบสอบถามออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชัน Google Form รวบรวมกลับคืนมาจำนวน 278 คน คิดเป็นร้อยละ 100 จากนั้นดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลตามขั้นตอนการวิจัย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ได้ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ค่าร้อยละ(Percentage) เพื่อใช้อธิบายความถี่และร้อยละของข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม
2. ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)
3. ค่าสถิติ t-test เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างในกลุ่ม 2 กลุ่ม
4. ค่าสถิติ F-test ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way Anova) ใช้เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่ม เมื่อพบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงทำการทดสอบจำแนกเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ Least Significant Difference (LSD)

ผลการวิจัย

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตนครสวรรค์
 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี โดยภาพรวมแต่ละด้าน ดังนี้

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น	ลำดับ
1. ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	3.69	1.009	มาก	2
2. ด้านความยืดหยุ่นและปรับตัว	3.65	.982	มาก	3
3. ด้านวิสัยทัศน์	3.73	.998	มาก	1
4. ด้านจินตนาการ	3.65	.990	มาก	4
รวม	3.68	.958	มาก	-

จากตาราง 1 พบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในสหวิทยาเขตนครสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี โดยภาพรวม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.68$, S.D. = 0.958) เมื่อพิจารณารายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ด้านวิสัยทัศน์ มีความเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.73$, S.D. = .998) รองลงมาคือ ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.69$, S.D. = 1.009) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านจินตนาการ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.65$, S.D. = .990) ตามลำดับ

2. การทดสอบสมมติฐาน

ตาราง 2 เปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในสหวิทยาเขตนครสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสพพรณบุรี จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ของผู้บริหารสถานศึกษา	ขนาดของโรงเรียน		ประสพการณ์ในการ ทำงาน		วิทยฐานะ	
	F	P-value	F	P-value	F	P-value
1. ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	2.532	.081	4.359*	0.014	0.891	0.412
2. ด้านความยืดหยุ่นและปรับตัว	2.329	.099	2.627	0.074	0.155	0.857
3. ด้านวิสัยทัศน์	1.701	.184	5.928**	0.003	0.151	0.86
4. ด้านจินตนาการ	2.504	.084	6.098**	0.003	0.459	0.633

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05, ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 2 พบว่า ขนาดของโรงเรียนและวิทยฐานะต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในสหวิทยาเขตนครสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสพพรณบุรี ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ด้านความยืดหยุ่นและปรับตัว ด้านวิสัยทัศน์ ด้านจินตนาการ ไม่แตกต่าง

ประสพการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในสหวิทยาเขตนครสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสพพรณบุรี ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 ด้านวิสัยทัศน์และ ด้านจินตนาการแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01 และด้านความยืดหยุ่นและปรับตัว มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

ตาราง 3 ผลการทดสอบความแตกต่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในสหวิทยาเขตนครสวรรค์
 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

ประสบการณ์ในการทำงาน		1-5 ปี	6-10 ปี	มากกว่า 10 ปี
	$\bar{X}$	3.48	3.74	3.89
1-5 ปี	3.48	-	-.254 (.203)	-.411* (.011)
6-10 ปี	3.74	-	-	-.157 (.566)
มากกว่า 10 ปี	3.89	-	-	-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 3 ครูที่มีประสบการณ์การทำงาน 1-5 ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในสหวิทยาเขตนครสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์สูงกว่าครูที่มีประสบการณ์การทำงาน 6-10

ตาราง 4 ผลการทดสอบความแตกต่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในสหวิทยาเขตนครสวรรค์
 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน ด้านวิสัยทัศน์

ประสบการณ์ในการทำงาน		1-5 ปี	6-10 ปี	มากกว่า 10 ปี
	$\bar{X}$	3.49	3.76	3.97
1-5 ปี	3.49	-	-.274 (.474)	-.149** (.002)
6-10 ปี	3.76	-	-	-.129 (.667)
มากกว่า 10 ปี	3.97	-	-	-

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 4 ครูที่มีประสบการณ์การทำงาน 1-5 ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในสหวิทยาเขตนครสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี ด้านวิสัยทัศน์การ สูงกว่าครูที่มีประสบการณ์การทำงาน 6-10

ตาราง 5 ผลการทดสอบความแตกต่างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในสหวิทยาเขตนครสวรรค์
 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน ด้าน
 จินตนาการ

ประสบการณ์ในการทำงาน	$\bar{X}$	1-5 ปี	6-10 ปี	มากกว่า 10 ปี
		3.41	3.74	3.87
1-5 ปี	3.41	-	-.335 (.056)	-.463** (.002)
6-10 ปี	3.74	-	-	-.129 (.667)
มากกว่า 10 ปี	3.87	-	-	-

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 5 ครูที่มีประสบการณ์การทำงาน 1-5 ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของ
 ผู้บริหารสถานศึกษา ในสหวิทยาเขตนครสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี ด้าน
 จินตนาการสูงกว่าครูที่มีประสบการณ์การทำงาน 6-10

สรุปผลการวิจัย

1. ครูส่วนใหญ่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ และส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการทำงาน
 ระหว่าง 1-5 ปี
2. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในสหวิทยาเขตนครสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
 การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี โดยภาพรวม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก
3. ขนาดของโรงเรียนและวิทยฐานะต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร
 สถานศึกษาในสหวิทยาเขตนครสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี ไม่แตกต่าง
 ประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในสห
 วิทยาเขตนครสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์แตกต่างกัน
 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ด้านวิสัยทัศน์และ ด้านจินตนาการแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01 และด้าน
 ความยืดหยุ่นและปรับตัว มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

1. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในสหวิทยาเขตนครสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
 การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี โดยภาพรวม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทั้งนี้อาจเป็นเพราะด้านวิสัยทัศน์
 ผู้บริหารสถานศึกษาพร้อมเปิด รับสิ่งใหม่ ๆ ที่จะเกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา ทันท่วงทีเหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ มีการ
 มองต่ออนาคตให้ดีกว่าอดีตที่ผ่านมาอยู่เสมอ มุ่งสู่ความสำเร็จขององค์กรและผู้บริหารมีความสามารถมอง

การณ์ไกล สามารถคาดการณ์สิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ผู้บริหารมีกระบวนการคิด สิ่งแปลกใหม่และความแตกต่างที่ผู้อื่นคิดไม่ถึงและผู้บริหารมีการกระตุ้นครูให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ สิ่งใหม่ และคตินอกกรอบในการทำงานให้ประสบความสำเร็จ สอดคล้องกับงานของวิจัย ธนาภรณ์ นิลพันธ์นันท์ (2562) ได้ศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ผลการศึกษาพบว่า 1) ครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ บุศรา ปุณธิบุรณ์ (2563) ได้ศึกษาเรื่ององค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 ผลการศึกษาพบว่า 1) องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. ขนาดของโรงเรียนต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในสหวิทยาเขตนครสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ด้านความยืดหยุ่นและปรับตัว ด้านวิสัยทัศน์ ด้านจินตนาการ ไม่แตกต่าง อาจเป็นเพราะว่า ครูในโรงเรียนที่มีขนาดของโรงเรียนต่างกันแต่ครูยังต้องการภาวะผู้นำที่มีลักษณะเดียวกัน สอดคล้องงานวิจัยของ ดวงแข ขำนอก (2559) ได้ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 6 ผลการศึกษาพบว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 6 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องงานวิจัยของ ภูวนาท คงแก้ว และ คึกฤทธิ์ ศิลาลาย (2564) ศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กลุ่ม 2 ผลการศึกษาพบว่า 1) ความคิดเห็นของครูโดยรวมต่อภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กลุ่ม 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านความคิดสร้างสรรค์ด้านการยืดหยุ่นและปรับตัว และด้านการมีวิสัยทัศน์ 2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กลุ่ม 2 จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงานพบว่า โดยภาพรวมและรายด้านพบว่าไม่แตกต่างกัน ข้าราชการครูที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านความคิดสร้างสรรค์ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ข้าราชการครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

ประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในสหวิทยาเขตนครสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ด้านวิสัยทัศน์และ ด้านจินตนาการแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01 และด้านความยืดหยุ่นและปรับตัว มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะว่า ครูในโรงเรียนที่มีขนาดของโรงเรียนต่างกันแต่ครูยังต้องการภาวะผู้นำที่มีลักษณะเดียวกัน สอดคล้องงานวิจัยของ ศศิภาดา เกี้ยววิท (2563) ได้ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประม-

ศึกษาวิเคราะห์ เขต 3 ผลการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นที่มีต่อภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์ทำงานในตำแหน่ง พบว่า โดยภาพรวมและรายองค์ประกอบทั้ง 6 องค์ประกอบมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าแตกต่างกันใน 3 ด้าน คือ องค์ประกอบที่ 1 ความยืดหยุ่น องค์ประกอบที่ 2 วิสัยทัศน์ และองค์ประกอบที่ 4 การแก้ปัญหา และ วรณภา ทะอินทร์ (2565) ได้ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย ผลการศึกษาพบว่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย โดยรวมมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และพิจารณารายด้าน พบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งหมด 7 ด้าน ได้แก่ ด้านความยืดหยุ่น ด้านจินตนาการ ด้านความมีวิสัยทัศน์ ด้านความไว้วางใจ ด้านปฏิสัมพันธ์ ด้านทำงานเป็นทีม ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยี

วิทยฐานะต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในสหวิทยาเขตนครสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ด้านความยืดหยุ่นและปรับตัว ด้านวิสัยทัศน์ ด้านจินตนาการ ไม่แตกต่าง อาจเป็นเพราะ ครูในโรงเรียนที่มีวิทยฐานะต่างกันมีความต้องการภาวะผู้นำที่มีลักษณะเดียวกัน สอดคล้องงานวิจัยของ จูริญญา พรหมศรี (2559) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ผลการศึกษาพบว่า ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามวิทยฐานะ ประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษา และขนาดของสถานศึกษา พบว่า ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้คือ ผู้บริหารที่มีวิทยฐานะต่างกัน มีประสบการณ์ในการบริหารสถานศึกษาต่างกัน และผู้ที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดโรงเรียนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำงานวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ผู้บริหารควรมีกระบวนการคิดสิ่งแปลกใหม่และความแตกต่างจากบุคคลอื่น ผู้บริหารควรมีการกระตุ้นครูให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ สิ่งใหม่ และคิดนอกกรอบในการทำงานให้ประสบความสำเร็จ และผู้บริหารควรมีความคิดใหม่ที่เปี่ยมประโยชน์ต่อตนเองและสังคม
2. ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านความยืดหยุ่นและปรับตัว ผู้บริหารควรมีความสามารถในการคิดหาคำตอบได้อย่างอิสระ ผู้บริหารพร้อมที่จะสร้างและรับสิ่งใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นเพื่อนำมาพัฒนาองค์กรให้มีประสิทธิภาพ และผู้บริหารมีความสามารถในการเปิดกว้างรับความคิดใหม่ ๆ ได้อย่างอิสระ
3. ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านวิสัยทัศน์ผู้บริหารควรมีความพร้อมเปิดรับสิ่งใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา ทันท่วงทีเหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ มีการมองต่อยอด

อนาคตให้ดีกว่าอดีตที่ผ่านมาอยู่เสมอ มุ่งสู่ความสำเร็จขององค์กร ผู้บริหารควรมีความสามารถมองการณ์ไกล สามารถคาดการณ์สิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต และผู้บริหารมีความพร้อมที่จะปรับเปลี่ยนเรียนรู้เปิดรับสิ่งใหม่ ๆ

4. ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร ด้านจินตนาการ ผู้บริหารควรมีความสามารถในการแสดงออกถึงกระบวนการสร้างมโนภาพที่เด่นชัด ผู้บริหารควรสร้างความเชื่อมั่น ความศรัทธา และความคาดหวังซึ่งก่อให้เกิดมโนภาพในจิตใจ และผู้บริหารมีความสามารถในการคิดนอกกรอบในการแก้ปัญหา และมีแนวทางใหม่ ๆ ในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะเพื่อการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ผู้บริหารควรมีการศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในสหวิทยาเขตนครสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ หรือปรับเปลี่ยนตัวแปรอื่น ๆ ที่คาดว่าจะส่งผลกระทบต่อภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา เช่น ด้านการพัฒนาวัฒนธรรมและเทคโนโลยีด้านการจัดสภาพแวดล้อมเชิงบวก เป็นต้น

2. ผู้บริหารควรมีการศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในสหวิทยาเขตนครสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสุพรรณบุรี หรือการวิจัยเชิงคุณภาพในด้านภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อผลกระทบระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (และแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545, 2553). องค์การคำของคุรุสภา.

_____. (2562). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติมจนถึง (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562. กระทรวงฯ.

ฐิริธยา พรหมศรี. (2559). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.

ดวงแข ข่านอก. (2559). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 6. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.

เดือนใจ สุนกุล. (2562). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

ธนาภรณ์ นิลพันธ์. (2562). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

บุศรา ปุณธิบุญ. (2563). องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

พัชรี อินทาบัจ. (2563). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

- ภูวนาท คงแก้ว และ คีตฤทธิ ศิลาลาย. (2564). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 กลุ่ม 2. 6(4): 82-97.
- วรรณภา ทะอินทร์. (2565). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเชียงราย. สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยพะเยา.
- ศราวุธ กางสำโรง. (2559). อิทธิพลของภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ศศิภาดา เกื้อโกวิท. (2563). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3. สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยพะเยา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553. สำนักนายกรัฐมนตรี.
- _____. (2555). แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับปรับปรุงพุทธศักราช 2552-2559. พันนี้พบลีซิง.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2554). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555-2559. สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2551). กรอบทิศทางการพัฒนาการศึกษาในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ที่สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545-2559): ฉบับสรุป. สกศ.
- สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2551). แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตร ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สุทธิชัย นาคะอินทร์. (2561). รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สุภาพ ฤทธิ์บำรุง. (2556). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 30. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- เสาวนีย์ สมบุญศิริโรจน์. (2562). การศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- อัยรินทร์ สมอาอ. (2562). การศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- อับดีซาม เจ๊ะหะ. (2564). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2. สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- Bennis, W. (2002). Creative Leadership. [ABI]. Bangkok: Chulalongkorn University Department of Health.
- Cronbach. (1990). Essentials of Psychological Testing. 5th ed., New York: Harper & Row. pp. 202-204.

Dubrin, A. J. (1997). *Essentials of Management*. Cincinnati: Southwestern College.

Guildford, J. P.; & Hoepfner, P. (1971). *The Analysis of Intelligence*. New York: McGraw-Hill.

Hoy, W. K.; & Miskel C. G. (2001). *Education Administration: Theory, Research, and Practice*. 6th ed.,
New York: McGraw-Hill.

Krejcie, R. V.; & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*. 30(3): 607-610.

Reuter, P. (2011). Doped: How Two Plants Wreak Havoc on the Countries that Produce and Consume Them and Everyone in between Foreign Policy, 175. Retrieved from http://www.foreignpolicy.com/articles/2009/10/19/prime-numbers_doped?paf=,2.

E033S: การศึกษาความคิดเห็นของครูและผู้บริหารในการบริหารงานกิจการนักเรียนของ
โรงเรียนในอำเภอธัญบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2

A STUDY THE OPINIONS OF TEACHERS AND ADMINISTRATORS IN STUDENT AFFAIRS
ADMINISTRATION OF SCHOOLS IN THANYABURI DISTRICT UNDER PATHUM THANI
PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2

โยธิน ฉายแสง¹ สมนึก การีเวท²

¹ นักศึกษานักศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

² อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เพื่อศึกษาการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอธัญบุรี
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 (2) เพื่อเปรียบเทียบการบริหารงานกิจการนักเรียนของ
โรงเรียนในอำเภอธัญบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 (3) เพื่อแนวทางการพัฒนา
การบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอธัญบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2
กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูและผู้บริหาร จำนวน 230 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างใช้ เครือข่าย และ มอร์แกน (Krejcie; &
Morgan. 1970) ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) แล้วใช้วิธีสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่ม
อย่างง่าย (Simple random sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์
ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test และ f-test ที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของ Cronbach

ผลการวิจัยพบว่า

1. การบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอธัญบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ปทุมธานี เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก
2. เพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน ที่ต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงาน
กิจการนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอธัญบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ไม่แตกต่างกัน
3. โรงเรียนมีการกำหนดแนวทางการป้องกันและแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียน พัฒนาคุณธรรม
จริยธรรม และวินัยนักเรียนอย่างชัดเจนเป็นรูปธรรมและนำมาปฏิบัติได้จริง ผู้บริหารเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหาร
จัดการช่วยแนะนำและปฏิบัติงานให้เป็นตัวอย่างกับนักเรียนและบุคลากรในการเป็นผู้นำแนวทางอย่างเป็นรูปธรรม
และมีการบริหารกิจการนักเรียน ภาวะเรียบบางข้อควรปรับและพัฒนาให้เข้ากับยุคสมัยและสังคม เพื่อให้ผู้ใช้กฎ
และผู้ออกกฎได้มีความเท่าเทียมและมีความสุขจึงสอดคล้องกับนโยบายเก่ง ดี มีสุข สถานศึกษาควรเน้นการจัด
กิจกรรมประชาธิปไตยในโรงเรียน และส่งเสริมให้นักเรียนนำหลักประชาธิปไตยไปใช้ในชีวิตประจำวัน สถานศึกษา จึง
ควรพัฒนาและตระหนักถึงความสำคัญของการบริหารงานกิจการสมำเสมอ

คำสำคัญ: ความคิดเห็นการบริหารงานกิจการนักเรียนในอำเภอธัญบุรี

Abstract

The objectives of this study were (1) to study student affairs administration of schools in Thanyaburi District; Pathum Thani Primary Educational Service Area Office 2 (2) to compare student affairs administration of schools in Thanyaburi District Pathum Thani Primary Educational Service Area Office 2 (3) for guidelines for developing student affairs administration of schools in Thanyaburi District Pathum Thani Primary Educational Service Area Office 2 The sample group consisted of 230 teachers and administrators. The sample was determined using Krejcie and Morgan (Krejcie; & Morgan. 1970), using the random sampling method. Stratified Random Sampling and then using simple random sampling, the tool used in this research. It's a questionnaire. Statistics used in data analysis include frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, and f-test with alpha correlation coefficient (Alpha Coefficient) according to Cronbach's method,

The research results found that

1. Student affairs administration of schools in Thanyaburi District Pathum Thani Primary Educational Service Area Office 2 is overall at a high level.
2. Gender, education level and different working experiences. They have different opinions about student affairs administration of schools in Thanyaburi District. Pathum Thani Primary Educational Service Area Office 2 is no different.
3. The school has established guidelines for preventing and correcting inappropriate behavior of students, developing morality. Ethics and student discipline are clearly concrete and can be put into practice. Administrators take part in management, helping to advise and work as examples for students and staff in being concrete guides and managing student affairs. Some regulations should be adjusted and developed to suit the times and society. In order for rule users and rule makers to be equal and happy, it will be in line with the Keng Dee Happiness policy. Educational institutions should focus on organizing emocracy activities in school and encourage students to apply democratic principles in their daily lives. Educational institutions should develop and be aware of the importance of consistent business administration.

Keywords: Opinions on student affairs administration in Thanyaburi District

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนามนุษย์ตามศักยภาพของตนเองเพื่อให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ซึ่งจะเป็นกำลังสำคัญของประเทศชาติ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 หมวด 5 ว่าด้วยหน้าที่ของรัฐธรรมนูญ 54 กล่าวว่า รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคน ได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบ การศึกษามาศึกษาบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายรัฐต้องดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนา ก่อน

เข้ารับการศึกษิตตามวรรคหนึ่งเพื่อพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ให้สมกับวัยโดยส่งเสริมและสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนเข้ามีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วย รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิตและจัดให้มีการร่วมมือกันระหว่างรัฐ องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชนในการจัดการศึกษาทุกระดับ และโดยรัฐมีหน้าที่ดำเนินการกำกับ ส่งเสริม และสนับสนุน ให้การจัดการศึกษาดังกล่าวมีคุณภาพได้มาตรฐานสากล (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. 2560)

การบริหารกิจการนักเรียนต้องมุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดีมีคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่กล่าวถึงการศึกษาในการพัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรม ดังมาตรา 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และมาตรา 23 การจัดการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษาความรู้ที่เกี่ยวกับตนเองและความสัมพันธ์ ของตนเองกับสังคม ซึ่งการบริหารกิจการนักเรียนเป็นกระบวนการให้ความสำคัญต่อนักเรียนตั้งแต่เริ่มเข้ารับการศึกษ จนถึงออกจากสถานศึกษา ผู้บริหารและคณะครูบุคลากรต้องทำหน้าที่ดูแลรับผิดชอบการปกครอง นักเรียน แนะนำการศึกษาและจัดกิจกรรมพัฒนามาตามนโยบายของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด และจะต้องส่งเสริมผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพความสามารถของตนเอง ในการดำรงอยู่ในสังคมไทยด้วยระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข จากเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้ทราบว่าการศึกษาสำคัญต่อเด็กและเยาวชนเป็นอย่างมาก ซึ่งจะเจริญเติบโตไปเป็นประชาชนของประเทศต่อไปในการบริหารการศึกษานั้นมีการบริหารในหลาย ๆ ด้านแต่ที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียนมากที่สุด คือ งานกิจการนักเรียน ซึ่งเป็นงานที่สำคัญของสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมประสบการณ์ของนักเรียนให้กว้างขวางยิ่งขึ้น และบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตรพัฒนานักเรียนทำให้เกิดความเจริญงอกงามในทุก ๆ ด้าน ทั้งในด้านอารมณ์ สังคม จิตใจ ช่วยให้ผู้เรียนเป็นคนที่ดีสมบูรณ์และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาผู้เรียนและยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ มุ่งหวังให้ผู้เรียนมีพัฒนาการแบบองค์รวม กล่าวคือ ให้เป็นคนดี คนเก่ง มีสุข ดังนั้นครูจึงมีบทบาทหน้าที่ดูแลช่วยเหลือผู้เรียนอย่างใกล้ชิดและมีประสิทธิภาพ รู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคล มีข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับนักเรียนอย่างครบถ้วนและให้เป็นปัจจุบัน เพื่อช่วยให้ครูเข้าใจ และเข้าถึง และพัฒนาผู้เรียนโดยผ่านกระบวนการวางแผนและการบริหารจัดการเพื่อสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของตัวผู้เรียนสอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจสังคม การเมือง สิ่งแวดล้อม เทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ ยังมีการส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรมจริยธรรม มีระเบียบ วินัย ภาควินัยใจในความเป็นไทย เกิดการเรียนรู้ระบอบประชาธิปไตยผ่านกระบวนการและกิจกรรม ในโรงเรียน เทิดทูนและจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ มีจิตสาธารณะ มีชีวิตพอเพียง ปรับตัวมีเหตุผลและมีภูมิคุ้มกัน สามารถเลือกดำเนินชีวิต ได้อย่างมีความสุข โดยมีมาตรการเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ

ดังนั้น การศึกษาความคิดเห็นของครูและผู้บริหารในการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอรัญบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 เพื่อศึกษาการศึกษาความคิดเห็นของครูและ

ผู้บริหารในการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอดุสิต เพื่อเปรียบเทียบการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอดุสิต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน โดยการศึกษาครอบคลุมงานบริหารกิจการนักเรียนทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผนกิจการนักเรียน ด้านการประเมินผลงานกิจกรรมนักเรียน ด้านการบริหารกิจการนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียน ด้านการส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรมจริยธรรม ด้านการดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนทั้งจะเป็นประโยชน์และช่วยให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาได้รับรู้ถึงสภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนและเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนา การบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอดุสิต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอดุสิต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอดุสิต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอดุสิต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2

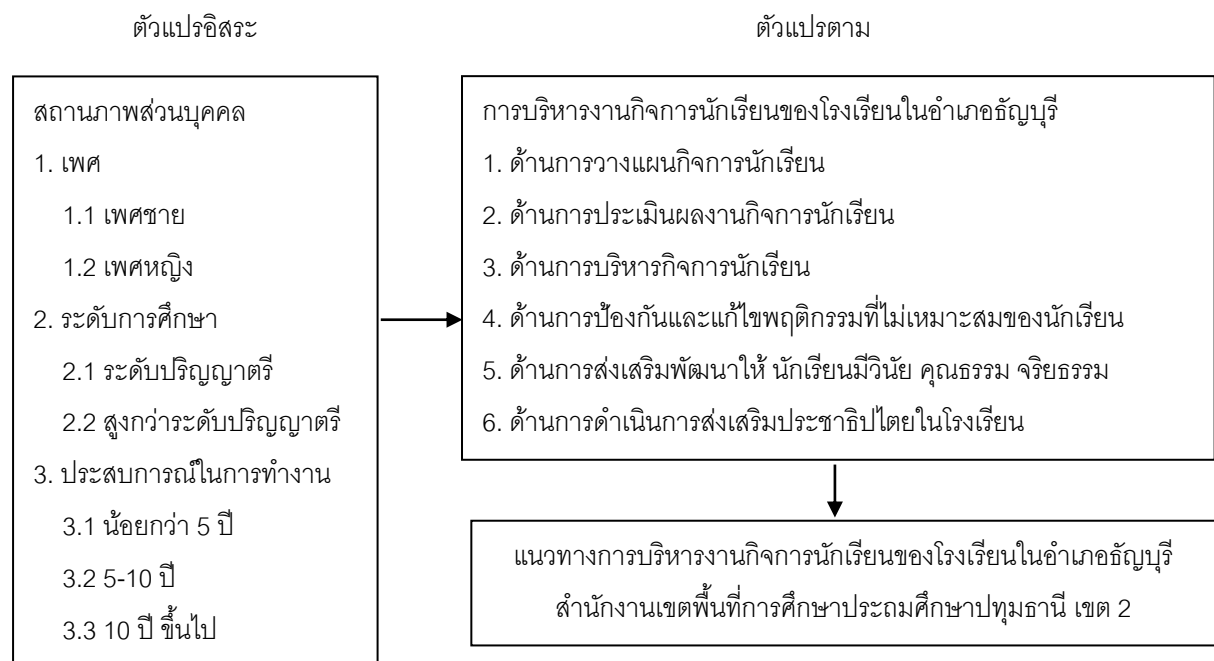
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. โรงเรียนได้แนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอดุสิต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2
2. ครูและบุคลากรทางการศึกษานำแนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนไปพัฒนางานกิจการนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอดุสิต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ให้มีประสิทธิภาพต่อไป
3. นักเรียนได้รับการพัฒนาตนเองจากการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอดุสิต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 อย่างมีประสิทธิภาพ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งที่จะศึกษาความคิดเห็นของครูและผู้บริหารในการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอดุสิต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ตามมาตรฐานการปฏิบัติงานโรงเรียนมัธยมศึกษา พ.ศ. 2560 (ปรับปรุง พ.ศ. 2562) สำนักบริหารงานกิจการมัธยมศึกษาตอนปลายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แนวคิดการบริหารงานกิจการนักเรียนในด้านต่าง ๆ ที่นักการศึกษา ได้นำมาให้ความสนใจสอดคล้องกัน ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์แนวคิดการบริหารงานกิจการนักเรียนจาก เอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องตามแนวคิดดังต่อไปนี้ ประกอบด้วย พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542; หลักสูตรการศึกษา พ.ศ. 2551; กุศลนา รอดทอง (2561) จันจิรา แก้วหาญ (2557) พิมพ์ภา หมั่นวิญญู (2557) กุลสิริณัฐ วงศ์สุขจิตร (2557) ภัทรวดี แตรสังข์ (2556) มาลินี เกศธนกร (2556) วาสนา หลังปู่เต๊ะ (2556) ซึ่งสามารถวิเคราะห์และ

สังเคราะห์ตัวแปร ได้ 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผนกิจการนักเรียน ด้านการประเมินผลงานกิจกรรมนักเรียน ด้านการบริหารกิจการนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียน ด้านการส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรมจริยธรรม ด้านการดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานของการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าความคิดเห็นของผู้บริหารและครูในการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอดุสิตบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ที่มีเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ที่ต่างกัน แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้เป็นโรงเรียนในอำเภอดุสิตบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 จำนวน 11 โรงเรียน ซึ่งมีครูในโรงเรียนอำเภอดุสิตบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 จำนวนทั้งสิ้น 575 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ ครูและบุคลากรทางการศึกษาในอำเภอดุสิตบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ เครจซี่ และ มอร์แกน

(Krejcie; & Morgan. 1970) ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) แล้วใช้วิธีสุ่มกลุ่มตัวอย่าง โดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งหมด 230 คน

ตัวแปรที่ต้องศึกษา

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน

ตัวแปรตาม ได้แก่ การบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอรัญบุรี ประกอบด้วย ด้านการวางแผนกิจการนักเรียน ด้านการประเมินผลงานกิจการนักเรียน ด้านการบริหารกิจการนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียน ด้านการส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม ด้านการดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามลักษณะของแบบสอบถามแบบสำรวจรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารงานกิจการนักเรียนในด้านต่าง ๆ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอต่าง ๆ ในการบริหารงานกิจการนักเรียนตามความเห็นของครูและผู้บริหารในโรงเรียนในอำเภอรัญบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2

ลักษณะของแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

ถ้าได้ค่าดัชนีความสอดคล้องสูงกว่า 0.5 ถือว่าอยู่ในเกณฑ์ใช้ได้ ถ้าต่ำกว่านั้นจะต้องนำมาปรับปรุงแก้ไข ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ และแบบสอบถามนี้มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.93

1. ปรับปรุงเครื่องมือตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ จากเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นได้นำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป

2. ทดลองใช้เครื่องมือ (Try out) กับกลุ่มที่ไม่ได้ถูกสุ่มเป็นกลุ่มตัวอย่าง แล้ววิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น ของแบบสอบถามที่เป็นมาตราประมาณค่า (Rating Scale) โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของ Cronbach

3. ปรับปรุงเครื่องมือหากพบว่ามีความต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด และมีค่าความเชื่อมั่นอยู่ที่ 0.80 และแบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98

4. จัดพิมพ์เครื่องมือเพื่อนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. ค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)
2. ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)
3. ค่าสถิติ t-test เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างในกรณี 2 กลุ่ม

4. ค่าสถิติ F-test ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way Anova) ใช้เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่ม เมื่อพบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงทำการทดสอบจำแนกเป็นรายคู่ด้วยวิธี Scheffe

ผลการวิจัย

1. การศึกษาความคิดเห็นของครูและผู้บริหารในการบริหารงานกิจการนักเรียนในอำเภอธัญบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 มีรายละเอียดผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังตาราง 1

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการบริหารงานกิจการนักเรียนในอำเภอธัญบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 2

การบริหารกิจการนักเรียน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ระดับ
1. ด้านการวางแผนกิจการนักเรียน	4.46	0.029	มาก	5
2. ด้านการประเมินผลงานกิจการนักเรียน	4.46	0.030	มาก	4
3. ด้านการบริหารกิจการนักเรียน	4.49	0.038	มาก	3
4. ด้านการป้องกันและแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียน	4.52	0.030	มาก	1
5. ด้านการส่งเสริมพัฒนาให้ นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม	4.05	0.030	มาก	6
6. ด้านการดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน	4.50	0.031	มาก	2
รวม	4.42	0.031	มาก	-

จากตาราง 1 พบว่า การศึกษาความคิดเห็นของครูและผู้บริหารในการบริหารงานกิจการนักเรียนในอำเภอธัญบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.031) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทั้งหมด 6 ด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการป้องกันและแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียน ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.030) รองลงมาคือ ด้านการดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.031) และด้านการส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = 0.031) มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ตาราง 2 การบริหารงานกิจการนักเรียนในอำเภอธัญบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2
 ที่มีเพศต่างกัน

การบริหารกิจการนักเรียน	เพศ				t	P-value
	ชาย		หญิง			
	(n = 72)		(n = 158)			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการวางแผนกิจการนักเรียน	4.56	0.48	4.41	0.57	1.873	0.062
2. ด้านการประเมินผลงานกิจการนักเรียน	4.53	0.51	4.43	0.57	1.326	0.186
3. ด้านการบริหารกิจการนักเรียน	4.58	0.52	4.45	0.59	1.582	0.115
4. ด้านการป้องกันและแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ของนักเรียน	4.60	0.52	4.47	0.58	1.787	0.076
5. ด้านการส่งเสริมพัฒนาให้ นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม	4.60	0.52	4.45	0.55	1.965	0.051
6. ด้านการดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยใน โรงเรียน	4.57	0.53	4.47	0.61	1.222	0.223
ภาพรวม	4.57	0.51	4.45	0.58	1.626	0.119

จากตาราง 2 พบว่า เพศที่ต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานกิจการนักเรียนในอำเภอธัญบุรี
 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ด้านการวางแผนกิจการนักเรียน ด้านการประเมินผลงาน
 กิจการนักเรียน ด้านการบริหารกิจการนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียน ด้าน
 การส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม ด้านการดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน ไม่
 แตกต่างกัน

ตาราง 3 การบริหารงานกิจการนักเรียนในอำเภอธัญบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2
 ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน

การบริหารกิจการนักเรียน	วุฒิการศึกษา				t	P- value
	ปริญญาตรี (n = 178)		สูงกว่า ปริญญาตรี (n = 52)			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการวางแผนกิจการนักเรียน	4.48	0.53	4.39	0.62	1.036	0.301
2. ด้านการประเมินผลงานกิจการนักเรียน	4.49	0.55	4.37	0.58	1.349	0.179
3. ด้านการบริหารกิจการนักเรียน	4.49	0.58	4.46	0.54	0.354	0.723
4. ด้านการป้องกันและแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ของนักเรียน	4.52	0.56	4.47	0.57	0.063	0.547
5. ด้านการส่งเสริมพัฒนาให้ นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม	4.52	0.55	4.42	0.52	1.231	0.220
6. ด้านการดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยใน โรงเรียน	4.52	0.57	4.42	0.64	1.135	0.258
ภาพรวม	4.50	0.56	4.42	0.58	0.861	0.371

จากตาราง 3 พบว่า ระดับการศึกษาที่ต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานกิจการนักเรียนใน
 อำเภอธัญบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ด้านการวางแผนกิจการนักเรียน ด้านการ
 ประเมินผลงานกิจการนักเรียน ด้านการบริหารกิจการนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของ
 นักเรียน ด้านการส่งเสริมพัฒนาให้ นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม ด้านการดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยใน
 โรงเรียน ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 4 การบริหารงานกิจการนักเรียนในอำเภอธัญบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2
 ที่มีประสบการณ์ทำงานแตกต่างกัน

การบริหารจัดการ	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F	P-value
1. ด้านการวางแผนกิจการ นักเรียน	ระหว่างกลุ่ม	2	0.762	0.381	1.242	0.291
	ภายในกลุ่ม	227	69.685	0.307		
	รวม	229	70.448			

ตาราง 4 (ต่อ)

การบริหารจัดการ	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P-value
2. ด้านการประเมินผลงาน กิจการนักเรียน	ระหว่างกลุ่ม	2	0.129	0.064	0.202	0.817
	ภายในกลุ่ม	227	72.164	0.318		
	รวม	229	72.293			
3. ด้านการบริหารกิจการ นักเรียน	ระหว่างกลุ่ม	2	0.852	0.426	1.297	0.275
	ภายในกลุ่ม	227	74.574	0.329		
	รวม	229	75.426			
4. ด้านการป้องกันและแก้ไข พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของ นักเรียน	ระหว่างกลุ่ม	2	0.734	0.367	1.157	0.316
	ภายในกลุ่ม	227	71.984	0.317		
	รวม	229	72.717			
5. ด้านการส่งเสริมพัฒนาให้ นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม	ระหว่างกลุ่ม	2	0.973	0.487	1.631	0.198
	ภายในกลุ่ม	227	67.741	0.298		
	รวม	229	68.714			
6. ด้านการดำเนินการส่งเสริม ประชาธิปไตยในโรงเรียน	ระหว่างกลุ่ม	2	1.459	0.730	2.102	0.125
	ภายในกลุ่ม	227	78.789	0.347		
	รวม	229	80.248			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	2	0.818	0.41	1.272	.337
	ภายในกลุ่ม	227	72.489	0.32		
	รวม	229	73.308			

จากตาราง 4 ประสพการณ์ทำงานที่ต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานกิจการนักเรียนในอำเภอ
 ัญบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ด้านการวางแผนกิจการนักเรียน ด้านการประเมิน
 ผลงานกิจการนักเรียน ด้านการบริหารกิจการนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียน
 ด้านการส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม ด้านการดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน
 ไม่แตกต่างกัน

สรุปผลการวิจัย

1. การบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอธัญบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก
2. เพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน ที่ต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอธัญบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ไม่แตกต่างกัน
3. โรงเรียนควรมีการกำหนดแนวทางการป้องกันและแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียน พัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และวินัยนักเรียนอย่างชัดเจนเป็นรูปธรรมและนำมาปฏิบัติได้จริง ผู้บริหารเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการช่วยแนะและปฏิบัติงานให้เป็นตัวอย่างกับนักเรียนและบุคลากรในการเป็นผู้ชี้แนะแนวทางอย่างเป็นรูปธรรมและมีการบริหารกิจการนักเรียน กฎระเบียบบางข้อควรปรับและพัฒนาให้เข้ากับยุคสมัยและสังคม เพื่อให้ผู้ใช้กฎและผู้ออกกฎได้มีความเท่าเทียมและมีความสุขจึงจะสอดคล้องกับนโยบายแห่งดีมีสุข สถานศึกษาควรเน้นการจัดกิจกรรมประชาธิปไตยในโรงเรียน และส่งเสริมให้นักเรียนนำหลักประชาธิปไตยไปใช้ในชีวิตประจำวัน สถานศึกษาจึงควรพัฒนาและตระหนักถึงความสำคัญของการบริหารงานกิจการสมำเสมอ

อภิปรายผลการวิจัย

1. การบริหารงานกิจการนักเรียนในอำเภอธัญบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ที่มีเพศ ที่ต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอธัญบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเพศหญิงและเพศชายมีความสามารถในการบริหารงานกิจการนักเรียนที่เท่าเทียมกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดวงแก้ว จันทรสสูตร (2553) ได้ศึกษาการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนคาทอลิก สังกัดฝ่ายการศึกษาอัครมุขมณฑลกรุงเทพมหานคร จำแนกตามความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูตามตัวแปรเพศ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน ผลการวิจัยพบว่า ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิมพ์ผกา โพธิจันทร์ นิพนธ์ วรณเวช และ สาโรจน์ เผ่าวงศ์สกุล (2564) การบริหารงานกิจการนักเรียนในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดวงแก้ว จันทรสสูตร (2553) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนคาทอลิก สังกัดฝ่ายการศึกษาอัครมุขมณฑลกรุงเทพมหานคร สอดคล้องกับงานวิจัยของ กุลดินา รอดทอง (2561) สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิมพ์ผกา โพธิจันทร์ นิพนธ์ วรณเวช และ สาโรจน์ เผ่าวงศ์สกุล (2564) การบริหารงานกิจการนักเรียนในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดวงแก้ว จันทรสสูตร (2553) ได้ศึกษาการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนคาทอลิก สังกัดฝ่ายการศึกษาอัครมุขมณฑลกรุงเทพมหานคร สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิมพ์ผกา โพธิจันทร์ นิพนธ์ วรณเวช และ สาโรจน์ เผ่าวงศ์สกุล (2564) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารงานกิจการนักเรียนในสถานศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารและครูที่มีเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ทำงาน ที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารกิจการนักเรียนที่เป็นไปในทิศทางเดียวกันซึ่งส่งผลต่อการบริหารงานกิจการนักเรียนให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพสูงสุดต่อไป สอดคล้องแนวคิดที่ว่าการจัดกิจกรรมนักเรียนจะประสบผลสำเร็จได้ดี ผู้บริหารต้องปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับบทบาทและหน้าที่

2. จากการเปรียบเทียบการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอดุสิต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ด้านการวางแผนกิจการนักเรียน ด้านการประเมินผลงานกิจการนักเรียน ด้านการบริหารกิจการนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียน ด้านการส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีวินัย คุณธรรม จริยธรรม ด้านการดำเนินการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิมประภา หมื่นบุญ (2557) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนโดยเน้นคุณธรรมนำความรู้ โรงเรียนประถมศึกษา เครือข่ายสมุย 1 อำเภอกะสมุย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พลากร จำลอง (2560) ได้ศึกษาเรื่อง ศึกษาและเปรียบเทียบความพึงพอใจของครูต่อการบริหารกิจการนักเรียน โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย นนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ศึกษาและเปรียบเทียบความพึงพอใจของครูต่อการบริหารกิจการนักเรียน โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย นนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐพล แสงงาม (2564) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพปัญหาและประสิทธิภาพผลการบริหารกิจการนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการปรับปรุงพัฒนางานกิจการนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ

3. แนวทางพัฒนาการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนในอำเภอดุสิต สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 คือ โรงเรียนควรมีการกำหนดแนวทางการป้องกันและแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียน พัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และวินัยนักเรียนอย่างชัดเจนเป็นรูปธรรมและนำมาปฏิบัติได้จริง ผู้บริหารเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการช่วยแนะนำและปฏิบัติงานให้เป็นตัวอย่างกับนักเรียนและบุคลากรในการเป็นผู้ชี้แนะแนวทางอย่างเป็นรูปธรรมและมีการบริหารกิจการนักเรียน กฎระเบียบบางข้อควรปรับและพัฒนาให้เข้ากับยุคสมัยและสังคม เพื่อให้ผู้ใ้กฎและผู้ถูกกฎได้มีความเท่าเทียมและมีความสุขจึงจะสอดคล้องกับนโยบายเก่งดีมีสุข สถานศึกษาควรเน้นการจัดกิจกรรมประชาธิปไตยในโรงเรียน และส่งเสริมให้นักเรียนนำหลักประชาธิปไตยไปใช้ในชีวิตประจำวัน สถานศึกษา จึงควรพัฒนาและตระหนักถึงความสำคัญของการบริหารงานกิจการนักเรียนสม่ำเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภทรวดี แตรสังข์ (2556) ได้ศึกษาเรื่อง การนำเสนอแนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วม ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอำเภออ่างทอง คือ มีความตรงเชิงเนื้อหา โครงสร้างและหลักวิชา มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ทั้ง 4 ขั้นตอน 35 รายการ ได้แก่ การวางแผนงานกิจการนักเรียน 10 รายการ เช่น ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ครู และนักเรียน เข้ามามีส่วนร่วม การดำเนินงานกิจการนักเรียน 4 รายการ เช่น ผู้บริหาร ให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมนักเรียนกับครูผู้รับผิดชอบการจัดกิจกรรม การประเมินผลและตรวจสอบงานกิจการนักเรียน 16 รายการ เช่น ผู้บริหารแต่งตั้งคณะกรรมการสถานศึกษาครู และนักเรียนเป็นคณะกรรมการประเมินผลการดำเนินการจัดกิจกรรม การปรับปรุงพัฒนางานกิจการนักเรียน 5 รายการ เช่นผู้บริหาร คณะกรรมการสถานศึกษา และครู ร่วมกันพิจารณาผลการประเมินการจัดกิจกรรมนักเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรพัชร เกตุรัตน์ (2562) การบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการราชบุรี คือ รวบรวมข้อมูลและจัดทำระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับงานกิจการนักเรียนให้ครบถ้วนตามขั้นตอน ในส่วนของการจัดทำแผนงานกิจการนักเรียน ต้องจัดทำข้อมูลและจัดทำแผนงานกิจการนักเรียนเป็นลายลักษณ์อักษรชัดเจนและขั้นสุดท้ายคือการประเมินผลการดำเนินงาน สอดคล้องกับ

ยุทธนา เลิศคลัง (2565) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนคุรุราษฎร์รังสฤษดิ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาราชบุรี คือ มีการประชุมวางแผน รับฟังความคิดเห็นของ นักเรียนผู้และปกครอง ผ่านทางสภานักเรียน ตัวแทนนักเรียน ตัวแทนผู้ปกครอง จัดทำคู่มือนักเรียน ให้สอดคล้องกับนโยบายของโรงเรียนและกระทรวงศึกษาธิการ มีแผนกลยุทธ์ในงานกิจการนักเรียน มีงานหรือโครงการพัฒนาทางพฤติกรรม คุณธรรม ความซื่อสัตย์ จิตอาสา และการพัฒนานักเรียนใน ทุก ๆ ด้านกำหนดแนวทางการส่งเสริมการจัดกิจกรรมนักเรียน โดยสนับสนุนให้นักเรียนได้มีส่วนร่วม ส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมตามความถนัดและความสนใจของนักเรียน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากผลการศึกษาการศึกษาความคิดเห็นของครูและผู้บริหารในการบริหารงานกิจการนักเรียนในอำเภอธัญบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ผู้บริหาร และครู ที่เกี่ยวข้องจึงควรให้ความสำคัญในการบริหารงานกิจการนักเรียนที่มีปัญหาไปยังผู้เกี่ยวข้อง หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และมีการรายงานผลการบริหารกิจการนักเรียนอย่างต่อเนื่อง
2. ควรส่งเสริมพัฒนาครูที่รับผิดชอบเรื่องงานกิจการนักเรียน ให้เข้ารับการอบรมเพื่อส่งเสริมและพัฒนาการดำเนินงานกิจการนักเรียน
3. ควรมีการประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียนให้มีความเข้มแข็ง และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นต่อไป

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเปรียบเทียบการศึกษาความคิดเห็นของครูและผู้บริหารในการบริหารงานกิจการนักเรียนในสังกัดอื่น ๆ
2. ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานกิจการนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพในการบริหารงานกิจการนักเรียน
3. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งต่อการบริหารงานกิจการนักเรียนที่มีประสิทธิภาพของโรงเรียนในอำเภอธัญบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษาปทุมธานี เขต 2

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560, 5 ธันวาคม). กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา. สืบค้นจาก www.moe.go.th/book_area/group_khet2/areassd/areassd_word1.doc.

กุลสิริณัฐ วงศสุจริต. (2557). กลยุทธ์การบริหารงานกิจการนักเรียนด้านการพัฒนาวิสัยทัศน์นักเรียน โรงเรียนประจำยุคใหม่ ตามมาตรฐานสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย.

กุลธนา รอดทอง. (2561). การบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.

- จันจิรา แก้วหาญ. (2557). การศึกษาการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนตามความคิดเห็นของครู และผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2. ภาคนิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- ณัฐพล แสงงาม. (2564). สภาพปัญหาและประสิทธิผลการบริหารกิจการนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ดวงแก้ว จันทรสุต. (2554). การบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนคาทอลิก สังกัดฝ่ายการศึกษา อัคร-สังฆมณฑลกรุงเทพฯ. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- พลากร จำลอง. (2560). ศึกษาและเปรียบเทียบความพึงพอใจของครูต่อการบริหารกิจการนักเรียน โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย นนทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- พิมประภา หมั่นบุญ. (2557). สภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนโดยเน้นคุณธรรมนำความรู้ โรงเรียนประถมศึกษา เครือข่ายสมุย 1 อำเภอเกาะสมุย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1. ภาคนิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- พิมพ์ผกา โพธิ์จันทร์ นิพนธ์ วรรณเวช และ สาโรจน์ ผ่องใสกุล. (2564). การบริหารงานกิจการนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- ภัทรวดี แตรสังข์. (2556). การนำเสนอแนวทางการบริหารงานกิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วม ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหา-บัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- มาลินี เกศนาร. (2556). การบริหารงานกิจการนักเรียนตามหลักธรรมาภิบาลเชิงพุทธของบุคลากรทางการศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ยุทธนา เลิศคลัง. (2565). การบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนครุราษฎร์รังสฤษดิ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาราชบุรี. การค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 54.
- วาสนา หลังปู่เต๊ะ. (2556). สภาพการบริหารงานกิจการนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาส ในอำเภออ่าวลึก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่. ภาคนิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต.
- สุรพัชร เกตุรัตน์. (2562). การบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษา พัฒนาการราชบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- Krejcie, R. V.; & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*. 30(3): 607-610.

E034S: ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3

FACTORS AFFECTING TEACHERS LEARNING MANAGEMENT ABILITY, THE PRIMARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 3 KANCHANABURI

ญารินดา พิทักษ์หงษ์สา¹ ภาวดี อนันต์นาวิ² พรพิมล ประวัติรุ่งเรือง³

¹ นักศึกษานักศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

² อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครู 2) เพื่อศึกษาระดับ
ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครู 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อความ
สามารถในการจัดการเรียนรู้กับความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครู และ 4) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความ
สามารถในการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 กลุ่มตัวอย่าง
คือ ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ปีการศึกษา 2566 กำหนดขนาดของ
กลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของ เครจซี และ มอร์แกน (Krejcie; & Morgan. 1970) ได้
กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 290 คน โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในวิจัย คือ แบบสอบถามปัจจัยด้านแรงจูงใจใน
การปฏิบัติงาน ปัจจัยด้านบุคลิกลักษณะของครู ปัจจัยด้านการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชา และปัจจัยด้านการจัด
สภาพแวดล้อมบรรยากาศในชั้นเรียน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.92, 0.86, 0.94, 0.85 ตามลำดับ และแบบสอบถาม
ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครู มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96 สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Correlation Coefficient)
และการถดถอยพหุคูณแบบขั้นต้น

ผลการวิจัย พบว่า 1) ระดับความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษากาญจนบุรี เขต โดยภาพรวม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก 2) ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถ
ในการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 โดยภาพรวมมีความ
คิดเห็นอยู่ในระดับมาก 3) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการจัดการเรียนรู้
ของครูกับความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3
โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01 4) ปัจจัยด้านการจัดสภาพแวดล้อม
บรรยากาศในชั้นเรียน (x_1) ปัจจัยด้านบุคลิกลักษณะของครู (x_2) และปัจจัยด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน (x_3) ส่งผล
ต่อความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3
มีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01

คำสำคัญ: ปัจจัยที่ส่งผล, ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครู

Abstract

The purposes of this research were to study: 1) The level teachers ability in learning management. 2) The level of factors affecting teachers ability in learning management. 3) The relationship between factors affecting teachers ability in learning management and 4) The teachers ability in learning management and factors affecting teachers ability in learning management under the Primary Educational Service Area Office 3 Kanchanaburi. The samples were 290 teachers under The Primary Educational Service Area Office 3 Kanchanaburi, Academic year 2023, determined from Krejcie & Morgan table by stratified random sampling. The tools used for data collection were the questionnaires on teacher's work motivation factors, teacher personality factors, director's encouragement factors and classroom environment factors. The reliability values were 0.92, 0.86, 0.94, 0.85, respectively, and learning management ability of teachers questionnaires had the reliability of 0.96 The Statistics used for data analysis were percentage, frequency, mean, standard Deviation, Pearson's Product Moment Correlation Coefficient and Stepwise Multiple Regression Analysis.

The research results were found that: 1) The level of learning management ability of teachers under the Primary Educational Service Area Office 3 Kanchanaburi. was at a high Level. 2) The level of factors affecting the learning management ability of teachers under the Primary Educational Service Area Office 3 Kanchanaburi. was at a high Level. 3) The Correlation between Factors that affecting teachers ability in learning management and learning management of schools under the Primary Educational Service Area Office 3 Kanchanaburi found that there was a positive correlation with a statistically significant at .01 and 4) The factors affecting teachers ability in learning management, under the Primary Educational Service Area Office 3 Kanchanaburi were classroom environment, teacher personality, and teacher's work motivation. These factors could predict with an efficiency 87.50% at a statistical significant level of .05 The forecasting equation by raw score:

$$Y = 0.495 + 0.321X_4 + 0.270X_2 + 0.234X_1$$

$$ZY = 0.390Z_4 + 0.275Z_2 + 0.275Z_1$$

Keywords: Factors affecting, Teachers ability in learning management

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดการเรียนรู้เปรียบเสมือนเครื่องมือที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนรักการเรียนรู้ ตั้งใจเรียน และเกิดการเรียนรู้ขึ้น การเรียนของผู้เรียนจะไปสู่จุดหมายปลายทาง คือ ความสำเร็จในชีวิต หรือไม่เพียงแค่นั้น ย่อมขึ้นอยู่กับจัดการเรียนรู้ที่ดีของผู้สอน หรือผู้สอนด้วยเช่นกัน หากผู้สอนรู้จักเลือกใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ที่ดีและเหมาะสมแล้ว ย่อมจะมีผลดีต่อการเรียน ของผู้เรียน การที่ผู้สอนจะส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเจริญงอกงามในทุก ๆ ด้านทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญานั้น การส่งเสริมที่ดีที่สุดก็คือการให้การศึกษา จะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญในการ

ให้การศึกษาแก่ผู้เรียนเป็นอย่างมาก การจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและทำให้น่าสนใจจะต้องใช้กระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายสำหรับเป็นเครื่องมือพัฒนาผู้เรียนไปสู่เป้าหมาย ผู้สอนจะต้องรู้ เข้าใจแนวคิดการจัดการเรียนรู้ และผลที่เกิดกับผู้เรียนของกระบวนการเรียนรู้แต่ละประเภท แล้วจัดการเรียนรู้ให้เอื้อต่อผู้เรียน เช่น กระบวนการเรียนรู้ของตนเอง เป็นกระบวนการที่ทำให้ผู้เรียนรู้จักเข้าใจวิธีการเรียนรู้ของตนเอง ซึ่งมีความแตกต่างกันตามวิธีการรับรู้ วิธีการนี้จะเป็นแนวทางในการคัดกรอง และพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน การมีส่วนร่วมในการเลือกการตัดสินใจการเรียนรู้ เลือกกระบวนการเรียนรู้สอดคล้องกับเนื้อหา ความถนัดของตนเองและรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนส่งเสริมช่วยเหลือผู้เรียนในการใช้รูปแบบวิธีการเรียนรู้ตามความถนัด เพื่อให้เกิดศักยภาพในการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีความสนใจ มีความสุข สนุกกับการเรียน เกิดแรงจูงใจภายในให้อยากที่จะเรียนรู้มากขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2553)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 รับผิดชอบบริหารจัดการศึกษาดูแลสถานศึกษาที่อยู่ในเขตรับผิดชอบ ได้แก่ อำเภอสังขละบุรี อำเภอทองผาภูมิ และอำเภอไทรโยค โดยอำเภอเหล่านี้มีพื้นที่อาณาเขตติดกับชายแดนเมียนมาร์ ซึ่งความหลากหลายชาติพันธุ์ ในบางพื้นที่เป็นกลุ่มที่อยู่ดั้งเดิมก่อนแล้ว และบางกลุ่มเป็นผลจากการย้ายถิ่นฐานมาจากประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งสภาพทั่วไปด้านสังคม ประเพณี และวัฒนธรรม ประชาชนส่วนใหญ่จึงมีความหลากหลายด้านเชื้อชาติ วัฒนธรรม และภาษาโดยความหลากหลายทางชาติพันธุ์เหล่านี้ยังส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาโดยโรงเรียนส่วนใหญ่มักจัดการเรียนการสอนโดยยึดหลักสูตรแกนกลาง เนื้อหา และกิจกรรมการเรียนการสอนส่วนใหญ่อาจไม่สอดคล้องกับวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิต อีกทั้งยังไม่ตรงต่อความต้องการของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนไม่สามารถเชื่อมโยงระหว่างสิ่งที่เรียนกับชีวิตจริงได้ ทำให้เกิดความเบื่อหน่ายไม่เห็นคุณค่าของสิ่งที่เรียน และส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตกต่ำ รวมทั้งส่งผลต่อการออกกลางคันในที่สุด มีปัญหาใหม่ๆ เกิดขึ้นมากมาย เช่น ปัญหายาเสพติด ปัญหาการแสดงออกทางเพศของผู้เรียน ปัญหาสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม มีความเจริญทางด้านเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว แต่นักเรียนใช้เทคโนโลยีไปในทางที่ไม่ถูกต้อง จนทำให้การจัดการศึกษาไม่สามารถผลิตกำลังคนที่มีคุณภาพเท่าทันความเปลี่ยนแปลงได้ โดยเฉพาะผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผลการสอบคะแนนต่ำลงเรื่อย ๆ เด็กนักเรียนได้คะแนนวิชาหลักไม่ถึงครึ่ง ซึ่งผลการสอบ O-NET ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ทั้งสามรายวิชา ในปีการศึกษา 2560-2565 ของโรงเรียนในเขตบริการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 3 ทั้งสามวิชาก็ต่ำเช่นกัน นักเรียนผ่านเกณฑ์ 50% มีจำนวนน้อยมาก (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3. 2566)

จากสภาพและปัญหาดังกล่าว ผู้บริหาร ครูผู้สอน หลักสูตร และสภาพแวดล้อม ล้วนมีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพและผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนถือได้ว่าเป็นบุคคลที่มีความสำคัญยิ่งในการบริหารจัดการภายในสถานศึกษา สถานศึกษาต้องมีความพร้อมและตื่นตัว ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อเตรียมความพร้อมให้นักเรียนมีทักษะสำหรับใช้ในการดำรงชีวิตในยุคปัจจุบัน ครูต้องมีการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะต่าง ๆ ให้บรรลุตามความมุ่งหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้ การที่ครูจะสามารถจัดการเรียนการสอนให้บรรลุตามเป้าหมายไว้ได้นั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพิจารณาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครู จะส่งผลให้เกิดการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนทำให้เกิดการเรียนรู้ที่สมบูรณ์แบบและมีศักยภาพ ดังนั้นการศึกษาถึงตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครูจึงเป็นสิ่งที่ครู บุคลากรทางการศึกษาหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาจะต้องให้ความสนใจให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก เพื่อจะได้นำไปใช้

ในการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนให้มีคุณภาพมากขึ้น จากการศึกษาความสำคัญของคุณภาพการศึกษา และสังเคราะห์งานวิจัยของนักการศึกษาที่กล่าวมาข้างต้นเพื่อเป็นการเพิ่มความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครู มีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและยกระดับการศึกษาของประชาชนชาวไทย การจัดการเรียนรู้และสภาพปัญหาอันเกิดจากความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครู ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ซึ่งยังไม่มีใครทำการวิจัยในภาพรวมของความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 มาก่อน ทั้งนี้ผลการศึกษาที่ได้จะเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาและยกระดับความสามารถในการจัดการเรียนรู้ ประสิทธิภาพในการสอนของข้าราชการครูสายผู้สอนและเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพของนักเรียนในจังหวัดกาญจนบุรี เพื่อส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้ให้สูงขึ้น อีกทั้งยังช่วยกระตุ้นให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา สถาบันที่เกี่ยวข้องกับการผลิตครูได้ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ และประสิทธิภาพการสอนของครูให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์

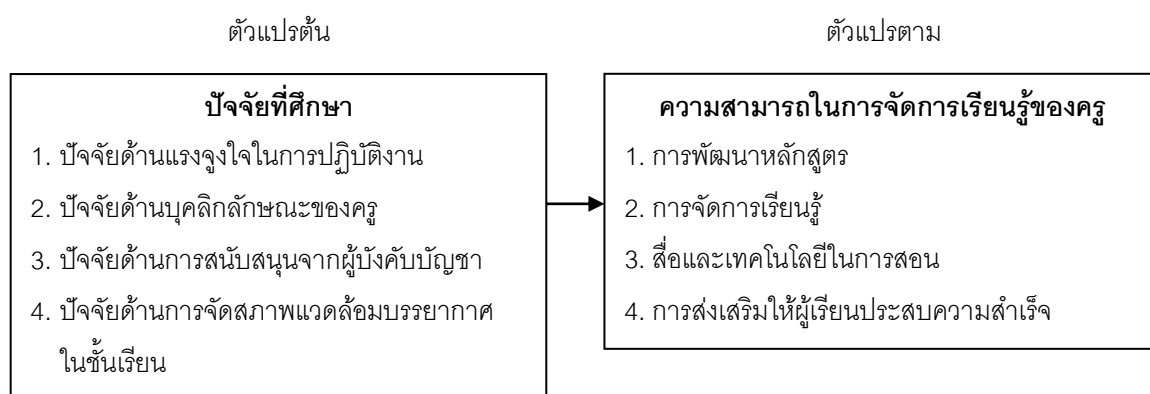
1. เพื่อศึกษาระดับความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3
2. เพื่อศึกษาระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครูกับความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3
4. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ครูสามารถใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุง และพัฒนาตนเองให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น อีกทั้งสามารถนำผลการวิจัยเป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาการฝึกอบรมครูด้านการจัดการเรียนรู้ทำให้ทราบถึงระดับความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3
2. ผู้บริหารโรงเรียน ทราบถึงปัจจัยส่งผลต่อความสามารถในการจัดการ เรียนรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 สามารถใช้เป็นข้อมูลเพื่อกำหนดยุทธศาสตร์และนโยบายในการพัฒนาการปฏิรูปการเรียนรู้ของครูให้ดียิ่งขึ้น
3. ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 สามารถใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนยุทธศาสตร์และกำหนดนโยบายในการพัฒนาครูให้เกิดประสิทธิภาพ ได้นำผลงานวิจัยไปพัฒนา กำหนดนโยบายด้านการจัดการเรียนรู้ของครูให้ตอบสนอง ให้เหมาะสมและมีคุณภาพ

กรอบแนวคิด

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครู ได้สังเคราะห์แนวคิด ปัจจัยที่สอดคล้องเพื่อนำมาจัดทำ กรอบแนวคิด ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครู และนำมาสรุปสังเคราะห์ตัวแปร ประกอบด้วย นักวิชาการ ดังนี้ ปาริชาติ ใจงาม (2560); มุกตามณี ศรีพงษ์เพริศ (2561); อรพรรณ ทิมครองธรรม (2559); วศิน ชูชาติ (2559); สุวรรณิ ยะนกร (2561); ธัญชลี ลัดดาแย้ม (2563); อเทตยา แก้วศรีหา (2558); เบญจมาศ กระตารัตน์ (2556); Awerosuo (2017) และ Paul Mupa (2015) โดยใช้เกณฑ์ในการสังเคราะห์ที่ระดับความถี่ตั้งแต่ 5 ขึ้นไป ได้ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครู ประกอบด้วย 4 ปัจจัย คือ 1. ปัจจัยด้านแรงจูงใจในการ ปฏิบัติงาน 2. ปัจจัยด้านบุคลิกลักษณะของครู 3. ปัจจัยด้านการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชา 4. ปัจจัยด้านการจัด สภาพแวดล้อมบรรยากาศในชั้นเรียน และความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครู ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูล ศึกษา แนวคิดจากนักวิชาการต่าง ๆ มาทำการจัดกลุ่มความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครู และนำมาสรุปสังเคราะห์ ตัวแปรที่นำมาใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยนักวิชาการดังนี้ เจริญ ล้อมลาย (2561); อรพรรณ ทิมครองธรรม (2559); มุกตามณี ศรีพงษ์เพริศ (2561); จุรีพร มุลณี (2565); ปรีศนา กล้าหาญ (2559); วณิชยา นิยมญาติ (2559); สาคร พันแสน (2556); มัสยา นามเหลา (2553); สุภาภรณ์ นิลยگانนท์ (2555); สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการ ครูและบุคลากรทางการศึกษา (2553); Watson (2007); Ellis; & Calvo (2007) และ James; & Connolly (2000) โดยใช้เกณฑ์ในการสังเคราะห์ที่ระดับความถี่ตั้งแต่ 4 ขึ้นไป จะได้องค์ประกอบความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของ ครู ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ 1. การพัฒนาหลักสูตร 2. การจัดการเรียนรู้ 3. สื่อและเทคโนโลยีในการสอน 4. การส่งเสริม ให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จ

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐาน

1. ปัจจัยด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ปัจจัยด้านบุคลิกลักษณะของครู ปัจจัยด้านการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชา และปัจจัยด้านการจัดสภาพแวดล้อมบรรยากาศในชั้นเรียน มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3

2. ปัจจัยด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ปัจจัยด้านบุคลิกลักษณะของครู ปัจจัยด้านการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชา และปัจจัยด้านการจัดสภาพแวดล้อมบรรยากาศในชั้นเรียน ส่งผลต่อความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้การศึกษา คือ ครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 1,183 คน จาก 83 โรงเรียน

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 290 คน การกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางกำหนดกลุ่มตัวอย่างของ (Krejcie; & Morgan) สุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรต้น ได้แก่ ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ได้ 4 ปัจจัย คือ 1) ปัจจัยด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน 2) ปัจจัยด้านบุคลิกลักษณะของครู 3) ปัจจัยด้านการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชา 4) ปัจจัยด้านการจัดสภาพแวดล้อมบรรยากาศในชั้นเรียน

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครู ซึ่งประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) การพัฒนาหลักสูตร 2) การจัดการเรียนรู้ 3) สื่อและเทคโนโลยีการสอน 4) การส่งเสริมให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3

โดยเครื่องมือในการวิจัยมีการทดสอบความเที่ยงตรง ด้วยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน พบว่า มีค่าความเที่ยงตรง อยู่ระหว่าง 0.80-1.00 และมีการทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือ เครื่องมือที่ใช้ในวิจัยคือแบบสอบถาม ปัจจัยด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ปัจจัยด้านบุคลิกลักษณะของครู ปัจจัยด้านการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชา และปัจจัยด้านการจัดสภาพแวดล้อมบรรยากาศในชั้นเรียน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.92, 0.86, 0.94, 0.85 ตามลำดับ และแบบสอบถามความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครู มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.96

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ยื่นหนังสือถึงคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ ถึงผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3
2. ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยส่งแบบสอบถามให้ครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 จำนวน 290 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ตามสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างที่ได้กำหนดไว้
3. รวบรวมแบบสอบถามที่กรอกข้อมูลเรียบร้อยแล้วแต่ละชุดนำไปลงรหัส
4. การประมวลผลการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมทางคณิตศาสตร์สำเร็จรูป โดยเลือกเฉพาะวิธีวิเคราะห์ข้อมูล ที่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้าและทดสอบสมมติฐานดังต่อไปนี้

การวิจัยครั้งนี้ได้ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ จำนวน (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
2. สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ การวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's product moment coefficient of correlation) และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Linear Regression Analysis)

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3

ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครู	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1. ด้านการพัฒนาหลักสูตร	4.39	0.530	มาก	3
2. ด้านการจัดการเรียนรู้	4.46	0.551	มาก	1
3. ด้านสื่อและเทคโนโลยีในการสอน	4.37	0.584	มาก	4
4. ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จ	4.45	0.507	มาก	2
รวม	4.42	0.543	มาก	

จากตาราง 1 พบว่า ความคิดเห็นของระดับความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 โดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.543) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจัดการเรียนรู้ มีความคิดเห็นในระดับมาก ($\bar{X} =$

4.46, S.D. = 0.551) รองลงมาคือ ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จ มีความคิดเห็นในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.45, S.D. = 0.507) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านสื่อและเทคโนโลยีในการสอน มีความคิดเห็นในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.37, S.D. = 0.584) ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1. ด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน	4.33	0.596	มาก	4
2. ด้านบุคลิกลักษณะของครู	4.46	0.518	มาก	1
3. ด้านการสนับสนุนจากผู้บริหาร	4.37	0.649	มาก	3
4. ด้านการจัดสภาพแวดล้อมบรรยากาศในชั้นเรียน	4.43	0.617	มาก	2
รวม	4.40	0.595	มาก	

จากตาราง 2 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.40, S.D. = 0.595) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านบุคลิกลักษณะของครู มีค่าความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.46, S.D. = 0.518) รองลงมาคือ ด้านการจัดสภาพแวดล้อมบรรยากาศในชั้นเรียน มีค่าความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.43, S.D. = 0.617) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน มีค่าความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.33, S.D. = 0.592) ตามลำดับ

ตาราง 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ศึกษากับความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3

ตัวแปร	X1	X2	X3	X4	Y
ปัจจัยด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน (x_1)	1.000				
ปัจจัยด้านบุคลิกลักษณะของครู (x_2)	.762**	1.000			
ปัจจัยด้านการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชา (x_3)	.832**	.749**	1.000		
ปัจจัยด้านการจัดสภาพแวดล้อมบรรยากาศในชั้นเรียน (x_4)	.780**	.721**	.855**	1.000	
ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครู (Y)	.858**	.828**	.852**	.874**	1.000

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 3 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพยากรณ์ทั้ง 4 ตัว มีความสัมพันธ์ทางบวก และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรพยากรณ์ที่ส่งผลต่อความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง .721-.874 และปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงสุด คือ ปัจจัยด้านการจัดสภาพแวดล้อมบรรยากาศในชั้นเรียน (x_4) ($r_{xy} = .874$) รองลงมา คือ ปัจจัยด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน (x_1) ($r_{xy} = .858$) ปัจจัยด้านการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชา (x_3) ($r_{xy} = .852$) และต่ำที่สุด คือ ปัจจัยด้านบุคลิกลักษณะของครู (x_2) ($r_{xy} = .828$) นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 4 ค่าสมการถดถอยพหุคูณปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3

ตัวแปร	b	S.E.b.	B	t	Sig.
Constant	0.495	0.094		5.269**	.000
ปัจจัยด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน (x_1)	0.234	0.04	0.275	6.648**	.000
ปัจจัยด้านบุคลิกลักษณะของครู (x_2)	0.270	0.034	0.275	7.973**	.000
ปัจจัยด้านการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชา (x_3)	0.065	0.037	0.084	1.753	.081
ปัจจัยด้านการจัดสภาพแวดล้อมบรรยากาศในชั้นเรียน (x_4)	0.321	0.035	0.390	9.259**	.000
R = .936, R ² = .875, adj. R ² = .874, SE. = .18					

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 4 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) เท่ากับ .936 ส่วนค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) เท่ากับ .875 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 หมายถึง ตัวพยากรณ์ทุกตัวร่วมกันพยากรณ์ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 และมีอำนาจพยากรณ์ได้ร้อยละ 87.50 เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์รายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมากที่สุด คือ ปัจจัยด้านการจัดสภาพแวดล้อมบรรยากาศในชั้นเรียน (x_4) มีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ เท่ากับ 0.39 รองลงมา คือ ปัจจัยด้านบุคลิกลักษณะของครู (x_2) มีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ เท่ากับ 0.275 สมการพยากรณ์สามารถพยากรณ์ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 เมื่อนำเข้าสมการในรูปคะแนนดิบคะแนนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

1. การศึกษาระดับความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา-ศึกษากาญจนบุรี เขต 3 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อยดังนี้ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จ ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านสื่อและเทคโนโลยีในการสอน

2. ระดับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็น รายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากที่สุด คือ ด้านบุคลิกลักษณะของครู รองลงมาคือ ด้านการจัดสภาพแวดล้อมบรรยากาศในชั้นเรียน ด้านการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชา และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน

3. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสามารถในการจัดการเรียนรู้กับความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 3 พบว่า ปัจจัยด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ปัจจัยด้านบุคลิกลักษณะของครู ปัจจัยด้านการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชา ปัจจัยด้านการจัดสภาพ-แวดล้อมบรรยากาศในชั้นเรียน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา-ศึกษากาญจนบุรี เขต 3 พบว่าตัวพยากรณ์ทุกตัวร่วมกันพยากรณ์ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ได้ร้อยละ 87.5 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์รายด้าน พบว่า ปัจจัยที่มีค่าอำนาจจำแนกมากที่สุด คือ ปัจจัยด้านการจัดสภาพแวดล้อมบรรยากาศในชั้นเรียน รองลงมาคือ ปัจจัยด้านบุคลิกลักษณะของครู ปัจจัยด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน และปัจจัยด้านการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชา ตามลำดับ ซึ่งสามารถพยากรณ์ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา-ศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ได้ร้อยละ 87.5 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

ซึ่งสามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานได้ ดังนี้

$$Y = 0.495 + 0.321X_4 + 0.270X_2 + 0.234X_1$$

$$ZY = 0.390Z_4 + 0.275Z_2 + 0.275Z_1$$

อภิปรายผล

1. ระดับความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อยดังนี้ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการส่งเสริมให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จ ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านสื่อและเทคโนโลยีในการสอน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษา หน่วยงานต้นสังกัดให้ความสำคัญกับการพัฒนาครูและบุคลากรกระตุ้นให้มีการตื่นตัว ตามทันเทคโนโลยีการศึกษาในปัจจุบันอยู่เสมอ ส่งเสริมการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างการเรียนรู้ที่สมบูรณ์ครบถ้วน ให้ความสำคัญกับความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครู มีการลดภาระงานที่ไม่เกี่ยวกับการสอน อีกทั้งการส่งเสริมพัฒนาครูสู่ครูมืออาชีพในด้านที่ครูสนใจ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ที่ต่อเนื่อง และพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับ อีริค และ คาร์โว (Ellis; & Calvo. 2007: 45) เสนอแนวคิดว่าการจัดการเรียนรู้ของครูต้องให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน โดยมีองค์ประกอบสำคัญครูต้องมีความสารถ คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตร ซึ่งสอดคล้องกับ อรพรรณ ทิมครองธรรม (2561) ได้ศึกษาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูสหวิทยาเขตเบญจบุรพาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา พบว่า ด้านการพัฒนาหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยระดับมาก เนื่องจากครูสามารถเชื่อมโยงระหว่างหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กับกรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่น จุดเน้น และความต้องการของโรงเรียน ครูกำหนดเนื้อหาของหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน ท้องถิ่นและสังคม ครูบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นจากการได้รับความร่วมมือในชุมชนมาใช้ในการจัดการเรียนรู้

2. ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ผลการศึกษาพบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ปัจจัยที่ศึกษาทุกปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านบุคลิกลักษณะของครู ปัจจัยด้านการจัดสภาพแวดล้อมบรรยากาศในชั้นเรียน ปัจจัยด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน และปัจจัยด้านการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชา ทุกปัจจัยอยู่ในระดับมากโดยมีปัจจัยด้านบุคลิกลักษณะของครู มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด และปัจจัยด้านการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชา มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับ วติน ชูชาติ (2559) ได้ศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครูเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนแห่งศตวรรษที่ 21 จังหวัดสุพรรณบุรี มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดทุกปัจจัย ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหาร และศึกษานิเทศก์ จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ให้ความสำคัญกับครู มีการอบรมฝึกฝนปรับบุคลิกลักษณะของครูให้เหมาะสมกับการเป็นครูมืออาชีพ มีการนิเทศมาเยี่ยมชมให้ความรู้แก่สถานศึกษา ครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จัดหาวิทยากรมาให้ความรู้ครูเกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมบรรยากาศในชั้นเรียนที่ดี ห้องเรียนมีบรรยากาศการอยู่ร่วมกันแบบเสมอภาคแม้มีกลุ่มเด็กชาติพันธุ์ ชื้อกำหนด กฎเกณฑ์ ข้อตกลงร่วมกันในการบริหารจัดการชั้นเรียน บรรยากาศส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรม รู้จักการคิดวิเคราะห์ และรู้จักการใช้เหตุผล ให้การส่งเสริม สนับสนุนครูผู้สอนเพื่อให้ดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเพื่อให้ผู้เรียนได้บรรลุผลสัมฤทธิ์ และสร้างแรงจูงใจให้กับครูโดยส่งเสริมให้มีการพัฒนาตนเอง เปิดโอกาสให้ครูได้แสดงความคิดเห็น ให้กำลังใจในการทำงาน ยกย่องชมเชยแก่ครูที่ปฏิบัติงานได้สำเร็จ

3. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการจัดการเรียนรู้กับความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ได้แก่ ปัจจัยด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ปัจจัยด้านบุคลิกลักษณะของครู ปัจจัยด้านการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชา ปัจจัยด้านการจัดสภาพ-

แวดล้อมบรรยากาศในชั้นเรียน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ของครูเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาการศึกษา ช่วยยกระดับผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน จะเห็นได้ว่าปัจจัยทุกตัวมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ครูมีแรงจูงใจทางบวกในการจัดกิจกรรม หรือมีแรงผลักดันจะทำให้การจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ ครูได้รับการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชาในทุกเรื่องเกี่ยวกับวิชาชีพครูหรือการปฏิบัติหน้าที่อย่างถูกต้องเหมาะสม รวมทั้งครูมีบุคลิกลักษณะความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียนช่วยให้บรรยากาศในห้องเรียนและสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนมีความผ่อนคลายและส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนทำให้การจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพแสดงให้เห็นถึงความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครูไปด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กุลภัทร วัฒนศิริ (2559) พบว่าปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมมีความสัมพันธ์ทางบวกต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 ซึ่ง อรพรรณ ทิมครองธรรม (2559) พบว่าการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ของครูโดยผู้บริหาร มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูสหวิทยาเขตเบญจบุรพา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 โดยผู้บังคับบัญชาหรือผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทในการจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ และสื่อ เทคโนโลยีทางการศึกษาสำหรับการจัดการเรียนการสอนสำหรับครูถือเป็นเรื่องสำคัญในยุคสมัยนี้ต้องมีสื่อที่ทันสมัยเพื่อพร้อมต่อการพัฒนาผู้เรียน รวมทั้งการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูผู้สอนได้รับการพัฒนาความรู้ ทักษะอื่น ๆ ที่เป็นประโยชน์แก่ผู้เรียนและสถานศึกษาถือเป็นการส่งเสริมให้บุคลากรภายในสถานศึกษาของตนได้มีโอกาสในการทบทวนงานทางวิชาการ เพื่อพัฒนาความก้าวหน้าทางวิชาชีพครู อีกทั้งมีการปกครองบังคับบัญชาอย่างเป็นธรรมเท่าเทียมกัน สอดคล้องกับ ภัทรวรรณ ชาสันติเยะ (2560) พบว่า ปัจจัยบุคลิภาพของครูมีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อม และส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครู เนื่องจากการที่ครูมีบุคลิภาพที่ดี ย่อมมีส่วนช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสนใจที่จะเรียน ส่งผลให้ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครูเป็นไปในทางที่ดี ด้วยเช่นกัน

4. ผลวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต พบว่า ปัจจัยด้านการจัดสภาพแวดล้อมบรรยากาศในชั้นเรียน ปัจจัยด้านบุคลิกลักษณะของครู ปัจจัยด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน เป็นปัจจัยที่สามารถพยากรณ์ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ได้ร้อยละ 87.50 โดยปัจจัยที่มีอำนาจพยากรณ์มากที่สุด คือ ปัจจัยด้านการจัดสภาพแวดล้อมบรรยากาศในชั้นเรียน ปัจจัยด้านบุคลิกลักษณะของครู และปัจจัยด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สามารถอธิบายผลได้ดังนี้

4.1 ปัจจัยด้านการจัดสภาพแวดล้อมบรรยากาศในชั้นเรียน ส่งผลต่อความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 มากที่สุด โดยรวมส่งผลอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ เบญจมาศ กระดาร์ตัน (2556) พบว่า การจัดบรรยากาศในห้องเรียน ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอน วิทยาศาสตร์ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดบรรยากาศในห้องเรียนอาคารสถานที่ บริเวณและสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ มีผลต่อสุขภาพกาย สุขภาพจิตของนักเรียน รวมถึงจิตวิทยาการเรียนรู้ สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ปัจจุบันจำเป็นต้องจัด

สภาพแวดล้อม บรรยากาศในชั้นเรียน แหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษานั้น ๆ เพื่อให้อำนวยความสะดวกต่อครูผู้สอนในการจัดการเรียนรู้และช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง การที่ครูสามารถสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนให้เป็นบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ ผู้เรียนจะกระตือรือร้นในการเรียนรู้และให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ไปพร้อมกับครู ช่วยสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียน ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นพร้อมที่จะรับความรู้ และครูก็พร้อมที่จะถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เรียนส่งผลให้การจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ

4.2 ปัจจัยด้านบุคลิกลักษณะของครู ส่งผลต่อความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 โดยรวมส่งผลอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัทราวรรณ ชาสันเทียะ (2560) พบว่า ปัจจัยบุคลิกภาพของครูมีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อม และส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครู เนื่องจากการที่ครูมีบุคลิกภาพที่ดี ย่อมมีส่วนช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสนใจที่จะเรียน ส่งผลให้ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครูเป็นไปในทางที่ดี ทั้งนี้เป็นเพราะอาชีพครูเป็นอาชีพที่นับได้ว่าเป็นแม่พิมพ์ของชาติ และครูจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับผู้เรียน ผู้เรียนให้ความเคารพนับถือ ดังนั้นหากครูมีบุคลิกลักษณะที่ดีจะเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้การจัดการเรียนรู้ของครูมีประสิทธิภาพ หากครูผู้สอนมีบุคลิกดี ย่อมมีส่วนช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสนใจที่จะเรียนและสร้างบรรยากาศที่ดีในชั้นเรียน ดังนั้น หากครู มีบุคลิกภาพดีในหลายๆ ด้านแล้วจะเป็นปัจจัยสำคัญช่วยให้การสั่งสอนอบรมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีส่วนช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสนใจที่จะเรียน

4.3 ปัจจัยด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ส่งผลต่อความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 โดยรวมส่งผลอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ ภัทราวรรณ ชาสันเทียะ (2560) พบว่า ปัจจัยแรงจูงใจในการปฏิบัติงานมีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ ระดับชั้นมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31 ทั้งนี้เนื่องจากแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน เกี่ยวข้องกับครูโดยตรง เพื่อจูงใจให้ครูรักในการสอนและกระตุ้นความพึงพอใจให้แก่ครูในการปฏิบัติงานได้อย่างเต็มความสามารถซึ่งจะส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพในงานที่ทำ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 เป็นบริเวณที่การคมนาคมไม่สะดวกเท่าที่ควรใช้ระยะเวลานาน เวลาดำเนินกิจกรรมใด ๆ ก็ล่าช้า ครูต้องมีการเสียสละ ความสะดวกสบาย ห่วงครอบครัว ดังนั้นทางสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 มีโครงการส่งเสริมและยกย่องเชิดชูเกียรติข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็นประจำทุกปี ช่วยเหลือในส่วนของการย่นระยะเวลาในการทำวิทยฐานะ ให้น้อยกว่าเขตพื้นที่ปกติ และมีการให้เบี้ยกนดการ เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจ ยกย่องเชิดชูเกียรติผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน บุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติงานดีเด่นให้ปรากฏแก่สังคมทั่วไป (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3. 2566)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งนี้

1. จากผลการวิจัย พบว่า ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านสื่อและเทคโนโลยีในการสอน ดังนั้นควรใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการจัดการเรียนการสอนให้เป็นปกติ สม่าเสมอ ควรใช้สื่อและเทคโนโลยีที่หลากหลายในการจัดการเรียนรู้ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้อย่างอิสระ ภายใต้การดูแลของครูผู้สอน สร้าง

นวัตกรรมและวิธีการเรียนรู้ที่มีเทคโนโลยีเป็นตัวเกื้อหนุน ให้ผู้เรียนรายงานผลการศึกษาด้วยวิธีการที่แปลกใหม่ เช่น คลิป วิดีโอสั้น เป็นต้น ซึ่งเป็นผลดีต่อตัวผู้เรียนและครูผู้สอนเองได้มีแนวทางในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาการเรียนการสอนด้วยเช่นกัน

2. จากผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ผู้บริหารควรมีการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานให้กับครู เนื่องจากแรงจูงใจเป็นสิ่งที่ทำให้บุคคลเกิดพลังที่จะแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ซึ่งจะมีอิทธิพลต่อการทำงานเป็นอย่างมากเพราะการที่บุคคลจะกระทำกิจกรรมได้เต็มความสามารถหรือไม่ นั้น มักจะขึ้นอยู่กับว่าเต็มใจจะทำแค่ไหน ถ้ามีสิ่งจูงใจที่ตรงกับความต้องการของเขา สิ่งจูงใจนั้นก็จะเป็แรงกระตุ้นให้เอาใจใส่งานที่ทำมากขึ้น และถ้ามีความพอใจเขาก็จะทุ่มเทความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ให้แก่งานมากขึ้นด้วย

3. จากผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 มี 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดสภาพแวดล้อมบรรยากาศในชั้นเรียน ด้านบุคลิกลักษณะของครู ด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียน และผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 วางแผนยุทธศาสตร์และกำหนดนโยบายในการพัฒนาครูเพื่อเพิ่มความสามารถในการจัดการเรียนรู้ กำหนดนโยบายในการจัดการเรียนรู้ของครูให้มีคุณภาพและเหมาะสม ส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียนและผู้บริหารเป็นแบบอย่างดีให้ครูผู้สอนแสดงพฤติกรรมที่ถูกต้องเหมาะสมและประสบความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียน มีการกล่าวคำชมเชย เสริมแรงทางบวก เพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจและเกิดการยอมรับจากเพื่อนร่วมงานในการสร้างสรรค์ผลงานการจัดการเรียนรู้และให้ได้รับความก้าวหน้าทางวิชาชีพเมื่อปฏิบัติงานตามนโยบายในการส่งเสริมพัฒนาผู้เรียน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาและสังเคราะห์ปัจจัยอื่น ๆ เพิ่มเติม ที่คาดว่าจะมีผลต่อความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครู เช่น ด้านภาระงานครู ด้านการมีส่วนร่วมจากภายนอก เป็นต้น
2. ควรมีการทำวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับปัจจัยทางการบริหารเพิ่มเติม ที่คาดว่าจะมีผลต่อความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครู เพื่อนำข้อมูลไปใช้ประกอบการวางแผน ปรับปรุงนโยบายและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กุลภัทร วัฒนศิริ. (2559). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาแพงเพชร เขต 1. การค้นคว้าด้วยตนเองปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- จรีพร มุลณี. (2565). ประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนของครูในศตวรรษที่ 21 ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1. การค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเกริก.

- เบญจมาศ กระตารัตน์. (2556). ปัจจัยส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนวิทยาศาสตร์ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.
- ปริศนา กล้าหาญ. (2559). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการสอนของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- ปาริชาติ ใจงาม. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้โรงเรียนเทศบาลตำบล จังหวัดสุรินทร์. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.
- ภัทราวรรณ ชาสันเทียะ. (2560). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการสอนของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ ระดับชั้นมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- มัสยา นามเหลา. (2553). ประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดนครพนม. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยนครพนม.
- มุกดาเมธี ศรีพงษ์เพ็ชร. (2561). ปัจจัยคัดสรรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- เรจรรณ ล้อมลาย. (2561). อิทธิพลของปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วณิชญา นิยมญาติ. (2559). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิภาพการสอนของครูโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายไตรรัตน์สัมพันธ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2. สารนิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยปทุมธานี.
- วศิน ชูชาติ. (2559). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครูเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนแห่งศตวรรษที่ 21 จังหวัดสุพรรณบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สาคร พันแสน. (2556). ประสิทธิภาพการสอนของครูวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนบ้านตากแดด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2. สารนิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3. (2566). แผนปฏิบัติการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566. กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผล.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. (2553, เมษายน-พฤษภาคม). หลักเกณฑ์และวิธีการพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาก่อนแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสถานศึกษา. วารสารข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. 30: 30-32.

- สุภาภรณ์ นิลยกานนท์. (2555). การจัดการเรียนรู้ยุคใหม่. สืบค้นจาก <http://www.kroobannok.com/blog/10194>. [2566, สิงหาคม 16].
- สุวรรณ ียะกร. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของสถานศึกษา. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. 11(1): 86-87.
- อเทตยา แก้วศรีหา. (2558). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนของครูผู้สอนหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32. วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์. 10(2): 57-66.
- อรรถพรณ ทิมครองธรรม. (2559). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูสหวิทยาเขต เบญจบุรพา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- อัญชลี ลัดดาแย้ม. (2563). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้สะเต็มศึกษาของครู สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- Avwerosuo, O. E. (2017). Motivation and Teachers Effectiveness in the Class Work in Ughelli North Local Government Area of Delta State. *Global Journal of Management and Business Research*. 17(A3): 9-17. Retrieved from <https://journalofbusiness.org/index.php/GJMBR/article/view/2209>.
- Ellis, R.; & Calvo, R. A. (2007). Minimum Indicators to Quality Assure Blended Learning Supported by Learning Management Systems. *Journal of Educational Technology and Society*. 7(3): 45-60.
- James, C.; & Connolly, U. (2000). *Effective Change in School*. New York: Routledge Falmer.
- Paul Mupa. (2015). *Factors Contributing to Ineffective Teaching and Learning in Primary Schools: Why Are Schools in Decadence*. Retrieved from <https://www.waterstones.com/book/early-childhood-development-pedagogy-and-student-performance/paul-mupa/raphinos-a-baya/9783847342403>.
- Watson, W. R. (2007). An Argument for Clarity: What Are Learning Management Systems, What Are They Not, and What Should They Become?. *TechTrends*. 51(2): 28-34.

E035S: การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนเรียนรวม
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเขียงเทรา เขต 1

THE OPERATIONAL OF THE STUDENT CARE AND SUPPORT SYSTEM FOR CHILDREN
WITH SPECIAL NEEDS IN THE INCLUSIVE EDUCATION SCHOOLS, UNDER THE PRIMARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1 CHACHOENGSAO.

พรพนา ชมภูษา¹ ภรณ์ อนันต์นาวิ² พรพิมล ประวิติรุ่งเรือง

¹ หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

² อาจารย์หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ
ในโรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเขียงเทรา เขต 1 จำแนกตามระดับการศึกษา
ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดโรงเรียน และศึกษาแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารและครู จำนวน 160 คน ใช้ตารางสำเร็จรูปของ เครจซี และ มอร์แกน
(Krejcie; & Morgan. 1970) โดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
เป็นแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง สถิติที่ใช้ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ค่าที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีของ
Scheffe' Method และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ในโรงเรียนเรียนรวม โดยภาพรวม
และรายด้านอยู่ในระดับมาก
2. ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ในโรงเรียน
เรียนรวม จำแนกตามระดับการศึกษาและขนาดโรงเรียน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่
ระดับ .01 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
3. แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนเรียนรวม พบว่า
ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ควรมีการศึกษาข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ควรนำ
ข้อมูลนักเรียนรายบุคคล มาคัดกรองเพื่อจัดกลุ่ม ด้านการส่งเสริมนักเรียน ควรวางแผนการพัฒนาผู้เรียนร่วมกับ
ผู้ปกครอง ผู้เชี่ยวชาญ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ควรจัดกิจกรรมที่หลากหลาย
ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นได้ และด้านการส่งต่อนักเรียน กรณีที่มีปัญหาการต่อการ
ช่วยเหลือควรส่งต่อผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้รับการส่งเสริมพัฒนาและ
ช่วยเหลืออย่างถูกวิธี

คำสำคัญ: การดำเนินงาน, ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน, นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ, โรงเรียนเรียนรวม

Abstract

The research aims to study the operational of the student care and support system for children with special needs in the inclusive education schools, under the Primary Educational Service Area Office 1 Chachoengsao, classified by education level, work experience, and school size, and to study guidelines the operational of the student care and support system for children. The research sample was 160 school administrators and teachers, determined from (Krejcie & Morgan table 1970) by stratified random sampling. The research instrument was 5-level rating a questionnaire with index of item objective value between 0.80-1 and a confidence value of .95 and Semi-structured interview form. The statistics used include frequency, percentage, mean, Standard Deviation, t-test, One-way ANOVA, scheffe, method and content analysis.

The research results found that:

1. the operational of the student care and support system for children with special needs in the inclusive education schools in overall and each aspect were at the highest.
2. The results of comparing the operational of the student care and support system for children with special needs in the inclusive education schools, classified by education level and school size found that in overall statistically significant difference at .01 level, classified by work experience found that in overall and each aspect no difference.
3. The guidance for the operational of student care and support system for children with special needs in the inclusive education schools found that knowing students individually should be study on individual student data, student screening should be take student data to screen for category, student promotion should to guidelines for student development by join the parents, experts, and stakeholders. Student protection and problem solving should set variety activities to prevent and solving risk problems, student referring in case of difficulty problems to help should be sent to aspect specialized experts or related agencies so that students can be properly encouraged and supported.

Keywords: Operation, Student care and support system, Children with special needs, Inclusive education school

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โรงเรียนหลายแห่งในปัจจุบันมีการให้บริการทางการศึกษาในรูปแบบเรียนรวม (Inclusive Education) เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กพิเศษได้เข้ามาเรียนรวมกับเด็กปกติ โดยรับเข้ามาเรียนรวมกันตั้งแต่เริ่มเข้ารับการศึกษและการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนเรียนรวมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนเรียนรวม มีการดำเนินการใน 5 ด้าน คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน และด้าน

การส่งต่อนักเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2552) จัดให้มีบริการพิเศษตามความต้องการของแต่ละบุคคลซึ่งการจัดการศึกษาให้กับเด็กพิเศษในโรงเรียนเรียนรวมต้องมีรูปแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสม แต่เนื่องด้วยโรงเรียนเรียนรวมในเขตพื้นที่ส่วนใหญ่ยังขาดอัตรากำลังครูการศึกษาพิเศษจำนวนมาก ส่งผลให้เด็กพิเศษในโรงเรียนเรียนรวมได้รับการพัฒนาไม่เต็มศักยภาพและเหมาะสมเท่าที่ควร อีกทั้งครูในโรงเรียนส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ ความเชี่ยวชาญในการดูแลและจัดการศึกษาแบบเรียนรวมให้กับเด็กพิเศษ ต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องต่าง ๆ เข้ามาช่วยแก้ไข ดูแล และพัฒนาศักยภาพ โรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเชิงเทรา เขต 1 ได้จัดการศึกษาแบบเรียนรวม พบปัญหาคือ ครูที่รับผิดชอบดูแลงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนเรียนรวมยังขาดความรู้ และประสบการณ์ในการดูแลเด็กพิเศษในโรงเรียนเรียนรวม ทำให้การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ไม่สามารถรวบรวมข้อมูลของนักเรียนได้อย่างถูกต้อง ครบถ้วน 2) ด้านการคัดกรองนักเรียน เมื่อไม่สามารถรวบรวมข้อมูลนักเรียนได้อย่างถูกต้อง จึงไม่สามารถวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อแบ่งกลุ่มนักเรียนในการคัดกรองได้ 3) ด้านการส่งเสริมนักเรียน ครูผู้รับผิดชอบไม่สามารถส่งเสริม สนับสนุนนักเรียนได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมตามปัญหาหรือความต้องการของนักเรียนแต่ละคน 4) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ไม่สามารถกำหนดแนวทางในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนได้อย่างถูกต้อง ส่งผลให้ด้านที่ 5) ด้านการส่งต่อนักเรียน ไม่สามารถดำเนินการส่งต่อนักเรียนเพื่อรับการช่วยเหลือหรือแก้ไขปัญหามาจากผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านได้อย่างเหมาะสมและมีคุณภาพ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเชิงเทรา เขต 1. 2565)

จากสภาพและปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเชิงเทรา เขต 1 เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนเรียนรวม ให้สามารถส่งเสริม พัฒนา ป้องกัน และแก้ไขปัญห ให้ทั้งเด็กพิเศษและเด็กปกติในโรงเรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์

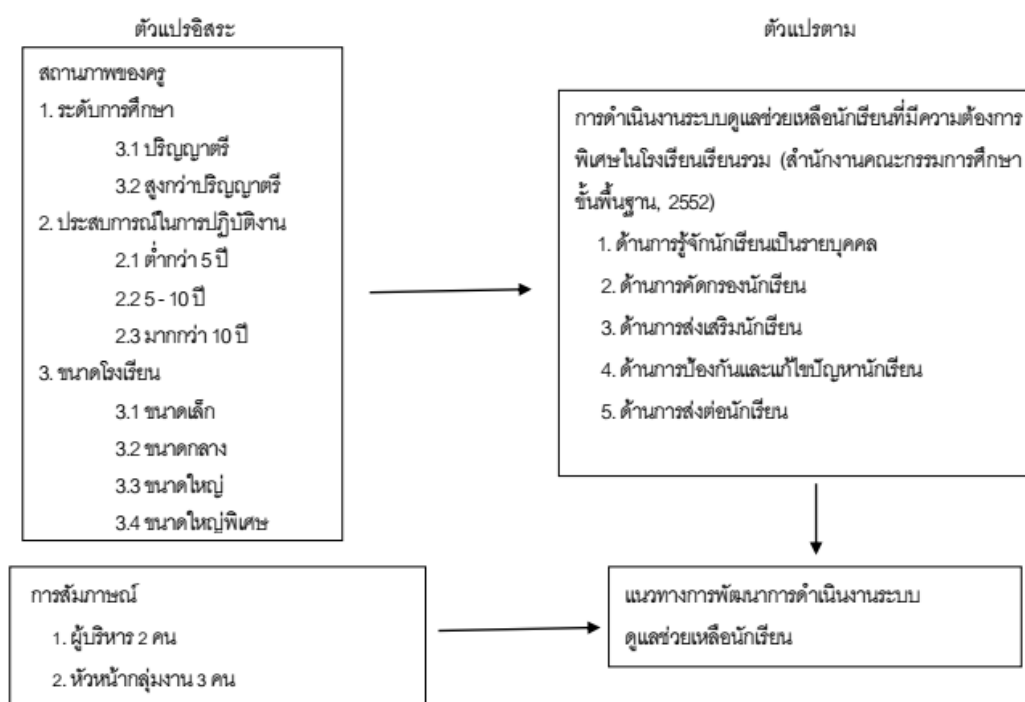
1. เพื่อศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเชิงเทรา เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเชิงเทรา เขต 1 จำแนกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดโรงเรียน
3. เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเชิงเทรา เขต 1

ประโยชน์ที่ได้รับจากงานวิจัย

1. ผู้บริหารสถานศึกษาได้นำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 ให้เกิดประสิทธิผลตามเป้าหมาย
2. ครูได้นำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 ให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
3. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 สามารถนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ในการกำหนดนโยบายพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนเรียนรวมให้นักเรียนมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับงานวิจัยของ ขวัญเนตร มูลทองจาด (2564: 10), จิรัฐพร จินสายใจ (2557: 11), กาดาพี สามะเต๊ะ (2557: 26), โพธิ์เงิน อักษรศักดิ์ พรพิมล ประวิตรุ่งเรือง และ ภารดี อนันต์นาวิ (2566: 81), อภิชาติ บัวจรรณ (2562: 148), นูรมาน พิทักษ์สุขสันต์ (2564: 4-5), ภาวณิ เทมียโก (2563: 28) และการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนเรียนรวมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนเรียนรวม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552) สรุปได้ดังกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐาน

1. ผู้บริหารและครูโรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนแตกต่างกัน
2. ผู้บริหารและครูโรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนแตกต่างกัน
3. ผู้บริหารและครูโรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารและครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 จำนวน 137 โรงเรียน จำแนกเป็น ผู้บริหาร จำนวน 137 คน และครู จำนวน 137 คน รวมประชากรทั้งสิ้น 274 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1. 2565)

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารและครูโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 จำนวน 160 คน แบ่งเป็นผู้บริหาร จำนวน 80 คน และครู จำนวน 80 คน การกำหนดจากตารางของ เครจซี่ และ มอร์แกน (Krejcie; & Morgan. 1970) โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) กำหนดขนาดโรงเรียนเป็นชั้น เทียบสัดส่วนแล้วจึงสุ่มอย่างง่ายโดยวิธีจับฉลาก ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1

ขนาดโรงเรียน	ประชากร (คน)		กลุ่มตัวอย่าง (คน)	
	ผู้บริหาร	ครู	ผู้บริหาร	ครู
1. เล็ก	55	55	32	32
2. กลาง	76	76	45	45
3. ใหญ่	4	4	2	2
4. ใหญ่พิเศษ	2	2	1	1
รวม	137	137	80	80

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเข้เขต 1 โดยเครื่องมือในการวิจัยมีการหาความเที่ยงตรงจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.80-1 และมีการหาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .953 แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบตรวจสอบรายการถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ได้แก่ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงานในโรงเรียน และขนาดของโรงเรียน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเข้เขต 1 แบ่งเป็น 5 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) ด้านการคัดกรองนักเรียน 3) ด้านการส่งเสริมนักเรียน 4) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน 5) ด้านการส่งต่อนักเรียน

ตอนที่ 3 แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเข้เขต 1

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)
2. ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)
3. ค่าสถิติ t-test เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างในกรณี 2 กลุ่ม
4. ค่าสถิติ F-test ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way Anova) ใช้เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่ม เมื่อพบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงทำการทดสอบจำแนกเป็นรายคู่ด้วยวิธี Scheffe

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ระดับมีการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเข้เขต 1 ดังตาราง 2

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับและอันดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเข้เขต 1 โดยรวมและรายด้าน

n = 160				
การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.42	.489	มาก	4
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน	4.25	.397	มาก	5
3. ด้านการส่งเสริมนักเรียน	4.42	.402	มาก	3

ตาราง 2 (ต่อ)

การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
4. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน	4.49	.455	มาก	2
5. ด้านการส่งต่อนักเรียน	4.50	.467	มาก	1
รวม	4.42	.418	มาก	-

จากตาราง 2 พบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเชิงเทรา เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = .418) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการส่งต่อนักเรียน ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = .467) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = .455) ด้านการส่งเสริมนักเรียน ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = .402) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = .489) ด้านการคัดกรองนักเรียน ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = .397)

2. ผลการเปรียบเทียบมีการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเชิงเทรา เขต 1 จำแนกตามระดับการศึกษา ประสิทธิภาพการทำงานในโรงเรียน และขนาดของโรงเรียน ดังตาราง 3-5

ตาราง 3 การเปรียบเทียบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเชิงเทรา เขต 1 จำแนกตามระดับการศึกษา

การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ปริญญาตรี n = 71		สูงกว่า ปริญญาตรี n = 89		t	Sig.
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.54	.402	4.33	.532	2.896**	.004
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน	4.39	.314	4.14	.422	4.205**	.000
3. ด้านการส่งเสริมนักเรียน	4.48	.374	4.36	.416	1.949	.053
4. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน	4.57	.428	4.44	.470	1.845	.067
5. ด้านการส่งต่อนักเรียน	4.56	.434	4.44	.487	1.608	.110
รวม	4.51	.373	4.34	.439	2.621**	.010

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 3 พบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนเรียนรวมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเชิงเทรา เขต 1 จำแนกตามระดับการศึกษา โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 4 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเชิงเทรา เขต 1 จำแนกตามประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน โดยรวมและรายด้าน

n = 160

การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	ระหว่างกลุ่ม	.184	2	.092	.380	.684
	ภายในกลุ่ม	37.944	157	.242		
	รวม	38.128	159			
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน	ระหว่างกลุ่ม	.034	2	.017	.107	.899
	ภายในกลุ่ม	25.102	157	.160		
	รวม	25.136	159			
3. ด้านการส่งเสริมนักเรียน	ระหว่างกลุ่ม	.300	2	.150	.928	.398
	ภายในกลุ่ม	25.396	157	.162		
	รวม	25.696	159			
4. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน	ระหว่างกลุ่ม	.477	2	.238	1.150	.319
	ภายในกลุ่ม	32.533	157	.207		
	รวม	33.010	159			
5. ด้านการส่งต่อนักเรียน	ระหว่างกลุ่ม	.981	2	.490	2.281	.106
	ภายในกลุ่ม	33.739	157	.215		
	รวม	34.720	159			
ภาพรวมทั้ง 5 ด้าน	ระหว่างกลุ่ม	.256	2	.128	.727	.485
	ภายในกลุ่ม	27.624	157	.176		
	รวม	27.880	159			

จากตาราง 4 พบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนเรียนรวมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเชิงเทรา เขต 1 จำแนกตามประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

ตาราง 5 การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขต
 พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 จำแนกตามขนาดโรงเรียน

การดำเนินงานระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียน	แหล่งความ แปรปรวน	ขนาดโรงเรียน				
		SS	df	MS	F	p
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็น รายบุคคล	ระหว่างกลุ่ม	6.336	3	2.112	10.363**	.000
	ภายในกลุ่ม	31.792	156	.204		
	รวม	38.128	159			
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน	ระหว่างกลุ่ม	5.525	3	1.842	14.650**	.000
	ภายในกลุ่ม	19.611	156	.126		
	รวม	25.136	159			
3. ด้านการส่งเสริมนักเรียน	ระหว่างกลุ่ม	3.305	3	1.102	7.676**	.000
	ภายในกลุ่ม	22.391	156	.144		
	รวม	25.696	159			
4. ด้านการป้องกันและแก้ไข ปัญหานักเรียน	ระหว่างกลุ่ม	3.722	3	1.241	6.609**	.000
	ภายในกลุ่ม	29.288	156	.188		
	รวม	33.010	159			
5. ด้านการส่งต่อนักเรียน	ระหว่างกลุ่ม	3.421	3	1.140	5.684**	.001
	ภายในกลุ่ม	31.299	156	.201		
	รวม	34.720	159			
ภาพรวมทั้ง 5 ด้าน	ระหว่างกลุ่ม	4.368	3	1.456	9.660**	.000
	ภายในกลุ่ม	23.512	156	.151		
	รวม	27.880	159			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 5 พบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ผลการสัมภาษณ์แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนเรียนรวม ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ควรมีการศึกษาข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน นำข้อมูลนักเรียนรายบุคคล มาคัดกรองเพื่อจัดกลุ่ม ด้านการส่งเสริมนักเรียน วางแนวทางการพัฒนาผู้เรียนร่วมกับ ผู้ปกครอง ผู้เชี่ยวชาญ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียน จัดกิจกรรมที่หลากหลาย

ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นได้ และด้านการส่งต่อนักเรียน กรณีที่มีปัญหายากต่อการช่วยเหลือควรส่งต่อผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้นักเรียนได้รับการส่งเสริมพัฒนาและช่วยเหลืออย่างถูกวิธี

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 พบว่า โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับได้ดังนี้ ด้านการส่งต่อ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และด้านการคัดกรองนักเรียน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า

2. ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 จำแนกตามระดับการศึกษา ประสิทธิภาพการทำงานในโรงเรียน และขนาดของโรงเรียน ผลวิจัยสรุปได้ดังนี้

2.1 ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 จำแนกตามระดับการศึกษา โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.2 ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 จำแนกประสิทธิภาพการทำงานในโรงเรียน โดยรวมไม่แตกต่าง

2.3 ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 จำแนกขนาดของโรงเรียน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ผลการสัมภาษณ์แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 จำนวน 5 คน สรุปผลการสัมภาษณ์ดังนี้

ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล คือ ควรมีการศึกษาข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล ควรมีการคัดกรองนักเรียนเพื่อจัดกลุ่ม ควรมีการทำงานประสานความร่วมมือกันกับผู้ปกครองและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และควรมีการจัดทำข้อมูลอย่างเป็นระบบที่ชัดเจน

ด้านการคัดกรองนักเรียน คือ ควรคัดกรองจากบุคคลใกล้ชิด การคัดกรองนักเรียนผู้สอนต้องสังเกตพฤติกรรมนักเรียน และรวบรวมข้อมูลนักเรียนรายบุคคล ควรคัดกรองนักเรียนอย่างน้อยปีการศึกษาละ 1 ครั้ง

ด้านการส่งเสริมนักเรียน คือ วางแนวทางการพัฒนา ส่งเสริมผู้เรียนอย่างเป็นระบบที่ชัดเจน ประสานความร่วมมือจากทุกคนที่เกี่ยวข้อง จัดทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IEP) ให้แก่ผู้เรียน

ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา คือ ครูที่ปรึกษา ควรให้ความเอาใจใส่กับนักเรียนทุกคนเท่าเทียมกัน จัดกิจกรรมที่หลากหลายในการป้องกันและแก้ไขปัญหาความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นเพื่อสร้างความตระหนักรู้ให้ผู้เรียน ประสานความร่วมมือกับทุกคนที่เกี่ยวข้อง

ด้านการส่งต่อนักเรียน คือ ผู้สอนควรพิจารณาความรุนแรงของปัญหา สรุปรายงานผลการพัฒนาของนักเรียน และพิจารณาว่าควรส่งต่อด้านไหน ประสานความร่วมมือและส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญ หรือหน่วยงานเฉพาะด้านให้ช่วยดำเนินการแก้ไข พัฒนาต่อไป

อภิปรายผล

1. ผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเข้เขต 1 พบว่า โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิรัฐพร จินสายใจ (2557) ได้ทำการศึกษา ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดนครปฐม พบว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดนครปฐม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงตามค่ามัธยฐานลดอันดับจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการส่งเสริม และพัฒนานักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน และการส่งต่อนักเรียน ตามลำดับ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กาดาศี สามะเต๊ะ (2556) ได้ทำการศึกษา การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดยะลา พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารและครูได้มีแนวทางในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนเรียนรวม โดยมีการศึกษาข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล เพื่อทำความเข้าใจนักเรียน และนำข้อมูลนักเรียนมาประเมินตามแบบประเมินพฤติกรรมนักเรียน (SDQ) อย่างน้อยปีการศึกษาละ 1 ครั้ง เพื่อเป็นแนวทางในการคัดกรองจัดกลุ่มนักเรียน และมีการช่วยเหลือ หรือส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนร่วมกับบุคคล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีการจัดกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนได้พัฒนาความรู้ ทักษะ และเสริมสร้างประสบการณ์ของตนเองให้เต็มตามศักยภาพ จัดเวทีให้นักเรียนได้แสดงออกถึงความสามารถ และเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง ทั้งนี้ผู้บริหารได้มีการจัดกิจกรรมให้ความรู้แก่ครูในกระบวนการและเทคนิคให้ความช่วยเหลือ การส่งเสริมพัฒนา และการให้คำปรึกษาเบื้องต้น เพื่อให้ครูสามารถให้ความช่วยเหลือ ส่งเสริมพัฒนา และให้คำปรึกษาแก่นักเรียนได้ โดยครูต้องมีความเข้าใจใส่นักเรียนอย่างใกล้ชิด เพื่อหาวิธีการช่วยเหลือ ทั้งการป้องกันและการแก้ไขปัญหา โดยไม่ปล่อยปละละเลยนักเรียนจนกลายเป็นปัญหาของสังคม และมีการวางแผนทางการส่งต่อนักเรียนโดยประสานความร่วมมือกับผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2. ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเข้เขต 1

2.1 จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เพราะว่าผู้บริหารและครูมีระดับการศึกษาต่างกัน ทำให้เกิดประสบการณ์จากการเรียนรู้ที่ไม่เหมือนกัน จึงมีความคิด ทัศนคติแตกต่างกันออกไป สอดคล้องกับงานวิจัยของกับ นูรมาน พิทักษ์สุขสันต์ (2564) ได้ทำการศึกษาการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอสายบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 พบว่า และรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ญาณิศา เยี่ยมสิริวุฒิ. 2563) ได้ทำการศึกษาการจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 พบว่า จำแนกตามระดับการศึกษา โดยรวมไม่แตกต่างกัน

เมื่อพิจารณาทางด้าน พบว่า มีความแตกต่างกัน 2 ด้าน คือ ด้านการคัดกรองนักเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 และด้านการส่งต่อแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

2.2 ประสิทธิภาพการทำงานในโรงเรียน พบว่า จำแนกประสิทธิภาพการทำงานในโรงเรียน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้เพราะว่าการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีหลักการและรูปแบบที่ชัดเจนในการดำเนินงาน ดังนั้นผู้บริหารและครูที่มีประสิทธิภาพการทำงานในโรงเรียนต่างกัน จึงไม่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เนื่องจากมีแนวทางการดำเนินงานที่เหมือนกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พชรมน เสียงใส (2564) ได้ทำการศึกษาการปฏิบัติงานในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูประจำชั้นโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 พบว่า จำแนกตามประสิทธิภาพการทำงาน ไม่แตกต่างกัน (ขวัญเนตร มูลทองจาด. 2564) ได้ทำการศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดอุดมรังสี พบว่า จำแนกตามประสิทธิภาพการทำงานไม่แตกต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ญาณิศา เยี่ยมสิริวุฒิ (2563) ได้ทำการศึกษาการจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 พบว่า จำแนกตามประสิทธิภาพการทำงาน ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน

2.3 ขนาดของโรงเรียน พบว่า โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เป็นเพราะขนาดโรงเรียนมีผลต่อการจัดสรรงบประมาณ ทรัพยากร บุคลากร ในการดำเนินงานภายในโรงเรียน จึงทำให้โรงเรียนขนาดใหญ่มีความพร้อมในการดำเนินงานมากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก ดังนั้นขนาดโรงเรียนจึงมีผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ นูรมาน พิทักษ์สุขสันต์ (2564) ได้ทำการศึกษาการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอสายบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 3 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยภาพรวมและรายด้านส่วนใหญ่ไม่แตกต่างกัน ยกเว้น ด้านการคัดกรองนักเรียนและด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (กาดาฟี สามะเต๊ะ. 2556) ได้ทำการศึกษา การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดยะลา จำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านต่างกัน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ญาณิศา เยี่ยมสิริวุฒิ (2563) ได้ทำการศึกษาการจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 3 พบว่า จำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาทางด้านต่างกันอยู่ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ด้านการส่งต่อนักเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

3. ผลการสัมภาษณ์แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนเรียนรวม สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเชิงเทรา เขต 1 ประกอบไปด้วย ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ควรมีการศึกษาข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ควรนำข้อมูลนักเรียนรายบุคคลมาคัดกรองเพื่อจัดกลุ่ม ด้านการส่งเสริมนักเรียน ควรวางแผนการพัฒนาผู้เรียนร่วมกับผู้ปกครอง ผู้เชี่ยวชาญ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียน ควรจัดกิจกรรมที่หลากหลายในการป้องกันและแก้ไขปัญหาความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นได้ และด้านการส่งต่อนักเรียน กรณีที่มีปัญหาอยากต่อการช่วยเหลือควรส่งต่อผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้นักเรียนได้รับการส่งเสริมพัฒนาและช่วยเหลืออย่างถูกวิธี

เนื่องจากนโยบายการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนเรียนรวมเป็นการส่งเสริม พัฒนา ป้องกัน และแก้ไขปัญหาให้ทั้งเด็กพิเศษและเด็กปกติในโรงเรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ขวัญเนตร มุลทองจาด (2564) พบว่า แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดอุดมรังสีมี 5 แนวทาง เช่น 1) ควรจัดกิจกรรมส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน และรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลมากขึ้น 2) ควรสร้างแบบประเมินนักเรียนให้มีความหลากหลายใช้โปรแกรมประเมินพฤติกรรมนักเรียนมาใช้ในการดำเนินการรู้จัก นักเรียนเป็นรายบุคคลและปรับปรุงข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน 3) ควรสำรวจความต้องการในการจัดกิจกรรมที่จะสามารถพัฒนาความรู้ทักษะ และเสริมสร้างประสบการณ์ของนักเรียนให้เต็มตามศักยภาพ 4) ควรจัดการอบรมครูเรื่อง เทคนิคการให้คำปรึกษาเบื้องต้น เพื่อสามารถให้คำปรึกษาและแก้ไขปัญหาได้ตรงประเด็น 5) ควรมีการชี้แจง ผู้ปกครองให้ทราบถึงถึงเหตุผลที่แท้จริงของการส่งต่อนักเรียน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ควรจัดกิจกรรมให้ความรู้ สร้างความเข้าใจในการใช้แบบประเมินพฤติกรรมนักเรียน (SDQ) ให้แก่ครูได้มีความสามารถในการวิเคราะห์นักเรียนเป็นรายบุคคลได้อย่างถูกต้อง และมีประสิทธิภาพ
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน ควรจัดทำสารสนเทศผลการคัดกรองนักเรียนให้เป็นปัจจุบัน และเป็นระบบที่ชัดเจน
3. ด้านการส่งเสริมนักเรียน ควรจัดทำแผน/กิจกรรม/โครงการ ที่ส่งเสริมและพัฒนานักเรียนให้ครอบคลุมทุกกลุ่ม
4. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ควรประสานความร่วมมือระหว่างผู้ปกครอง ผู้เชี่ยวชาญ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียน
5. ด้านการส่งต่อ ควรจัดกระบวนการขั้นตอนการส่งต่อที่ชัดเจน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษารูปแบบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนเรียนรวม ด้านการคัดกรองนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเขียงเทรา เขต 1
2. ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษในโรงเรียนเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจะเขียงเทรา เขต 1

เอกสารอ้างอิง

- กาดาฟี สามะเต๊ะ. (2557). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดยะลา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ขวัญเนตร มุลทองจาด. (2564). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดอุดมรังสี. สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- จิรัฐพร จินสายใจ. (2557). ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดนครปฐม. งานค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ชุติมา ถาวรแก้ว. (2559). การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตนักเรียนของสถานศึกษาในจังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 (ปทุมธานี-สระบุรี). วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ญาณิศา เยี่ยมสิริวุฒิ. (2563). การจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษาสงขลา เขต 3. สารนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- นุรมาน พิทักษ์สุขสันต์. (2564). การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอสาบบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษาปัตตานี เขต 3. การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- ปรมาภรณ์ สนิธิ. (2560). แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ระดับประถมศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษาปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- พชรมน เสี่ยงใส. (2564). การปฏิบัติงานในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูประจำชั้นโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษาปทุมธานี เขต 1. สารนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- โพธิ์เงิน อักษรศักดิ์ พรพิมล ประวัตรุ่งเรือง และ ภารดี อนันต์นาวิ. (2566). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษาตราด [ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์]. การประชุมวิชาการระดับชาติการวิจัยประยุกต์ ครั้งที่ 5 ประจำปี 2566 “มิติใหม่ของโลกภายหลังจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019: ความท้าทายและโอกาส”. วันศุกร์ที่ 24 มีนาคม 2566, 81-93.
- ภาวิณี เทมีโยโก. (2563). การพัฒนาแนวทางการจัดการศึกษาเรียนรวมสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษาเลย เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1. (2565). ข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา ปีการศึกษา 2565. กลุ่มนโยบายและแผน. ฉะเชิงเทรา: สำนักงานฯ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนหลักการแนวคิดและทิศทางการดำเนินงาน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กระทรวงศึกษาธิการ.
- อภิชาติ บัวจรรูญ. (2562). สอบครูผู้ช่วย วิชาเอก การศึกษาพิเศษ. ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- Krejcie, R. V.; & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Journal of Educational and Psychological Measurement*. 30(3): 607-610.

E036S: การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา
อำเภอเขาสมิง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด

ADMINISTRATION OF THE STUDENT SUPPORT SYSTEM BY THE ADMINISTRATORS OF
OPPORTUNITY EXPANSION SCHOOLS, KHAO SAMING DISTRICT UNDER THE OFFICE
OF TRAT PRIMARY EDUCATION SERVICE AREA.

พายุ พวงตระกูล¹ กุลจิรา รักษนคร²

¹ นักศึกษานิสิตศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

² อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้วัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอเขาสมิง 2) เปรียบเทียบการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอเขาสมิง จำแนกตามสถานภาพทั่วไป กลุ่มตัวอย่างกำหนดจากตารางของ เครจซี่ และ มอร์แกน (Krejcie; & Morgan. 1970) ได้แก่ ครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอเขาสมิง จำนวน 103 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอเขาสมิง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด แบ่งเป็น 3 ตอน ลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง .60-1 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ .92 สถิติที่ใช้ในการวิจัย การหาค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การทดสอบที (t-test) และทดสอบค่าเอฟ (f-test)

ผลการวิจัยพบว่า

1. การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอเขาสมิง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก พิจารณาเป็นรายด้าน เรียงจากมากไปหาน้อย อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านการส่งเสริมนักเรียนรองลงมาอยู่ในระดับมาก ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ด้านการส่งต่อนักเรียน ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และด้านการคัดกรองนักเรียน

2. การวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอเขาสมิง จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษาและขนาดโรงเรียน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ส่วนจำแนกตามประสบการณ์ทำงาน โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ความคิดเห็นของครู, ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

Abstract

The purposes of this research were to study the administration of the school support system of opportunity expansion schools in Khao Saming district, and to compare the administration of the student support system of opportunity expansion schools in Khao Saming district classified by general status. The sampling was teachers of the administration of opportunity expansion schools in Khao Saming District (N = 103), that was determined using Krejcie and Morgan's tables (Krejcie; & Morgan. 1970). The research tools are five-level rating scale, divided into three parts with a consistency index between .60-1.00 and reliability for the entire document was .92. The data were analyzed by using mean, standard deviation, t-test, and f-test.

The results showed that

1. The management of the administration of the student support system of opportunity expansion schools in Khao Saming district overall was at a high level. Considering each aspect, arranged in order as follows: student promotion, prevention and problem-solving, forwarding students, knowing students individually, and student screening.

2. The results of comparative analysis of teachers' opinions towards the administration of the student support system of opportunity expansion schools in Khao Saming district, classified by gender, education, and school size, overall are not different. Classified by work experience, overall they are significantly different at the .05 level.

Keywords: Teacher's opinion, Student support system

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นสิ่งสำคัญในการช่วยเหลือเด็กและเยาวชนบางครั้งพวกเขาอาจประสบปัญหาเนื่องจากความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคม ซึ่งสาเหตุที่ทำให้เด็กเกิดพฤติกรรมไม่พึงประสงค์มีหลายประการ เช่น ปัญหาที่โรงเรียน ที่บ้านหรือกับเพื่อน เพื่อช่วยให้เด็กเติบโตเป็นคนดีและมีความสุข จำเป็นต้องใช้การศึกษาสนับสนุนพวกเขา คือการสอนให้พวกเขาคิดและตัดสินใจอย่างถูกต้อง โรงเรียนยังต้องมีแนวปฏิบัติในการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน แนวทางในการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือในโรงเรียนมี 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมนักเรียน 4) การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน 5) การส่งต่อนักเรียน (กระทรวงศึกษาธิการร่วมกับกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. 2544) โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ได้ดำเนินการตามนโยบายโดยให้สถานศึกษาจัดระบบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อให้ได้ข้อมูลนักเรียนที่เป็นปัจจุบัน ครูสามารถเข้าใจและรับรู้ปัญหาของนักเรียน มีการสรุปผลการติดตามโดยจำแนกปัญหาที่พบได้ดังนี้ 1) พบปัญหาพฤติกรรมรุนแรงที่ส่งผลต่อการเรียนและครอบครัว 2) พบปัญหาด้านอารมณ์และทำร้ายตนเอง 3) พบปัญหานักเรียนเป็นโรคซึมเศร้า 4) พบปัญหาด้านพฤติกรรมเนื่องจากเป็นเด็กพิเศษและสมาธิสั้น 5) พบปัญหาไม่อยากมาโรงเรียนและไม่อยากพบปะผู้คน 6) พบปัญหาด้านความยากจนไร้ที่อยู่

อาศัย ในส่วนปัญหาและอุปสรรค พบว่า สถานศึกษาขนาดใหญ่ มีความพร้อมในการปฏิบัติงานสามารถดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลืออย่างเป็นระบบมีขั้นตอนที่ชัดเจน สถานศึกษาขนาดกลางมีความพร้อมในการดำเนินงานแต่ขาดการมุ่งมั่นในการปฏิบัติงาน สถานศึกษาขนาดเล็ก ส่วนใหญ่ขาดแคลนบุคลากร ระบบงานไม่เอื้อให้ปฏิบัติตามขั้นตอนและขาดการสนับสนุนอย่างจริงจังของผู้บริหารสถานศึกษา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด. 2565: 33-35)

ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอเขาสมิง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด โดยศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามองค์ประกอบ 5 ด้าน ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อเปรียบเทียบการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา และเป็นแนวทางในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ส่งผลให้งานดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกิดประโยชน์สูงสุดแก่นักเรียนโรงเรียนและชุมชน

วัตถุประสงค์

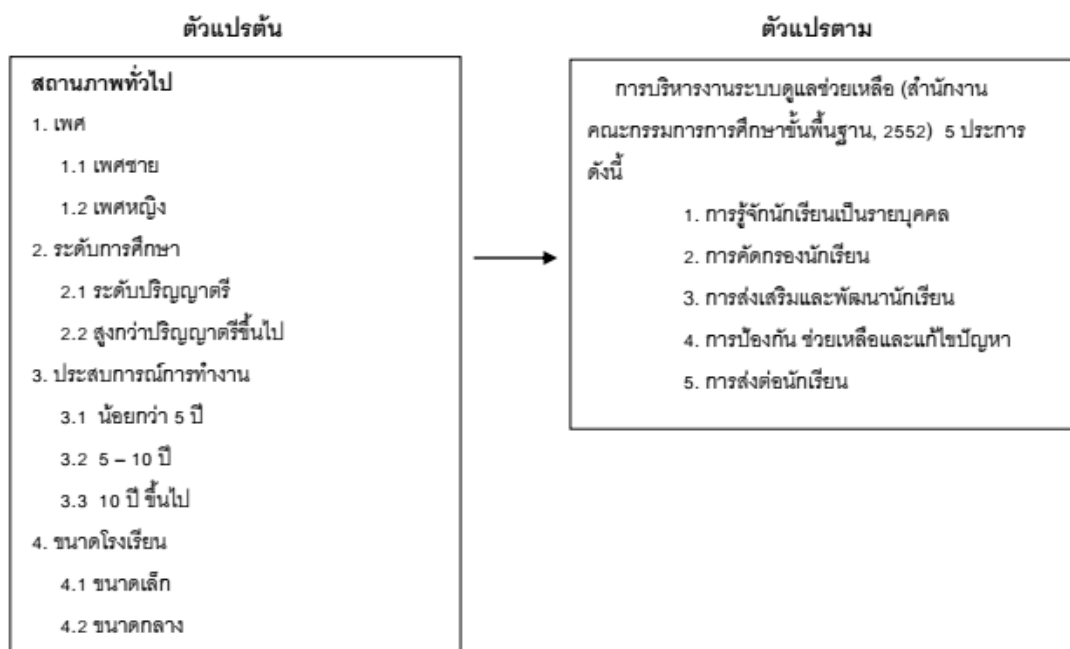
1. เพื่อศึกษาการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอเขาสมิง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอเขาสมิง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงานและขนาดโรงเรียน

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราดสามารถนำข้อมูลจากการวิจัยไปใช้ในการกำหนดนโยบายการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
2. โรงเรียนนำข้อมูลการวิจัยไปใช้ในการวางแผนงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
3. ผู้บริหารโรงเรียนใช้ข้อมูลการวิจัยไปใช้ในการปรับปรุงการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

กรอบแนวคิด

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐาน

1. ครูที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแตกต่างกัน
2. ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแตกต่างกัน
3. ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแตกต่างกัน
4. ครูที่สังกัดโรงเรียนที่มีขนาดโรงเรียนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอเขาสมิง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด การวิจัยครั้งนี้ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลกับประชากร ได้แก่ ครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอเขาสมิงจากโรงเรียน 9 โรงเรียน ปีการศึกษา 2566 จำนวนทั้งหมด 140 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอเขาสมิง กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางของ เครจซี และ มอร์แกน (Krejcie; & Morgan. 1970) หลังจากนั้นคัดเลือกครูด้วยวิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Sampling) ได้จำนวนทั้งสิ้น 103 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม เรื่อง การบริหารงานระบบ

ดูแลช่วยเหลือของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอเขาสมิง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาตราด มีความเชื่อมั่นทั้งฉบับ .92 แบ่งเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 เป็นการสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบ Checklist

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาส ตามกรอบแนวคิดการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำแนกเป็นรายด้าน 5 ด้าน จำนวน 30 ข้อ ลักษณะเป็นแบบ Rating Scale

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open-ended Questionnaire) ข้อคำถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะ
ในการพัฒนาการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอเขาสมิง

สถิติที่ใช้ ได้แก่ การหาค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การทดสอบที
(t-test) ทดสอบค่าเอฟ (f-test)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผลการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอเขาสมิง
โดยภาพรวมและรายด้าน

n = 103

การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.41	0.35	มาก	4
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน	4.41	0.37	มาก	5
3. ด้านการส่งเสริมนักเรียน	4.53	0.40	มากที่สุด	1
4. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา	4.49	0.37	มาก	2
5. ด้านการส่งต่อนักเรียน	4.46	0.37	มาก	3
รวม	4.46	0.32	มาก	-

ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทาง
การศึกษาในอำเภอเขาสมิง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.32) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียง
จากมากไปน้อย ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านการส่งเสริมนักเรียน ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.40) รองลงมา และ
ด้านอื่น ๆ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.37) อยู่ในระดับมาก ด้านการส่งต่อนักเรียน ($\bar{X} =$
4.46, S.D. = 0.37) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.35) และด้านการคัดกรองนักเรียน
($\bar{X} = 4.41$, S.D. = 0.37)

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้สอนที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนขยายโอกาสต่อการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอเขาสมิง จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงานและขนาดโรงเรียน ดังนี้

2.1 การเปรียบเทียบการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอเขาสมิง จำแนกตามเพศ

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	เพศชาย		เพศหญิง		P-value	t
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.31	0.29	4.46	0.37	.028	-2.238*
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน	4.42	0.30	4.41	0.41	.811	0.239
3. ด้านการส่งเสริมนักเรียน	4.47	0.43	4.57	0.39	.261	-1.131
4. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา	4.46	0.33	4.51	0.39	.473	-0.721
5. ด้านการส่งต่อนักเรียน	4.44	0.32	4.47	0.40	.677	-0.418
รวม	4.42	0.26	4.48	0.34	.309	-1.024

* มีค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง ครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอเขาสมิงที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือ โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้สอนที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนขยายโอกาสต่อการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอเขาสมิง จำแนกตามระดับการศึกษา

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ปริญญาตรี		สูงกว่าปริญญาตรี		P-value	t
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.42	0.36	4.35	0.30	.417	0.831
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน	4.41	0.37	4.44	0.39	.812	-0.238
3. ด้านการส่งเสริมนักเรียน	4.53	0.40	4.59	0.43	.596	-0.532
4. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา	4.49	0.38	4.49	0.32	.961	0.049
5. ด้านการส่งต่อนักเรียน	4.46	0.38	4.45	0.30	.911	0.112
รวม	4.46	0.32	4.46	0.28	.994	0.007

จากตาราง ครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอเขาสมิงที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือทั้งโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.3 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้สอนที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนขยายโอกาสต่อการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอเขาสมิง จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน

การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	แหล่งความแปรปรวน	SS.	df.	MS.	F	p-value
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	ระหว่างกลุ่ม	1.357	2	0.679	5.977*	.004
	ภายในกลุ่ม	11.356	100	0.114		
	รวม	12.714	102			
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน	ระหว่างกลุ่ม	0.583	2	0.292	2.123	.125
	ภายในกลุ่ม	13.741	100	0.137		
	รวม	14.325	102			
3. ด้านการส่งเสริมนักเรียน	ระหว่างกลุ่ม	1.061	2	0.531	3.421*	.037
	ภายในกลุ่ม	15.514	100	0.155		
	รวม	16.576	102			
4. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญา	ระหว่างกลุ่ม	0.994	2	0.497	3.846*	.025
	ภายในกลุ่ม	12.916	100	0.129		
	รวม	13.910	102			
5. ด้านการส่งต่อนักเรียน	ระหว่างกลุ่ม	0.299	2	0.149	1.080	.344
	ภายในกลุ่ม	13.838	100	0.138		
	รวม	14.137	102			
ภาพรวมทั้ง 5 ด้าน	ระหว่างกลุ่ม	0.690	2	0.345	3.598*	.031
	ภายในกลุ่ม	9.529	100	0.096		
	รวม	10.282	102			

* มีค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอเขาสมิง โดยภาพรวมมีความแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านการส่งต่อนักเรียนไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการส่งเสริมนักเรียน ด้าน

การป้องกันและแก้ไขปัญหามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่ตามวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's post hoc comparison) ดังนี้

การบริหารจัดการ	ประสบการณ์ ทำงาน	$\bar{X}$	น้อยกว่า 5 ปี	5-10 ปี	10 ปี ขึ้นไป
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	น้อยกว่า 5 ปี	4.38	-	-0.204*	0.134
	5-10 ปี	4.58	-	-	0.338*
	10 ปี ขึ้นไป	4.25	-	-	-
2. ด้านการส่งเสริมนักเรียน	น้อยกว่า 5 ปี	4.45	-	-0.23*	-0.14
	5-10 ปี	4.68	-	-	0.09
	10 ปี ขึ้นไป	4.59	-	-	-
3. ด้านการป้องกันและแก้ไข นักเรียน	น้อยกว่า 5 ปี	4.47	-	-0.160	0.138
	5-10 ปี	4.63	-	-	0.298*
	10 ปี ขึ้นไป	4.33	-	-	-

* มีค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง จำแนกตามประสบการณ์ทำงานเป็นรายคู่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลและด้านการส่งเสริมนักเรียน ครูที่มีประสบการณ์ทำงาน น้อยกว่า 5 ปี มีความคิดเห็นต่างกับ ครูที่มีประสบการณ์ทำงาน 5-10 ปี ด้านการป้องกันและแก้ไขนักเรียน ครูที่มีประสบการณ์ทำงาน 5-10 มีความคิดเห็นต่างกับ ครูที่มีประสบการณ์ทำงาน 10 ปี ขึ้นไป

2.4 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้สอนที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนขยายโอกาสต่อการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอเขาสงขเขต จำแนกตามขนาดโรงเรียน

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ขนาดเล็ก		ขนาดกลาง		P-value	t
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.43	0.26	4.47	0.37	.570	-0.571
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน	4.42	0.29	4.45	0.40	.674	-0.424
3. ด้านการส่งเสริมนักเรียน	4.45	0.24	4.59	0.41	.059	-1.924
4. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา	4.45	0.25	4.53	0.39	.221	-1.240
5. ด้านการส่งต่อนักเรียน	4.40	0.19	4.50	0.39	.087	-1.736
รวม	4.43	0.16	4.51	0.34	.123	-1.559

จากตาราง ครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอเขาสมิงที่มีขนาดโรงเรียนต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

สรุปผลการวิจัย

1. การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอเขาสมิง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการส่งเสริมนักเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านการป้องกันและแก้ไข ปัญหา ด้านการส่งต่อนักเรียน ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และด้านการคัดกรองนักเรียน เมื่อพิจารณารายข้อ ดังนี้

1.1 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ครูมีกระบวนการให้คำปรึกษาเบื้องต้นแก่นักเรียน รองลงมาคือ ผู้บริหารกำหนดนโยบายและมีการวางแผนในการ ออกเยี่ยมบ้านนักเรียน ส่วนผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติงานเกี่ยวกับการรู้จักนักเรียนเป็น รายบุคคล มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

1.2 ด้านการคัดกรองนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ผู้บริหาร แต่งตั้งคณะกรรมการในการกำหนดเกณฑ์การคัดกรองนักเรียนโดยพิจารณาข้อมูลจากบุคลากรหลายฝ่าย รองลงมา คือ ครูใช้แบบประเมินพฤติกรรมนักเรียนเพื่อการคัดกรองนักเรียน ส่วนครูให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการแบ่งกลุ่ม นักเรียน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

1.3 ด้านการส่งเสริมนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ โรงเรียน จัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมพัฒนาและแก้ไขปัญหานักเรียนอย่างต่อเนื่อง รองลงมาคือ ครูจัดกิจกรรมโฮมรูมที่ หลากหลาย ส่วนมีการยกย่องชมเชยให้รางวัลนักเรียนที่สร้างชื่อเสียงให้กับทางโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

1.4 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญห โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ครู ติดตาม ชี้แนะนักเรียนให้ปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ รองลงมาคือ โรงเรียนเก็บรักษาข้อมูลนักเรียนที่ได้รับ ความช่วยเหลือเป็นความลับ ส่วนมีการจัดกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อแก้ปัญหานักเรียนกลุ่มต่าง ๆ ตามความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

1.5 ด้านการส่งต่อนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ มีการรายงาน ผลการส่งต่อนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบอย่างต่อเนื่อง รองลงมาคือ ผู้บริหารและครูดำเนินการช่วยเหลือนักเรียนกับ ฝ่ายต่าง ๆ ในการวิเคราะห์ปัญหาและพิจารณาเพื่อการส่งต่อนักเรียน ส่วนมีการจัดทำข้อมูลแผนการส่งต่อนักเรียน อย่างชัดเจนและครอบคลุม มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้สอนที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนขยายโอกาสต่อการ บริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอเขาสมิง สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ดังนี้

2.1 จำแนกตามเพศ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ครูที่มีเพศต่างกันมี ความคิดเห็นต่อการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ที่ระดับ .05 ส่วนด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาและด้านการส่งต่อนักเรียนไม่แตกต่างกัน

2.2 จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.3 จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน พบว่า ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือโดยภาพรวมแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการส่งเสริมนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.4 จำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า ครูที่ปฏิบัติงานในขนาดโรงเรียนที่ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

1. ความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอเขาสงขอม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากและรายด้าน ด้านการส่งเสริมนักเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ด้านการส่งต่อนักเรียน ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลและด้านการคัดกรองนักเรียน อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากเพราะโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราดได้ให้ความสำคัญกับการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพราะระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นการพัฒนาคุณภาพนักเรียนในทุกด้าน เพื่อให้นักเรียนเป็นคนที่มีความดี สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วัชรกร เกษี (2564) ศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาอำเภอเมืองตราด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ นัฐพล หัสณี (2565) ศึกษาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ฏ โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1.1 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก เนื่องจากครูเห็นความสำคัญของการรวบรวมข้อมูลนักเรียนเพราะเป็นการสนับสนุนนักเรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การใช้ระเบียบสะสม แบบบันทึกพฤติกรรม เป็นการนำข้อมูลมาศึกษาทำความเข้าใจจุดแข็ง จุดอ่อน ความสนใจ และความท้าทายเฉพาะตัวของนักเรียนแต่ละคน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เต็ม ปุราธาน (2557: 54) ผลการวิจัยพบว่า ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลอยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านการคัดกรองนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้บริหารเห็นความสำคัญของการคัดกรองนักเรียน มีการกำหนดเกณฑ์การคัดกรองนักเรียนโดยแยกนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหาและกลุ่มพิเศษ โดยครูเก็บข้อมูลการคัดกรองนักเรียนอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ กรวิภา ประเสริฐพรหม (2565: 52) ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของครูต่อการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผลการวิจัยพบว่า ด้านการคัดกรองนักเรียนอยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านการส่งเสริมนักเรียนและพัฒนานักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอเขาสมิง ได้ดำเนินการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนโดยการกำหนดนโยบายของสถานศึกษาให้เหมาะสมสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาผู้เรียนด้วยกิจกรรมที่หลากหลายเหมาะสมกับวัยและพัฒนาการของผู้เรียน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศรินธร มีเพียร (2560: 92) ผลการวิจัยพบว่า ด้านการส่งเสริมนักเรียนและพัฒนานักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

1.4 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้บริหารโรงเรียนและครูที่ปรึกษาที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอเขา ให้การสนับสนุนและช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหา รวมถึงการเอาใจใส่นักเรียนทุกคนเท่า ๆ กัน สำหรับนักเรียนที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยงครูที่ปรึกษาดำเนินการให้คำปรึกษาและบันทึกผลอย่างเป็นระบบและเป็นปัจจุบันโดยเก็บข้อมูลนักเรียนที่เข้ารับการแก้ไขปัญหาเป็นความลับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นัฐพล หัสณี (2565: 61) ผลการวิจัยพบว่า ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.5 ด้านการส่งต่อนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้บริหารโรงเรียนและครูที่ปรึกษาที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอเขาสมิง มีการสร้างความเข้าใจกับผู้ปกครอง จัดทำแผนการส่งต่อและวิเคราะห์ปัญหานักเรียน และดำเนินการส่งต่อนักเรียนให้แก่ผู้เชี่ยวชาญจากนั้นติดตามผลอย่างต่อเนื่อง และส่งรายงานผลการส่งต่อให้ผู้บริหารทราบ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ขวัญเนตร มูลทองจาด (2564: 61) ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการส่งต่อ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้สอนที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนขยายโอกาสต่อการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอเขาสมิง จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงานและขนาดของโรงเรียน สามารถอภิปรายในรายละเอียด ดังนี้

2.1 จำแนกตามเพศ พบว่า ครูที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อาจเนื่องมาจากครูทั้งเพศชายและเพศหญิงที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในอำเภอเขาสมิง มีความรู้และความเข้าใจในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือในทิศทางเดียวกันเชื่อมโยงไปสู่การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้ง 5 ด้าน ทำให้มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นัฐพล หัสณี (2565: 80) ศึกษาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็ต จำแนกตามเพศในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน โดยที่ครูเพศหญิงมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าครูที่เป็นเพศชาย

2.2 จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อาจเนื่องมาจากการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอเขาสมิง มีการกำหนดนโยบายและกำหนดให้ครูผู้ปฏิบัติหน้าที่ปฏิบัติตามขั้นตอนอย่างเหมาะสม ดังนั้นครูผู้ระดับการศึกษาที่แตกต่างกันจึงมีความรู้ความเข้าใจไปในทิศทางเดียวกัน ทำให้มีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิไล รุ่งโรจน์แสงจินดา (2556: 130) ศึกษาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้วยการใช้หลักจิตวิทยาของโรงเรียนประถมศึกษา เขตบางบอน สังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารและครูที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

2.3 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือโดยภาพรวมแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อาจเนื่องมาจากครูที่ปฏิบัติหน้าที่การสอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอเขาสมิง มีความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างแท้จริง และมีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานที่มากโดยเฉพาะด้านการให้คำปรึกษาและคำแนะนำแก่นักเรียนกลุ่มที่มีปัญหา ตลอดจนความสามารถในการประสานความร่วมมือจากส่วนต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องหรือผู้ปกครอง ในขณะที่ผู้ที่มีประสบการณ์ทำงานน้อยจะต้องเรียนรู้การดำเนินงานด้านการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้ง 5 ด้านให้ครอบคลุม ทำให้ผู้ที่มีประสบการณ์ทำงานน้อยกว่าจะต้องใช้เวลาในการเรียนรู้การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญยี่ พรหมจรรย์ (2560: 86) ศึกษาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ครูที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกัน

2.4 จำแนกตามขนาดโรงเรียน พบว่า ครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ การที่ผลเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาอำเภอเขาสมิง ขนาดของโรงเรียนแต่ละแห่งมีความคล้ายคลึงกันจึงทำให้ระบบการทำงานไม่แตกต่างกัน การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนจึงมีขอบเขตและแนวทางการดำเนินงานที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วาสนา เชื้อบัณฑิต (2556: 61) ศึกษาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนศูนย์เครือข่ายโรงเรียนที่ 12 ชุมพวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 7 จำแนกตามขนาดโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีขนาดโรงเรียนต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ไม่แตกต่างกัน

3. ข้อเสนอแนะการพัฒนาการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอเขาสมิง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ได้แก่ 1) ผู้บริหารควรสร้างแผนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือที่ชัดเจน 2) ควรจัดประชุมเพื่อชี้แจงแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือให้นักเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ 3) ควรจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนานักเรียนโดยมีการร่วมมือกับผู้ปกครองและชุมชน 4) ผู้บริหารควรจัดอบรมให้แก่ครูในการให้คำปรึกษาแก่นักเรียน 5) โรงเรียนควรจัดทำแผนการส่งต่อนักเรียนที่ครอบคลุมและชัดเจนมีรูปแบบกระบวนการส่งต่อที่เป็นระบบ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โรงเรียนควรส่งเสริม สนับสนุนและให้ความสำคัญกับแหล่งที่มาของข้อมูลการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลโดยให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามแผนการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

2. ด้านการคัดกรองนักเรียน โรงเรียนควรมีแบบแผนและเกณฑ์การคัดกรองนักเรียนที่เป็นแนวทางเดียวกันและน่าเชื่อถือ โดยให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการแบ่งกลุ่มนักเรียน รวมถึงการมีเครื่องมือที่หลากหลาย

3. ด้านการส่งเสริมนักเรียน โรงเรียนควรส่งเสริมด้านการเสริมแรงทางบวกให้แก่นักเรียนและควรมีการติดตามดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มที่มีปัญหาอย่างใกล้ชิดไม่ให้เกิดกลุ่มนี้รู้สึกว่าคุณถูกทอดทิ้ง

4. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา โรงเรียนควรมีการจัดกิจกรรมที่หลากหลายและครอบคลุมนักเรียนแต่ละกลุ่มตามความเหมาะสม

5. ด้านการส่งต่อนักเรียน โรงเรียนควรสร้างเครือข่ายกับผู้ปกครองและชุมชนติดต่อประสานงานกับหน่วยงานทั้งภายในและภายนอกเพื่อส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหาแก่ผู้เชี่ยวชาญเพื่อแก้ไขปัญหาให้นักเรียนอย่างถูกต้อง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอเขาสมิงค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด

2. ควรศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารต่อการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอเขาสมิงค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด

3. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอเขาสมิงค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด

เอกสารอ้างอิง

กรวิภา ประเสริฐพรหม. (2565). การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตนักเรียนของโรงเรียนเขตคุณภาพศรีมหาโพธิ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 1. สารนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). คู่มือครูที่ปรึกษาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน. กรุงเทพฯ: อิมเมจกรุ๊ป.

กระทรวงสาธารณสุข. (2544). คู่มือครูที่ปรึกษาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน. กรุงเทพฯ: ยูเรนัส อิมเมจกรุ๊ป.

ขวัญเนตร มุลทองจาด. (2564). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนวัดอุดมรังสี. การค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

เดิม ปุราธาน. (2557). การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.

นัฐพล หัสนี. (2565). การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภูเก็. สารนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.

บุญยิ่ พรหมจรรย์. (2560). การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.

วัชรกร เกษี. (2564). ความคิดเห็นของครูที่มีต่อระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา อำเภอเมืองตราด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด. สารนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.

- วิไล รุ่งโรจน์แสงจินดา. (2556). การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้วยการใช้หลักจิตวิทยา ของโรงเรียน
ประถมศึกษา เขตบางบอน สังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต.
มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- ศรินธร มีเพียร. (2560). การศึกษาการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของครู
โรงเรียนศรียาภัย อำเภอมือง จังหวัดชุมพร. ภาคนิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัย
ราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด. (2565). รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี. สำนักงานฯ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนหลักการแนวคิดและทิศทาง
ในการดำเนินงาน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- Krejcie, R. V.; & D. W. Morgan. (1970). “Determining Sample Size for Research Activities”. *Educational
and Psychological Measurement*. 30(3): 607-610.

E040S: ภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตปิยมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี

ACADEMIC LEADERSHIP IN THE 21ST CENTURY ADMINISTRATORS OF SCHOOLS IN PIYAMIT CONSORTIUM UNDER THE PATHUMTHANI SECONDARY EDUCATION SERVICE AREA OFFICE

นุสรา โหมดคำ¹ อุทัยวรรณ สายพัฒนะ² ปราศรัย ประวัติรุ่งเรือง²

¹ นักศึกษาปริญญาโท คณะศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

² อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา และ 2) เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตปิยมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี จำนวน 336 คน โดยใช้แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตรประมาณค่ามี 5 ระดับ มีความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .97 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA) การทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ โดยใช้วิธีการของเชฟเฟ (Scheffe' method)

ผลการวิจัย พบว่า

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตปิยมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. การเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตปิยมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี จำแนกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา เป็นดังนี้

2.1 ภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นโดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการเป็นผู้นำทางเทคโนโลยี และด้านการทำงานเป็นทีมไม่แตกต่างกัน นอกนั้นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 ภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา ครูที่ทำงานในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นโดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำทางวิชาการ การบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21

Abstract

The objectives of this research were 1) to study academic leadership in 21st century of school administrators and 2) to compare leadership in the 21st century administrators of schools in Piyamit consortium under the Pathumthani secondary education service area office, classified by education level, work experience and school size. The sample was 336 teachers in school of Piyamit consortium under the Pathumthani secondary education service area office. The questionnaire was 5 levels of rating scale, which had a reliability was .97. Percentage, mean, standard deviation, t-test and one-way ANOVA and Multiple Comparison by Scheffe's method

The research results revealed that:

1. Academic leadership in 21st century of schools in Piyamit consortium under the Pathumthani secondary education service area office.

2. Academic leadership in 21st century of schools in Piyamit consortium under the Pathumthani secondary education service area office, classified by education level, work experience and school size were as follows.

2.1 The teachers' opinion towards academic leadership in 21st century of school administrators of different education level teacher, in overall and each aspect were different statistically significantly at the .05 level.

2.2 The teachers' opinion towards academic leadership in 21st century of school administrators of different work experience teachers, in overall were no different when considering technological leadership and teamwork, the results showed that it was no different. In other aspects were different statistically significantly at the .05 level.

2.3 The teachers' opinion towards academic leadership in 21st century of school administrators of different school size teachers, in overall and each aspect were different statistically significantly at the .05 level.

Keywords: Academic Leadership, 21st Century School Management

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคปัจจุบันส่งผลการศึกษาต้องมีการเปลี่ยนแปลงตาม เพื่อตอบสนองความต้องการของสังคมโลก สถานศึกษาต้องเตรียมพร้อมผู้เรียนสำหรับโลกศตวรรษที่ 21 โดยสถานศึกษาจำเป็นต้องเปลี่ยนวิธีการที่จะให้ความรู้แก่ผู้เรียนด้วยการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาให้เป็นไปตามทักษะในศตวรรษที่ 21 สถานศึกษาต้องสร้างหลักสูตรที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้และทักษะในศตวรรษที่ 21 ได้ ผู้เรียนต้องสามารถคิดแก้ปัญหา คิดวิเคราะห์ สื่อสารได้ ผู้บริหารและครูต้องปลูกฝังความรู้และทักษะที่จำเป็นโดยแสดงให้เห็นว่าความรู้ และทักษะนี้ใช้กับในศตวรรษที่ 21 ได้ และต้องพยายามเพิ่มความใฝ่รู้ของผู้เรียน ซึ่งจะ

ช่วยให้ผู้เรียนกลายเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต สถานศึกษาต้องมีกลยุทธ์ในการพัฒนาผู้เรียน โดยคำนึงถึงแรงผลักดันที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว การเปลี่ยนแปลงด้านประชากร และการออกแบบการเรียนการสอน สถานศึกษาสามารถช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาความรู้ ทักษะและความสามารถที่จำเป็นเพื่อประสบความสำเร็จในการเผชิญหน้ากับเหตุการณ์จริงทางสังคม และเศรษฐกิจในยุคโลกาภิวัตน์ ดังนั้น สถานศึกษาควรมีการจัดการรวมความรู้และทักษะที่จำเป็นเข้าไว้ด้วยกัน มีระบบสนับสนุนที่มีมาตรฐาน มีการประเมินหลักสูตรและการเรียนการสอน และเมื่อผู้เรียนจบการศึกษาก็จะมีความพร้อมที่จะเจริญเติบโตในโลกยุคดิจิทัลที่สามารถเชื่อมต่อกันได้ทั่วโลก (สุทธิวรรณ ตันติรจนาวงศ์. 2560: 28)

การจัดการศึกษาให้เป็นไปตามเป้าหมายนั้น จำเป็นต้องอาศัยผู้นำ โดยเฉพาะผู้นำทางด้านการศึกษาคือ ความสำคัญของผู้นำในสถานศึกษาหรือผู้บริหารสถานศึกษานั้น การบริหารกิจการใด ๆ ที่เกี่ยวกับสาธารณะในยุคโลกาภิวัตน์ มีความจำเป็นต้องอาศัยผู้บริหารมืออาชีพ ในด้านการจัดการศึกษาของประเทศก็เช่นกัน มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพ จึงจะทำให้การบริหารการศึกษาประสบความสำเร็จและเป็นไปตามแนวทางที่พึงประสงค์ (ธีระ รุญเจริญ. 2556) โดยผู้บริหารการศึกษาต้องเป็นผู้นำทางวิชาการอย่างแท้จริง การศึกษาจึงจะเจริญก้าวหน้า โดยที่เฉพาะอย่างยิ่งงานวิชาการนับเป็นงานที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะจุดมุ่งหมายของการบริหารงานวิชาการอยู่ที่การสร้างผู้เรียนให้มีคุณภาพ มีความรู้ มีคุณธรรม และมีคุณสมบัติตามที่ต้องการงานวิชาการเป็นตัวบ่งชี้คุณภาพและความสำเร็จของสถานศึกษา ความสำเร็จของสถานศึกษาจะพิจารณาจากคุณภาพของผลผลิต คือ ผู้เรียน ดังนั้น คุณภาพของผลผลิตจึงขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพในการดำเนินงานด้านวิชาการของสถานศึกษา ด้วยเหตุนี้การบริหารงานวิชาการ จึงเป็นงานที่สำคัญสำหรับผู้บริหารที่จะต้องรับผิดชอบในการใช้หลักการบริหารด้านนี้ให้มีประสิทธิภาพ โดยถือว่างานวิชาการเป็นงานหลัก เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพของผู้เรียนในเชิงคุณภาพและปริมาณ ส่วนงานอื่น ๆ ถือเป็นงานที่มีความสำคัญรองลงมา เป็นงานสนับสนุน เนื่องจากงานวิชาการเกี่ยวข้องกับหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเป็นหัวใจของสถานศึกษา (ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ. 2550)

จากสภาพปัญหาของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารในปัจจุบัน ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่ยังไม่ให้ความสนใจและขาดความเอาใจใส่ ไม่มีการถ่ายทอดให้บุคลากรในสถานศึกษาของตนให้รับทราบถึงเป้าหมายและแผนกลยุทธ์ในการดำเนินงาน ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ยังไม่บรรลุเป้าหมาย การช่วยเหลือระบบดูแลนักเรียน ปรับไม่ทันกระแสความเปลี่ยนแปลงทางสังคมทำให้เกิดช่องว่างระหว่างครูและนักเรียนอย่างรวดเร็วและมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น การทำงานร่วมกันเป็นทีมจัดการศึกษา การมีส่วนร่วมระหว่างสถานศึกษากับชุมชนยังมีน้อย กระบวนการจัดการเรียนรู้อย่างยึดครูเป็นศูนย์กลาง ขาดสื่อนวัตกรรมที่ทันสมัย ขาดงานวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9. 2564) ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำทางวิชาการจึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การบริหารของตนเองให้เหมาะสมกับการเป็นผู้นำยุคปฏิรูปการศึกษา สร้างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นกับตนเอง มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล มีความกล้าคิด กล้าทำ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี เพื่อผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายในสถานศึกษา ภาวะผู้นำทางวิชาการจึงถือเป็นแบบปฏิบัติที่ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถพัฒนาสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและส่งผลต่อคุณภาพทางการศึกษา (อารี กังสานุกุล. 2553: 47)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี โดยผลการทดสอบการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (o-net) ปีการศึกษา 2565 มีรายละเอียดผลการเปรียบเทียบพัฒนาการผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐานระดับเขตพื้นที่การศึกษา ระหว่างปีการศึกษา 2563-2565 พบว่า ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (o-net) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระดับเขตพื้นที่การศึกษา ปีการศึกษา 2563-2565 มีพัฒนาการ 1 รายวิชา คือ วิชาภาษาไทย วิชาคณิตศาสตร์และวิชาวิทยาศาสตร์มีพัฒนาการในปีการศึกษา 2563-2565 วิชาภาษาอังกฤษ ไม่มีพัฒนาการทั้ง 3 ปีการศึกษา ผลการเปรียบเทียบระดับประเทศกับระดับเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจำแนกตามมาตรฐานการเรียนรู้ พบว่า มาตรฐานการเรียนรู้วิชาภาษาไทยสูงกว่าระดับประเทศทุกมาตรฐานการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ที่ต่ำกว่าระดับประเทศ 1 มาตรฐานการเรียนรู้ คือ วิชาคณิตศาสตร์ แต่วิชาภาษาอังกฤษและวิชาวิทยาศาสตร์ ต่ำกว่าระดับประเทศทั้ง 4 มาตรฐานการเรียนรู้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี. 2564: 91-94)

ดังนั้นจากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตปทุมมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี เพื่อเป็นแนวทางสำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา สามารถนำข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตปทุมมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ไปปรับปรุงนโยบายการปฏิบัติงาน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ และประสิทธิผลการดำเนินงานในสถานศึกษามัธยมศึกษาให้เกิดประโยชน์สูงสุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

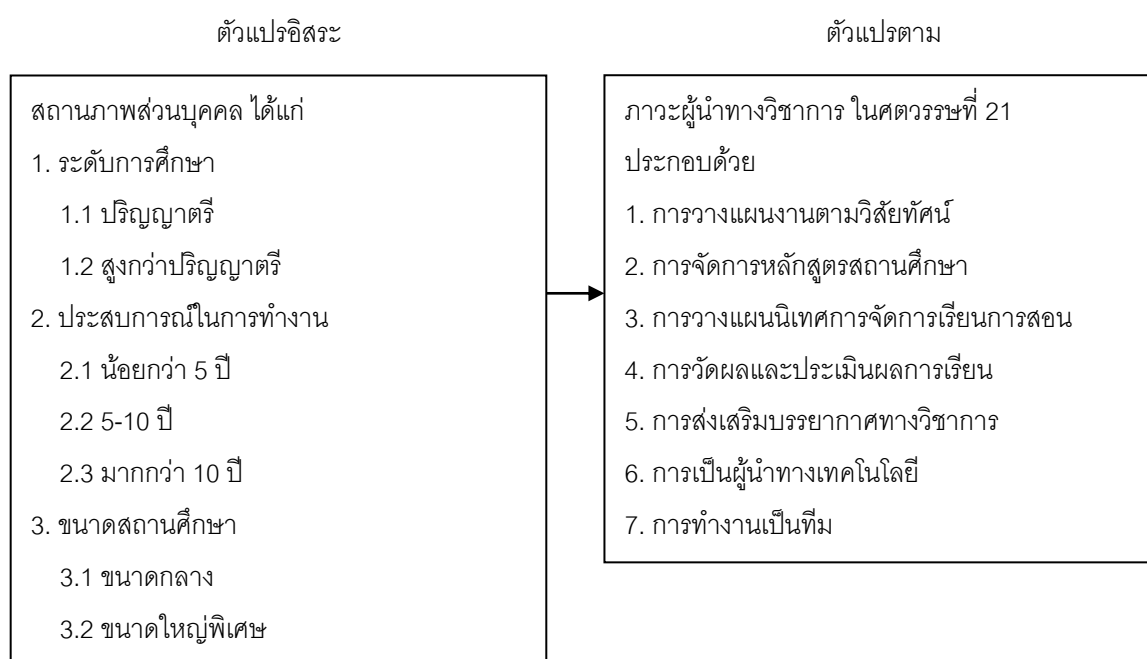
1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตปทุมมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี
2. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตปทุมมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี จำแนกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดสถานศึกษา

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. เป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในการนำข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ในการปรับปรุงนโยบายและการปฏิบัติเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานของสถานศึกษามัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขตต่าง ๆ
2. เป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในการนำข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับการภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา ในการพัฒนาและกำหนดนโยบายสู่การปฏิบัติของสถานศึกษามัธยมศึกษาได้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดของ ฮอลลิงเจอร์ และ เมอร์ฟี (Hallinger; & Murphy. 1985) และแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตามประเด็นของ The Wallace Foundation (2012), Dodea 21 (2014), วิโรจน์ สารรัตน์ (2556), ศศิรา พงษ์ไทย (2559), ชัยยนต์ เพาพาน (2559) นำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานไว้ ดังนี้

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ตามความคิดเห็นของครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน แตกต่างกัน
2. ภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ตามความคิดเห็นของครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน แตกต่างกัน
3. ภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ตามความคิดเห็นของครูที่อยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ขอบเขตการศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูในกลุ่มสหวิทยาเขตปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาปทุมธานี ซึ่งมีสถานศึกษาขนาดกลาง จำนวน 1 สถานศึกษา และสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ จำนวน 4 สถานศึกษา มีครูทั้งหมด จำนวน 509 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูในกลุ่มสหวิทยาเขตปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาปทุมธานี ปีการศึกษา 2566 จำนวน 220 คน ได้มาจากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง กำหนดขนาดของ เครจซี่ และ มอร์แกน (Krejcie; & Morgan. 1970: 608) จากนั้นทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) โดยใช้ขนาดสถานศึกษาเป็นชั้นภูมิ และใช้การสุ่มอย่างง่ายแบบเป็นสัดส่วนในการสุ่ม และเพื่อให้ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ครอบคลุมต่อการวิเคราะห์ข้อมูลมากที่สุด อีกทั้งเพื่อป้องกันปัญหาความไม่สมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมา ผู้วิจัยจึงทำการปรับจำนวนกลุ่มตัวอย่างเพิ่มขึ้นร้อยละ 20 ซึ่งรวมกลุ่มตัวอย่าง เป็นจำนวนทั้งสิ้น 336 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตอนที่ 1 เป็นการถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check Lists)

ตอนที่ 2 เป็นการถามความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี โดยแบ่งออกเป็น 7 ด้าน ได้แก่ คือ 1. การวางแผนงานตามวิสัยทัศน์ 2. การจัดการหลักสูตรสถานศึกษา 3. การวางแผนนิเทศการจัดการเรียนการสอน 4. การวัดผลและประเมินผลการเรียน 5. การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ 6. การเป็นผู้นำทางเทคโนโลยี 7. การทำงานเป็นทีม มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่ามี 5 ระดับ (Rating scale)

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับขั้นตอน โดยศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถาม ดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อศึกษาวิเคราะห์รายละเอียดก่อนนำไปสร้างเป็นแบบสอบถามต่อไป
2. ศึกษาเอกสาร และหลักการสร้างแบบสอบถาม
3. สร้างแบบสอบถามตามที่กำหนดให้ครอบคลุมตามนิยามศัพท์เฉพาะ
4. นำแบบสอบถามที่สร้างเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและครอบคลุมเนื้อหาที่ต้องการวัดและปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้อง
5. ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ เพื่อพิจารณาความถูกต้อง ครอบคลุมของเนื้อหา พร้อมข้อเสนอแนะในการปรับปรุงข้อคำถามและความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม
6. นำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาจากอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ แล้วส่งต่อให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อ

คำถามแต่ละข้อกับข้อบ่งชี้ที่จะศึกษาตามนิยามศัพท์เฉพาะ (Index of Congruence: IOC) โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC มากกว่า 0.5 ขึ้นไป

7. นำผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 คน มาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Congruence: IOC) ของข้อคำถาม ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.80-1

8. นำข้อคำถามที่มีความสอดคล้องและปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 คน จัดทำเป็นแบบสอบถามฉบับทดลองใช้ (Try-out) เพื่อหาคุณภาพต่อไป

9. นำแบบสอบถามฉบับทดลองใช้ไปสอบถามครูที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 41 คน เพื่อหาค่าอำนาจจำแนก โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item-Total Correlation Coefficient) ได้ค่าอำนาจจำแนก .51-.96 และหาความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .97

10. นำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 คน และหาคุณภาพแล้วไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน

1.1 ร้อยละ (Percentage)

1.2 ค่าเฉลี่ย (Mean)

1.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

2.1 การหาความเที่ยงตรง โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ (Index of Congruence: IOC)

2.2 การหาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามเป็นรายข้อ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item-Total Correlation Coefficient)

2.3 การหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ตามวิธีของครอนบัค (Cronbach's Alpha Coefficient)

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

3.1 การเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามระดับการศึกษา และขนาดสถานศึกษา สถิติที่ใช้ คือ การทดสอบค่าที (t-test for Independent Samples)

3.2 การเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน สถิติที่ใช้ คือ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ในกรณีที่พบความแตกต่าง จะทำการวิเคราะห์หาความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe' method)

ผลการวิจัย

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน อันดับที่และระดับของภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาในกลุ่มสหวิทยาเขตปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี

(n = 336)

ภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21	$\bar{X}$	S.D.	อันดับที่	ระดับ
1. การวางแผนงานตามวิสัยทัศน์	4.45	.512	4	มาก
2. การจัดการหลักสูตรสถานศึกษา	4.48	.540	3	มาก
3. การวางแผนนิเทศการจัดการเรียนการสอน	4.44	.590	5	มาก
4. การวัดผลและประเมินผลการเรียน	4.53	.531	1	มากที่สุด
5. การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ	4.39	.587	7	มาก
6. การเป็นผู้นำทางเทคโนโลยี	4.49	.552	2	มาก
7. การทำงานเป็นทีม	4.41	.647	6	มาก
รวม	4.45	.519		มาก

จากตาราง 1 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี มีความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = .519) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การวัดผลและประเมินผลการเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = .531) รองลงมาคือ ด้านการเป็นผู้นำทางเทคโนโลยี อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = .552) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = .587)

ตาราง 2 การเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี จำแนกตามระดับการศึกษา

(n = 336)

ภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา	ปริญญาตรี		สูงกว่า ปริญญาตรี		t	Sig.
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. การวางแผนงานตามวิสัยทัศน์	4.49	.494	4.30	.555	2.833	.005**
2. การจัดการหลักสูตรสถานศึกษา	4.49	.501	4.28	.647	3.007	.003**
3. การวางแผนนิเทศการจัดการเรียนการสอน	4.52	.504	4.14	.779	4.887	.000**
4. การวัดผลและประเมินผลการเรียน	4.62	.443	4.16	.676	6.690	.000**

ตาราง 2 (ต่อ)

ภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา	ปริญญาดรี		สูงกว่า ปริญญาดรี		t	Sig.
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
5. การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ	4.46	.527	4.10	.711	4.739	.000**
6. การเป็นผู้นำทางเทคโนโลยี	4.53	.520	4.34	.645	2.546	.011*
7. การทำงานเป็นทีม	4.45	.601	4.27	.789	2.067	.040*
รวม	4.51	.460	4.23	.660	4.113	.000**

จากตาราง 2 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขต ปิยมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นโดย ภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการใน ศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตปิยมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ปทุมธานี ด้านการเป็นผู้นำทางเทคโนโลยี และด้านการทำงานเป็นทีม ครูที่มีระดับการศึกษาต่าง ๆ มีความคิดเห็น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดย คะแนนเฉลี่ยของความเห็นของครูที่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยของครูที่มีระดับการศึกษาสูงกว่า ปริญญาตรี

ตาราง 3 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของบริหารสถานศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตปิยมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี จำแนกตามประสบการณ์ ในการทำงาน

(n = 336)

ภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษ ที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
1. การวางแผนงานตามวิสัยทัศน์	ระหว่างกลุ่ม	1.44	2	.721	2.77	.064
	ภายในกลุ่ม	86.50	333	.260		
	รวม	87.95	335			
2. การจัดการหลักสูตร สถานศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	.406	2	.203	.693	.501
	ภายในกลุ่ม	97.58	333	.293		
	รวม	97.99				

ตาราง 3 (ต่อ)

ภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษ ที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
3. การวางแผนนิเทศการจัด การเรียนการสอน	ระหว่างกลุ่ม	3.117	2	1.558	4.566	.011
	ภายในกลุ่ม	113.643	333	.341		
	รวม	116.760	335			
4. การวัดผลและประเมินผลการ เรียน	ระหว่างกลุ่ม	2.644	2	1.322	4.781	.009
	ภายในกลุ่ม	92.078	333	.277		
	รวม	94.722	335			
5. การส่งเสริมบรรยากาศทาง วิชาการ	ระหว่างกลุ่ม	2.712	2	1.356	3.995	.019
	ภายในกลุ่ม	113.035	333	.339		
	รวม	115.748	335			
6. การเป็นผู้นำทางเทคโนโลยี	ระหว่างกลุ่ม	6.418	2	3.209	11.138	.000
	ภายในกลุ่ม	95.952	222	.288		
	รวม	102.370	335			
7. การทำงานเป็นทีม	ระหว่างกลุ่ม	6.260	2	3.130	7.770	.001
	ภายในกลุ่ม	134.149	333	.403		
	รวม	140.409	335			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	1.934	2	.967	3.644	0.27
	ภายในกลุ่ม	88.396	333	.265		
	รวม	90.331	335			

จากตาราง 3 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขต ปิยมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการวางแผนงานตามวิสัยทัศน์ และด้านการจัดการหลักสูตรสถานศึกษามีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านการวางแผนนิเทศการจัดการเรียนการสอน ความคิดเห็นของครูที่มีประสบการณ์ทำงานน้อยกว่า 5 ปี กับครูที่มีประสบการณ์มากกว่า 10 ปี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยค่าเฉลี่ยของครูที่มีประสบการณ์มากกว่า 10 ปี มากกว่าค่าเฉลี่ยของครูที่มีประสบการณ์ทำงานน้อยกว่า 5 ปี นอกนั้นไม่แตกต่างกัน ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียน ความคิดเห็นของครูที่มีประสบการณ์ทำงานน้อยกว่า 5 ปี กับครูที่มีประสบการณ์ 5-10 ปี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยค่าเฉลี่ยของครูที่มีประสบการณ์ 5-10 ปี มากกว่าครูที่มีประสบการณ์ทำงานน้อยกว่า 5 ปี นอกนั้นไม่แตกต่างกัน ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ ตามความคิดเห็นของครูที่มีประสบการณ์ทำงานน้อยกว่า

5 ปี กับครูที่มีประสบการณ์ 5-10 ปี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยค่าเฉลี่ยของครูที่มีประสบการณ์ 5-10 ปี มากกว่าครูที่มีประสบการณ์ทำงานน้อยกว่า 5 ปี นอกนั้นไม่แตกต่างกัน ด้านการเป็นผู้นำทางเทคโนโลยี ความคิดเห็นของครูที่มีประสบการณ์ทำงานน้อยกว่า 5 ปี กับครูที่มีประสบการณ์ 5-10 ปี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 โดยค่าเฉลี่ยของครูที่มีประสบการณ์ 5-10 ปี มากกว่าครูที่มีประสบการณ์ทำงานน้อยกว่า 5 ปี กับครูที่มีประสบการณ์มากกว่า 10 ปี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยค่าเฉลี่ยของครูที่มีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 10 ปี มากกว่าค่าเฉลี่ยของครูที่มีประสบการณ์ทำงานน้อยกว่า 5 ปี นอกนั้นไม่แตกต่างกัน และด้านการทำงานเป็นทีม ความคิดเห็นของครูที่มีประสบการณ์ทำงานน้อยกว่า 5 ปี กับครูที่มีประสบการณ์มากกว่า 10 ปี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 โดยค่าเฉลี่ยของครูที่มีประสบการณ์มากกว่า 10 ปี มากกว่าค่าเฉลี่ยของครูที่มีประสบการณ์ทำงานน้อยกว่า 5 ปี และความคิดเห็นของครูที่มีประสบการณ์ทำงาน 5-10 ปี กับครูที่มีประสบการณ์มากกว่า 10 ปี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยค่าเฉลี่ยของครูที่มีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 10 ปี มากกว่าครูที่มีประสบการณ์ทำงาน 5-10 ปี นอกนั้นไม่แตกต่างกัน

ตาราง 4 การเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตปทุมมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี จำแนกตามขนาดสถานศึกษา (n = 336)

ภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา	ขนาดกลาง		ขนาดใหญ่		t	Sig.
			พิเศษ			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. การวางแผนงานตามวิสัยทัศน์	3.83	.757	4.50	.464	6.057	.000**
2. การจัดการหลักสูตรสถานศึกษา	3.71	.833	4.50	.478	6.921	.000**
3. การวางแผนนิเทศการจัดการเรียนการสอน	3.57	.925	4.50	.512	7.607	.000**
4. การวัดผลและประเมินผลการเรียน	3.65	.874	4.58	.445	8.621	.000**
5. การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ	3.53	.874	4.44	.517	7.400	.000**
6. การเป็นผู้นำทางเทคโนโลยี	3.80	.694	4.53	.511	6.218	.000**
7. การทำงานเป็นทีม	3.57	.925	4.47	.584	6.557	.000**
รวม	3.67	.840	4.50	.445	7.780	.000**

จากตาราง 4 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตปทุมมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ครูที่ทำงานในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกันมีความคิดเห็นโดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นของครูที่ทำงานในขนาดสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยของความคิดเห็นของครูที่ทำงานในสถานศึกษาขนาดกลาง

สรุปผลการวิจัย

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตปทุมมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ยกเว้นด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด

2. ภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตปทุมมิตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี จำแนกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา ปรากฏผล ดังนี้

2.1 ภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นโดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านการเป็นผู้นำทางเทคโนโลยี และด้านการทำงานเป็นทีมไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านการวางแผนนิเทศการจัดการเรียนการสอน ความคิดเห็นของครูที่มีประสบการณ์ทำงานน้อยกว่า 5 ปี กับครูที่มีประสบการณ์มากกว่า 10 ปี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยค่าเฉลี่ยของครูที่มีประสบการณ์มากกว่า 10 ปี มากกว่าค่าเฉลี่ยของครูที่มีประสบการณ์ทำงานน้อยกว่า 5 ปี นอกนั้นไม่แตกต่างกัน ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียน ความคิดเห็นของครูที่มีประสบการณ์ทำงานน้อยกว่า 5 ปี กับครูที่มีประสบการณ์ 5-10 ปี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยค่าเฉลี่ยของครูที่มีประสบการณ์ 5-10 ปี มากกว่าครูที่มีประสบการณ์ทำงานน้อยกว่า 5 ปี นอกนั้นไม่แตกต่างกัน ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ ตามความคิดเห็นของครูที่มีประสบการณ์ทำงานน้อยกว่า 5 ปี กับครูที่มีประสบการณ์ 5-10 ปี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยค่าเฉลี่ยของครูที่มีประสบการณ์ 5-10 ปี มากกว่าครูที่มีประสบการณ์ทำงานน้อยกว่า 5 ปี นอกนั้นไม่แตกต่างกัน ด้านการเป็นผู้นำทางเทคโนโลยี ความคิดเห็นของครูที่มีประสบการณ์ทำงานน้อยกว่า 5 ปี กับครูที่มีประสบการณ์ 5-10 ปี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยค่าเฉลี่ยของครูที่มีประสบการณ์ 5-10 ปี มากกว่าครูที่มีประสบการณ์ทำงานน้อยกว่า 5 ปี นอกนั้นไม่แตกต่างกัน ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ ตามความคิดเห็นของครูที่มีประสบการณ์ทำงานน้อยกว่า 5 ปี กับครูที่มีประสบการณ์ 5-10 ปี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยค่าเฉลี่ยของครูที่มีประสบการณ์มากกว่า 10 ปี มากกว่าค่าเฉลี่ยของครูที่มีประสบการณ์ทำงานน้อยกว่า 5 ปี นอกนั้นไม่แตกต่างกัน และด้านการทำงานเป็นทีม ความคิดเห็นของครูที่มีประสบการณ์ทำงานน้อยกว่า 5 ปี กับครูที่มีประสบการณ์มากกว่า 10 ปี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยค่าเฉลี่ยของครูที่มีประสบการณ์มากกว่า 10 ปี มากกว่าค่าเฉลี่ยของครูที่มีประสบการณ์ทำงานน้อยกว่า 5 ปี และความคิดเห็นของครูที่มีประสบการณ์ทำงาน 5-10 ปี กับครูที่มีประสบการณ์มากกว่า 10 ปี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยค่าเฉลี่ยของครูที่มีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 10 ปี มากกว่าค่าเฉลี่ยของครูที่มีประสบการณ์ทำงาน 5-10 ปี

2.3 ภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา ครูที่ทำงานในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นโดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยด้านการวางแผนงานตามวิสัยทัศน์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด

อภิปรายผล

จากการวิจัย สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในศตวรรษที่ 21 การบริหารงานวิชาการเป็นสิ่งที่มีความท้าทายในการนำพาองค์กร และนักเรียนไปสู่ความสำเร็จด้านการจัดการศึกษา เนื่องจากศตวรรษที่ 21 เป็นช่วงเวลาแห่งการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ การเป็นผู้นำของสถานศึกษาจึงเป็นตำแหน่งที่ต้องมีวิสัยทัศน์และวิธีการดำเนินงานที่ชัดเจนในด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะด้านการบริหารงานวิชาการ เนื่องจากเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรสถานศึกษา การนิเทศการสอน การสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้กับนักเรียน ผู้บริหารกลุ่มสหวิทยาเขตปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี จึงสร้างและพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของตนเองและองค์กร ให้เกิดความสำเร็จให้ชัดเจนโดยใช้กระบวนการทางเทคโนโลยีมากที่สุด สอดคล้องกับแนวคิดของ ไพเราะ พัดตาสิงห์ (2554) กล่าวว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหาร ในการใช้อิทธิพล กระบวนการให้ผู้ร่วมงานให้ความร่วมมือปฏิบัติกิจกรรมเพื่อนำไปสู่ความมีประสิทธิภาพทางการเรียนการสอน สำเร็จ บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศศิตา เพลินจิต (2558) ศึกษาวิจัยเรื่อง ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เกตุสุดา กังการจร (2560) ศึกษาวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 สระบุรี ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

2. ภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานีด้านจำแนกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษาต่างกัน สามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

2.1 ภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นโดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษานั้นปฏิบัติงานในด้านต่าง ๆ ทำให้ครูเกิดความพึงพอใจต่อการบริหารงาน ผู้บริหารของกลุ่มสหวิทยาเขตปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี มีส่วนร่วมในงานในการบริหารงานวิชาการในด้านต่าง ๆ ร่วมกันจึงทำให้ครูมีความพึงพอใจในการบริหารงานวิชาการแตกต่างกัน และครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน อาจมีทัศนคติที่แตกต่างกัน หรือมีความสนใจสนใจคนละด้าน จึงทำให้มองภาพรวมเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกันพบว่า โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วาสนา สารกรณ์ (2556) ได้ศึกษาเรื่อง การเปรียบเทียบการรับรู้ของครูต่อพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบระดับการรับรู้ของครูต่อพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ธนิต รัตนศักดิ์ดา (2565) ได้ศึกษา เรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามวุฒิการศึกษาพบว่า โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็น โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน อาจมีทัศนคติในเรื่องภาวะผู้นำที่แตกต่างภาวะผู้นำทางวิชาการอาจต้องมีความสามารถ ประสิทธิภาพสูงในการปฏิบัติงานในสถานศึกษาให้กระทำหรือจัดกิจกรรมด้านวิชาการและกิจกรรมการเรียนการสอน ให้บรรลุผลสำเร็จทำให้กระบวนการจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล การบริหารงานวิชาการของ สถานศึกษา การนำเอาข้อมูลสารสนเทศจากแหล่งข้อมูลทางวิชาการต่าง ๆ มาเพื่อกำหนดทิศทางและสิ่งที่คาดหวัง ให้เกิดขึ้นที่สถานศึกษาได้อย่างครอบคลุม อย่างเป็นระบบชัดเจน อย่างริเริ่มสร้างสรรค์และความสามารถของ ผู้บริหารในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง พัฒนา และต้องอาศัยความชำนาญ จนเกิดความพึงพอใจและผลสำเร็จของ การทำงานในสถานศึกษาส่งผลต่อสถานศึกษาให้เป็นสถานศึกษาที่มีประสิทธิผล สอดคล้องกับผลการวิจัยของ กฤตกร นันทิพย์ (2560) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตบ้านบึง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตบ้านบึง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 จำแนกตาม ประสบการณ์ในการทำงาน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และยังสอดคล้อง กับผลการวิจัยของ วิเชียร วรรณภากร (2560) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา มัธยมศึกษา ในเขตอำเภอเมืองจังหวัดตราด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามัธยมศึกษา ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตราด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 ภาวะผู้นำทางวิชาการในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี ครูที่ทำงานในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็น โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ครูที่ทำงานในสถานศึกษา ที่มีขนาดต่างกัน อาจมองว่าการบริหารงานวิชาการนั้นขึ้นอยู่กับบริบทของพื้นที่ ขนาดของสถานศึกษา ทรัพยากรใน การบริหารงาน และมีปัจจัยทางการบริหารสถานศึกษาที่ทรัพยากรที่มากกว่าและเพียงพอต่อการพัฒนาสถานศึกษา จะสามารถนำพาทางวิชาการสู่ความมีประสิทธิภาพทางการจัดการศึกษา ซึ่งอาจส่งผลให้ผู้บริหารสถานศึกษา สามารถบริหารจัดการองค์กรได้อย่างมีความคล่องตัวในหลาย ๆ ด้าน ในขณะที่สถานศึกษาขนาดกลาง ยังคง มีความขาดแคลนปัจจัยทางการบริหารที่จะนำมาใช้ในการพัฒนาด้านการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพเทียบเท่า สถานศึกษาขนาดใหญ่จึงทำให้การเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามขนาด สถานศึกษาแตกต่างกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิเชียร วรรณภากร (2560) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำทาง

วิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามัธยมศึกษา ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตราด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 ผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีปฏิบัติงานในสถานศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เกตุสุดา กิ่งการจร (2560) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 สระบุรี ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 รวมไปถึงยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปิยพร บุญใบ (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาที่มีขนาดแตกต่างกัน โดยรวมพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

จากการทำวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปประยุกต์ใช้

1. ผู้บริหารและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรคำนึงถึงบรรยากาศในการจัดการการเรียนการสอน โดยเฉพาะด้านการจัดให้มีแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษาให้มีความพร้อมในการจัดการเรียนการสอน
2. ผู้บริหารและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรส่งเสริมเรื่องการทำงานเป็นทีม โดยเปิดโอกาสให้ปรึกษาหารือในการปฏิบัติงาน การวางแผนการทำงาน เพื่อให้เกิดการยอมรับนับถือซึ่งกันและกัน

ข้อเสนอแนะเพื่อทำการวิจัยครั้งต่อไป

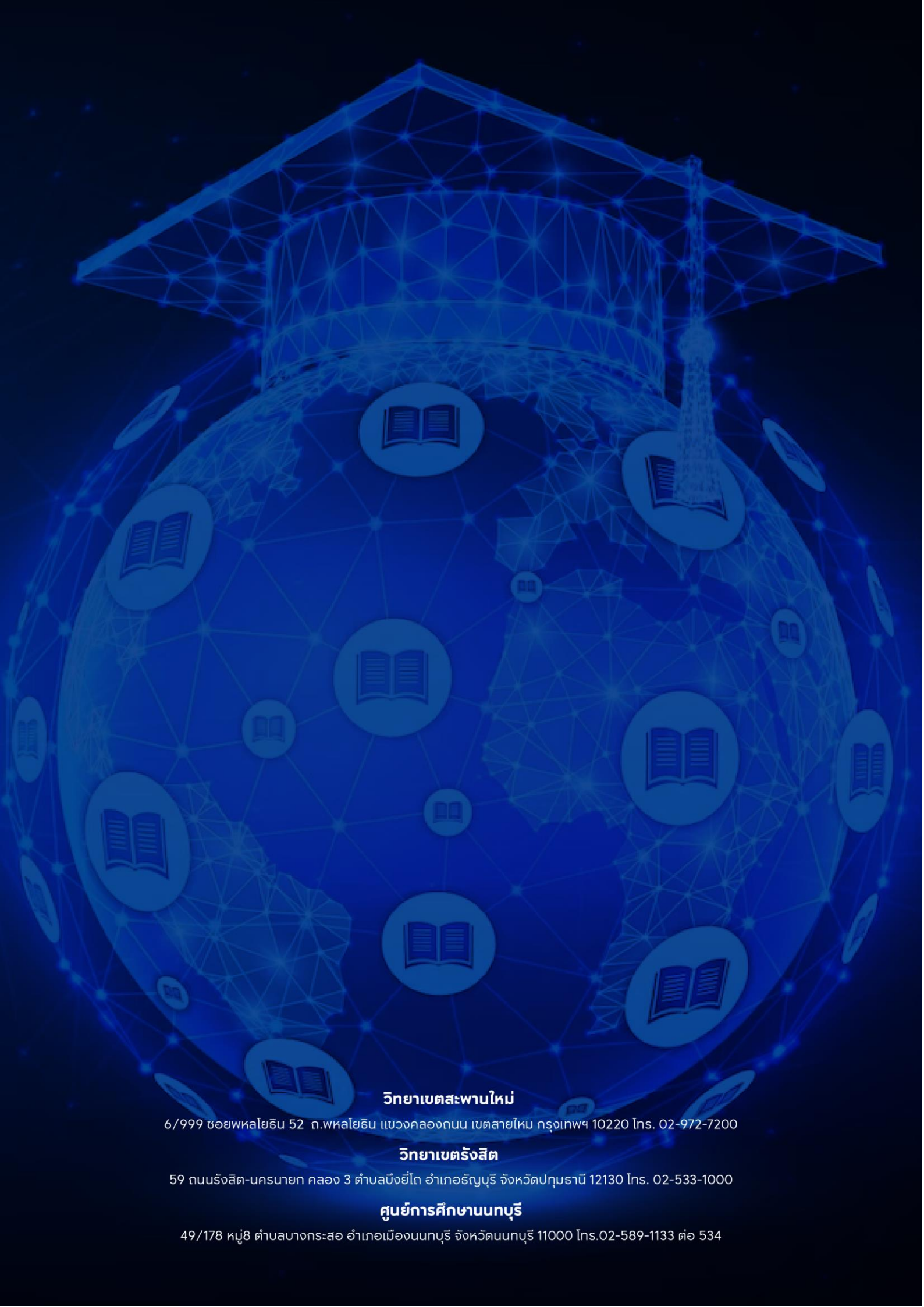
1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา เช่น หลักในการบริหารสถานศึกษา
2. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา
3. ควรศึกษาภาวะผู้นำในศตวรรษที่ 21 ในงานอื่น ๆ เช่น งานบุคคล งานงบประมาณ งานกิจการนักเรียน

เอกสารอ้างอิง

- กฤตกร น้าทิพย์. (2560). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตบ้านบึง 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- กวีเชียร วรธนภากร. (2560). การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามัธยมศึกษาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดตราด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.

- เกตุสุตา กิ่งการจร. (2560). **ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 4 สระบุรี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ชัยยนต์ เพาพาน. (2559). **ผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่ในศตวรรษที่ 21**. รายงานการประชุมวิชาการระดับชาติ ครุศาสตร์ ครั้งที่ 1. (น. 304-306). มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์.
- ธนิธ รัตนศักดิ์ดา. (2565). **ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเกริก.
- ธีระ รุญเจริญ. (2556). **ความเป็นมืออาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา ความเป็นจริงและแนวปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.
- ปิยพร บุญใบ. (2563). **ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการประกันคุณภาพภายใน ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1**. วิทยานิพนธ์ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ไพเราะ พัดดาสิงห์. (2554). **การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการกับการส่งเสริมการวิจัยใน ชั้นเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- ภาวิดา ธารศรีสุทธิ. (2550). **การจัดและบริหารงานวิชาการ**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง (ฉบับย่อ).
- วาสนา สารกรณ์. (2556). **การเปรียบเทียบการรับรู้ของครูต่อพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษา- ศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วิโรจน์ สารรัตน์. (2555). **แนวคิด ทฤษฎี และประเด็นเพื่อการบริหารทางการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธิ.
- ศศิตา เพลินจิต. (2558). **ทักษะการบริหารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร- มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- ศศิธดา แสงไทย. (2559). **บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21**. วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย. (6)1: 7-11.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี. (2564). **แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี พ.ศ. 2563-2565**. ปทุมธานี.
- สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาระบบราชการและสังคม. (2561). **ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580**. กรุงเทพฯ.
- สุทธิวรรณ ดันตริจนาวงศ์. (2560). **ทิศทางการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21**. มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และ ศิลปะ. กรุงเทพฯ.
- อัจฉรา นิยมมาภา. (2561). **การพัฒนาตัวชี้วัดสมรรถนะภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในการจัดการ เรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 สังกัดกรุงเทพมหานคร**. วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ (สทมส). (4)1: 50-63.

- อารี กังสานุกุล. (2553). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2. สารนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Dodea. (2014). Instructional Leadership: Self-assessment and Reflection Continuum. Retrieved February 9, 2020, from https://content.dodea.edu/teach_learn/Professional_development/21/docs/principals/self_assessment/self_assessment_instructional_leadership.
- Hallinger; & Murphy. (1985). Assessing the Instructional Management Behavior of Principal. *The Elementary School Journal*. 86(2): 221-224.
- Krejcie; & Morgan. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*. 30(3): 607-610.
- The Wallace Foundation. (2012). *The School Principal as Leader: Guiding Schools to Better Teaching and Learning*. New York: Author.

วิทยาเขตสะพานใหม่

6/999 ซอยพหลโยธิน 52 ถ.พหลโยธิน แขวงคลองถนน เขตสายไหม กรุงเทพฯ 10220 โทร. 02-972-7200

วิทยาเขตรังสิต

59 ถนนรังสิต-นครนายก คลอง 3 ตำบลบึงยี่โก อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี 12130 โทร. 02-533-1000

ศูนย์การศึกษานนทบุรี

49/178 หมู่8 ตำบลบางกระสอ อำเภอเมืองนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี 11000 โทร.02-589-1133 ต่อ 534